BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 263
INKUNABUŁY

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 264
INKUNABUŁY

5187 y

Felicis malleoli. vulgo hem merlein: Decretorum doctoris iureconsultissimi. De Nobilitate et Rusticitate Dialogus. sacre Theologie: iurium: Philosophorum et poetarum sententijs: hystorijs ⁊ facecijs refertissimus.

✠

Eiusdem de Srvitensium ortu: nomine: confederatione: moribus: et quibusdam (vtinam bene) gestis.

Eiusdem processus iudiciarius corã deo habitus: inter nobiles et Thuricenses ex vna: et Srvitenses partibus ex altera: cum sententia diffinitiua et eius executione.

Eiusdem Epistola nomine Caroli magni ad Fridericũ Tercium Romanorum regem: qua de celo eum hortatur: vt de Srvitensibus vindictam sumat.

Ad Lectorem.

Quantumcunqz leges minimũ: te lectio parua:
Vix satiet: veniam si dabis ipse stilo.

Vixit Foelix iste Malleolus circa annũ dñi. Mccccxxxxiiij.

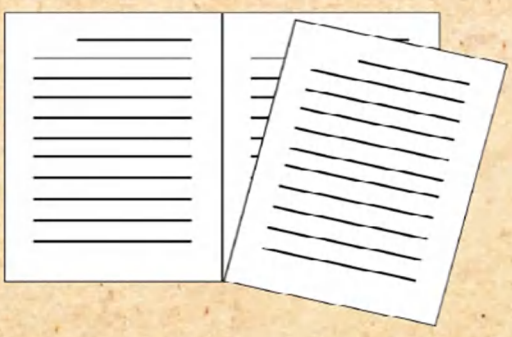

W woluminie kolejno współoprawne sygnatury:

Inc. 263

Inc. 264

5487 y

40653

ash Hemmerlein, varia oblationis opuscula

Theodor Georg von Karajan

bei Kappitsch in Wien gekauft Mai 1845 um 5

Nach B. Reber, Felix Hemmerlin. Zürich 1846. 8° p. 32 & 33 ist der im vorliegenden bande enthaltene erste theil, nämlich das werk "de nobilitate" &c. die einzige existierende ausgabe dieser schrift Hemmerlins, der zweite theil aber, nämlich die "varia oblectationes" &c. sind die zweite Brantsche ausgabe.

mir von Karajan geschenkt
Wien 7 sept. 1847 Jac. Grimm

Felicis malleoli. vulgo hem merlein: Decretorum doctoris iureconsultissimi. De Nobilitate et Rusticitate Dialogus. sacre Theologie: iurium: Philosophorum et poetarum sententijs: hystorijs ⁊ facetijs refertissimus.

✠

Eiusdem de Srvitensium ortu: nomine: confederatione: moribus: et quibusdam (vtinam bene) gestis.

Eiusdem processus iudiciarius corã deo habitus: inter nobiles et Thuricenses ex vna: et Srvitenses partibus ex altera: cum sententia diffinitiua et eius executione.

Eiusdem Epistola nomine Caroli magni ad Fridericũ Tercium Romanorum regem: qua de celo eum hortatur: vt de Srvitensibus vindictam sumat.

Ad Lectorem.

Quantumcunqz leges minimũ: te lectio parua:
Vix satiet: veniam si dabis ipse stilo.

Vixit Foelix iste Malleolus circa annũ dñi. Mccccxxxxiiij.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA
Poznań

Ex Bibliotheca
Universitatis
Friderici Guilelmi
Berolinensis

13923/13 (N1

De Nobilitate prologus.

Glorioso principi domino meo.

dño Alberto Illustri duci Austrie ꝛ Stirie ꝛc. Preceptori gratiosissimo Felix Prepositꝰ Solodorẽn. ꝛ Cãtor Thuricẽn. bonorũ tm̃ hominũ patientia de vniuersitatis alme Bononien. matris studiorũ gremio Decretorũ doctor minimus: ꝛ sue magnificentie humilitatis Capellanus: cum sui recõmendatione gratiam in presenti/ꝛ gloriam in futuro. Cum non tm̃ per hystoriarũ et hystoriographorum et Cronicarũ series lucidissimas. Quinetiã per publice solẽnisq; fame nouerim claritatẽ/vos non tm̃ moderni Frederici fratrem Christianissimi Regis Romanorũ: Immo etiam de multorũ vestrorum progenitorũ culminibus augustorum multipliciter ꝛ interpellatum propagatiõe laudabiliter processisse. Et preclarissime domũ excellentie vestre Speculum ꝛ exemplar oĩs generose nobilitatis pollituꝫ: prout hodie rutilat quasi Carbunculus inter gẽmas/ac virtutibus ꝛ signis hactenus chorusca sse. Quãobrem spe refertus puto. q̃ tam exquisitã non pigeat vtriusq; nobilitatis prepollentiã: hanc ineptam et rudem videre: immo legere/necnon dispositionis ordinatione solerter demandare. vt hec cõglutinationis massa de diuersorũ facultatũ codicibus. Ad laudem illius qui de nobilissima nasci virgine dignabat. Et ad Illustrissime domus predicte: aliorũq; clarorũ et strennuorũ virorum honorem: taliter qualiter cõpacta/concreta/conglobata/ꝛ conuoluta. corrigat. emendatur. cancellet. moderetur. et corripiatur. Et hoc tam humiliter ꝛ discrete. vt ad multorũ nobiliũ virorũ qui nuper a me scire desiderabant ꝛ quid ipsi fuerant/ignorabant: videlicz humanalis: aut ciuilis. siue pollicite nobilitatis: seu cuiuscũq; famose stẽme seu stẽmatis precellentis. Et insuper rudissime rusticitatis ꝛ agrestis ruralitatis ortum/originẽ/differentiã: ꝛ discretionis rationẽ proficiat informationẽ. Et ad tã torum proueniat statum huius vite declarationem. Cum al's prout fateor de nobilitatis virtutum clementia. scripturaꝝ multitudine/quam dinũerare nemo poterat/tam per prophetas q̃ per poetas. Et consequenter per ecclesie totius orthodoxis voluminibus inenarrabilibus perlustrata plena sit oĩs terra. vt omissis alijs patet in oriente. qui solus iuxta Hieronymũ compilauit/exceptis epistolis Sex milia voluminũ superexcellenter tractantia de iamdicta virtutum nobilitate magnifica. immo ad virtutuꝫ nobilitatis apicem principaliter finaliter et cõclusiue per extensum tendentia A qua quidem nobilitatis radice humanale huiusmodi nobilitatis examen non dubitamus: prout infra dicetur primordialiter principale sementũ recepisse. Et hijs diebus plerũq; si rite considerauimus. simul inter ipas indissolubilis vite cõtrahitur vsus. Et heu apud aliquos huius vite peragratores hee nobilitates/quantũ distat ortus ab occidente/ꝛ deus a dyabolo discobabitant remotius: ac si diceremus. q̃ nobilitatum virtutis ꝛ carnis incolatus. ꝛ idem ꝛ vnus cobabitationis locus apud nos sit rarissimus. Quãobrem altitonantis de gratia confisus/hoc presumpsi congerendũ opus: ꝛ effectualiter congessi/ꝛ coaceruaui. de pluribus necessitate compulsus. Quia dum propria desunt aliena sequũtur in vsus. Secus dixit Gregorꝰ. Concessis vtimur: aliena non querimus. Et Augustinus. Miserrimi est ingenij qui semp vtitur inuentis ꝛ nõ inueniendis. Sed dicã cũ Ouidio. Colligе de multis grandis acerus erit. Grandia per multos tenuantur flumina riuos. Nam Virgilio Dum obijceretur ad inuidis. q̃ alienis vteretur versibus/ait. Magnarũ est virium clauam extorquere herculis de manibus. Et si sincere venerabiles libri decretorum ꝛ sententiarũ. Immo Thalmud iudeorũ per extensum cribrarẽt/vtiq; de diuersarum scripturarum riuulis exquisito studio collecti videntur. Et forte non aliter ipis ab ecclesia fides adhiberetur. Nam ꝛ apostoli christi. Dum rudibus ex laribus rudiores apparebant. Signis et prodigijs auctoritatis probam ostendebant Gregorio testante. Et igitur ipsorum verborum sonus in omnẽ terram transibat. Sic ꝛ Paulus auctorizanter est vsus gentiliuꝫ versibus et paganorum auctoribus. Et Ouidij metris vtebatur Hieronymus. ꝛ Lucanũ resumpsit Augustinus: vt patet. xxxvj. dist. Turbat. in glo. vlt. Et conditores legũ imperialium vsi sunt dicti Virgilij doctissimi poetarũ: vt patet. ff. de rerũ di. l. intantũ. §. Lenotbaphium. Similiter

A

Inc. 263

Prologus

et dictis Hypocratis. vt in. l. vij. ff. de sta. ho. Et insuper Aresto. vt. ff. de solu. l. Si pater. Et plures pluribꝫ alijs pronũc breuitatis rõne penitus nõ annũerandis. Quicqd aũt nõ possum tãtillus pericia ẽm Aug⁹. supplebit in meipso de⁹. q̃ adiuuante/facio id quod possum. Et iuxta illud vltra posse meũ non me lex vlla coegit: nec reor esse reum/qui totũ posse peregit. Dãdo p hoc causam diligenti ps̃ens opusculũ decẽter corrigendi/ampliandi/minuendi/dilatandi: necnõ decurtãdi. vt nobilitatis viscera viscerosius illustrenť. Et rudissime rusticitatis versucie nodosius denudenť: vt tanq̃ duo contraria iuxta se posita magis elucendo demõstrenť Aſt p̃sertim vobis excellentissimo dño meo principi. et pluribꝫ vniuersitatis vestre wienneñ. magistris meis. Cũ non sit rarũ hũilitatis genus sua frequẽtia discipulos inexpertos videre sepe questiõis assiduitate magistrorũ et doctorũ suorũ dissipare tepores fastidiosos. Hã legiť in. l. j. C. de vete. iur. enu. Qui nõ subtiliter factũ emẽdat laudabilior est eo q̃ prius inuenit. Et vltra dicã: prout refert imperator ibidem. Sed z hoc studiosum esse volumus. vt si quid in veteribus nõ bene positum libris inueniatis. vel aliquod superfluũ/vel minus perfectũ: superuacua longitudine remota. Et qõ imperfectũ est repleatis: vt omne opus moderatũ. z q̃ pulcherrimũ ostendaťs. Et vigiles ad ingentia studia suos solerter animos suos ꝓuocare. ¶ Ueruntñ huius lector tractatuli ꝓpus queso ruminet q̃ increpet vel inculpet. Et prius q̃ scrutet non redarguat. xj. q. iij. Eorũ. z. xxix. di. c. j. Juxta illud Ecĉi. xj. Priusq̃ interroges ne vituperes quẽ q̃. Et cũ interrogaueris corripe iuste/priusq̃ audias nõ respondeas verbũ. Cũ iuxta Breg⁹. Non facile capit intellectus qõ horret affectus. Et qõ quis non eligit: nec optat/profecto nõ diligit. qõ aũt non diligit: defacili cõtempnit. xx. q. iij. Presens clericus Est aũt mihi veritatis amica. vicz sincera simplicitas testis expertissima. Ex pluribus annorũ cursibus desiderabã Huius nobilitatis materie per alios mihi magistros z doctores vidisse latius explorationez: sed nondũ reperi coniunctim nec diuisim q̃ inuenire sepius optabã. Sic spe suffoltus/q̃ sepe reficit dñm: fallit z ipsa suũ. Huius fortassis oneris massam mihi putabã de superis clementer fore reseruatã ad patienter sustinendã. Nam certũ est Hieremiã prophetã dño respõdisse. A a a. Dñe: Nescio loqui. quia puer ego sum. Biere. j. z. viij. q. j. in scripturis. Sed Esaias dixit imperterrit⁹. quẽ sequar miscõia dñi munit⁹. Et oĩpotenti solerter querenti quẽ mitterer ad pdicandũ vltro se offerens rñdit. Dñe: ecce ego: mitte me. Esa. vj. c. Qõ aũt vn⁹ expauit/alter appetijt. Et licz diuersa vox exterius ꝓphetarũ ꝓdierit. nõ tñ a diuerso fonte dilectiõis emanauit: vt. le. z no. viij. q. j. in scriptis. Sic me sil'iter ingero/ad hui⁹ collationis nozantiã q̃ bacte nus vt credo peritoꝝ cet⁹ sustinere penit⁹ recusauit plustrandã ꝓpter apud ipsos fortassis materie facilis facultatẽ minime pscrutandã. sz ingenio mihi trepidi⁹ inscrutabilit deuio nullate nus plene seu clare pagrandã. ¶ Quare lati⁹ vt mẽtis z ꝓpositi valeã producere pactũ: pcedã p modũ antiquoꝝ dialogoꝝ. put btus Breg. ad Petrũ monachũ. z Anť hel'. in libro. Cur deꝰ hõ. ad fratrẽ Bosonẽ. z mgr̃ in libro de scrutinio scpturaꝝ inter Paulũ z saulũ: ac mgr̃m z discipulũ. Et talit lepidius clarius z lucidi⁹ decreui fore ꝓperandũ. Et ħ sub quadã litigiose disputatiõis ꝓtentiõe: qz scriptũ est Esa. xxviij. Tñ mõ sola vexatio intellectũ dabit auditui. Et Inno. in. c. pia. de excep. li. vj. Et sic ignorãtie si nõ proderit amico: nec ꝓderit artz inimico: nec frõtoso: nec arrogãti: nec supbo. sed hũili q̃z studioso. q̃ multa dũ legent in hijs ꝓficiet emendãdo. Unñ Breg. moral'. li. vj. c. iiij. in fi. Et sepe hoc in diuiñe legz eruditiõe qñq̃z studẽdo intelligit. Ex p negligentiã ingeniosus nescit. Huius g̃ stultu diuitias sitiẽtes bibũt: dũ p̃cepta dei q̃ ingenioſi fastidiẽtes nesciũt ebetes amãtes ꝓsequntur. In his nimiꝝ tenebras ebetudinis illustrat oclus amorz. Hã hec tardioribꝫ sitz aperit: qõ velotioribꝫ fastidiũ claudit. hec ille. Et plura ad ꝓpositũ nostrũ faciẽtia ꝓpie poterz si placet ibidẽ colligere cõscripta notanť artificiose. et finaliť. Si tñ nulli nihilomin⁹ ꝓderit mihi iuxta Salustiũ. in pn. de Catellino bello dicẽtez Qui dũ oẽs hoĩes q̃ sese studẽt pstare. i. excellere ceterz aniantibꝫ brutis. summa ope niti decet: ne vitã silẽtio trãseant veluti pecora q̃ natura prona atq̃ ventri obediẽtia finxit. Unñ Breg. vj. moral'. c. xviij. Innuit. sp laborandũ. ne mens p negligentiã torpeat: ne subacta ocio ad desideria immũda frigescat: ne ipsis bonis desiderijs plus iusto inferueat. Ne sub discretiõis specie subintret pcẽdo a pfectõe lãguescat Et idẽ sup Ezech. li. j. O mel'. xij. sup. v. ꝓphe de iudea loq̃ntis vicz. Uiderũt eã hostes z deriserũt sabatha ei⁹. hostes q̃dẽ vicz filiorũ isrl'. sabatha deridẽt q̃ malign⁹ spũs ociose mẽti prauas cogitatiões injicit. vt z si q̃escat a malorꝝ opeꝝ delectatione. hec ille. Unñ dixit Hiero. O ciũ sine lr̃is mors est, z viui hoĩs sepultura. Cõcordat illud sa

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

Prologus.

pietis Cathonis. Nā sine doctrīa vita est q̄si mortis imago. Itē cernis vt ignauū corrūpunt ocia corp⁹. ꝛ capiūt viciū ni moueant aq̄. vñ inq̄t Catho in libro q̄ inscp⁹ est carmē de moribꝫ vita hūana vti ferrū est. si exerceas pterit. si nō exerceas tū rubigo inficit Et seneca dixit. Quotidie morimur. q̄tidie dimittit aliq̄ ps vite: ridiculm est ad mortē recurrere tedio vite Propterea in castro vicioꝝ in q̄ fingūt single spēs pctoꝝ moztaliū cū filiabꝫ suis Vulieꝝ imagies aptissime singul vicijs coaptate ꝛ singlas possidere māsiones. Et scia q̄dā q̄ dr madōna ociosa siue dña ocioſitas. ancilla ꝓprie est ostiaria oibꝫ hospitibꝫ supueniētibꝫ aperiēs hostia. ꝓcatrix ad uenaꝝ ꝛ incolaꝝ p cellas filioꝝ turpitudis ptinētissima. Igit iacobꝫ solodorēn. O cia dant vicia sis tot⁹ ad ocia pcus. ocia si tollas piere cupidis arc⁹. Vñ legit de Eutrapulo q̄dā nobili romāo abūdātissimo. q̄ mltas de emul suis/q̄s alio mō delere nō potuit: nisi q̄ sue curie talcs sibi freq̄nt ascripsit familiares. dās eis vestes p̄ciosas vt sic delicijs ꝛ ocijs assuefacti/tādē sua curia ꝓuati deuenirēt ad baculū pauptaꝫ. vñ dixit Orati⁹ Eutropol⁹ cuicūq̄ nocere volebat vestimēta donabat p̄ciosa. hec ꝛ bis silia ꝓuenire p ociū sūt bacten⁹ freq̄ntata. vñ ait Aug. i li. d ciui. dei. Ex pl⁹ destruxit romā tps pacꝫ q̄ꝫ belli: q̄ tpe pacꝫ dederī se vicijs. ꝛ int se seditōibꝫ vsi sūt ꝛ bellis. nisi sic eueniret. q̄ ocio sctissimo fruceremur: vt moyses de q̄ dr Ambr. d offi. li. ij in ꝓn. Cū ociosus staret pliabat: nec solū pliabat. sed etiā de hostibꝫ q̄s nō cōtingerat triūphabat adeo ociosus: vt man⁹ eius alū sustinerēt: nec ociosus q̄ ociosis māibꝫ expugbat hostē. quē nō poterāt vincere q̄ dimicabāt. q̄ Moyses in silētio loq̄bat ꝛ in ocio opabat. Hoc est ociū de q̄ dicit Greg. in. c. Qui epatū. viij. q. j. Nemo ꝓhibet q̄d ad laudabile ptinet. ociū sanctuꝫ q̄rit charitas veritatis. Vñ Scipio affrican⁹ interrogat⁹ a quodā. Quid ageret dū solus esset. ait: Nunq̄ min⁹ solus suꝫ/q̄ꝫ q̄n solus suꝫ: neq̄ min⁹ ociosus/q̄ꝫ q̄n sum ociosus. Preclare etenī sapiens. Et si q̄nq̄ a cetu hoīm sepat. cetus tū honestarū cogitationū illū comitat. Et si ab indoctis q̄nq̄ ab exterioribꝫ cessat ociari putat. Int⁹ tamē rōne ꝛ intellectu opat. Semp habꝫ sapiens q̄d agit: ac si diceret. Sapiēs sapienter cūcta disponit. Cū alis varia sint hoīm studia. et diuersoꝝ diuersa sint exercitia. Nā vt dicit Salomon. Auis nascit ad volandū. ꝛ hō nascit ad laborē. Et quidā est labor amaritudine plen⁹. Et quidā solatio refert⁹ est cui dr. Cuneti dies eius laboribꝫ ꝛ erūpnis pleni: nec p noctē req̄escit mens eius. Et hec nōne vanitas. Itē exibit hō ad opus suū ꝛ ad opationē suā vsq̄ ad vespam. ꝛ oia implebunt bonitate: quia bta vita semp bz gaudiū. Sed q̄d eligā ignoro multis cōstare puto. Jbo quo potero: ꝛ q̄ non potero pculdubio stando vltra vires tāgere postpono. sed si q̄ tetigero: si nō oibus p omia. sed tū vt p les symee vel pullus nocticoracis pre cūctis moztalibꝫ pulcritudine suis placet in oculis. mihi stulte cōplacebo. Vñ poeta ipam finxit dixisse. Judicio supest oibus iste meo. Et Petrus Alfonsius ait/naturalit quisq̄ gloriat in carmīe suo: ꝓut gliabant Bauius ꝛ Meui⁹ poete leuissimi. de qbꝫ illud ēdo dixit Virgil. in Boc. Qui bauiū nō odit amat tua carmia meui At q̄ idē iūgat vulpes: ꝛ mulgeat hircos. Solēt tū pleriq̄ sm Greg. moral. li. xxvj. Etiā iusti laudare bona q̄ dicūt nō q̄ ipsi suis laudibꝫ inbiāt. sz q̄ auditores suos ad audiēdi sollicitudinē accendāt: vt dū voce p̄ferunt ab illoꝝ cordibꝫ ardētiori affectu rapiant Hec p cundē. Sz demū op⁹ cōmēdat artificē: vt dicit lex in auc. de monach. §. Hic cogitādū. col. j. Et nō mirer si q̄n q̄ i subscript extra ꝓncipalē vagari ptingit materiā. ꝛ incident aut accident corrolarie seu cō seq̄nter alienā videar explanare materiā Nā paul⁹ vas electiōis: vt dicit Greg. in pasto. c. xvij in padisuꝫ ducit. celiq̄ tercij secreta rimat. Attū illa inuisibili ꝓtēplatione suspēsus/ad cubile carnaliū mētis acie reuocat: atq̄ in oculis suis q̄liter debeāt ꝓuersari carnales dispēsat dicens. Int speculatiōis affect⁹. ꝓpter fornicatiōes aūt vnusq̄sq̄ suā vxorē habeat. ꝛ vnaq̄q̄ virū suū habeat. Uxori vir debitū reddat ꝛc. Ecce iā celest secret incidēs inserit. ꝛ p cōdescensiōis viscera carnaliū cubile pscrutat. Jta i subscript sepe pure mūdanis deo duce inseram⁹ celestia. ꝛ interpellatim ꝓtualis ꝛ ciuil nobilitatū describam⁹ officia. Nō igit h opusculū idcirco ponē dū decreui: vt sapiētibꝫ aut prudētibꝫ seu perit nccariū fore putarē. absit: sz q̄ sepe solatiosi fatui seu simplicꝫ pueri aut iuuēis symee seu catuli visiōe doctissimi viri solicitat agilitas q̄ sepe virū refleit iocūditas. sic plexq̄ rustico ꝝ nuptiaꝝ insolētie describit imēsitas. sic ꝛ ꝓgil. Boc. eneidaꝝ ꝛ tragediaꝝ posuit odas: vt aīo curis iplicato gaudijs iducat legēdo recreatōis amenitas. sic ꝛ h ope puerili cuiuslibet solertꝫ anī vtat curialitas. Nā ꝛ paul⁹ dixit ad Heb. vlt. c. Rogo aūt vos frēs vt sufferatꝫ ꝓbū solacij. de q̄. j. dicet clari⁹. c. ij. Et hec sufficiāt de plogo ad libri seq̄ntꝫ directiōꝫ nccria. Et p̄ter ecce rubricas ꝓ toto ptinuatiōis ope regliarit dirigēdo.

Registrum

Capitulum Primum.

¶ Pro primo ponitur vnum thema videlicet quorundaz Nobilis Rustici contentio. de qua totius opusculi sumitur dispositio. Folio Primo.

Capitulum Secundū.

¶ De dispositione z progenie: necnon prerogatiua rusticanorū z ruralium qui fuerūt patres z propago omniū nobilium. Folio Quinto.

Capitulum Tertium.

¶ De Rusticorū z plebeorū arrogantia. Et vnde per eosdem et quare nobilibus non defertur nec exhibetur honor debitus nec reuerentia. Folio Nono.

Capitulum Quartum.

¶ De Romanorz ab antiq̄ conditione: de quib⁹ nobiles aliorz gloriant descēdisse. Folio.xiij.

Capitulum Quintum.

¶ De nobilibus qui eorundē Romanorū vtuntur vel abutuntur conditionibus. Folio.xvj.

Capitulum Sextum.

¶ De nobilitate virtutum incidenter: de qua nobilitas ciuilis seu pollitica primum cepit vomentum z initium. Folio.xviij.

Capitulum Septimū.

¶ De prime videlicz Ciuilis seu pollitice nobilitatis origine. Et de vna varia huius nobilitatis descriptione. Folio.xxvj.

Capitulum Octauum.

¶ De hebreorū/grecorū/latinorū z presertim romanorū vero nobilitatis exordio. Folio.xxx.

Capitulum Nonum.

¶ De eo q⁹ nobiles vidisse videnť a plebe diuisi ante christum z tempore christi z post christū Et differentialiter a rusticis semper distincti. Folio.xxxiij.

Capitulum Decimū.

¶ De Hermanie z Hallie regnorum nobilium excellentia. et eorundem nobilium origine primeua. Folio.xxxv.

Capitulum Undecimū.

¶ De eo q⁹ orientales z presertim greci. z consequenter orientales Troyani z Carthaginenses z inde Romani. Et quare alijs nationibus fuerunt nobiliores. Folio.xxxvij.

Registrum

Capitulum Duodecimū.

¶ De antique gradibus nobilitatis ante translationē imperij et per leges imperiales differen tialiter distinctis. Folio.xlj.

Capitulum Decimūtertium.

¶ Hic incidenter de imperatore seu Romanorum rege tam veteris ꝛ noue nobilitatis media tore ꝛ moderatore. Folio.xliij.

Capitulum Decimūquartū.

¶ De moderne gradib nobilitatis ꝑ septē ordines segregatim ꝛ gradatim diuisis. Folio.xlvj

Capitulum Decimūquintū.

¶ De Militibus in armata militia militantibus. Folio.lv.

Capitulum Decimūsextum.

¶ De principib ꝛ nobilib sup quib Romani imperij fundat potentatus. Folio.lix.

Capitulum Decimūseptimū.

¶ De plebeis vel rusticis qui nobilitari videtur. Et nobilibus qui sublimius nobilitatis gra dibus eleuantur. Folio.lix.

Capitulum Decimūoctauū.

¶ De nobilibus factis ꝛ creatis ꝛ antiquis diuitijs. Folio.lxij.

Capitulum Decimūnonū.

¶ De hijs qui nobilitate re ꝛ nomine priuantur. Et eius priuilegijs ꝛ prerogatiuis penitus denudantur. Folio.lxv.

Capitulum Vicesimum.

¶ De eo ꝙ tm̄ nobiles. Et hij quos nobilitas dotauit ꝛ fundauit bonorū tēporaliū perceptio ne sunt capaces et in eis durabiles. Folio.lxix.

Capitulum Vicesimūprimū.

¶ De ꝙrundā hoim ꝛ locoꝝ nobilitatis suppssione: ꝛ ipsoꝝ reuoluēda restauratiōe. Fo.lxxv:

Capitulum Vicesimūsecundū.

¶ De nobilium prerogatiua quo ad deum ꝛ quo ad homines et canones et leges experienter demonstratiua. Folio.lxxx.

Capitulum Vicesimūtertiū.

¶ De his ꝙs in clero et ꝓlo p̄ncipes in terra scōm scripturas noīrae solemus. Folio.lxxxiij.

Registrum.

Capitulum Vicesimūquartū.

¶ De eo quis sit melior inter principē natum: aut electū siue creatum. Folio. lxxxvij.

Capitulum Vicesimūquintū.

¶ De nobilitate pollitica siue ciuili in militanti z triumphanti ecclesia: hactenus z hodie commendata. Folio. lxxxviij.

Capitulum Vicesimūsextum.

¶ De eo q̄ principū z nobilium excellentia pre ceteris per astra z sydera ac prodigia in celo z in terra semper fuerint presignata. Folio. lxxxix.

Capitulum Vicesimūseptimū.

¶ De nobilitate in muliebri sexu cōmendata. Folio. xcvj.

Capitulum Vicesimūoctauū.

¶ De nobilium regnis principibus z dominijs localiter distinctis. Et ipsarū distinctionum rationibus et initijs. Folio. cij.

Capitulum Vicesimūnonū.

¶ De signorū insignioꝝ z armorū ad imperatorem reges z principes z alios nobiles proprie pertinentiū vsu z consuetudine. Folio. cvij.

Capitulum Tricesimū.

¶ De oim regū z p̄ncipū ac nobiliū in terra militantiū finali tā tpali q̄z spūalia retributione q̄z ex iustis regiminibꝫ bellorū z bellantiū exercicijs vt plurimū ponim⁹ prouenire. Folio. cix.

Capitulum Tricesimūprimū.

¶ De nobilium modernorum abusionibus. Folio. cxvij.

Capitulum Tricesimūsecundū.

¶ De Rusticorum presentium enormitatibus. Folio. cxxiij.

Capitulum Tricesimūtertium.

¶ De gentibus istis qui Switzer siue Switenses dicuntur. Et rusticorū appellatione non comprehenduntur. Folio. cxxix.

Capitulum Tricesimūquartū.

¶ De Milites z Rustici de quibus mentio fit in Lhemate cōtentionis plena concordia. Et reconciliationis forma. Folio. cxlj.
¶ Processus Judiciarius habitus coꝝ oīpotenti deo inter nobiles z Thuricenses ex vna et Switenses cum cōplicibus partibus ex altera. Folio. cxliij.

Capitulum primū Fo. I.

Vidam nobilis Armate milicie miles militandi causa ꝓut ꝯsueuit se de terra ꝓpria trāstulit et curias ⁊ castra pallacia quoqꝫ ꝑncipum prelia gentibꝫ cōtinuantiū sollicitauit. Unde quadā die casualiter accidit. vt relicto comitatu solꝰ cū scutifero in quodā nemoroso tenebrosoqꝫ deserto deuiaret Et erroneus quo diuerteret penitꝰ ignorauit Cōtingebat igit̄. vt a lōge sectantꝫ ligna ꝑ Cacumina montiū Echo ꝑ ipsos ꝓpellant̄ audiret̄. Et ꝓpius accelerantes. Et hominē in campis silue Siluestrū in securi et Astia laborantē inuenerūt A quo cū leta voce salutatiōe preuia vadū ꝑ quod vaderent in locū homibꝫ habitabilem ouant̄ ꝑquirerent. Qui quidē homo vix ⁊ indignant̄ eleuato dorso mōtoso Recuruoqꝫ gipposo: vultuqꝫ swalido tortuoso necnon aspectu stolido/ pariter ⁊ asinino/fronte rugose sulcuta/barba hyspida/capito pilis nodosis ⁊ Canis cirrosis comato/lippis oculꝰ Supcilio circūseptis setoso/Gutture strumoso glomelloso Corporeqꝫ grusso hyrto swaroso hyrsuto quoqꝫ piloso. mēbroꝝ cōpagatiōe improportionabilit̄ ineptoꝝ suffulto Ac vestitu tenui horrido pectore patulo Gilboso bestiali more villoso Et dū aduenas miraculose ꝯspiceret. Et alloquētibꝫ quid inferrēt ꝑmeditaturꝰ morā ꝯsisteret/visum ꝯtinuo minacē curuū ⁊ ꝯniuentē mīstrauit Et staturā ⁊ statum ac iubar fallerꝫ antelaꝝ postelaꝝ in Equis splendissime fulgurantiū/Ac armoꝝ apparatū/reꝝ raritate causante mirādo ꝯsiderauit/Et anteqꝫ eructaret cor suū verbū bonū labia sua pendentia plicauit Porro dentes suos raros ⁊ furuos frementer in hyando corue denudauit/⁊ ad nobilē videlicet militē insultant̄ ꝓrupit in hec ꝟba Quo sathan nulla poterit rōne venire Illic legatos ꝑcipit ire suos/Et te nō vtiqꝫ lateat ꝙ incola sum in terra Et indigena Perpēdo quoqꝫ ꝙ sis accola Et licet dicat sapientū scriptura/ꝙ inter caritatꝫ opa/nō sit minimū errantē ab erroris reuocare semita/lex itaqꝫ nature sit Et pietas insuꝑ humanitati notant̄ insita/ꝙ homo ꝓspiciens/a longe deuiantem/irrequisitꝰ accelerare solet. Et reducit per vias /constat tū mihi ꝑ scripturaꝝ dispositionē sctāꝝ ꝙ inter duo mala minus malum sit eliciendū/ꝓut fecit dauid Qui potius voluit iuramentū frangere/qꝫ sanguinē Nabal effundere/ vt legit̄. j. Regū. c.xv. Unde laudabilius ⁊ vtilius Et vtiqꝫ fructuosius mūdo rei quoqꝫ publice decreui ꝑpetuo te vagantem in desertū Cades Ex q̄ tibi naturalit̄ extitit increatū/vt cespitando Caballando girando girovagandoqꝫ laboriose facilles/quā ꝙ pauperes opinando ꝓut etiam alij tibi silēs facere cōsueuerunt/hoc montaniū nemorosum ⁊ Siluosum solutus exires.

Nobilis Vel es homo vel dyabolus incarnatꝰ ꝙ tam signant̄ ꝯdcōibꝫ de statꝰ mei loqueris ꝑsentibꝫ/ꝑsenti ꝑteritoqꝫ conatibꝫ tamqꝫ a domesticis meis dudum solerter fueris informatus.

Rusticus Sum homo sicut ⁊ tu discretior tū ratione/⁊ non tm̄ presentꝫ si placet ⁊ ꝑterite dicā tibi dispositionē tue vite/ymmo certiꝰ ⁊ future.

Nobilis Dic queso festinant̄ ⁊ audiam vt hunc locum tormentoꝝ sitiens et esuriens saturaturus euadam.

Rusticus Constat mihi iuxta senioꝝ silr̄ ⁊ poetaꝝ scripturas ymmo Conruraliū fidedignoꝝ exptorūqꝫ relacōes/ꝙ non tm̄ in Exilij ꝑsentꝫ erumnoso ꝑiculosoqꝫ certamine Tu ⁊ tibi pares discurris ⁊ caliginoso Sed etiā post miserabilē huiꝰ vite callē/quēadmodum mirmidones Achillis in armis cū lemuribꝫ patenter vagarꝫ/ꝓut infra.c.xxx. lucidius in ꝓcessu nostre collaciōis diucius qꝫ putas ꝓtrahende ꝓtelaudeqꝫ plenius expierꝫ Et hoc illius iudicio de qno scribit̄ eccl̄iastici.xvij. vie illorum corā illo sunt semꝑ nō sunt absconsi ab oculis ipsius Ecce hec spes tua reposita in sinu tuo/et tuoꝝ cōmilitonū in circuitu tuo frequent̄ ambulantiū Cum de silibꝫ vt dicit lex vulgaris idē sit iudiciū apud vos cōmuniter allegatū.

Nobilis Miro necnō inestimabili modo miratꝰ mirifice ꝯuolutꝰ Equū meum degradiar/vt ad cordis arbitriuꝫ tibi tam portentuose mōstruoseqꝫ natura mirante mirabili creature/nunc recentissime loquar Qm̄ ex auiditate taliter omnē estam abhomīata est anīa mea/que prius esuriendo siciendoqꝫ tabescebat Et tante vehemētie mihi motꝰ extat vt famis ⁊ sitis angustias/tamqꝫ motꝰ minores penitus expellat Quis diabuloꝝ spirauit in faciē tuam rudissimā/hoc spiraculū vite/vt talis elo-

quentie spūs ſmone diuino philoſophicali naturaliq̄ referē/litteraliť ꝛ grāmatice in hmōi
ꝟba ꝓcūperet Et oīa ſoleociſmi vicia Barbariſmi quoq̄ neruos penit⁹ euitaret Et ſingl'a p-
mendo/tam arrogant' dictim ꝛ audent' affatim ꝛ luculent' ꝓferre nō trepidaret. Et ſi tibi ſpūs
nō inſpirauit. Nec tu ſpūs es/quia habes carnē ꝛ oſſa vt luc̄ c.vlt. Si aūt ruſtic⁹ originari⁹
Colon⁹ aūt ſeruus Expioꝛ te iugū ſuitutis abieciſſe. Et furtū corꝓis tui ꝓmiſiſſe. Et ꝓhoc
inſup Rapinā ꝓpetraſſe. Et ꝓtra tui dñi voluntatē.artib⁹ ꝛ facultatib⁹ diuerſis in dieb⁹ inuen
tutis inſudaſſe. Et ꝓ hoc grauiť leges impiales violaſſe/vt apparet C.de agri ꝛ cenſitꝫ l.origina
riꝰ. Et C.de ſeruis fugi.l.j. Et C.de fugitiuis colonis patrimonialib⁹ ꝛ Emphioticꝫ vel ſaltuē-
ſib⁹.li.xj.l.j. Et ſequētib⁹ duab⁹ ꝛ ꝓtra vtriuſq̄ iuris traditōes multiplicť exceſſiſſe. Et q̄ de-
terius eſt/put indubitant' au tumo/nō naturali ꝯquiſitione ſed magica ꝛ notoria ſupſtitionib⁹
tantā diuerſaꝝ facultatū periciā ꝓtra ſcī Auguſtini.ij.de doctrina chriſtiana traditiōes acq̄-
ſuiſſe. De qua arte notoria Archiē.xxvj.q.ij. Qui ſine Et ſup Aſceñ li.j.c.xv.mentionē videť
mirabilem feciſſe. Et q̄ eſtimabilius eſt Cum ſis ſenex valde. Et ſenex ſm yſiō Ethi.xj.dicit
ſine ſenſu vel dicit ſe neſcientē. Senes eñ pre nimia etate delirāt Unde ſenes in quibus iam
frigeſcit natura. Et pueri in quib⁹ nondū calet/minus ſapiunt Et ita dr̄ñt ſenex ꝛ antiquus.
Nam antiquus dicit anteq̄ ſeneſcat. Ideo dicit Job.xij. In antiquis eſt ſapiētia. Et in mul
to tpe prudentia Unde cū antiquitatē exceſſeris ꝛ extremitates vite tetigerꝫ/merito cōpungoꝛ q̄ tanta pericia curioſe fungarꝫ. **Ruſticus** Ingreſſ⁹ es vt aduena/
nunq̄d vt iudices/Beñ xix ꝛ iij.q.vj leges Et igit' expedit defenſionib⁹ vti diuerſis ꝛ aduerſis
ne videar neglexiſſe famā ꝛ honorē ꝛ eſſe crudelis. Et ſunt verboꝝ intentiōes eiuſdem Augu
ſtini in ſmone quodā de cōi vita clericoꝝ. Et attende ſincerius quo poteris q̄d collegerim rn̄-
dendo de p̄miſſis. Et ſi de modico ſmonis eloquio ꝓ me ꝓplato mirabarꝫ/hoc collatiōis pro-
ceſſu mirando ꝛ ſupmirando cruciarꝫ. Scis quia dixit moyſes Exo.iiij. Obſecro dñe nō ſum
eloquens ab heri ꝛ nudius tercius. Ex quo locut⁹ es ad ſuū tuum impediciōis ꝛ tardioris
lingue ſuę Et dixit dñs ad eū q̄s fecit os hoīs/aut quis fabricat⁹ eſt mutū ꝛ ſurdum/videntē
et cecū nōne ego ꝓge erga Et ego ero in ore tuo doceboq̄ te quid loquerꝫ Dic queſo qnis deoꝝ
dñs/cum tu cōtumaciť dixeris/quis dyabuloꝝ Rudes piſcatores recia ſuētes iactātes reficiē
tes ꝛ remulctātes frequentiſſime. Et hui⁹ facultatis laboribꝫ ſuis diebꝫ inceſſant' inſiſtentes/
Ymmo ꝑo ruſticos vt teſtať Jeronim⁹ in ꝓlogo ſup Geneſim/voluit loqui varijs linguis ma-
gnalia dī Act.v.c. Et dū ante reges ꝛ preſides ſteterant nō cogitabant quō ꝛ quid loquerent
Dabať eñ eis in illa hora quid loquebant Mat.x. Et ſilr Johes piſcator indoct⁹ ꝛ ruſticus
vt legiť in dicto ꝓlogo. Inquit vtendo hoc ꝓfundiſſimo ꝛ inſcrutabili ꝟbo videlicet In prin-
cipio erat ꝟbum ꝛ ꝟbum erat apud deū Et deus erat ꝟbuꝫ Et ſi impitus ſmone non tū ſcia.
Et ita ꝛ voce pueri triginta ab ortu hñs dies btūs Briccius innocens ꝓbat⁹ vt legiť in vita
ſua. Et habes in Canone tuo iij.q.ij.in fine: Et ille ꝑpotens moderator cūcta diſponēs Se
ras labioꝝ meoꝝ qui eſt mirabilis ꝛ gl'oſus in ſanctis ſuis regiſtrando direxit Et ecce me/ſic
et te fecit dñs Et de eodem luce/ego quoq̄ formaⁿ ſum/verū tamen miraculū meū non te ter-
reat. Et eloquētia mea nō ſit tibi grauis vt Job c.xxxiij. Nec ꝓ hoc arrogantiā mihi forę pre-
ſumas/q̄s notat ibi Greg.in moralib⁹ ſuis li.ij.c.xij.qui dicit Habent hoc etiā arrogantes pro
priū/q̄ priuſq̄ dicant mira ſe ſemp eſtimant. Et locutionē ſuam admirādo ꝑueniunt quia vel
in accutis ſenſib⁹ ipſa elatio quanta ſit fatuitas ignorant. Notādum quoq̄ eſt q̄ paulus dum
mire hebreos admoueret adiunxit. Rogo aūt vos ffres vt ſufferatꝫ ꝟbum ſolacij Etenī ꝓ pau
cis ſcripſi vobis ad hebreos xij.c. Et ita dr̄ Greg.ibidem.c.ſequēti. Sup dicto ꝟbo Job.per
helim ꝓplato/videlicet miraculū meum non te terreat. Et eloquētia nō ſit grauis Ille videlicet
Paulus dicta ſua ꝟba ſolacij hic vero eloquentiā ꝛ miraculū vocat. Ecce q̄s diſtincti ſapores
ꝓdeunt fructuū ex diuerſa radice cogitationū Ille de magnis humiliť ſenſit/iſte de minimis
inaniter ſe erigit hec ille. Ex his mirandā dei munificentiā ꝓpende. Et itex ad ꝓpoſitū noſtrū
redeundo. Nam veriſilr apcioꝛa ſunt inſerā mihi loquēdi/q̄s aſine/cui aperuit dñs os ſuum.
Et locuta fuit ꝓphete Balaam/Aſellanti vt impediret a maledcōe niniuitaꝝ/vt nūeri.xxij.c.
Et iuxta Greg.mora.xxvij.c.j. Cum ex viſione angeli accepiſſe ꝟba ratiōabilia Et aſinā noue
rim⁹ vt predictū eſt/nec mirandū q̄ vir arrogās impleri ſpiritu ꝓphetico potuit videlicet helui
qui vnus fuerat de amicis Job/ipſum increpando Cum etiā Saul in numero ꝓphetarū fue-
rit hec ille. Sic ꝓut narrat Ualerius maxim⁹ de memorialib⁹ li.j.c.iij. Bos humanis vocib⁹

extra muros vrbis pferendo clamitabat. Caue tibi Roma Et iminentis periclī ruinā vaticinat⁹ est. Et ad ꝓpositū Sicut impeditus fuit Balaam ꝓpheta p̄dictus a maledcōe ministrū Et ego si potero te ptineuter impediā a suppressione miserabiliū psonaꝝ Cum ꝓpriis parat⁹ ad predaꝫ vt dicas Si exurgat aduersus me preliū in hoc ego sperabo Et vnus ex illis de quib⁹ dicit ꝓpheta. Qui cogitauerūt iniq̄tates in corde Et tota die ꝓstituebant p̄lia p̄s. xxxix. Prout experienter videm⁹ q̄ tibi in vtero matris tue ꝓcernīt increatū/prout Plinius phus dicit de aranea/que quantūcunq̄ modica exilis etiā multiplicata /dum primū exuerit onū et nidum matris sue/mox ad predam recia tendit Et mustulas sibi coequales ꝛ etiā maiores cōprehendit Et tanq̄ in vtero materno solerter edocta/exercere spolia sua prerēdit. Ex his si suꝫ seruus fugitiu⁹ vel originarius sincere ꝑpendas/nec anteq̄ ꝓbes me. Et temptes me Et vres renes meos ꝛ cor meū/me nō reprehendas Sed vltra de hoc me excusando. si tacuero nil perdam vel acquirā Sed vt experior nō meis meritis sed salute tue ꝛ tuoꝝ ꝓmilitonū ꝓsulendo moderator bonoꝝ disposuit Et q̄ int nos collatiōis aliq̄ habeam⁹ alloquiū/fructuosius ordinauit. Unde dicā cū ꝓpheta pone dñe custodiā ori meo. Et hostium circūstancie labijs meis Qō taliter exponit Greg. in pastorali. c. xxxviij. non em̄ poni ori suo parietē pecūt ꝓpheta. Sꝫ hostiū. qō videlicet operīt Et claudīt/vnde ꝛ nobis caute discendū est/quaꝫ os discretū ꝛ cōgrue ipsa vox aperiat. Et rursum ꝓgruo tpe taciturnitas claudit Et ita relatiōis ꝛ replicatōis nostre collatio ꝓcedat. Tamen taliter vt si ruralis ꝓsuetudine moris ineptissime loquar per te non corripiar/q̄ nō monis colorū quoq̄ nitorē Sed sensus sententiarūq̄ requiro rigorem Naꝫ legīt q̄ demon sedebat ꝛ bracam cū reste suebat/ꝛ dixit/Si nō est pulchra/tñ est ꝓsucio firma Ac si dicerem/si pulchra nō est/platiōis forma Sit tñ intellect⁹ sincer⁹ ꝛ ꝓpalatio firma. Attamen inter nos habito solēni ꝓdicto/silr pactiōis edicto vt ꝓtra me hūanis non vtarꝫ iuribus/q̄ leges ꝛ canones noīat vulgus/put iam ardenter attemptasti. Nam illis vtunt armis Gentes q̄daꝫ inhumane/q̄ iuriste seu iurisperiti aut male christi vel mali christiani vocantur.

Nobilis O amore dei quid loqueris. aut quare talia tam impudenter p̄dicare p̄sumis De his vtiq̄ iuristis ꝛ legū̄peritis vellem clarius informari/q̄ credo tam doctos in sacris canonib⁹ ꝛ felicissimis legib⁹/quib⁹ decoratoꝝ orbis vniuersis ꝛ illoꝝ doctrina fulget eccl̄ia vt sol ꝛ luna. Non tam arrogāter in ipsoꝝ dedecus infamie macula taliter annotari. De quib⁹ etiā dicit Marcus fabius. Quintilian⁹ li. j. circa prin. Sit igīt orator vir talis qualis vere sapiens appellari possit/nec moribꝫ modo ꝓfect⁹. Nam id mea quidem opinione q̄q̄ sint qui dissensiant satꝫ nō est. Sed etiā scia ꝛ omī facultate dicendi qua' adhuc fortasse nemo fuerit ꝛc. Et vtiq̄ cunctos p mūdum huiꝰ facultatꝫ peritos talib⁹ virtutū ornamentꝫ puto firmiter fore strāgulatos/p oratores em̄ denotamus iurisperitos/ꝛ causarum aduocatos.

Rusticus Audi. nō me rudem. sed experientia doctos experientē cū cordis amaritudine fore locutos/ꝛ sacraꝝ scripturaꝝ armis patenter armatos hi ꝓpe videlicet iurisperiti fontes sunt sine aqua Et nebule turbinib⁹ exagitate quib⁹ caligo tenebraꝝ reseruabīt. ij. pet. ij. c. Et talib⁹ dictū est p ꝓphetā/quoꝝ os maledcōne plenū est Et amaritudine Et Seneca in li. ij. de ira. Et qualīt oriat. Ex turpes lites turpiores hñt aduocatos Et. j. Inter illos quos togatos vides nulla paꝝ est/alīt in alterius ꝓuiciū leui cōpendio ducīt/nulli nisi ex alterius damno questus est felicē oderūt. infelicē ꝓtempnūt. maiore grauant minori graues sunt. Diuersis stimulant cupiditatib⁹ omīno p̄dita ob leuem voluptatem predam capiunt Di vno a brutis animalib⁹ differūt/quia illa mansuescunt alentib⁹. Horū rabies ipsos a quibus est nutrita depascīt. De his etiā loquīt ꝓpheta Ysa. c. x. Ue qui condunt leges iniquas ꝛ scribētes iniusticiā Scripserūt vt opprimerent in iudicio pauperes ꝛ vim facerent/cause humiliū populi mei vt essent vidue preda eorū/ꝛ pupillos diripent Hec ille. Unde ꝓprie de illis dicā verbum Job. c. ij. pellem p pelle qui caprina pelle/qua libri iuris iustissime p ora principum videlicet iustinianū ꝛ alios imp̄atores Et summos pontifices sunt digesti penitus abutunt vndepelles ipsoꝝ in infetno vbi nulla est redemptio/p Cerdones astantib⁹ sibi more nostroꝝ cerdonum in hac vita cerberis. i. canibus infernalibus ꝛ ꝛehennalibus discerpentur perpetuo Et ratio patebit in subscriptis.

Nobilis Mirari non cesso te rusticanum/terre fortassis nationis tue satis nouisse iurisperitorū conditiones ꝛ mores legislatorū/puto tñ q̄ in romana curia ꝑ summus pontifex. pontū ꝛ semitarum humane reformationis. diuine quoq̄ cōstitutionis ꝛ virtutū artifex/bonus pastor in populo ita placuit dño/q̄ pon-

tes ⁊ vias taliter astruat vt tante ruine periclo⁊ domus ⁊ pallacij sui/pons ⁊ via nō appareat.

Rusticus Vidi quondam dum pro indulgentijs ⁊ Curtizanos more curtizanorum discurrentes per indulgentias nec anio intentione cōquirendas in vrbe romana tam diligenter ambulare/Et insup Qꝫ aduocati ꝑcuratores ⁊ sollicitatores causarū in cade curia pendentiū postꝫ in audiētia publica vel cōsistorio publico. tanꝫ canes mordaces terribiliter inbyantes ⁊ horribiliter latrantes in ꝑsentia iudicis ⁊ clientuloꝫ suorum ꝓfident sperantiū/verbis nudis ⁊ palliatis.aut canonū seu legū subornatiōe coloratis/hostiliter pugnauerant/mox in tabernis publicis de vino purissimo impurissima cordis archana.simul in vnū dines ⁊ paup.hostis ⁊ amicꝰ refocillabant. Et omis contentiōis ꝓficte mentibꝰ nō infixe minime cogitabant. Et lucra de clientulis suis taliter acq̄rendo. Sine fide sine spe ⁊ sine caritate sub cōcertationis inuidiose patēter simulatiōe /horuos actꝰ litigiosos astus. terribiles vultus/ insultos apparatus.⁊ horrendos insultus ostendebāt.De q̄ aut ibꝫ ꝑcipe.quid innuat lottarius quondam cardinalis qui romane curie mores nouit medullitus sic inquiens/abusionibus huiusmodi multū passionatus/quia nō attendunt videlicet iurꝭ ministri merita causarum/sed merita ꝑsonaꝫ/nō iura sed munera/non iusticiā sed pecuniā/nō qō ratio dictat sed qō voluptas affectat/non qō lex sentit sed qō mens capit/non inclinant animū ad iusticiam sed iusticiā declinant ad animū.Unde qō nō licet hoc libeat sed vt qō libet hoc liceat Hunc̄ in eis ita simplex est oculus vt totū corpus sit lucidū Sed aliquid semp admiscent fermenti. quo totā massam corrūpant/pauperꝫ causam cū mora negligūt. diuitū causam cum instancia ꝓmouent in illis rigorē extendunt Jn istis ex mānsuetudine dispensant illos cū difficultate respiciunt Jstos cū fauore tractant.clamat paup ⁊ nullus exaudit.loquit diues ⁊ oēs applaudunt.paup locutꝰ est ⁊ oēs tacuerūt.verbū diuitis vsq̄ ad nubes ꝑdurat. paup locutꝰ est et dicunt quis est hic Et si offendit subuertunt illū.clamat vim paciens ⁊ nullus exaudit.vocifera ⁊ nō est qui iudicet. Et si forte causam paupeꝫ suscipiunt illam remisse vouent. Cum aūt causam diuitis assumūt illos ꝑtinaciter adiuuāt.pauperes despiciūt.diuites honorant istis reuerenter assurgūt.illos despicaliter cōculcant.Si introierit in conuentū ipsorū vir annulum habens.aureū in manu.in veste candida introierit ⁊ paup in sordido habitu Et intendunt in eum qui indutus est veste ꝑclara ⁊ dicūt ei.tu sede.hic bene.paupi vero dicūt.tu sta hic.aut sede sub scabello pedum meorū/ nonne iudicāt apud semetipos ⁊ facti sunt iudices cogitationum iniquaꝫ/ve ipis Et ꝓtra eos dicit ꝓpheta Magnificati ⁊ ditati sunt incrassati impiguati dilatati/causas pupilli non duxerūt Et iudiciū paupeꝫ non iudicauerūt Sed in lege ꝑcipit nulla erit distantia ꝑsonaꝫ ita pauperē audiatis vt magnū Nec recipiatis cuiusc̄ ꝑsonā/quia dei iudiciū est. Non est em̄ ꝑsonarū acceptio apud deū Hec ille.Et vt sanius intelligas Scis ꝙ dñs noster Jesus christus in cruce pendens dixit orādo/ꝑ suis ꝑsecutoribꝰ.Pater dimitte eis non em̄ sciūt quid faciunt.lu.xxiij. Jn qua ore simplices ⁊ impitos ⁊ qui nō cognouerūt litteraturam. Et qui introire poterāt in potentias dñi videt comꝓhendisse Sed ꝑ his qui fuerant legislatores legū doctores ⁊ scribe maiores/nō videt orasse.nec hodie orat,put fuerūt Pilatus Annas Herodes ⁊ Cayphas Scribe sacerdotes ⁊ ceteri iudeipiciores/qui demū per romanorū imꝑatorem potentiā fuerunt puniti ⁊ imꝑpetuā punitionē ab inde remissi Et in suis peccatis mortui. igne jehennali cruciaturi Sic ⁊ tales sunt tui iurisperiti in romana curia in consilijs generalibꝰ Et extra vndecūq̄ constituti/qui sciunt quid faciūt Et salutifera saluatoris ore comꝓhendi nō pūt. Nam ꝓpie sunt hi de quibꝰ dixit ꝓpheta Deus meus eripe me de manu peccatorū Et de manu cōtra legem agentis ⁊ iniqui psal.lxx. **Nobilis** Forte cōmoueris offensus cōtra singulares aliquos huius facultatis picie viros Quid hoc ad vniuersos Et si qui sunt taliter ꝓpellantes hoc difficulter disponūt desperati/cōtendentes/ periciores ere vel fauore corrūpentes Qui demū ꝑece vel ꝑcio conuicti ⁊ non facultas iure nec ratione causas irritant in ꝑiculo Et sic ꝑtes potius volunt diucius defendi et ꝑ exquisitos sagacitatis modos suspendi.⁊ expensarū ꝑcio nō terreri. vt videant ꝓthelare defensionis administrio.inaduerse ꝑtis certamine mentitulose.sapidam cōtentionis intricationē ⁊ extricationem mixtum habere ꝓ triumpho. **Rusticus** Non caret misterio Si singalares mihi sint suspecti violēter offenso Nā impossibile foret vniuersos mihi peritos lesores Sed qō frequentius fit ad oēs.vt volatus ad aues.quarū alique vident impedite Sic ꝙ cōmunius ipsi videmus.indifferenter ꝓpalamus sermone Et si corrupti delin-

quunt. Angariati necessitate nō ꝓcedūt Sic cū corruptoribꝫ corruunt cruciaturi ignis ꝓpetui corrosione. quia nō ꝓpenderunt dicta ꝓphete tam in cōsulendo qꝫ in iudicādo psal. lvij. dicentꝫ cum cōminatione Si vere vtiqꝫ iusticiā loquimī recte iudicate filij hoīm. Et eīm in corde iniquitates opamini in terra iniusticias manus vestre ꝓcinnant. Alienati sunt peccatores ꝛc̄. Et ad ꝓpositū nostrū ꝑsequere totum psalmū istum vsqꝫ in finē. Et hic dixit Hugo de sctō victore qꝫ in hoc loco moraliter loquit̄ ꝓphet̄a ꝓtra malos iudices/ ꝛ ꝑlatos ꝛ iurisc̄sultos/ put fuer̄t iudei in ꝓdemnatiōe christi/ qui iusticiā locuti sunt dicentes Magister scimus qꝫ verax es. Et vtiqꝫ veritatē loquebant Sed nō ita ꝓsulebant iudicādo/ qñ pecierunt Barrabam filiū mortis. Et interfecerūt christū filiū dei viuentis Unde Augustinus in codez psalmo dixit O mīhi etiam tāqꝫ in concione hoc est. in cōuocatione generis humani veritas clamat. Si vere vtiqꝫ iusticiā loquimini filij hoīm/ non sit labiox iusticia. Sed ꝛ factox in vita nostra inueniātur ꝓba/ nostra in factꝫ nostris cognoscant̄/ labia nr̄a loqui veritatē/ nihil est si cor a lingua differat. Si eīm aliter agis qꝫ loqueris bona loqueris ꝛ mala iudicas. Et Jeroñ. sup illo recte iudicate Hoc qō tibi nō vis fieri alteri ne facias. Et Aug⁹ ibidem/ hoc quidem verbū manu formatoris nostri/ in ipsis cordibꝫ nostris/ veritas scripsit/ anteqꝫ lex daret̄. Unde Hugo predictus dixit/ qꝫ ad recte iudicandum multa nostris iudicibꝫ iurisc̄sultis ꝛ ꝑlatis sunt necessaria. Primo vt qō ꝓcipiunt ipsi faciāt. Scō vt ordinē iuris nō prętermittāt/ hoc est vt iudicent ꝛ dicant ꝑm auctētica statuta siue iura. Tercio vt veritatē cause plene inuestigēt. Quarto vt ꝑsonam nō accipiant Sicut dñs deutro dicit p Hoysen pauperē audietis sicut diuitē. Quinto vt nō decidant fauore vel clamore multox/ vt Exo. xxiij. Ne sequaris turbā ad faciendū malum nec in iudicio plurimox acquiescas sentētie/ vt a vero deuies. Sexto vt ꝓpter timorē non declinent a rectitudine iudicij/ vnde Ecci. vij. Noli querere fieri iudex nisi valeas virtute eruī pere iniq̄tates/ ne forte extimescas faciē potētis Septimo vt nō plus debito cōpaciant Exo. xxiij. paupis non misereberis in iudicio. Octauo ꝛ munera nō accipiant/ qm̄ dicit Exo. xxiij. munera subuertūt verba iustorū. Nono vt nullas ꝓces in prciudiciū aduerse ptis admittant. Sed possent aliqui dicere/ ad quid nos ammouere ꝑsumis Nōne recte iudicam⁹/ ad qō rñdet ꝓphet̄a in psal. iam dicto/ non. ꝛ causam subiūgit/ duꝫ dicit/ etem̄ in corde iniquitates opamini/ ac si diceret/ quia iniquitates qꝫ cogitastis in cordibꝫ adimpletis opibꝫ. Et hoc in terra .i. terrenis adherentes. Nam ꝑm Hugonē predictū in homis corde est ꝓflictus. Et quasi cōsistoriū inter vicia ꝛ virtutes/ vt pura inter castitatē ꝛ luxuriā. sobrietatē ꝛ crapulam/ paupertatem et ambitionē. laborem ꝛ ocium. Sic inter iusticiā ꝛ iniquitatē ꝛ sic de alīs. Et ita cōscientia accusat voluntatē Sed sepe datur iniqua sentētia p vicio ꝓtra virtutē Sed qñ virtus expellitur ꝛ viciū eligitur/ qō ꝓsuete inter iurisperitos videt̄. Unde dixit Amb. put habet̄. xxxij. q. j. Cum renunciat̄ improbitati statim assistit virt⁹. Egressus eīm malicie virtutis opatur ingressum eodem quoqꝫ studio quo crimē excludit̄ innocentia copulat̄ Hec ille. Cum ꝓcor. in glo. ibidem cū dictis Archiē. Unde dixit Jacobꝫ Solodorēn in moralibꝫ suis. li. ij. c. xx. post multa Dirue iuristas deus vt Sathane Citharistas Liguas venales qui dant ꝛ symoniales O deus extingues hos pingues atqꝫ biligues. Frontis eīm trite sunt horrende quoqꝫ vite Precipita dñe simul horū diuide linguas Ut scelus extinguas mala lingua cauerna ruine. Hi sunt fautores sceleꝝ fraudisqꝫ ministri Jezite cupidi linguā vendendo siniſtri Causas litis amant lites cū fraudibꝫ hamant Justos infamant meretrix qꝫ si da mihi clamāt Et insup audi Lucanum celestꝫ oraculi penit⁹ ignaꝫ/ gentiliū more loquentē De curio quodā nobili romano Qui ꝓ pecunia fas ꝛ nephas ꝓmiscuit. dum dixit Audax venali cōmittat curio lingua. Item idem Curio siccamos transcēdere iussus in vrbes Item ibidē in quarto/ vbi aspidi cōpat curionē aspidas vt pharios cauda solercior hostis ludit. Item in eodē momēto mutat⁹ fuit curio/ rexꝫ gallox capt⁹ spoliꝫs Et cesaris auro ꝛ infra Emere omēs hic vendidit vrbē/ huius occasiōe notāter notab/ qꝫ iurispiti ꝓput puto ꝛ iudicialiū/ curiaꝫ siue maguntiñ siue constañ vel aliaꝫ quarūcunqꝫ ꝑsidentes iudices Aduocati Notarij Sollicitatores ꝛ clientuli qui in talibꝫ curijs solliciteqꝫ frequēter sunt imbuti Et ꝑsertim in romana curia ab hoc nomīe videlicet curione/ vel ab ipso homie qui Curio dicebat̄/ ꝛ nō a curia curie ꝓme declinatiōis curiones vel curiales aut curizani. pñt ꝓpter vite sue sollicitudinē ꝛ cōuersationis similitudinē. competent derivatiue denomīari qui tam curiosi sunt. Et hoc tam curialiter disponūt/ qꝫ non tm̄ vocē/ clamorem/ artē ꝛ facultatē/ vt vigilatores castrox vigilias noctꝫ obseruaātes vendunt Sed etiā

Capitulum

silentium qđ est locutionis priuatiuũ p lucro ponunt Et ita nihil ꝛ per cõsequens qđ est nullius precij carissime vendi disponunt ꝛ talia per expientiã videntur Dum alterius partis aduocati vel ꝓcuratores/aut sollicitatores corrumpũtur ꝛ taciturnitate vel dissimulatiõis adulatione cause sue ꝓduntur. De hac materia si tua legalitas voluerit sincerius informari videat quid dicat sanctus Ysidorus de summo bono li.ij.c.liij. Et octo.c.sequẽtibus/qui hos curiales ꝛ falsos iurisperitos tanq̃ pestem habuit exosos. Et quẽdam tractatulum quẽ nuper composui qui incipit Hirum celi circuiui ꝛc̃.cõtra iudices iniquos Et breuiter vt de multis finaliter cõcludam/pellem ipsorũ videlicet iuristarũ ꝓut ꝓmissum est ꝑ pelle ponam. Et ipsorum exquisitas insatiabiles auaricie foragmẽ. Et ambitiões inflãmatissime pompam/ ꝛ effrenati doli culpam / ꝛ fraudentis cupiditis artem/ ꝛ machinationẽ cordis fallacem/ꝛ lingnã mendaciũ loquẽtem/ ꝛ multiplex odium qđ gerũt cõtra pacem/ memoriter collecti bene sensati / et multipliciter cõsulti dum lucebit titan/non cõscriberemus sup omnes pelles terre madian/que est ciuitas ꝛ terra magna iuxta mare rubrũ habũdans pecoribꝫ ꝛ ꝑ cõsequens pellibꝫ/Exo.ij. ꝛ ibidez ꝑ hystoꝛ. Et Numeri.xxxj. Et ibi glo.dicit ꝙ regio trans arabiam Camelis ꝛ Dromedarijs habundans ad quã fugiebat Moyses postq̃ occiderat egiptium in zabulo de qua etiã psal.lxxxij. Sed quod accidit frequentius/ꝓpter assuetudinẽ/cadit in dissuetudinẽ/ꝛ minime ꝓpendunt homines/quia de rebus p iurisperitos tales taliter acquisitis ꝓut infra dicetur.c.xx. vbi bene moueris circa fi.non gaudebũt stirpes aut legittimi successores. Unde ꝓtinenter in nostre ꝓut pero collatiõis altricationibꝫ anolayce loquẽdo Sacre theologie vtamur diffinitionibus ꝛ philosophoꝝ traditiõibꝫ ꝛ naturalibꝫ rationibꝫ/ꝛ nõ decipiemur Cum ipsa presertim Theologia sit domina ꝛ regina scientiarũ. Et omnes alie facultates ꝛ facultatũ diffinitiones ꝛ regule dicũtur ancille sue.puer.ix. Et ꝑsertim tua vtriusq̃ iuris scientia dici potest ꝛ debet esse famula quia sup hanc ꝛ alias dignissima Tum ꝓpter certitudinẽ Tum ꝓpter materie nobilitatẽ. Et quantũ ad vtrũq̃ hec scientia alias speculatiuas excedit/ꝛ practicas inestimationes rerũ infinitas. Qđ pulcriter ꝓsequit sanctus Tho.ꝑma pte.q.j.ar.v. Et gloriose testat. Greg.moral.li.xx.in ꝓncipio Et quid certius breuiter dicam. Nisi ꝙ iura tua saltẽ ratiõis discretiõisq̃ iudicio fulcita. De theologie ꝛ philosophie fundamentorũ visceribꝫ in intimis recepe-
runt radicitus exordia. **Nobilis** Ex omnibꝫ dictis tuis si placeret sagax cõpetenter argueret quia rarum carũ: vt xciij. di. legim⁹. Et raritas ꝑciositatẽ facit. lix.di. Si officia cum ꝓcor. ꝙ si iurista ad celum ꝓficiscit carissimo ꝛ ꝑciosissimo precio comparabit. Et quia scribitur. omnis sciẽtia ꝛ gens in se diuisa desolabit. xxv.q.ij. si ea. Et ego nunq̃ vidi scientiã ꝛ gentẽ in se tam diuisam ꝓut iuristaꝝ facultatẽ ꝛ vniuersitatẽ. Unde meritò nunc ꝛ imꝑpetuũ desolarent. Et cõsequenter ipsorũ scientia tanq̃ mala non esset a deo sed a dyabulo: vt.xxxvij.di.§.hinc etiã. Unde quidem ad ꝓpositũ patenter exꝑtus/ dum morabar inquit cum medicꝯ.fui semꝑ infirmus . Et cum sacerdotibꝫ cõuersabar peccatis intricatus/ ꝛ cum iuristis occupabat iugiter litigiosus Sed aliter hanc materiã certiozi ꝓsequamur calcꝺ Unde quia scriptũ est Amictus corꝓris ꝛ risus dẽtium/ꝛ ingressus homis annũciãt de illo quis sit Eccl.xix. iuxta illud quẽlibet ex studijs ignotũ nosse valebis/ iudicio mentis vultus cuiusq̃ latentis Justũ est em̃ vt ipse talis quẽ gestat ex habitu quouisq̃ appareat aliud ꝓsumat qualis is esse. Cuius fert habitũ compꝛobatur. de sen.ex. Si iudex laicus .li.vj. Et talis quis ꝓsumitur qualis habitu ꝓcedit. de sen.ex. in audiẽtia Sed visus oculi decepit me. vt.xxvij. q.j. nec aliqua de frigi. fraternitatis. de ꝓba. capꝯ.j. Ex his ꝛ alijs p te sagaciter deductis per me quoq̃ radicitus ꝓpensis/memoriter quoq̃ collectis. Saluo tuo callidissimi sermonis eloquio/phitonice latenter ꝛ miraculose labijs tuis sualidissimis/ ad omnis eloquentie normam in eptissimis diffuso. Sed monstruoso tibi spiritu qui spirat quãdoq̃ fortassis dum nõ vult distributo Inertem ꝛ infaustũ seu infronitum ymmo rudissimũ minimã litterarum ymmouerius apicꝯ iota cognitionẽ/ nõ habentem ꝛ ꝑ omnia te iudicaui/iudicia tristem. Scio tñ insup vt dicit Greg.moral.ꝛ.c.xviij. Qꝛ ab indiscretis opus scientie sicut a stultis sepe opes corꝓoralis substãtie possident Sed his ꝛ alijs diuersis inutiliter platis penitus reiectis ꝛ postergatis/vnũ aggradiamur Quia theologice facultatis scientiã Et ꝑ cõsequens eius ꝓfessores Et incidenter huius facultatis Codices ꝛ librorũ fulminatores Scribas ꝛ cõpositores Sup omnes scientias ꝛ scientiarũ exhibitores Et ꝑsertim vltra vtriusq̃ iuris traditiones sublimasti Et fateoꝝ/ꝙ tibi cõsentire videtur sanctus Tho.predictus Et doctoꝝ noster famosissimus

dominus hostien̄.cardinalis in.c.firmiter.de summa trinitate Et de etate ꝛ quali.or. cum sit. Sed salua tantorū virorꝫ reuerentia.pderit tibi demōstrare quandā theoricā Cum practica/ꝛ alia opinionis tue sententiā penitus suffocātia Ac si dicerē Qꝫ licet firmiter ptensus videatur pbare dyaleticus/multis sophisticis argumentis/qꝫ homo sit asinus Sed hoc nunc̄ curiose disceptationis ptentione aut tam gnare pbatur qꝫ in veritate homo asinus aut asini species seu genus esse cōspiciat̄. Ecce qua radice dicimus papā sup̄ imp̄atorem Et imp̄atorem sup̄ oēz mundi potentatū temporalē.vt le.ꝛ no.in.c.solite de ma.ꝛ ob. Nisi virtute potentie ceteris dominandi mādendi p̄cipiendi necnō imperādi diuinitus sibi distribute Et respectu obediētie/ quo ad subditos sibi fideliter obediendi. Similiter ꝛ obtēperandi diuinit9 sibi collate.vt patz j.petri.ij.c.ꝛ hoc infra patebit sincerius.c.xij. Et licet scriptū sit/qꝫ leges nō sint allegande nisi in defectū canonū in foro spūali: vt de no.op.nunc̄.intelleximꝰ. Attamen silr scriptū est/qꝫ leges sunt p̄ ora p̄cipum diuinitus pmulgate: vt.xvj.q.iij.nemo. Et sic potius canones diuinitus sunt diuulgati: vt no. ibidem Nunc vadamus ad practicā videlicet experientiā rerum magistrā. Nonne vides dum tota cōgregat̄ eccl̄ia/quā representat concilū generale/qꝫ his diebꝰ degit in Basilea de con.di.j.Ecca.j.Et.xv.di.c.j. Non aliter nisi p papā principalit̄ vicarius dñi nr̄i Jesu chr̄i.vt de renunc.nisi Et qui oīa iura habet in scrinio pectoris sui de consti.c. j.li.vj.Ymmo oēm sufficientiā:vt no.ibidem. Et p vtriusqꝫ iuris facultatē ꝛ eius ministros seu doctores hmōi conciliū Hoc est dispositiōis ordinatio totius mūdi incipit̄ dirigit̄ regitur gubernatur ꝛ finit̄. Nec dicitur neqꝫ legit̄ nec iure caueat̄/ aut alij s̄ scripturis auctēticis pmulgat̄. Qꝫ papa habeat theologiā in aliquo mēbro corporis sui nisi inquātuz includitur in iuris sufficientia p̄dicta. Et si que in eodē concilio alibi theologi vident̄ p̄ficere. Non aliter vel aliomō. Nisi de summe pōtificis pmissione.hoc est.de summi canonistē spēali cōmissione aut sui ibidē cōgregate synodi specialissime. Et est p rōne voluntas: vt videt̄.xvj.di.p totū vbi mandat canon Ne aliud volumen vel quiscū qꝫ liber p theologos. Ymmo p vniuersum mundū recipiat̄/ nisi illō vel ille vel eius auctor p eccl̄iam cui9 caput est papa cū canonibꝰ suis cōprobet̄ Ymmo firmiter districte p̄cipiendo mandat summ9 pōtifex leo.iij.papa/chr̄i vicarius/oīb chr̄ifidelibus:vt patz.xx.di. de libellis: vt nemo in ecclia dei quicquā vel quēquā iudicare iustificare aut aliquid discutere p̄sumat/nisi sctōꝫ conciliorū canonū ꝛ decretaliū auctoritate. Nec nobis vti licebit maximorū theologorū videlicet Gregorij. Jeronimi. Augustini aut Ambrosij. seu aliorū quorūcunqꝫ doctorꝫ theologice facultatis determinatiōe/nisi inq̄ntum papa pmittit aut suis canonibꝰ auctorizauerit,put hec ꝛ alia in dicto.c. Et in glo.ꝛ etiā in.c.si ille.l.di. videntur expressa. Et ita quo ad mūdi causaꝫ determinatiōes/libros sententiaꝫ Petri lombardi.sancti Thome ꝛ aliorꝫ vident̄ penit9 vacātes Sic,ꝑie ,put dicit̄ in arte medicine/ qꝫ appotecarius est cocus medici/ hoc est/ quia nō aliud de suo ponit gerit aut disponit nisi inquantū medicus qui est magister coquine sue Sibi demādauerit disposuerit aut ordinauerit / vnde facultatē p te taliter cōmendatā videlicz theologicā veritatē non aliter quā ancillam ꝛ famulā vtriusqꝫ iuris scie ꝛ p̄sertim iuris canonici ꝛ cōsequenter theologie,pfessores/fore cocos doctorum/saltem famosorū iuris canonici / ratione auctoritatis magne,put premisi ꝛ quanto plus exaltas theologiā tanto sublimior est iuris canonici scia Ex quo sup̄at illam Et quāto magis extollis ancillā tanto maior est dña Et quāto plus cōmendas monachos tāto melior p̄sumit̄ prelatus:vt.lxj.di.miramur/vbi dicit̄ tanto quis melior quāto meliorib̄ preest/certum est aūt qꝫ illud qō imperat.nobilius est illo cui impat̄:vt de consti.eccl̄ia sctē marie Sed canones imperant sacre theologie ꝛ theologic̄:vt patet ex p̄missis ergo ꝛc̄/prout leges imp̄iales imperant philosophie ꝛ medicine/vt nō liceant mala medicamēta fieri ꝛ cōfici.vt.ff.ad.l.aquil. Item si obstitrix. Et vt venenū cum moderatiōe preparent.ff.de ptrahen.emp.Qꝫ sepe.§.veneni. Et si militer artistis mādant vt non disputent de veritate fidei.ff.de sum.tri.l.ij. Item leges debent oīes scias in cōpatione sua.i.respectu legum esse vilissimas:vt in ꝓhemio.ff.ꝛc̄.Et si dicerent theologi Scientia nr̄a tractat de nobiliori ꝛc̄/leges ꝛ canones tractāt de summa trinitate ꝛ fide catholica.vt patet in p̄mis rubr̄.decretaliū sexti clementinaꝫ/ꝛ codice Justiniano ꝛ summarie canones ꝛ leges tanc̄ res publica preferet̄ rei priuate: vt est Theologia ꝛ philosophia. C. de sacro sanc. ecc̄l. Jubemus. **Rusticus** Tu es sapiens apud temetip̄m Et quia nemo tibi responsionis nec replicatiōis opponit repagulū tu credis,pbasse tue,ꝓpositionis intentū. Et mihi nō imminet solerter curādum Sed nihilomin9 dic de vene-

Capitulum

rabilis philosophie disciplina ⁊ speciebus suis/que tue discretionis sensiat industria. **Nobilis** De philosophie noticia per te tam eleganter cõmendata/⁊ per consequens alleganda/ ꝓpende quid dicat doctoris gentiũ auctoritatis intelligẽtia / videlicꝫ Pauli per totum orbem intonãda.j.ad Cor.c.j. Non em̃ inquit misit me cḣs baptizare Sed euangelizare / nõ in sapientia verbi hoc est ꝑm glosam ordinariã ibidem. videlicet sancti Ambrosiꝰ in sapientia philosophorũ/quia dicit sapiẽtia verbi/ quia verbosos facit Et ꝓ illam sapientiã Crux xpi.i. martis xpi euacuat. Et de huiusmõi ꝙbosis dicit Jero. vt habet. xxxvij. di. nõne Et inquit nõne videt vobis in vanitate sensus ⁊ obscuritate mẽtis ingredi/qui dieb⁊ nocti⁹ bus in dyaletica arte torquet. Itẽ idem ibidẽ eadem dis.. vbi dicit inter cetera/ vino inebriãtur qui scripturas sanctas male intelligũt atq; puertunt Sicera inebriãtur. qui abutũtur seculari sapientia ⁊ dyaleticorũ tendiculis que nõ tam vincula sunt appellãda/ q̃s fantasmata.i. vmbre quedam Et ymaginatiões que cito pereũt ⁊ soluũtur. Item ibidem in.c.legimus dicit Rabanus de pressuris ecclesiasticis Et inter cetera allegãdo Orienẽ qꝫ ꝓ cynifes ⁊ ranas quib⁊ egipti ꝙ sunt ꝓcussi vanã dialeticorũ garrulitatẽ ⁊ sophistica argumẽta intelligit. Item idem Jero. ibidem. xxiij.q.iij.c. transferũt Item de hereticis manifestus est sensus qui sophismatib⁊ suis et arte dyabolica.i.dyaletica sepe oꝑimũt ecclasticos Item idez Jero.sup illo psal.cxv. Ego dixi in excessu meo/omis homo mendax Et in hoc qꝫ dixit omis homo mendax verum est/⁊ ergo ipse mentit/⁊ verũ dicit Jnuenerũt em̃ philosophi sua deceptiõe ꝓ silogismos ꝓpria arte quomodo in eodẽ sermone ⁊ vera quis dicit ⁊ mẽtiatur/ꝓpt̃ qõ dicit aplus. videte ne quis vos decipiat ꝓ philosophiã ⁊ inanã fallaciã sed traditionẽ hominũ scõm elementa mundi ⁊c. Qõ ponit originaliter ad Col. ij. Et ibi videre poteris glosam ordinariã/que multiplicit detestat huiusmodi dialeticoꝝ vanissimã omi gloria ⁊ honore vacuã traditionẽ. Unde legim⁹ in Cronicis frãcoꝝ de quodã sacerdote videlicet valcone studioꝝ exercitꝰ minime nutrito Sed rurali ⁊ nescio quo spiritu munito/ nam sup mirãda gessit in suo tẽporis euo. Et post multa parisius de anno dñi M.cc. Et sequẽtib⁊ publicis sermonib⁊ clarissimis demõstrationib⁊/ omnium dyaleticorũ ⁊ laycoꝝ facultates ⁊ studioꝝ eorundẽ scolas/experiẽter damnauit/ymmo qꝫ hꝫ scienter in spiritũ sanctũ peccantes ⁊ nõ penitentes dies cõsumantes ⁊ tẽpora miserabiliter perdentes ⁊ alios perdẽdo crudeliter seducẽtes tanq̃s desperãtes/nõ videant lumen ineternum/ quia de verbis ociosis nõ intenderent reddere ratiões/ facit ad hoc ꝓput dicit Grego. in pastorali.c.lvj.circa fi.nam tardius inquit peccatũ soluit qõ ⁊ per cõsilium solidat Nisi em̃ mens oĩno eterna despiceret in culpa ex iudicio nõ periret Jn hoc ergo a precipitatiõe lapsis per consiliũ pereuntes differũt/ꝙ cum a statu iusticie peccãdo concidũt plerumq̃ simꝫ ⁊ in laqueum desperatiõis cadunt. Hinc est ꝙ per ꝓphetam dñs tam precipitationẽ prauã/q̃s delictorum studia reprehendit dicens / ne forte egre dicit vt ignis indignatio mea ⁊ succẽdatur ⁊ nõ sit qui extinguat ꝓpter malicią studiorũ vestrorũ Jere. xxxj. Et ꝓprie hi dyaletici semper abhominabiles facti sunt in studiꝫ suis. Psal. xiij. Et ex studiꝫ intelligit vir Prouer. xx. Et his et alijs infinitis ꝓbabilib⁊ argumẽtis se munire potuit. Et in dieb⁊ suis sequelã idem valco maioris partis clericorũ. Et cõsequenter regis francorũ ⁊ aliorum ꝓncipum ⁊ nobiliũ obtinuit. Et demũ in anglia similiter similia vl̃ maiora patrauit. Puto tñ siquis huiusmõi vanitates ne per vaniores circũueniatur acquirat inuanũ non laborat/sicut quidã nobilis videns filiũ suũ ludere taxillorum ludo. et animo naturaliter ⁊ ineuitabiliter fore philocaptum / vnde huiusmodi facultaꝫ magistrorũ optimos omi fallacia plenos cõduxit ⁊ ne filius suus ab alijs deciperetur/ omes eũdem deceptionis circũuentionis ⁊ subtilitatis ⁊ curialitatis cautelas/ per eosdem magistros sagaciter instruxit Et ita dum nup in cõcilio Basi. hussitas fallaces prestolabamur venturos/put venerant/ꝓ suis errorib⁊ defendendis disputaturos/ extunc in hac et in alijs subtilitatũ facultatib⁊ plures viros valentes vt ars arte nõ deluderet videmus sagacit munitos nunq̃s tñ vidimus artistis puris quantũcunq̃ peritis locũ dari in hoc vel in alijs cõcilijs generalib⁊ sed in doctoꝝ facultatũ aliarum locati sunt. aut se locauerũt pedum scabellis aliorũ. Non tñ dubito qm̃ in huiusmõi dyaletice facultatis disciplina/ sit multe speculatiõis astucia/ que tñ sacratissimis canonib⁊ ⁊ legibus semꝫ fuit exosa/ ymmo plerũq̃ refutanda. vt le. ⁊ no. xxiij.q.iij. Cum sancti de iudi. dilecti. Et ibidez nouellator Nam vtimur cõ puerbio iuriũ ratione fulcito/ ꝙ bonus artista nunq̃s fiat bonus iurista Et hoc igit/ quia tales artiste ꝓsueti nimiũ subtilitatib⁊ vti verbalib⁊/ que reꝓbãtur oĩno iure nostro. vt in dicto.c. dilecti

Et insti. de fidei commis. heredita. §. sed qr/vbi dicit q̄ subtilitas p̄niciosa est in legib⁹ ⁊ simplicitas amica de hoc. xxiiij. q. iij. cum sancti. in glo. ij. Et dicit Clemens. iij. ꝓut habet de iure iur̄. in integ. veritatis amica simplicitas / nullis verborū fallacijs/nullis appetit ambiguitatum inuolucres obfuscari. Et Seneca epistola. xlix. veritatis simplex oratio est ⁊ ideo illam implicari nō oportet. Et dicit. lex. j. C. si vt ab hereditate se ab. fides veritatis verbo adminicula nō desiderat. Et. xlviij. di. c. hinc etem̄/dicit̄ sepe in quibusdā inquisitiōib⁹ plusq̄ necesse est exercentes nimia subtilitate fallūtur. Sic tu rusticorū sagatissime Si de theologice veritatis traditione quā te sicut ⁊ me perpendo verisimiliter ignorare volueris argumētari placet sic tñ q̄ de quarumcūq̄ scientiarū vel artium disciplinis si quas nouerimus ⁊ quilibet ꝓ parte sua poterit inducere. Et om̄is sollicitudinis ⁊ diligētie modos exercere Et sine cuiuscūq̄ sophisticalis fallacie ⁊ loycalis implicatione ⁊ vtinā finaliter sincera ⁊ in caritate nō ficta fruerem̄ur veritatis legalitate. Et qui disposuit ꝓut p̄mittitur asinam rudissimā loqui cum ꝓpheta. oris tui labia in hac vel alia facultatis ꝓmulgatiōe disponit disertissima. Et clemēter iuxta sue maiestatis nutū dirigit collationāda. Et quātum fieri potest. vt in nostre cōcertationis ⁊ altercationis continuatiōe scripturarū auctenticarū vtamur muniminibus/ qd̄ maxime videtur in legum ⁊ canonū comprehendi sanctissimorū corporibus. Quoniā erubescimus. vt dicit imperator Si loquimur sine legum auctoritatibus. Ac si diceret Si traditionibus vtimur cuiuscunq̄ doctoris nō valebit obmissa vtriusq̄ iuris facultate. vt le. ⁊ no. in. l. illam. C. de colla. Et de sepult⁹. de vxore Concordat dictū Augustini. xc. di. Ego solus. xv. q. iij. §. Cum aūt. v̄. ne quisq̄ hoc experient̄ videmus in apparatu decretaliū quē quōdam fecit Joh. de Flisco nobilis ianueñ. qui licet expost fuerit factus summus pōtifex dictus Innocentius. iiij. causam ipsius prout aliorum dicta doctoꝝ qualitercūq̄ priuatorum veniunt ⁊ non aliter alleganda / inquātum nō sunt iuri scripto incorporata. ¶ Item caueas ne falsorū canonū aut legum vtaris amminiculo aut quorū auctor ignoratur/aut alias abrogat⁹. alioquin crimine falsi notarij ꝓfecto ⁊ deportari merer⁹. vt. ff. ad legem cor. de fal. l. j. Et. l. eos ⁊. l. fi. Et. l. diu⁹. C. de iusti. co. ꝯfir. §. hunc igit̄. Et. C. de vete. iur̄. enu. §. has ita. Ymmo iudex recipiens sciēter huiusmodi falsas. vt premittitur productas leges ⁊ canones Crimē falsi similiter incurrit per p̄mas allegationes. Sum tamē contētus prout fieri potest. Si quibuscūq̄ iurib⁹ sine titulo ⁊ sine loco fideliter allegatis. sermo tuus fuerit fulcitus. vt patet de coha. cle. vr̄a. de spon. ad audientiam de sen. ex. Ex in dubijs ⁊c̄. cum multis cōcor. Item notabiliter ꝑpendas qd̄ pro te cōtra me taliter allegata Similiter cōtra te in hoc collatiōis colloquio taliter resumpta refutare nō presumas. vt le. ⁊ no. xix. di. Si romanorū. Nihilominus tñ iuxta sapientis doctrinā. Interpone tuis interdum gaudia curis. Quia dixit Nasonis auctoritas Si nūq̄ cesses tendere mollis erit arcus. Unde Aristotiles cōsuluit Alexandrum magnū. vt patet in li. suo de regimine p̄ncipum. c. xviij. dum dicebat Decet imperatoriā maiestatē habere solacia. Anīa em̄ hūana naturaliter in talib⁹ delectat̄/ quia sensus requiescūt/sollicitudo ⁊ curiositas euanescūt ⁊ totum corpus vigorat̄. Unde dixit predictus sapiens. interpone tuis ⁊c̄. Et subiunxit. vt possis animo quēuis sufferre laborē. Et nouus Catho. Gaudia sepe tuis debes adiungere curis. Sic sperare datur tibi qd̄ fortuna minat̄. Item antiquus Catho Insipiens esto cum tempus postulat aut res.

De dispositione ⁊ progenie necnon prerogatiua rusticorum ⁊ ruralium qui fuerūt patres ⁊ ꝓpago omniū nobilium. Capitulum secundum. Et ait rusticus ⁊c̄.

Si igitur quolibet licet vti suffragio/dicam ergo quia constat q̄ iuri cōmuni non derogatur priuatorum pacto / vt de foro compe. Si diligēti cum concor. Sic venerabilibus ⁊ precolendis theologie ⁊ philosophie facultatibus per inermē nudam rationibus ⁊ veris allegationibus carentem disputationem verbosam / non preiudicatur. Sed vt tua pretensa curialitas in nostro proposito celerius expediatur / licet

replicare possem. principalis nostra causa ꝑpendaꝫ. Et talis ꝓtestatiõis mee ꝑpalatio solẽniter ꝓmittatur / vt si quia ruralis sum per ignorantiam artis grãmatice/seu rethorice disciplineAliquid vicio sum ꝓferre me ꝓtingat/tua scolastica curialitas me nõ despiciat/ quia moꝝ vicia/magis q̃ verboꝝ sunt ꝓcauenda/ꝓut scribiꝫ in libris tuis videlicet.xxxviij.di.§. sed licet Et duobꝫ.c.sequen. Nam magis cõsiderande sunt sentẽtie q̃ verba: vt.j.q.j.marchion cũ ꝓcor. Et potius mens ꝓsideranda est q̃ verba.xxiij.q.j.paratus Et huiusmodi verba qualitercũq; ꝑ me ruditer fuerint,plata ꝑpter simplicis rusticitatis mee cõmercia/mihi quouis modo ꝑperã non ꝓueniũt imputanda. Sed tua parcente cõtinua sagacitatis curialitate/ sint tollerabilius mitiganda. vt le. ꝛ no.in.c.qui scõm.xxiij.q.iij. Sic ad ꝓpositũ qz me rusticũ rudem ꝛ grossum predicasti rectissime/quo videlicet ad morũ ineptitudinẽ corꝓris qualitatẽ ꝓsone cõpagacõez necnon originis ꝓpagationẽ iudicasti/ꝛ totam ꝓgeniã temporibꝫ ab antiquis a rusticanoꝝ germine ꝑ stirpes ꝓcessisse notasti Scias igiꝫ q; ab vtroq; parente fui ruricula/ꝛ auꝰ meus fuit bubulcus/proauus meus agazo/Abauus meus villicus Et attauus fuit mulio Et tritauus fuit gorgicus Quartauus meus fuit calatro Quintauꝰ agricola Germani vero subulci Et filij mei sunt agellarij Et alumni glebones Et nepotes mei sunt sulcones/ꝛ ꝓnepotes mei sunt agricultores Et fratrueles sunt pastinatores Sobrini sunt stinarij Et cõsobrini sunt abigei Auunculi aũt sunt armentarij Et soceri sunt agrestes/patrueles vero tyri sunt ꝛ cognati sunt eroici. Et agnati sunt mandrici/ꝛ vxor mea filia fuit opilionis Et ego verus ꝛ indubitatꝰ rusticus ab oĩibꝫ ꝑgenitoribꝫ meis in rure ꝓcreatꝰ Et licet aliquis iniuriarũ patenter actionẽ mouisse videbaꝫ Ex eo q; rustici filius nomiabaꝫ.vt.ij.q.vij. Si quis ab episcopo/mihi tũ honoris exhibitio ꝑ huiusmodi denominationẽ semꝑ impendiꝫ Et romanam tu non cunctaꝛ/ omniũ nostrũ videlicet ꝓsumptoꝝ nobiliũ necnon plebeorũ ac gregaliũ cõnectim ꝛ diuisim patres post Ade ꝓmi parentis exiliũ. Ymmo ꝓmos parentes in sudore vultuũ suorũ talium fuisse conditionũ ꝛ me ꝛ te filios ipsorũ/ ꝛ tu nõ dubitas/dum altitudo diuitiarũ sapientie et scientie dei/que incõprehensibilis est ꝛ inuestigabil' in vijs suis. vt ad Ro.xj. de limo terre ad ymaginẽ suam creauerit hominẽ,ꝓut legiꝫ Beñ.ij. ꝛ iij.c. Et si quid laudabilius venerabilius ꝓmendabilius ymmo gloriosius nouisset agricola/ad hoc ipsum dñs cum posteritate sua/ cũ ꝓuidentia sapientie sue cõglutinasset/vnde diuinitatis suc sagacitas non militẽ nõ armigerũ/ non scutiferũ. non equestrem. nõ quiritũ. non generosuꝫ nobilẽ compegit Sed qz ruralis agriculture rusticitatis simplicitas/placuit in oculis suis igiꝫ candẽ taliter cõpactam vsq; ad diluuium. ymmo post ꝑseueranter cõtinuauit Et taliter ꝟm Bedam ꝑ duo milia ducentes ꝛ q̃draginta duos annos durauit/ꝛ vsq; modo laudabiliter ꝛ indifferẽter inter homies cõtinuata fuisset Si cupiditas ambitionis videlicet liuoꝝ dominãdi tam arroganter in filios hominũ non irruisset Et hec est illa rusticalis sinceritatis amenitas de qua dixit Boe.ij.de conso. Felix nimium prior etas /contenta fidelibꝫ aruis nec inerti ꝓdita luxu faciliq; fera solebat ieiunia soluere glande. Quia vini carniumq; fruitiõe penitus carebãt.xxv.di. ab exordio simile dicitur Ecci.xxxix.in glo.ante diluuiũ/Unde dixerũt filij Jacob patriarche. fratres Joseph ad pharaonem regem diligẽter inquirentẽ/pastores ouiũ sumꝰ/serui tui. Et nos ꝛ patres nostri Beñ. xlvij.c. Et si generis antiquitas stirpis lõganimitas ꝛ parẽtele lõga posteritas te vel aliquẽ facit ciuiliter aut pollicite nobilẽ/vtiq; meorũ ꝛ aliorũ genus rusticoꝝ rusticanorũ ꝛ ruraliũ cõcernitur antiquissimũ Et ꝑ ꝓsequens generosi scemaꝛ nobilissimũ/quia de ꝓmis ꝛ mediis et nouissimis parentũ ꝓcessimus cognatiõibꝫ agnationũ Et nra generatio se ꝓtendet in stirpes omniũ generationũ. Et quid refert si tibi vel tuatibꝫ videꝫ inglorius ꝑsens aut ꝑgenitoꝝ meorum conditiõis ab antiquo mãsionatus/nõne videꝫ q; accessoriũ sequi cõgruit naturas ꝓncipalium. vt dicit regula tua turꝛ in li.vj.cum suis cõcor. Et cauda a capite competenter non erit parcial' de bap. matores. §. ceterũ. Et no.xj.di. cõsuetudinis/ꝛ audi quid tibi dicat quidã franciscus petrarcha poeta laureatꝰ in libro de remediis vtriusq; fortune li.ij.c.v. Omnis radix obscura ꝛ sualida est vnde tũ floridi ꝛ fraudes ramiq; ꝓcedunt/nõ vndecũq; ꝑdigerit sed quale sit queriꝫ. Nam Virgilius optimus poetarũ de se locutus est Mantua me genuit Calabri rapuere. Tenet nunc parthonope Cecini pascua rura duces Est aũt parthonope ciuitas in Apulia/que nũc ꝺr neapolis/vnde idem Virgilius in georgicꝛ dixit/ illo virgiliũ me ipe dulcꝛ alebat parthonope. Et hic de rure meruit Octauiano summo terrarũ ꝓncipi familiariter associari. De quo infra capitulo presenti sincerius dicetur. Hinc ꝛ Socrates ac Demostenes de

humili domo ꝓ ingenij mirabiliter industriosi cucamina sua ꝓdiderūt numina Et per eximia scripturarū suarum volumina. ipsorum ingentis legalitatis fama toti mundo preeminenter est notissima / ⁊ perspicue ponderabis Indoctos ⁊ inutiles ꝑsonis nobilitatis clientulos / pallacijs principum ignorabiliter tanq̄ asinas molendinis alligatas iugiter adherentes.

Nobilis Noui sufficienter antiquoꝝ nationes qui felicitate sua pfecerūt magnalia. Dic mihi tantūmodo/tui temporis ⁊ status conditiones Et cōsequenter aliorꝝ conditionum tuorꝝ ꝓpendaz ꝓpensis ab antiquo nationes.

Rusticus Scias dum iuuentutis primeue floruit etas et membris bene cōpactis inhercbat apparat⁹ / et fortitudis amenitas/mihi similiter ⁊ cōtemporali ymmo plerisq̄ cōuicanijs placuit oīs mee cōuersationis agilitas/nunc plenus dierū ymmo senex valde. hoc est octogenarius/ put dixit Benzelay Baladites ad Dauid regem. ij. Reg. xix. Et senio ꝓfractus Et heri ⁊ nudiustercius ymmo plerisq̄ reuolutis annorū temporibꝫ corporis statera recuruatus/ Singultu/tussito/ sterto/ossito/sternuto/palbucio/Katharizo/mussico/pleso/gargariso/cretico/tremo/sudo titillo/digitis sepe gelido/ ⁊ insup qđ deterius est cor meū affligit/ ⁊ caput excutit/languet spūs. fetet anhelitus/ caligāt oculi. ⁊ facillāt articuli/ nares cōfluunt/crines defluunt/ tremūt tact⁹ et deperit actus/ dentes putrescūt/ ⁊ aures surdescunt De facili ad iram ꝓuocor/difficili reuocor/cito credo /tarde discedo/Et licet hec sint vicia naturalia/ ⁊ quibꝫ parcendum est/ nec debent nec pñt accusari/vt ꝺt lex. ff. ꝺ dam. infec/flumnū. §. viciū. C. ꝺ libe. prete. ⁊ exhere. l. maximū viciū. Nihilominus tñ quibusdaz sunt intollerabilia/nō ꝓpendentes salutis eterne ꝑ patientiam comoda feliciter ꝓuentura/quia dicit sapiens auctoritas Maxima etem̄ morum est semp patiēcia virtus. Et hoc ex eo quia de necessitate. i. de his que necessario patimur/facit virtutem: vt no. de testi. nup. Nam Paulus inquit dñm sibi dixisse. sufficit tibi gratia mea. Nam virtus in infirmitate pficit/libenter em̄ gloriabor in infirmitatibꝫ vt habitet in me virtus chri ij. ad Cor. xij. Et Tullius in libro de senectute sic inquit/Et em̄ cum cōplector animo. q̄ttuor reperio causas. Cur senectus misera videatur/vnā q̄ auocet a rebus gerendis. Alterā q̄ corpus facit infirmius Tercio q̄ priuet oībꝫ fere voluptatibꝫ Quartā q̄ habeāt ꝓcul abstit a morte Et causarū huiusmodi deductiones clare videbis ibidem Sed audi q̄ ab his oīnibꝫ humane ꝓditionis miserabilibꝫ ꝓprie passionibꝫ senectuti ꝓcurrentibꝫ/natura tibi nō parceret. Si a fra mea deus animā tuam liberaret Qua fortassis iuxta regimis vite tue qualitatē preoccupaberis vt illis crucier⁹ in armis. Et hic intentas penā ꝓut factū est cū herode ⁊ pylato ꝓpetuo duraturā ꝓut j. c. xxxj. tibi clarius ostendam.

Nobilis Durus est hic sermo/q̄ post presentē corporis afflictionē sequit maioris afflictionis stimulatio. Nihilomin⁹ tñ edicas qualis ⁊ q̄nta tui corporis ⁊ stat⁹ fuerit mutacōis ꝓculcatio.

Rusticus Scio em̄ q̄ nō renouabit vt aq̄le iuuent⁹ mea. vt psal. c. ij. Nec in vno statu natura corporis manere potest/quia semper crescit ⁊ decrescit. vt dicit Jero. allegās Ypocratem ꝺ con. di. v. c. ne tales Et oīa mutabilia sunt que sunt in celo ⁊ in terra vt dicit Boe. ij. ꝺ. con. psa. iij. Et hoc nature cursus in me dilucidat quod dicit impator in auct. ꝺ nō alie. ⁊ muta. rebus. §. illam nāq̄. col. ij. Quid em̄ erit stabile int' hoies ⁊ ita immortale ⁊ nullā patiamur immutatiōz. Cū oīs noster status sub ꝓpetuo motu ꝓsistat Et hoc apparent cōstat in me ꝑ q̄nq̄ causas tibi necessario ꝑ extēsū rustico more. Attñ solacij causa dinumerādas q̄ dixisti Interpone tuis. Igit⁹ ꝓsolatiis psas recipe ⁊ retine curas Ecce ꝓmo dū primordialibus in annis vires artubꝫ dominabāt amenis Potēs erā in ope ꝑ reddēdo carnis debito. Cōthorali dilectissime ꝓut tenebar ⁊ potui peccato ꝓcul omni: vt habetur. xxxiij. q. v. scōm verba Et ꝑ magistz in hystoz Beñ. j. de. institutōe. cōiugij. Ast in hoc naturalit deficiscor Et ad potandū vinū sum factus potentior Jn quo tñ mihi vt ꝓhibet pauli snia ad Ephe. v. de. con. di. ij. in. calice. de iure iur. Et si xpūs. Nulla remanet luxurie macula quā in me ꝓhibet virtutis generatiue deficiētis accidia imo liberatus sum penitus ab oīni tēptacōis libidinose concupiscientia. de qua de. pen. in. c. int' di. ij. Ecce quanta potētie talis mirifice patet est trāsmutatio facta Similiter ad ꝓpositum legimus Sed nō in Uitas patrū quod quidaz monachus iuuentutis tempore multas temptationes luxurie patiebatur insultus Et in neruorum ꝓbinatione cruciat⁹. Qui tā ꝓscientia motus quā penuria pssus. Et q̄nq̄ minime patebat loc⁹ aut tpis vsus vt euacuaret testes ⁊ extingueret nature meatus Hic dum senex efficit. Jn abbatē sui monasterij preficitur ⁊ more prelatoꝝ religionis oīnibꝫ sufficient habundātia libertateq̄ munit.

Capitulum

Hinc preteritarū memor inedie ⁊ saturitatis naturalis inopie/duas pulcherrimas corporis decore nimium speciosas/ vnam a dextris/ ⁊ aliam a sinistris Nudas sibi in balnee lateraliter collocauit / corpus suum contrectando multum habiles ⁊ puellas aptissimas. Attamen senio grauante stimulus ipsum non molestauit / nec erexit cornu iuuentutis. Unde mox alta clamauit voce/ vbi sunt ait temptationes maledicte/quondam me collaphizantes/ imporTunissime Recesserūt qui fecerūt cōuertamur ad dñm/quia peccata me nō ego peccata dimiserunt Similia si viteris qō nō puto tibi pueniūt/nam expienter talia mihi ꝓnunc occurrerūt Ad nostrū ꝓpositū dicit magister in hystor.geñ.iij.de esu/pomi. Cetera quidē inquit mēbra ad nutū hominis stant/aut mouent/non aūt pudenda/de quo de pen.di.iij.in salicibꝫ/vbi ōt glo. ꝙ caro nō est in potestate nostra. Nūc ad ꝓpositū redeam⁹. Secūdus vero talis est mutatiōis effectus. Nam dentes quōdaz teneris in annis gessi sub cinericio pane grosso pollitos Et nive candidiores cōfricatos/⁊ ordinatim regulatos ⁊ distictim parterꝙ locatos Que videlicꝫ albedo nigredini cessit Et pilos meos olim nigerrimos vndicꝫ tixit Et furuedo dētes ad huc raros sine ritu tremulos interpellatim trūcatos ⁊ vermibꝫ pforatos/ vt mauros demigrauit/ Et albedo que ꝓprie dicit canicies multiplicate sunt sup capillos capitis mei. que quōdaz gl'ia semini fuere vt puer.xx.⁊ lxxiij.di.c.fi. Tercius vero mutacōis effect⁹/naz quondā gessi virile membrū/rubeo pirreto capellatū/⁊ purpureo colore ꝑpollenter ꝑpuciatū/nunc isdem rubor oculos ꝑoccupat. Et albuginis glaucitas ⁊ albor mēbrum alias elbidum ⁊ debilitatū decoru scat/vnde dico cū beato Job. Noctē pueterūt in diem ⁊ lucē in tenebras ibidem c.xvij.ō celemiss.dolentes. Quartus quidē mutatiōis apparat⁹ est talis Nam quia quondā habui testiculos neruis bene cōpactos globosos nodosos rugosos crispatos breues ⁊ rotūdos/infra crura firmiter ad instar Apri potentis bene riteꝙ cōbinatos Sed ecce duz tot ⁊ tātas acquisiuerim annoꝝ recursus/huius globositatis nodositas ⁊ rugositatis curuitas/huic loco penitus cesserūt. Et frontis/ genarū/gutturis/maxillorū ⁊ totā faciei prozā/ ⁊ cutē que nunc adheret ossibus meis penit⁹ ꝑcrisparūt/⁊ sulcatim cōplicarunt Et planicies quondā cutis ad inferiora tanꝫ graue deorsum pelliculas neruos ⁊ loculos testiculoꝝ ꝓtendendo deplicādo/plongā doꝫ deueꝛerūt/ vt dicā cum Greg.moral'.xxxv.c.xiij.nerui testiculorū leuiatban ꝓplexi sunt Job.xl.iij.di.nerui. Quintus vero mutacōis effect⁹/ nam quondā fronte capellata pilos enutriui copiosissimos/nūc vero caluicū sustineo Et ad posteriora fugaui pilos Necnō subteriora pudenda/caluus vbi quondā fuerā pilata' ꝓstrauit Et caluicē tandē ad anciput natura trāsformauit Nam ⁊ Samuelē vt legi'.iij.Reg.ij. Qui dū ascenderat montē Bethel ꝓpter caluicē/mlt'itudo puerorꝝ subsannauit/ quos ꝓterea ad maledictionē ipsius ꝓphete bestia de silua ꝓstrauit. Et ita ꝑ dicit ꝓsper equitanic⁹ prosa.xlij. Mirabiliū dispositionē immutabil' roma cōtinuauit. Consolat⁹ tñ sum ꝑ legem si saltē ꝓsolacio dici mererer.C.de custo.pua.l. Si quis pater vbi dicit. Qō non depditur qō de vno loco tēpli ad alium locū templi transfert/ vnde qō in vno corporis loco de est/in alio supest Et si nō vt pdixim⁹ abbreuiabunt tibi dies Similia vel peiora fortas-

Nobilis sis sustinere non cuades. Ecce qō olla noua capit inueterata sapit Credebā ꝙ annoꝝ trucia pondera/huius vanitatis sustulerint eloqa Nam talia licet vera nihilomin⁹ fozent palianda Et corā discretis ⁊ pīertim dominabꝫ nobilibꝫ aut popularibꝫ nūcꝫ ꝓferenda Nunc his penitus postergatis ostendas mihi tua tuorūcꝫ conruraliū prero-

Rusticus gatiuas ⁊ ruralitatis ꝓilegia. Que dicam tibi lucidissima Ecce rusticalitatis mee meoꝝ quoꝫ conruraliū simplicitaꝫ puritas apud impatoriā maiestatis serenitatē/tantū meruit Et meretur/ꝙ iura scire nō teneꝛ vt dicit lex ff.de iu.⁊ fac.igno.l.regula Attamen iurisperit⁹/ex verbis nostris argumentare iubetur vt similiter dicit.l.ff.del.iij. Si chorus.§.j.Et ideo .B.durandi in speculo iuris allegat rusticorū verba tanꝫ auctētica/vt dicit de pignoribꝫ.§.j.v.Et nota ꝙ creditor. Et dicit.l.ꝑdicta Si chorus/ꝙ rusticꝫ ꝑcipue senibꝫ Et in ꝑteritis antiquis creditur ymmouerius in nouis et futuris tanꝫ ꝓphetis/ qō sepe videꝛ in terre fructibus parce vel larguter ꝓuenientibꝫ. Ecce Abacuc rusticus vt dañ vlt. Et inter oñes ꝓphetas vt asserit Jero.in ꝓlogo sup eundem/nullus tam audaci voce ausus est deum ad disceptationem iudicie ꝓuocare. Et ei audenter dicere Cur in rebꝫ humanis Et mundi istius pompa tanta rerum versatur iniquitas. Usqꝫquo domine clamabo ⁊ nonexaudies.

Nobilis Et quid est hoc dicere nisi ꝙ rusticus fuit ⁊ tocius nobilitatis culmen rusticitati pepercit / ꝓut hodie

nobilitatꝫ terrene magnificentia rusticis ꝓcere consueuit vt ff. de ven. inspi. l. j. §. vlt. de rescrip. Et hꝰ cum ꝓcor. in glo. Nam nobilis rex dauid quia tantū numerare ꝑsum suum ꝓsumpserat Et igitꝝ dñs de ꝑplo suo a Dan vsqꝫ Ber **Rusticus** sabe. lxx. virorum occidebat. ij. Reg. vlt. Dñe non est ita/ naꝫ casus sunt diuersi Et igitꝝ diligenter diuersificandi/ nam non tm̄ quia rusticus est Sed ꝑ ceteris ꝓphetis de venturo christo ꝓphetizādo certius locutus est/ dum diceret deus ab austro veniet Et sanctus de monte pharan/ operuit celos gloria eius rc̄. Ego aūt in dño gaudebo Et exultabo in deo Jesu meo/ deus dñs fortitudo mea Aba. c. vlt. Similiter r Amos r Sophemas ꝓphete rustici r rusticorū filij fuerūt put scriptura testat. Et hoc ꝑsertim ꝑ plogos Jeronimi sup eosdem plene ꝓbat. Ecce q̄ magnalia diuinitatis misteria rusticitas sancta in veteris testamenti tempestate videt laudabiliter opata. Item ex ꝓuilegio rusticitatis licet qđ alias nō ꝓceditur Et ꝓterea rusticus a pena iurꝫ eximit ff. de iurꝫ om. Judi. l. Si quis. §. dolo. ff. siquis in ius voca. l. ij. Et insup perpende qđ scribit li. xj. C. vt rusticani ad nullum obsequiū deuocent in rubrꝫ. r nigro/ vbi dixerunt Dyoclecianus r Maximian⁹ imꝑatores Ne quis ex rusticana plebe que extra muros posita/ capitationē suam deferat Et annonā suam ꝑstat congruā/ ad nullū aliud obsequiū deuocet/ neq; a ratiōali nostro mula ex fiscaliū vel equoꝝ ministeriū subire cogat. Hec ibi. Lōcordat. l. seq̄ns Et exactoribꝰ rusticoꝝ penā imponit Et vide ꝓcor. in glo. r Fridericus ꝑmus imꝑator Et ꝑ statuto ponit in li. feu. c. vlt. §. pen. in hec ꝟba Agricultores Et circa rem rusticā occupati duꝫ villis insident/ dum agros colunt securi sint/ quacūq; parte terraꝝ ita q⁹ nullus inueniat tam audax vt ꝑsonas boues agroꝝ instrumēta vl̄ si qđ aliud sit Qđ ad operā rusticalē ptineat invadere capere aut violenter auferre ꝑsumat. Siquis aūt statutū hmōi ausu temerario violare ꝑsumpserit in q̄druplū ablata restituat. Et infamie notā ipso iure incurrat impiali animaduersione nihilominus pu **Nobilis** Et quia de rusticoꝝ r ruraliū instrumēto exercitaniendus Hec ibi. tione fecisti nūc mentionis collationē vt qꝫ multa gaudent ꝓuilegiorum ꝓrogatiua/ que sunt r qualia queso breuiter redde descriptiones rationum

Rusticus Dicit Horacius/ qđ medicorum est/ ꝑmittunt medici. tractant fabrilia fabri. Scribim⁹ indocti doctiq; poemata passim Sūt cui nō rectū nisi qđ placu. it sibi dicunt rc̄. Et quia rustic⁹ sum ruralia mihi notescunt Nam r leges impiales r doctores desup scribentes Instrumēta rusticalia vt certius sciant/ ipoꝝ ꝓuilegioꝝ munimenta/ solenniter annumerauerūt vt ecce. ff. de fun. instruc. l. Instrumēta Et sunt hec Aratra/ ligones/ Sarculi/ falces/ putatorie Bidentes/ vomeres/ Stina Burio/ dentale/ falcastrū/ Sercula/ rastrū/ Occodicia/ fossoriū/ Colindrus/ Erpica/ pastmatū/ tribula/ pala/ fortile/ tesseres/ trapetum/ Carrū r currus/ q̄driga/ rota/ reda/ carpentū/ plaustrū/ furca Carracuciū/ r alia plura/ q̄ desup ysidꝰ. Ethi. li. xx. c. xiij. plenius enumerat. Et insup describere necnō interꝑtari videtur/ que oia r singla ad ꝓuilegia reducunt ꝑnotata. Et his ergo tanq̄ tu tuis militaribꝰ militas glorianter gloriꝰ Et ego delectoꝰ quoq; meis rusticare sic̄ tu militare freq̄nter in armis Item vigore dicte ꝓstitutionis non tm̄ in instrumentꝫ Sed etiā in nostris animalibꝰ videlicꝫ mulis equis r asinis ac alijs iumentis molestari non debemus Item terrā nostrā quā colim⁹ pro vsuris de iure quibuscunq; obligare non possumus vt in auc. vt nullū credētem agricole coll. iij. Item tempore sacionis. i. quo seminamus terram ad munera trahi non valemus. i. opa cōmunia cum ceteris plebeis exercenda compelli nō debemus C. de agri. r cen. l. j. Item seruā dī sumus in securitate vt non capiamus ꝑ debitis ꝼm bal. ibidem Item inquantū agricole sumus/ ad bella cum diuinis transire non tenemur nec de iure compellimur vt plene probat Jo. de lig. in tractatulo suo de bello ꝙte prima. c. aiij. pen. Et no. q⁹ oēs ꝓuilegioꝝ ꝓrogatiue sup descripte Consultissima patenter innitūtur ratione videlicet ne occasio detur q⁹ pereat cōmoditas celesti prouisione concessa vt C. de fer. l. ij. Assignatur alia ratio ne detur causa sterilitatꝫ incdie agroꝝ r ꝓsequenter penuria fructuū r alimentoꝝ vt ff. de aqua plu. ar. l. j. §. de ope r quis dubitat quando multe ꝓrogatiue/ r ꝓuilegia rusticoꝝ r rusticanoꝝ ꝑ vtriusq; iurꝫ traditiōes et ꝑsertim in speculo saxonū essent alleganda/ ipsa tamen vt de principali celeriorem habeamus expeditionem breuitatis gratia videbātur omittēda Et insup laudabilem cōmendat rusticitatē vegecius in li. de elec. militū. li. j. c. iij. ỹ. dum querit. Si fortassis ꝓtraiura ꝑdicta necessitas imꝑmineret Utrū de agris an de vrbibꝰ vtilioꝰ Tyro sit req̄rend⁹ in causa q̄ militari deberem⁹ Et rndet dicēdo de q̄ ꝙte nūq; credo potuisse dubitari aptioꝰ armis rusticā plebem/

que sub dominio labore enutritur. Solis paciens vmbre negligens balneoꝝ nescia/ deliciaꝝ ignara simplicis animi paruo ꝓtenta/ duratis ad omnē laboꝝ tollerantiā membris Cui gesta re ferum fossam ducere/ onus ferre/ ꝓsuetudo de rure est. Hec ille. Unde premissoꝝ ꝛ aliorum bonitaꝫ opeꝝ/ cōstantie firmitatū ꝛ roboris corpoꝝ occasione Canon dicit. ij. q. vij. Sanctā esse rusticitatē qō multū ꝑpende/ ꝛ hoc ꝑpter nostrā sincere simplicitatis mansuetudinē/ ꝛ ideo tanq̄ indocti surgim⁹ ꝛ rapim⁹ celum iuxta verba sancti Augustini/ dum tu ꝛ alij multū docti ꝛ presertim put predictū est iurisperiti/ cū sua mergunt in infernū curiosissime calliditatis scientia/ vnde dixit Innocentius. iij. in. c. nisi cū pridem de renūc. §. ꝑ defectu Ex imperfectum scientie supplere potest ꝑfectio caritatis/ qō multū ꝑ simplicib⁹ sacerdotib⁹ ꝓuenit allegādum/ Sumēs hoc ex ꝓbis apli q̄ dixit. j. ad Cor. c. viij. Scientia inflat caritas aūt edificat. Quare ꝓuenienter alligandū est/ q̄ dixit Augustin⁹ in li. de Cathedrandis rudib⁹ Et habet. xxxviij. di. ita dicens Sedule mouendi sunt scolastici. i. periti vt humanitate induti christiana distāt non ꝓtēpnere quas cognouerūt moꝝ vicia q̄ verboꝝ amplius deuitare Sed cordi casto linguam excitatā nec ꝓferre audeant/ q̄ etiā preferre ꝓsueuerant. Per hec ꝛ alia ibidē ꝛ in. §. ꝓximo precedenti sincerius que ponūtur expressa. Et ad ꝓpositū nostrū faciunt ꝛ notanter prout scribit in hystoria tripartita li. ij. c. iij. vt refert Sozomes/ cum eñ venisset impator Cōstantinus ad Bisanziū. i. cōstantinopolim Adeuntes eū quidam philosophi. ꝙquerebant quasi nō dum deū coleret vt docerꝫ Et circa sacra nouitates exerceret/ nouā in republica inducēdo culturam/ preterq̄ in eis maioꝝ visa sunt ꝛ grecoꝝ romanoꝝ ꝓncipib⁹ quas habuerūt ꝑ transacta secula/ vnde sup hoc volebant cum Alexandro constantinopolitano episcopo disputare/ quē philosophi predicti sciuerunt viꝝ fore penitus rusticanū ꝛ simplicē/ ymmo de rure breuit assumptū. Et ille vere impator exercitatione verboꝝ inexptus erat/ de vite tñ hui⁹ episcopi q̄litate cōfidens/ fuit eñ vir magnus inter philosophos ꝛ cōuersatione mirabilis. Cumq̄ certamen impatore precipiente suscepisset. Conuenissentq̄ philosophi/ oñib⁹ loqui volentib⁹/ vt vnū ex se quē vellent eligerent postulauit/ Unde Alexander episcopus predict⁹/ ceteros quicunq̄ essent silentiū habere precepit. Et tantūmodo his/ q̄ ab vtraq̄ dicerent intendere Suscipiente siquidem vno eorum philosophoꝝ disputationis vniuersē negociū/ ad quē Alexander epūs predictus. In nomine inquit Jesu christi. impero tibi in ꝓmis ne loquaris. Et vna cum eius sermone opus impletū est. Repente nāq̄ ille phūs vt sermonē audiuit/ obligato ore ꝓticuit/ putas ne iustū fuit cōsiderare/ vtrū maius hoc miraculū videret vt homo ꝛ hic phūs sic facile officiū locutōis amitteret/ an certe vt lapis violentia. viq̄ man⁹ diuideret/ q̄d miraꝫ apō deū. nōne oñia possibilia sunt. Ecce quantū simplicitas nr̄a columbina. ꝑ calliditate serpentina optatur apud dñm/ hec igitur miranda ꝛ alia plura forent enarranda sed sufficiūt edicta/ ꝛ ita nūc te de statu meo meorū quoq̄ concuralium ꝓdicione iuris ꝛ ꝓuilegioꝝ positione superficialiter te duxi certificādum in finē/ vt de tue ꝓpagationis ꝓgressu necnō originis incessu penitus inciteris me clarius informandum. **Nobilis** O sancta rusticitas ꝑ te fraudulenter allegata Sed in intimis visceribꝫ tuis. ymmo verius ab vberib⁹ matris tue nunq̄ in te radicata. nec seminata nec cōplancata Sed alia reputur rusticitas/ q̄ ꝓprie dicit supbia vel arrogantia/ ꝛ tu de illa gloriaꝫ/ ꝛ male put le. ꝛ no. xxij. q. v. de liguribꝫ Sed de prima rusticitate que dicit simplicitas scribit Jeronim⁹ in ꝓmo ꝓlogo biblie tam de se q̄ de alijs monachis caste pie simpliciterq̄ viuentib⁹ Sed q̄ eadem rusticitas nihil penitus ad te/ diligenter rogito diligentius attende. Nam ipse sic inquit Sancta quippe rusticitas. i. sancta et innocens simplicitas solum sibi prodest. i. ad nullius alterius vtilitatem laborat. Et item. et quantū ex vite merito edificat ecclesiam christi. tñ nocet si destruentib⁹ nou resistit ac si diceret negligere quippe cum poterit corrigere peruersos / nihil sit q̄ fouere. lxxxij. di. error. Et ita Paulus doctor gentium altiorē heremitaꝫ innocentibus meruit diuine remunerationis adipisciq̄ culminis gradum/ quia destruentib⁹ ecclesiam viriliter verbo predicationis ꝛ effusione sanguinis in mortem duxit resistendnm. Et de predicta simplicitatis rusticitate/ fuit paulus primus here mita qui in testamento collobium suum achanasio alexandrino episcopo legauit. Tunicam vero beato Anthonio reliquit. xix. q. v. §. contra. Et fortassis in precio modici fuerunt relicta valoris. Sed in dante ꝛ recipientibus / simplex feruor diuini magnus erat fragor amoris. Concordat prout le. ꝛ no. xxiij. q. j. odi. Similiter ꝛ Paulus connominatus simplex qui quesiuit a beato Anthonio Abbate suo cum ammirationis modulo /

Utrum dñs noster Jesus christus fuerit ante ꝓphetas vel post eos Ut scribit Jeronimꝰ in li. in vitas patrũ. Et de eadẽ rusticitate ôt Jero. in biblie supdicto ꝓlogo. Et declarat q̃ntũ distant inꝫ se iusta rusticitas/ꝛ docta iusticia/qz dauid rusticitatẽ in descripcõe iusti viri cũ arbore vite q̃ est in ꝑadiso cõꝑat. Et inꝫ ceteras ꝑtutes ꝑ intulit in lege dñi volũtas ei⁹ ꝛ in lege dñi meditabit die ac nocte Et Daniel in fine sacratissime visiõis/iustos fulgere q̃si stellas. Et intelligentes.i.doctos quasi firmamentũ Ecce alij stellis/alij celo cõꝑantꝫ q̃ꝑ iuxta hebraicã veritatẽ vtrũq; de eruditꝭ possit intelligi. Ita etiã apud eos legim⁹ Sicut apud nos. qui aũt docti fuerint fulgebunt quasi splendoꝛ firmamẽti. Et qui ad iusticiã eruditunt multos quasi stelle in ꝑpetuas eternitates ꝑ hec ꝛ alia Jeronim⁹ ibidẽ sincerius ꝓsequit. Qz aũt hmõi rusticitas.i. simplicitas ꝛ impicia/put ꝓtie/ꝑ grãmaticos exponit in te nõ extstat/de quib⁹.j.dicet.c.xxxij Allegatões ꝛ resumptiões diuersaꝝ scripturaꝝ ꝑ te callidissime ꝓducte demõstrant/vnde in te ꝓtie Antifrasis sermo signat contraria dicto/put dicit Alexander grãmatic⁹. **Rusticus** Rogo mihi rustico dicas in exemplo quis dicatur Antifrasis sermo.

Nobilis Ecce lex impialis ꝓcordat cum grãmatica nr̃a/que dicit Antifrasis est expositio ꝑ ꝓtrariũ vt C.ô vete.iure enu.l.j.ff.de leg. Cũ quidẽ ff.de inoffi.testa.l.fi. Et ysiõ. Et hi.j.c.xxxvj. Et quidã grãmatic⁹ posuit exẽpla ꝑ versus videlicet/ lucus ꝛ officiũ bella libitina parca. Jsta ꝑ antifrasim dicunt noia quinq;/vt patet/qz lucus descendit a ꝙbo luceo. ꝛ minime lucet/qz ꝓdensitas arboꝛũ vmbroſa. Et dño fuit odiosa vt.ij. Reg.xiij. Jteꝫ officiũ descendit a verbo officit.i.nocet. Sed officia nulli dñt esse nociua vt de elec. Cum non deceat li.vj.ff. quẽadmodũ testa ap̃p.l.Sz ꝛ siquis ff.de furtꝭ. Fuus cõis.§.q; vero cũ ꝓcoꝛ. Jtẽ bellũ dicit a bellus a.um.i.pulcher. Sed in bellis ꝓpe videm⁹ homicidia multa/ que nõ sunt pulchra vel qui bellũ habet cũ dentata bestia in arena Et ad hec locat operas suas Et ille infamis est nisi gr̃a viriũ suaꝝ exercẽdaꝝ ff.de postu.l.j.§. Item Senat⁹ Item libicina dicit moꝛs vel feretrũ moꝛtuoꝝ/que moꝛs neminẽ libet/qz oñe aĩal timet moꝛi ꝛ tuet salutẽ suam Boe. ij.de conso.ꝓsa.xj. Jtem parca dicit furia infernalis ꝛ venit a ꝙbo parcit. Qñ parca nulli parcit/quia etiã potentes in ea potent⁹ toꝛmenta paciũtur. viij.q.j.illud ꝛ.sap.v. Ex hoc quidem curialis rome curꝭ/tpe Bonifacij pape.ix. sumpsit materiã dictandi/tales versus Curie iuste bonus Cantoꝛ Carreria sancta. Jsta ꝑ antifrasim dicunt noia quinq;. Qô ita deduxit quia videbant q; nõ ꝙgruebant/noia rebus/ꝓpria legem iusti de dona.§. Est ꝛ aliud Hã Curie erat nomẽ cuiusdam cursoꝛis/pallacij aplici Senio ꝓfracti/ꝛ decrepiti ad currendum amplius nõ aptandi. Jtem iustus vocabat quidam doctoꝛ deputat⁹ ꝑ papam vt esset aduocat⁹ paupeꝝ/hominũ auariss̃im⁹ ꝛ crudelis oꝓpressoꝛ egenoꝝ manifestus/vnde cõmune/qô dicere ad dyabolum pauperes inuocãtib⁹ eũ/fertur habuisse ꝓuerbiũ. Et ꝓsertim dnm viderat clericos pannosos de frigidis ꝛ male calciatꝭ sibi ꝓinquantes. Jtem fuit quidam noie Bon⁹ bullarũ scriptoꝛ. homo cũctis odiosus/quia tristis ꝛ malicioſus lr̃aꝝ aplicaꝝ falsarius Jtem Cantoꝛ eccl̃ie sancti Petri ꝓncipis ap̃loꝝ raucedine vocis ꝛ arte notant⁹ impedit⁹. Et ad cãtandum ineptiss̃im⁹/put legit⁹ in Canone Clericos.xxj.di.circa fi. vbi dicit⁹ de officio cantoris videlicet Jsti canũt vt excitẽt ad ꝓpunctionẽ aniaꝫ audientiũ/licet ꝛ quidẽ lectoꝛes .i. cãtoꝛes ita miserabiliter ꝓnuncient/vt quosdam ad luctũ/lamentationẽq; cõpellant hec ibi. Unde legimus etiã de quodam ꝓchiali sacerdote qui solebat solus in cãtando tam rudem vocis rugitũ emittere. Qz quedã vetula boni sui asini ꝑ lupos nup deuoꝛati/ꝓpter accentuũ paritatem memoꝛ/fletus amariss̃imos non potuit cõtinere. Jtem Carreria sancta/que est vic⁹ infra iam dictam eccl̃esiam ꝛ castrum sancti angeli/qui sancta dicit⁹/quoniã Petrus ꝛ Paulus apostoloꝝ ꝓncipes/ ꝛ alij sancti viri plures ꝑ illam viam ad martyriũ sunt ꝓducti. Qui quidam vicus tẽpoꝛe predicto lenonibus stoꝛto necnon oñi turpitudine plenus fuerat cõtinuo vnde ꝓpoſito nostro/pertinẽter aplicando cõpetenter dico/put illi/sicut ꝛ tu rusticus.i.simplex vocaberis per antifrasim ꝛ a cõtrario Cum sis mul **Rusticus** ꝓboꝛbis herbas. ꝑ tiplex ymmo put mille artifex oñi calliditate referꝭ. verbis verba/dare soles bas. Et callidum me asseruisti Et quid per hoc accumulasti **Nobilis** De tuo senio per qô sperabas Senio tamen meo pertinẽter nõ imꝓperas. te arrogãter allegato quid scriptum est tibi notãter notificabo Scis quid dictum est.ij.q.vij. Paulus ꝛ Ysaac lxvj. Maledictus puer centum annoꝛum. Super quo verbo dicit sanctus Bernhardus/ maledictum caput canum/ ꝛ coꝛ vanum/ caput tremulum ꝛ coꝛ emulum/ canicies in vertice

et pnicies in mente/facies ruggosa/ꝛ lingua nugosa/cutis sicca ꝛ fides ficta/visus caligans et caritas claudicans/labiũ pendens/ꝛ dens detrahens/virt⁹ debil'/ꝛ vita flebilis/dies vberes ꝛ fruct⁹ steriles/Amici multi/ꝛ act⁹ stulti/hec ille. Et illa forte repies in lõgitudie diex tuox ptinẽtissime. **Rusticus** Et quid dicꝫ/q̃ iurꝫ periti nobiles ꝛ plebei de sermonibꝫ rusticox tam de pſentibus q̃ futuris sepe poterãt certificari. **Nobilis** Audi quid dicat sctũs Augustinus in libro de natura demonũ Et habeꝫ xxvj.q.iij. Sciendũ est Et idem.iij.sup genesim/argumẽtare ꝛ vatizmari possum⁹ de eiulatu demonũ/etiã certa pterita pſentia ꝛ futura pnosticantiũ Ex eo videlicꝫ/q̃ licet nõ ex infusiõe aut preordinatiõe diuina talia sciãt/Nouerũt tñ plura p experientiã numero diex antiquorum acquisitã Cum sint seniores oñibꝫ mũdi rusticꝫ/ꝛ ante rusticos ymmo longius.ante oẽs creaturas sunt creati/vt de summo bono dt ysidorus/in.li.j.c.iij. Item put le.ꝛ.no.in.c. Sciendum.xxvj.q.iij. Et sunt dicta sancti Angustini vbi oñdit quibꝫ causis demones sciũt futura Et dicit q̃ hñt pbabiles pjecturas/pmo illa rõne/q̃ sunt subtiliori materia creati vt de pen. di.ij.c.pncipiũ Unde subtilius pſiderãt q̃ hoies Item p antiquitatẽ multa sciũt q̃ nos pter brevitatẽ tpis scire nõ possum⁹ Item q̃ ipsi metu pſueuerũt morbos imittere Et illud ipsi pdicunt/q̃ aliq̃s sit habitur⁹ malũ Item ſi medic⁹ videt aliq̃ p signa sibi nota q̃ nos nõ videm⁹ sicut demones Itẽ ex signis q̃ precedunt ex anio hois puident quedã futura Itẽ q̃ dicta pphetarũ audiuerũt ex quibꝫ futura predicãt Itẽ de vniuerso mũdo astrologox astronomox ꝛ geomanticox iudicia publica ꝛ occulta pcipiũt Et quantũ illi/tantũ ipsi futura pdicere possunt. Et put illi sicut ꝛ tu/videlicet quantũ ad tẽporis qualitatẽ ꝛ non aliter ꝛ futura prenosticas/ Unde dicit pbus.vj.etbicox. Experientiã facit tpis multitudo Et ita rustic⁹ inueteratus ppẽ antiquã ꝛ inueteratã frequentatã euentuũ diuersox experientiã ex tpis qualitate pnosticat fertilitatẽ vel sterilitatẽ/pestem pecoris aut hominũ mortalitatẽ Ad anni proximi futuri seu sequentis tpa puenturã/alias tñ futura prescire solius est dei/qui in sua ptemplatiõe etiã angelos bonos ꝛ malos prescire facit/ꝛ hoies/ꝛ est donũ spũsancti.vt le ꝛ no. in dicto c.Sciendum Et q̃ sit donũ spũscti pphetizare.bene loqui.bene cãtare ꝛ p ceteris filijs hoim sibi facultatuꝫ subtilitates acq̃re/infra.c.vij.reperies/vbi etiã si sint pctoꝛes.sibi talia dona possunt supernaturaliter applicare. **Rusticus** Tu magnã inter spũs immortales preserti malos Et rusticos multiplicit annales posuisti pſumptiõe tua ꝛ fortassis erronea diuersox gestuũ ꝛ mox cõpaciones Dic vnde recepisti/q̃ tam audent milicia tua/pluribꝫ tibi ceteris cõpetentibꝫ intẽta/de tali cõparatione mentionẽ tam largam fecisti. **Nobilis** Scias q̃ milicie causa terrarũ diuersa pambulari spacia Et q̃ ne dũ de peritoꝛũ relatione/ sed insup personali visione plustraui mirãda Constat eñ mihi ꝛ vtiq̃ clarissime tibi/put vnus rustic⁹/alio calidioꝛ repit/ita p scripturas vnus spũs malign⁹ nequicioꝛ alio patent inuenit/vt patet luce.xj. Et Matt.xij. Ubi spũs malignus exiuit ab hoie ꝛc. Et assumpsit septẽ alios spũs nequicioꝛes se ꝛc. Et scire hmõi discretionẽ spirituũ/silr est donum spũscti/put dixit aplus.j.ad Coꝛ xij. Unicuiq̃ aũt dat manifestatio spũs ad vtilitatẽ ꝛc Alij pphecie Alij discretio spirituũ ꝛc Et vt de pmissis clarioꝛi fungarꝫ intelligentia/audi quid legerim de virgilio siue Marone/q̃ idem est qui spũs hmõi sibi habuit in magna ptinuatiõis aswete pversatiõis familiaritate Et inter ceteros sibi reperit precellentẽ ꝛ vnũ nimia sublimatum subtilitate A quo dũ quereret artꝫ magice Et pſertim de sua specie/que nigromãcia dicit fundamento diligẽtissime/qui post multa sibi retulit/q̃ndam Salomonẽ/Cui patebat oñe scibile/ꝛ oĩs scia libꝛos nigromantice facultatꝫ/lingua caldaica pscriptos/in caldea/montibꝫ certis cauernosis ꝛ in spelunca pfundissima solerter in diebꝫ suis abscõdisse Et idem spiritus asseruit se libꝛos ꝛ cauernas expient dudum vidisse/vnde mandato virgilij idem spũs eũdem assumpsit/ꝛ tam q̃ Abacuc ppheta p angelũ dñi vt dañ vlt ducebaꝫ Idem virgilius brevissimo tpis spacio de neapolitana ciuitate/vbi cũ octauiano Augusto morã traxerat/eiusdẽ spũs misterio hmõi libꝛos inuenit Et artẽ nigromantie subtilit cũ libꝛis oibꝫ ibidem manentibus deduxit/fertur etiã q̃ cum eisdẽ libꝛis quidã spũs malignissim⁹ ꝛ astutissim⁹ sigillo Salomonis in vitrio vase latebat reclusus/quẽ cum pacto virgilius relaxauit/vt ipsum ad legendum libꝛos ꝛ intelligendũ q̃ lingua quã non nouerat/videlicet hꝛis caldaicis fuerãt pscripti/psecutus informaret/put fecit Et pſequenter eundem spiritũ vt reintraret vas vitriũ subtiliter circũuenit Et dum intrauerat mox iam dicto sigillo firmiter vt prius inclusit Et ipsum in spelunca

montis recluſum ꝑpetuo reliquit/qz ſpiritū eundē libere derelictū toti mūdo nouit nocitūrū. Et taliter cū virgilio ꝑ ſpiritū priorē reducto. Ars nigramātie primū z ſtatim ante christi natiuitatē in Europa ſaltē ꝑlo patebat ytalico. ꝙ aūt ſit ſpēs artis magice/que apud perſos primum fuit inuenta. vide. xxvj. q. v. per totū. Eſt aūt lingua caldaica qua locutus eſt Abraā ꝓpe hebreā. Nam de caldeis fuit. vt Beñ. xj. de hmōi aūt characteribz z adiurationibz/quibz Salomon demones fugauit/z ꝑſtrinxit z infirmitates repulit. z de gēmis z radicibz quibz talia ꝑfecit. vide hiſtoz. ſcholaſti.

Ruſticus Conſtat mihi put ꝑdiximus/ꝙ Virgilius fuit ruſticus z ruſtica norū genere ꝑcreatus. Et qz tante facultatis ſubtilitatē z aliarū artiū multarū experientiā fuerat adeptus/multū delector audire vnde peto mihi de tāto gregaliū filio/z plenius de vita ſua aliq̄d admiratione dignū breuius quo poteris ꝓpalare.

Nobilis Scias dū idē Virgilius nigromātie diſciplina reuerſus ſufficiēt edoctus apud Octauianū in ciuitate Neopolitana morā traheret/ ꝑſiderauit ꝙ ſibi domū ſingularē extra hoim cōuerſationē ꝑſtrueret. Igit abinde ꝑ duas leucas/in Tripergula que eſt locus in ſinu maris/montibz altiſſimis circūſeptus/mor miniſterio ſpirituū mire magnitudinis pallaciū rotundū z altiſſimū fundauit/qđ hodie cōparet/put oculis meis vidi. Et impet fortune marſ vnā eius aciē ꝓnūc defaſtauit: z audi quod vltra fecerit. Nā in eodē territorio vigintiq̄ttuor aq̄ꝝ venas calidarū virtutū diuerſarū/colorū z odorū viſibilit diſtinctorū/ꝑpetuo ſcaturizantes ordinatim z limialiter iuxta littus maris manētes inſtauravit. Sed verius ꝑ demonū reuelationes qui cūcta ſecreta aut qualitercūq̄ terre viſcera nouerant exquiſiuit. Et ipſe cōſequēter de cauernis intimis ad extremitates terre colauit. Et inſup ꝑ rudibz ſcripturaꝝ agnitiōe carentibz poſuit ad quālibet fontanā z ad aquarū receptacula/ in quibz hoies balneabant/put hodie lauant ibidē/ſtatuas imaginū z ſonarū figuras/in ſui corporis parte/demōſtrantes infirmitates ſingulas/cōtra q̄s terme z fontes q̄libet ꝑficiebāt quas ex poſt media grauiter odio necnō emolimēti damno cōmoti deuaſtarunt.

Ruſticus Et ſi Virgili aquas taliter calidas inuenit z poſtea colauit. Dic vnde ꝑ ueniunt principaliter z exeunt plura/de Tripergule terra/ex geſtibz Virgilij tua dicat diſcretio/prout pri-

Nobilis Scias ꝙ aquas calidas/ꝓmū inuenit Ana filius Sebeon cuius attēptauit. ius filiā duxit Eſau/dū paſceret aſinas patris ſui in ſolitudine vt dicit magiſter in hiſtoz. Beñ. xxxvj. de morte Jſaac. Sed vnde fiant calide/cū naturaliter omnes aque ſint frigide dicit Jſidoz Ethimo. li. xiij. Sed put expertus ſum non vtiq̄ vero. Sed aliter in quodā opuſculo/qđ dicit imago mūdi. li. j. iij. c. de diuerſitate aquarū veritas apparet/cuius experientiā vidi in alpibz florētinis ꝓpe villā que dr petriola. Et in balneo de borreto ꝓpe bononiā ad vnā dietā. qz ibidē prout z alibi/aqua naturaliter frigida per venas ſubterraneas penetrat loca ſulphurea in infimis viſceribz terre phenniter ardētia/ſicut montes Ethne in Cicilia. Et etiā quedā cauerne infra bononiā z florētiolā igne ꝑpetuo flagrantes. vñ hmōi aqua taliter calefacta ſcaturiēs/ſolphur aut alumē ſecū ꝑfert/z hoibz ſanitatē confert/ immo in aliquibz terre locis/talis aqua de certo metallo. videlz auro z argento vel ere aut alio tinctura ꝓducit/z ꝙ de tali minera ꝓcedat experiēter oſtēdit/vt in dioc. Lurieñ. balneum fabarieñ. aurum protulit in valleſia/es vel cuprum. Et in lottoringia plumbū fontana producit.

Ruſticus Sufficit tantū de aquarū effectibz ꝑcepiſſe. Sed vltra de Virgilio que cepiſti non omittas adimplere.

Nobilis Ordinauit inſuper virgili ꝑdict in Tripergula quoddā ſudariū. i. locū vndiq̄ clauſum ad inſtar ſtufarū in almania/artificialr ad lauandū z ſudandū cōſtructarū ptinēter ordinatū. Et duplex eſt z taliter diſpoſitū. Nā in quolibet loco/taliter manibz hoim cōſtructo z teſtudinato/de cauernis terre calor erūpit calidus z humid naturaliſſim/in quo hoies terre. z ꝑſertim Arteici podagrici z cirograci aut vulneribz neruoꝝ coagulatorū cōſtricti/ꝓſtinā reſumūt incolomitatē. z qz loc iſte/q̄ tripergula dr/fuit electus per virgiliū: vt ab humane ſocietatis eliminaret frequētia. qz circūſeptus eſt ab vna parte ꝓfundo maris. Et ab alia montibz ſaxeis excellenter ꝓminentibz/vltra quos Virgili ambulare ſolebat cū familia de domo ſua ad palaciū imperatoris in ciuitate ꝑdicta reſidētis. Vñ cōtingebat ꝙ ipſe virgili vnū de familia ſua cubiculariū ſibi ſpecialiſſimū ab imperatoris palacio dirigeret in ſuā habitationē ꝓ quodā libro facultatis nigromantie firmiter obteſtādo/nec librū eundē aperiret/aut ſignacula ſua reſolueret. Vñ in eodē cubiculario intantū incitabat affectū ꝓhibitio/qđ alis factur nō memor fuerat/ mirādo

concitatus attẽptabat. Et sic in pede montis quem assensurus suspirãdo laboris metu reuertendo conspexerat/quid in libro scriberet prohibito/desiderãter prospiciebat. Et in loco p signaculũ signato recenter certos canones perlegit. Et mox cetus spirituũ innumerabiliũ comparentium ⁊ dicentium: Dñe quid iubes proclamauerit. Ipse autem quibos ⁊ alios spiritus apud magistrũ suũ videre consueuerat/non abhorruit. Sed vt illico a pede mõtis istius vsq; ad latus alterius partis. Iter recto distento dyametro planũ/largũ ⁊ latum/ad mediã lentam perdurans ⁊ vltra vt ambulare possit/sine terroris impedimento/per saxeũ montem concauarent/demandauit/quod illico factũ est. prout bis apparet diebus. Et tam velociter/q; cosdẽ spiritus ipse taliter laborantes sequebatur. Et cicius solito ad magistrũ suũ reuertebatur. Unde dum miraretur Virgilius de tam subita nuncij reuersione/rem gestam per ipsum fm ordinem narratam/perquirendo percepit. Igitur ad nutum Octauiani hoc iter submontanium illesum indies hodiernos permansit: prout ego felix dictum pallaciũ Termas ⁊ estiuarum siue sudarium. Et montis concauitatem personaliter videndo perlustraui. Item legitur dictũ Virgilium in porta neapolis fecisse muscam Eneam qui omnes alias muscas abvrbe repellebat. Item in eadem vrbe dicitur macellum taliter constructisse/ vt ibidem carnes non possent putrescere. Item quendam ortum legimus Virgilium ibidem plantasse/qui per pluuiã minime tactus/nihilomin⁹ instructibus tanq; paradisus florzit fertilissime. Item ibidem est castrum fortissimũ prope ciuitatem in maris profundo dictum castrum ouj/taliter firmatum nam in suo medio est quedam pila Enea rotunda/tanq; ouũ super calumpnas quattuor eleganter: ⁊ multum artificialiter per Virgiliũ quondam erectum/in se continens spirtũ: quod ouum si quouismodo rumperetur. Castrũ mox in abissum maris mergeretur. Unde bis diebus ouũ hmõi premissorũ occasiõe diligẽtissima custodia munitur. Unde borũ ⁊ aliorum meritorum intuitu Augustinus li. vij. de ciuitate dei. c. j. Virgiliũ nominat virum gloriosum. Et idem in eodem lib. j. c. iij. dicit Virgiliũ poetã preclarissimũ ⁊ optimũ quod est nota dignum.

Rusticus Sum contentus de Virgilio rusticano tanta percepisse: ⁊ non immerito. Hec ad laudem omniũ rusticorũ memorie multũ pertinenter cõmẽdasse. vñ si placuerit bis dimissis ad alia intentione tue cõpetentia poteris diligenter ꝓcedere.

De rusticorum et plebeorum arrogantia. Et vnde per eosdẽ ⁊ quare nobilibus non defertur honor debitus nec reuerentia Capitulum. iij. Et ait nobilis.

Ex multiplici tuorũ verisimiliter verborũ productione Te plura perpendo perlegisse. vel saltem ab alijs ꝓcepisse. Et q; in hoc multũ excesseris. quia nouisti me peregrinũ ⁊ acolam in hanc terrã tuã tibi notã peruenisse: vt tu tam arroganter videaris me tam humilem recepisse. Nonne legisti Troyanorum pre omnibus vrbem ciuitatibus mundi in totius terre gremio mirabili compagatione curiosissimã: imo fortissimã: ⁊ nimũ speciose fundatã: duabus vicibus destructã. Ex illa tm̃ radice. quia rex Troyanorũ videlicet laumedon male susceptt hospites ⁊ peregrinos videlicet Jasonẽ ⁊ Herculẽ per maris fortunã littora regni sui casualiter applicãtes ⁊ in tranquillitate quasi vi compulsi pausare desiderantes. Ex his que possent tibi euenire de tam rudi/frunola/crudeliq; hospitũ susceptione/diligenter perpendi. Item ex dictis tuis tam sagaciter propositis presumo te scire: imo nõ dubitare: quod le. ⁊ no. ix. v. dis. mas antiquus. Et sunt verba concilij Niceni. quia honor suus vnicuiq; iubetur exhibend us. Et Brego. dicit. Laudabile discretũ est reuerentiã ⁊ honorẽ exhibere prioribꝫ. i. omnibꝫ tibi maioribus ⁊ nobilioribꝫ ⁊ potentioribꝫ. vt. ij. q. vij. sicut inquit. Immo ambitiosus dicit. Honoris cupidus dici non meret. qui petit vt honor sibi debitus exhibeat: vt le. ⁊ no. in. c. priscam. c. dis. De quo etiã dicit Tullius in. iij. Rethorico. Dum refert q; partes potẽtiales iusticie sunt multe. De sex facit mentionẽ: videlicet de religione/pietate/gratia/vindicta /obseruãtia ⁊ veritate. Et dicunt̃ ideo partes potẽtiales. quia cum iusticia in aliquo conueniũt. Et inter cetera dicit de obseruantia que talis est per quã hoies aliqua dignitate precellentes cultu quodã ⁊ honore dignificent. Hec ille. Et ita fm dignitatẽ cuiusq; quilibet est honorandus vt plene le. ⁊ no. de maio. ⁊ obe. statuimus. Et plenius. C. de palatinis sacrarũ largitionũ. l. nihil. in glo. vlti. li. xij.

Unde quid tibi aut mihi cum sis de humilimo rusticanoꝝ Bagali siue Tugurio: per oēs tue nationis partes: prout per te locutus es/ꝛ ab antiquo procreatus tanꝯ tibi vicino/cōuicanio/cōrurali/necnon compastorali porrigis allocutiōis respōsa/nec defers reuerētie reuerētiam digne precellēti reuerētia per nobilitatē militari dignitate dignissime conꝺsitā. Sed dicis mihi verbis illis. Cur tibi his quoꝯ sil'ia prout tu ꝛ tuaces loqui solent more rusticali de Tugurijs ad ꝓ
Rusticus
xima casalia.
Nō puto multū reputari curiosum ad singula ꝓ te tam inutiliter ꝓposita refricandū. Sed qꝛ inutile ꝛ nihil conuertunt vt habes in iure tuo de cle. non resi. Tue. Unde tanꝯ ꝓ non dicto. Et vtiꝯ nihil dixeris. Ab omni rūsionis/replicatiōis ꝛ resumptiōis onere/me cōuenienter excludis. At tamē iuxta vsi animalis impetuosi naturā: qui ſm Plinīū pḥm semper vltimā vindicare solet offensam. ita ceteris dimissis ad vltimū videlicet honoris exhibitionē quantotius volo replicare. Nā scio pḥm. j. ethico. Et ita virtus sola est honoris debita causa. Aliquis tamē honorari potest non tm̄ ꝓpter ꝓpriā virtutē: sed etiā ꝓpter virtutē alterius: sicut principes ꝛ prelati honorant/etiam si sint mali inquantū gerūt personā dei: ꝛ cōmunitatis cui pferunt: ꝛ ꝯtum a deo habent potestatē ſm Alexandrū anglicū: ꝛ sic pontificali dignitate preditis ob reuerētiā sacri officij qꝫ exercent plurimū deferri conuenit ꝛ eos pre aliis honorari: ꝛ ratione cōgruit. vt de offi. dele. c. ij. li. vj. Ita sil'iter tēporali pfectura dotati p̄ ceteris meritoverbo/necnon facto rōnabiliter ꝓuenirent venerandi. Ea tamē veneratiōe qua decet hominē iuxta sui status qualitatē venerari ꝛ non in mentis aut apparatus exteriorū excessu/prout aliqui quorundā abbates ꝛ abbatisse monasteriorū in Hermania qui se tanꝯ principes ꝛ principissas sepe re ꝛ noīe faciūt exquisita quadā curialitate ꝛ magnificētia frequēter honorificari. de quib. j. dicēt pleni⁹. c. xxij. Est autem reuerentia put dicit Archiē. de imu. ecc. decet. Honor qui cum pauore exhibēt. habes sil'e de cele. miſ. sane. Hanc reuerētie pompā tibi fortassis voluisti per me reuerēter impendi pōderosam. Sed hic non habet locationis abundantiā: ꝛ presertim ex eo. qꝛ dicit pḥs. Ethicē. ij. Honor. i. reuerentia debēt alicui in testimoniū virtutis. Et ita ligit Hester. vj. q. rex Asuerus honorificauit Mardocheū. ita sil'iter Tobiā rex honorificauit. vt Tho. j. Et hic honor sil'iter nihil ad te. Sed differt honor a reuerētia. qꝛ ex vna parte reuerētia est principiū ꝛ motiuū honoris: in quib. ſ. aliquis ex reuerētia quā habet ad aliquē honorat eū. Ex alia vero parte est finis honoris. ſ. aliquis ad hoc honorāt: vt ab alijs in reuerētia habeāt ſm fratrē Asteñ. lib. ij. c. xxij. Unde tibi loquar ea reuerētia ꝛ honore. put locutus est dñs ad Moysen dicens: Fac tibi duas tabulas. Num̄. x. Et ille dixit ad dñm. Cur afflixisti seruū tuū ibidē. ꝛ ipse est dñs cuius est terra ꝛ plenitudo eius: ꝛ reuoluas totius Biblie corpus nō reperies aliter fore locutū principib⁹ terre. Etiā per famulatus paruitatē ꝛ singularis exercitus familiaritatē. Et ita per scripturas vsqꝫ modo modus est cōtinuatus. Et ita xp̄ianissimus impator Constantin⁹ magnus in forma suorū successoꝝ dicens. Et nos tenentes equi ipsius videlicet Siluestri pape frenū pro reuerētia beati Petri stratoris. i. stabularij officiū illi exhibuim⁹. xcvj. di. Constantinus. Et consequēter Otto impator primus successor illius. ꝛ eodē ꝛ non vlteriori fungens officio. Dicit ad sūmū pontificē. Tibi dño Jobāni pape. Ego rex Otto. lxiij. dis. tibi dño. Et Fredericus impator primus de domo ducū Sueuie natus. Ad pedes Alexandri pape tertij curuatus/dixit: Nō tibi: sed Petro. Et put apparet. xcvij. di. victor. vbi pape Bonifacio ꝓmo sic scribit per impatorē. Uictor honorius inclitus triumphator semper augustus. Et venerabili Bonifacio pape vrbis scripta beatitudinis tue debita reuerētie gratulationē suscepim⁹ ꝛc.
Nobilis
Ecce imperator de se plurali
Audiui sufficiēter de reuerētie ꝛ honoris exhibitione/quoniā multū cōsistūt in verborū prolatione. Dic/noueris. qualiter sūmi pōtifices de seipsis ꝛ alijs sunt locuti: tam per epl'as/decretales ꝯ per decretorum emissiones ad principes ꝛ ad alias terre prelationis dominationes.
Rusticus
Tu queris a me que purius nouisti ꝛ fortassis per modū examinis talia prosumpsisti. Audi nihilominus. qꝛ puto per oēs epl'as decretales papā impatorem. de quo vide Jo. an. in regula. Pluralis locutio lib. vj. in fine sue glose. Reperio tm̄ in volūine decretorū per sūmos pōtifices frequēter ꝛ aliter fore ꝓcessum. Nā video q̄ Nicola⁹ papa primus vir mire deuotiōis ꝛ beatus/natione Roman⁹. Scripsit impatori Ludouico primo. vt videt. xcvj. di. vbi iam. ꝛ in. c. in scriptur̄: pluraliter singulari principi. Sed qꝛ tediosum foret

Capitulum

qualiter ceteri pontifices sūmi ꝓcesserint enarrare. Igit̄ tm̄ quid in hoc egerit sanctus Grego. papa. tibi volo superficialter ꝑput de volumine decretorū collegi notabiliter ꝓpalare. Ecce pri mo in.c. sicut. xv. di. 7. xxxj. di. c. ante triennū. 7 ibidē ad quēdā subdiaconū loquit̄ de se in sin gulari.. Item. xliij. di. multis loquit̄ de se in singulari vni epo. 7. e. sequēti. eidem epo loquit̄ in plurali. Item ibidē in. c. quid aūt. loquit̄ vni epo in plurali. Item. l. di. si lapsis. 7 in. c. accēdēs. loquit̄ epo in plurali. idem ibidē in. c. si quilibet. Item. lxj. dis. sacerdotali. loquit̄ regine francie in plurali. Et. e. di. c. bene. vbi siliter loquit̄ epo singulariter: 7 de se pluraliter. Icē. lxxxj. di. in. c. archidiaconū. loquit̄ vni epo in singulari: 7 de seipso in plurali. Itē. lxxxvj. dis. in. c. cū multa. scribit vni epo in plurali: 7 de se in plurali. 7. c. se. Luidā seruo dei. 7. c. si quid. Luidā epo in sin gulari. Item. c. di. in. c. tanta. vbi scribit epo de seipso in singulari/ 7 ipsi epo in singulari. Item lxxxix. di. in. c. diaconū. Loquit̄ cuidā clemētie mulieri nobili in plurali. Item eadē. di. in. c. iu dicatū. Loquit̄ vni epo in plurali. Item. xcij. dis. in. c. sancta. ettā loquit̄ de seipso in singulari. Item. xciij. di. in. c. miratus sum. loquit̄ epo in plurali. Idē ibidē in. c. puenit. 7 in. c. se. Itē. xcix. di. in. c. ecce. vbi loquit̄ patriarche in plurali: 7 de se in singulari. Item. c. dis. in. c. nouit. loquit̄ epo in singulari 7 plurali. Item in eadē di. in. c. nō mlt̄ū. 7. c. se. vbi loquit̄ epo in singulari 7 plu rali.. 7 siliter in. c. se. Item. j. q. j. in. c. quibusdā. loquit̄ alijs epis in singulari. 7 idem ibidē in. c. latorē. Item ibedē in. c. ꝓrimo se. loquit̄ abbati in plurali. Itē. j. q. vj. in. c. ego aūt. loquit̄ alijs de se in singulari. Item. j. q. vij. in. c. quotiēs. 7 in. c. tanta. loquit̄ de se in singulari. Item. ij. q. ij. in. c. habet hoc ꝓprīū. loquit̄ impatori in plurali. Item. c. que de causa. ibidē. loquit̄ epo in plu rali. Item. vij. q. j. in. c. scripsit mihi. loquit̄ vni diacono in singulari/ 7 de seipso in singulari. 7 siliter ibidē in. c. qualiter. Item. viij. q. j. in. c. in scripturis. loquit̄ alteri in plurali. Itē. x. q. vlti. relatū. loquit̄ de se in singulari 7 plurali. Item. xj. q. iij. rogo. vbi loquit̄ de seipso in singulari. 7 idem ibidē in. c. cūctis. Itē. xij. q. ij. cum deuotissimā. loquit̄ regine de se in singulari. Item. xij. q. vlti. quia. loquit̄ epo in singulari 7 plurali. Item. xiij. q. j. conquesta. loquit̄ epo in plurali. Itē xvj. q. j. agapitus. loquit̄ epo in plurali. Item. xvij. q. ij. peruenit. loquit̄ abbati in singulart. 7 de se in plurali. 7 ibidā. c. dudū. loquit̄ epo in plurali: 7 de se in plurali. Item. xix. q. vlti. monaste rijs loquit̄ epo i plurali. Item. xx. q. j. addidistis. loquit̄ epo in plurali. Item. xxxij. q. j. nisi. lo quit̄ de se in singulari. Item. xxj. q. vlti. c. vlti. loquit̄ de se in singulari. Item. xxij. q. iij. cū sup na. loquit̄ de se in singulari. Item ibidē in. c. si quas. loquit̄ regine in plurali. Item ibidē duo bus. c. seqētib. scribit cuidā patritio in plurali: 7 de seipso in plurali. Item. xxij. q. viij. si mor tem. loquit̄ de se in singulari: 7 alteri in plurali. Item. xxv. q. ij. si ea. loquit̄ de se in singulari. Et idem ibidē in. c. ecclesiast. 7. c. qō vero. Item de pen. di. ij. si sermo me⁹. loquit̄ de se in singulari. Itez. xxxv. q. v. c. porro. loquit̄ de se in singulari. Item ibidē. q. x. fraternitati. loquit̄ de se in sin gulari 7 alteri in plurali 7ē. Et si plura volueris colligere sint tibi per me liberaliter cōcessa. Et mihi cōstat q̄ q̄ taliter ex humilitate fiūt nō sunt ad ꝓsequētiā vlteri⁹ trahēda. Sed q̄d vis am plius q̄ faciā tibi. Nam cōstat mihi de curialitatis modo quidē moderno/ pluraliter singula ri loquēdo/ nouerit cōperto 7 multū vsitato. Sed insup nouisti q̄ talis modus loquēdi nō in ducit cōsequēter ad oēs obligationē. vt patet per totū regnū vngarie saltē ad vulgarē locutiō 7 vt no. in. c. cum venisset de insti. q̄ etiā ꝓmissio facta. ob alicuius reuerētiā non ligat ad solu tionē. vt. ff. quarū rerū ac. nō dar. l. j. §. que honorande. Unde quidā nobilis scolaris de Ger mania studij Bononien. tēpore meo. Misit clienculū ad doctorē suū cū vasello modico vitreo qō tarrasa dicit ibidē. q̄ gustare de vino suo desiderabat. Qui q̄dā doctor reuerēter respōde bat se patū: 7 misit ꝓut patebat: 7 honorādo nūcio supaddebat. Dic dño tuo si placet vt ꝓ tota buta. i. dolio vel vase vini cum abundātia dirigat. Unde mox scolaris ꝑdictus ad nudā clien culi relationē. Misit familiā cū currifice/ vt vas vini totū magnū 7 ponderosum inueberent ad doctor⁹ exhibitionē/ tūc doctor allegādo predictā legē. Curialis inquit. Sermo nō induc obligationē. Et taliter grosso nobili remisit familiā/ nihil nisi currū vacuū referētē. Ex his in fero. Si quis modo curiali loquit̄ tibi soli numero plurali per hoc me vel ipm nō teneas obli gatū de cetero: nisi inquātū pla

Nobilis Sat est 7 sufficiēter percepi de hoc curialitatis modo loquēdi. Sed dic vltra quare nobis no

cuerit ꝓ debito naturali.

bilibus non exhibeā a plebe debite verba

Rusticus Scis q̄ scriptū est. Omne rarū ca lis 7 personalis delationis reuerentia.

lum. vilescit quotidianū ꝓout le. 7 no. xc. iij. di. legimus circa finē. Et dicit Aug⁹ in quadā Omelia super Iobannē q̄ miracula

dñi assiduitate viluere. Et in poetria noua dicit. Omne dulce bonū nimio vilescit in vsu. Qđ sapit insipidū vitiosa frequētia reddit. Et Azo dicit in sūma de offi. rectoris prouin. ex cōuersatione equali cōtentio nascit dignitatis/vbi innuit q̄ preses puincie qui apud nos baiulus dicit. In adeūdo facilē se debet prebere: sed p̄tēpni se non patiat: nec puncialis in vlteriorem familiaritatē debet admittere. De quo clarius & largi⁹. j. c. xxxij. v. pe. Ex his elicio q̄ tāta nobiliū modernorū inter ignobiles & plebeos cōtinuata cōuersatio tam familiariter inolcuit/q̄ magnā nobilitatis p̄rogatiuā: p̄sertim apud cōsortes expienter deleuit. Et generosos viros penitus aborigenes fecit. Ita q̄ vtiq̄ patēter effectus spernēdi: imo vilipendēdi nobiliū mirificentiā penitus abactā resultauit. vt le. & no. lxxxvj. di. necessitas. ff. de offi. p̄si. obseruandū. ff. de off. p̄con. l. nequaq̄. & maxime inter insipientes & boies insensatos & indiscretos. Et ibidē glosauit Accursi⁹. Hac aūt occasiōe vt dicit. ij. Reg. xx. Sermo dicebat in veteri puerbio. ac si dicam/q̄ puerbia quondā allegabant tanq̄ multū auctētica. Unde apud nos puerbiū dicit in sermone moderno/videlicet nimia familiaritas supponit ancillā. Et ita dñs familiariter p̄iunctus ancille suę: ipam cū filijs suis liberā reddit: nisi mortēdo aliter disposuerit. xxij. q. iij. dicat. Sed si cōtraxerit simpliciter cū eadē: libera est. xxxij. di. si quis viduā. ¶ Hec & alia familiaritatis accidentia ppendebat sapientissimus Aristoteles dū scripsit ad Alexandr̄ magnū in lib. de regimine p̄n. in. c. de cōsuetudine regis. vbi p̄hibuit regē fore subditis familiarē seu cōmunē/sed singularē: ne ex frequētatōis cōsuetudinis habitus par inducerēt p̄portiōis. Et ecce qualiter hoc tibi deducā. Nam nobiles sua reliquerūt castra que dicebant quondā quasi casta. Ex eo q̄ in eis quodāmodo castrabant oīs libido delicate voluptatis. Uel ſm Jsi⁹. Ethi. xv. c. ij. Castrū antiqui dicebāt opidū loco altissimo situ/quasi casam altam: cuius pluralis numerus castra. Et diminuta castra dicunt castella siue castellata/siue castra q̄ castrabant libidines inibi habitantiū: & ne passim vaga hostij pateret hostia. Et hmōi castra fuerūt nobiliū habitacula. De alijs laribꝫ cōiter sequestrata put pallaciū imperatoris qđ priuatorū parietibꝫ nō est coartandū. C. de opi. pub. l. quicūq̄ vel nobiles relinquūt castra. i. castrorū acies. i. bellatorū armigerorū choros exercitus & expeditiōes. Et insup omniū mirifica venationū postponūt genera quibꝫ generosa nobilitas/naturaliter/artificiose ſm tēporis & aure q̄litates p̄querit effect⁹ per caniculoꝫ & auiū/ferarūq̄ diuersarū cōditiōes. Et circa multoꝫ instrumētoꝫ ad hoc aptādorū cōfectiōes: refectiōes & reticulatiōes: necnō iuxta montiū & valliū/alpiū & nemorū dispariū frequēti⁹ illustrandoꝫ dispositiōes/dictim solatioso conamine videbāt occupata. Et plerosq̄ quos breuitatis cōmodo casus relinquo describēdos & actus militares quos Ouidi⁹ in libro de vetula plen⁹ enūerat eliminare penit⁹ nō erubescūt. Et q̄ sit p̄cessa venatio: & q̄bꝫ sit licitū venari. Scis q̄ le. & no. lxxxvj. qui venatori. & C. de vena. ferarū. lib. xj. l. j. & ij. & copiose p̄ Summistas de cleri. vena. Unde p̄tinēter cōtra nobiles & militares ab ordine suo put p̄mittit apostotātes. Nota put legit q̄ Traian⁹ imperator milites suos quotiēs vacabāt a p̄cliꝫ exercuisse in cursu/in saltu/in vsu natādi/in studio Lesim/& punctim feriēdi/mittendiq̄ lapides manu vel funda missilia iaciēdi/eos ad oēs modos erudiēs q̄bꝫ bellū sustineri debeat aut inferri. Item de magno pompeio refert Salusti⁹ q̄ cū aliq̄bꝫ saltu/cū velocibꝫ cursu: cū validis vecte certabat. Uerū tū vt idē refert Salu. Ex quo ipse & senat⁹ ac p̄pl's roman⁹ Ocio & Quieti vacare ceperūt: q̄ q̄nq̄ in remotissimis natiōibꝫ hostiles insultus agere modico p̄pulsabant/ Superna mēte/cesaria ptāte religiūt p̄sidia vrbis fortissime & in sola fuga sibi fiduciā posuere. Sed quid dicā nisi cū Uegecij renati testimonio/q̄ inutilis est omnino militie nutrit⁹ & delicijs asuetus. Item idē ait Romana iuuētus videlz nobiliū quōdā abluebat in tyberi sudorē quē cursu vel exercicijs cāpestri collegerat. Hec mīn⁹ balnea q̄s effeminatrices aquas sulfuri as abhorrebat. Ūñ legit Judi. ij. q̄ Jeroboā siue Gedeon. vt figuralia miscita taceantur dño mādante p̄hibit⁹ est in multitudine delicata atq̄ inexercitata & timida madianitis occurrere. Cūq̄ clamaret Gedeon cūctis audiētibꝫ q̄ formidulosus est & timidus reuertat. Recesserū ab eo viginti & duo milia: & tm̄ decē milia cū eo remāserūt. Sed de illis tanq̄ ad bellū expediciores dūtaxat elegit: q̄ in siti sua tanq̄ canes lamberēt & festinātius aquā mitterēt illis p̄sus abiectis/q̄ se ad bibēdū flexo boblice inclinabāt. In tricētis itaq̄ facta est liberatio pp̄li quos non credendū est inter delicatas epulas & exq̄sita cōuiua didicisse aquā lambere/quos elegit dñs. q̄ necessitati satisfecerūt in humilitate nature. Hunc ad p̄positū redeamus. Et si q̄ nobiles sunt/qui plūs & bellis insistere q̄nq̄ solebūt. Et aliq̄ necessitate cōpulsi/terras & loca pre-

lioꝝ visitabũt. Ecce notant ꝙd faciũt Vulas ⁊ sommarias eoꝝ oneratas nõ armis Sed vino/silr ⁊ pulmẽtario/nõ lanceis sed caseis ⁊ sinapio/nõ ensibus sed vtrib⁹ ⁊ butiro. Nõ bastis sed verub⁹ ⁊ cacubo grauit oneranꝫ Credentes trãsire ad domũ ꝓuuꝫ Non ad bellũ occidꝫ Arma nãq; clipeos deferũt deauratos. Et ab oñi ꝓtumacia ⁊ iaculo nocituro referũt illesos Et tã firmiter credũt in fugã/q; hostiũ sublata formidine/tpa sint dei ꝓtectiõe tranq̃lla. Sed ꝑpende ꝙd referat Cypio affrican⁹ videlicet q; nobilis paridez nõ picturã ꝓut moderni nobiles non auꝝ ⁊ lapides Sed scutũ diuulsum fractã galeam ebetem gladiũ faciẽ vulneratam Cicatricib⁹ sulcatã/ictib⁹ curuatã de bellis referebat gloriant/pozro tũ nobiles ⁊ milites terze nr̃e/ab expeditiõe sine ruga ⁊ macula Sanis etiã ⁊ integris armis ꝑ dei gr̃am vt ouant affirmãt reuertunt. Et moꝝ cõcurrũt ad bibendi ꝓflictũ. Et in veritate cõparet O tu miles habitu militari cõparens floridissime in oñi mẽbroꝝ tuoꝝ qualitaꝫ q̃ntitate Ac armoꝝ dispositionis integritate/q; illesus cadẽ gr̃a semꝑ euaseris ab oñi mortalitaꝫ inimicoꝝ cõminatione Hunc ad ꝓpositũ redeam⁹/nã nobiles ⁊ militares maiozes ⁊ minozes heu hodie delicijs nutriuntur ad carnis deli

Nobilis Et quõ ꝓñt hec discerni ⁊ a cunctis expient cõprehẽdi.

Rusticus Nonne vides q; cias vt ecce relaxantur. continuo nobiles ad vrbes confugiunt. In opidis confluunt/vicos colunt. Et ciuitatensiũ negociationes ⁊ commercia disponunt. Et sicut cozuus ab archa Noe dimissus inueniens cadauer non reuersus. Nec ipsi nobiles reuertuntur. vt Beñ.viij. Et ibidem perseuerabunt. Quia vbicũq; fuerit corpus illic ꝯgregabunt ⁊ aquile.lu.xvij. Et sic̃ Esau ꝓpter crapulã videlicet pulmentũ rubeũ vendidit ꝑmogenita sua Beñ.xxxv. Et.vij.q.j. Quã piculosum/ita pure ꝓpter delicatas epulas ⁊ lauticias amittũt prerẽsas sue nobilitatis ꝓgatiuas. Qm̃ iugiter int glutones/gulosos/edulos/epulones/estozes/estosos/bibaces/edaces ⁊ edaclos/comedones ciuitatẽses/burgẽses/opidanos ⁊ vicauros/impinguatos/incrassatos/dilatatos/saginatos/farcitos ⁊ obesos/illecebres frequent/illectos habitare ꝓtra verã ⁊ antiquã/quondã nobiliũ normã ꝙuersationẽ viuendi quoq; regulã/non erubescũt ⁊ sunt hi ꝑprie qui ſm carnẽ viuere ꝓsueuerũt. Et ad talit viuendũ nobiles crapula necnõ ocium detestabile ꝑducere solebãt.

Nobilis Quid est scoz carnẽ viuere. ⁊ ocio ꝺetestabili iugit infuire.

Rusticus Dicit Augus.in q̃dã ſmone Ille ſm carnẽ vivit qui ſm seip̃m vivit/hoc est ꝑgit q̃ vult/loquit que vult. Et q̃diu vult/mãducat ⁊ bibit q̃n vult ⁊ q̃ntuz vult/⁊ ridet ⁊ iocat turpit inter q̃s vult/⁊ q̃n vult. Postremo quicquid moribꝫ suis suaue est/quicq̃d tactu blandũ est/quicq̃d oculis delectabile est/quicq̃d cozpori iocũdum exercet/ac sequit qualit vult ⁊ q̃n vult ⁊ oia illicita ⁊ licita carnaliter vult Delectat in vestimentꝫ pulcherrimis/⁊ equitib⁹ ⁊ armis sic̃ vult/⁊ q̃n vult Et sic nõ ſm deũ sed carnaliter viuit ⁊ delectat/et oñia desideria carnis sue ꝑficit sic̃ vult ⁊ q̃ntũ vult Hec ille. Unde a talib⁹ ꝓut ꝓmittit.nobiles in castris ꝓminentib⁹. aut alias extra cõmunionẽ hoim in montib⁹ rupib⁹ alpib⁹ vallib⁹ et collib⁹ locisq; siluestrib⁹/seu armis bellicis tãq; castrati clausstrati necnõ mancipati ⁊ in mũdo Attamẽ extra mundũ manebãt sequestrati. Sed postq; cõtubernionib⁹ ⁊ popularib⁹ mechani cozum ⁊ plebeoꝝ ꝙuenticulis/vbi liuoz edax ꝓtinuat⁹ dominat/se tam familiariter incõpauerunt. Ibiq; tunc oẽs in vnũ diues/⁊ paup/nobilis/⁊ rustic⁹/ꝑ singulos ꝓuuare/crapulari necnon opipare solent dies/vt Job.c.j. Et in multitudine grãdi q̃ semꝑ displicebat Senece q̃ dixit inimica est multoꝝ ꝙuersacio/ qz in multitudine nemo est q̃ nobis aliq̃ viciũ aut non cõmendet/aut nõ imꝑmat/aut nõ alleuiat aut impingat ⁊ q̃ maioz est multitudo cui associamur. Eo plus periculi in se habet Quarioz em̃ redeo domum de multitudine aut ambicioſioz/aut luxurioſioz/ymmo aut crudelioz ⁊ inhumanioz. Agat in mortalib⁹ dijs grates qui inter tot sectatozes viciozum/q̃ multitudo hominũ habet aliq̃ saltem vicium discere nõ potest. Item ibidem Noli ergo esse amic⁹ multꝫ/qz plures eoꝝ sunt mali/nec inimic⁹ malis/qz sunt multi Unde quidẽ multũ deliro si cuiq; placere reꝙro Omia qui potuit hac sine dote fuit Quia videlicet alij dicebãt de chzo/qz bon⁹ est Alij ꝙo dicebãt nõ.sed seducit turbas Joh.vij. Quare dixit sapientis auctozitas Conuiua raro Et Breg.moral.j.c.xv.qz celebrari ꝙuiuia sine culpa vix ꝓñt Et.j. Nulla quippe sunt vicia q̃ ꝙuiuijs aut separi vix ꝓñt.aut certe nequaq; ꝓñt/pene em̃ semꝑ epulas comitat voluptas. Nam cũ corp⁹ in refectiõis delectatiõe resoluit/coz ad inane gaudiũ relaxat/vnde scriptũ est. Sedit ꝓlus mãducare ⁊ bibere/⁊ surrexerũt ludere Exo.xxxij. Cũq; venter reficit lingua diffrenat/ vnde recte diues apud inferos petere aquã descri-

bitur/ꝛ refrenet linguã suam. Luce.xvj. Quia inter epulas valde diffluere solet loquacitas ex pena iudicat culpã. Cum eñ quez epulatũ quotidie splẽdide veritas diterat in lingua plus ardere perhibebat. Unde dicit Lonon.xvj.q.vij.in noua. Homines diuerse ꝓfessionis non satiabis. Sunt em̃ iuxta ꝓtensam tue cõtentionis intricationẽ inter nobiliũ gentes/ex vna ꝛ plebeozũ rusticozũ ꝛ opidanozũ Lõtuberniones partib⁹ ex altera hominũ diuerse ꝓfessiones. De hoc vide quid dicat Lipzianus in libzo de.xij. abusionib⁹.c.vlti.ꝛ pe.vbi pzo vna ponit conditionis humane specialiter infelici maledictiõe. Dum dicit plebs sine disciplina. Et ꝓp'ius sine lege:pzout videt in taliũ diuersozũ hominũ conglobatiõe. Et sic experiẽter vides q cũ rusticis plebeis/ꝛ popularib⁹ nobiliũ cõuersationes reddunt despectiozes. Absqz eo qõ scribit/ q vilis ꝛ mala societas qñqz bonos generat viliores. Unde dixit Aug⁹ ad Permenianũ hereticũ. vt habet.xxiij.q.iij. quisquis. Quõ inquit. Incozruptus poteris permanere/qui cozruptis sociaris. Et Gregoz.moral'.viij.c.xxxv.in fine. Hoc nãqz vnuscuiusqz propriũ esse solet: vt qualis ipse fuerit/tales sibi coniũgi alios velit. Et diuersitatẽ vite refugiat/atqz hoc imitando imprimat qõ amat. Et idem super Ezech'.lib.j. Omel'.ix. Unũ ꝙo est inquit:pzo quo vitari societas debeat malozũ/ne si fortasse cozrigi nõ valẽt/ad imitationẽ trahant. Et cum ipi a sua malitia nõ mutant eos ꝙ sibi cõiũcti fuerint/peruertãt/cozrũpũt mozes bonos colloqa mala j.ad Lozin.xv. Et sicut per Salomonẽ dicit. Noli amicus esse homini iracũdo. Nec ambules cum viro furioso:ne forte discas semitas eius/ꝛ sumas scandalũ anime tue. Prouerb.xxij. Sicut ergo perfecti viri peruersos ꝓximos nõ debẽt fugere. Quia ꝛ eos sepe ad rectitudinez trahunt. Et ipsi ad peruersitatẽ nunqz trahunt/ita infirmi quicũqz societatẽ debent declinare prauozũ ne mala que frequẽter aspiciũt ꝛ cozrigere nõ valent delectentur imitari. Sic em̃ verba ꝓximozũ audiẽdo quotidie sumimus in mente. Sicut flendo atqz respirãdo aerẽ trahim⁹ cozpore. Et sicut malus aer assiduo flatu tactus inficit cozp⁹. Ita puersa locutio assidue audita infirmantiũ inficit animũ vt tabescat delectatiõe prauí opis assiduitate sermonis. Hec ille. Probat etiã multis exemplis canonico iure cõscriptis:q boni separari debent a malis. Et eos qz plurimũ euitare. ¶Primo nãqz exemplo Abdie ꝓphe qui comedit non cũ Jeroboam rege:sed in terra sua cũ alio ꝓpha cõtra mandatũ dñi. Et per leonẽ cõfractus in via. Et mortuus est. vt.j.q.j.si quis inquit. Et.vij.q.j.deniqz.iij. Reg.xiij. ¶Secũdo exemplo apli qui dixit cibũ non sumendũ cũ illo ꝙ dãnatus exiuerit de eccl'ia.j.ad Lozint.v.j.q.j.si quis inquit.vj.q.j.illi qui.ꝛ.c.omnis.xxxv.q.iij.de his. ¶Tertio exemplo xpi qui in euãgelio dicit. Tibi sicut ethnicus ꝛ publicanus. Dat'.xviij.ꝛ.ij.q.j.si peccauerit.xxiiij.q.iij.dixit. ¶Quarto exẽplo Moysi qui dixit. Separamini vos a tabernaculis hominũ. vt Num̃.xvj.ꝛ.j.q.j.si quis.ꝛ.xxiiij.q.vij. didicimus. ¶Quinto exemplo Cypriani qui separauit se a lucifero heretico.xxiiij.q.j.aduocauit. ¶Sexto exemplo Policarpi martyris Smirneozũ epi ꝙ de balneo fugiebat Lozintheũ veritatis inimicũ. vt.xxiiij.q.j.omnis qui. ¶Septimo ꝓbatur iure Tholetani Concilij. Qõ separat christianũ a iudeis.xxviij.q.j.iudei qui. Hec dicta catholica bene sequit Lathonis auctozitas multũ auctẽtica:q dicit. Cum bonis ambula. Loncordat Salomonis sentẽtia Prouer.viij. Qui cum sapientib⁹ gradit sapiens est. Amicus stultozũ silis efficit. Et Dauid dixit Cum sancto sanctus eris. Et cum viro innocẽte innocẽs eris. Et cũ electo electus eris. Et cuz puerso peruerters. Psal'.xvij. Qz aũt aliqñ boni cum malis possint cõuersari. Et q ex tali conuersatione boni nõ cozrumpant patet exemplis. Nam ꝑm magistz in lib.de ꝓprietatib⁹ reruz. fons quidẽ est in mari:in supioz̃ib⁹ partib⁹ Cyrensiũ ciuitatis. Qui aquis dulcissimis tãta vehementia psilire solet a ꝓfundo maris:vt duob⁹ aut trib⁹ cubitis semper saltat supra mare/dũ stat in tranquillitate. Ita vt incole flasculis ꝛ vasis abundãter possint ipm exhaurire. Sic alt⁹ fons in regno Armenie/qui in lapidẽ mutat omne qõ imponit. Loloz tñ materie nõ permutat ꝛ sic vestimentũ in lapidẽ cõuertit. Et hoc ꝓbatũ est p nũcios Frederici primi imperatoris huius occasione directos. Et sic dñs nr̃ iesus christ⁹ ꝛ viri plures sanctissimi cõuersati sunt inter peccatozes:ꝛ nõ sunt cõtaminati. Sed alij p ipsos ad virtutes cõuersi. Uñ Gregoz.moza.j.c.j. Et idẽ clari⁹ ꝑm Ezech'.li.j.c.xcix. Dic nõ valde laudabile est bonũ esse cũ bonis:sed bonũ esse cum malis. Sicut em̃ grauiozis culpe est inter bonos bonũ nõ esse. Ita immẽse est ꝓconij bonũ etiã inter malos extitisse. Itẽ de cõuersatiõe maiozũ ad minozes dicit Seneca epla.xlvij. Sic cum inferioze viuas:quẽadmodũ superiozẽ tecũ velis viuere. Itẽ ad idẽ Seneca de quatuoz virtutib⁹. Omnes tibi pares facias/inferiozes sugbiendo nõ cõtẽnas. Supiozes recte vi

uendo nō timeas in reddēda officiositate. Neq; exactor neq; negligens appareat cunctis esto benignus. Nemini blandus paucis familiaris/omnibo equ⁹:seniorestō iudicio q̄ sermone. Et vita q̄ vultu clemētie cultor. Clemēs vltor senicie detestator fame bone/neq; tue seminator neq; alieni inuidus rumoribo:criminibo ꝛ suspitione minime credulus. Ad irā tardus:ad misericordiā ꝓnus.in aduersis firm⁹:in ꝓsperis cautus:occultator virtutū vane glorie ꝓtēptor Hec ille. Et plura si videre volueris de malis cū bonis patiēter tolerādis. Vide.xxij.q.iij.tolerandi.xxiij.q.iij.c.di.ij. q.j.multi.xv.q.vlti.c.vlti. **Nobilis** Ultra tue facultatis modulū ꝓcessisti. Et de his q̄ ad rem non pertinēt euagādo nimiū ꝓaciter ꝓcessisti. Nam ego de rusticoꝝ arrogātia ꝓcessur⁹ allegatiōes induxi. Et tu dispari cultus cōuersatione.ac inique boneq; societatis accumulatione/irregulariter collatiōis legem diffōmasti. Sed adhuc ad ꝓpositū dicas post q̄ diuersaꝝ cōditionū ppls cōiungit. Dic rogo inq̄d. sequit.

Rusticus Ecce nisi ppls Homorrus incultus ꝛ ineptus.necnon insulsus/ebes/labilis/ꝛ insensatus:cachino cōsuefactus/scurrilitate farcitus/mero delibutus tumultuari solitus vnus almanic⁹/alter grecus/iste latinus/hic varijs linguis imbutus. Ille sapiens:hinc alter stolidus:inter quos corpore debilitat⁹:hic venter tortuosus: hic ad vrinandum cōpressus:hic clamore raucatus:hic ad ambulandū ineptus:hic ad ꝓmittendū ꝓnus. hic ad soluendū tardus:hic tepidus:hic frigidus:hic calidus:hic ira repletus: hic ad pugnandum auidus:hic ad minandū incensus:hic ad bellandū cupidus:ꝛ ad vnius haustus morā mox pacificatus:ꝛ oīs iniurie minime recordatus. Extunc ambulat inflatus ꝑ plateas prostratus vxori multū ingratus. In lectū vergit cumulat⁹ vino mero farcitus. ¶ Et q̄d sequit attendamus. Et dū surrexerit tertia die ſm scripturas. Et heri ꝛ nudiustertiꝰ toto corpore manebit maleficiat⁹. Et extūc frequētabit ad dies aliorū bibonū conuētus. Et hic est locus ꝓbetie. Isa.iij.qz ptūc tumultuabit puer cōtra senē. Et ignobilis cōtra nobilē. Et nullus oppilabit os suū. Et extūc put ex nunc per totā Hermanie plagā:et fortassis ab extra circa finiū extremitates. Ritus regionū abusus operat. Q̄ ambitiōis arrogantie /supbie/necnon rusticoꝝ ꝛ plebeorū:qō ꝓbdolor fateri cōpellor/cōtra cōmunē nr̄oꝝ mihi cōruraliū ꝓfessionis assertionē intm̄ naturalit ꝛ incidēter: ꝛ accidentaliter inducit affect⁹ in effectu. Q̄ nobilis seu generosus q̄ diligēter ꝓpendebā/p̄ plebeio rustico vel mechanico:aut alīs humiliter ꝓpagato in vestitu non p̄signat:habitu non cognoscit:amictu non distinguit:ornatu nō segregat: sessu non elicit:casu nō extollit.cultu nō p̄colit:incessu nō pordinat:ingressu nō p̄fert:pgressu non p̄ponitur:accessu non intuet :statu nō preficit:nutu non p̄uenerat:famulatu non magnificat:affatu non p̄notat .discubitu non discernit:accubitu non p̄eligit:concubitu qō pius est raro vel nunq̄ rōne sue nobilitatis p̄diligit. Sed pre mltū generoso nisi fuerit elegāte forme:pulcher robustus bene cōpactus:rusticus aut monachus vel clericus illesus sepe per feminas:ꝛ preserim nō alligatas:sed volatu liberas expient p̄colitur. Audi q̄d visum est apud nos p̄sentibus applicandū. Quidā nobilis abundās:ignobiliū habitus ꝛ forme/cū famulatu decenti ꝓgrediens:ꝛ sellā equo suo affatu solito cōparādi anīo cum quodā sellatore colloq̄a ꝓduceret/ qui cū illi nobili rustico more:exquo rusticā effigiē exhibuit/verba sibi cōpetentia patēter exhibuerit. Et continuo tanq̄ nobilē affatu nō honorificauit. Famulus eiusdē nobilis mercatorē corripiēdo curialiter increpauit. Et quare nō debitā suo domicello reuerētiā exhibuerit verba demonstrauit. Mercator autē mox respondēdo sagaciter intulit. Et vellē inquit animo volenti/ sellā p̄sentē gratis donare liberaliter petēti: vt per mundū nobiles oēs ꝛ singuli tales haberent formas ꝛ effigies:in finē ꝛ euentū. vt de his hoīb debite cognoscerent. Scribit aūt Valerius maxim⁹ de pl̄ib illustrib virſ in li.suo.iij.c.vj.q̄ humili vestitu ꝛ exili cultu sibi licēti⁹ q̄ mos ꝑie ꝓmittebat indulserūt. Sz q̄d dicā/ꝓba demōstrat q̄ cōpletū ꝓbe ꝑbū visibil̄ extat. Isa. iij.q̄ indecēter incōpetēcer:ꝛ ꝑ morē sibi natural̄ innatū plebei collo extēto:ꝛ nutib oculoꝝ ibant ꝛ plaudebāt:ꝛ ambulabāt pedib suis cōposito gradu incedebāt :put hodie incedūt. Et etiā vt scribit Job.c.xxv.Tetēdit em̄ aduersus deū manū suā. Et ꝑ oīpotētē roborat⁹ est cu currit aduersus eū erecto collo ꝛ pingui ceruice armat⁹ est/qō notabil̄ ad nr̄m ꝓpositū ꝑsequitur Greg.mor.xij.c.xiij. Et hmōi plebei oēs ꝛ singulos exercēt arrogātie modos:quos describit p̄sper de vita ꝓtēplatiua.li.iij.c.viij.quos h̄ annūerare delectarer:sed breuitatis causa ꝓtermitto. Hi autē abusus ꝑ dies indies crebr⁹ augmētant.et effect⁹ subscriptos expient opant. vt vicz ad tuū ꝓpositū ꝛ motiuū principale. Subulc⁹ more rurali rusticano cuilibet singulari

numero loquit singulari:qō nos tibizare dicimus ⁊ ex familiari cōsuetudine pariq; puersatione:⁊ vsus ꝓductione hmōi rusticanꝰ vel sibi sil'is. Tibizat villicū siue ville maiorē qui cōsequēter opulētus. Tibizat oppidanū qui oppidanus opimus tibizat ciuē:qui si fuerit diues: tibizat nobilē. Et nobil' supbꝰ tibizat Baronē. Et Baro ambitiosus tibizat comitē. Comes magnificꝰ ⁊ potēs tibizat principē. Et sic de alijs quousq; queniamꝰ ad excludēdū virū ⁊ solū imperatoriā:aut romanoꝝ regiā maiestatē:quā cūcta p mūdū dñia tpalia merito cognoscūt dñatricē. Et nihilominꝰ eadē maiestas tibizat sūmū pōtificē. vt ꝓdictū est. Et papa tibizat impatorē. vt. xcvj. di. duo sunt. ⁊. xcvij. dis. ecclie. vbi Bonifaciꝰ papa tibizat Honoriū impatorē. Et idē Honoriꝰ ꝓscribēs nomē suū:⁊ tibizat Bonifaciū sūmū pōtificē. vt in. c. se. Licet papa sit sua ꝓa impatorē:sic̄ sol supꝫ lunā. vt in dicto. c. solite. de ma. ⁊ obe. Et sic̄ auꝫ est supꝫ plumbū:ita sacerdotiū est supꝫ regiū dyadema. vt. xcvj. di. §. talibꝫ institutis. Sed ꝫ nihil ad ꝓpositū nr̄m. igitur ad alia cōue

Nobilis Sum cōpetenꝫ informatꝰ de rusticoꝝ arrogātia:⁊ de nobiliū

nit ꝓperandū. passa patēter irreuerētia. Et si placet vacemꝰ. Nā nimis infecundi sterilis itineris quoq; ꝓlati fatigatiōe siluestris/insup sum amēs ⁊ famelicus:⁊ sitienti corde contritus:aut velociter ad alia procedamus.

De Romanoꝝ ab antiquo conditione de quibus nobiles alioꝝ regnoꝝ gl'iamur descēdisse. Capl'm q̄rtū. ait Rusticus.

Et qz multū de tue gl'iaris pētese pſumptuoseq; nobilitatis generosa ꝓpagatōe
Dic q̄so cū te diligēter informauerim de stirpis mee famosa ꝓtelatōis suputatione:q̄ sit ⁊ vnde ꝓuenit tibi q̄s sit:quid fueris. Cuias:vbi:quis voceris ⁊ vnde. Nam inter te ⁊ me:put expior:de his ⁊ alijs erit captiosa ꝓboꝝ collatio:⁊ grādis scripturaꝝ altercatio. Idcirco ꝓut Oratiꝰ inq̄t. Quicq̄d edicas esto breuis vt cito dicta ꝓcipiāt:animi dociles teneantq; fideles. Nam oē supꝫ uacuū plenū de pectore manat. Quia iuxta Salustiū. animo desiderāti nihil satꝫ festinat q̄q; desiderio mora est oīs celeritas. Et iuxta illud poete. Altere si vis fari q; timor absit. Et ira primū sermonē turbat reliquā rationē. Et insup alie res sunt mihi cure ad que pellit tanq̄ fidelem messariū procurāde:alende:lateq;: large prolis ⁊ familie ruralis imensitas. **Nobilis** Non te sed illū vereor qui per labia

tua ruginosa: sapientū verba quasi vi retorsit. Quia cum electis:imo ꝓelectis scripturis tanq̄ asinū consonare cum philomena te concordare natura contēpsit. Experior insuper/q; non fallaꝫ spiritus:quia robore suo non sufficeret gurdosam ⁊ gunfosam tuā flectere seu acuere linguā. Solū ad grāmaticalis eloquētie disciplinā. Sed ipsius ꝓceptor qui dixit eidem. Non tēptabis dominū deū tuū: verboꝝ tuoꝝ seriem componit. vt Matth. iij. Marc. j. Et Luce. c. iij. Immo de labijs tuis multum rationabiliter rationes rationū extorsit. Et illi domino dixit beatus Job. c. ix. in prīc. Vere scio. quia ita sit:⁊ q; non iustificet homo cōpositus deo. Si voluerit cōtendere cum eo nō poterit ei respōdere vnū pro mille:qz sapiens corde est ⁊ fortis robore. Unde hāc protestationis p̄mittā moderationē:⁊ cetera q̄ te scire voluero subiūgā. ¶ Unde scito notanter q; de Baronū genere qui quondā valuasores maiores in imperialis curie pallacio nominabātur. De quibꝫ infra. c. xiij. plenius dicet. Qui ⁊ propterea valuasores nuncupabant. quia iuxta valuas ⁊ hostia interioris triclinij maiestatis imperatorie stare deputabātur. Ac insuper ex antiquoꝝ Romanoꝝ stirpe nobiliū originē traxisse palamq; per omnes tenebant. De quibus quidē romanis illustriores Germanoꝝ nostroꝝ:ipsoꝝ quoq; stemata processisse:non sine glorie ⁊ honoris ingentis applaudatione cōmendant. Omnes quoq; ꝓgenitores ⁊ singulariter singulos parētela nostra prout p gradus tuos notāter rusticanos designasti cōtribulos sup̄. c. ij. Noueris a tāto tēpore cuiꝰ initiū in hominū memoria nō exstitit. Immo q; vltra nūc viuentiū noticiā se ꝓtēdit:sine nota denigratiōis:siue degeneratōis fuisse grādis nobilitatꝫ stigmate p̄signatos Unū Cassiodorꝰ i q̄dā epl'a. Laudabil' vena suā seruat originē:⁊ insup matrē dinoscor habuisse p̄ncipissam de q̄dā generoso gallorꝝ genere ꝓpagatā. De q̄ nō paꝫ iubarꝫ decoris militia nr̄a recepit munificentiā. Et vlteriꝰ. j. videō si placet. Et vidisti si p̄missa placebāt:q̄stū in nr̄e nr̄atūq; celsitudis mirificētia terrigene plaudebāt. Et quātū inter nos ⁊ vos ⁊ tue ac tuarū humilitatis ⁊ paruificentie status diuine humaneq; leges discretionis modulum ponere solebant.

Capitulum

Rusticus Multa quidē cōsiderationū ponderās ponderaui ppēdiculo rōnis statera. Tuoꝝ verba status ⁊ nationis cōditionē cōmēdātia. cū nō ꝑ Ironiā qua ꝗs minus de se dicit ꝗ̄ sit. Sed ꝑ eiꝰ ꝓtrariū/qō est iactātia/omisso medio qō est veritas ſm sanctum Thomā ꝓcesseris iubilādo. Et scies qō dicit Salomō ꝓuer. xxvij. Laudet te alienū ⁊ non os tuū. Extraneꝰ ⁊ nō labia tua. Et Seneca dicit. Bonū est laudari. Sed meliꝰ est esse laudabilē. Et psalmista de eodē. Uirtutē opeꝝ suoꝝ annunciabit ppl'o suo. Et que vtilitas in sanguine meo/dū descēdero in corruptionē. Psal. xxix. Et dicit Laureatꝰ poeta p̄dictus. li. j. c. xvj. Aliena gloriari laude ridiculosa est iactātia. Et nisi de ꝓprio sumpseris ab alio quid expectas. Hallē vt per te alij/ꝗ̄ tu per alios noscereris. Hā ⁊ illi tui ꝓgenitores nisi aliquid egissent laude dignū/nunꝗ̄ nobiles vocati fuissent. Unde verꝰ nobilis nō nascit sed fit. Et dr. ff. de ope. publi. l. pecunia. §. ei quis. Ex de alieno ope nullus sibi famā vel nomē ascribat. Cui cō cordat illud apl's ad Gal. vj. Opus inquit suū ꝓbet vnusquisq; Et sic in semetipso tm̄ gl'iaz habebit: ⁊ nō in altero. Et idem ad Corin. x. Oia in gl'iam dei facite. Et idē qui gl'iat in dño glorietur. q̄si diceret: de corporis nobilitate: aut virtute: seu opib⁹ bonis: aut parentū tuorū nō tibi gl'iam: sed deo tribue a quo bene cūcta ꝓcedunt. Sicut a principali agēte: tota eī creatura ordinatur ad deū. Sicut exercitꝰ ad ducē. vt dicit pbus. vij. Methꝫ. ⁊c. Exercitus autem bñ ordinatus primo ⁊ principaliter querit gl'iam ducis/que est victoria. Et eodē modo oīs creatura. Et potissime rōnalis in oīb⁹ operib⁹ suis. Et primo gl'iam cōditoris: hoc videmus naturaliter/q̄ manus se exponit ad abcisionē ⁊ destructionē ⁊ mutilationē ꝑ cōseruatione capitis. ꝓponēs bonū cōmune ⁊ principale ꝓprio suo cōmodo. Et ratio assignat ad Corint. iij. Quid inquit habes qō nō accepisti. Quid ergo gloriaris quasi nō accepis. q. d. non est occasio supbiē di: sed magis humiliādi. Ex his cōcludo si p̄sumptuose te nobilē vocas/⁊ vocitaris/ꝓpēdas sincerissime. Cur/quō ⁊ qñ recepis: ⁊ ꝓfecto nō de ꝓpria: sed aliena virtute leuaris. Unde notanter ex eo q̄ q̄dā clericus clerici filius plus ꝑ consortib⁹ videbat elatus/per Petrū blesensem curialiter corr̄eptus. Certe in filio regis inquit. satis intolerabile foret. Superciliū qō ꝓtendis publice tamē scit/q̄ non es filius regis/licet is qui te genuit fuerit coronatus. Miror vnde tibi venerit pes superbie vnde cōcepe ris superbiendi materiam. Hec ille.

Nobilis Non apparet sensato q̄ grauiter offendam omnipotentis clementiā/q̄ nobilitatis mee ꝓgenitorū quoꝝ meorū vltra rusticitatis tue propagationē verbis bene sonantibus veritatis āminiculo rationis quoꝝ ministerio suffultis ostenderim claritatē.

Rusticus Immo ex p̄missis ⁊ sequentib⁹ patet q̄ iactās se de nobilitatis stemate/tā arrogāter ꝓcessisse: aut se ꝓ ceteris nobilitatis q̄dā ꝓcellentia florere. Est vtiq; multū enormiter peccare. Nam dicit ꝓpheta Hiere. ix. Non glorietꝰ sapiens in sapientia sua. Et nō glorietur fortis in fortitudine sua. Et non glorietꝰ diues in diuitijs suis. Sed in hoc glorietꝰ qui gloriat scire ⁊ nosse me. Et glo. ibidē ordinaria. In hoc auferē oīs superbia. q̄ sola ⁊ vera ⁊ precipua gloriatio est scire deū ⁊ intelligere. Si ergo nō licet gloriari ⁊ se extollere de sapiētia/neq; de fortitudine/neq; de diuitijs. ergo a simili qō est bonū argumētū in iure. vt de constꝫ. translato. de rescrip. si qñ. xxxvij. di. relatū. cum concor. in glo. ij. Neq; de potētia/neq; de nobilitate generꝫ Nam extollēs se. Supbꝫ dicit. ij. ad Corin. x. Ibi apl's cōtra hereticos dicit. Decernētes oēm altitudinē excellentē se aduersus scientiā dei. i. supbas suasiōes hereticorū. Et ita excellētia superbia dicit. Ecci. xxij. Excellentiā oculoꝝ meoꝝ ne dederis mihi. i. superbiā. Ideo superbia latens in cogitatiōe dicit excellētia Ecci. xj. Non te extollas in cogitatiōe. Et beatus Anshelmus in. de casu diaboli. Sicut a se angelꝰ ⁊ hoīes nō nisi mihi habēt: ita a deo nisi aliquid. Et idem volūt verba Augu. xiij. de ciuit. dei. Supbia est peruerse celsitudinis appetitꝰ. Sed peruersa celsitudo est nobilitas carnis put. j. dicit meliꝰ. c. vj. vbi mētionē faciem⁹ de nobilitate virtutum.

Nobilis Tu nimis rigide ꝓcedis in hac nobilitatis iactātia. Et q̄ tam grauiter aliquis peccet cōmunis doctoris nō est obseruātia. Nam sancta Agatha dixit ad p̄sidē dē sue natōis cōditiōe querentē. Non solū inquit. Ingenua sum: sed expectabilis generē: put oīs parētela mea testat. Et Paulus sepe nobilitatis sue genꝰ detexit. de q̄ dicit. j. c. vij. Et sic q̄ nō possit sine labe mortal' pcti sue nobilitatꝫ originē ⁊ ꝓgressioz ꝓpalare put tenet stilꝰ romane curie: firmit credo cū tali moderatōe vt ꝗs largiorē obtineat gr̄am bñficialē a sūmo pōtifice: aut al's acceptior sit apud q̄scūq; p̄ncipes in sui affectꝰ petitiōe. Nam dicit Ualerius maxim⁹ lib. vij. c. xv. nulla tanta humilitas que dulcedine glorie non tangatur.

Et Crisost. dicit Matt. vj. q inanis gloria occulte ingredit Et Jero. in epistola ad saluinā C. difficile est gloriā virtute superare Et in vita sancti Hylarionis ꝛ de eodē dicit hoc potissime verius in eo stupet/ q calcare potuit gl'iam ꝛ honorē. Et vidi dū psolabar dulcissimo studio Bononieñ/ q Martin⁹ papa vocauit ad vrbē episcopū Bonoñ. ordi. Cartusieñ. mire deuotōis cultu nitentē Et creauit in cardinalē Et ecce diligent' ppendebam eundē/ cū oñi curiositatis et fastus dominū pōpa cardinalat⁹ pēminentia niteri solita recenter reuenientē. Si ergo hui⁹ honoris cupiditati vix vel nunq̄ resistā pōt Hec ego resistā/ nec gl'iaz huiusmōi diuine velim pponere maiestati Et hmōi gloriacio nō repugnat caritati/ q̄ ad ꝓximū/ nec quo ad rem/ nec quo ad subiectū. Talem em̄ emulationē non spernit Jero. sup epla ad Galla. ij. dicens/ sic fallacia sunt exēpla malorū actuū ita meritoria sunt exēpla bonorū. Et boni plerūq̄ put pdiximus gaudebūt meritis ꝓgenitorū hanc tm̄ questionis plenā in iure nr̄o determinationē in doctorū meorum ponam discussionem. **Rusticus** Sum ꝓtentus vt celeriorē alterius materie recipiamus expeditionē. Et punctati ad duo q̄ pdixisti pncipaliter talem ponā luculenter discretiōis replicationē Primo qz de romanorū genere Scōo qz de matre pncipissa gloriarꝫ descendisse. Ad primū nonne solitū est filios patrissare Nonne p Ypocratem arteticus podagricus cyrograc⁹ arenosus ꝛ guttosus ꝓsueuerūt suas in posteros dirigere passiones. Nam sepe solet filius similis esse patri. vt le. ꝛ no. de con. di. vlt. c. fi. Et in glo. vlt. Idem ff. de edi. edic. l. q si nolit. §. qui mācipia in glo. Et insup ibidē dicit text⁹ ad ꝓpositū nr̄m qui mancipia vendit nationē cuiusq̄ in vendicioē pnūciare debet/ plerūq̄ em̄ nacio serui. aut ꝓuocat. aut deterret emptorē Idcirco interest nostrā scire nationē Presumptū est em̄ quosdam seruos bonos esse/ qz nationis sunt bone Et nō infamate/ quosdā malos videri qui ea natione sunt que magis infamis est Hec ibi. Hoc idem cōis hoīm opinio seruat/ de equis mulis ꝛ asinis/ vnde Mat. vij. non pōt arbor mala bonos fructꝰ facere Et dixit Pamphilus arbore dedulci dulcia poma cadūt/ vnde dū diceret Philipp⁹ Inuenim⁹ Jesum filiū Joseph a nazareth Et dixit ei Nathanael/ a nazareth potest aliq̄ boni esse Jobis. i. in fine Et ysaac precepit filio Jacob ne ꝓuge accipet de genere chanaā Sed de mesopotanea syrie. pditione meliori. Beñ. xxviij. Unde tpe meo. in studio Bononieñ quidē flammingus scolaris facultatis nostre/ rector vltra mōtanorū vniuersitatis fuit elect⁹/ ꝛ vt tpe suo p doctores collegij liberalius ꝓmoueretur. Predixit pompose vestimēta p̄ciosa se datuꝝ de scarlato doctoribꝫ sibi ꝓuidendis/ ꝛ apd mercatores magnos fecit vendicatiōis apparat⁹ vt de meliori tpe suo recipet. Et ecce quid factum est/ dum doctorat⁹ adeptus fuerat dignitatē/ clam recessit Et nec doctoribꝫ nec bidellis nudum debitū plene psoluit. Tunc quidā nobilis de Hermania scolaris. Dum doctores ꝛ bidelli facerent questionē credentes ipsum fuisse germanū/ dixit flammingus est. Ac si diceret. sue pditionis naturā secutus est/ nam nacio germanica ibidem habet specialem ꝓfraternitatis ab antiquo ꝓsodalitatē/ in capella que dicit in sacco sepe ꝓuenientē ab antiquis venerabiliter certum ꝓcuratorē ad hoc electū laudabiliter ꝓseruatā/ in qua hactenus nullus de flandria natus vnq̄ fuit admissus/ aut ꝓ fratre in libro dicte nationis intitulatus. Et nunc redeamus ad ꝓpositum. Nam vegecius renatus. li. j. c. iij. sic inqutt. Oēs nationes que vicine sunt soli nimio caloꝛe siccatas amplius quidem sa pere Sed minus habere sanguis dicuntur Et ꝓterea constantiā aut fiduciā non habere pugnandi quia metuūt vulnera/ qui exiguū sanguinē se habere nouerūt. Et ecōtra septentrionales ꝓli remoti a solis ardoribꝫ in cōsultiores quidem Sz tm̄ largo sanguine redundantes sunt ad bella pōptissimi. vt Hermani Hec ille. Hoc videm⁹ experienter in Ytalia/ vbi magni cetus armigerorū horribiliter frequentare solēt hostilia bella Sed humana corpora sepe remanent illesa. Secus in alamania. vt patuit tēporibꝫ illis Et. j. dicet. c. xxxiij. vbi simul se pe perierunt milia plura. **Nobilis** Quid hoc ad romanos que facta sunt in alamania alta vel bassa non video nobilitati mee derogantia. **Rusticus** Audi de romanis exemplū nota dignū. Et multū modernū Dum nup in cōsilio Basilieñ/ qd̄ de anno dñi M. cccc. xxxj. venerabilit inceperat dñs Julianus legatus cardinalis Tituli sancti angeli angelice cōuersationis vir mire ꝓuidentie ꝛ laudabilis honestatis/ excellentis scie/ necnō eloquentie pstantissime p̄sidebat. ꝛ idem concilium suo consilio penitus regebat. Et dum itaq̄ laus eius p vniuersum crebresceret orbem. Et ad serenissimi principis Sigismundi romanorum tunc regis ꝛ in imperatorem postea promoti aures peruenisset. Non sine profunda gestorum et antiquarum hystoriarum reuolutionis

Capitulum

memoria/apparuit os suū ꝛ ait: Romanus est. ac si diceret. His nō obstantib⁹ aliq̄d profecto romanoꝝ conditiōis in ipso latet. Et forte p̄sumpsit: aut p̄phetizauit. vt Caiphas. Joh̄. xj. ꝛ j. q. j. dictū est. Et vtiq; exit⁹ acta p̄babāt. vt dicit lex. C. de iudi. Rem nō nouā. q; quāta gratitudine toti mundo quē p̄ tunc illa synodus rep̄sentauit erat acceptus. Et sicut dn̄s ies⁹ in die palmarū exaltatus: vt Luce. xix. ꝛc̄. Et consequenter tāta fuerat ingratitudine demū vt ies⁹ in parasaphen/ꝛ nō post mlt̄os dies abinde repulsus/ꝛ p̄p̄ casus p̄nūc nō recitādos. Et put Julian⁹ quōdā impator vt simulabat apparuit ecclie fautor ꝛ p̄motor chr̄ianissim⁹. Ita fact⁹ est vt idē iulianus apostata Julian⁹ secūdus offensor cōcilij: imo totius ecclie seuissimus. Et iunctus Eugenio pape/ꝛ cū eo illius p̄secutor amarissim⁹. Sed qualiter Julian⁹ secundus cursum cōsūmauerit/ꝛ per fines transacta p̄bauerit audiam⁹. Nam cōsequēter de Anno dn̄i Mcccxliij. Et de mense decēbris missus per Eugenij p̄dictū/p modo venerāde legationis ad vngaros/ꝛ Bolonos aduersus gētes farracenoꝝ bellaturus. Quilibet ad quindecim milia per ppl'm chr̄ianū p̄stratis impator tartaroꝝ ad centū milia fulcitus armatoꝝ irruendo vehemēter supuenit. Et mox Cardinal' p̄dict⁹ partē suā ad fugā cōuertit. In qua rege Bolonoꝝ interempto. Cuius gētes cū vngaris p̄terea cardinalē fugientē insequebant. Et ipse penitus irreuerēter oīb⁹ honore/laudeq; nudatus: ꝛ plures cū eo vngaroꝝ pontifices in quodam flumine trepidātes cōiunctim crudeliter perimebant. Nam ferk ip̄m fuisse machinatū vt verus heres regni vngarie videlicet ꝛ filij⁹ Alberti regis romanoꝝ/puerul⁹ p̄ tunc regno fuisset priuatus. Et Bolonie rex ad idē fuisset p̄motus. Et breuiter scias q; Julian⁹ impator vt puto p̄pter apostasie crimen horrendū. Et Julianus secūdus iūctis meritis remeticbantur. Et de primo Juliano legit in Tripartita histo. lib. vj. per totū. Et. xj. q. iij. Julianus. Et vtiq; Tullius de Rethorica veteri. lib. ij. §. ex p̄sona. vult experiēter hoīes tales fore p̄sumēdos quales sue regionis p̄dunt nationes. Et noīs aut cognoīs signāt interp̄tatiōes. vt p̄prie habet Gen̄. xxvij. Dum Esau dixit ad Jsaac patrē suū iuste vocatū est nomē eius Jacob. Supplantauit eñ me in altera vice. primogenita mea ante tulit. Et tūc secūdo surripuit benedictionē meam. Nam ꝛ quondā pollitico seu municipali seruabat statuto. In oppidi multū eximij Et forden. cōsulatus collegio/q; nullus noīe Petr⁹ vnirek eorundē p̄consulū aut scabinoꝝ cōcubernio. q; cōiter huius noīs cognoīales cōsueuerūt fore cōuersatiōe singulares: p̄out Petrus p̄nceps apl'oꝝ in negādo ꝛ cōfitēdo chr̄m tenuit experiēter ritus p̄e ceteris apl'is exorbitantes. Unde si tu ꝛ quicūq; nobilitatis titulo signat⁹/romanoꝝ genere siue noīe se iactāt p̄cessisse. Poci⁹ infamiam ꝛ fame denigrationē/q; bo- **Nobilis** Tu plura promis ꝛ modica p̄bare conanā laudis normā censent incidisse. ris. q; quasi sunt appocrapha que p̄ducere p̄sumis tanq; auctētica/ꝛ oculis tuis a p̄parere vident multū curiosa. Nōne ppendis q; romani fuerūt caput mundi: necnō principatū tenuerūt nationū orbis vniuersi. vt p̄bat tex. ij. q. vij. beati. ad finē. Et dicit sanct⁹ Hieron̄. Virtutib⁹ romani, pmeruerūt imperiū. xxviij. q. j. §. Ex his itaq; ꝛ apparet. j. Mach. viij. vbi p extensum annumerant bone virtutes eoꝝ. Et intātum q; Judas machabeus p se ꝛ pp'o israel ppetuū cōstituit fedus cū eis qō scriptū fuit tabulis eneis missis in hierusalē. vt esset apud eos ibidē memoriale pacis ꝛ societatis. Item ꝛ Gracianus resumēs Jsidoꝝ de eisdē. j. dis. sic dicēs. Jus quiritū est p̄prie romanoꝝ: quia nulli tenent nisi romani a quirino. i. romulo. Et ibidē ponit certas ipsoꝝ p̄rogatiuas/que nulli cōgruūt pp'o nisi romano. Unde dicit magister in historia de morte Julij cesar⁹ q; fuerat Rome impatū a tpe Romuli vrbis eiusdē cōditoris annis ducētis sexaginta sex. Post sub cōsulibus res acta est feliciter annis. cccclxiij. Unde ꝛ titulus romanoꝝ p̄prie colligit Danielis visiōe de cima per magistrū in historia talis videlicet senatus pp'usq; romanus p vniuersum mundum inclita p̄cellētia diuulgatus. Et ibidē per eundē magistꝝ latissime de largissima romanoꝝ ab antiquo dn̄atiōe narrat. Item de Anthiochio rege legit/q; in obsidione magne ciuitatis Alexandrie quā in honorē idē Alexander magn⁹ quondā ꝛ laudē sui noīs edificauerat legatum romanoꝝ accepat. Qui eundē Anthiochū ambulantē in barena reperisset. Et ip̄m ab impugnatione vrbis reuocasset/quē forte gerebat baculū in manu/terrā in circuitu eius gerebat dicens. Hec dicit senatus pp'usq; romanus/vt anteq; de isto circulo exeas ab vrbe populum tuū transire disponas. Quo audito perculsus rex mox obsidionem soluit. Ex his ꝛ alīs intelligimus Romanos etiā anteq; reges haberēt summoꝝ regū imperiū possedisset. Non ergo grecis monarchiā attribuamus/nisi illo tēpore dum Roma nondū ad vnā p̄sonā imperiū

contraxit. De quib romanis ꝛ ipsarū generosa nobilitatis ꝓpagatione ꝛ nobiliū actuū ꝓtinu a tione latiꝰ videbis infra .c.x.si placebit in alterius materie correlatiua collatiõe. Quare hoꝝ ꝛ aliorū meritoꝝ intuitu beati Petri principis apl'orū: ꝛ apostolica sedes vicariatū christi tenẽs fuit a deo principalit ordinata ad vrbẽ hmõi: ꝛ ibidẽ diuinitus collocata. vt patet. xxj. di. in. c. quãuis. ꝛ ꝑ alia iura. Et dic̃. c. fundamẽta. de elec. li. vj. per te superiꝰ allegatũ. ℭ Romani sũt gens sancta/ppl'us electus/ciuitas sacerdotalis ꝛ regia per sacrã beati Petri sedẽ caput totius orbis effecta. ℭ concordat cũ his sanctus Augꝰ in lib. de ciuitate dei assignãdo rationes. Quare ipsis Romanis ꝓ aliꝭ natiõib dñiũ totiꝰ orbis a deo fuit ꝓuisum Tibi si placet dicẽdas

Rusticus Placet vt dicas ꝛ in hac me breuiter expedias ꝛẽ.

Nobilis Ecce ꝙ inter oẽs reges ꝛ principes mundi ad bene regendũ magis fuerũt solliciti: ꝛ hoc deus ipsis inspirauit. Unde prout ait ibidẽ Augꝰ. Digne meruerunt imperiũ ꝓpter diuersas causas ꝛ ratiões ibidẽ annumeratas/quas ad ꝓsens/ad tres principales perstringã. Nam vna fuit ex amore patrie. Alia ex zelo iusticie. Tercia zelus ciuilis beneuolẽtie. ℭ Prima eñ virtus fuit satis digna dñio. quia participat quandã naturã diuinã/eo ꝙ ad cõmunitatẽ suus afferꝛ affectus. Uersaꝛ eñ ad vniuersales actiones ppl'i. Sicut deus vniuersalis est causarũ rerũ. Unde ꝛ ꝓhus dicit in primo Ethic̃. ꝙ bonũ gentis est bonũ dñi. Et quia regimẽ ꝛ quodcũq; dñiũ cõmunitatẽ importat/cõmunitatẽ diligens dñi cõmunitatẽ mereꝛ/vt sic ipm comiteꝛ premiũ ſm meriti q̃litatẽ. Et ℔ requirit cũ dono diuine iusticie vni cuiq; mercedẽ rependere iuxta virtutis opus. Et verbũ scriptũ in Appocal'. c. xiij. Impleatur in eis. opera eñ illorũ sequuũtur eos. Et iterũ. Matt̃. xxv. scribit ꝙ dñs dedit vnicuiq; ſm virtutem. Amplior autẽ amor patrie in radice charitatis fundaꝛ/que cõmunia ꝓprijs nõ ꝓpria cõmunib anteponit. Secũda causa fuit ex zelo iusticie/quare leges candidissimas cõdiderunt pronunc per vniuersum mundũ diuulgatas/per quas primũ cõsulebant patrie consilio libero auaricią relegantes in dñio. Et omnẽ turpis lucri gr̃am/ neq; libidini/neq; delicto obnoxij ꝑ quib iã dictis dñia mundi dissipaꝛ. Trahebantꝛ eñ boies ad ipsorũ amorẽ. vt ꝓpter ipsorũ iustissimas leges se sponte eisdẽ subiecerũt. Unde ꝛ ipe apl's Paulus. Cũ a iudeis nimis iniurijs vexareꝛ coram festo ꝓside circa partes cesarie palestine. vt habetur Actuũ. xxv. Qui cum hierosolymis esset. Audierũt eñ principes sacerdotũ. Et sacerdotes postulãtes aduersus Paulũ damnationẽ mortis. Quib dictus Festus respondit tanq; dictis legib romanis subiectus: ꝙ non est cõsuetudo/ Romanũ dãnare aliquẽ nisi ꝓsentes habeat accusatores/locũq; defendendi accipiat ad abluẽda crimina/ꝓpter qõ dicit idem Augꝰ. in. xviij. lib. predicto. ꝙ deo placuit orbem terraruꝫ per Romanos debellare/vt in vnã societatẽ rei publice legũq; ꝓductione longe lateq; pacaret. Tertia causa fuit zelus ciuilis beneuolẽtie. Quia ꝑ ut tradit Ualeriꝰ maxim̃ lib. v. Humanitatis dulcedo Barbarorũ ingenia penetrat. Et hoc experimentũ habet. Unde ꝛ in Eccl'iaco dicit̃. c. vj. ꝙ verbũ dulce multiplicat amicos. Et mitigat inimicos. Et eodẽ li. c. xv. Mollis respõsio frangit irã. Sermo durus suscitat furorem. Cuius quidẽ ratio sumit̃ ex generositate animi. vt Seneca dicit/ꝙ omnes Romani nobilissimi fuerũt ab antiquo. Quia generosus animus magis ducit̃ q̃ trahit̃. vt infra dicet̃. c. vij. ꝓpter qõ ꝛ ꝓhus dicit. viij. Ethico. ꝙ beniuolentia est principiũ amicicie. quantũ autẽ in his tribus virtutib antiqui romani excellebant vniuersos multis rõnib ꝛ exemplis ꝓsequit̃ sanctꝰ Thomas in lib. iij. de regimine principũ ad regẽ Cipri cõscriptũ vbi si placet tue rusticitati habeto recursuꝫ.

Rusticus Sunt ne stigmata aut huius dñationis diui pũtib diebꝫ insignia vestigia vel ꝓdigia/vt tã eximij loci put ꝓsumis quondã fuisse dignitatum ca cumina.

Nobilis Scias etiã ꝙ magnanimitatis excellẽtia ciuiũ vrbis Rome nobilissima patenter apparet in ciusdẽ vrbis mira dispositiõis apparẽtia Nam murꝰ ciuitatis rome habet turres trecẽtos sexaginta vnã. Et habet castella. xlviij. ꝓpugnacula ꝛ murulos/quinq; milia/portas. xc. bosteriolas. xij. Et in circuitu eius sunt miliaria xxxij. ꝑter trans tyberim: ꝛ ciuitatẽ leoninã q̃ est portic̃ sancti petri. Itẽ mõtes in vrbe habitationib eximijs ꝛ antiq̃s pallacijs ꝓminẽtes cũ castris castelletis ꝛ casalib sunt isti. Primus ianicul'ꝰ q̃ ꝺr vulgarit ianuariꝰ vbi est eccl'ia sctẽ Sabine. Itẽ mons q̃ ꝺr Aurial': qr q̃rites ibi stabãt vbi ꝓnũc est eccl'ia scti Allexij. Itẽ mõs Celiꝰ vbi est eccl'ia scti stephani in celiomõte. Item mons Tarpeius vl' capitoliũ vbi est pallaciũ senatoꝝ. Itẽ mõs palatinꝰ vbi est pallaciũ Daiꝰ. Itẽ mons q̃rinus vbi est basilica btẽ marie maioris. Itẽ mõs virgilianus vbi est eccl'ia

ſancte Agnetis. In quo monte Virgilius captus a Romanis inuiſibiliter a carcere trāſiuit. Item ſūt pontes āmirabilis per teſtitudines ⁊ arcus ampliſſime cōpagationis monſtruoſeq; fundati conſtructionis ſup impetuoſum fluuiū Tyberis. Primo pons Adriane qui ōr pons indeorū. Item pons Fabiani iuxta eundē. Item pons Bracij. Item pons Senatorū. Item pons Theodoſij. Item pons Valentini. Hinc ſunt pallacia mire magnitudinis ⁊ magnificē tie cōſolidationis. Primo pallaciū magnū in palatino monte. Item pallaciū Sauinū. Et pallaciū Claudij inter colliſeū ⁊ ſanctū Petrū ad vincula. Item pallaciū Conſtantinū in laterano. Item pallaciū ſurſurlanū ad termas. Item pallaciū voluciani ⁊ pallaciū Romuli inter ſanctam Mariā nouā ⁊ ſanctū Coſmā. Item pallaciū Trayani. Item pallaciū Saluſtij. Item pallaciū Anthonij ꝑpe ſanctū Marcū. Item pallaciū Neronis in monte iuxta ſanctū Petrū. Item pallaciū Octauiani ꝓpe Mariā rotundā. ¶ Porro ſunt arcus triūphales cōmendāde ⁊ ſuper excellentis ſpecioſitatis. Primo arcus aureus Alexandri ad ſanctū celſum. Item arcus Theodoſij Valentini ⁊ Gratiani impatoris ad ſanctū Urſum. Item arcus Conſtantini imperatoris iuxta Coliſeū. Item arcus ſeptem lucernarū Titi ⁊ Veſpaſiani imperatoris. Item arcus Julij ceſaris ad ſanctā Maronā. Item arcus Octauiani impatoris ad ſanctum Laurentiū in piſtina. Item arcus Anthonij impatoris vbi eſt turris in rota. Et alie plures innumerabiles edificiorū ſtructure. Colūpne domus mire magnitudinis. Et cauerne longe/late ⁊ ꝓfundiſſime quibus deſcribendis nō ſufficerēt plurimū hominū nunc viuentiū intelligētie. Sed ita res exigeret: vt oculis quis hominū ſubiceret ⁊ localiter demonſtraret, vt dicit lex ff. ſi regendorū ſi irruptione. in fi. Et. C. e. ti. l. ſi quis. Ecce modo cordis interne diſcute ſecreta ⁊ diligēter ꝓpende/ quo auſu tam temerario illos glorioſos ⁊ p̄cellentes romanorū gētes ⁊ loca vituꝑare/aut eoꝝ famam quouiſmodo p̄ſumis detractionis morſu tam rabido dilaniare.

Kulticus Et ſi verbis tuis fidē firmā ſpemq; rectā roboris quoq; fundamēto conſtrictam conſtāter adhiberē. Nūc vt mutus ⁊ ſurdus penitus tacerē. Sed nō tm̄ ego priuato loquar ingenio/qđ rurales ſepe ſolent ocioſo Waditi vino cōferre frequenter eloquio. Sed antiquarū hiſtoriaꝝ armatus oraculo que fundenk a fundatione primeua/ Romam per Romulū. qui ⁊ Quirinus ōr parricidā nebāndiſſimū/ ⁊ Tyrānū crudeliſſimū enarrare tēpore Achlas filij Joacham regis Juda. iiij. Reg. xv. Et per Alip. xxviij. fore fundatā. Et vndecūq; paſtoꝝ predonū ac latronū copijs: quibꝫ etiā Silūi. i. templū idolorū cōſtruxit fulcitā. Et taliter ortu radicaliter horribili regnū totius orbis captādo caput initiauit. Quare dixit Juuenalis. Et cum vt longe repetas/longeq; reſoluas nomē ab infami gentis deducis aſſillo. Maiorum quiſquis primus fuit ille tuorū/aut paſtor ſiue/aut illud qđ dicere nolo. Et huic Romulo ſucceſſit Numa qui cultū imo ſacrilegiū plurimorū deorū in vrbē deduxit. Et primū capitoliū a fundamētis edificauit. Tempore quo regnauit apud hebreos impijſſimus rex Manaſſe. iiij. Reg. xxj. Et per Alip. xxxiij. A quo Iſaias ꝓpheta fertur ſerra ligneꝫ ſeccat? vt dicit magiſter in hiſtorijs. iiij. Reg. iiij. ¶ Poſt hunc numā quinq; reges terribiliter regnauerunt ſucceſſiue videlz. Tullius/ Hoſtilius. Item Ancus Marcus. Item Tarquinus priſcus. Item Seruius Tullius. Et torquinus ſuperbꝫ. Qui ꝓterea dictus eſt ſuperbus. quia quadā vice mandauit Satellitī. vt omnes principes cuiuſdā opidi trucidaret. Et dum ſibi renunciaret q̄ nobiliū eſſet maxima multitudo/ipſe Tarquinus ambulans cum virga in orto/ ſuo/ ⁊ p reſpōſo ꝓcuſſit papauerū capita vt nuncius per hoc ſuā recognoſceret voluntatē. Iſte Tarquinus ꝓpter violentiā Lucrecie a filio ſuo ꝓlata/ eiectus ab vrbe/ contulit ſe ad regem tuſſie. Et Romā impugnabat. Ecce primā Romane ciuitatis incolarū ⁊ indigenarū horrendam ⁊ ſtupendā cōditionis originē patēter execrabilē. Vñ merito p p̄teritoꝝ p̄ntiū ⁊ futuroꝝ cognitorē/certificatus ⁊ inſtruct? eſt Paulus doctor gentiū/ q̄ de eis locut? eſt. Ad Rom. j. in fine. Sic inq̄ens ⁊ in hoc ꝓprie litterali ſermōe ꝓcedēs. Et ſic nō ꝓbauerūt videlz romani deū habere in noticiā. Tradidit illos de? in reprobū ſenſum vt faciāt ea q̄ nō ꝓueniūt repletos oīni iniquitate/malicia/fornicatiōe/auaricia/neq̄cia/plenos inuidia/homicidijs/cōtētiōe/dolo/ malignitate. ſuſurrones/detractores deo odibiles p̄tioſos ſupbos. Elatos inuētores malorū parētibꝫ nō obedientes/inſipientes/incōpoſitos/ſine affectiōe abſq; federe ſine miſcōia. Qui cū iuſticiā dei cognouiſſent nō intellexerūt. qm̄ q̄ talia agūt digni ſunt morte. hec ille. Et ſunt ꝑba auctoritatis ingētis toti mūdo pōderoſo miſterio notiſſimo. ¶ Porro de eiſdē romanis ſcripſit Bernbardus abbas que ſecunt. Et igitur ipm ꝓplus romanus vſq; modo/tanto fuerat odio

persecutus/q ipse Bernhardus nulla figura seu imaginis pictura: per totā vrbem Romanā relinquis descriptus. Et vnde sic inquit in epla ad Eugenū papā de anno dñi M.cliij. Inter cetera prout recitat Johānes monachi in dicto.c. fundamēta. z super verbo per te allegato videlicet. Bens sancta ppls zc. sic inquiens. Vi videlz Romani/in deū impij/in sancta temerarij/inuicē seditiosi/in vicinos emuli/in extraneos inhumani/supioribz infideles/inferioribus importabiles/ad petendū inuerecundi/ad negandū frontosi. Vi importuni vt accipiant inquieti donec accipiāt. Ingrati vbi acceperūt/docuerūt linguā suā loqui grandia cū operentur exigua/largissimi promissores/parcissimi exhibitores/mordacissimi detractores/simplicissimi dissimulatores/malignissimi pditores. Item ibidē Bernhardus in lib.iij. de psideratōe dicit de eisdē q sit gēs insueta pacis tumultu asueta. Hēs inimicis. Et nō valēs resistere. hec ille.

Nobilis Romulus

Certe de Romanis hec sufficiūt/sed de Romulo siue Quirino/inquantū hanc materiā tangit dic audenter vel etiā si tāgere possunt. Et nō est res āmirationis exalatiōe digna, put tu alligasti sup/cōtra me dicēdo qō olla noua capit inueterata sapit. Nam in viridi qd Romani per Romulū solerter incōpauerūt. In arido vt dixit dñs Luce. xxiij. vsus z mos eorū pnuatus cōprobauit. Ecce Romulus Rome cōditor cū nouellis Romanis omni spurcicia mor z celeratissimis iniq̄tatibus adeo plenis z taliter apud terrigenas diuulgatis degebat. Q nationes vicine penitus ipsius z suarū cōnubys, posuerūt ppetuo carere. Et instāter petētibz romanis filios z neptes indignāter nuptui tradere renuere. Sed ecce Romulus astu subtili dolo callidet vnctus. Et incolarū videlz romanorū suoz temeritate sufultus. Instituit ludos/Circēses in festo Consi qui fuit deus concilij. Et ad hos ludos omnibz vicinis cōuocatis. Et dum Sabine regiones viri cum mulieribus z virginibus suis ad spectacula prepollenter ornatis/femineo more cō uenissent auidissimis/rara videre cupientibus. Audi quid factū est Romulus z suates rapuerunt oēs violēter sabinas mlieres z virgines. Et reiectis viris sibi copulauerūt easdē in vxores Et sic quedā nobilis mulier Hersilia noie mire, pbitatis dña/Romulo cessit similiter vi z dolo retenta. Quo facto Tarius rex Sabinorū indixit romanis bellū. Quo indicto/z non perpetrato sabinis mulieribus subtiliter machinantibus inter sabinos z romanos introducū est federis amicabilis iudiciū. Hi autem ludi Circenses famosi quondā Rome taliter exercitāti dicuntur a nomine circus. Et erat locus z campus vbi hmōi ludi exercebātur. Vel dicūtur a circuita vel vbi nunc mete suyt. Olim gladij ponebant circa quos currebant/quasi circa enses. Unde Virgilius in. viij. Eneidarū de armis Enee. Hec procul hinc Romā z raptas sine more sabinas/consensu caute magnis circensibus actis. De quo ludo z pluribus alijs gentium ritu peractis. Vide Isido. ethi. lib. xviij. de spectaculis z pluribus in eodē caplis. Et ita si pondero primordiales Romanorū ausus. Tu cum Romanis progenitoribus tuis raptoz z raptarū rapax rapaciter in rapina filius ab antiquo descendisti protelatus. Immo memoriter naturaliterq̄ remanebit vsus tibi signanter paribusq̄ nobilibus pūtibz notanter ascript⁹. Arroganter inde merito gaudebis. Si de talibus sis parentibus ab vrbe famosa productus. Sed quia tam eleganter assurgis/z tam audenter proponis/q vilis predicta videlicet Ciuitas Romana sit sacerdotalis z regia/z hoc probasti per iura tua satis competētia. imo si sincere consideras/sacerdotū z regum ac principū suorū interfectrix fuit seuissima. Et inter tot⁹ orbis vrbes innocentis sanguinis effusionis emula trucidissima. prout narrat multiplex antiquarū scripturarū z gestorū historia. Et igitur ager Alcheldemach. de quo Matth. xxvij. id est ager sanguinis potius q̄z vrbs sancta cōpetenter prouenit appellāda. imo loquamur iuxta prophetā nec vocabitur/locus iste amplius tophet. id est amenus z delicijs plenus. Sed valis occisionis Hiere. xix. Audi quid dicant vetustorū gestorū epigrāmata/q vrbes videlicet Romana/Karthaginensis z Troya/propter sui z suorū incolarū famosam excellentiā z potētiam per regna. Stupor orbis spectacula glorie/z plenitudines felicitatis humane. Sed modo sunt totius fabula gentis mundane. vt dicam cum Boecio. ij. de con. prosa. iiij. felicem fuisse est in felicissimū genus infortunij. z non tm modo. imo tēpore Gregorij pape/qui in diebz suis locutus est de vrbe Romana. Super Ezechielem scribendo parte secūda. Et omelia. vj. videlicet de anno dñi quingentesimo. lxxxiij. destructis Troya z Chartagine. sic inquiens Ipsa autem que aliqādo mundi domina esse videbat qualis remanserit Roma conspicitis. vniuersis doloribus multipliciter actrita desolatione ciuium impressione hostium frequentia

ruinarū/ita vt in ea ūpletū esse videam⁹ q̄ cōtra vrbē Samariā p̄ ꝓphetā Ezechielē dicitur. Efferbuit coctio eius: discocta sunt ossa illi⁹. Ecce rogo ꝑpende. Et si Roma cū incolis ꝛ acolis tpe Greg. pape/tanto torquebat honoris stat⁹ ꝛ fortitudinis fameq̄ decoris detrimento. Et indices vsq̄ cōtinuatos grauata videt vlterioribꝫ diuersoq̄ discrimis corrosiuo periculo/ q̄d demū fiet in ea tñ nemo sit q̄ ꝓsolet eam ꝓspicati ruminabis ingenio. Et hec q̄ntū de ꝓmo.

Nobilis Sufficiant amore dei de Romanis ꝛ vrbe romana tantoꝝ ꝓboꝝ derogatoria. Et si de alīs collacionā re volueris/tui cordis cōple desideria. **Rusticus** Adhuc de ieiuno principali restat collationis nouę noticia. Cū dixeris in tui cōmendationis iactātia te ꝓpagatū de matre ꝓncipissa. Nonne dicit lex imperialis notissima. ff. de senatoribꝫ. l. liberos/q̄ videlicz nobilitas nihil imꝑmit a genere materno. Sed si mater nō est nobilis/gen⁹ ꝛ filios degenerat vt. j. dicet c. xiij. de Baronibꝫ. Item nōne tibi cōstat q̄ mulieres coruscant dignitate viroꝝ ꝛ nō ecōtra/vt ōt lex in Auc. de ꝓsulibꝫ. §. Si vero coll. iij. C. de nup. le. fi. vnde vxor regis vndecūq̄ sit genita Regina dicit. Et vxor ꝓncipis ꝓncipissa Et filia regis vxor Comitis dicit comitissa/vt visum est in sctā Elizabeth/que fuit filia regis vngarie Sed dicebat ꝓncipissa Comitatus thuringie Et sic de alīs vt le. ꝛ no. ibidem. Et sic filij sequūt agnicōez patris ꝛ nō matris. Et nobilitāt radīs patrū vt de penis vbicūq̄ li. vj. Et in glo. ij. Et etiā mater p̄ filiū si filius vult Et nurus p̄ socrū Sed nō sororꝫ p̄ fratrem nec filia radīs patris. Ita le. ꝛ no. in. l. vlt. C. de incolis li. x. Si aūt mulier vixꝫ minoris nobilitatis post primū sortita fuerit/prioꝛe dignitate ꝑuata/posterioris viri sequit ꝓdicioez. Et domiciliū mutat vt ibidem. §. vlt. Et ita filia regis nō dicit regina. Sed filius regis rex dicit/licet regnū non habeat. xxiij. q. j. c. vlt. Et in glo. j. Et hoc fallit in casibꝫ vt. j. dicet de regibꝫ terra ꝛ. c. xiij. Et ibidem videbis. Et hec que dicta sunt/lege non tñ humana Sed etiaz euangelice veritatis norma vident vocari ꝓsona. Nonne vides dñ Lucas euāgelista narrat missionē angeli ad beatissimā virginē Mariā Inquit missus est angelus Gabriel ad virginē desponsataz viro Cui nomē Joseph. de domo dauid ꝛ uomē virginis Maria Ex quo quidem textu patenter habem⁹/q̄ Joseph erat de genere Dauid. Non tñ ex illa lra hui⁹ euangelij habetur q̄ Maria esset de genere dauid. Non dubitam⁹ aūt quin Euangelista dixerit ad excellentiā Joseph/q̄ esset de stirpe Regia/Singularit inter oēs ꝓtunc regias dignitates approbata. Et in scripturis valde cōmendata Et ꝑm veritatē fidei Beata virgo fuit de eadem domo nobilis et paup. put hodie plures nobiles pauptaz onere grauati pacienter aut impacienter inueniunt. Et ipe christus pure de maternis visceribꝫ nobilissimis. Et nō de Joseph ꝓcessit Philomin⁹ tñ euangelista/de patre putatiuo/ꝛ nō de verissime virginis sue matris germine mencionauit. Et tue pñse nobilitat⁹ ꝓsumptio/ multū gloriant de sue matris origine ꝓpalauit. Et fortassis silt mater tua/fuit paup nobilis ꝛ humilis/vt virgo maria/Et q̄ igit genitori tuo min⁹ nobili fuerit ꝓiuncta. Et tu forsitan paup nobilis ꝛ supbus/qđ exinde ꝓsumim⁹ Cū dicat Pamphilus. alterius nō sit/qui suus esse pōt Et dum ꝓria desunt aliena sequūtur/put dixisti in ꝓlogo Quāobrem vagaris ꝛ discurris vagando: necnō exulando. Et non ꝓtentaris in Solo ꝓprio/prout plures p̄sentis temporis de pñse nobilitatis contubernio.

De Nobilibus qui eorundem Romanorum

vtuntur vel abutuntur condicionibus Capitulum quintū ait nobilis.

Dp Rout experior verꝫ est. sicuti ꝑmittit q̄ p̄ vexationem intellectus accuit. Nec hactenꝰ intelligebā. Cum nullus sit bonus arbiter in causa ꝓpria vt C. ne q̄s in causa sua. In rubro ꝛ nigro. ff. de off. ꝓcōs. l. Senat⁹/q̄ talis ignauia p̄ genitoribꝫ meis impingit p̄ quā vt puras successori labes imputat. Et etiā si romanorum moribꝫ antiquoꝝ iuxta Rubricā pñtem vtimur/vel abutimur/quid refert Nam p̄ hoc nō vituperamur Cum silt in bona significatione hoc ꝓbum abutit sepe capiat/vt dicit Archid. xj. q. iij. ꝓuilegiū sup ꝓ abutit Sed scio q̄ scribit/q̄ nec p̄ filiū iniq̄tas patris/nec ecōtra carpitur/vt Eze. xix: Et. j. q. iij. Judi. xxiij. iij. §. bis ita Et sic culpa parentū innocentibꝫ filīs nocere nō debz. ff. de curionibꝫ. l. ij. §. nullū. ff. de penis. §. Crimen Nec aliquis debet alieno odio pgrauari C. de inoffi. testa. l. Siq̄s seruo ff. de iurꝫ patro. l. dum fratres/hinc etiā ꝓcordant iura canonica p̄ que vna pars eligenciū nō ꝑuat iure eligēdi ꝓpter culpā alterius Sed si maior pars electoꝝ delinquat ius eligendi deuoluit ad pauciores

de postu.c.ij.de elec.bone. Et hec oia cõfirmat lex dñi.Deut.xxiiij. Non occident p filijs pres nec filij p pribus:sed vnusquisq; pro peccato suo morietr. Et ita psonalia vicia successores nõ concomitant.vt no.de iudi.quia. Et dicit Aug⁹. Undecũq; hoies nascant:si parentũ vicia nõ sectant honesti salui erunt. Semẽ em̃ hois ex qualicũq; hoie dei creatura est:z eo male vtẽtiby erit malũ. Nõ ipm aliqñ malũ erit.lvj.di.vndecũq;. Et dixit Johãnes Chrys. sup Matthei Omelia.iij. Nũq; de vicijs erubescim⁹ parentũ. Sed vnũ illud queram⁹ semp amplectamur virtutẽ. Hec ille. De meliori aũt presumẽdũ est.vt de psump.dudũ.cũ cõcor.in glo. Et ita nos originẽ cõtraxisse nõ de peiori. Sed de illis qui quondã fuerũt bellatores iliustrissimi.de quibus dicet infra.c.xj.vbi plenius audire poteris de materia. Item ex alio psumendũ est de saniori. Nam scriptũ est per phm.vij.Ethico. Cõsuetudo est altera natura /qõ patet per eundez in lib.de regi.princi. Ad Alexandrũ magnũ.c.xxvij.vbi dicit de puella quadã vetustissima/q ab infantia fuit veneno serpentino nutrita. Et taliter humanalis sue discretionis ingentia fuit pter asuetudinẽ in aspidũ naturã cõuersa:z erat sibi corporis victꝰ z vita per cõtinuatiõis progressum/qõ aliũde totiꝰ humanitatis videt excidiũ: vnde si foret ita/q ex aliqua qõ absit mala romanorũ radice/nos nobiles romanoz̃ ples defedati cõtraxerim⁹ quarũcũq; cõtaminationis z impetiginis odos. Nos a tẽpore tãto puer pter nobiliũ germanorũ z aliorũ regnicularũ mores bene cõpositos:quibꝫ vsi sumus:z ipsis in eisdem cõmunicauim⁹/ne vos z turpit per illecebras tam antiquas/vt puella pdicta penitus dudũ nõ amb gimus/radicitus defectos. Nam de iure scripto tenebamur nos cõformare illis:inter quos viuendũ duxim⁹.vt.viij di. Que cõtra.xlj. i.quisquis.xij.di.illa autẽ. Ubi notat si fueris Rome:romano viuito more. Item ex alio naz videt experiẽter/q nõ solũ doctrina/sed etiã disciplina põt in hoibꝫ:z pser tim in iuuenibꝫ nõ tm̃ supplere/sed etiã anticipare qõ deficit nature vel etati eorũ circa rectificationẽ vite z morũ. Cuius pbatio est exemplũ:qz videmus q in culturis agrorũ z in plantationibꝫ arborũ z herbarũ artis applicatio/ad naturã tria facit. Primo qz nature debilitatẽ in seminibꝫ z agris z per opera culture z pastinatõis excitat / adiuuat z cõfortat. Secũdo quia nature tarditatẽ anticipat. Tertio qz qõ natura faceret per plura:ars facit per paucioza.qz ars est cõpendiũ quoddã opis nature.de quo gaudẽt desudãtes in alchimie facultatis scientia/qz per ignẽ cicius sperant pficere:q̃z natura in solis ardore. Unde hec tria in romanis aduenis in Germanorũ fines ad nature mutationẽ ipsorũ patẽter applicabis. Sic em̃ doctrina Aristotelis z Demostenis suppleuit induxit/instruxit z anticipauit in Alexandro magno defectũ etatis/confortauit animũ puerilis timiditatis. Et magnificauit sensum iuuenilis instabilitatis.intm̃ vt scribit Dares/Frigiꝰ/vt dũ.xx.ãnorũ Alexãder iuuẽculus existeret: aggredi bellũ cũ Dario rege Persarũ z Medorũ non formidaret. Qui ab india vsq; ad mare mediterraneũ totiꝰ orientis tũc tenuit monarchiã/quẽ audẽter/Alexãder deuic̃:z eiꝰ regnũ suo regimĩ impio subiugauit. Ex his veraciter patet/q nullũ si qõ tamẽ foret vel fuisset in nostri generis inicio tam vt presupponis rubiginosum/tam grandis protelatio/mutatio taliter dudum euulsisset.

Rusticus Est z alius stirpis alicuius mutatiõis modus/per te. Si dixero minime negandus/cũ sit hoim estimatiõe cõmuni sepe practicatus. Tu soles:z tibi pares/per maiorẽ totius anni/imo vite tue tẽporis partẽ/expeditiõibꝫ armorũ z armatoz̃ intendere animã/animũ corpus quoq; miserabiliter affligere. Et curã domus vxoribꝫ z vxoris famulabꝫ z famulis cõmittere. Que quidẽ vxores Olimpiadis more regine nobilissime. Et mater Alexandri magni fuit. Et vxor Philippi regis Macedonũ in remotissimis Asie finibꝫ cõmorantis:de qua infra dicem⁹.c.xxvij. Et sicut illa similiter z tue minoris cõditõis vxores naturalissime. Naturalis inedie remedio famescẽtes anhelãdo carẽtes. Et lõgas noctũ moras impatiẽter sustinẽtes. Corpora quoq; nimis pulcra cibo/potuq; cõpetẽtibꝫ p optime farcita ppe libidinis incẽtiua. Et si tũc pria desunt put supra diximus/aliena cõcurrũt. Et q̃d si cocus supplet opus:z nõ est execrabilis iocus:si op̃e suo nature totius generationis cõmutat locus. Audiui nup cuidã principi/q nõ filius principis:sed q coci foret alũpnus p scripturas obiectũ z certis indicijs declaratũ. Sed ipse sagaciter obicienti respõdens inquit in effectum. Nec ego sicut z tu scire:qõ est rem per expientiã cognoscere poterim⁹ :licet generationi primi fuerimus:hinc cuius filij sumus/sufficit mihi possidere terminos z terrã totius principatus. Sed pmissis omnibꝫ nõ obstantibꝫ cõstat mihi:quid sup Johãnẽ. Dicit Aug⁹ z habet. xxxij. q.iij.recurrat:videlz q p bonos nascunt boni z mali z ecõuerso.z in hoc recurrat animus. Ad

Abrāā Jſaac ⁊ Jacob ibi inueniunt boni per malos nati: ⁊ per bonos ecōtra mali. Et nō nocuit filijs Jacob malicia matris. Nec filio Abrae bonitas patris. Et vbicūq; malus eſt/ſiue intra eccliam: vel extra de nullo deſperandū eſt dum viuit. Hec ibi ⁊c.

Nobilis His que dixiſti nō multū hi anter poſſū obijcere. Poſſibilia ſunt eīm cōtentionib; ergo nolo ꝓterea multū inſiſtere. Cōſtat mihi: dum quondā haſtiludijs ⁊ torneamētis nos ⁊ plures nobiles fuerim⁹ miſerabiliter mēbris corporis cōtriti. Cōfluebant in tēplis vpores noſtre. Et quibuſdā de maritoꝝ taliter afflictorū conquerēnb; impotētia. Dixit quedā nobil' matrona in effectu: laudes ⁊ grates habeat fraticellus meus de tali ludo/nō angaratus: q̄ ꝓterea ſuis mēbris oīno remāſit illeſus. Scio q̄ nos nobiles ſil'r ⁊ mercatores talib; pure nō ſumus īmunes. Unde notāter dixiſſe: nouim⁹ ſanctū Bernhardū q̄ cor nobile ⁊ altū nō multū inḡrit de opib; mulierū. Sed his dimiſſis cū taliū ignorātia viris ſit iocūdior omni ſciētia. Redeamus ad ꝓpoſitū videlicet humanalis nature mutationū. de qua dicā ꝓut plerūq; videt ꝓba notabili cōpertū. Nam frequēter nobiles ⁊ aliarū conditionū boies: ſiue magiſtratus diſciplina vitā humanitati naturaliter decretā deducētes: quaſi quadā ordinaria ꝓductiōe in ſeipſis ab adoleſcētia ſua cōtinēt mutatiōis ⁊ alterationis grad⁹: per quos mutant tanq̄ ſerpens qui dr Tyrus vel aquila/vel falco. vel ancipiter aut herodius: ⁊ alie aues ⁊ altiles qui iuxta Ariſtotelem de naturis aīaliū: ac Pliniū ⁊ alios naturales per ſingulos annos ſe deplumare/⁊ replumare plumas ⁊ pēnas renouare ſolēt. Et quāto ſeniores/tāto ſūt ameniores. Et in hoc cernis virtutē ſui ipſorū renouatiuā vetuſtatis quoq; deformitatis exterminatiuā. Et hoc per diuine potētie bonitatis magnificētiā. Immo ꝓut dicit Alber. magnus de aīalibus in lib. ſuo. de naturis rerū/q̄ auis que dicit hiſpida cum ſit mortua ⁊ mūde cōſeruata ſe deplumare ⁊ replumare: ⁊ tanq̄ viua videt experiēter annuatim ſe recreare/necnō renouare. Hoc etiā legit de q̄buſdā aīalibus. vt de ceruo ⁊ capreolo. Et ecce lupa demū mutat naturā: ⁊ generat lincē. Vñ Phiſiologus ⁊ pleriq; ferunt/q̄ ſi culpa lincem gignat partu poſtremo pariēdi iura reſignat. Et de formica dicit. Eſtq; fides talis q̄ dū ſibi greſſus hebeſcit ⁊ pes lāgueſcit aſſumptis ſub uolat alis. Et pbus dicit. v. methaphice. Mores ſunt qualitates quedā poſſeſſiōis. Et habit⁹ ſm etates vel fortunas cōſuete in actū exire. Et nota q̄ pbus hic ponit tm̄ duo principalia: a q̄bus poſſeſſiōes ⁊ habit⁹ mox animo inaſcunt/videlz etates ⁊ fortunas. cū alij ponāt ꝑter etates ⁊ fortunas/cōplexiōes ⁊ naturas. Sic Tull⁹ in Rethorica. Et Orat⁹ in poetria. Sed tm̄ cōplexiones ⁊ natura reducunt ad etates vt cauſe cauſarū vel vt cauſe primarie ad cauſas ſecundarias. qz per etates ſingulas ſinguli mores ſingularū cōſequūtur etatū diuerſas naturarum cōplexiōes. Unde quorundā hoīm mores ⁊ morū mutatiōes /ac ſi dicerem⁹: deplumationes ⁊ replumatiōes tangit Orat⁹ p̄dictus in poetria ſua dum dicit. Reddere q̄ voces iam ſit puer: ⁊ pede certo ſignat: humū geſſit paribꝫ colludere pārā. Colligit ac ponit: temere mutat in horas imberbis iuuenis: vnde cuſtode remoto: gaudet equis canib; ⁊ aprili gramine campi Cereus in viciū flecti monitoribꝫ aſper/vtiliū tardus/ꝓuiſor/ꝓdig⁹ cocis ſublimis/cupidusq;. Et amara liquore pernix/cōuerſis ſtudijs/etas/animuſq; virilis. Querit opes ⁊ amicicias inſeruit honori Cōmiſſe cauet/q̄ vox mutare laborat. Multa ſenē circōueniūt in cōmoda vel qō querit: ⁊ inuētus miſer abſtinet ac timet vti: vel q̄ res oēs timide gelideq; miniſtrat: dilator ſpe: longus iners/auiduſq; futuri difficilis querulus laudator tpis acta: ſe puro caſtigator cenſo rūq; minoꝝ

Ruſticus Audiui te metra magni viri qui dicit Oratius notabiliter poſuiſſe. Et ruſtico more me penitus non intellexiſſe. Jgit rogo te congruenter ipſoꝝ ſenſum ⁊ mentē clare ad mundialē practicā depingere ⁊c.

Nobilis Scias Oratiū his in pſib; ſex in homine potēter tetigiſſe ſpecies cōditionum. Et ſupaddit adhuc vnū inter ſpēs multū mōſtruoſum ⁊ ſeptimū: p̄ quas quidē ſpēs ſiue cōditiōes ſex. vt p̄mittit annumerādas. Si homo rite curſum tpalem cōiter hoīb; deputatum. Et regulariter conſtitutū p̄ naturā pagrauerit: ad ſenectā vberē puenire poterit. Nā primo tangit puerilē etatē iocis aptā. que ꝓterea mutatio ſimenia dicit: ⁊ ꝓterea talia nuncupat. Et quo tanq̄ ſymea iuuenis eſt placabilis ludoq; diuerſo non fatigat iocoſa. Et quaſi ad vigeſimū annū ꝓtelat animoſa. Et extūc vox mutat ⁊ effigies: ⁊ magꝫ apparet ſonoroſa. In hac mutatōe Pytagoras pbus y litterā legit inueniſſe. Et ad ſilitudinē humane vite pertinēter applicaſſe. De quo ſic Perſius ait. Et tibi quaſſam⁹ deduxit littera ramos. Surgētē dextro mōſtrauit bonitate callē. Nam huius littere virgula ſubterior: primā etatē ſignificat: videlicet p̄ſentē

mutatiõis ſymenie deſignationẽ incertã quippe. Et que adhuc nec vicijs nec virtutib⁹ firmiter adheſit Biu iũ autẽ qđ ſupeſt. Incipit ab adoleſcẽtia/quã ſecundã dicimus mutationẽ. Eius dextra pars ardua dicit. Sed ad beatã vitã tendẽs/ſiniſtra facilioꝛ: ſed ad labẽ: interitũq; ducens. Et ſic initiũ ſecũde mutatiõis ꝓprie biuiũ dicimus. qꝛ aut ſuina aut angelica. Sed qꝛ raro ꝓ nunc attingim⁹ angelicã. Unde eã que frequẽtioꝛ eſt ꝓſequamur. Unde de beato Hrego. Et in vita ſua ita legit in principio. Demq; docilis adoleſcẽs dũ trãſmiſſo cõiter ſtilo ſurgẽtis infantie ad biuiũ pitagoꝛice litterę/pueniſſet incunctant ſiniſtrũ ramũ cũ ſeculi voluptate relinquere. Et dextrũ cepit cũ celeſti deſiderio totis viribꝫ anhelare. Unde paup Heinric⁹ florentin⁹/abſq; laboꝛe ſequi pytagoꝛica cornua cerne virtutẽ detro limite nemo põt. Eſt alia furca facilis detenſus auerni: vt docet Archiloqua voce poeta Haro nõ ſine ſudoꝛe marcia palma venit. Unde cõgrue ſequit ſecũda mutatio: ꝛ dicit ſuina/ſiue porcina: que cuſtode remoto tanꝙ porcus ſilueſtris nullo pollet diſcretiõis ſignaculo campeſtribꝫ gaudet. Et oñi diſciplina/curioſitate vacua deget. Sed qꝛ ptũc ſicut cere⁹ ſi vellet adhuc flecti cõcernit: qm̃ etate grãdeuus aparere videt. Et indies melioꝛis cõditiõis ꝛ cõuerſatiõis de facili ꝓuocaret: qꝛ virilis etas in ipſo ſtabilit. vt le. ꝛ no. lxxvij. di. quicũq;. Et ſi puiſoꝛ erit tardus: aut nõ mutãtur beſtiales ſibi ſiliter auſus/ꝓpetuo manebit porcin⁹. ¶ Tertia mutatio dici põt falconina. qꝛ foꝛtaſſis magiſtratu vel natura regiſtrat: vt ſublimis fiat curialis: ꝛ elatus capax verecũdia ꝛ honoꝛem cõplectit. Eſt em̃ falco qui ꝛ herodi⁹ dicit auis regia: nobiliſq; multũ/ſuꝑba auda ꝛ animoſa. Que ꝯm Ambꝛo. in Exameron nulla famis anxietate cadauer ſ: aut carniũ ĩmũdaꝝ eſca cõtaminat. Sed abſtinẽdo ꝓſtulat donec de ꝓeda ſibi cõgrua ſtrẽnue ꝓuideat. Unꝫ philoſiologus nouus a capiẽdo capus: a falcato pedefalco dictus ꝛ herodius animi q; ſit velut herus. Et hmõi mutatiõis ſtatio: quaſi in q̃nquageſimoq̃nto terminabit anno. ¶ Quarta pinde mutatio dicit hiricina hiricq; cupiditate fulcita. Eſt em̃ biricius aut hericius animal auariſſimũ. Hã ꝯm Plinĩ: qꝛ ſpinoſum ꝛ vndiq; ſpinoſis acculeis circũſeptũ tali ꝓuidentia naturaliter ſuffultũ/q; ſe cõglomerãdo voluẽdoq; ſub arboꝛib⁹ pira pomaq; cõnectit. Et de hoc nõ contentũ: oꝛe repleto ſiliter cauernas ſuas oneratũ vltra ſaturitatẽ inſtaurãdo nõ pigreſcit Quare tunc cõuerſis ſtudijs querit. O pes ꝙ tẽpoꝛis paſſus ꝓioꝝ mutationũ negligẽtia deteras: quã vero mutatiõis habitudinẽ ſolet ꝓfecto vſq; ad ſeptua ginta annos: vel ad finẽ vberi⁹ ꝛ auidius ſine diminutiõe ſolerter cõtinuare. Exquo iuueneſcit auaricia dũ cetera peccata ſenueſcunt. Unde dixit Oꝛati⁹. Creſcit amoꝛ nũmi quãtũ ipa pecunia creſcit. ¶ Quinta de hinc mutatio preoccupat inuitũ que canina moꝛe canis inueterati moꝛdacis ꝛ latrãtis ꝛ vllulantis nuncupat. Cui oẽs iuueniles act⁹ iniurianꝫ. Et ſibimetipſi grauis inſidiat. Tunc videtur homo ad annos. lxxx. vel quaſi claudicãdo palpitare ac laboꝛe ꝛ doloꝛe comitib⁹ egrotãter perſeuerare. ¶ Sexta autẽ mutatiõis anxietas cattina deſignat. Et moꝛe cattoꝝ antiquoꝝ q̃rẽs requiẽ ꝛ non inueniẽs calores artificiales: qm̃ naturales defecerũt. Amplectit vt Dauid adducebant regi virgines quarũ amplexib⁹ foueret. iij. Reg. j. in ꝓin. Et iuxta ignes ꝛ fornaces eſt ꝙuerſatio ſua cõtinua. Et he due mutatões ꝓprie diligẽter ſpecificate ſunt. De q̃bus dicit ꝓpheta Pſal. lxxxix. Anni noſtri ſicut aranea meditabunt dies annoꝝ noſtroꝝ in ipſis. lxx. anni. Si autẽ in potentatib⁹. lxxx. anni ꝛ ampli⁹ eoꝝ laboꝛ ꝛ doloꝛ: qm̃ ſupuenit manſuetudo videlicet in inuitũ. Et coꝛripiemur coꝛreptiõi certus nõ aſcribit finis neq; punct⁹. Sed expectatur ille quẽ ꝓterire nõ põt termin⁹ ſibi per dñm ineuitabiliter cõſtitut⁹. ¶ Septimã tamẽ incũctanter poſt ꝓmiſſas homo cõſequit mutationẽ que talpina vocat. Et ad inſtar talpe que ceca terrã ingredit. Ita homo hac mutatiõe ꝓuẽtus humo ꝙuoluit. Et in nouiſſima tuba tandem ꝛ non citius vel poſterius iuxta ſuaꝝ mutationẽ ꝓhabitaꝝ actus premia recepturus/eandẽ coꝛporaliter mutationẽ videlicet talpinã in imutabilitatis ſtatũ trãſlatã egredie. Et iuxta Augu. ꝛ Hieroñ. ꝛ alios ꝓout dicit in libꝛo ꝓnoſticoꝝ. c. xvj. Reſurget reſurrectiõe que omnib⁹ communis erit bonis ꝛ malis. Sed imutatio ſola dãda eſt iuſtis que vtiq; glozificatioñẽ inſinuat eterne beatitudinis. Mali aũt reſumpto coꝛpoꝛe trãſeunt in infernũ. Et de hmõi mutationib⁹ hos tibi cõpoſui verſus. Si mea poſt poꝛc⁹ falco nũc hericiuſq;. Hinc canis: inde cattus ꝙ talpã tundit actus. Et ſi ſincere plerũq; ꝓpendim⁹ animalia. preſertim quoq; volatilia quãto plures receperint mutationũ reuolutões: tãto pulchꝛitudinis decoꝛe parebũt eximiozes. Sed ecõtra frequẽter hoies multiplicatis mutatiõib⁹ cõfringat annoꝝ ponderib⁹. Et erũt turpioꝛes. ꝓout ſupꝛ. c. ij. Senectutis defectus annumeratos vidiſti multũ triſtioꝛes. Cum autẽ ꝓut

sepe dixim⁹ sit difficile seipm ꝓgnoscere. Et fastidit homo naturaliter etatꝫ tpa erūpnis plena ꝓpendere. Quare tu rustice supza qnqꝫ notabiles insinuasti causas/videlicz.c.ij.quib⁹ suspicari valem⁹/qū floride vite delectabiles extiuerim⁹ mutatiōes sub symec suis z valconis deseriptiōe cōpetent comprehensas z seqntes mutacões vite tediū/tristicie pōdus/z amaritudinis onus freqnter sustinētes tibi susceperꝫ apzopatas. Hic si placet vere ꝑ pſentiū mutationū declaratiōe mēozie replicare Ad ꝓpositū aūt pſens/q̄ ad mutationē materiā sepe videm⁹/q̄ angelicus iuuenis senib⁹ satanizat in annis. Ūñ Breg. Et habet de pen.di.ij.§.multi/Dicit/multi bene incipiūt/q̄ in malo vitā finiūt. Et glo.ibidē bis dici pōt/cepisti melius q̄ desinis vltima imis cedūt. Et etiā ecōtra.q̄ curuū se prebet qđ ad vncū crescere debz/vnde putāt quidā/q̄ qui iuxta mutationū p̄dictaꝝ translationes se mutauerit. et cuilibz mutatiōi sua iura tribuerit. Et in iuuētutis tpe sanctitatē aut māsuetudinē nō simulauerit. Et teneꝫ in annis angelice nō vixerit. Et mozes etatꝫ sue ꝓprios z ꝓgruos ꝑ anticipationē vel ꝓrogationē non mutauerit. Et ad gestꝫ sue ꝓditiōi ꝓtrarias nō declinauerit/vt vicz/ qz videm⁹ iuuenes semp tristes cū fm mozē iuuētutis naturalē letos z bylares ꝓuenire fozе tenelles z nō graues. Et aliqs videm⁹ immisericozdes z inmites z illiberales z timidos z auaros fm mozē suū. Cū fm mozē etatꝫ iuuenes deberēt esse misericozdes/mites/liberales/audaces z placidi z amicabiles. Hec aūt ꝓmutatio fm pb⁹ ad mozes ꝓtrarios in iuuenib⁹ signū est breuitatꝫ aut lōgitudis vite. Et vt multum ipsoꝝ aduerse vel multū pſpere fortune in vita sua ꝓuenture. Unde ꝓcludēdo dico q̄ ille qui cuilibz etati naturaliť iura naturalia tribuerit/mediū ꝑ oia seruauerit/penultimā mutationis dispositionē vicz cattinā felicit termiabit. Et post vltimū mutatiōis egressum beatitudinis locū benignissime possidebit Unde vulgaris plerūqꝫ ꝓbata ꝓmit auctozitas Equū iuuenē sepe crura flectentē/genua quoqꝫ freqnter ꝓculcantē/ymmo ꝓtinuo caput inclinatiōis reuerētia ledentē/asserūt puerbio/hunc teneris in annis p̄catib⁹ insistere/z etatis termios nūqꝫ feliciter attingere Sed in annoso talia caballo patimur z asino/fine derisiōis obloqo/quia bni⁹ deuotiōis signa suo ꝓuenīēter ꝓueniūt euo. Unde quidē/deuotum pec⁹/qđ sepe genua flectit/ Non est deuotius sed sua crimīa pandit. De angelico aūt iuuene ꝓbabiliter vidim⁹ in Salomone ij. Regū.iij.de p̄sump.c.ij. Qui dū fuerat.xij.annoꝝ iudicauit int duas mulieres z spū dei replet⁹ vt esset sapiētioz mūdi cūctis hoīb⁹ ibidē.c.iiij. Ita q̄ regina Saba venit de finib⁹ terre audire sapientiā eius ibidem.c.x.z.viij.q.j. vercoz Et demū senib⁹ in annis ꝓcurrus est in areū brauū. Nam ꝓtra legꝫ p̄cepta adamauit mulieres alienigenas/ꝓpter q̄s maxie crimie videlicet ydolatrie coinq̄nat⁹. Et ꝓpter hec z alia petā sua ante cursum naturaľ vite completū/ videtur extinct⁹: vt.iij.Reg.xj. Attamē q̄ salu⁹ sit notat mgr in hystoz.ij.Reg.vij.de victoziis dauid. Ecce hic Salomō non ꝓtent⁹/q̄si legis ꝓmissiōe q̄ habuerat vxores q̄si reginas septingentas ac ꝓcubinas tricētas. Et nihilomin⁹ ꝓhibitis tantꝫ se immiscuit. Item legim⁹ de Neroне q̄ tpe iuuētutꝫ sub senice sui mgri disciplina ꝓstitut⁹/artiū liberaliū z multaꝝ virtutū excelleter z palā redūdabat floribꝫ/q̄ vt.j.dicet.c.xix.fact⁹ est tyrann⁹ in orbe flagitiosissim⁹/de q̄ scribit Boe.ij.de con.metro.vj.et li.iij.metro.iiij. Et de Ozene quid dicem⁹ q̄ dū iuuēculus p̄zis sui martyꝫ xpi vigilāter anhelabat affectu seq vestigia. Et ꝑ matrē impedit⁹ pseqnter sanctissime ꝓuersatōis ꝓtinuatione suis patenter studijs z scripturis ornauit eccl'ie fundamenta. Qui septagenari⁹ z vltra cozruit dānat⁹ vt heresiarcha Sed ecōtra legim⁹ de maria magdalēa Et egiptiaca/z Augustino z Frācisco pleriscꝫ aliis sctissimis pſonis/q̄ iuuenilē etatē būanitē deduxerūt. Et demū ad apicē beatitudis puenerūt. Sz Jero.ōt in effectu se vidisse multo plures ab adolescentia bona pseueraſſe/q̄s malos iuuenes vitam mutasse. Sed hec nihil ad nos. Sed ad ꝓpositū nostrum redeamus.

De nobilitate virtutū inter dēter de qua nobilitas ciuilis seu pollitica ꝓmū cepit fomentū z initium Capitulum sextū ait Rusticus.

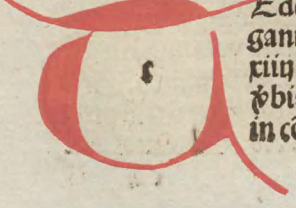

Edet animā meā vite mee/tam vana turbari garrulatiōe. Et de tam extrauagantis materie pigriter magis introductiōe. Scis q̄d ōt Breg.xxij.moza.c.xiij.in fine/ꝑ ostiū nisi os debem⁹ accipe/ꝑ hoc quippe q̄si egredimur dum ꝓbis quib⁹ possum⁹ secreta nostri cozdis aperim⁹. Et quales intus manem⁹ in cōscientia/tales foras egredimur/ꝑ linguā Hec ille. Constat mihi ex dict⁹

tuis. Et iuxta numerū septē numerationū p te segniter ꝛ ridiculose descripta ꝛ. Qꝛ nō ꝑcise tē-
dis ad vez nobilitatis virtutū sūme sūmarū originaliter orisontē: quā vtiqꝫ si fuerimus am ple
xi/put btūs Alexius de ptēsa policite siue ciuilis nobilitatis claritate p aulisper occuparemur
Sed est attendendū qꝫ nō ꝓuato sermone: sed scripturis armato fluit vt ros eloquiū meum.
Adā homo ꝓimus ipsam nobilitatē virtutū fuit adeptus: ꝛ ꝓpter peccatū eiect⁹ de paradiso:
quia nobilitatē dei a se deiecit nobilitate loci ꝓuat. vt scribit. xl. di. Adam. Immo ꝓimi parē
tes hmōi ꝓpter sua pcta humanū genus in seruitutē. i. mortē perpetuā redigerunt. qꝫ seruitus a
morte non distat vt dicit lex in auct. de nup. coll. iij. §. si vero. Item Sem filius Noe ꝓpter sue
singularis virtutis exhibitionē in patris sue denudationē patēter ostēsam nobiliꝫ inter fra-
tres perpetuo sibi retinuit nobilitatis famose posteritatē. Cham ꝯo deriso⁹ ꝑis vicio meruit
ingratitudinis iugiter per filios ꝛ filiorū filios vsqꝫ modo seruilem pati rusticitatē. vt Beñ. ix.
Sic ꝛ filij Achaz regis isrl̄ portauerūt patris iniqtatē. iij. Reg. xxj. in fi. Et dic̄ lex. ij. C. de libe
ris ꝛ eorū liberis. Qꝛ filij etiā nō nati ꝓpter ꝑis ingratitudinē erga patronū suū/dū fuerint p-
ducti redigunt in seruitutē. Unde scriptū est. Ego sum dñs zelotes visitās peccata patrū in fi
lios vsqꝫ in tertiā ꝛ quartā generationē. In his q̄ oderūt me. Exo. xxx. ꝛ. j. q. iij. §. contra dñs.
xxij. q. iij. §. his. de renunci. nisi cū prid̄. §. persone. Quas quidē allegatiōes omittū cōtra te fa
ciendas causa pacis sup̄. c. ꝓtio. Unde simplr dicēdo put narrasti ibidē. Iniqtatē patris filij
nō portaturū errasti: ꝛ multū enormiter excessisti. Unde dicūt doct. Ad hec verba videlicet in
bis qui oderūt me per imitationē paterne malicie. vt. xxiij. q. iij. §. hec itaqꝫ. In tertiā ꝛ quartā
generationē. qꝛ tm̄ solēt viuere patres ꝛ puniunt in filijs: ad quos exemplū male vite trāsmile-
runt. Sed his dimissis dicamus de nobilitate virtutū. de quo locutus est beatus Brego. de se
natorū vrbis Rome stirpe laudab lit̄ procreatus: nos qui ꝑsumus/nō ex locorū vl̄ generis di
gnitate: sed moꝛ nobilitate innotescere debem⁹/nec vrbiū claritate: sed fidei puritate. ibidem. c.
nos qui. Unde sil̄iter Ambro. dicit ibidē. Illud aduerte qꝫ extra paradisum vir fact⁹ est. Mu
lier intra paradisum/vt aduertas qꝫ nō loci nec generis nobilitate: sed vnusquisqꝫ grām cōpa
rat sibi virtute. Deniqꝫ extra paradisum. hoc est in inferiori loco: vir factus melioꝛ inuenit. Et
illa que in meliori loco/hoc est in paradiso facta est inferioꝛ inuenit. Unde si tu nobilis ꝛ ego
Cum dicat Boe. iij. de conso. Omne hominū gen⁹ in terris sil̄i cōsurgit ab oꝛtu. Un⁹ eiñ reꝛ
pater est vnus cūcta ministrat. Ille dedit phebo radios dedit ꝛ cornua lune. Et ille boies etiā
terris dedit hic clausit mēbrū anios celsa sede petitas. Mortales igit̄ cūctos edidit nobile ger
men. Quid genus ꝛ pauus strepitis. Si ꝓmordia vestra auctoꝛē qꝫ deū spectes nullus degener
extat in vicijs peioꝛa fouens ꝓtiū deferat oꝛtū. Hec ille. Et hic Boet⁹ cōmuni hominū esti-
matione: ꝓ magno nobili fuit tētus ꝛ reputatus. Et audi q̄d deinꝫ dicat tuus iurisperit⁹ Jo-
bannes de lignano diuersaꝛ etiā facultatū mgr̄ exptissimus in. c. venerabilis. de ꝓbendis. vbi
certoꝛ nobiliū Alamanie tangit̄ vsus dixit. Generis nobilitas sola est que animā moribꝫ oꝛ-
nat. Et iterū post Martinianū dixit. Nobilitas boīs est mens deitatis imago. Nobilitas ho
minis virtutū clara ꝓpago. Nobilitas boīs humilē releuare iacentē. Nobilitas boīs mentem
refrenare furentē. Nobilitas boīs nisi turpia nulla timere. Nobilitas boīs nature iura tenere
Unde Saul depost asinas in regē assumptus. j. Reg. ix. Et Dauid depost feratēs. j. Reg. xvij
Sunt ad nobilitatis humane claritatē: vt vtamur verbis tuis assumpti. Unde dixit Tull⁹
cōtra Salustiū. Sanct⁹ est eiñ me meis gestis florere qꝫ maioꝛū oppositionū inniti. Et ita vi
uere vt sim posteris meis nobilitatis initiū ꝛ virtutis exemplū. Et Brego. in pastoꝛ. Quis ne-
scit qꝫ in natura gēmarū carbūculus iacincto prefert̄. attñ cerulei coloꝛis iacinct⁹ prefert̄ pal-
lenti carbūculo. qꝛ ꝛ illi qꝫ ordo nature subtrahit species coloꝛis adiūgit. Et tūc quē naturalis
ordo ꝓtulit coloꝛis q̄litas fedat. Hec ille. ¶ Sunt aūt. xij. genera carbunculoꝛ. put plene dic̄
Isid. Et bi. xvj. c. xij. Et nobilioꝛ inter illos/qui videt lucere veluti ignē effundere. Sed nō
recoꝛdoꝛ me hoiem vidisse q̄ veraciter dixerit se carbūculū cuiuscūqꝫ generis ꝑspexisse: aut bo-
minē vidisse q̄ viderit: licet dicat de duce Cleuensi/qꝫ habeat sed sophisticatū. Sed his dimis
sis ad nostꝛ redeūdo ꝓpositū/colligo de ꝓmissis/qꝫ eadē radice nobilis ꝛ degener ꝓcesserūt flos
farine ꝛ furfuris. Attñ de vno nutriunt⁹ poꝛci. alio boiesqꝫ: rosa ꝛ spina ab code ꝓcedūt stipite.
Attñ rosa odoꝛē suauitatis reddit. Spina ꝯo seuissime lacerat ꝛ pungit nonne vnius stipitis
poma diuersa aliud sanū: aliud putridū. Ita etiā duo fratres genitura possunt esse vn⁹ curuus
alter rectitudine florida redimit⁹. Ita Esau ꝛ Jacob de eisdē Hermani parētibꝫ vn⁹ hispidus:

alter lenis. vt Gen. c. xxvij. ¶ Primus venator ruralis in pinguedine terre: & in rore celi seruiens ppetuo fratribꝫ suis. Secūdus eisdē videlicet Jacob bñdictiōe refectus ppetuo dñabat. De quo reges sacerdotes & ppbete: necnō nobilis sturps yesse: imo xp̄us legit̄ ꝓcessisse: ꝓterea quicq̄d nobile est nobiliter ꝓcedit. nec respiciunt parentes aut parentū ꝓgenies. Omnes ergo nobiles sum⁹: qm̄ a deo oēs ꝓcessimus: qui nobilissim⁹ indubitatus. Et hoc & nō aliter si viriuose vixerimus. Unde dicit̄ Malachie. ij. c. ¶ Nunq̄d non pater vnus omniū nostrū. Nunquid nō de⁹ vnus creauit nos. Quare ergo despicis quisq̄ vestrū Fratrē suū violans pactum patrū nostroꝝ. Qō tangit Paulus dū dicit. Quoniā sumus inuicē membra. Ad Eph. iiij. Et sic rusticus & nobilis sunt eorundē mēbroꝝ corpora: & cuisdē fabricatiōis machinamenta. Et dicit lex indifferēter. Homo est nobilissima creaturarū. vt. j. c. xv. Et ego sum homo ergo nobilis. Et ad idē cōparante dicit Seneca. Nemo nobilior alteri: nisi cui rect⁹ est ingenū in bonis actibꝫ. Itē idē dixit nobilitas animi. Est generosus sensus. Et Salust⁹ in prin. de Catelino bello. Nam diuitiaꝝ & forme glia fluxa atq̄ fragilis est virtus/clara/eternaq̄ videt̄: ac si diceret: q̄ mille millenarios annoꝝ in animaꝝ coniunctiōe quoq̄ corpoꝝ pollebunt gaudenter actus virtutū: & punient̄ gesta vicioꝝ. Unde Tull⁹. Ille nobilis inq̄t q̄ nulli turpitudini seruit. Nōne sumus oēs filij patris Adam. Et Adā nōne limo creatus est: ergo oēs lutei sumus. Unde dixit Aug⁹. sup Joh̄ā. Pauper & diuites dñs de vno limo formauit: & pauper & diuites vna terra supportat. viij. di. c. j. Unde Hieron. in epla. Nulli te vnq̄ degeneris nobilitate ꝓponas. Et nō est q̄ si aliquis degeneris nobilitate blandeat: si ex meliori parte sit seruus. ac si diceret. Si quis est apud vos nobilis: hoc tū genere mixtus. Unde Holkot sup Eccl̄iasticū lectiōe. xxix. Gloriat̄ aliq̄s de puro nobilitatis genere. Non est em̄ aliq̄d genus tam nobile: q̄n sit mixtū de liberis & de seruis: licet seruiles aliqui sint remotiores & aliqui ꝓpinq̄ores. Et illi q̄ gloriant̄ de suo genere/de mixto genere gloriant̄. Ad idē Seneca epla. lxxix. approbans sententiā Platonis de generositate hominū. qui dicit sic. Plato em̄ ait neminē regū non ex seruis esse oriundū/neminē seruū nō ex regibꝫ ꝓcreatū. Omnia ista longa varietas miscuit: & sursum deorsumq̄ fortuna versauit. Quis inquit est generosus ad veritatē. Bene a natura cōpositus hoc vnū intuendū est. Aliq̄n vetera reuocas: nemo nō idem est a principio mūdi. In hoc tēpore ꝓduxit nos ex splēdidis sordidisq̄ alternata series. Unde Justin⁹ lib. xvij. q̄ in terra Tyri serui cōtra dños & liberos insurgētes occiderūt eosdē. Unus tm̄ seruus ex fideli pietatis fundamēto dim̄ suū Syraconē. Sent̄ cū filio paruulo reseruauit occulte. Cunq̄ serui regē ex se vellent habere. Dixerūt dijs placatissimū fore illū regē futurū: qui solem de oriēte primus cōspiceret. Quibꝫ verbis Syraconi per suū seruū delatis dixit sibi cōsiliū vt nō cum ceteris ad orientē: sed in occidentē cōspiceret: qui in sūmo ciuitatis fastigio solis radiū primus vidit. Et sic factus est rex. Unde infert Justin⁹ q̄ bi serui liberos genuerūt: qō parētes non fuerunt. Et sic isti per malicīā & oppressionē nobiliū facti sunt liberi. De quo. j. c. viij. plenius dicet̄: & per cōsequēs nobiles. Ita est de alijs generibꝫ nationū: & qui liberi & nobiles: aut liberi & nō nobiles permanserūt. De quibꝫ infra dicet̄. c. xiij. de baronibꝫ. Et dicit Brego. Nō nullos solet nobilitas generis ignobilitatē parere mētis: vt minus se in hoc mundo despiciāt: qui plus se ceteris aliquid se esse meminer̄ int: ac si diceret. Nobilitas generis nobilioribꝫ & altioribꝫ & tutioribus nidis & casalibꝫ nutrita: tanq̄ aq̄la se demū rapinis ingerit: & raptores sibi cōiungit. Uñ ꝯcludendo de narratis dicam q̄ tm̄ nobilis est quem nobilitat sua virtus exterius & intrinsecus & c.

Nobilis Tu valde superficialiter tanq̄ gallus per pruinas ꝓgrediēdo/virtute/nobilitate fuisti locutus. Et licet eiusdē nr̄e principalis nō sit intētiōis conat⁹. Attm̄ q̄ te refers refertū ebrietate scilꝫ pūs: vñ lati⁹ & alti⁹ & ꝓfundi⁹ expediret vt ꝓcederes recitatur⁹

Rusticus Scis q̄ spūs vbi vult spirare discernit̄. De quo infra. c. ꝓximo circa finem. Sed dū nō vult tanq̄ rustic⁹ potēs crapulatus a vino: raro vel nūq̄ ad spirandū compellit̄. Jgit̄ vndecūq̄ veniat. Audi q̄d collegerim ex dictis Cācellarij parisien. de nobilitate scribētis: & non tm̄ illi⁹: sed generalit̄ de omni tam creatorꝭ q̄ creaturarū nobilitate cōpendiose dicētis. ¶ Nobilitas est eminētia vel excellēcia inter alias res sui generis habēs facultatē aliquā in illas p̄sertim ꝓpinquas influēdi. De quo. j. c. xj. sil'iter diceret̄. Nobilitas igit̄ hic descripta cōuenit cū libertate que est dignitas aliqua suūpsi⁹ nō alterius gratia determinatio. Et patet primo ꝓllit̄. per exēpla multa. qm̄ in omni genere dñat̄ aliq̄d vnū qō in illo genere primū est: & nobilissimū tam in aniatis q̄ in aīa carētibꝫ. put in dicto. c. xj. & als. j. patebit.

Nobilitas aũt sic accepta generaliter reperit in maiori mũdo: z siliter in minori multis modis quẽadmodũ sunt hierarchie z principatus/qm̃ nõ est nobilitas sine principatu quodã. Nobilitas in primis est supereminẽter/nec extra in ipsa trinitate beata/quo ad ianũ intellectũ dicitur supcelestꝭ hierarchia. Est em̃ in patre fontalis nobilitas seu dignitas seu auctoritas: que notificat p duas nationes istas. Innascibilitas z principiũ/de nõ principio. Silr in filio respectu spũssancti. Hec dicit ignobilitas idcirco in spũsancto: quoz declaratio theologis remittatur. Itẽ nobilitas est in angelis fm triplicẽ hierarchiã que celestis appellat/ primã/ secũdã/ tertiã. Nobilitas rursum est in eisdẽ angelis in ista qualibet triplici hierarchia fm tres ordies cõtentas in qualibet: vt in prima cherubin: seraphin z throm. Et de eozundẽ maiozitate z minozitate dicet. j. c. xj. Itẽ nobilitas est in ecclĩastica hierarchia: que supcelestis dicit explata p celestẽ fm tres status ecclie/ primos/ medios/ infimos: ad quos spectat secularẽ hierarchiã in dicta reducere per tres actꝰ hierarchicos: q̃ sunt purgare/ illuminare/ z pficere. In qua q̃dẽ seculari policia signabiles sunt tres status p tẽpozaliũ regimine suo modo. In cuius supmo statu vulgarioz z vsitatioz nobilitas collocata principat. Nobilitas pñter large sumpta ponit a philosophãtibz z theologis fm quattuoz gradus creaturaz: quaz alique habẽt esse solũ naturale. Alia esse z viuere. Quedã esse viuere z sentire. Reliq̃ sint hoies participãt in esse/ viuere/ z sentire: z supaddit intelligere. Nobilitas in primo triplici genere creaturarũ fm pẽminẽtiã rez naturaliũ inter se fm casualitatẽ z effectũ. Sic nobilꝰ est corpus celi q̃z elemẽta. Sic aurum z gẽme nobiliozes sunt plũbo z luto. Sic sol/luna/venus/iupiter plus q̃z saturnꝰ aut mars z mercuriꝰ in vtroq̃z participat. Nihil em̃ impedit q̃n eadẽ res sit nobilis z ignobilis respectu diuersoz per supiozũ z inferiozũ cõparationẽ. Sic in eadẽ hierarchia celesti: z pluribz aliis silibus palã cõstat distinctio de nobilitate. Perspicua est siliter solũ in viuentibz: vt in arboribus z plãtis. Quarũ nobilioz est q̃ z perfectioz/ pser tim in attributõe ad virtutes opatiuas perfectiores: vel ad se vel ad alias res actuandas. Postremo in anialibz brutis/ piscibz z auibz facile est nobilitate z ignobilitate varijs respectibz intueri. De q̃ siliter infra. c. xj. Sic in demonibz repo nunt principat vbi rõnis abusiõe deterioz z dãnatioz nobilioz int eos dici põt: sed veraciꝰ ignobilitas dicẽda est. Itẽ nobilitas in hoie tãq̃z in minori mũdo pdictis omnibz modis post deũ poterit. Si subtiliter respicias reperiri: quẽadmodũ participat iuxta deductionẽ Gregozij cũ omni creatura exponẽtis illud. pdicate euangeliũ omni creature. Dicit idcirco cõtingere omnia: z oim fines z intellectu principio Benet posito. Et ad illud. O mia subiecisti sub pedibz ei z cẽ. Psal. viij. Et ad phm. ij. Phy. Et ad Moysen Deut. iij. Nobilitas hois reperit in superiori mentis apice que creata est ad imaginẽ z silitudinẽ bti ssime trinitatis/ fm tres potẽtias in vna essentia: videlicet/ memoriã/ intelligẽtiã z voluntatẽ cõformiter ad hierarchias z ordines angelozũ. Item nobilitas iterũ est in rõne fm duplicẽ portionẽ superiozẽ z inferiozẽ tanq̃z virum z mulierẽ. Est p inde respectu rõnis infiriozis nobilitas/ dũ cõparat ad sensualitatẽ/ tam interiorem q̃z exteriozẽ: z hoc nõ animo dissiliter ad hierarchiã ecclĩasticã: z ad tẽpozalẽ fm eminẽtiã principatuũ: z excellentiã pdictaz virũ ad inuicẽ si coaptatio solerter fit. Nobilitas in hoie q̃ ad partes etrogenias corporꝫ: vt sunt mẽbra principalia z officialia/ caput/ cor z epar. Et minus principalia/ pedes/ manus/ intestina/ viscera: z his silia cõparant: aut iuxta triplicẽ spiritũ p cedentẽ a corde/ tanq̃z imediate z principale instrumẽtũ aie. Quoz vnus est naturalis: alius vitalis: alius aialis p portionabilit ad illa que dicta sunt de habẽtibz esse naturale solum vel esse z viuere: vel tria pariter/ esse/ viuere z sentire. Nobilitates alie considerant circa hoiem magis ad psequẽtiã z familiarẽ de nobilitate locationẽ attendẽdo. Una est pcernẽs bona tpalia/ z corpozalia nature z fortune. Et hec iterũ triplicit attendit. Uno modo vt habent hec bona a progenitoribz auis attauis: z in sursum. Et hec est popularis acceptio/ quasi sola de nobilitate carnis attendẽs: de qua vanitate tu laborias. Secũdo modo prout habent hec bona nouiter per industriã p priã cum auxilio suũ psius vel quozundã amicoz: super hac iactare solent se diuites in bonis mobilibz z imobilibz supra ceteros cõuicinos: vel remotos. Hic est illud Satirici. Et genus z mores regia pecunia donat. Et q pecunie obediũt oia cũ similibz diuitiarũ pconijs. De quo plenius infra. c. xviij. Tertio modo put habet aliqua dignitas vel pcellentia super alios ex concessione principis videlicet imperatoris vel alterius regis vel principis qui in terra sua nobiles creare solet. De quo plenius infra. c. xvij. De illis sic per principes nobilitatis claritate decoratis, induci potest illud Hester. iij. c. Hac honore dignus est quẽ voluerit

rex honorare ⁊ sic ibidem Mardocheus nobilitatis titulo fuit eleuat⁹/⁊ hec nobilitas similit habet gradus. De quib⁹ plene dicet infra ſm antiq̃s.c.xij. Sed ſm modernos.c.xiiij. Et hec nobilitas non edificat ad virtutes.sed potius eliminat oēs celi beatitudies. Item nobilitas hūana respicies pncipaliter animā vel hominē: vt homo est/magis attendit a phis iuxta illud Nobilitas sola est animū que moribꝫ ornat. Hinc ꝓterea seruit⁹ ⁊ ignobilitas tradit in scriptura de Cham filio noe ꝓter peccatū introducta de quo.j.c.xxxij. Habet hec nobilitas grad⁹ ſm amplioꝛē vel minoꝛē pfectionē in virtutib⁹ ⁊ sapia in bonis moribꝫ q̃ in loco phas est insequi distinctionē theologicā incipientiū/pficientiū ⁊ pfectoꝝ quā Arist.nō siluit/ sub alijs licet termis ponens inter hoies quosdā ꝓtinentes velut incipientes alios tēpatos tanq̃ pficientes Tercios heroycos tanq̃ pfectos aut diuinales/de quoꝝ nūero hectoꝛ erat q̃ videbat nō hois mortalis esse filius/sed dei put gentiles deos suos colebāt de quib⁹ dicet.j.c.xxxij. ¶ Fuit em̃ tpe Ciceronis ⁊ Salustij ꝯtentatio sup hac nobilitate quā Cicero dicebat se virtutib⁹ ⁊ meritis acq̃siuisse. Erat em̃ Arpinas ignobil' vel obscur⁹:sed lumē tā p̄decessoꝛib⁹ q̃ posteritati sue Salusti⁹ igit clare dicēs de Lucio catellina viro nequissimo qui in ꝓtrariū :vt.j.dicet.c.xxxj. ꝓuersatus est. Nam fecit ⁊ tenebꝛas decoꝛis nigerrimi sibi ⁊ pꝛioꝛib⁹ suisq̃ sequētib⁹. Sunt insup apō Salustiū de bello iugurtino mordacissime ⁊ acerbissime declamacōes Marij haut nobilis parentele ꝓtra ⁊ aduersus nobilitatē culmia q̃ volunt ⁊ deuolunt ⁊c. put.j.dicet.c. xxj.⁊ demū ōt Quid ꝓdest illi quē moꝛes sꝛdidāt generatio clara aut q̃d nocet illi generatio vilis q̃ moꝛes adoꝛnāt. Pꝛodest ſm Aꝛisto.de pollitice nobilitatē statu q̃dammodo loq̃ntem dum dicit/qꝛ nō oīno felix est ſm eū q̃ specie turpissim⁹ est ignobil' ⁊ sine ple. Potest sil'r nobilitas ſm theologos magis euehi ⁊ pluſtrari vt sic vna pfectissima ꝝ opationum.hic ſm tres theologicas ꝟtutes militantiū. Altera in celesti felicitate ꝑpetuo regnātiū Sic em̃ deus dicit fecisse xp̄ianos genus vicz electū ⁊ regale sacerdotiū reges insup ⁊ regnū tanq̃ nobilissime regnantes/ sup oīa pſertim in plenissimo coꝛporis dominio de q̃ Seneca impare sibi maximū imperiū est. Et Oꝛatius dixit latius regnes fragilē domando spiritū. Consonat Claudianus tunc oīa pure tenebis cū poteris rex esse tui deniq̃ Salomonis auctoꝛitas Melioꝛ est sapiens viro foꝛti ⁊ qui dñatur anio suo expugnatoꝛe vbiū. q̃s oēs supat xp̄i auctoꝛitas. Qui facit peccatū ait ser⁹ est pctī. Joh.viij. Et ita ser⁹ vilissime rei ymmo nihili cū nihil fiant homines cū peccant. Illud inq̃ nihil de quo Joh.j. sine ipso factū est nihil. glo.hoc est peccatū. Quid aūt ab oīni nobilitate magis Quid pꝛoꝛsus aduersum soꝛoꝛi sue libertati q̃ ignobilissimū seruitutis tale iugū q̃ esse mancipiū tam impuꝝ abhomīabile detestandū. Postremo deducendū cōbinationes ⁊ cōpationes oīm quas numerauim⁹ nobilitatū studiose meditatiōi relinquat/⁊ occasionē dedisse sufficerit. ¶ Ad cognoscendū pꝛecipue spēs sex nobilitatū in homib⁹ qne magis iu cōi tradunt intellectui si dinumerant. Et sunt natural'.parentalis.honestat'.virtualis.heroycalis.supnalis.quarū descriptiōes sunt tales. Nobilitas naturalis est eminentia quedā notabil' homi ꝓueniens ex pſpicaci iudicio rōnis hec aūt p'se nō est moꝛaliter meritoꝛie laudabilis ex electiōe liberi arbitrij Et dicit laudabilis hic/⁊ postmodū/qꝛ teste pho.ij.phisi. qō modicū est p nihilo reputat de q̃ de rescrip.c.pen.in glo.j. Et nouellis de app.c.de app. Et Archiō.de pꝛeben.nō potest.li.vj. Tales ⁊ si de iure nobiles sunt/serui de facto sepe fiūt. Nobilitas parentalis est ꝑeminētia quedā notabil' hoī ꝓueniēs ex laude ꝓditionis parental'/ non quidē a ꝑmis parētib⁹ quia ꝓñes ad oēs/ sed specialit de suis ꝓgenitoꝛib⁹. de qua.j.c.pꝛio sequenti. Et hec sil'r iuxta nr̄az intentionē non est p se moꝛalit laudabil'/qꝛ extrinsec⁹ venit nec ex electiōe q̃uis ꝓbabil'. Et vt ait Aꝛisto.de bonis bonos nasci/ ⁊ hec cōsistit in armis militaribus in quib⁹ tu hic ⁊ in alio sec'o cruciaris:put tibi dixi.c.j. Nobilitas honestat'.est eminētia quedā notabilis homi ꝓueniens ex beneplacito honestatis ipm vel honestantiū/seu p filialem adoptionē a pncipio vl' p ꝓmotionē ad dignitatē aliquā: vt fit nouiter multis modis/ hec nō est similiter moꝛaliter laudabilis quia venit ab extrinseco/nec ex electiōe ꝓpꝛia/sed affectiōe ꝓpꝛia/de qua.j.dicetur.c.xvij. Hec cōfert vt homo sit caput generis subsequētis/sicut degeneres fiunt sui generis cauda.vt.j.c.xix. Hec dici posset psonalis vel aduēticia/ qm̃ aduenit persone iam cōstitute/⁊ extendit ad eminentiā vnam notabilē magisq̃ nobilitas parentalis/et de illa nobilitate fuerunt plerūq̃ oēs de quib⁹ dicet.j.c.xv. vbi dicit de antique nobilitatis gradibus cum personis vt plurimū extinctis. Nobilitas virtualis est eminentia quedā notabilis homini ꝓueniens ex assuefactiōe vel habituatiōe virtutū moꝛaliū/hec quia venit ab extrinse-

co ꝛ ex electione de se laudabilis est. Nobilitas heroycalis est eminentia quedam notabilis homini ꝓueniens ex caritate que supnaturalis dicit gratia per quā homo fit ꝑ adoptionē filiꝰ dei. fit ania sponsa xpi/fit templū spiritussancti sine qua nobilitates cetere nihil sunt nec ꝓficiunt/sed obsunt potius aliquādo/quia qꝺ altū est hominiꝫ abhomiatio est apud deū. Remanet quoqꝫ homo filius/et vas cōtumelie apud interitū eternū/ideo deteriores sunt brutis cōditione. Propterea nulla nobilitas elegibilior est q̄ esse chr̄istianū re ꝛ nomine. **Nobilis** Rogo rem gestam ꝑpendas. contra tue virtutū mansuetudinē nobilitatis non taliter ꝓut putabas exaltādam. Ecce claruit ꝓut cronice narrant rome quōdam cum florentissimū eius imperiū adoleuit senatorū ordinis. vir quidā ful gentius Felix amplissimis opibus honestate amicicijs. ciuiū gratia. fortunisq̄ oīmiꝫ locupletissimus. qui ex vxore Claudia genitā eximie pulcritudis Lucrecią habuit/sed nō fuit illa que Tarquinū superbi dolo suppressa seipsam occidit. de qua. ī. c. xxvij. Nam hec supᵇ prestāt forme claritudinē qua oīes romanas virgines añcellebat tanta erat in ea vite moderatio/tanta vis ingenij/tanta lr̄a ꝛ eruditio/tanta morū honestas: vt nihil sibi deesset q̄ cōposite cuiuslibet eiusmodi etatis anīo fas est optare. huius itaq̄ ardēti amore sautius inter q̄plures reliq̄s romane iuuētutis vehementius incalescebāt adolescētes duo quiꝫ par forma ꝛ etas dispares ꝙo fortuna ꝛ mores alter em̄ qui publius Cornelius appellabaꝫ/illustri ex familia scipionū ort⁹ oīmiꝫ pene fortune bonis affluebat. Nam supᵇ generis claritudinē ingentes sibi opes crāt atq̄ is ꝓsentanee semꝑ amicicie clientele familie potentat⁹ huic venādi. cantandi. psallēdi. vniuersum pene studiū erat. Alter vero Laius flamineus vocat⁹ remissiori genere. honestis vero parentiꝫ originē traxerat/opes aūt moderatas domesticā frugalitatē ꝛ ornatū rei familiarꝭ mediocrit̄ habebat/nec quicq̄ fortune humiliores viderent. Nihil tñ remissius agebat quando anīo floreret claro atq̄ illustri. Nam in officijs amicorum ꝛ patrie curiosissimus erat bello vbi opus videbatur strennuus litterarū vero solertissimus: ita vt neq̄ arma studijs. deessent. vite vero moderatione prudentia atq̄ facundia pollebat supra q̄ in adolescēte credibile videret. Quiꝫ egregijs virtutiꝫ rome clarus pollens habebaꝫ. hij cum semel ꝓuenissent: vt alter ei cui virgo sponderet cederet pariter fulgentiū felicē adeunt a quo ad modū comit̄ suscepti sunt / ꝛ ipsoꝝ quisq̄ Lucreciam vxorem pecijt prudenter senex: vt illam nubilis etatis videt filie adolescentū aduentus causam exponit: ac cum eius mores atq̄ ingeniū aniaduerteret/alterū ex his petere illam iubet virgo primū ꝑ honestate ꝛ pudicicia reluctās Cum deniq̄ diligentius pater imparet paululū se tacitam cōtinuit deniq̄ ad genitorē ꝓuersa/nobiliorē inquit pater ex his tibi generis facio/atq̄ is nunc mihi spōsus inuariabilis electus sit. Quāobrem certant adolescentes cōtrouersia. quinam nobilior esset/quoniā rei nouitas miranda videbaꝫ. Cum magna frequētia ꝑpl̄i contētio in senatū deducit̄. vbi de nobilitate hmōi habite sunt oīones. ꝛ ibidē post mlta. Pro pte publij Cornelij taliter est prolatū ad senatum/quis vestrū est patres cōscripti/qui nō aperte intelligat iam dictum publiū ex illustri corneliorū sanguine genitū huiuscemodi optionis gloriā tulisse Nemo em̄ dubitat eam esse nobilitatē quā ex illustriū origine maiorū accepimus. Illi em̄ eam posteris suis tanq̄ hereditarū munus relinquūt. Nam cum rebus clarissime gestis disciplina moribus virtute gloriaq̄ illustrati in re publica fuerint. ꝛ clarissimū nomen adepti/ꝛ summos honores maximosq̄ magistrat⁹ ꝓsecuti. ꝓfecto ipsi suis artiꝫ ꝛ rei publice munere nobiles facti sunt/quorū etiam nobilitatis recordatione oīis eoꝝ posteritas decorata est. Nam si ex sanguie mēbris ossibus atq̄ visceriꝫ nostris in lucem adducimus libros/quid aliud liberi dici possunt nisi ꝓprie nostrorū corporū partes. Necesse est igit̄ parentū gloriā in liberos tanq̄ in partes suas diffundi. At pariter a liberis in oīm deinceps posteritatē. hinc parētum ymagines in ipsis liberorū vultiꝫ quasi insite atq̄ ingenite tanta quidē aliquādo corporis similitudine cōposite sunt: vt nihil penitus dispar censeri possit: ita vt plerūq̄ in illis parētes renati videātur. Adijciunt̄ ꝓterea nōnunq̄ mores liberorū simillimū/ꝛ eadem pene ingenia et compares vite cultus adijciunt̄ insup̄ educatiōes ꝓtinue domestice cōsuetudines/ꝛ assidua dictorū factorūq̄ ꝓuersatio. quiꝫ assuefacti aliquādo etiam exteriorū animi alliciūtur Quiꝫ ꝓfecto ratiōiꝫ constat maximū robur ꝓsuetudinē ꝛ naturā exercere in liberos vehementerq̄ vim suā imꝑmere. Ita vt plerūq̄ vicia maioꝝ posteritatē suā q̄ꝺaꝫ. q. cōtagio deturpēt ꝙo mirabili q̄ꝺaꝫ splēdore decorēt atq̄ illustrēt. magꝝ mihi foret copia mēorādi nisi me lōgi⁹ oīo distraheret ex his q̄ ex claꝝ parētiꝫ nati ꝓfesti oi opiniōe ipi q̄ꝫ clari noiati sunt. Quis em̄ bo

Capitulum

noze furū Camilli liberos nō clarissimos/nobilissimos ve iudicauerit/qui cum patria in hostium manus incidisset. Solus vbis excidiū extinxit:solus reipublice incolomitatē repauit. Quis deinde reliquos.quos aut Fabij/aut Cachones/aut emuli genuerūt:nō maxime dicet glorioſissimos. Quozū virtute ppl's roman⁹ tot maximis triūphis:totiēs aut defensus est aut illustratus:Quis nō iudicabit nostrā rem publicā eozū maxime liberꝫ debere/qui totiēs ꝓ re publica benemeriti sunt:maxime illi honozes ingentēue gloriā attulerūt vtqꝫ ingrata foret patria nisi illozū memoziā semp vti celebrandissimā coleret:itaqꝫ ne maiozes nostri ingrati videre tur publicis sanxerūt legib⁹ vt his qui domitis hostib⁹ vel frisis exercitib⁹ vel ꝓuincijs subactis victrici gloria in patriā redibāt post felices triūphos. Quib⁹.q.dij īmortales honore publico offerebanť. Sculpte imagines ponebanť ꝓ rostris:ꝛ arcus deniqꝫ enniphales cōstruebantur:quib⁹ eozū noīa sempiterna laude om nib⁹ deinceps posteris paterēt:ꝛ egregijs titulis fierēt memozādissima. Deinde arcus illos ꝛ imagines merito institutis dieb⁹ pplus romanus venerabať. Quāobzē si pro iure simulacris illis tātus debebať honoz/quātus profecto eozū liberis debebit. Ea em̄ stulptilia ficto quodā artificio signa virozū illustriū assimulabāt. Jn his autē natura veras parētū imagines ostēdit. Jlli quidā inanimati lapides nunqꝫ reipublice ꝓdesse possunt. Noz vero vita imitatiōe maiozū multas afferre vtilitates multis prodesse ciuibus:multa etiā ꝓpulsare incōmoda:itaqꝫ his merito danť tribunicie cōsulatus impia dictarēť: ꝛ oēs reipublice magistrat⁹:ꝛ si qua rerū humanarū est cura postqꝫ hinc exutis corporib⁹ nobilissimi spūs euolauerint. Nihil ꝓfecto beatius aut dulci⁹ eozū animis offerri pōt/qꝫ vt ꝓpzij liberi eoz reliquie recordatiōe maiozū in maximis reipublice muneribꝫ/imperijsqꝫ venerentur:videmus em̄ si quā habēt voluptatē hi qui ex hac decedunt vita/totā quidē ad liberos esse cōuersam. Nihil aliud sapiūt aut cogitāt:nec oīno sese mozi arbitranť: si qñ illi superstites sunt:nec oīno sese ab humanitate quādam suā adhuc viuētē portionē relinquūt. Quib⁹ de reb⁹ si tātus est in liberis parentū amoz:vt nullus maior in votis mortaliū cogitari possit:si tāta est eoz spes in vita/in morte ꝓ voluptas:atqꝫ etiā post exitū vite recordatio manifestū esse ꝓstat maioz meritis:maxime eoz liberis patriā debere. Jllos ꝓterea parentū gra venerari ꝛ colere: atqꝫ eā gratitudinē exercere in posteros'qꝫ nō pfecte in parētes cōferre potuit. Hoc igit sūmū est nobilitatis genus posse maiozū suoz reipublice hereditario quodā iure vendicare posse insuper sese partes ipsoz corpoz vacare:ꝛ clarissimas in suis vultib⁹ eoz imagines ostēdere hāc vtiqꝫ nobilitatē vniuersi vocāt:quos em̄ alios nobiles appellat vulgus:nisi quos nobilissimi parētes genuere. Deinde qui litterarū eruditi sunt:nōne nobiles debent generosos.q.in genere nobilitas sit. Hanc ꝓterea generis nobilitatē opū affluentia. Decorat quib⁹ familie ac domestici apparatus floridiozes fiunt:exteriozes amicicie conseruanť frequētia celebriozi vtpote cum amicis/cognatis ꝛ exteris reliquas/qui bonis necessarijs carēt:quibusue alieno ꝓsidio opus est suo quis arbitrio fauere ꝛ bene facere possit. Sūmū est em̄ fastigiū nobilitatis libera litas quā frustra in alios quis exercere nitiť:cuius necessitati sua satis nō sunt. Necesse est igiť qui vult esse nobilis/ꝙ liberalitate nobilitas clarescat:fit em̄ plurimozū gra atqꝫ beneficia prestantioz. Alios sic vnus pulcherrimus splēdoz nobilitatis obscurať:ꝛ desunt qñqꝫ quis nobilis videri:cū sepe numero liberalis esse nō possit. Quot em̄ doctissimi viri inopia rerū despecti vilesqꝫ habiti sunt. Quot excelsa ꝛ generosa ingenia necessitate rei familiaris pene inculta/desertaqꝫ interiere quozū virt⁹ lucescere nō potuit/exposita semp ad quest⁹ vite necessarios: itaqꝫ maximū ꝓstat adiumentū ad nobilitatis decorē affluētia bonoz. Qua q̄dē exposit⁹ ad virtutē animꝰ effici ꝓstātioz:ꝛ virt⁹ ipa clarioz videri possit. Quib⁹ de reb⁹ si in genere atqꝫ in operibus nobilitas est. Nemo vestrū dubitat patres cōscripti quin maximus huius orbis splendeat in me decor nobilitatis. Quis em̄ maioribꝫ meis fortius ꝓ hac republica pugnauit. Quis mai⁹ ex orbe terrarū huic ditioni imperiū subegit. Quis celerius pericula casuū vestrozū calamitatesqꝫ vestras ꝓpulsauit. Alter em̄ domitis Asie regionib⁹ exteriscꝫ nationib⁹ subactis eternum asiatici nomē adeptur⁹ est. Alter ꝓ conflagrantē incendio ꝛ armis italiā:ac post Canensem pugiā notabilē nostris calamitatib⁹ vrbem hanc ipsam in gemiscentē incredibili virtute liberauit:atqꝫ illud exiciale incendiū Branthine stirpis hanibalē tot victorijs exultantē primum industria ab oris italie reuocauit: deniqꝫ armis reuersum in patriam fudit atqꝫ extinxit: vrbemqꝫ illam Cartaginē nostri semper imperij inimicissimā:non modo ab iniuria repressit:verumetiam fortiter huic reipublice subegit. Unde postea merito Affricani nomen inde con-

secut⁹ est. Q̃ etiã Scipioni suo qui postea Cartaginẽ ipam iterũ reluctantẽ delevit. q. reliq̃t hereditariã/ꝓtereo reliquas quoꝝ virtute ac gloria ciuitas nostra totiẽs decorata est: quoꝝ si res clarissimas memorari vellẽ: equidẽ ignorarẽ extũ oꝛõis. Illasq̃ ideo libẽtius taceo: q̃m vobis notę sunt. Quis em̃ est in hac vrbe locus maiorũ meorũ titulis vacu⁹ triumphalib⁹. Qõ tẽplũ est q̃ hac in vrbe nõ ab illis iam direptis spoliꝭ reluceat. Que delubra que nõ illorũ crebras: ꝛ gl̃iosissimas imagines ostẽdũt q̃ tanta sunt ꝛ talia nobilitatis momẽta: quãta ꝛ qualia cuiq̃ mortaliũ fas est optare. Est igit̃ mihi ꝓpria nobilitatis possessio derelicta/mihi quidẽ a maioribus meis quasi hereditarie sunt mihi ingente illoꝝ imagines/hoste illi gestabãt habit⁹ hec facies in illoꝝ virtutib⁹ reducebat. Ego illoꝝ sanguinẽ/illoꝝ membra/illoꝝ viscera atq̃ illorũ formas in hac cõpagine corporꝭ refero. ego ab illis ortus: ꝛ eoꝝ diu laribꝰ educatus atq̃ adultus moribꝰ ac natura insitã eoꝝ habeo nobilitatẽ. Si quid illis iure ꝓ tot beneficiꝭ patria debeat mihi quoq̃ ipsoꝝ portioni debeat necesse est. Si in honores: si mihi impia: si magistrat⁹ vltro exhibent̃: erũt ꝓpria in iure vendicata. Nihil quoq̃ gratius illoꝝ animis ꝓfecto celebrari potest. Denicq̃ ad ornatũ nobilitatis opũ ac diuitiarũ tãtus mihi est cumulus a maioribus meis derelictus quantũ cumulsq̃ moderatus anim⁹ desiderare queat. Sunt mihi primũ paterni lares: amplissimi ꝛ ornatissimi vt nec regalib⁹ cedant edificiꝭ: ꝛ in suburbanũ in Tusculano amenitate pulcherrimũ: sunt in Campanie agroꝝ mihi Colonie opulentissime quib⁹ non modo vnius dom⁹ familia: sed ingens pene exercitus nutriri posset. Familiaris ꝯo apparat⁹/ ac domestice supellectiles auro ꝛ ebure distincte: omni ꝯo pp̃lo romano cognite. Est igit̃ ꝓcul dubio mihi tot feliciũ rerũ dignitas illustre quoddã ac clarissimũ nobilitatis decus: vt nec in hac vrbe omniũ pace dixerim forte maior inuenire possit. Sileo itaq̃ flãmineus: ꝛ in hoc certamine nobilitatis desinat petere Lucrecią nõ modo me genere ꝛ opib⁹ inferior. Sed cui⁹ nec pene originẽ scimus: nec vir vbi Agellũ habeat agnouit: mea igit̃ iure nobilis Lucrecia est: q̃ me flãmineo nobiliorẽ ac sue pulchritudinis debitũ elegit. Tu vero Lucrecia dulcissima sapientia tua letare. Nõ em̃ clarior tibi ac fortunatior spõsus optari poterat: q̃ me tui amãtior foret: aut cum quo felicius etatẽ ageres: deducã te in amplissima celsaq̃ atria nostre domus vide bis cõiugales thoꝝos: q̃si regias pulchritudines feres ornamenta puellarũ electissima: q̃lia tu ipsa optare poteris nulli⁹ erit tibi ꝓplantiũ exercitationũ labor vitã dulci ocio ꝓducens: neq̃ somnum quotidiani questus dura solicitudo excitabit vinis liberalit̃ vt voles iocari/cantare/psallere/venari vniuersum tibi studiũ erit: habebis comites tuarũ voluptatũ virgines ac possidequas/que singule votis obtẽperabũt: nullus tibi delectatiõis vacu⁹ dies preteribit: noctes ꝯo simul felicissimas agam⁹. Que oĩa tibi frustra flãmineus cũ illis careat inopia sua spõdere poterat: quinimo tibi cũ illo fuisset vita omni miseria tristior. Nam ꝓ regiꝭ edificiꝭ angusti lares exhiberent̃ ꝓ magnificis apparatib⁹ supellectiles populares ꝓ ocio solicitudines ꝓ quiete labor. Nullus tibi liber dies a laboribꝰ imunisq̃ opeꝝ quotidianoꝝ esses. Quis igit̃ dubitat Lucrecia/q̃ me spõsum optare voluisti cũ nobiliorẽ elegeris: vir hac tua sapiẽtissima electiõe aptiꝰ loqui poteras: etiã si Cornelũ appellasses. Caute aũt ꝛ desiderio ꝛ prudẽtie tue cõsuluisti. Nam cũ ꝑ puellari honestate puderet Cornelũ debere me nobiliorẽ vocasti: ĩprudẽtissimũ est aliud existimare. Quis em̃ crederet te ꝓ tranquilitate solicitudinẽ ꝓ opulẽtia inopiã ꝓ salute miseriã desideralle. vos ergo patres cõscripti ꝓ magnitudine senatorie dignitatꝭ equã iam de his rebus sententiã dicite: ꝛ tu rusticorũ callidissime quã aliter sententiã/q̃ ꝓ voto publiq̃ Cornelq̃ posses ꝓnũciare: nec puto fore locum flãmineo exceptionis inquirende.

Rusticus Autumas improuide me huius rei geste serie non notare. Et sic vnius partis alterius sine querela ꝓ finalis dicta nimis edicto conaris arma ꝓpalare. Aduerte quid nam meminerim in his nuper incorporasse. Nam flãmine⁹ redolẽtis memorie: ꝛ opinionis mee fundamenta nitit̃ astruere: ĩmo assertiõib⁹ meis radicitus ingenti rõne fulcit⁹ feliciter adherere/ dũ inquit vt fateor me nuper percepisse. Ecce magna mihi gratia est patres de senatu cõscripti: cum de nobilitate oratione habiturus sim apud vos atq̃ animos vestros nobilissimos dicere. Nusq̃ em̃ alibi tã vera tã exercitata nobilitas est itaq̃ hoc mihi iocũ dulsimũ est hodie/q̃ in tãta q̃te aiaꝝ in tãta reꝝ agnitiõe/in tãta freq̃ntia virtutis nihil iniuriũ expectari/nihil obscuꝝ dici/nihil deniq̃ inusitatũ tractari p̃t. In hac ꝯo ꝓtroversia Publi⁹ coꝝnelius noua quidẽ ꝛ insueta violãt⁹ cuitãdũ est/q̃ in priuatis reliq̃s ꝓtentionib⁹. Nõ em̃ mõ boc duoꝝ ciuiũ: aut vnius tm̃ diei iudiciũ est: sed omni pene gentiũ atq̃ omniũ seculoꝝ quasi

expectata ⁊ eterna lex sacratissimo quidē vestro senatus cōsulto ꝓmulgabit: videtis ēm ꝓter consuetudinē maximā hodie in hoc iudicio totiꝰ populi romani expectationē. videtis omniū ciuiū ⁊ exterorū ora in vos esse cōuersa: his nō modo periocundū est videre. Cuius iam nostꝛa Lucrecia esse debeat. Si quis nobilior vidēdus sit. vos igit ac nomē vestrū oro: atq; obtestor rei magnitudinē aduertite/q̄q; in omni re pariter iusticia seruāda sit. Tamē ꝓo maxime considerandū est: cum de sūmis ac spectatissimis reb agit. Mihi aūt queso publiū Corneliū acrius solito orāti ꝓter cōsuetudinē meā virtutes/fortunasq; meas cōmemorāti ꝓ mānsuetudine ⁊ patiētia vestra indulgere. Nō ēm vsitatū mihi officiū est de meipso ꝓdicare: aut cuiq; maledicere. Unū ēm imoderati est animi. Aliud in patiētis vex ad id ꝓmū me mē cohibet nouū ḥ dicendi genus. Deinde huius insolentia Cornelij parū honeste de me antea loquētis: cum modestiā meā verbis lacescere libuerit/hoc mihi eque adiumentū dedit vt mihi fortiter impudentiam suā cōtenere liceat: audistis Publiū cor, nobilissime Lucrecie sapiētiss mā oppositionem vtrū nostri nobilitatē elegit ausus est. Itaq; Cornelius vt se nobiliorē faceret in genere atq; in opib ascribere nobilitatem. Propterea maiorū suorū fortia facta ꝓdicauit: ingēresq; sibi opes a parētib suis relictas late patefecit: hoc tota eius oratio tandē continuit: de se ꝓo nihil cōmemorās: qm̄ nihil cōmemoratu dignū videbat vitā moresq; suos silētio preteriit. Ego ꝓo nō in aliena gl'ia: aut in filis fortune bonis: sed in ꝓpria veraq; animi virtute hoīs esse virtutē existimo. Nihil ēm aliud est nobilitas nisi excellētia quedā/q̄ dignior a indignioribꝫ prestant vti. igit homo animi prestātia nobilior est reliquis animantib. itaq; claritudine animi tātū homo hominē antecellit. Nā cum in optimis artib diu exercitatus animꝰ iusticia/pietate/cōstātia/magnanimitate/moderatiōe ac prudētia claruit. Cum bene de dīs in mortalib/de parētib/de amicis/de cognatis ac de republica meruerit: ⁊ in sanctissimis litterarū studīs educatꝰ fuerit. Cū ꝓfecto ꝑter ceteros nobilis pollēs illustris ⁊ clarus habet. Ex ⁊ Cornelius ipse cū de maioribꝫ suis loqueret Paulo antea dicebat. Cōtra ꝓo cū pessimis artib corruptus ad nequiciā ac crudelitatē ad ignauiā ac secordiā ad intēperantiā atq; iusticiā se tradiderit: cui nulla fuerit rerū diuinarū cura: atq; parentū pietas: aut amicorū benuolētia vtiq; apud oēs miser ignobilis: turpis abiectusve arbitrabit. Constat igit ex sola animi virtute verā nobilitatē defluere. Non ergo diuitiarū cumulus: aut amplitudo generis dare aut eripe nobilitatē pōt. Est ēm ꝓpria nobilitatis sedes animus quē illa imperatrix rerū omniū/natura/nō ex maiorū pecularū hereditate: sed ex fastigio illo diuinitatis ab origine quidā eque cunctis mortalibꝫ infudit: statuitq; illū. q. hoīs vite principē ac veluti quādā speculi lucē: cui si pulchre imagines ostēderis/pulcherrimas quidē refert. Si vero turpes vtiq; turpissime videbunt. Sic vtiq; mortaliū animus est purus quidē ac liber: ⁊ ad suscipiēdā nobilitatē/ignobilitatēq; dispositus: nemo in ḥ optimo ⁊ pstantissimo munere humanitatis nature largitionē accusare pōt. Equalē ēm singulis hunc animū prebet/neq; genus/neq; potentiā/neq; diuitias animaduertit. nec quisq; tam inops/tam vilis/aut tam abiectus est/qui nō parē ab initio nascēdi cum regū aut imperatoꝛ filīs sortiat animū qui non illū splendore virtutis atq; nobilitatis gloria decorare possit. Nū forte in hmōi causa frequētissimis exemplis egeo. Quid dicā de his qui humili loco parentibusq; abiectis orti: confestim ipsi clari/nobilesq; euaserunt. Quoꝛ tanta mihi vbertas affluit vt ad numerādū hec dies satis non videret. Attingā tamē ꝓ re pauciss̄ima. Et primū nostre vrbis adolescētiā ortus. Tuli hostilij nōne agreste Tugurij habuit: cuius parētes pene cogniti sunt. Nōne illi diu pascendi pecora cura fuit. Deinde nō ne tm̄ illi claruit ingeniū/vt ad sūmū eū huius vrbis impiū pduxerit: hic etiā vrbē ampliauit: ⁊ veniētes ⁊ fide natos patrie nr̄e inimicissimos ꝓpl'o romano subegit: nōne Seruiꝰ quoq; Tullꝰ in seruitute natꝰ atq; adultꝰ summū etiā huiꝰ impij fastigiū habuit. In quo tam egregie cōuersatus est: vt ⁊ sabinos subīcere ⁊ triumphū agere meritus fuerit. Marcus vero portius Catho. a quo portie gentis plebs cognomen atq; originē traxit apud Tusculanū vicū agresti quoq; Tugurio natus est huius tū in hac vrbe tāta fuit dignitas atq; auctoritas: vt oēs seculi sui viros pstantes añcelleret ꝓfecto clarꝰ: ⁊ reipublice salutaris nō minꝰ litteraꝝ q̄q; militie curiosissimꝰ hic in tāta ciuiū fuit veneratione vt cōsilio suo senatoꝛū ordinē auxit: ⁊ ipsam quoq; senatꝰ maiestatē suo splēdore decorauit. Nōne Marū humi sup crepidi ne iacētē a parētib infimis pene sordidissimū ortū traxisse. Nouimꝰ deinde in eo tāta virtus ⁊ pbitas floruit vt in bello Jugurtino primū Metelli cōsulis questor fuerit. Deinde ipse in consulatu successerit in quo tā fortiter versatus est vt Ju-

gurtã ipm ⁊ Botum mauritanie regem/qui auxiliũ iugurte attulerat/ꝑmũ victos fugauerat. Deinde multa oppida numidie cepat tandem capto iugurta ⁊ romã ante currũ ꝓducto ingenti gl'ia triũphauit. Postea cũ Cimbri copias romanoꝝ desierũt.ita vt timor rome grãdis oriret quant⁹ vix hanibalis tpe fuit/ne rursus galli vrbẽ inuaderent/itemq; ꝓtra cimbros marius cõsul designat⁹ est/ ⁊ ꝓsolat⁹ etiã qz id bellũ ꝓtrahebat pluries ei dilat⁹ ill'tandẽ victis ⁊ disiectis ꝺcõm rome triũphum egit Socratẽ ꝯo vnicũ humane sapie dec⁹ Cuius doctrina oẽs philosophantiũ stole illustrate sunt q̃ nemo vnq̃ mortaliũ doctior Apollinis oracl'o iudicat⁹ est mater obstetrix Et marmorarius pr̃ genuere Euripides aũt q̃ tragicũ carmen elegantissimũ ꝓdidit Ac Demostenes phoꝝ illustris ⁊ grecoꝝ oratorũ eloq̃ntissim⁹ ambo parẽtes nõ modo viles vecꝝ etiã ignotos habuerũt Quis igit̃ ingenij cõpos/tot illustriũ viroꝝ claritudinẽ sordidam aut ignobilẽ dicere ausus erit. Necesse est em̃ aut nusq̃ in mortalibꝫ esse nobilitatẽ aut illos olim fuisse nobilissimos q̃ꝝ ingenia/vires/industrie. Et olim optimaꝝ artiũ discipline/nõ mõ ꝑter ceteros floruerũt/sed pene vsq; ad diuinitatẽ ꝓduxerũt/neq; tibi licet ꝓtradicere Corneli q̃ maioribꝫ tuis ex his virtutibꝫ par initiũ nobilitatis dedisti. Nõ itaq; ꝓtrahit ex genere nobilitas vecꝝ ex inserta animi ꝯtute Alias nũq̃ illi nobiles fuissent appellati q̃ꝝ ortus tã humilis tã tenuis cõptus est. Sic nec ꝓtradicere possum⁹ multi em̃ clarissimis viris genti adeo turpiter ⁊ flagitiose vixerũt vt eos nõ modo nõ illustres vecꝝ obscurissimos vocare meritõ sit referã primũ sordidas tuoꝝ supioꝝ reliq̃as Supior̃ affricani fili⁹ Scipio nõne paternã ꝑbitatẽ ignauia sua supauit Qui ab Anthonio rege turpissime captus suplex adiunctis manibꝫ ꝑcarũ vite spm̃ rogauit/hic etiã cum a romãis ꝓpo nõ quidẽ suo sed bñficꝫ ciceri alias Beorti qui pẽis scriba fuit ꝓeturã aliq̃ impetrasset adeo ꝓpinq̃ꝝ suoꝝ fauorẽ habuit vt nihil vnq̃ dolenti⁹ audierit Et cũ vererent̃ ne aliq̃ flagitio dignitatẽ publicã labefaceret Et Corneliorũ familiã polluret nunq̃ illũ ius debere aut ꝓtoriã sellam in publico ponere passi sunt tantũ in eo sciebãt impudentiã atq; etiã publi⁹ tuus Scipio bestia cũ ꝓtra iugurtã ꝓsulatũ ageret eoq; rex acerbalẽ ⁊ iherusalẽ regꝫ q̃ndã nuptipse filios amitissimos ꝓpli romani in ꝓtẽptum senat⁹ inique trucidauerit/ sic ignaue exercitũ duxit vt nũq̃ copie nr̃e miserius aut flagicios̃ius vixerint Deinde ꝓsul ipse a iugurta pecunia corrupt⁹ pacẽ cũ eo fedissimã fecit quã illico senat⁹ reprobauit ⁊ ex ꝓsulatu repẽte abdicat⁹ est Quid hac ignauia cornelij turpius aut detestabili⁹ inueniri põt. Quid dicã de impudẽtissimo adolescente q̃nti Fabij maximi alabroge filio/q̃ cũ vitã miserã ⁊ peculantissimã ageret Nõ sibi ꝓfuit paterna claritas q̃n sibi q̃ntus Põpeius precor vrbani ad instar furiosi bonis loca inij̃ceret Quid dicã ⁊ de nepote q̃nti Orteſij quidẽ in ciuitate nr̃a ⁊ auctoritate ⁊ eloq̃ntia clarissimi q̃ ad tante vite dedec⁹ luxu atq; libidine deduct⁹ est vt medijs in lupinaribꝫ publica pene impudẽtia ꝓfeterit putas ne corneli bos nobiles esse appellãdos q̃ꝝ vita eo miserior fuit q̃ prestanti⁹ lumẽ nobilitatꝭ extinxerũt Quid si bi maiorũ suoꝝ facta egregia ꝑdicarit Quid si parentũ ymaginẽ ostenderit ac domesticas educationes cõmemorauerint an putas id q̃cq; laudis coꝝ flagitijs afferre/aut vero cũ rectius diceres turpitudinẽ detecturos eo ꝓfecto culpabiliorẽ quo virtutis exemplũ/qđ ante oc'los habebãt misere ⁊ nequiter deseruerũt. Neq; vllum cẽseo meritũ/talibꝫ beneficijs parentũ in re publica deberi qm̃ illi ornamẽta ciuitatis erãt. hi ꝯo turpissima labes rei publice. hicq; vero pacẽ honorem atq; incolomitatẽ afferebant. Illi vero sepe dedec⁹ ac picula ciuiũ ꝯglutinabant/illi etiam varijs cladibꝫ collacrimantẽ patriã aut dubijs quoq; piculis nutantẽ virtute atq; industria liberabãt. hi vero aliq̃ pacatã ac quiescentẽ scelere ac nequitia turbare atq; euertere nitebãtur Qualia igit̃ sunt in moderata ciuitate talium hominũ merita/num satius foret reipublice huiusmodi ciuibꝫ carere num eorũ esset parentibꝫ dultius nõ genuisse/ sed etiã ad eoꝝ anias taliuꝫ liberoꝝ nomẽ pueniret. Cum maxime in vita patriã dilexerint illos quidẽ e societate mortaliũ delendas putarẽt/multi em̃ in hac re publica scelerati filij sentẽtia patrũ varijs supplitijs damnati sunt. Cuius rei exemplũ est ꝓmus vindex libertatis brut⁹/qui cõscios cõiurationis filios necari iussit Item ⁊ Cassius qui filiũ affectantẽ imperiũ ꝓpli romani ꝯberibꝫ cesum interfici mandauit. Deinde Manli⁹ torq̃tus ciuis pr̃ clarissim⁹ / qui cũ filius eius Decius silann⁹ de pecunijs repetẽdis apd̃ senatũ accusaret̃ sol⁹ cause cognit iõez suscepit. postea cõpto crimie ita de filio ꝓnũciauit Qm̃ Sillanũ filiũ meũ inmeritũ pecuniã in ꝓuintia diripuisse cõstat/non iniuria/ paternis laribꝫ ⁊ rei publice munere ⁊ olim ciuiũ societate indignũ iudico Denicq; illũ a cõspectu meo cõfestim abire iubeo. Nõ est igit̃ mos optimi patris flagitiosos filios diligere

Capitulum

verũ abñcere ⁊ abhorrere. Nullũ ergo beneficiũ paternis meritis illis in patria debet. Si quidem nulla in eis retinet paterna virtus. Sicut eñ splendor nunq̃ in obscura seculi facie relucet. Ita nec in pnicioſis ⁊ scelerat⁹ filijs maiorũ virtus splẽdescere põt. Frustra igit Lorneli maiorũ gloriã in posteris putas hereditariã fieri. Et nobilitatẽ q̃si speculũ relinq̃. virt⁹ enim ac virtutis socia nobilitas ꝓprio labore querit: nec cũ vicijs stare põt. Omnis igit iactãtia ista generis alienã laudẽ predicat non suã. Et si sanguinẽ artus ⁊ viscera posteri a maioribꝫ claris accipiãt supuacuo illorũ vendicãt nobilitatẽ. Cui⁹ ꝓpria sedes est animus. Cuius pars nulla posteris relinquit. Supiora ꝙ corpora sunt: ⁊ simul cũ vita extinguũtur. Deniq̃ si illos eruditi generoſos vocãt vtiq̃ recte inquiũt si ꝓbi sunt: tunc eñ generi simillimã vitã agũt. Tu ꝙ id ꝓteribas Lorneli. Qꝫ si ignaui sunt: aut secordes: etiã eos eruditi degeneros dicũt. q. d. tũc a gl'ia ⁊ nobilitate generis alieni sint. Ex quo pspicuũ fiat a nobilissimis pẽtibꝫ ortos etiã degeneres educi posse. nec quid in hac causa sentiat ignarũ vulgus animaduertendũ reor q̃ maximos sepe in errores labit. Cuiusq̃ opinio raro cũ sapiẽtia cõuenit. Hunc ad nobilẽ ⁊ glorioſam pauptatẽ perueniam⁹. Quis eñ menia agrispa paupior fuit viro quidẽ pstanti. Attamen reipublice nostre clarissimo. Cuius tamẽ publici census instituerent. Nihil etiã patrimonio inuentũ est: qõ in errariũ deferri posset. Hõne Valerio publicole/ qui ter cõsulatũ gessit/ semp rei publice gratissim⁹ fun⁹ ex publico ꝓstitutũ est: qꝫ nullã in morte pecuniã reliquerat. Quintum luciũ Cincinatũ vitã ruri agentẽ ac serentẽ agros. Hõne ad sũmũ imperiũ pp̃s Roman⁹ vocauit qui tante virtutis fuit: vt cũ prenestini ad menia vrbis castra posuissent nõ modo vrbẽ obsidione liberauerat. Sed eos in gente robore depulsos apud flumẽ abieram sudit. Deinde octo ciuitates que p̃nestinoꝝ socie fuerũt. Atq̃ ipam p̃neste aggressus in dedicationẽ accepit que oia tñ ab ipso in. xx. dieb⁹ cõfecta sunt. Quãto deinde fuit Atilij seram gl'iosa paupertas/ quẽ etiã semẽ agro aspergentẽ ad cõsolatũ suscipiendũ senat⁹ reuocauerit. Illa depositio iam aratro tam fortit hostiũ copias deleuit vt salutẽ rei publice cõferret. Neq̃ dignitates cõsulat⁹ ne delitie ciuitatis: neq̃ adepte in bello opes eũ ꝓtinuerũt: quominus ad dulce suũ agellũ atq̃ ad rusticũ carũq̃ opus suũ rediri bos: ne igit clarissimos viros. quorũ excelſis animis tãt⁹ splẽdor virtutis relucebat: in pauptate atq̃ inopia viuẽtes ignobiles aut miseros dicem⁹. Erit ne quisq̃ tam expers rõnis: que nõ illos nobilissimos vocet quorũ meritis nobilitas rei publice seruata est. Patet igit q̃ cum pauptate nobilitas: ⁊ cũ nobilitate pauptas constare possit. Nec quis putet honesti ⁊ gl'iosi paupis oĩno nullã esse libertatẽ. Quoniã viri illi clarissimi patriam tuebant: atq̃ ei noua impia querebãt. Cũ in pulcherrimis muneribꝫ reipublice amicoꝝ opportunitatibꝫ subueniebãt. Cũ ciuiũ iniurias ꝓpulsabãt. Hõne sũmũ ℔ liberalitatis gen⁹ videbat Qui eñ ex peculiaribꝫ comodis exercet liberalitatẽ eẽdẽ nõ vituperandũ reor. Sed in paucis p̃t esse liberalis. Necesse est eñ vt ad benefaciendũ tñ impotẽtior fuit/ q̃ntũ ex patrimonio detraxit. At q̃ in rebus publicis aut priuatis ope atq̃ officio ꝓdesse nitit: tãto indies liberalior esse põt quãto maiorẽ: in re publica auctoritatẽ. Et cum plura amicoꝝ p̃sidia frequẽtibꝫ beneficijs adeptus est. Magna ergo esse põt Lorneli clari paupis liberalitas. Neq̃ inopia quidẽ ab illo adimit nobilitatẽ. Nullũ ergo virtutis gradũ aufert modesta pauptas. Nam hoc pulcherrimũ munus homĩ eque a natura tributũ est. vt quisq̃ virtutẽ consequi possit. Cuius sedes in penetrabilibꝫ animi posita est. Non in temeritate fortune. Nec vlla sors tam dura est: nec tam acerba: que quidẽ homĩ virtutẽ eripe possit. Nec vlla tam florẽs ⁊ iocunda/ que ignauo/ aut secordi gl'iam valeat afferre. Nam si fortuna virtutis impiũ haberet. Utiq̃ nõ esset virt⁹ neq̃ vllum virtutis meritum. Nõ eñ nostra foret: sed aliena rerũ bñgerendarũ electio. Quãobrẽ desine iam Lorneli existimare vt virtutis liberalitas ac nobilitas aliqua in affluentia diuitiaꝝ originẽ habeat. Desineret eñ cũ eo esse nobilitas q̃ opibꝫ suis careret. Vera aũt bonis claritudo nulli casui subiecta est. Jtẽ viri illi excelſi q̃s sup̃ memorauí. Nũq̃ in pauptate illa nobiles fuissent q̃z tñ noĩa. q. oĩ seculo celebrãdissima p romanos venerabãt. Quibꝫ de rebꝫ publie Lorneli. Si clarissimi viri flagicioſos filios aliq̃ odiũt. Si ex abiectis parẽtibꝫ leberi q̃nq̃ oriuntur gloriosissimi. Si in paupertate atq̃ inopia viuentibꝫ maximus nonnunq̃ refulsit virtutis splendor. Manifestũ est nullã esse diuitiarũ aut generis nobilitatẽ. Verũ anim⁹ liber: ingenuus nulli flagitio/ aut turpitudini seruiens. Atq̃ in optimis artibus exercitatus profecto nobilis clar⁹ pollẽs haberi debet. Jtaq̃ cũ de nobilitate agim⁹. Tota int nos de virtute ꝓtẽto relinquit in qua re mallẽ Lorneli aliũ per me dicentẽ añponere/ ne cũ de meis laudibꝫ loquor

viciũ ꝓcacitatis incidisse videar: sed hoc mihi periocundũ est/q̃ equissimos animos vestros: ⁊ mansuetissimã humanitatẽ vestrã intueor q̃ vtriusq̃ vitã omnes intelligatis. Vnde nec falsa vobis ꝑdicare possum: nec vera mihi quidẽ obesse debẽt. Ego igit vbi ex infantia primum adolere cepi etatẽ meã omniũ dulcissimis litterarũ studijs accõmodaui. Deinde aliqñ pubescẽtior factus magne adolescẽtie potestatẽ in phia consumpsi. Cuius doctrina nescio q̃d in vita mortaliũ laudabili⁹ inueniri possit. In quo studio nõ modo legittimos ꝓceptores habui/verũ etiã Athenis illos omniũ optimarũ artiũ grecos principes audire libuit. In quorũ disciplinis inquantũ ꝓfecerim aliorũ sit iudiciũ. Ego de me hoc tm̃ sine arrogãtia differẽtie possum q̃ vlli nũq̃ dies vacaui. nec vlle illugubrate noctes periere. Erat infusa quedã a natura scientie cupiditas: vt nihil recte cognitiõi digni⁹ ingenio meo iudicarẽt. Affluebat mihi vndiq̃ copia ꝓceptorũ ⁊ celeberrime discipulorũ societates: inter quorũ sapientiã educatus/nullus effici poterat ignauus/aut indoctus animus. Ac tanta tunc mihi fuit doctrinarũ ⁊ beneuiuẽdi exercitatio: vt mihi nũc qõ inhonestũ sit desiderare queã. Itaq̃ vicia nature mee non mõ molesta: verumetiã cõtraria facta sunt. Dulcissime vero socie virtutes. Deinde cum intelligerẽ clariora tunc forte mortaliũ ingenia/qñ ad rem publicã accõmodarẽt. Totũ Denie patrie concessi. Nec vnq̃ postea illius salutẽ ⁊ amplitudinẽ cogitare desij nihil laboris pertimescẽtes. Nihil pertuli qõ illi gloriã aut incolomitatẽ parere posset: itaq̃ dũ ꝓxime superioribus annis vndiq̃ a piratis maria infestabant. Et Cneus Pompeius vti clarissim⁹ romane classis imperũ gereret. Et mihi decẽ exprostratis nauibus cõcessisset: vt cõtra oriẽtẽ cuiusdã piratarũ. Alterius inimice classem confestim dimicarẽ. Nõne illũ ingenti conatu resistentẽ cum omnibus suis copijs sũma ope supaui. Nõne etiã in bello Mitridatico eiusdẽ impatoris miles toties vallarẽ/toties muralem/toties vnicã coronã habui. Nõne aliqñ exercitus q̃stor fortissimas sepe hostiũ acies deleui. Nihil ꝓfecto adolescẽtie mee defuit q̃ intra cõsulatũ militaris gloriã afferre põt. ⁊ tam clarus adolescẽs vixi. Et cum senescã nõ inutilis rei publice ciuis vixisse videar. Quãtus autem mihi sit amiciciarũ cultus vos dulces amici mei qui vndiq̃ hic astatis simul hactenus nouistis quorũ opportunitatibus nostri q̃ defui. Tũ in foro tum in hoc ordine: tum in singulis ꝓuatis ac publicis rebus cui roganti assistens nulli nunq̃ hominũ meorũ beneficiorũ parcus fidei pietatis amoris affluẽtissim⁹. Quãobrem vti in cũctis amãtibus animus euenire solet omniũ ingratiã beneuolẽtiãq̃ cõiunxi. Nemo est in hac orbi: quinimo etiã in orbe terrarũ/quem vnq̃ me odisse norim nisi forte hostis ꝓpli romani. Sic hec deniq̃ summa est meorũ operũ in re publica semp curiosissimus forj officiosus/domi iocundus/in studijs vigilantissim⁹/in parentẽ pius. Carus in ꝓpinquos/in amicos fidelis: in rebus vero diuinis semper veneratissim⁹ forte studeo. His itaq̃ artibus semper putaui nobilitatẽ cõsequi posse. His virtutibus existimaui clarũ effecisse animũ ac ꝓfectũ Corneli tuo clariorẽ. Quales eñ mores tui sunt: quales vite habitus: quid vnq̃ in vita meritus es: vt ante me nobilitatẽ vendicare velis. Quid vllũ vnq̃ abs te nostra res publica beneficiũ nouit. Qui hactenus ita in ea vixisti: vt in suis cõmodis non dum te natũ esse intelligat. Quis est mortaliũ qui vnq̃ tuo patrocinio sit vsus: in quẽ vnq̃ hanc quã ita tu extollis liberalitatẽ exercuisti/nisi forte in mulierculis: aut etiã in omni impudicicia ꝓfuderis. Quibus semp domũ tuã illã clarissimã ⁊ familiã omnẽ tuã cõscriptã habes. Existimas tũ maxime clarus fieri cũ cubis illũ feminarũ gregẽ ducis: atq̃ in voluptatibus tuis illius turbate vndiq̃ cõscriptũ vides. Cũ in honestis amplexibus turpi luxu: ac fedis ebrietatibus colluctaris Ac cum ita viuas maiorũ tuorũ facta egregia ꝑdicasti: fateor equidẽ in nostra ciuitate illorũ. claritudinẽ maximã: celeberrimãq̃ floruisse. Verũ hac recordatiõe: tu tuã imprudẽs ignauiã detegis. Nihil eñ detestabilius est. Nihil miserius q̃ in tãto splẽdore, virtutis etatẽ adeo cecã atq̃ obscurã ducere. Prebeãt eñ tibi rerũ maximarũ exemplũ. Et bene de re publica ꝓmerẽdũ veluti añ oculos illustrissimũ tibi iter ostẽdebãt vt facilimũ tibi fuerit: in tãto fulgore maiorũ claresscere. Tu ꝙ q̃si e clara luce medias in tenebris dimersus es. Deinde putas in re publica eorũ meritis nitere. cum tu illã tuis flagicijs deturpes patas illoꝝ bũficijs claritudinẽ conseq̃ cũ ipse ignauus sis putas somno quiete: ocio viuo: epulis libidine atq̃ impudicicijs gloriam querere/quã illi tot laboribus/vigilijs cõtinẽtijs/fame/siti/estu/algore/casibus/atq̃ periculis cõquisiere vehementer erras. Necesse est enim vt si egregijs titulis fulgere cupias. Tuipse ipsum facias illustrem frustra in bonis hereditarijs virtus queritur. Inquire maiorum tuoꝝ libellos ⁊ ratiocinia nunq̃ ibi virtutem descriptam inuenies. Dicis nihil eorum nunc/exutis

Capitulum

animis esse iocūdius q̄ vt te illorū sanguinē atq; amorē omnis rei dignitates colant ⁊ venerē tur. Ego vero arbitror: si te nunc ex illo fulgore luminis p̄spectarēt. nihil eorū glorioſis aſpectibus deteſtabilius eſſet/ q̄ q; tam diu flagicia tua/ hec claritudo patrie ſuſtinuit: a qua ſi hic viuerent te iam ipſi omnes repente vna p̄cul abiecisſent: nec pudet o dñ boni q; cum illis educatus ſis dicere cū adeo turpiter ac ſpurciſſime vixeris vt inter goliardos vixiſſe videaris? aſſeris illorū imagines in tuo conſpectu relucere an ignaros q; ſecordia tua illorū gloriā viciſti. itaq; in tenebris tuis amplius eorū ſplēdor niteſcere nō poteſt. Deinde amplisſimis laribus pulcherrimis ſuburbanis opulētiſſimis colonijs nobilitatē tuā hanc decoratā facis: meā vero mediocrē ſuppellectilē domū popularē: anguſtū agellū/ boneſtā paupertatē vitupas. Sed neſcis miſer quāta tibi illa de decori ſint: mea vero q̄ mihi ſunt p̄clara. Pulchrius eſt em̄ mihi in tenuiſſimis rebus florere/ q̄ tibi in apparatibus maximis ſordeſcere. Quā ego a publicis magiſtratibus: ⁊ opere militari: maiora quidē habere potuiſſem nec volēti mihi vnq̄ honeſte p̄deſſe poterunt. Sed quia mihi ſup boneſtatē cupio dulci hac frugalitati mea cōtentus ſum. Satis eſt habere quātū cupiā. Satis cupe quantū honeſtū ſit: quicq̄d ſupra querit luxurie cedit. Quid ampli⁹ deſiderandū eſt in vita niſi vt moderate viuam⁹. Quēcūq; aūt ad ornatū diuicie cōglutinantur. Supuacui labores ſunt/ ſic virt⁹ p decore illuſtris animi. nō aūt ſupellectiles ſplēdeat egregius vir inter quecūq; viliſſima/ anim⁹ vero miſer inter ſplēdidiſſima vileſcat. Nō veretur quis ex rerū inopia virtutē amittere. Nihil eſt modicū benefacere volenti. Qui non eſt clarus ſeip̄m accuſet inique de fortuna querit. Quibus de rebus deſine iam corneli in his tuis opibus gloriari que potentiorē ſecordiā tuā faciunt deſine frugalitatē meā cōtēnere/ que clariorē virtutē meā reddit deſine nobilitatē in bonis fortune ponere q̄m caduca ⁊ aliena ſunt. Eſt quedam cum virtute nobilitas: ⁊ cū nobilitate virtus collocanda. Hanc tu lucretia ſplēdidiſſima etatis noſtre verā virtutis nobilitatē noſti ac mirabili ingenio adepta es. Tibi nō ineptie puellares/ nō muliebres ornatus/ nō corrupta monilia/ nō ſplēdide veſtes/ nō feſtiui chori cātuſq; placuere. Singula quidē incitamēta luxurie ſunt verum p̄bie ac liberalibus ſtudijs dedita cōtinētia/ laboribus/ pudicicia/ vigilijs/ ſolicitudine vitā oī romana iuuētute celebriorē ducis hac tu ſola mihi nobilitate placuiſti/ ac ego tibi placere potuiſſe intelligo. Nihil em̄ in rebus humanis copulatius eſt ⁊ amabilius/ q̄ ſi lis illuſtriū animorū affectus. Et par recte viuēdi cupiditas nihil infeſtius aut odibili⁹ q̄ cū alius ad clarū virtutis cuolat. Alius ad turpes viciorum voluptates dilabit. Itaq; q̄m ego parē tuis moribus. Cornelius vero diſſimilimā vitā agit p̄fecto vt me vehemēter ames. Inſipiētiā vero ipſius odias neceſſe eſt. Qualis em̄ cum eo tibi eſſe p̄t vite iocūditas: cū tu ſcelerrimis ſtudiorū ocijs intēdere velles. Ille vo illoz inimiciſſim⁹ garrulas litarū voces/ ebrietateſq; ſuas interſtrepere/ tu denicq; pudicitia ⁊ honeſtate renitētē cōſpicere. ille vero libidine ac luxuria debachantē intuere. Tu inter eruditiſſima ſemper ingenia de mirabilibus rerū cauſis/ de ſiderū motibus/ de morū diſciplinis cōcionari. Ille inter ſuas mulierculārū turbas de cunctis flagitijs ac turpiſſimis actibus ⁊ voluptatibus: quaſi in his artibus egregius orator p̄dicare. Quō igit̄ inter tam deſiderātes aīas pax vnq̄ aut cōcordia eſſe poſſet Ego vero in pacificos meos lares/ cōtinentiā tuā dulcis lucrecia deducā. Que tū ⁊ ſi ſupuacuis ornatibus nō pleni ſint. tamē virtute/ moribus/ iocūditate/ ⁊ omni pudicitia relucent. Ibi primum confertiſſimā librorū bibliothecā meā videbis/ in quā ſemp omnē ſpem meā detuli. Hic omnis meus eſt ornatus/ hi cōiugales thori/ he splēdide mee ſuppellectiles. Ibi quos voles/ aut grecorū/ aut latinorū cōmētarios leges. Ibi ſepe ſimul de ſuaui p̄bia diſputabim⁹ repetā tibi aliq̄n q̄ mirabiles Athenienſiū p̄ceptiones audiui. quorū eḡdē dulci memoria delector/ nulla te vnq̄ ab his ocijs diſtrahere famulantū/ familiariūq; rerū ſolicitudo. Satis em̄ quotidiani victus exprobatus mihi agellus affert. Q; ſi quis illū caſus diripiet/ virtutē mihi eripe nō poterit qua mille mihi ad vitā cōmoda patebūt. Itaq; in altiſſimis tuis ſtudijs fruere ocijs q̄bus voles. Neq; etiā tibi dulciſſimi ⁊ amantiſſimi amplexus deerūt/ neq; hoc pudicicia tua ledat. Eſt diuina quedā religio ad conſeruandū hoīm genus cōiugalis cum virtute amor copulat⁹. Nulla denicq; votis tuis cōtingere felicior fortuna poſſet. Quid em̄ beatius eſt in rebus humanis q̄ in tranquilliſſima iocūditate/ virtute ⁊ moribus etatē agere. Quid dulcius q̄ poſſe optimis ⁊ pulcherrimis cogitationibus verax ingeniū alere. Quid iocūdius q̄ cū eo viuere/ q̄ eque arte p̄clara tua deſideria delectet: ⁊ extūc ad ſenatū p̄uerſus ait. Vos aūt p̄res p̄ſcripti: in quorum ſapientiſſimis animis tāte ⁊ tam ſpectate rei iudiciū ſedet nūc tandē expgiſcimini. Et cō

tentionibus finē imponite Contēdim⁹ de nobilitate satis vtriusq; vita fortune studia mores vobis hactenus noti/ac nūc breuiter mēorati sunt vnius tandē hic est ptrauersie exit⁹ Hodie quidē honestas cū impudicicia/ptinentia cū libidine/ magnanimitas cum fecordia/eruditio cum stulticia/virtus cū ignauia ptēdunt/vtra earū nobilior sit patres pscripti/ in vra est snia.

Nobilis Et que fuerat finalis senato⁹ diffinitionis mens determinatiua. **Rusticus** Non tu nec ego vidi Sz puto firmis decoratū nobilitate virtutū eximia hui⁹ certamis electiōe. lucrecie tenuisse victoris brauia. Nā dixit Salomon puer. vlt. Mulierē fortē quis inueniet Et hec tal'/in qua muliebris habūdat discretionis z humilitatis disciplina Que naturalis corporis z animi diligit nobilitatē. virilis strēnuitatis viuacitate z audacis ingenij sagacitate decorata z nō psonal' venustatis mollitia redimita Sed ossibus z neruis ptrita/acieb⁹ sulcatis/cicatricib⁹ ptaminatis z terribilib⁹ pugnis z prelijs pollutā ō qua

Nobilis Hac vice salua veritate breuitatis amore sum ptent⁹ Et in pre dicet. j. c. xxvij. sentis capituli collatiōe mentionē fecisti de ignobilitate de q̄ placeat tibi me signā

Rusticus Prout colligit p cancellariū supradictū/ ex tūc ppie resul ter informare. tat eius descriptio/p virtutū nobilitatis ptrariū Et igit hec ignobilitas repit pncipaliter in puersis moribus iuxta grad⁹ mltiplices viciorū. ¶Prim⁹ ignobilitatis gradus est in demonibus z damnatis. Alter in bestialibus z ex corruptiōe viciosa rōnis subaniālibus brutis. Sicut em̄ eleuat hoiem sup alios hoies virt⁹ heroica Sic viciū hoiem infra homines deprauatū damnat. Tercius gradus est intēpatis videlicet ex habitu z electiōe. Cum circa malitiā peccāt gloriantes cū male fecerint. Quarti sunt incōtinētes q̄ z remitētes passiōibus Sed nō firmo corde vel animo tandē ab eis victi succūbunt. Ex parte vō corporis bonorū q̄ fortuitorū ignobilitas psurgit tripliciter/aut ex carētia clare ppagacōis/aut ex defectu ppie industrie aut amicorū pmotiōe/ aut quia nō placet pncipibus eos honorare ditare vel nobilitare. Tales dicūtur agrestes vel serui naturales obscuri vel rustici Determinat aūt pbus. j. Poll'. illos hoies esse naturalis seruos. Et ignobiles q̄ deficiūt in rōne/ z tñ in corpore robur habent sed quēadmodū nobilitas existit in clara z illumīata rōne licet corpus sit debile de quo dicit. Consilio pollet cui vim natura negauit. Et nouus Catho Ne reputes viles in paruo corpore vires Ingenio plen⁹

Nobilis Quid igit colligis Sūmarie de pre missis ingenio meo nimiū intricatis. **Rusticus** sors viribus extat egen⁹.

Notam⁹ signāter ex cūctis p̄senti capitulo ptactis quadruplex corrclariū. Primū q̄ pulcritudo toti⁹ vniuersitatis psistit in pfuatiōe nobilitatis Ita q̄ illō pulcr est. qō custodit ordinē z pfuat naturā. Sz ecōtra turpis est pars que suo nō ogruit vniuerso. viij. di. q̄ ptra mores de pscrip. Cū nō liceat de despon. impu. c. vlt. Quid aūt videri poterit ordinarius/ q̄s maioris hui⁹ mūdi spēm p concathenacōes duas. vicz aureā p spiritualiū causaū z argenteā p corporaliū causaū/sed nobilitatē influendi a superioribus ad infima p media. Et talis pax/sanitas/sal⁹/z libertas cuiuslibet pollicie residet in pseruatiōe z honoratiōe nobilitatis Ecōtra nihil magis aduersum/pietati nihil tam causatiuū scismatis z discidij q̄s nobilitatis vilipēsio de qua sup. c. iij/quia nobiles abijciūt prauis moribus z cōsilijs ppriam nobilitatē de quo plenius. j. c. xix. Sēdo libertas/salus z sanitas microcosmi reponit z saluat in trāquillitate nobilitatis sue dū me⁹ sup ma pncipatur rōni sue z ratio sensualitati. Et in insensualitate partes nobilitatis suas absq; impedimēto virtutes exercēt. Sic ipse naturales/sic vitales/sic aniales/ Habz em̄ additio nobilitatis hoc ppriū. vt se nitat defendere z cōicare Et se q̄dāmodo dare de quo plene le. z no. in c. j. de dona. Ex aduerso aūt z rusticitas dicit nō a rure sed ruditate sata git rapere z ad se esse Propterea recte Paul⁹ inducit esse beatius z ita nobili⁹ dare q̄s accipe: vt act. xx. xvj. q. j. predicator. z pinde damnatius z sic ignobilius diripe q̄s pdere. Tercio nulla res pōt ita degenerare quin nobilitatē alicq; retineat sic z entitatē Et ita nobilitas est in demonibus z damnatis qui tñ nō ideo dicūtur ppie deteriores ex dei ptemptu Et blasphemijs pportionabiliter apud viatores. blasphemos. homicidas. raptores dei/denicq; z sue legis ptemptores. Et ea pter ignobiles intelligi Sed nō est in oīb⁹ manifestū. Quarto pterea nobilitas vna vel altera colit z honorat quousq; homo ille quidā nobil' q̄ in celi lōginqua abijt regnū patris accipe reuertet ad iudicandū manifestatur⁹ abscondita cordiū dum alligabit reges puaricātes in cōpedibus Et nobiles degeneres in manicis ferreis vbi sempitern⁹ horror inhabitat Nobiles vō meritis z grā pditos vocabit dicēs/ vēite bñdicti pris mei pcipite regnū/qō vob patū ē ab origie mūdi.

Capitulum

Nobilis Si tua sagax rusticitatis versucia huius mgri videlicet ẽcellarij ⁊ alioꝝ peritorum parte pductoꝝ dicta singillatim pspexerit tũc plura de iam dictis ꝓpte mea/put infra videb cõtentionis nre collatio ptineter applicabit ymmo recitabit. fateri compelloꝝ q quo vicz ad cõmendabiliũ virtutũ nobilitates ⁊ nobiliũ actuũ opatões ⁊ opeꝝ spectabiliũ exercitatiões rat⁹ sum plures de plebe mihi multisq; pgenitoribꝫ meis fuisse nobiliores sed hanc sincere limpideq; plustrando p singulos dies veteris ⁊ noui doctoꝝ legunt codices ⁊ totius orbis audiuim⁹ sermologos ⁊ nõdum sufficiũt doctrinare pcepta dñi virtutũ rudimẽta predicantis ⁊ auribꝫ pcipe Et si oĩbꝫ in arte sua peritis seu expertis credit: vt ôt phus j. Wetba. ⁊ no. de frigidis ⁊ malefi. fraternitatis/ mime tñ illis ⁊ quilibet auertit facie suã ne videãt in finẽ vnde colligit ex legũ auctoritatibꝫq medico credit de sua medicia. C. ô testa. muli. l. semel. Item naturali credit de natura. ff. de solu. si pactũ Itẽ fabro de fabrica in auctẽ. de nõ ali. aut pmu. §. q aũt Item doctori de discipl'o ⁊ mgro militũ de suo milite C. de offi. magi. officioꝝ. l. j. Item aduocato in causa in qua aduocat. C. de iudi. l. rem nõ nouã. §. patroni circa. C. de offi. ass. l. nemo ad fi. Item seruo de facto suo. C. de questionibꝫ. l. interrogari. ff. de edi. edict. l. ẽro. in fi. Itẽ messori de officio suo. ff. si messor. Item tabellioni de officio suo vt patet Itẽ confessori de pfesso. ô symo. nemo ⁊ no. de testi. testimoniũ ⁊ generaliter vnicuiq; in arte sua expto credendũ est. l. di. vt pstitueret. ¶ Et igit dixit Bernhard⁹ loq't Prisciã⁹ de pstructõe lr̃aꝝ ⁊ creditur ei. loquit Aristotiles de dyaletica ⁊ credit ei. loquit faber de fabricatõe loricaꝝ ⁊ credit ei Loquit xp̃us de salute aniaꝝ ⁊ nõ credit ei Et mi⁹ vicarijs sacerdotibꝫ ⁊ nũcijs missis ab eo O inquit Berñ. quanta demẽtia est hoĩbꝫ qui in artibꝫ suis eis qui fallere p̃t credũt ⁊ infallibili nõ credũt qui ôt Luc. xxj. Celum ⁊ terra transibũt. verba aũt mea nõ transibunt. Hec ille.

Rusticus Experioꝝ te veritatis numen patent edixisse Sed hoc puenit exinde/ qz sepe vidim⁹ eccl'iaꝝ pastores in regimis solicitudine suis subditis tepidioꝝ extitisse Et ita merito iuxta Greg. qui ôt Lui⁹ vita despicit restat vt eius pdicatio ptẽpnat. i. cõtemptibil' habeat. iij. q. vij. §. idez testat ⁊ in glo. nam hmõi sacerdotes dicunt preconis officiũ gerentes: vt. xlij. di. c. j. Et etiã alij dicunt pcones vicz illi vniuersitatis nũcij q̃ psules pcõsules et scabinos p reipublice tractatibꝫ in pretorij locũ siue pclamũ puocare solẽt. Et illis intrãtibꝫ et in vnũ pueniẽtibꝫ hmõi precones penit⁹ excluſi remanebãt. Sic precones xp̃i. i. pdicantes p singulos dies ad paradisi locũ pclamare ⁊ preconizare ⁊ sollicitare solẽt xp̃ifideles ⁊ plerũq; talibꝫ intrantibꝫ ⁊ pseuerantibꝫ precones hmõi ppetuo remanebũt excluſi Constat mihi dum nup pastor noster curat⁹ multũ detestãdo crapulam rusticoꝝ quedã sermone publico solerter predicaret. Et bibulos ⁊ Bibones miserabiliter tractaret Ecce modico tpe medio eundem ⁊ alios ruraliũ eccl'iaꝝ plebanꝰ capitulari cõuentu reperi discũbentes ⁊ in voce exultatiõis resonabant epulãtes ⁊ bibaces ⁊ ad equales ⁊ inequales haustus fecundis calicibꝫ in iurgitantes et mãducauerunt ⁊ saturati sunt nimis ⁊ in me psallebãt qui bibebant vinũ. psal. lxviij. ⁊ aio ſm Greg. pẽsare debem⁹ q sanctis ap'lis dicit ⁊ p ap'los vob. vos estis sal terre. Matt. v. xciij. di. sacerdotes. xxiij. q. j. qm̃ vetus Sal aũt sitim naturaliꝫ puocat ſm ypocratẽ/ymmo vos estis loq̃bar colũpne sal. vt vtoz Loth Ben̄. xix. Et ẽ ingẽs pot⁹ vini meri plen⁹ mixto. psal. lxxiij. qõ letificat coꝝ hoĩs. psal. ciij. ymo letificat deũ ⁊ hoĩes. vt iudi. ix. qz vinũ i iocũditatẽ creatũ ẽ Eccl. xxxj. ⁊ musica ⁊ vinũ letificat coꝝ ibidẽ. c. xl. ⁊ ipso aniaꝝ ingẽti gaudio reddit pfusos ⁊ dulces p oc'los stillat guttas ⁊ hoc redolẽtis valerni pcellaꝝ impet⁹ vias fauces pcutiendo cõ dolẽtibꝫ genis rubicũdis ⁊ lacrimaꝝ riuul' largiter pfusis exprient demõstrat sed vn⁹ de seniorib respõdebat dicens. optime dixisti qz sum⁹ sal terre quare p̃ rusticis vino sal pdire debem⁹ Et nõne scis q scriptũ est ꝓpte de nobis qui sum⁹ de sorte dñi. xxj. di. cleros. xij. q. ij. dñs cum concoꝝ. Inebriabunt ab vbertate dom⁹ tue ⁊ torrente voluptatis potabis eos quia apõ te est fons vite ⁊ plebs tua letabit in te. Quia parat nobis mensa dñi aduersus oĩes qui tribulant nos. psal. xxij. vnde dixit dñs p ꝓphetã Inebriabo aniaꝫ sacerdotũ pinguedine ⁊ ꝓplus meus bonis meis adimplebit Jere. xxxj. Item p Jeronimũ ⁊ habet. xxxij. q. ij. moyses / ania certe quia spũs est/in sicco habitare nõ põt. Unde iuxta glo. ibidem in sicco. i. in coꝛpoꝛe rudi ⁊ informi/ qz vtiq; coꝛpus sine ania rude est ⁊ informe/ quia moꝛtuũ/ hoc idem in ydolo videm⁹ qõ dum relinquit a spũ solũ manet truncus surdus ⁊ mutus. Unde auctoꝛitate Jeꝛo. bibim⁹. vt spũs. i. ania que in sicco habitare nõ põt vt pmittimus diutius in coꝛpoꝛe humido pseuerare possit ad frugem sanctis intellect⁹. Unde dixit ap'lus. j. ad Thi. v. Noli adhuc aquã bibere

sed vino modico vtere ꝓpter stomachū tuum ⁊ frequētes tuas infirmitates ⁊ ibi dixit Augus. q̄ in stomacho sedes est infirmitatis ⁊ ecce quomō possem deserere vinū. Judi.xx.c. Unde vinū qđ pollicitus es mitte seruis tuis dñe.ij. Paral'.ij. Et hoc Archiđ. videt notare in.c.luxuriosa.xxxvj.di. qui dicit vinū modice sumptū confert in clericis acumē ingenij. ergo a fortiori si multū sumit reddit intellectū acutissimū. Nam modicū fermenti totam massam corrūpit: vt j.ad Loī.v. ⁊ multū vtiq; plus ⁊ in croco ꝓptime patet qui quāto magis tāto largius tingere solet glosa aūt in dicto.c. Moyses. videt idē astruere de normānis anglicis ⁊ bolonis ⁊ talit fortassis audi ad bibendum vinū fuerunt hij de quib⁹ dicit ꝓpheta ⁊ puellā vendiderūt ꝓ vino vt biberent. Joel'.iij. videm⁹ etiā multū euidenter. q̄ nō tantū anima quia spūs est. ymmo spiritussanctus in sicco arido sterili infecūdo pauperq; loco habitare diutius nō solebat. vt patz in cartusiensib⁹ ⁊ ceteris religiosis p̄ter fratres minores de obseruātia q̄ spiritu dei ducti in obseruātia vite contēplatiue. que modo dicit reformatiōis degere cōsuetis. qui vtiq; loca hacten⁹ desiderabāt in habitationē sibi. ⁊ possidebāt vt a fructu frumēti ⁊ vini multiplicati fideles in pace x̄pi requiescāt vt det pinguedinē spiritus ⁊ pinguedo spiritū Ac si dicerē. q̄ obseruātie religionis cultores nō nisi loca victualib⁹ habū danter referta querebāt/ ymmo spūs inmundus dum exiret ab homīe ambulabat per loca arida ⁊ nō inuenit requiē quousq; reuerteret in locū vnde venit videlicz humidū ⁊ humanū. Matt.xij. Et licet aliqui irridebāt eos dicētes/ q̄ musto plen sunt isti. videlicz quos spūs repleuerat. vt Act.c.ij. Ego aūt rustic⁹ hac moderatiōis respōsione cōtentus ⁊ nō sacerdoti meo sed illi qui tam gloriant de corporis saturitate locut⁹ est cōfidenter re-

Nobilis cessi crediturus. Quod q̄s diligit de facili credit ꝓut predictū est sed fortassis iste sacerdos ignorauit quia scriptū est p Jero.xxv.di. ecce principes. Est inquit ignominiosum Jesum crucifixū pauperē esurientē farsis p̄dicare corporibus ⁊ ieuniorū doctrinā p rubentes buccas tumētiaq; ora ꝓferre Et idem de sacerdotibus eisdē ita dicens. Si in apl'oz̄ loco sum⁹ nō solum sermonē ip.oz̄ imitemur sed ꝓuersationē ipsorū ⁊ abstinentiā. Hec ille. Et ꝓpheta dixit vinū non bibebat oīis sacerdos Ezech.xliij. Et cum fecerint votū cum sctificenť ⁊ se voluerit do suo ꝓsecrari/ vino ⁊ oīni qđ inebriari p̄t abstinebunt. Numeri.vj. Et his postergatis ꝓpositū nostrū ꝓsequamur/ virtutē aūt nobilitatis decorem quē totis viriū viscerib⁹ nr̄is cōmendam⁹ Non penit⁹ relinquam⁹ sed plerūq; superficialiter accidēt aliter ⁊ incidenť ⁊ de suis speciebus ꝓut in p̄nti capitlo fecim⁹. ⁊ ita pluribus sequētib⁹ venerabilē ⁊ oīni laude dignissimū faciem⁹ ꝓut ꝓtinenter videb⁹ gl'iosam ꝓmemorationē.

De prime videlicet ciuilis seu pollitice nobilitatis origine ⁊ de varia hui⁹ nobilitatis descriptiōis Capitl'm septimū ait Rusticus.

Sentio te de nobilitatis virtutū culmine nō fore crebrius solicitādum sed de cuiusdam pretense claritatis pollitice siue ciuilis curialitate/ q̄ te nobilitate prefingis statui ruralitatis ⁊ delectaris curiosius in eisdē occupari. Quare p̄cor breuius quo poteris radicit⁹ vnde ꝓuenerit. Quid sit aut vtrū humane salutis auctor/ aut mūdialis prudentie sagacitas p̄ ceteris totius stat⁹ orbis nobilitatē eādem ⁊ quō presignauerit/ prestor tū solēniter q̄ quicquid in his iudicauerit declarādo/ tanq; iudici in causa ꝓpria tibi leuius credulitatis fides adhibeť euidenť suspecto. ff. de offi. ꝓsi. l. senat⁹ .C. ne quis in causa sua. l. vnica. Igit facilius inter te ⁊ me nascit ꝓtentiōis exceptiōis ⁊ replicatiōis naturalis altricatio/ ⁊ hoc nō est nouū. Nam in paradiso voluptatis ⁊ loco pacis videt exortū: vt ōt Archiđ in rosario suo sup ꝓbemio decretoz̄ Cum em̄ Adam de inobedientia p dñm arguerek/ quasi actiōi exceptionē obiciens relatione crimis in ꝓiugem/ ymmo in cōiugis actorē ꝓuertit dicens/ mulier quā dedisti mihi socia ipsa me decepit/ ⁊ comedi sicq; litigandi vel vero vulgarit dicam⁹ placitādi forma inter ꝓmos parentes in hoc ꝓmo trāquillitatis ortlo/ p dñm in pace ꝓstituto videt exorta. Unde cordax ⁊ intrepida sic tibi loquēdi facultas/ ⁊ mihi credēdo seu besitādo sit plenissime libertatis immunitas.

Nobilis Et si tibi fuerit credendi talis prerogatiue libertas Audi quid dixero ⁊ si rusticitas tua tepida rurali more nō annuerit/ mihi ꝓpterea nullus formidinis incumbit necessitas ⁊ si tuus offendit auditus fatigabilis ad modum aspidis surde obstrue aures tuas Et nihilomin⁹ de pollitica siue ciuili aut de humanali nobilitatis culmīe/ qnod cer-

tissime virtutibus initiũ credimus cepisse/ ⁊ quo nobilis differt a plebeo rustico/ vel opidano/ ⁊ per qđ nũc regitur terrarũ ambitus. ymmo qđ sydera spectãt astra mũrãtur cui luna sol ⁊ oĩa seruierũt per tempora. qđ cõditoris quoq; sydẽ in terris. put. j. c. xxvj. clarius dicem⁹. ⁊ pie matris eius extollebat humanitas. De eadẽ insuper nobilitatis ⁊ potentie ⁊ magnitudinis ingentia. inquit Salomon Ecclesiastes ꝓmo Ecce ego Ecclesiastes fui rex in Jerusalem locutus sum in corde meo dicẽs. Ecce magnus effectus sum ⁊ preces̃i sapiẽtia/ oĩes qui fuerunt ante me in Jerusalem tam scz iudeos q̃ Jebuseos ⁊ mens mea multa contẽplata est sapienter. ⁊ didici ⁊ dedi cor meũ vt scirẽ ⁊c. ⁊ ibidem. c. ij. magnificaui opera mea. Edificaui mihi domus/ plantaui vineas/ feci ortas ⁊c. Item possedi seruos ⁊ ancillas multãq; habens familiam/ armẽta quoq; ⁊ magnos greges ouũ vltra oĩes qui fuerunt ante me in Jerusalem/ co acerbaui mihi argentũ ⁊ aurum ⁊ substãtias regum ⁊ puinciarũ in quib; Salomon si ceteris extulit/ ⁊ tamẽ in istis neq; peccauit neq; deũ offendit/ sicut nec reprehensiõib; in scriptur⁹ subiacuit. Item xp̃us de eisdẽ nobilitatis ⁊ potentie sui generis magnanimitate se extollebat/ cñ diceret. Joh. x. Oues mee vocẽ meã audiunt/ ⁊ ego vitã eternã do eis/ ⁊ non peribũt in eternum/ ⁊ non capiet eos quisq; de manu mea ⁊ sequit̃/ pater meus/ qđ dedit mihi maior oĩb⁹ est/ ⁊ nemo potest rape de manu patris mei/ ego ⁊ pater vnũ sumus/ ⁊ se taliter de potentie ⁊ nobilitatis culmie sui patris celestis extollẽdo/ cum vtiq; pater celestis sit nobilissim⁹ ⁊ potẽtissimus/ ⁊ vtiq; nobilitas hũanalis ꝓput ꝓmissum est infra dicet̃ ꝓcedit de parentũ generositate quia filius reg⁹ rex est/ ⁊ filius ꝓncipis princeps est in pollitica nobilitate/ ⁊ sic xp̃us filius regis ore suo ꝓbat̃ cum ipse sit veritas ne indiget alia ꝓbatiõe. Item de illa nobilitatis ingẽtia loquitur euãgelista dum dicit Mariã matrem dñi/ ⁊ Joseph virum suũ esse de stirpe Dauid regis/ ⁊ de stirpe regia: vt patet Matt. j. ⁊ Luc. iij. Ita ⁊ legimus beatũ apostolum fecisse/ qui de eo q̃ natus esset ciuis romanus se extulit apud felicẽ presidem/ ⁊ natũ esse de tarso cilicie in deum ⁊ in Jerusalem nutritum ⁊ educatũ in lege ad pedes Gamalielis viri famosissimi: vt patz Act. xxij. De qua latius dicetur. j. c. xiij. §. de nobilib; inferioribus. Item vt narrat Petrus lombardus ⁊ sacra sancta canit ecclia dum Quintian⁹ cicilie cõsularis quereret a sancta Agatha ꝓput predixim⁹. cuius cõditionis esset quo ad generũ ꝓpagationẽ/ ipsa legit̃ respondisse. Fiõ tantũ sum ingenua. i. priuata nobilis aut libera fui/ ⁊ suz statim postquã nata fui: vt de pur. ca. c. j. ⁊ in glo. j. vel⁹ Ysid. Et bi. li. ix. c. v. qui dicit Ingenui dicti quia in genere habent libertatem/ nõ in facto sicut liberi/ vnde ⁊ eos greci eugenes vocant/ quia sint boni generis. ⁊ infe rebat Agatha sed expectabilis genere ⁊ oĩis parentela mea testat̃. i. multũ nobilis. de qua infra dicetur. Et ideo de huiusmodi nobilitatis ⁊ potentie magnificẽtia sine fastigio inquãtum poterimus ptinẽter loqui nõ omittamus/ ⁊ taliter videlicz vt de ortu necnõ nobilitatis ⁊ militie humanarũ origine ⁊ per suos gradus gradatim sine modo scalari/ de supioribus ad inferiores descẽdere aut ab inferioribus ascẽdere ⁊ generose clarius stemata nobilitatisq; passus discernere valeamus/ ⁊ licet tam largum ꝓpositũ ingensq; desideriũ ingenij mei modulũ trãscendere videatur/ confisus tñ in illum qui guttur tuũ strumo glutinatiõeq; globosum cõtra tue ruralitatis naturã/ fecit multa ꝓnunc eloquẽtia curiosaq; cõfabulatione redolere/ q̃ vtiq; ꝓsequar intentũ qđ mihi de premissis videtur imminere. ¶ Scias ergo put ait Tulius. j. de officijs Oĩis eñ qui de aliqua re suscipit̃ locutio debet ad diffinitionẽ ꝓficisci/ vt intelligat̃ quid sit de quo loquat̃ ⁊ ad quid cõcordat lex. j. ff. de iusti. ⁊ iure. Et taliter vt diffinitio cõuertatur cum suo diffinito. j. di. cõsuetudo. xiij. q. iij. c. fi. ⁊ xv. q. j. in prin. xix. q. j. in prin. de pen. di. j. Tres sunt actiões de cõsue. c. ij. li. vj. Unde diuersorũ magistrorũ diffinitiões ⁊ descriptiones de huiusmodi nobilitatis pollitice siue ciuilis aut humanalis claritate siue status celsitudine recitabimus. Ideoq; primo videam⁹ quid sit nobilis aut nobilitas ciuilis seu pollitica/ ⁊ interpellatim loquamur de nobilitate virtutũ/ vt vno cognito sincerius cognoscamus ⁊ reliquũ Quia put diximus vna sepe est generatiuũ alterius/ ⁊ ne putet rusticitas tua/ q̃ mihi sit in hoc vis aut virtũ differentia Si dicam quid sit nobilis aut quid sit nobilitas Unde scito ꝓncipali scitur ⁊ accessorium scito cõcreto scitur ⁊ abstractũ: vt in. c. accessoriũ. de re. iur. li. vj. ⁊ ff. e. ti. Cum principalis. ⁊. l. nihil dolo. §. Cum ꝓncipalis. Et ad similia facilis est trãsitus. xv. q. vij. Et hec diximus. xxvij. q. j. ydolatria de transla. c. ij. de pastu. Ex parte cũ concor. ¶ Unde cõuenienter dicam ⁊ indifferẽter quid sit nobilis ⁊ quid sit nobilitas/ quis illustris/ quis clarissim⁹ vel super illustris seu excellentissimus aut gloriosus aut serenissimus. ¶ Unde quidam Jobs

anglicus in diuersarū scripturarū facultatibꝫ multū expertus. sic inqt. ¶ Nobilitas est triplex, videlicz. cōmendabilis. tollerabilis. z vitupabilis. Prima est celi. scōa secūli. tercia inferni. Prima est beate viuentiū. Scōa est large donātum. Tercia est abutentiū. prima puenit ex anime sanctitate. scōa ex nature generositate. z tercia degenerat ex dyaboli prauitate. Prīa est deo acceptabilis / quia apud deū plus ornat nobilitas morū q̄ pgenitorū. vt. xl. di. nos qui. Et de illa supficialiter pme supza facta est mentio. Scōa est apud mundū laudabilis. de qua dicit. de dona. c. j. z illam psequi iubemur. z Tercia est apud deum dānabilis quā habuit Adam pm⁹ homo Et p ipsam sibiq̄ nobis vitā pdidit. vt dictū est supza. c. vj. ¶ Item antiqui dixerūt doctozes. nobilitatis secūde iamdicte claritatē in tribꝫ consistere. Primo in sapientie pfunditate / et spiritu pphetie. vt. j. Reg. ix. vbi dictum est Saul dum quereret asinas / ecce vir dei est in ciuitate hac videlicet Samuel. vir nobilis oīe qđ loquit absq̄ ambiguitate nouit. Scōo dixerunt nobilitatē consistere in regali maiestate. vt Ecci. x. Beata terra cui⁹ rex est nobilis. i. de stirpe regia: put ibi dicit glo. interlinial / ac si diceret de paupere domo nunq̄ bene nouit regem. de qua. j. dicetur. Tercio in iudicij auctozitate z iudicādi potestate. vt puer. vlt. Nobil' in pozt̄is vir eius vbi ptunc exercebantur iudicia sup pl'm quādo sederit cum seniozibꝫ terre. Unde officiū iudicis dicitur officiū nobile. Aristotiles aūt princeps pḥozum in libzo de bona foztuna nobilem siue pollitic̄ū siue ciuilem discernens a plebeo inuenit tm̄ / tm̄ a foztuna nobilitatem huiusmodi puenire. dum dicit nobilē tamē bene foztunatū dicemus. Et ratio sua colligit ibidem. quia talis nobilitas sibi preter suam cogitationē accidit. qz talis nascit / z sic stulti sicut sapientes nobiles esse possunt / sed stultus quo ad hoc est plus foztunat⁹. ratio colligit ibidem. quia sola foztuna z nō puidentia / z nō virtus ptulit sibi nobilitatē. Unde dixit. vbi plurimus intellectus z ratio ibi minima foztuna / et prozie ille rusticus faber factus est nobilis ex foztuna / de quo dicemus. j. c. xiiij. de Baronibus in merendula. Et vtiq̄ qui inter filios regis francie vel anglie seu hyspanie vel aliozum regum z pncipum primo nascitur. aut primogenitus moritur. z ex cōsuetudine introducta ab antiquo quā approbat Joh. An. post hostz. in c. licet de vota. habet ius primogeniture. z pre fratribus z nepotibus suis erit rex vel pnceps / nonne sibi soza z foztuna contulit sibi illam excelsam nobilitatis z magnitudinis ac claritatis serenitatem / pre consoztibꝫ suis qui pceserant de parentibꝫ eisdem / z ex eadē radice. vt dicatur. vnxit te deus deus tuus p consoztibꝫ tuis. psal. xliij. Nō obstañ. qđ le. z no. xxiij. q. j. c. vlt. videlicet q̄ filius regis rex dicat' / licet regnū non habeat. vt predictū est. Unde qđ videtur dñical'. bo. Similit' z Jo. an. in mercurz. sup regla sine culpa. li. vj. z Lardi. in. c. tanta. q̄ fi. sint legit. Et pcludit' p oīes / q̄ pmogenit⁹ illegitim⁹ postea p ptractū matrimonij cum cōcubina. vicz matre pmogeniti non piudicat in dignitate vel iure acq̄sito pmogenito de legitimo thozo prius ab initio pcreato. i. qui pmogenitus fuit legitim⁹ anteq̄ alius de cōcubina natus legitimaretur / sed hoc nihil ad ppositū nostrū / sed vltra pcedam⁹ / z ppie p nostro pposito ōt exptissimus Licero qui Tulius dicit' rethoric⁹ pitissim⁹ in rerū diffinitiōibꝫ exquisite diffusus / nobilis ciuili aut pollitica determinatiōe dicit' insignis. generosus. honestus. celeberrim⁹. pulgatus. bono genere magnoq̄ noīe dispsus. Item ponens differentiā inter nobilem z generosum dicens generosus nascit' nobilis / sed nobilis appellat' / quē opes z diuitie exaltabant / qđ est nota dignū. put. j. dicit'. c. xviij. p extēsum / vel fm Catholicon Generosus ōr a gen⁹ z appellatur generosus nobilis boni generz / licet eīm rustici gen⁹ habeāt / non tm̄ dicunt generosi / soli eīm nobiles describere solent suas genealogias ex quadā curialitatz z laudis legalitate / sed rustici seu populares / qñq̄ compulsi de iurz necessitate supputāt nationes duz tractat' de partiū ptrahentiū psanguinitatz z affinitatis primitate. vt le. z no. de testi. licet ex quadā. Sed pter hoc notanter nobiliū scit' genus. Nam z inter aīalia bruta que sunt nobiliora ad infinitū annozum numerū / ipsoz cōcernitur pagatio notissima. Nam apud nos z in dyoc'. Basilien. est quoddā castrz Eptingen. nuncupatū / z ibidem in quibusdā rupibꝫ altissimis quo ad boīes inaccessibilibꝫ est aquilarū nidus vbi p singulos annos extra omniū hominū memoziā produxerūt pullos suos. Unde nobiles de dicto castro de pgenie in pgenies / z ad plures annoz centenarios prout pdūt bystozie z hodie aquilā ducunt in armis / sic falcones Ancipitri silr z Nisi: necnō alij plures auicule nobiles hñt loca p pgenies. Ignobiliū aūt animaliū. vt sunt musce / scabiones / z similes / que nascūtur de putredine nullus nouit origines neq̄ notamus derivationes. Quamobrem pme nobiles soli dicūtur habere gen⁹ / z ideo plebei ab Origenes

dicũtur quasi sine origine/ vel ſm eundē/ nobilis deriuatur a notabilis per sincopā. Et dicit nobilis quasi notabilis qđ defacili notatur scz cuius nomē z genus cognoscuntur preclara. Item Lucidarius posuit differentiā inter expectabilem z nobilē: sic inquiens. Expectabil in exterioribꝫ nobilis/z interioribꝫ bene natus ab expecto vel ex genere expectabili ꝙ aliqui spectant aliqui miranꝫ laudando scz bonorādo/z ita legiꝫ;put predicit de sancta Agatha. Nobilem aũt dixit virtutibꝫ clarescere. ¶ Itez Phus Polit.iiij.dixit Ingenuitas siue nobilitas est virtus/z diuitie antique.facit ad hoc lex ſtēmata cũ ibi notaſ.ff.de gradi.affi. Itez Cassio dorus dixit. Nobilitas nihil aliud est q̄ꝫ diuitie inueterate.z p gen⁹ ad posteros deriuare/ sed Laurſ.doctor dixit Nobilis .q. non bilis.qz ſm medicos/bilis est quedam passio.ſ.humor in hominis cerebro cõsistens per quē homo ad iracũdiam ꝓuocatur aut irascit. Unde nobiles esse debent māsueti pre ceterſ z non ad elationē cõmoti.vt patebit.j. Sed Isiđ.x.Ethim.inqt. Nobilis dicit nõ vilis cuius z nomē z genus scit. Sed Papias dixit:put ab antiquis recepit cum sit collector auctorſ. Nobilitas est dignitas/ splēdor auctoritas/amplitudo z magnificentia. Hinc eximius Boe.iij.de con.ꝓsa.vj.dixit. Nobilitas est quedā laus ꝓueniēs ex meritis parentū. Et ibidem. prosa.ix.patenter innuere videt. Q̄ potentia/sufficientia/nobilitas/ reuerentia/z iocũditas/sint vnū z idem. de quo dicetur.j.c.xx. Unde Paulus.j. ad Cor.iiij. dixit/vos nobiles/nos aũt ignobiles/vbi dicit glo.vos nobiles.i.reuerendi/nos aũt ignobiles.i.despecti/ z ita glo.quo ad reuerentiā cõcordat cum Boetio/vnde dixit lex nobiliores.C. de cõmertiꝫs. Q̄ tria inducũt nobilitatē.natiuitas/diuitie/z honores/ꝓterea Ouidius fast. in.v. Induxit ꝙ quidā deus qui dicit honor cõcubuit cum dea reuerētie z ex ea genuit maiestatem/a q̄ Maius mensis nomiaſ/vnde dixit donec honor placideq̄ decens reuerentia vultu corpora legitimis cõposuere thoris. Dicimus insup aliquos viros fore vel fuisse glorioſos. quasi gloria plenos siue sint de nobili aut plebea generatiõe. Unde dicit Bern. Tria sunt que faciũt hominē glorioſum. scz honorabilis societas. vestiũ pulcritudo. z dignitas. z si vnū illorum deest homo glorioſus nõ est. Nam si societas seu comitatus honorabilis est absq̄ vestiũ ornatu nihil valet/aut si vestiũ pulcritudo est sine dignitate nihil opatur. Et sic ꝺ aliꝫs. hoc experienter videmus in mulierculis p̄cioſe vestitis nulla familia suffultſ. Huiusmodi aũt dignitas consistit in duobꝫ. Primo. ꝙ sua claritas ad multorū noticiam deducaſ. Scõ. ꝙ ab aliꝫs approbetur quibus claruit: vt penes illos claresçat z innotesçat/z etiā innotuit p aliq̄lem commendationē z laudem/hoc voluit venerabilis Catho dum dixit in ꝓlogo libelli sui. vt glorioſe viuerent z honorē contingerent/z tales fuerũt quos Boetius.ij.de con.metro.vij. glorioſos cõmemorat/dū dicit/summũq̄ credit gloriā late patentis.z.j.vbi sunt. fidelis ossa fabricij manent/quid Brutus.aut Rigidus.Catho ⁊c. Est aũt gloria. vt dicit Tulius frequēs de aliquo fama cum laude/sed Ambrosius dixit. ꝙ gloria est clara cum laude noticia. Augus. insup dicit in lib. de ciuitate dei. de gloria seculi. ꝙ gloria est iudicium hominū bene de hominibꝫ opinantium. Et inde dicuntur glorioſi huius mundi/ qui ſm Boetium vbi supra. bis moriuntur. Primo in corpore. Secundo in fama: sed alij fuerunt glorioſi principes terre. qui quomodo in vita dilexerunt se/z per virtutes vixerunt glorioſe / z hꝫ nihil ad ꝓpositum nostrū: sed inclitus ſm Brittonē dicitur valde glorioſus/ z componiſ ab in z cleꝫ.a.um.qđ est nobilis vel glorioſus/sed nõ est in vsu.z descēdit a cleo cles clec cletū. Isiđ.aũt Ethi.x.dicit.ꝙ sit grecum nomen. Nam clycū grece glorioſum dicũt/vnde scribit vir inclit⁹ Mauritius/ sed fuit quidā nomie dantes Elegeri de florentia vulgarſ poeta laudabilis nimis qui inſ multa suoꝝ carminum dictamia famoſiſſima/ vnū fecit notabiliter liricū de nobilitate in vulgari lombardico/ et in eo recitat tres opiniones antiq̄ꝝ. Prima quaꝝ talis est/ꝙ quidā impator dixit Q̄ nobilitas est antiqua eris seu diuitiaꝝ possessio cū pulchris regimibꝫ z moribꝫ. Alij dixerũt. ꝙ antiq̄ boni mores boiem fecerũt nobilē/z hij de dinitiꝫs minime curare videnſ/sed tercij dicunt.ꝙ illi dicunſ uobiles q̄ descendũt de pē aut auo valenti/z dum has descriptiões multſ armaret coloribꝫ/rōnibꝫ/z argumētſ/demū easdem reprobauit/in eodem dictamine trahens se ad nobilitatem virtutū/cum glorioſo verborū certamine. Postro dñs Bartholomeus de saxoferrato eximius vtriusq̄ iuris doctor/necnon aliarū scientiarū floribꝫ mirabiliter laureatus/z exꝑtus inter cetera.tres in vniuerso posuit nobilitatis differentiarū discretiones: sic ꝓcedens dicendo. ¶ Prima nobilitas est theologica z supnalis. Scõa est naturalis. Tercia nobilitas est pollitica z ciuilis. De prima proxime supra superficialiter locuti sumus.de scõa videlicet nobili

tate naturali qua vnũquodq; animal aliud excellit dicet.j.c.xj.circa mediũ. ꝟ.percepi fatigatio ne ⁊ sequenti/ ⁊ supra tactum est.c.vj. De tercia videlicet pollitica seu ciuili nobilitate/qua nobilis ingenuus seu ingenuosus illustris.insignis.aut gloriosus distinguitur a plebeo siue rusticano.aut simplici ciuitatensi.de qua tanq̃ expertus ⁊ antiquus curialis principũ talem posuit diffinitiõis descriptionẽ pre ceteris notabilẽ/dicendo. Nobilitas est qualitas illata ꝑ ꝓncipatum tenẽtes qua quis vltra honestos plebeos acceptus ostenditur / ⁊ dum idem eximius doctor taliter nobilitatẽ cõmendaret diffiniendo:protunc coetaneus suus/videlicꝫ dominus Agapitus de columpna principum Romanorum germine procreatus / et episcopus Bononieñ. spernendo huiusmodi nobilitatis determinationem dicens sequendo Senecam epistola.xliiij. Nobilitas est in anima habitus virtuosus: aut a natura productus/ per hoc nobilitatis sue stemma polliticum vilipendendo. Seneca autem in dicta epistola mouebatur per Lucillum conquerẽtem ex eo. Ex maligne natura fortunaq; similiter ageret cum eo/ quia non erat natus nobili de domo. Et ideo non poterat eximere se de seruitutis inuide iugo ⁊ popularium familiaritate/ ⁊ causas causarum assignabat quia non habebat statuarum insigne vel arcuum decus notabile qđ maiorum ⁊ predecessorũ nobilitatis stigma signabat/ ⁊ ita quondam imperator erigebat statuam: vt videtur rome de sepultura Julij cesaris prope sanctum Petrum/ et etiam in campo Martis/ et hoc ad honorem suum vel concessit fieri in honorem alterius principis: sed non in honorem priuati pro pecunia: vt patet.C. de sta.⁊ yma.l.vlt.et penult. Et licet erigatur statua ad honorem principis / hoc tamẽ sine adorationis ambicioso fastidio faciendum est ⁊ in presentia iudicis: vt.C.e.ti.l.ij. Et olim fugiẽtes ad huiusmodi statuas reportabant immunitatẽ si iustam causam habuerunt: vt.C. de his qui ad sta. confu.l. vnica. Ex his igitur nota / ꝙ etiam post mortem nobilitas dabatur quõdam per principatũ tenentem: prout nunc videtur in vrbe / vbi plures ponũtur arcus triumphales ⁊ statue prout predictum est supra.c.iiij. Ad antiquorũ nobilium diuas cõmemorationes Seneca autem consulatus est Lucillum dicendo. Si te vis eximere vulgo / et effici nobilis viuas virtuose. et animã virtuoso habitu induendo / veritas tamẽ est prout dicit idem Seneca. lib.j.de clementia ad Neronem valde notabile verbum videlicet Ex animus illius qui ex nobilibus traxit originem facilius ad virtutem inclinatur: prout.j.dicetur. c.xxv. Ubi nobilitas pollicita inter sanctos dei cõmendatur. Ponit exemplũ de equo boni generis/quia liberius regitur freno q̃ alius. Unde dicit Archiđ.xlv.di. Cum beatus. post Senecã ⁊ etiam tactum est supra Generosus animus hominis facilius ducitur q̃ trahatur / ⁊ de se in altiora cõscendit.de elec. si religiosus.li.vj.per Jo.mo. Itẽ Seneca in ꝓuerbijs. Nobilis equus vmbra virgo regitur nec calcari ignauus cõcitari potest. Item Ouidius. Quo quisq; est maior magis est placabilis ire. Et facilis motus mens generosa capit. Item corpore magnanimo satis prostrasse leoni. Sed lupos atq; truces vrsi morientibus instant. Item Cancellarius Parisieñ. predictus inquit. Ciuilis nobilitas est preeminentia quedã notabilis homini proueniens ex laude conditionis parentalis / non quidem a primis parentibus / quia eadem cõmunis ad om̃es: sed vt ad nostrum redeamus propositum / dico ꝙ nobilis seu nobilitas sunt nomina generalia / ad omnẽ sanguinis dignitatem post plebeos / aut simplices ciues / vsq; ad imperatorẽ exclusiue / qui Augustus cesar vel serenissimus nuncupatur: prout.j.dicetur. de imperatore.c.xiij. et nomine nobiliũ non cõprehenditur / ⁊ ita rex dicitur nobilis Eccĩ.x.vbi.dicit. prout premittitur beata terra cuius rex est nobilis. Similiter ⁊ princeps dicitur nobilis. vt Numeri xxv. vbi dicitur ꝙ Cobse fuit filia Sur principis nobilissimi Madianitarũ / et Marchio dicitur nobilis. de testi. constitut. et Comes dicitur nobilis. de suppleñ.ne prela. grandi.lib. vj.in prin.xxiij.q.v. Circumcelliones cum superscriptiõe. de penis.c.vlt. Et vicecomes dicitur nobilis: vt li. non conte. Accedens vnde ⁊ omnes inferioris gradus cõditionum nobiles dici possunt vsq; ad ciues minores seu cõmunes exclusiue. Ex autem Adam nobilis fuerit: et nobilitatem perdiderit:supra probatum est. Post ipsum autem vsq; ad Noe non legimus aliquam quo ad nobilitatis discretionem ⁊ excellentiam ciuilis seu pollitice fuisse differentiam. Scribitur autem Geñ.c.ix.ꝙ Noe noui seculi necnon etatis secũde propagator solus ⁊ vnicus tres habuit filios: videlicet Sem Cham et Japheth Et ab illis disseminatũ est omniũ hominum genus super vniuersam terram. Hinc igitur primum: prout tu tetigisti supra. c. proximo propter virtutum merita nobilitas et vitiorum de merita videlicet rusticorum

Capitulum

ruralitas ꝛ exilissime seruitutis ignobilitas experiẽter origines fomẽtumq; receperunt ꝛ initia Nam dictũ est per Noe filio deriſozis sui. Maledictus Canaan seruus seruoꝝ erit fratrib⁹ suis. Et ꝑm magistrũ in histoꝛ. ibidẽ maledixit aũt nõ filio q̃ nominabaꝫ Cham. Sed filio filij qui dicebaꝫ Canaan: quia sciebat in spiritu filiũ ipsum nõ seruituꝝ fratrib⁹: sed semen eius nec omnes de semine: sed eos qui de Chanaan. Et inferebat: peccata quidẽ patrũ vindicãtur in filios. de quo supra dictũ est in filijs ꝛ succeſſoꝛib⁹ Romanoꝝ. c. iij. Unde dixit Greg. xxvj. moraľ. c. xv. Chanaan videlicet Cham filius fuit. Et quid est q̃ Cham peccãtis Chanan ei⁹ filius sententiã vltionis accepit. Quid est q̃ nõ in se: sed in posteritate percutiť. nisi q̃ reprobo rum nequicie hic quidẽ multe proficiũt: sed in posterũ feriũtur. Hinc dixit idem Noe. Benedictus dñs deus Sem. sit Chanaan seruus eius. Ꝓzro dilatet deus Japhet: ꝛ habitet in tabernaculis Sem: sitq; Chanaan seruus eius. Ecce hic notabiliter triplex hominũ status de signatur. Primo nobiliũ dominantiũ. Secũdo Ciuiũ vel Burgensiũ vniuersitati populoꝝ cõmunicãtiũ: qui in tabernaculis: hoc est ciuitatib⁹/vꝛbib⁹/castris/vicis/burgis/opidis/aut suburbijs dominantiũ habitabũt. Tertio seruoꝝ. i. rusticoꝝ ruraliũ ꝛ plebeoꝝ vulgarium in rure perpetuo moꝛantiũ: ꝛ duobus generib⁹ hominũ perpetuo seruientiũ. Cum seruitus hodiernis diebus non sit nisi inter plebeos ꝛ ignobiles: quos demonstrauit notãter Noe cisdẽ nobilib⁹: ꝛ Ciuitatẽsibus seruituros. Antevero diluuiũ dum mũdus duraverat ꝑm Jsiõ. Et bi. iij. per duo milia. cc. ꝛ. lij. annos prout predictũ est/nõ reperim⁹ in scripturis dominãtiũ hmõi discretionẽ. Et incõcussa fuit libertas/nec obsequia ab inuitis consoꝛtibus exigebaꝫ: nec fuit seruitus: vt probaꝫ. xxvj. di. sexta. Et ibidem no. Archiõ. q̃ iure diuino. i. precepto. Et in spiratione diuina primũ post diluuiũ introducta sit seruitus per Noe. Sed licet Noe diuina inspiratiõe maledixerit nepoti: ꝛ eũ addiderit seruituti. vt. xxiij. q. iij. §. sed qui. Et ita diuino iure cõtineť qualiter seruitus introducať: quõ fuit humano iure cõtinuatũ. Uel dic prout no. j. di. c. ius gentiũ. Clarissime tamẽ de hmõi seruitutis materia vide per Johannẽ in sũma cõfes. lib. j. ti. viij. Et hinc vadamus ad alia: prout autẽ veteris testamenti narrat historia: similiter ꝛ Hugo de sancto victo. figuraliter ꝛ apparẽter in quadã arboꝛis forma demonstrat. Et certũ ꝛ indubitatũ nobilitatis stẽma in hũc mundũ figurat. Et ita videlicet q̃ Sem genuit Arphaxat: qui genuit Cainã Sale: qui genuit Heber/qui genuit Saruch: qui genuit Nachoꝛ: qui genuit Thare/qui genuit Abraam/qui vltra genuit Ysaac ꝛc. Quã quidem geneologiã tibi notissimã Matheus. c. j. ꝛ Lucas. c. iij. ꝓsequũť/ꝛ ꝑm euangelicã veritatẽ/nobilis inde stirps Jesse/ pater qui fuit Dauid regis Salomonisq; filij sui ꝓpago ꝓcessit/ꝛ per multos eximios viros preeminẽtis nobilitatis se direxit/vsq; ad illum de quo scribitur/ q̃ habet in vestimẽto et in femoꝛe suo scriptũ rex regum ꝛ dominus dominantiũ Apocaľ. xix. qui fuit Jesus xp̃us gloꝛiosissime ꝛ nobilissime virginis filius.

Rusticus Uere miranda mihi narrasti ꝛ nobilitatis ꝛ rusticitatis verissimarũ saltem post diluuij tẽpoꝛa generaľ exoꝛdia patenter demonstrasti. Cum aũt iuxta nobilitatis vtriusq; descriptiões multe fuerint tum virtute/tum scientia/tum potentia persone multũ commẽdabiles. Dic rogito quo tẽpoꝛe seculi conuenerint illi vel tales vtriusq; nobilitatis aut ignobilitatis in mũdo copiosioꝛes.

Nobilis Dico tibi q̃ non tm̃ hoim̃/sed ꝓ oꝛbẽ vniuersoꝝ bonoꝝ ꝛ ꝓtrioꝝ cõparuerũt casus/cultus/ꝛ euẽt⁹ expient excessiue circa iãdicti pacifici regis aduentũ vt ecce. Nam dũ pacis odoꝛ inaudite/ꝛ super mirãde mũdo vniuerso redolebat integerrim⁹/ ac romanoꝝ senat⁹ floꝛuit clarissim⁹/ꝛ Romani imperij ꝓncipatus patuit latissimus/ regnauit Octauianus Augustus impatoꝛ nobilissimus ꝛ potẽtissimus/ cui per famosissimã Sybillam Tyburtinã aduentus xp̃i vaticinatus est ꝓpinquissimus/ qõ firmabat carmine Uirgilius protunc poetarum doctissimus/ ꝛ illico violenter eternitatis templi rome ruebat murus foꝛtissimus et terremotus in Judea ingruebat immanissimus/ ꝛ coꝛpoꝝ celestium mutationis apparatus cõparuit singularissimus/ꝛ fons olei erupuit in Bethlehem limpidissim⁹/ dum natus fuit ille filius cunctis gentibus desideratissimus/de quo canebat angelorum chorus in terris rarissimus/ et auditus est coꝛũdem cantus celestis gloꝛiosissimus/ quẽ filium in vlnas recepit Symeon senex reuelatoꝛ luminis salutaris lucidissimus/ et illum cum muneribus visitabat trium magoꝛum exercitus ab extremis terre cursu velocissimus quos duxit stelle coꝛruscantis splendoꝛ singularissimus/ꝓpter quod in Judea trucidatus est puerorum cetus martyrum candidatus innocentissimus ꝛ eũdem q̃ ita parturit venter vi ginalis castissi-

mus/demõstrabat digito ꝓpheta. Inter natos mulierum sanctissimus/quẽ genuerant Elyzabeth ⁊ Zacharias sacerdos benignissimus. Et extunc contemporanei fuerũt Magdalene peccatricis animus contritissimus/⁊ Johannes euangelista discipulus christo dilectissimus. Et tunc floruit Valerius maximus factorũ ⁊ dictorum memorialiũ dictator largissimus. Et Horatius inter Satiricos ⁊ Lyricos poetas latinosq; ꝺm Jeronimũ grauissim⁹. ⁊ fuit magister Ouidij Nasonis. ⁊ hic fuerat versibꝰ heroicis ⁊ eligiaꝯ babũdantissimus. Et Persius satiricus amenissimus et Josephus iudeus hystoriarum scriba famosissimus. Unde merito fuit plenitudo tẽporis in qua mediũ silentiũ ꝓtinerent oĩa Et oĩpotens sermo dñi. i. filius exiliens de celo ⁊ a regalibꝰ sedibꝰ. Sap. viij. vt adimpleret oĩa exulat⁹ sub herode rege Tyranno seuissimo/venditus a Juda mercatore pessimo/condẽnatus a Pylato iudice iniquissimo ingruente cõtra naturã eclipsis horrore per orbẽ solis grandissimo regnãte tyberio Romanorum impatore reipublice moderatissimo athenis de gente Dyonisio ariopagica astronomo subtilissimo/cui contẽperales fuerũt phylo inter iudeorũ philosophos ꝓncipalissimus. ⁊ Symon heresiarcha in arte magica peritissim⁹ ⁊ Tulius q̃ ⁊ or Marc⁹ Licero rethoricoꝝ elegãtissim⁹: ac Lucan⁹ punicoꝝ belloꝝ scriptor diktissim⁹. ⁊ Athenodor⁹ tharensis stoycus ꝓfundissim⁹. et Marcus seruiꝰ flaccus grãmaticorũ exq̃sitissim⁹/q̃ꝝ tpe passus est Stephanus lapidatus post xp̃m ꝓmus ⁊ his diebꝰ grauiter afflixit iudeos in iherusalem ꝓpheta falsissimus/quẽ congressiõe fugauit felix preses ibidem austerissimus. cui successit in officio festus preses Pauli conseruator optimus/quos martyrio sequebatur Petrus apostolorum ꝓnceps pontifex misericordissimus. ⁊ Paulus archidoctor gentiũ facundissimus Cum quo floruerunt Seneca philosophus moralissimus. ⁊ collega suus videlicet Burrus rei militaris dux strennuissimus. ⁊ illos quattuor interemit/cesar Nero ecclie primus persecutor flagitiosissimus/cuius Galienus medicus erat expertissimus ⁊ Builus cõsul rapax versutus omniũ funestissimus. et messula corninus vrbis p̃fectus humillim⁹/⁊ his diebꝰ claruerũt Lucullus discipulus Senece moraliũ virtutum inquisitor studiosissim⁹. Marcus Therentius Varro in deoꝝ figmẽtis exq̃sitor curiosissim⁹/⁊ Lornelius gallus forolivien̄.poeta gnarissim⁹. Plunatius Plautus Ciceronis sequax oratoꝝ insignissim⁹/⁊ Juuenalis morũ scriba feruẽtissimus/⁊ Quintilianus rei oratorie ꝓfacus magister ꝓbatissim⁹/⁊ Horatius eiusdẽ facultatis metricus amenissimus/⁊ his cõtemporales fuerũt Gallio accuratius ⁊ celsus ⁊ virginius ⁊ Plinius ⁊ Tutilius/ quorũ rethorica vt ait Quintilianus gaudebat mũdus vniuersus/⁊ Higidius figulus poeta ꝓfuadẽtissimus/⁊ tunc Pollonis attali ⁊ Fationis stoicorũ sermo intonuit ingẽtissim⁹. et horũ tpibus ⁊ sub Nerone/pene totam romã p septem dies ignis cõtinuat⁹ cõsumpsit amarissimus/quẽ Neronẽ immediate p̃cesserant ⁊ Tyberiũ sequebãtur impatores Baius galligula vir omniũ ante se sceleratissim⁹/⁊ Tyberius claudius vltor in iudeos mortꝭ xp̃i recẽtissim⁹. et eius tẽpore apostolorũ chorus diuisus est ꝑ mundũ beatissim⁹/ ⁊ euangelistaꝝ euangelicis tubis sermo p orbem altitonauit veracissim⁹/⁊ tũc apparuit in egypto Fenix vnicus inter aues mũdi prestãtissimus/⁊ ea tẽpestate rome domus ineffabil' structure que dicit Coliseus erigebatur mirabilissim⁹/⁊ p tunc iudeorũ tumultus ad triginta milia oppremebat in Jerusalez in foribus tẽpli sediciosissim⁹/ac romanorũ ꝓplus atrocissima fame cruciebat tristissim⁹/⁊ extũc Titi ⁊ Uespasiani in desolationẽ Jerusalem ⁊ iudeorũ dispsionẽ triũphus ꝓcessit glorioſſimus Et preterea in vrbe xp̃ianorum vulg⁹ in fide xp̃i fuit feruẽtissim⁹/⁊ cccc q̃ omniũ ⁊ singulorum circa put p̃misim⁹ aduentũ xp̃i/⁊ infra vnius tunc bomis vite spaciũ largissime cõplebatur euẽtus sup babundantissim⁹. Qd̃ eñ p babũdantiã in aliquo genere dicit vni soli cõuenit: vt hic p extẽsum. Nam ⁊ suplatiu⁹ nõ habet gradũ supra se/⁊ vni soli rei cõuenit: vt le. ⁊ no. ff. de ꝟ. ob. vbi aũt. ſ. Rſ. ff. de edi. edic. Siquis venditor. §. vlt. vbi lex dicit de optio cocho pro notabili exemplo ꝛc̃. **Rusticus** Delectabar ſi saltẽ vera sunt que ꝓpsisti/⁊ maxime de tam pstantissimoꝝ fama virorũ taliter ꝓcurrentiũ p vnius vite spacium bomis tẽpora/fuit ne nostre tẽpestatis cuo viuens sup terrã/qui in tantorũ virorꝝ ccrupoꝛni meruerit aut compbendi nũero **Nobilis** Firmiter credo q̃ fuerit q̃ttuor viri tpe ꝓsi si ꝓtũc in flore viuẽtium viguerit. lij ꝓstañ. qd̃ incepit de anno dñi. M. cccc. xiij. ꝓtũc p pitioribꝰ de mũdo p̃electi/vicz Frãcisc⁹ de zaberellis cardinal'/⁊ Petr⁹ de ancharano ciuis Bonoñ. in vtroq; iure pitissimi. Itẽ archiep̃us sarisburgen. de anglia ⁊ q̃dã ep̃us ffrmioꝛ de Dacia ĩ theologia ꝓfũdissimi. Itẽ ĩ ꝓsilio Basilicñ. pñti Nicola⁹ monach⁹ ō cicilia

Poznań

Capitulum

cardinalis Panormitanus ⁊ Ludowicus de roma vtriusq; iuris monarche famosissimi et non dubito si tēpore supdicto vixissent in catbalago pdicto locū glīosuz int illos obtinuissent. Sed nūc audi miranda/⁊ si salua grāmatical' discipline/ ymmo vtriusq; iuris traditiōe possemus sup suplatiuos saltem excellētissimis virꝫ vt p̄mittit aplicatos gradus fingere suplatiui nouos/⁊ talis suplatiu⁹ hic nouis ptinēter rebꝫ recenter gestis tanq̄ arduo miracl'o opi non solito sup spem hominū viuentiū preteritorūq; qualitercūq; ꝓsistentiū a mirādis eueniret collocandus/vt ecce Nam nup vicz de anno dñi. M.cccc.quadragesimosexto/ ipsa die scti Benedicti quidē miles in armis/noīe Fernādus de cozdula natiōe hyspan⁹ de regno castelle oriūdus vigintiunius annoꝝ elegantꝫ forme ⁊ ꝓgruentis statute ad locū studij vniuersitatꝫ Heydelbergen. studiose puenit ⁊ non tm̄ lr̄aꝝ/sed ꝓboꝝ ⁊ factoꝝ recentissimoꝝ testimonio pbauit Et palā tam cozā principe palatino/ quā cozā pitioribꝫ eiusdē vniuersitatis viris pbatissimis edocuit/qui sub notato sue magnanimitatꝫ gesta ad diuersa mūdi climata ꝓbis ⁊ scripturꝫ notificabant/put documēto veraci demozantibꝫ in vniuersitate parisien virꝫ peritissimis testimonia digna pceperant Qz hic miles nobilis genere pcreat⁹ sit mgr̄ in artibꝫ in vtroq; iure doctor mgr̄ in medicinis ⁊ sacre theologie pfessor Attamē layc⁹ in oīibꝫ exptus eque prompt⁹ in singulis bñ cōpositus multū affabil'/humil'/ ⁊ formal'/hic memoziter tenens quasi totā bibliam Nicolaū de lyra. desup ⁊ dicta scti Thōe Alexādri de halis Scoti ⁊ Bonauēture/⁊ igit istoꝝ et multoꝝ aliꝝ scripturas luculenter allegebat Attamen leges ⁊ decretales cū glosis suis/ et signāter in toto decreto/mēte menteten⁹ sibi quasi nō cōmissum oīndebat. Unde in bis duabꝫ facultatibꝫ superficialiter ⁊ non tam exquisite/put in alijs sciētijs put p se fatebat'/pter textuz miram mltitudinē pcedebat Et insup Auicēne Galieni ypocratis ⁊ q̄ plurimoꝝ aliorū librorum in medicinis plenā hz̄e noticiā demōstrabat Et pzesertim in liberalibꝫ artibꝫ vix credibile fert' Aristotilē nouisse pfundiora. Unde quasi scit oīes text⁹. oīia scripta doctoꝝ. cōmentatorū ⁊ albagasti ⁊ alioꝝ multoꝝ/ scit totā metaphisicā/scit q̄nq; ydeomata scribere ⁊ legere/pter naturale/vicz latinū. hebzaicū. grecū. caldaicū. ⁊ arabicū pversatus est in ytalia ⁊ quasi rūdit publice famosiozibꝫ p oīia ibidē vniuersitatū ⁊ facultatū studia/⁊ oīe qđ legit/q̄uis celeriē totū intelligit/⁊ memozie firmit' cōmittit Item multū exquisite scripsit sup almagestis ptholomei ⁊ sup magnā partē biblie/⁊ latius sup Apocalipsim ⁊ plures alios libzos de nouo cōposuit/scit etiā signāter musicā in practica /⁊ non solū in q̄cunq; instrumēto musicali p se ludere sed ipm etiā nouit cōponere Item in pīsentia regꝫ francie de arte militari/ ⁊ ad oīia interrogata flozidissime rūdebat/⁊ ad eiusdē regꝫ instantiā fecit mire pulchzitudis epistolā Ad pacē exhoztatozia mirāde psuasiōis cōponebat/⁊ put subiūxit mgr̄oꝝ scripturꝫ/put videbat' auctēticа. vt paucis multa ꝓcludam. scit oīe scibile ⁊ oīe opabile. Quapzopt' aliqui de vniuersitate Parisien. ipm spem bonū. aliqui ꝓ malū iudicabāt aliqui dixerūt q; a dyabolo totū repozabat. videbat' multꝫ q; esset antixp̄us vel vnus de discipul's suis. ⁊ discrepabāt put licuit tot et tantꝫ āmirantibꝫ sup talibꝫ mōstruosis actibꝫ Item put narratiōis ozdo demōstrat clarissim⁹. Item miles ab vniuersitate parisien. anteq̄ agnosceret' a dñis epō parisien. ⁊ parlamento put arrestat⁹ fuerat ⁊ detent': sed demū ad presentiā totius vniuersitatis vniuersalit' ꝓgregate apud scm̄ Bernhardū p̄sentat⁹. vbi p rectozē studij multū rigozose sup quā pluribꝫ articul' sinistre per quosdam delatis fuit seriatim examinatus. sup quibꝫ ornatissime humiliter se nominādo puerum indoctū ptinentissime respōdendo fuerat reptus. ⁊ de ligato nō ligat⁹ ⁊ de nō libero liber recepta magnoꝝ reuerētie ⁊ honoris exhibitiōe a pdictis dño epo ⁊ de parlamento fuerat legaliter remissus. Et vltra quot q̄les ⁊ q̄plures bis similes ⁊ maiozes oīni laude dignissimos pfecerit actus. apud oīm facultatū viros eximiozes studij Heydelbergen. quidā solēnis theologie doctoz scripturis solēniter cōmendauit ⁊ euo nro pzefilijs hoīm tam clarus mūdo quarūlibet sciētiaꝝ monarcha cōparuit ⁊ quantū fortassis aliquos p̄missoꝝ tam in viridi statu pzefulserit Et posterius quid sequat' tanti pdigij mōstruosi signaculū. scit ille qui nouit oīa anteq̄ fiant

Dañ. xvj. **Rusticus** Pro certo tu refers mirāda. ⁊ si nō tam recentia rerū gestaꝝ pdu ceres testiōia dubitarē in fide talibꝫ pdigiosis adhibēda. Sūt em̄ annotatiōe digna sed dic queso/ quid tibi videt'/ vtrū diuinū vel humanū vel angelicū vel dyabolicū accumulatio tātaꝝ in vna psona sit tā largiter facultatū cū dicat Greg. sup Ezech. Omel'. x. Non em̄ vni dantur oīia videlicet virtutum munera ne in superbiā cadat elatus. Sed huic dat' q; tibi non datur/qđ ei denegat'/qđ exēplariter pulchze psequit'/ad vnam co-

lumpnam ibidem/ quã diuersimo de diuersis virtutes distribuũtur. **Nobilis** Dicit idem Greg. in quadã omelia: vt reby mirabilib⁹ fidẽ prestant facta mirabiliora/ Nam put tu supra notãter tetigisti/ rudes piscatores nõ annoꝝ curriculo Dz momẽti spacio oĩa genera linguaꝝ que sunt .lxxij. put .j. patebit. c. xxv. Et scientiaꝝ cõprehendentes loquebant magnalia dei Act. v. ⁊ vnus ⁊ idem spũs diuidẽs singulis put vult .j. ad Cor. xij. qõ pulchre plequit Greg. in moral'. li. xvij. c. xvij. in prin. Et q̃ vbi vult spirat Et nescis vnde veniat aut quo vadat Job. iij. de renunc. mũ cum prid̃. Unde dicit Ysid. de summo bono li. j. c. xv. Donum sanctus spirit⁹ in mẽbris eccle singillati diuidit Et in singulis singla dona tribuũtur/ xpus aũt solum plenitudinis gr̃az habuit Alijs aũt dans sermonẽ sapientie/ alijs scie/ alijs fidem ⁊c. Item dicit idem ipse eĩ ineffabilia docet/ que pferre humanus sermo nõ potest/ ante aduentũ dñi/ tñ pphete ⁊ pauci ex oĩm pl̃o iusti/ donũ spiritus sancti merebant. Post aduentũ aũt dñi spiritus sanctus cũctis est credẽtib⁹ distribut⁹ Juxta q̃ pphetã dñs loquit dicens. Et erit in nouissimis diebꝫ Effundam de spiritu meo sup omnẽ carnẽ Act. ij. Joel. ij. Eunctis eĩ nunc gentib⁹ gratia sancti spirit⁹ tradita est/ ⁊ aliquãdo non dignis/ sed reprobis dona spiritus sancti pferunt sic Cayphe data est pphetia/ ⁊ Balaam ⁊c. Hec ille. **Rustic⁹** Et q̃d dicꝫ de rusticis iã his diebꝫ futura pnosticantib⁹. **Nobil.** Non puto fore ptra fidei scẽ traditionẽ si rustici penitus impiti pphetizare pssumpserint/ put vidi pphetizantes in diebꝫ nostris Et vera put exit⁹ rerũ demonstrabãt prenosticãtes Et presertim de prelio nup ptra gentes switensiũ p dominiũ ducꝫ Austrie ⁊ ciuitatenses de thurego p quattuoꝝ annos ptinuato ⁊ de gestis in eo/ quia tales rustici aut ex dono spũ sancti receperunt aut ex reuelatiõe aliorũ spirituũ bonoꝝ siue maloꝝ certã de talib⁹ experientiã antiquã habentiũ/ put supra dictũ est. c. ij. ℣. p herbis herbas ⁊c. Nam legit .j. Reg. xvij. q̃ spũs dñi malus. i. diabolus inuasit Saul regẽ ⁊ pphetabat in medio domus sue Et quis dubitat quin iste miles/ quia fideles donoꝝ spũssancti sit receptaculũ ⁊ fortassis valde mũdum in habitu militari vt Martin⁹ ⁊ Sebastian⁹ Et est homo sicut Salomõ Aristotiles ⁊ Virgilius de q̃ specialiter legit. q̃ nouerit oĩe scibile Et de Julio cesare qui moꝝ pcesserat Octauianũ supra dictũ scribit/ q̃ fuerit vir incredibil' ingenij ⁊ fuerũt pagani Item de dydamo iuuenclo quõdam de grecia nato tpe Valentꝫ impatoris: vt scribit Theodoric⁹ in hystoria tripartita. li. v. ij. c. vij. Qui ab infantia priuat⁹ oculis grãmaticã/ rethoricã/ arismetricã/ geometriã ⁊ astronomiam/ ⁊ Sillogismos aristotilis ⁊ eloquentiã platonis auditu pfectissimo didicit ⁊ vtiq̃ miles ute homo est quẽadmodũ illi/ ⁊ nõ plus nec min⁹ vt dicit pbus in pdicament. Et hij vt ille facti sunt ad similitudinẽ dei de pen. di. ij. ℣. pncipiũ. Nam q̃ vocauit Magdalenã ad tam ingentẽ penitentiã/ ⁊ Petrũ ad lacrimã/ Judam ⁊ Pilatũ ad damnationẽ ppetuã/ est mirabil' in sanctis. vt ôt Job. c. xj. Si subuerterit oĩa vel in vnũ coartauerit q̃s ptradicet ei vel q̃s dicet ei Cur ita facꝫ Et Job. ix. q̃ facit magna ⁊ inscrutabilia ⁊ mirabilia q̃z nõ est nũer⁹. hec ille Et qualiter cũq̃z dei sum⁹ De qua materia ⁊ eius verificatiõe si plen⁹ voluerꝫ informari/ vide Greg. sup Ezech. c. xvj. li. j. Et plen⁹ in libro qui ôr Iotharij cardinal' de exhortatiõe pncipũ. c. xxvij. Unde ad ppositũ redeam⁹ Nam miles pdictus paucis diebꝫ elapsis loco cessit pdicto Romanoꝝ regis visitatur⁹ clementiã/ put asseruit ⁊ feliciter ineffabil'/ recepto singl'oꝝ cõmendationis brauio cũ magne legalitatis apparatu iter direxit cõtinuando.

De hebreorum. grecorum. latinorum. ⁊ preclarorum Romanoꝝ vero nobilitatis exordio Capitulum octauũ ait rusticus.

Dpalauit mihi ꝑmonis tui tepidose dormitãti frigida ꝓboꝝ ptinẽtia spũ meo p̃ lassiuia sapidẽ inducẽtia. Attamẽ recognosco q̃ labores tui sunt in domo aliena Et de his que mihi ad rem extragirãdo vagarꝫ frustra Et iuxta Job. c. xxxviij. inuoluens snĩas ꝑmonib⁹ impiꝫ indica mihi si habes intelligentiã/ q̃re fastidio pressus pcor. vt antrosius reuertamur ad pmissa. Et licꝫ de nobilitatꝫ descriptiõe Et recte hui⁹ linee ꝓpagatiõis xpi verissime generosaq̃z p̃ pte sue matris/ ymmo regali ex pgenie nec nõ inclita nobilitate/ nunc nõ dubitẽ certificatus processisse. Sed non est dubiũ/ licet idem xpus ex parte parentis oĩm parentũ sit ipse parens Attamen hominus tũ in terris fuit vnicus ⁊ paup/ egenus/ desolat⁹/ derelict⁹ ⁊ inops/ pegrin⁹ ⁊ exul/ ex terris accola Exolanus/ alienigena ex terris ⁊ aduena ⁊ orphan⁹ ex patria: necnõ oĩibus

humanis cognationū agnatorū ⁊ sanguis carnaliū contribuliū affinitatū compaternitatū et posteritatū ꝓsolatiōibꝫ penit⁹ inermis expers ⁊ nudissimus put fines gestoꝝ ꝓbabant exitus Etiam si multū diues ⁊ habūdans fuisset et intestat⁹ decessisset ꝑ parte ꝑris. heredes successionis bonoꝝ in terra non habuisset sed tanq̄ ignotissim⁹ nobil' decessisset. Ipsius aūt nobilitatis ꝑ parte matris ⁊ putatiui ꝑris ꝓgenie satis cōpetenter cū incidentibꝫ declarasti. Nunc ꝙ libet stat⁹ nobiliū tam illius linee iam specificate/q̄ collateraliū lineaꝝ gentiū quarūcunq̄ pti nenter agnoscere. Unde put ferē hebreoꝝ/grecoꝝ/latinorū ⁊ ꝑsert.m romanoꝝ ac ꝓsequent germanoꝝ necnō multoꝝ aliorū regnicolarūq̄ regnoꝝ nobiles/nobiliū generatiōes ⁊ ipsoꝝ stemata/asseruntur processisse ⁊ ꝓprie possem tibi loqui Si de talibꝫ te intromiseris ꝓout dixit Moysi socer suus/ videlicet Jetro / dum de ducēdo ꝓp'lm isr'l de egipto se intromittēdo decreuerat. Stulto inquit labori ꝓsumes/ vltra vires tuas est negociū solus id nō poteris sustinere Exo.xviij. Et etiā dixit Salomō Lūcte res difficiles nō potest eas homo explicare Et dixit idem Eccle.vij. Fecit aūt deus hominē rectū. Et ipse infinitꝫ se imiscet questionibꝫ Et sapientꝫ dixit auctoritas Nō potes id tēpta/operꝫ ne pondere pressus Succūbat labor ⁊ frustra temptata relinq̄s. Et Catho nouus Tractet opus secū iuuenis sed viribꝫ equū Defecisse vides nimio sub pondere vires Et Esopus dixit Qui plus posse putat suaq̄ natura mīstrat/posse suū separans se minus ipse potest. **Nobilis** Et si vicz is sine q̄ nihil est validū ⁊ sine quo nulluz rite fundatur exordiū annuere dignat'. Tunc ductor Moysi erit dux not⁹ me⁹/ ⁊ tunc nō solus sed ipso dirigente antiq̄ volumīa erunt mihi signāter ad hec ⁊ alia director iter ⁊ vestigia. Unde primū notanter notāb/quos latinos dicam⁹/qz sunt oēs nationū gentes/videlicz chr̄iane p̄ter grecos. vt le.ⁿ no.xviij. di. canones circa mediū Et ascen̄. li. iij. ti. ix. ꝑ. vtrū debent. Sed hebreos dicim⁹ qui ꝓcesserūt ad heber. vt Gen̄. x. quos ⁊ iudeos nomiam⁹. Unde titulus triūphal' xp̄i sīue supscriptio in cruce/ script⁹ erat lr̄is hebraicꝫ grecꝫ et latinis. lu.xxiij. Et Joh. xix. ꝓ quas tres linguas oēs gentes mūdi designabant' cum hec lingue ⁊ ꝓ vniuersuz mundū fuerint distribute notiozescz. Unde ꝓ grecos intelligim⁹ gentiles Et p̄ferum oriētales Et licet put dixim⁹ sup̄. c. vj. Nobilitatē pollitica a virtutibꝫ ꝓmordialit' exortā Et q̄ Sem meruerit de sua ꝓgenie mūdi ꝓfuare dñationes/put Abraam Ysaac ⁊ Jacob meruerūt de semīe suo regere ⁊ gubernare pp'lm isr'l. vt le.ⁿ no.iij. Regū.xij. circa finem Ymmo meruerūt de semine suo nasci xp̄m. vt Gen̄. c. penul. Attamen anteq̄ nasceret' xp̄s tam de linea sua q̄ de semine p̄dictoꝝ patriarchaꝝ nascebant' in eadem linea mixtim boni ⁊ mali ꝓut veteris testamēti ꝓdit hystoria. Unde post predictū Sem viz virtuosum Et de sua ꝓpagatione legim⁹ ꝓut p̄dixim⁹ q̄ nobilitas ciuilis ⁊ maxīe qua nūc regit' orbis/que etiā dicitur pollitica/sīue carnis aut humanalis/que quadruplicē habuit originē/videlicet primā ꝓ diuinam vocationē. Scōa ꝓ hoīm voluntariā electionē. Tercia ꝓ humanā sagacitatē Quarta per Tyrānidem. De ꝓma nāq̄ legim⁹ videlicet diuine vocatiōis nobilitate. Gen̄. xxvij. dum dixit dñs ꝓ ꝓphetā Jsaac ad Jacob filiū suum. Esto dñs fratrū tuoꝝ et incuruent' ante te filij m̄ris tue/hic licet ius ꝓmogeniture fraudulēter a fratre Esau surripuerit / legim⁹ tn̄/ q̄ ꝓpter diuīe vocationis ꝓmissa dñationē cum semine suo sup̄ posteritatē fratris sui semp obtinuerit. De q̄ quidā nobilitatis stemate/ ⁊ suo semine videlicet Jacob certissimi sum⁹ q̄ xp̄m regem regū genuerit ꝓut sup̄. c. proxīo patenter patuit. ¶ Item vocauit dñs Moysen vt esset dux pp'li ⁊ aaron et' filij sui forent sacerdotes coz̄ eo ⁊ posterius Josue Et iudices ⁊ pp'li fideles sil'r prefecit de⁹ pp'lo. Et ꝓ ꝓsequens ꝓ huiusmodi dominij potestatis ⁊ auctoritatis dñationē/ taliter assignatam/dñs ipsos nobilitauit. Et simili modo nobilitati sunt Saul ⁊ Dauid/ quos ad regale solium dñs vocauit ꝓ Samuelē ꝓphetā. j. Regū. ix. ⁊. xvj. Saul em̄ non erat vir melioꝝ in israel filius em̄ vnius anni erat saul/cū regnare cepisset. i. humilis tanq̄ paruulus/ ⁊ innocens vn⁹ anni fuit Et similit' dauid bon⁹/ humilis ⁊ obediēs puulus erat Et ideo inunct⁹ est in medio fratrū suoꝝ refutato ꝑmogenito fratre suo videlicet Eliab ꝓcere stature/dicente dño ad Samuelem nō aspicies vultū eius/quasi diceret ego nō corporis pulchr̄itudinē aspiciendo facio regalem sed animi virtutē Et ita pueri samuelis loquebant' de nobilitate. j. Regū. ix. Est in ciuitate ista ꝓut predictū est ⁊. j. dicet' Et hac origine electa est tribꝫ iuda ad p̄sidendū in pp'lo isr'l vt Judi. j. vbi dicit' post mortē Josue Consuluit dñs pp'lm ꝓ seruos dei dicēdo. Quis ascēdet ante nos ꝑ tra Cananeū ⁊ erit dux belli. Et dixit dñs Judas. Non ꝓsonā sed tribū designans vt dicit mg̃r in hystoz̄. Et ita put legit' deutro. j. dixit Moyses Tuli de tribus vr̄is viros sapi

entes ⁊ nobiles ⁊ cōstitui eos principes/ ⁊ tribunos ⁊ centuriones ⁊ quinquagenarios ⁊ decanos qui docerēt vos singula. Et tales taliter electi: nutu dei nobiles dicti tenti ⁊ nolati sunt: ⁊ ꝑ̄ie fuerūt nobiles hebreorum ⁊ iudeoꝝ aut ꝑ̄li ist̄l.

Rusticus Sum cōtentus de hac nobilitatis origine que pure ꝑcessit a dñi vocatiōe. Dic rogo de secūda nobilitatis ꝓgressione.

Nobilis Secūda ꝗo nobilitatis ciuilis vt p̄mittit originis ꝓuocatio fuit volūtarie humane humilitatis ⁊ ꝑ̄ie subiectiōis maioritatis electio: ⁊ ad statū p̄sidentie in se vel filios suos p̄fectio. Nam post mortē Gedeonis oēs sychimite constituerūt sibi abimelech spuriū Gedeonis in regē: iuxta quercū in sichē: de quo ita factū est. ¶ Postq̄ Abimelech interfecerat. lxx. filios legittimos sui patris in finē vt ipse liberi⁹ eligeret ad regnandū. Et a sichimitis cōstitutus est in regē. Indignatus est Joathan filius legittimus Gedeonis/ qui iure regnasset post patrē: aut rōnabiliter. vnde Abimelech stetit in vertice mōtis Carizim: ⁊ exclamauit ad oēs sichimitas/ q̄ q̄uenerāt ad diē festū: ⁊ dixit paradigma ad ꝓpositū nostrū. Audite me viri sichem/ iuerūt ligna siluaꝝ vt vngerēt regē sup̄ se. Et dixerūt Oliue impa nobis: que noluit deserere pinguedinē suā: qua dñi vtunt ⁊ hoies. Idip̄m dixerūt ad ficū que noluit deserere dulcedinē fructꝰ sui. Idip̄m dixerūt ad vitē que noluit deserere vinum: qō letificat deū ⁊ hoies. Dixerūtq̄ ad Ramnū. Impera sup̄ nos. Que rñdit. Venite ergo reqescite sub vmbra mea. Alioq̄n egrediat ignis ⁊ deuoret cedros libani. Tūc exposuit eis paradigma dicēs. Interfecistis filios Jeroboā .i. gedeonis: ⁊ filiū ancille eius. Sup̄ vos constituistis regē: Si recte egistis cum Jeroboā ⁊ filijs eius recte sit vobis. Si autē p̄uerse egrediatur ignis de Abimelech q̄ deuoret ip̄m ⁊ vos. Qui cū dixisset/ aufugit. vt patet Judic̄. ix. c. Qui Abimelech regnauit trib⁹ annis: ⁊ demū interfect⁹ de manu mulieris: de qua dicet infra c. xxvij. ¶ Nec obstat q̄ Saul dicit̄ prim⁹ rex in ist̄l. q̄ hoc dictū est de rege vniuersali. Hic autē Abimelech tm̄ regnauit in Sichimis. Et put colligit̄ ex diuersis hist̄oriarū sacrarū scripturis: olim principes nō succedebāt ex origine paterna: sed eligebant̄ a pp̄lo ⁊ ab exercitu p̄: ut sepe vidimus imp̄atores ⁊ reges romanorū ⁊ alios principes infinitos: qui eligebant̄ in populo: vt etiā eligebant̄ duces/ decani/ tribuni/ ⁊ alij officiales/ sapiētia/ puidētia ꝑutib⁹ quoq̄ ꝓ̄e alijs insignit⁹. Et talē electionē nobilitatis legit̄ fecisse Saul rex in liberatione Jobitarū. Et tunc nō habuit scribas/ notarios aut sigillū regū: sed vtrūq̄ bouē: in quo grauerat cōcidit in frustra: ⁊ misit in omnes terminos ist̄l. dicēs. Qui nō exierit post Saul ⁊ Samuelē: sic fiet bobus eius. Et egressi sunt oēs quasi vir vnus tricēta milia virorū: per quos p̄cussit amonitas plaga magna: ⁊ Jobitas liberauit. j. Reg. xj. De omnib⁹ aūt istis post duos annos elegit sibi Saul tria milia viroꝝ elegantiorū ad bellandū: ⁊ duo milia erāt cū Jonatha. Reliquū ꝗo pp̄lm ⁊ oēs alios populares nō abiles ad bellandū misit ad domos suas. Unde cōuenienter credendū est q̄ ipse magis robustos ⁊ abiliores ad bellandū sibi secū retinuerit. Quos extunc alij tanq̄ plebei ꝑ nobilib⁹ tenuerint. Ita legit̄ fecisse Dauid rex. vt patet in enumeratiōe robustorū virorū quorū vna cū ipso fuerūt. xxxvij. Et quoꝝ gesta sūmarie scribunt̄. ij. Regū. xxij. Sed ibidē clarius per magistrū in hist̄oria. Siliter fecit rex Solomō: q̄ posuit. xij. p̄fectos super omnē ist̄l. Et ipse nihilominus in curia sua regali habuit seruorū ⁊ familiariū maximā abundantiā. vt patet ex numero principū suorū. iij. Reg. iij. Hoc etiā patet ex numero suarū expensarū quotidianarū. Nam cibus Salomonis erat per singulos dies. xxx. chori semule: ⁊ lxx. chori farine. Itē. x. boues pingues. ⁊. xx. boues pascuales ⁊ centū. excepta venatiōe ceruorum/ capr̄arū/ bubalorū: ⁊ auiū que morant̄ in aere: ⁊ altiliū que sunt in aere. vt patet. iij. Reg. iij. Et ita ꝑtūc ꝑut etiā sequētib⁹ tēporib⁹ oportuit ordinare viros agiliores: fortiores ⁊ magis strēnuos ⁊ animosiores de toto suo pp̄lo p̄electos. p̄o armis armaturis/ equitaturis/ curribus ⁊ quadrigis ꝑ defensiōe regis regni ⁊ puinciarū ⁊ terraꝝ regie maiestatꝭ paratissimos. Et tales taliter electi: imo p̄electi dicebant̄ armigeri ⁊ belligeri. ⁊ postea multiplicatis bellis p̄: lijs ⁊ aduersitatib⁹: ⁊ gens cōtra gentē crebro consurget. Isti q̄ ꝑ armis ⁊ armigeri ꝑ defensione pp̄li simplicis rudis: ⁊ ineptissimi ꝑ pugna fuerūt p̄ ceteris deputati vltra dignificabāt̄: ⁊ dignitatū titulis extollebant̄: ⁊ fiebāt nobiles ⁊ milites: Et ita Mathatias dixit filijs israel dum persequebant̄ per Antiochū regē. Vos autē filij cōfortamini ⁊ virilit̄ agite in lege. q̄ in ipsa glorioſi eritis. Et ecce Symon frater vester: ⁊ qui erat vnus de filijs suis. Scio q̄ vir cōsilij est ip̄m audite semp: ⁊ ipse vobis erit pater: ⁊ Judas machabe⁹ qui siliter erat filius su⁹ fortis virtꝰ a iuuētute sua. Sit vobis princeps militie: ⁊ ipse aget bellū pp̄li. j. Mach. ij. Et ecce

hȳ duo viri pre ceteꝛ fratribꝫ ſuis nobilitatis titulo ſunt p hanc electionē dignificati.

Ruſticus De hoc nobilitatis titulo q̄ per electionē ꝓpl̄i ꝙueniebat ſufficit mihi tāta ꝙcepiſſe Nūc ꝺ alia q̄ hūane ſagacitatꝭ ingēio fuit acq̄ſita me debes ꝓfiter certificare.

Nobilis Tercio ſcias igit̄ tali ſagacitatis aſtucia fuit curialiter acq̄ſita nobilitas. Nā legim⁹ de yſaac q̄ decepit Eſau ffrem ſuū: vt Ben̄. xxvij. Item Azabel iugulauit occulte dñm ſuū regē Syrie vt ipſe exaltaret in locū ſuū. iij. Reg. xiij. Itē put ꝛ no. in. l. vlt. ff. de reꝝ diuiſi. in textu ꝛ in glo. q̄ hȳ duo ffres vicꝫ Romul⁹ ꝛ Remus q̄ romā ꝓ diderūt put ſepe predictū eſt int̄ ſe habuerūt ꝓtentionē cui⁹ noīe ꝛ a q̄ inter ipſos vrbs ꝓdita noīaret. Unde Romulus obtinuit ſorte ꝛ dñs remāſit q̄ poſtea fratrē occidi fecit vt liber⁹ dominaret ꝛ cauſam aſſumpſit legitimā q̄ cōtra ſuū interdictū/non p portas vrbis/ſed muꝝ tranſcēdit vnde Lucan⁹/fraterno ꝑmi manuerūt ſanguie muri. ¶ Item legit̄ de quibuſdā nobilibꝫ viris q̄ in regē non poterāt ꝓcordari ꝓcluſerūt in ꝙentu mane cui⁹ equus ꝑus hynniret ille eſſet alioꝝ rex qꝺ audiuit quidā/ magus nocte fecit equam ſuo equo ſupponi/quo facto equus eius mane ꝓpter abſentiā eque ſuppoſite hynnuit/ꝛ ita rex elect⁹ fuit ꝛ ꝑmanſit. Item legit̄ q̄ brutus prior ꝛ nō ille q̄ Julīū ceſarē dolo ꝑemit/ꝛ filij Tarquinij ab oracl'o delphici appollinis audierūt eius fore imperiū qui ꝑm⁹ rediens poſt tranſfretationē matrē oſcularet. Unde Brut⁹ de naui egreſſus aſtute caſu ſimulās/terrā oſculat̄ ꝛ ſic regnū eſt adept⁹ Item mortuo Philippo lucane ciuitatꝭ ꝛ comitat⁹ dño ſuperſtites remāſerūt tres filij ſui q̄ꝝ ſenioꝝ ex conſuetudine fact⁹ eſt dñs cui inuidebat mediocris/ipm doloſe in finē vt regnaret ꝑemit. Unde iunior filius eundem tanq̄ fratricidā/p iuſticie rigorē capite puniuit/ꝛ ꝙſequēter ſol⁹ ꝓſentienti ſibi ꝓpl'o dominium obtinuit/ita p mirabiles euent⁹ machamet⁹ fact⁹ eſt duꝝ ſarracenoꝝ de q̄ in clem̄. vnica de iudeis ꝛ in glo. magn̄. Item Herodes Aſcolonita fact⁹ eſt rex cū nat⁹ eſſet de paruo genere/ et plures alij de quibꝫ p te videre poteris ſcripturaꝝ ſeries ꝛ videb̄/ q̄ dei ꝑmiſſione exaltati ſunt humiles ꝛ viles ꝛ depoſiti ſunt de ſede potētes ꝛ hi vt ſupiores cōmuniꝫ nobiles dicebāt et plerūq̄ nobilitates hmōi in ſtirpes ꝓtelabant̄/ꝛ talit̄ ad nobilitates ꝑmoti tam apud iudeos q̄ apꝺ grecos/ꝛ etiā apꝺ romāos/ꝛ alias natiōes tenuerūt p̄ncipat⁹ ꝛ dñationū potētat⁹.

Ruſticus Et ita ꝓſtat q̄ p dolum ꝛ fraudē que nulli deberet patrocinari plures reportarūt comodū/ꝓtra iuris determinationē Nunc de q̄rta ſpecie dicas/qua p Tyrannidē multi tenuerunt nobilitatꝭ dñatiōes.

Nobilis Quarto ꝓo nobilitas q̄ p Tyrannidē recepit originem/ꝑmo ꝛ p̄ncipaliter q̄ ad humanū gen⁹ fuit int̄ oēs de q̄ me memini talit̄ legiſſe/ꝛ innuit mḡr in byſtoꝝ. ꝛ ꝓtinenter incipiā a Nemroth de tribu Sem/ qui fuit Gygas decē cubitoꝝ accēſus amore dñandi,put in ipſo magnanimitas opabat animi ferocꝭ ꝛ generoſitas natural̄ ꝛ vt dominiū acq̄reret ꝛ imperet aliꝫ/ qꝺ ꝓpriū eſt nobilitatꝭ/ ꝛ p̄cipiens ſemp nobilius obediētis ꝓditiōi: vt. xiij. q. j. qꝺ p̄cipit̄ ꝛ ita quaſi ꝑmogenitus a ſuperꝭ delatū necnō naturaliter inſitū ſibi auidus ad dominiū anhelauit/ſed ꝓfratres ſui renuerūt obedire ꝛ ideo trāſiuit ad tribū Cham que acq̄euit ꝛ regnauit int̄ eos in babilone et exinde dict⁹ eſt de filijs Cham licet ꝓprie fuerit de filijs Sem alꝫ nō verificaret̄ hoc qꝺ dictum eſt/ q̄ Chanaan fiat ſeru⁹ ſeruoꝝ fratrū ſuoꝝ licet alꝫ text⁹ biblie videat ſonare/ ꝛ non eſt nouū Nam ſil'r ꝺt idez text⁹ de opibꝫ diſtincti ſex diebꝰ/volunt tñ doctores ꝛ rabini iudeoꝝ q̄ omnia dñs ſiml' creauerit Unde dixit Salomō. qui viuit in eternū oia ſiml' creauit ꝺ q̄. xxxv. di. c. ſexto die. de pen. di. ij. p̄ncipiū de ſum. trī. firmit̄ p Ben̄. Sed vt ſinceri⁹ intelligas ipſius Nemroth tyrannidē/p quā ſcripturaꝝ ſcrutatores aſſerūt ſil'r incepiſſe cōmuniꝫ ciuilis nobilitatis aut generoſi potētat⁹ vel glorioſi ſtat⁹ magnanimitatē. Nam vt ꝺt text⁹ ipſe incepit ꝑmus potens eſſe in terra. ꝛ robuſt⁹ venator hoim cozā dño. i. cōtra dñm: vt exponit Aug⁹. homines em̄ poſt diluuiū cum libere cepiſſent viuere,put ante diluuiū fecerāt nullius hois dominio ꝓpediti/ iſte nemroth ſtatura cozporis aliꝫ ꝓcerioꝝ ꝛ viribꝫ expeditioꝝ ꝛ anio p̄celſioꝝ/ primū ſibi ꝛ dominio ſuo alios ſubiecit hoies/ꝛ nolentes cōpellebat. Unde Auguſ. xvj. ꝺ ciuitate dei. c. iij. loco venator ponit gigas/ꝛ in hebreo habeat̄ zayd. dicit tñ q̄ erat venator vel robuſtus venator/idem violent⁹ incluſor ꝛ artator hoim in carcere: vt in ſua maneret ſubiectione ꝛ ſic eſt locutio metaphorica Sil'r venator includit feras p laqueos ne poſſint euadere de iſto etiā dicit Jero. in libro de hebraicis queſtiōibꝫ Nemroth. filius Chus arripuit inſuetā ꝑmus in ꝓpl'o tyrannidē regnauitq̄ in babilone/que ab eo/qꝝ ibidem ꝓfule ſunt lingue/ turrim edificauit Babel eſt appellata/tradunt byſtorie hunc Nemroth intantā elatiōis ꝓrupiſſe vecoꝝ

diam: vt nō vererēt iura nature temerarie: vt videlicet qz cōsortes cōditiōis z generis sui: quos in genuos z liberos natura creauit restringeret subesse siue seruituti. Uñ exiuit ab ea ꝓuerbiū quasi Nemroth robustus venator coꝝ dño. i. robustus: z malus quasi Nemroth contra deū forte qz tāte elationis in se extitit. vt nec recētis pene diluuij metus ipm reprimeret quin ꝺ dñm z ꝓmotorē diluuij supbiret. Et obseqa q̄ ab hoibꝫ deo debebant sibi contumaciter vsurparet. Quia ꝓut dicit magister in hystoria. Amore dñandi coegit hoīes ignē adorare. Et licet vt premissum? dixerint Rabini sim l'ter magister in hystoꝝ. z alij doctores q̄ fuerit de germine Sem benedicti per patrē. Dicit tñ Methodi? martyr in libro de reuelatiōibꝫ vltimoꝝ tēpoꝝ factis sibi per angelū in carceribꝫ hūc Nemroth simpl'r fuisse de filijs Iron filij Sem. Quare autē primus cepit dñari ostēdit taliter dicens de quodā filio Noe. de quo nō fecit mētionē Moyses sic dicens. Centesimo anno tertie Liliadis natus est ipsi Noe fili? in similitudine eius: z dixit eū ionitū. Et. ccc. anno post diluuiū dedit Noe filio suo ionita donatiōes: z dimisit eā in terram Echā. Et Jonitus intrauit vsq̄ ad mare occidētis/qđ dicit' eliscoza. i. solis regio. Hic accepit a deo domū sapientie: z inuenit astronomiā/ad quā venit Nemroth gigas: z eruditus est ab eo accepit cōsiliū in q̄bus regnare posset. Et penit? ille quosdā cuētus rerū futuros ꝓuidit: z magnifice de ortu quattuoꝝ regnoꝝ z de occasu ipsoꝝ ꝑ successionē: ꝓut etiā plane ꝓphetauit Daniel z ꝑdixit discipulo suo Nemroth diuersa. Unde Nemroth reuersus trāsiuerit ad cōfratres suos animo dñandi: q̄ renuerit ꝓut ꝑdictū est. Sed qz vt dicūt alij q̄ filij Sem nō obediebant Nemroth: nec volebāt contra deū cum ipso edificare turrim Babylonie. Ideo fugit de terra Sēnaar ad aliā regionē longinquā post nō inhabitatā: quam vocauit Assiriā ex noīe asur. Et hec post mortē noe/z post diluuiū anno. ccc. lij. ¶ Dicit autē magister in hystoꝝ. Qñ dicit' gen? x. de terra Senaar egressus est Assur: intelligendus est q̄ Nemroth eū expulit vi a terra illa: z terra que erat eius hereditaria iure. Et consequenter regnauit Nemroth in babilone. Et alij de semine eius post eū vsq̄ ad quartā Liliadē/per quos dixit Methodius tēpora mūdi z vitas hominū durare. Est autē Lilias ꝺm eū numerus mille annoꝝ: quarū prima finita est. xlij. anno vite iared. In his omnibꝫ tene qđ volueris: hoc stante q̄ a Nemroth exigētibꝫ meritis z virtutibꝫ Sem filij benedicti patris Noe ꝓut ꝑdiximus: z nō meritis Nemroth cepit prime ciuilis seu politice nobilitatis per sagacitatē Tyrānidis origo principalis. Patet aūt scripturas scrutanti/q̄ gigantes ꝑ ꝓceritatis z audacie temeritatē in Tyrānidē bacchantes ceteros sibi debiliores subiugarūt: z dñationis typū violēter vsurpātes cetcris se potēter ꝓtulerūt. Dicebant autē gigantes ꝺm Jsiđ. Ethi. xj. c. penul. iuxta greci sermonis ethimologyā qui eos gegines existimāt. i. terrigenas: eo q̄ eos parēs terra immersa mole z silēs sibi genuerūt. Se enim terra appellat': genis genus licet z terre filios vulg? vocat: quoꝝ genus incertū est. Unde dicit magister in hystoꝝ. de causis diluuij q̄ multi angeli dei cū mulieribꝫ coeūtes ante diluuiū iniuriosos filios genuerūt. Qui ꝓterea per confidentiā fortitudinis gigantes postea a grecis dicti sunt. ¶ Sed Methodi? dixit causas diluuij ꝓsequēs/q̄ quingētesimo anno secūde Liliadis exarserūt hoīes in alterutrū coeūtes septingētesimo anno secūde Liliadis filij Seth cupierūt filias Caim: z orti sunt gigātes. Item vt idem dicit potuit etiā esse vt incubi demones genuerint gigātes a magnitudine corporꝭ denoīatos sic dictos: z etiā imanitate corporis correspondebat imanitas animoꝝ. De q̄bꝫ incubis dicet infra. c. xxvij. z de succubis ibidē. Item dic magister ibidē q̄ post diluuiū nati sūt alij gigātes in Ebron: z post fuerūt in Thaim ciuitate egypti: a quo z Thytanes dicti sunt. De quoꝝ stirpe fuit Enachim: cuius filij inhabitauerūt hebron: de quibus ortus est Holias: qui pugnauit cū dauid. vt. j. Reg. xvij. Item legit' Deut. iij. q̄ Og rex Basan erat de stirpe gigantū. Et modo mōstrat' lectus eius ferre? qui est in Rabath filioꝝ Amon/nouē cubitos habēs longitudinis ad mēsurā cubiti virilis manus. Item legit'. ij. Regū. xxj. iuncta hystoꝝ/q̄ Jesbi de Nob qui fuit de genere Arapha gigante qui fuit vir Noemi mulieris/que pepit quattuoꝝ gigātes/qui ibidē memorant' Jesbi de Nob/Sephi/Holiā supradictū: z quartū habētē senos digitos in manibꝫ z pedibꝫ. ¶ Dicit autē textus hic q̄ ꝑdict? Arapha habuit hastā cuius ferrū tricētas vncias appēdebat: z accinctus erat ense nouo: z nisus est ꝑcutere dauid. ꝛc. Dicebat autē terra quā inhabitabāt gigātes vallis gigātum. vt patet. ij. Reg. xxij. Et Hebron fuit terra gigantū. Judi. ij. Fuerūt aūt hi de q̄bꝫ scribitur Baruch. iij. ibi videlicet in terra Philistinoꝝ gigātes noīati: illi qui ab initio fuerūt statura magna. sciētes bellū/nō hos elegit de?: nec; viā discipline inuenerūt; ꝓterea perierūt. Et qz

nō habuerūt sapientiā:interierunt ꝓpter suā insipientiā. Unde dixit Isaias ꝓpheta.c.xxvj. Et terrā gigantū detrahes in ruinā. Et hec ꝓpter ipsoꝝ maliciā:licet alīs in rebus bellicis fuerint potētes a seculo viri famosi.vt.Beñ.vj. Et nō legim⁹ q fuerint gigātes tales in nouo testamēto:sed fuerūt alīs viri fortes/feroces ꝛ elegātis stature:vt fuerūt Christofer⁹ /Rolādus/Karolomannus/Karolus ꝛ Theodoric/de Uerona ꝛ sibi siles. Et in castro Tyrolis apud Achesim sunt armamēta de cozio cocto Tibīs viri quondā fortissimi videlz hagonis aptata. Et siliter in castro comitū de Brueirs Lauf.diocesis mensurā membroꝝ ꝓnūc hominū maiorū nimis excedētia. Nam eidē comites quondā quasi gigātes fuisse per antiqua legif volumina. Et vnū ex eis vidi dieb⁹ meis grossissima mēbra alioꝝ hominū modulos mīrū excedētia. ¶ Et nunc redeamus ad prosecutionē materie principalis. Clarū est aūt q siliter sub Thare ꝺq fuit de linea Sem assiriorꝝ regna/ ꝛ Sicciomoꝝ a siccis belo sicienīs agialio impātib⁹ orta sunt. Consequēter aūt Belus regnauit.lxxv.annos in regno Assiriorū pacifice. Hinc Nin⁹ filī⁹ eius primus vt tradit:a quo primū ceperūt Olimpiades:hoc est annorū descriptiōes:vtputa ꝓnūc scribim⁹ annos ab incarnatiōe dñi ꝛc. Ita ab eodē anni descripti sunt vsq ad cōditionē vrbis romane. ꝓut infra.c.xj.sinceri⁹ videbis. Qui quidē Ninus ꝓpagādo dñationis libidine genus hominū cruētare nō metuēs:orbi bellorꝝ inquietudinē induxit:totūq pene orientem:ꝛ cōsequēter latinoꝝ terras ꝛ ꝓuincias multas imperio suo subegit. Nō tāto liberius facere potuit quo boīes adhuc rudes ꝛ agrestes:nec armis triti:nec bellis exercitati fuerāt. Certū est aūt q de Hereb/Sem iudei ꝛ hebrei:ꝛ siliter de Sem ꝛ de alīs duob⁹ filīs Noe gentiles ꝓcesserunt. Et q a Beli ꝛ Nini tēporib⁹ continuo que ꝓ ceteris per arma bellica dñabant:ꝛ per vsum armoꝝ ꝓ alīs mundi gentib⁹ gloriabant:ꝛ nullis rusticalib⁹/ruralib⁹/aut quibuscūq negociationib⁹ mechanicarū artiū:aut faculratū occupatiōib⁹ implicabant. Ideo per vniuersas mundi natiōes:videz vt ita loquamur hebreos/grecos ꝛ latinos reputati sunt nobiles. Et vt tales dicti tenti noīatiq vocati:ꝓut exposit successiuis tēporib⁹/reges/principes ꝛ duces q bus vniuersus nō caruit orbis:q siliter alīs plebeis fuerūt nobiliores:ꝛ sunt venerati vt tales vsq in hodiernū diē iuxta sacraꝝ historiarū traditiōes. Et vt tales de ꝓgenie in ꝓgenies processerūt ꝓut hec ꝛ alia.c.xj.posteri⁹ ponunt cōscripta. Q aūt de genere Sem/Hedi /Persi ꝛ greci:ac omniū orientaliū potētat⁹:ꝛ exposit de Japhet latini:ꝛ pīsertim romani: ꝛ remanente Chanaan in terra babilonis emanuerint:scolastica videt hostoꝝ cōprobare. Unde notabilit dixit Otto frisiēn.histori ograph⁹ famosissim⁹ lib.suo.v.in plogo. Omnis humana potentia ꝛ sapiētia ab oriēte oriēs in occidentē terminari cepit. Unde ꝛ ipsi oriētales ꝓut narrāt omēs antiquaꝝ historie/potētie ꝛ sapiētie fuerūt cupidissimi. De potētia aūt ꝛ nobilitate eoꝝ patebit infra. Sed de sciētia ipsoꝝ dicit Isid⁹.viij.Ethi.c.vj. Omnes fere phos a grecis fore natos. Unde dicit eos appellatiōe greca phos:qui lachrymę dicunt sciētie amatores seu zelatores:ꝛ siliter oīm sacrarū legū cōditores. vt patebit infra de Justiniano impatore.c.xij.ꝛ alīs ꝓ legum latores.

Rusticus Omniū que dixisti memor ero ab initio mirabiliū tuoꝝ. Psal.lxxvj.

Nobilis Hec iota vnū:aut vnus apex ꝓteribit:ꝓut dixit christus Matth.v. A lege quā posuisti quin cōsequēter resumā:ꝛ pīsertim q potētiores ꝛ fortiores terre videlz gigantes:a q̄bus princeps ꝛ terre nobiles asseris ꝓcessisse ab incubis .i. demonib⁹ originalit ꝓcreatos asseruisti:de q̄bus nō ꝓ nunc:sed infra.c.xxxj. Dum de malis d cā nobilibus noueris me replicationē dispositisse. Sed ad ꝓpositi cōtinuationē dic ꝑm scripturarū dictamē:vtrū videlicet hmōi grecorū phi oēs tenderint ad vnū phie finē.

Nobilis Non:sed diuidebant in tria genera videlz. Phisicos de naturis. Ethicos de moribus. Loycos de naturis ꝛ vocib⁹. Et sunt diuisi in suis heresib⁹ habētes noīa vel ex auctore:vt platonici/pitagorici:vel a locis cōuenticuloꝝ.vt Stoici Achadametici.vel a modo viuendi:vt piparetici:epicuri/cinici ꝛc. Principes aūt inter eos fuerunt Aristotiles/Auicēna/Plato ꝛ Ipocras ꝛc. Et alij inferiores quoꝝ magnus est numer⁹ annumerati per Fabulariū Thuriceñ. vbi si placet videre poterī q siliter oēs greci fuerunt.

Rusticus Constat mihi de his qui breui viderūt tēporis spacio: q in nobilitatis ꝛ potētia ꝓgatiua nō gaudent antiquo priuilegio. sed de ipsorum sciētia dic q noueris breui colloquio.

Nobilis Scias q nuper vel citra de anno domini M.cccciij.suscitauit spūs forte superbus. Quoꝝdā peritioꝝ viroꝝ Grecie sciētie zelatoꝝ recuperare desiderantiū:vel saltē imitari volētium famā ꝛ vestigia veteruz terre suoꝝ phoꝝ. Et vt dicit phus in Meth.q philosophari incē-

pit ab a mirari vehemēter amirati sunt: put legerūt in scripturis expientia cupientes edoceri. Et vt dicit pheta de dño q firmauit terrā sup aquas. Ps. cxxxv. Itē dñi est terra ꝛ plenitudo ei⁹ ꝛ orbis terrarū ꝛc. qz sup maria fundauit eū. Ps. xxiij. Et aquā a quo sperā nō trāsgredientē. vt dicit Salomō Prouer. viij. Qñ circūdabat mari terminū suū: ꝛ legē ponebat aquis ne trāsirēt fines suos: qñ appēdebat fundamēta terre ꝛc. Et Ps. ciij. Fundasti terrā sup stabilitatē suā: videlz in aquis nō inclinabit in seculū seculi. Terminū posuisti quē nō trāsgredientur nec cōuertētur opire terrā. Et put magnus Alexāder amiratiōis spū mot⁹ in psona ꝓpria altitudinē celi p griffones. Et pfundissimū maris in vase vitrico cathenis affixo cancellis ferreis circūamicto pcūctat⁹ est. Desiderātes itaq dicti viri de his ꝛ alijs certi⁹ per rei demōstrationē certificari ꝓuenerūt in vnū numero cētū ꝛ vltra. Unde naui fortissima cōpetēter alimētis p q̄drienniū duraturz referta Occeanū mare de terra Grecie seu orientali versus orientē recto trami te/seu ꝫ solis cursum: iuxta maris stelle directionē: nūc remis/nūc velis ꝛ vētis iuxta fortunā maris ꝓgredientes: ꝛ terrā circūtrāsire ꝓponētes. Et p girū ꝛ maris reuolutionē redire ad terrā fixā/ꝛ attingere plagā occidētalē finib⁹ suis a ꝫrio recto dyametro ꝛ linea directa inquātū poterant cozrespondētē intēdentes. Et dū quenerāt in opposito poli artici nr̄i q boreus dicit. Et viderūt polū australē: qui est infra orizontē nostrū. Et q a mortalib⁹ hui⁹ terre videlz Europe nunqz visus est ppēdētes p instra astrologie sue: q̄ secū attulerāt ptinētissima q plātos pedum suoz ꝓsus plātas nr̄as cōuerterāt: sperabāt mediū itineris pfecisse. Uñ dū p triēniū ꝛ q̄tuor mēses ꝓfecti fuissent: ꝓtinuo portū flandrie comitat⁹ applicuerūt: de quo gaudiū magnū recepe runt: ꝛ ibidē p incolas humaniter recepti ꝛ hilarit tēti ac largit tractati: qm̄ tam mirandoz ad uenaz aduentū plures videre desiderabāt. Unde pauci quoqz facti sunt: ꝛ abinde per terrā in suas regiones ptēdēdo aliquib⁹ in francia: ꝛ ad Parisius declinātib⁹ reuertētes. Mirabilia p ipsos visa ppetuo memorie scripturis cōmēdantes. Sed hec nihil ad ꝓpositū nostrū vnde parcas. Sed intētū nostrū cōtinuādo tibi dico grecos ab antiq fuisse sciētiaz oīm ꝫelatores ꝛ generose nobilitatis inclite: ꝛ nobiliū gestoz amatores. Unde vsus armoz: regimina quoqz bellorū apud eorundē nobiles plus ceteris terrarū gentib⁹ pfistebāt: put series scripturarū veteris nouiqz testamētoz grecoz romanoz ꝛ troyanorū: ꝛ pfertim Alexādri magni de Macedonia: que est pars septima grecie. de qua dicem. j. c. xj. Et gesta tempoz ad q̄ fines seculorū puenerunt palā demonstrare videnr̄: ꝛ in iam dicto. c. clari⁹ dicenr̄. ¶ Sed q̄d refert fuisse felicē nisi psentis infelicitatis expientie signa demōstrare. Nam cōi ꝓuerbio grecos tm̄ Barbā ꝛ superbiam asserim⁹ residuasse. Ad qō quidā perit⁹ in cōcilio Basilien. dū de ipsoz salute tractarer: vt a scismatis labe reducerenr̄: allegauit Alexandrū grāmaticū dicētē in. c. iiij. de generib⁹ nominū. Barbara greca gen⁹ retinēt qō hze solebāt. ac si diceret. Barbari q̄ sunt cōfines grecorū ꝛ greci retinēt gen⁹: videlz supbie qō hze solebāt ab origine mūdi. Unde ꝛ ambitiosi ꝛ pseqnr̄ regnare cupiebāt p vniuersum mūdū: qō ꝓpriū est nobiliū: imo nobilib⁹ increatū. Et ita ois sapientia coz denorata est: qua quondā per orbē gl̄iabanr̄. Insup diuitie sil̄r ꝛ potētat⁹ ipoz defecerūt: put p expientie stigmata terraz ꝛ terrigenarū patēter suoz demōstranr̄ ꝛc.

De eo q nobiles fuisse videntur a plebe diuisi

añ xp̄m: ꝛ tpe xp̄i: ꝛ post xp̄m: ꝛ differētialr̄ a rusticis distincti. Cap. ix. Ait Rustic⁹.

Dicit Brego. moral. vij. c. xix. Ociosum q̄ppe verbū est qō a rōne iuste necessitatis: aut intētiōe pie vtilitatis caret. Si ergo rō de ocioso verbo exigit: pensandū valde est: q̄ pena illud multiloquiū sequat. In quo etiam p supbie ꝟba peccat: ꝛ tu vis vt sciaris nō vt alijs pficias: aut scias ptinuo conaris. Uñ rogo put rogaueram: ꝛ sis breuis ꝛ edicas: vtrū nobiles pretensi segregatim ab alijs plebeis cōmuniū hoim opiniōe añ xp̄m vel tpe xp̄i: vel post xp̄m fuerint discreti tēti vel noiati: aut insigniti: vel aliq̄ honoris ꝓrogatiua. put tales ꝫ ceteris cōib⁹ hoib⁹ reputati.

Nobilis Credo q mea tue rusticitati videanr̄ ociosa: taliq̄ liter verba ꝓlata: licet sūmope de ingenij mei toti⁹ conamine pfecerim ꝓnotata: recognosco tñ asine cursum felocissime gradiēti caballo cōtinuādo nō assimulari. Siccine nec potero perito rum curiositatib⁹ patēter eq̄parari: sed modicū cōfert aut aufert tue indignationis pōpositas. Unde seriatim ad materias ꝓcedam⁹ p te diligēter: licet ingratāter petitas ꝓbando sinceri⁹ q̄ potero p multaz crip̄turaz testimonia q̄ inter nobiles ꝛ ignobiles stat⁹ conditionū in vtroqz

testamēto:z in medio testamēto⁹ semp fuit diuersitas personarū ſm magnificentiā/magnanimitatē z paruificentiā:z discretio notoria statuū z stationū. Unde in his nobilib⁹ tam largiter loquēdo:vt cōprehendamus omniū nobiliū status. videt fore quidā magnificētie modus ſm maius aut minus notabiliter p̄mittēdus. Est aūt magnificētia species liberalitatis per quendā modū magnitudinis supadditū liberalitati simpl'r. quia liberalis dicit̄ put est p̄riū nobilitatis. vt no. de dona. c. j. qui mediocriter sectat̄. Et tenet circa donationē z acceptionē nobiliū re⁹ aut īmobiliū simpl'r z absolute. Magnific⁹ vero qui magn⁹ existēs liberalis est in magnis:z circa magna decēter iuxta sui stat⁹ cōditionē sumptuosus. Et q̄ magnificētia est virt⁹. Omis aūt virt⁹ cōsistit in medio. Mediū aūt est qō habet duo extrema. Ideo magnificētia est mediū inter pōpositatē z paruificētiā. Et magnific⁹ est medi⁹ inter pōpositum z paruificū. Pōpositus em̄ supabundat a magnifico. q̄ pompositus est tam inter nobiles q̄ plebeos q̄ cū nō sit dign⁹ ptāte z honore:nec sufficiēs ad diuitias:z opes quas possidet. Attū vltra modulū stat⁹ sui conatur sumptuose se gerere:z vltra debitū expēdere. Paruific⁹ vo differt a magnifico:q̄ paruificus dicit̄ q̄ cū dignus sit honore z ptāte:z sufficiēs diuitijs z opib⁹ dignitati sue z diuitijs nō cōdigne se gerit z sua nō largit̄ expendit. Expēsarū autē noīe:etiā accipiēdo sunt impēse:quia virtus magnificētie z extrema sibi opposita:scz pompositas z paruificētie nō solū attēduntur in his que vsu trāseūt:z cōsumunt̄ sicut circa vestes z equos z arma z victualia circa bellū z p̄lia. sed magis etiam in his que p̄manēt z expendunt̄ sicut in edificatiōib⁹ castro⁹/pallacio⁹ z turriū:z cōstitutiōib⁹ z cōstructionib⁹ ciuitatū z templo⁹ monasteriorū z similium. Et in his animus nobilis z magnific⁹ ppendit̄:z ppensus est in vtroq̄ testamēto/ſm maius z minus z qualitates hominū. Unde dixit magister in histor. j. Reg. vlti. Saul autē sciēs z prudens festinabat ad mortē:z viriliter dimicabat: Sili quippe magnanimes rerū terribiliū sunt cōtēptores hec magnanimitas maxime cōuenit regib⁹ quos z cumulo princip at⁹ non solū malos nō licet esse circa subiectos:sed nec mediocriter bonos esse. Hec ille. Et ita minores p̄ter animo⁹ z gesto⁹ mirificos actus:z acto⁹ curiositates per potētiores exaltati sunt. Et q̄ñq̄ per partes humiles quoq̄ timidos/stupidos z metulosos p̄ter paruificentiā supp̄essi z opib⁹ ruralib⁹ mechanicis:z opib⁹ debilib⁹ z vilib⁹ applicati. Et iterū de rure vel plebe sublimati sunt put videbat in Saul iam dicto:z in Dauid. Differt aūt paruificētia ab yronia. Quid autē sit paruificētia dictū est. Sed yronia est put etiā sup̄. c. j. tactū est. Dum aliq̄s de se minus fingit vel dicit q̄ sit. sicut Amos. c. vij. dixit idē. Non sum p̄pheta. hoc aūt dixit licet esset p̄pheta: nisi q̄ nō erat de genere p̄phetar⁹. Et hoc dixit in bono:z nō peccauit. Sed aliter fit yronia. De q̄ Eccl̄i. xiij. vbi dicit. Est q̄ nequiter se humiliat:interiora autem eius plena sunt dolo. Et tales sunt/bighardi/lolbardi/begutte/z begine:z oēs ypocrite. de q̄b⁹ z eo⁹ volūtaria mēdicitate nup specialē feci tractatulū ad dñm meū dñm Heinricū ep̄m Lonstañ. Item differt pompositas z iactātia q̄ cōmittit̄ ex turpi motiuo:z appetitu lucri vel honoris:z hec opponit̄ yronie. Sed hec nihil ad p̄positū nostrū:nisi inquātū ex vno homo humiliabit̄:z ex alio exaltabit̄ coram deo z hoib⁹:z exinde nobilis z ignobilis efficit̄:put experiēter videt̄ de capitaneis z camiductoribus p̄nūc z ante tp̄a regnantib⁹:de quibus tibi infra. c. xx. specialē mētionē faciemus.

Rusticus Sum contētus de hmōi magnificētia:z ceteris q̄ nobilitatē z ignobilitatem hactenus demonstrabant:tanta percepisse. nūc ad p̄positū principale q̄uenient̄ p cede.

Nobilis Habes rationē vt petas expeditionē z p̄positi nostri p̄secutionē. Nōne legit̄ Num. c. j. vbi p̄rie p dñm ad Moysen electi p̄ncipes pp'li dicti sunt nobilissimi:ea nobilitatis magnificētia:z magnanimitate:put p̄dixim⁹/qua z nūc veros p mūdū nobiles laudabiliter cōmēdam⁹. Item legit̄ Deut. c. j. vbi dixit dñs. Tuliq̄s de tribub⁹ vestris viros sapiētes z nobiles:z cōstitui eos p̄ncipes z cēturiones z q̄nquagenarias ac decanos q̄ docerēt vos singula. Ecce quō p ceteris p̄missor⁹ occasione nobiles z sapientes electi sunt ad principat⁹ z regimina pp'lo⁹. Item Num. xxij. dr de p̄pha Balā q̄ ad p̄mā vocationē regis moabita⁹ noluit venire. Sed scdo missit ml'toplures z nobiliores:z venit p̄pha spū dei ductus:honorificauit nobiliū cetus. Itē. ij. Regū. xxiij. dr de Abysan p̄ncipe de tribub⁹. Et ibidē cōmēdat̄ ex eo q̄ fuit nobilior inter tres q̄ portauerūt aquā Dauid de Listerna Betlee. Item. ij. Reg. vlti. q̄ Dauid numerari fecerat pp'lm isrl'in electiōe. Et p̄terea dñs percusserit pestilētia. lxx. milia virorū de pp'lo Dauid. Dicit magister in histor. in Paralip. legū fere triceta milia. Et q̄ dicūt hebrei ibidē positū numerū plebeorū. Hic aūt in textu nume⁹ nobiliū qō

conuenit pensandū. Item.ij. Paralip.xviij. Fuit Josaphat diues ⁊ inclitus: hoc est glorioſus ⁊ nobilis valde: ⁊ hoc per scripturā ibidem cōmēdatus. Itē.j. Mach.vij. scribit q̄ rex misit Nichanorē vnū ex principib⁹ suis ⁊ cōmēdando principē ip̄m dixit fore de nobiliorib⁹ principibus. Itē Salomō Prouer.xxxj. dicit de laude bone mulieris: ⁊ cōmendat virū suū dū ait. Nobilis in portis vir ei⁹. i. in foro iudiciali q̄ exercebat in portis ciuiū q̄n sederit cū senatorib⁹ terre. Item Ezech.xxiij. Ecce ego suscitabo oēs amatores ⁊c. filios Babylonis ⁊ vniuersos Caldeos nobiles Tyrānosq̄. i. reges ⁊ p̄ncipes. Ecce hic ꝓpheta p̄posuit nobiles regib⁹ ⁊ p̄ncipib⁹ Itē Hiere.xxxix. vbi dī q̄ rex Babylonis occidit filios Sedechie regis: ⁊ signanter oēs nobiles Juda: quos p̄e alijs plebeis occisos cōmemorat. Itē.j. Macha.j. dicit de Alexādro magno/ q̄ postq̄ fuerat infirmatus decidit in lectū ⁊ cognouit q̄ moreret/ vocauit pueros suos nobiles. i. clientulos/ qui secū erāt nutriti: put hodie nobiles adolescētuli solēt nutriri tāq̄ coetanei cum filijs regū ⁊ principū: et non filij rusticor̄. Item.j. Mach.ij. dixerūt qui missi fuerant ab Antiocho ad Macharia. Tu es princeps magn⁹ ⁊ clarissim⁹. i. nobilis valde in hac ciuitate ip̄m per hmōi nobilitatē multū cōmendādo. Item ibidē.c.iij. vbi Anthioch⁹ rex reliquit Lysiam hominē nobilē de genere regali sup negocia regia q̄ p̄e ceteris nobilib⁹ tm̄ committebant. Itē.j. Mach.x. dr̄ de rege Anthiocho q̄ cognoīatus est nobil' in augmentū sue maiestatis. de quo sil'r. ij. Mach.ij. Et vt de multis breuiter ꝓcludā de nobilib⁹ p̄ plebeis signanter segregatis legit. Leuit.c.xix. Item Job.c.xiij. Item Isa.c.iij. ⁊ Psal.cl. Et nō tm̄ hi qui h̄ vocabulo videlz nobilitatis nobiles vocati sunt. sed sil'iter oēs electi viri fortissimi nobiles fuerunt tenti et noīati: quos annumerauit et collegit Dauid ⁊ Salomō filius su⁹. De quib⁹. c. s. primo notāter mētionē fecimus. Itē legim⁹ in histor. romanor̄. Qr Romulus cōditor vrbis Rome ibidē instituēs rempublicā. Et hoc erat tpe Ezechie regis pyssimi regnātis in isrl' Romam in duas partes diuisit: scz vt in vna tm̄ nobiles: ⁊ in alia cōmunes plebei mechanici simileſq̄ p̄manerēt: ⁊ vtrāq̄ partē classez noīauit: nobiles ⁊ dicebāt p̄ia classis: ⁊ ceteri scōa classis: serui tm̄ de neutra classe dicebant. ¶ Postea romani diuisi sunt in quattuor classes ⁊ totalit' qui dictatores sūmos habebāt honores erāt de p̄ima classe. Sed tribuni ⁊ alij minoris honoris erāt de secūda classe. Sed illi q̄ nullos habebāt honores erāt ō tertia classe. Serui ꝙo de quarta classe: tribuni autē dicebant nobiles. Itē legit in eisdē gestis q̄ tpe Numi pompilij consulis p̄imi q̄ fuerat post Romulū: in vrbe fuit magna discordia. Inter nobiles ⁊ plebeos p. xxx. fere annos odibiliter cōtinuata. qr ijdē plebei vtilitatē ꝓditiōis sue non inspicientes leges per magistratos ꝓditas noluerūt obseruare. Unde creati sunt decē viri q̄ visis disuetudinib⁹: de grecis ciuitatib⁹ leges collectas trāstulerūt in latinū: put colligit sil'iter. vij. di. Moyses. ⁊ c. se. Et de hac materia pulchre videas. ff. de ori. iur. a p̄ncipio vsq̄ in finē. Itē dixit Hugo de sancto victore in figura veteris testamēti ciuitatē Hierusalē dū floruit fuisse distinctā in tres partes. In p̄ima habitabāt rex ⁊ sacerdotes. In scōa nobiles. In tertia vulg⁹ ⁊ plebei. Nobiliū autē noīe nō dubites simul p̄ncipes ⁊ maiores natu fore cōp̄hensos. In his vides expient nobiles añ aduētū xp̄i p̄rogatiua/ spāli semp̄ se a plebe segregātes. Fuit aūt mox añ xp̄m Julius cesar: Et q̄ fuerit de genere nobil' Enee multipl'r cōmēdat⁹: ⁊ tpe natiuitatis xp̄i succesſor eiusdē fuit Octauian⁹ Augustus sub quo regnauit in iudea. Herodes pselit⁹ q̄ iuxta magr̄m in histor. audiens iudeos mortē suā expectātes cū gaudio. Un̄ ex oī iudea nobiliores quos ⁊ int' alios nouit digniores ⁊ famosiores: ⁊ p̄sertim iuuenes collectos ꝓcludi p̄cepit in ippodronio. i. in carcere Circi p̄cipiēs Salome sorori sue vt cū iam efflaret illos mox occidi disponeret: vt ita oīs iudea in morte ipsi⁹: ⁊ in vita plāgeret: ⁊ p h̄ ꝓpēde nobiles fuisse xp̄i tpe. Et ip̄e xp̄s dixit Lu. xix. Homo q̄dā nobil' abijt in regionē longinquā accipe sibi regnū q̄ nō cōueniebat nisi statui nobiliū. Et tpe mortis xp̄i fuit Tiberi⁹ impator Rome succesſiuus. temporibus magnā nobilium multitudinē cōseruans. Hinc dicit euangelica veritas/ q̄ Joseph ab arimathia nobilis de curio. Mar. xv. Et Lazarus nobilis cum tota familia ⁊ sororib⁹ suis/ qui ⁊ milites legitur habuisse sibi curiones. ¶ In partibus autem orientalibus fuit Hercules tēpore Moysi p̄m magistrū in historia Exodi.j. Qui Priamū regem in paterno regno locauit. Cuius filius fuit Paris seu Alexander. Cuius filius fuit Tymeres qui causam dedit destructionis Troye. Item vt dicit Orosius q̄ tempore Demetrij. De quo .j. Macch .vij. Regnauit Hanibal princeps Chartaginensis. Et crudelissimus rex Affrice/ siue partium orientalium post multas strages /quas fecit populo Romano. Et Italie apud Cannas vicum apulie. Et Allyam

Capitulum

fluuiũ tot occidit armigeros romanoꝝ:ꝙt de nobiliũ tm̃ manibꝫ occisoꝝ tres modios anuloꝝ dicit collegisse. Ecce quãta nobilitatis exq̃site serenitas ꝛ generosi sanguis fuit amenitas ante xp̃i natiuitatẽ:ꝛ anno ab vrbe cõdita.ccccc.lvj. Et ea tẽpestate tm̃ nobiles anulis vtebant:ꝛ p hoc a plebeis discernebant. Sed q̃d hodie per anulũ designant.vide nouellatorẽ de p̃sum.illõ. super v. anulos. Tẽpore Justiniani impatoris:anulus erat signũ semiplene ingenuitatis.vt.ff. de iurs. aureoꝝ anuloꝝ.l.vlti. Et nõ inferioris stat9 vtebant eodẽ:vtputa plebei vel rustici:vt no.ibidẽ. Jẽ scribit Homer9:ꝛ ꝓcordat Otto frisien. cũ scolasti.histor.ꝙ tertio anno Abdon q̃ regnauit in isrl.viij.annis.vt videt Judi.xj.in fine. Et hoc erat ab impio Nini regis anno octingẽtesimo septuagesimo quo ad secũdã Troye destructionẽ:grecoꝝ reges/principes/duces ꝛ nobiles ꝓcesserũt per mille cẽtũ octuaginta sunt classes siue naues maiores tm̃ armigeris ꝛ armigeroꝝ armis:ꝛ machinis p expũgnatiõe Troyane ciuitatis onuste puenerũt. In quo q̃dem per annos.x.cõtinuati bello certamis de grecis octingenta octoginta tria milia. Sed de troyanis sexcẽta sexaginta sex milia occubuerũt. Et ꝓsequẽter de reliq̃s iuxta series historiarũ Troyanoꝝ principes oriẽtis siue grecie ꝓcesserũt. Et ꝓseq̃nter put.j.dicit.c.primo.ad Europe regiões puenerũt. Et primũ se ad italiã trãstulerũt:ꝛ nulli saltẽ poetaꝝ scripturas pscrutanti dubiũ videt ẽminere:ꝙ ĩdẽ viri multũ eximĩ per poetarũ ꝛ aliorũ scribaꝝ historias reperiuntur gl̃iose determinati. Et maxime p Lucanũ/Virgiliũ ꝛ Ouidiũ:q̃ de grecoꝝ ꝛ oĩm oriẽtaliũ copiosa nobiliũ in armis putissimoꝝ in infinitũ p cũctis multitudinẽ largit latissime Lodices ĩnumeros scripsere:de q̃bꝫ tm̃ rustico ꝙ caterua nõ solebat audiẽdo seu pscrutãdo ꝑmonibus aut indaga tiõibꝫ redolere.

Rusticus Saturat9 sum nimis ꝙ añ xp̃m ꝛ tpe xp̃i inter oẽs natiões isti p̃tẽsi nobiles viguerũt. Et post xp̃m nõ dubito ꝙ inter xp̃ianos/gentiles/sarracenos ꝛ paganos magne mlt̃itudinis copie nobiliũ floruerũt. Sed signanter de iudeis dic p̃cor/vbi nobiles ipsoꝝ post destructionẽ hierusalẽ per Titũ ꝛ Uespasianũ ĩpatores pactã pmãserũt:aut hodie in mũdo nobilitatis p̃eminẽtie iudeoꝝ cõpareant: seu inesse pfitãt:put se plẽs eorũdẽ certo nobilitatis titulo p̃ alijs iudeis pollere ꝓstãter affirmãt

Nobilis Ex scripturis colligi videt exp̃sse/ꝙ vt plurimũ ex gẽtiliũ ꝓpagatiõe ꝛ p̃sertim orientalium partium:maxime nobiles totius Europe ꝛ notanter Hermanie: immo totius pronunc Asie ꝛ Affrice reperiuntur processisse. De iudeis aũt post destructionẽ ciuitatis hierusalem:immo post q̃s sceptruꝫ videtur ablatũ de Juda prout ꝓphetizatũ fuit per Jacob p̃iarchã.vt Beñ.c. penul.qõ lõge fuit añ dictã destructionẽ:imo añ passionẽ xp̃i nõ reperim9 mlt̃os iudeos in magne nobilitatis aut p̃eminẽtie statu pseueraſſe:sed post dispsiones ipsoꝝ penit9 sublatã/ipsoꝝ nobilitatẽ multis argumẽtis poterim9 ꝓcipe. Uñ legit de Domiciano ĩpatore:qui cepit regnare de anno dñi.lxxxviij.dũ se fecerat adorari p deo/certo ꝓcepit vaticinio:put ipse credebat pterrit9:qõ sonabat:stirpẽ Dauid p ipso subito regnaturã. Uñ diligentissima p ipm in orbe facta discussiõe:quos de illa stirpe posset agnoscere. Unde demũ in hyspania repti sunt duo iudei:q̃ iuxta quorũdã iudeoꝝ narrationẽ de domo Dauid famabant descẽdisse:q̃bꝫ sibi put mãdauerat p̃sentatis/vidit ĩpator ꝙ tã forma psonaꝝ q̃s statura effigie genere:necnõ facultatũ: rerũq̃s positura fuerãt despectissimi in terrã habitatiõis sue:inquã sui ꝓgenitores post desolationẽ p̃dictã videbant relegati trãsmisit: Cronicis tm̃ pagratis ꝑitas resultat:ꝙ post vltimã dispsionẽ,prime dictã:in q̃ ẽm Josephũ in lib.de iudaico bello sunt occisi decies cẽtũ mille iudeoꝝ:absq̃ alijs vicz triginta milibꝫ q̃ in seditiõe ad fores templi fuerũt oppssi. De q̃bꝫ.s.c.vij. Et extũc.xxx.milia p vniuersum mũdũ seruitutis iugo sũt dispsi. Et hec gesta post passionẽ dñi ad annos q̃draginta p ĩpatores put p̃mittit sunt p acta: ꝛ expost iudei bella nõ gesserũt. Nec bellis aut p duces belloꝝ p̃ficiebant:nec quoscũq̃s nobilitatis/strenuitatis seu legalitatis act9 pfecerũt:nisi casualit. vt.j.sequit. Sed seruili cõditiõe iugit pstiterunt:ꝛ priuilegijs aut libertatibꝫ sibi p p̃ncipes tã xp̃ianoꝝ q̃s paganorũ cõcessis:ꝛ non aliter pmãserũt: Et p̃sertim apud fideles iuxta tolerãtiã eccl̃ie muniti humanitatis causa degerũt: ꝛ hodie degẽt.vt le.ꝛ no.de testi.iudei.ꝛ de iudeis sicut iudei. Si q̃ autẽ iudeoꝝ p̃ cereris se tollẽtes quadã nobilitatis p̃rogatiua videant p̃pollere. Non alit credim9 q̃s ex antiq̃s diuitijs aut officijs sibi p p̃ncipes cõmissis:hmõi nobilitatis signa int ipsos estiment redolere:quã quidẽ officioꝝ assignationẽ iura p̃hibẽt.vt le.ꝛ no.in.c.cum sit.de iudeis.ꝛ.liij.di.nulla.ꝛ.xvij.q.iij. cõstituit. ¶ Legit tm̃ in Cronicis regũ hyspanie:put colligit in libro de scrutinio scripturarũ ꝙ in regnis ꝛ dominijs regum Arrogonie/castelle/legiõis ꝛ hyspanie a magnis temporibus

suadēte diabolo/ꝛ cōcedēte principū impio. Judei pſertim diuitijs pcellētes magnoꝝ vtebāt officioꝝ ministerio. Et insup plerūqꝫ ppū christiani/pfecture:ꝛ etiā iudeoꝝ ꝓpositure fruebāt officio:ꝛ pre nobilib⁹ nobiliū obsequioꝝ in pallacijs regū inuoluebant exercitio: vsui tū armorum:aut expeditiōis belloꝝ ptūc/put exnūc/ nunqꝫ pficiebant in prelio. De sua tū put premittitur platiōe nōnulli iudeoꝝ eozundē ꝓphetiā de sceptro Jude taliter vigere ꝓ certo dicebant. Unde de anno dñi. M.ccc.lviij. vel citra cōtingebat/qꝫ Petrus rex hyspanie potentiozē inter iudeos incarceratū mozi fecit. Et sui generis maiozes interemit:ꝛ expost nullus regū eosdē taliter exaltauit. Cōsequēter etiā rex Hinricus.ij. frater eiusdē Petri anteqꝫ regnaret mltas stranges in iudeos cōmisit:ꝛ maxime in vrbe Toletana:qui expost defuncto fratre regnauit:ꝛ iudeos publice signa vt noscerent deferre mādauit:vt de iudeis in nōnullis consequēter rex Johānes primus filius predicti Hinrici.ij. instituit:qꝫ iudei nulla officia gubernarēt:nec inter se iurisditionē sibi consuetā in criminalib⁹ exercerēt. Post quē Johannē regnauit Hinricus.iij. in cuius regni principio etiā etatis anno suo.xj. surrexit multitudo pploꝝ christianoꝝ in ciuitate hyspalen.ꝛ cōsequēter in alijs locis: ꝛ innumerabilē iudeoꝝ multitudinē extinxit. Quoꝝ gestoꝝ auctoꝛ fuerat quidā Archidyacon⁹ hyspalen.qui certificatus enormissimas iudeoꝝ ℨ canonū ꝛ legū traditiones excessus denudauit. Et ipsoꝝ contra fidē christi tyrānidē ꝓpalauit. Cui Hinrico.iij.regi hyspanoꝝ successit Johānes filius eius modern⁹: qui regnare cepit in cunabulis:dum esset in secundo sue etatis anno:sub cuius felici regine iudeoꝝ pompa sliter ꝛ potētia:put al's per vniuersum mundū penitus videbant extincta. Sed dū pfinito tēpore. tutoꝝ exutus gubernaculo regnare ceperat:ꝛ vsqꝫ modo gens illa iudeoꝝ pristinā officioꝝ pfecturā recupabat. Unde inter ceteros quidā Abraā in opido Sozien.pſidens iudeus pnūc potētissim⁹ quasi ꝓpter regis desidiam/omniū administrationū possidet monarchiā. Spes tū regniculas reficit:quia Hinricus.iij. Moderni regis filius indicijs innuit /qꝫ sit ꝛ fiat iudeorum pſecutoꝛ seuissimus. Et qꝫ demū sub ipius dñio prouenturo cessabit iterū eozundē iudeorum potētat⁹ iniquissim⁹. Unde ad propositū redeamus/qꝫ stirpes iudeoꝝ in illis/aut alijs regnis existētes:qui tam potentū/superboꝝ/eleuatoꝝ/aut sublimiū hebreoꝝ vident successoꝛes se ceteris iudeis vt pmittit:ꝛ vix aliter vel alio modo pfitent nobiliozes. De paganoꝝ autem ꝛ gētiliū modernoꝝ nobilitate ꝛ nobilitatis ordine dicet infra.c.xiij. in fine. Et de hmōi nobiliū tēpoꝛib⁹ ante vel post christū tue rusticitatis affect⁹ maneat cōpetēter quietus.

De Germanie et alioꝝ regnoꝝ nobiliū excellentia ꝛ eozundē nobiliū oꝛigine primeua. Caplm decimū Ait Rusticus.

Quompetēter de petitis sum⁹ informati. Sed moueoꝛ mirādo de quodā singulari:qđ mihi pādere breui nō postponas eloq̄o. Et sup eo videlz qꝫ Germani qui dicunt alamāni ꝛ principalius theutonici/qui quondā vt narrat Albert⁹ magnus in Cosmographia sua:ab Affrica:ꝛ pſertim ab oriētali plaga: imo de terra grecoꝝ de quadā gente que dicit theutonia famat ꝓcessisse. put.c.ꝓximo clari⁹ infra poteris videre. Uel fm aliquos a quodā gigāte qui theutona dicebat. Sed primū rōnabili⁹ q̄ quidē theutonici dicunt ꝛ alamāni/ex eo qꝛ de finib⁹ suis ꝓpulsi resident primū solebāt apud lemay fluuiū ꝓpe Danubiū. vt dicit magist⁹ in lib. de ꝓprietatib⁹ rerū. Et allegat Jsiđ.ꝛ hi cū adiacētib⁹ ꝓuincijs plib⁹ put describit ibidē Jsiđ. lib.xiij. Et hi.c.iij. dicunt germani:ꝛ hi sunt vt asserit vex germen vt veri nobiles. vt dicit glo. in.c.i. xxxiij. di. Et ℞ indiget vtiqꝫ solerti declaratiōe. Uñ apꝑaret si earūdē terraꝝ ꝛ ꝓunciaꝝ nobiliū oꝛiginē clari⁹ describeres ꝛ ꝓditōes suaꝝ nobilitatū enodares: de alioꝝ nobiliū toti⁹ oꝛbis et pſertim Europe ꝛ Affrice plagaꝝ statib⁹ me liberi⁹ informares. Nobilis Blozioso ꝓnūc moneris ingenio: saltēm vt fragito in ℞ pſistas firmit⁹ solerti ꝓposito:ꝛ satis grāde mihi videt qđ petis inq̄ntū tū valeo si patiēs fueris cōpetēter informaberis in ℞ q̄stiōis negocio. ¶ Uñ ꝓmū notabil'r sciēdū qꝫ in oriētali partiū plaga libie seu affrice qđ idē est. Et in ꝓuincia Bizācina grecie ciuitas Troyana:de q̄ sepe pdixim⁹ hodie cui⁹ inibi vident stigmata fuerat solēniter fundata:ꝛ ℞ post mortē Josue. Judi.iij. Tpe iudicū Aioth:ꝛ Sangar per Troys regē.ꝛ expost ab impio Aini:de cui⁹ olimpbiade dictū est. ℨ.c.viij.āno octingētesimo octuagesimoq̄rto:ꝛ añ ꝓditā vrbē romanā.anno.cccc.xiij. ꝛ añ natiuitatē dñi nr̄i iesu xp̄i āno M.cl.xvj. Destructa est eadē vrbs Troyana: ꝛ ei⁹ suburbia cū castris/Burgis/opidis/Colo

nȳs/castellis/municipȳs/vicis/pagis/gimasȳs/arcubȝ ꝛ menibȝ suis: ꝛ hoc tēpore quo Abdon filius Ellel iudicauit in israel Judic. xij. in fine. Et ideo omnes principes ꝛ nobiles istius regni post hmōi destructionē diſperſi sunt per mūdū. ꝛ ita partim cum Enea ad italiā: de quo ꝛ nobilibus secū exulātibus generosi Romanorū processerūt: ꝛ consequēter ad alia loca prout infra dicēt peruenerūt. Et hic est Eneas qui cōceptus ꝛ natus ex dea venere: ꝛ Anchise viro nobilissimo/qui fuit filius Lapis filȳ Asarari: ꝛ cum Venere in yda silua ꝛ monte concubuit/que iuxta Symoin troye fluuiū Encā peperit. Sed venus conquesta Jouī/ꝙ Anchises iactasset se de suo ꝓcubitu emeruerit: vt Anchises fulminaret. Venus tamē illius miserta: alīs fulmen detorsit. De quo Virgilius in. iij. li. in fine. Et hic est Eneas qui vbis Rome ꝛ romanorum reipublice factus est princeps. De cuius stirpe ille inclꝰ magnus cesar Augustus in magna felicitate processit. Hic est etiā ille de quo christianissimus imperator Justinianus antiquarū legū/ꝛ nouarū instaurator/ꝛ reipublice reparator/scripsit in libro legū suarum videlicet auctenticarū in titulo vt proponat imperatoris nomen documentis ꝛc. Coll. v. sic inquiens. Post multa si quis enim respexerit ad vetustissima hominū ꝛ antiqua reipublice Eneas nobis troyanus rex reipu. princeps: ꝛ nos quidē Eneades ab illo vocamur ꝛc. Huius autem Ence successus continuus ꝛ processus/necnon ꝛ pro maiori parte gesta Virgilius predictus in suo opere Eneydorū dum vixit multa descripsit: sed morte preuētus cōplere non potuit. ¶ Quo notāter premisso/scias ꝙ Constantinus imperator magni Constantini filius xpiānȳ. ab augusto Octauiano longe post ꝑmissas destructionē ꝛ expulsionē: vt patet perspicuē. Et post multa pȳssima per ipsum opera in Jtalie/Gallie ꝛ Hyspanie partibus tempore patris sui/ꝛ post eiusdē obitū perpetrata: solus Monarcha regnauit ꝛ ecclesiā christi in trāquillitatem constituit: ꝛ exposte de anno dñi. ccc. xj. ab vrbe romana vbi ꝑsiderat ad Bizantiā. i. cōstantinopolim relictis multis curialibȝ/curionibȝ ꝛ nobilibȝ in vrbe cū curie sue imperialī prīcipibȝ feliciter se transferebat: sumptis etiā secū multis romanis nobilibȝ ad Cōstātinopolim: quā ꝓterea nouā romā vocauit. vt le. ꝛ no. in. c. constātinopolitano. xxij. di. ꝛ ibidē. xxiij. sui regiminis annū feliciter compleuit. Et post ipm Julianus apostata: ꝛ Domicianus secūdus/ꝛ cōsequēter Valētinianus imperatores in dicta ciuitate cōstātinopolitana: ꝛ partibȝ orientalibus imperauerūt. Et eorundē tēpore vrbs romana per senatores/cōsules ꝛ ꝓcōsules ꝛ expcōsules/ ꝓtores ꝛ ꝑsides regebat: q̄ protūc clarissimi dicebant. Et ex his patet ꝙ romanorū nobiles cū imperatore ad grecos peruenerūt. Et greci q̄ plures apud romanos ꝓmanserūt. Sed qualiter nobiles grecorū ac etiā romanorū ad Hermanos deuenerūt attēde: ꝛ de Hermanoꝝ saltē potioꝝ nobilitate sil'iter ꝛ origine diligēter ꝓpēde. ¶ Colligit ex cronica Eusebȳ historiographi multum eximȳ dicētis/ꝙ post destructionē troye: de qua supra fit mētio. Et illo tēpore quo eneas ꝑdictus vir armoꝝ nobilissimꝰ ad italiā vt ꝓtactū est pueniat. Quidā ex troyanis bellatoꝝ inclīti vi repulsi: necnō ꝓfugi circa metades paludes se applicarūt. de quibȝ paludinibȝ facit mētionem Jsiō. Etb. xij. c. v. Et dicit eas esse ad tergū pontici maris: qō habet sinū amplissimū oīm nauiū largiter capacē: ꝛ ibi ꝓsidētes terminos suos in pānoniā: ꝛ ꝑsus vngariā añ ꝛ post christi natiuitatē tpibȝ successiuis ꝛ lōgeuis dilatauerūt: ꝛ ciuitatē Siccābriā edificantes. Vñ Siccābri primū sunt vocati. Cōsequēter abinde tpe quo Alamāni Metodes paludes ꝑdictas sil'r intrauerūt ꝛ romanis rebellauerūt/ꝓtunc Valētinianꝰ impator ꝑdictus/qui regnare cepat de anno dñi. ccc. lxvij. iuxta Cronicā Ottonis frisiēn. de quo. lxiij. di. Valentinianus post multos actꝰ strēnuos edictū ꝓtulit ꝑ vniuersum vt gēs q̄ alāmanos rebelles intrādo dictas paludes vinceret ꝑ decē annos ꝓximos libera esset ab omni tributo: tūc q̄dā de Siccambria q̄ put ꝑmittit troyam de grecia fuerūt pugnauerūt ꝓtra eosdē alamānos: habita victoria eosdē eiecerūt. Et ꝓpter hoc ꝑ decēniū facti sunt liberi a tributo: ꝛ a Valētiniano imperatore Franci qō attica lingua siue greca idē est qō feroces ꝛ fortes: put dicit dicta cronica Eusebȳ. Sed ꝑm Ottonē frisiēn. dicunt franci a nobilitate. qz lingua greca franco nobil' ōr. Tradunt tū q̄dā a quodā frācone Troyanoꝝ ꝓncipe q̄ iuxta Renū cōsedit frācas fore nūcupatos. Mō strantq; in argumētū vrbē adhuc quā ipse ꝓstruxisse: patrieq; nole Troyā fluuiūq; eiꝰ ꝙanctū vocasse ꝓfitent: q̄ postea a Sarracenis ac rursū ꝑ fideles reedificata ꝙanctis vsq; hodie vocat. Sed ꝑm linguā romanā vel italicā franci idē est qō liberi: ꝛ ita ꝑpetuo sunt vocati. Vñ infra Bononiā ꝛ Modonā ciuitates lōbardie qōdā castellū est qō frācū. i. libeꝝ appellat. Expleto ꝛo decēnio ꝑdicto dū valētinianꝰ a frācis. i. troyanis solita tributa peteret illi put erāt feroces

Tributū ſoluere renuerūt/ꝛ miſſos ꝓ ſoluendis ꝛ colligendis tributꝫ occiderūt/fuerūt aūt inᵉ eos ꝑtūc duo ꝓncipes antiq̄ꝫ vocabuloꝝ ꝑferentes inſignia/vicꝫ/ꝑamᵘˢ ꝛ anthenoꝛ/ꝛ nō illi q̄ dū troia floruit regnauerūt/ꝑᵖᵉ qđ iuſſit impatoꝛ exercitū romāoꝝ cū multis ceteꝛꝫ gentib⁹ et exteris pugnare ꝓtra eos ꝛ pugna cōmiſſa in qua dictᵘˢ ꝑamᵘˢ occubuit. Attamen ab vtraq̄ parte multi ſiᵗ ꝑſtrati remanſerūt tandem franci ſiue troiani tantā multitudinē ſuſtinere nō poterāt fugierūt. Egreſſa aūt de ſiccābꝛia venerūt ꝓ vngariā ꝛ bauariā regiōis alamanie ꝛ habitare ceperūt in thuringia ſub duob⁹ ducib⁹ ſuis vicꝫ Hoꝛomede filio ꝑiami ꝛ Sunnone filij Anthenoꝛis ꝑdictoꝝ/poꝛro defuncto Sunnone frāci habito ꝓſilio a Marthomede Foramundū ipſius filiū adinſtar aliaꝝ gentiū/ regem creauerūt qui ꝑmus rex francoꝝ dicit. Et de ipſo reges alij deſcēderūt vſq̄ in hodiernū diem/ꝛ idem Foꝛamūdus leges etiā ꝑtunc ꝓ ſuos auctoꝛes Bwiſelgaldū ꝛ Salagaſtū cōpoſitas hꝫ ceperūt Ab illo aūt Salagaſto lex ſalica nomē accepit/qua lege ꝓ multa tꝑa ſunt vſi franci ſeu troiani/ vnde ꝛ ipſi franci ſalici nūcupant/poſt hoc franci de thuringia/ regnū tranſgreſſi romanos qui eo tꝑe in gallia per ſuos magiſtratos vſq̄ ad ligerim fluuiū impauerūt ex inuidia quā ꝓtraxerūt ꝑᵖᵉ expulſionē ꝑedictam/bella agreſſi parti ipſos occiderūt partim etiā fugauerūt/ſicq̄ illatā ſibi a romanis iniuriam acriter vindicauerūt. Poſtea captis vꝛbib⁹ toꝛnato ꝛ camerato atq̄ paulati ꝑgreſſi ꝛ regreſſi ciuitates remeñ.ſweſionā aurelianeñ ꝛ colonieñ.que tūc dicit agrippa/ ꝛ ꝑlequēter treuerim poꝛroq̄ totā galliā ꝛ ſaxoniā/ ꝛ inde germaniā ab aquitania vſq̄ ad bauariā/ſibi vēdicaꝛunt ꝛ ſubiecūt/ꝛ ſe ꝓiunctim ꝛ diuiſim ꝓ oēs europe fines diſpſerunt/ ꝛ ſe quaſi ꝓ oia ipſius regna diuiſerūt ꝛ nobiliū titulis ſe nūcupauerūt/ꝛ hij q̄ theutonicꝫ ꝑmixti ſunt ꝑꝛio vocabᵒ franci ſunt noiati in ꝑmitiuo/ ſed gallici q̄ francis ꝓiuncti fuerūt francigine vſq̄ in hodiernū diem tanq̄ deriuatiuū a ꝑmitiuo/ vᵗ abſtractū a ꝓcreto ſunt patenter vicitati. In ꝑmiſſis ſatꝫ ꝓcoꝛdat hyſtoꝛia francoꝝ/ꝛ cronica Gotfridi viterbieñ. quondā impialis aule capellani ꝛ notarij/ꝛ q̄ inſup ōt/troianā ꝑpaginē in duo genera regū quondā fuiſſe diuiſa.i.in Eneā ꝛ ꝑriamū minoꝛē/ quia Eneas venit in ytaliā/a q̄ oēs romani reges ꝛ impatoꝛes exierūt. Priamᵘˢ vero iunioꝛ iuit in germaniā a quo oēs germani ꝛ theutonici reges nati ſunt/ iſte itaq̄ due ꝑagines a troya venientes in vnū karolum magnū ꝓcurrunt/cum ſit theutonicᵘˢ patre ꝛ romanus ſiue grecᵘˢ a matre/Betha noīe/ ꝛ hoc ipſe notat vtinā ipſe Karolus eximioꝛ appareat/q̄ꝫ germanus clariſſimᵘˢ ex illuſtriſſima parentꝫ ꝛ parētele qualibet nobilitate ꝑcreatus Item ab ipſo Karolo: vt patet ꝓ eūdem Gotfridum dicit karlinga ꝑuincia/ que quondā ſandina et poſtea francigena fuit vocata/ſic a ceſare ceſaries ꝛ ab Alexandro alexandria ꝛ moderni karlingi videlicet reges francie taliter ꝑceſſerūt. Dicunt aūt germani quaſi de romanoꝝ aut troia noꝝ germine oꝛtū hñtes:vt patꝫ ex ꝑmiſſis/ꝛ ſeq̄ntib⁹ qualiter romani nobiles ad germanos ꝙuenerūt/ꝛ hᵐ mouebat Johem gloſatoꝛē in ꝑdicto.c.j.xxxiij.di.Ex his em̄ q̄ dicta ſunt ꝛ ex lege Karoli magni tā dicti que eſt canonizata.xj.q.j.§.hoc ſiquis/expreſſe apparet nobilitas germanoꝝ inclita ſeu nobilitatis germanice ꝓcellētia. Nam ita dicit/volumᵘˢ atq̄ ꝑcipimus:vt oēs noſtre diuoni ſubiecti tam romani/ q̄ franci/alamāni/bauari/ſaxones/thuringi/friſones/galli/burgundiones/vaſtones/bꝛitones/beneuentani/gotbi/hyſpani/ceteriq̄ oēs ſubiecti ꝛc̄. De qua quidē etiā lege fit mentio in.c.nouit de iudi.ꝙ.nō igit. Ecce quō in hac lege Karoli moꝝ poſt romanos ponit francos oꝛiētales/qui intra ſe ꝓtinēt ciuitatē herbipoleñ. a quib⁹ deſcenderūt francigeni/qui cōꝓrehendunt infra ſub hoc vocabulo galli Et bos francos oꝛientales ꝑponit tanq̄ nobiliꝛes/ꝛ poſtea alamānos/bauaros/ſaxones/thurīgos/ ꝛ friſones oēs ꝛ ſinguli germani dicūtur Nam ex ordine ſcripture arguēdo q̄ licet tam iure canonico/q̄ ciuili:vt patꝫ.xlij.di.ſit rectoꝛ. de ꝓbeñ.mandato.ĵ. Reg.li.vj.ff.del.ĵ.cum pr̄.§.vlt.ff.ad trebell.heredes.§.fi.cū concoꝛ. Et ꝓnunc ꝓut extunc/ſunt nobiliꝛes ꝛ digniꝛes ꝛ excellentioꝛes in quolibꝫ ſcripturarum oꝛdine ꝓferendi.viij.q.j.illud.lxij.di.metropolitano. C.de offi. ꝓſi.l.j.de conſuli.l.j.li.xij.C.de ꝓpoſi.ſac.cubi.l.j.ꝛ ibi clare de hoc/ ꝛ hoc romana curia ꝛ oīm ꝓncipum cancellarie ſtilus/ ꝓ norma lege necnō regula ſeruare cōſueuerūt. Unde patet euidenter/q̄ franci/ſeu troiani quondam ꝓ germaniā:vt ꝓmittit diſpſi/ a quib⁹ etiā duces ſaxonū Marchiones ſaxonie qui Brandenburgēſ dicūtur/ac alij q̄ꝫplures ꝓncipes/ comites/ barones ꝛ nobiles/ germanie videnᵗ ꝑceſſiſſe/q̄ ſunt alijs nationib⁹ nobiliꝛes/ꝛ ꝑſertim illi q̄ ꝑꝛie dicūt frāci/ꝑpe fluuiū reni ab vtroq̄ latere ꝙſus oꝛiente ꝓſtituti/ de q̄b⁹ tā diximus. Item dicit Henric⁹ Bohic in.c.cōſtitutis de apell.nobiliꝛes bꝛitanie/ vnde ipſe natᵘˢ eſt ab

Capitulum

alta sanguine Troyanoꝝ descēdisse/q̄ siliter tpe p̄dicto ad illā terre plagā legunt̄ pueniſſe. Itē post multa dicit hoc idē Otto friſien. lib. ſuo. v. in plogo de Hermanis. Et pbat inter cetera q̄ liter a Babilonijs ad Medas ⁊ Perſas ac inde ad Macedones q̄ greci ſunt. Et post ad Romanos: rurſus imꝝ ſub Romanoꝝ noīe: cōſequēter itꝝ ad grecos videlicet Cōſtantinopolitanos trāſlatū ſit imperiū: ⁊ ptās dñandi deinde ad Francos occidētales: put hec ⁊ alia inferius clarius dicent̄. Sed inter has oēs gentes ſup̄adict⁹ Gotfredus viterbieſis licet fuerit italic⁹ pre ceteris rec̄mendabat Sueuoꝝ cetus dū dixit. Acta Sueuoꝝ post hec ⁊ bella canemus Gallorū ſenonū ſecū gentē referem⁹. Hic loquor vnde fuit gens ⁊ orīgo ſui: que bona: que mores ſibi ſunt: quo gaudet honore. qua regione ſedet: quo ſit recolēda decore: cur prius in bello ſigna vel arma mouet. Orbi Macedonio pepit natura ſueuos. Tpe grandeuos pceres ad p̄lia ſeuos. Ingenio validos littera narrat eos. Terra ſueuoꝝ prius extitit italicorū. Mucro macedonic⁹ pp̄ls eiecit eorū. Martecꝝ p̄ripuit quicq̄d inhoneſte fuit. Judicio celi dñant̄ in orbe ſueui. Nūc vbicūꝝ geri reſpublica prelia q̄rit. Ordine primus erit gladio vult prim⁹ hīi. Horrecꝝ ſigniferi prim⁹ in hoſte ferit. Corpore ſunt graciles/agiles ⁊ robore magni. Actibus ancipites ſunt more leonis ⁊ agni ⁊c. Preſcripſerūt autē inter oēs mundi gētes vt in bellis ſint priores. Sed idē Goffrīd. de Alamanis dixit. Renus ab antiquis deſcribit̄ eſſe lemānus: indecꝝ nonnulli referūt dictos allemānos. Si vox equiuoca noīa falſa parat: Illud ego nomen alia video rōne. Quicq̄d priſca ſonat: q̄d ſenſio littera promet. Lector abhinc capiat que magna apta ſonāt. Alle ſonat totū Man. vir theutonica lingua. Hec duo coniūgas totū vir littera ſignat l geminata ſatis nomina clara facit. Hec ille ⁊c. **Rusticus** Intellexim⁹ hec oīa que teti giſti de Hermanoꝝ magnificētia: an ne tpib⁹ multū antiquioribꝫ p̄fecerint aliqua que ſunt narranda laude digna. **Nobilis** Utiq̄ ſic. Nam de Hermanorū ſiue Almanorū ingētia: ⁊ anteq̄ ad ipſos peruenerint Franci ſiue Troyani. Ita ſcribit ſuetonius valde notabilis hiſtoriographus dicēdo q̄ ante natiuitatē ſaluatoris Octauianus auguſt⁹ per Claudiū drūſum ducem exercitus ciuitates videlicet auguſtā vindelicam in Recia. ⁊ maguntiā in Gallia cōſtruxiſſe ſiue inſtauraſſe legit̄. Siliter per varū virū animoſum: qui cū tribꝫ legionibꝫ italicoꝝ ramano more ſuperbe ⁊ auare erga ſubditos ſe gerens: per Hermanorū gētes eſt deletus: quā militie romane Cladē intantū egre tuliſſe ferūt Auguſt⁹ vt ſepiſſime caput parieti collideret: ac per vim doloris p̄meret dicēdo. Quintili vare red de legiōes. Et hoc grauiſſimū italicorū: imo p̄maxime Romanoꝝ cū alamānis bellū. Et poſt Affricanū maximū tribꝫ annis cū q̄ndecim legionibꝫ geſtū legimus. Unde notari p̄t quanti roboris p̄dicta gens germanorū fuerit: que in auctoritate ſūma Romani imperij tantā ſtragē eidē intulerit. Tradūt Augusteñ. hanc cedē ibidē factā: oſtendūtꝝ in argumētū Colle ex oſſibus mortuorū cōpactū/quē in vulgari ſuo Berlech: eo q̄ legio ibidē perierit vocare ſolēt. Et rogo ruſticitatis tue benignitatē: vt more rurali nō pigriteris tantorū nobiliū cōmendationē: Ecce quid factū eſt vltimo videlicet de anno dñi. Mcclv. tēpore Friderici imp̄atoris primi: q̄ reby bñ diſpoſitis in Hermania. ⁊ p̄ſertim in ſueuie ducatu. vnde fuerat natus ex oīm regni ſui viſceribꝫ congregato nobiliū exercitu p̄ italiā trāſiēs. Et per Tuſciā exercitū ducēs in marchiā Anchonitanā ſibi rebellē diuertit: ⁊ Anchonā vrbē poſſedit/⁊ gētibꝫ ſuis p̄cinxit. Et interea Reginaldus Colonieñ. archiep̄s cū tricētis militibꝫ indulgentiaꝝ cauſa Romā perrexit. Et ibidē cū votis ſoleniter cōpletis imp̄atorē acceſſur⁹ rediret. Ciues romani ſeditioſo modo naturalit̄ infecti eūdē Archiep̄m in caſtro Tuſculano p̄pe Romā tanq̄ pegrinū hoſpitio cauſa p̄noctādi/priuato locatū minime puiſum cū triginta milibꝫ armatoꝝ obſidione recludūt. Uñ impedito put p̄mittit̄ imp̄atore: dñs Chriſtian⁹ archiep̄s Moguntin⁹ ab imp̄atore ſecedēs cum quingētis militibꝫ ad liberationē p̄fati ep̄i Colonieñ. p̄perauit: Et poſt multa ſoluto potēter eodē archiep̄o quindecim milia romanorū q̄ in eadē arrogāter obſidione conabant̄ archiep̄iſcopū p̄dictū cū ſuis militibꝫ ⁊ nobilibꝫ trucidare ſunt violēter partim extincti: partim capti ⁊ partim miſerabilit̄ relegati. Cui⁹ occaſiōe p̄ſentibꝫ diebꝫ Hermani fuerūt in vrbe: preſertim ab antiquis romanis odio multiplici perſecuti. Itē dicit Cronica quedā gallicana q̄ comites Sabaudie de ſaxonū nobilibꝫ qui a Grecis ſiue Troyanis vt p̄mittit̄ dicūtur emanaſſe orīginem traxerūt: qui nuper bñficio principis duces creari meruerūt. Undeverificari videt̄: q̄d dicitur quodā vaticinio: aut p̄ quoſdā p̄hetie: vt ita loquamur expoſitores: ſeu interp̄tes q̄ papaliſtā ex dictis Albatis Joachim appellamus. Ex Martino pape quinto ſuccedāt duo pſeu

simul pontifices eodem sibi tpe ꝯcurrentes: ꝑut in expientia videmus/vnus ytalicus/ꝛ alter grecus Qꝛ aũt Eugenius modernus sit venet⁹/ꝛ ꝑ ꝯns ytalicus nõ dubitam⁹. Et qꝛ felix qui quondã dicebaꝯ Amodeus comes Sabaudin⁹ de saxonia. Et ꝯsequẽter ac originaliꝯ de grecia: vt ꝑmissum est: sic etiam satꝫ videꝯ hoc vaticiniũ/quo ad ꝑsens cuentũ rei demõstrasse. ¶ Et hic ꝑpende nota dignũ/qꝛ ꝑdictus Amodeus comes in diebꝫ suis factus est duꝛ/postea monachus. deinde clericus ꝛ sacerdos. Et ꝯsequẽter papa. ꝛ quid vltra videam⁹. plura quidẽ ad germanoꝝ nobiliũ ꝓnunc recenter collecta dimissim⁹ ꝯscribendo / nec tediũ tedio auditui remisso tibi conculcaremus fatigato.

De eo qꝛ orientales ꝛ ꝑsertim greci ꝛ cõsequenter Troyani ꝛ Cartaginenses ꝛ inde Romani ꝛ quare alijs nationibꝫ fuerunt nobiliores. Capitulum vndecimũ Ait rusticus.

Sine fundamento sepe loqueris/ꝛ absqꝫ structura desup ꝯstituẽda ꝑfunctorie me replicare cõpellis. Et sic simplicẽ rusticitatꝫ simplicitatẽ ꝓbis curiosis nõ plene farcitã/nec rõne nec sufficientibꝫ Canone neqꝫ lege fulcitã/circũuenire conaris. Ecce ꝑ tue nobilitatis initio ꝓmũ ponis Eneã. cuius putabas mihi conditionẽ non fore notã. Cũctis vtiqꝫ hystorias troianoꝝ legentibꝫ cõstat/ipsum Eneã ꝛ Anthenorẽ ꝯcives fuisse serenissimi regꝫ Priami troianorum ꝓncipis/ꝛ non tm parentũ ꝛ nepotũ. Sed insup troiane ciuitatis potẽtissime/immo totius patrie ꝓditores/ꝛ ꝓꝛij honoris sui ꝑsecutores / qs demũ ꝑpetrato scelere relegarũt greci ipsoꝝ corruptores/ꝛ taliter Anthenor ad exteriora regna grecie/ꝛ Eneas cũ multitudine suorum complicũ ad ytaliã ꝓfugi ꝓuenere. Vnde ꝓout colligiꝯ ex Virgilio ꝛ alijs hystoriographis fuit idẽ Eneas nigromãtic⁹. vtpote qui ꝓpriã vxorẽ dijs suis immolauit. Iste Troya destructa in Ydia mõte ꝛ silua. xx. nauibꝫ factis angurijs ꝛ respõsis deoꝝ monit⁹ per mare venit in Traciã vbi cõdidit ciuitatẽ noie Eneadẽ/in auspicijs ꝛ respõsis mot⁹ ad Delon insulã nauigauit/vbi Aui⁹ rex ꝛ sacerdos Apollinis erat: inde ꝑ Ciclados insulas ad Chretã vbi cõdidit ciuitatẽ Pergamũ/ ꝛ post mlta ad Chumeã ꝓuenit Sibillã/quã cõsuluit cũ qua ad infernũ descendit. ꝛ mirãda ꝑscrutatus fuit. Demũ Romã peruenit: ꝛ Latini regis filiam duxit vxorẽ: ex ea genuit Siluiũ. Postea cũ quodã flumine perambulãs subito ex oculis oĩm euanuit/forte submersus. Sed ꝑm aliquos a demonibꝫ quibꝫ cõuersatus est subtract⁹. Et si dicis eũ fore filiũ dee: videlꝫ veneris: ꝑ cõsequẽs succubi. i. spũs maligni. de quo sinceri⁹ tibi dicã in cõtinuatiõe. c. xxxj. Sed vltra ꝓcedam⁹. Equũ em̃ fuit ꝓut dicit legis auctoritas impialis vtãte nequicie zelus suas reportaret penas. vt. ff. de colla. bo. l. ij. §. si cum duobꝫ. ff. de ca. ex. l. locũ. Quia peccata suos debẽt reuerere auctores. C. de penis. l. sancim⁹. de bis qꝫ fi. a ma. par. ca. quesiuit. de sen. ex. romana. libꝫ. vj. Et quõ qõ tam cũ malo videꝯ inchoatũ ꝓncipio: posset immo vix vel nunqꝫ exitu terminari beato. vt. xlj. di. miramur. Et qõ ab initio videꝯ non valuisse quõ supuenturo tpe posset cõualescere. ff. de reg. iur. qꝛ ab initio. ꝛ l. penul. xxj. q. iij. §. potest. ꝓ. qꝛ si ꝓuatus. Immo initia multũ spectãda sunt. C. ad macedo. l. ij. de elec. dudũ. j. ꝛ xij. q. ij. placuit. ff. de iudi. vbi. ꝛ l. si quis postea. ꝛ cũ multis ꝯcoꝝ. Et est Brocardõ. xcix. Bar. brix. qm̃. Principiũ potissima pars est cuiuscũqꝫ rei. ff. de ori. iur. l. j. Vnde ꝛ rõ a capite. i. origine edẽda est. ff. de eden. l. argentarijs. Et dixit Virgiꝯ. A Joue principiũ muse Jouis oĩa plena. Ecce ꝛ nõ tm̃ de Enea ꝓditore: sed de alijs in paludinibꝫ Methodis Troyanis impio rebellibꝫ cõtumaciter cõmorãtibꝫ: ꝛ in familiã impialis serenitatis occasionẽ crudelissimã cõmittẽtibꝫ. Et ꝓpterea tanqꝫ crimẽ lese maiestatis dãnati/ꝛ in exiliũ relegati iugiter exulãtibꝫ spem ponis ꝛ radicem tue ptẽse nobilitatis ꝛ aciem: vnde his qm̃ intelligẽti sat est penitus dimissis. Dico tibi qꝛ quo ad ius naturale oẽs hoĩes equales sunt. vt. ff. de reg. iur. l. qõ attinet. Et quo ad ius diuinũ siliter. vt in aut. de mona. §. hinc autẽ. coll. j. Vnde scriptũ est. hoc decus est famuli si sit coheres sui dñi. Vnde qm̃ de orientalibꝫ ꝛ maxime de grecis: ꝛ ꝯsequẽter de romanis ortũ ꝑtense stematis quo nobilitatis originẽ oriri ꝑsumis: astruereqꝫ conaris. Dic queso sunt ne vel fuere celsioris Ade vel Noe ꝓlis ceteriscqꝫ filijs Eue in hac valle lacrymarũ clariori sanguine ꝑpoliti. vel aut omni parẽs eosdẽ ꝑ alijs totus vrbis nationibꝫ aliqua plus speciosos forma ꝑ filijs hoĩm coccino tinxerit generoso. An aũt raritas hoĩm nouiter de longinquo supuenientiũ ꝑciosioꝝ ꝛ ꝑ cõsequẽs nobilioꝝ ꝑsumaꝯ, vt le. ꝛ no. lix. di. si officia in fine. xciij. dis. legi-

mus.de priui.c.f. Ex quo noua placēt, vt no.in.c.quāto.de transact. Et omne rarū carū. vt in dicto.c.legimus. Et rarū em̄ est omne qđ magnū est.i. mirabile in oculis nostris. vt in dicto.c. si officia.in fi. Unde ꝓsequēter ꝓueniebat ꝛ taliter p̄sumo ex p̄missis iuribꝫ ꝛ rōnibꝫ/ ꝙ rari ꝛ noui per terrā nostrā germanoꝝ fuerūt hospites ceteris incolis apparebāt nobiliores ꝛ eximi ores:et taliter iudicādos decreui. Omnes ethiopes ad nos etiam emptici ꝓueniētes/ ꝓut his diebꝫ quedā gentes plebei siue nobiles ex egypto minori dudū repulit:put asserit videlz de anno dñi. M.cccc.xvij. terrā nostrā applicātes laboriosi Mauri Fusci Squalidi q̄z diformes vtriusq; sexus pusilli cū maioribꝫ totius partes Hermanie vsq; modo:ꝛ siliter Halliarū regiones cū equis/mulis ꝛ asinis miserabilit girantes.et extra muros et habitacula p̄ cāpos alioꝝ hominū māsiones penitus declinātes/rapiētes/furātes:ꝛ clam quicq̄d mobile repererint diripiētes pstiterūt in exilio iugiter pseuerātes. Et hi iuxta tuarū rationū fundamēta p̄scriptarū ꝓterea:q; rari dicunt nobiliores. **Nobilis** Congrue tuus mouet animꝰ:ꝛ plurimoꝝ tibi pseuerāter cōcurrit assensus. Et vt declines ab errōris caligine:aperi aures tuas ꝛ dignāter attēde. Nam sepe rem asperā ꝛ fundit⁹ incultā dulcis labor rōne cōditus reddit planissimā.petisti enim que debuisti: ideo iocundū per hoc me reddidisti.vt.xxxvij.q. vij.fraternitas. Scis ꝙ dicit lex.ij. impialis Justiniano codice tacta in titulo que sit longa cōsuetudo ꝛ cōmunissima:sic intonās. Cōsuetudinis vsusq; longeui nō vilis auctoritas. Idē de consue.cū cōsuetudinis.xj.di.cōsuetudinis. Et tāto fortior ꝛ laudabilior. ex quo sacris legibꝫ nō videt obuiare:ꝛ insup ꝙ sit rōnabilis ꝛ p̄scripta.ibidē.c.vlti. Necnō vberi⁹ qz iure cōi videtur approbata.vt.C.de re mili.per totū.ꝛ.ff.e.ti.per totū.ꝛ.xxij.q.j.per extēsum. Qui q̄dem vsus cōmēdabilis ꝛ gl'iosus ꝛ superexaltatus in secula per bistorias testamētoꝝ veteris ꝛ nouī put.s.c.ix.tactū est. Immo p̄ historiographos famosiores mūdi probari videt. Ex nobilitas pollitica siue ciuilis tanq̄ hominū gen⁹ peculiare siue speciale a plebeis fuit segregatū. Nam hoc primū ꝓbat per phm̄ politicoꝝ. iij. vbi ciuitas nō cōstabit ex vna parte sed ex multis:q̄ꝝ vna sint agricole. Secūda artifices manuales. Tertia q̄ negociāt circa forū. Quarta mercenarij. Quinta ꝓpugnatores ꝛ armigeri:qui nobiles dicebant:ꝛ ita sine principibꝫ ꝛ nobilibꝫ impossibile est esse saltē ciuitatē famosam. Et postea subiungit. Quid est ingenuitas siue nobilitas. vnde sup̄ tactū est.c.vij. Ad idē sup̄.c.ix.vbi dicit ꝙ vna pars ciuitatis hierusalē erat p̄ nobilibꝫ deputata. Et sic siliter ibidē de ciuitate romana. Sed in dicto.c.vij. nobilitas multiplit diffinit. Et inter alia Papias qui fuit collector auctoritatū multoꝝ peritoꝝ, ꝓprie locut⁹ est dū dixit. Nobilitas est dignitas:splendor auctoritas:amplitudo magnificētia:que quidē ꝓprietates fuerūt in Nino rege assiriorū naturaliter magnifico:q̄ primū principalit armoꝝ vsu cunctis in terra viuētibꝫ p̄fulsit. De quo p̄dictū est.s.c.vij. ꝛ.j.dicet.c.xxx. Et hec vere nobilitas aut nobilitatis sublimitas nō quiescebat:aut p̄sistere poterat in sulconū rimatura:vel aruorū agricultura:seu boum/caprarū/ouiūq; pastura:vel pastoꝝ/caulaꝝ/tugurioꝝ/pergularū seu ouiliū cōglutinatura/aut pratorū seu vinearū pastinatura:seu qualibet arte rudi mechanica: vt videbat in exercitu militari/qui cōductus stipēdio de erario regis Antiochi ad bellandū ꝑ gentes.vt.j.Mach.ij. Sed tm̄ ꝛ nisi p̄ republica in bellorū gl'iosa certamine magnifica strēnuitate:ꝛ splēdido desup armoꝝ vsu:q̄bus p̄ ceteris mūdi gentibꝫ ignaris gnarissime studebāt eminebant:ꝛ florebāt orientales:qui q̄rtā terre partē in se cōtinēt ꝛ cōtinebāt dñantes:ꝛ vltra ꝙ intelligas eiusdē terre p̄ ceteris p̄eminētias. Ecce nota partē orientalē que in se habet famosissimas ꝓuincias:videlz Persiā/Indiā/Jsamyā/Adonis/Phenyce/Mesopotaniā/Syriā maiorē/palestinā/Medeā ꝛ Syriā minorē. Et he decē ꝓuincie in se habebāt quinquaginta diuersitates gentiū ꝛ antiquitus ita vocatos videlz Persas/Grecos/Scitas/Antropagas/ Ysauros/Sarracenos//Jndos/Hisquien/turas/Sycocamos/Dornices/Passicos/Anaratos:Thelenas/Lorophinas/Massagas/Porepafemani/Dacicanos/Cramedos/Sparcemos/Uenatos/Arogacios/Ocianos Amatrosios/Arabes/Siches/Ychenos:Amodic Ydiopisios/Parthos/Jdumeos/Pirisiones/Lanifoxas/Albagregos/Alaudes Scuptrenos/Lymbros/Antequinos/Lenomānos/Dycersos/Uelbay/ꝛ Theutonios:a q̄bꝫ theutonicos venisse ꝑm scripturas putam⁹. Horū autē gentiū noīa taliter per Albertū magnū in sua cosmographia:ꝛ in itinerario Julij cesaris cōprehēsa nouissimis diebꝫ sunt sepe mutata/ aut ex bellis/aut ex appellatiōibꝫ maioꝝ ciuitatū in ipsis aut ꝓpter nouas ipsarū sectas ꝛ religiones/ꝛ ritus hominū vocabula ipsa sepe reperiunt variata. Ne autē gentes inter se habuerūt

ciuitates.lxvj. Inter quas fuerũt quattuor famosiores ꝛ principaliores: videlicet Bisantiũ q̃ Constantinopolis est Babylonia egypti/Hierusalẽ/ꝛ Anthiochia/ꝛ nouem insulas videlz Ipopodes/Tabula/Selephanie/Cheros/Cypros/Rodas/Lycera/Tera/Lapancos: Item septẽ maria ꝛ septẽ montes ꝑeminẽtes. Et flumina famosa.xxij.quarũ omnia noia videre poteris in itinerario supdicto. Item has autẽ orientales nationes greci qui ꝛ illirici dicũtur fuerũt famosiores: ꝛ qꝫ sub se habebant septẽ regiones: imo regna: cũ ꝛ tot reges quondaꝫ habuerint/ qõ ingentis ĩmẽsiq̃ nobilitatis ꝛ nobiliũ innumerabilis multitudinis fuit iudicium. Nam prima regio ab occidẽte dicit Dalmacia: inde Epyrus: inde Eladas: inde Thessalia: inde Achaya ꝛ due insule maris: videlz Crete ꝛ Cyclades que ꝑ vna regiõe manẽt: inde macedonia: in qua Philippus macedo rex ꝛ pater putatiuus Alexandri magni regnabat. ¶ Dicit autẽ grecia a greco rege qui omniũ illaꝫ prouinciarũ primꝰ ꝛ vnicꝰ fuit princeps ꝛ dñs Et sicut quondã ciues Parisieñ. in Gallia ita floride ꝑpollebant Troyani per greciãqui tãdẽ per alios grecos: put per extẽsum narrat Grecoꝝ. ꝛ Troyanoꝝ hystoria fuerũt expulsi per insidias ꝛ insidiarũ ĩmensam potentiã ꝛ per multoꝝ regũ/principũ/omniũ orientaliũ partiũ armorũ ꝛ armigerorũ vim ꝛ conuentionẽ inestimabilẽ. Et ita put ꝑmissum est lõge post christi natiuitatẽ puenerũt ad Hermaniã: ꝛ siliter Chartagineñ. ꝛ cõsequẽter Cõstantinopolitane ciuitatũ habitatores. De grecia siliter dixit Varro in libro grecoꝝ laudib⁹ inter cetera. Grecia est mitoꝝ regnoꝝ dña/militũ nutrix: omniũ bonoꝝ inuẽtrix: pbie mater: artiũ magistra: cuiꝰ gẽs fuit antiq̃tus bellicosissima/legib⁹ subdita: erga extraneos pacifica: circa domesticos q̃eta: hostium iniurias ꝓpellendo nimiũ inuesta. Hec ille. Et sũmarie iuxta omniũ scripturarũ antiq̃ꝝ scrutiniũ ꝛ conuolutionẽ ꝛ reuelationẽ. Omnis nobilitas ꝛ sciẽtia in grecia ꝛ apud orientales receperũt originẽ. Et consequẽter Romani per punica bella: ꝛ intãtũ q̃ Octauianus impator potẽtissimus gloriabat q̃ de Enea Troyano siue orientali ꝓcesserat. de quo infra.c.xxvj. ꝛ supꝝ.c.primo. Et taliter ab antiquo: vt patet in toto libro Bachabeoꝝ. armigerorũ mores ꝛ apparatus nobiliter militãdo militiã cõtinuabãt greci ꝛ romani iam dicti: ꝛ supemineñter militabant: put insup Troyanorũ hystoriarũ. ꝛ ꝑsertim Virgilij poetarũ inclyti volumina demonstrare videnẽ. necnon Lucanus plene descripsit iuxta Catonis sapientis traditionẽ: q̃ non aliter nisi q̃ armigeroꝝ mores ꝛ apparatus nobiliter militãdo militiã ornabãt. Rem itaq̃ publicã amplissimo quodã affectu felicissime ꝛ per orbẽ dilatabãt/mundũ gubernabãt: ꝛ omniũ dñiorũ humanoꝝ gubernacula tenebãt. prout hodie maiorẽ orbis terre partẽ tenet nobilitatis iubar: ꝛ excellẽs preeminẽtia: ac per hmõi nobilitatis exercitia: exercitus armigerorũ ꝛ belligerorũ pulchritudo/decor ꝛ indumentũ: a tãto tẽpore cuius initiũ nõ est in memoria hominum gestare ꝓsueuerũt: ac per multos annorũ centenarios/ in castris ꝛ castellis ꝑminẽtibus ꝛ a plebe diuisi notabiliꝰ nobiliꝰ resĩdebãt/plebeosq̃ regebãt: ꝛ hmõi dñia orientaliter ꝓuenientia ab orientẽ dñando legittime ꝑscripserũt: ꝛ hodie possidẽt: put videt in regib⁹ ꝛ principib⁹ ac alijs nobilib⁹ terre: salua quadã detestatiõe. de qua dicet infra.c.xxj.ꝛ.c.xxxiij. notabiliꝰ lamẽtanda. Et ideo Salomõ dũ ad cõmendationẽ decoris dilectissime sponse sue ꝓcederet. Cañ. v. ꝛ diceret. O pulchetrima mulierũ. ꝛ mox.c.seq. subiunxit. Pulchra es amica mea terribilis vt castroꝝ acies ordinata. Castroꝝ eñ acies non sunt aliud nisi milites ꝛ militares ac militantes nobiles ꝑcincti fortitudine cum decoris virtute: pugnãdo cõtra suos inimicos armis coruscantib⁹/ordine miro ordinatissime resplẽdentes. de cuius apparatu nõ tñ exultat rationalꝭ humanitas: imo irrationabiliũ animaliũ resultat hilaritas. vt ꝑm Isiõ.lib.viij. Ethi. videtur experiẽter in generosoꝝ equoꝝ cetu: qui tripudiãdo gratulanꝭ in armoꝝ expeditionũ ꝛ tubarum strepitu: ꝛ visibiliꝰ victi dolent ꝛ flent ꝛ victores si fuerint cum victoribꝫ patẽter ouare solent. Unde Salomõ tam terribilẽ pulchritudinẽ cõmẽdat sup oẽm mũdi decorẽ. Uñ Hiero. ad Eliandrũ scribẽs in epla q̃ Xerxes rex potẽtissimꝰ ꝛ gentilis: qꝫ magnificẽtia sua subuertit montes/maria q̃ cõstrauit de sublimi loco pallaciꝰ sui cernebat fulgur fulgurantiũ hastaꝝ inclite generoseq̃ nobilitatis/mire multitudinis strenuissimis viris armorũ redimite: ꝑ gaudio terribili vt perueniamꝰ ad ꝓpositũ/dulces extillabat lachrymas flendo cordialissime: dũ mortaliũ tam ĩmensum ꝛ clarissimũ cernebat ornatũ: ꝛ mox mẽtis archana voce ꝓstrauit: duꝫ diceret. Ingemisco cordintime/nõ sine causa. Nam nullus illorũ post centũ annorũ spacium quos vidimus in humanis apparebit: ac si ꝓpalauerit: fleo pre gaudio videdo tantã armoꝝ ꝛ armatorũ ingentẽ pulchritudinẽ qõ naturale videt: ꝛ fleo: boc eñ terribilissimũ q̃ post breui

tēporis interuallū nullus eorū in vita nostra mouet. Item de nobilitate loquentē. Audi Gregorū inspiratione diuina suffultū: taliter duobꝫ generosis viris ꝓ defensiōe ecclie contra hereticos scribentē. vt patet. xxiij. q. iij. sicut excellentiā: z in superscriptione. videlicet gelando patricio: z Xarxtho affrice: qui fuit princeps sexte partis vnius principat⁹ sic inquiēs. Sicut excellentiā vestrā hostilibꝫ bellis in hac vita dñs victoriarū fecit luce fulgere: ita oportet etiā inimicis ecclie eius in vitacitate mētis ac corporis obuiare: q̄tenus eius extroqꝫ triumpho magis ac magis emitescat opinio: cum z forētibꝫ bellis aduersarū catholice ecclie ꝓ christiano populo vehemēter obsistitis/z ecclesiastica prelia sicut bellatores dñi fortiter dimicatis. Hec ille. Ecce perpende verba sancti Gregorij in hoc loco. z etiā in. c. ūmediate seq. Dum esset summus pontifex z verus christi vicarius/q̄ꝫ egregie z cōmendāter de generose nobilitatis humane scripserit celsitudine. Unde dixit nobilis Uegeci⁹/renatus de electione militū. lib. j. c. ij. ꝑ Azo. in sūma de re mili. multū cōmēdatus sic inquiēs. Nulla em̄ alia re videm⁹ populū romanum orbem subegisse terrarū/nisi armorū exercitio disciplina castrorꝫ atqꝫ militie: vnde z nobilitas eorū oriebat. Hec ille. Unde Quintilian⁹ in rethorica sua lib. ij. c. ix. mature prosequit talis questiōis exhortationē/an ꝑfm sui quisqꝫ docēdus sit naturā: in cui⁹ prosecutiōe plerosqꝫ naturali lege reuolutionuꝫ reclinationes rationabiliter tricatas mentū/morꝫ/animorꝫ quoqꝫ ponderat ausus. Finalit insuper cōcludēdo patēter determinat hoīs plasmatis ꝓportionē: ꝑsertim iuuenis: in id quo vacat natura ducibilē pertinēter applicandū. Qm̄ autē nobilitatis generose claritas: humanalis quoqꝫ virētis ingenij serenitas: naturaliter ab ouo coruscāter tēdebat ad armorꝫ ornat⁹ militiā: ꝓterea nobilis ꝓpagatōis athletā nō ad alterius vsus negocationis opam: nisi ꝓprissime prout aḋlā ad prędā/ad militarū actuū decernim⁹ ipsius auctoritate videlicet Quintiliani coaptandū laudabilē disciplinā strēnuis gestibꝫ decorandā: gentem quoqꝫ rusticā ruralibꝫ armis fore applicandā. fateor tamē sepe: prout infra dicet. c. xx. Rurales militaribus actibus ex superbis quibus **Rusticus** Audiui frequēter q̄ hoīes humanis moribus infusis mōstruose directos. no more cōmendabāt hoīes: z interdum per hoc semetipsos curialiter cōmēdantes: put vnus ex illis es: sed scio q̄ ille quē dñs cōmendat probatus est ad Corin. c. x. Unde si quē dñs dñantū per tales actus strēnuos cōmendauerit: aut alis signanter in his quēquā ornauerit/aut quicqꝫ operat⁹ fuerit/tua sagacitas referre nō silebit. **Nobilis** Nōne constat tibi q̄ dñs ꝑ salute z ꝑsolatiōe suo populo prenosticā dis nō per actus rurales z rusticales: sed mere militares ostēdebat. vt ij. Bach. v. Signa z pdigia: q̄ contingebat q̄ per vniuersam patēter hierosolomytarū ciuitatē videbant dieb⁹ quadraginta per aera /equites discurrētes auratas stolas habētes z hastas quasi cohortes armatas cursus equorꝫ per ordinē digestos congressiones fieri cōmunes: z scutorū motus z galearū multitudinē gladijs districtis z telorꝫ iactus: z aurcorū armorum splendorē: omniqꝫ generis loricarū: hoc igit mirando omnipotētis dei ꝑsagio ꝓteritu z futuri omnes viri strēnui tam inter gentiles q̄ꝫ iudeos/aut grecos seu latinos qui ꝑ ceteri s docebāt manus suas ad prelia: z digitos eorꝫ ad bellū/apꝑhēderūt arma z scutū. Et exurgebant in adiutoriū oppressorꝫ: accingētes gladio suo sup femur suū potētissime: effunderūt framea z cōcluserūt aduersus eos q̄ persequebant egenos z clamauerūt ad eos dicēdo. dic anime tue. Salus tua ego sum: eripiētes inopē cuiuscūqꝫ status de manu fortiorꝫ eius: z egenū z pauperem a diripiētibꝫ eū z proni semp fuerāt ad faciendū vindictā in natiōibꝫ increpatōes in populis. Ad alligandos reges eorꝫ in cōpedibꝫ z nobiles eorū in manicis ferreis: vt faciāt in eis iudicium cōscriptū. i. iusticiā: z gloria: hec est omnibꝫ sanctis eius: vel dñi cūcta potētis. Et hac figura corroborāte gloriose militabāt in armis militares: z hmōi militiā per se. ꝑ tūc put exnunc per posteros suos z filios filiorū vsqꝫ in mille generatiōes cōtinuabāt: quemadmodū romani z greci predicti: z plures veteris z noui testamētorꝫ illustrissimi viri ꝑfm maius z minus patrarunt. vt experienter patuit in Juda Bachabeo filio Bathatie principis magni z clarissimi in populo isrl'. vt. j. Bach. ij. Qui quidē Judas nutu penit⁹ diuino induit se lorica sicut gigas. z succinxit se arma bellica in ꝓlijs: z ꝓtegebat castra gladio suo: silis factus est leoni in opibus suis ibidē. c. iij. Qui peract⁹ strēnuos meruit: vt dñs sibi ostēderit auxiliū de celo in apparatu militari bellaturo ꝓtra hostes suos ꝑut eueniebat /q̄ apparuerūt aduersarijs suis de celo viri quinqꝫ in equis/frenis aureis decori ducatū pplo dei ꝑstātes. Et ꝗbꝫ duo Bachabeū mediū habētes armis suis circūseptū incolumē cōseruabāt: z interfecti sunt. xx. milia ducēti/z eqtes

ducēti.ij. Mach.x. Item idē Machabe⁹ bellatur⁹ anxietate ꝑssus meruit ꝓsolari apparatu militari p angelū dñi q̄ apparuit ꝑcedēs eques ī veste cādida armis baltā vibrās. vt.ij. Mach.xj. Itē de hmōi nobilitat⁹ apparatu diuit⁹ ordinato refert Amb. de officijs li.j.c.xl. sic inq̄ens. Quā fortis iesus naue.j. Josue. vt vno ꝑlio q̄nq̄ reges captos sterneret cū ꝓp'lis suis. Deinde cū aduersus Sabonitos surgeret in ꝑlū: z vereret/ donec victoria consumaret nox ipm impediret dñs sibi diē prorogauit. Itē Gedeon in tricētis viris de ingēti ꝓplo z acerbo hoste reuexit triumphum. Itē Jonathas ad olescens virtutē magnā fecit in ppl'o: vñ illi oēs nobiles dicti noīati tenti z reputati sunt palā z publice: nō alit nec ex alio fundamēto: nisi ordinatiōe diuina actus militares dedexerūt: z armoꝝ decore: fortitudinis amore ꝓtinuata militia strēnuissime militādo ꝓseuerauerūt. Et ex his ꝓfecto obediēter humiliores se submiserūt: z hmōi dñant militātes sibi superiores recognouerūt: z talit obediētie virtutes p alijs ꝑstātiores indies creuerūt/ z super hmōi obediētie virtutib⁹: z per eas stat z manet: imo fundat⁹ est orbis vniuersus. Hui⁹ q̄z rōnis ordo videt: vt ecce notissim⁹ z naturalissim⁹. Nā nisi obedirēt terrestria celestib⁹: z inferiora superioribꝫ z passiua actiuis: z generalit minora maioribꝫ/ debilia fortioribꝫ ad sui ꝓseruationem z gubernationē imundana ꝓtinētia vniuersi. iam dudū destruct⁹ esset totus mūdus. Ita z in moralib⁹ z in humanis reb⁹ nisi esset obediētia. de q̄ ꝑdixim⁹: per quā subessent inferiores superioribꝫ: minores maioribꝫ/ inualidi fortioribꝫ/ humiles dignioribus/ serui dñis/ discipuli magistris/ filij parētib⁹/ subiecti principib⁹. iam z dudū destructa esset: z quotidie destrueret oīs societas z ciuilitas hoīm z ꝑstitutio z stat⁹ p̄ncipatuū z regnoꝝ. Unde iura notabilit posuerunt titulū de maiori. z obedi. quem summiste multis rationib⁹ z iurium ornauerūt reuerētia. Colligit em ex p̄dictis Uegetij vbi supꝝ quattuor sunt q̄ bellātib⁹ z militātib⁹ maximū inferūt impedimētū z periculū: videlz negligētia ducis/ timor/ z met⁹ hostis/ amor nimi⁹ de ꝓprijs rebus z ꝑsonis: z maxime inobediētia bellātis/ cōtra maioritatē regētis. Unde legit de Torq̄to consule principe belloꝝ qui ꝓprium filium licet rem bene gesserit in bello ꝓpter inobedientiā mādauit occidi: fuit hui⁹ ab origine mūdi: z ꝑsertim post quassationē diluuij generalis illi⁹ qui in altis habitat dispositio in celo z in terra. In celo nāq̄ p hierarchias. vt.j. dicet. z in terra per Moysen/ z Aaron/ z Dauid/ z Saul. put predictū est supꝝ.c.vij. Et dū ab alto descēderat/ z nre fragilitatis carnē assumpserat: vt homo hoīem sibi superiorē vt p̄ncipē p tributa recognoscebat/ z maioritatē z obedientiā verbis z factis demonstrabat. In finē vt z per suos vicarios ad hoc legittime cōstituendos grad⁹ diuersos z ordines ordine differētes cōstitueret: ita vt reuerētiā minores potioribꝫ exhiberēt: z potētiores minoribꝫ dilectionē impenderēt. Et inde vera charitas z cōcordia resultarēt: cum nō aliter eccl'ia: imo tota mūdi cōitas: z orbis vniuersitas subsistere possent: nisi hmōi maioritatis z obediētie suos ornat⁹ ad celestiū militiaꝝ exemplar instructi ꝓdirēt: vt.lxxxix.di. Ad hoc ita ex ordinatiōe diuīa ꝑbis z exemplis demōstrata spūalib⁹ z secularib⁹ ptātib⁹: vt tū deus nō offendat: oīs obediat rōnabil creatura. Quaꝝ q̄dez ptātum secularium maioritas eximia/ maxime post diluuiū p reges z principes terre nobiliū excellētia prepollētes fuit ꝓseruata. Unde dixit apl's. Obedite prepositis vestris z subiacete eis ipsi em pruigilant quasi rōnem p aīab⁹ vestris reddituri. Ad Hebre. vlt. z Ambro. in Exa me. lib.ij. circa ꝓin. Nō mediocris inq̄t pudor est impio dei instabilia elemēta parere z hoies nō obedire: quib⁹ sensus ab ipso tribut⁹ est auctore rē. Et ad Rom. xiij. O is aīa ptātib⁹ sublimioribꝫ subdita sit. Nō est ei ptās nisi a deo. Et idē.j. ad Titū. iij. Admone illos p̄ncipib⁹ ptātib⁹ subditos esse dicto obedire ad oē op⁹ bonū paratos esse rē. Et.j. Pet. ij. Subiecti estote oī humane creature ꝓpter deū: siue regi q̄si ꝑcellēti: siue ducib⁹ tāq̄ ab eo missis rē. de q̄ pulchre scripsit Isi⁹. de sūmo bono. li.iij. c.xlvij. vbi fundamētaliter de illa materia te legendū remitto. Ad quod quidā ꝓpositū infinita iura fozent alligāda que causa breuitatis decreuim⁹ dimittenda.

Rusticus Percepi fatigatōe p̄ssus satꝝ pulchra: sed qz nimiū mltiplicasti i auribꝫ meis vilescebāt de tāta maioritatꝝ z obediētie materia: z q̄ int mortales seruct/ sūt mihi nūc satꝝ nota. Dic ꝓcor q̄lis int creaturas z spūs imortales: z q̄nta sit dñatōis ꝑeminētia

Nobilis Audi q̄d dicat Isi⁹. de sum. bo. li.j.c.x. Inter spūs imortales vicz angelos/ est distātia grādis ptātū: z p graduū dignitate ministeria miro ordine angeloruꝝ ipis sunt distributa: atq̄ alij alijs ꝑferunt tā culmine ptātis q̄z sciētia virtutis subministrāt. vt in.c. Ad h. lxxxix. di. Igit alij alioꝝ ꝓceptis atq̄ obediūt iussis: vnde videt q̄ ad ꝓphetā Zacharīā angelus angelū mittit: z q̄cūq̄ annūciare debeat ꝑcipit. Zach. ij. Et angel⁹ clamabat

voce magna quattuor angelis.et imperando patēter dixit. Nolite nocere terre z mari z obdi-
uerunt Appocal'.vij. Itē z p eundē Jsid.ibidē nouē ordines siue distinctiōes/aut gradus an-
gelox annumerant z esse pbant:z semp vn⁹ pcellētior alio. Silis itaq; fert fore platio angelo
lox malox:videlz demoniox p regimina super terrā. Et in terra distributox:put nigromātici
corūdē officia z ministeria per suox librorū traditiones notāter sibi pponūt notissima. Et
sanctus Tho.in prima parte.q.c.ix.art'.ij.z.iiij.z.s.c.ij.de virgilio aliqualiter demonstrat. Et
hoc totū qđ supr dictū est confirmat per Paulū.put le.z no.in.d.c.ad hoc.lxxxix.di. Et in glo.
z mgr sniax li.iij.di.xlvij.c.vl.vbi dr. Dū mūd⁹ iste durabit hoies psunt hoib:demones de-
mōib/angeli angel'. Cū em de⁹ erit oia i oib cessabit ois platō nō cū ordovl'maioritas Aliqs
em maior erit alio.qz in domo pris mei dicit dns. Mansiones multe sunt. Joh.xiij.et hmōi spi-
ritū scire discretiōis est donū spūssancti.j.ad Corin.xij.c. Et igit magister sniax.ij.dis.vj.vbi
de malox.z di.ix.vbi de bonox angelox tractat platiōe.z sctūs Tho.ibidē.z vide Grego.sup
Ezech'.li.ij.omel.iiij.c.xl. Et ordo nature est vt exinde minor seruiat maiori.vt.xxxiij.q.vlt'.est
ordo.xciij.di.a subdyacono.de ma.z obe.statuimus. Et sic ex premissis cōstat q vnus demo-
num alteri preest:attn in tante multitudinis innumerabilis cōuētu oēs demones concordit se
tenēt:z in suis officijs deputati deseruiūt z excedere nō solēt. Vñ dixit Grego.lib.xxxiij.mo-
ralū.c.iij. Sic nāq videlz demones peruersa vnanimit sentiūt:vt nulla ptra se vicissim dis-
putatione diuidant:nulla tūc eos diuersitatis altricatio scindit. Et idcirco ptra bonos vehe
menter pualent:qr in malo se cōcorditer tenēt:ac si diceret. Quia in bono q̄litercūq tractando
q.vticq in ipis demonib nō est/cōuenire nō studēt:sec⁹ est de filijs hoim/qui vticq nisi sint ele
cti/aut pelecti seu pfecti:raro plures coniunctim collegialit vel aliunde solent fore pacifici. Et
dicit cancellari⁹ parisien.de nobilitate creaturarū scribēs :q peior inter spūs malos est nobili
or:vnō Lucifer rex int illos discernit. Et Aug⁹ de ciui.dei.lib.xj.c.xij.z lib.ij.c.ix.z.c.xxxij.
q demonib nihil est peius:quibus hoies licet mali:tamē lōge sunt minoris malicie. Hec ille.

Rusticus Contentor de rationabiliū cōpetēter audiuisse pro nūc pla **Nobilis**
tione.sed similiter de irrōnabiliū rex dic nob maioritate tē
Non tm maioritatis:imo regalis quodāmō dignitatis in pluribz videm⁹ creaturis irrationa
bilibz pcellētē magnanimitatē. Ecce in firmamēto celi fm Alfonsum solē dicim⁹ planetax re
gem:cuius influētia cūcta regunt inferiora per orbē. Oia em corpora in celi firmamēto depi-
cta mortua sunt z ceca/ cōtinuo facie solis intuentia:vt luminis claritatē ab eo recipiāt qui est
oculus mundi cuncta plustrās suo radio.ideo inter planetax speras positus est in medio :tres
infra se:z tres supra se habens:tanq̄ rex maiestate sua presidens in solio. Unde Paulus.j.ad
Corin.xv.dicit. Stella differt a stella in claritate. Porro dies dñicus a sole deriuatus p cete
ris sex diebz rex est mltiplici rone. Nā primū in ipso tenebre sunt remote apparuit lux. Ben.j.
Item in ipso ppls isrl'mare rubrū trāsiuit. Exo.xiij. Itē ipso die māna recepit. Exo.xvj. Itez
Moyses ipm celebrari fecit.ibidē. Itē hec est dies quā fecit dns ps.cxvij. Itē dns in ipa surre-
xit.vt Matt'.xxviij.Mar.xvij.Lu.xxiij.z Joh.xx. Item inter mēses anni Marci⁹ rex est
De quo dixit Exo.xj. Mensis iste vobis principiū primus erit in mensib anni: z ipse p̄mus
in mūdo cōparuit:in quo z dns pmissa fieri disposuit. Itē int.xij. vētos pncipales duo cardi
nales sunt vicz: auster z septētrio: vt dicit Jsid.ethi.lib.xiij.c.xj. imo nemo dubitare psumit
q̄n int aialia bruta lōge pstanti⁹ vnū p alijs natura dotauit. Et idcirco nobilitate precellit: vt
equ⁹ asinū z mulū:herodius cuculū/draco fo ceculionē:z sic de alijs. Et alti tonantis puida
dispositiōe vnū experiēter dñat alteri:necnō regia quadā pcellētia regit aliq̄:gubernatq̄ gene-
ris sui cetera cuncta. Unde dicit Jsid.Ethi.xij.c.ij.Ex leo grece latine rex interptat eo q prin
ceps sit omniū bestiarū. Itē ibidē.c.iiij.dicit basiliscū fore regē serpentū. Itē Plinius dicit aq̄-
lam regiū inter aues tenere principatū. Itē Grego.ad rusticū monachū:z habet.vij.q.j.in api-
bus.Ex in apib pceps est vn⁹:z grues secūtur vnū ordine lrāto. Et fm Plinīū.Delphin⁹ int
pisces rex est. Et Luci⁹/tyrānus siue lup⁹ marinus. Et inter ceruos dāma pnceps:ac bucifa
lus/equ⁹ magni Alexādri vltra naturā aliorū equox incredibilis virtutis:z habēs quasi q̄d
dā rōnis anteriores pedes pferēs dissiles eq̄s/dñm suū p cūct timēs.z nō alteri⁹ obediētie pa
rens:z inter oēs alios equos sibi coetaneos:imo priores z posteriores monarchiā tenēs.occi-
sus sub Alexādro sessore:vnde tract⁹ amore z dolore:in eodē loco condidit ciuitatē quā a buci
falo bucifaliā dr nolasse. De quo etiā.j.c.xxvj.mētionē faciemus ppter causam notabilē. Item

in plātis/arthimesia oīm herbaꝝ ꝓncipissa noīaī. Unde mater herbaꝝ matrē dedit arthimesia nomē:puto tñ hāc herbā fore ꝓncipissam:licet nob ignotā. De q̄ scribīt q̄ Blaucꝰ piscatoꝛ optimꝰ de vrbe Anthedone ꝑm quosdā filiꝰ Minonis pisces in littus ꝓiecit q̄ herbarū ibidē certarū tactu reuixerūt.quo viso Blaucus credēs/q̄ gustās has herbas fieret īmortalis gustauit. Et statim alienatꝰ in mare p̄cipitauit:vbi factꝰ marinꝰ deꝰ:ꝛ fuit amatꝰ per Circee magaz prestātissimā. Sed ipse plus Cillā amauit:que fuit filia Pharci ꝛ Erechidis nymphe. Unō Ouiō.epl'arū. Aut vos cilla vozaꝝ canib traxisset edēdos. Nam adhuc in italico mari cyllei canes latrare dicunt. Item legumꝰ q̄ Esculapius coronides filiꝰ Apollinis:extꝓrio noīe Peon nobilis ꝛ potēs vidit quadā die pastoꝛē pugnātē ꝓtra basiliscū quē sciuit latentē in cauernis:ꝛ miratus valde q̄ pastoꝛ visu basiliscī nō fuit infectꝰ. Postea cōsiderauit sertum in capite pastoris:ꝛ abstulit illud:ꝛ statim mortuꝰ est pastoꝛ. Peon aūt singulos flores posuit in oze pastoris/donec ꝑ tactū vnius floris reuificatꝰ est pastoꝛ. Et exposit idem Peon resuscitauit Jpolitum ad preces Dyane ꝛ plures alios:ꝛ factus est deus medicine. Uñ Lucanus facit mētionem de pastoze predicto dū dicit. Et inuacua regnat basiliscus harena. Item ꝛ in mineralibus aurū tenet principatū. vt. xcvj. dis. duo sunt. Est autē vnū genus auri optimū qđ obrizum ōr ꝑm Jsiō. xvj. Ethi. c. xvij. qđ obradit splendoze. Est em̄ colozis optimi. De quo Brego. moza. xxij. c. ij. circa. ꝓn. Et argētū nulliꝰ valozis erat tpe Salomonis. iij. Reg. x. Itē inter gēmas carbunculus rex est iuxta phos. arg. ꝓtra de pe. dist. ij. §. oīs lapis. vbi sardiniꝰ alijs ꝓponīt. Sed Aristot. in lib. de regimine principū ad Alexandrū magnū. c. liij. circa mediuz de alio lapide vtiq̄ ꝑciosissimo sic inq̄t. Eiꝰ ꝓprietas est si accepis hūc lapidē:ꝛ posueris ipm in alio lapide ꝛ tecū portaueris nō est possibile q̄ aliq̄s exercitus possit durare ꝓtra te vel tibi resistere:sed fugit p̄cipitāter cozā te. Sed ꝓpēdēdo ꝓba Aristo. in eodē. c. circa prin. dicit. O Alexander tradere tibi volo secretoꝝ maximū secretū:ꝛ diuina potētia iuuet te ad perficiendū ꝓpositū:ꝛ ad celandum archanū. Accipe ergo lapidē vegetabilē ꝛ mineralē:q̄ nō est lapis nec habet naturā lapidis. Et iste lapis quodāmō assimilatur lapidib montiū mineraꝝ ꝛ plantarū ꝛ aialiū:ꝛ repit in quolibet loco:ꝛ in quolibet tpe:ꝛ in quolibet hoīe. ꝛ inuertibilis est in quolibet colore:ꝛ in se ꝓtinet oīa aialia:ꝛ dicit minoꝛ mundꝰ:ꝛ ego noīabo ipm noīe suo/quo noīat ipm vulgꝰ:scz terminꝰ oui. Hoc est dicere alīs vl' oium phoꝝ. Itē Raymūdꝰ lolli de ipo sic inq̄t. Apparet mihi in ꝓtate q̄ ille sit lapis phoꝝ quē diuersis ꝛ mltis mūdi tpib q̄rebāt laboriosissimis ꝛ p̄stātissimis indagatiōib alchymiste:ꝛ nihil inuenerūt:oēs viri diuitiaꝝ nisi depauperatoz ꝑ auro ꝛ argento firmiter de eodē lapide phoꝝ ꝑficiēdis. Audiui tñ nup ꝑ expt̄ū ipm lapidē certissime designatū:ꝛ multis rōnib indubitāter apud ipm demōstratū. sed hec nihil ad nos:sed parcas ꝛ prozsus ad alia ꝓcedam. :ꝛ sūmarie dicā int̄ oīa genera creaturaꝝ:ꝛ spēs generū:vnū nobiliꝰ ꝛ ꝓseq̄nter potēꝰ aut ignobiliꝰ:ꝛ igit̄ humiliꝰ alteri poteris expient̄ inuenire. De q̄ nobilitate sup. c. vj. reperies ꝑm Lancel'. Parisien. spālē nobilitatis descriptionē:gñaliter ad oēs res se ꝓtēdē tēmo int̄ mēbra vniꝰ individui seu singularis corpis. vnū nobiliꝰ est:q̄ natura ꝑ ipm nobiliores repsentat actꝰ. vt ptz in hoīs aut alteriꝰ aialis corpe substātiali. Et q̄re nō int̄ oēs hoīes mūdi:vnꝰ esset nobilioꝛ alteroꝛ ꝑ ꝓās potētioꝛ altero **Rusticus** Sum ꝓtērꝰ q̄ vna creaturaꝝ sit nobilioꝛ ꝛ dignioꝛ alia:put sup tactū est. c. vj. q̄ est aūt dignissima.

Nobil Tu q̄ris put sepe q̄sinisti:q̄ me sinceriꝰ nouisti. Scias q̄ hō est dignissima creaturaꝝ:vt dic̄ lex ipiall'. ff. de edi. edi. iustissime. ꝛ Insti. de iu. na. §. vl. in glo. pe. ꝛ etiā Boe. ij. de cō. psa. v. Sūt insup hoīes dij ꝛ filij excelsi oēs. vt ps. lxxxj. Et put dicit Joh. c. x. ꝓm dixisse. Nōne scriptū est in lege vra:q̄ ego dixi. Dij est:si illos dixit deos ad q̄s ꝑmo dei factꝰ ē:ꝛ nō ꝑt solui sc̄ptura tē. Uñ alibi Psal'. dixit. Deꝰ deoꝝ. i. hoīz locutꝰ ē. ps. xlix. Et deꝰ stetit in synagoga deoꝝ. ps. lxxxi. Et dij fortes terre eleuati sūt. ps. xlvj. Et rectoꝛes oꝛbis terraꝝ deos putauerī hoīes. Sap. xvj. Aliq̄n tñ dij dicūt sacerdotes. vñ sc̄ptū ē. Dijs nō detrahes. i. sacerdotib. Exo. xxij. Joh. xj. xj. q. j. sacerdotib. ō here. cū ex inūicto. vñ ō dignitate hoīs ꝓpe scribit Augꝰ i epl'a ad comitē sic inq̄ens. Tu ꝓo frat̄ charissime itellige:q̄ ꝓsilio sc̄tē trinitatis ꝛ ope maiestatis diuīe creatꝰ es. Et ꝑmo ꝓditōis honoze itelligas q̄stū debeas ꝓditoꝛi tuo dū tñ in ꝓditōe moꝝ dignitatis ꝑuliegiū pstitit tibi ꝓditoꝛ etn̄ꝰ vt tāto cū ardēti amares q̄sto mirabiliozē te ab eo ee cōditū itelligeres: necꝫ solū q̄ cōsilio sc̄tē trinitatis sic excellēter a ꝓditoze cōditꝰ es:sed ꝛ iam ad imaginē ꝛ silitudinē suā ipe creatoꝛ oīm te creauit:qđ nulli alij ex creaturis nisi soli hoī cōcessit. Hec ille. Nihilominus tñ vt ꝓdictꝰ ait Boeciꝰ li. xij. Prosa. ij. Nam vti ca

dauer hoēm mortuū dixeris. sed simplr verū hoiem appellare nō possis: ita vicioſos malos q̄dam esse cōcesserim: sed esse absolute necꝫ cōfiteri vñ vicia ꝛ improbitas faciūt hominē peiorē hoie: ꝛ simīlē bestie ignobilissime: vt ibidē li. iij. psa. iij. Et sic ꝓut materiā pñtis capli incepimus per hec ꝓme ad ꝓposi **Rusticus** Et ita hoiem dicis nobilissimā creaturaꝫ: ꝛ indigniorē ꝓpter criminis detestationē. Sed ꝓut supra dixisti. c. iiij. Hoies frequēter ꝓpter suarū terraꝫ cōditiōes mutare mores in bonos vel peiores Sunt igit terraꝫ situs vel loco aliꝰ **Nobilis** Quis dubitat qñ inter orbis terrarū ꝓuincias ꝛ puinciarū loca particularia. vnde p̄ cunctis dicit nobilior aut ignobilis alia. vt patet de paradiso/q̄ est terra nobilis immo nobilissima. vt. xl. di. Adam. Postꝫ sequit terra ꝓmissiōis quā dñs spopōdit Jacob ꝛ semini suo Beñ. xxv. Et ipse dñs elegit eā in habitationē sibi ꝓut ꝓstat: sed q̄ illa sit mltū ignobilior q̄ remotior ab illustratiōe solis ꝓsistit: q̄s dubitat vt est plaga finitima septētrionalis. Que pser tim ad oēs fructꝰ terre nobiles minus est abilis: imo quasi ꝓpter detestable frigꝰ multiplr est sterilis: ꝛ ꝓpterea inhabitabilis: vt sic Norwegie/Dacie ꝛ Gottie fines ꝛ silēs. sic in terrarū loca/ videlicet particularia: ꝓut sūt ciuitates ꝛ oppida vnꝰ est nobilior alio: ꝓut scribit. j. Mach. vj. Q̄ rex Antiochꝰ perambulabat superiores regiones: ꝛ audiuit esse ciuitatē Elimaidē in Perside nobilissimā: ꝛ insup copiosam: in auro ꝛ argēto: in quo notabat habitātes in ea. Itē Jsi. Ethi. xiij. c. iij. dicit. Babylon vrbs est tam nobilis: vt ipsa terra videlz Babylonia/Caldea ꝛ Assiria ꝛ Mesopotanea in eius noie aliq̄n transierūt. Item Treueris ꝓpter ipsius antiq̄tatem. de qua dictū est supra. c. viij. dicit nobilior Colonia ꝛ Roma nobilior Florentia: ꝛ sic deinceps. Sic in terra nostra dicim. Oppidū impiale Solodren. Lauk. diocesis: q̄ sola turris interꝓtat: videlz inter Romā quōdā ꝛ Treuerim itinere recto antiq̄tus locata fuerat: ꝓut scribitur in histor. sit vtiq̄ nobili ꝰ villa siue oppido Berneñ. sibi vicino. Sic siliter opidū impiale duoꝫ regū/aut in finib duoꝫ regnoꝫ antiq̄ssimis tpib: videlz ante christi natiuitatē situatum. q̄ hinc dicit duregū ꝛ per abusum thuregum. Wetas germanie ꝛ Gallie siue Aragonie regnoꝫ p̄ sui flumīs: videlz Lindemaci hmōi fines mediātis vtiq̄ sit aliꝰ vicinis ꝛ ꝓnūc potētioribꝫ vicz opidis Ulmeñ. ꝛ Nurēbergeñ. ꝛ aliꝰ plib mltū nobiliꝰ: etiā si locꝰ nouꝰ nobiliorib incolsit inhabitatꝰ. Nā q̄ñq̄ mltū nobiles possidēt domꝰ in rure rusticales: attñ situs hmōi semp sunt agrestes: nec ꝓpt nobiles incolas dicunt domꝰ nobiliores. nec obstat ꝓut le. ꝛ no. in. c. statutū. de reseri. li. vj. vbi copia p̄itoꝫ de ꝓuato nō solēni insignē fac locū. q̄ h̄ or soluz ꝓpt comodū sit lutigātiū. nec obstat q̄ō le. ꝛ no. xiij. q. ij. in Eccl'istico. §. aia. vbi or q̄ locꝰ nō sctificat hoiez. sed homo locū: h̄ intelligit q̄ ad p̄ianę ꝓfessiōis religionē: ꝓut locꝰ fit religiosus vbi p̄ianꝰ est sepultꝰ. vt no. **Rusticus** Sed ne videaris īmemor ꝓfationū q̄b de nobilitate virtutū interpellatim p̄missisti te mētionē rōnis facturū. ꝛ plerūq̄ causas ꝓstricte priūctiōis causaꝫ sup̄ posuim. Et de mltaꝫ platiōe creaturaꝫ immo creatoris: ꝛ quō vna dñat alteri: sola q̄ꝫ homo: ꝓut ptactū est videt dignissima: q̄ rōnal Vñ dimissis irrōnabilib rōnabilū tm̄ ponas alq̄ platiōis hūane documēta. vñ ꝑm scꝑuras tibi talia sunt leuis **Nobilis** Scias breuiter q̄ hoib q̄ bñ ꝓsunt siue sint reges/ꝓncipes sime colligenda. aut nobiles: seu alis dignitate q̄cūq̄ ꝓminētes concedit duplex ꝓmiū. j. ad Tim. v. ibi. qui bñ ꝓsunt ꝛc. vbi or. Duplici honore digni habeant: maxime q̄ laborāt in ꝙbo ꝛ doctrina. xcv. di. ecce. xj. q. j. sacerdotib. Sed q̄dā male ꝓsunt q̄b ꝓmittit diuinū iudiciū. Sap. vj. ibi durissimū iudiciū: in his q̄ ꝓsunt fiet: ꝛ petā suoꝝ subditoꝫ eis imputant. j. q. j. Quid sanguis ipsoꝫ req̄rit de manib ꝓsidētiū. de offi. or. irrefragabili. §. j. vbi ō h̄ in glo. j. Et nota q̄ q̄dā bñ ꝓsunt honoratioribꝫ ꝛ simplicib p sapiētiā illuminādo. Sap. vj. vbi or. Diligite lumē sapiētie: q̄ pestis ꝓlūs. Itē q̄dā debilib ꝛ infirmis: ꝓut fidelit laborādo j. ad Thes. v. vbi or. Rogo vos fratres vt noueritis eos q̄ laborāt inter vos. ꝛ ꝓsunt vobis in dño: ꝛ monemus vos ꝛ habemus vos super illud abundantius. Item ꝓsunt quidam indigētibus necessaria procurādo. ad. Roma. xij. vbi dicitur. Qui ꝓest in solitudine: qui miseret in hilaritate/dilectiōe siue simulatiōe ꝛc. Itē q̄dē male ꝓsunt ex defectu sciētie. vt. j. ad Tim. iij. vbi or. Si q̄s domui sue ꝓesse nescit. xxxix. di. c. vl. Et tales dicūt simplices in mala significatione. i. stulti. ꝛ illa impedit promouēdū ad regimē dignitatis. ar. lxxiij. di. eꝓꝫ. sed non ꝓmotum: sed dat ei coadiutor. vij. q. j. quia super. ꝛ xj. q. ij. nobis. Item quidā male ꝓsunt ex defectu iusticie. Sap. vj. vbi dicit. Audite ergo reges: ꝛ intelligite ꝛc. quoniā cum essetis ministri

regni illius nō recte iudicastis neq; custodistis legē iusticie. Jdeo horrēde ⁊ cito apparebit vobis iudiciū durissimiū. de quo plene le. ⁊ no. in. c. cum eterni. de re iudi. di. vj. Item quidā male p̄sunt: ex defectu bonitatis vel miscōie per cōtractū. ad Titū vlt. vbi dicit. De his volo te cōfirmare vt curēt bonis opib⁹ p̄eesse qui p̄sunt credunt deo. hec sunt bona ⁊ vtilia hoib⁹. Ita p̄fuit chr̄ist⁹ dum vidit multitudinē deficientē in via multiplicauit panes ⁊ pisces. Marc. ix. Joh. vj. Sed male p̄sunt Tyrāni. de q̄b⁹ dicet infra. c. xiij. in p̄in. Sed p̄sertim ex defectu bonitatis ⁊ miscōie. ⁊ per hoc ad p̄positū. Unde Ecci. x. Qualis est rector ciuitatis: tales ⁊ inhabitantes in ea. Unde de hmōi platiōe dixit Tulli⁹ de offic̄. Optandū est vt qui p̄sunt reipublice legib⁹ siles sint: que ad punitēdū nō iracūdia: sed eq̄tate ducunt. Ad principē p̄to Clemētē p̄tinet istud verbū Senece. In hac tāta facultate rerū non ita me ad imparia supplicia cōpulit. Non iuuenilis impet⁹/ nō temeritas hoīm ⁊ cōtumacia: q̄ sepe trāquillissimis quoq; pectoribus patiētiā extorsit: clemētie est causas parcēdi querere. Item Seneca. Alterius etate p̄ima motus sum alterius vltima quotiēs nullā inueni miscōie causam mihi peperci. Item idem si deus placabilis est: ⁊ delicta potētū non statim fulminib⁹ persequit: quāto equi⁹ est hoiem hominib⁹ p̄positū miti ac̄ exercere impiū. Item errat si q̄s estimat tutū ibi esse regē vbi a rege nihil tutū est securitas secu-

Rusticus Tu plura retulisti de p̄sidētiū ⁊ regentū platiōis

ritate mutua pascenda est. imperio vtrū nunc aut in dieb⁹ antiq̄s fuerit se-

Nobilis Audisti rusticorum sagacissime/ tam creatoris q̄z

uerior⁹ dñatō: ⁊ subditor⁹ stricctior obedientie subiectio. creaturarū tpe p̄meuo platiōes puto tñ cōtumacia: hominū q̄z nequicia crescētib⁹ omniū p̄fector⁹/ siue regū/ siue/ p̄cipū: saltem mundanorum deficere dñatiōes: ⁊ q̄buslibet mādatis ipsorū subiectos min⁹ obediētes. Ecce Abraā p̄o p̄rū voluit occidere filiū ad dñi mādatū. Gen. xxij. Item mādauit Pharao vt q̄cq̄d masculini sexus notū fuerat de filijs isrl̄/ in flumē p̄icer̄et. Exo. c. j. ⁊ Act̄. c. vij. Item de mandato Hoy si posuit vir quilibet gladiū sup femur suū trāseūdo de porta vsq; ad portā: ⁊ occidit vnusq̄sq; fratrē ⁊ amicū ⁊ p̄ximū suū. ⁊ occisi sunt in illa die. xxiij. milia hominū. Exo. xxij. Item ad mādatū regis Nabuchodonosor interficiebant̄ omnes sapiētes babylonis: eo q̄ nō indicabant sibi somnū suū. Dan. ij. Item ad mādatū Herodis regis occisi sunt oēs pueri q̄ erant in Betleem Juda: ⁊ in omnib⁹ finib⁹ eius abimatu: ⁊ infra Math. ij. Item in dieb⁹ Ciri regis Babylonie septimus rex Romanor⁹ videlicet Tarq̄nus superbus: de quo p̄dixim⁹ ⁊ imator. Qui solo nutu virge quā gessit in manib⁹: occidere fecit p̄cipes ⁊ oēs nobiles vrbis p̄uicti. Et insuper oīa genera tormentor⁹ excogitauit: ⁊ p̄sertim vincula thaureas fusces lautumias: carceres cōpedes: cathenas exilia quoq; metalla. De quo magister in histor̄. de reedificatiōe templi in fine. Item ad mandatū Neronis vrbs romana p̄tūc floridissima igne succēsa septē diebus durauit inflāmata: ⁊ q̄z intolerabili credulitate seniet ūt plures gentiliū reges ⁊ p̄cipes p̄tra sibi subiectos scribit Ualeri⁹ maximus lib. vj. c. ij. Et si tua tpis tpa rusticitas pensauerit: q̄s nunc mortaliū sibi talis potētatus crudelissimi dñium in filios hominū exercere: imo excogitare p̄sumpserit. Jn hoc ppendas q̄ hominū p̄tumacia crescēte humanū dñiū defecit: sed veritas dñi manet ineternū. p̄s. xcvj. Et sic de nobiliū p̄eminētia: ⁊ quare alijs fuerint nobiliores: ⁊ de eorū plationis potētia: ⁊ p̄tātis inter mundi creaturas per creatorē rite p̄dispositas: superficialiter p̄enarrata te peto fore contentū.

De antique gradibus nobilitatis ante translationem imp̄ij p leges impiales differētial'r distinctis Cap'm. xij.

Rusticus.

Scis te sepe musical'armanie p̄tinua dulcedis freq̄ntia saturatū. Sed post q̄z auertisti faciē/ q̄d reportabas de sono dulci nisi auditū trāsuolatū. sic dū loq̄baris placuit son⁹: ⁊ dū cessaueras cessauit p̄bor⁹ effect⁹. sic p̄tinuo solet fieri de subtilissimis p̄dicatoribus in sublimitate p̄bor⁹ nō ad salutē aiarū laborātibus. Et q̄ earūdē ⁊ tua: eadē facultate p̄bata p̄tēnunt: q̄nta scripturarū obscuritate p̄bant̄. Et vt ampli⁹ tam vago sermone nō videar p̄turbari/ cōpellor dictis tuis talit̄ q̄liter fundatis cōtentari. Et porro rusticitas mea petit breuius informari tā de Romanor⁹ q̄z Grecor⁹ ⁊ Germanor⁹ ⁊ aliarū nationū nobilitatis ⁊ gradib⁹ graduū cōditōib⁹ ⁊ officijs p̄out quōdā in imp̄iali curia: iuxta Augustor⁹ diuor⁹ suor⁹ q̄z legū ⁊ p̄stitutōes/ traditiones solēniter vt p̄sumitur ⁊ videbant̄ ordinati atq; distributi p efficaces rōnum rationes.

Capitulum

Nobilis Et qz cõsuetꝫ cõsuetudinarijs nõ est passio: igit̃ rusticitati tue verba patẽter arrogãtie plena: z subsannatiõe cõsuta. Audiã patiẽter aio iocũdo: z que petisti: sunt viris in legib⁹ peritis cõmunissima. Tue aũt rusticitatis ingenio fortassis ꝓuato multũ peregrina: z licet non multũ ad ꝓsens vtilia: sunt tñ ad cõsequẽter inducẽda: sinceriusqꝫ intelligenda: pertinẽter oportuna. Unde noueris qꝺ sacratissim⁹ princeps z dñs Justinian⁹ ꝑm⁹. qui z Flau⁹ Alamanic⁹ Gottic⁹ Franc⁹ Germanic⁹ Atticus Vandalic⁹ Affricanus Pius Felix inclitus victor ac triũphator semp augustus: cupidus legũ: inuẽtor gl̃iosissime talit̃ inuenitur intitulat⁹: z dignissima laude nũcupatus. Hic dum q̃nquagesim⁹ prim⁹ ab Augusto Octauiano de anno dñi q̃ngentesimo vicesimo septimo imperiũ accepat felicissime in ciuitate Constãtinopolita. ꝓsidendo per. xxxviij. annos regnauit: et serenissime ac christianissime imperiũ quasi mortuũ resuscitauit. Rempublicã itaqꝫ labefactã plurimũ reparauit ac leges ante ip̃m cõditas cõfuse z inordinate per diuersoꝝ scribaꝝ volumina titulis incõgruis z ineptꝫ dispẽdiose ꝓsperſas: inordinateqꝫ cõpactas cõpẽdiauit z eadẽ cõpẽdia siue volumina iustinianos codices z libros digestoꝝ/institutoꝝ z auctẽticoꝝ noiauit. Et quẽlibet eorũdẽ ex certa z ꝑmeditata discussiõe talit̃ z tali denoiatiõe denotauit. Noia aut̃ impatorũ: qui ante Justinianuꝫ primũ leges condiderũt. ponit Joban. an. in mercurialib⁹ sup regu. iur. nõ est sine culpa. Hic aũt Justinian⁹ magnanimitate sua cognouit ꝓut decuit: tam ꝑciosum totius mũdi primatem olim regũ: principũ/ducũ/z aliorũ nobilũ status: ꝑm diuersorũ regnorũ/ꝓuinciaꝝ/z regionũ per ritus/mores z cõsuetudines: z q̃bus gradib⁹ z graduũ vocabulis/noibusqꝫ singulariter singuli censebant. q̃bus in suarũ dignitatũ/iuribus/priuilegijs z ꝓrogatiuis liberaliter derelictꝫ: Cum viderit ipsos multiplicit̃ vti nobilitũ gradib⁹ infra descriptis/quos z quas colligere poterimus ex veteri testamẽto post diluuiũ: z ꝑsertim a tꝑe Nini regis assirioꝝ vsqꝫ ad christũ/z post x̃pm vsqꝫ modo videm⁹ quasi penit⁹ cõmutatos. hoc saluo qꝺ de comitib⁹ z dignitate comitatus apud veteres: z ꝑsertim apud gẽtiles tãtus nõ fuit vsus/neqꝫ apud eosdẽ hodie hmõi dignitatis grad⁹ videt assiduat⁹. Dicunt aũt apud illos reguli/aut ꝓuinciarũ rectores. quos z dicere possum⁹ Barones siue Baliuos. ¶ Unde Justinian⁹ ꝑdictus cõsequẽter multis ꝑdecessorũ suorũ legib⁹ inherẽdo. Et insup de nouo in codice suo primo z vltimo/multo peritoꝝ suorũ vsus consilio/sanxiuit/declarauit z specificauit certas administratiões z officia. immo dignitates tñ nobilib⁹ bene meritis: z ex stemate laudabili ꝓcreatis cõmittãdas z assignãdas z nõ omnib⁹ nobilib⁹: sed tñ illis q̃ ꝓ republica z imp̃iali munificẽtia ꝑ se vel ꝓgenitores suos strẽnue magnificos z munificos z militares act⁹ legaliter ꝓfecerũt: quos extũc per dñia dñationes z officia remunerauit/p̃miauit z honorificauit: z ex meritis cuiuslibet inquãtũ exigebant vires exaltauit: z diue sue pallacie dñatiõis: z extra ꝓuincias z regiões mundi recturos z administraturos ꝓfecit: z eorũdẽ rectoꝝ z administratoꝝ regimina/ministeria/necnõ officia ꝓprie descripsit: z nobilitatis grad⁹ eorundẽ specificauit: z ad ꝓpetuã hui⁹ eximie discretionis memoriã suis codicib⁹ certis sub titulis describi fecit. ꝓut hodie babẽt p̃mũ generalit̃: z ꝓsequnt spãliter: ꝓut. j. patebit. Et sunt tales ꝓut colligit glosa in ꝓhemio institutoꝝ: z ꝓsequnter spãliter de iurisd. om. iu. Nam primi fuerũt maximi vt supillustres. Alij fuerũt magni vt illustres. Tertij fuerũt spectabiles. Quarti clarissimi: z hi fuerũt minimi: sed addabat q̃ntus ordo q̃ infimi dicebant: z fuerũt defensores ciuitatũ. de q̃b⁹. C. e. ti. z tales vt dicit Spe. vbi. s. ꝓprie fuerũt ꝓut hodie sunt ptates sic dicti ꝑ ciuitates italie: z vsurpãt sibi meꝝ imp̃iũ: vicz mutilates mẽbra z amputates capita z ꝓducũt ad tꝑs: q̃ finito finit̃ eoꝝ auctoritas: z expost stat in loco per aliquot menses ad reddendũ rõnẽ de officio dimisso: z oẽs isti fuerũt in tali dignitatis differentia ꝓstituti qꝺ ab inferiori ad superiorẽ gradatim poterat appellari. vt no. glo. in aut̃. de appel. col. iij. in. §. vlti. circa finẽ. Sed inter priores ordinauit imperator cõsules q̃ maiori fuerũt dignitate z patricij dicebãt̃. z magnis ꝓuilegijs vtebant̃: z iõ dicebãt̃ patricij: qꝝ ꝑtoria ptate ꝑficiebant̃ vel pres̃ pncipũ electi ad ꝓsilia. vt plene le. z no. ꝑ Archi. in sepe. d. c. fundamẽta. de elec. lib. vj. in glo. sup ꝙ. patricij. Itẽ ordiauit p̃fectos q̃s nos etiã paliuos appellare possum⁹ seu ꝓuinciaꝝ aut aliq̃ꝝ regionũ vl̃ locoꝝ aduocatos noiam⁹. vt paliu⁹ sueuie/elsacie vl̃ frãconie q̃ illustres dicebãt̃ z tales erãt. ptũc p̃fecti ꝑ totã terrã grecoꝝ: qꝫ ꝑ diuersa locoꝝ climata ꝓstituti z ꝓ⁹ erat p̃fect⁹ ꝓtorij affrice cui⁹ sedes erat in ciuitate Cartaginen. qꝫ ꝺstructa tñ manebat ibidẽ in castrꝫ z suburbijs Itẽ p̃fect⁹ vrbis Rome cui⁹ fides est in ciuitate veteri: qꝫ olim in vrbe fuit magne dignitatis z auctoritatis. de quo plene per Azo. lib. j. de offi. prefe. vr. Item fuit magister militũ qui

bodie capitaneus/aut Baro/aut Faluasor maior nuncupat. de quo.xxvij.q.j.si homo. Et de ipso infra dicet. Item fuit magister officior qui modo magister curie imperialis nuncupat: z hi omnes spectabiles nūcupabant. Item fuerūt comites sacrarū largitionū per qs impator suā munificētiā exercebat. Itez comites priuatarū rerū: z hi procuratores cesaris siue priuate rōnis fuerunt constituti. Et qui priuati cōmodi z rerū fiscaliū habebant administrationē vt eas conseruarēt: z in eis negociarent: z hi illustres fuerūt: z de hoc genere illustriū/ex quo diuersi fuerant videre poteris in.l.ij.C.vt dig.or.seruet.li.xij.z in aut. vt ab illustrib. z q sup cos sunt. coll. v.z.ij.q.vij.anterior.§.illud.z est lex canonizata. Item fuerūt comites rei militaris. Item comites Tarcbarij pallacij.i.domus principatus imperialis. Item comites q in puncijs degebant. z hi comites spectabiles dicebant. De qbus in dicto.§.illud. Item fuerūt comites sacri patrimonij qui procurabāt patrimoniū impatoris. Item comites palatini dicebant qui curā gerebāt precipuā i impatoris pallacio: vt missorū notarior z iudicū negligētia arguerēt. z a prouincialib tributa exigerēt. Itē duces fuerūt qui z pfecti dicebant: z erāt spectabiles. de quib.j.c. xiij.§.de ducib. z plenissime in.l.ij.C.de offi.prefe.preter affri. Item fuerūt senatores centum numero. vt.C.de petit.here.l.vlti.in prin. Et.no.ff.de sena.l.j. z qz senatores dicti sunt patres. C.de emē.iusti.codi.l.cordi nobis.in prin..C.ad le.iul. maie.l.quisquis. Prouidēt em reipublice sicut patres familie. Et sm Hugo.dicit quasi senei notus vel natu. Erant em senes etate vel prudētia. vel dicunt a sinādo: qz nō fiebāt magistrat⁹ nisi put illi sinebāt pplo. de hoc plenius vide per Archiō: in.d.c.fundamēta. de elec.lib.vj.ac nouellis. z Inno. ibidē. Item erāt ptores z spectabiles dicebant. Et erāt ibidē q z pfecti qsi ppositores sm Isiō. Fuit aūt ptoris officiu z rome tm: z habebat ptātē condendi edicta sub breuiloquio z in albo.i.in loco quodā eminenti de albato ponēdi: z hoc dicebat albū ptoris. Et si qs hoc corrupat tenebat in quingentis solidis. vt.ff.de iurisdic.om.iudi.l.si quis. de quo plenissime vide Azo.in summa. de offi.pretoris. Item erant presides qui clarissimi dicebantur. Est autem presidis nomen generale. Nam z legati cesaris z omnes prouincias regentes: licet senatores sint/presides appellantur. vt dicit Azo. de offic. rectoris. prouin. z ibi plene de eodem. Sed Speculator de officio .lega.§.super est.ÿ.in summa notandū. equipollet eos legatis a latere summi pontificis: put patet intuenti. Isiō. autē dicit psides eos/qui alicuius loci tutelā psidialiter tenēt. Item sunt tribuni Chiliarchi. Quinquagenarij decani Gregarij Emeriti veterani discretores: cōscripti obciones/excubitores. Hinc milites z Tyrones qui omnes nobiles siue clarissimi dicebant: z ascripti curie imperiali. quorū quidē oim z singulor officia scire si volueris. Vide Isiō. Ethi.ix.c.ij. Item predictus Justinian⁹ impator in lib. suo.xij.C.vt dig.or. seruet. resumpsit duas leges Theodosij primi impatoris q ante ipm de anno dñi.ccc.lxxxviij. regnare incepit: in qbus ponit cert⁹ nobilitatis ordo notabiliter cōscriptus. Et qz pnunc z post impij trāslationē apud nos in vsu non sunt vlteri⁹ de eis ne inferā tue rusticitati tediū scribere non intēdo/licet idē nobiliū ordo post trāslationē predictā apud Grecos impatores tamdiu quousqz passim defecerūt in salutari suo fuerit ptinuat⁹. Et demū paulatim attenuat⁹: z pene cōsumpt⁹: cū minima pars oriētaliū: imo grecor in ptāte sit pūtis z sui pdecessoris impator mltor. Sed sub ditiōe Turcor/tartarorum z sarracenor: z plurimū alior gētiliū pncipū z dñationū. Sed qd factū sit ō comitib z qbusdā nobilib sup descriptis. Sup ꝑ int nos i pūti capl'o corrūdet collatio put videb.

Rusticus Sum cōtētus vt plene referas q de mū puenerit/aut qlit se trāstulerit tāte nobilitatis vniuersitas.

Nobilis Jam tibi supficialr inotuit qliter impator grecor potētia pe minētiaqz succedētib paulatim tpib defecerit: z pseqnter tātorum curialiū/curionū z nobiliū euidēter mltitudo desierit. Ad hui⁹ aūt clariorē intelligētiā necessario te scire puenit. Nā postqz romanū ipiū trāslatū fuit de grecis pdict⁹ ad germanos i pso nā magnifici Karoli pnotati: vt ōr z legit i.c. venerabilē. de ele.§.vez. z de iureiu. Romāi impij in clem. de āno dñi octingētisimotricesimoprimo: z ab vrbe pdita. D. qn gētesimoqnqgesimosecundo iuxta cronicā Ottonis frisigen. q q dē karol⁹ intitulat frāc⁹ germanic⁹: vt refert cronica Gotfridi: q habēt de ipo posuit ÿsiculū Romule⁹ matre: theutonicusqz pē nat⁹ est in villa Ingelheim distant a ciuitate Magūtina p duo miliaria theutonica. Et de hoc ē etiā publica vox z fama que pbare videt saltē in his: quarū memoria nō habet. vt.ff.de pba.l.si arbiter. z.ff. de aqua plu.ar.l.in sūma.§.item labor.cū pcor. Dict⁹ est autē franc⁹ a francōnia terra. de q traxit originē: vt pdictū est. Dictus est autē Romuleus ex eo put pmittit in cronica frācor: fuit qdā

Capitulum

Anaspertus ex genere senatorũ ꝑclarus vrbe Rome: qui recepit sibi filiã lotharij regis francorum in vxorẽ: que vocabat Blidich. Qui Lotharius fuit de genere Faranũdi primi regis frãcorũ. de quo dictũ est supra. c. x. Et idẽ Anaspertus ꝑ eandẽ Blidich genuit Arnolfum: q̃ genuit Arnolfum iuniorẽ: qui genuit Anthisum: qui genuit Pipinũ successorẽ in regnũ francorũ: q̃ genuit Karolũ primũ: qui genuit Pipinũ secundũ: qui genuit hũc Karolũ magnũ. de quo prediximus. Qui post diuersa gl'iosa inclita certamina ⁊ mira gesta. ꝓut sua declarat ꝑ extẽsum longũ hystoria vocat⁹ per Leonẽ papã. iij. ad romã peruenerat: ⁊ eundẽ Leonem per Romanos nequiter cecatũ: ⁊ lingua mutilatũ: ⁊ per imperatorẽ Cõstantino. minime defensatũ: imo penitus derelictũ: ⁊ apostolicũ culmẽ miserabiliter ꝓpter eiusdẽ imperatoris negligentiã inuenit desolatũ. Unde ipse Karolus illã atrocissimã iniuriã in romanos in hoc celere grãdi rephensos gloriose vindicauit. Et extũc ab eodẽ Leone papa qui nutu dei pristine fuerat incolomitati restitut⁹ de anno supradicto in eccl'ia sancti Petri coronã imperialẽ recepit: ⁊ omnib⁹ bene dispositis ad Hermaniã remeauit: Et extũc multos de supradictis comitib⁹/baronib⁹: ꝑfectis ⁊ ꝓtorib⁹ ⁊ alijs nobilib⁹: insup ⁊ ciues ⁊ incolas romanos secũ duxit: ⁊ in diuersas suoꝝ regnorum regionũ ⁊ alioꝝ mũdi plagas: aliquos tanq̃ obsides: aliquos vt strẽnuos bellatores: aliquos ꝓ legũ imperialiũ ⁊ iuriũ scribas ⁊ doctores gitissimos: aliquos vero insidiarũ ⁊ seditionũ in vrbe prouocandaꝝ suspectas. Aliquos ꝓ ne decetero dolo vel sinistris machinationib⁹ ꝓut romani ab antiquo fuerũt ꝓsueti: ꝓut ꝑdictũ est supra. c. iij. Sedẽ apl'icã molestarent/ ad alamaniã ⁊ alibi inter alios nobiles germanos de Troya ꝓut ꝑmittit/ aut aliũde ꝓductas Et olim per senatũ vrbis Rome ꝑ Gallias: ꝓut ꝑscribit ꝓstitutos distribuit ⁊ disperlit: ⁊ ꝓpter antiq̃ ⁊ naturalis seditiõis increate mecũ eosdẽ in vno loco siue regiõe nõ collocauit. Et alicꝝs imperiali sue curie notabiles prudẽtia iugiter ministrãtes applicauit/ quousq̃ seniũ aprehenderant: ⁊ extũc eosdẽ in certis terre finib⁹ solenniter instituit: ⁊ taliter his ⁊ alijs iuxta merita siue natiões suas generosas aut illustres: seu alꝰ notabiles principat⁹/ comitat⁹/ baronias/ dñia/ castra/ possessionesq̃ terraꝝ diuersas assignauit. Et aliq̃ similiter de ꝑdictis inaptis sibi locis domus ⁊ castra de nouo fundarũt. Et panci eorũdẽ ꝓsertim in vita Karoli versus italiã remearunt. Predictoꝝ autẽ nobiliũ de ꝓgenie in ꝓgeniẽ: ⁊ ad ꝑsens vt plurimũ vsq̃ mõ ꝑmanserunt ⁊ hi ꝓpe sunt qui de romanoꝝ genere se ꝓcreatos taliter iactarũt. ¶ Legim⁹ etiam plures imperatores expost: ⁊ ꝑsertim Fredericũ primũ/ ꝓpter seditiões q̃s fecerãt in ꝓpl'o Romano/ aut metu seditiõis ad rebellionẽ romanorũ/ barones ⁊ nobiles plerosq̃ ad germanorũ fines deduxisse. Sciendũ est autẽ q̃ plures de his comitib⁹ ⁊ baronib⁹: qui de roma cũ impatorib⁹ venerãt ad alias terrarũ regiones: noia comitũ ⁊ baronũ siue comitatib⁹ ⁊ baronijs retinuerũt: Et noia de castris suis ⁊ possessiõib⁹ cõtinuauerũt: ⁊ nihilomin⁹ comites ⁊ barones dicti fuerunt: sic ꝓprie fecerũt comites quõdã de Habspurg/ qui veri comites auli imperialis olim rome fuerãt. Et q̃ possessio castri in Haspurg ipis ꝑ impatorẽ fuit assignata/ comites de habspurg sunt ꝑpetuo nũcupati: ⁊ taliter obtinuerũt de noiatiõis vocabula. De quib⁹ comitib⁹ ꝓcesserunt duo reges romanorũ. Prim⁹ dictus Rudolfus elect⁹ de anno dñi. M. ccl. xxvij. ⁊ non diu regnauit. Secũd⁹ Rudolfus romanoꝝ rex elect⁹ de anno dñi. M. cc. lxxij. Et ꝓsequẽter de illis illustres ⁊ inclit⁹ principes duces Austrie ꝓcesserunt.

Rusticus Dic rogito qualiter euenire poterat q̃ tã generosus comes videlꝫ Rudolfus vltim⁹ in Romanorũ regem electus fuerat.

Nobilis Gaudeo q̃ tua rusticitatis tepiditas tm̃ vult occupari: vt in his ad plenũ taliter queri informari. Scias igit̃ originaliter q̃ quidã Guardian⁹ fratrũ minoꝝ de opido Lucernen. Constañ. dyocesis frequẽtare castrũ in Habspurg: distans abinde per tres leucas/ ⁊ ꝑ multos annos audire cõfessiões eiusdẽ comitis vxoris ⁊ familie cõsueuerat: quare his ⁊ alijs indicijs nouit comitis intima cordis. Inde consequẽter idẽ Guardian⁹ ꝑfect⁹ est domui minorũ siue monasterio. In ciuitate Basilien. Et in dieb⁹ illis vacabat epatus ibidẽ canonici eccl'ie maioris in electõe pastoris in vnũ cõuenire nõ possent dissidẽtes. Demũ in eo cõcurrẽtes: vt mox mitterẽt tres ex ipsis cum notario ⁊ testibus. vt vnũ de fratrib⁹ minorib⁹ ꝓrime sibi ꝓueniẽtẽ adducerẽt. Et indubie sibi talẽ in pontificem crearẽt. Unde eisdẽ iuxta cõdictũ portas dom⁹ minoris predicte pulsantib⁹ importune Hoc occurrebat casualit̃ ipsis Guardian⁹ ꝑdict⁹: quẽ apꝓhendentes stupefactũ/ capl'o dicte eccl'ie Basilien. ⁊ iuxta determinationẽ ipsorũ solẽniter in epm̃ ꝓficiẽdũ ꝓ sentarũt. Gaudentes igit̃ oẽs ⁊ singuli q̃ ad fortunã tam venerabilẽ virũ inuenerãt. Et breuiter seruatis seruandis

Guardianū sibi pſulem cōcorditer sublimarunt/ qui tā laudabiliter indies ꝓfecerat ꝛ ecclīa
suam gubernauerat: vt demū vacante ecclīa metropolitana videlicet Maguntina in archiepi
scopum postularet/ꝛ inde seruatis seruādis fact⁹ est vnus de electoribꝫ imperij ꝓncipibꝫ/ qui
vacante romanorū imperio ꝑ mortē Richardi filij regis anglie cōclaui principum electorum
collegialiter cōgregatoꝝ vnitus/ intantū laudem ꝛ honorē dicti comitis de habſpurg dilata
fuit: put experienter cognouerat/ita q̄ totū collegiū eorūdē ꝓncipū ꝓcorditer eūdem in roma
norum regē elegit/ꝛ electionē homini predicto Rudolfo comiti ꝓtunc ciuitatē Basilien. obsi
denti pſentari fecit. Quibus pſentatiōe ꝛ electiōe publicatꝫ concordiā sibi placentē cum Basi
lienſibꝫ ad nutū obtinuit. Et ex post p̄missis premittendis hmōi regiam maiestatē felicit gu
bernauit. Et cōsequent Austrie siue Pannonie supioꝝ marchionatū: aut orientalē; put ab an
tiquo dicebat marchiā sibi cōquesiuit/ꝛ in ducatū creauit/ꝛ magnalia ꝓra bobemos ꝓpetra
uit/ꝛ plura glorioſa gesta laude digna/ q̄ cronicꝫ desup ꝓscriptꝫ plenissime cōprehendunt ex
pressa pfecit/q̄ hic ꝓuenienter breuitatis gratia duxi dimittenda. De anno aūt electiōis sue hꝫ
ponūtur versus. Bis sexcentos septuagintatres noto xp̄i annos electꝰ dum rex Rudolffe fui
sti. ¶ Nunc ad ꝓpositū nostrū redeam⁹ Sic similiter comites de Toggenburg de Tierstein de
Sultz ꝛ summarie oīes comites ꝛ barones romani aduene ꝛ peregrini comites dicī possunt
qui nō vocabulo alicuius sibi inuestiti comitatus: aut Baronie hucusq̄ ꝓsueuerūt nominare.
sed de p̄uatis castris. villis. vicis. aut burgis. nomia ꝓtraxerunt. Sunt em̄ Toggenburg ꝛ
Tierstein noia castroꝝ p̄uatoꝝ/ꝛ non comitatuū / licet idem comites expost alios comita
tus acquisierint sibi ꝑ imꝑatorē inuestitos Sunt ꝛ alij comites ꝛ Barones. quia comitatibus
et Baronijs/ꝓrie quibꝫ p̄sidebāt aut pſidēt. Et inuesti fuerūt ꝑ imꝑatorē ab antiquo. Et ab
eisdem sunt vocati: vt comites de Riburg de Hellenburg. de Helfenstein ꝛ similes. **Rusticus** Et quid debere pſumis de poten
tissimis tpe nostre comitibꝫ de wir
tenberg. vulgariter nūcupatꝫ. Nonne ꝓpendis. q̄ ipsi similit̄ ꝓpagati sunt originaliter de quo
dam castro p̄uato siue rurali. de quo nomē traxerūt wirtenberg/ cōmuniter appellato/sub se
nullius comitatus vel Baronie: aut dñationis seu iurisdictiōis titulum cōprehendente/ꝛ etiā
tale fuit a tanto tpe cuius initiū non est in memoria hominū aut scripturaꝝ noticia ꝓpertum.
Nunc aūt ꝑ multorum annoꝝ curricula / non tm̄ illius castri: sed multoꝝ comitatuū. baro
niorū. dñoꝝ castrorū. opidoꝝ. vicoꝝ. villarū. ꝛ terraꝝ. possessiōes adepti potenter habūdantes
conq̄siuerunt/ꝛ licet nō sint ꝓncipes/principibꝫ tū pleriscꝫ diuitijs ꝛ potentia ꝓpollenter lō
ge potiores/ ꝛ tum agnitiōe tum cognatiōe ꝛ etiā affinitate ꝑ multas quodāmodo se sublima
runt generatiōes/ꝛ pſertim ꝑ illustriū ꝛ nobilissimaꝝ mulieꝝ conditiōes/ꝛ taliter sibi fecerūt
terre ꝓncipes estimatiōe cōi q̄si pares. Cum aūt silr̄ put p̄notasti comites. peregrinos. ꝛ adue
nas. romanos. de roma taliter in terrā nr̄az q̄uenisse/ꝛ sibi nō de comitatibꝫ: sed de castris sim
plicibꝫ noia sortita fuisse. Utrū ne hꝫ co **Nobilis** Dico comites illos semper euo nr̄o
mites ꝓdcōis vel parum ꝓmam⁹ extitisse. magnaꝝ legalitatis. ꝓbitatꝫ. pacis.
et tranquillitatꝫ. zelatores. fuisse ꝓncipum/ statū potenter obtinuisse/ ꝛ laudē largissimā apud
reges ꝛ ꝓncipes terre nobiliter acq̄siuisse. Et ne tangat illos tormentū malicie volubilis falla
cissime Rote fatalis de qua fit infra mētio. c. xxj. Aut ne fortune fallibil̄ illaqueant̄ indignacōe
fortassis apud ꝺeū ꝛ hoīes felicit meruere. Hunc gl̄ie statū ꝓseuerant̄ possidere Qua aūt nobi
lium statione locem⁹ eosdē: vt nulli p̄iudicij notā inpingam⁹/ puto nō aliter saluo iudicio sa
niori/quā vt comites pegrinos dictū castrū wirtenberg fundasse aut possedisse. Et ab antiquo
noīe de castro p̄dicto cōquesiuisse: aut quondā in simplici nobilitate in eodē castro meritoꝝ et
virtutū intuitu de nouo ꝓncipis būficio creatos dignitatē comitatus obtinuisse: put duꝝ cae
ringie de p̄uata nobilitatis ꝓditiōe/ꝓncipatū ducat⁹ legit̄ acq̄stuisse. de q̄ infra dicet̄. c. xvij.
Et hic silr̄ fato necnō fortuna clemēter annuētibꝫ/tam ingētes passim potentatus dñationum
solerter accumulasse. Humanā igit̄ potentie magnitudinē apud ipsos tm̄ videm⁹ oparī: prout
j. c. xxij. lucidius si placet poterꝫ informari. ipsoꝝ quoq̄ stat⁹ ꝛ ꝓditiōes materijs mltoꝝ: put
videb capituloꝝ cōpetent potuerūt applicari. Proprius aūt loq̄ndo de hmōi comitibꝫ. Baro
nibꝫ. ꝛ alijs nobilibꝫ/ꝑ terrā distributꝫ ꝛ dispersis videb. j. c. xiij. ¶ Dz q̄d refert inflexibili tue
rusticitati diuersa ꝓmulgare/ꝛ q̄ romāoꝝ aut troianoꝝ germie generosa ꝓducti dicāt ꝓpagacōe
ꝛ alij ꝓo ātiq̄tatꝫ gaudēꝫ p̄eminētia/ꝛ q̄s melioꝛ sit aut nobilioꝛ iuxta diuersaꝝ rit⁹ ꝓuinciaꝝ ter
rarūq̄ ꝓsuetudies/nouit ille q̄ rex testꝫ ē/ꝛ cordis scrutatoꝛ/ꝛ lingue auditoꝛ: vt scribit Sap. c. j.

Capitulum

Hic incidenter de impatore seu romanorũ rege tam veteris ⁊ noue nobilitatis mediatore ⁊ moderatore. Capitulũ. xiij. Air rusticus.

Rusticitati mee sufficiãt tanta de nobiliũ antiquoꝝ quibꝫ te ⁊ alios asseris derivasse tã largiꝫ ꝓcepisse/si saltẽ ꝓborũ tuoꝝ vmbra repiꝫ fulcita ꝑitate. Hũc restat necessario vt oĩm ꝑtensoꝝ nobiliũ modernoꝝ in limitibꝫ regnoꝝ superius de Karolo magno descriptorũ vicꝫ Romanoꝝ. francoꝝ. almanoꝝ. bauarorũ. saxonũ. thuringoꝝ ⁊c. vbicũqꝫ silꝫ ꝓstitutoꝝ. gradus. stat⁹. ⁊ ordines atqꝫ ꝑeminẽtias describere nõ omittas. Et cũ int' illos impator seu romanorum rex ꝓmatũ teneat/⁊ semꝑ de nobiliũ ꝑ put asseriꝫ nõ minimoꝝ immo frequẽt illustrissimorũ viribꝫ sit ꝑfect⁹ ꝺ ipso ⁊ ipsius statu ⁊ sollicitudie ⁊ creatiõe ꝓmũ nos diligẽt' intromittam⁹

Nobilis Sunt satis ingẽtia neruos intellect⁹ mei nimiũ extendentia/ ⁊ mee facultaꝫ viscera multũ extenuãtia/que petis dilatari patẽter in expientia. Nihilomin⁹ tñ ibo quo potero/fretus spũssancti gr̃a/suoqꝫ dono qꝺ venit sup omnẽ carnẽ/ nec spernit sor descentẽ in pctõ. Et ecce tue petitiõis subiũgam oraclõ/q licet impatoria maiestas/etiã ei⁹ imperialis culminis serenitas sub nobilitaꝫ quantũcunqꝫ generose vocablo cõprehendi nõ sit nobis dicẽdi facultas: put nec sub clericalis dignitatis appellatiõe largissima/ summi pontificis clementiã nr̃a de iure non cõplectiꝫ sagacitas. vt le. ⁊ no. in aucten. de sanc. tpis. §. presbyteros coll'. ix. de offi. vicar. cl'icos. xj. q. j. de psona. Oĩnes tñ nobilitaꝫ ⁊ clerical' grad⁹ ⁊ ordines ac ordinũ vtriusqꝫ dignitates cuiuscũqꝫ sunt stat⁹ vel ꝺditiões/ab his duobꝫ ꝓncipibꝫ recipiunt suarũ formaꝝ normas/⁊ normaꝝ moderatiões/ ⁊ bñ mouet' tue rusticitaꝫ calliditas: vt post antique/⁊ ante noue nobilitatũ ꝓmordiales institutionũ causas interponat' impial' stat⁹ sueqꝫ serenitatis maiestas. Nam ⁊ xp̃us dei filius/rex regũ ⁊ dñs dñantiũ/genus humanũ dum veneraꝫ saluatur⁹/inter noui veteriscꝫ testamẽtoꝝ ritus/mediator mundo cõparuit humilim⁹/et ambobꝫ testamentoꝝ erat ꝓim⁹ ⁊ vltim⁹/ ⁊ alius supest certus ingentiꝫ ⁊ non minime rõnis modulus/videlicet vt ordo regulariꝫ nobiliũ ꝑ mundi ꝓncipes ⁊ scripturaꝝ ꝓpagatores cõstitutus. vt infra ꝓximo. c. patebit curialiter ꝓueniat declarãdus/immo tñ principẽ ꝓpter sue clemẽtie magnitudinẽ/merito tanqꝫ virtutis mediatriciꝫ interpretẽ interponam⁹/veteris ⁊ noue nobilitatis moderatorem/quẽ tñ nouim⁹ vtriusqꝫ motorẽ ꝓncipalem ⁊ termiatorem finalem.

Rusticus Dic mihi de tãto ꝓncipe primũ vtrũ dicaꝫ dñs: ꝓut alios ꝓncipes terre nomiare sepe solem⁹. **Nobilis** Scias q nominando tantã ⁊ talem ꝓncipis claritatẽ/sibi ꝑponere ꝺsuenim⁹/vnũ ꝑ specialẽ sue sublimitaꝫ titulũ vt clarius radiare videam⁹ ipsius ꝑpollentie culmẽ ⁊ sue maiestatis imp̃ial'/excellentissimã dignitatẽ/⁊ est eadez dcõ/dñs vl' diuus. Unde Leo papa quart⁹ mũdi ꝓncipes ex xp̃i vicarius scripsit impatori Ludowico filio Karoli magni/dñs/vt patet. lxiij. di. nob dñs/ licet fm aliã cronicã fuerit Leo ꝋnt⁹ natiõe roman⁹ cuius festũ agiꝫ. xvij. Kal'. Augusti / q canonizatus. Item Greg. magn⁹ scripsit de Mauricio impatori dñs noster. vt patz. xj. q. j. sacerdotibꝫ. Itẽ pres in concilio. iij. Toletano. scripserũt impatori dñi nr̃i gl'iosissimi. vt patz. xij. q. j. eccliarum Item ꝑdict⁹ Greg. scripsit ad Constantiã reginã gallie deuotissimã videlicet dominã. vt patet xij. q. ij. deuotissimã. Diuos aũt tñ impatores dicim⁹ ⁊ nõ alios. vt patet. ff. de ferijs. l. diuus Troyanus ⁊. l. eadem. ibidẽ. ⁊ in infinitiꝫ aliꝫs legibꝫ. vt patet ꝑ oĩnes libros legum. Non autẽ vt forte putas/ dños dicim⁹ tñ impatores. sed etiã quoslibet in terris large sumpto vocabulo ꝓncipes tpales ⁊ illustres q̃s ⁊ heros noiam⁹: put tenet. stilus. ⁊ vsus. ⁊ ꝺsuetudo cuiuslibꝫ famose cãcellarie ꝑ germaniã ꝺstitute. Duplicam⁹ aũt hanc dictionẽ dñs in ꝓncipibꝫ maioribꝫ/ quibꝫ scripturas dirigim⁹/ ⁊ talit' excellentiã eoꝝ ꝓnotam⁹: put fit etiã inter spũales dñationis potentat⁹. vt sunt papa. cardinales. ꝑiarche. ꝓmates. archiepi. ⁊ archimãdrie/licet large sumpto vocablo iuxta Jsiõ. Et bi. x. q̃libꝫ q̃ domui preest ꝑ derivationẽ dñs dicaꝫ. ⁊ dominia possidentꝫ ꝑ eosdẽ/⁊ al's merũ ⁊ mixtũ imperiũ possidentes. de q̃ Azo in summa. C. de iure emphit'. circa finẽ. de q̃ nihil ad nos. sed h̃ capiꝫ put quis dominio preest: aut fuit q̃ndã. vt comes vel Baro destitut⁹ relegat⁹ aut depaupat⁹. put. j. dicit de comitibꝫ ⁊ Baronibꝫ/⁊ ita dñs impator est dñs mũdi. vt le. ⁊ no. xxiij. q. vlt'. cõuenior. ⁊ q̃libꝫ ꝓnceps dñs est sui ꝓncipat⁹. ⁊ comes comitat⁹ ⁊ Baro baronie. sed Barones ꝓprie hñt dominia ad differentiã comitũ. q̃ hñt comitat⁹ Unde Baronias dicit berschafften/⁊ hoc ꝑ totã germaniã vsus cõsuetudine tanqꝫ legibꝫ vi-

detur firmatū ⁊ inuiolabilit obseruatū. Unde ꝓut dicit comes hassie vel flandrie aut alterius comitat⁹ ita dicit simplr de Barone dñs mōtis pessulani. vt q̄ fi. sunt leg. ꝑ venerabilē in suprscriptiōe/⁊ ita quondā dñi de verona/dñi de padua ⁊c. de quib⁹ dicebāt dñi. sunt etiā quidā nobiles qui nō merent dici illustres/ ⁊ interdū inferiores/q̄ ex ꝓsuetudine quadā dominij⁹ ꝑsunt ⁊ vsu ꝓsistūt/ ⁊ tñ ꝓprie dñs. vt ōt Greg. nomē potestatis est ⁊ equitatis iuxta illud Justus cū dñs/⁊ iusticias dilexit. equitatē vidit vult⁹ eius. psal. x. sed dū absolute dicit dñs/ quid intelligat dicet inferi⁹. c. xxiij. Attamen milites iam armate militie dignificatos dños dicere ⁊ scribere solem⁹. Legim⁹ de Octauiano. q̄ licet totius orbis esset ꝑnceps/ ꝓpter eximiā tñ iuc māsuetudis habundantiā/noluit vocari dñs/de ℔ forte tuus mouebat animꝰ. de q̄ dicet. j. c. xxvj. ⁊ ibidē de his ⁊ alijs videb⁹ vberius ⁊c. **Rusticus** Sum de ℔ sufficient informat⁹. Nunc ꝑsequenter iuxta premissa ad impatoris seu romanoꝝ regis materie ꝑdinoscendam⁹. **Nobilis** Placet/ Scias igit q̄ impator dicit ex eo/ qz impat alijs. vt no. glo. in ꝓhemio libri feudoꝝ. sed iuxta Jsid. Ethi. ix. c. ij. ōr Jmperatoris nomē apud romanos tm̄ ꝑus fuit/apud quos summa rei militarꝫ cōsisteret/⁊ ita ipsoꝝ dominiū dicit imperiū/seu imperitas aut imperialis maiestas. sed dū exposit duces diu titulis imperatoris fungerent censuit senat⁹. vt Augusti cesarꝫ hoc nomē tm̄ foret/eo q̄ distingueretur a ceteris gentiū regib⁹ qō ⁊ sequentes cesares bacten⁹ vsurparūt/largo tñ vocabl'o/q̄cunq; asserit hīe aliquā supioritatē imperiū hīe ōr. vt le. ⁊ no. in. c. solite. §. verū. de ma. ⁊ ob. Cesaris aūt nomen a Julio/ante xp̄i natiuitatē incepit q̄ Julius bello ciuili comat⁹ prim⁹ romanoꝝ singlarē obtinuit principatū. Cesar aūt dict⁹/ eo q̄ a ceso mortue matrꝫ vtero ꝓlat⁹ eductusq; fuerit/vel q̄ cū cesarie nat⁹ sit/a quo ⁊ impatores seq̄ntes cesares dicti/eo q̄ comati essent Augusti insup ab Octauiano augusto ꝑdicto/q̄ rempublicā laudabilit augēdo ꝑ vniuersum mūdum tributa recepit. vt Luc. c. ij. vel verius ſm Ottonē frisien. Qx anno ab vrbe cōdita septingentesimo tricesimo q̄nto Cesar Octauian⁹ alexandrinoꝝ potitus victoria/totaq; subiugata Asia ciuilibusq; ad plenū etiā sedatꝫ mal'ipso ⁊ lucio pelagio/q̄nquies ꝓsulib⁹. vij. Idus Januarij/ab oriente victor rediens vrbem cū triplici triūpho ingredit: ipsamq; portas claudens Augusti noīe ab oīib⁹ ꝓsulat/qō nomē cunctis vsq; ad illō tēpus inauditū seculis apicē declarans imperij solis romanoꝝ debet regib⁹. de quo vide si placet in li. institutoꝝ in ꝑn. in glo. ij. ⁊ in glo. sup ℣. Augustus. ibidē. Nunc aūt impator totius orbis tenet vel tenere debet monarchiā. lxiij. di. Adrian⁹/ ⁊ ex hoc ꝓbat dñs totius mūdi. ꝓut predictū est/⁊ in. l. deputatio. ff. ad legē rodiā. ō iac. ⁊ hoc est vex de iure cōi. ꝓut fuit Octauian⁹ ꝑdict⁹ tpe xp̄i/⁊ Alexāder magn⁹ ante xp̄m/⁊ senat⁹ ꝓplus roman⁹ tpe Julij cesarꝫ iamdicti/⁊ hij diui dicebant. ꝓut nos dños cosdez ⁊ serenissimos ⁊ seq̄ntes impatores dicere solem⁹. ꝓut predictū est/ ⁊ antiquibos ꝓprie diuos dixerūt/⁊ alios impatores reges ⁊ magnificos viros/q̄ sua generosa magnanimitate rempublicā nobilit recte legaliterq; gubernabāt. Quos ꝓterea senat⁹ romanus deifi cabat/⁊ diuos ꝑconizabat. ꝓut dicit de Marco ⁊ Troiano impatoribus. ff. de forꝫ. l. eadē rōne et. l. diuo ꝑdictꝫ. Et ad ꝓpositū nr̄m attēde de quodā notabili nisi incidunt occurrenti. scribūt vnū vaticiniū Cyrillus ⁊ abbas Joachim sincer animū ⁊ ꝓstantē viz nō offendens. Qx post ꝓsumationē dier antichr̄i q̄ iuxta scripturas eorūdem hodie vicz de anno. M. cccc. xlūj. mūdo ōr cōparuisse/ ⁊ extūc erūt duo capita tm̄ in mūdo vicz papa ⁊ impator/ q̄ toti⁹ mūdi ſm ꝑordinationē xp̄i ꝑ duoꝝ gladioꝝ mysteriū imminentꝫ passionis sue tpe designatorū pacifice tenebūt ꝓncipatū/⁊ tūc erit vn⁹ pastor/⁊ vnū ouile. Joh. x. de bap. c. vlt. de pen. di. iij. §. hanc penitentiā/licet hodie videat ꝓtra- **Rusticus** Utrū dñs nr̄ Jesus xp̄us dū erat in terris ⁊ suberat oīib⁹ hūane ꝑditiōib⁹ fragilitatis. An ne recognouerit aut ho- **Nobilis** Non dubites qm̄ idem dñs nr̄ creator noīficauerit maiestatē imperatoris. oīm ⁊ rex regū sacrū bonorificauerit/⁊ bonorificādo. recognouerit imperiū romanū/⁊ ℔ mox dū nat⁹ est ⁊ apparuit dū censui cesaris se submisit in dieb⁹ ꝓfessiōis dū singuli transibāt in ciuitates suas. Luc. ij. Item exposit bono ꝓficauit imperiū dum dedit cēsum cesari ꝑ se ⁊ petro. vt Mat. xvij. Item honorificauit impe- rium. dū ꝓcepit dari cēsum cesari dū dixit/ reddite cesari q̄ sunt cesarꝫ. Mat. xxj. de cle. ꝓiu. c. pen. Item ꝓbauit ⁊ honorificauit sacrū imperiū romanū ꝑ ℔ dū discipul' dicētib⁹. Ecce gladij duo hic. dñs dixit/satis est satꝫ est/tanq̄ diceret ſm doctores. Luc. xxij. sufficiūt sacerdotalis ⁊ impial' gladij/ ⁊ ex his patꝫ sacrū imperiū ab oīib⁹ merito regib⁹ ⁊ ꝓncipib⁹ terre/

et cõsequenter ab oñi genere humano fore venerabilit iuxta dominicũ saluatoris exemplũ qõ dedit nobis iugiter honorificandũ/etiã a iudeis qui sub ipso sunt. vt.C. de iude. Iudei. Cum ꝓterea sit ipsoꝝ defensor/licet put narrat mgr in libro de scrutinio scripturaꝝ/q̃ talia nouit/qz in diebꝫ suis / z añçꝫ baptismi grãz susceptt archiimagog⁹ fuerat ita dicat. Qz iudei quottidie orant ꝓ destructiõe romani imperij/z pserti ꝓ destructiõe ecclie chri nazareni z discipuloꝝ ei⁹ vt ptz p quandã orationẽ/ que p singlos dies p eos freqntat in qua int quedã alia exps dicit. oñes heretici subito pereãt/ que ẏba rabi Samuel z rabi moyses z ceteri doctores ipsoꝝ ita exponũt/isti heretici sunt discipuli nazareni/z oñes sui sequaces. sed hec nihil ad nos. qz de⁹ pctõres nõ exaudit. Joh. ix. de heresibꝫ aũt Judeoꝝ/z ꝗs hereticos estimãt scribit Jsiõ. Ethi. lib. viij. c. iij. z fuerunt saducei. essei. gencsei. meristeri. samarite. Jmerobaptiste. z nazarei z c̃.

Sed hec nihil ad ꝓpositum nostrũ. **Rusticus** Uex dicꝫ Sz ad alia vadam⁹/z dic q̃t ipia tpibꝫ antiqꝫ habuerim⁹ int mõi regimina. **Nobil** Scis q quondã q̃nq; p mundũ fuerũt impia. Nam primũ fuit imperiũ orientale. scz babilonicũ. scõm fuit imperiũ ꝑsaꝝ z medoꝝ. terciũ fuit imperiũ grecoꝝ. quartũ fuit imperiũ romanoꝝ. quintũ z vltimũ aduenientꝫ xpo istud romanũ imperiũ xpi fore cepit imperiũ. z igit apõ papam xpi. vicz vicariũ. Est vterq; gladius scz tpalis z spũal. vt de Judi. nouit. z ibidẽ in glo. ſ. z p doc. ibidẽ scribeñ. z de hmõi gladijs notat Daniel. iij. c. z Bar. in suo tractatlo q̃ sint reges z c̃. Fuit aũt Juli⁹ Philippus primus xpianoꝝ impator. de Anno dñi. ccxl vñ. z fuit. xviij. ab Augusto cui succ-

Rusticus Contẽtor de hac narracõe breui ꝓlatiõe. Sz nũc dicessit deci⁹ impator. cas de ipsius electõe/q̃ quidẽ licet peritis pariter sit notissima/rara tñ in nr̃e

Nobilis ruralitatis noticia. Houerſ. q quondã eligebat impator p exercitũ. vt pbat xciij. di. legim⁹. sed hodie de ꝓsuetudine q̃ p iura patenter aꝓbat electio impatoris spectat ad certos pncipes alamanie. quoꝝ tres sunt de clero/ z sũt cancellarij impatoris vicz Archiepus Baguntin⁹. q̃ est cancellarius germanie/z Colonien. archiepus cancellarius italie / z archiepus treuereñ. cancellarius gallie. Et quattuor sunt de secl'ari potẽtatu pncipes/videlicz comes reni/q̃ als dcit palatin⁹ a palatio magno treuereñ. Unde illa ꝓgenies primũ quondã originẽ traxit que modo defecit / z alia loco sui succesſit. vt ſ. patebit. Item dux saxonie. Item Marchio Brandenburgeñ./q̃ q̃ndã comes saxonie dicebat. Itẽ dux bohemie. q̃ mõ rex ör. vt hec oia notãt. i. c. ad aplice. de re iu. li. vj. z nõ sine causa.

Rusticus Dic ꝙ causam q̃re p ceteris mũdi pncipibꝫ aut diuinit⁹ vel humanitus/hij sunt electi ad huiusmõi ꝑminẽtie potẽtat⁹. **Nobilis** Diligent ꝓpendas. Qz hij q̃ttuor pncipes secl'ares/p ceterꝫ mũdi pncipibꝫ p illustrissimã potẽtatus sagacitatẽ germanoꝝ sunt ordinati. Nam nobiliori altioriq; sanguine ꝓmordialit ipoꝝ ꝓdecessores legũtur ꝓcessisse. Nam comes q̃ndaz palatin⁹ de antiq̃ssimo pallatio treuerorum Jmmo de trebeta filio Nini regſ/z tpe Abraam ad europã veniẽte. put predictũ est primũ trahit originẽ. a q̃ etiã pallatio olim maiores dom⁹ dicebant. a q̃ dignitate pgenitores Karoli magni radicaliter legunt ꝓcessisse. ¶ Alij ẏo de troianoꝝ z romanoꝝ pncipibꝫ q̃ primũ saxoniã thuringiã. bohemiã. z franconiã inhabitare ceperũt. gubernabãt. z rexerũt. a tpe ꝓmoꝝ regũz francie. put supr̃. c. xj. extitit declaratũ gl'iosissime florueruꝝ / z fidem catholicã ad cõmissionem magni Karoli/ in iamdictꝫ germanie finibꝫ p alijs terre pncipibꝫ/in virga ferrea manu tenuerunt/ z ꝓterea sanguinẽ suũ p diriſſimabella cũ rebellibꝫ saxonibꝫ/z alijs sibi finitimis regiõibus strẽnuisse fuderũt/z multoꝝ annoꝝ lapsu/p se z successores fue generatiõis tam strẽnuos actus ꝓtinuauerũt. Alij aũt tres eccl'iastici pncipes. qz tpe Karoli magni ꝓ vniuersal' eccl'ie/ z sacri imperij negotijs freqnter z diligent expediendis magnalia pfecerũt z ꝓtinuo potenter et magnifice sibi fuerunt ꝓtimiores/z als qz p alijs germanie plat̃ in corde z visceribꝫ alamanie videnſ interioribꝫ cũ suis eccl'esijs eximiores/ideo primũ p Karolum magnũ tanq; collaterales/immo potentiores z diuitijs z facultatibꝫ tpalibꝫ potiores sibi coadiutores/ z deinde tpe Ottonis tercij imperatoris ad huiusmõi dignitatũ apices per germanie pncipes diuinitus vt credit laudabiliter destinati dispositores. Unde sunt versus. Maguntinus. treuerẽsis. Colonien. quilibet imperij sunt cancellarius horũ. Inde palatin⁹ dapifer dux portitor ensis/marchio ꝓpositus camere pincerna bohem⁹/hij statuũt dñm cunctꝫ p scla summũ. Hec aũt ordinatio. vt premissum est legit facta p Ottonẽ. iij. post xpi natiuitatẽ. Anno millesimo in finẽ/ne imperiũ p successionẽ hereditariã videret adipisci. qz p tres Ottones duces saxonũ successiue

regebatur imperiũ. Dicunt tñ cronice Gotfridi ⁊ Ottonis frisi. Q̃ illa ordinatio nõ per terciũ Ottonẽ cũ non fuerit fidelis ꝑses imperij. sed ipsius demeritis exigentibꝫ ꝓncipes germanie fuerit facta hmõi transformatiõis ordinatio ⁊ electionis dispositio ꝙ magis credo. **Rusticus** Dic ergo formã electiõis ipsius impatoris hactenus obseruataz ſratis notissimã. Nobis aũt **Nobilis** Forma aũt electiõis hmõi est talis. put ꝓ legum doctores tradit ⁊ in iureperitis cõmunissima. sed ruralibꝫ penitus incognitã. tue rusticitati fortassis ꝓut apparet mltũ rara ⁊ ecce. nã primũ hmõi electores ꝓncipes conueniunt ad modũ collegij siue canonicoꝝ sibi volentiũ eꝑm eligere siue prelatũ in villa quadam ꝑpe renũ reinſ dicta treuereñ. dioc. ad statuendũ diez electiõis cõir faciẽde ꝓ ipsos seu ꝓ maiorem partẽ eoꝝ in oppido franckfordeñ. maguntiñ. dioc. fundata quondã a veris francis. i. troianis de quibꝫ supradictũ est. c. x. ⁊ ibidẽ conuenit in eccl'ia scti Bartholomei apl'i. q̃ sol⁹ cũ paulo inter apl'os nobilis erat ⁊ valebit electio ipsoꝝ facta a maiore parte p̃dictoꝝ electorũ sicut vera est in alijs collegijs. ꝓut hoc declarat Jo. an. in addi. spe. in tit'o de rescrip. p̃sentatione. §. fi. ỽ. item ꝙ impator. Scõo ꝓut dicũt doc. nr̃i postq̃ facta est electio debet ipsa p̃sentari cum decreto dño pape. Tercio debet ipsa electio ⁊ ꝑsona electi examinari canonice ꝓ papã q̃ approbata assumit elect⁹ in regẽ. Quarto ꝓnũciat assumend⁹ in impatorẽ. Quinto inungit in eccl'ia Aquisgrani leodineñ. dioc. ꝓ archiepm colonieñ. ⁊ nõ in capite. sed in hũero armo vl' brachio in quo ꝓncipat⁹ eius cõgrue designat iuxta qõd legit fact⁹ est ꝓncipat⁹ sup humeꝝ eius Jsa. ix de sacro vnc. c. vno. ⁊ quõ vngant alij reges dicet. j. c. ꝓrimo. Sexto ꝓsecrat ꝓ eũdem ⁊ tñ per eandem ꝓsecrationẽ aut vnctionẽ non dicit hẽ sacrũ ordinẽ. sed sacrã maiestatẽ. vt ôt spe. in ti. de lega. §. nunc ostendendũ. ỽ. xxxix. Septimo in impatorẽ coronat ꝓ summũ pontificem in eccl'ia scti Petri ad altare scti Mauritij. hec q̃st omia notãt in. c. venerabilẽ. de elec. ⁊ in clem. romana. de iure iur̃. in textu ⁊ ꝓ doc. ibidẽ. ¶ Post primã aũt electionẽ mox regni habet ad ministrationẽ ⁊ est sup oẽs reges terre. vt. j. dicet. **Rusticus** Secus apparet mihi seruatũ de regibꝫ francie. anglie. ⁊ hispanie. q̃ superiorẽ in terris nolunt in tpalibus recognoscere. **Nobilis** Licet rex francie fortassis ⁊ alij nõ recognoscãt impatorẽ aut regez romanoꝝ suũ in tpalibꝫ fore superiorẽ. ꝓut tñ xp̃us dei filius rex regũ ⁊ dñs dñantiuz fecerat. ꝓut predictũ est hoc est de facto ⁊ nõ de iure nec p̃scriptiõe se tueri possunt. vt le. ⁊ no. in. c. ꝓ venerabilẽ. q̃ fi. sunt le. ⁊ ꝓ vtriusq̃ iurz doctores. ibidẽ. hoc idẽ. xij. q. j. in apibꝫ. in glo. ⁊ tractat. in li. feu. de pace iur. fir. Sed in hac materia ꝓfundius loquẽdo et dicendo ꝓtra illos qui nõ recognoscũt impatorẽ ⁊c. ꝓut pretactũ est. sed audi q̃d dicat host. sic videlicz ꝙ quilibz recognoscere debz impatorẽ in tpalibꝫ ꝓ dño suo. lxiij. di. adrian⁹. qz dei vicarius est in eisdẽ ⁊ deus ipm misit. vt legẽ animatã in terris. vt in auten. de consulibꝫ. §. fi. coll'. iij. ⁊ ex hoc videt ꝙ reges francie ⁊ ceteri nõ recognoscẽtes impatorẽ in tpalibꝫ peccent mortalit'. xj. q. iij. q̃ resistit ⁊ ꝓtra subiectionẽ hmõi nõ videt posse p̃scribi ꝓ ß qõd no. de p̃scrip. cum nõ liceat. ⁊. c. cũ ex officij. sed itez dicit host. ꝙ forsan quousq̃ ab eis nõ exigit talis recognitio excusant. Ut dicit de decimis nõ petitis in multis terris. vt in lombardia. thuringia. ⁊c. de deci. puenit. Ego credo. ꝓut dicit Card. in dicto. c. ꝓ venerabilẽ quicquid sit de iuris subtilitate sufficit ꝙ ex cõi obſuantia sic receptũ est q̃ minime sunt mutanda. ff. de legi. l. minime de ꝓsuetudie ꝓsuetudis ⁊ sic etiã si ipator exigit obediẽtiã a p̃dictis regibꝫ ⁊ nõ p̃stẽt nõ peccẽt. ⁊c.

Rusticus Sum cõtentus reamus ad ꝓpositũ. **Nobilis** Sed ꝙ ipse electus rex post electionez ⁊ ante pape ꝓfirmationẽ sit ver⁹ imperator. dicit glo. in dic. c. legim⁹. xciij. di. ⁊ ꝓ doc. ibidem. ꝓut quondã impatores dicebant ꝓ exercitũ electi. sed nõ est in vsu ipsum impatorẽ. sed regẽ romanoꝝ noiari quousq̃ ꝓ papã coronet. potest tñ oĩa iura imperialia exercere. ꝓut predictũ est ⁊ le. ⁊ no. in. l. fi. C. de quadri. p̃scrip. ⁊ spe. de p̃scrip. p̃ntatione. §. rõne aũt. ỽ. item ꝙ est obtentũ. ⁊ ibidẽ ꝓ Jo. an. in additiõe magna. Jmperator aũt creatus ⁊ ꝓfirmat⁹ non põt electores p̃dictos ꝓuare hmõi sua potestate eligendi. vt le. ⁊ no. in dic. c. venerabilẽ. ⁊ in clem. romana p̃dictis. Coronat aũt impator tribꝫ coronis ſm iura ⁊ doc. nr̃os. ¶ Prima est ferrea quã recipit ab archiepo colonieñ. licet Fridericus modern⁹ de domo austrie natus corona aurea ⁊ ꝑciosissima vicz Karoli quondã magni impatoris fuerit in loco vbi supra laudabilit' coronat⁹. de anno dñi. M. ccccxlij. sub qua quidẽ corona mox diebꝫ sequentibꝫ feuda ꝓtulerint singul' ꝓncipibꝫ electoribꝫ / excepto bohemoꝝ regi / quẽ ipse ꝓtunc ꝓ se ratione patrui sui / pueri / veri regis repsentabat / binc plurib⁹ alijs vtriusq̃ status

principiby. Assignat aũt rõ de corona ferrea, put dicit Dañ. iij. Ferrũ ꝓminuit ⁊ domat oia. et Jsiõ. x. Ethi. c. xx. sed domat oĩa ferrũ. ⁊ ista signat fortitudinẽ ꝑ quã vincere debet rebelles et infideles conculcare.

Rusticus Sed miror quare tot ⁊ quãta circa mũdi ꝓncipem misteria / et misteriorꝫ solẽnitates / nõ in metropolitano ibidẽ cõpetenter locato. sed in oppido solent expediri ꝑuato.

Nobilis Pro certo bene moueris. ꝙ imperatorie ⁊ regales maiestates. immo ꝓncipes cũcti ꝑ germaniã ꝓstituti: eccl'iaꝫ collegiatam huius oppidi ꝑuati vicꝫ aquisgrani. ꝓ ꝓma romanorũ regis deputauerint ⁊ preelegerint corona ꝑcipienda. ⁊ tam venerãde metropolitane / cꝫ cathedrales eccl'ie in climatiby illi⁹ germanie ꝑ hac intronizatiõe fuerint eximiores. Scias, put legit in gestis Karoli magni / qui ad locũ qui aquis ab aquaꝫ calidarũ adoptatione traxit vocabulũ solito more venandi causa congressus. sed ꝑplexione siluaꝫ erroꝛe quoq; viaꝫ a socijs sequestrat⁹ inuenit termas calidorum fontiũ / ⁊ pallatia inibi reperit. que quondã granus vnus de romanis ꝓncipiby frater Neronis imperatoris ⁊ agrippe a ꝓncipio cõstruxerat / q̃ longa vetustate deserta / ⁊ demollita fructectis quoq; ⁊ febribꝫ occupata renouauit. ⁊ aquisgrani a dicto Grano ꝓncipe denominauit. et ibidem eccl'iam ad honorẽ beatissime virginis digne fundauit. ⁊ ad votoꝫ suoꝛũ desideria ꝓsumauit / ⁊ glorioſissimis sctõꝫ reliquijs que de ꝓstantinopolitana eccl'ia ⁊ alijs terre regnis attulerat insigniuit / ⁊ ꝑ leonẽ papam cũ innumerabilibꝫ sctẽ romane eccl'ie cardinalibꝫ. patriarchis. ꝓmatibꝫ. archiepis. ⁊ epis. ⁊ prelatis. necnõ maioribꝫ terre ꝓncipibꝫ ⁊ nobilibꝫ ibidẽ ꝑsentibꝫ dictã eccl'iaꝫ dedicari fecit. ⁊ insuꝑ idẽ Karolus sanccíuit statuit ⁊ ordiauit. vt in eodem tẽplo regia sedes collocaret / ⁊ locus regalis ⁊ caput gallie transalpes haberet: ac in ipsa sede reges successores sibi primũ ibidem coronarent. qõ quidẽ statutũ ꝑ leonẽ papam ibidem seruatis seruãdis solẽnitatibꝫ fuit ꝓfirmatũ ⁊ extunc eccl'iam ⁊ locũ aquisgrani in summi pontificis ⁊ alioꝫ reuerendissimoꝫ patrũ prelatoꝫ ⁊ principũ ꝑsentia magnis ⁊ immensis ꝓuilegijs ⁊ ꝓrogatiuis ꝑpetuis dotauit. put hec ⁊ alia in cronica gestoꝫ Karoli plenius ponũtur expressa vnde ꝑpendis quare hmõi eccl'ia ꝑ ceteris ad hmõi prime coronationis preeminentiã extitit deputata pariter ⁊ ordiata.

Rusticus Uenerabilis audiui nũc huius loci miram magnificentiã. Nunc ꝓcedas ad scõe ⁊ tercie coronaꝫ mirificentiã ⁊ alioꝫ sibi ministeriorũ impensoꝫ designatiões.

Nobilis Scõa corona est argentea quã ingrediendo italiam recipit ab archiepiscopo mediolanẽn. in villa modicen. eiusdem dioc̃ / ⁊ argentũ signat mundiciã ⁊ claritatẽ. tercia est de puro auro. quã recipit rome vt predictũ est. Auꝫ aũt, put est excellentius purius ⁊ ceteris nobilius metallũ. ita excellentior est oĩibꝫ regibꝫ mũdi. put predictũ est. put aũt aliqui asseruerũt vbis prefectũ hmõi terciã coronationẽ debere. put premittit ꝓficere hic penit⁹ improbat. Postq̃ autẽ imperator coronat⁹ est ꝑ papam nõ potest renũciare imperio in manibꝫ electoꝫ. sed in manibꝫ pape qui etiã potest eũ ex causa destituere inuitũ. put etiã fit in renũciatione bñficioꝫ / que solũ fit in manus summi põtificis. aut loci ordinarij. vt in clem̃. vnica de renunc̃. ⁊ glo. ibidẽ. ⁊ Jnno. in. c. qõ in dubijs. de renunc̃. sed re integra vicꝫ postq̃ elect⁹ est potest electiõi nõ ꝓsentire. ar. in. l. Pomponi⁹ scribit ff. de nego. gest. Signa aũt imperialia, put dicit mgr̃ in scolast. histo. ij. Mach. vlt. Sũt vestis purpurea corona aurea in capite ꝑciosa. Sceptrũ in manu dextra: ⁊ pila rotũda in manu sinistra. Et purpur est rubicũda designat caritatẽ ⁊ dilectionẽ quã debꝫ bẽ imperator ad deũ ⁊ primũ / ⁊ ad totius imperij ꝓpm / corona aurea signat ipm imperatorẽ gl'ia ⁊ honore ꝑ cũctis dyademati zatũ / sceptrũ signat imperatorẽ pietate ⁊ clemẽtia in ꝑcipiendo radiantẽ / pila rotũda signat cunctꝫ ꝑ mũdum dominantẽ. de bis si purius volueris informari vide in libro statorũ. in principio de rege.

Rusticus Utꝫ aũt nobilitas generis reqrat in ꝓsona ad tantũ preficienda culmẽ maiestatis.

Nobil' Dico tibi. prout. j. c. xxij. ff. sed quid vltra / notabiliter duxi declarãdum iuxta sacroꝫ canonũ legum ⁊ aliarum scriptuꝛaꝫ determinatiões. Qꝫ in spũalibꝫ ꝓncipatibꝫ. vicꝫ. patriarchis / archiepiscopis / ⁊ inferioribus / nobilitas presertim cui potentia videt adiuncta frequenter iniurij eccl'iaꝫ ꝓseruatiõe preficit. put experienter visum est in Martino papa qnto / ⁊ Felice papa quarto / hoc idẽ ⁊ potius dicere valem⁹ in ꝓsona ꝑ romano imperio ꝑeligenda. vt imperij iura / ⁊ rempublicã potentius vouere ꝓualeat cum al's. vt tñ nobil' / ⁊ nõ inferior preficiat iure nõ reperit exꝑssum solerter tñ ꝑspiciendo cronicas antiquas ⁊ catbalagũ romanorũ regum ⁊ imperatorum presertim a tẽpore. quo electores imperij predicti leguntur ordinati. put predictũ est vidim⁹ firmit̃

obſeruatū.immo p cōſuetudinē legittime preſcriptū/ꝛ laudabiliter introductū.vt tantū illuſtres videlicꝫ Barones ꝛ comites ꝛ ſuperiores/ad hmōi regiā ſerenitatē cernebātur aſſumpti nec legim⁹ ꝙ ante tēpus electorū principum dummodo reges ꝛ impatores eligebātur ab exercitu alij q̄ magnifici ꝛ generoſi viri fuerint exquiſiti/excepto foca.q̄ de humili domo fact⁹ eſt cuiuſdam patricij romani ſtrator/hoc eſt equoꝝ,puiſor/ꝛ equis prefuit ſtramenta ꝛ ſtrata faciēdo. vt.C.de ſtratoribꝫ ſup Rubrꝫ.in glo.ꝛ poſtea miles/ꝛ inde in ſeditiōe militari creat⁹ eſt impator/ꝛ dum multa ſcelera necnō cedes in ſpectabiles viros ꝓpetraret cū fuerit de mala et ignobili radice ab Eradio exachij ꝓtorꝫ patricij Affrice filio vocat⁹/ꝓriſti patricij generi ſui octauo imperij ſui anno/ꝛ a natiuitate dñi ſexcenteſimo vndecimo primit.Dicit m̄ Beda in li. de ratione tempoꝝ. Qꝛ ipſe petente Bonifacio papa .iij. ſtatuit ſedem romane ꝛ aplice eccl̄ie caput eſſe oīm eccl̄iaꝝ.quia eccl̄ia cōſtantinopolitana primā ſe oīm eccl̄iaꝝ ſcribebat ꝓtra decretum cōſtantini magni impatoris.de quo.xcvj.di. Cōſtantin⁹.ꝛ eſt palea ꝛ etiā iuſſit pantheon.i.templū omniū deorum vel ydolorū rotūdum/in honorē beate virginis/ꝛ omniū ſanctorum cōſecrari/ꝛ alia mira geſta laude digna inter actus crudeles craſſator gegit ibidē annumerata.ſed quia nihil ad ꝓpoſitū vadam⁹ ad alia/ꝛ p hec que dicta ſunt de impatoris/ꝛ romanorū regis ſtatu tibi ſufficiant. Nam cōſtat iuriſperitis ꝙ plura forent dicenda que copioſiſſime alibi ſunt conſcripta q̄ breuitatis gr̄a (q̄ gaudent moderni) hic dimittunt exp̄menda.

De moderne gradibus nobilitatis per ſeptē ordines ſegregatim diuiſis. Capitulum decimūquartum. Aut ruſticus.

O Sat eſt amore deorū ſunt quidā quottidiana que dixiſti faſtidiū quoq̄ mee generant ſimpliciſſime ruſticitati ꝓuocor tñ impenſius vltra perſcrutari. de aliorū regum ꝛ inferioꝝ principum terre:necnon plerūq̄ nobiliū/illuſtrium et ſpectabiliū quos nimirum ꝓfers clara ꝓditiōe. Nobilis Scio ꝙ faſtidientis ſtomachi ſm Senecam eſt multa degustare/ꝛ cito ſolet faſtidire quilibet qđ nō appetit amare.vt le.ꝛ.no.in.c. p̄ſens.xx.q.iij. circa mediū/ꝛ qđ natura negat nemo felicit audet. vt dicit Eſopus Nihilomin⁹ ſaluo ſanioꝛi mgr̄oꝝ meorū iudicio. qđ petere p̄ſumpſiſti taliter qualiter adimplebo. Scis forte ꝙ ōt Auguſtinus in li.confeſſionū. Inordinata inquieta ſunt.ordinata vero quieſcūt.ꝛ idez de ciuitate dei multū notabile ad ꝓpoſitū noſtrum reducendū. ordo eſt pariū diſpariūq̄ rerū ſua cuiq̄ loca tribuens debita diſpoſitione.vnde iuxta Tulij crit cōmendabile.vt diſpoſitis notatis ꝙ reb⁹ ordinem verboꝝ aut hominū aut ſententiarū quilibet complectat/ꝛ ideo ꝙ rite nobiliū ordo tangat naturaliter ꝛ artificialiter ,pnunc mens noſtra vigilanter verſatur.Sumus em̄ certi ꝙ nobili nobilius inuenitur.ſicut bono quolibz melius reperitur.vt.ff. de ꝟ.ob. l.vbi aūt/ꝛ ſicut bono meli⁹/ꝛ optimū meliori/ſicut nobili nobilius/ꝛ nobiliori nobiliſſimū ſemp eſt preferendū.lxiij.di.metropolitano.in auten.de mana.§.ordinationē.ꝛ ar.ad idem.ff. de ꝟ.ob.l.vbi aūt non apparet.Unde reſtat vt valentiorē inter generoſe ciuilis ordinēq̄ nobilitatis queram⁹ diſpoſitionē. vnde ꝓſtat ꝙ ſcribit in.ij.li.feudoꝝ.c.x.in rubro. poſt impatoreꝫ certus nobiliū ordo qui talis eſt. Nam primo ponit⁹ dux.ſcō marchio.tercio comes. qrto capitaneus vel valuaſor qui Baro dicit apud nos. Item alius ordo ponit⁹.e.li.c.xxxvij. de pace ſeruanda in textu Friderici impatoris primi qui fuit de domo ducuz ſweuie.de quo.j.dicet⁹.c. xix.vbi poſt duces ponit⁹ marchio.hinc comes/capitaneus.valuaſores/locoꝝ rectores/ꝛ vrbium primates. Item alius ordo ponit⁹.ibidem.lib̄.j.c.xiij.vbi marchio p̄ponitur duci/ꝛ inſuper alius nobilitatis ordo. in.c.clericī,de immu.eccle.li.vj. vbi de marchione nō fit mentio. Item alius ordo p̄ponitur p Greg.vij.in priui.ordi.cluniacen̄. Ubi poſt reges ponit duces et ꝓſequent⁹ marchiones p̄ncipes ꝛ comites. Item alius ordo ponit⁹ p Greg.x.de ſen.ex.quicūq̄ li.vj.vbi primū ponit reges. ſcō p̄ncipes.tercio barones.quarto nobiles.ꝛ q̄nto baliuos. ſed inſup ali⁹ nobiliū ordo ponit⁹ p Guilh.durandi in ſuo ſpeculo iur̄.de ſtatu.mo.ꝟ.xj.vbi p̄mū ponit⁹ rex.ſcō dux. tercio marchio.quarto comes. Item alius ordo ſiue nobilitatis ordinatio ponit⁹ p ſanctū Thomā comitē natū de aquino.de regno neapolit.in li.ſuo.ō regimine p̄ncipū ad regē cipri ꝓſcripto.q̄ poſt reges ponit p̄ncipes.deinde comites.duces.marchiones.barones.caſtellanos,ſatrapas.optiates.mgr̄atos.ꝛ tribunos.ꝛc.,put.ē.c.xij.vidi⁹ annūcratos.

Capitulum

Sed cancellarius Parisien. in suo tractatulo de nobilitate tales posuit gradus/dicens ab inferiori ad superius est clara. ꝑclara. inclita. generosa. spectabilis. ingenua. egregia. insignis. illustris. regia. & imperialis. sed ad huc quidã preeminentior ponit nobilitatis ordo ꝑ dñm Nicolaum. iij. summũ pontificẽ exquisitus de cõmuniori mũdi statu/siue cursu ꝓnunc ꝓut extũc/ videlicet de anno dñi. M.cc.xcviij. qui ꝓprie habet in.c. fundamẽta. de elec. li. vj. in quo.c. de senatoris vrbis rome tractat creatiõe/ & licz ibidez ꝑmũ ponat imperator siue rex romanoꝝ/ h tñ non est in gradib⁹ aut ordinib⁹ dignitatis humane siue ciuilis aut politice nobilitatis ponendus/cum ipse sit hmõi dignitatũ culmen qđ nõ ab hoie aut bũanali terreneq; nobilitaꝫ apice sed ex solo deo videt ꝓcessisse. vt xxiij. q. iij. quesitũ. qui fi. funt le. cansam. ij. in glo. ij. hoc idem dicit Jo. an. de ẽpatus culmẽ in. c. ij. de preben. li. vj. in glo. ij. Unde imperialis ẽminentia tñ in ecclia & non extra eccliam dei est/quõlibz saltẽ de iure diuino vel bũano ponenda. xxiij. q. j. §. sed illud. Attamen imperiũ regnũ mundi & qđ gentiles. iudeos. barbaroseq; cõprehendit/ qđ translatũ est ad theutonicos de con. di. v. in die. de quo plene supra. c. x. & imperiũ & sacerdotium eodem ꝓncipio ꝓdierunt/in auten. quõ oporteat epos in ꝑn. coll. ij. & olim pontifices dicebant. xxj. di. cleros. & his & alijs. j. tibi dicẽdis & allegandis ꝓsiderare poteris/q dñm imperatorem aut romanoꝝ regẽ vocabło nobilitaꝫ illustriũ aut sup illustriũ comꝑhendendo/ nõ noiabis. ꝓut sup. c. ꝓrime satis est dictũ/& ita ꝓprie ꝓut imperator ꝓpter sue magnitudis sublimitatem/& rurales siue plebei ꝓpter stat⁹ sui vilitatẽ noie nobiliũ nõ includuntur/ita nec papa ꝓpter sue potestatis plenitudinẽ/ & monachi & ꝓseqnter religiosoꝝ & religionũ fratres ꝓt sui stat⁹ exilitatẽ noie clericoꝝ non cõprehendũt. vt le. & no. ꝑ Archid. de biga. c. j. li. vj. in glo. vlt. Nam ordo clericoꝝ multum dignior est ordine monachoꝝ/ & magna est distantia inter eos/ tam in habitu qꝫ in tonsura/& in diuersis noib⁹. vt no. ibidez. vnde vix bonus monachus facit bonũ clericũ. xvj. q. j. legi. sed hec nihil ad nos. sed redeamus ad ꝓpositũ & dignitatũ pollicite nobilitatis gradus quantũ in nob⁹ est curialiter describam⁹/ & qz in dicta decretali/ vicz fundamenta multũ eximia septẽ ponũtur. vt ecce nobilitatis stat⁹ siue dignitaꝫ: aut potentie tpal gradus/diligenti maturitate notãdos. Nam in ꝑmo gradu ponit imperatores qꝫ tangit in eo dum dicit aut alius imperator cũ verbi geminatio semp aliqđ operet. vt. xxij. q. j. in prin. Nam nõ est dubiũ si imperator grecoꝝ seu kathaicoꝝ q̃ int̃ paganos magn⁹ Cham & ad fidẽ ꝙuerterẽt vel ꝑsarum. vel indoꝝ. turcoꝝ. aut egiptioꝝ. aut tartaroꝝ. ꝓut possibile est. ꝓpterea nõ ꝙuarent noib⁹ nec dominijs/ nec imperijs suis saluo iure romanorũ imperatoꝝ. ¶ Proprie tñ illi nõ dicunt imperatores cum imperiũ non sit extra eccliam. ꝓut predictũ est. sed large & in gradu ꝑmo vicz regũ tre ꝓprehendi cẽsent/in scõo ꝑo gdu notabiliter ponũt ꝓncipes/principatũ singlariũ ꝓncipales. in tercio gradu ponit marchiones. in quarto gradu ponit duces. in q̃nto gradu ponit comites. in sexto gradu ponit barones. in septimo gradu ponit nobiles/vel q̃scunq; nobilitatis ẽminentie potentie seu potestaꝫ excellẽtie vel dignitaꝫ viros/sub vẽroꝝ baronũ aut liberorũ stẽmate cõprehensos/ attñ sup ciuiũ & populariũ stat⁹ notabiles/ hunc aũt si placet septenũ ordinẽ ꝓsequmur q̃ ꝑ mũdi ꝓncipẽ meritꝫ electũ/virtutib⁹ ꝑsulatũ/ & lrãꝝ scia nouim⁹ sublimatũ. immo, de principum generose dom⁹ vsineñ vb rome vero stipite ꝓcreatũ. de vtriusq; nobilitaꝫ semita graduũ & alioꝝ statuũ ꝓditiõib⁹ expienter naturalit̃ & artificialit̃ imbutum/& q̃ anteq; crearet̃ in summũ pontificẽ Johs de vsinis noiat⁹ in vaticinio suo talem meruit hẽre titulũ/ vicz stellas cõgregabit. vt luceant in firmamẽto celi/quã quidẽ decretalem & ei⁹ nobilitaꝫ ordinationẽ Bonifacius papa octauus sine decisionis diminutiõe posuit ꝑsultissime in sue cõpilatiõis volumĩe. de q̃ sil'r Bonifacio dixit Din⁹ sup regłas iurꝫ in exordio. lib. vj. q fuerit lux mũdi regła moꝝ/ecclie doctor/ꝓprie honoꝝ & iurꝫ illuminatio/& ꝓus dicebatur benedict⁹ de anania als gaietan⁹/ & als mlta ꝓsideratiõe magno suoꝝ ꝓfratrũ & alioꝝ mundi peritoꝝ ꝓsilio repit̃ psignat⁹/ac clarioꝝ/& vsu ꝓsuetudineq; moderniori int̃ alios ꝓnotatos discernit̃ preelect⁹/ hunc sil'r nobilitaꝫ ordinẽ Urban⁹. v. natiõe gallic⁹. de anno dñi. M.ccc. lxj. tenuit in quadã extrauaganti/ q̃ incipit/ qz sic̃ displicent̃ subdant. rome. iij. Idus decẽbris põtificatus sui. anno. vj. que edita fuit ꝓtra ꝓncipes & inferiores ex quacunq; causa clericos aut religiosos proscribentes vel relegantes. Est autẽ supra plene probatum/videlicet. c. x. & hic. q ordo scripture dat ꝑeminentie gradum/ et q iuris & rationis dictamine humilius defert digniori/ & dignius humiliori semp refert preponẽdum/ & si sepe de facto contrarium seruatur vt dum quondam domino Mediolanen. marchio montis ferrati, princeps obsequebatur.

Per hoc tñ legibꝫ impialibꝫ nō derogaꝝ quibus caueꝝ. q minoꝝ cedat maioꝝ ꝛ nobiliorꝝ.ff. de au. ꝛ ar.lega.l.ij.ſi ꝙbo.§.ꝓmomam⁹/ ꝛ gradati deſcēdendo in maioꝝ mīn⁹ ꝓtinuo cōplecten dum videꝝ. vt inſti. de bo.poſſ.§.aliā ꝙo.xxj.di. Iſiō. ꝛ taliꝫ ꝓceſſit egregius mgr̄ Gratianus oīes deſcribēdo dignitatꝫ eccl̄ie grad⁹/incipiēdo a ſummo pōtifice ꝛ ḡdati deſcēdendo vſq; ad minimū vicz hoſtiariū.xxiij.di. ꝑ totū.ſed a ꝓrio ꝓcedit mgr̄ ſnīaꝫ.li.iij.di.iij. Et quēad modū ſtat⁹ eccliaſtic⁹ ſic in ſocietatꝫ hūane poteſtatibꝫ maioꝝ potēt⁹ minoꝝ ꝓcernit ad obe diendū ꝓpoſit⁹/ ꝛ deus oīibꝫ. vt. viij. di. que ꝓtra in fi. In cui⁹ celeſti pallatio ſunt dignitatū ꝛ adminiſtrationū maioꝝitatū ꝛ minoꝝi tatū grad⁹. de quibꝫ dictū eſt ſuꝑ.c.xj. **Ruſtic⁹** Utꝝ aūt in ꝑſtate ſeculares ſtatus poſt impatoꝝ videanꝝ habere dignitates.

Nobil' Non eſt dubiū. vt apparet. xxiij. q. v. adminiſtratores / ꝛ ita decurionat⁹ dicit dignitas. vt. l. pen. ff. ad. l. coꝛ. de ſicca/ ꝛ comitat⁹. vt. C. de ma. ꝓn. l. vnica. de qbꝫ ſuꝑ dictū eſt. c. xij. ꝛ ꝑ ꝓſeqns oēs nobiles ꝛ nobilitatꝫ ḡdus gradibꝫ iādictis altioꝝes. ar. a foꝝtioꝝi. vt le. ꝛ no. in. c. cum in cunctꝫ de elec. Unde Nicolaus papa ſcripſit cuidā ꝓncipi/quō miſerit nobiliſſimū virꝫ atq; ſtrennuū. put videꝝ. xcvij. di. nobiliſſim⁹/ ꝛ ita militia ſil'r dicit dignitas. vt. xxiij. q. j. Militare put clariꝰ. j. dicit. c. xv. **Ruſticus.** Quid mouit pontificē ſummū. vt poneret grad⁹ nobilitatis ꝑ numeꝝ ꝛ reduceret ad ſeptenum.

Nobilis. Credo ꝑ cūcta potentē:ante mūdi ꝓſtitutionē taliꝫ ordinatū fuiſſe. ꝛ in fines ſeculoꝝ ita foꝝe diſponendū. Nam dixit apl'us ad Ro. xiij. O mīs aīa poteſtatibus ſublimioꝝibꝫ ſubdita ſit/nō eſt em̄ poteſtas niſi a deo/q̄ aūt ſunt a deo ordinata ſūt itaq; q̄ reſiſtit poteſtati dei ordinatiōi reſiſtit/ ꝛ dixit ꝓpheta ordinatiōe tua ꝑſeuerāt dies. pſal. cxviij. et dixit ſapīa. Ab eterno ordinata ſum ꝓuer. viij. ꝛ qz ōt Salomō. O ia in mēſura ꝛ in nūero et pōdere ꝓpoſitū Sap̄. xj. Ad hoc nimiꝫ nobilitatꝫ ḡdus ſe curialiter ꝓtēdunt. vt in certa mēſura nūero ꝛ pondere. i. ḡdu quieſcāt. Unde ōt Iſiō. Ethi. iij. c. v. tolle numeꝝ in reb⁹ oīibus et oīa pereūt/adime ſeclo cōputatū ꝛ cuncta ignorātia ceca cōplectit/de q̄ quidē nūerabili calculo/tam exꝑte pelecto/hunc ſeptenū numeꝝ dñs papa Nicolaus. put ꝓmittit in mūdo in his nobilitatꝫ gradibꝫ reptū/ ꝛ nec ſuꝑ nec infra duxit elegāter eligēduꝫ/ ꝛ eminenter eliciēduꝫ quia ipm ſeptenū numeꝝ ꝑ mlt⁹ venerabiles ſcripturaꝝ zelatoꝝes p̄ ceteꝫ nūeroꝝ vocabul. et innumerabilibꝫ dcōnibꝫ repim⁹ gl'oſe mirifice mōſtruoſeq; dedicatū. put pleni⁹ videb in fine. c. hui⁹. imo put dicit mgr̄ in hiſtoꝝ. Beñ. v. q Enoch fuit optim⁹ ꝛ trāſtulit eū dñs in paraꝫ diſum voluptatꝫ/ ꝛ rōnem dicunt iudei. qz fuit ſeptim⁹ ꝛ ꝓſſim⁹ in generatiōe Cham ꝛ potꝫ tribuūt cauſam ſeptenario q̄ ſanctitati. qz plures ſanctioꝝes quoꝝ nullus trāſlat⁹ eſt / intantū em̄ aūt deū oīa ſub ſeptenario diſpoſuiſſe/qō etiā dicūt eū ſeptē celos creaſſe/ ꝛ vnicuiq; nomen ſuum datū/ ꝛ ſeptē terras q̄s Dauid fundamēta montiū vocat. Item ꝓſeq̄nter dicūt doctoꝝes/ ꝛ exꝑienter apparet ꝑ Berñ. gloſatoꝝē. in. c. j. de cele. miſſ. q ab vno ſiue ab vnitate vſq; ad numeꝝ infinitū ſepteno nūero nō dicit cōmunioꝝ ꝛ elegātioꝝ/ ꝛ ꝑ oīm facultatū ſcripturas in vſu freq̄ntioꝝ. Nam ſctūs Greg. ſuꝑ Ezech. li. ij. omel'. v. hunc ſeptenū numeꝝ ōt foꝝe ꝑfectū q̄ ꝓbat ſolēniter multꝫ rōnibꝫ q̄ infra aliq̄liter tangent/ ꝛ nō eſt nouū. Nam ꝛ ſctūs Berñ. abbas in certoꝝū numeroꝝ cōmendatione p̄ ceteꝫ cōmendando laboꝝabat. vt videꝝ in cōpendio de floꝝibꝫ ſuis / vbi ſignāter in. vij. viij. ix. ꝛ x. libꝝ. nūeros duplicē. triplicē. ꝛ q̄druplicē/ ꝛ demū ſeptenū mirifice gloꝝificauit/ ꝛ innumerabilibꝫ ſcripturaꝝ vernātibꝫ roſis veſtiuit/ ꝛ moralium virtutū frondibꝫ circūamictans decoꝝauit. Item Auguſ. de ciuitate dei. li. xj. c. xxxj. hunc ſeptenū numeꝝ laudabiliꝫ cōmendādo ōt/q̄ ſit ꝑfect⁹/qz tot⁹ inq̄t impar eſt ꝓm⁹ ternarius ꝛ tot⁹ par q̄ternus/ex qbꝫ duobꝫ ꝓſtat ſeptimarius/ideo ꝑ vniuerſo ſepe ponit ꝛ explicat in multis/ ꝛ quare donis ſpiritusſancti applicēt. ibidē ratio ꝑ eundem venerabil'r demōſtrat.

Ruſticus Non amenitatis curioſitate p̄ſentꝫ materie cum ſit plerūq; cōmunis. ſed vt ad alia ꝓcedamus mētem tedioſam cōpelloꝝ cōcitare cum tam inutiliter tēpus tm̄ ꝓſumpſeris. volo cōtentus de huiuſmōi generali nobiliū diſtinctiōis ordine competēter permanere. ita tamē vt poſt tam generaliter premiſſa ſpecialius ꝓcedere nō omittas. ꝛ de nobiliū gradibꝫ ſingulariter de ſingul' taliter editas. vt me pure ꝓtentū reficias. ꝛ primū ꝓncipaliter de regalis dignitatis culmine ſub quo tyranoꝝ ſtatus cōplectit. q̄nto curioſius decz deſcribendo. vt facilius gradatim inferioris nobilitatis grad⁹ pluſtrare valeas. O miſſis nunc penit⁹ ipatoꝝ q̄ foris ſunt. i. extra eccliaz ꝓdictōibꝫ. qz nihil ad nos. vt. j. ad Coꝛ. v. ꝛ de diuoꝝ. gaudem⁹, de alīs tm̄ gentiliū nobilibꝫ ſi q̄d diceres in fine fortaſſis ſolacij cauſa ꝓpēderemus.

Capitulum

Nobilis Rusticoꝝ antiqꝝ more te lassum video patenter ossitare: qui etiã dñ raro die festo euangelico ꝑmone dulcissimo pascunt sibi nimis acerbo/ vt interim crapule viniq; careãt in gurgitacõe inerti tedio corporis mora tãti tpis oppido ḡuant & nõ immerito si ꝑmone meo grauar; inculto p hoc vegetare naturales tui mores vident/ & qz cõpetẽtes ꝓnũc sunt tuaꝝ q̃stionũ motiões scire debes. ꝓmo de regib⁹ & tyrãnis. & ꝓseq̃nter ꝓcedam⁹ ad alioꝝ nobiliũ ꝑsecial'r gradus & graduũ ordinãtiões. ¶ Unde reges olim dicebant': immo fuerunt sacerdotes & põtifices. xxj. di. cleros. Habebant eñ a dño simt & eodẽ tpe p̃clarã suarum dignitatũ institutionẽ. Nam cũ testamentũ bñdictiõis & maledictiõis vmicuiq; scz p vite merito p̃iarcha Jacob. xũ. filiꝰ suis ꝓphetando cõderet tribui Juda p̃ ceteris fratrũ suoꝝ regnã di assignauit sceptrũ/ tribui quoq; leui in ge immolãdi sacerdotiũ. vt Beñ. xlix. qõ vtiq; moyses ꝑcipiente dño in sequẽtib⁹ ꝑfirmans Haaſon ducẽ in tribu iuda post Josue statuit. Numeri. vij. Aaron quoq; & filios eius de tribu leui sacerdotes inungendo ꝓmouit. Leui. viij. A quo etiã acceperũt in mãdato. vt a sacerdotib⁹ & ꝓphetis vncti oleo sctificato reges ꝓmouerent. In regno porro sacerdotes a regib⁹ tabernaculũ & vtensilia eoꝝ nihilominus summa ꝓtegerent quiete a turbine puersoꝝ. put hodie tenent. vt le. & no. xxiij. q. iij. maximian⁹. xj. q. j. xpianis. xcvj. di. c. vlt. suple. ne. p̃la. grãdi. li. vj. xxiij. q. ũ. ꝓncipes. & c. regũ. & c. admistratores. ¶ Et ita ꝯm Jsiõ. Et bi. ix. c. ij. reges appellam⁹: eo q regere debẽt rem ꝑ̃ / & salutẽ ob banc causam ꝯm grecos reges basilei dicunt q tanq; bases coronas bñt. Quãta eñ quisq; magis ꝑponit tanta ampli⁹ põdere laboꝝ grauat/ & cui plura cõmittũtur ab eo plura exigunt. C. de epi. & cle. l. presbyteri. Unde ꝯm Jsiõ. ibidẽ Regnũ õr a rege & nõ rex a regno. et rex õr vel a regẽdo vl a regnãdo. qz vtrũq; ptinet ad regẽ. scz regere & regre. Dñna tñ est maꝝ int' regere & regre. qz regere dicit ꝓuidentia gubernãtis/ regnare ꝩo fastũ dominãtis. Quidam aũt regum intẽdunt regere ꝓter regnare/ siue male/ siue bene regant. & tales dicũtur simpl'r reges mali. qz intẽdunt solum fastũ dominantis / & nõ puidentiã gubernãtis. Quidam ꝩo intendũt regnare ꝓt regere/ & ísti dicũtur reges boni simpl'r & felices. qz intẽdunt ꝓuidentiã gubernãtis & nõ factum dominãtis. Quidã aũt intẽdunt regere bene & recte quidẽ. sed ꝓter solũ istud qõ est regnare/ et illi dicunt reges esse mediocrit' & mixtũ boni & mali. qz studeant assequi bona media nõ bonũ finẽ/ & plus intẽdunt fastũ dominãtis q̃ ꝓuidentiã gubernãtis/ & plus vanitatẽ laudis & mũdane gl'ie q̃ virtutẽ & veritatẽ ꝓsciẽtie/ & q circa istas tres dñas dictum est de regib⁹/ idem de ꝓncipib⁹ est tenendũ/ qm̃ excepta regalis dignitatis noie ml'ti alij ꝓncipes in diuitijs & potentia aliquib⁹ regib⁹ sũt maiores. Unde dñ Samuel ꝓpheta a ꝓp'o isr'l sepe sollicitat⁹. vt dñs sibi regem daret/ & Samuel ius regi & fastũ potentat⁹ eius solerter p̃dicaret/ & ꝓnosticaret & pp'lus nõ aduerteret/ ecce demũ Saulũ virtutib⁹ refertũ/ ipsũ pp'o in regẽ vnxit & p̃fecit/ q̃ ꝓprie iuxta p̃dictas primũ & scõm modos finalit' in bono regimĩe defecit. vt. j. Reg. xj. & seq̃ntib⁹/ & tl'es fuerunt Sardanapellus rex & Baius & Nero Domician⁹ Silla & Cornelius impatores & sil'es vltimis tpib⁹ plures impatores & romanoꝝ reges/ fuer't tñ aliqui sectatores vere virtut; iuxta modũ scõm veritatis quoq; sil'r & iusticie ꝓmotores. vt Cõstantin⁹ Theodosius Justinian⁹ Karolus quoq; magn⁹ & sibi pares. ¶ De regib⁹ aũt attẽde q̃d õt Jeronim⁹ sup Jeremiã vicz Regum est ꝓpriũ facere iudiciũ atz iusticiã/ & liberare de manu calũniantiũ vi oppressos. xxiij. q. j. regũ est. Et de regũ magnificentia sollicitudie ibidẽ vsq; ad finẽ. c. Qñ regl'aꝝ ipsoꝝ regũ infinit⁹ est numerus. vt patz p Arist. in libro de secretis secretoꝝ ad Alexandrũ magnũ/ & per sanctum Ciprianũ in li. de abusionib⁹. in. c. ix. Item p Setñ Thomã ad regẽ cipri in suo li. de regimĩe ꝓncipũ. Item p Egidiũ in lib. de regimĩe ꝓncipũ/ & p Hugonẽ cardi. ad impatorem Henricũ de exhortatiõe ꝓncipũ/ & p Jsiõ. õ summo bono. li. ij. c. xlviij. de p̃lat; / & seq̃ntib⁹. c. pluribꝰ/ sed copiosissime videas q̃ndã nouã compilationẽ mgri Catbonis sacri iuriscõsulti/ q regem bene regentẽ dicit semideũ partim mortalez & immortalẽ dijs & hominib⁹ cõmunicantẽ. et hunc magistrũ solacio sissime ꝑpendas per dyalogos duoꝝ libroꝝ compendio subtilissime peragrantem. et infinitis legum & canonũ & aliorum doctorum voluminib⁹: vbi si placet videbis p extẽsũz. qz ꝓnũc tñ int' est nr̃i ponere õ **Rustic⁹** Tyrãnoꝝ nũc volo scire ꝓdcões modnoꝝ q̃dib⁹ nobiliũ / & ꝓdcõe & rõe q̃duũ. & q̃ sit dñna inter ipsos & reges.

Nobilis Inter reges aũt & tyrannoꝝ quondaz potentatus dñationes / apud veteres non patebãt differẽtiaꝝ distinctiões. Nunc aũt in abusum accidit. Nam reges vocare solem⁹ modestos & tẽperatos. vt erant Dauid. Salomon. Ezechias &c. Et q̃ndã

reges fortes tyrānos noiauim⁹. Nam ꝛ Tyro fortis dicit/ꝛ inde dñs dixit. Prouer. viij. p me reges regnāt/ꝛ tyrāni p me tenent terrā. Unde legit de Alexandro magno. j. Mach. j. Et obtinuit regiones gentiū ꝛ tyrannos. i. reges. Et facti sunt illi in tributū Expost aūt in vsum accidit ꝑm Isti. vbi sup tyrānos vocari pessimos: ac improbos reges luxuriose dñationis cupiditate/ꝛ crudelissima dñatione in ꝓpl'o seuientes. vt fuerūt Nero. Diocletian⁹. Alexander. Hyrcani ꝛ hmōi. Unde dicit cicilia nutrix tyrannoꝝ ab antiquo p Ottonē frisi. li. j. c. xix. Uñ Greg. moral'. xxj. c. xxj. ꝓprie tyrān⁹ est qui in cōi republica nō iure ꝓncipat'. sed sciendū est. quia oīnis sup̄bus iuxta modulū ꝓpriū tyrānidē exercet. Nā q nōnunq̄ alius in republica b̄ p acceptā dignitatis potentiā/alius in puincia/alius in ciuitate/alius in domo ꝓpria/alius p latentē neq̄ tiam/hoc exercet apud se in cogitatiōe sua/nec intuet dñs q̄ntūcunq̄ male valeat facere. sed q̄ntū velit/ꝛ cū deest potestas foris apō se tyrann⁹ est cui iniq̄tas dñat int⁹. quia si exteri⁹ non affligit ꝓpios. intrinsec⁹ tm̄ potestatē hz̄e appetit. vt affligat/ꝛ qz oīm potens deus corda pēsat. iam in eius oculi impius fecit qđ cogitauit. Hec ille.

Rusticus Dic mihi aliquoꝝ tyrannoꝝ nomīatum condiciones/ꝛ quare tales fuerint per rationes.

Nobilis Dicā tibi de duob⁹ tm̄. put apparet mihi famosioribus ꝓprie fuit int⁹ ꝛ extra Tyrannus. Dionisius rex cicilie/q̄ oīm genera tormētoꝝ inuenit/ꝛ suis successoribus tyrānis cicilie reliq̄t/de q̄ dixit Orati⁹ Inuidia sicli nō inuenere tyrāni tormentū mai⁹ tē Unde legit de ipso. q ꝙdā faber volens Dionisio cōplacere/fecit vnū bouē creum int⁹ ꝓcauū in quē ponerent damnandi/ꝛ clauderent/ꝛ ardentes prune ab extra apponerent/ꝛ eoꝝūdem dānatoꝝ de ore ꝛ naribus ipsius bouis mirabiles erūperent voces. vt q̄si bos ipse mugire videret. quē fabrū primū ipse Dionisius fecit in ipm bouē reponi. vt primū ꝓbaret operis mirādi/qđ ex cogitauerat experimentū/ꝛ idē tyrān⁹ ab oib⁹ timebat/ꝛ ipse timuit oēs. Uñ barbam ꝛ pylos abhorruit supponere rallo/vel ferro scindēti/q̄s opportunitate captata stipite remouit ardenti. Itē int' regales suas delitias asseruit se sp hz̄e tale gaudiū/q̄le pōt hz̄e q̄ sup caput suū sp hz̄et nisi tenui filo pendentē gladiū bis acutuz. Itē fuit alius Theodoric⁹ de Uerona vir mire ferocitat'. statureꝑcellent'/fortitudine corporis ꝑeminent'/ꝛ tyrān⁹ immense crudelitat'. de quo aliter legit in histoꝝ. tpe q Zeno impator cū rege gottoꝝ pacis fed⁹ inierat/ꝓterea Theodoricū filiū suū de q fecim⁹ mentionē/eidē impatori/in obsidē donauerat. ꝛ ꝓsequenter impator rei publice ꝓspiciens Theodoricū predictū cum gente gottoꝝ misit ad italiā dum. xviij. annos etatis sue cōpleuerat/vñ dum p pulgariā ꝛ pannoniā ad metas italie peruenisset/ꝛ post labores ꝑe ciuitatez aquilegen. in vberrimis pascuis se ꝛ suos recrearet Odacer ptūc regnū italie tenens. de cui⁹ finib⁹ totius viris collect' idē ipm inuadens succubuit. Uñ Theodoricus post illā victoriā lombardiā intrauit/ꝛ patent in ea seniādo/ꝛ de anno dñi. cccciij. ꝛ ꝓsequenter p totam italiā regnauit/ꝛ primū ciuitatē Ueronen. cū castro/ꝛ totū marchionatū ibidē possedit. et in ciuitate pallatiū mire magnitudis qđ hodie cōparet edificauit. Unde vulg⁹ ipm Theodoricū de verona noiauit. Hic est Theodoric⁹ de q̄ legit q tāt' sepe rabido furore succēsus/et iracūdie feruoribus inflāmat⁹ flagrabat. vt adinstar. put legit'. ij. Reg. xxij. q ascēdit fum⁹ de naribus ei⁹/ꝛ ignis de ore ei⁹ forauit/ꝛ a facie ei⁹ ignis est accēsus/ꝛ carbones succēsi sunt ab eo. psal. xviij. ꝛ de leuiatā ꝓpentē dixit Job. c. xl. Sternutatio ei⁹ splēdor ignis/ꝛ oculi ei⁹. vt palpebre diluculi. de ore ei⁹ lāpades ꝓcedunt. Siē tede ignis accēse de naribus ei⁹ ꝓcedit fum⁹. sicut olle succēse atq̄ feruēt' alit⁹ ei⁹ prunas ardere facit/ꝛ flāma de ore ei⁹ egredit/ qđ ita intelligēdū puto. put legit' Numeri. xxj. vbi dñs imisit in ꝓplm serpētes ignitos/q̄ ꝑm mgrm in histoꝝ. dicebant igniti. vt Salamādra. q tactu venenoso inflāmabant ad tumorē ꝛ ruborē igneū/ita idē Theodoric⁹ bellādo calefact⁹ flatu q̄s tetigit talit' inficit maleficiatos Nā ꝛ boues vulcani flabant ignē/ꝛ hercules abduxit thaur⁹ spirantē naribus ignē vrbes ꝛ agros cretēses deuastantē/ quē postea these⁹ occidit in montē Marchone. de q Ouidi⁹ maxim⁹ in. vij. te. maxie. testem mirata est marachē cretei sanguis thauri. Hic est Theodoric⁹ de Uerona/q apō wormacen. ciuitatē in rosario int' athletas mōi fortior duella dirissima/ꝛ monarchiā singlarē cū q̄dā viro Sifrido noie mire magnitudis ferit gessisse. Fuit ꝛ Nophandus oppressor lombardie ac deuastator romane eccl'ie ꝛ sectator ac defensor heresis arriane. ꝛ per rabiē iniquitat' p annos. xxx. iuxta cronicā Ottonis frisi. li. v. c. iij. manifestissime regnādo seuisset/immo vi imperiū occupasset quia in impatoris catbalogo nō ponitur Subita morte rapit'. de quo Greg. in dyalogo. li. iij. facit mentionē dicēs/q quidā bō dei viderit spūs malignos ipm theodoricū in mōtib⁹ Ecbne

Capitulum

In cicilia qui ꝑpetuo ardent in ignē ꝑsecutientes. Hic etiā est Theodoricus. qui int̄ multa crudelia que patrauerat Boetiū ꝓbm in exiliū de roma transtulit/ꝛ in ciuitate Papien. fecit incarcerari. vbi librū de ꝓsolatione ꝓbie cōscripsit. Hic est qui symachū patriciū ꝛ ipm Boetium ꝛ Johannē papā primū ꝛ multos generosos ꝛ sapientes viros crudeliter necauit. de quo Theodorico le. ꝛ no. de con. di. j. ecclias arrianoꝝ in supscriptiōe. ꝛ ibidē in textu. ꝛ xix. di. Anastasius. xvij. di. §. hinc etiā. ꝛ ibidē in glo. sup. ꝟ. precepisset. In his ꝓcordat Cronica o. frik. lib. v. c. j. Insup ꝛ cronica Martini. ꝛ est iste de quo dicit fabularius thuriceñ. Theodoricus de Uerona equo sedens cū canibꝫ venando ceruū viuus in infernū ingrediēdo fugant. Dicebaꝫ aūt rex gottoꝝ de gottia insula que quondā reges habuit ab aquilone habens Norwegiam ꝛ Daciam ꝛ alijs lateribꝫ mari occeano strigik dicta a Magag filio Japhet Beñ. x. Unde vetes nationes illos magis Hetheos q̄ Gothos dixerūt/ꝛ eoꝝ soboles sunt dicti Jotuli in affrika a quibꝫ amazones in Asia ꝓcesserūt: sed Albertū magnū. fuit aūt gottoꝝ gens ferocissima de quibꝫ. xxiij. q. iij. cōnenioꝝ. et plenius ibidem ꝑ Archid. ꝛ supra in lege Karoli canonizata/ Inter oēs igik mūdi tyrānos hos duos putaui famosiores: put ipsoꝝ famositssime ꝓdūt hystorie: sed si placet tu dic si nosti int̄ christianos crudeliores ꝛc. **Rusticus** Dic que sunt tyrānorū ꝓprietates. **Nobilis** Colligik ꝑ phm. v. Politicoꝝ. q̄ sunt decē ꝓprietates eoꝝ. ¶ Prio tyrānus excellentes ꝛ maiores opprimere ꝛ interdum occidere solet. quia ipse nō ꝓcurat nisi bonū ꝓprium/ꝛ timet ne tales insurgant cōtra eum/ꝛ non solū excellentes: sed etiā nimia familiaritati ꝓiūctos: sicut aliq̄n ꝓprios frēs: vt fecit Romulus/ecōtra facit rex bonus qui excellentes honorat. xj. q. iij. qui resistit. ¶ Scō. q̄ sapientes destruit. quia dum vident eum cōtra rationē machinantē hinc timet ne sapientes eius mala opera arguāt/ꝛ ꝑ'm ꝓtra eū ꝓuocent: vt fecit Nero ecōtra facit rex bonus qui sapiētes extollit. viij. q. j. vereor. ¶ Tercio nō ꝑmittit studia lr̄aꝝ. q̄ ꝑ studia ꝓuenik ad sapientiā. vellēt aūt subditos suos esse freqnēter ignaros Q̄m qui malefacit odit lucē: vt fecit Julianus apostata Theodoricus de gottia qui relegauit Boetiū. Econtra est de bono rege qui studia ꝓmouet. vt de Magi sup specula. ¶ Quarto nō ꝑmittit sodalitates/nec societates/q̄ socij de se cōfidunt ꝛ noticia facit fidē ꝛ tunc possent insurgere cōtra eū: vt factū est de Tarquino superbo/ecōtra bon⁹ rex vellet frēs habitare in vnū: vt. lxxxix. di. ad hoc. ¶ Quinto vult habere exploratores: vt sciat quicquid a ciuibꝫ agik: vt nō possint contra eū machinari/q̄ eum lateat/q̄ oēs timet: vt Dionisius tyrannus ꝑdict⁹: sed bonus rex odit romanos. de quo ꝓprie. vj. q. j. ex merito. ¶ Sexto vult oēs ciuitates tenere diuisos/ꝛ oēs ciues esse diuisos ad hoc q̄ tm̄ laborent disiunctim: vt min⁹ cōgregati resultent: vt fecit Gaius galligula: sed bon⁹ rex diligit subiectoꝝ plenā ꝓcordiā: vt in ꝓhemio decretaliū. ¶ Septimo vult subditos circa necessaria fore frequēter occupatos: vt min⁹ insultent cogitādo ꝓtra suos potētatus: vt fecit Domicianus sed bonus rex intantū diligit suos q̄ non dubitat ipsos sibi fore cordialiter ꝓnexos. vt. j. di. in prin. ꝛ Matt. vij. ¶ Octauo vult mouere bella ad extraneos: vt subditi iugiter occupent̄ circa remotos: vt hanibal. sed bonus rex suos sibi pacifice vult fore ꝓiunctos. xj. q. iij. inter. ¶ Nono vult custodiri ꝑ extraneos in quos plus cōfidit q̄ ꝑ domesticos: vt berodes: sed bonus rex diligit familiares. xlvij. di. §. necesse. xxxiij. q. iij. duo ista. ¶ Decimo vult fouere partes ꝛ vnaꝫ iuuare contra aliā: vt fecit Diocletianus: sed bon⁹ rex si fideliter interponit: vt dissidentes cōponat. xc. di. discordantes et. v. q. ij. si primates. **Rusticus** Quot aūt modis tyranni vocank aut tyrānides apō antiq̄s describebātur. **Nobil.** dico tibi ꝓm sctm̄ Tho. in lib. de regimīe prin. c. ij. Et q̄nq̄ mōis. Primo si iniustū regimē fiat non ꝑ vnū sed ꝑ plures. Scō si ꝑ paucos iniustū regimē fiat ꝛ obgarchia vocak. i. ꝓncipat⁹ paucoꝝ. Tercio vero q̄n pauci ꝓpter diuitias opprimūt plebē sola pluralitate a tyranno differentes. Quarto si iniquū regimē exerceak ꝑ multos democracia vocak. i. potentatus populi. Quinto scz q̄n ꝓplus plebeoꝝ ꝑ potentiā multitudinis opprimit diuites: sic em̄ ꝛ ꝓplus totus erit quasi vnus tyrannus: similiter aūt ꝛ iustū regimē distinguik ꝑ aliquā multitudinē cōmuni nomīe pollicia vocak: vtputa dum multitudo bellatoꝝ in ciuitate vel ꝓuincia dominatur. Si vero admīstrak ꝑ paucos virtuosos tunc hmōi regimen aristocratia vocak. i. potentatus optim⁹ vel optimoꝝ qui ꝓpterea obtimaces vocank. Si ꝓo iustū regimē ad vnū tantū ꝓtineat ille ꝓprie rex vocatur. vnde dominus per Ezech. xxxvij. dixit. Seruus meus Dauid rex sup oēs erit/et pastor vnus omnū erit eorum/ꝛ hec de regibus ꝛ tirannis in generali sufficiant.

Rusticus Dico rogito si noueris regū aut regnorū nomia/ nunc vel quondam ꝓstitutoꝝ ꝑ terrarū climata. **Nobilis** Colligere possumus ex Cosmographia Julij imꝑatoris/ꝛ ex descriptiõe Octauiani Augusti.tpe xpi cõpleta/ꝛ ex dictꝫ Solini phi/ꝙ sunt plura regna/quondā vel ꝓnunc ꝓuiꝫ suis regibꝫ ꝓuisa/ aliqua vnita/aliqua plura ꝑ vnū regem gubernata fuit ꝓncipalius ꝛ antiquius regnū Jerusalez. Item regnū cipri. item regnū frācie.item regnū anglie.item regnū hispanie. item regnū castelle. item regnū legionū. item regnū portugalie. item regnū nouarrie. item regnū arrogonie. item regnū Britānie.item regnū neapulie.item regnū cecilie.item regnū dacie.item regnū bohemie. item regnū armonie.item regnū cordubie.item regnū sardinie.item regnū hynnācie.item regnū vlconie.item regnū nauarchie.cuius rex dicit Catholicus.item regnū colonie. item regnū eugarie. item regnū maioricarū.item regnū gottie.item regnū scotie.item regnū bolonie. itē regnū vngarie.item regnū dalmacie.item in Asia maiori sunt regnū cathagie. itē regnū cumane. item regnū indie.item regnū tarsie.item regnū torquestū.item regnū curasine.item regnū persorum item regnū medoꝝ.itē regnū baracbie.item regnū gorge.item regnū caldeorum.item regnum mesopotanie. item regnū torquie.item regnū syrie.item regnū capadocie.item regnū bithimie item regnū ethiopie.item regnū libie.item regnū egipti.item regnū arabie. itē regnū iudee.item regnū tessalie.item regnū macedonie.item regnū noudie.Et horū regnoꝝ reges oēs cõpeter dicunt illustres: vt ꝓbat in.c.inter alia de immu.ecc̄.ꝛ.c.nouit de iudi. in prin. de iure iur̄. Quanto in supscriptiõe/ꝛ in oī loco vbi ponit.c.nouit.Et etiā magnifici dicunt: vt patꝫ ibidem.Credo tū hos minimos fore titulos aut simpliciores. Nam ꝛ excellentissimi dicunt: vt patet.xj.q.iij.excellētissim⁹ vbi loquit̄ text⁹ de Karolo minori rege francie: sed ꝓnunc reges frācie se xpianissimos ꝓmittunt intitulari/nescio quo fundamēto/nisi essent reges vel imꝑatores romanorū qui sua dominia sibi tm̄ diuinit⁹ ꝓfitent̄ fore collata/ꝛ in terris ꝛ in tꝑalibꝫ xpi sunt vicarij ꝓut ꝓdictū est. Nam saluator noster domin⁹ Jesus dicit̄ tm̄ xps.i.vnctus:sed forte quia rex francie bis vnct⁹ videlicet in baptismate ꝛ sua coronatiõe/non tm̄ plus xpianus q̄ꝫ sanctus Petrus q̄ fuit rustic⁹ natus/aut quilibꝫ alius sacerdos/q̄ sil'r bis est vnctus/ vnde dixit Cancellarius Parisien̄.nulla nobilitas eligibilior est/ꝛ nulla dignior q̄ꝫ esse xpianum re et noīe/ꝛ ita ꝑclarissim⁹ in rege francoꝝ titulus est. ꝙ xpianissim⁹ describat: sed apparet mihi ꝙ ratio sua multis claudicat rōnibꝫ: vt illi ꝓncipi sit tam singularꝫ titulus/ꝛ ꝓsertū de ꝓsenti Cum ipse rex Karolus sit adulter public⁹ /ꝛ etiam quia al's cancellarius ipse collaudando dom̄ suū sit multū suspect⁹. Nam primū oēs fideles fuerūt dicti discipl'i vel fratres:sed postq̄ apl'i feceruut ꝓciliū anthiocenū dicti sunt xpiani/ licet a xpo summo sacerdote fuerīt vncti/et ab oīnibꝫ fuerūt talit̄ nomiati: sed ꝓprie quid sit xpianus vide Augus.in li.de vita xpiana. Et Archid.de imu.ecc̄.decet.sup.ỹ. Jesu xpi.puto ꝙ sufficeret approbante canone predicto ꝙ rex frācie diceret excellētissim⁹:aut iuxta stilum modernū illustrissim⁹ aut serenissim⁹ aut gloriosus.vt.xxiij.q.vij.vt pridē;put rex anglie aut hyspanie cōit occurrit nominādus.Q aūt imꝑator vel romanorū rex possit n oīari xpianissim⁹ patet.xcvij.dis.ecclie. Ubi Bonifacius papa primus natione roman⁹ tali **Rusticus** Int̄ reges aūt ꝓnotatos habem⁹ ne aliqꝫ ꝑ iura canōica dscriptos. **Nobil'** ter scripsit honorio augusto.

Utiq̄ sic. Nam ꝓter imꝑatores ꝛ romanoꝝ reges noueris ꝑ me collectos. Nam ꝓmo de rege francoꝝ.j.q.j.fertur.ꝛ.ij.q.j.scelus.xj.q.vlt.excellentissimus.lxiij.di.porro.ꝛ.c.se.xiij.q. antecessor.xx.q.iij. presens in superscriptione de Judi. nouit /ꝛ ibidem rex francie nomiatur illustris.de app.nouit.de falsi. ad audientiam. Item de rege francie et anglie. de iure iur̄.peruenit. ij. ꝛ de regina francie.xxiij.q.iij.si quos in superscriptione.ꝛ.ij.q.v. Wennā in supscriptione. Item ꝛ in.c. per venerabilem/qui fi.sunt le.ꝛ de regina Hallie.xij.q.ij.cum deuotissima. Item de rege anglie.de his q̄ vi.me.ad audientiā/ꝛ de in integ.resti.auditꝫ.ꝛ in ꝑdictꝫ.c.nouit. Item in.c.causam.ij.qui fi.sunt le.ꝛ.lix.di.si gens: vt patet in supscriptꝫ. Itē de rege anglie siue Britānie fit mentio.in.c.non est nobis de spon. Itē de Salomone rege britonū.iij.q.vij. hec q̄ppe Item de rege vngarie habet in.c.licet.ꝛ in.c.non est dicendū.de vo.ꝛ vo.redemp.ꝛ in.c.intellecta.de iure iur̄. Item de rege Steffano vngarie de Symo.ꝛ si qōes Item de rege gottoꝝ supdicto videlicet Theodorico de Uerona dictū est supꝑ sufficienter. Item de rege Scotie habet de quer.ꝓiu.carissim⁹.ꝛ no.in.c.venerabil'.de elec.de rege castelle siue hispanie.in.c. quanto.de iure iur̄.ꝛ in.c.significasti de elec. Item in.c.Abbate sane de re.iudi.li.vj. Itē de rege nouarrie

habeť in.c.ad audientiã supdicto. Item de rege portugalie.ó supp.neg.pla.c.ij.lib.vj. Item de rege Apulie ꝛ cicilie habeť in.c. fitaꝯ.de iure iur. Item de rege croacie habeť in.c.inter alia.de immu.eccle.item de rege dalmacie.lxxxj.di.siquis amodo in supscriptiõe/ꝛ si plures textꝰ iurꝯ canonici de regib terre loqntes inueneriꝯ rogo pntib recent applicab/ꝛ nõ mireꝯ qꝫ talia po fuerim. Nam ꝛ Jo.an. omes textꝰ iuris de appellatiõis ptentiose corrosione loquẽtes collegit in nouella sup Rubrꝯ.de app. **Rusticus** Qui sunt aũt inť hos ꝛ alios terre reges opiniõe tua nobiliores aut excellẽtiores. **Nobil** Utiqꝫ qui coronanť ꝛ vnguntť alĳs regib sunt celsiores. Nam impator Cõstantinopolitanꝰ coronať coronа aurea/ꝛ inungiť de quo de ma.ꝛ ob.solite. Item rex Jerosolomitanꝰ q̃ nunc rex cipri dicitť coronať ꝛ vngitť. Item Rex francorũ coronatur ꝛ vngitur. Item rex Cicilie coronatur ꝛ vngitur/ꝛ huiusmõi reges vncti personã laici meri obtinere non videntur.sed alios excedere dinoscũtur.ita no. Jo.mo.de preben.c.ij.li.vj.in glo.ꝑ.pontificẽ. sed quõ vnganť dictũ est sup.c. primo de vnctiõe regis romanoꝝ. Oĩes aũt alĳ reges terre nec vnguntť nec coronãť/ꝛ extũc illis minores cẽsenť/ꝛ coronã agnatã sibi fore pretenť: aut si fuerint electi. put in diebꝰ nostris Daci sibi eligerũt regẽ de domo bauarie ducẽ/qui regis dacie defuncti filiã pterea sibi q ipsi filie voluntatẽ accepit vxorẽ/non tñ vnꝰ alteri taliter nobilior videť. vt exinde alius nobilitatis gradus oriať. put.ĩ.dicemꝰ. de comitibꝰ/ baronibꝰ/ꝛ nobilibꝰ inter quos reperies certos elegantie status. **Rusticus** Sum ptentꝰ vt expeditis ill̃ q̃ sunt in pmo gdu nobilitatꝯ de gdu seq̃nti te intromittere festinab. **Nobilis.**

Princeps in ordine decretal̃ pdicte mox post reges tanq̃ dignior primũ videť hẽ locũ ꝛ singulariť pnũciatꝰ/ꝛ illius nomẽ q̃ certi pncipatꝰ dominũ possidet: ac de eodẽ est inuestitꝰ vt dux de ducatu/ꝛ comes de comitatu/ꝛ absolute dicũť pncipes. et cõiť nõ habentes aliud nomẽ.vt vicz pnceps tarẽti. pe calabriã. Item princeps pedimontium in lombardia. Item pnceps salerni in apulia. item pnceps orioni in gallia/et pnceps bituriceñ.quondã in frãcia/ꝛ etiã quondã dicebať pnceps i bohemia.vt ĩ.c.pstitutis ij.de testi. Itẽ pnceps achaie.de q̃ in clem̃.vnica.de bap.in glo. Est aũt achaya ab acheo rege vrbs ꝛ puincia appellata.hec pene insula est.ꝛ est pars grecie in europa.ꝛ vrbs carintbus caput eius.ꝛ gretie decꝰ ſm Jsiꝺ. Ethi.li.xiij.c.iij.vnde hmõi pncipatꝰ sunt notabiles potentatꝰ merito cõparandi regie dignitati.ꝛ eximiori nobilitati/qõ expienter psiderandũ est.ꝛ le.ꝛ no.in sepedicta decretali.fundamenta in fi. ꝛ Jo.an.in dicta clem̃/licet plerũq; Marchiones apud duces ꝛ etiã comites bis pncipib singlaribꝰ videanť rebꝰ tpalibꝰ potentiores. Generaliter aũt non tm̃ ille pnceps. sed etiã alĳ terre pncipes.de quibꝰ in dicta Clem̃.ſm Jsiꝺ. Ethi. ix.c.iij.dicit a pncipatu.ꝛ est nomẽ dignitatꝯ significatiuũ.vel ſm Jo.an.vbi.s. pnceps a capiẽdo significationẽ accepit.eo q̃ primꝰ capiat locũ.sic̃ municeps ab eo q̃ munia capiat.i. munera/ officia vel tributa.ꝛ est nomẽ ordis. sic est illꝺ virgilianũ/ pnceps ardentẽ diecit lampada termis. Unde etiã dicit Monarcha q̃ singularẽ habet pncipatũ.qualꝫ fuit Alexander apꝺ grecos ꝛ Julius apud romanos. Unde romanoꝝ principes dicunť monarche q̃ totiꝰ orbis monarchiã tenẽt. vt.xij.q.ij.futurã.ó q̃.j.multũ clariꝰ.c.xxiij. Et hinc monarchia ꝺr a monos q̃ est singlare ꝛ archa pncipatꝰ.vñ tetrarche sũt q̃ quartã partẽ principatꝰ vel regni tenuerunt qualꝫ fuit apꝺ iudeã philippꝰ. ꝛ exarchus ꝺr pnceps q̃ habꝯ vnã sextã partẽ principatꝰ. de quo xxiij.q.iij.sic excellentiã i supscriptiõe. Est etiã pnceps nomẽ generale ad oẽs reges ꝛ pncipes terre.de qbꝫ.ĩ.diceť.c.xxiij. Sꝫ ad nr̃m ꝓpositũ tm̃ debere volumꝰ. pnũc de his q̃ dicũtur pncipes principatuũ singulares. vt prenotati sunt. ꝛ vt sic ſm gradũ inclite nobilitatꝯ obtinebũt.

Archio ponit in ordine dicte decretal̃.ꝛ in gdu tercio. ꝛ est pnceps de marchionatu specialiť p principẽ summũ vicz impatorẽ inuestitꝰ. vt est marchio stensis et alĳ ferrarien.misnen.norauien.ꝛc. Unde put Fridericꝰ primꝰ impator in lib.feu. in titulo quis dicatur dux marchio ꝛc. determiat ꝺr /ꝓprie marchio ꝺr q̃ de pncipatu marchionatus extitit inuestitus. Marcha enim ſm Catholicon dicitur magnus comitatus alicuius terre. vt est comitatꝰ saxonie qui ꝺr marchionatꝰ brandenburgeñ. Dicit aũt marchia qꝛ cara id ẽ collocata. ꝛ iuxta mare plerũq; sit posita. vt marchia anchonitana. ꝛ ita le.ꝛ no.in dicto.c.fundamẽta. Oĩs em̃ iuxta Jsiꝺ.aquaꝝ generalꝫ cõgregatio siue salsa siue dulcꝯ abusiue mare nũcupať.put est mare thyberiedis.ꝛ fuit similiť mare mortuũ vbi Sodoma ꝛ Gomorra perierũt. Et dicit. Beñ.c.j.ꝛ cõgregationes aquaꝝ vocauit maria vnde iuxta mare thu

riceñ. siue lacū. ⁊ in capite ponit quedā puinciola cōiter marchia re ⁊ noie taliter appellata. sed sctūs Thomas in lib. de regimine ꝓncipū dixit. q marchio est nomē dignitatis defluiens impatoribꝫ ⁊ regibꝫ/ q̄ comitatui eq̄pollet/ ⁊ ꝑ nomē sortit a seueritate. Dicit em̄ marchio. i. marcha qđ est singlare diuitū pond⁹ ꝑ qđ significat recta ⁊ rigida iusticia. Item ōt marchionatū fore in mōtibꝫ ⁊ locis a ꝓrimis recognoscēdo q̄ sunt plerīq; marchiones sine marchionatu. put duces sine ducatu: aut comites sine comitatu/ ⁊ sic accidit ꝓgenitoribꝫ dñi mei Ottonis q̄ndaz epi cōstañ. iuxta cronicaz seriē. Nam dū Fridric⁹ ꝑm⁹ impator de domo ducū swenie nat⁹. ꝓxie supdict⁹ ꝑ italiā ab vrbe ꝓgrediēs. vnū de filiis marchionat⁹ veroneñ. de genere vrsino rum vrb̄ rome ꝓncipū ꝓcreati. obsidē secū duxit in finē. vt ad italiā sibi p vallē tridentinā ⁊ p sui marchionat⁹ munitōes ⁊ ꝑsertū p clausurā q̄ hodie clausa veroneñ ōr firmissimā altissimis mōtibꝫ/ ⁊ fluuio achasis circūseptā in ipsius marchionis dominio ꝓstitutā liber pateret regressus/ ⁊ idē impator eundē marchionis filiū in castrū hochberg. vñ nomen acq̄siuit ⁊ arma solēniter collocauit/ q̄ successu tpis/ sine herede defunct⁹. vnde nobiles ⁊ incole terre sue ꝓ alio dicti marchionis nepote. vt dominiū hochberg hereditario iure possideret ad veronā legatos transmiserūt/ ⁊ abinde eiusdē generis marchionē reduxerūt/ ⁊ dñiuz hochberg solēniter assignarūt. de q̄ ꝓseq̄nter marchiones de Baden ꝓcesserūt. sed nomē marchionis nō de Badē q̄ ꝓtūc marchionat⁹ nō fuerat sed comitat⁹. sed de verona ⁊ oriena lit de romanis originē cōtraxerūt. in cui⁹ testimoniū. ego Felix cōpilator hui⁹ libri vidi nup in curia dñi marchionis Baden. quendā militē ⁊ lr̄am quā rōne cuiusdā feudi ꝓduxit de āno dñi. M. ccvij. ꝓscriptā/ cui⁹ epigma sigilli ꝓxie sup arma dicti marchiōis circūferentialit in hec verba sigillū Johis marchionis veroneñ. Sunt aūt marchiones ⁊ comites ꝓxie capitanei impatoris siue romanorū regis: aut alioz regū. vt in dicto. c. q̄s sit dux. ⁊ in glo. ibidē. De marchiōibꝫ aūt ⁊ eorūdem feudis in plerisq; locis tractat. in lib. feudoz. vbi videre poteris/ nec multū refert/ si q̄n duces: aut comites vel barones marchionibꝫ sint vsu cōi: aut comites ducibꝫ potentia feliciorib diuiciis radicata famosiores/ ⁊ fama nobiliores/ ⁊ ꝓterea depingunt ingētiores. Nihilominus tñ pl⁹ valz q̄ in ꝓtate agit q̄s qđ simulate ꝓcipit. C. e. ti. in rubro ⁊ nigro/ ⁊ q̄ fi. sūt le. p tuas. rōnē aūt q̄re marchio ḡdu p̄cedat ducē/ ⁊ sic nobilior mox api aures tuas ⁊ plene ꝓcipias.

Dux iuxta ordinē decretal iādicte vicz fūdamēta in q̄rto ḡdu ponit/ ⁊ post marchio natus dignitatē collocat/ ⁊ papa mouet. ibidē p causaz. vt patet ⁊ puto multū applicabile Nam marchio post ꝓmeue sue dignitatis institutionē/ magno semp ꝑsigna tus fuerat nobilitatis stemate/ ⁊ ꝓtendebat sua nobilitas ad successores sanguic. sed dux ꝑm Catholicon dicit a duco ducis/ ⁊ est cōis generis/ ⁊ signat dignitatē ⁊ officiū. sed in veteri testamēto/ ⁊ hodie/ si mentes legū ꝓspexerim⁹ nomē officij fuerat/ ⁊ q̄ndā ad posteros paretele se nō ꝓtelabat. vt ptz in moyse/ ⁊ etiā in themar. omar. sephna. choze. gatham. ⁊ abymelech/ q̄ fuerūt duces Esau filij Ysaac. Ben. xxvj. ⁊ ibidē plures duces horozū annumerātur/ q̄ impauerūt in terra Seir/ ⁊ etiā ptz in tribꝫ ducibꝫ/ q̄s filij Noe in dictis suis habuerūt sup se de q̄bꝫ dicet. j. c. xxviij. ⁊ sic de oīibꝫ veteris testamēti ducibꝫ vbi ꝓsone legalitatis industria ꝑferebat oīibꝫ. put hodie videt in ianuēsium venetiaz ⁊ candie ꝓncipibꝫ q̄ duces dicunt/ ⁊ solū ꝑferunt comitibꝫ ⁊ baronibꝫ/ licet im ꝓxie reges olim dicerent duces/ ⁊ ecōtra/ ⁊ etiā impatores. vt p̄dictū est/ ⁊ infra dicet sincerius. Nunc aūt ꝓxie. put q̄ndā duces. capitanei. ⁊ exercitus doctores appellant. Multis aūt modis p scripturas duces designa⁹. Ponit em̄ ꝓ xp̄o vel messia tam apd nos q̄s apud iudeos Michee. v. ⁊ Mat. ij. vbi dr Bethlehem nō es mīma in ꝓncipibꝫ iuda ⁊c. ex te em̄ exiet dux/ q̄ reget pl'm meū isrl'. i. xp̄us vel messias. Itē sigt capitaneū ita sumit. Ben. xxvj. Itez regalē significat dignitatē ⁊ excellentiā. vt le. ij. Reg. vj. in fi. vbi Dauid rex dixit ad Michol vxorē suā q̄ fuerat filia Saul regis/ viuit dñs q̄ ludā ante dñz/ q̄ elegit me potius q̄s ꝓtez tuū ⁊ q̄s oēz domū ei⁹/ ⁊ ꝓcepit mihi q̄ essem dux sup pl'm meū isrl'. i. rex/ ꝑ idē dr. ij. Reg. j. de Salomone quē pat ꝓstituit ducē. i. regē. sed alit sumit. iij. Reg. xvj. vicz p dignitate ꝓxia post regalē. Itē. ij. Paral. xj. ꝑ idē videt Judi. xx. vbi q̄siuit pl'us isrl' a dño q̄s erit in exercitu ꝓnceps certamis ꝓtra filios Beniamin/ rñdit dñs/ Judas sit dux vr. Item Judi. iij. in ꝓn. legit q̄ sysarā erat dux exercit⁹ regis Jabin. Item Numeri. xiij. dixit pl'us isrl'. ꝓstituim⁹ nob ducē/ ⁊ reuertamur ad egiptū. Item. ij. Mach. xij. q̄ Antiochus rex honorificauit Judam machabeū/ ⁊ fecit eum ducē ⁊ ꝓncipē. Item Lappaneus fuit vn⁹ de septē ducibꝫ/ q̄ thebeas obsiderūt gigantanee ꝓceritatis ⁊ virtutis. vñ Ouidius de ponto. Noti-

or est factus cappaneus a fulmis ictu. In his itaq; scripturis videm⁹ duces fuisse mox post regalem dignitatē/ꝛ fuerūt noiati p̄ncipes seu electi sed nō nati. sed ꝓpter virtutes p̄fecti/ꝛ mox te cessauit dignitas/nec trāsiuit ad successores. Item Act. ij. dixerūt iudei Paulū mercuriū. qꝛ erat dux verbi. i. p̄dicator. Itē Mat. xv. dixit dñs Sinite ceci sunt ꝛ duces cecoꝝ. i. seductores. xj. q. iij. Inter verba. de renunc. nisi. §. p graui. de voto magne. In nouo aūt testamēto ſm Isid. Dux dicit ductor p̄nceps/hoc idem papias: eo qꝛ sit ductor exercit⁹. Hā hoc nomē exprimit in plio ducentē. sed ꝓprie ad ꝓpositū nr̄m scribit. in. li. feudoꝝ. ij. titulo. Quis sit dux/ꝛ ibidem caue. qꝛ dux dicit p̄nceps de ducatu aliquo inuestit⁹/ꝛ dux solito more vocat. sed ille liber nouus est/ꝛ tpe Friderici p̄mi impatoris cōposit⁹. sed antiqua lex dicit. qꝛ dux inter milites cōputet. vt. ff. de testa. mili. l. j. §. j. in fi. ꝛ qꝛ nō possit quis esse dux/ nisi pus fuerit Tyro. et miles. lix. di. si officia. si ibidē capit p capitaneo. sed illi ꝓprie dicebant duces belli qs capitaneos appellam⁹. put fuerunt duces veteꝛ testamenti. de quib⁹ predictū est. ad hoc ꝓprie habetur. in. l. ij. C. de offi. p̄fecti p̄toꝛ affrice. vbi Justinian⁹ impator p diuersas affrice regiones ordinauit p̄fectos. quos nos dicim⁹ capitaneos aut paliuos: quos noiauit duces/ꝛ erant milites cū ita dixerit in eadē. l. ꝛ nunc animū nr̄m referentes/ꝛ armatas militias/ꝛ duces mitiuꝝ ordinare dispositum⁹. sanctius itaq;. vt dux limitꝝ tripolicañ. ꝓuincie in liptimageñ. ciuitate sedes interim habeat. Dux p̄o Bizancie ꝓuincie in capsazte lepte ciuitatꝝ interim sedebit ꝛc̄. Et sic cōsequent ducib⁹ inuidie ꝛ mauritanie ꝛ sardinie loca residentie resignauit/ꝛ finalit ducꝝ stipendioꝝ ordinauit/ qs quidē duces impatoꝛ in eadē. l. spectabiles vocabat/ꝛ p̄fectos dixit magnificos/nec ꝓtunc erant p̄ncipes. sed impatoris officiales. Et nunc redeam⁹ ad ꝓpositū Nam de p̄nti impator certos terre p̄ncipes habet officiales. put pt̄z. s̄. c. p̄rio/ꝛ vltra/ad ducem aūt belli ſm leges ptinet militib⁹ parcissime comeatū dare hoc est remuneratiōez. Itē eqs militares extra ꝓuinciā duci nō ꝓmittere/milites in castris retinere ad armoꝝ exercitationem ꝓducere ad opus p̄uatum piscaturā venatū non mittere/claues portaꝝ suscipe/vigilias circuire. frumenta tōib⁹ ꝯmilitonū interesse. frumentū ꝓbare/mēsure fraudē cohercere. delicta castigare/querelas cōmilitonū audire/ valitudinarios inspicere/hec habent in. l. officium. ff. de re mili. Ad eius etiā ptinet officiū apō virentes flumis ripas legionē ponere/ꝛ qꝛ null⁹ oīno aqs flumis polluat. vt equi mūdius bibāt. C. de re mili. l. cū sup̄. Ad ipsius etiā officiū ptinet castra ponere/vbi lignoꝝ pabuli ꝛ aque copia habeat/ꝛ plura si scire volueris q̄ ptinent ad officiuꝝ eius/vide Vegetiū. de re mili. lib. j. c. xx. Sed q̄ ad ꝓpositū nr̄m. Duces q̄ modo p̄ncipes sūt ꝓprie a ducib⁹ belloꝝ nomē ꝛ officiū atq; dignitatē receperūt. put ot̄ Johs. de lig. in tractat'o suo de bello. Unde dixit sctūs Tho. in lib. ij. de regimīe p̄ncipū. c. xxj. Duces a ducatu ꝓh̄ dicunt. sed precipue in castris. Est em̄ eoꝝ officiū exercitū dirigere/ip̄m in pugna preire/ꝛ ponit exemplū de filijs isrl̄ qui petiuerūt ducē a dño ꝓtra cananeos/ꝛ hmōi ducat⁹ officiū non trāsit ad successores. Fateoꝛ tñ duces iuxta p̄sentiū tpm dispositiōes inq̄ntuꝝ sunt p̄ncipes. prout alij nobiles pati ꝓpter ꝯditiones linee materne: aut ꝓpter demeritoꝝ causas/ ꝛ casus infelices. de q̄b⁹. j. dicit. c. xix. suaꝝ dignitatū degeneratiōes. vt ꝓprie visuꝝ est in duob⁹ fratrib⁹ nobilissimis p̄rincipib⁹. de spoleto ducib⁹. q̄ tpe Conradi. ij. impatoris de swcuia ducis/ p romanoꝝ sibi vicinoꝝ potentiā de spoletano ducatu repulsi ad germaniā puenerūt/ q̄ꝝ vn⁹ in swcuia ꝓpe Rotwilam castrū/ vicz Vrslingen. qꝛ de ꝓgenie fuerat vrsinoꝝ de roma fūdauit/ꝛ dux de vrslingen/ꝛ demū dux de schilcach cōir fuerat appellat⁹/ alter aūt frater alsaciā applicuit/ꝛ ꝓpe gallijā quandā baroniā de Rapoltzstein solerter acq̄siuit/ꝛ dimisso noie ducali/ꝛ dignitate ducatus Baronē de sua baronia ppetuo de ꝓgenie in ꝓgenies se noiauit. Attamē alter alterius fratris arma apparatu sili ꝯstanter p stirpes ducēdo vsq; modo nō variauit. Hodernus autē Baro/vicz Maximinus de Rapeltzstein matura ꝯsideratiōe/cū fuerit annos⁹ ꝛ duoꝝ filioꝝ solatio p quandā solutā ignobilē ꝓuisus sagaciter ꝓcessit. Nam timens futuros irrefrenabiles euentus in fecunditate senectutis suspectos. Si nobilē sue ꝯditiōis aut maioris sibi copularet vxorē/ tercius elegit ꝛ impatoris/vicz Sigismūdi beneficio humilit impetrato/ de subiectoꝝ sibi terrigenaꝝ beneplacito/ q̄ gaudebant de sanguis ꝓpagatiōe dñio/matrē cum liberꝭ suo generoso stēmate nobilitari solenniter obtinuit/ꝛ eosdem filios indubitatos barones illustres ꝛ liberos iuxta sue ꝯditiōis formā. put. j. dicit. c. vij. ab oīb⁹ teneri firmiter vsq; modo ꝯtinuauit/ ꝛ suam ꝓgeniem ꝓgauit/ꝛ put in eodem. c. videbis plerosq; maioris ꝛ minoris nobilitatis progenies fortuna variauit.

Comes vo post ducalē in ḡnto gradu in decretali sup̄dicta rite ponit dignitatem. Sunt aūt isti ꝯm Friderici ꝑmi impatoris. in lib. feudoꝝ determinationē. in.c.x. qui a comitatu aliquo ꝑ impatorē sunt inuestiti. z isti sunt illi veri comites. de qbꝫ s̄.dixim⁹.c.xij.in fine.q̄ ꝑ noīa z vocabla sui comitat⁹ dominū assecuti sunt. vt comites Sabaudie. Flandrie. Burgundie supiorꝫ z c̄. Alio mō dicūtur comites q̄ comitiuā ꝓmi ordinis merebant in impatoris pallatio. vt ōt text⁹ in.l. vnica. C. ō comi. z archi. sacri palla. et.l.j. z.ij. C. de comi. rei mili. vel ꝯm sctm̄ Tho. vbi. s̄. Comites dicunt a comitādo. qz ipsoꝝ officiū est p̄cipuū impatores z reges sequi in rebꝫ belliꝯ. vl' quacūqꝫ re militari. z in alijs quibuscūqꝫ gerendis ꝑ regni totius vtilitate. Unde singla ꝑpendendo repim⁹. q̄ hui⁹ dignitatꝫ vicz comitat⁹ triplex est ordo. vicz maioꝝ. minoꝝ. z minimoꝝ. Maiores itaqꝫ q̄ ꝓuincijs aut regionibꝫ p̄sunt. comites dicunt. z nūero ꝑncipū ꝓtinent. vt iamdicti comites z insup hassie. thuringie. thyrolis. z hmōi. Alij minores q̄ ꝑncipes nō sunt. sed vno vel pluribꝫ comitatibus inuestiti ab antiquo. vt comites de Kiburg. de Helfenstein. Hellenburg. z Nassaw. de q̄ Jo. an. in addi. spe. de sacra vnc. z de hmōi comitibꝫ infinit⁹ est numer⁹. q̄s speculatoꝝ clarissimos noīat de iurisdom. iudi. ꝙ. Et nota q̄ ꝑfectus. Minimi aūt comites sunt. de qbꝫ predictū est. qz impatores q̄ndā nobiles z glorioſos viros magnis meritis suis exigentibꝫ de nouo comites creauerūt/ z oēs posteritate sua/ in stirpes tales esse voluerunt/ quousqꝫ seipsos. put. j. dicēt. c. xix. degenerare meruerūt/ z facili⁹ alijs comitibꝫ/ cum dominia comitatuū non haberēt/ sup qbꝫ fundamētalit̄ instituti fuerint hmōi dignitate nudari potuerūt/ al's tñ ꝑuilegio z noīe comitū gaudebant. put hodie gaudent inquantū se nō degenerauerūt. sed dominia comitat⁹ carent/ z sunt in terra nr̄a pegrini. vt plurimū. de qbꝫ ōt glo. xxiij. q. j. c. vlt̄. vbi no. argu. ꝑ comitibꝫ theutonie z italie. Nam eīm dñs est: z sola admīstratio deest/ z allegat glo. ff. deli. z postu. l. essem⁹. de his ꝓprie prenarratū est. quō cum Karolo magno z cū alijs impatorib ab vrbe romana ꝓpter causas ibidē expressas. vicz. c. xij. iuxta fi. ad diuersa mūdi climata puenerūt. put sunt comites terre nostre. vicz de Toggenburg. de Tierstein. de Sultz. z q̄ndaz de habspurg qui modo duces sunt/ q̄s speculatoꝝ vbi. s̄. spectabiles vocat. Quid aūt dicendū putam⁹ de generosis comitibꝫ de wirtenberg dictū est. s̄. c. xij. circa fin̄. ¶ Porro sunt comites q̄ quondaz minoꝝ aut minimi dicebant. qz ꝓuincijs non ꝑfuerunt q̄ ꝓpt̄ virtutū merita strenuitatis insup act⁹ mirificos apō ipiat̄ maiestatꝫ serenitatē meruer̄t ducibꝫ eq̄pari. z ꝑncipes ꝓprie cū sua posteritate noīari. vt in dicta.l. vnica. de comi. z arch. vt sunt comites de Hēnenberg. de cleuis de schwartzburg. zilie. gortzen̄. z hmōi. ¶ Sunt tñ minimi inter terre ꝑncipes/ ꝑncipū tñ priuilegio gaudentes/ z nō sum⁹ imemores. q̄ alij sunt comites ꝯm antiq̄ꝝ legū dispositiōes. de qbꝫ dictū est. s̄. c. xij. q̄ ꝓnūc in vsu nr̄o nō sunt/ nec in p̄dicte decretal' ordine sub noīe comitū cōprehendi credunt. sed si q̄ tales ꝓut videm⁹ comites palatinos ꝑ impatorē vel regē romanorum creari/ z creant vltra iudices. notarios publicos. z legittimāt bastardos. z alios illegitime natos iuxta suoꝝ officioꝝ dignitates. cum illustribꝫ vel infra vel sup̄. possent curialit̄ sine alioꝝ p̄iudicio collocari erigendo de stercore pauperes/ z hec si nobilitas dici meretur. taliter tantū ad vitam nobilitati liberos non cōtingendo durare solet.

Barones aūt in sexto ḡdu nobilitatꝫ ꝓnūc dicte decretal' ordo cōplectit̄/ z post comites ꝓstituūt̄ licz in decretali grādi. de supplen. ne pla. in supscriptiōe. li. vj. Barones regni portugalie scribant̄ ante comites/ z forte iuxta ꝓsuetudinē regni illi⁹ merito dinoscūt̄ ḡdu singlari p̄pollētes/ vel ꝯm sctm̄ Tho. vbi. s̄. hoc nomē Baro oīmibꝫ ꝑncipibꝫ z comitibꝫ sub regali dignitate degētibꝫ est cōe. put militia/ z rō sua est. qz baro ōt a labore. put p̄dictū est/ h̄ aūt ꝓpriū est ꝑncipū. vt ꝓtinuis sint in gymnasijs: aut venatiōibꝫ: aut torneamēt̄/ z ꝓpterea dixit Uege. de re mili. qz oportz ipos vicz barones esse ꝑmos ad bellandum ꝑ subditꝫ/ z assuetudie efficiūt audaces. Uñ ipse subdit ibidē. q̄ null⁹ attēptare dubitat qō se bene didicisse ꝓfidut. vel put ōt Catholicon. q̄d nois interp̄tator largissim⁹. Baro dicit̄ a barr⁹ vel a barratu q̄ est clamor elephantū. Naz elephas cetera aīalia magnitudie supat/ ita baro alios p̄cellit hoīes. vel q̄ meli⁹. z dicit̄ a bari. qz grauis z fortis homo dicit̄ baro/ z denotat nobilitatē z fortitudiez. qñqꝫ fortitudinē solā. Uñ in grecismo z bari fortis baroqꝫ mōstrat ibidē/ z inde baronissa vxor vel filia baronis. Greco aūt noīe dicti sunt: eo q̄ fuerint fortes in laboribꝫ. sed ꝓnūc ꝓprie dicunt barones illi qui quōdam dicebant̄ valuasores magni siue capitanei. put. s̄. c. iij. notabilit tāgebam⁹/ z hij a ꝑncipe vel potestate aliq̄ vel de plebe vel plebꝫ

parte p feudū ad aliquid dominiū siue baroniā fuernut inuestiti. vt le. ⁊ no. in dic. lib. feu. ℔. c. x. habet eñ ꝓprie hoc lex saxonū. q̄ tales barones dicunt capitanei vulgo Banerherren/ ℔ est panerij heri vl' her⁹: aut vexilliferi. vel ꝑmipularij. ſm accurſ. seu ꝑmipuli. Aliter tñ ꝑmipulus dicit. C. de primi. lib. xij. seu signiferi vel antesignarij aut manipulares. vl' manipularij: aut dñi vexilli. q̄ vtimur in bello vel ꝓlio. vt gentes sciant ⁊ cognoscant signū qđ sequi debeant. vt Judas machabeus q̄ vexillū cum leonis effigie in ꝓl'o suo gerebat. vt. j. dicit. c. xxix. Inferiores aūt baronib⁹ panerijs vti nō ꝓsueuerūt. labacē aūt hoc est impiale vexilluz ad mandatū impatoris vel romanoꝝ regꝫ minare solebāt. Notū est aūt q̄ antiq̄ores romani ciues nobiles ℔ nobilitatis vocabl'o spēaliter p̄signati. q̄ barones dicebant/ ⁊ baronias suas siue dominia habebant infra mures vrb̄ rome distributas p. xij. regiones in vrbe localit̄ distictas. vt vicz vrsinenses in regiōe pontꝫ in mōte iordano. zabelleñ. in regiōe montiū in pallacio zabellino. colūpnieñ. in pallacio iuxta colūpnā maiorē. ⁊ sic de alijs. Adinstar cardinaliū q̄ ab antiquo. ꝓout hodie vbicūq; locoꝝ terre sunt ꝓstituti hñt parrochiaꝝ suarū titulos dr̄ñalit̄ distinctos in vrbe. put dicit. j. c. xxij. ℣. cardinales aūt. Plures aūt de p̄dictꝫ baronib⁹ nobilib⁹. de roma quenerūt ad alamaniā. put p̄missuz est cum romanis impatoribꝰ post translationē impij. vt fuerūt barones de metsch. Lurieñ. dioc̄. q̄ ꝓprie dicūtur de metsch. idem de matzone qđ est colūpna/ ⁊ ideo sūt officiales certi in curia pape q̄ macerij dicunt. qz argenteā matzā. i. bastonē siue baculū ad modum colūpne in pallacio summi pōtificꝫ solent deferre. Nam lingua italica dicit sustentatio siue colūpna/ ⁊ hij barones vel modo comites sunt de genere colūpnieñ. de quib⁹ fuit silr Martinus papa q̄nt⁹/ ꝓsueuerūt aūt q̄ndaz oēs barones esse liberi. sed nō ecōtra. Nam triplices sūt liberi/ vicz maiores. minores. ⁊ minimi. Maiores q̄ vulgo dicti sunt semp frigen. ꝓprie barones vel valuasores maiores dicūtur/ ⁊ de baronia aut dominio baronie inuestiti sunt vel fuerunt ab antiquo. vt sunt barones de bewen in swenia. de Limpurg in franconia. de Rapoltzstein in alsacia. ⁊ de Regenstein in saxonia/ ⁊ sic de silib⁹/ ⁊ hij q̄ taliter baronijs inuestiti sūt et baronijs p̄sunt vl' fuerūt ꝓprie illustres dicūtur. put comites in comitatib⁹ dominātes/ ⁊ hij in suis baronijs ⁊ dominijs sic̄ comites hñt mer̄ ⁊ mixtū imperiū ⁊ tribunalib⁹ p̄sunt ⁊ sniās ꝓferūt p se vel p alios/ ⁊ ad mēbroꝝ aut capitꝫ amputationē ꝓcedūt/ ⁊ ℔ priuilegiū est illustriū put eꝑoꝝ. q̄ suas sniās p alios recitare p̄nt. vt de re iudi. ⁊ si snīa. li. vj. C. de sen. expi. recitā. li. ij. et in auc̄. de illust. ⁊ q̄ sup eos sunt. §. sanccim⁹. ⁊ in ℔ equipant eꝑis. de q̄z excellentia dicit. j. c. xxij. ⁊ bene ꝓpende. q̄ hij barones liberi. Et illustres sunt ꝓprie illi. de q̄b⁹ dixit text⁹. c. fundamenta. ⁊ tales hñt priuilegiū. de quo sup. qz Bonifatius octau⁹ ꝓditor dicte decretal' ⁊ pui legij fuit post Nicolaū. iij. trib⁹ summis pōtificib⁹ mediātib⁹/ vicz Martino. iij. Nicolao. iij. et Celestino. v. ad. xij. annos ⁊ vltra/ ⁊ hec decretal' post illā fundamēta fuit ꝓdita. anno. xv. in q̄ videt mihi. q̄ ℔ priuilegiū nō de antiq̄s illustrib⁹. de quib⁹ leges faciūt mētionē loq̄tur. p nunc. qz nō sunt. sed ad modernos referam⁹/ ⁊ tm̄ ad illos qui hñt baronias seu comitatus vel supiores dignitates/ in quib⁹ exercent mer̄ ⁊ mixtū imperiū. Alij aūt minores liberi simplicit liberi dicūtur ⁊ barones nō sunt. sed valuasores minores. qz de baronia nō hñt neq; hr̄e ꝓsueuerunt inuestituraꝝ/ ⁊ hij etiā ꝓceres dici p̄nt/ ⁊ tales nō aliter ortū ⁊ originē habere videntur nisi dum liber rusticus. de quo infra dicet. per impatoris benignitatē fuit nobilitatus/ ⁊ mox dicebatur illustris. put oēs supiores gradus/ vsq; ad impatorē exclusiue vel regem romanorum. Unde reges prout predictū est illustres dicūtur. de illustrib⁹ aūt nobilib⁹ ꝓprie loquit c. venerabilis. de prebeñ. qui iuxta consuetudinē eccl'ie argentineñ. possunt ibidem esse canonici et nō minores aut inferiores nobiles. de quib⁹ dicet. j. c. xxij. Nos aūt miores immo minimos illustres/ ⁊ qui tribunalib⁹ nō p̄sunt autorizate ꝓprie. quia dominia nō habent. sed p alios superiores illustres substitui possunt ꝓprie puto fore tales. de quib⁹ in auc̄. coll'. v. dicit in rubro vicz vt ab illustrib⁹/ ⁊ qui sup eam dignitatē sunt oīno sup pecuniarijs causis. sed ⁊ iniuriarum causis vel criminalib⁹ p ꝓcuratorē possunt ⁊ p se litigare. sed quia ibidē dicit qui sup eam dignitatē sunt. ibidē babet p tex. ⁊ glo. q̄ sunt supillustres ⁊ magnificētissimi. sed in nostro ꝓposito sunt barones ⁊ ipis maiores. vt sunt comites. duces ⁊c̄. Item nota ex illo rubro in auc̄. q̄ illustres sunt in dignitate cōstituti. Sunt aūt illustriū multa genera ⁊ multe dr̄ñe inter ipos que vident p. l. ij. C. vt dignitatū ordo seruet. lib. xij. ⁊ in lege Justiniani impatoris canonizati. ij. q. vj. anterioꝝ. §. illo videlicz. ⁊. s. c. xij. locuti sum⁹ de eisdem. ⁊ maxime collegim⁹ p Azonē de offi. prefecti orientꝫ. Et dicitur affi. prefec. pretoris affrice. ⁊ sequētib⁹ titulis vbi videre po-

teris. sed quia pronunc in vsu non sunt apud nos / nec tēporibus istis. Unde de illis scribere pretermisimus. Tercū videlicz minimi liberi qui quōdam ab oīi munere ꝛ onere fuerūt immunes siue fuissent rustici siue rurales/et puto ꝙ illi rustici qui taliter liberi dicūtur. ꝑut premissum est proprius vocarētur libertini qui ex iusta seruitute manumissi sunt. de quib⁹ dicūt leges/ꝛ habetur Insti. de libertinis. §. ſ. ꝛ §. libertinorū. vbi dicitur. Nam qui manumittebā tur/videlicet ꝓpter merita vel virtutes modo maiorē ꝛ iustam libertatē consequebant/et fiebāt ciues Romani. prout oīes subiecti imperio. vt dicit glo. in. l. iij. ff. de his qui sui vel alie. iurīs sunt/et tales rustici prout premittitur benemeriti/taliter priuilegiari ꝛ libertate donari. vt alijs hominib⁹ qui alīs oīes preter serui liberi dicūtur. vt insti. de iure psonarū. in prin. essent ex beneficio ꝑncipis liberiores. vnde ibidem. §. vlt. dicitur. in liberis multe differentie sunt: aut enī ingenui: aut libertini. ꝛ glo. ibidem dicit de quattuor specieb⁹ liberorū videlicz. quia sunt ingenui ꝛ liberti ꝛ latini. ꝛ dedicij. sed doctores alios apponūt dicendo de ascripticijs. colonis ꝛ cēsitis. sed hij nihil ad nobilitatis discretionē. sed vide ibidem de illis si placet. Prout autē legit in cronicis. ꝙ in monasterio scī Galli. constañ. dioc. de quo le. et no. in. c. cum dilectis. de pur. ca. fuerūt ante tēpora simul cōiunctim tricenti monachi ꝛ vltra. baronū ꝛ liberorum. ac superiorum illustriū genere procreati. qō verū puto taliter. videlicz ꝙ ibidem fuerūt comites. barones. vel superiores. necnō ingenni. camilli. ꝛ liberi. siue fuerint nobiles vel rurales. prout predictū est cum de huiusmōi liberis rusticis plures in dioc. Constañ. ꝛ Augusteñ. ꝛ presertim in dioc Basilieñ. in quodā territorio dicto frigenberg notabiliter sunt cōstituti. qui exquisita cauere solent diligētia/ne per cōnubia mulierū non liberarū/libertatis priuilegia perdāt successores. Unde iuxta statuta ꝛ priuilegia vetustissima monaste. sctōrum felicis ꝛ regule abbatie thuriceñ. dicte cōstañ. dioc. vbi tantū comitisse ꝛ baronisse necnō libere nobiles ꝛ illustres mulieres instituūtur prebendande. sua nō credunt priuilegia violasse si liberi rustici liberā filiam sibi sumerent in sororē conuentualē. idem fuit in multis monasterijs alamanie superioris Itē huiusmodi liberi rustici solent in vice comites creari ꝛ tribunalib⁹ comitatuū seu baroniarū presidere. de q̄bus vicecomitib⁹ dicitur in. c. clericis. ne cle. vel mo. ꝛ spe. de vicecomite in pte. ſ. et insuper vsus ꝛ obseruantia p̄sertim in germania tenet. ꝙ quēadmodum liberi rustici sic comites. barones. ꝛ nobiles. liberi. ꝛ illustres. per vxores ꝛ matres nō sue libertatis. sed viliaruz et minoris nobilitatis suas cōditiones ꝛ suarū successorum in infinitū faciunt experienter viliores. et ita le. ꝛ no. in. l. neq̄ natales. C. de proba. vbi etiā dicitur. ꝙ si probaui me ingenuū. i. liberum. per hoc filia mea nō est probata libera. quia posset esse nata ex ancilla. ꝛ perpetuo et in posteros caret libertatis seu ingenuitatis p̄rogatiua. sed Jo. an. in. c. venerabilis. de preben. in glo. ij. dicit. ꝙ ſm vulgare theutonicorū liberi dicūtur qui alicui dño non sunt obnoxij ad seruitia ex debito exhibēda. ꝛ ille taliter cōprehendere volebat oīes liberos vicz tam nobiles q̄ rurales. quia vtiq̄ ꝓprie tales ab antiquo dicebātur liberi. qui nullius dominū fuerūt obnoxij Uñ legim⁹ ꝙ quidā baro de Krenkingen dñs oppidi Tungen. Constañ. dioc. impatori vicz Friderico ꝑmo suū oppidū pambulāti immobilit in sede collocat⁹ studiose nolebat assurgere. sed tm̄ dum apparebat sibi capellū suum mouēdo curialitatis q̄ndaz reuerentiā nitebat ostendere/ꝛ dum impator pquireret quisnā esset talis qui taliter ꝓpe viaz situatus qui sue maiestati venerationem debitam non exhiberet responsum accepit. quia idez baro. tam in bonis. tam rebus. tam possessionib⁹ ꝛ corpore. tam verus liber esset. ꝙ nedum ab impatore. nec ab alio quocunq̄ ꝑncipe vsuz seu beneficiū rei feudal' pciperet aut possideret. igit impatorē ꝓ dño suo ꝓut etiam episcopus ꝛ clericus impatorē recognoscit ꝓ dño. licet beneficiū non habeat ab ipso sed non rerum suarū recognosceret. Unde predictus impator magne legalitatis animū ipsius baronis hilariter aspexit/ꝛ ꝙ in dicto suo oppido seruatis seruādis monetā siue nūmisma caragmate. i. imagine vel effigie vel facie cesaris designatā per nūmismas ad hoc deputatos perpetuo cudere posset sibi ꝛ suis successorib⁹ in feudū siue beneficiū ab imperio liberalit concessit

Rustic⁹ Tu plura dixisti de baronib⁹ ꝛ liberꝫ ꝛ illustrib⁹ notatꝫ/ꝛ apparet mihi ꝓnūc. ꝙ pauciores sint mō tpib⁹ p̄teritꝫ. q̄re dic/nōne de nouo dñs impator creat nobiles mlitos de genere hui⁹ li-

Nobil' Et licz ipatoria maiestas. ꝓut. j. dicit. c. xvij. reges ꝛ rebere ꝛ illustrꝫ ꝓditionis. gna ꝛ oēs inferiorꝫ nobilitatꝫ gd⁹ stat⁹ ꝛ statuū statiōes habitis debitꝫ respectib⁹ ereare possit. būc tm̄ nobilē. vt sil' fiat vicz baro liber ꝛ illustrꝫ: aut liber ꝛ illustrꝫ: aut lib tm̄ iuxta notata i dic. c. venerabil'. ō p̄beñ. bucusq̄ de nouo creare nō ꝓsueuit.

nisi creandus sit de illis nobilibꝫ. qui quondã aut sui ꝓgenitores. de quibꝫ ꝓcesserãt ꝑ parte patris: aut linea paterna fuerint liberi aut illustres/ꝛ se ꝑ vxores aut matres non sue ꝓditiõis degenerauerũt/ꝛ talẽ nobilẽ reformat ꝛ reillustrabit/ꝛ itez ꝓut sui ꝓgenitores fuerũt baronem ꝛ libez ꝛ illustrẽ facit/alꝫ ꝓo nequaqz/ꝛ forte mouet dñs impator rõne. Nam talꝫ degenerat⁹ vicio materno/est tanqz degdatus clericus vel sacerdos/ q̃ quondã habuit sacros ordines/ꝛ modo soleniter eisdẽ ꝑuat⁹/successiuis actibꝫ ꝓut fuit ordinat⁹. ꝓut le. ꝛ no. in. c. degradatio. li. vj. de penis/ꝛ talꝫ ꝑ papã vnico ꝓtextu restituit/ꝛ singli ordines qbꝫ ꝑuat⁹ fuerat singulariter ꝛ successiue nõ redonant/ꝛ talit pur⁹ layc⁹ q̃ sacros ordines nunqz habuit simꝫ ꝛ semel ꝛ vnico ꝓbo nõ gradat/nec in sacerdotẽ vel epm creat. vt hec videre poterꝫ in spe. de lega. §. nũc oñendum. ꝯ. nouo restituit: vel aliter põt dici. qõ hoc est speciale ꝓuilegiũ seu ꝓrogatiꝛ illoꝛ nobiliũ in germania q̃ soli fuerũt vsi ꝫ nobilitatis stẽmate. vicz vt sint barones ꝛ liberi ꝛ illustres/ꝛ nõ alie natiões/ꝛ qõ alij ad eãdez nõ sumant nisi ꝓut ꝑdictũ est/ꝛ vt talis sit tent⁹ et habit⁹ exquisitũ ꝛ strictissimũ exigit examen in ecclia argentineñ. ꝛ colonieñ. ꝛ pluribꝫ alijs in alamania/ꝛ talit vicz. qz primũ talis instituend⁹ canonicus monachus vel monialꝫ habuit ꝓbare ꝑ ydoneos testes diligent reqsitos. q̃ quattuoꝛ aui sui ꝓncipales hoc est pater ꝛ mater patris sui/ꝛ pater ꝛ mater matris sue ad min⁹ fuerint liberi ꝛ illustres/ꝛ ꝑ talibꝫ fuerint tenti et reputati/palã ꝛ publice/ꝛ ꝑ hanc ꝓbationẽ habilitauit ꝑsonã suam nec sufficiebat. q̃ ꝑdicti quattuoꝛ aui fuerũt marchiones. duces. comites. aut barones. qz potuit esse. q̃ vn⁹ de q̃ttuoꝛ ꝑdictis nõ fuerit liber: ea libertate. ꝓout predictum est.

Rusticus Et q̃d de baronibꝫ vltramõtanis/ vicz lõbardis. italicis. tuscis. aut neapolitanis ꝛ hmõi. aut quales sint hij q̃ de istis ꝓuincijs baronũ stẽmate fungant nobilitatis.

Nobilis Dico tibi iudicio meo q̃ q̃ndaz potentissime dominantes sup terras aut ciuitates italie seu lombardie. put quondã fuerũt mediolaneñ. modo dux Mantuan⁹: pnũc marchio/ necnõ veroneñ. paduan⁹ cremoneñ. parmeñ. vincentin⁹ ymolensis. Lucan⁹ merendule ꝛ sibi sil'es. ꝓtunc dici nõ meruerũt ꝓncipes aut comites. sed ꝓprie dñi vel barones ꝛ illustres. cũ aliqui ipsoꝛ sint vicarij ꝛ officiales impij romani/ꝛ hoc iuxta declarationẽ superi⁹ expeditã/ vbi dixim⁹. q̃ a ꝓncipe vel potestate aliqua vel de plebe vel plebis parte ad hmõi baronias ꝛ dñationes fuerũt inuestiti: aut aliũde ꝑ longã ꝯsuetudinis ꝯtinuationẽ introduxerũt/ ꝛ bñt merũ et mixtũ imperiũ ꝑ extensum. de q̃ spe. de iurꝫ. o. iudi. ꝯ. notandũ quoqz/ vt aũt hmõi barones et illustres sint liberi tam exq̃site siẽ germani. ꝓut predictũ est/ hoc idẽ tam signãter ꝓpendere nõ ꝯsueuerũt. Nam sufficit eisdẽ vt obtineant ꝛ possideant loca cũ emolimẽtis/a quibꝫ sue nobilitatis stẽma foreqz generosum ab antiquo potent vsi sunt obtinere ꝛ ꝑsidere ꝛ hmõi dñioꝛ ssiue locoꝛ dñi dicũtur. vt puta. dñs padue. verone ꝛc. ꝓut predictũ est.

Rusticus Sunt ne de ꝑdictꝫ baronibꝫ qui radicaliter nobiles ꝓcesserint ab antiqs tẽporibꝫ. qz mihi bene cõstat aliqs ꝑ potentiã fortuna corroboratã ꝓcessisse: ac de plebe potẽtes etiã violent ascẽdisse ꝛc.

Nobilis Uere nõ ꝯstat mihi ꝑ certo de aliqua genealogia/ nisi tantũ de baronibꝫ. de merendula. de quibꝫ in pallatio dom⁹ ipoꝛ talis depingitur hist oꝛia. qõ est in castro merendule situ infra bononiã ꝛ veronã/ꝛ idez se asserũt barones de ꝓgenie magni cõstantini ꝓcessisse ꝛ talit. Nam dũ Constantin⁹ chꝛianissim⁹ impator magnus Siluestro pape ꝓpriã terre reliquerit portionẽ/ad bizanciã que nunc constantinopolis appellat remearet/ꝛ filiũ suum cum vxore ꝛ liberis vicz Constantinũ iuniorẽ. de q̃. s. fit mẽtio. c. iij. ad Gallias impatorẽ delegaret/q̃ dum ꝑ lombardiã cum exercitu magno ꝑgraret/ post bononiã gueniens ad paludinosum nemus vbi ꝓnũc merendule castellũ cum suo dño situm cõcernitur/ꝛ dum in eodem deserto merendine refectiõis ꝛ etiã quoꝛũdam curruũ suoruz restauratiõis causa recũberet. vna de filiabꝫ suis itinere fatigata q̃rens vmbrã. secedens ad partẽ inter frutices obdormiuit dulcit dentissimas/ꝛ cunctis loco cedẽtibꝫ impatrix estimãs ipsam filiã/nutricis vehiculo coaptatã/ꝛ nutrix credens ipsam matris quadriga collocatã/ ꝛ taliter ꝓperantes vltra fluuiũ vicz padum cũ comitatu ꝓcessit. Nobilis autẽ famella ꝑdicta inclinato iam sole icuiter exprecta se circũspiciendo solam cognouit/ꝛ ꝑ timoꝛe ferarum ambulantiũ in circuitu/ violenter perterrita vehemẽter eiulabat cõsternata. quia vidit se teneris in annis terribili terroꝛe nemoroso loco cum angoꝛe spũs derelictã. vnde casualiter quidam incola terre/ videlicet rusticus. faber. causa cõficiendi carbones facultati sue necessarias ꝓambulabat loca ꝑdicta/planct⁹ stridoꝛẽ virgis ꝑdicte auribꝫ ꝓcipiẽs ꝓcul⁹ accessit q̃ gaudio magno ꝓplexa cõ-

Plosis manib⁹ virū amplexata/tanq̄ extricata de mortis ergastulo humanitatis ne periret sibi petiuit imptiri solacia/qui quidē faber licet ruralis tñ placibilis iuuenis ⁊ corpore bene compactus/ipam nobilē inclitā iuuenculam pulchrā nimis/vestitā deaurato/ circūdatam varietate stragulatā:capillis redimitā/facie formaq̄ venustissimā/letus ⁊ ouanter duxit in interiora deserti/⁊ in tugurīū siue casulam frondib⁹ ⁊ ramis arborū nouiter ꝓtextā/⁊ ibidem sol⁹ cum sola/ciboq̄ potuq̄ cōpetenter refecti/conticiniū noctis solacios⁹ / natura dictante conatus ꝓfecerūt/⁊ intantū vt ipa iuuēcla cū suo.put inquit liberatore/de letaliū piculoꝝ caligine ppetuo decreuit se ꝑmansurā/factū est aūt cū ꝓnceps cū gentib⁹ suis.put ꝑmittit circa noctē tenebras padum fluuiū ꝑmeauerit/⁊ ꝑplus nobiliū armatorūq̄ ⁊ totus comitat⁹ in vnū ꝓuenirēt filia ꝑdicta ꝑ matrē/vicz impatricē cum nutrice.put putauerat req̄sita. sed nō inuenta nimuz parentū visceribꝫ ⁊ tota contiōe lugubria ꝓtrit⁹ ⁊ cōmotis remissi sunt equites velocissimi/ad locū pristine refectiōis ⁊ filia impatoris repta nō extitit/qui reuertētes post dies tanq̄ deuora tam a fera pessima lamentātes ⁊ mestissimis apparatib⁹ filiam ꝑditā demonstrātes. Post vero dum decē annis vel quasi pact⁹ impatore ꝑdicto de gallia ꝓsus romā reuertente/ desertū ꝑdictum pambulando ⁊ lachrymali voce filie ꝓclitare/ Baronib⁹ ⁊ militib⁹ suis dampna denudaret. ꝓtingebat fabrū ꝑdictum/iuxta publicā memoris illius viā/cum vxore sua ⁊ ple multi plicata/tugurīū artib⁹ suis aptū/ ⁊ acetuos piras roges ⁊ busta carbonū sagaciter compegisse cui dum impator ignot⁹/sibi tanq̄ terrigine desiderant alloq̄ndo cunctanter indagaret hui⁹ deserti ꝑmissoꝝ occasiōe ꝓditionē/ecce vxor fabri/vicz impatoris filia/veste pilosa ruralit circūdata/corpore decora ⁊ speciosa valde/anniculū gerens in lacert⁹/⁊ altex infantulum manu ꝓducens/seq̄ntib⁹ trib⁹ alīs astanti sibi filio septenni effigie generosa fulcit⁹/genitoris ꝓgnouit illico vocē ⁊ faciē:ac ploratu hilaritate mirabili mixto ruens ante pedes equi ipsius impatoris dicens. Dñe ꝓnceps ecce neptes ⁊ nepotes tuos rurali felicitate gaudent babūdantes. Impator aūt ingenti refocillatiōe ꝑfusus obmutuit/⁊ demū filiā cum ꝓle benignissime suscipiens: equū degradiens/amplexando innūerabiles amoris gest⁹ ꝓpalauit significādo.q̄ potius eam rustico ꝓiunctā ⁊ viuentē eligeret videre/q̄ feris deuoratā ⁊ defunctā.put putauerat ipsius p̄sentia carere/⁊ post multa breuitatis causa penit⁹ omittenda/totā illam terrā ꝓprietatis titulo tradidit genero siue filiastro/⁊ posteris suis ꝑpetuo possidendā/⁊ in loco vbi q̄ndaz merendinādo filiā ꝑdiderat/castellum firmissimū qō hodiernis apparet diebꝫ in paludinibus fundatū merendulam noīauit/⁊ ipm filiastrū nobilem valuasorē sui pallacij q̄ mō dicit baro ꝓut ꝑdictū est cū posteris creauit/⁊ licet hec modicū ad ꝓpositū ad nobilitatis tñ generose laudez.put mihi retulit capellan⁹ dicti baronis hic annotaui/ ⁊ si placz applicari pōt hec materia sup̄ ad.vij.c. vbi dicit nobilitatē ꝑ fortunā pueniſſe. Nam vtiq̄ hanc domicellā illustrissimā ⁊ hunc rusticū casu fortuitu.immo penitus ex fortuna pensem⁹ ꝓuenisse. Ponderabim⁹ ḡ clari⁹ comitū sup̄ barones excellentiā.q̄ sepe barones ⁊ baronie plures.ſ. vni⁹ comitat⁹ ponūtur cōtinentiam.put plures nobiles ⁊ nobiliū possessiones spectant ad vnā baroniā.sed sub baronia non reperiemus quantūcunq̄ larga veri comitis ⁊ comitatus dominia.

In Obiliū aūt qui in septimo gradu ponūtur/⁊ iuxta dicte decretalis ordinē in vltio loco disponūtur/⁊ sub illa clam vicz vel alterius nobilitatis ēminentie potentie seu potestatis excellētie vel dignitatis existat. ⁊c.cōprehendi pñt statū ⁊ ꝓditiōes. Hūc restat declarare/⁊ ꝓmo ꝓncipaliter notandū. q̄ si foret in vsu tunc oēs illos quos sup̄ spectabiles aut clarissimos rōne dignitatū: aut officioꝝ sibi coherentiū noīauimus rōnabiliter possent includi/⁊ generalit oēs nobiles/q̄ non merent illustres noīari. Item ⁊ satrape si q̄ sunt aut fuerūt ⁊ dicebant q̄ndam sapientes/⁊ erant duces p̄fecti,puinciaꝝ ⁊ iudices et dicebat satrapa q̄si sat⁹ sapiens vel potens.de q̄ in dic.c.fundamenta.⁊ in glo. ⁊ ōt Archid. ibidem.q̄ satrape p̄fecti psarū ꝓncipes dicebant psaꝝ sapientes. Item includim⁹ heros q̄ dicunt nobiles genere.nobiles aīo ⁊ virtute. Dicit etiā heros in auctoribꝫ gentiliū/ qui ex vno parente mortali.⁊ ex altero nascit immortali.sic Achilles q̄ dicebat heros.quia ex patre peleo mortali/⁊ quadā dea dicta Thedide matre īmortali. Itē apd gentiles heres appellat qui ꝓpt suam ꝓbitatē fingit deificat⁹ vel meret deificari.vt Hector ⁊ Hercules Julius ⁊ Octauian⁹ Item cōphendunt ꝓmates qui ꝑ sapientib⁹ ⁊ maioribꝫ ciuitatū sumunt quoꝝ cōsilio ceteri regūtur. vt.ff.de condic. ⁊ demon.l. Municib⁹.vel ꝓmates capiunt ꝑ doctoribꝫ potentioribꝫ ciuitatis, vt.C.de pri.cur.l.pen.⁊ nobiles dicuntur. vt.lxxix.dis.si qs sacerdotibus.⁊ in glo.ſ.

Capitulum

Item optiates q̄ meliores ⁊ ditiores de ꝓl'o dicunt. vt in dicto.c.fundamēta. ⁊ in glo. hȳ etiā magnates ⁊ ꝓmores dici ꝑñt. Item cōprehendunt mgr̄at⁹ q̄ dicunt a ꝑeminētia ꝓsilȳ ⁊ doctri ne in regimīe/quō ⁊ maiores curie reg̃ frācie sic vocant q̄si maiores statu. Nam steron grece dicit latine stat⁹. Itē ⁊ marestall⁹ ⁊ seneschall⁹ q̄ ꝓprie rectores ad vniuersa negocia regiōis sunt ꝓstituti/⁊ ꝟ vtrūq; nomē importat. vt marestall⁹ id est dñs labor̄/mar̃ em̄ grece syriace dña vl' dñs latine. Callus em̄ laborē insinuat. seneschall⁹ aūt a senes ꝓpter maturitatē regimīs/ ⁊ call⁹ calli. In tali em̄ officio nō dñt exponi nisi hoīes magne expientie/ ⁊ labor̃ assidui. Apd̄ hyspanos aūt oēs p̄ncipes sub rege diuites hoīes appellant/ ⁊ p̄cipue in regno castelle/ cui⁹ est rō q̄ rex ꝓuidit in pecunijs singul'baronib⁹ ꝑm merita sua vel cōplacentiā hos dep̄mit/hos exaltat/sunt ibi alij q̄ dicunt infantes/alij infansones/q̄r̄ ꝓmi sunt de genere regali/q̄ filij vl' ne potes sic dicti ab innocētia ꝓpli q̄ nullū debent ledere. sed ꝓseruare. ac in iusticia fauere ⁊ regere. sic̄ infantes in oīb⁹ obedire. qd̄ his diebꝫ ꝓut ꝓcepi bene ꝑuat ibidē. scdi ꝓo vicz infansones ⁊ sunt nobiles q̄ plus hñt virtutis q̄s simplex miles ⁊ aliq̄r̄ castror̄ ⁊ villar̄ dñi/q̄ ⁊ al's castellani dicūt. Attamen null⁹ p̄dictor̄ rōne dicte dñationis āministratiōis vl' officij comes vl' baro noīatur. sed comiti vel baroni p̄ñt interdū talia cōmitti. Item sunt maiores natu/ ⁊ illi dicunt semores in ꝓl'o ⁊ honoratiores. Item cōprehendi p̄ñt q̄ vicē reg̃ agebāt ⁊ dicebant: ac cōmentarijs/⁊ est nomē indeclinabile vtriusq; nūeri/⁊ eor̄ iudicio leges scribebāt. ita ōt glo. ij. Reg. vij. Dicit etiā scriptor gestor̄ tpis vel cācellarius. vt Isa. xxxv. in glo. Silr ⁊ agda qui portabāt ensem ante p̄ncipē. Item sub clausula p̄dicta cōprehendunt oēs nobiles q̄ sub baro nib⁹ illustrib⁹ ꝓstituūt/q̄ al's ꝑuati nobiles dicūt. q⁹ simpl'r nobiles/⁊ desup nō militia aut ali qua dignitate p̄diti. vt le. ⁊ no. in. c. q̄ contra. xxiij. q. j. **Rusticus** Tu multos mihi dinūerasti nobiles/⁊ exteror̄ nobiliū spēs ⁊ speciem ꝓditiōes/ q̄r̄ i germania nō habent notiones vocabula neq; dcōnes/⁊ ꝓstat mihi. q⁹ in italia ditiores ⁊ potētiores dicunt nobiliores. sed nihil ad nos q̄ foris sunt. sed germanor̄ tm̄ volo scire q̄ sub illustrib⁹ sūt conditiones ⁊ ꝓditionum rationes. **Nobilis** Ecce post barones ⁊ illustres nobiliū in germania/tres sūt gradus vel ꝓditiōes/⁊ illi nihilomin⁹ quantūq; potentes p̄dictos illustres si saltē liberi sūt recognoscūt sibi superiores. de ꝓmo ḡdu dicunt ꝓceres/⁊ ꝓprie vasalli vel valuasini dici ꝑñt/⁊ feuda hñt/⁊ hr̄e ꝑñt ab imperatore regib⁹ ⁊ p̄ncipib⁹/⁊ alios nobiles in vasallos hr̄e ꝓsueuerūt/ ⁊ q̄ ipsos ꝓpt̄ ꝟ in dños recognoscūt tales sūt plures in Austria Ungaria ⁊ Bohemia/⁊ apd̄ nos sunt dicti nobiles. de hattstadt. de andelaw. de balwill et sil'es de quib⁹ in li. feu. ij. c. x. vel al's. vt tales sunt habiti tenti ⁊ noīati. Minores aūt nobiles qui in gradu scdo ꝓstituti sunt dici ꝑñt/qui vasallos sub se hr̄e non ꝓsueuerūt. ⁊ ipsi vsuz feudorū habuerūt/⁊ ab antiquo castris ⁊ castell' ꝑminētib⁹ p̄fuerūt/⁊ ab eis noīa traxerūt/⁊ quēadmodū oēs nobiles superiores cū troianis aut romanis pegrinis in imperator̄ aut alior̄ p̄ncipum comitatu ad germanos puenerūt/⁊ hȳ etiā militares dici ꝓsueuerūt ⁊ militia digni/⁊ se p talib⁹ tenuerūt/⁊ ꝓnubijs ciuiū aut plebeor̄ se nō immiscerūt. sed sp nobiliū germīe ab vtroq; parente ꝓcesserūt. Minimi nobiles aūt ⁊ de ḡdu tercio/sunt illi/q̄ ab antiquo nullā feudi cōsuetudinē hr̄e ꝓsuerūt/⁊ in ciuitatib⁹. aut vill'. seu oppidis. aut burgis. seu vitis resider̄t. his et ciues antiq̄s mag̃r̄ ciuitatū cōpar⁹/ ⁊ hos q̄s imperial' n. aiestas de nouo nobiles creauit adequar⁹. de q̄b⁹. j. c. xvij. nouā collatiōis relationē faciem⁹. Qr aūt ciues dici possint nobiles. le. ⁊ no. in. c. series. de testi. De romanis aūt siue troianis cōstantinopolitanis ⁊ cartaginēsib⁹ ciuib⁹ q̄nta nobilitat⁹ ꝑeminentia ceter⁹ ꝑfulserint. sup̄ plene dictū est/ cū ipsor̄ aliqui barones ⁊ illustres fuerint tenti ⁊ noīati. vñ ⁊ Clemēs papa scripsit ad neapolī ciuitatē. vt ptz. xxxix. di. petrus. in supscriptiōe / nobilib⁹ inq̄t ciuib⁹ neapolim vel ciuitat⁹ neapolitane. vñ dixit Blesen. Nam q̄d refert inē hos vicz ciues/⁊ illō vicz nobiles/q̄ aut sui ꝓgenitores p tanta tpa q̄rum initiū non est in hoīm mēoria in castris aut castell' morabant/ seu in hac regia ciuitate ꝓmar⁹ optimat⁹. magnat⁹. mgr̄atus. seu ꝓsulat⁹. vel ꝓcōsulat⁹ p̄cellentia/sil'r p tāta tpa legalit⁹ ⁊ feliciter vtebant. sed dū sincere ꝑpendiculam⁹ q̄rūcunq; p ciuitates ⁊ oppida morantiū nobilium. immo ciuiū ⁊ oppidanor̄ vniuersitatū conditiōes / plerumq; vident circūdati: ꝑplexi. cōuoluti. cōtricati. ⁊ intricati principum ⁊ aliorum nobilium castris ⁊ munitionib⁹. q⁹ tanq̄s iudei inter cristianos ⁊ sine cristianis / sic hmōi vniuersitates sine nobilib⁹ subsistere nō p̄ñt. Nam nō i vrbib⁹ alimēta crescūt. sz alimētor̄ deuoratores i eis q̄escūt/⁊ illa nobiliū regiōes ꝑducūt. Sic ⁊ Paulus fuit ciuis roman⁹. vt le. ⁊ no. x. di. si in adiutorijs. ⁊ nobil' genere. vt ōt glo. ij. ad

Tbi. vlt. ꝛ hoc in hũc modũ vicz penula de q̃ dicit Paul⁹ in.c. iamdicto fuit data patri pauli insigne a romanis qũ suscep⁹ est in sociũ ꝛ ciuẽ romanũ. Unde ꝛ Paulus se ciuẽ romanũ appellat/penula em̃ erat vestis cõsularꝭ q̃ induebanꝯ cõsules romani ingredientes in curiã. De q̃ si quer⁹. vnde apl̃o acciderit/rñdetur romani hãc ꝓsuetudinez habuerũt qñ monarchiã tot⁹ orbis sibi acq̃rebant. vt quecũq; gens cũ pace ꝛ corone eis occurrisset darent eis libertatẽ in tantũ. vt ffres illoꝝ dicerenꝯ ꝛ ciues romani appellarenꝯ. dabantq; potestatẽ edificãdi curiam et habendi cõsules. sic ꝛ ipsi habebãt. Pater igit̃ Pauli de gistalo opido iudee vbi nat⁹ fuerat translat⁹ in tarsim cilicie/ꝛ quodã tpe venientibꝫ romanis p̃ ciciliã occurrit eis ipse cum alijs tarsensibꝫ vtpote nobilis exceperũtq; eos cũ pace / tunc romani ꝓcesserunt eis predicta/ibiq; pater pauli penulã accepit / post cuius mortẽ ob recordationẽ eius hanc vestem Paulus sibi retinuit me=

Rusticꝰ Quid autẽ refers de Basthardis nobiliuz filijs aut si mozialem.

Nobilꝰ liaby/an ne ꝓterea generose sint seu viliozis ꝓditiõis. Filius Basthardus quãtumcũq; de nobilibꝫ parentibꝫ fuerit ꝓcreatus/ꝓterea nõ dicit de domo/nec de familia/nec de agnatione patris. vt no. Bal. in.l. generalit. C. de insti. ꝛ sub. ꝛ Bar. in.l. fi. C. de ꝑ. sig. sed nihilomin⁹ si pater fuit nobilis basthardus similiter dicit nobilis. vt no. Bar. ibidem. sed q̃ ad nobilitatẽ Bal. dixit ꝓtrariũ in.l. legitime. ff. de sta. ho. ꝛ h̃ refert Antho. in.c. venerabilẽ. qui fi. sunt le. xxviij. col. sed si põderas ꝑba Bar. nõ ꝓtradicit. quia nõ dicit q; filius basthardus nõ sit nobilis. sed q; nõ est nat⁹ de patre nobili/ꝛ sic nõ est nobilis/sec⁹ si de nobili dicit etiã de parentela esse ꝛ de sanguĩe patris. vt no. Bar. in.l. pnũciatio. §. familie. ff. e. ti. vide plene p cũ. in.l. tutelas in prin. de capi. dimi. ff. Et qđ dicit de Basthardo. idem in legitimis de basthardo natꝭ. vt no. Bal. in dicta.l. fi. C. de ꝑ. sig. secus de illegittimis de eodẽ natis.

¶ Aduerte tñ. q; licet basthardus dicat esse de genere ꝛ sanguĩe improbato. put. j. dicit. c. xix. et banc habet qualitatẽ in se qualitercũq; nat⁹. put etiã no. Jo. an. in. c. statutũ. ij. de here. li. vj. in notula sup glo. ꝛ in cle. j. de bap. super ꝑ. liberi. sed tñ videt q; basthardus nõ dicat de genere patris. quia gen⁹ sumit̃ p agnatiõe. vt no. p glo. Bar. ꝛ ange. l. j. ff. de. pba. ꝛ sicut genus et agnatio sunt noia ciuilia que nõ cadunt in basthardis. no. Bar. in locꝭ sup alle. ꝛ. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad trebell. vbi etiã Ange. hec dicit ibi. ꝛ Bal. in.l. generalit. §. fi. C. de insti. et sub. Item Bal. dicit q; bastardus non est de casata legitimoꝝ/ nec de illoꝝ domo / nec põt aptare arma ipsoꝝ nisi ei ꝓcedanꝯ. vt ipse no. in.l. filiũ. ff. de bis qui sunt sui vl̃ alie. iurꝭ. de quo j. dicet. c. xxix. in fi. sed dñs Antho. de bu. ꝑdict⁹ Ex ex cõi vsu seruat̃ ꝓriũ licet stricte dicat filiꝰ quẽ nuptie demõstrãt. vt no. in dicto. c. p venerabilẽ. xxviij. col. ꝛ est tal̃ mos tuat⁹ ꝑsertim in gallia vbi filij regũ ꝛ ꝓncipũ ꝛ alioꝝ nobiliũ saltẽ maioꝝ dicunt nobiles. ¶ Immo videt in italia. q; filij marchionis asceñ. siue ferrarien. dicũt illustres ꝛ generosi ꝛ legitimati dicũt ꝓncipes non em̃ ex opiniõibꝫ singloꝝ / sꝫ ex cõi vsu noia exaudiri debẽt. ff. de suppel. lega. l. labeo. ꝛ cõsuetudo est optia legũ interpres de ꝓsue. cũ dilect⁹. ꝛ plus stat̃ vsui q̃ significatiõi vocꝭ. ff. dele. ij. l. nõ alit̃/imo vsui stat̃ ꝫ naturã vocꝭ. ff. del. ij. l. vxori in ꝑn. ꝺ hac materia mlta ar. no. xij. di. illo. Sũt ꝑ basthardi nobiles iuxta singlaꝝ regionũ ꝓsuetudies. ꝛ h̃ ꝓtẽdit sil̃r ad mlieres ꝛ c.

Rusticus Sũ ꝓtent⁹/sed dixisti. s. vicz. c. ix. de nobilitate iudeoꝝ q̃ pollebãt tpe xpi et añ xp̃m ꝛ de generatiõe p̃sentiũ. sed nũc mirari possuz q̃ nobilitatꝭ ozdie gẽtiles/ siue pagani/barbari/turci/sarraceni

Nobilis Cõstat. q; pagani de magno regno Granati qđ est vltra hispaniã in plaga occidẽtali ꝓtẽdẽte se ad fines marꝭ occeani/q̃si iuxta ritũ hispanoꝝ suas ponũt post regẽ suũ nobilitatꝭ dr̃nas. Jn regnis aũt oriẽtalib⁹ ꝛ q̃si p affricez asie regiões. put narrãt p libros suos Johs de mandauilla. Anglic⁹. Marc⁹ de venetijs/ꝛ Odoric⁹ ff mioz in lib. de mũdi mirabilibꝫ/dictaꝝ terraꝝ pagratores/nõ aliũ nisi nobilitatꝭ illũ discrecõis ordinẽ/quẽ in veteri testamẽtoz ĩ libꝭ gẽtiliũ poetaꝝ ꝛ historia troiãoꝝ/ꝛ pluribꝫ alijs repi discretionatũ/vicz reges q̃ꝝ se aliq̃ gẽtiliũ noiant ĩpatores/vl̃ soldanũ/vl̃ ꝑf bytez. Johez de india: aut magnũ Cham q̃ tñ ꝓtue reges fũt/licz noia ꝓgẽies habeãt ꝓpetua. vt pharões/reges egipti/ptolomei/reges alexãdrie vl̃ egipti occidẽtal̃/candaces ethiopũ regie. hic duces q̃ apõ eos dicũt ꝓncipes. hic regli q̃ apõ nos dicũt cõites. hic sub regli. put legit̃ de Abdõ ꝛ sennẽ q̃ fuer⁹ tpe Decij imperatꝭ et cathenis argẽteis ducebãt victi martyrizãti/qđ signũ fuit sue nobilitatꝭ/ꝛ hi ꝓnũc dicũt vice cõites/hic ꝛ capitanei q̃ apõ nos dicũt barões vl̃ valuasoꝛes/ꝛ fũt regionũ rectoꝛes/q̃ large dicũt ꝓuinciaꝝ ꝓncipes. sꝫ iferioꝛes nobiles q̃ curiales frequẽt noiant exq̃sita se gert q̃dã curialitate

vt malitie vacent/ z negociatiōibꝫ plebeoꝝ vel ciuitatensium apud quos cōmuniter magne et pciosissime vigent mercātie se metu degeneratiōis nō occupent. Milites aūt ipsoꝝ/ sic nostra tes diuersaꝝ sunt ꝓditionū/ z gēmis z auro pſignati fulgere solent. Dr̄nt aūt pagani. gentiles. ethnici. z sarraceni. barbari. z ibartari. vt patz ꝑ Jsiō. Ethi. viij. c. x. Oēs tū illi z alij q̄ extra romanū imperiū sunt barbari dicun tur. vt no. glo. in ꝓlogo institutoꝝ. **Rusticus** Ex quo aūt modernoꝝ. et pr̄sertim in germania nobiliū gradus ad septi mum nō sagacitate ꝓpria. sed summi pōtificis norma numeꝝ patenter reduxisti. put. j. c. xxxij. septē genera rusticoꝝ silr̄ descripsisti/ z numeꝝ eūdem diuersis diligent supra rōnibꝫ studiose cōmendasti. Hunc aūt ꝓput premissum est. aliquas scripturaꝝ traditiōes quas ad numeri pr̄e dicti celebritatē septeni collegisti nō obstante rusticitatꝫ mee lassitudine nō omittas per exten sum annu merare. **Nobilis** Placet mihi tant⁹ tue rusticitatis affect⁹ tanta legalitate cōcitatus Unde ꝓcipe auribꝫ Dum cōditor alme sydeꝝ machine magnific⁹ et mundi fabricator cuncta creauerat/ z septiformis munere dextre dei digit⁹ rite septē dies ꝓ opere z quiete ꝑmos illumīauerat/ z inter hos septimū quietis diem in scl'a scl'oꝝ celebrem ce lebrari solēnizauerat/ z septē planetas his septē diebꝫ aplicauerat/ z septē plyades stellaꝝ illis ꝓiunxerat. Extunc septē mundi etates disposuit ac septē mutatiōis hoīs de quibꝫ sup̄. c. v. illis aplicauit. Uoluit ꝓsequēter q̄ septem essent p̄cepta scōe table decalogi. xxxij. q. vij. Qui est in oīmibꝫ. in glo. z septē ozonis dominice petitiones. Luc. xj. z. vj. septē dona spūssancti Jsai. xj. z. xxx. q. j. quenit. z septē beatitudies de quibꝫ cōiunctim. Luc. vj. Matt. v. z septē virtutes et septē vitia ipsis opposita q̄ colligunt Luc. vij. septē annis xp̄us fuit in egypto Matt. ij. z septē fuerunt ꝓba xp̄i in cruce/ z septē verba beate virginis q̄ colligit magister in ratiōali diuinoꝝ sup ozone dn̄ica. septē vicibꝫ in die laudē dixit Dauid dn̄o. psal. cxviij. septē sunt psalmi eiusdē penitētionales. vt patet. z septē sacramenta eccl'ie. j. q. j. qō q̄dē ꝓcoꝝ. septē ſm ordines clerico rum ſm theologos. vt no. Jo. an. in ꝓhe. li. vj. septē annoꝝ puer pōt ordinari ad ordines mino res/ z septē annoꝝ puer potest habere beneficiū sine cura. vt le. z no. in. c. ex eo. de rescrip. li. vj. ¶ Septē testes requirunt in testamēto ſm leges. C. de testa. l. hac cōsultissima. Septē ꝓph̄i qui terrā ꝓmissam habebant Deutro. vij. septies in die cadit iust⁹. de pen. di. iij. cadit iustus. puer. xxiij. septē sunt stelle z septē corone z septē eccl'ie in Asia quibꝫ scripsit Johes. z septē spiritibꝫ q̄ in ꝓspectu troni sunt Apoc. j. septem boues z septē spice z septē anni fertilitatꝫ/ z septē steri litatꝫ Ben̄. xlj. et seq̄ntibꝫ. septē colūnas excidit sibi sapiētia. puer. ix. septē egipti flumia Apoc. xvij. septē filij Job. Job. j. Item septē sacerdotes portabāt archam federꝫ ante Jericho. z septē diebꝫ circuibāt ciuitatē. z septē buccine portabank̄/ z hoc ꝑ septē sacerdotes z septio die bucci nabant septē sacerdotes Josue. v. septē agnos immaculatos obtulerūt filij israel/ z septē diebꝫ vescebank̄ azimis/ z septē agnis z hyrco exprobrabak̄ peccatū/ z septē diebꝫ in fomitē ignis/ et septim⁹ dies erat celeberrim⁹ z sanctus Numeri. xxiij. z septimi mēsis prim⁹ dies erat vene rabilis z sancta Numeri. xxix. septimi mensis q̄ndecima erat venerabilis ibidē. z septimo die Moyses cessabat orare. Exo. xxiij. z septimo die sabbatū est z requies sctā dn̄o. z septimo die ab opere quieuit dn̄s. Exo. xxxj. septena z septena ex oīmibꝫ animantibꝫ mundis tulit Noe in archā/ z septena z septena de volatilibꝫ celi silr̄ tulit noe/ z post dies septē pluit dn̄s sup terram xl. diebꝫ z. xl. noctibꝫ/ z septē dies cum transissent aque diluuij inundaucrūt sup terrā/ z septio die rupti sunt oīnes fontes abissi. Ben̄. vij. septio die erit solēnitas dn̄i. Exo. xij. septimo anno egredi et liber seruus qui seruierūt sex annis. Exo. xxj. septē diebꝫ bos z ouis sit cuz matre sua. Exo. xxj. septimo anno dimittas requiescere terrā quā seminasti sex annis. Exo. xxiij. septim⁹ dies erit vobis sanct⁹ sabbatū z requies. Exo. xxxv. septim⁹ dies quia sabbati est vocabit sanctus. Exo. xxiij. septimus erit celebrior z sanctior. Leuit. xxiij. septimo mense ꝓma die mēsis erit vobis sabathū memoriale ibidē. septē diebꝫ offertis holocausta dn̄o ibidē. septē diebꝫ celebrabitis ferias dn̄i ibidē. septē diebꝫ ꝑ annū legitimū sempiternū erit in generibꝫ vestris ibidē septimo mēse festa celebrabitꝫ z habitabitꝫ in vmbracul' septē diebꝫ ibidē septem vicibꝫ z in se ptima vice/ ecce dixit Helyas nubecl'a parua. iij. Reg. xviij. septē diebꝫ filij isrl' dirigebāt acies septima die ꝓmissū est bellū. iij. Reg. xx. septim⁹ filiꝰ erat Dauid pr̄is sui/ z iunior. j. Paral'. ij. septē annis fames fuerat ꝓminata ꝑ ꝓphetā ipsi Dauid ꝓpter peccatū vicz murmuratione ꝓph̄i ij. Reg. vlt'. z septē annis abb essam regnauit in isrl'. Judi. xij. septē diebꝫ fecit nuptias Sam son/ z septia die Samson vxori exposuit ꝓbleuma. Judi. xiiij. septē finibꝫ neruiceis ligat⁹ est

Sampſon/ꝛ ſeptē criniꝫ capitꝭ ſui pplexus fuit licio cū clauo. Judi.xvj. ſeptimus ab Adā fuit Lamech ꝑm⁹ adulter ꝛ peſſim⁹. Beñ.iiij.ꝛ hiſtoꝛ.ibidē.ſeptim⁹ aūt ꝛ pꝯſſim⁹ fuit enoch ab Adam ꝛ optim⁹. vt hiſtoꝛ.ibidē.ſeptē horis Adam ꝛ Eua fuerūt in gadiſo. Beñ.iij.p doc. ſeptimo mēſe cōpleuerat aceruos fundamētoꝝ.ij. Paral.xxxj.ſeptim⁹ menſis ſcenopleꝛie ſub Eſdra Nūe.viij.ſepties aſpget coꝛam dño qui tinxerit digitū in ſanguine. Leui.iiij.ſepties q̄ mūdat⁹ eſt a lepꝛa tinget in ſanguīe paſſeꝛ. Leuit.xiiij.ſeptē dies vir q̄ fluxū ſanguīs patit̄ lauetur aq̄s viuentiꝫ. Leuit.xv.ſepties aſpget digito in ſanguīe vituli. Leuit.xvj. ſeptimo non tanget te malū. Job.vj. ſeptimo die venit Nabochodonoſoꝛ.vt lugeret danielē. Dañ.xiiij.ſeptem hebdomadas annoꝝ id eſt.ſepties ter hebdomadas annoꝝ.i.ſeptē ſepties q̄ ſim̄ faciūt annos.xlix.ꝛ ſeptimo mēſe clanges buccina.ſeptimo anno ſi nō ſeruierim⁹ nec colligerim⁹ fruges noſtras q̄d comedem⁹.ſeptē pſiliarij Artaxerxis regis miſerūt Eſdre ad Judeā ꝛ Jeruſalem.j.Eſdre.vij.ſeptim⁹ menſis ſcenopheie ſub eſdra erat dū filij iſrl̄ erant in ciuitatiꝫ ꝛ ſeptimi menſis .j.eſdra ſacerdos legit leges ppli.ij.eſd.viij. Leui.xxv.ſepties p curiā vos ꝓpt̄ pctīm Leuit.xxv.ſepties oſſitauit puer reſuſcitat⁹ p Heliſeū.iij. Reg.iij.ſeptuplū ꝓbat̄ argentum pſal.xj.ſeptuplū redde vicinis nr̄is in ſinu ipſoꝝ.pſal.lxxviij. ſeptima hora reliq̄t febris filiū reguli Joh.iij. Jtē ſeptē vitulos offerebat die ſeptima. Nūeri.xxix.ſeptē annis fuiuit Jacob p Lya/ꝛ ſeptē annis ꝑ Rachel. Beñ.xxix.ſeptē annis oppreſſi ſunt filij iſrl̄ p regē Madian. Judi.vj.ſeptē ſigilla ꝛ ſeptē ſignacula.ſeptez coꝛnua. ꝛ ſeptē oclī/ꝛ ſeptē ſpūs dei Apoc.v.ſeptem angeli cū ſeptē tubis Apoc.viij. ſeptē coꝛnua draconis. ſeptē capita draconis. que ſeptē habebāt diodemata. Apoc.xij.ſeptē fuerūt plage. Apoc.viij.ſeptē phyalas habuit vn⁹ de ſeptem angel̄.ꝛ ſeptē capita erāt beſtie coccinee.ꝛ ſeptē mōtes ꝛ ſeptē reges ſedent ſup eos Apoc. xvij.ſeptē agnas Abꝛaam dedit abymelech. Beñ.xxj.ſeptē egipti flumia Apoc.xvij. ſeptē viri loquētes ſnias. Prouer.xxvj.ſeptē circūſpectoꝛes ei⁹. Ecci.xxxvij.ſeptē diaconi.ꝛ ſeptē candelabꝛa. Apoc.j.xciij.di.diaconi. ſeptē eplē canonice. vt ptz ſeptē horē canonice. de cele.miſſ.c.j. ſeptē gradus ſapiētie. Jaco.iij.ſeptē grad⁹ virtutū Pet̄.j.ſeptē ſporte fragmētoꝝ. Mat.xv.ſeptem mulieres vix vnū apprehēdent. Jſa.iij.ꝛ ſeptē viri crucifixi ſunt ſil̄ in diebꝫ meſſis ꝑme. ij. Reg.xxj.ꝛ ſeptē filios pepit mater q̄ infirmata eſt ꝛ defecit aīa eius. Jere.xv. ſeptem fratres vxoꝛem vnā hñtes. Mat.xxij.ſeptē viros Sara filia Raguel ſibi apoſuit. Thob.viij. ſeptē ſunt vc.q̄ dñs Ypocratꝭ germiauit. Matt.xxiij.ſeptē ſunt oculi inſipientꝭ. Ecci.xx.ſeptē viriꝫ incendit̄ fornax nabochodonoſoꝛ Dañ.iij.ſeptē mentes mulierū cōcupiſcētie. Jere.v.ſeptem aras erexit Balaam. Numeri.xxiij.ſeptim⁹ annus remiſſiōis. Deut.xv. ſeptē lotioniꝫ mundat̄ Naaman p Heliſeū.iij. Reg.v.ſeptē demones neq̄tioꝝ ſe aſſumpſit expulſus ab homīe Luc̄.xj. Mat.xij.ſeptē demonia ej̄ciunt̄ de Magdalena. Luc̄.viij.ſeptē ſunt q̄ odit ꝛ deteſtat̄ dñs. Prouer.vj.ſeptē diebꝫ ꝛ ſeptē noctiꝫ ſedebāt amici Job cū eo in terra. Job.ij.ſeptē diebꝫ merens ꝓpheta pmāſit. Ezech.iij.ſeptima generatiōe abolitū fuit pctīm Chain. Beñ.iiij. ſeptuplum punie̅t Chayn.i.vſq̄ ad ſeptimū punitio fiet de eo dū viuit.ibidē p hiſtoꝝ. Jtē ſeptē vindictas exoluet q̄ occiderit Chayn ȯt dñs p hiſtoꝝ.ibidez.ꝛ ſeptē Chayn cōmiſit pctā q̄ annumerat ibidē hiſtoꝝ. ſeptē diaconi dñt eſſe in ciuitate. Act̄.vj.ꝛ.xxj.di.diaconi.ij. ſeptīo menſe occiſus eſt Godolias.iij. Reg.vlt̄.lxxxvj.di.ieiuniū. ſeptē lucerne.ꝛ ſeptē infuſoꝛia erāt ſup caput candelabꝛi. Zach.iiij.ſeptē oculi diſcurꝛūt in vniuerſam terrā.ibidē. ſeptē oculi ſup vnū lapidem. Zach.iij.ſeptē tonitrua locuta ſunt voces ſuas. Apoc.x. ſeptē lucerne candelabꝛarū in auſtrali pte erigunt̄. Deut.viij.ſeptimi diei ieiuniū ꝓt̄ in gaudiū. Zach.viij.ſeptē diebꝫ Maria ſoꝛoꝛ Aaron lepꝛoſa egredie̅t extra caſtra. Nūeri.xij.ꝛ.xxxij.q.ij.Bipm.ſeptē diebꝫ fuit immundus q̄ tetigit cadauer. Numeri.xix. de conſe.di.iiij.nequaq̄ꝫ.ſeptem diebꝫ populus iſrael luxit Jacob. Beñ.lxiij.q.ij. quia alij. ſeptima ꝛ triceſima dies pro defunctis ſeruēdꝰ ꝛ quare in iamdicto.c.qz alij. ſeptem ſapientes fuerūt tpe Jere. ꝓphete.ꝛ ſeptē paſtoꝛes ſuſcitati ſūt ſup aſſirios. Mich.v.ſeptē diebꝫ ardebat roma igne ꝓſumpta.vt le.de Nerone.p ſeptē reges martyrizati ſunt decē milia martyꝝ. vt in ipoꝝ hiſtoꝝ. ſeptē leones erant in lacu. Dañ.vlt̄.ſeptē vltiones de Chain. Beñ.iiij.ſeptē tpa mutant̄ ſup nabochodonoſoꝛ. Dañ.iij.ſeptē diſcipuli dñi piſcantes. Joh.vlt̄.ſeptē diſcipuli electi p aplos. Act̄.vj.ſeptē panes p dñm diſtribute. Matt. viij.ſeptē eunuchi regꝭ pſaꝝ. Heſter.j. Jtez ſeptē viciꝫ ſalutat ſacerdos pl̄m in miſſa. vt dicit Rōnale diu inoꝝ.ſeptē ſunt impedimēta in mādatis Bern̄. in ſermone de.lxx. ſeptē ſunt miſe neoꝛdie dñi.ibidē in floriꝫ.ſeptē ſunt fragmēta miſcōie.ibidē. ſeptē ſūt nequitie in coꝛde mu-

mici. Prouer. xxvj. septem fuerũt dormientes. vt patz. septẽ sunt rome ecclie ꝑncipales/ z septẽ sunt montes ibidẽ. vt patz. septẽ sunt artes liberales. Beñ. xj. ꝑ bistoz. septem artes mechanice Hugo de dydascol'. septem sunt artes ꝓhibite q̃ colligunt'. xxvj. q. v. magi. z. §. seq̃ntib'. septem colozes. vt ptz. Item septẽ genera metalloꝝ. Isiõ. Ethi. xvj. septẽ sunt bella ciuilia. de quib'. j. c. xxx. septẽ fozamina in capite hois ꝯm Auicennã/ z septẽ paria neruoꝝ q̃ se diffundũt ad totuz cozpus Galien' in anathamia sua. septẽ electozes impij. de quib'. ꝑ. c. xij. z septẽ sunt actuũ solẽnitates q̃ impendunt' in impatozẽ ꝓficiendo. vt notat' ibidẽ. Item septẽ sunt pene ciuiles q̃b' cozrñdent septẽ pene canonice. vt no. Inno. de accu. qualr. ij. Item septẽ sunt bella ciuilia iusta vel iniusta. de quib'. j. dicet'. c. xxx. septẽ fuerunt viri ꝑ angelũ ꝓnũciati anteq̃ nascerent'/ viz Ysaac. Ysmael. Sampson. Jeremias. Johs baptista. Jacob' frater dñi. z xꝓus. septẽ ꝓstruxit Greg. monasteria. septẽ sctã felicitas pepit filios. Item fuer' septuaginta interꝑtes scriptura ij. Reg. vlt'. ꝑ bistoz. z septuaginta seniozes isrl' tpe moysi. Hũeri. xj. de pen. di. ij. §. opponit'. et septuaginta alios discipl'os designauit dñs/ z misit illos binos z binos. Luc'. x. Itẽ septuaginta niceni cõcilij capitla. Itẽ septuagĩta tot' orbis terraꝝ sũt linguagie. xxvj. di. septuagita. Item ꝑ septuaginta ãnos ignis sacrificij babilonie captiuitaz sub aqua vixerat. ij. Dach. j. et. ij. j. q. j. sic eunuchus. Item ꝑ septuaginta annos ꝑdixerat Jeremias templi destructionẽ. Jere. xxv. z. xxix. de pen. di. j. ꝑdixerat. Itez septuaginta annis durauit captiuitas babilonica. ij. Paral'. vlt'. Item septuaginta annis cõplebat' desolatio Jerusalẽ. Dañ. ix. Item septuaginta palme erant in loco vbi filij isrl' castrametati sunt. Numeri. xxxiij. Itẽ septuaginta aniab' descenderũt pzes in egiptũ. Deut'. x. Item septuaginta reges amputatis manuũ z peduz summitatibus colligebant cibum sub mensa iude. Judi. j. Item septuaginta filij egressi sunt de femore Joas. Judi. viij. Item septuaginta viri omnes filij Jeroboal. Judi. ix. Item septuaginta pondera argenti dabantur abymelech. ibidem. c. eodem. Item septuaginta viros occidit abymelech super lapidem vnũ ibidez. Item septuaginta filios z nepotes habuit Abdon qui ascendebant super septuaginta pullos asinaꝝ. Judi. xij. in fi. Item septuaginta milia virozum erãt Salomoni q̃ onera portabant. iij. Reg. v. Item septuagĩta filij Achab regis in Samaria decapitati sũt. iij. Reg. x. Itẽ septuaginta viri de domo isrl' erant seniozes Ezech. viij. Itẽ septuaginta anni annoꝝ etatis nr̃e. psal. lxxxix. Item nõ solum septies. sed septuagies septies pctã donant' delinquẽti. Dath'. xviij. de iure iur'. quẽadmodum. Itẽ septuagies septies iudicatũ est de Lamech adulteriũ. Beñ. iij. z. xv. q. j. §. vtitaq̃z. z plura si voluerit req̃rere rusticitatis tue solertia ad hunc nũeꝝ septenũ solẽnius dedicandũ ptinẽtia ꝑ se req̃rat sue sagacitatis industria. ꝛc.

De Militibus in armata militia militantib'.

Capitulum Decimũ quintum. Ait Rusticus.

O Entib' orizo oze singulto/ z frequẽtius a gemitu cordis mei rugiebã z ossito de tantoꝝ inutiliũ ꝙboꝝ eloquio/ z ꝓtentoz de tantoꝝ nobiliũ discretiõis sermone nimiꝝ tedioso. sed vltra restat diligentius ꝑpendo/ quẽadmodũ omes nobilitatis titl'o redimiti. imo nobilitatis ꝓncipes. z insup reges/ militie clerica li queniẽt' pñt ascribi. put experient' vidim⁹ in sctõ Jodoco/ z sctõ Ludowico sacerdotib' de stirpe regali ꝓcreatis. sic sil'r hmõi cuiuscũq̃z stat⁹ fulgentes nobilitate militia ꝓsigti ꝓsueuer' armate/ z insup in signũ militie talit' adepte baltheo gẽmis z auro sup ꝓstinã nobilitatis elegãtiã si q̃ est signãter decozati. Quare de hmõi militie ac militũ lege norma statuq̃z regl'a vellẽ vber⁹ certificari/ ex q̃ tu te militẽ signis reb' z armis z nõie repsenta re nõ vereris. imo ꝓterea q̃ Nobilis Militũ seu militonũ aut tyronũ armate militie stadã stat⁹ eminẽtia gloziaris. tũ penit⁹ pcũctari. adinstar difficile pensam⁹/ quẽadmodũ clerical' imo celestis Jerarchie milicias pscrutari ꝑ tantoꝝ itaq̃z difficultatis inhauribilis z subtilitatis expedicõe innumerabiliũ scripturaꝝ codices expediret plustrare. sed egestos ingenij ptuli cohibet de modico multũ ꝓtentari. sed nihilomin⁹. vt de pelago tantaꝝ paginaꝝ videamur aliq̃d sozbilasse/ diligẽt' rustico moze ignotã tibi materiã ꝑpende. Nõ em̃ dubitam⁹ clericos foze milites celestis militie. vt le. z no. in. c. ij. de pe. li. vj. z militari dicũt' deo. ij. ad Thi. ij. z. xxj. q. iij. c. j. cũ ꝓcor. z dicũt' etiã dignitatẽ hẽre. sic z milites. iij. di. deniq̃z. dicũt' etiã militare. de cle. egro. c. j. sic z angelos milites dicim⁹. vt no. Greg. moral'. xvij. c. viij. z nato rege celesti. Subito facta est cũ angelo multitudo militie celestis Luc'. ij. z eccliã canit cũ oñi militia celestis

exercit⁹. Sz his dimissis vadam⁹ ad nr̄i ꝓpositi votū. Dicit autē militia nr̄a ſm Catholicon/ a miles. vel dicit a mult⁹ q̄ſi multicia. qr negotiū multoꝝ est. vel a mole reꝝ ór q̄ſi molecia et est militia officiū militis. vnde cum vnus miles pcutit vel ſuppzimit aliū in bello vel in duello dicit militiā facere/ z militia dicit expeditio/ z etiā dicit quidē loc⁹ rome sic vocat⁹. vbi olim milites post militiā ſolebant reqeſcere/ z ſub domeſtice cure ꝓcuratiōis hūane largit⁹ ꝓuiſi p⁹ manere. Itē habem⁹ ꝓbū qó est milito. as. z nō tm̄ ptinet ad militē armate militie vl legib⁹ de⁹ corate. ſz etiā ad amantē. q̄libz tm̄ eoꝝ exercet militiā. licet iſte nocturnā. z ille nocturnā. z vtriqz incumbit caſtrū expugnandū. vnde Ouidius Militat oīs amās. z habet ſua caſtra cupido.

Ruſticus Quottuplex est ergo militia. **Nobilis** Scias doctores nr̄os deſcripturaꝝ angul⁹ collegiſſe q̄druplicē vicz/ virtualē/ ſpūalem votiualē/ z humanalē. Pria ad ꝓlatos z ꝓdicatores ptinet. de q̄ ór Paul⁹. ij. ad Thi. ij. labora ſicē bon⁹ miles xp̄i vicz ꝑ hereticos z hoſtes fidei/ z q̄ ſint arma q̄b⁹ armat⁹ miles xp̄i pulcherr glo. ponit. j. ad Eoꝝ. xiij. Sup ꝓbo oīa ſuffert ſuppl⁹. caritas z c̄. Scōa militia q̄ ór ſpūal⁹ que est aduerſus carnē z ſanguinē. de q̄ ad Ephe. vj. z Job. vij. vbi dicit. militia est vita hoīs ſuper terrā. Tercia militia est votual⁹ in qua ſūt frēs ſcti Johis Jeroſolomitani hoſpital⁹ z brē ꝓgis de alamania. de quib⁹ infra dicet/ z q̄ndaz tēplarij ordinati ꝑ hoſtes fidei catholice. de q̄b⁹. de ꝓui. cū z plantare. §. q̄ ſi. Qui p vniuerſuz mundū vno z eodē die ꝓpt⁹ q̄ndaz occultā int⁹ ſe nu⁹ tritā heretice prauitatis abhominationē/ papa z impatore clam ſubornātib⁹ fuerunt penit⁹ cū ſuis habitatiōib⁹ vna z eodē die deleti. Quarta militia dici pōt hūanal⁹ ſeu armata de qua p⁹ tactū est. ſed dñs Azo in ſumma ſup inſtitutoꝝ lib⁹. circa ꝓn. dicit. Est ergo militia alia armata alia inermis z literata. vt. C. de ꝓximis ſacroꝝ ſcrinioꝝ. l. ꝓximos ſacroꝝ Iſta ergo duo. vicz arma z leges debent eſſe in ꝓncipe/ z altez ſemp eguit alterius auxilio/ z tam militaris res le⁹ gib⁹ est tam in tuto collocata/ z ipſe leges armoꝝ podio ſeruate ſunt. vt. C. ō inſti. co. ꝓfir. l. vni ca. z tanta gaudent ſil⁹itudinē parit⁹ z ſplendēt vtilitate. vt nomen armoꝝ z noīa eoꝝ. q̄ ita exer⁹ cent⁹. in armis accomodent⁹ legib⁹ z legiſt⁹. leges igit⁹ dicunt⁹ arma. z impator legib⁹ dicit⁹ arma⁹ ri. vt in ꝓin. lib⁹. inſtitutoꝝ. z milites dicūtur aduocati. vnde dicit impator/ nec eñ ſolos nr̄o impio militare credim⁹ illos q̄ gladijs z thoracib⁹ vtunt⁹. ſed etiā milites vicz patroni cauſarū q̄ glioſe voc⁹ ꝓtiſi munimine laborantiū ſpem vitā z poſteros defendunt. vt. C. aduo. diuer. iu di. l. aduocati. ſz his poſtpoſit⁹ militiā armatā aggrediamur/ z de illa copioſe loq̄ndū foret cū ꝓſertī leges z canones de nllo dignitat⁹ honoris aut nobilitat⁹ ornatu poſt reges z ꝓncipes q̄n tū de militia vicz armata poſuer⁹t normaꝝ z diffinitionū diſcretiōes cū milites armate militie nō ſint priuate ꝑſone nec ꝓuati nobiles. ſed quēadmodū doctores ſm maj⁹ z min⁹ in clero ita milites int⁹ nobiles ſūt ingēti ꝓrogatia ꝓualētes. vt le. z no. vj. q. j. §. ſi q̄s de militib⁹. z. xxiij. q. j §. q̄ culpat⁹. z infra clari⁹ patebit. z hmōi militia dignitas est. vt ibidē. c. militare. xxiij. q. j. q̄ cō⁹ tra. z etiā diſciplina. vñ dicim⁹ q ꝓietas ſuadet diſciplinā militarē vicz armatā. z eodē mō ſco⁹ laſticā z clericalē. put le. z no. in. l. diu⁹ traian⁹. ff. ō forj. q̄ndaz tm̄ dicta erat int⁹ milites q z eq̄tes rōani dicebant⁹. vt. C. de equeſt. dig. l. vnica. li. xij. qr aliq erāt alijs ꝓſidentes/ z ptūc ſimplex mi⁹ litia nō erat dignitas. vt. C. q̄ mili. pñt. l. vlt⁹. in pu. z ór Bal. in ꝓhemio digeſtoꝝ ſup rubrj. ad finē. q̄ miles ꝓhonorād⁹ est in ſedēdo vel in incedēdo ſup doctorē ſimplicē/ quē doctorellū vo cat/ q̄z vn⁹ ego ſuz/ vicz hui⁹ tractatl⁹ ꝓco/ ſec⁹ ſi ſit ꝓcellētia ꝓdotat⁹. vt tpe nr̄o fuit Bartho lome⁹ de ſaliſeto. Johs de ymola Petr⁹ de anchorano Anthoni⁹ de butrio z Florian⁹ de ſctō Petro ciues Bononien. q̄s in dieb⁹ nr̄is vidim⁹ glie z honorj magnificētia ceterj ꝑeminētio⁹ res/ z ór rōnez/ qm̄ magj est honorād⁹ q̄ ſua ꝓtute pollet. vt no. in. l. ſi q̄d bella. ff. ō cap. z poſt. lib⁹. reuert⁹. z ꝯ vidi ibidē Ruari dū erā in ſtudio Bononien. de āno dñi. M. cccc. xx. z ſeqntib⁹ q̄ rector ibidē erat vniuerſitat⁹ vltra mōtanoꝝ generoſus baro. dñs Albertus de Limpurg. ſa cri impij pincerna hereditari⁹ Waguntinen. z Herbipolen. eccliaꝝ canonic⁹/ z ibidē docto⁹ rat⁹ dignitate laudabilit⁹ inſignit⁹ Or. vltra. Dict⁹ est aūt miles a militia ſm Azo. i ſumma. de re mili. Est aūt militia. idē q̄ duritia/ q̄z ꝓ nob⁹ ſuſtinet miles vel a mlitudie: aut a malo. qō ſo lent vel ſaltē deberēt arcere ſeu a nūero mille forte. q̄ de mille vn⁹ ꝓcipuus z ſtrēnuus eligebat⁹ in militū q̄ milleſin⁹ dict⁹ est. **Ruſticus** Dic rogo q̄n primū fuerūt milites armoꝝ di⁹ ff. de teſta. mili. l. j. §. milites. ſciplia militātes a ꝓlāt⁹ ſegregati/ z admi⁹ litandū inſtituti: aut tuen⁹ **Nobil⁹** Legim⁹ ꝓ Vegetiū de electiōe militū gl'ioſe ſcriben⁹ dam ad rēpublicā ordinati. tē/ z etiā in alijs cronicj romānoꝝ q̄ndā romulū vb

Capitulum

conditorē ꝓpter rempublicā manutenendā ⁊ ꝑseruandā/primū milites ꝓstituisse/erat aūt idē Romulus tpe Ezechie regis in isrl' ⁊ Osee.āno impij Nini.M.ccc. de quib' legit.iij. Reg. xvij. ⁊ mltis seqntib'/⁊.ij.Paral'.iij. Attū legim⁹ vsuz miltādi fuisse pus. vicz tpe Nemrot gigantis ⁊ Beli/⁊ Nini regū.put.j.dicit. Item legēdo scripturas scrutamur. q̄ duduz ante tpa Romuli/vicz/tpe Ysaac pmarche filij Abrae.⁊ Abymelech regis/q̄ habuit milites/⁊ ducem militū. vt ptz. Beū. xxvj. Item tpe Achab q̄ regnauit in isrl'/⁊ tpe Helie Michee ⁊ Abdie ꝑphetaꝝ fuisse milites. vt ptz.iij. Reg.xx. Item legim⁹ Athaliā matrē Othozie regnasse super terrā/⁊ cēturiones ⁊ milites habuisse/⁊ ipsos introduxisse ad templū dñi. vt.iij. Reg.xj. Itez legim⁹ Josaphat filiū Aza tpe Achab ꝑdicti/⁊ regnantē in uda ꝓstituisse nūez militū in cūctis vrbib' iuda.ij.Paral'.xvij. de q̄ Josaphat.iij. Reg.xv. q̄ oēs iuxta cronicas ⁊ ꝓcordantias scripturaꝝ preceserūt Romulū ⁊ Remū frēm suū. sed sincerius ꝑpendēdo scripturas. put etiā dicit Otto frisigen. lib.ij.c.vj. Ex mille iuuenes electos de plebe milites/ ⁊ centū seniozes ipse Romul⁹ senatozes appellauit/⁊ exhinc militaris ozdo siue ozdinis militū disciplina/senatoria quoq; dignitas exordiū sumpsere. Patet aūt q̄ milites ante tēpus Romuli/⁊ ꝑsertim apd hebreos nō fuerūt tam exq̄site ꝑelecti ꝑ act⁹ strēnuos. put ꝑmittit/sic post tēpus Romuli apd latinos ⁊ grecos. Nam apud illos milites athlete primū dicebant q̄ pugnabāt in colluctacōe et habebāt immunitatem si tria interuenerūt. Primū q̄ in tenera etate fuerūt in arte periti pugnādi. Scdo q̄ habuerint tres cozonas victozie/⁊ ad min⁹ vnā in altera roma/hoc est vel in cōstantinopolitana ciuitate/in grecia aut in vrbe romana/ q̄ est in italia. Tercio q̄ habuerint aduersarijs incozruptis. Ita no. Archid. de reli. ⁊ ven.sanc.c.j. lib.vj. ⁊ latius ibidē ꝑ nouell. et sincere ꝑpendas. q̄ nō omis q̄ militat/miles est. sed omis miles militat/aut militabat. vt miles efficerek/nisi miles fiat ex causa ꝑ ꝓncipis beneficiū. vt infra dicek/⁊ militaris dicit nobil' ex generis stemate/in quo milites rite viribz ⁊ virtute redimiti foze ⁊ ꝑcreari ꝓsueuerūt. Milicia aūt dicit turba cōuentus aut exercit⁹ vel exercitiū militantiū/seu militariū vel militū vl' dignitas ipsa militaris/q̄ ⁊ strocia dicit a straga grece/qd est exercit⁹ latine/ de hmōi aūt militibus/⁊ alijs quos ꝓsequēter impatozes/reges/⁊ ꝓncipes legūn⁹ ⁊ vidimus vsq; modo cōstituisse ⁊ cōtinuasse/⁊ non tm̄ milites/sed etiā mgros militū ozdinasse/⁊ hmōi ozdinationē/ seu militū creationē ꝓtinuasse. vt ptz. C. de offi. mili. l. miles. ⁊ multis sequētib'. Dicti sunt etiā milites executozes vltime iusticie/q̄ ⁊ ꝙiculatozes dicebant: aut tozmozes/⁊ tales etiā chm̄ cruci fixerūt. de quib' Johis. xv. ⁊ xviij. q. v. miles. ⁊. c. nō frustra/⁊ hodie tales in italia dicūtur cauallieri. i. milites. q̄ occidūt vel dāpnatos ducūt ad occisionē de mādato potestatis vel iudicis/ et illi etiā apparitozes dicunt fm Hugo. sed aliter dicūtur apparitozes. C. de appari. ꝑ pto. lib. xij. et in rubzo sequēti. sed de illis nihil ad nostri ꝓpositi dispositionē. solent etiā iuxta legem saxonum quā ꝓfirmat vsus regnoꝝ oim̄ ꝑdictoꝝ sacro impio subiectoꝝ ꝓncipes ⁊ duces ⁊ capitanei. sil'r ⁊ mgri militū: aut rectozis exercit⁹ in apparatib' belluz siue pugnā prelioꝝ immediate indubitant quoq; ꝑcedentib': aut in belloꝝ siue pugnaꝝ acieb' viros strēnuosq; bellatozes fide ꝓbitateq; ꝓbatos in milites indubitāter solēniter creare ⁊ insignire/⁊ creatos seu insignatos docta quadā verboꝝ forma publice patēter altaq; voce ꝓnūciare/⁊ tales ꝓprie tyrones dicunt tanq; ignari noui milites nouit' electi fm Isid. de. q̄ vide. C. de tyro. l. vlt. in. glo. j. Et licz verū militē eccl'iastice militie/vicz/in sacris ordinib' militādo ꝓstituēdus nullus creare possit nisi ꝑ se sit miles eiusdē ꝓfessiōis/⁊ ꝓnceps militie sue/vicz/epūs. vt le. ⁊ no. d. oz. ab epo. q̄ renū. epi. c. j. cū ꝓcor. nec hmōi ꝓncipez militū alius creare possit nisi ꝑ se hmōi ꝓncipat⁹ sit ꝓnceps. immo epus elect⁹ in archiepm ante palei susceptionē aliū epm ꝓsecrare nō pōt. vt de elec. suffraganeis: nec sacerdotē vel laicū q̄s ligare vel absoluere pōt: nisi ꝑ se sit sacerdos. vt de peni. dis. j. verbū dei. cū ꝓcor. Nihilomin⁹ tū hmōi armate militie milites: alius quicūq; licet miles non sit creare pōt: ⁊ creatū ꝓnūciare dūmodo sit de ꝓncipis militie vel belli cōmissione. Hā ⁊ laicus in foro bellicioso siue ꝓtencioso de mādato ꝓncipis pōt absoluere ⁊ ligare clericos ⁊ laicos. vt le. ⁊ no. de iudi. decernim⁹. de sen. ex. porro ꝑ Boff. ⁊ Joh. in sūma ꝓsec. lib.iij.c.xxxiij. q.xxxvj. ⁊ sil'r militē legib' armatū quis creare pōt licet non sit eiusdē facultatis miles siue doctoz aut mgr̄. put facere ꝓsueuit Archid. Bononien. de quo le. ⁊ no. de offi. oz. c. vlt. ⁊ in glo. dūmodo. con militonū. i. doctoꝝ vniuersitatis ⁊ facultat⁹ rigoze examis bellantiū ⁊ ꝓcertantiū assens⁹ accedat. vt le. ⁊ no. doc. i Cleñ. ij. de magi. ⁊ ita pōt q̄s dare qd̄ nō hz. d̄ q̄ d̄ supplen. neg. ꝑlato. c. j. ⁊ i glo. ij. ⁊ etiā pt q̄s ꝓmittere alijs. q̄ ꝑ se nō pt facere. vt. s. dic. c. suffraganeis. d̄ elec.

Q aūt episcopi sint ꝓncipes ⁊ ipsis supiores ⁊ nō illis inferiores ꝓbat. dicēt. j. c. xxiij. ⁊ q abbates possint dare primā tonsurā clericat⁹ patz de ꝓui. abbates. lib. vj. in fi. ⁊ etiā monachis alterius monasterij ⁊ quō patet. lxix. dis. qm̄. in glo. sed hec nihil ad nos. sed in ꝓposito nostro ꝓcedamus. dum aūt militia decorādus huius dignitatis siue ꝓfessionis accepit disciplinā/ ⁊ ꝓ vibrati donatiōis gladij penit⁹ denudati de manu ꝓncipis: aut alterius: vel potius ꝑm antiquos post bellorū pugnā in bellatoꝝ presentia. de manu sacerdotis: aut de altari, put. j. dicetur patenter recepit inuestiturā/ magna quidē reuerentia sibi, put quondā refert intimāduz. immo collatiōis clare altisonantis more sibi cēteriscz suis cōmilitonibꝫ ꝓueniebat ꝓnunciādum dignissime quoqz referēduz lucidissime demōstrationis exemplū mōstruosi ministerij. ij. Mach. xv. c. descriptū. vbi Jeremias ꝓpheta dñi visus est/ extēdissime dexterā suā ⁊ strēnuo militi. videlicz Jude machabeo dedisse gladiū aureū ⁊ dixisse. Accipe sctm̄ gladiū munus a deo ī quo cōcides aduersarios ꝓpli mei isrl̄/ ꝙ hoc igit̄ diuino reuelatiōis verba informat̄ armate militie miles q̄b⁹ vt illi machabeo cōpetit tpalis gladij dignitas quā vt efficaciter accipiāt videt̄ virtute huius verbi accipe in quo oñditur ꝓsone idoneitas. Scō cū dicit̄ sctm̄ gladiū/ demōstrat̄ officij serenitas. Tercio cū dicit̄ munus a deo/ videt̄ cōmissionis solēnitas. Quarto cum dicit̄ in quo cōcides cōcernit̄ ꝓsecutiōis sagacitas. Quinto cū dicit aduersarios ⁊c. in quo ꝓpendit̄ finalis executiōis amenitas/ ⁊ in qua cōsistit eterne remuneratiōis felicitas/ cui⁹ plene describit̄. j. c. xxx. fertilitaſ vtilitas/ dignitas igit̄ tpal̄ ꝓprie que cōpetit huiusmōi militibꝫ in gladio significat̄. Luc̄. xxij. Ecce duo gladij hic/ ⁊ hic duplex potestas/ vicz/ secularis militie in laicſ. ⁊ spūalis militie in clericſ designat̄. de clericſ ꝓnūc nihil ad ꝓpositū. sed alius gladius. put ꝓmittit̄ de manu ꝓncipis nomīe eccl̄ie accipit̄ sinistro latere gerit̄ dextra manu extrahit̄ qua regulariter re infigit̄. Primo igit̄ de manu ꝓncipis accipit̄ ꝙ verba Ezech. c. v. vbi ꝙ eūdez dicit dñs/ fili hoīs sume tibi gladiū acutū radentē pilos. i. oēs eccl̄iaꝝ occupatores ⁊ clericoꝝ offensores. put colligit̄. xxiij. q. j. ꝙ totū. Scō sinistro latere gerit̄. quo cordis archana latent/ q̄ insup fideliter fide nō ficta eccl̄ie suiscz mēbris assistere iubet̄. Tercio dextra manu extrahit̄. vt iuste rite ⁊ legittie certet̄/ ⁊ nil sinistri ꝓficiat̄. Quarto regulariter infigit̄. i. ꝙ post militiā fideliter executā requies vtraqz felicit̄ adipiscit̄. de q̄. j. c. xxx. sincerius dicet̄.

Rusticus Utrū autē militare sit peccatū ⁊ intantum. ꝙ proueniat penitus cuitandum.

Nobilis Hec questio larga. qz non tm̄ militibꝫ ornatu armate militie redimitſ. sed cūctis militantibꝫ hoc est armis ad bella p̄lia quoqz pugnaꝝ exercitia frequēter vsitātibꝫ etiā non nobilibꝫ ꝓgrue videt̄ applicanda. Sciendū est igit̄ ꝑm Augustinū in libro. de verbis dñi tractatu. xix. qui dicit. ꝙ militare nō est peccatū. sed ꝓpter predā pctm̄ est hmōi militiam tractare/ nec criminosuz est rempublicā gerere. sed ideo agere rempublicā. vt diuitias augeat videt̄ esse dampnabile. Propterea eīm quadā ꝓuidentia militibꝫ ⁊ militātibꝫ sunt stipendia ꝓstituta/ ne dū sumpt⁹ querit̄ predo crassēt̄. xxij. q. ij. militare. Unde Greg. scripsit vniuersꝫ militibꝫ neapolitanis dicendo. summa militie laus est inter alia bona merita obedientiā reipublice vtilitatibꝫ exhibere. Quicqd sibi vtilit̄ impatū fuerit obtēpare. ibidē. in. c. sūma. vñ ex his et aliorū patrū dictſ cōcludit Gratian⁹. ꝙ militare nō sit pctm̄. put etiā militabāt Martin⁹ gēma sacerdotū/ ⁊ Sebastianus dei cultor/ quē occultabat militarſ habit⁹ ⁊ ab oīb⁹ amabat̄ Unde miles pōt ad sacros ordines ꝓmoueri/ ⁊ pīsertim ille q̄ ꝓ ꝓncipem creat⁹ ꝓpter merita extra bellū exercitata. vt sepe videm⁹ doctores legū tali dignificari militia. sed ille qui irregularitatē in sua ꝓtraxit militia ⁊ sena exercuerit/ ⁊ bella sepe frequētauerit/ ⁊ ꝓ eum nō steterit qñ occiderit. licet non interfecerit quēquā. vt le. ⁊ no. lj. di. si quis tamen, ꝓpter ambiguitatē duplicatis. i. mortal' pctī talem nō admitterē dicit Joh̄s ibidē.

Rusticus Quot aūt creandus armoꝝ preclecte seu ornate militie/ ⁊ q̄les in se miles debet habere ꝓditiones.

Nobilis Dico tibi. ꝙ in se debet hz̄e sex ꝓditiones sibi legaliter ascribēdas. Prīo ꝙ sit de genere militarū. vt. C. de nego. gest. l. nemi. Scō ꝙ examinet̄ exercitio militari. vt. C. q̄ mili. pōt vel nō. l. j. Tercio ꝙ pīstet iuramentū se nō cuitaturꝝ mortē ꝓpt̄ salutē reipublice. vt. ff. de manu miss. l. publica. ⁊. ff. de his q̄ no. in fa. l. miles. Qui aūt vitio fuge militiā deserūt desertores dicūt̄. vt le. ⁊ no. xxiij. q. vij. quēadmodū. Quarto ꝙ ensē cingat̄. vt. ff. de re mili. l. pen. Quīto ꝙ stigma ei inscribat̄. i. nota vel signum publicū brachijs suis imponat̄. vt. C. de fabricen̄. i. stigma sed hoc modo est abolitū. sed conductū est. vt in calciamētis. baltheo ⁊ calcaribus cognoscat̄. Sexto ꝙ in numero ac in matricula aliorū militū ꝓscribat̄. Unde sunt ꝓsus

Talib⁹ ornatus sit miles iure vocatus. Cingat mucro latus sit nobilitatq; ꝓbat⁹. Script⁹ iuratus sit stigmate nobilitatus. Et addit septimū. vt septenus numer⁹ in hoc similit glorificet. q; sit mente et corpore ad arma ꝓmptus. Unde miles in rei signū ꝓhibet ne agrū emat in terra vel ꝓuincia in q̄ debet opa bellica ꝓagere/ne studio culture a militia reuocet. ff. de re mili. l. milites. sed ego reperi octauū t optimū. vt nō careat amboꝫ testiculis. sed q; ad min⁹ habeat vnū. vt. ff. de re mili. l. qui cū vno/t no. lv. dis. p̄cepta in glo. ij. Item nono. q; non sit dubius de statu suo. i. sub litis ꝓtestatiōe. vtrū sit seru⁹ liber vel ingenuus. ff. de re mili. l. qui stat⁹. ff. de li. ca. l. qui ex libertate. Item decimo qui ab hostib⁹ redēptus est anteq; se luat ad militiū non ꝓmocat. vt in dic. l. qui stat⁹ in fi. Quicūq; aūt spretis hmōi ꝓditionib⁹ aliū de q; milite si gesserit punitur pena falsi siue falsarij/ t matie si facit. vt officia publica valeat exercere. vt. l. eos. ff. de fal sa. t vidi quēdam clericū corporis vicio claudū/ t eius occasiōe apud nos mendicū/qui cōsequēter ꝓgrediens in aliene terre māsiones/ cū als fuerit elegāt⁹ forme suas multū astruebat generosas ꝓditiones/ t q; in terra bohemoꝝ bellis t prelijs plagarū t vulneꝝ liuore se membris viciatū/t reb⁹ bonis t possessiōib⁹ ibidez depredatū/t inibi militiā multis cōmilitonib⁹ p̄sentib⁹ laudabilit ornatū asseruit/ t se ꝓ tali nostratib⁹ videntib⁹ in ciuitate Colonien. t in curia marchionis Brandenburgen. t alijs locis tenuit t reputauit/ t hoīm cōis opinio q; mlta tpa ꝓtinuauit/hic em̄ quia militiā simulauit q; iura p̄dicta crimē falsi cōmisit cū eo. q; als multū veritate curialit abusus fuit/ t nūc nescio qualit statū terminauerit/ hinc notabis bene meritus p̄missis ꝓditiōib⁹ sibi nō obstātib⁹/etiā si sit rustic⁹ vel plebeus nat⁹ q; ꝓncipem miles fieri pōt indubitat⁹. vt ꝓbat. lib. feu. in. c. de pace tenēda/ t etiā serui pñt aspirare ad vtrāq; militiā dearmata. patz. C. qui mili. nō pñt. lib. xij. in rubrj. t. l. vlt. ibidē de celesti sine clericali ptz de quibus non ordi. q; totū. Item puer habz fieri miles bñficio ꝓncipis ad parentū magnoꝝ/vicz nobilium baronū t alioꝝ qō ꝓbatur in. l. sed t miles in. §. iam aūt. ff. de excu. tutoꝝ. C. de filijs offi. mili. q; in bello moriūtur. l. j. Qō videbat fecisse Sigismūd⁹ impator in ciuitate senaꝝ q; infantulum in cunabulis ꝓpter merita p̄is in bello strēnuissime t glorioſissime ꝓtunc certantis et extincti militē creauit/ t tal cō

Rusticus Qui sunt aūt effect⁹ vere militie t tales. vt in eis negligent agētes rōnabilit ꝓcipiāt q̄scūq; talit ipsos acri-

Nobilis Dicit Policrat⁹. lib. vj. c. vij. Q; sint octo tales effect⁹/ Prim⁹ ter increpantes. ordinate eccliaz defendere. Secūs p fidiā impugnare. Tercius sacerdotiū venerari. Quart⁹ pauperū iniurias ꝓpulsare. Quint⁹ ꝓuinciā pacare. Sext⁹ p̄ suis cōmilitonib⁹. vt sui sacramēti docet descriptio sanguinē fundere/ t si opus est aniaz pro eisdem ponere. Septim⁹ alienū non p̄dare vel rape. Octau⁹ in instū bellum nō inferre. sed vt iudiciū faciat ꝓscriptū ad exercendū officiū suuz. sed iudicij rōnalis eq̄tatem. t ꝓtra predictos militia effect⁹ faciētes antiquit⁹ pena duplici puniebant⁹ p reductionē ad ordinē peditū sicut ponit exemplū Ualerius. lib. iij. c. ij. De Aurelio magnifico viro qui filiū suū virgis cesuz militie munere ꝓuatū int pedicos officio fungi coegit/eo q; ei⁹ culpa castra fuerūt ablata. Secundo puniebat⁹ pena mortis. put narrat Uegetius. de elec. mili. lib. iij. c. j. solent etiā milites cōtra effect⁹ predictos excedētes degradari quēadmodū milites ecclīastici ꝓpter excessus vicz vt militie sibi detrabant⁹ insignia/ t a militia talit remot⁹ a castris reijcit ꝓuatus cōsortio t ꝓuilegio militari. vt ōt lex. ff. de bis q̄ no. infa. l. ij. §. ignomie. causa. t talis est infamis. vt ibidez ad idem. ff. ō re mili. l. iij. §. pena. in auē. vt clerici apō suos ꝓpios episcopus cōueni. §. vltio aūt et le. t no. in. c. ij. de penis. lib. vj. Item si miles deliquit in militia taliter q; sibi solēnis penitētia iuxta ritū eccl̄ie indicitur ad militiā non reuertet. vt le. t no. c. ꝓtrariū. de peni. dis. vj. tē.

Rusticus Habet ne aūt p̄ ceteris natione sibi paribz ꝓuilegiū miles. vt sue conditiones dinoscantur vberiores.

Nobilis Priuilegia militum fideliter sue dignitatis officia iuxta suarū regulaꝝ normas exercentiū fm antiquos fuerunt plura. Nam ab oīnib⁹ angarijs t pangarijs t sordib⁹ muneribus in quocūq; loco degētes erant immunes/ t q; iura licenter ignorabant/ t licet fuerint in patria potestate in castrensi peculio testari poterāt/ t q; ex publico fisco nō ꝓmittebātur egere/hec Uegetius/ t hodie talit debz seruari. vt. C. de veteranis. l. j. t. ij. t insup vtroꝝ militū gaudent ꝓuilegijs maritoꝝ suoꝝ dum absentes sunt mariti causa reipublice. C. de vx. mili. l. ij. de hmōi priuilegijs militū vide. put dicit dñs Azo in summa de testa. militū. li. vj. ℣. būc mili-

Rustic⁹ Habent ne milites aliquaz iuramenti

tes. t q̄n milites amittūt hmōi sua ꝓuilegia vide ibidē. §. vlt. formā cū supra dixeris de ipsoꝝ iuramento q; quā t ipsoꝝ dignitas t dignitatis fidelitas t fi-

delitatis legalitas determinatā recipiat disciplinitatis ⁊ curialitatis normam. **Nobilis** Utiq; militū dignitas ⁊ fidei sinceritas ꝓdunt iuramenti forma/⁊ forme verborū veritas. Nam ſm Vegetiū iurant vt primū deo fides debita. deinde ꝓncipi ⁊ reipublice ſuec incolomis Teneāt & eccl'ie obnoxij ſacramēto tacito vel expreſſo/licet eīm forte iuramēti ſolēnitas nō ſit ad oīes milites expreſſe ꝓlata/tū ad eius obſeruantiā eos coartat ⁊ inuitat officij neceſſitas ⁊ fidei ſinceritas. immo ſue militaris dignitatis extrinſeca ⁊ intrinſeca qualitas/⁊ in dicta ſeu iniuncta cōſuetudinaria ꝓbitas/Milites eīm ſunt man⁹ reipublice ſicut eīm in corpore humano ⁊ naturali man⁹ officiū ſit adimplēda nociua/⁊ ad ꝓcutiēda infeſtantia et ad attrahenda neceſſaria/⁊ ad ꝓſeruādum oīa alia mēbra: ac etiā defendendū mēbrorum aliorū officia/ſic milites de iure publicā ad cuſtodiā ⁊ tutelam ꝓncipis qui eſt caput iure diuino ⁊ hūano ſunt ſolēniter ab antiquo. ꝓut patet ex ꝓmiſſis ordinati. Unde ſaluator. Matt. x. Eſtote prudentes ſicut ſerpētes. ſup quo Auguſ. ij. de doctrina chr̄iana. c. v. Prudentia ſerpētis eſt. q̄ corpus ꝓ capite exponit. ſcz in modū ſcuti rotūdi ipm caput defendēdo. de huiuſmōi reipublice manib⁹, ait pſalmiſta. Qui docet man⁹ meas ad prelium ⁊ digitos meos ad bellum. pſal. cxxxiij. ⁊ Jacob patriarcha duz būdixit filio ſuo Jude dicit. man⁹ tue in ceruicib⁹ inimicorum tuorū. q̄ nouit eum fore bellatorē inclitū. vt Beñ. xlix. in dom⁹ ſue ſtirpes generationū Aboleunt eīm ꝓſuetudo que q̄ndam cū magna ſeruabat ſolēnitate/vicz/qm̄ ea die qua q̄s militari cingulo decorabat: aut in bello miles ꝓclamabat eccl'iaz gloriant' adibat gladioq; ſup altari poſito ⁊ oblato quaſi celebri ꝓfeſſione ſeipm obſequio altaris deuouebat/⁊ gladij. i. officij ſui iugem deo ſpōdebat famulatū/nec neceſſe eſt. vt hoc ꝓbo ꝓficiat firmiter indicta. vt filio nato mox tutela p paternū naturalem affectū ſibi fertur iniūcta. cū naturaliter patern⁹ affect⁹ vincat oēm affectū. vt. C. de cura furioſi. l. vlt. in ꝓn. in hoīe eīm illiterato/⁊ qui magis arma noſcere debet q̄z lr̄as non oportet ſemp. vt dictū eſt. q̄ ꝓfeſſiōis exigat litteralis ſolēnitas. ſed hominib⁹ potius ꝓuenit lr̄atis. ꝓut ſepe vidi. ꝓut ꝓmittit doctores leguz: aut vtriuſq; iuris valētiſſimos p principem milites creari/⁊ hmōi militia legaliter vti. Unde de militib⁹ ꝓxie dixit Iſid. ⁊ habet. j. di. vbi. ſic poſt eū ōt Gratian⁹ ius militare eſt belli inferēdi ſolēnitates federū ſanciēdi noxi⁹ ſigno dato egreſſio in hoſtē vel cōmiſſio pugne. Itē ſigno dato receſſio. Itē flagicij militaris diſciplina ſi locus deſerat. Item ſtipendiorū modus dignitatū grad⁹ premiorū honor veluti cū corona vel torques donātur. Item prede deciſio ⁊ p ſonarū qualitatib⁹ ⁊ laboribus iuſta diuiſio ac ꝓncipis portio. Hec ibi. Unde inter cōmilitones debet eſſe ſocietaſ ꝓpꝛietas/ex quo inter eos plena fulgore cōueniat honeſtas/cum in honeſtarū rerum nulla ſit ſocietas. ff. p ſocio. l. ꝓtermittendū. quare ⁊ multū optatur militaris necnō ſcolaſtica noticia talib⁹ vt p̄mittit̄ ꝓuerſationib⁹ fidelib⁹ cōtracta. ff. de caſtren. pecu. l. miles. ij. ⁊ l. ſi forte. in fi. ⁊ le. ⁊ no. in. c. inno= **Ruſticus** Et q̄d de milite depaupato dicis cui p imperatorē ꝓncipis vel tuit. de elec. vniuerſitatis fiſcum non eſt ꝓuiſum q̄ aliquādo concernis.

Nobilis Credo ſi miles fuerit depauperatus/⁊ taliter ꝓut dicis nō fuerit ꝓuiſus ⁊ penuria preſſus/⁊ ſi deficit paſtus quēadmodū miles chr̄i cui ſtipēdia nō ſufficiūt eccl'iaſtica ex artificio victū q̄rat. vt. xcj. di. clericⁿ victū. Nam ⁊ Paul⁹ nobil' ⁊ miles chr̄i officio clericali q̄ in ꝓdicādo ꝓſiſtit cōſtitut⁹ p victu manib⁹ laborabat. vt. x. q. iij. cauēdū. xvj q. j. ꝓdicator. de con. cū apl'us Act. xviij. ⁊ ibidē clari⁹ p mgr̄m in hiſtor. Maior eīm eſt ceteris paribus miles chr̄i aut militia chr̄i q̄z militia ſeclari. de cle. ꝓiu. c. fi. p oſt. Unde legim⁹ Octauianū imperatorē mūdi q̄z ꝓncipē filios ⁊ filias ꝑ rore variabil' ict⁹ ⁊ fortune mutabil' ⁊ fallacis impetū volubilē diuerſ artib⁹ teneri ſ in annis diligent' armaſſe. Non tm̄ licz militi ſeclari. ꝓut nec militi chr̄i q̄uiſmō mercari. ſz magis agricultur̄ occupari. vt i dic. c. cleric⁹ victū. ar. C. epi. ⁊ cle. l. ij. ſz ſi laborare nō p̄ōt extūc libere ſibi mēdicare. ꝓut cuilib⁹ ḡuato licebit appellare. vt. lxxxij. di. c. j. cū ꝓcor. ⁊ tūc poti⁹ ſibi q̄z ignobilib⁹ dabit' elemoſina. ꝓut plene le. ⁊ no. i. c. nō ſatis. lxxxvj diſt. ante medium. **Ruſticus** Sed q̄z ſup̄ nō ſine cauſa de militib⁹ tetigiſti religioſa ꝓfeſſiōe corruſcantib⁹ mihi videt mōſtruoſa in natura loq̄ ꝓnūc de militia religioſa/⁊ q̄z de deuocōe lupina ſeu ꝓtēplacōe vulpina: aut hūilitate leonina vl' curialitate porcina adinſtar dū citharā ꝓcordare cū voce ꝓmēdamus aſinina. **Nobil'** Forte nō multū offēdis rōnū molimina. ſcio q̄ religioſi ciſterceñ. ꝓterea ſuis barbatis monaſterioꝝ puerſ nulli⁹ venerāde ſolēt cōmittere negociatōis miſteria in finē ne ꝓſone q̄ſi rudes ipite ⁊ laicales dñarent' demū p abuſiōis ꝓmertū ſup ſacerdotal' venerāde dignitatis monarchia. Nā patēter q̄ dicis. vt ita loq̄mur militaribus ordinibus/vicz ſobānitaꝝ ⁊ alboꝝ cruciferoꝝ puerſi barbati/q̄s

milites vocant dignissime clericalis. immo sacerdotalis prelatiõi preferunt/ & q̃ iste sacri ordines his ꝓphanis militib⁹ subordinãt/ & tanq̃ dñs seruo/ & discipulus mgro supponunt/ & huius efficacia signaculoꝝ monstra patẽter ꝓcernunt. Nã sicut in alijs religiosorũ monasterijs eccl'ia videt ꝑter ipsius dignitatẽ & sui diuini frequẽter celebritatẽ signãter eminẽtior locꝰ. sed eccl'ie siue capelle tanq̃ indignior habitatio i dictoꝝ cruciferorũ monasterijs domib⁹ siue mãsionib⁹. & hoc ꝑter pallatia curialitatis amore magnifica nimiũ prepollentia eccl'ie nõ nitent nõ apparent. sed quasi sub alijs domũculis suffocant despecta/ insup videmꝰ plerũq̃. q̃ excellenter eorũdem religiosoꝝ habitacl'a: aut cognine: seu promptuaria maiori pollent ornatꝰ pulchritudine/ & sinceriori frequẽtant conatꝰ sollicitudine/ q̃s ipsoꝝ eccl'ie vel capelle in quib⁹ indulgentiarũ thesauri vident residere. O rudis nobilitas & crudelis ruditas & pestifera ruditatis immanitas/ ꝑ quã celestis militie dignitatẽ suppeditat serenitas. vt exaltet insensata scurrilitas/ & si hmõi milites se ꝑter humane nobilitatis excellentiã que tñ ꝑut predixim⁹ ꝑ religionẽ penitus obfuscat se ꝓponere presbyteris ꝓtendũt/ & nõ nouerũt. q̃ ꝑ obseruantiã regule sci Augustini nobilitati/ si quã hñt patenter renũciarunt. vt le. & no. de pur. ca. c. j. & in glo. vlt'. sed esto q̃ sint multũ nobiles/ videamꝰ quantũ toti mũdo seu eccl'ie ꝓficiant ꝓnũc militãtes vt ecce/ hũ Johannite modicã terre portiunculã/ vicz insulam Rodianã ab infidelib⁹. vt asserũt vocãdo custodiũt/ & panẽ paupeꝝ deuorare nõ erubescũt/ & ꝓrie fratres hospitalis Jerosolomitani sci Johis se ꝓtinue nolare ꝓsueuerũt. qui tñ Johs elemosinariꝰ patriarcha Jerosolomitanꝰ ꝓrie dictus hunc ordinẽ in volũtaria pauptate & ꝓprij abdicatiõe/ & in ciuitatis Jerusalem & peregrinoꝝ illic venientiũ defensione & ꝓductiõe. put in dieb⁹ suis ꝓsequẽter sibi successores ꝑ tpa strictissime tenuerũt feliciter fundauit. sed ad quid als eccl'ie ꝓficiũt notãter videmꝰ. Nam eccl'ie vniuersalis fructꝰ/ & particulariũ eccl'iaꝝ redditus & puentꝰ inutilit quoq̃ ꝓphane deo et homib⁹ odiosa inflatiõe pomposa religione quoq̃ supba omis deuotiõis apparatu denudata penit⁹ indignãter ꝓsumũt. Quid aliud q̃ndam de tẽplarijs querelose terraꝝ voces ꝓncipuꝝ ad summos põtifices retulerũt/ nisi q̃ inaniter & infructuose terrã sterilẽ occuparũt/ sic albi cruciferi Prussiam ꝓtra infideles ꝓut asserit custodiũt & milites dicũtur/ q̃ nec paganos nec gentiles/ nec sarracenos/ nec hostes fidei catholice aspectu tñ ꝓsequũtur/ & ꝓpter hmõi inutiles apparatꝰ multoꝝ pauperũ cibos/ & multoꝝ fructꝰ eccl'iaꝝ decimas quoq̃ reddit⁹ & puẽtꝰ crudeliter in aniaꝝ periculũ suaꝝ ocio vacãtes inq̃namentis delectantes curiose ꝓsumunt: ac si dicerem⁹ de cuiuslibz istoꝝ ordinis fratrib⁹. q̃ vtiq̃ milites dicunt & crucifixi stipẽdio militaribz baltheis/ & armate militie potẽter ornamẽtis vtunt. sed maior eoꝝ pars est/ & oẽs quasi/ qui nequaq̃ alicuiꝰ militie strẽnuitatis actus exercuerũt. immo vulnera bellatorũ hostilit infficta/ nec cruorẽ humanũ misi dum solacij gr̃a peculant minutiõe sanguis deliciose fruerent videre meruerũt. sed qõ salubrius est sincere ꝑpendas. q̃ hui⁹ religiõis habitualitas sit paupeꝝ nobiliũ hospitalitas q̃ fodere neq̃unt/ & mendicare patẽter erubescũt/ & igit in hmõi domorũ tabernacula se clemẽter transponũt/ & inibi ꝑ lanceas ferreas verub⁹ verutatis ꝓformes gallis gallinis gallinacijs/ caponib⁹/ pauonib⁹/ pdicib⁹/ anserib⁹/ anetis/ aucis/ altilib⁹/ palumbis/ colũbis/ & alijs carnib⁹ ferinis inquilinis delicioſissime rustitis frixatis & politis/ ne fastidiat odoratus/ gustus/ tactus/ visus/ & auditus/ diligent cõtendunt/ & hmõi lanceas talit sarcitas et laureatas: ac amictas virilit agendo coꝝ ꝓfortando pugnare ꝑliare. silr & bellare ꝓbis vbi foret opus facto audent se ꝓoccupare ꝑsumunt. sed hec. q̃ nihil ad nos lati⁹ ꝓsequi/ licet posse mus ꝓnũc nõ intendim⁹. & c̃.

Rusticus Suꝝ ꝓtent⁹ de hmõi militie. vt ita loq̃mur religiose conatib⁹ sed dic rogito de militia ꝑ maris fretũ: aut sepulcri dñici visitationẽ: aut als ꝑ itineris spacioſi terre revolutionẽ mnltis sumptib⁹ laboribz & expẽsis acq̃sita.

Nobilis Nos putam⁹ verisimilit censendos tãq̃ doctoꝝ bullatos ꝑ principẽ ꝓmotos illoꝝ respectu q̃s nouim⁹ ꝑ examis rigorẽ laureatos/ vidi tñ nup salua pace ex studijs lombardie supuenientes recent tepido rigore/ & frigido sapore ꝓmotos. Nihilominus tñ illos milites/ & hos doctores disparib⁹ meritis arbitramur venerãdos. Haz q̃d laudis putas hũane hmõi nobiles reportare/ nunq̃d & vetulas videm⁹ maris vndas transmeare sed si vltra de militib⁹ & militũ disciplina norma regulaq̃ videre volueris/ vide Pollieratũ et Vegetiũ renatũ de electiõe militũ. Item Valeriũ maximũ. lib. ij. c. ij. Item Bernhardũ ad milites tẽpli/ & Johannẽ de lignano in tractatl'o suo de duplici bello/ & largissime cõmendatoreꝝ Lathonis in ꝓhemio. ij. §. xv. Item. C. de comitib⁹ rei militarꝝ. li. xij. Item. C. e. lib. de ꝓui. eoꝝ

qui in sacro pallatio militant. Item. C. qui militare pñt vel non: ⁊ de huis ad militiã vel dignitatẽ conspirãtibꝫ. e. lib. Item. C. de re mili. e. lib. ⁊. ff. de re mili. Item. C. de castrensi testamẽto militũ. e. lib. Item. C. de erogatiõe ⁊ transactiõe militũ. e. lib. Item. C. de militari veste. e. lib. Itẽ. C. de comeatu. i. remuneratiõe que dat militibꝫ in exercitu. e. lib. Item. C. de tyronibꝫ. Item. C. de filijs officialiũ militũ qui in bello moriũtur. e. lib. Item. ff. de castrensi peculio. Item. ff. de veteranis. Item. ff. de testamẽto militari. Item insti. e. ti. Item. C. de testamẽto militari. ⁊ ibidẽ. e. ti. Azonẽ ꝑ extensum. Item in libro feudoꝝ ꝓmo. quo tpe milites inuestituram petere debẽt. Itẽ de vasallo milite qui arma bellica deposuit. e. lib. Item de milite vasallo qui cõtumax est. e. li. Itẽ. xxij. q. j. ꝑ totũ ⁊ ibidez. ⁊ in oĩibꝫ ꝓdictis legibꝫ legere poteris si placet de militibꝫ ⁊ iure militari ad mẽs affectꝰ / ⁊ ne rurali tabescas tedio de militibꝫ vltra placitare penitꝰ postpono.

De principibus ⁊ nobilibus super quibus romani imperij fundatur potentatus. Capitulũ decimũsextum Aut Rusticus.

SUm competentẽ informatꝰ de quorũdam cõditione nobiliũ sub imperio romano militantiũ licet frequẽt frustra locutꝰ fueris ⁊ aperuerꝭ os tuũ / ⁊ absq; fundamento verba mltiplicaueris, put dixerũt ad Job. amici sui dũ de vicio ipsum accusauerint loquacitatis. Unde Greg. ibidẽ moral. xxvj. c. xv. sed q̃z esse ꝑ̃ arrogantiũ solet viciũ. vt ⁊ pauca credãt / que ipsi multa dixerunt / et multa credant que ipsis pauca dicunt. quia em̃ sua semꝑ dicere volunt. aliena audire nõ possunt. vim se pati existimãt. si ea que moderate sentiũt immoderatius nõ effundant. Hec ille. Sed quicq̃d sit quia sup illustriũ necnon illustriũ spectabiliũ ⁊ clarissimoꝝ ordo sub Justiniani chr̃ianissimi romanorũ imꝑatorũ maiestate / quondã multa ꝑuidentia cõstitutꝰ ꝑnunc videt abolitꝰ / modo scire delectat ꝓncipum / ⁊ alioꝝ nobiliũ ⁊ ꝑsonaꝝ ordinẽ et regulã sup quibꝫ romani imperij maiestas ad ꝑsens tãq̃z sup Bases ⁊ colũpnas suas fertur fore fundata si-

Nobilis Dignãter attẽde. q̃ increpatiõis tue verba rustico more ꝓpomilit ⁊ firmata. sito nobilit in patientia possiz sufferre / patientiã ꝓ sili quodam breuis relatiõis eloquio citius q̃ poteris tue solutionẽ qtõnis ꝑpende. Nam iuxta Karoli q̃rti romanoꝝ imꝑatoris ꝓstitutionẽ / q̃ karolina dicit principũ ⁊ nobiliũ in germania ꝓstitutoꝝ certꝰ multũ notabil repit ordo descriptꝰ curialibꝫ antiq̃s notissimꝰ vbi dicit inter cetera. q̃ quattuor generosi sunt ꝓncipes inclite ꝑsapie sanguinis alte ab euo longo ꝑducti clarissime / ⁊ ꝑnunc magnificentia fuere singlari apd̃ augustos / ⁊ rempublicã ꝓncipales ꝓncipalissime sup quibꝫ romanũ digne ꝓstituit imperiũ. immo notant rite describit fore fundatũ. Primꝰ itaq̃z ꝓnceps est comes palatinꝰ Reni de magno pallatio Treuereñ. de quo. s. dictũ est. Palatinus aũt dicit vicarius publicus imꝑatoris. quia quodãmodo gerit vices ꝓncipis ⁊ sumit ꝑ eodem. ita no. in glo. j. C. de palatinis sacraꝝ largitionũ. l. j. Unde aũt moderni ꝓncipes palatini receperit ortũ ⁊ originẽ plene videb. j. c. xx. ꝑ. Item legimꝰ in libro qui dicit viridariũ tẽ. Scõus ꝓnceps est dux Brunswiceñ. in saxonia. de cuiꝰ origine similit ibidẽ. Tercius dux Lotaringie in gallia. Quartus ꝓnceps dux Suevie in germania cuius domꝰ penitꝰ defecit. vt. c. xix. dicet. j. ¶ Item sunt quattuor marchiones ꝓncipales ꝑ ceteris marchiõibꝫ mundi precellentiores. Primꝰ marchio Hozavieñ. Scõus marchio Wisneñ. Tercius marchio Brandẽburgeñ. Et quartꝰ marchio Lutringeñ. ¶ Item sunt q̃ttuor comites ꝑuinciales qui ⁊ Lantgrauij vulgo seu impꝛopꝛie nũcupant inter alios spectabiliores. Primꝰ lantgrauius Thurigie. Scõus lãtgrauius Hassie. Tercius lantgrauius Alsatie. Quartus lantgrauius Luchteburgeñ. ¶ Itẽ sunt quattuor comites castrenses ꝓncipales / qui ꝑ ceteris videtur notabiliores qui vulgo burggrauij dicũtur / ⁊ qui olim palatini dicebãtur / ⁊ nunc ad differentiã palatini comitis Reni supradicti Burggrauij nuncupantur / ⁊ est nomen fictũ a theutonicorum ydiomate / sicut sepe fingimus nomĩa a gallicorũ vulgari. vt de vi. ⁊ ho. cle. c. j. lib. vj. Et hoc licet. prout similiter a Tuscorum ⁊ Lombardorũ ꝑlatione. vt no. Archiđ. ibidem. cum ꝓ terminus Burggrauius non sit in grãmaticorũ norma positiua cõscriptus: aut aliquibꝫ legibus deliguatus. ⁊ ꝓꝑie dicuntur palatini. vt. C. de castreñ. peculio omniũ palatinorum. l. vnica. et. C. de ꝑiui. eorũ qui in sacro pallatio militãt q̃si ꝑ totũ q̃ ⁊ aulici dicebant tpibꝫ Belasij pape ⁊ Anastasij ⁊ Justini imꝑatoris ⁊ tpe quo Boetius in italia claruit / ⁊ put legitur in histoꝝ.

Capitulum

Friderici ꝑmi impatoris.de palatinis de Thubingē in sueuia. ⁊ de witilikbach in Frāconia qui ꝓprie ab impatoris pallatio/cui quondā adherebant noīa dicunt̄ traxisse/ cū eorūdez castra ꝑ ceteris castris pallatia nō fuerint aut habuerit.De palatis ꝙo sacraꝝ largitionū ⁊ reꝝ ꝑuataꝝ vide.C.e.ti.lib.xij.qui ꝓnunc nō sunt in vsu nr̄o.vndē de ipsis nihil dicem⁹.sed de modernis loq̄mur.Prim⁹ igit̄ Palatin⁹ siue Burggrauius ōr Rurenburgē.Scūs burggrauius Magdaburgē. Tercius Burggraui⁹ Strauburgē.Quart⁹ burggraui⁹ de Rineck. Item sunt quattuor comites maiores/ ⁊ minimi int̄ ꝓncipes/ cū vtiq; ꝓncipes sunt tenti ⁊ nominati. ꝓut oēs iā ꝑdicti supiores/⁊ est ꝑm⁹ comes Cleuēsis.Scūs comes Schwartzburgensis. Tercius comes Lilie/ Et quart⁹ comes Sabaudie. ¶ Itē sunt quattuor barones ꝑ ceteris legaliores/ ⁊ hȳ ⁊ inferiores nō sunt ꝓncipes Prim⁹ baro de Limpurg.de q̄ in.c.ꝓxie s.de baronib⁹ fecim⁹ mentionē. Scūs baro de Dosis. Terci⁹ baro de westerburg. Quart⁹ baro de Alwald. ¶ Item sunt quattuor milites aut militares ꝓncipales.Prim⁹ miles de Andelo. Scūs miles de Strongendoch.Terci⁹ miles de Weldingē. Quart⁹ miles Freudenberg. ¶ Item sacrū imperiū est fundatū sup quattuor ciuitates. vicz. ꝑmo ciuitatē Augustēn. Scūo sup ciuitatē Wetēsem. Tercio sup ciuitatē seu oppidū impiale Aq̄sgrani.Quarto sup ciuitatē Lubicēn.¶ Item fundatū est imperiū sup quattuor villis.q̄ꝝ Prima est villa Babēburgēn. Scūa villa Schletstatēn.Tercia villa Hagnawēn.Quarta villa Ulmēn.Item fundatū est imperiū sup q̄ttuor rusticos/ q̄ꝝ Prim⁹ est rustic⁹ Colonien. Scūs rustic⁹ Ratisponen. Tercius ꝙo rustic⁹ Constantien.Quartus aūt Saltzburgēn.dioc.Sūt ⁊ plures alij comites ⁊ barones. ac nobiles sacri romani imp̄ij ꝑpetui ⁊ psonales in stirpes ⁊ successores suos officiales:aut officialiū ꝓncipaliū substituti in certas nobiliū ꝓgenies ordinati. quoꝝz ministeria que diuersa sunt scire volueris supradicta Karoli quarti statuta perlegere poteris. et hic ꝑquiescendū deliberauim⁹/ne tabescentis animi torꝑore crucieris.

De plebeis qui nobilitari videnť ⁊ nobilibus qui sublimius nobilitatis gradib⁹ elevant̄ Capitulū decimūseptimū. Ait Rustic⁹.

Nunc q̄ dixisti plerūq; cōia/⁊ freq̄nt̄ vt didici vilescūt sicuti q̄tidiana igit̄ an trorsum vadam⁹ ad alia Dic q̄so an ne iure scripto vel ꝙ suetudine rustic⁹ vel plebe⁹:aut ciuis vel burgensis vel vban⁹ possit nobilitari/ seu nobilitaꝝ titulo de nouo decorari:aut nobil̄ q̄cūq; ḡdib⁹ eminētioribꝫ nobilitaꝝ ꝯsigniri.

Nobilis Bono mouer⁊ desiderio. sed tenui q̄ quer⁊ talit̄ expediri non ꝑ̄t ꝑmōis curricl̄o. Vñ primū decz decent̄ certo pscrutare ꝑ loquio. vicz. q̄s sit rustic⁹. q̄s plebeus siue gregal̄. ⁊ q̄s ciuis siue burgensis. oppidan⁹. aut vrbanus. siue vicaneus. ⁊ rustic⁹. q̄s sit ꝓprie tue psonalitaꝝ ꝓportiōe. ⁊ tui ⁊ tuoꝝ ꝓgenitoꝝ descriptiōe notant̄ demōstrasti. Dr̄ eīm rusticitas ꝑm cancellar⁊. Parik. nō a rure sed ruditate.sed ꝑm Jsiō.rustic⁹ rus colens. ⁊ rusticitas moꝝ est oper⁊ rusticatio.⁊ Grecism⁹ dixit rusticus a rure. qm̄ rus est sibi cure. ⁊ oīnis rustic⁹ rural̄ appolidis.i.extra ciuitatē vel fine ciuitate dici pōt. et insup plebe⁹ est. ⁊ nō ecōtra. q⁊ sup ꝑ plebe⁹ est q̄libz cuiuscūq; ꝓditiōis hō carēs dignitate. vñ ꝑm eūdez Jsiō.⁊ etiā Papiā gregal̄ ōr nō tm̄ rustic⁹.sed vil̄ q̄libz ꝓpl̄ar⁊. vñ ⁊ Bressluti dicūt̄ pedestres castra nobiliū seq̄ntes/⁊ hȳ ꝓprie nō ꝑ̄t dici ignobiles. sed tm̄ ille q̄ est ignot⁹ ⁊ vilis.⁊ obscuri gener⁊ cui⁹ nec nomē q̄dē scit̄. vt ōt Jsiō.Et ibi.x.Vñ nō seq̄t̄.q⁊ ille q̄ nō est nobilis.q⁊ ꝓterea sit ignobil̄.sic nec seq̄t̄.ille nō est alb⁹.q̄ est niger.cū ambo possint eē alteri⁹ ꝓditōis.de q̄ pleni⁹ scriptū est.s.c.vj.Popular⁊ aūt ōr q̄ est de ꝓpl̄o.⁊ nō de oī ꝓpl̄o.q⁊ ꝓpl̄us sumit̄ mlt̄⁊ modis.q⁊ aliq̄n ōr mlt̄itudo hoim ī vna villa cōmorantiū vel ciuitate. vt Tre.j. sola ciuitas plena ꝓpl̄o.⁊ Act̄.xviij. ꝓpl̄us est mihi mlt⁹ in ciuitate hac. Itē ōr turba vicioꝝ iuxta illō.Audi filia et vide obliuiscere ꝓpl̄m tuū.psal.xliij. Aliq̄n ōr ꝙuēt⁹ angeloꝝ.vñ legit̄ de abraā. Beñ.xxv.q⁊ moriēs ꝙgregat⁹ est ad ꝓpl̄m suū.i.adiūct⁹ ꝙsortio angeloꝝ.vt ibi ōt glo. Aliq̄n ōr ꝙuēt⁹ iudeorū q̄ respectu gentiū q̄ irrōnabiles erāt ꝑ idolatriā dei dicti sūt ꝓpl̄us. q⁊ magꝭ sūt rōnabiles ꝓpt̄ cultū vn⁹ dei. vt Ruth.c.j. Popul⁹ etiā ōr a pol̄. q⁊ est ciuitas in q̄ hoies sūt.q̄ in eodē iure politico regunt̄.vnde psal.ij. Quare fremuerūt gentes ⁊ ꝓpl̄a ⁊c. Aliq̄n dicit̄ ꝙuentus fideliuz qui magis rationabilis q̄ꝫ synagoga. Unde ⁊ ecclesia solet dici respectu ꝙuentus iudeorū qui synagoga dicitur. vt Matt̄.j. vbi dicitur ipse videlicz dñs.saluū faciet ꝓpl̄m suū vicz cristianum.

Aliqñ ꝑplus ꝺr collectio nobiliū ⁊ ignobiliū ſiḷ. vt ꝺt Jo.an.in dic.c.fundamēta.de elec. Sed plebs eſt ignobiliū tm̃ collectio. ⁊ dicit a pluralitate. qz plures ſūt ignobiles q̄ nobiles. vt Jo. an. ibidē. ⁊ inde plebeus ,put predictum eſt. Legit tm̃ ⁊ no. inſti. de iur. naturali. §. plebs, vbi ꝺr Plebs aūt a ꝑplo eo differt q̄ ſpēs a genere. Nā ⁊ appellatiōe ꝑplī vniuerſi ciues ſignificant cōnumerat; etiā patricios ⁊ ſenatoribꝫ. Appellatiōe aūt pleb ceteri ciues ſine patricijs ⁊ ſenatoribus ſignificant. Unde plebeus hō dict⁹ ſine dignitate. vt dictū eſt. §. alit tm̃ ꝑ Archiḍ. xlv. diſ. ſed illō. ⁊ plenius de ꝓben. q̄s. ſ. li. vj. in ꝟ. cathedrali. Itē de ꝓcess. pre. poſt electionē ꝑ Bern̄. Et ita popular; ꝺr diuerſis mōis ,put ꝑplus diuerſimode ſumit. Sed ad ꝓpoſitū nr̄m ꝺr qui nō ē nobil. ſed de plebe. teneq̄ volue;. ſed q̄ noīe ꝑplī nō cōprehendat cler⁹. ⁊ q̄ cler⁹ ⁊ ꝑplus ſint diuerſi. imo aduerſi. Uiḍ. clem̃. in pleriq̄. de elec. in glo. iiij. ⁊. lxxxiij. di. nihil in ꝓn. Hūc redeam⁹ ad ꝓpoſitū. Ciues aūt dicunt q̄ originē in ciuitate duxerūt/ ⁊ ꝺt lex. C. de incol. Ciues ⁊ vxores ipoꝝ ſil⁹ ciues ſūt. licz ſint accole. vt ibidē. l. mulieres. Et ciues vocati ſunt q̄ in vnū coeuntes viuāt. vtq̄ vita cōis ⁊ ornatior fiat: atq̄ tutior. vñ ciuitas nō ſaxa. ſed habitatores dicunt de reſcrip. ſtatutū. de ſen. ex. ſi ciuitas cū ꝓcor. ,put eccl'ia dicit fideliū ꝯgregatio/ ⁊ nō murorū ambit⁹. vt in Cañ. ſctā. de con. di. j. ⁊ Act. ix. ¶ Ciuitas aūt inq̄ntū eſt muroꝝ ambit⁹ cōſti. non pōt ſine ꝓncipis aut regis auctoritate. vt no. Antho. in. l. q̄ ,puinciā. C. de edifi. ꝓuatis. Imo ciuitatē. vel vrbē. vel oppidū. vel burgū. quis facere vel reficere nō pōt ſine auctoritate ꝓncipis/ vel ꝑſidis. vel vniuerſitatis cui ſubeſt loc⁹. de q̄ vide tex. ⁊ glo. ff. de rer. diui. l. ſacra loca. §. pen. Q̄ autem ciues ſint nobiles dictū eſt. §. c. xiij. circa finē. de nobilib⁹ ꝓuat;. Itē burgeñ. dicit a burgo qō eſt caſtellū aut ſuburbiū caſtri. vt Rome burgū ſcti Petri. Item Urban⁹ ꝺr ab vrbe. ,put eſt nomē ſubſtātiuū. vrbs aūt ab vrbo vrbas appellata. vrbare eſt aūt aratro diffinire/ ⁊ vrbiū vrbiq̄ appellari pōt curuatrū aratri qō in vrbe cōdenda adhiberi ſolet. vt. ff. de ſig. l. vrbs. Unde p inductionē aratri denuo vrbs ceſſat. ⁊ Jo. mo. in. c. ſi ciuitas. de ſen. ex. li. vj in glo. q̄. Urbis aūt noīe ſimpl'r roma intelligit. de pe. ⁊ re. ſignificauit. ⁊. j. dicit. c. xxiij. vbi⁹ tm̃ ſi videre volueris q̄d ſit vrbs vide Jſiꝺ. Ethi. li. xv. c. q̄. Item caſtrū dictū a caſtrando. ,put §. dictū eſt. c. iij. Nam ſm̄ Jo. mo. vbi. §. in caſtris caſtrat licentia habitantiū/ ne eis vagari liceat ne pateāt hoſtib⁹ ꝓtra ꝓceptū mgr̄i militū/ alꝫ ſi rem ꝑā agerent ex q̄ facerent ꝓtra preceptū mgr̄i capit; pena puniret. ff. de re mili. l. iij. §. in libello. vel dic caſtrū caſa alta vel caſa ſtricta. qz habitatio caſtri nō debz eſſe diffuſa. vt tanta cuſtodia nō egeat. Inde dicit caſtellan⁹ incola caſtri. Item q̄ri pōt. vtrū liceat noua caſtra facere cū iniuria ⁊ emulatiōe alteri⁹ vel incaſtellare vetera. ⁊ q̄ poſſent ſe ꝓtra ꝟ opponere. videt ſm̄ Jnno. ꝺ reſti. ſpo. c. piſanis. q̄ nec noua facere/ licet cū iniuria vel emulatiōe alterius/ nec in caſtellare vetera/ q̄ non ꝑbant habitata. C. de edi. ꝑ. l. iij. ⁊ ad ꝟ pōt agere epūs. vt deſtruant innouata caſtra vel in ꝑtinā formā reducātur et ꝟ ꝓditione ex diuerſis legib⁹ q̄ loquūtur de ꝟ vel officio iudicū. ar. ad ꝟ. de Judi. ꝓſuluit/ et eſt etiā actio ꝑtis ⁊ ciuilib⁹ ꝓuenit ꝯuato p caſtrū nouū. vt hoſt. in dic. c. piſanis. Conſtat. q̄ ꝓnceps/ vicz Comes haſſie. de anno dñi. M. cccc. iij. Nouū in terra ſua caſtrū noīe ludwigſtein fundauit/ ⁊ p tenebras vnius noct; erexit/ ⁊ hoc ex aduerſo caſtri nobiliū de hanſtein et in finē q̄ p ꝟ rapinas ſolitas eoꝝūdez nobiliū ab antiquo freq̄ntatas ſedauit/ ⁊ p vim hacten⁹ obtinuit. Item oppidan⁹ dicit ab oppido. q̄ dicit ab opc. i. auxilio/ ⁊ ei⁹ cauſa menia habere ſolet. vt ſint in auxiliū habitātib⁹ in eo. vt. ff. de. ꝟ. ſig. §. oppidū. ⁊ in glo. ⁊ inſup vide Jſiꝺ. vbi. §. Uicaneus aūt dicit a vico qō ſm̄ mgr̄m in hiſtoꝝ. dicit a vicinia ciuitatis/ ⁊ allegat ad ꝟ Rabanū/ ⁊ ꝓxie dicūtur vici vicinia rura ciuitati. vel ſm̄ Jſiꝺ. vbi. §. vici dicūtur caſtella ⁊ pagi qui nulla dignitate ciuitatis ornātur. ſed vulgari hominū conuentu incoluntur ⁊ ꝓpter paruitatem ſui maioribꝫ ciuitatib⁹ attribuūtur. Uicus autē dict⁹ ab ipis tm̃ habitatiōib⁹. vel q̄ vias tm̃ habeat ſine mur;. Eſt aūt ſine munitiōe muroꝝ/ vel dicunt ipe habitatiōes vrb⁹ dict⁹ aūt vicus. q̄ ſic vice ciuitatis. Unde Conuicanei dicūtur eiuſdē vici cōſortes. vt legit in vita ſcti Nicolai. Uilla aūt a valle dicta. qz non mutatiōe vt caſtrū. ſed vallis. i. palis eſt munita ſeu vallata/ ⁊ inde villicus ⁊ villan⁹. de quo Jo. mo. in. c. ſi ciuitas. de ſen. ex. li. vj. Nunc redeam⁹ ad ꝓpoſitum nr̄m. Q̄ aūt imꝑator aut rex romanoꝝ de ruſticis aut ciuib⁹ ⁊ ceteris ꝑxie deſcriptis nobilē: aut de nobili nobiliorē. vt puta de plebeo clariſſimū. de clariſſimo ſpectabilē. de ſpectabili illuſtrē. Et ꝓſequēter ſup illuſtrē creare poſſit ,pbat lex. ff. de muneribꝫ ⁊ oneri. l. honorē. et lex vt gradatim. ⁊. §. gerendoꝝ. ⁊ p leges Juſtiniani. ſ. allegatas. ⁊ de miori ad altiorem. xciij. di. legim⁹. in fi. eo excepto/ q̄ de nouo nō faciat libex. ⁊ illuſtrē ſimt. ,put ſupradictū eſt. c. xiij.

de Baronib⁹. vnde notant dixim⁹ gradati. Nam in nobilitate virtutū nemo repēte fit summ⁹. sed gradati fit ascensus. vt de peni. di. ij. §. hec que de caritate. de q̄ pulchre p Greg. sup Ezech. li. ij. O mel. iij. vel. c. xxiij.

Rusticus Rogo mihi dicas vez euident gestaz aliqō exemplū. vt sciamus aliquē talit̄ z quō fore nobilitatis titulo sublimatum.

Nobilis Ecce quondā Frideric⁹ pmus impator dux de sweuia natus z elect⁹. Anno dñi. M. clij. nobilem vir. Bertholdū de zaringen. de quib⁹ ambob⁹ fit mētio in. c. venerabilē. de elec. creauit ducem z pncipē. de q̄ in supscriptiōe iamdicte decretal̄ scripta. p Inno. iij. vt patet ibidē. Qui Bertholdus exposit defuncto Henrico impatore. v. successore ipsius Friderici/z filio p pncipes electores in regē romanoz elect⁹/z videns se quasi cōpulsum in Maguntia recessit z renuit acceptare/q̄ pseq̄nter tpe Friderici. ij. de dicta domo ducū sweuie in vicariū imperij extitit pstitut⁹. vt patet in integra dicte decretalis. q̄ Berthold⁹ vir magni psilij excellentis prudentie Cōstantissim⁹ defunct⁹ est/post multa laude digna de ipso si ꝓueniret dicēda. vt dixit quidā. v. Dū bis sexcētenis ter senus iūgit̄ ann⁹. In Friburg mozit̄ Bertholdus dux alamānus. h̄ est. M. cc. xvij. Et impij Friderici. ij. Anno septio. de q̄ quidē duce dict⁹ dñs meus Otto. de q̄ sup p pte matris traxit originē. Sil̄e exemplū vide. s. c. xiij. de rustico in baronē vehementer elevato.

Rusticus Dic rogo qualiter meruit predictus Bertholdus. q tam eleganter fuit principatus titulo sublimatus.

Nobilis Scias fortunā. de q̄ dixit phūs nobilitatē puenire in h̄ fore mltiplicit̄ cooptam. Ecce quondā Frideric⁹ impator pdictus indignāter reliqt principes vite sue pter causas in ciuitate Magūtina clam insidiantes. Unde corā oīb⁹ suis curialib⁹ simulans se diutius pmansuz/ z cū trib⁹ nobilib⁹ tm̄ sibi fidelit̄ adherentib⁹/z exptis habitu pegrino ambulabat velocissime versus sweuiā/z dum pe friburgū in Brisgaudia/cū abhozruerit oppidū intrare/pnoctaret in villa. vbi dict⁹ Bertholdus sub castro suo zaringen habuit bene refertā possessionē/z dum ibi nō esset alius hospes/demū dicti nobiles pegrini cōfident intrauerūt. qui Berth. benignissime recepit z tractauit gaudent eosdē/z quasi p vim remouit eos mltū fatigatos/z equis lassatos p dies plurimos poptime refocillatos. ꝓtinuo nesciens aduenaz pditiōes/nisi qz vidit psonas fore multū venerabiles. vnde dū plene hospites fuerūt liberalit̄ z sine pcio remuneratiōis spe gratāter magna bñficentia de viaz fastidio recreati/z mō put sperabāt securi Berthold⁹ benigne req̄sit⁹/deduxit eos p vias rectas z sinistras/p nemoz z siluaz densitates sibi notissimas/ꝑsus oppidū vilingen/extra nem⁹ pstitutum. de q̄ ad rotwilam hospites p̄miserūt/vnū de suis q̄ repit ibidē ex quadā prediſpostra dispositiōe maiorē partē pncipū/z curialiū imperatoris ignorantiū sui dñi mansionē/q̄ certificati de aduētu tam primo pncipis gauisi sunt gaudio magno/z obuiauerūt dño habitu. put p̄mittit̄ supuenienti pegrino/z dñ magna. put decuit solēnitate in latere ipsius Bertholdi cōtinuo nescientis. sed eū minimū de comitatu credentes acceptaret: ac impialib⁹ pompa z glia z honore pclamaret/z ꝓtinuo pncipib⁹ z curialib⁹ imperatoris in terrā pstratis magnifice salutaretur. ipe Bertholdus de equo suo plapsus in terrā ammiratiōe plen⁹ petiuit grām/z sibi postulauit hūiliter indulgeri / si tam inclito viro nō ministrauerit operā decentē cesarie maiestati. Unde dict⁹ imperator/videns ipsius Bertholdi mirificā legalitatis magnanimitatē/quā z animi sui cognouerat nobilitatis magnificētia decoratā/z insup habūdantia auri z argēti fulcitā/ipm. Bertholdū sibi retinuit curialē in cōsilio puidissimū/z his z alijs pcurrentib⁹ demū z gradatim creauit in ducē z pncipē oi laude dignissimū/z nūc ad pposituz nr̄m redeā⁹/z de dubijs nō inuoluas/qz ipatoria maiestas ne dū nobiles/sed etiā barones/comites/z pncipes/z etiā regem creare pōt. vt visum est in duce quondā bohemie/qui z pnceps bohemoz quondaz dicebatur. vt predictū est/z ptz in. c. pstitutis. z olim pnceps z comes de Lutzelburg/ q̄ modo rex est indubitat⁹/z p Fridericū primū impatorē. de anno dñi. M. clx. coronat⁹. Ex aūt nobilitatis cuiuscūq; pditiōis aut stat⁹/illustris/z supillustris/z gradati ad altiores grad⁹ nobilitatis p regē et impatorē/z psequent̄ in regē romanoz p electores impij possit eligi/ z elect⁹ rex moz postquā electionē acceptauerat pncipes. vt p̄mittit̄ toti⁹ orb̄ fuat⁹ fuādis efficiat̄/ nō dubitam⁹. vt h̄ z. s. c. xiij. z q̄ idē alios pncipes creare possit h̄ māifeste claret/z tua rusticitas min⁹ mirari p̄sumat de p̄missis expient. Nōne vides p singlos ānos z dies apō tuaces q̄ rusticoz filij/ doctrine pericia z vice mozūq; puidētia coopantib⁹ p eos militia clericali dignificāt̄/z extūc p totā villā tuam p tuos cōrurales. dñe dñe q̄ q̄ndaz Johs. z Heinrice fuerāt pclamati multū

reuerēter vociferādo nūcupank: ⁊ tales ita clerici qñq magnis dignitatib⁹ suffragātib⁹ meritis ⁊ fortuna coaptank: ⁊ qñq vsq ad ꝓncipat⁹ culmē videlz eꝑat⁹ eleuank: ⁊ talit ⁊ multū dispariter hoies fato fauēte ⁊ principis auctoritate rotank. Uisum est aūt sepe ꝙ quis sua virtute aut ꝓuidētia seu sagacitate vel humana sollicitudine ceteris ꝓficit: ⁊ de humili aut paupcula ꝓgenie ꝓcreatus nobilib⁹ dñat. Et exprient videt in capitaneis ⁊ plerisq tyrannis italie/q̄z frequēter memoria perit cum sonitu. De q̄bus ꝓxie dicet infra.c.xx. De his aūt ꝓxie q̄ gradib⁹ nobilitatis dignificank: ⁊ de plebeis aut popularib⁹ eleuank dicit.l.municeps.ff.ad munici. taliter inquiēs. Municeps esse desinit senatoꝝ adeptus dignitatē. hoc autē quantū ad munera quātū ꝓ̄o ad honorē ptinere credit originē retinet. Hec ibi. Unde nō dubitam⁹ senatorē nobilem ⁊ illustrē, put dictū est sup̄.c.xij. Quid sit aūt municeps. dicit.l.ff.de.ꝓ.sig.municeps. Intelligēdi sunt: ⁊ q̄ in eodē municipio nati sunt. ⁊ ꝑm Hu.or ꝙ municeps ⁊ municipales: ⁊ municiparij oēs in eodē sensu capiunk: ⁊ dicebank castellani/q̄ in municipio.i.castello tali nati ⁊ ꝑmanētes: ⁊ milites stipēdiarij, q̄ ꝓ custodia municipij munera capiūt: ⁊ nō sunt nobiles/ fuerunt etiā q̄dā de generc q̄rūdā romanoꝝ ciuū q̄ municipes dicebank. de q̄b⁹ fuit Paulus vt dic̄ glo. Act.

Rusticus An ne secluſa dict, enobilitaꝫ creatōe huma c.xxj. na dñia de supis ⁊ supoꝝ ꝓferank infusiōe.

Nobilis Dicūt nobis phi: ⁊ pcsertim Mathematici ⁊ cōcordāt Astronomi ⁊ Astrologi: ⁊ insup Geomātici multū mirifici. Ex ex influētia superioꝝ infantis cōceptiōe: seu natiuitate cansenk hoies ad altiora vel inferiora naturalis quedā inclinatio: ⁊ talia q̄ñq cognoscunk per vagitus infantie: mores apparatus in hoīs tenerrima iuuētute. Nā taliter vaticinatū est de Ambro. dum adhuc in cunabulis vagiret. ⁊ Joh.an. dum infantib⁹ exiguis in annis primū cognitiōe litterarū insisteret: put de se dicit in addi. Spec. de fi. pres byt. sup rubro ꝓgreditur⁹ in virū magnū fuit certꝫ indicijs p̄nosticat⁹. Nam legit in histor. Alexādri magni/ ꝙ nataneb⁹ phus de regali genere ꝓductus videns certaꝝ planetaꝝ ⁊ aliaꝝ stellarū cōfluentiā: in qua si puer cōciperet quasi necessario toti terraꝝ orbi dñatur⁹ institueret. Jgit accessit olim Phiadē vxorē Philippi regꝫ Macedonū absentis/recluſam in quadā turri ꝓeminēti/asserēs se fore vnū ex dijs gentiū: qz venerat per aerem volatu quasi angelico per fenestrā. ⁊ ipsa cōsentiēte sibi cōcubuit. et Alexandꝝ magnū: ⁊ exposk totius mundi dñatorē ꝓcreauit. Quē rex Philipp⁹ ꝓ filio suo gratulādo nutriuit. Siliter factū legim⁹ de Romulo ⁊ remo quos mater infantulos exponi fecit in deserto morituros/quos lupina nutriuit: ⁊ iuxta vaticinia phoꝝ demū Romā cōdētes impabāt in terris: ⁊ taliter vaticinātes de hoꝝ natiuitatis aut cōceptiōis/ alicui⁹ hominis horologi vel horonostici dicunk. iuxta illud fatū nascētis pandens natalib⁹ horꝫ dicit a grecis horostop⁹ atq latinis. vel dicunk Genethalici ꝓpter natalicioꝝ ꝓsideratōes dierū. Geneses eñ hoim ꝓ.xij. celi signa describūt: siderū cursus nascentiū mores/act⁹ ⁊ euētus p̄dicere conank. id est q̄s qualī signo fuerit natus: aut quē effectū habeat vite qui nascit p̄sumptuose interꝓtank. Hi sunt qui vulgo mathematici dicunk/cui⁹ supstitiōis genus cōstellatiōes latini vocant.i.notatōes siderū quō se habeāt cum q̄s nascit. de quo plene: ⁊ de horoscopis vide.xxvj. q.iij. §. Genethalici. ⁊ seq. Et licet fides fidelib⁹ in his sit interdicta. tamē experienter sepe videm⁹ principatū seu dñiū: dñationē/aut domū priuatā sub vnius hoīs regimine potēter exaltari: ⁊ hmōi status sub alterius hoīs ditione nulla felicitate ꝓsperari. Item plebeū/gloria ⁊ honore terrenarū affluit: put legim⁹ de Foco impatore sup̄.c.xij. Et nobilē ac sanguine generosum omnib⁹ maledictōe nec non in felicitate suffocari: ⁊ mirꝫ dictu. Nam Karolus.iij. post karolū magnū imperator inter omnes reges francoꝝ maior ⁊ potēttor in breui ad tantā tenuitatē deuenisse cernit ꝙ ad locū suū Arnulfus karolomāni filius ad Romanoꝝ regnū traheret. a quo karolus p̄dictus egēs panis stipēdia miserabiliter exigebat: ⁊ ab ipso paucos fiscos in Alamania gratāter suscipiebat. Uide rerū humanarū miserrimū statū dicit Otto frisi rex iste qui in diuisiōe orientalis regni inter fratres nō minimā partē acceperat. Ad tantā postremo ꝓ̄ut ꝓmittit deiectionē puenit. vt dicere hic cum Job poterat. Eleuasti me sup nubē: ⁊ allisisti valide. Et cū Psal. Eleuās allisisti me. Hic cum suis in diebꝫ fuerit princeps ꝓbissimus ad ꝓbā dilexit ⁊ deuexit eū dñs. Et demū in monasterio Augie maioris ꝓpe Constañ. de anno octingētesimo.lxxxvij. in pace sepultus. Et quid vltra dicem⁹: vir sepe sapiēs dñat astris: ⁊ virū videmus astroꝝ ministerio sapientissimū ꝓduci. Sed cōtra hoc videt loqui Brego. in omil. epiphanie dñi: ita videlicet: Quis dubitat ꝙ multi sup eodē puncto nascunk hoies in hoc mūdo: quoꝝ quidā sunt reges ⁊

diuites/ꝛ alij sunt hūiles ꝛ pauperes. Ad hoc rñdent naturales dicentes. Qꝫ punctus ꝓstellationis transit in pūcto ocli vel ictu palpebre. Unde nō possunt simul plures in tam modico puncto nasci/nunc ꝯ ꝓpendo qꝫ Esau cum Jacob nasceb̄at/vnus tñ aliū in partu morose sequebat. de quib9 sup. c. vij. ꝛ qꝫ diuersos immo aduersos vite ꝛ successionis habuerit ꝓgressus nouit orbis vniuersus. Item Greg. nazāzen9 ōt/esto qꝫ ita sit qꝫ punct9 natiuitatis ita cito trā sit/natiuitas hois est morosa/itaqꝫ multa pūcta trāsire pñt/ꝯ oportet dicere. qꝫ homo habz tot fata q̄t pūcta transierūt in natiuitate sua. qō est derisoriū ad dicēdum/ꝓpterea si cōstellatio infert homī necessitatē/ esset homo excusabil' de pctō coꝝ deo dicēs dñe creator dedist̄ tali planete talē virtutē/vnde nō possum vincere pctm̄/ ꝛ pctm̄ vt ōt Aug9. Adeo est voluntariū. qō si nō est voluntariū. non est pctm̄. xxxij. q. v. sic em̄/ ego credo pbos loq̄ vꝫ/etiā si in vno puncto plures diuersaꝝ ꝯditionū generarent̄ hoies aut nascerent̄/ꝛ ratio/qz sepe ꝯsuetudo alterat naturā. vt dictū est. s̄. c. v. ꝛ etiā bonū regimē hois variat dispositionē primeuā. Item freq̄nter corporis elegātia venustasq̄ pſone morū grauitas: aut alia notabil' hoim q̄litas ꝓmouēt aliquē ad altiora. vt videbat̄ in hester muliere/q̄ erat pulchra nimis/ ꝛ ꝓpterea facta regia ꝛ vxor asueri regis/hester. ij. Item Saul vir electus ꝛ bon9 ab humero sursum eminabat sup oēm ꝓplm ꝓ Samuelē vnct9 est in regē. j. Reg. ix. ꝛ x. Item animositas ꝛ audacitas Dauid fecit eū ꝯsequenter successorē eiusdem. j. Reg. xvij. ꝛ se. Item sapiētia Salomonis ipm ꝓmouit in regem. iij. Reg. iij. Item qz Jepte galadites vir fuit fortissim9 atqꝫ pugnator optim9/ꝛ licet fuerit filius mulier3 meretricis nat9 de viro Galaad/ꝛ electus ꝓpterea ꝓ fratres suos. Nihilomin9 ꝓpē elegantiā suā electus est ꝓnceps a filijs isrl' ꝯtra filios Amon/ꝛ rexit ꝓ annos sex. ꝛ mortuus est vt Judi. xj. ꝛ. c. se. Et inter sctōs dei ꝯnumerat9 est. vt dicit ap'lus ad Heb. xj. ivj. dis. nasci. Et moyses natus occultat9 est mensib9 trib9 a parentib9 suis/eo qꝫ vidissent elegantē infantē/ꝛ nō timuerūt regis edictū. sed factus est dux ꝓpli isrl'/ ꝛ in cathalogo sctōꝝ scriptus est ad Heb. xj. ꝛ Exo. ij. Quia negauit esse filiū filie pharaonis regis: mallens affligi cū fratrib9/q̄z ꝓfrui iocūditate tpalis pallacij. de pen. di. ij. §. opponit'. Item eloq̄ntia Tulij ipm direxit in cōsulē/sic affabilitas ꝛ benignitas liberalitas Bertholdū p̄dictū ꝓduxit ad ꝓncipat9 magnificētiā. Et iterū reuertēdo ad ꝓpositū nr̄m. Posito qꝫ regis francie filius in suo pallatio/ꝛ rusticani filius in tugurio suo/pūcto sil' ꝛ vno nascerent̄/ impossibile credit' eosdē paribus passib9 posse ꝓficere crescere simil' ꝛ decrescere/ꝛ ita vt ꝯcurrāt simil' ꝯditiōes in duob9 vel trib9 hoib9 eodē puncto procreatis est rarissimū. Unde si rex vel ꝓnceps planete filius bellicosi/vicz martis/prelios9 facillime credit'/ ꝛ pauperule nat9 eiusdē planete filius int' ouiū capraꝝ ꝛ iumentoꝝ armenta nutritus/talit' eniteat in bellis ꝛ pugnis/nō ꝓmittit mūdi. immo nature cursus Quare ceterꝫ cōcurrentib9 stellaꝝ influentiā multū opari ac creaturis dñari/ plerosqꝫ firmiter credere nō dubitam9. De hac aūt materia videb. j. c. xxvj. superficialit' enarrando/plenissime tñ ꝓ Ualerū maximū. li. ij. c. iij. tractatur de humillimo loco natꝫ ꝛ exili/ qui demū claruerunt illustrissimi.

Rusticus Salua sacraꝝ legum ꝛ suarū ꝯditoꝝ clemētia. Nam credo. put le. ꝛ no. C. de generali abolitiōe. l. vlt'. Qꝫ illegittim9/ꝛ papa sequit' in ℞ impatorē. qz vult qꝫ de sua illegitimatiōe ꝛ natalū defectu/ ꝛ defectus ꝯditiōe teneat̄ facere mentionē in cuiuslibꝫ impetratiōis ad summū pontificē beneficial' petitiōe/ꝛ hic est stil9 romane curie q̄ legem ꝛ ius facit. vt le. ꝛ no. de consti. ex lr̄is cū ꝯcor. ita qualitercū qꝫ rustic9 ciuis vel plebeus ꝓ principem vt p̄mittit' nobilitat9 ꝛ illustrat9. Nihilomin9 remanet naturalis sue ꝓmordialis ꝯditiōis status sibi ꝓ parentū ꝓpagationē in intimis visceribus matris increat9/ ꝛ licet sit habilitat9/ ꝛ per curiosissimas lr̄aꝝ instrumentoꝝ ꝛ cirographoꝝ ꝛ ꝓborū ad hac aptissimoꝝ formas illustratus. put legitimat9 ad clerical' dignitatis beneficia. Ita ille ad nobilitatis ꝯdicōis officia. Nā sacerdos vel cleric9 degḡdat9. vt no. de penis. c. ij. li. vj. q̄litercūqꝫ degradat9/ nihilomin9 in ipso manet ꝑstin9 ordinatiōis caracter inuiolat9/ taliter vt ipm violent' ꝑcutiens sit excōicat9. vt le. et no. l. di. accedens in glo. ij. ꝛ sic in infamia facti aboleri solius dei est. ff. de obse. a liberis ꝛ libertis pa. ꝛ pa. ꝑstandis. l. ij. sic puto rusticitatē tam violent' ꝛ penitus abstergere sic nobilitatis genus in specie ꝛ genez stēma ꝯtra naturā inducere/posito aūt vt fictiōe iurꝫ nobil' penit9 taliter fiat Cōmunē tñ opinionis conseruationē humane rōnis recuruat. Uñ licet Bertold9 dux predictus ꝓ principē fuerit magna nobilitate redemit9 alioꝝ tñ nobiliū qui parꝫ quondā fuerant ꝯdicōis Animus sepe fuit offensus/ꝓ tam violentam sui status mutationem in altius vnde prole sua venustissima nobilium machinatione sedicios9 in vita sua fuit orbatus.

Nobilis Satis formaliť te dictis meis opposuisti: teneat aūt quilibet qđ voluerit. Nā tu patēter vidisti: ꝙ quondā plebei vel ciues taliter nobilitati ab alijs nobilibus nunc̄ vere nobiles fuerāt tenti vel notati: nisi nimia bonoꝝ tpaliū copia/cōiūcta mere liberalitatis clemētia sint expienter dotati. vnde nuper etiā quidā abundantissimus incola ville Berneñ. taliter nobilitať: ꝛ etiā suis diebꝫ violēter ditať: cuidā viro nobili ab antiquo irreuerenter allocutus: ꝛ ip̄m tanc̄ conuicaniū suū tibizauit: quē nobilis curialiter increpās. cur intulit videlz ip̄m taliť tanc̄ parē tibizare p̄sumpserit. Unde nobilitatus habeo inquit litteras multū patētes ꝛ valētes/nobilitatē meā firmātes: ꝛ mentionē nobilitatis mee per extensum faciētes. Sed nobilis replicādo respondit: ꝛ tu nobilioꝝ es me. nā litteras nō habeo de mee nobilitatis p̄batiōe siue creatione: nec ꝑ litteras possem ꝓbare. Et sic dicť nobilitať Berneñ. passus fuit subsannatiōis circūstātiā ruine: sed nobl'iā dicť volēs alīs eiusdē nouit nobilitati arrogātie conditōes ꝓpalare: cum in veritate vix ver' nobilis carere pōt litteris: que non de feudoꝝ aliquoꝝ beneficijs: aut beneficioꝝ institutionibꝫ ꝛ inuestituris nobilibꝫ tm̄ applicandis faciant relationis mētionē: ꝛ per ꝓsequēs ꝓbēt stematis sue nobilitatē: ꝛ sui generis antiq̄tatē: q̄ mltū astruit nobilitaꝫ declarationē. de q̄. c. ꝓxio seq̄nti faciem' vberiorē narratōis ꝓlationē.

De nobilibus factis et creatis ex antiquis diuitijs. Capitulū. xvij. Ait Rusticus.

O Lana tenuis ꝛ ingens clamor ferť dixisse quidā demon: dū cuiusdā porci fuisset tonsor/multa p̄mittēdo ꝓfers: ꝛ modica confers. Et dū adhuc mlta forent dicenda curiose reponēdo siles: vadam' ergo solerter ad alia. Scriptū est em̄ ꝑ ph̄m. vij. Ethi. Fama quā oēs famāt nō oīno depdiť. vñ cōiter famať ꝙ ꝑ antiq̄ꝝ diuitiaꝝ ꝓtinuatā ꝓseruationē: nobilitas ꝓ̄a ꝓducať. vñ referas: rogo imo declarare nō postponas: q̄d de h̄ p̄toꝝ aut alīs exptoꝝ cōiť opinioē ferūať. **Nobilis** Patiēter sustineo tue ruralitaꝫ arrogātiā: put p̄dixi tibi naturaliť ꝛ radicaliť increatā. ꝛ p̄ h̄ generose nobilitaꝫ radicaliscꝫ strēnuitaꝫ oīndo naturā. Nā talē offensaꝫ rustic' nūc̄ dimitteret inultā. Et igiť obediēter iudicio meo saluo tm̄ saniori: taliter q̄liter edicā/ꝙ iuxta ph̄m politicoꝝ. iij. c. vij. vt p̄tactū est. s. c. vij. Nobilitas ē virť ꝛ diuitie antiq̄: sup quo dicit sc̄us Tho. Unū annexū est duobꝫ: scz virtuti ꝛ diuitijs. Nobilitas est em̄ virtus generis: hoc est inclinatio ad virtutē descēdēs a parētibꝫ in filios: ꝛ in parētes ab alijs p̄oribꝫ. Et sic ſm quādā antiq̄tatē sil'iter nobilitas est diuitie antiq̄te/nō ꝙ diuitie sint rōne nobilitatis. Possibile em̄ est ꝙ in pauplbꝫ sit inclinatio ad virtutem orta ex parētibꝫ: ꝛ ſm quandā radicalē antiquitatē: sed ꝑ tanto ðr nobilitas diuitie antique: qr̄ sunt necessarie ad virtutem. Hec ille. Et sic dū ꝑgenies ab antiquo diuitias cōtinuabat dicebať nobilis. Unde lex dicit antiquitati ꝑgenici: attribuiť nobilitas. ff. de gradi. affi. l. stema. cum ibi no. ꝛ hoc. j. melꝰ parebit. Item ex alio multū notabili videre meo antique diuitie designāt nobilitatis verū examen. Nā est argumētū: ac si diceret: qr̄ res cū virtutibꝫ acq̄site semp̄ sunt durabiles. Et virtuosos diuitiaꝝ suoꝝ ꝑgenitoꝝ ꝙ longeuos ostēdūt ꝓseruatores: ꝛ nō egētes: nō nephādis lucris inhiantes. Sed pauplbꝫ erogātes: ꝛ alioꝝ bonoꝝ operū exercitia cōtinuātes: quia de male q̄sitis non gaudet tertiꝰ heres. De quo infra dicet. c. xx. Immo ꝓsone cū rebꝫ ꝛ noībꝫ rerū ꝛ ꝓsonarū. ꝛ per ꝓsequēs nec ꝑgenies sunt durabiles. Un̄ diuitie antiq̄ sunt virtutis signa ꝛ ꝑdūt ꝑgenies longeuas fuisse ꝑ tpa multa. Sed ad satisfaciendū tue rusticitatis petitioni: aliter introducā: vt ecce: nam iuxta ph̄os: ꝛ p̄sertim Albertū magnū: omnis res naturaliter tēdit ad nobilius: ꝛ natura semp̄ desiderat id qđ est melꝰ: vt dicit ph̄us. j. de generatōe: qđ in minerꝫ terre videť exp̄ienti. Nā plūbū qđ est argentū leprosum: vt argētū sanū fiat: ꝛ es: qđ est aurū scabiosum: vt auri mundi sanitatē acq̄rat: ad hoc in intimis visceribꝫ terre virtute solis conaňť. Sic concepť in vtero cōtendit in oībꝫ aīalibꝫ naturaliť ꝛ laborat: vt nobiliꝰ vicz effigiē ꝛ formā maris assumat: ꝛ nature defectꝰ fore dinoscit: si ꝑ ipsi' ritū ignobiliꝰ qđ est femella ꝑducit. Nōne vides eris metallū argēto cōmixtū: insup argētū auro tinctū nobilitari. Et hoc primo ponas immo scribas ꝑ fundamēto notabiliť angulari. Secūdo prout dicit Salomon Prouerb. xix. Multi colunt personā potētis ꝛ amici sunt dona tribuēti. Itē ibidē diuitie addūt amicos plurimos. a pauce autē ꝛ bis quos habēt separaňť. Et ideo dixit pauper Heinricꝰ florētin'. Dū zephirus flabat nimis numerabar amicis: nunc oīs aquilo turbine flante fugit. oīs in aduersis

rebus amicus abest. vnde diuitie in veteri testamēto in plurib⁹ patriarchis ⁊ ꝓphetis ⁊ sanctis viris sunt cōmēdati: vt legit̄ de Abraā Isaac Jacob ⁊ Job ⁊ Joseph ⁊c. Et pauptates detestate sunt: put infra ꝓcipies. Ūñ refert historia romanoꝝ Dū quondā romani principatū obtinentes ꝓsueuerūt deificare aut diuos noīare ⁊ ꝓconizare illustrissimos viros: q̄ magnanimitate mirabili rempublicā mūdi quoq; latitudinē/ꝓdigūs ⁊ signis strēnuissimis decorabant vt fuerūt Hercules/Athlas/Achilles/Eneas/Iuli⁹ Octauian⁹/Marc⁹ ⁊ Troyan⁹ vt. ff. de fer. l. eodē. ⁊. l. diu⁹ troyan⁹: ꝓout nos canonizam⁹ aut canonizatos ꝓnūciamus martyres: ⁊ alios sanctos in eccl̄ia: vt le. ⁊ no. in. c. vnico. de reli. ⁊ vene. sanc. c. vj. Unde q̄dā orator famosus surgēs in senatorū conuētu: ⁊ gl̄iosa miracula ⁊ mira mirabiliū gesta de Jesu nazareno in fine ⁊ euentū: vt siliter ad instar aliorū diuorū ⁊ illustrissimorū virorū deificaret̄ in publicum ꝓpalabat: ⁊ senatus p̄stantissimo more singula signāter et exq̄site laudabat. sed dum ordo narrationis iesu pauperiatē: ⁊ suā cū pauperib⁹ cōuersationē: ⁊ status humilitatē pstringeret: Et insup q⁊ honores humanos ⁊ mūdanos refugeret: ⁊ rex in terris erigi recusaret. vt p̄z Joh̄. c. vj. Hoc referēti silentiū ponētes: ⁊ opposita pauptatis ⁊ inedia meruit p romanos/diuorum ac deificatorū cathalogo nō cōscribi: cum ipsi paupertatē indubitāter verā infelicitatē cō suescerint memorari. Unde ad ꝓpositū nostrū romani non pauptatē: sed diuitias estimabant felicitatē: ⁊ diu conseruatā verā nobilitatē.

Rusticus De huius deificationis materia dic precor q̄n q̄lit̄ve fuerit exorta

Nobilis Extra gari ꝓuenit: vt in his instruaris: licet paulisp ꝓficit. Fuerūt vtiq; dī gētiū/quos im ortales asseruerūt: ⁊ vt tales venerādo reuerēter adorauerūt. ⁊ pro vniuscuiusq; viri glorioſi aut illustris mulieris merito post mortē venerari: honore diuino fecerūt: quos denotauit Anthiochus dictus Eupater iniquissimi Anthenoris fili⁹. ij. Mach. xj. dicēs: Patre nostro inter deos trāslato ⁊c. Sic Romani Quirinū. i. romulū vrbis fundatorē p deo coluerūt. Egyptij Isim ꝓ dea tenuerūt. Itē apud cretā iupiter: apud mauros iuba: apud latinos faunus: apud athenas minerua mulier: apud samū iuno: cui Solomon edificauerat templū in excelsis circa hierusalē: que etiā astherce dea sydoniorū dicebat: vt dicit mgr̄ in histor. iij. Regū. xj. Item apud papbos venus: apud lemnos vulcanus: apud naxos liber: ⁊ apud delos appollo p dīs firmiter tenti ⁊ nolati fuerūt. Stoici tñ dixerūt nō esse nisi tm̄ vnū deū ⁊ vnā deā. Legim⁹ etiā q̄ndaz suasum romanis per Ambro. vt patet in Exame. lib. v. q̄ pon⁹ sacrificarēt: anseribus q̄s deo iouis: ⁊ hoc ideo: q⁊ dīs ⁊ custodib⁹ murorū vrbis dormiētib⁹: anseres vigilatūr: ⁊ seditionē gallorū ad capiendū capitolij suo clangore ꝓdiderūt: ⁊ romanos a diris periculoꝝ piaculis emerunt. Nullum em̄ aīal ita odorē hois sentit: vt anser. vt dicit Isid̄. Ethi. lib. xij. c. vij. de quo plenius per Johā. an. in clem̄. si dñm. de reli. ⁊ vene. san. in glo. sup ꝑ. oīm sanctorū. Et solatiosum foret singulorū deorū describere cōditiones: put poete in suis vanitatib⁹ firmiter crediderūt. Sed tue rusticitatis segnicia: ⁊ mea tibi cōplacēdi patiētia ad vlteriora ꝓcedendū decreuerūt: de aliquib⁹ tñ infra dicet̄ incidēter. c. xxvj. ⁊ redeam⁹ ad ꝓpositū nostrū.

Rusticus Sum cōtentus q̄ vltra loquamur de diuitijs quib⁹ p̄tendis stema ꝓcessisse nobilitatis: ⁊ quō hmōi diuitie quōdā ꝓcesse rint liberalit̄ ex merito virtutis.

Nobilis Legimus in scripturis dīm sanctis viris ꝓpter tria diuitias tpales accumulasse. ¶ Primo ꝓpter magnitudinē fidei: ⁊ deuotiōis ad deū: vt patet in Abrahā fidelissimo. De quo scribitur Ben̄. xiij. Erat aūt diues valde in possessiōe auri ⁊ argenti. Siliter in patriarcha Isaac de quo dr̄ Ben̄. xxvj. Seuit aūt Isaac in terra illa: ⁊ inuenit in illo anno centuplū. Bñdixit ei dīs: ⁊ locupletatus est homo: ⁊ ibat ꝓficiēs atq; succrescēs donec magnus vehemēter effectus esset habuit possessiōes ouiū ⁊ armētorū ⁊ familie plurimū. Item de Jacob legit̄ quasi siliter. vt Ben̄. xxxij. Erant autē isti tres patriarche p̄cipui in fide ⁊ deuotiōe ad deū. ¶ Secūdo ꝓpter mansuetudinē cōpassionis in ꝓximū. vt patet in Tobia. de cuius cōpassione scribit Tobie. ij. q̄ diuidebat de facultatib⁹ suis: put potat: vt esurientes alebat: nudisq; vestimēta p̄bebat: ⁊ mortuos atq; ociosos sepelicbat. Unde ꝓpter hec ⁊ silia remunerationē a deo habuit maximā. Unde dr̄ ibidē. c. xij. Bonis oib⁹ videlz per illū angelū deū repleti sum⁹. ¶ Tertio ꝓpter multitudinē alicui⁹ tribulatiōis: vt patet in Job. nā ꝓpter ablationē rerū/mortēq; filiorū ⁊ lingorem vlcerū/que oīa sustinuit patienter. Addidit sibi dīs oīa que erāt ei ablata duplicit̄. vt scribitur Job. xlij. Unde Salomō notabilit̄ dixit. Benedictio dñi diuites facit. Prouerb. x. Nō visum est in Tobia, vt p̄z in Tobia p̄dicto, ⁊ ibidē, c. vlt̄, Ex his collige q̄ sancti viri possides-

bant diuitias cū magna virtutis opatiõe: ꝛ non est pctm̃ opes possidere: si ex ipsis fiunt bona opa. vt le. ꝛ no. in. c. cleric⁹ q. xij. q. j. Qõ pulcherrime ꝓsequit͛ Greg. moral'. xiij. c. v. Uñ vos ꝛ nos q̃ talit͛ ditati sum⁹. cū ꝓpheta Zach. xj. gaudēter dicere possum⁹. Bñdict⁹ dñs diuites facti sum⁹. Et q̃s dubitat q̃n hmõi diuitie sint durabiles ꝛ virtualit͛ hoies faciũt p̃ ceteris nobiles: dū durāt per multas de ꝓgenie ꝛ in generationē ꝓgenies: put sup̃ tactū est. ꝛ infra dicetur sinceri⁹. c. xx. Unde ꝑ put p̃notauim⁹ ꝓtinēter ad ꝓpositū reducam⁹. Ecce plebeus vel rustican⁹ diuitijs iustis excessiue fulcit⁹ sine bñficio. ꝓncipijs nunc̃ ciuiliter vel pollitico erit nobilis q̃ al's ipm nobilē facere posset: put p̃dictū est. c. primo. s. nisi tali moderamine vt sequit͛. Flam si plebeus abundās/aut ciuis priuatus opim⁹ ambit res heriles ꝛ faustū vel fastos ꝛ honores tpales ꝛ ambitiões p̃ occupatiõe cõuolutus/tēdit vt p̃dixim⁹ de mineralib⁹ ꝛ materialib⁹ naturaliter ad nobili⁹. Unde crebro dapsilis munific⁹ ꝛ frugalis: nõ tñ notatus vicio prodigalitatis que se sepe mentit͛ virtutē largitatis. xlj. di. sepe. Et sic dona tribuit/amicos acquirit ꝛ nobiliũ germine se tingere nõ desinit. i. ad nobiles per cõnubia se cõnectit. vnde ꝑ se ꝛ posteros ad sublimiora tēdens exaltabit͛/sicut cedrus libani. Regulariter em̃ ois homo videt͛ ad crescendū inclinat⁹. ar. lxxiij. di. gesta. ꝛ oēs hoies appetūt honores. vt dicit p̃hus. vj. Topic̃. Cū maximū bonoꝝ exterioꝝ sit honor. idem. iij. Ethic̃. ꝛ ꝓtra naturā est decrescere. Immo descens hois semp̃ p̃sumit͛ vicios⁹. Unde dicit. l. maioribꝫ honoribꝫ functo nõ licet descēdere ad minores. C. quē admodū ciuilia munera inducan͛. l. ij. li. x. ar. ad idē. xciij. di. legimus. in fi. ꝛ de transla. c. j. ꝛ. c. licet. e. ti. Itē munificētia siliter ꝛ largitas ac liberalitas sunt amica nature. Cõtrariū ꝙo cõcernit͛ inimicū ꝛ odiosum omni creature. Unde dicit Boe. ij. de con. ꝓsa. v. Auaricia semp̃ odiosos largitas claros facit: imo clarissimas. i. vere nobiles: cū sit semp̃ ꝓpriũ nobilitatis ipsa liberalitas. vt. le. ꝛ no. in. c. j. de dona. Unde tale tinctū videlz: cõnubiũ ad nobiles additū mere nobilitati: extunc per hmõi nobiliũ cõtinuā tinctura: videlz agnationē successiuā successu tpis plebe⁹ vel rustican⁹ vel ciuis simplex erit nobilis indubitat⁹: ꝛ ita per hmõi nobilium tinctura. i. agnationē: tinct⁹ est Dauid ruralis. Unde dixit ad Saul regē. Quis ego sum aut que est vita mea/aut cognatio patris mei in isrl'/vt fiam gener regis: accipiēdo videlz Michol filiā regis in vxorē. j. Reg. xviij. Unde Dauid fact⁹ est nobilis: imo verus ex his ꝛ suis virtutibꝫ factus est ꝓnceps nobiliũ: ꝛ rex in isrl'. Unde in sūma notādū q̃ antique diuitie etiā si durauerint per annos mille: ꝛ q̃litercūc̃ diuinit⁹ obtēte nõ faciũt hoīem nobilē sine bñficio principis: nisi se tingat ꝓtinuo: put p̃missum est per nobiliũ agnationē: aut per ꝓnubia genero se stematis/seu illustris ꝓditionis. Uidi aũt ruraliũ ꝓgenies multũ abundātes: ꝛ ruraliter in bis diuitijs extra memoriā hominũ pseuerātes: ꝛ se non aliter q̃ ruralibꝫ cõnubijs tingentes ꝛ rustici sunt ꝛ fuerũt ꝛ taliter in diuitijs suis si sors dederit perpetuo ꝑmanebũt.

Rusticus

Habem⁹ ne aliq̃s p̃missaꝝ videlicet nobilitatis ꝛ diuitiaꝝ occasione ꝓhibendo cõnubio ꝓdiuões ꝑbentibꝫ cõsiderādas.

Nobilis

Quesitū est a p̃ho. vt ptz. ij. Ethi. Qualē vxorē sapiens q̃rere debet vel traducere. Et rñdebat q̃ ipsa traducenda sit: q̃ exterioribꝫ p̃dita fulget moribꝫ. Scõo q̃ interioribꝫ sit ornata virtutibꝫ. ꝛ dū talem inuenerit: ꝑspiciat sapiēs q̃ insup̃ sit nobilis genere ꝓpter amicoꝝ potētiā quā p̃sumpsit in esse nobilibꝫ: ꝛ abūdās ꝓpter onerꝫ matrimonij sustentationē. Ecce quō p̃hus p̃tulit nobilitatis ꝛ diuitiaꝝ claritatē. De mulieribꝫ aũt videt͛ inuere Isi'. Ethi. ix. c. vlt. circa finē. vbi etiam dicit ad mulieres/q̃ in eligēdo marito q̃ttuor debēt expectari: scz virt⁹/gen⁹/pulchritudo ꝛ sapientia. Et hec q̃ttuor refert Virgili⁹ fuisse in Enea. Uñ Dydo mulierꝫ nobilissima q̃ fundadauerat Lhartaginē. vt. j. dicet͛. c. xxj. exarsit in ei⁹ amorē. Per gen⁹ aũt vt p̃mittit͛ intelligim⁹ nobilitatē. Unde ꝓtinēter dicūt iura/q̃ magis dignū trahit ad se min⁹ dignū. vt. xiij. q. ij. non extimemur. de cõse. ec. vel al. q̃ in dubijs. ꝛ ibidē sunt argumēta ꝑ ꝛ ꝓ. ꝛ ita nobilitas ꝓiuncta plebeitati vl' rusticitati/aut popularitati: q̃ put p̃dixim⁹ obfuscat͛: ꝛ tanc̃ nobili⁹ ꝛ dignior ipa nobilitas trahit ad se min⁹ dignū/qđ est min⁹ nobile ꝛ clarificat͛. Ecōtra si mera nobilitas fedatur rusticitate/vix reflorebit. vt infra dicet͛. Tales aũt nobiles videlz q̃ antiq̃s diuitijs prout p̃mittit͛ nobilitank iuxta sacrarū legū dispositionē. nō possunt attingere illū nobilitatis gradū: quē habent valuasini. i. nobiles maiores: q̃ ꝛ ꝓceres non liberi dicunt͛: sine beneficio principis nisi antiquata cōsuetudo extra memoriā hominũ introducat sibi tantū nobilitatis ornatum. Euenit tamē ꝓhdoloꝝ tales interdū vti feudorū beneficio veris nobilibꝫ attribuēdo vel conferendo. Ex p̃missis em̃ habem⁹ q̃ ex antiquis diuitijs mlta bona ꝓueniūt possessori probo.

Rusticus Audiui q̄ diuitie ad nobilitatis pollitice multū ꝓficiūt acq̄sitionē an ne ꝑsua leant ad vtriusq̄ videlicet virtualis ⁊ ciuilis nobilitatis illustrationem.

Nobilis Sufficiēter audiuisti de nobilitate ciuili. Sed q̄d dicā m'tis etiā poteris modis ꝓcipe de virtuali. Dicit ꝓpheta ꝓprie de diuitibꝫ: ita videlz. ps. cxliij. Quoꝝ filij sicut nouelle/plātatōes in iuuentute sua. Filij eoꝝ cōpositi circūornate: vt silitudo templi: Prōptuaria eoꝝ plena eructātia ex hoc in illud. Oues eoꝝ fetose abūdātes in gressibꝫ suis: boues eoꝝ crasse. Nō est ruina macerie/neq̄ trāsit⁹/neq̄ clamor in plateis eoꝝ. Beatū dixerunt ꝑsonā cui hec sunt. ac si diceret. Noles dixerūt beatū ꝑsonā cui hec bona tpalia sunt. ⁊ ꝓprie hec fuerūt in Abraā/Jacob ⁊ Jsaac: qui sancti fuerūt. licet textus hic videat loqui de his quoꝝ os locutū est vanitatē: ⁊ dextera eoꝝ dextera iniquitatis. Unde Prouer. xiij. Redēptio anime viri diuitie sue: qui autē paup est increpationē nō sustinet. Unde magister sniaꝝ lib. iij. di. xlv. c. de duobꝫ. equ e bonis videlz diuite ⁊ pauꝑe defunctis: ⁊ post multa ꝓbat diuitē citius liberari de purgatorij penis: ꝓpter multaꝝ elemosynaꝝ ⁊ opeꝝ pietatis sibi post mortē de suis bonis iuste quesitis ⁊ relictis impēsarū liberalē donationē: sed pauꝑe ꝓ tardi⁹ ꝓpter suā ⁊ successorū inopiam rōne sue paupertatis sibi nil post mortē salubriter cōicātiū. Hec est vtiq̄ fides nostra/q̄ elemosynarū distributio sit animaꝝ egentiū redēptio. vt Tobie. iij. cū ꝓcor. vel aliter. Pauꝑes beneficio diuitibꝫ post mortē impēso vna cū diuitibꝫ citi⁹ liberant a penis purgatorij. sed diuites pauꝑes inopia miseroꝝ calamitate egentiū/clade deficiētiū/erumna ⁊ mēdicātiū apporia imo ipsoꝝ largitate/liberalitate vel elemosyna deficiēte/effectuū causa: nūq̄ vl raro ꝓsolabūt.

Rusticus Nōne obstat tibi diligēter sensato: ea que dicunt: ⁊ legunt. Matt. xix. Luce xviij. Ex facili⁹ sit camelū p foramē acus trāsire q̄ diuitē in regnū celoꝝ. Et Prouer. xj. vbi dr. Diuitie nō pderūt in die vltiōis. ⁊ Eccl. vj. Nō em̄ pderūt videlz diuitie in die vindicte: ⁊ obductionis. i. mortis: ⁊ melius est modicū iusto sup diuitias pctōꝝ multas. ps. xxxvj. Et diuitie si affluūt nolite cor apponere: ⁊ q̄ cōfidit in diuitijs corruet. Prouer. xj. Et melius est nomē bonū q̄ diuitie multe. Prouer. xxiij. Uel be sunt scripture vel cyfre/vel cōsonātes vl mutevl si bas euāgelicas tubas ⁊ sapiētissimi Salomōis odas: tua fallacia restringas in fa uillas.

Nobilis Non me sed audi Greg. mora. xiij. c. v. q̄ talit inq̄t. Et ꝑfatas ⁊ alias scripturaꝝ normas ꝑmultis: ⁊ etiā vltra tue rusticitatis audaciā notant abū dantius intellexit. sepe etm̄ ꝓtulit quosdā diuites: videmus q̄ opes ⁊ gl'iam habere sine culpa potuissent. Si bec habere cū humilitate voluissent: sicut Abraā/Jsaac/Jacob: ⁊ plures veteris testamēti pīarche/ꝓphete/pīes/reges ⁊ principes. Hec ille. Et ꝑsentis tpis infinite nobiliū dñationes q̄ de pluribꝫ auri milionibꝫ nō tot exercent/incōgruētes sibi pompaꝝ apparatus: sicut plebe⁹ ad modicū ferri vel eris aut argēti pondus: imo plerūq̄ plus gloriaf rustic⁹ dū iuxta casale suum bestiarū fimi tumulus creuerit largus ⁊ altus/q̄ nobilis de castro qō elicit mons altissim⁹: ⁊ hic experien ter est totius orbis apparatus.

Rusticus Sunt ne aliqua ꝓrogatiue vel priuilegia rōnabiliter diuitibꝫ ꝑ pauꝑibꝫ a iure distributa.

Nobilis Utiq̄ sic. ⁊ per Archi. xxx. di. §. hoc aūt notabiliter collecta. Prosunt em̄ inq̄t diuitie in honorib adipiscēdis. ff. de mu. ⁊ ho. §. de honorib. ff. de tuto. da. ab his qui dandi ba. po. l. scire oportet. §. cū dereliq̄s. Item ꝓsunt in pena corporali vitāda in casibus. ff. de iurisd. om. iu. l. si id q̄ ꝓpetuo. §. ij. C. de ser. fugi. l. q̄cūq̄s. Itē ꝓsunt in satisdatiōe nō ꝓstāda in casibꝫ. C. de cura. furi. l. vlti. C. de epi. audi. l. de cautiōibꝫ. ff. q̄ satisda. co. l. si fideiussor. ⁊. l. vlti. Itē ꝓsunt in adoptiōibꝫ. ff. de adopt. l. nec ei ꝓmittit. Itē ꝓsunt ne tutor facilit habeat suspect⁹. insti. de suscepto tutore. §. vlti. Itē ꝓsnnt in dote nō exigēda ꝓstante matrimonio. ff. de iur. do. l. in rebꝫ. ff. so. mat. l. si cōstāte. Itē ꝓsunt in testimonio reddēdo. ff. de testi. l. ij. Itē ꝓsūt ne debitor habeat suspect⁹. ff. de ꝓui. credi. l. si creditores. Itē ꝓsunt in voto redimēdo. de vo. ⁊ vo. redē. c. qō sup his. ⁊. c. ex mlta. Itē ꝓsunt donare volēti ne ꝑsumat symonia de symo. ⁊ si q̄ stiones. Item ꝓsunt pupillo: vt donare possit ⁊ vt necessarijs personis alimēta ꝑstare possit. ff. de admini. tu. l. cū plures. Item ꝓsunt pupillo in alimētis discernēdis. ff. vbi pu. educ. de. l. ij. ⁊ iij. Item prosunt in dote cōstituenda filie. ff. de iu. dot. l. quero. Item ꝓsunt in alimētis statuē dis vbi sunt determinata. ff. de ali. lega. l. pe. in prin. Itē ꝓsunt in legato indeterminate de relicto. ff. de lega. iij. l. quidē. Item ꝓsunt in trāslatione alimentorū. ff. de transac. l. cum hi. §. ꝑsonarum. Et hec per Archi. ⁊ ego non dubito vltra casus iam descriptos: q̄ ꝓsunt prout hactenus experiēter ꝓfuerūt ꝑ milicie nobilitatiq̄ decore per ruralē aut plebeū natū originaliter cēqui

rendo: vt dictū est sup. imo videm⁹ q⁹ inter nobiles diuitie tātū opantur q⁹ nobilis nobilitatis gradib⁹ ingentior p ceteris gradu sibi paribꝫ estimatōe cōi: ꝛ plus honoris ꝛ glie statu ꝓpollet pensat. put. s. c. xij. circa. fi. de comitib⁹ ō ꝛvurtēberg mētionat. Itē q⁹ diues int plebeoꝝ cōtactes: ciuitūq⁹ turmas ad ꝓfectiōis ꝛ platōis ꝓsidentiā: ac cōsulat⁹/ꝓconsulat⁹/tribunat⁹ aut scabinatus ꝓeminētiā: ꝛ ad alios ꝓfecture tpalis honorificētie stat⁹ p paupe crebr⁹ modificatur.

Rusticus Patet ꝛ tangit per fratrē Asten. lib. ij. c. xiij. sic dicentē. Si q̄s solo intuitu diuitiarū honorat: sez ꝛ credat melior: q⁹ ditior ꝑm Augu. est peccatū acceptationis personaꝝ. Unde ō⁹ in glo. Jaco. ij. Quicūq⁹ diuitē ꝓpter diuitias honorat peccat. Credo tū si diues honoret: vt scādalū ei⁹ ꝛ alioꝝ euitet: ita tū q⁹ paup nō ꝓtēnat: nec diues in pctō suo foueat ꝑm Alexā. de halis: non sit grande peccatū. sed vltra vellē audire cōmoda diuitiaꝝ.

Nobilis Quidā siliter diuitū: diuitiarūq⁹ cōmoda que multū consistūt in nūmoꝝ ꝛ denariorū copia descripsit: vt ecce ꝙ curiosa versiculorū metra. In terris sūm⁹. est hoc tpe nūmus. Nūmū mirantur reges: ꝛ ei famulant. Nūmo venalis fauet ordo pontificalis. Nūmus in abbatū cameris retinet dñatū. Nūmū nigroꝝ venerat turba prioꝝ. Nūm⁹ magnoꝝ iudex est ꝛ consiliorū. Nūmus bella gerit ꝛ pacis federa querit. Nūmus agit lites: q⁹ vult deponere dites. Nūmus adulat: nūmus post blāda minat. Nūmus mentit nūmus verax repit. Nūm⁹ piuros/miseros facit ꝛ perituros. Nūm⁹ auaroꝝ de⁹ est ꝛ spes cupidoꝝ. Nūmus in errorē mulieꝝ ducit amorē. Nūm⁹ venales dñas facit impiales. Nūm⁹ raptores ipos facit nobiliores. Nūm⁹ babet plures q̄ celi sydera fures. Nūm⁹ secur⁹ placitat q⁹ vult habiturus. Nūmus iter celi claudit reseratq⁹ fideli. Nūm⁹ emit villas: destruit vrbes/ꝓstruit illas. Nūmus donatus dat honorē pontificat⁹. Nūmus quersē decreta sua facit per se. Si nūm⁹ loquit paup tacet: hoc bene scit. Nūmus merores reprimit: releuatq⁹ labores. Nūmus corda necat sapientū lumina cecat. Nūmus vt est certū stultū facit esse desertū. Nūmus habet medicos fictos acq̄rit amicos. In nūmi mēsa sunt splendida fercula densa. Nūm⁹ laudatos pisces comedit piperatos. Francoꝝ vinū nūm⁹ bibit atq⁹ marinū. Nūm⁹ famosas vestes gerit ꝛ preciosas. Nūmus splēdores dat vestib⁹ exteriores. Nūmus res ꝓstat lapides quos india gestat. Nūm⁹ dulce putat q⁹ eū gens tota salutat. Uile facit carū q⁹ dulce reddit amarū. Et facit audire surdū claudūq⁹ salire. De nūmo quedā maiora prioribꝫ edā. Uidi cantantē nūmū missam celebrantē. Nūmus cantabat: nūmusq⁹ responsa parabat. Uidi q⁹ flebat dum sermonē facie bat. Et subridebat populū quē decipiebat. Nūm⁹ honorat sine nūmo nullus amat. Quē gēs infamat nūmus, pb⁹ est homo clamat. Ecce patet cuiq⁹ q⁹ nūmus regnat vbiq⁹. Sed q⁹ ꝓsumi poterit cito glia mūdi. Ex hoc est scola nō vult sapiētia sola. Paupis ex arcba ꝓcedūt munera pauca. Hec ille. Et dū quondā tpe Martini pape fuerāt rome: ꝛ videre in eccl̄ia rotūda beate marie audiētiā causaꝝ in vigore: ꝛ vltra mille ptētionis causas corā auditoꝝ tribunalib⁹ pendentes: ꝛ curtizanos/ꝓcuratores ꝛ sollicitatores causaꝝ tanq̄ scintille in arūdineto discurrētes: ꝛ demoniace ptātis mores repsentātes: ꝛ hūc tristē ꝛ hūc letū: ꝛ hūc indifferēter ambulantes/ꝛ demū singulas sentētias vni gaudiū: alteri mesticiā ingētes generātes: ꝛ iuxta pb⁹m corruptiones vnius essent generatōes: imo alteri⁹ recreatiōes. Ecce quidā homo sagax o sanctissima inquit pecunia. Si velles bas amarissimas intricationū reuolutōes penit⁹ enodares: ac si diceret. Diues pecunia redimeret vexatiōes, put no. Inno. i. c. ad aures de sym. ꝛ Arch. in. c. q̄uis ō ele. li. vj. Et dixit Amb. vt h̄. xlvij. di. sic̄ hi. q⁹ pecunia ē absolutio ꝛ redēptio miseroꝝ. Hec oia ꝑmissa ō pecūia dicta ꝓfirmat Ecc̄s Solo sapiētissim⁹. c. x. di. Pecūie obediūt oia. ꝛ glo. interl. dic̄. Pecūie mortificāt aīas q̄ nō mortuū: ꝛ viuificāt corpa q̄ nō viuūt. ꝛ no. q⁹ dic̄ oia q⁹ p b⁹ nihil excludit. ō pe. di. j. nemo ꝑt. ꝛ. xix. di. si romanoꝝ. ꝛ ibidē p Joh. ꝛ Arch. Uñ q̄ dic̄ Amor vincit oia. Fallit. q⁹ pecunia nō dic̄ ita: ac si diceret expiēt. Pecunia vincit amor, vincla pecunie aūt appellatiōe rē significari procul⁹ ait. ff. de ꝟ. sig. l. pecūie appellatōe. rei aūt appellatio latior est ibidē. l. se. ꝛ etiā res mobiles ꝛ īmobiles signat pecūia: ꝛ oia q̄ dari ꝛ recipi p̄nt vt. c. ti. l. pecunie noīe: ꝛ talr m⁹ta diuitū ꝓpēdis cōmoda: ꝛ p ꝓns paupeꝝ cōmodo ꝓria. de q̄b⁹ exp⁹ inq̄t mgr Ecc̄i. xxvij. Propter inopiā m⁹ti deliq̄ūt. ꝛ in paradoxis Stoicoꝝ ō⁹. Sol⁹ sapiēs diues est. Uñ videm⁹ regularit vberiorē honestat, discretionē: prudētie ꝟtutē tēperātie decorē rōnis nitorē/pbitat, ꝓfitat, ꝓsperātā/ꝟitat, pseuerātā/ꝛ fidei firmitatē: imo generalit oia tā diuini cultus q̄ pietatis fructus in diuitib⁹ magis redolere q̄ vides/aut nouer, paupeꝝ in oīb⁹ turbas innūerabiles opib⁹ suis exercere, ꝛ fortassis paupeꝝ hmōi demeruerūt, pgenitores, put discipli

dñi dixerũt Joh.ix. De ceco nato rabi quis peccauit hic: aut parẽtes eiꝰ vt ceꝰ nasceret. ꝛ videlicet vt ꝓsequ̾nter mẽdicãdo nutriret. Ideo dixit ꝓpheta ad dñm. Benef ac dñe bonis ꝛ rectis corde. ꝑs. cxxiiij. Cui respõsum est nunq̃ vidi iustũ derelictũ: nec semẽ eius querens panem. ꝑs. xxxvj. Nec affligit dñs aiam iusti. ꝛ bñdictio dñi sup caput iusti. Itẽ egestas a dño in domo impij tabernacla iustoꝝ bñdicet. Prouer. x. Item vita nequã hospitari de domo in domũ Eccl. xxix. ꝛ glo. or. ibidẽ. Tu q̃ alieno delectaris hospitio redi ad ꝓpria. ꝛ ibidẽ. c. xij. Dñe bñfac iusto: videlz dando ei mercedẽ eternã ꝛ tpalem. Nec est inopia timẽtibꝫ eũ: qz oculi dñi sup iustos: nec minuet omni bono. dedit eis regiones gẽtiũ ꝛ labores ꝓloꝝ possiderũt. vt custodiant iustificatiões eius ꝛ legẽ eiꝰ exq̃rant. Et ꝫ pulcherrime ꝓsequit Brego. in pastoꝝ. c. q̃nq̃gesimo: dũ dicit. Ammonẽdi sunt q̃ in ꝫ mũdo ꝓspant: vt solert̃ ꝓsiderẽt q̃ ꝑsentis vite ꝓspitas: idcirco aliq̃n dat vt ad meliorẽ vitã ꝓuocet. Hinc ẽ ei q̃ plebi israelitice Chanaan terra ꝓmittitur: vt q̃nq̃z ad eterna sperãdo ꝓuocet ꝛc. Ex his ꝑpendat tue rusticitatis sagacitas q̃ terrenorum abũdantia ex virtutibꝫ ꝓuenerit. siliter ꝛ nobilitas: ꝛ oĩm diuitiarũ felicitas: ꝛ econtra: ex opũ fertilitatis accumulãtia freq̃nter ꝓcedit laudabilis opationũ pietas. Et hoc interdũ fallit: vt ibidẽ bñ determinat ꝑdicti Breg. ij. benignitas. in ꝫ ꝟbo videlz: deiecisti eos dũ alleuarẽtur. ꝑs. lxxij. Vñ ꝓpt̃ laudabilẽ pecunie ꝓput ꝑmittit cõmoditatẽ: lex impial' nõ ꝑsumit studiosũ ꝛ diligẽtẽ: imo incredibile putat indebite suas pecunias effundẽtẽ. vt. ff. de ꝓba. l. cũ de idebito.

Rusticus Et vnde ꝓuenit dic rogo illa videlz cunctis odiosa maledicta pauptatis calamitatisq̃ miseria. cum dicat Ambro. in Exame. in tractatu ꝓmi diei. ꝛ habetur. xv. q. j. illa. q̃ paupertatis/ignobilitatis/egritudinis et mortis onera non sicut de sorte malorũ annumerãda.

Nobilis Scriptũ est patres comederũt vuã acerbã ꝛ dentes filiorũ obstupuerũt. Eze. xviij. Et iuxta illud Exo. xxiij. Qui reddis iniquitatem patrũ filꝫs ac nepotibꝫ. ꝛ habet̃ de pe. di. iij. qui reddis. §. fi. Et iuxta illud in memoriã redeat iniquitas patris eius. ꝑs. cviij. de pe. di. iiij. in ꝓin. Unde dicit sapiẽtis auctoritas. Melius est mori q̃ indigere: etiã ꝓmo suo pauꝑ odiosus erit. Oĩes dies pauꝑis mali. Fratres hois pauꝑis oderũt eũ. insup ꝛ amici ꝓcul recesserũt ab eo. Juxta illud. Cũ fueris felix multos numerabis amicos. Tpa si fuerũt nubila solus erit: ac si diceret. Prochdoloꝝ fm fortunã estimat̃ ꝓsona: cũ potiꝰ fm ꝓsonã sit estimãda fortuna. Et sic fm multoꝝ certas ĩmo sepe ꝓbatas opinionũ detricatiões: filij ꝛ nepotes ꝓpter ꝓgenitoꝝ suoꝝ iniq̃tates: in erumna sua q̃runt panẽ. Quoꝝ aliquales ꝓpende moꝛes. Ecce hmõi crũnioſos in pauptatis calamitate miserrime ante foꝛes temploꝝ eccl'iarumq̃ causa sue mẽdicitatis explẽde conuersantes: ꝛ se non tm̃ occupãtes: vt dei corpus ꝛ hois mirandũ saluatoriſq̃ nostri ihesu christi dñicũ qõ multi reges ꝛ ꝓphete desiderabãt videre ꝫ: aut in alio seculo cernere desiderẽt: aut conent̃/ꝛ firmi stãtes in ciusdẽ eleuatõe/ne loco q̃ aliũ mẽdicũ ꝓuent̃: vñ raro ꝓfitent̃: rariꝰ oꝛare nisi simulate ꝛ rarissime ieiunare ꝓcernunt̃: frigꝰ volũtariũ ꝑ nature humanalis modulũ: vt vix mortẽ excludãt cuꝝ stridoꝛe letali patiunt̃: ꝛ infirmitatibꝫ ꝛ defectibꝫ/ diuersisq̃ cruciatibꝫ in se cõfictis fatigãtur. Pluries ebꝛiosi temulẽti/vinosi: ꝛ mero supabundãti abuti ꝓspiciunt̃ q̃s diuites. quoꝝ promptuaria plena sunt eructãtia ex hoc in illud: vt ꝑdiximus redũdare videnꝫ. Unde si videro de miserrimis plerosq̃ nõ omnes: q̃ famẽ patient̃ vt canes ꝛ circuibũt ciuitatẽ/me miseret ipsoꝝ humanitatẽ: ꝛ teneoꝛ de subueniẽdo. iuxta distinctionẽ q̃ ponit̃. xlij. qui escamus. ꝛ in glo. licꝫ dicat lex. ff. de bono. poss. bona fides: q̃ male meriti debẽt publica egestate laboꝛare: ꝛ forte ratione munita q̃ humanitati q̃ famẽ patit̃ nõ tm̃ miseret. Hã veritas est ꝓut dicit Boe. ij. de cõso. ꝓsa. v. Et idem lib. iij. ꝓsa. iij. in fine. Paucis ꝛ minimis natura contẽta est. cuius societatem si superfluis vigere velis: aut est iocundũ q̃ infunderis fiet aut noxiũ. Et idem ibidẽ in ꝓsa. iiij. dicit. Morbi ꝛ dolores coꝛporis prouenĩũt: vt plurimũ ex voluptatibꝫ. Item Eccl. xxxvij. ꝓpter crapulã multi perierũt. Item noli auidus esse in omni epulatione: ꝛ non effundas te super oẽs escas: in multis cm̃ escis erit infirmitas: ꝛ appoplexia appꝛopinq̃bit vsq̃ ad colerã: de quo si volueris videre pulchꝛa: vide quid scribat Johãnes os aureũ. Et habetur de con. di. v. nihil. ꝛ Hieroñ. in. c. ibidẽ. Ne tales qui allegat tibi Ypocratẽ. ꝛ ita si diligenter ꝓpẽdis: plus cruciat dimitem repentina colica passio /aut podagre/seu cirogre feruentis inflatio: ꝛ multiplex aliorum malorum superfluitatis humorum coꝛruptio: que frequẽter ex abundantium ingurgitationum prouenĩunt diluuio/ q̃s maxima fames affligere possit egentes/quia raro vel nunq̃ ꝑspicimus homines penuria: sed crebꝛo refertos ingluuie/deficiẽtes. probam

nobis ostentāt:ergastulati quos panxillū dietim panis ꝛ aq̄ tenuis sustētare videm⁹ pluribus annis. Unde laureat⁹ poeta:de remedijs vtriusq; fortune lib̄ .j.c.ix. respondebat conquerenti: quē tenuis extenuabat vict⁹ inq̄t. Walles ne igit tumefieri: hec tenuitas podagrā pellit/tuis e finib⁹ dolorē capitj aufert/celibriq; vertiginē:vomitūq; ꝛ ructū ꝛ nausiam ꝛ sudorē ꝛ tedtū ꝛ fastidiū tui ipsi⁹ pallorē/alternū ꝛ ruborē/odorē quoq; ꝛ oris ꝛ corpis:tibi atq; alijs importunū restrin

Rusticus An ne frustra videamur dixisse christū Luē. git. Dec ille. vj.ꝛ Matt.v.q̄ paupeꝛ est regnū celorum.

Nobilis Multū bene dixit christ⁹/put diuitū est pecuniarū fiscus:sed p certo diuites ab eis vniuersaliter ꝛ particularit̄ per largā elemosynarū distributionē intātū taliter emere ꝛ cōparare ꝛ vendicare consueuerūt/q̄ forte pauperes hmōi in celis nil iuris ꝛ ꝓprietatis obtinebūt:ꝛ ab eis penitus exules:ꝛ miserabilit̄ extorres/excluſi ꝑpetuo permanebūt:put nunc in terris terrenas domus paupeꝝ diuites frequēter acq̄sierūt:sic q̄ paupes vtraq; domo carebant. Cū vendere sit rē penitus abdicare. vt.ff.de emp.ꝛ ven.l.ij.§.sine.ꝛ.l.nec emptio. et ꝑcordat Ezech.vij.vbi dr. Qui vendidit ad id qđ

Rusticus Tu multiplic ingenio ꝓuio de paupeꝝ dixisti maledictionis obꝓrobrio sunt ne ipsorum incomoda

Nobilis spāliter designati legib⁹ aut tuo iure canonico. Audi notāter qđ de hoc dicat Archi.xj.q.iij.pauper. q̄ paup habet incōmoda p diuitib⁹ multa. Haz paupertas facit debitorē qñq; suspectū.ff.de priui.l.creditores. Itē facit testē nimis abilē.ff.de testi.l.iij. Itē facit aliquē venire personalit̄/qđ al's nō foret.ff.de iurisd.om.iu.l.si id qđ ꝑpetue §.ij.ff.de pe.l.j.in fi.ꝛ.l.in seruoꝝ.§.pe. Itē pro pena cogit̄ quis satisdare:qđ al's nō fieret.C.de epi.audi.l.de curationib⁹.ff.qui satisda.co.item sciēdū. Item facit arrestari fructus suos quod al's nō fieret.C.de epi.audi.l.si fideiussor.§.vlti. Item nocet in adoptionib⁹ faciēdis.ff.de ado.l.nec pmittit̄.§.j. Item nocet in trāsactiōe alimentoꝝ.ff.de transac.l.cum hi.§.sed ꝛ personaꝝ. Itē nocet in actiōe de dolo ꝓponēdo.ff.de dolo.l.nō debet. Item nocet in actiōib⁹ .ff.de accu.l.alij.ꝛ.l.nōnulli.ꝛ.l.se. Obtētu tñ pauptatis nō debet q̄s turpē vitā agere.ff.de ritu nup.l.palā. Et sūmarie put pfert̄ particularit̄ diuitū cōmoditas quā cōuerte simplr/ꝛ resultat pauperum cala-

Rusticus Miserabilit̄ olim annumerasti paupeꝝ pseudo ꝓditiones. Et qđ determitas rius est:ex eis nō ꝓueniūt nobiles/aut humane felicitatis magnanimitates:habēt ne tñ in noīe diaboli aliquoꝝ de iure scripto progatiue vel priuilegij vel alicui⁹ emolimēti col

Nobilis lationes ꝛc. Utiq; sic:put ex eodē rosario colligit̄.naz ꝓpter pauptatis on⁹ nō cogit̄ q̄s restituere istud qđ nō habet vel non pōt. de restit. spo.olim. Itē ꝓpter eā excusat̄.de testi.ei q̄ testimoniū. Itē ꝓpter penuriā excusat̄ ouis a restitutione vsuraꝝ.de vsu.cū tu.§.pe. Itē excōicat⁹ ꝓpter pauptatē nō cogit̄ ire ad sedē aplicā p absolutiōe.de sen.ex.c.qđ de his. Itē excusat̄ q̄s ꝓpter pauptatē de appellādo ꝛ ꝓsecutiōe appellationis.de ꝓcu.c.pe. Itē ꝓpter eā dant̄ alimēta:q̄ al's nō pstarent̄.ff.de inoff.testa.l.si instituta.§.de inofficioso. Itē datio tutoꝝ pmittit̄ ꝓpter inopiā iudicis:al's nō pmitteret̄.instit̄. de excu.tu.§.pe. Itē ꝓpt̄ eā excusat̄ alios a tutela:q̄ al's nō excusaret̄.ff.de excu.tu.l.post susceptā.§.pauptas. Itē ꝓpt̄ eā excusat̄ mr̄ a tutela filioꝝ q̄ al's nō excusaret̄.ff.ad tertul.l.j.§.mr̄. Itē ꝓpt̄ eā cōpellit̄ q̄s emere opas a patrono q̄ al's nō cōpellaret̄.C.de ado.li.l.j. Itē remittit̄ pena collatōis alicui ꝓpt̄ pauptatē q̄ ꝓferre nō pt̄.ff.de coll̄.l.j.§.cū duob⁹. Itē remittit̄ pena pecuniaria alicui paupi q̄ al's nō remitteret̄ si paup nō esset.ff.de offi.pſi.l.illicitas.§.pe. Itē ꝓpt̄ eā remittit̄ satisdatio:q̄ al's nō remitteret̄.ff.ei cui plus q̄s p.l.fal.l.nō facile. Itē ꝓpt̄ eā remittūt̄ expēse q̄ al's nō remittere tur.ff.de rei vē.in fundo. Itē solutio dotis ꝛ exactio q̄ fuit ꝓpt̄ penā in casu q̄ al's nō fieret.ff.soluma.l.si ꝓstāte.ꝛ.l.q̄uis.de iu.do.l.mut⁹.§.si manēte.ꝛ.l.q̄uis. Itē fac̄ valere legatū qđ al's non valeret.C.de epi.ꝛ cle.qđ pauprib⁹. Itē benigna interpatōi dat̄ paupioꝛi loco vl̄ ecclie:de q̄ non fuerit cogitatū.C.de epi.ꝛ cle.si q̄s ad declinādā. Multa etiā sūt sup cibarijs ꝛ alimētis in fauorem paupeꝝ introducta.de q̄b⁹.le.ff.de ali.pstā.l.j.ꝛ q̄si p totū de pbē.cū fm aplm. Itē sucessio liberti remittit̄ ꝓpt̄ pauptatē.insti.de succes.li.in ꝓn. Itē ꝓpt̄ eā differt̄ solutio ꝛ pstat̄ absolutio de solu.odard⁹. Itē ꝓpt̄ eā ꝓcedūt̄ expēse ad causę ꝓsecutiōez q̄ al's nō daret̄.de accu.ex pte.ꝛ.c.olim. Itē absoluit̄ q̄s a voto adimplēdo ꝓpt̄ pauptatē:qđ al's nō fieret.de vo.ꝛ vo.re.c.sup his ꝛ.c.ex mlta. Itē dat̄ actio ꝓpt̄ eā q̄ al's nō daret̄.ff.de do.l.idēq;.ꝛ.l.se. Itē ꝓpter eā fuit cessiōis bñficiū introductū.C.de concess.bo.l.j.ff.qui bo.ce.pos.q.per totū. Itē bona clericoꝝ paupeꝝ sunt.C.de epi.ꝛ cle.l.ij. Sed ego credo q̄ nō intantū ipsoꝝ sunt q̄ ipsis cōpetat actio ꝓtra abū

dantē clericū: vt patet in practica. sed tñ gloria epi est paupex opibꝫ ꝓuidere: ꝛ sacrilegiū est accipere qđ pauperibꝫ erogat. xij. q. ij. gloria epi. Et hec de ꝓrogatiuis pauperū ꝛ ipsoꝝ priuilegijs: quas tñ pauci diuitū ꝑoptāt nunc in nostra terra viuentiū. Puto tamē sil'iter fore speciale priuilegiū a iure cōcessum ꝛ naturaliter introductū ꝙ paup ꝑ spoliat⁹ nō possit exui iam nudatus. vt de restit. spo. c. j. lib. vj. §. pe. Juxta illud Juuenalis. Cantabat vacu⁹ coꝛā latrone viatoꝛ. de quo. j. c. xxxj. ꝝ. dico tibi. Et qꝛ nec nudi cōtēdere/nec inermes inimicis nos debem⁹ opponere. ij. q. ij. oportet.

Rusticus Sunt autē quidā firmiter asserētes: imo nō dubitātes dīm nostrum iesum christū tam pauperē fuisse: ꝛ pauptatis onus in terris in tantū sustinuisse. Et igit stipem mēdicādo conꝙsiuisse: ꝛ ꝓe nimia paupertatis inedia victum per mēdicatiōis publice surratōes ꝓo se ꝛ suis vsurpasse.

Nobilis Paupertatē cōcedimus/ꝛ ꝙ paupertatē docuerit ꝛ opibꝫ impleuerit nō dubitamus: sed ꝙ ꝓterea mēdicauerit: ꝛ hoc opus detestabile dieb⁹ suis nunq̄ ꝑpetrauerit affirmātes/ab vtero locuti sunt falsa: ꝛ mētita est iniquitas sibi Unde ꝓut ꝑdictū est sup̄ de priui. paupe. qꝛ nō coguntur trāsire ad sedē aplicā ꝓo absolutiōe/ꝓter violentā manuū iniectionē in clericū. de sententi. excō. qđ de his: ꝛ hoc in illū finē ne deterius inde ꝓtingat: videlz ne mēdicatōis opꝓbriū paup quouismodo cōmittat. de hoc nup plene scripsi in quadā collatiōe ꝓtra validos mēdicātes: videlz beghardos/lolhardos ꝛ beguttas talia ꝓstāter asserētes ad dīm meū dīm Heinricū epm Lō stantien.

Rusticus Possent ne nobiles fore paupes/miseri vel inopes vel egeni vel egētes: ꝛ hec ꝛ hoꝝ terminoꝝ dicas mihi differētiaꝝ discretōes.

Nobilis Immo possunt nobiles: ꝛ vtiq̄ sunt: ꝛ esse possunt paupes/miseri vel inopes. Et extūc iuxta cōe ꝓuerbiū: put sacerdotes ꝛ iudei sunt rusticis oīnib⁹ quoq̄ creaturis infelicib⁹ infeliciores: ꝑsertim dū laborare nō possunt ꝛ mendicare frequēter erubescunt. Ꝓo hoꝝ aūt intelligentia scias ꝙ paup ꝛm Archid. viij. di. in. c. quo iure. dꝛ quasi parū potēs. ꝛ sic pōt sumi. xj. q. iij. pauper. vel quasi parū imperās: sicut paru⁹ dꝛ quasi paꝝ valēs. Et ꝛm Papi. Paup est qui habet aliqđ: sed parū. Sed inops dicitur qui nihil habet. Miser autē ꝛm Boe. ij. de cōso. ꝑsa. iij. solū ille qui se putat miserū esse. Unde Prosper aquitanic⁹ ꝑsa. lxij. dicit. Omnes beati siue habeāt qđ volūt siue nō habeāt: ꝓtinuo sunt beati. Ecōtra aūt miseri siue non habeāt ꝙ volunt siue id habeāt qđ recte volūt: cōtinuo miseri sunt. Et ita sepe nobiles diuites miserrimi dici possunt. Et ita paup/miser ꝛ inops in magna moꝛū rerū ꝛ conditionū differētia cōsistūt. Et vltra p̄missa dicu Prosper equitanic⁹ in ꝑsa sequēti. Magna est miseria cū illo nō esse sine quo nō pōt esse: in quo videlz deo: si quis est sine dubio: sine illo non est: ꝛ tamē si eius nō meminerit: eūq̄ non intelligit: neq̄ diligit cū illo nō est. Et hec sil'iter miseria est ꝓiugatoꝝ/qui vna caro discernunt miserrime discrepantiū. Et ꝓut mihi videt: miseria cū aceto multū coꝛrisiuo dicit. Dū paupertas extrema cum inopia: ꝛ cū cunctis miserie conditionib⁹ in impatientia: in vni⁹ hoīs manet habitaculo. Egenū aūt dicim⁹ ꝛm Isid. Ethi. x. q egens genu flectit ad petēdū munera. Nam olim nō voce sed genuflexiōe petebaꝝ elemosyna. Nec o bstat p̄missis: qꝛ ꝑpheta dixit in forma xpi. Egen⁹ ꝛ paup sum ego. ps. lxix. Nā ꝛ idē dixit in eadē forma. Vermis sum ꝛ nō homo. ps. xxj. Cū in ꝑfitate fuerit de⁹ ꝛ homo. vt le. ꝛ no. in hoc ꝑbo. tu es sacerdos in eternū ꝛm ordinē melchisedech. ps. cix. Et mihi notāter constat beatū Greg. multiplr diuitias ꝛ diuitiaꝝ abundantiā/cecitatē ꝛ feditatē appellasse: ꝛ ipsarum accumulationē vilipēdēdo despexisse: ꝛ pauptatis incōmoda cōmēdasse. vt ptz in lib. suo moraliū. xij. c. xv. ꝛ in infinitis locis eiusdē volumis sum ꝓtēt⁹ de ꝑbis spretis operibꝫ paupertatis. Nam si ipse tantas patrimonij marcas nō habuisset tanta diuini cultus comoda nūq̄ perfecisset: sed hec nihil ad nos: sed ad ꝓpositū nostrū redeamus.

De his qui nobilitate re et nomine priuantur ꝛ eius priuilegijs ꝛ ꝓrogatiuis penit⁹ denudant. Cap'm. xix. Aut Rusticus.

Q Ui pauperes nimiū persequeris odio: quos tamen dñs elegit in hoc mundo vt de preben. c. venerabilis. ꝛ Jaco. ij. Et licet te multis possem increpare scripturis: sed quia nihil ad nostrū edificat p̄tense ꝓpositū nobilitatis aut astruit ad materiā caduce generositatis. Ideo pertinēter ad alia diffusius perquirēda per indirectū me compellis. Nouerat hoc experimēto: qui dixit. Deposuit potētes de sede. ꝛ exaltauit humiles: quia vidit tot vel plures potētes de sede

depositos/ꝫ cognouerit de plebeis humiles exaltatos: an ne nobiles antiq̄ put ⁊ nouiter nobiles facti seu creati degenerare ⁊ perdere. ⁊ quomō possint nobilitatē inmitti: aut renūciare volentes acquisi te nobilitati.

Nobilis Multipharie multisꝫ modis olim deus loquens patribꝫ in prophetis ad Heb.c.j. ⁊ nunc cōstat non in enigmate. sed simplici veritate. q̄ dominus retribuet habūdanter facientibꝫ superbiā. quia supbia eorū qui eum oderunt ascendit semp. igitur superbi inique agebāt vsquequaqꝫ ⁊ excelsi statura succidetur. sublimis quoqꝫ humiliabit. Isa.x. ⁊ recipient alieni diuitias suas. ⁊ sepulchra eorū domus eorum ineternū. psal.xlviij. ⁊ superborū nomine sacra scriptura diuites demōstrat/ qui ⁊ potentes dicuntur. qō Greg. moral. x.c.xx. clare ꝓbat dum dicit/ quid nomīe diuitū nisi elatio superborū qui venturi iudicis respectū non habent. dum supbis apud se cogitatiōibus tument. quia sunt nonnulli qui dum se terrenis opibꝫ habūdare ꝓspiciunt veras dei diuitias nō requirunt atqꝫ eternā patriam non amant. qui hoc sibi sufficere q̄ rebus tpalibꝫ fulciūtur putant ⁊c̄. Constat igitur q̄ dīs plerisqꝫ formis exinaniuit nobiles ⁊ potētes ⁊ maxie ꝓpter vicia etiā subuertebat domus ⁊ ꝓgenies ⁊ aliquos oīm potentia ⁊ nobilitate nudos fecit ⁊ inermes/ ⁊ qualit̄ deducam tibi clarius ⁊ auribꝫ ꝓcipies/ ecce rerum euentu hactenus continuo demōstrabat. taliter videlicet Qꝫ oīs res ꝑ quascūqꝫ causas nascebat/ ꝑ easdem deuastabat. vt de re.iur.c.j. Qō declarat glo. ibidem dicens. Qō em̄ consensu cōtrahitur ꝓtraria volūtate dissoluit. C. qn̄ licet ab emp. discē. l.j. Ac si dicere: qō virtutibꝫ acquirit malicia depdit/ ⁊ oīs virtus detrimentum ab vno vicio patit. de pen. di. v. dolēdum. Nam visuꝫ est ꝑ premissa. qō per virtutē creuit orienaliter vtraqꝫ nobilitas modificata/ ⁊ per vicia plerūqꝫ videt fore violenter vilificata. vt patuit in Adam nobilissimo viro. de quo dictū est. s̄.c.ix. qui ꝓpter peccatū nobilitate ꝓuat⁹ ꝓpetim exulauit/ ⁊ ruri ruralibꝫ opibus ⁊ agriculturis fuit coaptat⁹. xl. di. Adam ⁊ Beñ.ij. itē in Saul rege.j. Reg.xxij. ⁊.iij.q.vij.§. item in euāgelio. Unde ⁊ Nabochodonosor ꝓpter vicia sua in bestiā ex homine cōmutatus est. atqꝫ de regno suo ꝓfugus recedens. venū vt bos cō medebat. Dañ.iij. ⁊.xvij.q.iij. miror. ⁊.xxiij.q.v.§. hinc notādum. de peni.di.j.§. deniqꝫ. ⁊.c. quāobrem. vnde scripsit Greg. vt habet. xxvij.q.j. si homo. Luidā nobili viro sergio patrie defensori inter cetera. Si homo esses inq̄t aut discretionē aliquā habuisses ⁊c̄. ac si diceret, put le. ⁊ no. ibidem. Quia per stulticiā negligens fuisti in cōmissis. tu homo nō es homo ḡ non est homo qui ratione caret/ ⁊ per ꝓsequēs nō nobil⁹ homo/ ⁊ allegat ad hoc ꝑ glo. p̄dict⁹. §. hinc aūt. vbi fit mētio de Nabochodonosor. vñ q̄ mal⁹ est videt nō esse. ō pen.di.j. scindite. Et q̄ inhabil⁹ est ad agendū nō esse videt. vt. ff. cuiuscūqꝫ vniuerso no. l.j.§. pen. sic ⁊ mal⁹ sacerdos nō est sacerdos. vt. xlj. di. mlti. ⁊ mal⁹ epūs nō est epūs. vt. ij. q. vij. nō oēs. ⁊ ita vicia vilificāt ⁊ ānihilāt hoīes. ita vicia ꝓuertūt hoīes i bestias. put fec̄ illa famosissima maga Circee arte sua magica. ō q̄. xxvj. q.v. nec mirꝫ. ⁊.j. dicet. c.xxij. Itē int̄ filios Noe ꝓphetissime vicia ⁊ ꝑtutes fecerī nobilitatē ⁊ ignobilitatē ḡduū ꝓdicōes his diebꝫ ꝓminētes. vt. s̄.c.vij. ⁊.xj. sinceri⁹ declarari vident discrepātes. Itē de pharaone Exo.x. ⁊ filij isrl̄ frequēter dum deū offenderent peccādo fuerūt per ipsum in degenerationē flagellati/ ⁊ deserta est nobilis Jerusalem/ ⁊ oīs vrbs iuda. ⁊ habitatores eius ꝓpter malicia quā fecerunt. put dicit ꝓpheta Jere. xlvij. ⁊ ꝫ miserabiliter demū omnis ornatus generose nobilitatis tribuū iuda omniūqꝫ iudeorum ꝓpter peccata tam violenter videbatur penitus obfuscat⁹. dictum est. s̄.c.ix. in fine. Item visum est in Hero de tiranno crudelissimo. qui cum occideret pueros innocentes annis bimos inter ceteros ⁊ filium suum bimū. i. duorum annorū fecit occidi. Preceperat autē Herodes ꝑm legem iudeorum. vt nemo occideret aliquē porcum nec manducaret. Qō cum relatū fuerat augusto octauiano dixit notabile verbum. Melius est ergo porcum Herodis esse ꝫ filiuꝫ ex quo occidit filios/ ⁊ reseruat porcos/ ⁊ ꝫ miserabiliter interierit demū mgr̄ in histor. describit dicens post multa. Hinc varijs affligebat languoribꝫ. Nam febris non mediocris erat prurigo intollerabilis in omni corporis superficie assiduis vexabatur coli tormentis/ pedes intercute: vitia timuerunt/ putredo testiculorum vermes generabat/ creber anhelitus/ ⁊ inter rupta suspiria que ad vindictam dei ab oīmbus referebantur. Ipse vero iordanem transiens apud callirorem aquis calidis vtebat. cumqꝫ corpus eius foueri oleo calidiori medicis placuisset in archā plenam demersum ita dissolutū est. vt etiā lumina quasi mortuus resoluta torquerent/ ⁊ inde ad clamorē astantiū respicere visus est/ ⁊ demū cruciatu ꝓuict⁹ seipm̄ gladio attēptauit interimi desinebat ipet⁹/ ⁊ extūc bestialr̄ ad mlt̄oꝫ exultacōeꝫ ē defūct⁹. Itē de nerone luxuria ⁊ inmū-

dicia turpissimo legit. qui nec matri/nec sororib⁹/nec viris/nec mulieribꝫ pepercit: matrē interfecit: ⁊ ventrē eius aperiri iussit/vt videret locū: in quo cōceptus ⁊ natus esset. Unde dū a senatu hostis ꝓnunciatus esset ⁊ iudicatus: nō tamē reipublice: sed etiā rōnis ⁊ nature inimic⁹: ⁊ fugiens latitaret. dixit cuidā qui secū fugerat vt ipm interficeret: anteqꝫ romanis ꝓsequētibꝫ ludibriū fieret. Cū autē ille nollet. eū interficere inqt. Ego nec habeo amicū aliquē qui me viuere: nec inimicū qui me mori velit. Jam itaqꝫ turpiter viri: ⁊ turpius moriar. ⁊ sic acuens lignum cū dentib⁹: ⁊ irruit in ipsum: ⁊ se cōfodit dicēs. Uidetis qualis artifex nequicie morit. Itē de Domiciano legit. cuius auaricie ⁊ rapine nemo poterat cōparari: qui fratres suos ferro ⁊ sorores veneno interfecit: vt eoꝝ bona diriperet ⁊ dissiparet: quē tandē plus semp intentū auaricie/⁊ negligentē militie: ⁊ pietatis inimicū ⁊ crudelitatis amicum senatus interfecit. De ignauia sardanapelli legit qui ex viro factus mulier: ⁊ nō inter arma viros: sed inter filamina ⁊ feminas. qui per romanos de medio mundi ⁊ regno ꝓiectus est. Item legit q factus Bermanus Altisidorēn. epūs gratia diuina suffultus: regē Britanie videns culmine tante serenitatis indignū. Egredere inquit: ⁊ meliori dimitte: ⁊ ipm cūctis stupētibꝫ potēter deposuit. ⁊ bubulcū eius ad regendū instituit: a quo cōsequēter regalis dignitatis ꝓsapia genti Britonū in stirpes longeue ꝓpagationis feliciter ꝓcessit. **Rusticus** Sum cōtentus de Tyrānoꝝ gestis antiquoꝝ tanta ꝓcepisse. Dic queso de ꝓpib⁹ nob modernioribꝫ q̄ noueris: ac audisse. **Nobilis** Scias q Innocētius papa. iiij. de anno dñi. M. cclv. Fridericū. ij. impatorem crudelib⁹ suis demeritis exigēnb⁹ deposuit: ⁊ priuauit ⁊ vasallos suos a iuramēto fidelitatis absoluit: ⁊ fauētes sibi vinculo excōicationis cōstrinxit: ⁊ electoribꝫ impū licentiā vt aliū eligerēt regē romanoꝝ ꝓcessit. put le. ⁊ no. in. c. ij. de re iudi. lib. vj. Item Zacharias papa regem francoꝝ nō tam ꝓ suis iniquitatibꝫ/qꝫ ꝓ eo q tanti prātierat inutilis: a regno deposuit: ⁊ Pipinū karolū impatoris patrē in eius locū substituit. Oēsqꝫ francigenas a iuramento fidelitatis absoluit. vt. xv. q. vj. alius. Item eueniebat de anno dñi Mcxxxj. ⁊ circa. Exierūt de domo ducū Sueuie sine interpellatiōe: ⁊ succeſſiue tēpore q̄tuoꝝ impatores: videlz Cōradus. ij. Hinc Fridericꝰ prim⁹. Deinde Heinricus quintus. Et vltimo Fridericus secūdus. De quo ꝓme mentionē fecimus. Et licet in libro qui dicit Uiridariū impatoris. Di quattuoꝝ cesares sint ꝓ ceteris mundi principib⁹ ineffabiliter laude bonoris ⁊ glorie pleni/mira quoqꝫ narratiōe/floridoqꝫ sermone virtutib⁹ redimito cōmēdati: ⁊ ꝑsertim Fridericus. ij. qui in dieb⁹ suis sepulchrū dñicū: totāqꝫ terrā sanctā sua patēter impiali auctoritate corporali ꝑsentia recupauit: ⁊ se cū soldano ⁊ alijs Asie ꝓncipib⁹ illē terre vicinis tranquilla cōcordia pacificauit. Et demū ꝓ auctorē dicti libri Epithauio tali titulari meruit: vt videlicet. si ꝓbitas sensus/virtutes/gloria census: nobilitas orti possent resistere morti: nō foret extinctus Fredericus qui iacet intus. Nibilominꝰ tamē oīm ꝑdictoꝝ impatoꝝ abominabilis fit mētio per Innoc. iij. in. c. venerabilē. de elec. Et plenius in integra sine in parte decisa ⁊ que quantā facit fidē: videbis infra. c. xxij. Et spāliter de Friderico primo in. c. significasti. de pe. ⁊ re. Et quō facti sunt in desolationē subito defecerūt/⁊ perierūt ꝓpter iniquitatē suā cū tota domo sua: ⁊ nō remānsit vngula. Immo qō deterius est per ipsos quodāmō maleficiata fuerat germania: vt post eundē Fridericū. ij. de cuius depositiōe sup fecimus mentionē vsqꝫ ad karolum. iiij. impatorē: videlz Bohemoꝝ regē inclusiue: qui regnare cepat de anno dñi. M. ccc. xlvij. Uenter terre Hermanoꝝ fecūdissimus non germinauit impatorē. Reges tamē romanorum: vt ita loquamur genuit tanqꝫ aboꝛtiuos: qz videlicet maiestatis culmē impialis non attigerunt: ⁊ ad annos vberos: videlz veri principat⁹ nō peruenerūt: sed ad hoc tanqꝫ sterilis tāti culminis per annos. lix. caruit fertilitate. Et saluo q Heinric⁹. vij. comes de Luczelburg electus seruatis seruādis: dum Rome per tres cardinales per papā ad hoc ordinatos impiatem coronā susceꝑat per quendā fratrē Bernardū ordinis ꝑdicatoꝝ per ciues Senen ad hoc salariatū in sacratissimi corporis christi sumptiōe fuit intoxicatus: ⁊ sepultus in ciuitate Pisaꝝ de anno dñi. M. ccc. xij. ⁊ italiā nō exiuit. Et q Ludouic⁹ dux/ natus de Bauaria: electꝰ post Heinricū predictū coronā imperialē: licet Rome fuerit a Johāne. xxij. recipe recusauit: ⁊ in despectū eius se ꝓ impatore gessit: ⁊ noiari fecit: licet non fuerit. Et per Johānē papā excōicatus decesserit: qz ꝓ sua ꝓtumacia etiā Benedictus papa. xij. successor Johānis ipm absoluere recusauit. Item Ladislaus rex Neapulie infinitis per ipm pestiferis execrabilib⁹ perpetratis criminibus demū Johānem papā. xxiij. ⁊ totā vrbem Romanā cum curialib⁹ pape cōtra pacta

violēter inuasit: z ipsos ab vrbe retorsit: z intētissimis estiualibꝫ calorib⁹: plures viros honorā dos ambulātes in fuga ꝓsumpsit: z oīm bona surripuit z dum denuo papa p̄dicto cū curia sua Bononia permanēte similē inuasionē facere disponeret: iusto dei iudicio igne persico in pudi bundis vehemēter accēsus/crudelissima morte dū nauigaret in mari in cōsolationē totius ro mane curie vitā infeliciter terminauit: z regni successorē solā filiā videlz Johannā reliquit: que demū sine prole infelicissimis successibꝫ regnū paternū in se terminauit. Jtē ꝓstat q reges Bo hemor/ z p̄sertim vltim⁹ Sigismūdus romanor imator/errori abhominabiliū hereticor videlz husslitar in Bohemia ꝓut debuit z potuit non resistebat: z per hoc approbasse videtur: z veritatē minime defensabat/q̄ per hoc opp̄ssisse decernit. vt. l. xxxiij. di. error. Jdeo regimē hereditariū regnor Bohemie z hūgarie per ipm deficere iusto iudicio dei iudicabat: z ad domū ducū austrie reuolutū p̄cernit. Jtē de illustribꝫ ducibꝫ de dekko: z p̄sertim vltim⁹ vicz Ulric⁹ pariter cōstat/q̄ postq̄ Augusteñ. z alias eccl'ias Lastris/burgis/vicis/z possessionibꝫ vi de p̄dauerat: cecus factus est z sine herede defunct⁹. Jtem legim⁹ de generosis cominbꝫ de Kiburg alamanie superioris q̄ postq̄ vnus germanor alterū in castro Tinus interemerat: z illustres Barones de zvolhusen patrē carnalē occiderāt: z infinitus magne nobilitatis virorꝫ cumulus nephāda ꝓpetrauerat. Contra quos intulit ad dñm ꝓpheta dicēs. Videbo qm̄ nō de⁹ volens iniquitatē tu es/neq̄ habitabit iuxta te malign⁹/neq̄ permanebūt iniusti ante oculos tuos. Odisti oēs qui opant iniquitatē: perdes oēs qui loquunt mēdaciū. Virū sanguinū z dolosum abhominabit dñs z̄c. Expelle eos qm̄ irritauerūt te dñe. p̄s. v. Quare trāsierūt in ꝓfundum: vt lapides: z vtinā ꝓstaret si ꝓmiseratorē z misericordē dñm ipis dare requies: qr sc̄ptū est q ꝓpter peccata mali per dñm de medio tollunt ne peccata eorū augeant. xj. q. j. c. ij. Et ideo Datan z abiron terra absorbuit viuos. Num. xvj. z. vij. q. j. denicꝫ. Et ad instar illorꝫ multos per italiā/lombardiā z tuscaniā: z etiā per ciciliā cum semine suo tyrānos tam nobiles q̄ de plebeis exaltatos legim⁹ vehemēter obfuscatos: qr dū in honore essent nō intellexerūt: cōparati sūt iumētis insipiētibꝫ: z sīles facti sunt illis. p̄s. xlviij. Et tanq̄ viri sanguinū z dolosi nō dimidiabunt dies suos. p̄s. xlv. Et dñs minorauit dies tpis eorū: z perfudit eos cōfusiōe. p̄s. lxxxviij. Et defecerūt in vanitate dies eorū: z anni eorū in festinatione p̄s. lxxvij. Et viri iniqui sublati sunt añ tēpus ipsorꝫ. Job. xij. Et nomē impiorꝫ putrescet: z quasi tēpestas transiēs nō erit impius: z āni impiorꝫ abbreuiabunt pauor his qui opant malū: impij aūt nō habitāt super terrā. z lingua prauorꝫ bibit ꝓuer. x. Et ita clarissime vidistis q vicia corrūpunt bois statū z naturā: qō sil'iter attestatus est Paulus dū ait ad Rom. j. Quia euanuerūt in cogitationibꝫ suis obstructū est cor insipiēs eorꝫ ꝓpter qō tradidit illos deus in desideria cordis eorꝫ z in mundiciā vt cōtumelijs afficeret corpa eorꝫ z̄c. Et sic nō ꝓbauerūt deū habere/i noticia tradidit illos deos in reprobū sensū: vt faciāt ea q̄ nō expediūt. Sed q̄d sequit ex his plures. vt dicit Aug⁹ z habet de pe. di. iij. §. auctoritas. Qui int flagella duriores z deteriores facti sunt: sicut pharao p̄dictus: qr flagellatus a dño durior est factus p̄sentibꝫ eterna cōnectūt: vt tēporale supplicium sit eis eterne dānatiōis initū vel iudiciū z̄c. De his z plurib⁹ alijs nobiliū gestorū actibꝫ q̄bꝫ degenerant apud deū z hoies videbis. j. c. xxxj. vbi tractabit de malorꝫ nobiliū excessibꝫ.

Rusticus Audiui sufficiēter q̄ generose nobilitatis: imo supillustris stema iudicio dei tollit: ipsorūq̄ fama suffocat. imo generatiōis ꝓgenici parētele cognatiōis z stirpis nomē z agnomē z cognomē radicitus obfuscat. Hunc q̄ro an ne canonis aut legis autoritate ab inuito

Nobilis Audi sup hoc vtriusq̄ iuris latores ptinēter loquētes. Et nobilitas surripiat. qr dicūt terre nobiles christiane legis normā q̄bꝫciūt: z statuta ecclīastica cōtēnunt: silīter fures sacrilegos z omnib⁹ capitalibꝫ criminibꝫ intricatos sibi familiares colligūt: z nequicijs eorꝫ participāt z hmōi nequicias per se ꝓpetrare nō formidāt: z insuper incestuosi/adulteri/homicidi/periuri/necnon raptores/spoliatores/z p̄dones tam in clerū q̄z in ꝓplm crudelirer seuiētes/de bello fugiētes/facultates ecclesie iniuste auferentes/ fratres calūniātes/accusantes z non ꝓbantes. Jtem cōtra innocētes principū animos in iracundiā ꝓuocātes. vnde ꝓ his z alijs suis celeribꝫ se infames/z fama idē honore ꝓuatos' ostēdunt. vt le. z no. vj. q. j. infames. cū cōcor. in glo. Unde sacratissimarū legū vigore capitis diminutionē maiorē z mediā tales pati merent. vt. ff. de va. z extraor. cogni. l. pe. §. extimatio. Et ꝓ has diminutiones duas infamia irrogat sed nō per minimā.

Rusticus Dicas rusticitati mee de hmōi capitis ꝑdiminutiōe

Nobilis.

l

Capitulum

Sunt tria genera capitis diminutiões:scz maxima/media ⁊ minima. Tria autē sunt q̄ habe mus:scz libertatē/ciuitatē ⁊ familiā. Jgit̄ dum oīa illa amittim⁹:hoc est libertatē/⁊ ciuitatē ⁊ familiā maximā esse capitis diminutionē. Cū vo amittimus ciuitatē/libertatē retinem⁹. Sed mediā esse capit⁹ diminutionē:cū ⁊ libertas ⁊ ciuitas retinet̄.sed cū familia tm̄ mutat̄ minimā esse capitis diminutionē ꝓstat.ff.de capi.dimi.l.vl.pleni⁹ vide Hosti.e.ti.§.j.⁊ seq̄ntib⁹. Et di cit glo.in.d.§.j. Nō ergo accipit̄ hic ad litterā:vt dicat̄ capite diminut⁹ q̄ caput abscinditur. sed q̄ stat⁹ mutat̄ vt caput status dicat̄:⁊ ita infamis p̄missoꝝ occasiõe:put p̄dictū ē:ꝓpie di citur capite diminut⁹:hoc est statu honoris:⁊ nobilitatis priuat⁹:vnde ꝓpie infamia iuris vel facti tollit nobilitatē ciuilē siue politicā.vt le.⁊ no.C.de secū.nup.l.si qua femina.ff.de rit. nu. l.senatoris filia. Quia vtilitas vite dignas legū obseruatiões nō credidit.C.ad le.iul.de adul.l. que adulteris. Jrrogat̄ autem infamia q̄n ex genere delicti put p̄dictū est dūmodo notoriū est. q̄nq; ex genere pene ⁊ delicti.que omnia vide exēplificata in.§.porro.iij.q.vij. Hi autē taliter denobilitati ꝓpie degeneres dicunt̄.vt dicit Jsid. Et hi.r. Quia de optimo genere nati sunt:⁊ inhoneste viuūt.vt le.⁊ no.lvj.dis.si gens. ⁊ hi etiā degeneres dicunt̄ ꝑm Papiā. quia degens est qui de nobilitate generis natus sua mala vita genus suū dehonestat. De quib⁹ infra.xxxj. c.clarius videbis. Multis autē modis ꝓtrahit̄ infamia:quas collectas videre poteris per re pertoriū .B.durā di titulo.clxj.

Rusticus Deponunt̄ aut degradant̄ ne no biles inuiti:sicut ⁊ milites ⁊c.

Nobilis Jta ⁊ h ꝓpie pra cticatū est de anno dñi.M.cccxliij.per Fredericū regē romanorū in quendā Johannē Er hardū de Zessingē quondā militē quo ad militiā ⁊ ad nobilitatē suis exigētib⁹ de meritis peni tus factū inermē. Nam militia faciliter potuit tolli.cum non sit character anime impressus /vt sacer ordo.vt no.Archid.j.q.j.qd̄ quidā. ⁊ per Hosti.de sacra.non iterā.c.vlti. ⁊ his iurib⁹ p batur nobilitatis titulū penitus posse subleuari.⁊ ecōtra p̄cipē potest restitui:put ille miles fuit restitutus fame ⁊ honorib⁹:⁊ omnib⁹ alijs quib⁹ fuit priuatus.vt.ff.de postu.l.j.§. de qua ff.de adop.l.j.⁊ ij.⁊ patet in eo qd̄ le.⁊ no.de re iudi.cum re.qui fi.sint le.per venerabilē. Nam h̄ verbū restituere plenā habet significationē:⁊ verbo restitutiōis ois vtilitas ꝓtinet̄ nisi p̄ceps aliter limitaret.ff.devsu.l.videam⁹.§.in fauiana.vide de h̄ Archi.de elec.qr.sepe in glo.pe.li.vj.

Rusticus Est ne modus vt sine crimine volūtarius aut inuitus perdat sue nobilitatis ornat⁹.

Nobilis Breuis est tue q̄ stiōis elocutio.sed modico nō potest expediri collationis colloquio. Audi primū put clericalis dignitas per bi gamiam sine crimine tollit̄.vt de biga.c.j.cum concordan. Sic nobilis homo perdit nobili tatem/dum monachatus ordinē profitet̄.vt.xxvij.q.ij.scripsit. Immo nobilis factus cleric⁹ perdit nobilitatē.vt legit̄ de quodā comite qui ꝓterea nobilitatis prerogatiua priuabat̄.vt.xx. q.iij.presens clericus. Si autē hmōi nobilis factus monachus: ⁊ si ꝓterea perdit nobilita tē quid si filius regis Marchionis vel ducis aut comitis vel Baronis erit monachus:⁊ pater morit̄ sine alio herede. Nōne monasteriū loco sui monachi succedit in dñio. Dixit Alan⁹ q̄ sic Sed Spec.de statu mona.ꝑ.xj.dicit hoc nō seruari. Cōcordat Jo.an.tacēdo in addi.Spec. qr nihil apponit:als tū monasteriū succedit loco monachi sui /ac si esset in seculo.vt ibidē.ꝑ.x. Sed si monachus quātū in ipso est nō vult adire hereditatē. hoc tractat ibidē.ꝑ.viij.⁊ pleni⁹ in additiõe.sed hec nihil ad nos. Jtē ad ꝓpositū dum nobilis cuiuscūq; gradus ignobiliū mu lierum illuit̄ cōnubio:put predictū est.supr̄.c.xiij.de baronib⁹⁊ liberis psonis illustrib⁹. Unde senator si ꝓtrahit cum libertina dignitatē amittit.ff.de ritu nup.l.si quis in senatorio.imo phi betur ne ꝓtrahat cum illa cuius pater vel mater artē ludicrā fecit: tamē potest illā ducere:cui⁹ auus vel auia hoc fecit.vt no.lvj.dis.c.j. Jtē ꝑm aliquos dū nobilis aut stirps generosa succes su tēporis ad egestatē puenerit/nobilitatē perdere cōsueuit. Juxta Aristo.pollit̄.v.prout pre dictū est supr̄.c.vij.vbi dixit. Nobilitas est virtus:⁊ diuitie antique que vt p̄mittit̄ cessare viden tur:aduentātē detestabili ⁊ miserabili:necnō semp odiosa pauptate.vt Prouer.xxx.⁊ Boe.ij.de conso.metro.iij.⁊ hoc videt̄ Ambro.innuere in.c.non satis.lxxxvij.di.vbi dicit potius elemo synam fore dandā nobili depaupato:in quo verecundia ingenuos perdit natales:ac si diceret: pauperatē intantū derogare nobilitati:vt rubori verecūdie taliter humiliato⁊ egestate supr̄es so sit plus ceteris cōpatiendū:cum paupertas in plebeo nō sit āmiranda:nec multū detestanda quia cōsuetis nō est passio.vt dicit laureatus poeta de luso⁊ mutabilitate. Un̄ legit̄ Luc̄.xvj. de villico diuitis hois negociationis officio seruili cōstituto;qui dixit. Mendicare erubesco.

Item iuxta Aristo. vt sup̄ pollit. v. Dum nobilis artē vel negociationē vilissimā: aut alīs iuxta terre ꝓsuetudinē nobilitati nō cōpetentē cōtrectauerit. Quā etiā rex Dauid videlicet negociationē detestabat. dū dixit ps. vij. Quoniā nō cognoui negociatiōes introibo ad potētias dñi. & alia littera habet litteraturā. Et ꝓpterea introiuit in potētias dñi. i. virtutes dñi eas cognoscendo & docēdo: vel melī⁹ in potētias dñi. i. ad regimē potētatus dñi. Item eandē Hieroñ. in clerico detestabilit̄ vilipendit. dū dicit: negociatorē clericū: ex inope diuitē: & ex ignobili glorioſū: quasi quandā pestē fuge. lxxxvij. di. negociatorē. Itē idē. xj. q. ij. Blā dicit. Ignauia sacerdotibus est studere ꝓfanis diuitijs. Itē ibidē Hieroñ. loquēs in ꝓpria ꝑsona in detestationē hmōi clericoꝝ dicēs. Ego nat⁹ in paupe domo: & in tugurio rusticano: qui vix milio & cibario pane rugientē. i. esurientē ventrē saturare poterā: nūc simula & melle fastidio. Tales nāq; rusticanorum filios plures in romana curia vidi ꝓmotos: quos papa per lr̄as suas patētes filios ac vita & morū honestate: aliīsq; laudabilibꝫ ꝓbitatis & virtutū meritis fidedignos: quos tñ nunq; vidit cōmēdatos asseruit: & illos solū coquine/seu tabernaꝝ negociatio ꝓmouit. sed hoc nihil ad nos. Sed ad ꝓpositū redeam⁹: & rusticitas tua senectutis ope cognouit/q; quondā nobiles cōsueuerūt apud Hermanos īmunes fore ab oī artiū mechanicaꝝ occupatiōe: excepta milicia vel armatura seu venatiōe: sed ꝙueniebat possessiōibꝫ paternis inherere: & act⁹ militares exercere.

Rusticus Que sunt aūt artes mechanice exquo dicis nobiles eisdē aliq̄bus exceptis non posse ꝙueniēter vacare. **Nobilis.**

Sunt artes mechanice/ꝓut liberales septeno numero comprehēse/quas Hugo de san. vict. tali cōprehēdit dictamine. Et de prima dicit. Hā prestat lanificiū: cuius est officiū pelles extractare. De secūda armatura malleo vtit̄ cū dolabro dehinc plustrare. De tertia sistit nauigatio: cuius ꝑspicatio pelago versat̄. De quarta agricultura residēs ceteros trāsiliēs tellus operatur. De quinta: rursus q̄ppe sistit̄ venatio que dirigit̄ mūdanis delicata. De sexta nempe tenet locum sacrificans corpusculū: medicina dicta. De septimo postremo loco residet/qui ludis presidet: theatrica vocata. Ad has igit̄ artes omnes humani redigunt̄ manuū labores & negociationū opationes. De quibꝫ ꝓprie dicit. l. j. & ij. C. de excu. artificū. l. x. & clarius in glo. ibidē. Vñ dicit impator. Nobiliores natalibꝫ & bonoꝝ luce cōspicuo: & patrimonio ditiores/ꝓnitiosius vrbibꝫ mercimoniū exercere ꝓhibem⁹. C. de cōmer. & mercat. l. nobiliores &c. ac si diceret. Imperator q; nobiles de mercātijs sint īmunes. Facit ad hoc. C. de loca. & ꝓdu. l. milites. & C. de re scin. ven. l. si. ff. de excu. tu. l. v. §. pe. Item ꝓprie facit ad hoc. l. vnica. C. ne nego. mili. lib. xij. videlicet armata militia in rubro & in nigro. Vñ dicit tex. Eos q̄ in hac alma vrbe vel in prouincijs cuidā ergasterio idem stationi quasi negociatōi fm Accur. ꝑsunt militare de cetero ꝓhibem⁹. Item glo. ibidē. Hoc nō defectu nobilitatis: nā & libert⁹ militat &c. Exceptis argēti distractoribus q̄ in hac alma vrbe negocianꝫ. hos em̄ vtpote viles omniū ꝓtractibꝫ: & infra illis qui ad armoꝝ extructionē suā ꝓfessionē cōtulerūt minime ꝓhibemus. i. fm glo. qui arma faciunt vel vsui coaptanꝫ. & allegat ad hoc plures leges. Dicunt autē argenti distractores argētarij qui dici possunt numularij: quasi hoc nō sit vile officiū: qui aurū & argentū tractāt. Dicit̄ etiā argentarius qui custodit argentū vl laborat in argēto fm Papi. Itē licet ex statutoꝝ quorūdā ꝓpriū constitutiōe: aut alicui⁹ vniuersitatis vel ciuitatis ad comodū eorundē ne nobilis sit de magistratibꝫ: & ad hmōi mḡatus nobilis nō ꝓficit̄. & si ꝓficit̄ ꝓpterea nō perdit naturalē nobilitatem ff. de adop. l. ꝑ adoptionē. & ibidē ꝑ Baldū. Itē est quarūdā puinciarū cōtinuatiōis obseruātia cōis. & ꝑsertim germanice natiōis/q; ꝓncipes/comites/barones & alij nobiles in castroꝝ burgoꝝ/vicoꝝ/munitionibꝫ more cōsueto morātes: solēt ciuilegia vel oppidonia/aut iura/vel ꝓgatiuas/ciuiū alicuius ꝑeminētis potētis/aut famose ciuitatis vel oppidi sibi vicine aut cōmodius ꝙiuncte certis pactis & cōditōibꝫ cōparare/vēdicare/aut certis meritis & obsequijs acq̄rere: & insup onera & munera & iura municipalia subire. Ac ꝓpterea eorūdē ciuiū & oppida norū aut vicanioꝝ priuilegijs & ꝓgatiuis & auxilijs & iuuaminibꝫ opportunitatis tpe gaudere. Vnde quidā eosdem nobiles putāt sue nobilitatis statui derogasse. Propterea dicūt leges hmōi cōtionis ꝓtract⁹ cū dictis gentibꝫ ꝓut ꝑmittit̄ initos: priuilegio seu ꝓgatiuis sue nobilitatis nō obesse. vt ꝓbat̄. ff. de sena. l. senatoꝝ. per Archiē. Et insup licet q̄s ex statuto efficiatur ciuis ad comodū suū/per hoc nō perdunt prima nobilitatis priuilegia forensium. ff. de adop. l. per adoptionē. Attamē cōiter tales nobiles talit̄ ciuibꝫ astricti: ciues illorū locorū appellanꝫ. & nibilomin⁹ impatorie maiestatis iure semper saluo: & asserētes illos nobiles fore ciues suos

notabiliter monent per.l. vnicã.C.de priui.ter. vbis rome. Nam & tales nobiles incorpantur vniuersitati ciuitatis illi⁹.& talit Paulus fuit ciuis roman⁹. put.ff.dictũ est.c.xuij.de nobilib⁹ Item ad ꝓpositũ nostrũ redeũdo dicũt alij.Ex nobilitas nõ durabit vltra nisi ꝯdiu ꝑ ꝓgenies & stema ꝓgenici principat⁹ vel dñiũ seu castrũ aut burgũ possidet.de quo nobilitatis nomẽ ab antiquo conꝯsuit:& postꝯ illo carebit nobilitati tacite aut expresse renunciabit. Juxta illõ. Si re priueris/nec nomẽ habere mereris.lxviij.di.cor epi.vij.q.j.factus est.C.de fer.a nulla.xxxv. q.vij.quid est. Alij dixerũt,put seruat ꝓsuetudo germanor:que pro lege seruat.vt.j.di.ꝓsuetudo talit videlicet:q; saluo illo:put ꝑdictũ est sup de baronib⁹ & liberꝭ germanie/qui ꝓpter vilioris matris cõditionẽ ꝓdunt illustriũ nobilitatẽ & nobilitatis ꝓrogatiuã. De alijs autẽ viputa de principib⁹/ꝯdiu vna ꝓgenies/aut vn⁹ de ꝓgenie tenet principat⁹ dignitatẽ & possessionem aut comes vnus vel plures comitat⁹ dñationẽ/ipsor filij & nepotes & vltra: & vsꝙ in infinitũ dignitatũ suarũ retinebũt dñationẽ:etiã si ꝑncipatus aut dñij possessionẽ habere non videat Et postea derelinquãt/nisi vt ꝑmissum est/nimis humiliũ cõnubio se degradare dinoscantur vt visum est de comitib⁹ quondã de Landar v sueuie partiũ:qui ad simpliciũ ordinẽ nobilium declinasse vident:& ꝓsequẽter vltra possent ad plebeor statũ ꝑ modos supactos peruenire.

Rusticus Dicunt nobis histor.Pragẽ.& audiui Sigismundũ imperatorẽ ex causa recitasse:q; quondã vnic⁹ princeps Bohemor,de quo sup fecim⁹ mentionẽ.c. xvij.De cuiusdã lotricis filie mulieris iunẽcule nimis speciose languebat amore:tanꝯ Dauid cum Bersabe.ij.Reg.xj.Et post multa fert ipm principẽ matrimonij fedus:ex pure dilectiõis intẽtissime vinculo indissolubilit cũ eadẽ ꝓtraxisse:& genus suũ per eandẽ resuscitasse an ne principatus: & oẽs nobilitatis generose,ꝓpagationẽ videat fedasse.imo radicitus denigrasse:& intãtum q canonici argentinẽ.filiũ suũ de eadẽ muliere ꝓcreatũ in cõfratrẽ iuxta statuta sua/nõ voluisset recepisse **Nobilis** Scõm bacten⁹ seruata dictor canonicor statuta libertas liberorũ illustriũ fuit exprienter violata.sed als puto in tam illustrissime dom⁹ resloratiõis attestationẽ:& macule taliter ꝓtracte detorsionẽ tam ingẽtẽ & inclitã principatus excellentiã hui⁹ mulieris paruitatẽ humilitatis tanꝯ ignis supabũdãs modica aque spersionẽ penitus absumpsisse: & nullũ neuũ ignobilitatis post se reliqsse.Quia dicit lex.Mulieres coruscant dignitate viror:put ꝑdictũ est.c.iij.Et hoc visum est in dicta Bersabe sapiẽtissimi/ditissimi:& nobilissimi regis Salomonis matre.Dixi autẽ absumit ꝓprie:qr aqua absumit ꝑ ignẽ: vt dicit mgr in histor.vt cib⁹ sumpt⁹ per christũ post suã resurrectionẽ. Nam dicit Greg.mor. v.c.ix.Sepe aliqd a maoribus dispẽsatorie agit:qd a minoribus error putatur:ac si diceret. Magnanimitas in se dispẽsat/qd pusillus ac si erraret nõ attẽptat.Non autẽ dubitam⁹ quin talis cõnubij nubecula alicui⁹ exilis aut priuati nobil obtenebrasset nobilitatis vestigiũ:put tenuis lymphe perfusio ignẽ vocat exiguũ. Unde q̃dã Tubicẽ heroldus q̃ nobiliũ dicit ꝑco oẽs nobiles indifferẽter tibizare solebat.Qui dũ quendã simplicẽ nobilẽ tibizaret, nobilis instanter inquit:rogito ne me taliter ꝑsumas tibizare:qr de leui nobilitatis mee genus posses talit obfuscare.sed tibiza maiores nobiles:put sunt comites/barones & ꝓceres:quor nobilitatũ ingẽtie ꝑ tua curialitatis verba q̃litercũqs sonãtia nõ poteris derogare.de quo tibizatiõis colloqo dictum est sup.c.iij. Uel aliter possem⁹ dicere ꝑ dicte dom⁹ generose de decoris refocillatõe:nõ modicũ dicit respectu magni.vt le.& no.de symo.& si q̃stiones.vbi patet q equ⁹ donat⁹ cardinali aplice sedis legato ab archiepo nõ induxit symoniã:qr quo ad tãtas ꝑsonas modicũ fuit mun⁹.Sed si simplex clericꝰ alteri clerico rõne obtinẽdi beneficij asinũ dedisset/symoniã induxisset. Nũc ad ꝓpositũ:qr hmõi paucitas videlz mulieris lotricis adiecta tãte magnanimitati nõ viciat gen⁹ tãti dñij.Nã scriptũ est.modicũ non viciat videlicet in multo: sed modicũ viciaret in modico/,put ꝓtractũ est.& no.in.d.c.& si q̃stiones.Nã certũ est q omne modicũ adiectũ tanto magno:ita q nõ augeat:ita etiã nõ minuat:& ꝑ nõ adiecto haberi debet/nec viciat ꝯctũ siue actionẽ:nec parit exceptionẽ.ff.loca.l.habitatores.ff.cõmo.l.in reb⁹.§.possunt.ff.ꝺ impẽ. in re.do.fac.l.oino.ff.de dona.inter.vi.& vxo.l.si quid.§.si quas.Multa quidẽ exempla notabiliter notãda:vbi modicũ nõ viciat videre poteris.de rescrip.c.pe.in glo.j.& nouell.de appel. c.de appellatiõib⁹.& Archiꝺ.de ꝓben.nõ põt.lib.vj.nec obstat ille rigor singularis de nobilib⁹ illustrib⁹ & liberis in alama nia seruatus cũ sit localis. **Rusticus** Nõne ꝓprissime sanct⁹ Ambrosius est contra te in omelia sup illud Lu.xj.& originalit habet.j. ad Lorin.v.Attẽdite vobis a fermẽto pbariseorũ.vbi dicit.Nã siẽ modicũ fermẽtũ totã far-

ne cui iniciẽ massam corrũpit: vniuersamq; ꝑspersionẽ suo sapore cõmaculat ⁊c. Uñ illud modicũ fermentũ illius rusticalis mulieris totam massam generose ꝓgenei merito distẽperauit: ⁊ aliũ videlicet ruralitatis saporẽ introduxit.

Nobilis Habes rõnẽ argumẽtãdi. Sed duplicit̃ habeo modũ tibi breuit̃ respõdẽdi. Nã diximus. ꝟ.c.ij.q; nõ cõuenit allegare sanctoꝝ quorũcũq; doctoꝝ scripturas: extra corp⁹ iuris vagãtes ꝑ rõnũ determinationes iam scriptis iuribꝫ incorporatas. vt le. ⁊ no. xx. di. de libellis. l. di. si ille. Item secũdo hic Ambro. loquit̃ de fermẽto veteri videlz malicie ⁊ nequicie que etiam modica sumpta maculat aiam sincerã. in hoc iudicio vbi iust⁹ vix saluabit̃. j. Pet. iij. de quo Grego. moza. v. c. ix. imo penitus mortificat oẽs virtutes. ꝓut le. ⁊ no. in regula. defleat pctõr: qr in vno reus omniũ est re⁹. sed hic loquimur de vicio tẽporali tpaliter cõmisso: qđ iuxta tẽpoꝝ qualitates abolet̃/ vt infamia per principẽ: qui ⁊ destitutos fama honore ⁊ patria in integrũ restituere cũ affectu videtur vt. C. de sent. pas. l. j. ⁊ vlti. ij. q. iij. §. fi. circa fi. Et sic de hmõi nobilitatis generose renũciationis ꝓuationis/suppssionis/degeneratõis ⁊ ꝓditionis volũtarie: aut nolũtarie materia speciaľ ponitur rubrica ꝑ Ualeriũ maximũ lib. iij. c. v. ⁊ idẽ lib. suo. vj. c. iij. ⁊ vbi singuloꝝ illustriũ q̃ de claris ꝓcesserũt ⁊ se degenerauerũt ponit noĩa ꝓpria

Rusticus Tu mirãda de degeneratõis ꝓtulisti materia. q̃s aũt ꝓbat vl̃ iustificat hui⁹ denigratõis incõmoda

Nobilis Audi ꝓtinẽtissime de hui⁹ rectificatõis ꝓba/q̃ ꝓueniũt notãda: ꝓtinenter ad ꝓmissa ⁊ ꝓsertim q̃. ꝟ.c.xiij. ⁊ sequẽtibꝫ vsq; mõ videnť expressa: sinceri⁹ intelligenda. Scito q; nobilitatis stemata ꝓbanť tanq̃ aurũ in fornace. ⁊ quẽadmodũ ꝓbauit dñs sctõs suos. vt Sap. iij. Et ita per alamanie/francie/necnõ anglie regna: nõ nullarũq; ꝓuinciarum aliaꝝ partes intˀ nobiles est qđã vere ꝓbatiõis exercitij certamis examẽ: ꝑ qđ nedũ q̃ fame aut honoris patiunť denigratiõis maculã. sed etiã q̃ stematis/aut generis antiq̃ ꝑ cõnubij denigrationẽ sue nobilitatis ⁊ ꝓditiõis suã deteriorẽ fecerũt notationẽ: ⁊ tales in hoc ꝓbamie patienť si demeruerũt retributiõis: correctiõis/increpatiõis/accusatiõis/emẽdatiõis ⁊ taliõis penã: imo ꝑ hui⁹ ingẽtis ꝓbatiõis: examẽ ꝓprie scit̃: qui simpl'r sine labe vere nobiliũ seruabant normã ⁊ rigoris moderamẽ: ⁊ nulli parcit̃ a nobilibꝫ ꝓuatis sursum vsq; ad regales dignitates inclusiue. si saltẽ hui⁹ magnificẽtie culmina se submiserint: ⁊ intrãdo talit̃ humiliauerint/seu se liberalit̃ exposuerint: ⁊ talis ꝓbatiõis legẽ legaliter assumpserint. Est autẽ tale ꝓut ꝑmittitur op⁹ exercicij in iure canonico torneamẽtũ cõiter appellatũ. ⁊ licet ꝑ hmõi iuris latores. vt patet de torneamẽtis ꝑ totũ/repiať improbatũ. Per leges tñ impiales hoc ⁊ alia virtũ ostẽtatiõis exercicia nõ videnť eliminata. vt videlz bastã: vel pilã iaciẽdo: vel currẽdo: vel saliẽdo: vel pugnãdo/dimicãdo/bastiludẽdo ⁊ his silia. ⁊ in bis etiã casibꝫ ex lege ticia publicia ⁊ cornelia ꝑsponsiones facere licet. vt. ff. de aleat. l. solẽt. ⁊. l. se. Et si q̃s in tali colluctatõis exercitio: vel in taľ publici certamis cõdicto: ꝓut est torneamẽtũ dãnũ dederit: si saltẽ regulis suis ⁊ legibꝫ: ⁊ nõ aliter vsus fuerit nõ tenet̃ lege aq̃lia: ⁊ etiã causa virtutis aut glie: ⁊ nõ animo iniuriãdi sit factũ. vt. ff. ad le. aquil. qua actiõe. §. si q̃s in colluctatiõe. Hec tales infames sunt. vt. ff. de bis q̃ no. infa. athletas. Secus aut si q̃s talia faceret auaricie causa: videlz opas suas locãdo. tũc eñ siue pugnauerit siue nõ infamis efficit̃. vt. ff. de postu. l. j. §. bestias. Sũt aũt torneamẽta. vt le. ⁊ no. vbi. ꝟ. Flundine siue ferie: in q̃bꝫ nobiles milites ⁊ militares cuiuscũq; cõditõis aut ꝑeminẽtie fuerint ex cõdicto vel cõducto aut edicto: ex principũ vel aliorũ nobiliũ decreto/cõsilio seu cõuentione certo loco ⁊ tpe in vnũ/in eq̃ria vel mirica/aut palestra/agro/prato/vel terra plana/machinamẽtis ⁊ trabibꝫ cancellatis firmit̃ circũsepta/croacijs ⁊ laminis armati. ⁊ galiati ac cristati tanq̃ hostiliť pugnaturi: exceptis oĩbꝫ armis offensiõis: nisi q; tyronibꝫ siue q̃ primũ hoc certamẽ inierint spada detrũcata: sed alijs oĩbꝫ claua lignea/siue baculus ligne⁹ ad determinatũ pond⁹ ⁊ mẽsurã ꝓcedit̃ aptata corruscãtibꝫ armamẽtis ⁊ armatoꝝ per duas distinctas turmas equestres ꝓueniũt: ⁊ extũc viciosos ꝓut ꝑmittit̃ dirissimis ictibꝫ afficiũt: ⁊ demeritos sepe semiuiuos/aut penit⁹ extinctos derelinquũt: ꝓut iuxta meritoꝝ q̃litatẽ campiones siue rectores hui⁹ ludi: q̃ reges dicunť cuilibet imputãdũ fore decernit̃. Ueritas tñ est q; hi nobiles q̃ se taliter sciũt viciosos/aut quoꝝ patres vel ꝓgenitores huic certamini interesse nõ ꝓsueuerũt peni tus abesse pñt. Uidi aũt insup ꝓut. j. dicit̃. c. xxij. potẽtiores potẽtia cõmilitonũ/sociorũq; aut cõsanguineoꝝ de paribꝫ armis ⁊ insignijs incendentiũ ꝓualere ⁊ viciosos defendi: virtuosos quoq; brauio victorie minime decorari. Nolo tñ te latere q; dñs Johãnes papa. xxij. natione ꝓuincialis nobilis de Canturio: ⁊ prim⁹ epc̃s Auionen. põtificat⁹ sui anno primo de suoꝝ fra-

trum cõsilio in ciuitate Lugduneñ.certã edidit extrauagantẽ decretalẽ:que incipit:qz infuturorum sic inquiẽs in effectu:qz Clemẽs papa p̃decessor suus ꝓpter generale passagiũ in ꝓsilio venen̄,p terre sancte subsidiũ salubriter ordinatũ per torneamẽta z hastiludia nobiliũ in regnis Francie/Anglie z Alamanie multiplicit fuerit impeditũ. Unde in personas hmõi torneamẽta z hastiludia exercẽtes excõicationis:z in terras exercitij illius interdicti sentẽtias ꝓmulgauerat. Unde idem dñs Johãnes papa p hmõi sentẽtias sensit animabꝫ picula ꝓuenire:z pro eo maxime:qz nõnulli nobiles a militari cingulo abstinebãt:z qz ꝓpter hoc idoneos z volũtarios ad terre sancte pdicte p̃sidiũ in regnis p̃dictis cõtingit pauciores soluto repiri:ac si diceret. qz per hmõi torneamẽtoꝝ: z hastiludioꝝ frequẽtationẽ nobiles fiebãt abiliores ad omnẽ certaminis ornatũ. Unde subiunxit idẽ dñs Johãnes papa. Nos ad dicti filij nobilis viri videlicet Porphirij clare memorie regis francie z Nouarrie regẽtis:z aliorũ de domo regia:necnõ vt plurimũ magnatũ z nobiliũ in regno francie q̃z aliũde considerantiũ p̃missa discrimina referre supplicationis instantiã:sententiã excõicationis z interdicti p̃fatas p̃missoꝝ supplicationibus inclinati z inducti zc. de fratrũ nostroꝝ cõsilio reuocam9 zc. Hec ille. Unde verisimiliter puto torneamenta,put hastiludia nobiliũ:prout premittit vtilissima:terris z regnis in p̃notatis ad cribrãdũ nobiles:z cribratos magna diligẽtia notãdos fuerũt/sunt/z erunt cribra quorumlibet neuorũ/vitiorũq̃ patẽter expiatiua:z excellẽter necessaria:nec obstabũt in ꝓriũ edita.

De eo qꝫ tñ nobiles z hi quos nobilitas dotauit z fundauit bonoꝝ tẽporaliũ copia sunt capaces:z in eis durabiles. Laplo.xx. Ait Rusticus.

Hac ad p̃sens sum instructõe placat9:z de nobiliũ quorũdã subuersiõis z suppressionis causa sufficialit certificat9. Nã restat scire de plebeis/seu ignobilibus:quos vltra nobiles plerosq̃ sepe reperim9 ditatos:z bonis tpalibꝫ:put Abraã/Jsaac z Jacob p̃iaribe:z ceteri ꝑtacti:necnõ plures sctõs viros veteris z noui testamẽti pbatos. Quiq̃ rurales z agricultores z pastores fuerũt vehemẽter abundãtia terrenaꝝ copiose legim9 rerũ fulcitos:z intãtũ vt gẽtes indignate malegerẽtes:z vt Abimelech rex diceret ad Jsaac p̃iarchã z rusticũ. Recede a nobis qm̃ potẽtior nob factus es valde. Gen̄.xxvj. Uñ multũ ꝓpositõis tue ꝓcept9 apparet intolerabilis:imo,p certo sensato nõ credibil quẽ verũ tã audẽter p̃supponis. Nã videt iuris z rõnis armatura dignũ:qz eam ũdẽ felicitatis z vbertatis z fertilitatis z frugalitatis p̃rogatiua moderni/rurales/plebei/cultores/gregarij/necnõ pastinatores ex bone ꝓsequẽtie merito/quavsi fuerũt veteres. Et multoꝝ,pbãt p legũ z canonũ scripturas rite ꝓcordãtes. Ex ab exẽplis sctõrum patrũ peroptime sunt argumẽtationes. vt de re iudi.cũ eterni.iij.q.v.qz suspecti.C. de edi.pua.l.an in totũ.ff.de lega.nam impator.cũ ꝓcor.z plene de elec.venerabilẽ.§.qz aũt.in glo.hoc est exẽplum. **Nobilis** Scriptũ est in paradoxa stoicoꝝ in principio:qõ nihil est tam incredibile qõ non dicẽdo fiat ꝓbabile:nihil tam horridũ:z tam incultũ /qõ non splẽdescat ornõe. Nam rõnũ per te nobilit allegataꝝ apparet ꝓriũ.in.l.nemo.C.de sen.z interlocu.o im iudi.z.ij.q.vij.non statim. Unde licet cõcedã tibi qz illa exempla q̃ pietatẽ ꝓtinẽt sunt sequenda:z qz cum illis possum9 argumẽtari.ad hoc arg.de con.di.iij.sanctũ est. Uel cum aliqõ recte factũ inuenit.ff.de manumil.vin.l.an apud se. Als secus.xiij.q.v.dixit. Tamẽ scribitur ad Gal.v.z.xix.q.ij.dne.cum cõcor.que spũ dei visibilit agunt legibꝫ humanis nõ subdũtur. Hec facta sanctoꝝ ad ꝓsequẽtiã semp trahunt.vt legit de Marco qui abscidit sibi pollicẽ qõ z silia alijs non pmittunt.vt le.di.si quis abscinderit.z ppl'us isrl'spoliauit egyptios argento z auro.vt Exo.iij.z.xij.z.xxxvij.di.§.huic etiã. Et Sampson oppressit se z alios. Judic.xvj. z xxiij.q.v.si non licet.z multa his silia:vel maiora veteris testamẽti testimonio licere videbant. que bis dicbꝫ iura nostra patẽter detestant.vt ptz de multis vxoribꝫ z ꝓcubinis habẽdis. vt legitur de Salomone.j.Reg.xj.z insup nec oĩa q̃ licẽt expediũt.ff.de iudi.l.nõ q̃q̃d.de pe.dis.j. aliud. Nec oẽ qõ licet honestũ est.ff.de ri.nup.l.semp. Immo z a licitꝫ sepe abstinẽdũ est: si eoꝝ occasiõe ꝓuenit ad illicita.lxxxj.di.volum9.z sic diuitꝫs plures sancti viri carere voluerũt:vt satisfacerẽt euangelio:q̃ dr.qz difficile est diuitẽ intrare in regnũ celoꝝ.vt Matt.xix.Lu.xviij. Et etiã q̃dã pagani,put socrates q̃ iuxta Greg.Auri põd9,piecit in mari:qz nõ putauit se posse

ꝛ virtutes ꝛ diuitias simul possidere. xij. q. ij. socrates. Vñ legit de fabricio nobili romano: q̄ verus fuit ꝓtēptor diuitiaꝝ detestās auariciā/gliās de paupertate/legatis de Sammia venientibꝫ ꝛ aurū offerētibꝫ rūdit: Romanos auꝝ ꝛ diuitias nō desiderare: sed velle auꝝ possidētibꝫ impare. Vñ Virgil. in. vj. Eneidaꝝ. Aut geminas duo fulmina belli cipiades cladē/libieq; ꝓnoq; potētem fabriciū.

Rusticus Nūc autē de romanis ꝙuerte simplr ꝛ repies ꝙut dictū est. ꝑ. c. iij.

Nobilis Romani tū pōtifices si sint fabricij/sectatores cū suis curialibus: tūc q̄re fremuerūt gētes ꝓrimū suū. imo ꝑfectū detrahēdo ꝓsequntes: q̄ cū ꝓbis antiq̄s viderūt q; in diuitijs nō ꝓsistit bonū btūdo/nec felicitas. Qꝫ clare ꝓbat sctūs Tho. ꝑma. ij. q. ij. ar. j. Itē ꝫ gētiles. li. iij. c. xxviij. Et q̄cq̄d sit de ꝫ fundamētalr theologos fatigari iubemur: ꝛ ad ꝓpositum

Nobilis Supꝫ dictū est. c. xix. ꝑ. breuis est. Et nūc ꝓprie ad nr̄m ꝓpositū clarī⁹ ꝓcedes.

Nobilis ꝓducendū. Nā dixit Hieroñ. ꝛ habet. lxxxviij. di. c. negociatorē clericū: ꝛ ex inope diuitē: ꝛ ex ignobili gl̄iosum. i. supbū: q̄si q̄sdā pestes fuge. Itē ꝑdictū est ꝑ Brego. mora. xij. c. v. Sepe eñ quosdā diuites vidē⁹ q̄ opes ꝛ gl̄iam sine culpa hꝫe potuissent. si hec hꝫe cū humilitate voluissent. vnde paupes: vt sunt plebei: siue ciues simplices: q̄ de suis ꝓgenitoribꝫ diuitias hꝫe nō ꝙsueuerūt rebꝫ extollunt facultatibꝫ nouis inflāt: ꝛ honoribꝫ mox dedignant ceteros: ꝛ oēm vite sue fiduciā in ipsa abūdātia ponūt. Et hi ꝓprie dicunt corrogare q̄ diuinas sibi indebitas ꝛ incōpetētes suo statui ꝓgregarūt: ꝛ sibi sūlibꝫ ex natiōe apparēt dignitores: ꝓut arrogare ꝺr honores sibi nō cōpetētes acq̄rere: vt puta dū plebē⁹ militari dignitate se facit decorari. vt ꝫ. c. xv. Et ꝑdicti corrogātes dicūt cū ꝓpheta. Ego dixi in abundantia mea nō mouebor in eternū: dñe in volūtate tua ꝓstitisti decori meo: habes mlta bona in ānos plurimos q̄esce comode/bibe/epulare. Lu. xij. supꝫ q̄ dicit Greg. moꝛ. xvj. c. ij. Sed hūc supna vox increpat dicēs. Stulte hac nocte aiam tuā repetūt a te. Que aūt ꝓparasti/cuī⁹ erūt eadem nocte sublat⁹ est: q̄ in rem sibi abūdātia mlta tpa fuerat ꝓtolat⁹. vt scz q̄ in longū sibi subsidia colligēdo ꝓspiceret: subsequētē diē/vel vnū minime videret. quasi in aquis. n. defluētibus fundamētū ponere: est in rebꝫ labētibꝫ spei fiduciā velle solidare. Stāte eñ in ꝓpetuū deo trāseunt oia. Vnde ille. Quas cogitatōes ꝑm Greg. eundū supn⁹ iudex aspicit: ꝛ eū de ipa hac sua fiducia euellit: ꝛ radicit⁹ tollit: ita q; homo suū ꝙsi⁹ nō sit memor ampli⁹. Vñ ꝛ apte seq̄t ꝙbū Job Euellat de tabernaculo suo fiducia ei⁹: ꝛ calcet supꝫ eū q̄si rex interit⁹. Job. xviij. O q̄s expient ꝫ visum est aū mūdi ꝙstitutionē in rōne ꝓncipali. Quare Lucifer cū sibi coherentibꝫ ceciderit de celo: q̄ noluit manere in diuine ꝓordinatiōis dispositiōe: ꝛ stat⁹ sui locatōe. sed se voluit deosimlare. ꝛ iō dixit illud Esa. xiij. Ponā sedē meā ab aq̄lone s. lis ero altissimo. Et ecce non peruīt q; cēt de⁹. scīuit eñ ꝫ fore sibi nō possibile: sed vt subditos hꝫet: vt de⁹: ꝛ ipe nulli foret subditus. Vñ dictū est sibi. Verūtñ in ifernū traberꝫ ꝛ in ꝓfundū laci. ibidē. Et nō credas ꝛmemorē mē fore ꝙbox. ꝫ. c. xvij. De diuitibꝫ magna ꝑmeditatōe q̄ntū sinebat intellectus meus largiter dictorū ꝛc.

Rusticus Cōstat vtiq; q; diuites. ꝫ. c. xvij. nimiū exaltasti: ꝛ nec declines ꝛ q̄s erigere solebas irritare nō presumas.

Nobilis Vñ moueꝛ. q̄re nūc corrūdē: vicz diuitū ꝛ aliox ponā certe rōnis determīateq; discretōis modulū. ꝛ aio. Qꝫ nobil⁹ cuiuscūq; stat⁹ ꝛ potētat⁹: ꝛ ignobil⁹ etiā ꝛ q̄liscūq; plebē⁹: clamitare pōt supplicit ꝛ deꝑcari ad cūcta potētis clemētiā. dñe dicēdo. Mēdicitatē ꝛ diuitias ne dederis mihi: sed tribue tm̄ victui meo necessaria ꝓuer. xxx. ꝛ xxxvj. di. ecce. Et hec fuit deꝑcatio ditissimi Salomōis exēplar vere hūane cōpagatiōis: ꝛ hui⁹ erit forme modul⁹ cuiuslibet directōis ita vicz vt paup nobil⁹ adhuc ditior sit: aut abūdātior abūdāti plebeo: ꝓut dicūt ꝑh̄i: q; vir frigidissim⁹ ꝓportionabilr iuxta nature legē sit adhuc calidior calidissima muliere. ꝛ talr ꝓportionabilr paup Baro sit nobili simplici ditior: ꝛ comes inops sit baroni abūdāti abūdātior: ꝛ sic de ceteris. Et q̄libet in q̄libet statu iuxta modulū a dño sibi ꝙstitutū rōnabilr degat: ꝛ suox terminox metas nō excedat. ꝓut. j. clari⁹ dicēt. ne forte satiat⁹ illiciat ad negandū. ꝛ dicat. Quis est dñs vel egestate cōpulsus furore repleat ꝛ ꝑiuret nomē dei: vt ibidē: vel ne nimiū emūgauit ꝛ eliciat sanguinē. de renūci. nisi. §. ꝓpt malicia. Vñ Aug. ait in lib. de doctrina xp̄iana. Qꝫ igit locis ꝛ tpi ꝛ ꝙsonis ꝙuētat diligēt attēdēdū ē: ne temere flagitia reꝑhēdam⁹. ꝛ ponit exēplū. Fieri eñ ꝑt q; sine oi vicio cupidis/aut voracitatis/ꝑciosissimoq; cibo sapiēs vtat: ꝓut nobil⁹ ad ꝫ apt⁹ sine pcō vti ꝑt diuitijs: ꝛ magnaꝝ opū comodo. Et insipiēs fedissima gule flāma in vilissimū inardescat ol⁹ ꝓut ignobil⁹ in bonis tpalibꝫ. Vñ ꝓprie medium tenuere beati. q̄ in eo ꝙsistit virt⁹. vt dicit Boe. iij. de cōso. ꝙsa. vij. ꝛ ꝑhus Pollit. iij. dic. Quāto aliq̄d magis tēdit ad me-

Capitulum

dium tanto est melius. Quantū aūt distat a medio tāto est peius. Unde Jacob Solodorēn. Omne qđ est nimiū vicium generat bonitati. Est via per mediū: mediū tenuere beati. Uñ put ptactū est palestini inuidētes Jsaac dū morabat apud ipsos/tanq̄ ruralis aduena ⁊ alienige-na: ⁊ pastor ⁊ ruralis fuerat: ⁊ respectu regis sui nimiū abundabat. Quare notabil'r dicit canō suis terminis quisq̄ cōtētus sit. Nec sup̄ mēsuras iuris sui affectet augeri. vij.q.j. si q̄s epūs. Et Orac. dixit. Et gen⁹ ⁊ formā regina pecunia dona. paruū parua decēt. Paup̄ em̄ nō est cui rex̄ suppetit vsus. ecce q̄liter affectū ante opis cōsūmationē phibere videt. Et dixit dñs Deut. v. Non cōcupisces vxorē pximi tui/nō domū/nō agrū/nō seruū/nō ancillā/nō bouē: nec asi-num: ⁊ vniuersa que illi⁹ sunt. ⁊ ibidē. c. xix. Ne trāsgrediaris terminos quos posuerūt patres tui. ix.q.ij.c.j. facit ad hoc. xxiij.q.ij. trāsferūt. de sepul. c.j. Et bene scriptū est. Js qui assumit qđ nō accepit in pbabili temeritate laborat. xxv.q.ij. sic decet. Jgit̄ quilibet pxiā tenere debet mensurā. xciij. di. Diaconos. xciiij. di. c. vlti. Et ideo ptinēter dixit Salomō Ecci. iij. Altiora te ne rex̄res ⁊ fortiora te ne scrutatus fueris. Sed q̄ pcipit deus tibi cogita semper. Et aplūs ad Rom. xj. Tu aūt fide stas noli altū sapere. ⁊ glo. Augu. ibidem dicit. Tu aūt fide stas. q. qđ stas beneficiū dei est/nō tuū meritū. Et ideo noli altū sape. i. sup̄bire: ne ⁊ tu frangaris p sup̄biā Unde cōgrue pphet̄a de talib⁹ vltra modulū pgenitorū suoꝝ diuitijs ⁊ opib⁹ dilatatis. Jsa. v. Ue qui coniūgitis domū ad domū: ⁊ agrū agro copulatis vsq̄ ad extremū loci. ac si diceret p ut pmissum est. qz iuxta mēsurā patrū vestroꝝ excedit̄is potentatus ⁊ apparat⁹ ⁊ terminos. Et plus solito cōiungitis domū ad domū facīēdo pallacia nobiliū vobis naturalit̄ nec artificialit̄ incidēter nec q̄uenīēter cōgruētia: cū sint ad instar ornatissimi solij regū ⁊ principū redimita" Jdeo ve vobis: hoc est luct⁹ etern⁹ sit vobis. put exponit Grego. sup̄ Ezech. omel. ix. vel. Ue vobis id ē eterna dānatio. vel peribitis eternalit̄: put exponit mgr̄ in histor. de notatiōe prodi-torīs christi. ⁊ sequit̄ p pphetā pdictū. Propterea dilatauit infernus aīam suā: ⁊ aperuit os suū absq̄ vllo termino: ⁊ descēdēt fortes ei⁹ ⁊ pple's eius: ⁊ sublimes gl'iosiq̄ ei⁹ ad cū: ⁊ incuruabit̄ homo: ⁊ humiliabit̄ vir: ⁊ oculi sublimiū deprimenť: videlz coꝝ q̄ vt pmittit̄ vltra mēsuras iu-ris affectabāt augeri: ⁊ aucti videnť. Unde Salo. Prouerb. xxiij. Noli laborare vt diteris: Sed prudentie tue pone modū ne erigas oculos tuos ad opes quas nō potes habere: hoc est retinere. dicit glo. Quia faciūt sibi pēnas quasi aquile: ⁊ volabunt in celū. id est aerem/sicut vi-detur de frumēto vltra debitū in Roma retēto q̄ sepe ex auaritia reponentis assumit alas: ⁊ vt musca dispergit̄ in auras. Hoc pxie visum est: dum quōdā nobiles: videlz Anglici. Britones Bicardi/ Boti/ Scoti/ ⁊ gentes numerabiles. de pxiis pxie non cōtenti per turmas armato-rum violēter regnātes terras francorū/burgundoꝝ ⁊ lutringoꝝ molestarēt: ⁊ per decennium hmōi perturbatiōes extra terminos suos dilatarēt. Demū de anno dñi. M. cccl.xxv. de mense decembris alamaniā superiorē intrantes: ⁊ vna noctiū videlicet sancti Nicolai per incolas vil-le Berneñ. in quodā monasterio monialiū fontis Marie Cōstañ. diocesis collecti gladio: sed plus amarissime crudelitatis igne in dicto monasterio cōclauati ⁊ recluſi penitus sunt extincti Sed his dimissis: ne pigriteris solita rusticitate priorsum pcedamus: ⁊ intentū nostrū resu-mamus: qđ est mundi cursus ab illo puisus: imo dispositus: cuius puidētia in sui dispositiōe non fallit̄/neq̄ fallit. xxiij.q.ij. deus. de conse. dis. ij. panē. de sen. excō. a nobis. Et iuxta ordi-natissimā dispositionē personarū/tēporū ⁊ factorū doctrinā humano generi tribuunť ⁊ salutē de sum. trini. c.j. Et qui aliter disponeret: si profuturū animarū saluti vniuersoq̄ mūdo vide-ret. Et si in sua sibi maiestate diuina placeret: cum ipse sit qui dixit. Et facta sunt ipe mandauit ⁊ creata sunt vniuersa: imo fuit antiquoꝝ put videbis phorū assensus. Et modernis vidisti: necnō experiēter audiuisti seruari tēporib⁹ plebeos/rusticos/aut gregales in rure ditatos ⁊ p-pter diuitias rus excutiētes. ⁊ se ciuitatibus incorporātes. Jtem ciues ⁊ oppidanos pter inso-litas opes loca nationis relinquētes: ⁊ sibi castra quondā nobiliū habitacula conquirētes: im-mo nobiles ⁊ generosos/aut illustres/aut plurimū exaltatos/ ⁊ ditatos vehemēter vltra suorū progenitorū/aut exnunc cognatorū/agnatorū consanguineorū ⁊ coetaneorū modulationez: ⁊ insuper aliquos populares/ ⁊ ciues successu tēporis nobilitatos/aut nobilitatis ingentiā sur-ripuisse: ⁊ nobiles vel illustres principatus dignitatē acquisiuisse. Et ecce palam perpende iam dictas opes/aut nobilitatis apparentiā principatus fastigiū taliter vt pmittit̄ iportune conq̄-sitos: immo potentatus huiusmodi nobiliū insolitos rarissime/vel nunq̄ fuisse/vel fore du-rabiles. Sed tanquā inimici domini mox vt honorificati fuerint ⁊ exaltati deficiētes quem-

modū fumus deficiēt. ps. xxxvj. Et diligēter ruminabis ppēdēdo multoꝝ indices ꝓteritos euidentiā gestoꝝ. vt patuit in Alexandro magno. de quo sepe. s. r. j. c. xxvj. faciemus mētionē nimium exaltato. subito quoq; cū sonitu depresso. Item dixim⁹. s. c. xvij. de duce Zeringie viro vtiq; naturaliter nobilissimo: r laude mlta dignissimo. put ibidē ptz: q̄si violēter germine suo penitus extincto. Itē legim⁹ in lib. q̄ dicit Viridiarū impatoꝝ. de Friderico impatore primo duce Suenoꝝ supdicto dū obsideret vrbē Mediolanen: r princeps Hermanie plures patenter videres horribilē resistentiā cōtumaciter continuatā per loci ciues: vnde passim abierūt. Inter quos fuit ille potētissim⁹ Heinric⁹ cognoiat⁹ supbꝰ/dux Saxonie: r in dieb⁹ suis ad ducatum Bauarie: r ad palatinatū Reni siue comitatū pallacij Treuiren. violenter q̄si ascēdēdo ꝓmotus. Cōtra quē impator ꝓdict⁹ victis mediolanen. occasionē de fuga req̄rens per nouē annos cōtinuo varia cōmittēdo pugna victoriꝰ resultauit: r ipm Heinricū supbū qui fuit gener regis Anglie: r pater Ottonis quarti Augusti a finib⁹ germanie radicit⁹ extulauit. Quē demū rex anglie visceribꝰ motis pietatis collegit: r in Galliā trāstulit: r Pictauien. r ciuitates alias sibi cōtulit: vbi cū vxore/liberisq; pōdus exilij min⁹ patiēter sustinuit. Et hinc impator ꝓfat⁹ ducatū Bauarie: r comitatū palatinat⁹ cōtulit marchonib⁹ de Franconia vnde moderni palatini/ducesq; Bauarie pcesserūt insup terras r oppida q̄ ꝓdictus Heinricus supbꝰ habuerat/in vestfalia dedit ecclie Colonien. r terras archiepo maguntino: vicinas cōtulit ecclie Magunt inc: ducatum vo saxonie cū electionis imperialis titulo assignat principib⁹ de Anhalt in Saxonia residētib⁹. Item ciuitatē Lubicen. impio suo q̄ vim obtētā incorporauit. r bis impator non cōtētus Heinricū supbū suis armis r insignijs: videlz albo equo in clipeo rubeo ꝓsignatꝰ priuauit r ipm taliter denobilitauit: r nobilitate priuauit. Et dictis nouis ducib⁹ Saxonie imperator ipse arma sua: videlz duos leones vel leopardos glaucos in clipeo rubeo/q̄bus hodie vtiq; vident duces de Brunswig participauit: r taliter hūc Heinricū superbū tanq; tarq̄nū superbū/is q̄ colla supboꝝ humiliat r cornua peccatoꝝ cōfringit: iusto iudicio vltiōis diuine potēter supprimebat. Hinc modernoꝝ practicas antiq̄ssime theorice cōpēsatas requiramus. r nouas hist⁹rias veteribꝰ gestis nutu dei cōcordātes breui stilo tāgam⁹. Ecce capitaneos gētium armoꝝ potētissimos: put fuerūt tpib⁹ nostris. Paulus de Ursinis Basthardus/Pfortz dñs Parusq;/Bratsch capitaneus regine Neapulie/Bertholdus comes creatus de Lornio lo: r Otto de Bon Tertz dñs in ciuitate Barmen. r alios plures per italiā/Neapolim/Tussiam/Ciciliā/Calabriā r Lombardiā possim cōstitutos: vt plurimū de rusticanoꝝ ꝓpagatōe: r solū industrioso sagacitatis ingenio/necnō ambitiōis cuiusdā natural' instinctu: ac insatiabilis auaricie cultu concurrētib⁹ pfectos: r inestimabilib⁹ repentini auri pōderib⁹ r argēti refertos: r q̄nq; ciuitatū/castroꝝ/castellaꝝ/terrarūq; possessionib⁹ pmonitos: prout modernis tempoꝝ/Nicolaus pistilin⁹ ducis Mediolanen. expeditiōis r exercitus campiductor famosissimus de carnificū genere pcreat⁹. Et hi oēs quasi frequēter per casus minaces r tristes in neces coꝝ nois r fame repentinos cruces reportarūt interritus. Et nō est lex equior vlla: q̄ necis artifices morte perire sua. Unde legimus q⁹ Marius fuit quidā ignobilis/tractuq; quoq; tēporis breuissimi factus ꝓpotēs Romanus inaudite crudelitatis. cuius fortuna se taliter variauit. quia quondā fuerat sūme infelix: r factus est sūme felix: r iterū infelicissimus. De quo dixit Lucanus. Ille fuit vite Mario modus omnia posse. Quę peior fortuna potest/atq; omnib⁹ vso. Quo melior rē. Et hic Mario dum fuerat felix vicit Jugurtā regem numidarū: r in bello punico nominatissimū: r bellatorē famosissimū Sille procōsulis consilio r auxilio mediātib⁹. Et exinde maxima r intestino bello secuta est Rome clades Mario r Silla auctoribꝰ. Qua clade per decē annos protracta centū quinquaginta milia romanoꝝ cesa fuisse legunt. r illud dictū fuit bellū Jugurtinū. Et prout idem Marius dolose Iugurtā regē Numidoꝝ suppressorat infelicissimo fine vitā finiebat. Unde pertinēter ad hos r ad alios de quib⁹ premisim⁹ dicit Salomon. Non sine ministerij grandis signaculo: qui festinat ditari: r alij inuidet: ignorat q⁹ egestas superueniet ei. Prouerb. vij. Et Brego. in pastoꝝ. c. xliij. Profecto em̄ qui opes augere amauit vitare peccatum negligit. Et more auium captus cum escam terrenarum rerum auidus conspicit quo stranguletur peccati laqueo non agnoscit. Audiant quid scriptum est hereditas/ad quam festinatur in principio: r in nouissimo benedictione carebit: r diuitias quas deuorauit euomet: r de ventre eius extrahet eos deus caput aspidū suget r occidat eum lingua vipere. Job. xx. Et eleuati sunt ad modicum r non subsistent r humiliabuntur /sicut

omnia:ꝛ auferenť:ꝛ ſicut ſūmitas ſpicaꝝ cōterenť ibidē.c.xxiiij.Et ſi multiplicati fuerint filij eius in gladio erūt:ꝛ nepotes eius nō ſaturabunť pane.ibidē.c.xxvij. Et hec humana cōditio eſt/qō hodie eſt:cras nō eſt:nec diu durare pōt.qꝛ nihil lōgū eſt qō finē habet.ꝛ oīa q̄ fine clau duntur ꝓ trāſactis habēda ſunt.vt dicit Aug⁹.ꝛ eſt glo.p̄s.lxxix. Et oīa ſincere ꝑpendeverba ꝓxime p̄ſcripta:tūc oīa ſm doctť.intelligēda ſunt de hoīb⁹ nō aptis ꝛ natis ad diuitias/opes ꝛ potētat⁹ q̄s poſſidēt/nec ſui ꝓgenitoꝛes tales ꝓſueuerūt poſſidere:ſiue ſint plebei vel nobiles. Sed repētine ditati:ꝛ vltra ſuū modulū eleuatis breui tpe:ꝛ apud q̄s in genere ſuo nō ſolebāt tales ſtatus ꝛ foꝛtuna reſidere:ꝛ hoc ita ꝑpende. Nam ꝓxie ſi decē vel.xx.aut.xxx.vel.xl. milia aureoꝝ valoꝛes ꝑ plebeū ſunt coaceruati:dicunť diuitie:ꝛ inſup exceſſus diuitiaꝝ.ſed apō no bilem illuſtrē vel generoſum virū tātū aurū eſſet ſine hoīm quoꝛūlibet āmiratiōe. Uñ ad ꝓpo ſitū nr̄m dic̄ Salo.Ecc̄s.v.ꝓpiſſime iuxta glo.oꝛdi.ibidē poſitā.Saturitas diuitis non ſinit eū doꝛmire:ſcz ꝓpter inſuetudinē tā crapule q̄ꝫ rerū nouiť acq̄ſitaꝝ.ſic repentina deſolatio di uitis infert ſibi ſolerť inquietudinē mētis. Et dicit glo.ibidē.oꝛdi.ſup ꝗ.dulcis eſt ſomn⁹.ꝓxi me p̄cedenti:diuitē auaꝝ quē deſcꝑſerat Salomō. Lōparat opanti q̄ ſine cura doꝛmit.qꝛ ſuis terminis eſt cōtēt⁹:nō diſtētus in nimietate cibi.cui poſt laboꝛē grat⁹ eſt ſomn⁹ :ꝛ cib⁹ ſimplex ꝛ modic⁹ minus oneroſus:ꝛ cito digeriť. Diues aūt epulis diſtētus:curis anxius/aut vix aut ſomno nūq̄ꝫ quieto fruiť. Hec ibi. Et ſequiť in textu. Et alia infirmitas peſſima/quā vide ſub ſole. Diuitie ꝓſeruare in malū dn̄i ſui/videlz poſſeſſoꝛis.pereūt em̄ in afflictiōe peſſima. Bene raut filiū qui in ſūma egeſtate erit. Sicut egreſſus eſt nud⁹ de vtero mr̄is ſue:ſic reuerteť.ꝛ ni hil aufert ſecū de laboꝛe ſuo. Miſerabilis ꝓſus infirmitas quō veuit ſic reuerteť. Quid enim ꝓdeſt ei q̄ laboꝛauit in ventū:ꝛ aliud malū qō vidi ſub ſole. Et quidē frequēs apud homines vir cui dedit dn̄s diuitias ꝛ ſubſtantiā ꝛ honoꝛē:ꝛ nihil deeſt aie ſue ex oīb⁹ q̄ deſiderat:nec tri buit ei ptātē deus vt comedat ex eo.ſed homo extran⁹ voꝛabit illud:ſcz q̄ congregat/hec va nitas ꝛ miſeria magna eſt.ibidē.c.vj.in ꝓin. Item Prouer.xiij. Eſt quaſi diues cū nihil habe at:ꝛ eſt quaſi paup cū multis diuitijs.ꝛ ibidē Prouer.xxviij.qō deteꝛius ſonat.qꝛ ſapiens ſibi videť diues.paup autē ꝓudēs ſcrutabiť eū. Et ꝓtinenter ad hoc dicit Boc.ij.de con. ꝓſa.v. Diuitie quantūcūq̄ magne nō felicitāt hominē:ꝛ idem o p̄clara opū moꝛtaliū beatitudo/quā cū adeptus fueris ſecur⁹ eſſe deſiſtis.ꝛ hoc ꝓueniēter idē ꝛ ibidē.lib.iij.ꝓſa.ix. Q̄ potētia ſuf ficientia/nobilitas/reuerētia ꝛ iocūditas ſunt vnū ꝛ idem. Uñ cōpetēter ille cōmētatoꝛ egre gius ſup Lathone metro.xl.parte ꝓxima.ꝛ euidētia per ſingulos clara ꝑbat dies ſic declarās. Qō diuitie ſi nō cōmittenť eas nobilitas ꝛ potentatus non faciūt hoīem felicē ſed infelicem. Idem infoꝛtunatū:ꝛ allegat p̄h̄m qui vocat diuitē ignobilē foꝛtunatū inſenſatū vel inſenſatū felicem. Hec ille. Unde ex his q̄ dicta ſunt rōnabiliteť poſſum inferre:ſicvidelicet.nā ſicut in ſenſatus q̄ꝛ amens dicit ſenſus habet. Sed mobiles ꝛ incōſtantes:ꝛ invno ſtatu nō ꝑmanē tes. Ita ignobilis ſiue plebeꝰ qualitercūq̄ ditatus vehemēter ꝛ exaltat⁹.qꝛ ſibi nō ſuffragantur ſm Boe.ꝓout ꝑdictū eſt:videlicet/potētia/nobilitas/reuerētia ꝛc̄.tanq̄ inſufficiēs ꝛ incōple tū opus ꝛ violēter cōtuſſum nō erit ꝑpetuū:imo nō ꝑ tempus notabile duratuꝝ.vt dicit p̄h̄s.j. celi. Et videť exemplū in domo decoꝛa/magna/larga/ꝛ lata:nec nō altiſſima p̄cipitāter erecta debitis carēs circūſtātijs ꝓ firmo vtroq̄ fundamēto ponendis/que moꝛ minať ruinā.ꝛ poſt minas ruet radicit⁹ breuiſſimis dieb⁹:qꝛ ꝫ naturā eſſet q̄ in tali ſtatu perſiſteret. Uñ ꝓut dicit p̄h̄s.iij.celi. Q̄ violētia ꝛ ꝑter naturā idē ſunt:concoꝛdat de cōdi.di.v.quicūd.de re.iu.qō latē ter.ꝛ ratio qꝛ ab initio mundi nō fuit diſpoſit⁹ fundamētaliter:vt iſm videlz plebeū vel ruſti cum/aut ſup ipſo/ſeu ꝑ eū opes ꝛ diuitie manere dignarenť:vt dictū eſt de Chanaan qui fuit nepos Noe:vt eſſet ſeru⁹ ſeruoꝝ Beñ.ix. Si ergo diuitie ſunt res ad ignobiles naturaliter vel artificialiter nō ꝓtinētes.extūc tanq̄ de male q̄ſitis nō gaudet tertius heres:ꝛ labiť exiguo qō partū eſt tpe longo. Et Ambro.dicit. Et cito turpē ſequiť lepra mercedē:ꝛ pecunia male acq̄ſi ta. Coꝛpus animamq̄ cōmaculat:vides qꝛ facto auctoꝛis ſucceſſio dānať heredis.ꝛ vindicta gr̄e celeſtis trāſit in poſteros. Deniq̄ moabite ꝛ ceteri nō intrabūt eccl̄iam dei vſq̄ in tertiam ꝛ quartā generationē/tam diu vt ſimplicius videlicet interꝑtemur/donec culpā auctoꝛis multi plicis ſucceſſio generatōis aboleret ꝛc̄.j.q.j.cito.ꝛ no.glo.ibidē arg. Culpā vel dolū purgari ꝑ ceſſu tp̄is.ar.ij.q.j.in ꝑmis.xxxv.q.viij.de gradib⁹.cū ꝓcoꝛ.ſed glo.in fi.dic̄ ar.ꝫ.j.q.j.vētū.ꝛ ff de poſtu.l.j.§.ſi rē.ff.de ꝑdi.fur.l.q̄ furtū.ꝛ.l.vl.ꝛ tūc infert dicēdo. Sed rei ꝓitas ē q̄ lz crimē videlicet ſymonie nō poſſit purgari ꝓceſſu tēpoꝛis:purgaťm̄ ꝑ diſpenſationē eccl̄ie. Allegat

ad hoc.ſ.q.ſ.cõſuluit.xxiij.q.iij.ipſa pietas. Sed in alijs criminib ad ꝓceſſum tpis nõ poſſe aboleri. Allegat verſus poſitos in glo. de ꝓſue. Quanto per Martinũ camoneñ. videlz cõpoſito late fetẽti queſo ciba te. Qui putas excluſum crimẽ ꝑ tpis vſum. ac ſi diceret. Tu qui putas crimẽ ꝑ tpis vſum aboleri. Ciba te cõpoſito fetẽti, ꝓpter antiquitatẽ: qõ cõpoſitũ fuit de caulib oleribꝫ/radicibꝫ/rapulis ⁊ rapis putreſcẽtibꝫ: vnde ad taliter ditatos poſſum⁹ dicere: cum lege quãtũ quis merek: nõ quãtũ dare ſufficit eſtimek. C. de opti. l. ſi quẽquã. Et ad ꝓpoſitũ qui taliter vicioſe de male queſitis cito leuak. iuxta ꝓphetã theſaurizat: ⁊ neſcit cui cõgregabit ea: diripiant alieni labores eius. pſ. cvij. Et ideo q̃ ſperat in multitudine diuitiaꝝ ſuaꝝ ⁊ ꝓualuit in vanitate ſua. Et ſm Bernũ. Dum vigilat augmẽtũ diuitiaꝝ ſuaꝝ cogitat: dũ dormit latronem ſomniat: in die ſollicitus: ⁊ in nocte pauidus: ⁊ ſic ſemꝑ mẽdicus. Ad omniũ autẽ premiſſorũ euidentiã euidenti⁹ ꝓpende q̃d dicat Aug⁹. vt habek in. c. eñciẽs. lxxxvij. diſ. ⁊ palea eſt. Nam vult q̃ ſubſtãtia ⁊ diuitie collecte de negociatoꝝ/⁊ mercatoꝝ ⁊ vſurariorũ: ⁊ ꝑter raptorum ſcribaꝝ/notarioꝝ/cancellarioꝝ/iuriſtaꝝ ⁊ oratoꝝ ſolertia. ⁊ ꝑſertim illoꝝ qui exiguo laborũ ⁊ more cõpẽdio multiplicãt bona ex capitali nullo vel modico. Et ſũmarie ex omnib iniquis actionib collecte ⁊ cõgregate quos ſepe videmus magna ĩmenſitate breui tpe coaceruatos ſtabiles eſſe non poſſint: ⁊ rõnem aſſignat tanq̃s exptus: qz ad bonũ nõ proficit: qõ de malo ꝓgregatur. Quẽadmodũ em̃ ſi triticũ aut aliq̃d tale cernas in cribro: dũ huc ⁊ illuc iactak: oĩa grana paulatim deorſum cadũt: ⁊ tandẽ in cribro nihil remanet niſi ſtercus. Sic de ſubſtãtia negociatorũ ⁊ alioꝝ predictoꝝ nouiſſime nil remanet niſi ſolũ peccatũ. Hec ille. Et hic tex. cũ duobus. c. ſeq̃ntib multũ videk forte ꝓtra mercatores ⁊ negociatores quoſcũq̃s ꝑdictos. Hã ſm Iſiõ. x. Ethi. Negociũ dicik negãs ociũ. Et eſt nomẽ generale ad omne coopationis humane cõmerciũ. ⁊ ꝑſertim tpalis opationis ſolaciũ. Et finaliter Aug⁹ ꝑdictus cõmendat agricultores. Nec obſtat: qz dicit lex. Licitũ eſt cõtrahẽtibꝫ ſe mutuo decipere. ff. de mino. in cauſe. §. in ꝑcio vſq̃ ad dimidiã: ⁊ non vltra. C. de reſcin. ven. l. ij. de emp. ⁊ ven. cum dilecta. Et hoc eſt verũ videlicet: qz in foro ꝓtẽtioſo nõ reſcindik talis emptio: ſed ĩ foro pnĩe oĩs deceptio, phibek. Et dicetur: non dimittik peccatũ ꝛc̃. de re. iu. lib. vj. De quo Archi. de appel. c. ſ. lib. vj. in glo. vlti. de quo dicit Ambro. ⁊ habek. ſ.q.ſ. Cito turpem ſequik lepra mercedẽ: ⁊ pecunia male queſita corpus maculat ⁊ animã. Vides qz facto auctoris ſucceſſio dãnatur ꝛc̃. ⁊ ibidẽ. §. ſe. Ergo oĩes cupidi/oĩes auari Hezi ſpũalem lepraã cum diuitijs ſuis poſſidẽt ⁊ male queſita mercede nõ patrimonij facultatẽ/q̃s theſaurũ criminũ ꝓgregarũt eterno ſupplicio ⁊ breui fructu. et Job. xxv. de hmõi hominũ ꝓditiõibꝫ ꝓprie loquẽs dicẽs. Finaliter nõ habitabit nec pſeuerabit ſubſtãtia eius/nec mittet in terra radicẽ ſuã: qõ ad noſtrũ ꝓpoſitũ ibidẽ pulcherrime ꝓſequik Grego. moraliũ. li. xij. c. xv. Nunc ad ꝓpoſitũ noſtrũ reuertẽdo. Ex omnib p̃miſſis q̃ tm̃ apud nobiles q̃ ab omnib negociatiõibꝫ ſemꝑ ⁊ ipſoꝝ ꝓgenitores fuerũt ĩmunes. Et apud hos quos nobilitas dotauit: hoc eſt/quos nobilitas videlz reges/ꝓncipes ⁊ nobiles inferiores: ex increata ſua ſibi liberalitate fundauit. vt in. c. ſ. de dona. tanq̃s abiles/aptos/⁊ natos ad hoc naturaliter felicitas diuitiaꝝ ⁊ rerũ tẽporaliũ ſuas moras durabiles collocauit: qz qõ natura negat/nemo feliciter audet: vt dixit Eſop⁹. ⁊ ꝟ vex niſi vt p̃miſſum eſt. ſ. c. xix. dũ de meritis ſuis ſe maculare tãta felicitas nõ formidauit. Ad ꝓpoſitũ nr̃m legim⁹ de quodã romano noĩe Lycin⁹: q̃ de hũili ⁊ viliſſimo genere ꝓcreat⁹. ⁊ ad plurimas ineſtimabiles diuitias ⁊ honores exaltat⁹ ꝑ ſepultura finiuit oĩa. Vñ Marcial' coe⁹ dixit. Marmoreo cumulo Lycin⁹ iacet: ⁊ Latho paruo Põpei⁹ nullo q̃s credim⁹ eſſe deos. Hec ille. Vñ Salo. Eccꝫ. x. Eſt malũ qõ vidi ſub ſole q̃ſi per errorẽ egrediẽs a facie ꝓncipis poſitũ ſtultũ in dignitate ſublimi: ⁊ diuites ſedere deorſum: vidi ſeruos in eq̃s: ⁊ ꝓncipes ambulare ſup terrã. Hã ⁊ poeta dixit. Vidi ccu dños famulos eq̃tare ſupbos: vt famulos dños vidi peditare ſupbos. Vult⁹ aũt dñi ſup faciẽtes mala vt ꝑdat de terra memoriã ipſoꝝ: vicz q̃ ad famã bonã: vt ꝺr de Pilato: de q̃ ſepe in malo fit memorabil' mẽtiõis trãſumptio. ⁊ notabilit dictũ eſt ſup diuitias ⁊ rerũ tpaliũ abũdãtias: iuxta modulũ cuiuſlibet hoĩs plebei ſiue nobil' forte ſolerter ponderãdas: ita vicz vt rex ſit potẽtior ⁊ ditior ꝓncipe ꝛc̃. Ne in quolibet hoĩm genere incõſuet⁹ vite ſucceſſus: diſſuetos arrogãtie generet aſtus ⁊ inflationis ꝓducat infelicitatis act⁹: qui ex diuitijs ꝓprie ꝓut. ſ. patebit. c. primo in rote q̃dã figura videk ſuffectus: put dicik in ſili. ⁊ le. ⁊ no. xxij. q. ij. Nõ mechaberis: vt clerici reſpectu lai coꝝ ſint meliores ⁊ caſtiores: ⁊ ꝓlati reſpectu clericoꝝ aut monachoꝝ ſuoꝝ: ⁊ mgr̃ reſpectu diſcipuloꝝ: pater reſpectu filij: ⁊ marit⁹ reſpectu vxoris ꝓportionabil'r ꝑtutib ſint fecũdiores.

Rusticus Audiui nimis fastidiose q̄ abūdātia siue diuitie in ineptis ⁊ in inconsuetis non sint durabiles. Quid de gloria sil'iter ⁊ superbia/que radicaliter exercuerant ex eisdē:⁊ que nouisti rōnabiliter decernenda. **Nobilis** Scias hmōi gl'iam pomposam ⁊ honorē fastuosū naturali rōne non fore durabiles.⁊ hoc sic. Nam oē q̄ violēter sursum ascēdit.si dimittat naturaliter deorsum descēdit:⁊ tāto velocius mouet q̄ntum ad locū suū magis appropinquare videt. Sicut apparet de lapide: nam lapis sursum iact⁹ per violētiā naturaliter descēdit deorsum:⁊ tanto fortius quātū terre magis appropinquat:rō est:q⁹ terra est loc⁹ suus ꝓprius:⁊ omniū grauiū. Sic reuera accidit de diuite superbo/qui violenter vult sursum ascēdere:expedit vt naturaliter descendat deorsum. Q̄ uāt diues superbus per violētiā ascendat patet:q⁹ q̄ elevat vltra sue nature terminos per violentiā elevat:sed plebeus diues superbus est hmōi:ergo ⁊c. Nam ſm phm omniū in mūdo consistentiū determinat⁹ est magnitudinis ⁊ augmēti. Terminus autē hōis est sup naturalia terrestria ⁊ volatilia .iuxta illud Beñ.j. Dominamini inquit deus piscib⁹ maris ⁊ volatilib⁹ celi:⁊ est infra angelos:q⁹ natura humana ſm doctores est vltima in genere intelligibiliū. Sed diues superbus suos terminos transcēdit:q⁹ nō solū cōtēt⁹ est dñio rerū qui sub celo sunt:sed trāscēdit celestia ⁊ angelos. immo q̄ deterius est/dñs coequari desiderat ⁊ affectat:hoc autē in primis nostris parentib⁹ clare demonstrat. Cum audiuerūt:eritis sicut dñ:sciētes bonū ⁊ malum:si de pomo ederitis. Statim comedit mulier ⁊ dedit viro suo. Hoc etiā Boeci⁹.j.de cōso. Sub specie illius venerabilis domine quā vidit:per quā humanā naturā intelligi posse manifeste declarat. Dicit em̄ q̄ eā vidit nunc ad cōis hois staturā rōne originis. Et postea addidit. Q̄ nūc celum trāscēdere videbat. Et ideo oportet q̄ tales naturalit descēdāt:⁊ tāto fort⁹ quāto magis ad terrā appropinquant. Hoc peroptime puidit Psal'.cū dicebat. Vidi impiū superexaltatū suple vltra termi nos sue nature. Sequit:transiui:⁊ ecce non erat:⁊ que est causa:q⁹ descendit in ꝓfundū quasi lapis:⁊ nō est inuētus locus eius:⁊ si diligēter ruminas:⁊ vt memoriā gestoꝝ ab antiquo resumas:quot vidisti dieb⁹ tuis plebeoꝝ personas taliter sub ⁊ supra rotatas. Nam ego iunior fui ⁊ senui:⁊ tamē non senior te:ac vidi ciues:oppidanos/vrbanos/⁊ plebeos/comitū ⁊ baronū more dñari quoq⁹ qualitate pariter ⁊ paritate.⁊ aliquos sup illos superabūdāti tēporaliū frui felicitate. Et ecce quorūdā oculis mōstruosum/q̄ cōsequēter eorundē liberos in egestate :⁊ nomen ⁊ res obfuscatas p= pendebā penitus deficere. **Rusticus** Tuoꝝ nempe dictoꝝ sagaciter put tibi videris ꝓlatorum vidi fallaciā per experiētie patētis apparentiā. Ecce quosdā terre principes/heros seu nobiles/sil'iter ⁊ inferiores nō rite iuxta sue naturalis primeuecq̄ seu originalis stematis/cōditiōes ſm maius aut minus honorificatos:sed iuxta sue dñationis/potētatus diuitiarū magnanimitates:⁊ magnificētie qualitates per mundum vniuersum pensatos/tētos/notatos/⁊ onerose ponderatos:put excellēter quendā vir⁹ est. Dū floruit mirifica potētia dñs Johānes Galiatz qui dicebat vicecomes/aut comes virtutū. Et dñs vrbiū Mediolanen.Papien.⁊ Pergami.ac aliaꝝ multarū vniuersitatū dūōi sue subiectarū:licet comitū dignitate aut superiori non fuerit insign⁹:imo nec merus illustris fuit nec baro/nec liber:put germanoꝝ discutit generose nobilitatis ꝓpagalitas :sed fortassis baro. q⁹ baroniā regebat mediolan.nihilomin⁹ tamē in dieb⁹ suis ꝓput sibi parentela successores tenuerūt sibi principes/marchiones/duces/comites/barones ⁊ nobiles inter exercitus ⁊ expeditiōes armigeroꝝ suoꝝ stipēdio diligēter cōstituto ꝓstant astrictos ⁊ inūctabiles:⁊ curie dñationis sue iugiter alligatos ⁊ imobiles:⁊ pīertim inclitos:germanoꝝ soboles/quorū arma pariter ⁊ insignia pīentib⁹ dieb⁹ in antiqs ibidē dñorū pallacijs discrete coloribus aptis vident depicta ꝓ perpetua rerū gestaꝝ memoria. Modernis aūt tēporib⁹ dū mediolanēsiū dñs ducatus ⁊ principatus titulo imperatoris largo beneficio cōcernit illustratus:nō nobilis/aut generosos:sed rusticos rusticanos ⁊ plebeos saltē sagaces sibi pfecit curiones ⁊ curiales ⁊ capitaneos ⁊ campiductores put pdiximus. Et ꝓnūc est Nicola⁹ pistilin⁹ ⁊ sibi pares. Et q̄d infer ecce quāti tēporis curriculo:hic dñs mediolanen.⁊ sui ꝓgenitores nō generosa ꝓpagatiōe ꝓcreatos regnauerūt ⁊ dñati sunt sup illustres :⁊ illustrib⁹ potiores:⁊ regebāt virga ferrea potenter super generosos ⁊ generosis nobiliores. **Nobilis** Supra notāter tibi de Saul:⁊ pīertim de dauid recordor me dixisse/q̄ ꝓpter corporis audacissimi virtutis vires facti sunt de postfetātib⁹ ⁊ pastoribus reges ꝓpotētes:⁊ dñantiū dñatores. Immo dauid ꝓ monachaliū cum golya cōmissum factus est gener regis:⁊ cōsequenter rex:⁊ multos de semore

suo reges ꝓuenerũt ꝛ ꝓncipes: ꝛ christũ regẽ regũ successores. Sed q; Saul gl'iose nihil fa
me dignũ ꝑfecit in successores sui generis stigma regalis dignitatis aut nobilitatis minime di
rexit. sed q; de dño Johãne galiatz exẽplarit̃ induxisti. audi quid quondã dum defunct⁹ est de
anno dñi. M.cccc̃j. die octobris vicesimo/gl'iosa collatiõe ꝓtulit in suis exequijs. Quidã ma
gister Petrus de Castelleto ordinis heremitaꝝ sancti Augustini cũ ipm dñm Johãnẽ gali
atz ꝓtuc scripserit vice comitẽ/ducẽ mediolanũ/papie virtutũqz comitẽ atqz Bononie pisa
rum senarũ: ꝛ Perusij dñm: ꝛ post multa laudũ ꝑconia voluit: vt pateret eius gl'iosa nimis ge
nealogya/sic inquiẽs. Angl⁹ ergo filj⁹ Ascanij filij Enee filij Anchise ex venere iunione filia
Jouis venit ad has lygurie partes: ꝛ edificauit ciuitatẽ Anglerie cũ Castelleto. a qua hic no
ster inclit⁹ dux nouellus appellat̃ Johãnes/maria/anglus. que edificata primũ sibi imposuit
dyadema. ꝛ dict⁹ est primꝰ rex Anglerie a quo descẽdit Anglus iunior rex Anglerie: ꝛ Medio
lanẽ: a quo descẽdit Ascani⁹ iunior rex anglerie ꝛ mediolani: a quo Abida rex anglerie ꝛ me
diolanẽ: a quo Sisoch rex anglerie ꝛ mediolañ: a quo Albanic⁹ rex anglerie: ꝛ mediolanẽ.
a quo descendit Astantius iunior rex Anglerie/ꝛ Mediolani: a quo Abida rex Anglerie ꝛ
Mediolanẽ. a quo Sisoch rex Anglerie ꝛ Mediol'. a q̃ Albanicus rex anglerie ꝛ Mediol'.
tempore cui⁹ Romulus edificauit Romã: a quo Ascaci⁹ rex anglerie ꝛ mediolanẽ. cuius tẽ
pore numa Põpilius rome regnauit. a quo Falaramũd⁹ rex anglerie ꝛ mediolanẽ. ꝛ Tussie:
a quo Rechi⁹ rex anglerie ꝛ mediolanẽ. ꝛ tussie: a quo Belonesus rex totius italie: a quo Bru
nisendus rex anglerie: ꝛ modio. q̃ debellauit Gallicos: a quo Agathos rex anglerie ꝛ medio. a
quo Rutilaus rex anglerie ꝛ medio. hic Romã debellauit: a quo alter Falaramũdus rex an
glerie ꝛ mediol'. a quo Bridomar⁹ rex anglerie ꝛ mediol'. a quo Lucius rex anglerie ꝛ mediol'
Lui⁹ tpe magn⁹ Pompei⁹: ꝛ Julius cesar magnũ cõflictũ iniere simul. Hic cessauit regnũ dia
dema per aliqꝫ tps. Post de eadẽ anglerie domo surrexit Ubertus vicecomes: qui extra poz
tam nouã mediolanẽ. vbi nũc sita est ecclesia sancti Dionysij magnũ draconẽ infestũ vbi in
singulari certamine claua peremit. A quo Maximian⁹ rex anglerie ꝛ mediol'. ꝛ totius Lygu
rie hic missus a Gelasio papa ꝓtra Theodoricũ regẽ Barbaꝝ atqz Arrianũ totã infestantẽ ita
liam. de ipso victoriã obtinuit: atqz ab eodẽ põtifice ꝑ se suisqz multas dignitat⁹ adept⁹ est: a q̃
descendit Willo rex anglerie: ꝛ mediol'. a quo Rolãdus rex anglerie ꝛ mediol'. hic edificauit
arcẽ anglerie cũ puteo mirabili: qui vsqz hodie ỏz puteus Rolãdus. a quo alter Willo rex An
glerie ꝛ mediol'. a quo Alian⁹ rex anglerie ꝛ mediol'. Hunc Albam⁹ ꝓmus rex Lõgabardoꝝ
in aduẽtu suo priuauit regio dyademate. Nã tũc tpis mediolanũ destructũ fuerat a Theodo
rico rege Gothoꝝ. exquo dict⁹ Alianus nõdũ reparatis menibus ciuitatis se defendere neq̃
uit. remãsit aũt comes anglerie. a quo Salmane⁹ comes anglerie: a quo Parideus rex angle
rie ꝛ mediol'. hic publica ꝛ priuata contra ꝛvannos feliciter gessit: a quo Racbus rex longabar
dozũ a quo rex Agisculphus rex longabardoꝝ q̃ familiaritatẽ maximã habuit cũ Pipino re
ge francozũ. de quo Desiderius nouissimus rex longabardoꝝ qui claruit anno dñi septingẽte
simo sexto victoriaꝝ felicissim⁹: inter quos de. ccc. milib⁹ sarracenoꝝ in Roma ꝛ castro de vico
in quo Adrian⁹: ꝛ rex Karolus magn⁹ dicti regis cognat⁹ obsessi erãt/gl'iosum duxit triũphũ
captis ex eis vigintiduob⁹ regib⁹ cũ ducẽtb⁹ milib⁹ armatoꝝ: ꝛ coꝝ septuaginta milib⁹ occisis
A quo Bernher⁹ comes anglerie: a quo Guido comes Anglus: a quo Berengari⁹ impator
totius italie: cuius extant priuilegia pulcherrima q̃busdã monasterijs Papie elargita/q̃ vidi
ꝛ legi a quo Hugo impator toti⁹ italie a quo alter Berengari⁹ toti⁹ italie impator: a quo Adel
bertus eius filius impator totius italie: a quo Otto comes anglerie ꝛ Leuci: a quo Fulc⁹ co
mes anglerie. a quo Opico comes anglerie. q̃ fuit marschalc⁹ primi Ottonis impatoris du
cis Saxonie: ꝛ monast. de Arona fundauit: a quo Facius comes anglerie: a quo Heripran
dus vicecomes ex comitib⁹ anglerie/qui dictus est miles millenari⁹: eo q; sub se mille milites
habuit. Hic etiã singulari certamine Baneriũ nepotẽ Cõradi impatoris mediolanũ obsidẽ
tis deuicit: ꝛ amputato capite in dedec⁹ patrui sui illũ suspẽdi fecit ꝑ pedes in arcu triũphali: q̃
tunc erat extra portã romanã mediolani: a quo Otto vicecomes: q̃ cum Gotfredo Bruylon ad
terrã sanctã acq̃rendã ꝓperauit: ꝛ quẽdã regẽ sarracenoꝝ viperã cum boie excoriato sup galeã
gestantẽ/singulari certamine deuicit: illiusqz galeã capiti suo imposuit: ꝛ ad ꝑpetuã rei memo
riam toti sue posteritati portandã tradidit: a quo Andreas rex anglerie: a q̃ Saluan⁹ comes
Anglerie ꝛ Mediol'. hic a suis ꝓditus fuit manib⁹: manibusqz Fridericipmi impatoris Bar

berusse ducis Sueuie tradit⁹:qui ꝛ Mediolanū destruxit:ꝛ hūc Saluaniū cum .xxij. comitibus angleric:ꝛ alijs pluribꝫ nobilibus de Mediolano vt predictā domū funditus destrueret secū in Alamaniā ad ꝓpetuū exiliū duxit/ipsosq; regio dyademate ꝛ comitatu priuauit. Et ab inde vsq; in hodiernū diē dicunt vicecomites. ꝛ hec domus anglerie maximū passa est dispēdium. ex quibꝫ reliquijs interpolatis tpibus:postq; surrexit Ubert⁹ vicecomes de Horio ꝑdicta domo anglerie a quo descēderūt Opito ꝛ Otto archiepꝫ ꝛ dñs Mediolaneñ. a q̄ Opitone Theobaldus vicecomes in armis vir strēnu⁹/a quo magn⁹ Matthe⁹ dñs mediolaneñ. ꝛ multarū vrbiū lombardie:a quo plures filij:ꝛ quidē eorū dñi fuere mediolani:scz Galiatz ꝛ Johānes archiepꝫ:ꝛ dñs mediolaneñ. Luchin⁹ Marcus ꝛ Stephan⁹: a quo Stephno galiatz dñs mediolaneñ. qui Galiatz cum comite Reynoldo hierusalē prexit:ibiq; ab eo baltheo militari succinct⁹. Deinde in Galileā veniēs in singulari certamine quēdā militē vicit: ac eius exuuias in signū victorie deportauit leonē cū pedibꝫ tenentē baculū in igne cū duabꝫ seglis/siue vrceolis pendētibꝫ:a quo noster inclit⁹ dux Johānes galiatz:de quo nūc memoria agit:ꝛ a quo idem Johānes Maria Anglus nūc dux nouissim⁹:ꝛ Philippus comes Papie: ꝛ hec vt maneāt nobis memoria locali ex eoꝝ annalibꝫ elicui. ¶ Nunc aūt de parētibꝫ ꝛ affinibꝫ dicamus. Nam hic dux nono etatis sue anno dñam Elizabeth illustrissimi regis francorū Johānis filiā in vxorē duxit:que erat neptis Karoli impatoris filij Johānis regis bohemie ꝛ marchionis Horauie:que fuit sororꝫ regis francoꝝ Karoli/ꝛ ducis Andagauie ducis Biturie ꝛ ducis Burgundie:que fuit auūcula nunc regis ꝛ ducis Aurelianeñ. in matrimonio copulauit:ex qua extant pulcherrima germina filioꝝ. Item cōsanguine⁹ erat in quarto gradu consanguinitatis cū impatore cōstātinopolitano. Nā mater dicti impatoris fuit sororꝫ comitis Sabaudie patris dñe Blauce:hui⁹ nostri ducis genitricis. Erat insuꝑ ꝓsanguine⁹ regis hyspanie ex quadā consanguinea de domo Sabaudie illi cōiugio copulata. Itē cū rege Anglie. nā filius su⁹ dñs Leonet⁹ dux Clarētie dñam Uiolātā eius sororē duxit in vxorē. Itē cū rege Lipri:cui vnā ex cōsanguineis suis dñam Angleziā consortio dedit. Item cum ducibꝫ Austrie Bauarie ꝛ marchionibꝫ Hisneñ. parētelas habebat ex cōsanguineis suis sub matrimonio traditis. Cum ceteris aūt marchionibꝫ/comitibꝫ ꝛ principibꝫ parētelas multas fecit. de quibus nimis longū esset enarrandū. Nam mihi si lingue centū forēt:oraq; centū vt ait Virgili⁹. Tu as non possem inclita domus magnitudines ꝓfundere. Gaude igit in hoc vrbs Mediolani: qꝛ plus glorie tibi dux tu⁹ in recuperatiōe antique tue dignitatis attulit/cū qui tuorū menū primum posuere fundamentū:iamq; totū illi obsequiosam prebe:ꝛ q̄ nō potes in patre saltē in filio tuas gratitudines repensa:duce videlz Johāne nostro Maria Anglo :ꝛ tu nobilissima Papia olim regū longobardoꝝ sedes magnifica. gaude nō q̄ tuū spōsum ac comitē ꝑdideris ꝑm q̄ brachio suo ad antiquā tuā libertatē redacta es:cui⁹ libertatis tibi successorē reliq̄t magnificū Philippū comitē quē tuo sinu foue:ꝛ maxima diligētia serua. Dicā ergo duci nr̄o istud ps̄. vij. Elevata est magnificētia tua o pater patrie sup celos dicamus. Item de patre ꝛ filijs ꝛ oibus viris de domo vicecomitū illud qō scribit Eccl̄. xluij. Isti sunt viri quoꝝ pietates non defuerūt: ꝛ cū semine ipsoꝝ perseverat bona hereditas nepotū eorū. semē eorū. glia eorū. nō derelinquet. Hec de collatiōe ꝑdicta sufficiūt ꝑ ꝑdicti ducis mediolaneñ. recōmendatiōe. Est autem ciuitas ꝛ comitatus Anglerie. de q̄bus etiā dñs Philippus supradicti Johānis galiatz filius. vltimo sine ꝓle legittima defunct⁹ se comitē intitulauit versus alpes ianuēses infra Alexandriā ꝛ Thaurinā ciuitates:ꝛ ad maritimas se ꝓtingit extremitates.

Rusticus Sum valde contētus:ꝛ si nō habes rite fundatā rōnem ponas ꝑ rōne voluntatē Sed prout sup̄ dixisti q̄ nobilitatis nitor ad diuitiarū cōmoda sit ruralitate patēter abilior. Et hi quos nobilitas fundauit:dic queso qui sunt autē illi quos taliter sil'i mō fortuna beauit.

Nobilis Sunt autē hi quos fundauit nobilitatis benignitas:aut nobiliū superiorītas: videlicet clerus ꝛ religio seu clericoꝝ ꝛ religiosorū loca: videlz solēnes ecclesie ꝛ monasteria:cenobia vel zenodochia diuersoꝝ ordinū per mūdū ꝓstituta:quoꝝ fundatores: vt vidēm⁹ fuerūt numero plures impatores christianissimi:ꝛ reges/ꝓncipes ꝛ nobiles:ꝛ in veritate raro vel nunq̄ plebei vel ppares. Nā expient apud hmōi loca bacten⁹ opes ꝛ tpalium rex strues ꝑmanere ꝓsueuerūt:ꝛ ꝑ multaꝝ generationū stemata:ꝛ vltra rusticoꝝ ꝛ rusticanorū domicilia ꝛ familias eoꝝ ꝓtinuauerūt:ꝛ licet put etiā ꝓncipū ꝛ iferioꝝ nobiliū potētat⁹ ecclesiaꝝ ꝛ monasterioꝝ:insup interdū stat⁹ rotenk ꝛ voluank:ꝛ ꝓcellosas sepe sursuz/deorsum/in-

trorsum/antrorsum/z sub z supra more trietis in fluctibꝫ maris saltāter/notāter z fluctuāter/ plane/vel violēter natātis/insultos/infestos patiēter/aut impatiēter patiant. Tamē vt nauicula petri fluctuāt: z nunqꝫ penit⁹ submergi vident. vt Matt. xiiij. nisi vt p̄missum est p̄uilegium diuinū z naturale mereant amittere: qz sibi concessa temeris exactibꝫ abutunt felicitate. de p̄ui. tuaꝫ. de regula. li

Rusticus Forte h̄ puenit tā ex religiosoꝝ z clericoꝝ q̄ ex nobiliū parcitate. **Nobilis**

cet. de sen. excō. contingit. In clericoꝝ z religiosoꝝ collegijs multū operat talis ꝓuidētie sedulitas: q̄ multoꝝ consilio conseruat. Sed de nobilibꝫ attēdat vnū mōstruosum ꝓdigiū tue ruralitatis. vt ecce ꝓuida sagacitas: licet plebei vel populares: z p̄sertim repentine ditati: z vehemēter eleuati videant mul tum z ineffabiliter p̄m statū suū opes possidere: z magnarū diuitiaꝝ mercibꝫ redolere. Ecce q̄ nō tm̄ experiēter solēt in manibꝫ suis fructificare: z expēsas supportare. put apud nobiles talit videlz vt possint impensas z sumptos ꝓsuetos nobiliū multo minoris facultatis cōtinuare. iuxta illud Paphili. De modico pulchrā ducit solertia vitā. que quidē solertia sumptuū z expēsarum fertilitas pensionū: ac vbertas rerū vtēdarū naturalit̄ inesse nobilibꝫ: z nō plebeis vl̄ popularibꝫ. z hoc mira dispēsatiōe illi⁹ q̄ dat iumētis escā ipsoꝝ z pullis corui⁹ vulteribꝫ z aquilis voracissimis: vt paricibꝫ/passeribꝫ/z auibꝫ minutissimis/victu tenuissimo ꝓtētis largit̄ ꝓuidebit. Audiam⁹ exemplū. nam ego vidi notāter comitē generosum decē equis cū familia decenti peroptime fulcitis cōtinuo nobilit̄ z liberalit̄ ꝓseuerātē: z legalissime militātē. quē sciui veridica ꝓ ce[illegible]ro: ūmo relatiōe sua: de redditibꝫ annuis suarū pēsionū ꝓprijs z determinatis vltra tricētos aureos: aut eorūdē valorē nullo mō possidentē. Vidi insuꝫ plebeū z ciuē vltra q̄dragentoꝝ florenoꝝ reddit⁹ p̄cipientē: z difficulter vnū equū z asinū cū parcissima familia pascentē z post m̄toꝝ annoꝝ lapsus nihil residuātē. Et q̄ honoꝝ sepe subtrahebat turpitudini patēter cōseruabat: qz fiscus tollit q̄ nō capit christus. vj. q. vij. Maiores. z dedit impio militi: q̄ noluit dare sacerdoti. xvj. q. j. decime. Ratio autē p̄missoꝝ sumit̄ a lege. ff. de pac. si vnus. §. pactus. z facit de censi. venerabil̄. de except̄. cū venerabil̄. z Beda de naturis rerū videlz. q̄ facile res reuertit̄ ad naturā suā: vt lupus aut lepus seu vrsus domat⁹: seu mālefactus ad ferocitatē vertiginē. Sic leuiter rustic⁹ vel popularis ditatus aut nobilitat⁹ ad ruralitatis tēperiem/aut plebe⁹ exaltatus z dilatatus facilit̄ flectit̄ ad plebeoꝝ becillitatē. Et ad hoc ꝓpendim⁹ omniū astroꝝ acies miras sideꝝ machinas z planetaꝝ infulgētias suā dirigere notāter inclinationē ac multoꝝ frequēter gesta ꝓbabāt: si saltē ꝓpendis q̄ plebeoꝝ z ꝓp̄ariū fortunate veloces superuenientes diuitie in tertiā z vltra: ūmo vix p̄ scōam ꝓtēdere se nō solebāt generationē. Et de illis ꝓprie dixit paup Heinric⁹ florētin⁹. O felix q̄ nō est vsus ꝓsperitate. nam venit ex sola ꝓsperitate dolor: ac si diceret. Ex diuitiaꝝ ꝓsperitas q̄ puenit in ꝓsuetis z ineptis ex fortuna generat dolorē ꝓpter amissionē rerū supueniētē. Principes aūt z illustres ac nobiles in tot stirpes vidim⁹ ac coꝝ opes ꝓtelatos fuisse: q̄ vltra singuloꝝ hoīm memoriā cōtinuo censent̄ ꝓcessisse; vt euētus rei vide

Rusticus Ponas ergo per exēploꝝ ostensum q̄ nobilitas tā lōge ꝓtelatū habuerit ꝓgressū. **Nobilis**

tur demonstrare. Ecce genealogyas regū/principū z aliorꝝ inferiorū nobiliū: quoꝝ p̄mordia seu dñatōis initia nō sunt in hoīm: ūmo vix in scripturarū memoria: vtpote sunt reges Francie/Anglie z Hyspanie ꝛc̄. Marchiōes Misneñ. Astēñ. Montisferrati/duces Austrie/Burgūdie/Bauarie ꝛc̄. Comites Sabaudie/Hassie/Thuringie ꝛc̄. Barones Herꝛeñ. Lintburgeñ. z Hohenloceñ. ꝛc̄. Et alij nobiles z generose stirpes inumerabiles. ita q̄ laudabilis vena p̄m Lassiod. in epl̄a suā seruat originē.

Rusticus Et quid dicis ad rusticanorū aut popularū ꝓgeniem. **Nobilis** Dico tibi ciues plebeos/rusticos z populares ambitiōe nō maleficiatos: z statu suo ꝓsuetudinario/sibiqꝫ cōpetenti cōtentos: z patrū suoꝝ nō excedētes terminos quēadmodū nobiles exprient̄ suas q̄si generatiōes ꝓcepisse: q̄si in infinitū ꝓtelātes: z tale vidi piscatoꝝ gen⁹ vt asserit̄ in impiali oppido Thurs a tpe Diocletiani impatoris ꝓtinuo sue

Rusticus Utrū autē basthardi ad nobili⁹ tendant qui nobiliū facultati vacantes. ꝓpagatiōe sunt ꝓcreati z sequelā ad digni⁹ ponant: z nobiliora ad se min⁹ dignū trahāt: put le. z no. xiij. q. ij. nō extimem⁹. cū ꝓcor. z in illū finem vt bonoꝝ tpaliū: put asseruisti ve-

Nobilis Scis q̄ mul⁹ adulterina cōmixtiōe cōceptus tanqꝫ basthard⁹: vicz de equo generoso: z asina rusticana p̄m Aristo. xvj. de naturalibꝫ. Stenl̄ est z plē nō facit in stirpes gñatiōes. sed indi

Capitulum XX

gni⁹ sequit. vt ō iurepa. ex lris. 7. c. cū seculū. 7 peiorē vicz mris sequit ꝓditionē. vt videm⁹ in ser mone. vt de ser. or. c. vl. cū ꝓcor. in glo. Et tāq̄ mlieres in posteros nō dirigit nomē: nec stigma nobilitatis. vt ꝑdictū est. s. c. iij. Ūñ ꝓprie ad lram dicit Salo. Sap. iij. in fi. Filij aūt adultero rum in cōsumatiōe erūt: 7 ab iniq̄ thoro: hoc est fornicario semē execrabit: 7 si q̄dem longe vite crūt/in nihilū cōputabunt: 7 si celeri⁹ defuncti fuerint nō habebūt spem: nec in die agnitōis allocutionē. Nationes em̄ iniq̄ dire sunt cōsumatiōis. Itē ibidē. c. iij. Postq̄ bonā 7 generosam geneologiā cōmēdauerat dicēdo. O q̄ pulchra est casta generatio. cū claritate subiūxit. Adul terine plātationes nō dabūt radices altas: nec stabile firmamētū tolerabūt. Et si in ramis ī tpe germinauerint infirmit̄ posite a vēto cōmouebunt. Hec ibi. Et hec nō dubitam⁹ Salomōis fuisse ꝙba: nō obstāte q⁹ scribit ī li. q̄ ōr de q̄stiōib⁹ hebraicis ī pte. ij. soffemij/eusebij/hieronymi salomonē dixisse ad dñz. Fecisti cū pze meo miscōiaz magnā 7 ꝓstituisti me regē ꝓ eo q⁹ ꝑm le gē, phibitū erat me q̄ de alteri⁹ vxore liberat⁹ sū introire eccl̄iaz dei. hec ibi. 7. iij. Re. j. dixit bersa be ad dō. Dū appropinq̄bat mori. Scio cū dormierit dñs me⁹ rex cū ꝑtib⁹ suis. ego 7 filius me⁹ vicz Salomō erim⁹ pctōres. i. iudicabimur ꝑm mgr̄m in hist oz. morte digni. Ego vt adultera: ille vt adult filius. Posteritatē aūt Salomōis vidisti ptelatā vsq̄ ad xp̄m: imo xp̄m ꝑm euāgeli cā veritatē de stirpe suo ꝓcreatū. Hāc tñ singularē ipi⁹ a dño sibi 7 posterꝭ cōcessam ꝓgatiuā ꝓpter fidelis Dauid pzis sui merita: in ꝓnam nō arbitramur vlteri⁹ fore trahenda. De ꝓmissa autē adulterina ꝓpagatiōe vidim⁹ exprient̄ in duob⁹ filijs Loth incestuose cōceptis q̄s p filias suas inebriat⁹ genuerat vicz Moab 7 Amon. vt Genē. xix. in fi. q̄b⁹ cū generatiōib⁹ suis maledī xit Dauid ps. lxxxij. cū dixit. Moab 7 Agarē Hebal 7 Amon 7c. Fac illis sic Madian 7 Si sare: 7 sicut Jabin: qui oēs pierūt in torrēte Lyson. 7 Judic. iij. Hā Moab exlex vel sine lege interptat̄: 7 significat luxuriosos. Et Amon ppl⁹ turbid⁹ interptat̄ 7 sīgat iracundos. Unde Deut. xxiij. Amonites 7 Moabites etiā post decimā generationē nō intrabunt eccl̄iam dñi in eternū 7c. De q̄. j. q. j. cito turpe. 7 in glo. verbi. de hoc. hoc idē visum est de Abimelech qui fuit spuri⁹ Gedeonis: alias Jeroboal. q̄ Abimelech interfecit. lxx. frēs suos legittimos in finē: vt ipe dñare⁹ ꝓpl⁹ isrl̄ sub pzis dñio dū vixerat ꝓstituto: 7 regnauit trib⁹ annis. 7 mortu⁹ est de manu femine. De q̄ Judi. ix. 7 de eo sup dictū est. c. xij. 7. j. c. xxvij. Et plura de bis exēpla repire pote ris si placet: que ꝓnūc breuitatis gr̄a dimittā. Ūñ Sap. iij. Adulteroꝝ filij sunt abhominatio deo. xxxij. q. iij. dicat alicꝭ lix. di. §. q⁹ aūt. ar. ꝯ ibidē. c. nasci: 7 indecori dicunt. vt le. 7 no. in. c. p venerabilē. q̄ fi. sunt. legi. Cōtrariū tñ vidi de filiab⁹ cuiusdā sacerdotis oī pulchritudine re dimitis. Et ꝓterea dū floruit etas amabiles erāt dilectissime cūctis. Sed dixit laureat⁹ poeta q⁹ durū est custodire q⁹ plures diligūt 7c. Sed reuertamur ad ꝓpositū: 7 iudicio meo saniori saluo: put exꝑti narrabāt: quo ad bona tpalia: plebeoꝝ fortunā: 7 gl̄iam illegittime natoꝝ/ca sib⁹ decreuim⁹ p oia penit⁹ fore cōparādas. Et vt plurimū si bñ cōsideraueris vidisti gñatiōes ipsoꝝ abbreuiatas: 7 nō in mlt̄as stirpes cū diuitijs ptelatas. De hmōi autē illegittimoꝝ suc cessione vide Azo. li. v. ti. xxvij. de natu. libe. Et si nati de nobilib⁹ viris sint nobiles. vide. s. c. xiij. §. nobiliū autē. 7 de ipsoꝝ armis vide. j. c. xxix. circa fi.

Rusticus Si bñ recordor dicit Joh. an. in addi. Spe. de fi. pbr. sup rub. sibi cōstare multos sacer dotes de suis filijs in sacerdotio genitis hāc spem vbertatis diuine gr̄e 7 honorū. Hoc multū cōparuit de filijs sacerdotū: q̄ facti sunt sūmi pōtifices: vt fuerūt Felix. iij. natione romanus: 7 patre Felice pbytero nat⁹. Itē Belasius papa natione affer ex pze Valerio cpo natus. Item Agapitus natiōe roman⁹ ex pze Bordiano pbytero ꝓcreat⁹. vt. lxv. di. §. j. 7. c. seq. dicit textus. Osius papa filius Steffani subdyaconi Bonifacij papa filij iocūdi pbyteri Felix papa filij Felicis pbyteri de titulo falcide. Agapit⁹ papa filius Bordiani pbyteri. Theodor⁹ papa filius Theoderi epi de ciuitate hierosolyma Siluerius papa filius Siluerij epi rome. Item dicit tex. ibidē ꝙplures 7 alij inueniunt q̄ de

Nobilis Est verū q⁹ filij fuerūt sacerdotū: sed nō in sacerdotio geniti fuerūt: put ōr ibidē. e. di. §. cū g. Hā 7 Jo. an. in dicta additōe dicē seip̄m fuisse filiū sacerdotis: sed nō in sacerdotio ꝓcre atū. Sed dū pz⁹ fuerit sacrista ecclie parochial 7 laic⁹: 7 ex tūc eiusdē eccl̄ie fact⁹ est curatus fateor tñ illegitime natos in statu spūali multū ꝓfecisse: 7 ad eximios grad⁹ meritis virtutū pro motos. imo pñtib⁹ dieb⁹ aliqꝭ eoꝝdē in cardinalat⁹ 7 epat⁹ culmina ꝓpter eximiā coꝝ pitiam 7 moꝝ gnitatē 7 vite honestā

Rusticus Et illud est q⁹ volo: q⁹ nō tñ illegittimi na ti: sed aliūde ruraliū ꝓl̄ariū: 7 plebeoꝝ filij:

siliter violēter de stercore erigunt paupes. z put ꝓtinuo discrepasti mecū expienter video cleri cos de nibilo: vel hūillima ꝓgenie ꝓductos diuitiaꝝ z potētat⁹ pōpa repētum z violēter farci tos. z hi sunt de qbꝫ ꝓprie dicit Hieroñ. put supꝫ allegasti: q̄ nati de paupe domo z tugurio rusti cano rc. xij. q. ij. e gl'ia epi. Et moꝝ iuxta eundē Hieronymū q̄ loquit de eccl'iaꝝ z monasterio rū plati vl' alis mlt̄is būficijs z stipēdijs eccl'iasticis mlt̄aꝝ psonaꝝ puisiōibꝫ fulcitis. Hi dic delitijs affluūt spaciosis domibꝫ lautisqꝫ puiuijs z mlto labore epul' q̄sitis deducūt dies suos. vi. xxxv. di. eccl'ie principes. z hoc expient videm⁹ in sūmis pontificibꝫ: vt modern⁹ Eugeni⁹ q̄ntus natiōe venet⁹ de loco heremitico humillima ꝓpagatiōe passim ad tātā dignitatū culmis maiestatē vehemēter sublimat⁹. Itē Alexāder papa q̄ntus genere penit⁹ cūctis ignot⁹. Petr⁹ de Lādia frater minor q̄ndā notiat⁹ ad tātū eccl'iastice dignitatis fastigiū repentum ꝓuect⁹: sic Dionysi⁹ papa de monacho cūctis ignoto p romanū clerū cathedratus: z hi z inferiores illis sunt tales. de qbꝫ ꝓprie dicit Bern̄. lib. iij. de ꝓsideratiōe. Quid sibi vult inq̄t q̄ clerici aliud esse aliud videri volūt: nēpe habitu milites q̄stu clericos. actu neutrū exhibēt. nā neqꝫ pugnāt vt milites: neqꝫ vt clerici euāgeliz ātes cui⁹ ordinis sunt: cū vtriusqꝫ esse cupiūt: vtrūqꝫ deserūt: vtrūqꝫ cō fundunt. Unusq̄sqꝫ inq̄t in ordine suo resurget. Isti in quo/aut q̄ sine ordine peccauerint/sine ordine pibūt. vereor nō aliter ordinādos q̄ꝫ vbi nullus ordo: z sempitern⁹ horror inhabitat. Et si de his z alijs clericoꝝ talit̄ violēter erectoꝝ excessibꝫ z vbusiōibꝫ vltra voluerꝫ informari cautela breuitatis videas libellū q̄ dr de floribꝫ sancti Bernhardi lib. iij. per totū. **Nobilis** Pro certo bñ moueris: q̄ plerūqꝫ repentin⁹ eorūdē ascensus mirāda mirabiliter opat̄ in illis. Sed breuit̄ ꝓcedēdo nosti fortassis q̄ epi z sup̄iores/z oēs religiosi/z religiosorū plati nō sunt suaꝝ eccl'iaꝝ z monasterioꝝ dñi: sed ꝓcuratores a dño in sollicitudinez ꝓstituti. put le. z no. in. c. edoceri. de rescrip. de dona. c. ij. cū cōcor. Et sicꝫ ꝓprie tales ꝓsonalit̄ nō dicunt ditati: sed onerib⁹/curis z laboribꝫ ꝓtinuis grauati. Et si excesserint p Bern̄. ꝓdictū vl' ci⁹ dicta: z alis p diuersaꝝ scripturaꝝ traditiōes execrabil'r z miserabil'r eterne dānationis filij sunt notāter notati. De alijs q̄dē clericis: siliter p eundē Bern̄. z alis multipl'r correptis: tā violenter erectis: vides expient quēadmodū dixim⁹ de plebeis vehemēter ditatis: q̄ earūdē clericoꝝ subita pōpositatis magnificētia/moꝝ arrogātia: z diuitiarū substātia/ patēter maledicit: expient maleficiat̄: inutilit̄ cōsumit: z inanit̄ euacuat̄: semp apud illos q̄ clericoꝝ extra eccl'iaz sunt successores: nec hmōi clericoꝝ bona/ecclia spreta q̄ de iure succederet: nunqꝫ sibi firmant fidelit̄ fundamēta: sed insup intoxicāt z inficiūt adherētia: z ea bona qbꝫ ꝓiūgūt etiā legitime parta. z hec oīa z singula sunt expientia talit̄ fulminata: q̄ nō sunt aliq̄ ꝓbatiōis delatiōe necessaria. z nup patuit in q̄dā castro vicz Rinfeldē ꝓpe Basileā in Reni gurgitibꝫ firmissime saxeis fundamētis locato. Et de anno dñi. Mcccc xlv. p sr̄vitēses cū cōplicibꝫ suis radicit⁹ destructo: qō quidē miles exq̄sita diligētia de auro z argēto put asserit̄ p quēdā ꝓpositū Basilien. antiquū curtizanū derelictis fundit⁹ instauraverat z restauraverat: z expolitis edificijs ornaverat. Uñ cōis fama ꝓuerbio generali firmata refert maledictas sup̄dicti clerici res fuisse patent̄ huius destructōis causam. Sed quid de hoc nouit ille q̄ interrogat opa z cogitatōes scrutat̄ Sap̄. j. c. Et vt oēs p̄sentis capli materias sinceri⁹ intelligas expedit vt ꝓsā sequētis materie hinc annectendo per extēsum rite perpendas.

De quorūdā hominū et locorum nobilitatis

ꝓfessione z ipsoꝝ reuoluēda restauratiōe. Lapl'm. xxj. Ait Rusticus.

Tu nimis insultāter nobiles z tue ꝓfessiōis ꝓsodales tanqꝫ fraticelli minores Frācisci cū gl'ie z honoris celsitudie sl'blimasti: z plebeos aut pl'ares abūdātia refertos suppssuros. de qbꝫ nō mlto recalcitro: talit̄ plerūqꝫ ꝓtigisse: imo ꝓnica neosmeos recordor exaltatos: z itez būiliatos i se z liberꝫ suis reuenisse retorq̄tos. sz q̄ ō nobilib⁹ tā gl'iāt̄ tua p̄dicat stoliditas z q̄ ipabolice: ß ē incredibile imopoti⁹ ipossibile tua z tuoꝝ p̄tēsa p̄sumit credulitas/oim puriciaꝝ z terraꝝ z districtuū dispositōe claraſſima demōstrat̄. z palā publiceqꝫ notat̄. ecce mōtiū cacumia q̄ndā nobiliū castris z domibꝫ z castell' z edibꝫ z menibꝫ/murisqꝫ turribꝫ alt̄ redimita: nūc iacēt nūc ruūt z stigmata plerūqꝫ vix vident̄: z quēadmodū nobiles nūc int̄ plebeos imparit̄ degent: ita lares z māsiōes antiq̄ nobiliū cū **Nobilis** Sentio te dictis meis aliqual'r passionatuz. nemoribꝫ z alpibꝫ se coeqre solēt. sed vt reuocillerꝫ aliū bui⁹ mūdi ꝓpēdas mo

bilitaꝫ ⁊ instabilitaꝫ apparatū: ⁊ si nō rara seu nouella tñ fortassis apparebūt tue rusticitati ꝓpt̄ cās incidēter introducēdas aliq̄lit̄ solaciosa. Peritis tñ vt fateor mltū tedioſa. Nā sepe vidiſti veteres posuisse fortune rotā q̄tuor figurꝫ signāter descr̄tā: ⁊ bis ꝑsicul' ānotatā Regno descēdo iaceo sup ardua tēdo. Sum fortunat⁹/fuit⁹/spero/fuio btūs. Hic iacet/h̄ scādit/h̄ sedet iste cadit. Regno regnabo regnaui sum sine regno. Hec nāq̄ rota fortune variabil'/vt rota lune. Creſcit ⁊ decreſcit in eodē ſiſtere neſcit. De q̄ rōnabil'r ⁊ ei⁹ volubilitate scribit Boc.ij.de cō.ꝓ sa.ij. vbi dic̄ inter cetera. In forma fortune generis hūani gliam deludētis: hec nr̄a vis est hūc ꝓtinuū ludū ludim⁹ rotā volubili orbe. ꝑsam⁹ in forma sūmis sūma informis mutare gaudemus. ascēde si placet: ſz ea lege ne vti ludrici mei rō posset descēdere iniuriā putas an tu mores ignorabas meos. ⁊ j. Quid tragediarū clamor aliud deflet nisi indiscrete ictu fortunā regna felicia vertētē. Hec ille. De q̄ silr Catho inq̄t. Si fueris felix: h̄ est fortunat⁹ vel diues: q̄ sunt aduersa cauto. nō eodē cursu rñdēt vltima ꝓmis. Et dic̄ Isid. viij. ethi. c. xj. Fortuna a fortuitis nomē hz̄e dicūt q̄si deā quādā res hūanas varijs casibꝫ ⁊ fortuitis intēdētē. vñ ⁊ rotā appellant/eo q⁹ passim in q̄slibet incurrens sine vllo examine meritoꝝ: ⁊ ad bonos ⁊ ad malos venit. Vñ dixit Sene. Infelicissimū est fuisse fortunatū: ⁊ maximū infortuniū recordari ꝓterite felicitatis. De qua q̄dē fortuna seu enfortuna plene videas Aristo. in li. de bona fortuna p̄ exte sum. Differt aūt fatū a fortuna. nā fatū q̄stū ad ꝓpositū nr̄m f̄m fr̄em Astēn. li. j. ti. xij. ōr dispositio siue ordinatio causaꝝ scōaꝝ ad ꝓducēdos effect⁹ diuinit⁹ ꝓuisos: ⁊ h̄ mō fatū nō est nihil put aliq̄ dicūt. vt Hre. in omel. in epiphania dñi: si aliq̄d est. puidētia eñ diuina p̄ cās medias exequit̄ suos effect⁹. pōt ḡ ipsa effectuū ordinatio dupl'r ꝓsiderari. Uno mō f̄m q⁹ est in deo. ⁊ sic ōr ꝓuidētia. Alio mō f̄m q⁹ est̄ causis mediis ordinatis a deo ad aliq̄s effect⁹ ꝓducēdos ⁊ sic hz rōnē fati. ⁊ h̄ mō Boet⁹ loq̄ns de fato. iij. de cō. pſa. vj. dic̄. q⁹ fatū est rebꝫ mobilibꝫ inherens dispositio per quā puidētia suis q̄z nectit ordinibꝫ. Sed tñ sctī doctores h̄ noīe vti recusauerūt: ꝓpt̄ eos q̄ illud ad vim positiōis fideꝝ retorq̄bant. Vñ Aug⁹. v. de ciui. dei dic̄. Si ꝓterea q̄sq̄ res hūanas fato tribuit: qz ipam dei voluntatē vel ptātē fatū vocat sentētiā teneat linguā corrigat. Cū aūt fato oīa subdant̄ inq̄tū est ordinatio causaꝝ ad effect⁹ diuinit⁹ ꝓuisos Vñ ex ꝓmissis sapiētes estimo p̄meditatos fuisse aliā: nō tñ fortune: sed fati rotā: quā in simplicitate mea puto mōstruosam/mirāde volubilitatis inopinate mutabilitatis: ⁊ inspirate casualitatis rotulatā: ⁊ ad fatales euēt⁹ vocaliť applicādā: ⁊ oī regno/oī puincie/cuilibet ꝓncipatui/dñationi/comitatui/vniuersitati/ciuitati/oppido/castro/burgo/vico/ville/domui ꝓuate: immo ꝓgenieī ⁊ familie cōpetēter ꝓformidādā ⁊ coaptādā. ⁊ vbicūq⁹ plēs in vnū fuerint ꝓgregati/put in monasterijs/cenobijs/collegijs/vel eccl'ijs cōem aut singularē vsum viuēdi ducētes. huic rote fatali eorūdē curſus ⁊ cursuū ꝓditiōes iudicio meo/saluo saniori cōpetēter asscribendā: nisi ille in manu cui⁹ sunt oēs fines terre: qui ⁊ sentētiā subuersiōis Ninive magne ciuitatis ad lachrymas ppli miscēdi' imutauit: impetū rote volubil' hui⁹ impediat: ⁊ miseratiōes nutu: aliť disponit. vt Jone. iij. de pe. di. j. §. ex his itaq̄. alios ꝙ q̄si necessario hmōi videnť fatales euēt⁹ euenire. Et h̄ idē Hre. moz. x. ca. xx. patēter notat q⁹ sacra scriptura oēs diuites/tumidos ⁊ supbos vocat: ⁊ q⁹ tumor diuitū in corde semp remāserat. Et idē lib. xxiij. c. xiij. Obstaculū ꝙ vitatis est tumor mētis: qz dū inflat obnubilat. Qui ⁊ si aliq̄n sciētiā videnť adipisci. q̄si de q̄dā rex̄ cortice/ ⁊ nō de secrete dulcedis medulla pascunť: micātibꝫ ingenijs sepe exteriora tm̄m mō attingant: sed interni gustū saporis ignorāt: vicz foris acuti: sed intus ceci sunt: ⁊ idē. lib. xv. c. xx. Sic eñ ex abūdāti ciboritaq̄ ex abūdātes rex̄ supbia nascit: q̄ impiguat mētē diuitis: dū eleuat animꝫ supbientes. supbia q̄ppe cordis q̄si q̄dā pinguedo est crassitudis. Vñ qz plerisq̄ ex abūdātia mala ꝓpetrāt p̄ ꝓphām: dū ōr. pdūt quasi ex adipe iniq̄tas eoꝝ. Vñ Jacob ⁊ Esau: qz deuites erāt valde: ⁊ simul habitare nō poterāt. Hcñ. xxxvj. Hec sunt eñ motiua volubilitatē rote fatal' freq̄nť incitantia. Ad cui⁹ euiā rote formā ⁊ forme dispositionē dixit Boe. vbi. s. Nā vt orbiū circa eundē cardinē sese ꝙtētiū q⁹ est intim⁹ ad simplicitatē medietatis accedit. Ceteroz̄q̄ extra locatoꝝ veluti cardo quidā: circa quē versenť existit. Extim⁹ ꝙ maiori ambitu rotat⁹: quāto a pūcti medio in diuiditate discedit: tāto ampliorib⁹ spacijs explicatur: sed cū ipse ⁊ plures de pristinis circa hui⁹ reuolutōis ⁊ inuolutōis rotalis extricationē fuerint obscuri. Arbitror transeundū ad lucē. Cōstat vtiq̄ hmōi rotā ad modū circuli rotundā: ⁊ in sua rotūditate sex alis seu angul' designatā. Et put in circulo iuxta Enclidis diffinitionē rotundo nō ponit̄ finis neq̄ ꝓncipiū: sed extremitates. sic nec in hac rota initiū/ neq̄ terminū/

neqꝫ termini finē distribuam⁹:sed vbicūqꝫ statū vel stationē regni vel vniuersitatis vel cōitatꝫ vtpote nobiliū ciuiū aut plebeoꝝ:seu cuiuscūqꝫ ꝓditiōis hominū vt ꝑmittit videris ꝓnie cōꝑhēdi:illic hac vice alā angulū aut stationē ipsi⁹ rote siue semisse appēde:ꝛ inde reuolutionē rote diligēter ꝓsequere:ꝛ exēplū clarꝫ in ꝑsentibus tue q̄stiōis materia poteris reperire.

Rusticus Cū hui⁹ fatal' rote rara sit mihi notitia placeat vt patet ipam ꝓponas ꝓpter

Nobilis Ecce nōne in regno francie fuit olim desiderabiliū plenitudinis copia ꝛ eminentiū diuitiarū vt apparuit inhauribil' ꝓpollētia. De qbꝫ dicit Greg. li.j.moꝛ. Solet em̄ rex abūdātia tātomagꝭ a diuino amoꝛe mētē soluere q̄sto magis erigit hūc diuersa cogitare. ¶ Scdo igit̄ ꝓuenīter ex eisdē diuitijs secuta est in frācia ꝛ inter regniculas inestimabil' superbia/q̄ fm Salu. cōe nobilitatis est malū. de q̄ dicit Greg. sup Eze. li.ij.c.xvij. Initiū oīs pcī superbia. Quis g̃ erit añ deū fructꝰ boni opis:si ex radice putruit elatōis.ꝛ idem moꝛa.x.c.xx. notabil' notat de hui⁹ vicij malicia. Et Salo. inqt. Int' superbos semp sunt iurgia. Prouer.xxx. Vñ poterāt dicere cū eodē. Prouer.v.c. Quid vob ꝓfuit superbia aliqd diuitiarū iactātia ꝓtulit nob trāsierūt oīa illa q̄si vmbra nūci⁹ pcurrēs:ꝛ tāqꝫ nauis ptrāsit fluctuātē aquā. vñ ille q̄ oculos superboꝝ būiliabat/būiliauit eos ꝑ talē modū vt seqt̄. ¶ Tertio vicz qꝫ ex superbia illi⁹ regni intolerabil' guerraꝝ ꝛ plioꝝ intricatio:ꝛ intestinoꝝ belloꝝ freq̄ntatio seq̄bantur. iuxta illud ꝓphe. Tu būiliasti:sic vulneratū superbū in brachio virtutꝫ tue. ps.lxxxviij. Et bis em̄ ꝓnie fructū eoꝝ de terra ꝓdes:ꝛ semē eoꝝ a filijs hoim. ps.xx. Fic⁹ em̄ nō florebit:ꝛ nō erit germē in vinculis mētue⁹ op⁹ olīue ꝛ arua nō afferēt cibū. abscidet de ouili pec⁹:ꝛ nō erit armētū in ꝑsepibꝰ. Abacuc.ij. vñ ꝓfissime discernit̄ q̄d necessario seq̄bat̄. ¶ Quarto igit̄ qō est de pauꝑtate:q̄ est regularit̄ hūana tribulatio. De qua dic̄ Aug⁹. Hoc tribulatiōis flagellū interi⁹ ꝛ exteri⁹ glificat creatoꝛē:cōpellit nolētē:erudit ignoꝛātē/custodit virtutē/pregit infirmitatem excitat toꝛpoꝛē:būiliat superbiētē:vñ cōgrue sequit̄. ¶ Quinto vicz būiliatio. De qua dicit ꝓpha. Quia tribulauerūt eos inimici eoꝝ:ꝛ būiliati sūt sub mānibꝰ eoꝝ. ps.cv. Et būiliatū est i laboribꝰ coꝛ eoꝝ. ps.c.vj. Quā q̄dē būilitatē necessario aliō seq̄bat̄. ¶ Sexto q̄ est pax ꝛ trāq̄llitas Vñ dixit Aug⁹ ad Bonifaciū. Pacē hꝫ volūtatis est vt liberet te de⁹ a necessitate:ꝛ ꝓseruet in pace. Nō em̄ pax q̄rit̄ vt bellū exerceat̄:sed bellū q̄rit̄ vt pax acq̄rat̄. xxiij.q.j.noli. Et q̄s in hꝫ facillare ꝓsumit:qm̄ ex tranq̄llitate talit̄ acq̄sita sequunt̄ abūdantes diuitie:ac oīa rerū vbertas abundātissime:qꝫ terra dabit fruct⁹ suos:ꝛ valles abūdabūt frumēto:ꝛ cāpi replebunt̄ vbertate pinguescūt speciosa deserti:ꝛ exultatiōe colles accingēt̄ q̄s pri⁹ ex inq̄linoꝝ ꝛ incolaꝝ ꝛ terrigenaꝝ agricolaꝝ ꝛ regniculoꝝ oīm inq̄etudis ꝛ ipatiētie vidim⁹ onere q̄uatos. Et si ex diuitijs reuoluta fatali rota itez oriat̄ ambitiose superbie omniū malorū radicis insania. Et ꝑinter itez guerrarū ꝛ litiū ꝓlioꝝ ruina:q̄ ꝓducit necessario pauꝑtatis incōmoda:ꝛ sic ad alias alas fit regularit̄ ꝓcessus:ꝛ rote volubilitas nō conq̄escat impetuosa. Et q̄s non ꝓuenīter notaret hmōi mysteria. Nā ꝓut naturalit̄ axim rote girādo/seu puncti circuli circulo cū circino circū ferēdo rote minoris ꝓmptior est reuolutio:ꝛ magne rote ꝓpter cursus amplitudie est tardior cōbinatio. ꝛ ita maioꝛa req̄runt tēpoꝛis ꝛ spaci⁹ patēter interualla:sic regnū magnū ꝛ largū dominium:ꝛ vniuersitas lata in huiusmodi girationis examine plus q̄s villa vel domus requirit in omni reuolutionū qualitate. Hec em̄ reuolutionis ꝓpagatio facta videt̄ in imperiali oppido Thuricen. sit in valle Swytensi:imo in omni terra ꝛ terrarū loca hmōi Swytensibꝰ confederata. Et vtiqꝫ in Bohemoꝝ ꝛ Hūgaroꝝ regnis videbat̄ in practica. Sed vltra ad hmōi reuolutionis fatalis noticiā vident̄ singulariter notanda. Flam per reuolutionē naturalē quercus ꝓducit glandē:ꝛ glans iterū ꝓducit arboꝛē:ꝛ citius modicā ꝛ tardius grandē. ꝛ magna iterū ꝓducit glandē. ꝛ sic de inceps. Dixerūt autē aliqui hmōi ꝓuentuū siliter ꝛ euentuū seu casuum oꝛdinatoꝛes:non ex fati:ꝓut ꝑmittit dispositione:sed aliunde quasi quodāmodo necessitate ꝓuenire:ꝛ naturali quodā cursu vnum ex alia scaturitate/ꝓout ymboꝛsum tēpus quantumcūqꝫ durabile:sequunt̄ dies serenissimi:ꝛ rursum post tenebras lucem poterimus sperare vt Job.xvij. Sed qō volucris cōstanter poteris tenere. Attū ꝑmanēte variabil' rote cursu sine diminutōis ꝓpagatōe:in certis tū casibꝰ in fine hui⁹ capli videbim⁹ regule traditōes variare

Rustic⁹ Et q̄re nō septē alas posuisti ꝓut septeni nūeri dispositionē. s.c. xvij. in fi. tā gliant̄ cōmēdasti:aut minoꝛē alaꝝ nūeꝝ ꝓstituisti. **Nobilis**

Licet septen⁹ numer⁹ cōiter sit in scripturis:hic tū senari⁹ elegātioꝛ ꝛ eximioꝛ apparet in scripturarum figuris:ꝛ in oibꝰ videt̄ solus foꝛe ꝓfect⁹ in numeralibꝰ cōpositis. Vñ dixit Bonifaci⁹

Capitulum

papa in phemio sexti libri decretaliū. Sextū hūc libꝝ cēsuim⁹ nūcupari. vt idē volumīe Senariū: q̄ numer⁹ est pfect⁹ libroꝝ illo adūcto nūerū cōphēdēs pfectā in reb⁹ agēdis formā tribuat: ⁊ in moribꝫ disciplinā. ꝓcor. xxxv. q. iij. c. j. vbi dr q̄ sex etatibꝫ mūdi gñatio ⁊ hois stat⁹ finiť. hoc etiā ꝓfirmat mgr̄ in hist̄oꝝ. stolas. sup Ben̄. in pn. c. igiť pfecti sunt celi ⁊ terra. Cōclusio est ꝺ opeꝝ: sic q̄ creati/dispositi ⁊ ornati: igiť pfecti. Et q̄ in senario facti q̄ pm⁹ pfect⁹ in nūeralibꝫ occurrit: q̄ ex ptibꝫ suis aggregatis reddit eādē sūmā qꝺ in monadibꝫ numeris nō inuenies: nisi in isto: sed nec in decadibꝫ. Itē dixit Ysiꝺ. ethi. li. ij. c. vj. Rō nūeroꝝ ꝓtēnāda nō est. in multis em̄ sctāꝝ scripturaꝝ locis q̄stū mysteriū habēt elucet. Nō em̄ frustra in laudibus dei dictū est. Q̄ia in mēsura ⁊ in nūero ⁊ pōdere fecisti: Senari⁹ nāq̄ q̄ in ptibꝫ suis pfect⁹ est pfectionē mūdi quadā numeri sui significatiōe declarat. Un̄ dn̄s cūcta q̄ fecerat in sex diebus erāt valde bona. ⁊ factū ē vespe ⁊ mane dies sext⁹. Ben̄. c. j. Et dixit Moyses ad pl'm isrl'. Sex diebꝫ colligite māna. i die aūt septima sabbatū est dn̄o. idcirco nō inueniet Exo. xvj. Itē dixit dn̄s ad Moysen. Sex annis seminab⁹ terrā tuā ⁊ ꝯgregabis fruges ei⁹. Anno aūt septimo dimittas eā q̄escere facias vt comedāt paupes ppli tui. Exo. xxiij. Itē sex diebꝫ opaberis ⁊ in septimo die cessabis ibidē. Itē dixit dn̄s. Facies ⁊ cādelabrū ⁊c. Et sex calami egredient̄ de lateribus ei⁹ Exo. xxv. Itē dixit dn̄s ad moysen. Si emeris seruū hebreū ⁊c. Sex annis seruiet tibi Exo. xxj. Itē cū habitaret moyses cū dn̄o in mōte tegebat ip̄m nubes sex diebꝫ. Exo. xxiiij. Itē dū cōpleuerat Moyses tabernaculū: p̄ncipes obtulerūt sex plaustra tecta cū. xij. bob⁹. Num̄e. vij. Itē dixit dn̄s. cū tibi vēdit⁹ fuerit frat̄ hebre⁹ aut hebrea: ⁊ sex annis seruiet tibi in septimo anno dimittas cū liberis Deut̄. xv. Itē dixit dn̄s ad Josue vt trāsitur⁹ in hiericho circuiret eā sex diebꝫ Jos. vj. c. Itē iudicauit Jepte galadites sex annis ⁊ mortu⁹ est. Jud. xij. Item fecit Salomō sex gd⁹ in trono suo. iij. Reg. x. Itē dixit dn̄s ad Job. In sex tribulatiōibꝫ liberauit te: ⁊ in septimo nō tāget te malū Job. v. Itē dixit Salo. Sex sunt q̄ odit dn̄s: ⁊ septimū detestat aīa ei⁹ ⁊c. Prouer. vj. Itē babilonici offerebāt bel sex āphoras vini. Dañ. xiij. Itē dixit dn̄s. Dabo bn̄dictionē in anno sexto. Leui. xxv. Itē sext⁹ angel⁹ tuba cecinit. Apoc. ix. Et sextus angel⁹ effudit phialā. ibidē. c. xvj. Et sex erāt ydrie in cana galilee. Joh. ij. Et sex sunt opa miscōie q̄bꝫ p̄ ceterꝫ saluabimur aut dānabimur i extremo die Matt̄. xxv. Et de hmōi senario nūero. multipl'r adhuc si placet repies in sacraꝝ scripturarū eloq̄o. pze ceteris aūt venerabil' Beda in lib. de rōne tēpoꝝ. ij. c. xxxix. vbi de mēsura tractat Cremēti bisextilis: ⁊ loquit̄ post Aureliū Augustinū in. iij. de sctā trinitate libello: vbi de senarij numeri: in q̄ mund⁹ fact⁹ est: pfectione disserēs. imo ⁊ cū vt dicit senariū numeꝝ certi mysteriꝫ gra p oīpotētē cōditoris sapiētiā putisum factū q̄ docere nō omisit. Unū em̄ inq̄t: ⁊ duo ⁊ tria sex sunt. Qui numer⁹ ꝓterea pfectus ꝺr: q̄ partibꝫ suis cōplet̄. Habet em̄ eas tres/sextā/tertiā ⁊ dimidiā: nec vlla ps alia q̄ dici possit q̄ta sit inuenit̄ i eo. Sexta g̃ ei⁹ vnū ē: tertia duo: dimidia tria. vnū aūt ⁊ duo ⁊ tria cōsumāt eūdē senariū: cui⁹ pfectionē nob scriptura sctā cōmēdat. in eo maxime q̄ de⁹ sex diebꝫ p fecit opa sua: ⁊ sexto die fact⁹ est homo ad imaginē dei: ⁊ sexta etate generis humani filius dei venit: ⁊ fact⁹ est filiꝰ hois vt nos reformaret ad imaginē dei. Ann⁹ etiā vn⁹ si. xij. mēses integri ꝓsiderent̄ q̄s triceni dies cōplēt: talē q̄ppe mēsem veteres obseruauerūt: quē circuit⁹ lunar⁹ ostēdit senario numero pollet. Qꝛ em̄ valēt sex in primo ordine nūeroꝝ q̄ ꝓstat ex vnis vt pueniatur ad decē. hoc valēt. lx. In secꝺo ordine q̄ ꝓstat ex denis: vt pueniat̄ ad cētū. Sexagenari⁹ g̃ numer⁹ dierū: sexta pars anni est: ⁊ paulopost ꝓinde inquit p senariū primi versus multiplicatur: ⁊ fiūt sexies sexa geni. ccc. ⁊ lx. dies qui sunt integri. xij. mēses ⁊c. Et vltra quō ex his resultat bisextus/aut annus bisextilis **Rusticus** Sum plusq̄ contētus de numero p nūc p Bedā ibidē cōpetenter videbis. senario tam multipliciter sublimato. ⁊ rote cuiusdā molimine per alas figuraliter differētiato. Sed constat mihi sinceri⁹ q̄ res cognoscitur clari⁹ que supponit̄ oculo: vt le. ⁊ no. de p̄scrip. q̄ iudicante ꝓterea veteres posuere figuras amboꝝ cōsanguinitatis ⁊ affinitatis p impressione fluctuātis memorie firmiter duraturas: vt patet per Boff. in sūma. ⁊ Specu. eo. ti. Et legiste ad arborē actionū ponūt signoꝝ curuaturas. vt inst̄i. de actionib⁹ per omnes paragraphos. Et dyaletici posuerūt figurā arboris sigilismoꝝ. vt patet per Petrū hispanū: ⁊ astronimi posuerūt figuras sperarū ⁊ celoꝝ. vt patet per Alfontiū. ⁊ magi constiparūt figuras characterū in arte sua ꝓpēdiaculandoꝝ. de q̄bus sanctus Tho. cōtra gētiles lib. iij. c. iij. ⁊ in. ij. q. xcvj. ⁊ ar. xx. Et ita rōnabiliter in p̄senti materia dictoꝝ ⁊ dicendoꝝ designādo figurā notabiliter arbitror fore consequēter oportunū.

Nobilis Multa q̄dē felicit̄ vteris rōne. Et igit̄ nō sub enigmate: sed figurā tibi sumas oī pollētē claritate: ⁊ pingam⁹ rotā: vt vox tonitrui dñi sit in rota. ps̄. lxxvj. ⁊ ꝓcedat de rotis ꝓphe Ezech̄. c. j. in q̄bꝫ erat spūs vite: q̄ cū eūtibꝫ ibāt ⁊ cū stātibꝫ stabāt: ⁊ cū eleuatis a terra parit̄ eleuabant̄. Et ipse ꝓpha ibidē. c. x. easdē rotas vocauit volubiles: ꝓut in ꝟitate variādo mirabil'r sunt mutabiles. ⁊ assumamus sex alas largit̄ extētas de ꝓpha Esa. c. vj. Et porro videb̄ ꝙ aīa rotādaꝝ rotabit̄ q̄si in impetu ⁊ circulo funde: vt dixit mlier sapiētissima vicz Abigail vxor Nabal viri pessimi ad dauid regnatuꝝ in ꝓmissiōis terra. vt. j. Re. xxv Qui ꝓpterea clamauit ad dñm dicēs. De⁹ me⁹ pone illos vt rotā: ⁊ sic̄ stipulā añ faciē vēti. ps̄. lxxxij. In cui⁹ regno si pōderas sepe vidimus hui⁹ rote variabil' recuruaturas: ꝓut his pñtibꝫ diebꝫ ⁊ p̄terit̄ ⁊ verisil'iter futuris videbis dispositurās: ⁊ hoc per suos angulos ⁊ alas ⁊ alaꝝ differentias ⁊ differentiarū discretiones patenter discretas ⁊ more naturali seu ordine litterali versus dexterā legēdo siue ꝓnūciādo ꝓportionabiliter procedas.

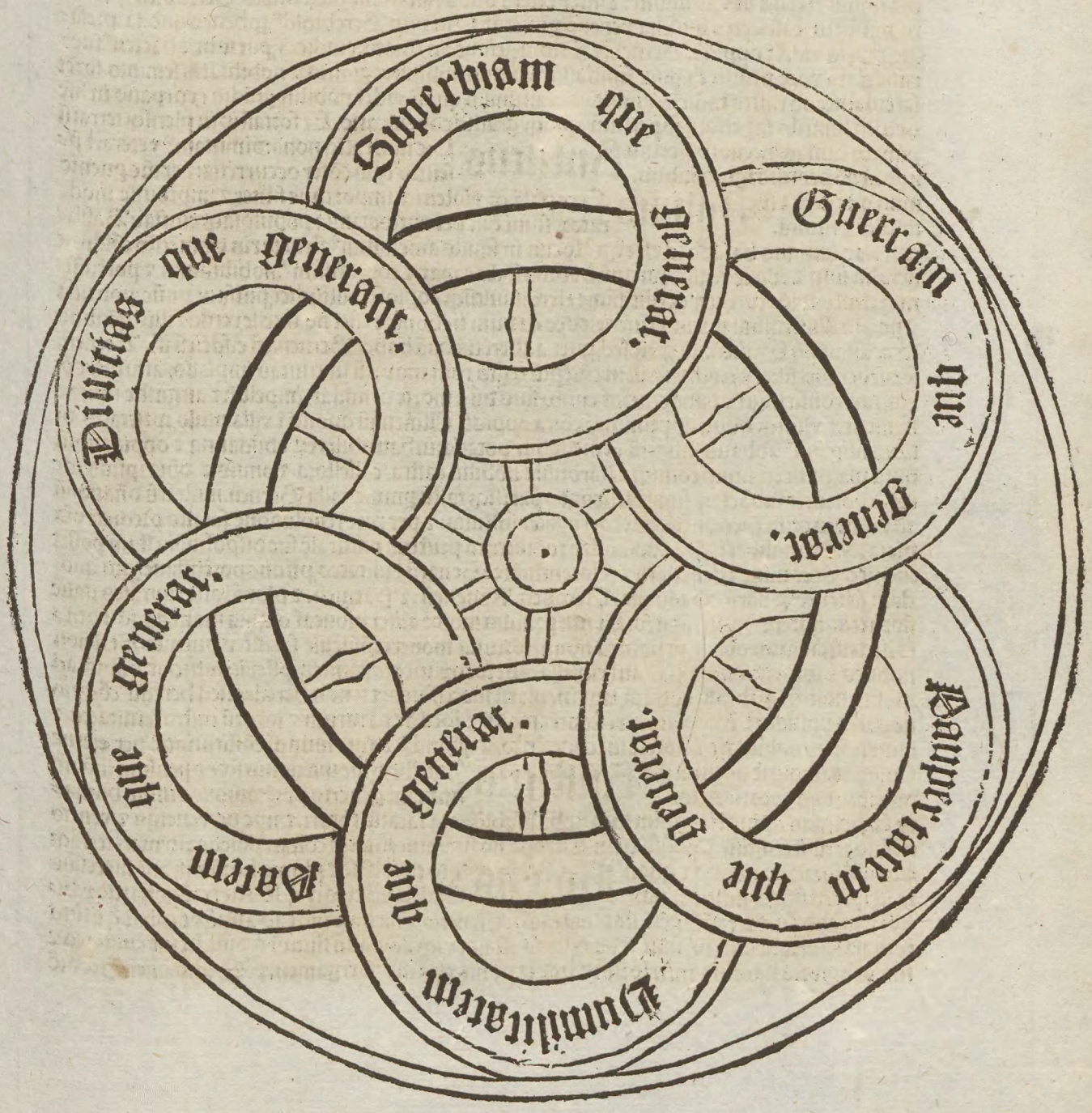

Capitulum

Qua quidē rota sagaciter perpensa ad nobiles: ⁊ ad potentatus status ⁊ cōditiones omniū nobiliū quarūcūq; terrarū/aut prouincie singularis ꝓnūc oppressoꝝ dirigīt applicāda. Legimus em̄ in hīstoria karoli magni regni sui anno. xxiiij. Qꝛ oīs nobilitas hunoꝝ in vno bello fuit suppressa/que exposī in ipsoꝝ regno annoꝝ modice reuolutiōis spacio fuit restaurata. videt simulī nobilitatis suppressio in Burgūdia minoꝛi: alīs Argoꝛvia/que ex ingenti burgoꝝ/castroꝝ ⁊ castelloꝝ multitudine: que habitationes nobiliū fuerūt / dicta est Burgūdia: ⁊ in vulgari burgunden. Constañ. dioceſis in capite burgundie maioꝛis: que copiosa nobiliū multitudine cum suarū mansionū asuetudine feliciter videtur referta. Sed ecōtra burgūdia minoꝛ: vt castroꝝ ⁊ burgoꝝ demōstrant vestigia sine ruꝓtoꝝ ibidē/aut integroꝝ nobiliū demonstrat fuisse multitudo copiosissima: per duo potētissima ꝓnūc oppida: videlz. Friburgeñ. ⁊ Berneñ. Lausaneñ. dioceſis: a tpe vltimi Friderici imperatoꝛis: ⁊ a tpe Bertholdi ducis Zaringie. de quo supꝛ fit mētio. c. xvij. fuit eliminata. ⁊ foꝛtassis iusto dei iudicio: qꝛ ꝓut dicūt cronice. Nobiles illius terre ꝓut supꝛa tactū est. Superbia nimiū excesserūt ⁊ abusione: ⁊ inter cetera duos filios iam dicti ducis Bertholdi ipsi⁹ terre ꝓuisoꝛis calescētes inuidia veneno ꝓmerūt. Qui duꝝ Berchtold⁹ ꝓphetico quodā ꝓfagio ꝓtacta videlz oppida. Berneñ. ⁊ Friburgeñ. necis filioꝝ vindicta ꝓut sunt ⁊ hacten⁹ fuerunt clara voce ꝓtulit: ⁊ taliter fundauit: vt illius nobiliū regionis ⁊ nobilitatis seminis foꝛēt sarcula: necnō rastra radicit⁹ eliminatoꝛia: similis quasi videt nobiliū grādis extirpatio in sueuoꝝ limitib⁹ superioꝝ superstitū quoq; grādis conculcatio. Et foꝛtassis in pleriſq; terrarū partib⁹ causas/necnon effectus nobis nō penitus ignoꝛātibus.

Rusticus Dic mihi alīq; noua: dimittam⁹ vetera: ⁊ ꝓsentis tpis cōfer occurrētia: ⁊ extūc puenie mus ad ꝓterita si militer ⁊ futura.

Nobilis Ecce palā q̄s violenter impoꝛtune siliter ⁊ improuise moderatoꝝ sūmi dñi dei nutu: exīmia populosaq; ciuitas Basiliensis. ab antiquo basile⁹: id est regi⁹ locus in signis ameniſſim⁹ structuris eminētib⁹ cōstitꝝ generalis nup ⁊ ex nūc regū ⁊ ꝓncipū habitatiōib⁹ capaꝝ ⁊ copiosissim⁹. nobilissimis ⁊ potētissimis ciuib⁹: īmo reuerēter exq̄sitissime clero: multūq; copiosc multiplici puisus: ꝓnūc potentia ꝓncipis illustrissimi ducis Austrie: ex eo qꝛ dum in honoꝛe esset nō intellexerūt: ⁊ illis gētibus ferocissimis: q̄ Suiteñ. nō ꝓriē sed ꝓter adherētiā quā habēt Berneñ. cū eisdē: cū ist⁹ Berneñ. se ꝓfederauerūt: et eis adheserūt in cōtēptū regis romanoꝝ. cū sit ciuitas impialis/affligīt/cōcutitur/constringīt ⁊ fame cruciat ciuib⁹ suis dira moꝛte denudat/impellit: ⁊ angustie sunt vehementer vndiq; q̄bus oppꝛimit. Ecōtra oppidū Ulmensiū quondā villa titulo ꝓpietatis ditioni nup vni⁹ abbatis subactū iā ineffabili potētia: in bauribili reꝝ abūdantia ⁊ oppidanoꝝ mira magnificētia: īmo comitū ⁊ baronū: ⁊ nobiliū castra/castellata/domus ⁊ dñia ipsis videmus potenter subacta: ⁊ simili felicitate/pariliq; fastu ꝓnunc villa Berneñ. multarū dñationū ad illustres olim spectantiū videt arrogāter suffulta: ⁊ per rote reuolutionē fatalis prediete oīa dicta loca: ⁊ quilibet ipsoꝝ euo nostro roꝛaliter in ꝓristinū naturalē sue dispositiōis statū posset euenire. Ecce nunc Uenetiarū ⁊ Florentinā: ⁊ Senarū ciuitates ꝓnunc potētissime: put quōdam feliciter Pisarū/ Paduana/Ueroneñ. Rauēneñ. ⁊ Parmeñ. ⁊ plures alie ciuitates italie floꝛuerūt/floꝛent vniuersitates. Et nisi ꝓmus motoꝛ aliter moueat omnia mouēda ad naturalis frugalitatis omen: vt natura nouit/foꝛtuna moueri cōsuenit faciliter ꝓueniēt. Et si non nobiles ⁊ loca/siue mobilia/ aut rurālia/aut locoꝝ incole ꝑsentes ꝓficiāt: sufficiat nobis ad ꝓpositū nostrū/q̄ ipsoꝝ nobiliū/aut incolarū successoꝛes: ⁊ si non heredes: sed heredū cōditione pares possideāt/recupent/ ⁊ restaurēt terras ⁊ loca ac terrarum ⁊ locoꝝ castra/ciuitates ⁊ munitiones nobilitati ⁊ potētatui cōpetētib⁹/ ⁊ quondā ⁊ ante mundi cōstitutionē per eterne sapiētie dispositionē funiculo distributiōis ꝓportionatos.

Rusticus Intelligo tue intētionis foꝛe ꝓpensum: nō īm humani generis potētatus: sed insup humane sagacitatis industria/hoīm loca nobilr sublimata fatalit roꝛari. ⁊ nūc de venetijs ⁊ venetorū fato tātillū tetigisti. Dic q̄so cū in Europa nō sit vniuersitatis cōitas potētioꝛ in mari terraq; ⁊ opulētioꝛ illa: ⁊ qualis ⁊ quanta sit ipsarū tibi conditio nota.

Nobilis Nō tu sol⁹: sed plures hoꝛū mirant successus fatales. Scias ꝙ q̄dē Rich. lōgobardoꝝ hiſtoriograph⁹ ipoꝝ fac in gētē stat⁹ narratoꝛ. Uenetia venetiaꝝ inq̄t ab antiq̄ vocabat q̄ a littore maris adriatici. in cui⁹ sinu vbs venetia est sita vsq; ad padū fluuiū q̄ diuidit int̄ ciuitates ⁊ fines supioꝛis ligoꝛis ⁊ inferioꝛis: ⁊ hoc exponit vicz int̄ Pergameñ. ⁊ Mediolaneñ. Jte dic

Venetia italie est puincia: que multaꝝ terraꝝ dñiū habuit ab antiquo in mari ⁊ in terra: cuius ptās hodie ꝑ lōgissimos maris tractꝰ vsq; in Bretiā se ꝓtēdit: germanoꝝ fines vsq; ad Aquileiam tangit: Dalmaticoꝝ ⁊ Sclauoꝝ/ Pirretaꝝ ꝑdā Tyrānicā repmit: ⁊ cōpescit insulas/ portus ⁊ pmūctoria maris ⁊ suus: ab eis dñio depēdentes iustissime regit: subditos defendit ab hostib⁹ rēpublicā ⁊ ciuilē iustis legib⁹ subīcit: nullā sectā diuinis ꝟiā institutis intra suos terminos manere dissimulat/ aut pmittit: huiꝰ gentis referre singulas ꝓbitates supfluū estimo: cū de gentis Venetoꝝ virtute/ potētia/ puida vnitate/ cōcordia ⁊ clemētia oīb⁹ fere natiōib⁹ iā sit notū. Hec ille. Hoc idē recitat mgr̄ de ꝓprietatib⁹ reꝝ. lib. xv. circa finē. Sed ꝑpēde meā diligēter in iā dictis opinionib⁹: qr̄ dixit Richard⁹ int̄ cetera: ꝙ nullā sectā diuinis ꝟiā: ⁊ cōis fama quā oēs famāt: ⁊ nō est vilis auctoritatis: vt dic̄ ꝓbus. vij. Ethi. Famat ꝟia/ q̄ talis est. Dum vilissimā diligentiā quarūcūq; curialiter subsannare voluerimus exprimere. Dicim⁹ cōiter nr̄o vulgari ⁊ in effectu. illi se tm̄ ⁊ taliter occupāt in hac negociatiōis dispositiōe: sicut occupari veneti solent in catholice fidei firmitate. Sed ad toti⁹ hystoriographi videlz Rich⁹. dicta breuit respōdēdo: qr̄ fuit lombard⁹. Et dicit Salo. Prouer. xxvij. Laudet te alien⁹ ⁊ nō os tuū. Uide quid dixit Jsiō. Ethi. xiij. ⁊. xv. ⁊ historias suas finiuit: ⁊ floruit tpe Heraclij impatoris q̄ regnare cepit de anno dñi sexcētesimo duodecimo ſm Ottonē frisiēn. vl̄ ſm cronicā ip̄i⁹ Jsidori de anno dñi octingētesimo. xxxvj. Et dū famosiora loca/ ciuitates ⁊ oppida totius italie: put etiā aliarū puinciaꝝ descripserit: ⁊ de Roma/ Capua/ Neapuli/ Mantua/ Mediolanū/ Pergama/ Uerona/ Rauēna ⁊ Aquilegia: ⁊ plurib⁹ alijs ciuitatib⁹ ⁊ ipsoꝝ ortū originē fundationē ⁊ fundatores declarauerit. De venetiaꝝ loco tanq̄ ꝑ tūc nō famoso/ aut int̄ famosas ciuitates nō reputato/ nullā mētionē fecit: ⁊ siliter de iam dictis ciuitatib⁹ ab antiquo famosis itinerariū Julij cesaris. de quo. s. c. xiij. mētionauit. ⁊ de venetijs penit⁹ nihil enarrauit. Scribitur tm̄ in libro qui dr̄ imago mūdi. qui tm̄ nouell⁹ est: ꝙ venetia dicit̄ a Veneto rege/ pri⁹ abenetia dicta. deinde venetia. Sed qua iuris reuerētia sibi nuper multaꝝ ciuitatū ⁊ terraꝝ in italia cōquisiuerit dñia incolis his diebꝫ res gesta videt notissima. Unde ꝑsumendū videt quin locus iste ꝓ ceteris mūdi cōitatib⁹ aut ciuitatib⁹ in europa: sic his diebꝫ potētior ⁊ ditissimus ⁊ taliter passim creuerit: de loco priuato violēter nō multis lapsis tpib⁹: ⁊ ille cūcta potēs dñs: qui romanoꝝ dū floruit potētat⁹: pnūc siliter dñantiū dñs ⁊ fatalis rote laqueꝰ: ⁊ triplex funiculus nōdū ipsi⁹ sit ꝓtrit⁹: possibile tm̄ multo fortioris exēplo potētat⁹ rotari posset cōterendus: cū pateat sui primeui status multū vehemēter ingēs excessus. Et patet ꝙ hec nō est essentia naturalis: sed casualitas fatalis: ⁊ ꝙ Veneti habeāt ep̄m ⁊ nō p̄iarchā: put aliq̄ putāt. le. ⁊ no. lxxx. dis. c. ij. Et hec nō tm̄ ꝓpter venetos: sed venetoꝝ inflatu prētēso/ fato fortuna/ dñioq; aut dñationis fastu/ pomposo ritu p̄sumptuoso pares pnūc in germania firmiter putādo regētes noueris me posuisse ⁊ tibi fortassis rurali more tediosos scripturarum series recitasse.

Rusticus Quid putas sacrarū scripturarū rōnis ritus ad fataliū reuolutiones ⁊ cōuolutōes ꝓtēdat exit⁹. **Nobilis** ꝓprie de fastu rerū ad se nō ptinētiū ptinacit̄ possidētiū. Audi iudicio meo ꝓphetā prinēt̄ loq̄ntē. O ēs ꝓncipes eoꝝ in q̄t vicz gētiliū q̄ dixerūt: hereditate possideam⁹ sctūariū dei: ⁊ qō ad ipos nll̄o iure ptinebat: put nec ducat⁹/ comitat⁹/ baronie seu dñatōes ad ꝓp̄lares: put ē cōitas venetoꝝ q̄ mltos possidēt ꝓncipat⁹ ⁊ gētes servitēsiū cū suis ꝓfederatis: ⁊ Ulmen. Nurēbergēsesq; ꝓprie rurales comitat⁹ baronias ⁊ dñatiōes sibi retinēt potēter obseqo seruili subiectos. Et seq̄t. De⁹ me⁹ pone illos vt rotā. de q̄. s. dixim⁹: volubilē ⁊ instabilit̄ manētē: ⁊ sic̄ stipulā añ facie vēti. ⁊ sic̄ ignis q̄ cōburit siluā: ⁊ sic̄ flāma cōburēs mōtes: ꝟ est ornatū in nemoribꝫ/ frōdibꝫ/ ⁊ arboribꝫ ꝓsistentē: ita ꝑsequeris illos in tēpestate tua: ⁊ in ira tua turbabis eos: imple facies eoꝝ ignominia: ⁊ q̄rēt nomen tuū dñe: vicz dū humiliati fuerint nimis: qr̄ dū in honore essent: vicz ab origine mūdi naturaliter cōpetēti nō intellexerūt. sed dixerūt. Uenite dispdam⁹ eos de gēte. videlz q̄ naturalit̄ ⁊ legittime possidebāt dñia: put sunt generoso nobiliū stemate: ⁊ nō memorēt nomē eoꝝ vltra in finē: vt ipsi possiderēt put nūc possidēt. videlz de anno dñi. M. cccc. lvj. ⁊ p cētū ānos vl̄ q̄si hmōi dñia ⁊ dñationū terras ⁊ castra occupatōe violēti: imo penit⁹ incōpetēti possidebāt: ⁊ put dic̄ lōbardoꝝ cōe ꝓuerbiū. Qui hz terrā/ hz guerrā: vñ talia loca ruralia naturalit̄ q̄ quōdā in trāq̄llitaꝫ sinceritate manebāt: nūc ꝓp̄ terras sibi naturalr̄ nō cōpetētes ⁊ talr̄ acq̄sitas. sp̄ hūt guerras: ⁊ magne rōnis ꝟ dictat cōmoditas. Hāvt dic̄ Hu. de san. vi. Nō dñs i ꝓria quē odit gēs ꝓpa: nec dñator reputat̄ q̄ a suis ñ amat̄ vñ talia ꝑ rusticos vl̄ plebeos aut ꝓp̄lares talia vio

lenter aut potēter adepta gentiū terrarū q̄z dñia: quorū boies naturaliter sub nobilitatis gene
rose radicitus regimine fuerāt educati dñioꝝ affectiones naturaliū interne retinēt inclinatiōis
scintillā/que faciliter vt res ad naturā suā reuertit ad fauillā: ꝛ ad nobiliū amoris ignem arde
scit flagrantē ꝛ humidā vel humilē plebeoꝝ massam fastidit in maioritatē: ꝛ vix vel nunq̄z cor
dialiter radicitus sibi recognoscit in dñantē: qz nō istū ꝓpter illū/nec illū ꝓpter istū ꝓplexitatis
tumor resultat in anxietatē. Et qz nemo pōt duob⁹ dñis seruire. aut em̄ vnū odio habebit: ꝛ al
terū diligit. aut vnū sustinebit: ꝛ alterū cōtēnet. Nō potestis deo seruire ꝛ māmone. Matt. vj.
c. Et hoc dñice vocis oraculū rite sequit̄ impialis auctoritatis organū. ff. cōmo. l. si vt certe. §. si
duob⁹. vbi dicit̄. Duoꝝ quidē insolidū dñiū vel possessionē esse nō posse: nec quēq̄z partis cor
poris dñm esse: sed totius corporis ꝑ indiuiso ꝑ parte dñiū habere. Hec ibi. Ac si diceret iuxta
glo. ibidē. Ex duo nō possunt esse dñi in solidū/nec totius/nec partis rei. Vñ naturalit̄ int̄ gen
tes terraꝝ per dñia sibi nō cōpetētia cōquesitas Jebuseus ille latet antiq⁹ habitator ciuitatis
Hierusalē: nec filij Juda ipm poterāt penit⁹ extirpare q̄n visus fuerit cū ipsis habitare. vt Jo
sue. xv. ꝛ. ij. Reg. v. ꝛ. xj. q. iij. noli. j. Per iebuseū intelligit̄ ꝓ⁹ naturalit̄ ad nobilitatis ꝓpaga
tionem inclinat⁹: qui licet ꝑ potētiā ruraliū violēter ꝓstringat̄. Affect⁹ tñ cordialit̄ extirpari non
poterit q̄n latēter clam vel palā diligat plus patrē q̄z priuignū. Vñ poeta. Aspera sors populis
hic impat/ille minat̄. Dixit em̄ Hugo de san. vic. ꝓdict⁹. Sup illo pone illos vt rotā. que dum
ex vna parte eleuat̄ in ꝓsperis cadit ex alia: ꝑ qō significat̄ varietas penarū quas sustinebūt in
solenter se talit̄ eleuātes. Quia nō tm̄ terrenā videlicet penā: sed etiā eternā iusto iudicio dei: in
quo iust⁹ vix saluabit̄; ꝓpter solitas ꝛ impudicos ipsoꝝ superbiā/auaritiā ꝛ ambitionē insatia
biles patebūt sustinētes. Ex his ꝛ sup illis considera dei iudicia: mūdiq̄z volubilitatē. ad quā
etiā iuxta ꝓsentis rote varietatē nolētes cōpellimur. Ecce em̄ in modū celi qō ab oriēte in occi
dentem vertit̄ simul cū tēpore res mūdanas/rerūq̄z ptātes volui cōcernimus. Attamē dñs fec
hec omnia. Nam pauperē facit ꝛ ditat/humiliat ꝛ sublimat. Suscitās de puluere egenum ꝛ
de stercore erigēs pauperē vt sedeat cū ꝓncipib⁹ ꝛ soliū glorie teneat. j. Re. ij. **Rusticus** Et dixisti notāter locorū nobiliū mu
tabilitatē. sed q̄n venient dies seculi ꝛ
tales vt Hierusalē/Babylonia/Troya/Roma cū Cbartagine: necnō incole sue aut incolarū
corū dē successores: iuxta rote ꝓdicte reuolutionē resumāt florida ꝑstini stat⁹ ꝑ sumpti dñatiōz.
Nobilis De his mirāda forēt dicēda iudiciū meū supeminētia: sz recipe tm̄ de mei ībe
cillitatis intellect⁹ portiūcula. Dico de hierusalē ciuitate sancta iuxta abbat̄
Joachim in iure reꝑhensi: ꝛ Cirilli ꝛ alioꝝ faticinia vel saltē sacrarū scripturarū ipsoꝝ inter
pretationis documēta: q̄ post̄q̄z Antechristus q̄ ꝑsentialit̄ vna cum Friderico romanorū rege
moderno mūdo dicit̄ cōparuisse: ꝛ in hierusalē ptās eius iuxta ꝓphetias antiq̄s soliū suū loca
bit: reedificabit muros hierusalē. ꝛ edificabunt̄ turres eius: ꝛ veniēt ad eā oēs gētes. Quo mor
tuo mundus stabit ꝑ annos mille ꝛ vltra: licet Greg. moral̄. xxxiij. c. vj. dicat q̄ post antechri
stum sit iudiciū ꝛ finis mūdi. Itē dicit idē Cirillus q̄ extūc erit vnus pastor ꝛ vnū ouile. Joh.
x. Et extūc illa ciuitas sancta reflorebit. Et erit tāta pax in terris ꝛ trāq̄llitas: ꝛ cōcordia ꝑ mū
dum vniuersum: ꝛ vnitas/q̄ oīs forus iudicialis ꝛ cōtētiosus euanescit. Sed de roma tibi di
co q̄ sua felicitas cum impio romano ad germanos trāslato rotat̄: ꝛ incole sue ꝑ mundū diss
si cōtinuo reuoluunt̄. Aut alit̄ respōderi pōt. qz roma toti mūdo dñabat̄/q̄ dñatio latissima ꝛ
largissime ac amplissime fatali rote possit applicari. Sed ad talis rote reuolutionē tpa seculi/q̄
finē in die illa die calamitatis ꝛ miserie ꝑ certo recipiūt forte sufficere vix vident̄. Idcirco ꝓ
ris ipsius vrbis felicitatē cito ꝓcūtura nō speram⁹. Alia ꝓ⁹ tria loca videlz Babilonia Tro
ya cum Cbartagine/radicit⁹ euulsa/imo veri⁹ ānullata: ꝛ extincta/tanq̄z mortuū nō restauran
tur. ar. de pe. di. iij. c. piū. ꝛ seq. Et qō nullū aut nihil est reformari/restaurari/cōfirmari vel in
formari nō pōt. ar. de elec. auditis. Et vide ꝓ ꝛ ꝓtra de ꝓfir. vti. vel inuti. c. j. ꝑ nouell̄. Et vbi
nulla est obligatio: nulla est liberatio. ff. de ꝟbo. obli. l. decē stipulatus. Nibilomin⁹ tñ nobiles
ꝛ incole locoꝝ eorundē ꝑ vniuersum mundū singularit̄ dispersi rotant̄ vt ꝑmissum est: nisi lo
co reformarent̄ ꝛ restaurarent̄ seu resuscitarent̄ vt Lazar⁹. extūc puto ꝓout mortu⁹ homo re
suscitat⁹/nō honores ꝛ dignitates: sed terrā/res ꝛ bona si que forēt recuparent: ꝛ boies locorū
sil'iter resuscitati si quos habuissent ordines sacros ꝛ baptisma nō recitarēt. Quia ꝑ characte
rem impssi sunt aīe. vxores tñ ꝛ bñficia ꝛ dignitates ꝑ iuris rigorē repetere nō pñt: ex gr̄a tamē
si placet vxori reiterāt cōtractū: ꝛ resumūt beneficia ꝛ dignitates si cōsentit collator. ita le. ꝛ no.

xxxij.q.vij.licite. ⁊ Card̄.in c.q̄uis. de frigid̄.⁊ malefi. **Rusticus** Sepe de his tribꝫ locis mētionē recordor te mirandā fecisse:referq̄so.qualiter quōq̄ fuerint orta/quāta fuerit ipsorū potētia/qualiter quoq̄ destructa:qz ipsoz potētat⁹/fast⁹/status/fortuna/fatū ⁊ ornatus:presentibꝫ diebus ad exemplar sunt trahēd̄:exemplaria quoq̄ notificād̄.

Nobilis De Troya sufficienter est dictū.s.c.x. Sed de Babylonia q̄ cūctis nūc vrbibꝫ in mundo cōstitutis fuit fortior ⁊ ditior cū dñꝫ sui potētia. De qua.c.xiij.dixit Isaias ꝓpha. Et erit Babylon illa gl̄iosa in regnis inclita in supbia caldeoz:sicut subuertit deus sodomā ⁊ gomorrā nō habitabit vsq̄ in finē ⁊ nō fundabit vsq̄ in generationē ⁊ gn̄ationem. Unde factū est q̄ ille magnus Monarcha in orīēte Cyrus vic⁊ rex Persaz Babyloniā vsq̄ ad solū destruxit.⁊ occiso Balthasar rege radicit⁹ euertit.⁊ hoc post fundationē ei⁹ anno M.cccc. De cuius tā situ q̄z subuersiōe scribit Orosi⁹ sic inq̄ens.⁊ etiā tāgit.xxxiij.q.ij.§.hinc notandū. Epitoq̄ vbē vic⁊ Nabuchodonosor quā vel humano ope extrui:vel humana virtute destrui posse.vtrūq̄ pene incredibile apud mortales erat.⁊.j. Quicq̄ est ope ⁊ manufactū labi ⁊ cōsumi vetustate Babylon capta cōfirmat. De situ ei⁹ quoq̄ sic inq̄t. Hec campi plani cie vndiq̄ ꝓspicua/natura loci latissima:castrorū facie menibꝫ paribꝫ p q̄drū disposita. Murorz eius vix credibilis relatu firmitas ⁊ magnitudo/idē latitudo cubitorū quinq̄ginta:altitudine q̄ter tātū:ceterū ambit⁹ ei⁹.cccclxxx.stadijs circūuenit. Murus tacto latere atq̄ interfuso bitumine cū pact⁹ fossa extrinsec⁹ late patēs vici amnis interfluit a frōte murorū. Cētū portee ree. Ipsa aūt latitudo in ꝓsūmatiōe primarū vtroq̄ latere habitaculis defensoz eque dispositis. Media int̄ capedine vicenas q̄drigas capit dom⁹ intrinsec⁹ q̄ter gemine habitatiōis minaci ꝓceritate mirabiles. Hec ille. Ecce q̄ ꝑ nutū dñi nihil est oīs potētat⁹ ⁊ conatus seculi. De Chartagine siliter scribit Orosi⁹/q̄ cōdita fuit a muliere nobilissima dicta dydo Elissa añ vrbis Rome conditionē p annos.lxxij. Et tpe Dauid regis.vt dicit mgr̄ in histor.iij.Regū.ij. Uel a Tyro videt duxisse poti⁹ originē q̄ fuit pat̄ Dydonis. Uñ ipa Chartago totius Affrice caput reges potētissimos habuit.qui vsq̄ adeo impiū dilatauit:vt etiā int̄ quattuor p̄cipua regna a q̄busdā poneret. Unō demū a romanis quos sepe expugnauerat: ⁊ virtute bellorū suppeditauerat a ꝓditiōe sua anno septingētesimo ⁊ āno sub vrbe ꝓdita sexcētesimo tertio funditus destruit̄. Fuit autē sit⁹ ei⁹ ꝑm p̄dictū Orosiū.xxx.milibꝫ passuū muro ampl̄ta:tota pene mari cingebat̄:ac frontibꝫ q̄ tribꝫ milibꝫ passuū aperiebant̄. In loc⁹ murz.xxx.pedes latum habuit.saxo quadrz in altitudine cubitorz.xl.arz cuius birse nomē erat paulo amplex⁹ q̄s duo milia passuū tenebat.ex vna parte mur⁹ cōis fuerat vrbis.⁊ birse iminēs mari q̄ mare stagnū vocāt. **Rusticus** Tu dicis Chartaginē fundit⁹ destructā.q̄d est q̄ō le.⁊ no.xxj.di.§. prima annotatio.vbi videt Chartagineñ.synodū septimā tpibꝫ Honorij Augusti celebratā:post chartagis destructionē:⁊ post natiuitatē dñi anno.cccclvj.vel circa:cuius auctor fuerit Aurel⁹ epūs Chartagineñ. Et legit etiā q̄ interfuerit Augustin⁹ epūs Ipponensis cū.cc.xxvj.patribꝫ:⁊ illos.xxiij.canones condidisse.⁊ in pluribꝫ locis colligit̄ de consilijs chartagineñ. **Nobilis** Puto ꝓut colligit̄ in lib.de ꝓphetatibꝫ rex/q̄ romani post ipsi⁹ ꝓgregatiōe destructionē ad instar Hierusalē ciuitatis moderni partē loci vrbis priorꝭ ꝓstrinxerint:⁊ particulares muros ⁊ munitiones antiq̄s reformauerint:⁊ taliter chartaginē nouā inhabitādo restaurauerint. Sed q̄ potētatus ⁊ nobilitatis magnificētia:pores reuiuiscāt situs terre ⁊ terrigenarū egestas:⁊ incolaz egestat̄ imēsitas naturaliter nō adoptāt. **Rusticus** Utrū autē cūcta ꝓut p̄notasti rotaliter ꝓueniāt/aut nobiliū/aut populariū status fatali reuolutione tā punctatim euo nostro vel futuro procedant. **Nobilis** Audi de p̄sentis ⁊ ꝓxime p̄teriti capl̄oz materia vnū sūmarū in certe recapitulationis notare poteris forma in finē vt nō credat necessario/aut ineuitabiliter euenire cūcta rimatim q̄ supi⁹ sunt annotata. Nam ⁊ iuris diffinitio q̄ntūcūq̄ bñ digesta patit̄ exceptiōis obstaculo.vt.ff.de re.iu.oīs diffinitio. Uñ qz dixim⁹ de volubilibꝫ fati:necnō fortune rotis p modū giri vel rotat̄ circuli circa certū p̄ctū vel axim q̄ vertex ꝺr̄ imobilem ad instar artici vel antartici poli rotalit̄ circūuolutētis:in q̄bꝫ rotis mūdialit̄ stat⁹ ⁊ cursus describitur orbis. Sed q̄d per medū p̄ctū vel axim p quē nimirū rota cardinat̄ ⁊ rotat̄ curialit̄ intelligatur attēde. Scis q̄ dicit lex qui nō militabat.§.lucia.ff.de here.instit. Ex extrema ꝓbāt medium.sicut ignis ꝓbat argētū ⁊ auz.⁊ p extrema colligit̄ mediū ⁊ reprobat̄.ar.xxx.di.ab exordio.de cō.di.v.in dic. Et q̄ mediū sapiat naturā extremorū le.⁊ no.in.c.sepe.xl.di.⁊ ibidē cla-

rius per Archi. Tñ taliter mediũ teneat: ꝓut dicit Bre. sup Eze. lib. ij. omel. j. Qz mira dei dispẽ satiõe homo libereť: vt neqz in bonis superbiat: neqz in malis cadat. z inter ꝓspera z aduersa: inter dona z tẽptationes: inter sũma z infima/sensum in humilitate custodiat. Hec ille. Et bi non per rotã rotanť: led quẽadmodũ axis: aut vertex z punctus in rota circulari feliciter tenue re mediũ: z imobiliter ꝓseuerãt z cõstanter per girũ nõ cardinanť. Et bi sunt de quib⁹ dic̃ Boe. ij. de con. metro. iiij. Mediũ tenẽs securior est qꝫ qui in altũ tendẽs: vt alta dom⁹ vel turris. Uñ ꝑhus. iiij. pollit. Quãto magis aliquis cedit ad mediũ tanto melius est. Quãto aũt magis di stat a medio/tanto peius est. de quo pleni⁹ sup. c. primo. Uñ colligit ex iam dictis in mũdo ꝯ variabilis ictus inuidos rote fatalis nõ fore securiores/qꝫ qui mediũ axis tenuerint: vt sui ꝓ genitores vel ab antiquo ꝓdecessores. Sed q taliter axim in rotarũ curru cum plaustris z põ deribus humanis sibi ꝓout ꝓmittit nõ cõpetentib⁹ grauare ꝓsumpserit axim: aut penitus cõ fringet: aut taliter rotabit q longeue ꝓficere nõ poterit. Et sic securius homo media via /vite statũ cuiuslibet cõditionis feliciter z longeue continuabit. Unde ꝓout sup tactũ est frequẽter vidimus populares exaltatos z elevatos: z qñqz feliciter in tertiã generationẽ dilatatos. Et ex tunc vt dicit ꝓpheta Hiere. xxiij. Conuertã eos in rura sua: ꝓut plerosqz tales in dieb⁹ nostris ad rus vel nihilũ penitus perpendebã redactos. Unde ꝓtinẽter dixit ꝓpheta. Ascẽdunt mõtes z descẽdunt campi in loco quẽ fundasti eis. ps. ciij. sup quo dicit Gregoꝛ. moꝛ. xxxiij. c. ij. Per montes secularũ prãtũ tumoꝛ exprimit: ꝓut alibi dicit ꝓpheta. Mõtes sicut cera fluxerũt a fa cie dñi: qz multi qui aliqñ alta rigiditate tumuerũt: ventẽte dño magno timoꝛe liquefacti sunt. Sed qui montes ascendũt per tumoꝛẽ potẽtie: tamẽ campi descẽdunt: videlicet facti ꝑ cogni tionẽ culpe: vel ꝓpter culpã in locũ quẽ fundasti eis dñe videlicet naturalẽ: vnde rustic⁹ natus ad ritũ vel locũ ruralẽ reuertit. Unde recte sequit in ps. ꝓdicto. Terminũ posuisti quem non trãsgrediunt/neqz conuertent operire terrã: videlz timoꝛe suo ꝓsumpto. Sed declinẽt alta de alto z vltra perseuerabũt in passo: ꝓut prioꝛes de germine suo sequit. Unde largiter in ꝓmis sis potẽtatus dñationũ z dñantiũ ineltimabiliter fore rotaliter mutatos tue notificam⁹ rustici tati: q incõpabiliter eximioꝛi/fortioꝛi/ditioꝛi/eligantioꝛi/largioꝛiqz ꝓsentib⁹ mundi statib⁹ re sistebant maiestati: vt ꝓncipaliter apparebat in ꝓdictoꝝ Troyanoꝝ/Babylonioꝝ z Lbarta ginen. imo romanoꝝ ꝓsentiũ/autꝫ suoꝝ ꝓgenitoꝝ z multoꝝ singulariũ terre principũ mirifica potẽtia/dñũ latissimi magnificẽtia: subditoꝝ quoqz partionis obediẽtia timiditissima. Unde si ꝓnter ꝓsentialiter dñantes ruine ꝓut possibile videť quocũqz parerẽt: z in pristini stat⁹ natiue conditionis modulo cõplexionati recidiuãtes degerẽt: vt cinis in cinerẽ: z puluis in terre pul uerem. Uñ erat reuertenť. vt Eccl. xij. Substãtie formã violẽter nõ imutarẽt: z vt facilit ꝓut ꝓditim⁹. Res in naturã suã reuerse remearẽt/fati/fortuneqz iura iuxta Boetiũ. Cur inculareť cũ cõtinuo signis z ꝓdigijs naturã inclinatiõis sue ꝓdicarẽt. Nam z sapiẽs lupũ domatũ nõ redarguit: si multũ domesticos agnellos dilaniãdo disrupit. Uñ ꝓcludẽdo de ꝓmissis: puto q bi ꝑ ceteris mũdi sui stat⁹ ꝓseuerãtia sunt securiores: q de ꝓpria sue ꝓditiõis formula ꝓtẽti: z for tune fraudib⁹: z fati felicitatis repẽtine nõ recepti: in potẽtatib⁹ diuitiaꝝ tumoꝛe: põparũqz sub limitate non excesserũt suoꝝ ꝓgenitoꝛũ seu anteceſſoꝝ qualitates. Nã ego nondũ põdere ipo rum grauat⁹: talit diuersoꝛũ statuũ vidi tã generose nobilitatis: z insup inferioꝝ ꝓditionũ bo mines: z etiã cõitates ac ciuiũ ciuitatũ z oppidanoꝝ siliter z vniuersitates. De ꝓgenie in ꝓroge nies vidim⁹ expienter: ꝓut ꝓditim⁹ sup. c. primo feliciter felicitates/suas solitas longeue ꝓte lãtes. z ecõtra talit vt ꝓmittit exce dẽtes infra ꝓdeceſſoꝝ modulũ miserabilit ꝓcipitãtes. Hoc expient agnouim⁹ in dñi pape Martini. v. de calũna duob⁹ nepotib⁹. Quoꝛũ vnus illico per eundẽ papã princeps principat⁹ salernitani: z alit siliter princeps z comes Beneuentan⁹ ybi quondã fuerat ducatus vehemẽter creati: z in enarrabilib⁹ auri z argenti ponderib⁹ ꝓeditati. Qui mox mortuo papa ad terrã vñ erãt vix reuersi: z infra pristine sue cõditiõis statꝰ defecẽdẽ do dignitatib⁹ z facultatib⁹ spoliati violẽter sunt oppꝑssi. Et ceteri de eadẽ parẽtela ꝓut ꝓsueue runt in solito sui stat⁹ modulo nobilit ꝓseuerauerũt: z vltra de rotali/fatalicqz rota variabili cõ tentari: licet plura tue ruralitati fastidio depresse naturali: de libꝛo Valerij maximi. vij. c. j. z se quentib⁹ ad ꝓpositum facietia possem notabilit enarrare.

De nobiliũ ꝓrogatiua quo ad deũ z quo ad

boies/canones z leges expient demonstratiua Lapl'm. xxij. Ait Rusticus. . . . . .

Dlerūq; iubes ⁊ vis, put dicit Juuenal'. Et volūtatē ꝓ rōne ponis: ⁊ ni si q̄dā experirer ꝓgressu quotidiano tua vana segniter protelata multū occu parer garrulatōe: sed q; conaris astruere rusticos ad rura: plebeos ad ꝓl'm. Ad nobilitatis autē apicē/nobilesq; nō forte suis meritis: sed rusticoꝝ: ⁊ inuasorū actoꝝ ⁊ violētoꝝ de meritis: sed sub ⁊ sup̄/taliť qualiť/rotaliter reuersuros. ⁊ ad verificādā materiā p̄cedētis capl'i. multis ⁊ diuersis vsus es mēdicatis suffragijs. de quib' dicit lex. ff. de pala. sa. lar. li. xij. scrineis. Et vt non cōphēdaris iuxta. l. C. de testa. testa. ꝑ. abūdare. Supabūdantib' vsus es cautelis: quā legez ferť allegasse q̄dā canis antiquus/multis ⁊ diuersis ligatus porcinis farciminib'. Supabūdās inquit cautela nō nocet. Rogo subiūxit ad astātes: vt cauti⁹ p̄cedatis: ex quo oīa ossa mea ꝓstrinxistis per orificiū meū q̄ plus acutissimis ⁊ nociuis armať dētib'/vt nō obsit: siliter farcimē longū/largū ⁊ bñ farcitū ponere. ⁊ me taliter ferocitate mea refrenare/nō obmittatis vt ad cautelā futuroꝝ aliquid semp faciatis. vt le. ⁊ no. de elec. licet. de tēpo. or. ad aures. ⁊ in glo. pe. Et ne quicq; q̄ ad cautelam ptinet veniat obmittēdū. lxiij. di. quāto. Et vsum te talib' sincere ꝓpēdo cautelis ⁊ suffragijs: ⁊ ꝙ taliter ⁊ al'r nō ꝓcesseris ore tuo iudicaberis. Nūc hortor ꝫ penitus repudiato loquamur ex alijs: vtrū ne q̄tū ad deū: apud quē vt ferť ꝓsonarū acceptio non reperiť/insup̄ q̄tū ad boīes iuxta iuris traditionē hmōi p̄tēsa nobilitatis arrogātia alicui⁹ ꝓrogatiue p̄dñeť armatura. Nam ꝓstat dñm voluisse indistinctā hoīm cōionē semp fore. vt patet Aceť. x. de accu. quali ter. xxxij. q. iij. sicut cū ꝓcor. Ūñ sūmi pōtifices/vicarij xp̄i ⁊ locū suū in mūdo tenētes. Nobilem p̄ ignobili noluerint p̄signari: imo visibil'r ipos voluerūt eq̄parari. vt ex p̄sse le. ⁊ no. in. c. venerabilis. de p̄ben. Et p̄sertim de q̄busdā canonicis argentineñ. q̄ ꝓsuetudinē allegantes antiquā inuiolabil'r obseruatā: ⁊ put asseruerūt p̄scriptā: iuxta quā nisi nobilē liberū /⁊ illustrē ab vtroq; parēte ꝓcreatū in suā ꝓfraternitatē/hactenus admittere ꝓsueuerūt. ⁊ ipsi apud papam nō poterāt ꝓficere. quin tanq; vice dñs ⁊ vicari⁹ vestigijs dñi sui: videlz xp̄i voluerit inherere. ⁊ ipsoꝝ vanis p̄sumptiōib' noluit cōsentire. Hoc idē videť imperator velle. vt patet in. l. j. ff. de bono. pos. ex re mili. in qua ptineť. q; illi q̄ in bello cū militib' eadē picula expiunť/licet milites non sint: sed plebei ⁊ boīes alteri⁹ p̄ditiōis: tñ eisdē iuribꝫ ⁊ ꝓuilegijs gaudebūt: qz vbi eadē rō idem ius. de transla. inter corpalia. Sic etiā q̄ in hoc mūdo/siue sint nobiles/siue pl'ares/p̄secutionē patiunť ꝓpter iusticiā in noīe xp̄i indifferēter saluabunť: dicēte apl'o Tim. ij. Si sustinemus: ⁊ cōregnabim⁹. ⁊ idem. j. ad Corin. j. Sicut socij estis passionū in p̄senti: ita eritis ⁊ cōsolatiōis in futuro. Ūñ his ⁊ multis rōnib' alijs si forez opus allegādis apparet experiēter. q; militares ⁊ nobiles etiā vtriusq; sexus in ecclesijs ⁊ monasterijs existētes: ea q̄ xp̄i sunt: ⁊ ei⁹ eccl'iam taliť custodiētes: put quōdā resurgente dño milites custodiebāt xp̄m in sepulcro iacētem. ⁊ sicut in xp̄m sibi cōmissum ꝓdiderūt/⁊ lapides custodierūt: sic nobiles tam clerici q̄ religiosi: vt ita loquamur: qui nobiles fuerūt xp̄m penit⁹ relinquūt: ⁊ lapides muroꝝ/castrorū ⁊ oppidoꝝ diligēter custodiūt. Itē vidim⁹ q; dñs ex pastoribꝫ ⁊ bubulcis elegit reges ⁊ nobiliuꝫ principes: vt Saul ⁊ Dauid: nūc eorūdē filios quātūcūq; pitos nobiles p̄dicti dedignant recipere sibi tales in ꝓfratres. Pro ꝓfirmatiōis fundamāto p̄missoꝝ dicit Paulus. j. ad Corin. j. Videte eñ inq̄t vocationē vr̄am fratres: qz nō multi sapiētes ſm carnē/nō multi potētes/nō multi nobiles: sed q̄ stulta sunt mūdi elegit de⁹ ꝑ filiū suū: videlz xp̄m: vt cōfundat sapientes: ⁊ infima mundi elegit deus: vt confundat fortia: ⁊ ignobilia mūdi ⁊ contemptibilia elegit deus/⁊ ea q̄ nō sunt: vt ea q̄ sunt destrueret. vt nō gl'ieť oīs caro in ꝓspectu ei⁹. Hec ille. Ūñ Ambro. in glo. ibidē sup̄ ꝑ. nō multi potētes. subiūgit lata dñatiōe/nō multi nobiles generis claritudine. Primo nulli tales fuerūt inť doctores xp̄iane fidei: q̄ñ. xij. apl'i sunt electi: videlz ꝑ xp̄m vel nō multi dicit. nō ait nulli. forsan per se vicz paulo: q̄ solus inť apl'os secularū litteraꝝ peritus: ⁊ terrenarū opeꝝ diues romane dignitatis parētela ꝓspicu⁹ fuit: qui tñ hoc nihili pendit nec vsus est eis. His oīb' ⁊ singulis luculēter ꝓpensis mihi ꝓstāter apparet: nō obstātib' oīb' ⁊ singulis superi⁹ qualitercūq; deductis/allegatis ⁊ probatis/nobiles nō debere plebeis gregarijs/rusticis/vel pl'aribꝫ: ⁊ notāter ceteris paribꝫ apud deū ⁊ boīes rōne nobilitatis pollitice seu ciuilis q̄uis q̄sito coloze seu ingenio ꝓferri. **Nobilis** Et bñ si pōderas: si nō sufficiunt ꝓba op⁹ est facto exp̄iētia rez: ⁊ demōstratiōe scripturarū patēter probato. Nūc eñ tue sagacitaſ calliditas: ⁊ inertis rusticitatis pōpositas: ponit expiatiuū pemptorie ꝓpositiōis: ⁊ quādā p̄tēse rñsiōis platiōez: totiq; q̄ bacteu⁹ rite ꝓstruxim⁹/si sic forez ex-

Capitulum

terminatiuã. Nã si nobilitatis ingẽtiã apud deũ ⁊ hoies in re nec in spe: put chymerã somnia mus sub vmbra/nulla fuisset frustra tãtis aerẽ lingua nr̃a sermonib⁹ varijs nob gratũ ꝓberas set. igit vt te ruinose fundatũ valeam⁹ restabilire/leua in circuitu oculos tuos ⁊ vide: ⁊ primo q̃dẽ ad inferi⁹: vt facili⁹ gradatim ad supius: ⁊ scalatim ꝓcedere valeam⁹ ad alti⁹: ⁊ mixtim di uinum iudiciũ ⁊ humanũ tangam⁹. Ad decretalẽ igit q̃ incipit. venerabil. de pbẽ. tanq̃ ad humanũ. ⁊ expost ad oi potẽtis iudicia q̃ ꝓ Pauli ⁊ aliaꝝ scripturarũ vicz sacraꝝ sentẽtias enodasti, ꝓperare nõ expedit: qz ꝓ se patebũt. ⁊ al's qz miles sim ĩ armis: ad archana dei desideria mea fundamẽtalit nõ ꝓceduntsed ꝓbatiões mee multũ in expiẽtia reꝝ mgr̃a: ⁊ insuper in pleris q̃ sctis scripturarũ rõnib⁹ ꝓsistũt. Nõne vides q̃ canonici ꝓ te allegati: vicz Argentineñ. ⁊ multa rum ꝓ germaniã eccl'iaꝝ: necnõ monasterioꝝ ⁊ collegioꝝ cõfres ⁊ cõsorores tue sunt adhuc in libertatis ⁊ cõsuetudinis possessiõe: ⁊ possessionũ ꝓseruãt obseruatiões. nec ꝫ eos ꝑualere poterant ꝓbares: aut min⁹ nobiles auẽte canonũ ⁊ iuriũ parte allegatoꝝ ius hẽ ꝑsumẽtes. Scis em̃ q̃ ius hẽ/⁊ ius nõ ꝓseq̃: nõ aliud est q̃ ius nõ hẽ. vt le. ⁊ no. in clem. si appellatione. de appel. vtpote: si q̃s ꝓ sui iuris defensiõe ꝓuocat. ⁊ ꝓuocationẽ suã nõ ꝓsequit in nullo ius q̃ hẽ ꝑtẽdebat sibi ꝓficere videt. Vñ Paul⁹ q̃ ptinẽter appellauit imperatorẽ dñ erat grauat⁹ ꝓ festũ iudicẽ in hierusalẽ: ⁊ ad curiã romanã: vicz cesaris Neronis accessit ꝓsequẽdo suã appellatõez. vt Act. xxv. c. ⁊ le. ⁊ no. lxxx. di. c. j. Et ideo bonũ bñficiũ: vicz vicariã ꝑpetuã in celis: imo veríus epatũ: put Mathias acq̃sierat: quẽ altervicz Judas amiserat. iuxta ꝓpham. ps. cviij. solẽniter acceptauit: ⁊ possessionẽ actualẽ ⁊ realẽ obtinuit: put nũc tenet. Et vn⁹ de gliosis principib⁹ terre ꝓstitut⁹ est: put a sũmo põtifice: ꝫ est xp̃o ꝓpria in ꝑsona supplicãdo ꝓstratus ꝫ in terra suppliciter impetrauit. Et ita ad ꝓpositũ. Si appellationẽ ⁊ iusticiã sibi cõpetentẽ ꝓsecutus nõ fuisset: gr̃a in ipso vacua mansisset: ⁊ nil iur̃ ĩ epatu suo retinuisset. **Rusticus** Et q̃d hoc ad ꝓpositũ nostrũ **Nobilis** Sufficit q̃ plures vtriusq̃ iuris doctores/⁊ alij̃ periti ⁊ nobiles ꝑsertim illustrib⁹ minores/dictos canonicos/ ⁊ alios in sue ꝓsuetudinis obseruãtia/dicũt ius ⁊ rõnis iusticiã nõ hẽ. Sed adhuc nõ vidi q̃sq̃ cũq̃ ꝫ illos ꝓcedẽdo clamitates in curia romana vel extra ꝓficere. sed audi q̃d dicã pauꝑ eloquio/nõ vt timidus iurispitus: sed militari mõ tam audẽter vltra iuris apices velũ extẽdẽdo. Nam expiẽter video q̃ q̃s vtriusq̃ iuris: imo veri⁹ ministroꝝ eiusdẽ tantos habet auctoritatis ꝑsidiũ/ruinamis tuitionẽ/⁊ iusticie/iurisq̃ fauorẽ/quãtos potẽter poterit ⁊ nõ vltra defensare. Aut audacia ꝓpria/seu accõmodata/audent sibi clam vel palã auctorizare. quare formidu lose tremẽdo pudẽter: sic̃ oculi seruoꝝ in manib⁹ dñoꝝ suoꝝ ⁊ sicut oculi ancille in manib⁹ dñe sue: ita oculi legũ imperialiũ ⁊ canonũ: imo ipsi⁹ imperatoris lachrymãtur q̃rendo ꝓclamãtes qz potẽtioribus pares ee nõ possum⁹. vt le. ⁊ no. ff. de alie. iu. mu. cau. fa. l. qz etiã. cũ ꝓcor. in glo. q̃ narrat insup quẽdã sapiẽtẽ dixisse. Cõtra maiorẽ nemini ꝓstãt honorẽ: vicz leges a canones. cõcor. de ma. ⁊ obe. cum inferior. Quia honorãt potentẽ in eo q̃ potẽs est: ⁊ despiciũt pauperẽ. vt le. ⁊ no. xlix. di. sacerdotes. Et Petr⁹ bleseñ. dicit in plogo epl'arũ suaꝝ/q̃ndã suũ mgr̃m dixisse Est orare ducũ spẽs violẽta iubẽdi: ⁊ q̃si nudato supplicat ense potẽs. concor. xj. q. iij. rogo. cũ notatis in glo. j. ⁊ Eccẽs. vj. c. Et scit q̃ hõ fit: ⁊ nõ possit cõtra fortiorẽ se in iudicio contendere. Vñ q̃dã sagaꝝ nobil⁹ ⁊ expert⁹ retulit mihi in effectũ. Credebã inq̃t quõdã firmit iusticiã in oi iudicio semp victricẽ: sed nũc scio vere potẽtiã seu iudicis fauorẽ ꝓ oia vincentẽ. Metu cuius vt puto: imperator Diocletian⁹ licz gentilis: ⁊ xp̃ianoꝝ ꝑsecutor: in quo credebat obsequiũ ꝑstare deo/leges cõdidit: quas Justinian⁹ imperator suo codice conscripsit. ⁊ taliter lib. suo. ij. intitulauit: videlz ne liceat potẽtioribus patrociniũ litigãtib⁹ ꝑstare vel actiões in se trãsferre. Que q̃dẽ rubrica videt auctẽtica: put no. Spec. de dispu. §. vlti. circa fi. ⁊ sinceri⁹ ibidẽ ꝓ additionẽ. Dicẽ autẽ Azo. e. ti. Est autẽ hic sciendũ: q̃ hic nõ loquit de quibusdã potẽtioribus aduersarijs. cõtra quẽ prestat patrociniũ: sed de eo q̃ terribilis est: ⁊ minacẽ feruorẽ ꝑstare põt. Itẽ dicit Azo ibidẽ. Punit aũt h̃ q̃ sibi aduocauit patrociniũ potẽtis: in terrorẽ aduersarij: etiã si potẽtior sit clarissim⁹ sub pside/de ꝫ crimine ꝙuenit: ⁊ seuera sentẽtia/quã intelligo ꝓ motu iudicis dãnetur: de q̃ plene vide ibidẽ. Ad idẽ facit lex vlt. C. de litigiosis. vbi cauet ne potẽtior/aut iudex emat rem litigiosam sub pena amissiõis pcij: qõ applicabit fisco ⁊ rẽ restituet. Sed q̃d dicãt leges aut canones/videam⁹ put exptus sum ne potẽtiorẽ ledam⁹ aut offendam⁹. Vñ Catho prudenter intulit. Cede locũ lesus fortune: cede potenti. Ledere q̃ poterit aliq̃ ꝑdesse valebit: quasi velit innuere. Qz si potẽtior te offendit/patiẽter offensam sustinere debes. Juxta illõ Quidq̃. Dere

medio amoris:dū victor est in cursu currēti cede furori difficiles addit⁹ impet⁹ois habet. Nā qui ledere potuit interdū poterit ꝓdesse. Unde Aui nian⁹ induxit fabulā de quercu eradicata q̄ voluit stare ꝫ impetū venti seuissime flātis. Sed arūdo debilis cedebat vētis ⁊ permānsit. vñ ꝑ. Cōtra vētorū rabies ⁊ fulguris ictus. Plus quercus stabili leuius arūdo pōt. Uñ saluator noster furori iudeorū cessit/dū lapides tulissent ⁊ iacerēt in ipm. Johā. viij. Et fugiebat a facie Her odis in egyptū. Matt. ij. ⁊ idē dñs noster dixit. Matt. x. ad discipulos suos. Si vos p secuti fuerint in vna ciuitate/fugite in aliā. Uñ legit q̄ cū August⁹ Octauian⁹ ꝫ Asinū pollio nē carmina q̄dā iocādo ꝓscripsisset/⁊ ab eo sepe repeteret:q̄re ꝫ se scriptis nō rnderet:illo se ozna tu cōmutatōis excusauit dicēs. Nō est facile ꝫ eū scribere q̄ pōt ꝓscribere. Et plura alia poteris exempla colligere si placet:q̄ brenitatis gr̄a hic vltra ponere ꝓpter tui rusticalis tedij torpo rē nō decet. Uñ romana curia vetus ferē habuisse ꝓuerbiū vicz. Cause perdunt. q̄ mēdicādo regunt. hoc est q̄ cause impotēter ⁊ misere ꝓsequūtur. Uñ ꝓtinēter dixit Eccl'iastic⁹. c. iiij. No li resistere ꝫ facie potētis:nec coneris ꝫ ictū fluuij. Itē nō litiges ꝫ hoiem potētē/ne forte incidas in man⁹ illi⁹. Ibidē. c. viij. Nō distinguēdo vtrū habeas ius vel nō ius. Et sil'iter de potētia hmōi scribit Inno. in. c. dilecto filio. de sen. excō. lib. vj. in prin. p casus positionē. Uñ lib. j. Semidei Chatonis dr Prudētia hoꝛ tēpoꝛ est curare vt potēs q̄sq̄ sic vel potētiori adhereat. Et igit̄ Greg. lib. moꝛ. xij. c. xv. vbi sil'iter loquit̄ de diuitib⁹ ⁊ terre potētib⁹:⁊ finaliter dic̄. Quib⁹ tñ nec ꝫsolū sufficit vt ipsi supbiant: nisi ⁊ hi q̄ eis ꝓiūcti sunt de eoꝛ pinguedine etiā ipsi glienk. nā sunt nōnulli q̄ patronis maioribus adiūcti supbiūt. ⁊ de eoꝛ potētia ꝫ inopes extollun tur. **Rusticus** Da exē plum. **Nobilis** Scribit Dañ. vlti. c. q̄ ciues de Babylonia cōgregati sunt aduersus regē ⁊ dñatorē suuz: vicz Nabuchodonosoꝛ:imo aduersus legē diuinā. vt. j. Pet. ij. ⁊. xj. q. iij. q̄ resistit. cū cōcoꝛ. Et dixerunt. Trade nobis Danielē:alioq̄n interficiem⁹ te ⁊ domū tuā: ⁊ rex cōpulsus ꝑ subiectos cōpleuit desideriū ipsoꝛ:⁊ missus est Daniel iustus in lacū leonū:⁊ nō est deuoratꝰ ab eis. hoc viso miraculo:rex factꝰ est potētioꝛ ciuib⁹ suis:⁊ iura subueniebāt sibi:⁊ extraxit Danielē de lacu:⁊ illos q̄ ꝓditiōis causa fuerāt vicz Danielis intromisit ⁊ deuorati sunt in momēto cozā eo. Et ita iuxta iuris dispositionē reddebat de latoribꝫ iniq̄ssimis debitā taliōis penā. ō q̄ le. ⁊ no. de ꝓcu. tue serenitatis. ⁊ itez suates coluerūt ꝓsonā potētis. Prouer. xix. Qui si est malicios⁹. iuxta Boeciū. ij. de cō. ꝓsa. vj. est ꝓnicios⁹issim⁹. Arbitroꝛ em̄ in effectu:q̄ principū statuta/mādata siue p̄cepta quātūcūq̄ penalia ꝑ q̄ etiā cōphēdunt sūmoꝛ pōtificū ⁊ impatoꝛ leges ⁊ decreta. Sed ad instar araneaꝛ tela:que muscas/bibiones/cinifes papilionis conuoluit minutos. i. paupes/inopes/hūiles/⁊ imbecilles:sed scabiones/scarabei/culices/vespe/bruciq̄ maiozes insultāter penetrāt hāc telaꝛ intricationē penit⁹ imunes:ꝑ quos brucos maiozes ꝓfecto magnates intelligim⁹ in mūdo potētiozes. Hoc idē videt not. Arch. xliij. di. cōmessatiōes. in fi. vbi dicit de rege siue principe tpali:q̄ plerūq̄ disponūt de reb⁹ eccl'ie maioribꝫ seu minoribꝫ:⁊ ꝑlatus dissilat tāq̄ ꝓstitut⁹ sub Tyrānis aut defensoribꝫ:⁊ etiā tacet:nō ꝓpter scādalū: sed ꝓt mai⁹ periculū ⁊ malū:qđ posset eccl'ie sue ꝓuenire de ꝓpe futuris:vbi ꝫ pauperē vel ipotētē ꝑlatus licite:imo ꝓuenīēter in casu posset seuire q̄tūcūq̄ duꝛ. Itē Aug⁹ sup ps. lxxxv. dic̄ notabile ꝙbū. Obsecro inq̄t ne nō sis egen⁹ ⁊ inops si nō fueris:hoc est/nō exponas te pauperē cū nō sis. Quare qꝛ nō exaudieris q̄cq̄ est circa te vel in te. vñ posses p̄sumere:abijce a te:⁊ tota p̄sumptio tua de⁹ sit/illi⁹ indigēs esto:vt ipe implearis. Quicq̄d em̄ aliud habuerꝫ sine ipo lati⁹ manis es:ac si diceret. Maledict⁹ est q̄ caret gr̄a humana ⁊ diuina. Parū est autē iura cōdere/nisi sit q̄ ea executiōi debite possit demādare. de statu regul'. piculose. §. et qm̄. l. vj. Unde lz scriptū sit vigilātib⁹ ⁊ nō dormiētib⁹ iura subueniūt. vt. iij. q. ix. §. j. ⁊ seq. ⁊. ff. de his q̄ in frau. cre. l. pupillus. in fi. Hoc vez sepe videt:si dormiētes vigilātib⁹ nō sunt potētiozes. alioq̄n potētia dormiēs vincit:vt ꝓmissum est mltū solert vigilātes. Uñ ptz ad ꝓpositū q̄ canonici Argentineñ. ⁊ Colonieñ. vbi tñ illustres ⁊ liberi ab vtroq̄ parēte:⁊ nō sufficiūt spectabiles vel clarissimi. de q̄b. ij. q. vj. anteriozꝫ. Necnō Waguñ. Treuereñ. Herbipoleñ. ⁊ Babēbergeñ. ecclesiarū. vbi tñ nobiles accipiunt ab vtroq̄ parēte in cōfrēs canonicoꝛ sint potētiozes canonib⁹:⁊ canonum ꝓditoꝛibus potiozes **Rusticus** Sunt ne dñarū in monasteriꝭ moniales aut canonice tali p sumptuosa ꝓrogatiua gaudētes q̄liē silit scire vellē ꝓditōes. **Nobilis** Sunt vtriq̄ sil'iter in alamania/q̄ sil'ia ꝑsumūt bze sic canonici supdicti ꝓuilegia. de q̄b⁹ fit mētio in. c. dilecta. de ma. ⁊ obe. ⁊. xvij. q. ij. gnitiosuz. de sta. mo.

attẽdentes.in clerũ.z canonice nũcupanť/nõ ꝓfitenť/ꝓuĩs vtunť/z matrimonio si placet copulanť. Et puto q̃ hmõi monasteria sunt quasi nobiliũ pauperũ iuuẽcularũ hospitalia.originaliter tñ ꝑsumo q̃ fundãtiũ hmõi monasteriorũ principũ fuerint intẽtiõis volũtas primeua .nã adinstar btẽ virginis:z aliarũ virginũ in tẽplo dñi ꝓsualiť oblatarũ:z ibidẽ expectãtiũ q̃libz nuptui traderenť.sic z ille nobiles virgines hmõi monasteriũs coaptanť:z sepe nuptui tradunť aut al's impellunť. Et ita seruať in monasterio Quedleburgeñ.de q̃ in.d.c.dilecta .in supscriptione/qõ est in Saxonia in monasterio Seconieñ.Buchnaceñ.Lõstañ.diocesť.z apud sanctum Stephanũ Argentiñ.de q̃ scribit sctũs Greg.vt legiť in vita sua.li.j.c.xlix. Et lz vero de nouitiõis seruore primũ fuerint instituta:sed nũc vergit in abusum. Nã Jo.an.in.c.indẽnitatibꝫ. de elec.libꝫ.vj.recitat in nouella.de quadã abbatissa ordinis illiꝰ/q̃ cũ principi q̃renti de numero ꝓsonarũ sui collegij rñdit se hãe.xl.canonicas:z.xx.canonicos. Et princeps dixit:numerus deberet esse conuersus:ita vicz vt essent.xx.canonice:z.xl.canonici.qz cõpetẽtiꝰ sufficiebãt.xx.canonice.p.xl.canonicis:q̃z ecõuerso. Sed abbatissa rñdit salua reuerẽtia.Optime nr̃m ordinatum est collegiũ.nã.p.xx.canonicis sunt.xx.canonice:z reliq̃.xx.sunt pro hospitibꝫ. Quo rñso letatus est princeps:z ꝓcessit sibi gr̃am quã bũliter impetrãdo petebat. Sunt autẽ vt pluriũ ꝑdicta monasteria canonicorũ vbiq̃ de canonicis z dñabꝫ mobilibꝫ duplicata.sed hec nõ multum ad ꝓpositũ:parcat mihi rusticitas tua ꝛc. **Rusticus** Et sic videť q̃ canonici z canonice ꝑdicti auẽte pria eliminatis canonibꝫ z legibꝫ z ipsorũ rõnibꝫ ꝓlibata gaudeãt ꝓgatiua violẽter ꝑsumpta **Nobilis** Non iudicio meo:sed magne videnť armati rõnis z iuris ãminiculo:si saltẽ bñ ppẽdo. Ecce Greg. papa.ix.ẽditor z auctor eiusdẽ decretal' vicz.venerabil'.de ꝑbẽ.fuit de anno. M. cc. xxxij. z vsq̃ ad tẽpꝰ pñs qõ se ꝑtẽdit ad annos.cc.z vltra dicti canonici Argẽtiñ. z alij clerici z religiosi dicta ꝓgatiua gaudẽtes fuerũt z hodie sunt in sue ꝓmeue roboris z firmitatꝫ imobil' intẽtõis fũdamẽto:qõ sil'r apparet in duobꝫ.Prio vt videť in.d.c.veneral'.q̃ ꝑtũc ex defecto ꝓsonarum illustriũ z liberorũ fecerũt vacare ꝑbẽdas ꝓut hodie faciũt. Nã his diebꝫ q̃ttuor ꝓsone ibidẽ instituẽde defecerũt. Jtẽ scõo ꝓut tpe ꝑdicti Greg.ꝓut apparet in.c.supinordinata.de ꝑbẽ. Canonici argentiñ.in defectũ abiliũ sibi ꝓsonarũ recipiebãt pueros septẽnes z sil'r hodie videmꝰ tales ibidẽ institutos.z in ꝟ patẽter suarũ ꝓsuetudinũ ꝓseruãt rigores inuiolatos. Ecce q̃ztũ opari videť ꝑ ipis potẽtiaꝰ ꝑeminẽtia z potẽtie magnificẽtia.z insup inducãt.c.cũ ꝓsuetudis:z.c.vl.de ꝓsue. z doc.sup.eo scribẽ. Qñ aũt hec vel alia cõsuetudo vincat legẽ diuersimode scribũt doctꝫ. Sed breuissime ppẽde q̃d dicat Archi.in.c.ꝓsuetudis.xj.di.z ꝓcludit in sũma.vbi ꝓsuetudo obuiat oi iuri:ita q̃ ipa ꝓsuetudo nõ tolerať ab aliq̃ iure:tũc indistincte succũbit ꝓsuetudo.z ꝟ ꝓt bonum obedientie.allegat.xij.di.c.ij.in prin. Et q̃ decreta romanorũ põtificũ nõ sunt in aliq̃ violanda. z ꝟ ponit sub statuto.lxj.di.statuimꝰ.in ꝓn. Et ꝓriũ faciẽs peccat gr̃iter.vt ptz.l.xiij.di. qz p. Sed nõ sic vbi ꝓcordať seu tolerať ab aliq̃ iure:sic in pñti ꝓtẽtiõis materia :q̃z aliꝫ iuribꝫ ꝓdicere videať.qz mlta fiere nõ debẽt:facta tñ tenẽt.de regu.ad apl'icã.ij.q.vj.biduũ. Et papa scit z tolerat:z ipsiꝰ tolerãtia patẽter approbat.z insup auctẽtica rõnabili rõne.de q̃ diẽ beinricꝰ Bohic.vt.j.videb'. z insup legittima ꝑscriptõe.ꝓut diẽ lex.C.de ꝑscrip.xxx.vl'.xl. an.vicz q̃ oĩs exceptio/z oẽ ius/z oĩs actio extinguiť z tolliť spacio.xl.ãnorũ.Ecce q̃ nedũ auẽte ꝓria qõ potiꝰ est in istis locis:sed etiã de iure ꝓut ptẽdũt ꝑscripserũt/cõtra oẽs plebeos z ciues z alios priuatos nobiles. z ꝟ maxime qz p potẽtiã poterãt defensare:ꝓut hodie pñt. Alioq̃n forte p iura canonica iporũ priuilegia tepescerẽt:z iporũ ꝓsuetudo fuisset inualidata. Sic ꝓrie ꝺr de regibꝫ Frãcie/Anglie/z Hyspanie q̃ rõne subiectiõis aduersus maiestatẽ imptalem/z oẽs leges z canones ꝑscribũt ꝓut supdictũ est.c.xiij. **Rusticus** Ualeãt tãtũ quãtũ valere pñt tuarũ rõnũ z iurũ allegationes.vellẽ tñ audire/quales ꝓtra decretalẽ illaz vicz.venerabil'.de ꝑbẽ.hãe poset ꝺ dictionũ ꝑsumptiões/aut vt te intromittas ad sacrarũ scripturarũ seu sctorũ iuriz tam violẽter correctões. **Nobilis** Scio q̃ expedit iura iuribꝫ ꝓcordare:z ipsorũ correctiones penitꝰ cuitare.vt de elect'.cũ expediat.libꝫ.vj. ipsorũ tñ iuriũ obscuritates p singulos dies videmꝰ enodari p totiꝰ mũdi doctores. Uñ saluo iudicio sanioꝛi/poteris audire ꝑsumptas fatuitatis mee declaratões q̃ ad dictã decretalẽ multũ p nobilitate militãtes.vt ecce.nã dicit papa in eodẽ.c.si bñ ppẽdo vnã rõnẽ:sup q̃ textũ suũ videť euidẽter fundare:z eiã rõnẽ suã/si q̃ est notãter firmare ex ꝟbis ꝓauli.j.ad Corin.j.vbi dicit. Uidete eñ vocationẽ vr̃am frẽs:qz nõ multi sapiẽtes ſm carnẽ/nõ multi potẽtes/nõ mlti

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

nobiles ⁊c. Et dicit Ambro. ibidē sup ℣bo. nō multi nobiles. i. generis claritudine. Itez dicit idem. nō multi: nō ait nulli forsan ꝓ se vicz Paulus q̄ solus int̄ ap̄los secularīū lr̄arū ꝑitus: ⁊ terrenar̄ opū diues: ⁊ rōne dignitatis potētia ꝓspicuus fuit. Et ita vult papa vicz: q̄ xp̄s non mlt̄os f̄m carnē nobiles sue generosos elegerit: sed ignobiles ⁊ paupes: ⁊ glosa Bef. volēs fortificare textū iuris/dicit sup ℣. non multos/hoc dicit ꝓpter Paulū ⁊ Bartholomeū: q̄ nobiles fuerūt. Alij ℣o ignobiles ⁊c. Sed quō Paulus nobil̄ fuerit vide plene. s. c. xiij. circa fi. Hunc ꝓstat q̄ multū est ꝓsiderāda rō ⁊ mēs legislatoris. vt vbi possit colligi hmōi mēs ⁊ rō: qđ idem est/ab ea est ꝓcludēdū. vt. ff. de iurepa. l. adigere. §. q̄uis. ⁊. ff. de re mi. l. miles. in prin. vbi autē nō pōt obtinere de mēte/obtinet lex. Cōcordat illud. Littera occidit: spūs autē viuificat. ij. ad Corin. iij. Vadam⁹ ḡ ad mētē scripturar̄ eiusdē. c. q̄ iuxta Bedā in quadā omel̄. put f̄mo dñi aromatū more q̄ subtili⁹ quasi terēdo ⁊ cernēdo discutit eo maiorē eterne sue virtutis flagrantiam reddit. Ex qua nota primo q̄ papa ponit ꝓsonar̄ discretionē/vicz int̄ nobiles ⁊ nō nobiles/tāq̄ diuersor̄ hoīm ꝓfessiōes. Itē no. ex tex. ⁊ glo. Ex Petr⁹/Andreas Jacob⁹ ⁊ alij fuerūt plebei vel ꝑlares. ⁊ nō nobiles: imo rustici/⁊ rusticor̄ vocabulo noīati. vt dictū est ꝓxie s. c. ij. ꝑ Hieron. in plogo sup Beñ. c. iiij. Itē nota q̄ dicit/paucos: ⁊ Paul⁹ ꝑ te allegat⁹ dixit: nō multos/q̄s glosator dicti. c. venerabil̄. duor̄ nūero describit ꝓtētos: dū dicit. Paulū ⁊ Bartholomeū. dū al's duo plures dici pñt. vt dicit regula iuris. lib. vj. Plural̄ locutio duorū numero est ꝓtēta. cū ꝓcor. in glo. imo duo multi dicunt̄: vt. xxxiij. dl. vidua. ⁊ idē no. Arch. in. c. si q̄s multis. xxxij. q. vij. ⁊ idē in. c. statutū. de elec. lib. vj. circa fi. Itē ⁊. xiij. pauca dicunt̄. ne cler̄. vel mo. c. j. ⁊ ℞ respectu magne pluralitatis. vt ibidē. Itē no. q̄ decē dicunt̄ multi: q̄ ad illū tex. Qui al's respectiue dicunt̄ pauci. Itē nota q̄ decē respectiue ad oēs hoīes mūdi dicerent̄ pauci: ⁊ dū multo pauciores hoīes erāt in mūdo q̄ mō sint/aut tpe xp̄i/seu tpe cōpilatiōis iā dictē decretalis. Octo q̄ ad oēs hoīes ab archa Noe exclusos ⁊ absorptos dicebant̄ pauci. vt dicit petr⁹ ap̄lus in canonica sua. l. c. iij. sic inquiēs. In diebꝫ Noe cū fabricaret̄ archa in qua pauci. hoc est octo anime salue facte sunt per aquā. Ūñ sincere ⁊ sagaciter cōsiderando: tūc xp̄s respectiue ad oēs hoīes mūdi/multo plures hoīes nobiles elegit q̄q̄ ignobiles. exēpli gr̄a. Si papa ꝑ cōsilio generali ꝓgregādo doctores discernerēt cōuocādos eximiores ꝑ honore ⁊ statu tot⁹ vniuersalis eccl̄ie. De oīb⁹ ordinib⁹ ⁊ ꝓfessiōib⁹ mūdi. ⁊ si decē eligeret ⁊ vocaret de ordine sancti Benedicti: ⁊ duos de ordine Carmelitar̄: incūctanter ordo Carmelitar̄ nō posset cōqueri de ꝓtēptu. q̄ iuxta ratā ⁊ ꝓportionē ꝓsonar̄ ⁊ monasteriorꝫ vtriusq̄ ordis carmelite sunt vltra ordinē Benedicti ml̄tū honorificati: etiā si vnū tm̄ de ipsor̄ elegisset ordine. sic ad ꝓpositū iuxta ꝑportionē hoīm tot⁹ mūdi/nobiliū/⁊ alior̄ nō nobiliū videt̄ xp̄s ꝓhonorificasse nobiles: etiā si xp̄s cētū discipulos plebeos cū illis duob⁹ nobilib⁹ accepisset. Itē sincere ꝓpēde: q̄ iuxta Petrū lōbardū mgr̄m in eccl̄ia. Et eccl̄ia sacra canit ⁊ tenet/q̄ Mathias ap̄ls de tribu Juda: ciuitate Bethleē ex nobilib⁹ parētib⁹ ⁊ illustri ꝓsapia ꝓcreat⁹ in locū Jude ꝓditoris diuīa dispositione. imo ante mundi cōstitutionē dñi ꝓe ordinatiōe ꝓeordinatus sortitus est locū: ⁊ annumeratus est cum vndecim ap̄lis. vt legit̄ Act̄. c. j. in fi. Et q̄ sorte ad hoc diuinitus fuerit ordinatus ⁊ elect⁹ habet̄ ibidē. ⁊. xxj. di. cleros. in prin. xxvj. q. ij. §. j. ℣. Matthias ℣o. ⁊ añ Pauli conuersionē. ⁊ sui ap̄lat⁹ applicationē: vt apparet ibidē. vicz Act̄. c. x. Et hoc est notabile: ⁊ taliter ante orbis creationē tres in numero nobiles reputamus inter ap̄los xp̄i/glorioso q̄ ꝓncipes terre ꝑelectos ⁊ ꝑdestinatos. Item p̄missor̄ actione sincerius ꝓpēde. vt dicit Archiē. post sanctum Bernhardū sup illo: multitudinis credentiū erat cor vnū ⁊c. viij. di. in prin. ⁊. xij. q. j. §. de rebus. ⁊. c. dilectissim⁹. ⁊. c. scimus. et Aut̄. iij. Nō mireris inquit: si in tāta multitudine vocatorum sit tam parua quantitas simile puriozis: ac si diceret/prout est veritas/q̄ mille milia electorum/pauci sunt respectu vocator̄ omniū mūdi hoīm p̄sentiū/ꝓteritor̄ et futuror̄. Itē no. dē multitudinis credentiū: q̄ tū, ꝑ tūc modica sunt respectu non credentiū. Sed ꝓpendendū est q̄ vnius cordis erat tanta multitudo: ⁊ hoc erat mirandū: qz prout supra diximus. c. ij. Angeli ⁊ demones semper sunt concordes ⁊ vnius intētionis: videlicet angeli inter se: ⁊ demones inter se. Homines ℣o inter se concordes sunt rarissime: ⁊ maxime in multitudinis cōfusione. Non autē dubito q̄ in materia contētiosa: vt videlicet. si querit̄ de diffamato apud plures vel paucos: ⁊ q̄ in hoc loco dicerent̄ pauci vl̄ plures hmōi iudiciū sit arbitrariū: ⁊ officio iudicis discutiendū. vt. ptz. ff. de iurisd. om. iu. l. j. ⁊ no. Hosti. in. c. cū appareat. de accu. ⁊ Heinric⁹ bobic. c. ti. iij. c. inq̄sitiōis. §. ij. Et si pleni⁹ volueris vide nonel̄. de appel. c. de appellatōib⁹. ⁊ ꝑ Archi.

de ꝓben.nō pōt.libꝫ.vj.ꝛ ibidē in glo.iij.ꝛ per eundē in.c.q̄uis.j.e.ti.de reſcrip.c.pe.in glo.j.

Rusticus Q̄ xp̄s elegerit nobiles iuribꝫ tuis ꝛ iurīū rōnibꝫ mihi ſemꝑ ſuſpectis mltīū corroborasti: ꝛ aliq̄ interpellatim ſcripturarū ſacrarū fucis coloribꝫ tinxiſti/habes ne aliqua de ſcriptis clariora ſup̄ ꝓlectōe nobiliū q̄ ad xp̄m exēpla lucidi⁹ planiora.

Nobilis Utiq̄ ſic: ꝛ ſi placeret hz̄es ꝓgruēter in memoria memorie ꝓſiderāda legim⁹ xp̄m in humanis ꝓſtitutū/tm̄ quattuor reſuſcitaſſe mortuos:ſed ſi ſunt plures nō ꝓſtat mihi referēdū:ꝛ q̄ int̄ illos quattuor tres fuerint nobiles nō eſt dubitādū. Primo Lazarus.vt Joh.xj.de pe.di.j.§.hinc ꝛ lazar⁹:īmo nō priuat⁹ nobil: ſed de ſtirpe regia ꝛ generoſi ſtematis habuit inſignia:nā cū ſororibꝫ ſuis magnā hieroſolomytaꝫ partem:ꝛ caſtra vicꝫ Bethaniā ꝛ Magdalū caſtellū ſoror ſua Maria.de q̄ dicebat Magdalena poſſidebat:ꝛ milites plures habuit familiarit̄ ſibi curiones.vt dicit mgr̄ in lombardica:ꝛ credulitate certa ꝓfirmat eccl'ia. Itē ſecūd⁹ erat quē xp̄s reſuſcitauerat filī⁹ Reguli/q̄ infirmabat̄ capharnaū. Joh.iiij. Matt.viij. Luc.viij. Qui q̄dē regul⁹ apud nos ꝺr pſes vel comes.put.j.dicit̄.c.xxviij.ꝛ nobilitatis titulo fuerat inſignit⁹. Itē tert⁹ erat filia Layri principis ſynagoge.q̄ ꝛ archiſynagog⁹ ꝺr:ꝛ ſi nō expreſſe legit̄ nobil'/pſumit̄ tm̄ ex dignitatis officio magne p̄eminētie:ꝛ nō plebeus: aut ruſtic⁹ fuiſſe.vt Luc.viij. Matt.ix. Mar.v. Qu art⁹ erat filī⁹ vnic⁹ matris ſue ꝛ vidue.ꝛ dum mortu⁹ efferebat̄ turba multa cū illa trāſibat.vt Lu.viij. Ex q̄ pſumo ſil'it̄ eūdē fuiſſe nobilem ꝛ potētē.vt de re.iu.eſtote.cū ꝓcor. Juxta illud. Dū morit̄ diues/cōcurrūt vndiq̄ cines. Dum paup morit̄ vix vn⁹ adeſſe videt̄. Et hec eſt practica mūdi:ꝛ ex illo eundū nō plebeū/aut ruralē pſumo fuiſſe. Juxta dictū Salo. Diuitie addūt amicos plurimos. ꝛ multi colūt pſonā potētis. Prouer.xix.ꝛ amici diuitū multi.ibidē.c.xiij.ꝛ p ea q̄ dicta ſunt.s.c.xx.ỹ.ex hoc cōuenienter cē. Et iuxta illud. Munific⁹ multos inuētat diues amicos. Et q̄by eſt ort⁹ pauper⁹ eſt odioſus. Ecce ſi ille poſt mortē intātū venerabat̄ in mltitudine ꝑſi q̄lis fuerit/in vita veriſimiliter pōt ꝓpendi. Hoc idē vidim⁹ de Joſeph:cū fuerit princeps oīs poſſeſſiōis regis Pharaonis.vt Ben̄.xlj. Unde defuncto Jacob patre ſuo in egypto:quē dum ſepelire voluit in terra Chanaan trāſiuerūt cum eo oēs ſenes dom⁹ Pharaonis:ꝛ cuncti maiores natu terre egypti.dom⁹ Joſeph cū patribꝫ ſuis. Habuit quoq̄ in comitatu currus ꝛ equites:ꝛ facta eſt turba nō modica cē.vt Ben̄.c.vl. Et ſi paup ꝛ ignobilis extitiſſet quiſputas cum eo trāſiuiſſet/aut exeq̄as illius ꝓſecutus fuiſſet. Inſup legim⁹ q̄ Petrus apl'us in noīe xp̄i reſuſcitauit Tabitā qui dicebatur Tozohas diſcipulā ſuā mulierē plenā opibꝫ bonis:ꝛ elemoſynis.vt Act.ix.e.tit.j.q.j. teneamus.ꝛ xxiij.q.viij.petrus. Ex quo pſumit̄ vt prius.q̄ ex abūdātia nō ſterili burſa fecerit elemoſynas ꝛ opera bona multa Uñ ꝛ nobilis fuit mulier ꝛ famoſa. Item idē Petrus in noīe xp̄i reſuſcitauit adoleſcētulū nobilē:ꝛ vtiq̄ nobilē cum fuerit cognat⁹ Neronis impatoris quē Symon magus reſuſcitare non potuit. Item in nomīe chriſti pincernā Neronis impatoris iam dicti qui dormitādo ceciderat de feneſtra reſuſcitauit Paulus in ſermone ſuo. Fuit autem pincerna magne dignitatis miniſterio notatus Nam rex Bohemoꝝ cōrā impatore tali fingit̄ officij dignitate. Al's quoq̄ plures apl'oꝝ legimus in noīe chriſti .c.. ſcitaſſe defunctos:q̄ qua ſi omnes. vt patet intuēti nobilitatis claritate magnates quoq̄ videbant̄ fuiſſe.prout hec ꝛ alia ſcribit mgr̄ Petrus lombardus ſegregatim in codice de vitis ſanctoꝝ.ꝛ cōmuniter canit laudabilis toti⁹ eccleſie clericoꝝ cetus. Und mgr̄ in hiſtor.frater eiuſdē:vt ferť Act.v.ỹ. p man⁹ apl'oꝝ:ſic inq̄ens. Petrus priuilegiat⁹ eſt in miraculis:ꝛ maiora legit̄ feciſſe q̄s chriſt⁹. Ex hiis omnibꝫ p̄dictis poteris argumētare ſi placet. Nobiles apud chriſtū dei filiū:et q̄ deus eſt p̄ ceteris popularibꝫ magna p̄

Rusticus De noui teſtamēti ſcripturis ſufficiēter de xp̄o virogatiua fuiſſe p̄ſignatos. dimus nobiles taliter qualit̄ p̄electos fuiſſe. Sed quid de veteri,ꝑſpexeris teſtamēto:precor breuiter oſtēde.

Nobilis Amore dei nōne conſideraſti que ſup̄.c.ix.diligentia mihi taliter decenti notabiliter collegi/de nobilibꝫ p dīm multipliciter añ tpa xp̄i venerabilit̄ honorificat̄. Et ſi nō es memor iteꝝ rumina bis. Et inſup q̄ dixit dīs Exo.xxij.ꝛ xxiij.q.j.parat⁹. Principi ꝑſi tui ne maledices:ꝛ honorificabat Petr⁹ dū dixit. Deū timete:regē honorificate.vt.j.pe.ij.ꝛ viij.di.§.itē relegāt.ꝛ Paul⁹ ꝓfortabat/dū dixit ad Thitū.c.iij. Amoue illos ſbditos eē p̄ncipibꝫ.i.regibꝫ ꝛ ducibꝫ ꝛ ptātibꝫ mioribꝫ ſbditos eē: ꝛ dicto obedire. Itē gdiēdo ad ſcpturaꝫ antiq̄ꝫ ſeries.vt le.ij. Re.xxiij.q̄ dō peccauerat nūerādo ꝑſm vēit Had ꝑpha:tres ſupplicij ꝓditiōes portās:ꝛ ait ad eū.aut.viij. annis vēiet tibi fames ī regno tuo:aut tribꝫ diebꝫ erit peſtilētia ī ꝑſo tuo :aut tribꝫ diebꝫ fugies

aduersarios tuos. Et ait Dauid. Coarto⁊ nimis. q. d. si famē eligo pauper erit suppliciū ⁊ nō diuitū: si victoriā hostiū suppliciū erit exercit⁹ ⁊ nō meū/q̄ circūuallabo⁊ fortissimis. Eligā ꝙo plagā cōem regi ⁊ plebi. Beli⁹ est em̄ vt incidā in manu dñi misericordis/q̄s in manus hois. Misit g̃ dñs pestilētiā in isrl: de mane vsq̄ ad tp̄us sacrificij vespertini: ⁊ mortui sunt de ppl'o extra hierl'm. lxx. milia: ⁊ in Parali p̄. legit. ccc. milia. Porro cū extēdisset angelus p̄cussor manum suā ad hierl'm vt disperdet eā ꝓpter pctā Dauid. Vidit eū dauid stantē gladio euaginato ⁊ clamauit. Ego sum q̄ peccaui: isti q̄ oues sunt q̄d fecerūt/vertat obsecro man⁹ tua ꝑ me: ⁊ ꝑ domū p̄ris mei. Et miser⁹ dñs ait ad angelū. Suffic̄ ꝓtine manū tuā. Et ecce dñs regi pepcit ⁊ pctā sua tāto ꝑpl'o⁊ excidio puniuit. Itē ℔m scripturas antiq̄s audi Salomonē q̄si voce diuina de penar̄ ꝓfunda cordis p̄meditatiōe loq̄ntē. Sap. c. xvij. Post ml'ta potētib⁹ nobilib⁹ ⁊ paupib⁹ infligēdar̄: sic inq̄ens. Subitane⁹ em̄ illis: ℞ est nobilib⁹. de q̄b⁹ ꝓlocut⁹ fuerat potentib⁹: ⁊ insperat⁹ timor supueniat. Deinde si q̄s ex illis decedisset custodiebat⁹ in carcere sine ferro recluſa. Si em̄ rustic⁹ q̄ erat aut pastor/aut agri labor̄ opari⁹ occupat⁹ esset ineffugibile⁊ sustinebat necessitatē. Una em̄ cathena tenebrar̄ oēs erāt colligati. Hec ille. Item glo. sup illo Matt. xiij. de zizanijs dicūt serui: vis im⁹ ⁊c. Ad antiq̄r̄ scripturar̄ corroborationē. Non est inq̄t excōicāda multitudo/neq̄ princeps ꝑpl'i. Ecce facit cōparationē de ml'titudine ppl'or̄: put. j. dicet. c. xxvj. ad vnū p̄ncipē. Et ℞ hodie tenet stil⁹ roma. curie: q̄ legē fac̄. vt de cri. fal. c. licz. taliter vicz: q̄ lz ꝑpl's interdicat: ⁊ oēs ⁊ singuli de plebe excōicent/p̄nceps tñ non tangit: nisi in causa fidei/aut al's excessus p̄ncipis foret enormis: put de Frederico. ij. impatore le. ⁊ no. de re iudi. c. ij. lib. vj. ⁊ in extrauagāti Jn **Rusticus** Breuitatis causa sum ꝓtētus de nobiliū no. iij. q̄ incipit. Cum in frederici. q̄ ad deū p̄rogatiua talit̄ q̄lit̄ exp̄ssata: sed dic q̄ ad leges ⁊ canones/q̄b⁹ p̄nūc insistūt p̄sumpte mūdi ptātes ⁊ dñia: ac de ip̄or̄ elegātia.

Nobilis Multipl'r sup. c. p̄senti ⁊ p̄cedētib⁹ leges ⁊ canones interpellatim introduxi⁊ p nobiliū magnificētia: ⁊ nihilomin⁹ aurib⁹ pcipe hmōi iura ad nr̄e intētiōis ꝓpositū sinceri⁹ ꝓtinuāda: videt euidēter ꝑ eligēdis i spūalib⁹ xp̄i vicarijs: vicz papa p̄archis primatib⁹/archiep̄is ⁊ ep̄is: q̄ nobilitas p̄sertim cui potētia videt cōuicta: freq̄nti⁹ ꝑ vniuersū mūdū ꝓcernit fore p̄fecta ⁊ p̄ficiēda: ⁊ ℞ de q̄dā necessitatis oportunitate: vt tale additū tali/facit ip̄m magis tale. vt dicit ph̄s. j. Topic̄. ⁊ in aut. multomagis. de sa. san. ec. ita vicz vt potētia addita potētie ip̄e plat⁹ sit magis potēs ad regēdā ⁊ ptegendā plebē sibi cōmissam: imo totā ecclesiā sibi subactā. Sunt em̄ paria vtilitas ⁊ necessitas. de rescrip. statutū. lib. vj. §. insup. ad idē de p̄bē. exposuisti. Et necessitas frangit legē si q̄ esset. de accepta. persona. vitan. de consue. quā ta cū concor. Vñ necessitas ⁊ vtilitas disponūt de nobili peligēdo. Hoc idem videt cōcludere Heinric⁹ bohic in. c. p̄dicto. venerabil'. vbi notāter dicit. Si nobilis ⁊ ignobil'e q̄lib⁹ meritis ⁊ sciētia ꝓcurrāt: ꝑferē nobilis. q̄r gradū addicit: sic in p̄sonatu vel dignitate ꝓstituit⁹. vt de elect. dudū. j. ad ℞. ff. de edi. edi. q̄ si nolit. §. q̄ mācipia. ⁊ de p̄ben. de multa. in fi. Hoc idem tenet stilus ⁊ cancellaria roma. curie que vtiq̄ ius facit: vt p̄dictū est. ⁊ p̄sertim in gratijs expectatiuis. vt nobiles ꝑ vniuersum ignobilib⁹ ⁊ ceteris paribus ꝑferant. Itē in pluralitate bñficior̄ obtinē dor̄ ius eq̄parat nobiles cū l'ratis p̄sonis. vt de p̄ben. de multa. ⁊ in extrauagāti Joh. xxij. vicz execrabil'. papa facit cōparationē inter cardinales vndecūq̄ sint nati: ⁊ filios regū quo ad pluralitatē incōpatibiliū bñficior̄ obtinēdor̄. vult insup iuris auctas q̄ in electiōib⁹ tā spūaliuz q̄ tpaliū p̄ncipū/potētia singularis p̄sone q̄ maxime his diebus ꝓsistit in nobilib⁹/est p̄ordināda. ⁊ rō nobilitatis est habēda. vt. xcvij. dis. nobilissim⁹. xlj. di. nō cogant. xxiij. q. j. q̄ ꝑ pacē. de p̄ben. de multa. ⁊. ff. de custo. ⁊ exhi. reo. l. j. ff. fami. hercis. si que sunt. ff. de fide instru. l. vlti. ⁊. C. q̄ bo. cede. pos. l. vlti. ⁊ de ap **Rusticus** Sed mihi videt notari p̄riū. xxiij. q. j. q̄m vetus pel. cōstitutis. vbi de hoc. in glo. q̄ dicit. Cum duo certarēt de electione: ⁊ vnus allegaret nobilitatē aliteri⁹. Alius ex aduerso rñdit. Piscatori Petro fabri filio successorem q̄rim⁹. Non Augusto nobilitas fausti⁹ faust⁹ litē parat. Armatus odiū capiunt hec tria mortis iter. **Nobilis** Fortassis expiēt int' illos fuit dispositō loci/ trāquillitas tpis/securitas statōis ⁊ tuitio p̄ncipis ⁊ pbitas regētis/⁊ obseruātia religiōis: q̄ p̄iūcta ml'tū opant' ad tue ꝓpositū intētōis. Audi q̄d factū est dū q̄dā p̄bēdat⁹ in eccl'ia vbi tm̄ nobiles videbat' instituti ꝑ sue defensiōis munimine diceret. habem⁹ ml'ta tpalia: sine q̄b⁹ spūalia subsistere non possunt tanq̄ corpus sine aīa. vt. j. q. iij. si q̄s abiecerit: q̄ defensiōe indigēt tpali. nec habem⁹ regē: nec alteri⁹ p̄ncipis secularis p̄sidiū vt tuamur in iuribus nr̄is; ⁊ ita canonicorum

nobiliū potētia ab oīb⁹ munimur aduersis:cui rñsuz est ꝑ iurisperitū:sic ecc'lia vža hz tpalia:sic etiā spūalia:q̄ tpalib⁹ in infinitū sunt p̄cios̄ora.de ma.z obe.illud. Uñ si oportet alīq̄s nobiles canonicos fieri ad tempoz alium defensionē.multo fortius oportet aliq̄s lr̄atos z deuotos viros ibidē p̄bendari ad spūaliū obseruationē:ad hoc nobilis.z q̄s est h̄ z laudabim⁹ eū. Ecc̄i. xxxj. Et p̄sertim inter vtriusq̄ iurisperitos.de quoz p̄ditōib⁹ tua rusticitas largā sup̄.c.ij. fecit moz z vite descriptionē:ad quā breuitatis amore decreuim⁹ te remittendū:sed p̄ioꝛi materie fortius insistendū. Audi q̄d dicat Heinricus Bobic in hac materia distinguēdo.nam si qualitas bñficij vel p̄lature seu sit⁹ localis:videlz locus p̄lature sic bellicios⁹:tūc nobilitatis dep̄sapia p̄creat⁹ p̄ferr̄.vt de accu.c.platoz.z.x.q.ij.hoc ius pozrectū. Nā in talib⁹ qualitas bñficij z situs loci attēdendi sunt:sic in tota Hermania ꝓnunc eccl'ie maiozes generose nobilitatis sub velamine ꝓstitute videnr̄ securiozes. Et si ꝓpterea aliquā reportauerit emolimēti portionē stematis serenitas/dignū z iustū discernit:cū ipsa nobilitas maioꝛib⁹ portionū eccl'ys exp̄ier̄ ꝓtulerit dotes.vt p ecc'liaz ꝓstat registra lr̄as z cirogꝑhos donationū munera z munez ꝓditiōes in se cōp̄ hēdētes. **Rusticus** Et q̄d de tpalib⁹ dignitatib⁹ an no bilitatis stat⁹ sit siliter ꝓsiderād⁹. **Nobilis** Immo z est luce clarius q̄ a tāto tpe cui⁹ nō est initiū apud memoriā humanarū ꝓditionū:z vltra put antiq̄ssimoz libroz historie siliter z cronice narrare ꝓcernunt:q̄ z fidē faciūt.vt de ꝓba.cū causam.de p̄scrip.ad audientiā.Et p̄sertim a diuersis auctoꝛib⁹ cōpilate:put sūt cronice Uincētij Ottonis frisigen.z tripartita ꝛc̄. Ex impiū ꝓput.s.dictū est.in.c.xiij. Et romanoꝝ regnū p electionē tā exercu⁹ q̄z p̄n cipū electoꝝ:aut alij electiui p̄ncipat⁹ semp in p̄sonas illustres inclitas z nobiles p̄sapia gl'iosa pollētes studiosissime sunt trāslati.Et si q̄ vniuersitas vt quondā romani:z nūc veneti z ianuenses ac florētini aut senēses tenēt p̄ncipat⁹/ducat⁹ z terraz seu puinciaz dñia:tū ad hmōi regiminis gubernacula nō plebeos:sed insigniores nobilitate/aut p̄eminēti sciētia/doctorat⁹ dignitate decoꝛos/aut si deficiūt: illi tūc milites z nobiles creare solēt auēte sua/aut creari procurāt p̄ncipis benignitate vt p̄stantiores sint p̄sone regētes:z acceptabiliores his qui regunt ab eis. Unde dixit p̄hus.iij.pollit.Principari nesciunt qui sunt nimis egeni z viles ꝛc̄.

Rusticus Hūc de alīs dic si q̄s habēt p̄rogatiuas ab auctoꝛib⁹ vtriusq̄ iuris radicalit̄ fundatas. **Nobilis** Scias q̄ inter cetera disponūt canones z iura ciuilia:q̄ q̄cūq̄ machinar̄ in mortē p̄ncipis cuiuscūq̄ tpalis :si moꝛs sequit̄ vl' nō incurrit crimē lese maiestatis.vt plene no.Arch.in.c.felicis.de penis.lib.vj. z plen⁹ ad legem iul'.maie.in sūma dñi Azonis.Et h̄ idē p̄uilegiū solus int' eccl'ie p̄latos hz Ro.ec.cardinalis.vt in.d.c.felicis. Itē nobiles a lege hūt p̄rogatiuā:q̄ ignobil' nobilē ꝓuocare nō p̄t ad pugnam duellū.q̄ hmōi pugna dz fieri int' cōples.vt no.glo.in li.feu.in.c.de pace tenēda. Qui aūt nobilitatē allegat:ipam ꝓbare tenet̄.ad q̄ fac̄ q̄ no.glo.q̄ solet allegari ꝑ singulari.in.l.si ꝙo. in.§.q̄ p̄ rei.ff.q̄ sa.da.co. Si aūt nobil' vel etiā miles vult renūciare huic p̄uilegio interpellat⁹ a rustico p̄t pugnare p̄sonal'r cū eo.ar.in.l..si miles.ff.de testi.mili.z facit regula gn̄alis in.l.si q̄s in scribēdo.C. de pactis.al's miles vel nobil' si vult dabit̄ cāpionē eq̄lē.vt ibidē p̄ doct'. Itē iura canonica p̄ferūt nobilē plebeo si ad egestatē sine vicio suo puenerit vt cici⁹ sibi subueniat'. vt.lxxxvj.di.nō satis.z sūt ꝙba scti Ambroſij. Itē si q̄ pena canonis ecc̄t alicui infligēda pl⁹ pcit nobili q̄z ignobili.de pe.c.vl.xxiij.q.ij.l.q̄ ꝺ pacē.vbi tex.clar⁹ ita loq̄t. Qui ꝺ pacē eccl'ie sūt si dignitatē aut cingulū militie hūt nudēt eis. Si aūt p̄uati siq̄dē nobiles sunt:suaz subaz p̄scriptiōz patiāt'.si aūt ignobil'es nō solū in corpe ꝓberēt'.sed exilio ꝑpetuo castigēt'.ꝓcoꝛ.xlj.di. nō cogāt'.xij.q.ij.de reb.xxij.q.v.c.j.z.xxvj.q.v.ꝺ idoloz. Itē in pena corꝑali deferī nobilitati pl⁹ q̄z rusticitati.xij.q.ij.fr̄nitas.z etiā ad idē dic̄.l.impial'.ff.de in.om.iu.l.si q̄s idē.§.in seruū.z ff.de in iusvo.l.vl. Uñ Paul⁹ q̄ nobil' digniori mortꝭ vicz capitꝭ trūcatiōe dānat⁹: z Petr⁹ q̄ plebe⁹ turpissima morte sic xp̄s:vicz crucis fuit interēpt⁹. Itē nobil' de iure canonico p̄uiligiatus est vt pl⁹ defendat̄ in iudicio q̄z p plebe⁹. Et q̄ de facili nō ꝓueniat̄.vt dic̄ Spec̄.de reo.p̄. Itē nobil' allegat.xvj.q.j.frater.z.vj.q.j.§.verū.xxxij.q.v.p̄ceptū. Itē hz nobil' p̄rogatiuā a iure q̄ iudicat vsus z stil⁹ roma.curie.q̄ p papā cū gnoso z illustri viro subdyaconat⁹ ordine sig to q̄ mr̄imoniū ꝺbat plerūq̄ videt̄ disp̄sātū:q̄ ignobili/aut plebeo hactenus fuit denegatū. vt le.z no.xxxij.di.de illo.in glo.j.z Lardi.qui cle.vel vo.super rubrica. Item idē vsus z stilus q̄ inter nobiles z illustres papa dispensat in gradu p̄hibito ꝓsanguinitatꝭ vl' affinitatꝭ de matrimo. cōtrahen.vel cōtracto:z in tāto q̄ al's plebei refutat̄ supplicatio.vt le.z not'.xxx v.q.viij.

in prin. ꝛ plene de spon. impu. accessit in integra. vbi spālis fit mentio de ꝗbusdā nobilibus ꝙ cōtraxerūt in gradu ꝓhibito. Possum⁹ aūt allegare partē decisam: put supᵖ dictū est. ꝛ ꝫ facē glo xxiij. q. iij. Hisilard⁹. Itē ꝓ nobili ꝓsumit in his q̄ spectāt ad nobilitatē. vt le. ꝛ no. in. c. illud. xl. di. Itē nobilitati tm̄ deferē vt sacrū baptisma ꝙ aliū de tm̄ in ecclesijs ꝓferē ad honorē nobilitatis in pallacijs ꝛ domibus priuatis ꝓncipū ministrāt. vt in cle. vnica de bap. Itē digne notandū ꝙ Greg. scripsit Ballorꝛ patricio in nobilitatis generose ꝓcomio ꝙ naturalē inate magnificētie dono. vt hz̄ de dona. c. j. Hāc sibi quodāmō nobilitas inqt: legē iponit: vt debere se qō spōte tribuit extimet: ꝛ nisi in bñficijs suis creuerit nihil se pstituisse putet: ꝛ apud nobilū mentes semiplenū bonū videt qō sine adiectiōe relinquit. Hec ibi. Nobilū aūt liberalitas tāgit. j. c. xxij. Dū de nobilē aqle natura spālis fit nobilitatis generose silitudo siue figura: ꝛ ꝓgatiue vtriusqꝫ iuris auctoritatibꝫ corroborare forēt ad nobilitatis reuerētiā ꝓmulgādo: que tm̄ breuitatis comodo: q̄ gaudes etiā in sermone dñicali videnē omittēde: ꝛ ꝓcludēdo dicā. Memento dierū antiquorꝫ/cogita generatiōes singulas/interroga patrē tuū ꝛ annūciabit tibi: qñ diuidebat altissim⁹ gētes: qñ separabat filios Adā ꝛ Noe tūc distinxit gētes in dños ꝛ seruos. Sz ꝙ de seruis nō ꝓcesserīt nobiles: supius ꝓbatū est. c. vij. Ergo nobiles posuit dñs ad orbis terrarū dñatiōes. Itē qñ dñs ꝓstituit terminos ꝑplorꝫ iuxta numerū filiorꝫ isrl nobilitas in tribu Juda ꝓmatū tenuit: ꝛ maiestas sceptri ac impiū fuit in manibꝫ suis. Hen̄. c. pe. de q̄ in lib. j. de seru. scrip. di. iij. c. ij. ꝛ historie ꝓbāt: ꝙ inē nobiles fuerūt oīa regna mūdi: ꝛ ꝓncipat⁹ attributi terrarū hūane ꝓditiōi. hi sunt ꝗbꝫ dñs ꝑ Moysen ꝓmisit ꝓncipatū ꝑli sui. viij. q. j. si ḡ. Hi sūt ꝗbꝫ dñs cōmisit ecclie pcioso sanguine suo redēpte defensionē: ꝛ platorꝫ eiusdē. vt. xcvj. di. c. fi. ꝛ. lxiij. di. valētinian⁹. in fi. de q̄ de sup. ne. pla. c. ij. lib. vj. ꝛ in glo. ꝙ. defensionē. Hi sunt de qbꝫ dicit Jsiō. sepe notat⁹. de sūmo bo. lib. iij. c. liij. Qō est canonisatū. xxiij. q. v. princeps. sic inqens. Principes seculi nōnunqꝫ intra eccl'iam ptātis adepta culmina tenēt: vt ꝑ eandē ptātē disciplinā eccl'iasticā muniāt Letetꝫ intra eccl'iam ptātes necessarie nō essent nisi vt qō nō ꝑualēt sacerdotes efficere ꝑ sermonē doctrine: ne ptātes ꝫ impent ꝑ disciplīne terrorē: sepe ꝑ regnū terre nr̄e celeste regnū ꝓficit: vt q̄ intra eccl'iam positi ꝫ fidē ꝛ disciplinā: quā eccl'ie vtilitas exercere nō ꝑualet ceruicibꝫ superboꝝ ptās principalis imponat: ꝛ vt veneratiōnē mereaē virtutē ptātis impciaē: cognoscāt ꝓncipes seculi deo se debere reddituros rōnē ꝓpter eccl'iam quam a xpo tuēdā suscipiūt. Hā siue augeaē pax ꝛ disciplina eccl'ie ꝓpt fideles ꝓncipes: siue soluaē ille rōnē ab eis exigit/q̄ eoꝝ ptāti suā eccl'iaz credidit ꝓmittēdā. ꝛ glo. j. dic ꝫ ꝙ hec q̄ttuor capl'a ad ꝫ inducūt. vt ꝓncipes eccl'ias defēdāt: ꝛ reos nō viuere ꝑmittāt. Ecce q̄ gl'iose diuie delegatōis officio ꝓncipat⁹ nobiliū tā laudabil'r sibi cōmisso vtiē ꝛ vti debebit in vniuerso mūdo. Et ecce q̄ seruitutis obsequio in tue ruralitatis ꝓtubernio ꝓpetue laborioſa manet obligatio. vt scribit. j. Paral'. xxvij. Hā dauid officiorꝫ in regali suo pallacio distribuēs āministratōes ordinauit ad officia digniora nobiliores ꝛ ad viliora ꝓuiliores: dū disposuerat ꝙ Jonathas filius⁹ Asie ꝑsideret thesauris: ꝛ sic de alijs pl'ibꝫ. Opi aūt rustico ꝛ agricol'ē exercebāt terrā ꝑerat Ezri filius Cheb Lub rusticani vineaꝝ q̄z cultoribꝫ Seneas Romathites rē. ꝛ sic de pl'ibꝫ alijs ibidē ad op⁹ rurale iuxta sue ꝓditiōis statū ꝓportionatuz. Hūc ecce palā: ꝛ si qñqꝫ dño ꝑmittēte ignobilis plebe⁹ vel pp'laris euētu rarissimo extollebat in altū cornu suū: ꝛ locut⁹ est aduersus deū iniqtatē. Nō ppēdens ꝙ neqꝫ ab oriēte/neqꝫ ab occidente/neqꝫ a desertis montibꝫ qñ de⁹ iudex est: ꝛ hūc humiliat/ꝛ hūc exaltat. ps. lxxiij. Et momentaneū est ꝛ fuit ꝛ breui finiebaē tpe. vt dixit Job. xxiij. Elevati sunt ad modicū nō subsistūt. Et sic sūmitas spicarū cōterent: ꝛ ita tanqꝫ violentū nō fuit/nec est permansurū. vt. s. dictū est. c. xx. per extensum.

De his quos in clerico ꝛ pp'o ꝓncipes in terra ꝼm scꝑturas notare solem⁹. Capl'm. xxiij. Ait Rustic⁹ rē. vt sequit.

Odomitauit aīa mea ꝑ tedio: ꝛ offensionis obstacula posuisti patēter auditui meo in talit' ꝛ qualit' ꝓbato apud deū ꝛ hoīes nobiles fuisse ꝑfectos Et insuper in ꝑlaturaꝝ ꝛ aliorꝫ beneficiorꝫ maiorꝫ ꝛ minorꝫ acq̄sitione ꝛ adeptiōe ꝛ cōquisitiōe ꝑferendos. Et vt talia ꝓbares recuruare nō verebaris sacras ad tuā scripturas volūtatē: etiā mltū inflectibiles. De quo dicit Hiero. sup Esa. Vino inebriāt q̄ scꝑturas sctās male intelligūt atqꝫ puertūt. ꝛ infra ꝼm Tropologiā: hoc est moralē intellectū: pseudo ꝓphas eos debemus accipe q̄ aliter scripturarū ꝓba

accipiũt ꝯ spũssctũs: ⁊ diuinos eos q̃ ꝓiectura mẽtis sue incerta futurorũ quasi vera ꝓnunci ant: abisꝯ diuina⁊ auctoritate ꝓbatorũ. Item q̃cũqꝫ scripturas nõ ita intelligũt: vt rei ꝓitas habet vnã acerbã comedũt. xxxvij. di. vino. Sed q⁊ mihi de ꝑ modicũ resultat ad vtilitatis vtriusꝯ vite salutẽ: ꝓmittã vt sis sapiẽs apud temetipm: ⁊ anim⁹ tu⁹ iocũde credat q̃ oĩno lateat tãta sapiẽtia in tui platiõe sermonis: quãta ꝓsistebat in lumbaribꝫ siue braca sapiẽtissimi Salomonis. Sed vltra ꝓcedam⁹ vt scire q̃mus: q⁊ ꝓmissis nõ ꝓtẽtus. insup asseruisti terre ꝓncipatus in nobiliũ manibꝫ freq̃nt̃ fore ꝓstitutos: est vl̃ fuit ne in ꝓuincia tal̃ ꝓfectiõis platiõisꝯ in clericoꝝ põpis: aut post impatorẽ in stat⁹ nobilitatꝫ: aut aliũde p̃eminẽtia: vt ꝓncipes dici me reant̃ in terris. **Nobilis.** Utinã frigid⁹ esses aut calid⁹. sed q⁊ tepidus es. vt Apoc. iij. Tolerare cito demulceris. Quis dubitat q̃ arrogãtia rusticoꝝ ⁊ subsannationis ipsoꝝ frequẽtatio tepescẽdo lateãt, put dicit Prosper de vita ꝓtẽplatiua. li. iij. c. viij. Et suo sensu ꝑsumat q̃ hũana iura/diuinaqꝫ ꝓfundat ⁊ bonoribꝫ intumescat/⁊ passim cuncta diripiat: sed cũ solida patiẽtia mea sermonẽ ꝓuincãtosum. ⁊ dicã, put nõ dubitas. Pontificẽ sũmũ fore ꝓncipẽ degẽte quacũqꝫ ꝓcreatũ. vt de ꝓse. dis. j. corpe. ⁊ insup sctm̃. vt. xl. di. nõ vos. Immo sctissimũ: vt tenet stilus romane curie: ⁊ oĩm ꝓcioꝝ gn̄aliũ q̃ in hoc facit fidẽ. vt de crimi. fal. c. licet. ⁊. c. ꝯ graui. Et impator in aut̃. coll̃. ix. nõ tm̃ de sũmo: sed aliꝫ terre pontificibꝫ scripsit rubꝛ. de sanctissimis inq̃t epis ⁊ deo amabilibꝫ. sed igit̃ papam dicim⁹ sctissimũ: ⁊ merito cũ sit vicari⁹ xpi. de trãsa. int. Et q⁊ ei⁹ auctoritate fit/auẽte dei fit. vt no. ibidẽ. ⁊ ipe hꝫ plenitudinẽ ptãtis. de pe. ⁊ re. cũ ex eo. cũ ꝓcor. Et ipe nõ puri hois: sed veri dei vices gerit ĩ terris de trãsa. quãto. Et celeste hꝫ arbitriũ. q⁊ in his q̃ vult est ei ꝓ rõne volũtas. Nec est q̃ dicat ei. cur ita facis: ⁊ põt sup ius dispẽsare: ⁊ de iusticia põt facere iniusticiã corrigẽdo iura ⁊ mutãda vt no. ibidẽ in glo. Et de multiplici ei⁹ ptãte vide ꝓ extẽsum si placet Spec. de leg. §. nũc oñdẽ dũ est. Et tal̃ ꝓnceps erat dũ papa fuerat de filiꝫ sacerdotũ. vt. lvj. di. §. j. quoꝝ plẽs fuerũt. de q̃bꝫ. ꝑ. dixim⁹. c. xx. ⁊ bi sũmi põtifices maiestatꝫ imp̃ial̃ serenitate: ⁊ oĩbꝫ mũdi ꝓncipibꝫ fuerũt maiores ⁊ supiores: put ibi ꝓbatũ est. ⁊ le. ⁊ no. in. c. nouit. de iudi. ⁊ in. c. solite. de ma. ⁊ obe. cũ ꝓcor. Et vtiqꝫ ꝑ dicim⁹ de epis: q̃ si l̃iter vndecũqꝫ nati sunt dicunt̃ ꝓncipes. de ma. ⁊ obe. si q̃s.

Rusticus Et si epi ꝓncipes sunt. dic q̃so ꝓncipat⁹ eoꝝ ꝓditiões ipsaꝫ q̃qꝫ dignitatũ determinatões ⁊ vñ ꝓcedunt ⁊c. **Nobilis** Audi nã epus nõ tm̃ dignitas: sed dignitatis culmẽ. de ꝓbẽ. venerabil̃. ⁊. c. cũ olim. Et ꝺr tronus pastoralis. de elec. inotuit. Et est maior oĩ regali dignitate. de sac. vnc. c. vno. ꝑ. refert. Et epi iudicãt impatorẽ. xlij. di. Valẽtinian⁹. Et epi excõicãt impatorẽ. xcvj. di. duo. Et dicunt̃ sctissimi xpi legati spũales ꝓes cõfratres pape ac coepi: ⁊ colũne eccl̃ie. vt in cle. j. de penis. vltra medũ. vere epi em̃. Et nõ est maiorẽ siue supiorẽ ordinẽ epali inuenire. de sen. excõ. q⁊ piculosum. ⁊ in glosa pe. lib. vj. Unde papa se scribit epm. ⁊ est par aplico. vt le. ⁊ no. xxj. di. in noua. Et ipi tenẽt locũ apl̃oꝝ. xij. q. j. videres. Itẽ dicunt̃ pupilla oculi dei: ⁊ etiã dicunt̃ sũmi sacerdotes: ⁊ habẽt ꝑsonam xpi: ⁊ sunt ideo plus ceteris honorãdi ob reuerẽtiã sacri officij: ita no. Archid. in. c. vlti. de re iudi. lib. vj. Impator cm̃ inclinabit caput suũ epis. lxij. di. Valentinian⁹. Et impator excõicatur ab vno epo. xlvij. di. Quoniã quidẽ. ⁊. xcvj. di. duo. §. talibꝫ institutis. Itẽ q⁊ dicunt̃ hẽ ꝑsonã xpi. ⁊ iõ vicarij xpi. xxxij. q. v. mulier. Itẽ dicunt̃ duces. lix. dis. c. j. ⁊. ij. Et dicũt ꝓes clericoꝝ. de rest. spo. q̃rẽte. de cẽsi. cũ apl̃s. de excess. ꝓla. c. j. ⁊. xvj. q. j. ꝓdicator. viij. q. j. clemẽs. cum ꝓcor. Et ipoꝝ dignitas ꝺr fastigiũ. c. di. ordinatiões. lxj. dis. miramur. j. Reg. Et dic fastigiũ. i. magnitudo vel altitudo vl̃ latitudo. vt. C. de. no. co. fa. l. j. iuxta ꝑn. vbi sic exponit̃: ⁊ de m̃ltiplici ptãte epoꝝ. vide Spe. de leg. §. nũc de epoꝝ. **Rustic⁹** Et titulares epi q̃ꝫ epat⁹ vltra mare: ⁊ in ẽra sarracenoꝝ tũ sunt ꝓstituti: ⁊ q̃ alioꝝ epoꝝ in põtificalibꝫ sũt substituti locũ tenẽtes seu vicarij: an sil̃r ꝓncipes sint dicẽdi: ⁊ tãtaꝫ dignitatũ titul̃ put ꝑmittit̃ sint dignifi cãdi. **Nobilis** Nõ dubites q̃n q̃ ad dignitatis ꝑeminẽtiã sint oĩno tales. ⁊ habẽt noia siue titulos de locis suarũ eccl̃iaꝝ: quas nec visitare/nec ꝓcurare/nec reformare ꝑsumũt. nã ⁊ comites ⁊ barones de suis dñijs exules: vt ille noia sine admistratõe reportare solebunt. de quibus dictũ est. §. c. xiij. de comitibꝫ. De his autem episcopis cõmuniter per papã de religiosoꝝ gremio. ⁊ vt plurimũ de ordinis mendicantiũ collegio creatis attende: et verisimiliter vicios̃e: quia non gratis ab eo qui gratis dare teneretur accipiunt. vt. j. q. j. placuit. cum concordan. Nec ipsi gratis dare curabunt. ergo est error in principio. ⁊ maximus videtur in fine: ⁊ malo inchoato principio vix bono exitu peraguntur. lxj. dis. mirantur. ⁊ quod

ab initio fuit vitiosum quō tractu tpis valebit. vt.ff.de re.iur.ab initio. ⁊.l.pen.xvj.q.iij.§.pōt ꝙ.q̄ si ꝓuat⁹.de elec.auditꝫ.vt ecce dicit Jo.an.tales vicz religiosos subtilem modū apostatizandi repꝛ̄isse.q⁹ talit̄ a supioris obediētia dicūt absolute recepisse.vt le.⁊ no.i.c.de monachis. xvj.q.j.vt dicāt Laqueus ꝓtritus est/⁊ nos liberati sum⁹.vt psal.cxxiij.⁊ hec est forma ꝑ quā dñs suscitat de terra inopē/⁊ de stercore erigit pauperē.vt collocet eū cum ꝓncipibꝫ/cū ꝓncipibus ꝓpl̄i sui.psal.cxij.⁊.j.Reg.ij.suscitans de puluere egenū/ ⁊ de stercore erigens pauperē. vt sedeat cū principibꝫ ⁊ soliū glie teneat/⁊ vtiq; talis est obseruātia in ꝓsilioꝝ generaliū sessionibꝫ. vt bij iuxta ordinē ordinatiōis sue/vicz cōputando creatiōis annos ipsi ꝓcedūt vel sequūt alios epos/bij tñ epi/vicz titulares ad regularū suarū obseruantiā ⁊ habitus delationē tenent. ꝓut le.⁊ no.in dic.c.de monachis.⁊.xvj.q.vij.in vno.sed quid sequit audiam⁹. Nam moꝝ tales titulares regula tanꝯ vtore legittīa/a qua de iure separi nō pñt repudiata/cū curiosa dña vicz symonia in adulterio ꝓpetuū fedus ꝓtrahūt/sibiq; turpiter cohabitare in domo socri sui vicz Simonis magi nō erubescūt/⁊ cohabitādo huic effronite meretrici/ vicz symoniace pxis uitati vna cū ea/vnū corpus efficiūt.xxij.q.iij.in eo.⁊ erūt duo in carne vna.Ceū.ij.q̄ est lepra nimis :ea lepra qua fuerat infecta ꝑ Giezi discipulū Helisei ꝓphete.j.q.j.iudices.⁊.iij.Reg. v.que est moꝛbꝫ tam ꝓtagiosus sic̄ pestis/q̄ oēs sibi ꝓcurantes inficit/ideo symonia pestꝫ dicit̄ de simo.sic̄.⁊ etiā dicit̄ rabies.e.ti.si dñs/ꝑ quā sic̄ canis rabid⁹ q̄s tetigerit vt putat bñdicēdo letalit̄ inficit.vt verificēt̄ in ipis hec mala.c.ij.maledicā bñdictiōibꝫ vris/hoc est/quicq̄d a vobis bñdicet̄/ꝑ me erit maledictū. ita exponit̄.j.q.j.maledicā/ ⁊ aliter exponit̄ ibidē.c.multi seculariū/pdictā aūt rabiē a Juda scarioth ꝓtraxerūt qui dū dñm venditerat seipm rabid⁹ suspendit.Dat.xxvij.⁊.j.q.j.qui studet.xxij.q.v.si nō licet. Sed q̄d sequit postꝫ hmōi pontifices sine ponte in inuio ⁊ nō in via veritatis/ꝑ q̄s pestiferos ꝓtagiosos moꝛbos irremediabiliter tacti fuerīt/ita ꝙ carnes ꝓscietie penit⁹ puriginē putredinis tabefacte incisionē pñe ferro ꝓtritiōis nec igne caritatis desperātes nō sentiūt/extunc pōposa nuptiaꝝ festa/de donatiōibus ꝓpt̄ nuptias illius frōtose meretricꝫ/ vicz symonie ꝓquisitis celebrare multū habūdanter nō cessabūt/⁊ vsq; ad inferni nouissima cū infernoꝝ suoꝝ compncipibꝫ stridore ꝑpetuo in frā gore buccine p̄ nimio dolore de igne ad ignē saltabūt.ꝙ rogo rusticitatē tuā q̄ten⁹ hec incidētia accide nō repellas / etiam si nr̄o ꝓposito non ꝓficere plene ꝓspicias. Nam in veritate delectarer.put exptus suꝫ ꝙptime ipoꝝ exq̄sitos clericoꝝ ⁊ laicoꝝ auꝝ ⁊ argentū/⁊ oīa metallorum genera/⁊ insup infinitas vtensiliū dom⁹ rerū materias/modos acq̄rendi describere/ et q̄s bonū foꝝ faciūt tanꝯ Judas mercatoꝛ pessim⁹/dandū maximū bñdictiōis mun⁹/respectiue ꝑ vilissimo subaꝝ pcio.sed breuitatis gr̄a dimittam⁹/⁊ in ꝓposito ꝓcedam⁹.Porro ꝓsiderandum est.q̄ in eccl̄ia dei sunt post summū pontificē/legati/pr̄iarche/pmates/metropolitani/et archimādrite / inter q̄s epi sunt minoꝛes. de q̄ spe.de iurisd̄.oīm iudi.ꝯ. ꝯm canones / oēs tñ largo vocabꝫ dicunt epi **Rufticus** Cardinales aūt an sint ꝓncipes:aut ꝓncipū dñatoꝛes q̄ꝫ inuestigabiliū viaꝝ suarū rit⁹ ⁊ reuerētiarum sibi frequēter tanꝯ dīs immortalibꝫ diuis cū honoꝛibꝫ diuinit⁹ exhibitaꝝ/ordinū predestinatiōes/ego ⁊ cōrurales mei pe **Nobilis** Et si de cardialibꝫ nō feceris mentionē ꝑ nitus intriti vellent foꝛe certioꝛes. me ceterꝫ intricat⁹ recoꝛdat⁹ non fuissem. Scias igit̄.q̄ cardinal' ps̄byter aut diacon⁹ minoꝛ est epo.vt le.⁊ no.ij.q.vij.quāq̄ꝫ.⁊ ibidem Archid̄. idem tenet supaddens nisi sit delegat⁹ aut legat⁹ a latere dñi pape.idez de pbēn.dilectus ꝑ host.Unde cū papa permixtī loquit̄ de cardinalibꝫ oēs appellat frēs.vt de elec.innotuit ꝓpie tñ cardinales epos frēs vocat.de crimi.fal. q̄ꝫ grauī.sed nō epos vocat filios/⁊ fere sūt patricij scripti in diademate ncipis/⁊ pars eius eidē coꝛpoꝛi sunt in cōsistoꝛio assistētes/⁊ pñt dici senatoꝛes.de quo vide Archid̄.de offi.lega.c.j.lib̄.vj. Constat tñ. q̄ sciūs Siluester pm⁹ qui ministros dñi pape collaterales appellauit cardinales.ij.q.iij.presul.⁊ Marcell⁹ papa fec̄ pmo q̄ndecim cardinales ꝓpter baptisma ⁊ sepulturas hoim mortuoꝝ.put no.Archid̄. in.c. vbi periclm.de cle.lib̄.vj.in glo.isti fuerūt. Item idez fecit duos diacones cardinales/vicz Sinistinū ⁊ Ciriacū. qui portabāt elemosinas captiuis chr̄ianis ⁊ pauprib⁹. vt habet in legenda ipsius Marcelli. Item Fabian⁹ papa creat⁹.de anno dñi ducēteſimo.luij.q̄ in diebꝫ suis fecit septē diacones cardinales qui pessent septē notarijs/⁊ gesta martyꝝ fideliter ꝓscriberēt. vt legitur in ipsius legēda/⁊ ꝓpie sunt plebani aut curiati eccl'iaꝝ ꝓchialiū in vrbe q̄ꝫ ipsi titulos bñt/nec sine hmōi titulo quisquā cardinaliū creat.ō q̄ ꝑ Jo.an.in addi.spe. in q̄rta ꝑte q̄lit̄

Capitulum

libelli ꝓcipiant̃.§.iam nũc videndũ. vñ Anastasius ꝑs byt̃ cardinal̃.qz eccl'iam suã ꝓchialẽ vicz titli bti Marcelli/p q̃nqz annos z plures.vt vniuersali eccl'ie ꝓficeret deseruit/depositus est.vt de cle.nõ resi.c.ij. Nõ est aũt cert⁹ numer⁹ cardinaliũ/z ita duo sufficerent ꝑ vniuersali eccl'ia.vt ôt Archiđ.de elec.vbi pic̃z.li.vj.sed mihi videt̃ si null⁹ esset dignũ z iustũ fozet/z pl⁹ vniuersali eccl'ie ꝓficeret Nã cause cessant ꝓpt̃ qs ꝓncipalit̃ fuert introducti.put ptz.ꝯ effect⁹z ipsoz eẽntia penit⁹ posset cessare.vt de de spõ.impu.accessit de spon.ad audientiã.j.q.vij.q̃.ꝑ re medio cũ ꝓcoz. Nã vticz dissimulandũ esset si nõ ꝓdessent simpl'r sic arboz infructuosa/q̃ frustra terrã occupat. Mat.xvij.de deci.ꝯuis/z vtinã etiã si non noceret.sed ꝙ noceãt z non ꝓsint. videam⁹ ex infrascriptz. Dicit em̃ regl'a iurz.lib.vj.ꝙ vtile nõ debz ꝓinutile viciari:ac si diceret⁹.ꝙ eccl'ia romana q̃ est mũdissima ꝑ inutilia mẽbza nõ debz coinq̃nari.vñ ôt Din⁹ ĩ eadem regl'a.ꝙ si vtile ab inutili separi põt viciat/al's nõ.sed ꝟ separi põt ꝯ zc̃.ꝓbat p.l.j.§. Item q̃rit̃.ff.de aq̃ q̃t. z esti. z no.ff.de vsurz.l.pecunie fenebrz/z ô cõ.fur.l.seru⁹.§.bone. z.C.de agri. z cẽ.l.quẽadmodũ / vbi determiat̃.ꝙ ꝑ ꝑte indiuidui irritatũ totũ irritat̃ m'ltũ subtilit̃. Jo.an. in mercuriali hui⁹ regl'e tractat vnã qtõnez/ex q̃ ꝑ z ꝑ plura,puenirẽt,pducẽda. cz omissis m'tz subtilitatibz. Videt̃ em̃ exꝑsse.ꝙ in duobz q̃z vnũ nocet/z aliud ꝓdest inspicit̃ z ꝑpendit̃ plus qõ nocet.ff.ex q̃bz ca.in poss.eat̃.l.fulcin⁹.§.qz z ad sil'ia/z merito/ne sub ꝓtextu liciti gueniat̃ ad illicita.ff.de offi.ꝓsi.l.illicitas.§.illicita.cũ sil'ibz ibidẽ notatis. Jtẽ ꝓpt̃ difficilẽ sepationẽ l'iciti ab illicito ꝓhibet̃ q̃s a toto.ff.de aqua q̃t. z esti.l.j.§. Jtẽ querit̃.ff.de aqua plu.ar.l.j.§. Jtẽ sciendũ.in fi. z.§.si vicin⁹.z.l.ij.§.fi.imo a licitz abstinendũ est /si eozũ occasiõe gueniat̃ ad illicita.lxxxj.di.legit̃ cũ ꝓcoz.in glo.j.sed ꝟ multũ deteri⁹ est. Nã ꝙ nõ ꝓsint eccl'ie videt̃ expient. Quia sine ipsis eccl'ia possit subsistere.qz subsistebat dũ ipsi nõ fuerãt/z ꝓserũ ex eo/cũ nõ sint colũpne eccl'ie sic epi.put predictũ est. Jtẽ ꝙ sine ipsis possit creari papa/sic olim factũ est/duz cler⁹ elegit oẽs sũmos põtifices q̃ fuert ante ꝓdictũ Marcellũ papã q̃ fuerat triceſimusquart⁹ post Petrũ.de q̃.xxj.dis. Nunc aũt/vel q̃ fuerũt ante tẽpus Nicolai.ij.q̃ de anno dñi. M.l.instituit ꝓmo.vt Card̃.eligerent summũ pontificẽ.vt.xxiij.di.in noie dñi. Nam Martin⁹ papa q̃ntus ꝑ cardinales z clez ꝓiunctĩ creat⁹ est in ꝓcilio Constantien.de anno dñi. M.cccc.xvij. ipa die Martini epi. sic sil'r Felix quartus in cõcilio Basilien.de anno dñi. M.cccc.xxix.die xxiij. Junij. Est tñ laudabilit̃ seruatũ dum ardua tractant̃ ꝑ papã cardinales tanq̃ cõsiliarij sibi sint collaterales. vt dicit Jo.mo.in.c.sup eo.de here.li.vj.z Archiđ.e.lib.in.c.ꝯuis de offi. oz. Quis aũt dubitat/q̃n pitiozes ipsis z sapiẽtiozes in mũdo sint multo plures/cũ papa tpibus nr̃is nõ tales precise. sed al's nepotes z amicos/z nepotũ z amicoz ꝓmiozes vel nobiles vel potentes elegerit sibi cardinales.sed ꝙ noceãt eccl'ie z nimiũ grauent eandẽ/ videm⁹ patenter in eccl'ijs monasterijs/ cenobijs/zenodochijs/hospitalibz eisdẽ cardinalibz ꝑ summũ pontificẽ cõmendatis.de q̃bz de elec.nemo.lib.vj.Et dico notant̃ cõmendatz:ac si papa simpl'r deponeret. M.z.A.lras. Et diceret lautissime comedatz:qz talit̃ sibi loca cõmendata comedũt deuozãt/z deglutiũt/sumũt/assumunt/z absumũt/ingerũt/digerũt/z egerunt/z nõ tm̃ fruct⁹ reddit⁹ z ꝓuent⁹.sed fructuũ reddituũ z ꝓuentuũ aut obuẽtionũ possessiões/z vtinã in ꝟ cẽnt ꝓtenti/nequaq̃/qz z insup adinstar auis auidissime/vicz strutionis gdibz multis ꝓpt̃ multos inutiles deo z hoibz stomachos q̃s nutriunt m'ltiplicit̃ excedũt. qz non tm̃ ferrũ. sed auz z argentũ/es z plũbuz/stannũ z auricalcũ/z vltra audiam⁹ amoze dei/muros/lapides/ligna/lateres/tectũ/z tegulas/ lares z habitacl'a monasterioz z eccl'iaz taliter in cõmendis comedũt. ꝙ in ipsis locis cõmendatz/nec clerici/nec monachi/nec religiosoz ꝓuẽt⁹/aut collegiũ locũ habitationis inueniũt. ĩmo si bñ ꝓsideras.put fuerãt primũ deputati/ ad sepeliendum mortuos. vnde non mortuos sepeliunt/sed viuos deuozant et deglutire non erubescunt.vt dicit prophe ta.psal.lij.deuozant plebem meam vt cibũ panis/ deum non inuocauerũt illic trepidauerũt timoze vbi nõ fuit timoz qz decimãt mentã anetũ z ciminũ/z reliquũt q̃ sũt gẽuioza leges iudiciũ z miscoiaz/z fidẽ excolando culicẽ/ camelũ aũt deglutire nõ formidãt. Mat.xxiij. z de hmõi deuozatiõe ꝓpl'oz iterũ ôt ꝓpha.psal.lxxviij. Et comederũt Jacob z locũ ei⁹ desolauerũt/ ꝟ est dicere.qz caldei siue babilonici ꝓmo/z Antiochus rex scõo. z romanoz potestas.tertio comederũt Jacob /ꝟ est ꝓpl'm isr'l descẽdentẽ de Jacob/z ꝝm Nicolaũ de lyra talit̃ dicũt comedisse. eo ꝙ bona diripuerũt z ꝑsupserũt/z ipm ad extremã miseriã deduxerũt/z sic cardiales,ꝓpie dicũtur comedere religiosos/ z ipsoz loca desolare. Et sil'r tyrãn⁹ ôz comedere subditos suos ꝝm eundẽ/z q̃ talit̃ ꝓiumũt pñt dicere cũ Job.c.xxx.q̃ me comedũt nõ dormiũt/vl'locũ ei⁹ desola

uerūt /vicz cardiales/ea desolatiōe/q̄ pulcherria ciuitas Jerusalē ⁊ tēplū ei⁹/⁊ ois ornat⁹ ei⁹ impia dñatiōe gētiliū q̄ nō fuerīt ꝓfessiōis habitātiū de iure i tēplo dñi racidit⁹ demū deuasta bant. sic loca religiosa supdicta expulsē vers̄ incol'regl'aribꝫ put gētes Jerosolimā deuastarunt et collect̄ fructibꝫ de t'ra relinq̄t vit vmbraculū in vinea ⁊ tugurīū in cucumerario. Esa.c.j. Hanc deuotationē ꝑie. vt p̄mittit specificatā in rebꝫ ⁊ psonis vidim⁹ i vrbe romana in mlīs eccles̄ijs ⁊ monasterijs ꝑificatā: ⁊ pserīū in monasterio sc̄i Gregorij. vt apparēt vestigia: magn⁹ quōdaz fuit ꝓuēt⁹. vidi q̄ vacabat ⁊ clausuz: ⁊ nō fuit monach⁹: ⁊ p cardiales tot⁹ ꝓuēt⁹ more p̄missō fuit deuotat⁹/ ⁊ nō tm̄ in vrbe. sz p gallīā ⁊ italiā ⁊ plura mūdi regna sincere ꝑpendētes. qō ⁊ plures deuoti suspirādo ꝓspiciūt: ⁊ ꝓstat mihi de q̄dā ꝓratu Bisuntine dioc̄. q̄ ꝺr mor⁊ tua aq̄ q̄ añ. xxx. ānoꝝ spaciū sit'r fuerat i manibꝫ cardinaliū tl'r cōmest⁹. nūc hz platū ꝑriū ⁊ tā q̄s gaudius cultu diuio ⁊ hūano ⁊ psonaꝝ ⁊ rex remanet habūdantia refert⁹: ⁊ hec sufficiāt de cardinalibꝫ. licz adhuc mire relacōis f'mo de ipis foret formād⁹: ⁊ ꝑie ꝓcludēdo ꝓncipes nō sunt inq̄ntū cardinales /nisi fuerīt epi/ aut epoꝝ supiores /licet ipsi se fore vit recognoscāt ho mines. sz dīs imortalibꝫ esse volūt coeq̄les. ꝓre oibꝫ tm̄ mūdi platis hñt ꝓrogatias/⁊ imunita⁊ tes/ꝫ capiētes/aut molestātes eos: **Rusticus** Sufficit p certo de cardialibꝫ q̄ dixisti: ⁊ forte p ignorātiaz sūt excusati sic̄ p sim⁊ plicitatē nos rustici al's in rusticitate mea ipsoꝝ ꝓscias excusare nō merui. sed dic vltra. qz noui q̄ ꝑp'us isr'l habuit sacerdotes ⁊ sacerdotū ꝓncipes: an ne gentiliū p̄sules in sua religiōe habe ant in tl'i dignita⁊ te ꝓeminentes. **Nobilis** Utiqz sic. Nā ꝑie ipoꝝ pōtifices dicebanť ⁊ hodie dicūť ꝓncipes: ⁊ int' se habuer̄t gduū discretiōes. qz fuerūt flami⁊ nes/archiflamies/⁊ pthiflamies/⁊ residebāt in maioribꝫ ciuitatibꝫ. vbi nūc nr̄i ꝓmates/ pri⁊ arche: ⁊ metropolitani residere solebāt. vt. lxxx. di. i ill'. xxj. di. §. j. ⁊. c. cleros. ⁊ ibi videre poter̄s. **Rusticus** An ne abbates/ꝓres/decani/vl' ꝓpositi aliq̄ꝝ monasterioꝝ vel eccl'iarū possint dici ꝓncipes. **Nobil'** Scias ꝑie q̄ oēs prelati minores epis ꝓncipes dici nō p̄nt/licet Greg. papa scripserit Hermāno epo Betēsi. put ba⁊ bet̄. xcvij. di. q̄s dubitat. sic inq̄ens. q̄s dubitat sacerdotes chr̄i regū ⁊ ꝓncipū: oīmq̄ fideliū pa tres ⁊ mgr̄os cēseri: ac si diceret nēo dubitat/sacerdotes fore sup̄ reges ⁊ ꝓncipes. q̄ sunt ꝓnci⁊ pes: ⁊ pl⁹ q̄s ꝓncipes. sz h̄ sumit̄ large: ⁊ in foro pnie: ⁊ in q̄ papa ꝓnceps mūdi subest illi. cui cō fitēdo caput supponit. vt le. ⁊ no. in. c. sane. de offi. dele. ⁊ insup aliq̄ putāt abbates infulatas: et pserīū aliquoꝝ monasterioꝝ in alamania supioꝝ ꝓstitutos in dioc̄. Constañ. ⁊ Basilieñ. de q̄bꝫ le. ⁊ no. in. c. vt aplice. de ꝓui. li. vj. fore ꝓncipes. ⁊ certas abbatissas fore ꝓncipissas. Qz nec ꝓui legio: aut indulto spēali: seu aliquo iure vel lege videnť ꝑbare. sed est supbia in abusione/licet Jo. an. dicat in addi. spe. de arbi. §. sequit̄. ꝑ. Sz q̄ro diligent⁊ c̄. vbertū dixisse. q̄rendo: ⁊ q̄s in germania est maior ꝓnceps abbate sc̄i Galli. q̄ est in dioc̄. Constañ. de q̄ abbate in. c. dilect̄ fi lijs. de pur. can. ⁊ forte illudēdo locut⁹ est. put inq̄t Egipti⁹ ad Joysen: ⁊ q̄s ꝓstituit te ꝓnci⁊ pem sup nos. Exo. ij. vel forte. qz idē abbas ꝓsueuit vasallos/vicz/comites/⁊ barones/genero sos/illustres/⁊ nobiles/ac homagia magnifica hz̄e tanq̄s ꝓnceps. ideo ꝓncipem eū noiauit. imo abbas campidoneñ. augusteñ. dioc̄. ⁊ abbas morbaceñ. Basilieñ. dioc̄. ducibꝫ austrie his diebꝫ solēt feuda ꝓferre. sed ꝑitas est. q̄ abbates ab antiq̄ fuer̄t laici. vt narrat Jero. in vita spa⁊ trū. ⁊ Jo. an. in addi. spe. de ꝓui. sup rubr̄s. Nā h̄ pūctibꝫ seruāť tpibꝫ in medio eccl'ie. h̄ est in ꝓsi lijs generalibꝫ. vbi abbates stati post epos. ⁊ iuxta suas etates. h̄ est f'm annos sue ꝓsecrationis collocabunť. ⁊ q̄ senior fuerat in ꝓsecratiōe. habz altiorē locū. put int' epos seruāť. vt ꝑie le. et no. xcvij. di. epos. ⁊ vide rones ibidē in glo. nisi fuerīt abbates ordinū ꝓncipales. vt Cluniacen. Cistercien. p̄monstrateñ ⁊ c̄. q̄ sue ꝓfessiōis singl'os abbates p̄cedere solēt. Attū principes nō sunt: ⁊ largo sūpto vocabl'o. oēs abbates indr̄ūter dicunť ꝓncipes. put etiā pastores habuer̄t ꝓncipes. put. j. dicet̄. ⁊ put dictū est. s. c. xiij. de ꝓncipibꝫ. de quo vide Clem. j. de bap. in glo. magna. vberior tm̄ debet̄ honor ⁊ reuerētia abbati q̄s alijs clericis/licz sint ꝓpositi/ decani/ aut al's dignitates in eccles̄ijs metropolitañ. aut cathedralibꝫ post pōtif. calē hñtes. ar. de eta. ⁊ q̄li. c. j. de ꝓui. abbates. li. vj. ⁊ ita fuit in ꝓstorio pape. ⁊ in generalibꝫ ꝓsilijs: ⁊ in romana curia cui⁹ vsus ritus ⁊ ꝓsuetudo ius facit: ⁊ ab alijs seruari debz. vt plene le. ⁊ no. de tem. or. c. j. ⁊ in glo. j. vñ tpe Siluestri pape: abbates nō erāt clerici. sz laici. xvj. q. j. generalit̄. xciij. di. a sub dia⁊ cono. Itē Jo. an. in dic. decretali. vt aplice. de ꝓui. lib. vj. noīat dictos abbates infulatos. a. s. nos coronatos/ ⁊ idez ꝺr ibidē. q̄ hmōi abbates. q̄ il'ibꝫ vtunť inful' ⁊ ornamēt̄s pōtificalibꝫ nō ꝑpte

rea pñt id qđ pōtificaľ ordis est exercere. sic nec illa olim cur epi exercebāt. lxviij. dis. q̄uis. z ita ꝓ̄ginos nō possent ꝓsecrare sua ꝓ̄pria auctoritate. Item dixit q̄ hec signa pōtificalia in ist̄ pla tis tantū opanť q̄ntū in mulis genitalia: ac si diceret. muli testiclos z alia virilitatis hñt signa z nō generāt. ita tl'es abbates coronas z diademata pontificū portāt: z pōtificali dignitate non fructificāt: z hostien. in. c. fi. đ trāsla. dixit. galli gallinarū dicūť mitrati q̄ nō sunt in epos ꝓsecti ac si diceret hm̄oi abbates tāq̄ galli vel epi sunt cristati fertilitaſ cū dignitate sic̄ capones qui neq̄ cātant neq̄ generāt/penit⁹ sunt castrati: z btūs Bern. ꝙ tl'es q̄ mīto p̄cio magnoq̄ labo re q̄runt pōtificalū insignia p ꝓuilegia papalia sic đt: si attēdťe rex dignitas hāc monachi ab horret, pfessio. si mysteriū sol'liq̄t ꝓgruere pōtificib⁹, pfecto esse desiderāt q̄ videri gestiūt: meri toq̄ ill' subiecti esse neq̄unt q̄b⁹ iā ipso desiderio cōpāt. q̄d si z nomē eis ꝓferre ꝓuilegioꝝ possȝ auctoritas: q̄nto putas auro redimerēt vt appellarenť pōtifices q̄ ista est. o monachi vbi tior mē tis. vbi rubor frōtȝ. Quis vnq̄ ꝓbatoꝝ monachoꝝ h̄ ꝓbo docuit aut exēplo mōstrauit hec et alia vide in specu. hi

Rusticus Sū ꝓtent⁹ de inspūali statu ꝓncipib⁹. ſz q̄ sint ꝓncipes sc̄lares volo scire: z insup de q̄buscūq̄ statib⁹ q̄s prin

ceps fuerit dicendus.

Nobilis De ꝓncipib⁹ sc̄laribꝫ aliq̄lit̄ dictū ē. s. c. xviij. đ q̄b⁹ etiā le. z no. xviij q. v. ꝓnceps: z i Cleñ. vnica. de bap. vñ scias vltra pmissa. q̄ mīti plices fuerūt ꝓncipes ꝑm scripturaꝝ veterȝ z noui testamētoꝝ series: z insup ꝑm canonū z le gū impialiū dispositiōes: z nō dubitas. q̄ deus sit ꝓnceps. vt Esa. ix. z ꝓnceps regū tre Apoc. j. z ꝓnceps pacȝ. Esa. ix. Itē ꝓnceps ꝑm monū pacis fuit Alexāder Matť. x. Porro angel⁹ q̄ de se dixit Josue. v. Ego suz ꝓnceps exercit⁹. Itē Michael magn⁹ ꝓnceps āgeloꝝ. Dañ. xj. Itē ꝓnceps đi dicebať Abraā. Beñ. xiij. Itē petr⁹ ꝓnceps apl'oꝝ. xix. di. ita dñs. xxj. di. i nouo. lxxx di. in illis. xviij. q. j. loq̄ť. licet se dicat p̄s bytery. vt le. z no. xciij. di. legim⁹. Itē papa vicari⁹ Pe tri z succesſor đ ꝓnceps: z oēs epi dicūť ꝓncipes, put p̄dictū est. Itē imꝑator đ ꝓnceps de re iudi. ad aplice in pn. ℓmo dicit ꝓnceps mūdi z dñs. ff. ad. l. Rod. de ꝓtoris: z merito cū sit sup oēs reges mūdi. vij. q. j. in apib⁹: z oēs natiōes sub eo sunt. xj. q. j. §. si q̄s. ꝑ. volum⁹: z iudei sub eo sunt. C. đ iud. l. iudei. z oēs, puicie. lxiij. di. Adrian⁹. z oīa sunt in ipatorȝ ptāte. lxxx. di. q̄ iure xxiij. q. viij. cōuenior. q̄ z monarchiā toti⁹ terre đ hāe. xij. q. j. futurā/hinc rex dicit ꝓnceps. de saē. vnc. c. vno. ꝑ. vñ in veteri de actu veniēs de elec. innotuit đ bap. maiores circa fi. xlv. di. de iudeis. Item septē dicunť ꝓncipes. q̄ dicunť electores imꝑij de elec. venerabilē. in pn. de q̄b⁹. s. dictū est. c. xij. Itē quicūq̄ ali⁹ alijs ꝓncipans in aliq̄ loco. de iud. iudi. z. c. se. z oēs ꝓncipes sc̄lares. de q̄b⁹. s. dictū est ꝑ ordinē. c. xiij. Itē ꝓncipal' in q̄libz iudicio đ ꝓnceps. ff. de ser. cor. l. j. §. iu. h iuditio. Itē iudices ecc'iastici dicūť ꝓncipes. xvij. q. iij. diffiniuit i fi. Itē q̄libz plat⁹ eccl'ie đ ꝓnceps: z ꝓncipes ecc'iaꝝ dicūť plati. xxxv. di. ecc'ie ꝓncipes. Itē dicebanť ꝓncipes militie. vt Haam. iij. Reg. v. z Olofernes Judi. ij. Itē dicebāť ꝓncipes sacerdotū Mat. xxvj. Luē. xxij. Itē ꝓncipes sinagoge Luē. viij. Itē ꝓncipes phariseoꝝ. Luē. xiij. Itē ꝓnceps pu blicanoꝝ. vt Zacheus. Luē. xix. Itē princeps iudeoꝝ. vt Nicodem⁹. Joh. iij. Itē princeps in pl'o isrl'. Nūeri. j. Itē principes fuerūt in singul' tribub⁹ isrl' ordinati. Nūeri. ij. Itē princeps fuit Joseph⁹ oīs possessiōis regis pharaonis. Beñ. xlij. Itē fuerūt principes filioꝝ Amon. ij. Paral'. xix. Itē ꝓncipes Edom. Exo. xv. Itē ꝓncipes exercit⁹. iij. Reg. ix. Itē principes exer citus dñi Josue. v. Itē principes tantoꝝ p familias leuitaꝝ. j. Paral'. xvij. Itē principes fami lie leuitaꝝ. j. Paral'. xiij. Itē princeps principū leuitaꝝ. Nūeri. iij. Itē princeps familiaꝝ tri buū. j. Paral'. xiij. Itē p̄ceps puiciaꝝ. Hester. xij. Itē princeps ciuitatū. j. Paral'. xxix. Itē ꝓnceps tributoꝝ. j. Mach. j. Itez princeps Juda Zabulon z neptalim. psal. lxvij. z Numeri. vij. Itē princeps filioꝝ Ruben Simeon z Gad Effraim Manasse Beniamin Dan z Aser Nūeri. vij. Itē principes patrū de Juda z Beniamin Esdre. j. Itē principes Moab Judi. v. Itē p̄cipes sodomoꝝ Esa. j. Itē principes gentiū Mat. x. Itē p̄cipes belli. ij. Paral'. xxxij. Itē principes mīt̄tudis. Exo. xxxj. Itē principes bellatoꝝ. j. Paral'. xxxij. Itē principes ꝓpl̄i in sapia ꝑm⁹ is sui. Eccl̄i. ix. Itē principes ꝓpl'oꝝ. psal. xlvj. Itez principes seculi. j. ad Ebor. ij Itē principes eunuchoꝝ. Dañ. j. Itē princeps sapiētissim⁹ int̄ tres fuit Dauid. ij. Reg. xxij. Itē princeps ad ꝓfitēduz dño. j. Paral'. xvj. Itē p̄ceps sube Dauid reg. j. Paral'. xxvij. Itē princeps impi⁹ sup ꝓpl'm pauperē. Prouerb. xvij. Itē principes negociatores. Esa. xxij. Itez princeps insipiēs. Esa. xxxij. Itē principes latronū. ij. Reg. iij. Itē principes pastoꝝ. j. Pet. v. Itē princeps cocoꝝ Nabusardan. iij. Reg. vlt. xlij. di. in prin. Itez princeps carceꝛ. Beñ.

xxxix. Itē beelzebub ꝓnceps demonū. Mat.xij. Luc.xj. Itē ꝓnceps spirituū ptātis aeree.ad Ephe.ij. Itē ꝓnceps infernoꝝ.psal.xxiij. Itē ꝓnceps viciaꝝ.de pen.di.ij.§.ꝓnceps. Et ꝓnceps mūdi dr ide Joh.xiij.7.xxiij.q.viij.§.sz notādū Itē ꝓncipes 7 ptātes 7 mūdi rectores tenebraꝝ rū.ad Ephe.vj. Itē oīs ꝓncipās ꝓpl'o generalit dr ꝓnceps.7 etiā in collegio.de ma.7 ob.oīs. Exo.xxij. Itē ꝓnceps est int' apes 7 grues.vij.q.j.i apib'. Proprie tñ 7 ꝓgrue solū summū pōtificē 7 impatorē ꝓncipes dicī?.dū ꝓncipē absolute noiam?. Et tles legib' sūt soluti: 7 qđ ipis placuit legis hz vigorē. Insti.de.e.ō iu.na.gen.7 ci.§.qđ principi. Hoc aūt ita ꝓtigit.nā duz absolute dicum? dñm nisi xpm: 7 dū apl'm nisi paulū:7 dū phm nisi Aristotelē: 7 dū vrbē nisi romā:7 ꝑ anthonomastice ꝓpt excellentissimā excellentiā denotam?.vt le.7 no.de pen.7 re.signifi cauit.7 i glo.j.7 Isid. Etbi.li.j.c.xxxvj.de tropis.sz ꝓnter demōstratiue aut relatiue specificādo oēs 7 singl'os eꝑos 7 sibi supiores/necnō reges 7 ꝓncipes ꝓncipatuū specialiū singl'ares. ꝓut sunt marchiones.duces. 7 comites maiores appellam? ꝓncipes.ꝓut ꝑdictū est.ē.c.xiij.§.ꝓncipes ꝓ extēsuz:7 oēs ꝓprie tenēt ad defensionē eccl'iaꝝ.xxiij.q.v.ꝓncipes.7.c.Regū.7.c.āmini stratores:7 ꝺ eos cōmittit crimē lese maiestatis tāqꝫ ꝺ impatorē.vt ptz.ij.q.j.in ꝓmis.7 Archiē. de penis felicis.lib.vj.sup.ꝑ.lese maiestatis. Ūū precor his denotatiōib' sic modo cōtentus.

De eo quis sit melior inter principem natum electum siue creatum. Capitulum vicesimūquartum. Aut Rusticus.

Constat mihi qđ mlta semiaueris 7 tenue metis. vñ te nec alios reficis. sed putas te satis egisse.q ꝺ ꝓncipū ꝓditiōe referēdo diligentiā feceris. vt le.7 no.de medico.ff.de offi.ꝑsi.l.illicitas.§.sicuti.sz ne vacem?.qz largā ꝺ ꝓncipib' mētionē fecisti int' qs qđ apparet: vicz electos vl' natos: 7 qles in dignitatis vl' bonitatis estimatiōe cre

c

dis precellentiores. **Robit.** Questio valde cōis 7 pitoꝝ ꝓtiōi qsi q̄rtidiana.sz tuoꝝ pruraitū ꝓtubernio sortas-sis.vt decet satis pegrina.cū nō sit de exercitatiōe vīa. Nā Egidi? in li.de regimine ꝓncipū in scōa pte.xcij libri.c.v.cū pluribꝫ alijs videt opiniōi mee ꝑius. cui adherere poteris si placz:7 nihilomin? ꝓpēde.q̄ 7 qualit' sit intent.ōis mee relatio. Tu nosti.q in spūalib' dignitatib' 7 ecclesiasticis bñficijs successio hereditaria penit? refutat. vt i.c.trāsmissa.de fi.ꝑ bꝫ.cū pcor. Ūū ꝓncipes 7 ꝓlati clericoꝝ ꝓ electōis scrutiniū aut cōpromissuz in electores crebro ꝑficiūt. vt le. et no.i.c.qz.ꝓpt de elec.cū pcor.ꝓut etiā qdā ꝓnceps pl'oꝝ/vicz senatores romanoꝝ.de q̄ in.c. fundamēta.de elec.li.vj.7 duces venetoꝝ.ianuēsiuz.7 alioꝝ i italia ciuitatū ptātes. silr 7 Soldan? ꝓnceps paganoꝝ.alij sūt ꝓncipes nati 7 ꝓ successionē suos ꝓncipat? 7 dñationē potētatus sūt adepti.vt reges regnoꝝ:7 ꝓncipes ꝓncipatuū.ē.descriptoꝝ in.c.xiij.vbi tū si successio deficeret regnicle 7 ꝓplus sibi pūt eligere regē vel ꝓncipē.vt.ē.e.c.pbatū est. Dis ꝑhabitis sciās doctores in dicte tue qtōnis materia multū diserepātes. Nāz dicūt aliq ꝓncipē electū cōiter meliorē.nā qñ dignitas q̄ncqꝫ min? exponit fortūe: 7 casui tāto est melior. sed dignitas q̄ vēit ꝓ electionē exponit min? fortūe 7 casui:ḡ est melior:qđ patz.qz q̄ nascit ex ꝓncipe pōt aliq̄ esse fatu? 7 infelix: 7 sine prudētia ꝓcreat 7 nascit.7 fortune exponit successibꝫ.vñ scribit. Ue tre cuius rex puer est:7 cui? ꝓncipes mane comedūt. Eccl'iastes.x.7 isti sunt vtiq ꝓncipes inutiles ꝺ visuz est in Roboam filio Salomonis q̄ nō fec bonū cora dño/ nec secut? fuit ꝓsilia sacerdotū suoꝝ:7 ꝓdit regnū.iij.Reg.xj.7.xvj.q.j.eccl'ia.7 ꝺ in pluribꝫ 7 infinitis filijs ꝓncipū videt approbatū.elect? aūt.vt oia iura ꝓcordāt magꝫ maturitate sinceris volūtatibꝫ 7 iusto ōi inditio/ꝓ cūctis vn? ꝑficit 7 creat.sz ꝺ ꝺ q̄druplicit ꝓcludit Phus.q melior ē dignitas/ q̄ solet euenire ꝓ successionē hereditariā q̄ꝫ ꝓ electiōez. Prio nāqꝫ ꝓ pte ipi?. Nā fm phm.ij. Pol. Inenarrabile ē q̄nta ē delectatio aliq̄d ꝓpriū possidere ꝓpt ꝺ hō efficit ad istō qđ ē sibi ꝓpriū. Item illō qđ ē naturale nō est ociosū. si igit hō aliquā possessionē ꝓ hereditatē vl' successionē possidet q̄ est natural' q̄ itex pueniret ad filios suos quos naturalit diligit:7 quos sūmo honore 7 amore ꝓcurat: 7 tūc magis regnū amabit: 7 melit? reget illō. qz illō regnū magis est ex amore:ergo melit? ꝓ hereditatē q̄ꝫ ꝓ electiōez. Itē scōo ex pte filij succedēt.nā sic mores hoim dirator sunt peiores moribꝫ alioꝝ sic mores hoiz nup electoꝝ seu elevatoꝝ ad altū statū sūt peiores moribꝫ alioꝝ.qz tles nesciūt bñ ferre fortunas ideo supbiūt: 7 fiūt elati 7 plerūq tirāni. vt visum est in ipatoribꝫ electꝫ de plebe vel ꝓncipibꝫ q̄ꝫ pluribꝫ. vt in Nerone Diocletiano Maximiano .7 c. Tercio ex pte ꝓpli obediēt.qz fm phm.cōsuetudo est altera natura.vij. Etbi.ideo qñ ꝓsuetis plus obedire alicui ꝓ hereditatē q̄si est ei naturale: 7 qz illa q̄ sūt naturalia magꝫ sūt volūtaria

et ad illa magis inclinat. vñ nō sūt ḡuia nec onerosa. ideo ꝑplus libent obedit. vt expient visum est.iij. Reg.xj. vbi dr de Joas puero lactāte ꝛ abscōdito.cū fuerit de semie regio p septē annos ne Attalia regia ipm occideret/q̄ alis oēs de semie regio ꝓmerat.q̄ Joas p⁹ septennū ꝓduct⁹ et gaudebat tot⁹ ꝑplus isrl de dño naturali ꝛ hereditario: ꝛ attalia interfecta p ꝑplm: ꝛ posit⁹ est Joas puer septēnis sup thronū regiū: ꝛ incepit regre: ꝛ ꝓtinuauit p ānos.xl.ꝛ fec̄ rectū cor̄ deo et hoibz Quarto insup meli⁹ est hre ꝓncipes p successionē geniture ꝓme ēs p electionē ꝛ ꝓncipuz volūtatē.sepe em̄ ꝓnceps diuers causis inueniētibz discordes fiūt: ꝛ dissidētibz volūtatibz nec̄e est: aut electionē tardari: aut ꝑsōs vtilitatibz attēdentes psone ꝓncipis in electionē nō meliorē aut digniorē eligere.sz vtiliorē ꝑsōs comodis affectare.q̄ ꝙ p ordinē ꝓmi gēniture ad dignitatē ꝓncipat⁹ ascēdūt nec̄e est educatos ee bōitate ꝛ moribz ac iustis actibz. vt q̄bz regebat genitor informāt: ꝛ nec̄e est ꝓncipes timere maiores discordias in ꝓncipatu dū videt viuēte ꝓncipe natū ꝓmogenitū regtuꝝ: ꝛ naturale est imo naturalissimū gētes diligere dñm ex successione naturalē. vñ phibuit dñs. Deut.xvij. nō poteris alteri⁹ gētis hoiez regē facere: ꝛ ꝑha.pō.xliij. Nati sūt tibi filij ꝓstitues eos ꝓncipes. ꝛ Eccī.xlix. nar⁹ est hō ꝓnceps frm firmamentū gentis rector frm stabilimētuz ꝑplī. ꝛ ꝓbus.j. Ycono. rex dicit ee de genere illoꝝ q̄bz ꝓncipat. ꝛ dixit Salomō Eccī.iij. Bta em̄ hois est honor ꝑris sui. ꝛ dedec⁹ filij ꝑ sine honore. vñ tā letabūt de magi ab oriēte venēr Jerosolimā dicētes. vbi est q̄ nat⁹ est rex iudeoꝝ. vidim⁹ em̄ stellā ei⁹ in oriēte: ꝛ venim⁹ adorare eū. Mat.ij. ꝛ ita omps dñs voluit nasci rex: ꝛ nō eligi. put nat⁹ ē in bethlehem juda in diebz herodis regis. vt le. ibidē. vt adipleret ꝙphetia Mich.v. ꝛ tu bethlehez effrata: ex te mihi egrediet q̄ sit dñator in isrl ꝛc. Sūt aūt q̄ dicūt ꝓncipes electos generalr fore meliores p ea. que no. de elec. innotuit. lxj. dis. miramur. j. q. j. ꝓncipat⁹. q̄bz obstat. qō dr Leo papa. xlv. di. licz em̄ honor inflat supbiā: ꝛ qō, puisū est ad ꝙcordiā tēdit ad notā. hec ille. Ubi ꝑie loq̄t de ꝑlatis electis. q̄bz dr. Honores mutāt mores: ꝛ raro ad meliores: ꝛ Boe.iij. de cō. metro. iij. honores nō faciūt hoiez btm̄. ꝛ j. in ꝑsa.xx. Honores ꝛ dignitates officioꝝ pure electiui nō faciūt hoiez plene reuerendū. vñ dr cōmentator Cathōis. q̄ honor p electionē acq̄sit⁹ q̄ ꝛ mūd⁹ dici pōt spēalit q̄ttuor mala introducere ꝙsueuit. ꝓmo inducit oblionē Jtē le. Ben. xl. qr̄ pcerna eleuat⁹ ad ꝑsa oblit⁹ est Joseph interpres sui in carceribz. sile no. j. q. j. ꝓphetauit Saul i glo. de scolaribz eleuatis ad ꝑsa erga socios. Sc̄o inducit elationē. idoq̄ plerūq̄ sic̄s ad regimis culmē accipit in ꝓteruā ꝓtin⁹ trāsmutat. vñ Saul q̄ indignū se cōsiderās fugerat vt.j. Reg.x. mox dū regni tabernaculū possedit intumuit. vt.j. Reg.xiij. ꝛ seq̄ntibz.c. Tercio inducit mox mutationē. vt p̄dictū est. q̄ em̄ ꝓus habuit mores mālsuetos incipit hre pōposos/ ꝟ freq̄nter vidim⁹ de facto ꝓstare. ideo nō indiget ꝓbatiōe. ff. de fer. li. ij. in fi. ff. de minor. l. minor. et ꝑsertim dū plebe⁹ ꝑficit. qr̄ put dr Boe. ij. de cō. ꝑsa. j. Dis subita mutatio rer̄ nō sine q̄daz q̄si ꝙflictu ꝓtrigit aiaꝝ. ꝛ dr lex Dis repētina mutatio pic̄losa in auē. de mona. col. j. §. j. Dū aūt ꝑfert generos⁹. q̄si sibi videt innatū. vt sit dñs: ꝛ tūc tal' mot⁹ nō videt tā violēt⁹. Quarto inducit ꝙpassiōis diminutiōez. vñ Amos.c.vj. Ue q̄ opulēti estis in syō: ꝛ ꝙfiditis in mōte samarie optīates capita ꝑlor ingredientes pōpacie domū isrl nihil ꝙpatientes sup ꝓteritionē dom⁹ Joseph. vñ ꝓphe de hmōi ꝑlatis electis ꝓncipibz dr Greg. i omel. sup illo euāgelio. ecce ego mitto vos Mat.x. Olti cū regimnis iura, iuscipiūt ad lacerādos subditos inardescūt terroꝝ ptātis exhibent: ꝛ q̄bz ꝓdesse debuerāt nocēt: ꝛ qr caritatis viscera nō hnt dñi videre appetūt. ꝓes se esse minimi recognoscūt būlitatis locū in elatiōe dñatiōis imutant. ꝛ si q̄n extrīsec⁹ blandiūt interi⁹ seuiūt. Jtē dr Tho. in. li. iij. de reg. ꝑn. c. xx. post ꝑhm. monēdo q̄tenez. vt ꝙ ad ꝓncipatū. sp dines eligi debeat. qr dar in ꝟ materia. vt boies sint amatiui pecuniaꝝ q̄cūq̄ mō: eo q̄ natura humana appetitiua est honoris. vt scribit Valeri⁹ max⁹. ad q̄ narrat ꝑhm multa dicere cōparans obligarchiā ad aristocratiā. de q̄bz. s. dr. c. xliij. de regib⁹ ꝛ tiranis. qr ꝑm pmū ꝓncipatū eligit diues. sz iuxta scōm sp eligit ꝑtuos⁹. sive ḡ paup sive diues. dummō viuat ꝑm virtutē assumēdus est in ꝙa policia. sz min⁹ pic̄lm est de diuite. qr instrumēta sibi assūt būane vite. p q̄ honeste pōt suū exequi officiū. salua tn̄ instrumēta subditoꝝ: ꝛ nota. q̄ dr min⁹ pic̄lm est de diuite. cū dicat Aris. in alio li. de vili loco sūpti ad ꝓncipatū. vt plurimū ledūt policiā: ꝛ lesert aliq̄n nobilissimā ciuitatis calcedoneñ. vniuersitatē. iuxta illd poete. Asperi⁹ nihil est hūili cū surgit i altū. Unde Esa.xij. Apprehēdet em̄ vir frēz suuz domesticū ꝑis sui: ꝛ dicet vestimētuz tibi est. ꝓnceps nr̄ esto. rūdit in domo mea nō est panis: nec̄ vestimētum: nolite me ꝓstituere ꝓncipē ppli: ac si diceret. paup ego sum ꝓncipare nō possum. Jtez in ecc̄liastico scribit. c. x. quasi hoc sit in magnū

detrimētuz ꝓncipis electi. Est inꝺt aliud malū qꝺ vidi sub sole: z ꝙsi ꝑ errorē egrediens a facie ꝓncipis ītultū positū in statu sublimi: z diuites sedere deorsuz: vidi ſuos in equis z ꝓnceps ambłare ꝙsi ſuos ſupꝛ terrā. vnde exꝓient videm⁹ mendicos vix saturari panib⁹: z dum copiaz euent⁹ dederit sortis. recoꝛdāt ꝓnis egestatis. vñ timēt pauptatē z sp in pauptate viuūt: iuxta Berñ. q talit describit miserabiłr auari statū/ ꝟ visuz est exꝓient in dño O done. de colūpna. de ꝓncipū romanoꝝ germie ꝓpagato. q in cardinalat⁹ dignitate sp egebat: z dū ad apłat⁹ summi dignitatē fuerat assumpt⁹: z Martin⁹. v. noīat⁹: z in ipsa ꝑ qndeci annos pseuerauerat. immo quisqz spm exalauit: auro saturari nō poterat. qꝺ in āmiratione tot⁹ mūdi copiosissime ꝓgesserat: z nepotib⁹ iam ꝑ ipm ad ꝓncipat⁹ certoꝝ principatuū puectis. plusqꝫ ecclie romane ꝓseruauerat: z ecce mira dei dispositiōe nepotes idez tanqꝫ de male qsitis de ꝟ inestīabili thesauro post biennīū mīme gaudebāt. īmo de ꝓuis cū eodez ꝑ neapolitanos miserabiłr exacciōati: rebus z possessiōib⁹ eiułabāt depdati. ¶ Sz ad ꝓpositū ꝓncipale ferꝺ. q dū qndaz qꝺam duꝝ austrie transfretatur⁹ ad terrā sctāz. venetias applicauerit. duꝝ venetoꝝ głianter obuiādo: z ꝓsequter ad ecclīaz sctī Marci ꝓduxerit: z duz ꝑ locū strictū vbi ābob⁹ parit ingress⁹ nō erat ambulauerint. duꝝ venetoꝝ austrałē ptulit nō inꝺt idē fiat istō. dignior est ꝓtuosa ꝓbitas ad ꝓncipatū electa. sed alt/ vicz duꝝ venetoꝝ dignior est inꝺt illustrissima ꝓsapia ex se ad principatū ꝑfecta. Unde post młta incola detulit accole ꝓsueto more:

Rusticus In ꝟ mł̄toꝝ mł̄tiplicit opiniōes z fortassis ali qs ꝑ te ꝓfictas audiui ꝓbacōes dic finaliť tue fatuitatꝫ tradicōes. vt celeri⁹ ꝓpositi habeam⁹ expedi=

Nobilis. tiones. Non est dubiū qui firmaueri argumēta ꝑ z ꝟ. sed saluo iudicio sanio= ri. audi q sit intētio mea solite temeritatis tue ptinatia facilť fortassis reꝓbāda. z talť. q licet ꝓnceps nati tollerabiliores z pl⁹ accepti ac magis ḡti sunt: z sp fuerint omi ꝓpło. vt supius tactū est: z bis diebꝫ ꝓba videť exptissima ꝑ certi dominū ꝓpłm ꝑ switēses et cōplices suos violent oꝓpressuz: z sibi suppressuz. q cozdintimis ad naturał dominū ꝓlatio= nem/ vicz ducis austrie viscerib⁹ reduci gauderet. etiā si ḡuiozis sustinētie pōdera supportaret. ꝓncipat⁹ em viꝝ oñdit. ita ōt ꝟbus. iij. Et ibi. sed qłit z quō videam⁹. vt ꝺcluſiue dicam⁹. Hā in ꝓitatꝫ sinceritate principes vniuersitatū aut regionū cōir electi bucusqꝫ melioris. sanctiōis. felicioris. beatioris. ꝓstātioris. z fortioris repti sūt pseuerātie ꝓtinuatiōis vsqꝫ in finē. in qłibet opꝫ bono: z q aiaz suā posuerť ꝑ ouib⁹ suis: z ꝑ ppło suo sanguinē suū intrepide fuderūt. Haz vt videm⁹ cronicaꝝ antiqꝝ series. q post electionē petri pricipis apłoꝝ z summi pōtificꝫ vsqꝫ ad Siluestꝝ primū electū de āno dñi. cccxxij. z q fuit tpe Cōstantini ipatorꝫ chꝛistianissimi electi de anno dñi z pri successit. cccxl. oēs sūmi pōtifices qꝝ. xxxꝫ. fuerť in nūero sctissime ꝓuersatōis et vite: z ꝑ tł̄ib⁹ ꝑfecti: z demū ꝑ fide chꝛi ꝓstanť martyrio fuerť cozonati. hīc ꝑdict⁹ Siluester et plures alij sūmi/ necnō ꝑ ozbē vniuersuz/ ecclīaꝝ pōtifices. vt sctoꝝ demōstrat catha logus qꝝ ifinit⁹ ē nūer⁹ gł̄iosis meritꝫ suis exigētib⁹ laudabiłr ꝑ ecclīaz sūt canonizati: z silr rōanoꝝ plures serenissimos ipatozes z reges tā electos ꝑ exercituū vł̄ ꝓncipes ꝓpēdere poterꝫ ꝑ histo riaꝝ ꝓtinuatozes ꝙꝫ gł̄iose suis ꝟtutū meritꝫ i magnimitate maiestatꝫ plerūqꝫ sūt ꝓmēdati: z si aliqū. sz rarissime tre ꝓncipes nati sc̄łares sctoꝝ nūero videť registrati. vñ resultat ꝟitas. q mł̄= to plures meliozes sunt inuēti ꝓncipes creati vł̄ electi. ꝙꝫ naturaliť iure natiuitatꝫ introducti. vel ꝑ succesſiōis ptelationē pīne ꝓpagatiōis ꝓcreati. ꝑ qs oēs post impatorē vł̄ regē romanoꝝ mū di ꝓncipes volū⁹ itelligi. de qb⁹ ꝓpie locut⁹ ē ille venerabiłr Boe. oī phia refert⁹. iij. ō cō. psa. v. O ꝑclara inꝺt potētia q nec ad ꝓseruatōez qꝺez sui satꝫ efficaꝝ inuenit. q si ꝟ regnoꝝ ptās btī= tudis auctoꝛ ē. nōne si q ꝑte defuerit felicitatē minuat: miseriā iportat. sz qꝫus late hūana tēdāt ipia. plures ncēe ē gētes reliq qb⁹ regū qsqꝫ nō iget. q ꝟo ꝑte btōs faciēs desinit ptās. hac ipo tētia subītrat q miseros faē. ꝟ igit mō maiorē regib⁹ inesse ncēe ē miserie portionē ꝛē. z. j. q ē igit ptās q sollicitudinū morꝫ expellere: q formidinū aculeos vitare neꝺt z. j. q ē igit ista poña quā pertimescunt hītes. quā nec tū bze vel tut⁹ sis: z cū deponere cupias vitare nō possis. hec ille. Item idem ibī. iij. metro. ij. quos vides sedere celso solij culmine reges purpura claros nite= re: ac si diceret. Nullo modo videmus ꝓncipes beatos. sed quomodo. vt sequitur ibidem se= ptos tristibus armis oze torno cōminantes rabie cozdis anbelos/ vicz in penis infernalibus. et ratio ꝓut dicit dominu⁹ O ste. viij. c. quia ipi regnauerūt z non ex me ꝓncipes extiterunt et non cognoui. vnde tolle dicit dñs cūctos ꝓncipes ꝓpłi z suspēde eos ꝺ solē in patibulū Hūeri. xxviij. c. Constat tū ꝓncipes mł̄tos veterꝫ testū ꝑ ꝓpłm electos fuisse maiozes/ tū post tpa Da=

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

uid ꝛ Saul.ꝓ ſucceſſionē regnaſſe.ſed q̄d dicā in dieb⁹ nr̄is ad quos fines ſecl̄i puenerūt.ſ.ad Chriſt.x.xxiij.q.iij.q̄s ignoret an principes nati vel creati ſint meliores: nouit ille cuius oculi oīa vident circūſpiciētes oīes vias hoīm:ꝛ cui anteq̄ crearet oīa ſunt cognita Eccl̄i.xv.c.

De nobilitate politica ſiue ciuili in militanti

et triūphāti eccl̄ia hactenꝰ ꝛ hodie cōmendata Capitl'm viceſimūq̄ntū. Ait ruſticꝰ.

SAt eſt audiuiſſe electos p̄ncipes opiniōe tua facilit̄ repudiāda/plerūq̄ natis fuiſſe meliores aut feliciores.ſed vt expediamur ꝓcedam⁹ celeriores/nūc ſcire delectat:an ne in eccl̄ia militāti nobiles ſint vel fuerint aliquo laudis p̄conio aut cōmendatiōis tripudio p̄ſtantiores cū incūctant̄ in triūphanti nō ſit dn̄s acceptor ꝓſonaꝝ/nec apō ip̄m inibi nobi**Nobilis** Tu q̄ris ꝛ ſagacit̄ conaris vt cōpetenti⁹ valeā rn̄dere.cum tm̄ in his nullā penit⁹ tibi p̄ſumā ambiguitaꝫ ſcrupulū īmine re. Ecce vitas ſctoꝝ p antiq̄s hyſtorioḡphoꝝ choros: ꝛ p̄ſertim p mgr̄m Petrū lombarduꝫ et alios doctorū cuneos diligēt̄ deſcriptas:ꝛ p eas q̄s ſaē canit eccl̄ia laudabilit̄ odas/quā p̄me ditatim mꝰtaq̄ ꝓuidētia.qō cōmendabili⁹ eſt ille cui⁹ celebrē celebrain⁹ memoriā/p magne ſa pientie ſollicitudinē in exordijs ꝓpalare nō poſtponūt: ꝛ in h̄ ꝓpendo.q̄ ōt Tullius in rethorica veteri lib.iij.q̄ exordiū ponat̄ talit̄.vt ſtatī audientiꝫ anim⁹ nob reddat̄ ydoneus ad audiendū idita ſumat̄.vt auctēticos.vt dociles.vt benīuolos auditores hr̄e poſſim⁹. hec ille. Et ecce ſi q̄d gl'ioſius.ſi q̄d cōmendabili⁹.ſi q̄d venerabili⁹.ſi q̄d honorabilius.ſi q̄d dulci⁹.ſi q̄d acceptius:ꝛ ſi q̄d delectabilius fuiſſet generoſe nobilitaꝫ politice claritatis ingentia ad auditores ꝓfeſſores ꝛ ꝓfeſſores in eccl̄ia dei pficiētes/hij hyſtorioḡphi:aut hyſtoriaꝝ dictatores:ꝛ ſctōrum geſtoꝝ ſcriptores in illius cōmendatiōe. de quo ꝓtunc colim⁹ feſtū.cui⁹ inclita facta ꝓpalamus ſincerius p̄miſiſſent ꝛ ſolēnius p̄ordinaſſent:ac ſi dicerent.oīe q̄ eſt nobile facilius ad virtutē nitorē flectit̄:ꝛ iuxta Senecā generoſus equus vmbra ꝑge regit̄ auꝝ p̄ ceteraꝫ metalloꝝ generib⁹ dulci⁹ malleabat̄.ſic hoīm natura nobiliū freq̄ntius ad virtutū culmina hactenꝰ dirigebat̄/nūc o ruſticoꝝ ſagaciſſime. Api ocl'os tuos ꝛ vide ꝛ inclina aurē tuā ꝛ ꝓpende. ſi q̄ fuit impial'aut regal'ſeu p̄ncipial' oꝛigis ſtema:ꝛ ſi q̄ generoſe nobilitaꝫ ꝓſapia/quā benigneq̄ p̄clare dulciterq̄ ꝓmordialit̄/tanq̄ excellētius ꝛ p̄cellentius p̄dicatū ꝓponi nō omittit̄:et expoſt alia virtutū merita gl'oſaq̄ certamia Martyrūq̄ p̄conia: ꝛ opa magnifica q̄ntūcunq̄ laureata ſequūtur tāq̄ min⁹ p̄ncipalia:vt p̄mū apparet excepto xp̄o declariſſima/nobiliſſima/generoſiſſima/ꝛ inclitiſſima ꝑgine Maria.q̄ nata ſit ex ſemie Abrae oꝛta de tribu Juda clara ex ſtirpe Dauid regali ex ꝓgenie oꝛta ſtella ex Jacob ī laudib⁹ ſuis deuotiſſime tota ꝛ vniuerſal'ꝛ ptical'aꝫ ꝓclamat eccl̄ia: ꝛ q̄ gl'oſe ꝓceſſerit fili⁹ ſuus. dictū eſt.ſ.c.vij.ecce Lucā enāgeliſtā.c.j.ad nobilitaꝫ cōmendationē p̄curſoris dn̄i ꝓcedēdo fuit in dieb⁹ Herodis inq̄t regis iudee ſacerdos quidā noīe Zacharias de vice abia:ꝛ vxoꝛ illi de filiab⁹ Aaron:ꝛ nomē ei⁹ Elizabet.ſup q̄ ōt venerabil' Beda p̄ſbyt̄ de ſacerdotali ꝓſapia ſtirps nobil' ꝓgenies: ꝛ generatio q̄ ꝓcul ſtipat̄ ꝛ ſpargit̄ vſq̄ ī poſteros:excellebat eñ olim ꝓſapia ſacerdotal' ſtirpē regiā.vt ptꝫ de ma.ꝛ ob.ſolite.in.§.potuiſſes.vbi ōt papa Innocētius ad illuſtrē Cōſtantinopolitanū imꝑatoꝛē in hec ꝛba.Potuiſſes aūt p̄rogatiuā ſacerdotij ex eo itelligere pot⁹ q̄ eſt dictū nō a q̄li bet ſupple hoīe.ſꝫ a deo nō regi ſꝫ ſacerdoti.nec de regia ſtirpe.ſꝫ de ſacerdotali ꝓſapia deſcēdēti ō ſacerdotib⁹: vicꝫ q̄ erāt monarche.ecce p̄ſtituti te ſup gētes ꝛ reḡ.vt enellas.ꝛ diſſipes.edifices et plātes.ſeq̄t in integra dn̄s nō detrahes.i.ſacerdotib⁹ ꝛ p̄ncipib⁹ ꝑpli tui nō maledices:ecce q̄ ſacerdotes regib⁹ aūponēs iſtos deos:ꝛ alios p̄ncipes appellauit: ꝛ h̄ ōt hoſtiaꝫ.ī glo.ſua.oli fuit honorabile naſci de ꝓſapia ſacerdotū.ſꝫ hodie ignominoſū. Jtē ōt Beda vbi.ſ.ſi eñ fraternita tē vīaꝫ audire delectat q̄s ſit Abia.de cui⁹ vice Zacharias gen⁹ duxiſſe ꝓhibet:h̄ tpib⁹ dauid ſūm⁹ erat ſacerdos: ꝛ ſic ibidē ꝓpagatio generiꝫ eiuſdē p̄curſoriꝫ penit⁹ p eūdez deſcribit̄ Antiq̄ eñ tpe ꝛ maioꝝ erat ꝓſuetudo.vt rex eēt ꝑ pōtifex ꝛ ſacerdos.vñ ꝛ romāoꝝ imꝑatores dicebāt̄ pōtifices.vt.xxj.di.cleros.x.di.de capitlis.vñ.j.Pet.ij.vos eſtis gen⁹ electū regale ſacerdotiū. de ſaē vnc.c.vno.§.quia vero:ꝛ in dieb⁹ cōceptionis ſaluatoriꝫ ꝛ p̄curſoris ſacerdotalis trib⁹ et regia erant ꝓmixte.vt dicit mgr̄ in hiſtoꝝ.de cōceptione ſaluatoris: ꝛ oīes de iſtis trib⁹ nobiles dicti ſunt ꝛ noīati:ꝛ ita cōiter dicere poſſum⁹ de mlt̄iſ ſctis. vt ibidē de Nicolao Jodoco Katherina Cecilia Barbara ꝛc̄.ac alijs innūerabilib⁹ athletiꝫ fideiq̄ triūphatoribꝰ. ō q̄ꝝ mlt̄i plici geſtoꝝ hiſtoria ꝑte tua diffuſi⁹ ſi placꝫ occupet̄ ſagacitaꝫ mēoria.ī boc aūt.q: dixiſti.q̄ in

ecclia triūphanti nō sit psonaꝝ acceptio distincta. quo ad ꝑ nō multū psisto. hoc nouit ille cuius ocli indiligētes se: z sup timētes eū Eccī.xxxiij. qz illic reddit cuilibz iuxta opa sua. z si inq̄tates obꝛuauerūt nobiles z potētes tormēta potent patient. vt ꝺr Jero. viij. q. j. illō. z scribitur. Sap. vj. z predictū est. s. c. ij. Et si pōtifex ꝑ est sacerdos maxim⁹ int frēs suos sup caput. cui⁹ fusū est vnctiōis oleū deliqrit acrius puniet. vt Leuit. xxj. z sup oēm supbū z excelsuz: et sup oēz arrogātē exaltabit dñs: z curuabit subimitas hoiz: z būliabit fortitudo viroꝝ Esa. ij.

Rusticus Et vnde hoc scis.

Nobil. Nōne freqnter audiuisti de diuite sepulto in inferno Luc. xvj. De cui⁹ cruciat⁹ stimulo z sitis inextinguibilis lamēto hodie ꝓpetuecꝫ duraturo nulli chīanoꝝ/licet dubitare de psenti seculo: z insup scribit de Tātalo Xione z Tycio ꝙ Boe. iij. de cō. metro. xij. Nā Tantal⁹ rex Lhorinthioruz fuit numen deoꝝ: qs inuitauerat volēs expiri epul deficiētibꝫ Pelopē filiū suū eis apponit comedendū. sed cūctꝭ abstinētibꝫ Ceres q̄ fuit filia Junonis z Jouis. humez eius excidit quē cū ꝺñ ꝙ mercuriū ad supos reuocare vellēt eburneus est ei humer⁹ restitut⁹. Tātal⁹ aūt ꝓ tāto cōmisso apō inferos talit punit. vt in medijs vndis: z in medijs copijs pomoꝝ: z vict⁹ siti z fame deficere videat. qz vñ z vict⁹ fugiūt apprehendere cupientē. Unde Orosius in sermonibꝫ Tantale q̄d rides mutato noīe de te fabla narrat. ſz Yxion prim⁹ in grecia gliaz regni affectās sibi centū eq̄tes prim⁹ hoīm acq̄siuit. vñ Centaur⁹ dict⁹: z idem cū filie sue vxori Yponi dotē daret inuit⁹ socez suū fraudulent inuitauit: z misit in foueā igne repletā: z desup cinere tectā et qz socez suū talit extinxit pfid⁹ ignibꝫ infernalibꝫ ꝓpetuo tradit cruciād⁹. sed Tycius filius terre ex corporis magnitudie noue iugera occupās iacēdo Latonē nobilē mulierē ꝓcabat. vñ Apollo filius Latone ipm sagittis interfecit: z nihilomin⁹ apō inferos sic est ꝓdempnat⁹. vt vultur fibris semp renascētibꝫ iecur eius comedat. vñ Ouidius de pontꝭ. sic in ꝓsumptū Tici semꝓqꝫ renascēs nō perit. vt possit sepe pire iecur. his addere poterꝭ Thedoricū de verona qui silr visus est in igne je

Rusticus Et tu dixisti de q̄zundā malorꝝ penis inquantū tibi ꝓ bēnali. de q̄. s. c. xiij.

Nobilis scpturas constare poterit: z q̄d dicis de bonoꝝ gaudijs aut munere sempiterne retributionis

Nobilis Nō est de foro facultatꝭ nr̄e. de ꝑ mltiplicit loquēdo. ſz qz ꝺr Bonifaci⁹. viij. in. c. gliosus. de reli. z vene. sanct. li. vj. Qꝝ dñs cūctos mīstros suos magnifice altꝭ decorat honoribꝫ: z celestꝭ efficit celestis btitudis possessiōes. Jll tñ vt dignis digna repēda potioribꝫ accolit insignijs dignitatū z ꝓmioꝝ vberiori retributiōe ꝓsequit q̄s digniores: z cōmendat ingentior excellentia meritorū. hec ibi. sed q̄ z qual sit illa excellētia apō illū q̄ dixit. In domo ꝑis mei māsiōes plures sūt Joh. xiij. et ipe nouit. pscrutāti tñ ꝓstat. qꝝ hunc textū Bonifacij cler⁹ mime pensat: z sctoꝝ merita taliter ꝙ sua festa declarat. vt q̄ pinguior est in distributiōe q̄ttidiana vel macrior. hunc būliat z hūc exaltat: z talit vidi. qꝝ quedā ecclia sctm Franciscū frēz rusticanū maiori int natos mulierꝝ festinādo coeq̄re solebat. qz in pūijs plus soluebat. ſz q̄d de ꝑ nup q̄ndā cōposui collationē. in qua ꝓ z cōtra rationes z rationū videbis altercationem.

De eo qꝝ principes et nobiles p̄ ceteris ꝙ astra z sidera ac ꝓdigia ī celo z ī terra fuerint psignti. Capitlm vicesimūsextū Ait rustic⁹.

Bene cōtentoz gta ꝓcepisse colloq̄a q̄d de nobilibꝫ z nobilitatꝭ ꝓditiōe vtraqꝫ tenet ecclia. Nunc cōpellor āmiratiōe tanta talit. vt querā. ex q̄ sup dixisti nobiles apud deū z hoīes fore psignos: z insup. qꝝ ipis sol z luna ceteraqꝫ sidera mirādo mīstrauit in q̄ nouim⁹ si fozet ita tles mirabilit ꝓnotatos. Utrū altissim⁹ nature monarcha. Necnō ipa mirāte natura nobiles ꝑ pplaribꝫ. in q̄busdā ꝓdigijs z signis mōstruosis: aut ammiratiōe dignis psignauerit in terrꝭ: aut ī astrorum figuris.

Nobilis Sane Plinius inq̄t phus ad Lornelū asianū/prauū ac maluz est hoīem nō āmirari āmiratiōe dignissimū. Unde si hanc āmirationis questionē in mediū non ꝓduxisses oēs phoꝝ ꝙ te traditiōes bacten⁹ introductoruz quoꝝū ꝓpriū est āmirari in te mīme radicatas oñdisses. Unde ꝓtinent si saltē sagacitas tue rusticitatis ꝓpenderit mōstruosa p̄cipies z hoc ꝙ sacraꝝ historiarū seu poetaꝝ autores z scribas aut expiētiaꝝ exptaꝝ rez demōstratiōes intantū qꝝ patebit cuilibz scripturas pscrutāti. qꝝ structura sideꝝ astroꝝ machia: totaqꝫ tre massa in psonaꝝ magtū ꝓmotiōe singlariū talit videt cō moueri tāqꝫ in vniuersitatꝭ: aut īmensoꝝ mltitudis ꝓploꝝ desolatiōe: aut euectōe cernūt treri.

Capitulum

Ac si diceremus. q̄ de vno solo principe: quo ad vnā: z de vniuſ puincie seu regni: aut infinite multitudīs ꝓlorū: quo ad alias ptes: q̄ntū ad hmōi pdigia cādez facim⁹ ꝓportōis cōparationē et idem discretiōis iudiciū. de bis pariter ꝯuari volum⁹ quo ad signoꝝ z pdigioꝝ demōstrationē. z put pmissum⁹. s. c. vij. dū dixim⁹. quē sidera spectāt astra mirant ꝛc. hic plenī⁹ ꝓsequamur. z ꝓprijssime subiūgaz: salua tñ semp cōditoris almi sideꝝ. cuiꝰ magnitudis nō est finis ineffabili magnificētia: z tā euidēt ad creatorē z sue creature tñ laudis pulchritudinē. de sepedicte generose nobilitatis loq̄r in gētia dicēdo. Cuiꝰ fortī potētie genu curuant oia celestia terrestria nutu fatent subdita. Occasuz sol custodiēs lunā pallorē retinens cādor in astris relucēs certos obſuat limites. vt ecce videꝫ p hystoriaꝝ ꝯtinuatiōes: q̄s si nō posuerim⁹ pcise iuxta tpm etates. applicationē tñ ordinauī⁹ ꝯm materiaꝝ siſilitudīes. aut psonaꝝ magnimitates. de q̄ sis mēor ne nos reprehendas ꝓpt tpm trāspositiōes: ecce nobil'iste Abraā de vxore sterili Sara habuit filiū cuiꝰ nomē erat Ysaac. cuiꝰ vxor Rebecca silr infecūda. vt Heñ. xxv. Demū nutu diuino portabat gemios i vtero frēs añ ort⁹ ꝓncipia bellatores certātes filios. mr̄ aūt ꝓus sentit q̄ nouit. añ patr̄ q̄ videt. añ sustinet q̄ agnoscit/ licuit filioꝝ bella sentire. q̄s nōdū licuit genera re. certamē inr̄ frēs i vtero gerr̄ bellū int̄ innatos ꝓmittr̄. mr̄na viscera q̄tiunt. nec ad ort⁹ ꝓncipia ꝓperat. sz añ ꝓncipia certamia celebrant. vt q̄d ista certamia ꝺsignerit adultꝫ fribꝰ vox patria ꝓphetizādo demōstrauit. dū diceret ad vnū de ill'/ vicz Jacob/ post genitū duz bñdictionē ꝓmogēiture furtiue abstulerat: z frēz Esau decepat post mlta: z ꝯuēt tibi ꝓpl'i z adorēt te tribꝰ. esto dñs frm̄ tuoꝝ. z ꝛc. Heñ. xxvij. z. s. dictū est. c. viij. put factū est. q̄ ꝓdixerat dñs ad Rebeccā duo i vtero tuo sunt ꝓpl'i: z due gētes de vētre tuo diuidēt: z ꝓpl'us ꝓpl'm superabit: z maior ꝯuiet mīori. hec nimis mirāda. sz hystorie freq̄ntate repetitio freq̄ntantiꝫ mira nō reddit ꝓpendēda. Itē put legit'. j. Mach. j. z ibidē p mgr̄m in hystoꝝ. z ꝓprie i li. de alexādro magno. q̄ dū. xij. cēt annoꝝ videret bucifalū equū in cācell' ferreis ꝓstrictū. vinos boīes laniantē z deuorantē / et p̄ mira sue crudelitatꝫ ferocitate q̄buslibz in accessibilē mox ipm in oīm gentiū āmiratiōnē apprehendit: z p manꝰ suas sellatū. frenatū z capistratū sibi mansuetissimū arbitrio suo plene domatū applicauit. quē z bucifalꝰ nutu mōstruoso tanq̄ dñm p̄ ceteris q̄buscūq̄ z mgr̄m obedienter recognouit. de quo q̄dez bucifalo dixim⁹. s. c. xj. Itē ꝓut narrat supdictꝰ mgr̄ in hystoꝝ. Rem cōmendatiōe cōmemoratiōis mōstruose ꝓdignā. Ex eidē nobilissimo alexādro magno lo q̄bant arbores solꝫ z lune sibiq̄ sue mortꝫ tēpus p̄nosticātes vicine. q̄ ꝓseq̄nter ingruēte subito facta fuerūt tonitrua z fulgura/ necnō terremotꝰ magnꝰ: z intantū. q̄ p vniuersū mūdū ꝓmulgatꝰ est tātu magnifici viri mūdi potētiorꝫ interritꝰ: z mox p̄cesserat eius obitū p̄tentuosuz signū/ vicz r̄m Jsiō. Ethi. xj. c. iij. q̄ ex muliere natū est mōstruz. q̄ō supiores ptes boīs. sz mortuam z inferiores diuersaꝝ bestiaꝝ. sed viuētes significasse repentinā regꝫ. vt p̄mittr̄ interfectionē. Fuerūt aūt arbores solꝫ z lune p̄notate in india maiori: z dū sol oriebat r̄m mgr̄z pdictū. et splendor summitatē arboꝝ tāgebat vsq̄ ad radices ꝺcutiebant: z tūc respōsa petētib⁹ dabant. Unde scribit in hystoꝝ. supdicti Alexandri dum ambulabat p siluā q̄ndaz seorsuz segregatꝰ a ꝓpl'o suo dixit q̄dez senex. q̄ duxit eū. Alexander inq̄t respice sursum: z q̄cunq̄ scire volueris in corde tuo reuoluc. sed palam noli aliq̄d reuelare. Erāt aūt ipsi arbores excelse valde. Arbor aūt solis habebat folia vt auꝝ purissimū rubicūda z fulgida. Arbor vero lune habebat folia alba vt argentū clarissima. Dictū est aūt p senem Alexandro. q̄ arbor solis indico r̄mone respōsionem reciperet: z greco termīaret. alter vero greco inchoaret: z indica respōsione cessaret. put factū est: z sic prima arbor Alexandrū in terra sua nō reuersuꝝ asseruit: z sc̄da ꝓtulit. de quo cōfidis mortis pocula dabit: z euētus rerum veraciter singula taliter ꝓuenisse demōstrauit. Itē Fenix auis vnica toti mūdo rarissima se ꝓspectib⁹ Alexandri benigne repsentauit amenissima Itē r̄m Jsiō. p̄dictū. lib. q̄. s. Xerxen potētiss. mi regꝫ grecoꝝ tpe vulpis ex equa creabatur subito solui regnū eiusdem ꝓtendit. Item Mauricij impatoris tempore: z in diebus Greg. pape quedā mulier apud Dacinū peperit infantē sine oculis/ sine brachijs/ sine manib⁹/ z infra lumbos dirigebatur in caudā piscis: z subito imperator predictus vir vtiq̄ constans qui per annoꝝ viginti rexerat oīm laude dignus: a Foca milite suo cōcer mr̄ interempt⁹. q̄ quidē miles in ipio sibi fuit substitut⁹. de q̄. s. c. xvij. mentionē fecim⁹. Itē tpe Cōstantini. vj. impatorꝫ q̄ reguerat p ānos decē potētissime: z solē obcecatꝰ. xvij. diebꝫ: z iñ mox ipator videbat vita fūctꝰ. Itē tpe Lotharij. ij. impatorꝫ factꝰ ē sol sic̄ sanguis z cedes hoīm seq̄bat innūerabiliū horribiliꝫ. Item tpe Henrici. iij. impatoris q̄ rexerat magnifice. xlix. annis z circa fines tpm suoꝝ porca

quedā enixa est porcellū faciē hoīs habentē. z gallina ꝓcreauit pullū ꝯtuor pedib⁹ ꝓgredientem. z quidā nobil⁹ potens curial' eiusdē impatoris in q̄daz ꝓuincia innūerabili. vicz. gliriuz et muriū multitudie fuit circūuallat⁹. Demū post multas vexatiões ad mare ꝑ classem ꝓductus nō ꝓfecit. sed muriū mlt'itudo sequentiū nauē corrodendo nautas piclitare cepit. Unde dum desperātes ad terrā reuersi fuerāt. ipse nobil'a muribꝫ deuorat⁹ occubuit. z ꝑ anno impator regnū vita funct⁹ finiuit. Itē Lotharij impatoris tpe. q̄ fuerat duꝫ saxonie. quedā mulier ꝓtulit parū nimis mōstruosuz. qꝫ spēs hoīs z canis itegrrie corpib⁹ ꝓiūct⁹ dorso ꝓnexis. z dorsū spina solidissime ꝓglutiat⁹. z mox seq̄bat mos impatoris. Hūc reuertamur ad hist'oriaꝫ antiq̄ꝫ notandā recitationē. z pūctib⁹ applicandā. Hā miranda: necnō stupēda de Moyse duce nobili electo ꝑ dñm. vt dictū est. s. c. vij. Ostensa sunt in celo z in terra indurato regi Pharaoni signa ꝓdigiaq̄ mōstruosa. put ptz. Exo. c. v. z sequētib⁹. Itez tpe eiusdē Moysi floruit Hercl'es. put dicit mgr in hist'oꝛ. de q̄ viro nobilissimo scribit int' cetera Boe. de cō. iij. circa finē mōstruosū ꝓdigiū duz ōt. Ultim⁹ celū laboꝛ inflexo sustulit collo z c. Ex ita factū fore narrāt poete. Quidam gigas noīe Athlas sustinuit celū ex pte occidētis ne rueret. z interdū fessus herculē posu it loco sui. vt sustineret tantā poli machinā. Unde Ouidius ep'laꝫ. Ex te latuꝫ est celū ꝓius ipse tulisti. Hercli supposito sidera fulsit athlas. sed hui⁹ verū intellectū vide ꝑ Jsiō. Ethi. xiij c. vlt. ℣. caleps mons. Item Hercules vicit Antheū regē libie. hic etiā cerbeꝫ canē infernalez habentē tria capita ꝑ crura traxit ab inferno Item ydrā serpentē in lerna palude grecie vno capite truncauit. z moꝫ duo succreuer't. Item duos leones occidit. z vno spiramīe ꝑcurrebat stadium q̄ erat. c. xxv. pedū. Itē duz idē hercules puerul⁹ iaceret in cunabul' Juno filia Saturni oēs filios Jouis. ꝑter Mercuriū odio habuit. vnde Herculē moꝛi desiderauit. z duos serpētes ad cunabulū hercul' transmisit/q̄s puer manib⁹ suis moꝫ interemit. ex cui⁹ vagitu sollicitudo parentū excitata serpentes iugulatos manib⁹ pueri virilit' cōstrictos inuenit. hos z alios in vita sua plures act⁹ miracl'osos ꝑfecit. q̄s Boet⁹ sūmarie loco p̄dicto ꝑ metra pstringit. Item de Enea viro nobili pioq̄ fortissimo narrat Virgilius. ad laudē Octauiani augusti. q̄ de genere suo fer' descēdisse. q̄ int' mlta mirāda miracl'oꝛ gesta cumeā ꝓsuluit Sibillā. cū q̄ vi uus abijt ad iferos. ibidēq̄ latētia cūcta plustrauit. z reuertēs retulit. deinde tādē in italiā, pue uiēs. hostiū tyberijs ingress⁹ latini regi filiā duxit vxorē. z ex ea Siluiā genuit: ac mlta passim maglia ꝑpetrauit. Itē ōt Oroſius. q̄ āno ab vrbe ꝓdita q̄ngētesimo. xlvj. dū scipio secūdū punicū bellū ꝓmiserat cū hannibale duce kartaginēse. q̄ de sol'cuiib⁹ suis centū vigīti milia. z exterorū gentib⁹ innūerabilib⁹ q̄z ꝓnceps fuerat celis amiserat. ita q̄ cū quattuoꝛ milib⁹ vix euaserit. q̄ ꝑ bellū dira ꝑcesserūt, pdigia. qꝛ sol vis⁹ est minoꝛ parma. i. scuto breuissimo. Itē solem pugnasse cū lūa z lunas duas sil'oꝛtas. z duo scuta sanguīez sudasse. z cruētas spicas i corbes cecidisse. Itē ꝓut refert Ualerius maxim⁹ memoraliū. li. j. c. iij. q̄ Atho rex lacedemonioꝛ bel latur⁹ cum grecꝫ ꝓgregatis suis gētib⁹ refectiõe grādi ꝑata cūctꝫ suis armigerꝫ discūbentibus. in eiusdē regis mēsa spēlū patenter vinū semel. sed iterū z tercio ꝓuersum est in sanguinē/vniuersis stupentib⁹ occasione cuius regem periclituruꝫ. ꝓut dolenter in eodem bello dire moꝛtis iaculo succubuit cōiectoꝛes moꝫ vaticinati sunt. sic similiter. vt refert Sigibertus in cronicis suis fluuius Tholose ciuitatis visibiliter mutatus est in sanguinem. z subsequēter eadez ciuitas passa cōcernitur miserabilis subuersionis desolationem sic ꝓpe castrum Mellingen quondam ducis Austrie. nunc sub dominio gentis switensiū in flumine Rusa de ꝓpe vide bant incole. bis dieb⁹ erumpentē violenter cruoꝛis riuulū segregatim in altum hoꝛroꝛe ꝑterriti scaturizantem. Item refert idem Ualerius. lib. vij. c. j. de nobilissima virgine Tullia nomie regis Lachaicarū filia/que ꝑ sibi criminis illati purgatiõe publica aquā cribꝛo de sue habitationis māsure sine diminutiõis effusiõe detulit ad ꝓncipis tentoꝛia. Item idem Ualerius. lib. j. c. j. similiter narrat de nobili virgie Emilia regis filia Tessalie. que ꝑ sue virginitatis inuiolate clara demonstratiõe carbasum. hoc est velum nauis manu percussit. z ignis flammā lucu lenter extoꝛsit. Item Acrisius nobilis rex arginoꝛū. vt scribit Therentius accepto per deos suos respōso. q̄ per ꝓlem filie Danes esset destruendus. ipsam filiā in Enea Turci hominū et canū apposita custodia cōcludebat. sed iupiter cōuersus est in aureū imbrē: per tegularum rimas in sinū Danes filie sue dimisit impluendo. z ipam impꝛegnauit. quo cōperto per patrez entra archā ꝓclusit. z in mari ꝑcipitauit. z ad italiā casu delata ꝑ piscatoꝛē repta pepit filiū Perseū noīe. z extūc Italo rege fuit oblata. q̄ nutriuit Perseū elegantissime, pfectū. q̄ tādē iuxta vati

cinium acrisiũ auum suum destruxit. sed vt narrat poeta ꝛ fictio Perseus missus a Polidente
rege interfectis gorgonibꝫ auum suũ Acrisiũ obiecto sibi capite gorgonis in saxũ ꝓuertit Uñ
Genealogia supꝫ fabl'as poetarũ dicit ex Ioue ꝯcipiẽs Ephaphũ parit Ynachis yo. nascit ex
Ephapho belus cognoie ꝓscus / ex belo dones egiscus Ninus abasꝫ. Itẽ in diebꝫ Aiothꝫ
filij Bera gemini q̃ vtraꝫ manu ꝓ dextra vtebat. Judi. iij. floruerũt nobilissime gorgones et
tres fuerũt sorores pulchre nimis / vicz stẽnio Euriale ꝛ Meduſa filie Phorci regis ꝛ Crety
dis Nimphe vno tñ oc'o inuicẽ vtentes / quicq̃d viderũt in lapidẽ ꝓterũt: patre mortuo Me
dusa regnũ possedit / q̃ licet a pluribꝫ ꝓcareꝫ Neptunꝰ tñ primꝰ cũ ea in tẽplo ꝯcubuit minuer
ue / que ꝓter hoc crimẽ ꝛ forme iactantiã crines eius in serpẽtes mutauit / ꝛ ꝓ eas hmõi defor
mitas absterneret: hanc Perseus filius Jouis ꝛ Dane a Poledecte rege filio magnetis missus
volens in aere vitreo clipeo a minerua recepto ne a Gorgone posset videri inceptoꝫ in ꝑmis
fortinidũ lumie interfecit. de cuiꝰ sanguĩe diuersi serpentes sunt creati. Unde Lucanꝰ. lib. ix.
Swalebant late phorcinidos arna medusse / de vtero etiã Meduse Pegasus exiuit. q̃ Aonio
mõte Boetie vngula ꝓduxit fontẽ castalũ seu pegasum seu Elyconiũ apollini / ꝛ musis cõse
cratũ. de q̃ poete musarũ sacerdotes bibere memorant. Dicebant aũt gorgones. qz insula gor
gonidis de finibꝫ hispanie fuerãt exorte. Item Admethus rex grecie filius fereti alcesca petiit
vxorẽ cuiꝰ pater edictũ ꝓposuerat vt hanc haberet. si q̃s duas feras dispares suo currui ꝯiuga
ret. Uñ Admetꝰ Apollinis ꝛ herculis auxilio currui aprũ ꝛ leonẽ iungens ipsaꝫ accepit in vxo
rem / ꝛ cũ ad methodies mortẽ ueniret / rñsuꝫ accepit a dijs suis. q̃ adhuc victurꝰ esset si q̃s ꝑ
eo mori vellet sciẽter ꝛ libenter q̃ audito acesta ꝑdicta ꝑ ipso viro suo mortẽ sustinuit. de q̃ tñ ad
methus doleret Hercules dum cerberũ canem infernalẽ ab inferis. put predictuꝫ est traheret
etiã alcestã reddit marito. Unde Ouidius de arte amãdi / fata ferstigade ꝯiũx pegasta redemit.
Item Hida rex peciꝫ tab apolline. vt oñe q̃ tangeret auꝝ fieret / q̃ ꝯcesso cibũ sumere nõ po
tuit q̃n in auꝝ mutareꝫ. Unde anxius metu mortẽ impetrauit ꝑcibꝫ ab apolline tale rñsum. vt
si ter ī pactulũ fluuiũ mergereꝫ caput suũ a pena libereret. q̃ facto fluuiꝰ ide ferꝫ aureas arenas
hẽ. Unde Ouidius magnꝰ in. xi. ac silenꝰ abest titubãs armisqꝫ meroqꝫ. Itẽ Romulꝰ nobil'
vrb rome ꝯditor hastã suaꝫ in auẽtino seu palentino mõte surſuꝫ terre ꝓfixit q̃ in arborẽ vicz
cornũ legiꝫ creuisse ꝛ frõduisse. Uñ Ouidius maximꝰ in vlt. vt ve palatinis herẽtibꝫ collibus
olim cũ subita vidit frõdescere Romulꝰ hastã / hoc idẽ legiꝫ de Karolo magno tãqꝫ chꝛianissi
mo ꝓncipe diuinitꝰ oñsum / ꝛ ꝫ tam mirabile in oculis apparet pactũ. put fuit in illo tiran
no seuissimo mõstruose ꝑpensatũ. Item coronеus nobil' ꝛ clarꝰ tellure habuit filiã pulcherri
mã / quẽ Neptunꝰ ꝓnceps filius Saturni regꝫ italie stuprare voluit. sed ipsa supis inuocatis
mutata est in cornicẽ / ꝛ posita in tutelã minerue. Uñ Ouidius maximꝰ in. ij. pulchrior in tota
q̃ lacissea coronis nõ fuit emonia. Itẽ in eodẽ enchor ꝛ data sũ comes in culpata minerue. Itẽ
Acheon nepos cathini seu filius filie sue q̃ fuit fundator thebee ciuitatꝫ in grecia / ꝛ thebe in
egipto q̃ Acheon nobil' iuuenis venatũ ambulans dianã illustrẽ virginẽ sine veste balneantẽ
casualiter videbat. Unde ab ipsa ꝑfusus aqua in ceruũ mutatꝰ / ꝛ mox a suis canibꝫ fuit dilace
ratꝰ. Uñ Ouidiꝰ maximꝰ in. iij. Acheon ego sum dñm cognoscite vr̃m. Item duꝫ plebus siue
apollo in odiũ Crocopij monstrũ serpentini corporis ꝛ hũani vultꝰ ad deuastandũ agros ci
tatẽ grecie / ab inferis emisisset Corebus ꝓnceps ꝑstanti magnanimitate occidit eũ serpentẽ
in porta ciuitatꝫ. Uñ phebus aere corrupto pestẽ argis inuisit donec Corebꝫ ab eo veniã impe
trauit. Unde Ouidius in ibicꝫ inqꝫ tuos ea pestis eat / eꝫ dextra Corebi vicit. Item Satur
nus rex italie / cum phillera nobili muliebre cõcubens / et presentiã Cybeles vxoris sue ꝛ regi
ne supueniẽtis timens ꝑsus est in equũ. vnde natus est Chyron semibomo / ꝛ semieqꝰ qui
in pelio thesalie mõte nutritꝰ / ꝛ euersus in homis effigiẽ ꝛ regnauit elegant. Jstius festa di
cunt saturnalia in q̃bꝫ homies iocũde ꝯuiuabant ꝛ voluptuose dicebãt ꝛ faciebant oia ꝓ sua
volũtate sub isto etiã saturno rege. qz homies naturalẽ modũ viuẽdi paꝝ vel nbil exceſſerunt
secla fuisse aurea memorant. Unde Ouidius maximus in ꝓmo aurea ꝓma sata est etas q̃ vi
dice nllo / ꝛ paulo post postqꝫ saturno tenebra in tartara misso sub Joue mũdꝰ erat. Itẽ scribit
Dares historiogꝑhus de bello troiano ꝝ. q̃ in eodẽ exercitu ꝯ grecos erat sagittariꝰ ab vmbli
co sursum. vt hõ / ꝛ inferi erat equus / totꝰ tñ eq̃na pelle coopatꝰ / faciẽ hñs. q. humanã totaliter
igniti coloris rubeã. vocẽ hinnibilẽ. oc'os vt ignis ardens. nullo vestitꝰ armoꝝ tutela. arcũ ge
rens ꝛ pharatrã ꝛ ante ꝛ retro ꝛ vndicũqꝫ sagittꝫ hostes afflixit acerrie ꝛ vno bello multitudinẽ

grecoꝝ ꝓstrauit quē finalit diomedes rex celidonie supauit. Item Lypius dux romanꝰ bellator illustrissimꝰ/dum rediret victor ab hostib⁹ sensit faciē suam cornutā.put legimꝰ de Moyse Exo.xxxiiij. Unde romanꝰ ꝓlus ⁊ ꝓceres de ꝟ multū stupefacti: ⁊ fecerūt sibi honorabile munus.put dicit Ouidius maximꝰ in.xv. Ruris honorati tantū tibi cipe dederūt / q̄ntū depso subiectis bobus aratro cōplecti posses ⁊c. Item hermofroditꝰ Mercurij ⁊ Ueneris filius nobilis ⁊ pulcherrimꝰ.quē Naydes ydeis enutriuere sub antris factꝰ.xv.annoꝝ cepit ꝑ diuersa loca vagari: ⁊ veniē s ad vbē licie Larras noie visꝰ fuit ⁊ amatꝰ a Nayde q̄ dicta est Salmacis ꝓncipissa eiusdē loci/q̄ dū videret pulchritudinē corporis sui in fonte quodā vbi nudꝰ balneabat ipm quasi amēs facta ꝑ amore repētino cū ipso luctari cepit: ipso aūt reluctāte ⁊ nō ꝓsentiente/tandē nutu deoꝝ mixta duoꝝ corpora iūgunt.faciesq̄ illi inducit vna: ⁊ sic nec vir nec femīa.sed vtrūq; ⁊ hermofrodito petēte factū est. vt q̄squis in hos fontes vir venerit exeat semiuir. Uñ Ouidiꝰ maximꝰ in q̄rto.vñ sic infamis quare malescētib⁹ vndis Salmacꝫ eueruet. Item idē in vlt. Cui nō audita est obscene salmacis vnda. Ab illi hactenus hermofrodite sunt denoiati. de q̄b⁹ dicit.iij.q.iij.§. Itē hermofroditꝰ/⁊ an ꝫbant cū viro vel muliere. vel cō sequēter cū ambob⁹/⁊ an possint ordinari ibidē/⁊ inter infames ponit/⁊ aduocatꝰ esse nō pōt iij.q.vij.§.in digestꝫ. Itē testis in testamēto ꝓm leges esse non pōt. sed in iudicio. insti.ō testa.§. testes.xv.q.iij.de crimie. Sed hec nihil ad ꝓpositū. Itē Ligdus fuit quidā nobil ⁊ illustris vb̄ Creceñ.incola: ⁊ diues valde q̄ vxori sue thelethuse guide optauit. vt masculū pareret ꝑcipiēs. vt necaret feminā q̄ismō ꝓcreatā/⁊ isti vxori dea ysis de nocte cū mag̃ pompa numinū apparens suadet. vt quicq̄d pateat nutriat. Uñ pepit femellā/quā fingit esse masculū ꝓscia nutrice/⁊ ista de aui noie Yphis noiat. cui in.xij.anno pat gaudens/pulcherrimā despōsauit famellā Ianchen noie filiā thelesij creteñ. ciuis tandē yphis ardent amās Ianchen suā spōsaz dolens se fore famellā.sed fauore ysidis dee implorate de tēplo rediens de femīa fit vir indubitatus/sic nuptie celebrant potiq̄ sua puer yphis yanithe vxore. Uñ Ouidius maximꝰ i.ix. prima gnosiaco Nam quondā phestia regno ꝓgenuit tellꝰ ignotū noie Ligdū. Itē legimus q̄ Messapus calaber rex apulie Neptuni regis filiꝰ tantā a dijs immortalib⁹. vt ferē meruit gr̄am.q̄ nō potuit sterni ferro vel igne cremari etiā trucidissimo. Uñ virgiliꝰ in.vij.eneidarū. ac messapus equū domit neptunia ꝓles/quē neq; fas igni cuiq; nec sternere ferro. Itē Orion tādicti neptuni regis filius cui ꝓcessuz fuit a superi.vt sup fluctꝰ maris curreret/⁊ in terra sicut piclus vel piclo sup aristes segetū sine lesione aut culmoꝝ recuruatiōe currebat. de q̄ Lucanꝰ facē mentionē dū ōt Terre auxilia perūt immisso scorpione/quē iupit translatū fecē signū tēpestatis. Itē Mucius nobilissimꝰ romanꝰ cū q̄busdā sibi coherētib⁹ iurauerat se regē ꝑ semīa q̄ romā potent obsederat/⁊ castris suis cinxerat infectuꝝ.sed dū castra regis violent intrauerat captꝰ ꝑ viros armoꝝ strēnuissimos/⁊ duz votū suum ādimplere nō poterat.put ꝓposuerat requisitꝰ a rege q̄d ptenderit. vñ ꝓ rñsione manū in pūtia regis ignib⁹ imposuit/⁊ sine tremore q̄usq; penit⁹ fuerat ꝓcremata firmit ꝓtinuit dicēs ad regē En scias quē vix effugerī. Idē triceti viri nobiles rōani iurauim⁹ int quos ego sū solꝰ inclite potētie tue pūtatꝰ. igit Prosenna rex tanti viri patiētia motꝰ eundē abire fecē/⁊ penit⁹ illico ab vrb obsidiōe recessit. Itē Pandion rex athenaꝝ duas habuit filias/mire pulchritudine redimitas/vicz prognen ⁊ philomenā sed Terreꝰ rex tracū terre Progne accepit in vxorē ⁊ impetrauit vt sororꝰ sua Philomena veniret in domū suā visura sororis sue gr̄iaz ⁊ honorē quā in itinere ꝓducēdo corrupit ⁊ linguā ei abscidit ne factū indicaret.sed philomena factū i veste scripsit ⁊ acu depinxit:⁊ sorori trāsmisit. soror itaq; irata suū filiū/vicz Itin occidit/⁊ terreo marito comedendū apponit/itaq; ꝑ hmōi facinore terreus in vpupā ⁊ Itis filius in phasionē/⁊ progne in arundinē/⁊ philomena in auē sui noīs transmutant. Uñ Ouidius de ponto cū bene sit clause Canea pandione nate ⁊c. Itē Vulcanꝰ magnificoꝝ opeꝝ exercitatoꝝ Junonis regine filius/sine viri semīe degenitalibus sue mr̄is ꝓductꝰ fuerat/tñ deformis fuscus claudꝰ ⁊ in lempno insula absunt heo nutritꝰ et rectoꝝ ciclopū/⁊ ipse est vulcanꝰ q̄ ad placitū Jouis fulmīa fabricauit/⁊ mineruā in vxorez sibi ꝑ Jouē oblatā reluctauit ⁊ mirāda ꝓfecit/q̄ nihil ad ꝓpositū nr̄m. de quo Ouidius maximus in.ij. vltra mediū. Uñ scribit in Genealogia deoꝝ vulcani flāma fit cresia cornicīata ⁊c. Itē illustris Eolus rex a dijs immortalib⁹ obtinuit ⁊ esset dñs ventoꝝ/⁊ ipse fuit ypote regis filius/⁊ proauꝰ vlixis cui ꝑ nepoti suo vlixi a Troia redimiti ventos aduersos sibi qualitercunq; ꝓuenturos dedit in vtrib⁹ absc̄oditos/⁊ cum sine impedimēto ꝓpe patere littora gue-

nisset cōmilitones ⁊ socij visis hmōi plenius vtriby putauerūt pecuniā fore recondita. Ūñ dor miente vlixe dissoluerūt veteros/ ⁊ mox importune venti penit⁹ cernebātur aduersi/ ⁊ carbasis inflatis egressi naues amouerūt eosq; p transuersuz vsq; ad regna anthipatj lanij regis listrigonū compulerūt/missis itaq; quattuor nuptijs ad eūdez regem ab vlixe qui hospitiū implorarent duo ab eodē rege deuorati sunt: sed duo reuersi tante cladis nūcij fugā vlixi suaserūt: et iam anthipates collectis suis ciuiby aderat a q̄by nauis vlixis ceteris oīby submersis euasit. vñ Ouidius inibidē. vt quos dimisit vastā poliphem⁹ in aliū. vt lestrigonias q̄ subire naues ⁊c. Item Hennon rex ethiopū tpe obsidionis troie veniēs in adiutoriū regis vrbis eiusdē cū armis vulcani hostilit⁹ inuadēs achillem p̄cipez mirmidonū a quo demū occisus extra muros troianoz sepult⁹: ⁊ ecce de regno suo/ vicz ab extremis ethiopie aues venire ꝓsueuerāt p ānos multos visitare sepulcrū die quo fuerat sepult⁹ ⁊ defunctus: q̄ aues de eius noīe Henonides appellauit populus vniuersus.

Rusticus Scis que sup̄ dixim⁹ in nr̄a collacōis origine. q̄ oīe bonū nimio vilescit in ore: ⁊ insup̄ q̄ nō in exēplis. sed sacroz legū sanctiōiby ꝓuenit ꝓcertare. vt. xxiij. q. iij. §. h̄ edicto/ fastidit⁹ nimiū degentiliū gestorum confictiōe. dic si que nosti nostris sacris de scripturis digna p tui ꝓpositi ꝓpalatione.

Nobilis O q̄s pulchra si tuo rustico more nō tepesceres auribus iuuenū forent ad predictam materiā ad huc nr̄am ꝓpie p ortionāda ⁊ miranda. sed vt tibi complaceam ad alia ꝓcedam: ecce dum nobilissimus rex Dauid peccauerat numerādo ꝑplm isrl dñs irat⁹ est: ⁊ nihilomin⁹ nobilitati sue pepercit ⁊ p pctō regis nō regere. sed ꝑplm regis puniuit: ⁊ de ipo Adon vsq; Bersabee septuaginta milia viroz occidit. vt ptz. ij. Reg. vlt. ⁊ q̄s est q̄ dicat dño. cur ita fecisti. de quo. s. c. ij. Item ecce q̄s inhauribilē toti mūdo mirandā infudit dñs nobili iuuēculo Salomoni iādicti Dauid reg⁹ filio sapientiā; ⁊ insup̄ ꝓut narrat mgr̄ in histoz. iij. Reg. iij. Ex anno sue etatis pendente vndecimo duxit vxorē ꝑpharaonis reg⁹ egipti filiā: et ex ea genuit filiū/ vicz Roboam quasi ꝓtra naturā dispositiōis ꝓpagationē. Item de nobilissimo rege Josya. le. in histoz. iij. Reg. xxiij. Qui dū occisus fuerat p pharaonē regē egipti ꝓpe fontē ⁊ iuxta arborē que stat⁹ aruit in ꝓspectu oīm ꝑplorz. Item q̄s mōstruosam ⁊ ꝑtentuosam dñs in nabuchodonosoz rege babilonis supbissimo fecerit nature commutationem. vt ipsum ad penitentiā reduceret: ⁊ dū homo ad bestiā ⁊ bestia ad humanā naturā reduceret: nōduz plene ꝓficeret. de quo Dañ. j. ⁊ seqntiby. ⁊. xxiij. q. iij. nabuchodonosoz. Item dño disponēte in filio dicti nabochodonosoz/ vicz Balthasar rege sublimissimo dū sederet in solio patris p̄cinct⁹ maiestatis fortitudine. miraclose cōparuerūt sibi digiti quasi man⁹ scribentis in superficie parietis aule regie demōstrantes repentinā ei mortē: ac ciuitatis babilonis. de qua. s. dixim⁹. c. xxj. circa finē: ⁊ regni caldeoz desolationē. put Daniel interp̄tat⁹ est visionē hmōi subito ꝓuenientes. put eadē nocte interfect⁹ est: ⁊ Darius medus successit in regnū. vt le. Dañ. v. sic visa manus est scribēs in parietē eccl̄ie lateraneñ. hec ꝙba hodie venenū infusur⁹ est eccl̄ie: ⁊ h̄ illa die dum Constantinus magn⁹ imperator in p̄sonā Siluestri pape tradidit eccl̄ie romane pallaciū lateraneñ. vrbē romanā: ⁊ italie ⁊ occidentaliū regionū ꝓuincias. vt ptz. xcvj. dis. Cōstantin⁹ et est palea: ⁊ tunc p̄mū catholicj homiby p̄mittebat⁹. vt ecce eoz predijs ditarent⁹ et p̄sertim eccl̄iastice p̄sone viuerent. si de mūdo hec duo ꝙba meū ⁊ tuū sublata forent. vt no. xij. q. j. c. ij. in glo. ij. sed hec nihil ad nos. sed vltra ꝓcedam⁹ ad intentū. Item de Gedeone nobilissimo viriū ⁊ virtutū bellatore. de quo. c. xj. fecim⁹ mentionē. cui angel⁹ dixit. dñs tecū viroz fortissime qui de roze celi deuiāte natura duplicato miraclo grandi p velleris madificationē signa victorie ꝓtra suos inimicos experiens suscipe meruit. vt Judi. c. vj. Item solem ⁊ lunā stetisse tpe nobilis Josue ꝓtra nature dispositionē qui ouscq; se de suis vindicaret inimicis. vt legit⁹ expresse. Josue. c. x. Itē q̄ sol reuertebat⁹ decē lineis ꝙsus orientē in signū reconualescētie nobil⁹ Ezechie regis mūda naturaq; mirātiby. vt scribit⁹. iiij. Reg. xx. Item sol stetit in dieby Elimelech ⁊ ruth ad terrendos trāsgressoz legis. sed q̄ nō timuerūt deū tanta fames inualuit. vt potior in tribu Juda fugeret cū vxore ⁊ liberis: ⁊ hec pono ꝓpter m̄titudis transgressionē ad vni⁹ p̄ncipis cōpationē. Itē equus terribil⁹ bñs sessorē optis apiment; adornat⁹ apparuit in aere beliodero armigero nobili Selenti regis asie: ⁊ ipm p h̄ remouit a spoliatiōe tēpli Jerosolomitani. vt. ij. Mach. iij. Itē ad p̄ces ⁊ ꝓsolationē nobilissimi Jude machabei apparuerūt aduersarijs de celo viri q̄nq; in eq̄s frenis aureis. ⁊c. put p̄dictū est. s. c. xj. ⁊ habes. ij. Mach. x. Itē q̄ eidē machabeo apparuit quidē eques in veste cādida armis aureis hastā vibrans signū oñdens glo-

sissime victorie,put ꝑdictū est.ꝫ.c.xj.ꝛ habeť.ij. Wach.xj. Jtez in dieb Thola de ysachar filij Phua patrui Abymelech. Judi.x. ꝛ tpe Woysi minothaur bachide nobilissime vxoꝛ Minois regis Crete filius.de quo legiť ita foze gestū cū eadem regina in absentia regis mariti sui diutius amoze langueret. videꝫ iuxta castrū quendā thauꝝ plene pastu refertū vnā signanter vaccā freq̄nter ascendentē coitu thauri flagrari cepit:ꝛ ꝑ industriā cuiusdā artificis noie dedali ligneā adinstar vacce viuētis ꝑtacte abint cōcauā:ꝛ pelle eiusdē vacce cooptā fieri dispositit:ꝛ se clausam ꝛ cōclusam in eadē in nemoꝛib thauro suppositam ꝓtra id.q. le.ꝛ no.xvj.q.j. mulier. Concepit dolozē ꝛ pepit iniq̄tatē/vicz/minothauꝝ caput thauri hūtez:ꝛ coꝛp humanū et tal in eodē creuit ferocitatis mozdacitas.vt tm̄ carnib vesceret hūanis,put Antropofagi facere ꝓsueuerūt:ꝛ demū Laboꝛinthō ꝓclusus. vt narrat ysiō.Ethi.xv.c.ij. **Rusticus** Dic rogo q̄d est Laboꝛinthus ꝛ oꝛtaz eius cū sepe scripturis occurrat nomināndus/ꝛ extūc p **Nobilis** Laboꝛinthus est structura grandi speculatiōe ꝛ mira machinatiōe pplexis parietib ꝓuoluta ī qua q̄s introieꝛit sine glomoze lini seu fili exitū inuenire nequit.cui edificij talis est situs.vt aperiētib foꝛes tonitruū intus terribilius audiat Quattuoꝛ aūt fuerūt laboꝛinthi.ꝑmus egiptius.scōus creticus.de quo iam dictū est.tercius in lemino.quart in italia.ꝛ pnūc vt ferť marchio Mantuan in lōbardia laboꝛinthū facere conať.Ūñ notabiliť dicit.xxix.di.c.j.in erroꝛis laboꝛinthū nōnulli intrādo impīgunť.cū ante iudicant q̄ intelligant: ante inculpant q̄ iterando lecta p̄ꝛant:ꝛ hic p Archiō.silr de dispositiōe laboꝛinthi narrať:ꝛ nūc redeam ad ꝓpositū.Jtē de Astrages rege legim p mgr̄m in histoꝛ.cū vnicā haberet filiā ꝛ vidit sompniū.q ex genitalib filie oꝛiebať vitis que totā occupabat asyam:ꝛ accepit a ꝓiectoꝛib se habituꝝ Nepotē ex filia q̄ dñs esset asie et ipm deijceret de regno.vnde filiā suaz dedit vxoꝛē plebeo:ne filius naſceret ex ea nobil ꝛ potens:ꝛ dū filia fuit impgnata asciuit ꝛ natū ex ea filiū cuidaz ꝓticipi archanoꝛū suoꝝ tradidit occidendū:q̄ credens regnū translatuꝝ ad filiā:filiuz eius verit est occidere:ꝛ vni de pastoꝛib regis tradidit puuluz exponēduz in nemoꝛe.q̄ cū exposuisset eū:ꝛ indicasset vxoꝛi q̄ in diebus illis peꝛerat.supplicauit ei mulier.vt puluū deferꝛet ei ad alenduz:ꝛ ꝓpriū ꝑ eo exponeret. cūq̄ rediſſet pastoꝛ ad puerꝝ inuenit mira dei dispositione caniculā p̄bentē ei vbera:ꝛ a feris ꝛ auibus defendentē.cūq̄ tulisſz eū ad vxoꝛē allusit ei tanq̄ diu nate.vocauitq̄ puerꝝ spartacū boc est catulū Spoꝛtoff eñ gl̄ice canem sonat. cunq̄ esset grandiuscal a pueris ludentib factus est rex eoꝝ:ꝛ ꝓtumaces ꝛ inobediētes sibi grauiť affligebat. q grauiť ferētes: patres eoꝝ verbum detulerūt ad regē de filio pastoꝛis.quē cuz aduocasset rex ꝛ argueret eū.q pueros plagasset ille intrepidus se: qz regē fecisſent rñdit.ꝛ āmiraꝝ rex:ꝛ quedā signa generis sui in eo deꝛprehendens. accito pastoꝛe secretius rei veritatē agnouit.verūtamen timoꝛ eius de nepote mitigatus est estimās.q verbū ꝓiectoꝝ impletū esset in regno pueroꝝ ꝛ eidē/vicz secretario: cui ꝑpus cōmiserat occidenduz:cōmisit alendū:non tū indicans nisi pastoꝛis filiū:ꝛ filiū quidē eiusdem secretarij sui clanclo dedit ꝑri ad comedendū.qz nō obedieraꝛ oꝛi eius:ꝛ post idipm indicauit ei. Factū est aūt.vt Astrages rex traderet exercitū illi secretario ad hostes expugnādos: ipe ꝙ resedit in media vrbe sic dicta.Pozro ille secretarius nō immemoꝛ maleficij regis psuasit exercitui.vt spartacū persidis sibi eligeret.qz magnificꝰ esset,put ꝑus naturali quodā instinctu fuerat inter pueros:ꝛ cognomīauit eum Cyꝝ.qđ interꝑtať heres q̄si diceret:licz reluctet rex astrages.h est heres.q̄ facto timēs astrages dariū/consobrinū adoptauit in filiū:ꝛ collecto exercitu ꝓgressus est ysus cyrū:ꝛ fugierūt perse/vicz gentes Darij. Uxoꝛes aūt eoꝝ ꝛ mr̄es egresse sunt ad eos: ꝛ detectis posterioꝛib suis aiebat vultis ne introire in vteros matrū ꝛ renasci. h pudoꝛe excitati perse acriter redierūt in hostes:ꝛ victꝰ est rex astrages.Cyrus aūt magꝰ exhibuit se illi nepotē,put fuit q̄ victoꝛē:ꝛ successu modico tpis spacio vniuersuz regnū asie,put fuerat ꝓiecturatū obtinuit:ꝛ ille est cyꝰ.de quo scribiť Esdre.c.j.ij.ꝛ.iij.ꝛ q̄ ꝓpo captiuitatis babilonice redeundi licentiā:ꝛ ree **Rusticus** Tu multū refers gloriant.q Astrages rex somnieñ.viderit ꝛ cōstat. q sapientis autoꝛitas ꝛ piꝛoꝛū vniuersitas sompnia vilipenderit.cū scriptū sit Sompnia ne cures:ꝛ ratio assignať ibidē dū dicit. Naz mens hūana.qđ optat dū vigilat sperat p sompnū cernit idipm:ac si diceret.ne cures sompnia. qz hūana gens cernit illā ꝛ eandē rem ꝑ somniū qđ optat dū vigilat vel sperat dū vigilat:ꝛ dixit Salomō Eccl.xxxiij.multos errare fecerūt sompnia ꝓcordat Greg.moral. viij.c.xvij.dū dicit,sed nimirū:cū sompnia tot rerū qualitatib alternent tanto eis credi diffici

lius debet/quãto ꝛ ex quo impulsu veniant facilius nõ elucet sepe nãq; malignꝰ spũs his qs amore vite p̃sentis vigilãtes intẽcipit/pspa etiã dormientib; ꝓmittit:ꝛ quos formidare aduersa ꝯsiderat eis hec duriꝰ sompnũ imaginib; intẽtat.q̃tenꝰ indiscretã mentẽ diuersa q̃litate afficiat:eãq; aut spe subleuans.aut depmens timore ꝯfundat:ꝛ hoc ad ip̃m ibidẽ.Greg.in eodẽ.c. multiplicit̃ confirmat. Nobilis Tu me patent̃.imo ꝓtumaciter de regularis ꝓpositi tramite facis ꝓ tuas intricatiõis ꝓpositiões deuiare:ꝛ si cõmentatorẽ cathonis et Greg.in locis iãdictis plene pspexeris:tue ꝓtradictõis clare solutiõis diluculũ videb:ꝛ post multa doctoꝝ dicta ptz.q̃ sompniorũ quedã hñt causam determinatã:ꝛ ℔ in somniãte.aliqua vero nõ hñt causam determinatã.sed sunt casualia:ꝛ huic distinctiõi ꝓcordat Auicẽna.vj.natural̃.lib.iiij.c.v. vbi dicit q̃ sompnia quedã sunt naturalia:ꝛ hoc subdiuidit in duo mõ supdicto.Quedã sunt voluntaria:ꝛ sub his cõprehendi pñt illa que causam hñt voluntariã extra sompniantẽ:ꝛ illa q̃ sunt a casu ptz etiã ex dictis Auicenne.q̃ sompniorũ aliqua sunt signa scz precedentiũ motuũ: vel etiã aliquoꝝ futuroꝝ. Aliqua sunt cause scz sine quib; nõ fierent aliq̃ futura. Aliqua sunt accidẽtia:ꝛ huic distinctiõi ꝓcor.Aris.lib.ij.de som.ꝛ vigi. Et dicit idem ℘hus.q̃ sompnia nõ debemꝰ oĩno ꝓtẽpnere/nec oĩno de eis curare:eo q̃ sic dicit Auicenna. vj.natura.lib.iiij.c.iiij.nõ oĩa somnia sunt vera. sed p frẽm Asceñ. lib.j.c.xiij. ꝛ Archiẽ.xxvj. q.v. sorte ꝓclude.siq̃s vtiq̃ sompnijs ad p̃cognoscẽda futura.dũ sompnia ꝓcedũt ex reuelatiõe diuina.vel ex naturali causa intrinseca vl̃ extrinseca:q̃ntuz põt se extendere talis virꝰ nõ erit illicita diuinatio. Si aũt hmõi diuinatio causet̃ ex reuelatiõe demonũ. cuz quib; habeat̃ pacta vel expressa.qz ad ℔ inuocant̃ vel tacita.qz huiꝰ diuinatio extendit̃ ad illõ ad qõ se nõ põt extẽdere erit de manifesto supstitioſa ꝛ illicita:ꝛ ℔ ꝓcordat sctũs Thomas. Unde dixit Aristo.in ꝓbleumatib; suis. Meliores vidẽt melioza sompnia.put fatuus fatue loquit̃.xciij.di.legimꝰ in prin.sic si sincere scripturas scrutati fuerimꝰ senes vrí.put dixit dñs p ꝓphetã sompnia sõpniabũt.Jobe.ij.℔ est dicere.q̃ sapiẽtes magnates ꝛ illustres ministerioſa sompnia videbũt.sed fatui/rustici/plebei/ꝛ pſone leues leuissima sompnia ꝓrumpunt. siẽ cyrus põdictꝰ ꝓdigiosum habuit sompniũ. qõ regni subuersionẽ fuit significatiuũ. sic Jacob filius Ysaac ꝓphe. de cuiꝰ ꝓgenie natꝰ est chr̃s: ꝛ ℔ vidit in sompnis scalã stantẽ sup terrã:ꝛ cacumẽ illiꝰ tangens celũ. vt Beñ.xxxvij. ꝛ ille nobil̃ virtute moribusq; magnificꝰ Joseph filiꝰ eiusdẽ Jacob vidit in sompnis frẽs suos manipulos ligãtes ꝛ suũ manipulũ adorantes: ꝛ euentũ rei ministerioſe demonstrãtes.vt Beñ.xxxvij. Jtẽ Pharao rex potẽtissimꝰ sompniauit:ꝛ vidit septẽ boues crassos nimis.ꝛ alios septẽ macie ꝓfectos iuxta iãdicti Joseph interptationẽ annoꝝ sterilitatẽ ꝛ fertilitatẽ in totiꝰ regni sui cõmotionẽ demonstratiõis. Beñ.xlj. Jtẽ Nabuchodonosoꝛ rex famosissimus vidit sompnũ toti mũdo mõstruosum / vicz statuã grandẽ ꝛ magnã ꝛ statura sublimen. cuiꝰ caput erat ex auro optiõ:pectꝰ ꝛ brachia de argẽto:ventꝛ ꝛ femoza ex ere. Tibie aũt ferree:et pedez quedã ps erat ferrea:ꝛ quedã fictilis:ꝛ in totꝰ orb ãmirationẽ ꝛ ipsius regꝭ stuporẽ ꝛ regnoꝝ translationẽ p Danielẽ interptatũ.vt Dañ.ij. Jtẽ Mardocheus iudaici generis.scõus a rege Asuero ꝛ magnꝰ apõ iudeos sompnũ vidit fontꝭ ꝛ flumis:ꝛ lucꝭ ĩ solẽ ꝓsoꝝ. Et quõ p ℔ Hester vxor regꝭ pdicti liberatrix ꝓpli sui iudeaci significabat̃. habeat̃ Hester. vij.ꝛ viij.c. Jtẽ Zacharias ꝓpha vidit sompniũ/vicz/candelabrũ aureũ totũ:ꝛ lampadẽ sup caput ipsius et septẽ lucernas:ꝛ septẽ infusoria:ꝛ duas oliuas:vnã a dextris:aliã a sinistris ingẽti miracl̃o p angelũ dñi interptatũ. Jtẽ mirãda nimis vide sompnia ꝓncipib; terze demõstrata p Ualeriũ maximũ lib.j.c.v.℔ breuitatꝭ gr̃a penitꝰ dimittẽda. Pincerna aũt ꝛ pistoꝝ Pharaonis incarcerati/licz plebei videret sompnia.sed nõ suis meritꝭ mõstruosa. sed vt dñs Joseph iustũ oñderet nõ derelinquendũ. sic p eũdẽ fuert̃ interptata.vt Beñ.xl. Sic magnꝰ Cõstantinꝰ impatoꝝ bel latorꝰ ꝯ crudelissimi Maxencij thirannidẽ demoniaco p̃sidio suffultã. de suoꝝ nobiliũ pnitione tremebũdꝰ suspirãs/nocte depssus sopore ad oriẽtꝭ ptes signũ crucꝭ igneo fulgore ĩ celo coruscare videt.pquirens aũt q̃d eẽt angelos sibi dicẽtes audit Cõstantine toitwincka qõ est. in ℔ vinces/mane exꝑgefactꝰ milites chr̃ianos ad se vocat cognitoq; q̃ ℔ chr̃iane fidei sig̃culum fozet/letꝰ ac securꝰ de visiõe frontẽ signo crucꝭ muniuit Cristianũq; se futurũ si ꝓspa succesſerint,pmittit.sic dñs disponit.vt Tirannꝰ/vicz Maxentius solꝰ aqua suffocatꝰ perijt:ꝛ sine sanguis suoꝝ effusione triũphauit:ꝛ ℔ est q̃ volo. q̃ dñs gentili ꝓncipi tã monstruose signa victorie demõstrauit:ꝛ sic ad ꝓpositũ. Nam extũc.put exnunc magnanimes magnifica somnia videnꝭ speculãtes:ꝛ pusillanimes silr leues:ꝛ nũc ad ꝓpositũ redeamꝰ. Jtez iuxta mgr̃m in

histoꝛ. ꝓplus romanꝰ in honoꝛē Julij ceſaris ſtatuerat calumpnā in foꝛo lapideā ſolidam in cu ius ſummitate nomē ceſaris erat ꝓſcriptū. vñ die cēteſima ante moꝛtē eius fulmē cecidit iuxta ſtatuā: ⁊ de noīe eiꝰ ſupſcripto L ſtram Capitalē abꝛupit. Item nocte p̄cedente diem obitꝰ fe neſtre thalami eiꝰ cū tanto ſtrepitu apte ſunt. vt exiliens de ſtratu ruituꝛā donū exiſtiaret: ⁊ eo dem die cū in capitoliū iret date ſunt ei lr̄e iudices moꝛtis īminentꝭ: q̄ duꝫ referēt occiſus i ma nu eiꝰ inuēte ſunt nōduꝫ ſolute: ⁊ dū talit̄ dolo bruti ⁊ Caſſeñ. cōſulū vīb rome ipſe Julꝰ eſſet occiſus. q̄ p trienniū menſeſq; ſeptē tenuiſſet p̄ncipatū. die ſeq̄nti tres apꝛuerūt ſoles in oꝛiē te q̄ paulatī in vnū coꝛpꝰ ſolare redacti ſunt. Itē de Auguſto octauiano q̄ ſequebat Julīū ōt Euſebiꝰ in cronica. q̄ bos in ſuburbio rome de anno p̄mo impij ſui dixit ad arantē fruſtra ſe vꝛgeri. nō em̄ frumēta ſed boues bꝛeui defūctoꝛes. qō eſt factū impatoꝛe diſponēte hinc poſtq; idez impatoꝛ totū mundū p mira geſta in pace ſibi tributariū ꝓſtituerat a romanoꝝ ſenatu di uus conatibꝫ anhelat̄. vt tanq; deus coleret̄: ⁊ adoꝛaret̄ noluerat ꝓſentire. īmo nec dñs a quoq; licet totius terre dñator exiſteret vocari voluit. hac hūilitate moꝛ antechꝛi aduentū meruit ſic tactū eſt. s̄. c. vj. vt Sibilla tyburtina veniēs romā: ⁊ ſibi ſurſuꝫ oñdens ſtellā virgis ītacte ba iulātis infantulū figurā in ſe ꝓtinentē. dicēdo de celo veniet iudex in ſcla futuꝰ ad cuiꝰ ſignū tell̄ ſudoꝛe rubeſcit: ⁊ h̄ dei filius viſibilit̄ demōſtrat̄. q̄ ſtatī credidit in terrā coꝛruēs adoꝛauit vnde hodie locꝰ ille dict̄ eſt in vꝛbe ara celi: ⁊ hīc in diebꝫ ipi. Octauiani rege celoꝝ nato ruebat violent̄ templū eternitatis iuxta Sibille vaticiniū in vꝛbe. q̄ ineſtimabili ſtructura fuerat ꝓput hodie cōparet foꝛtiſſimū: ⁊ de h̄ tactū eſt. s̄. c. vij. in fine. Itē ſtella noua magis apparuit in oꝛiēte. Mat. ij. de qua dicit Fulgentius ꝑm mgr̄m in hiſtoꝛ. ſtellā iſtaꝫ tunc creatā notabilez ⁊ diſcretā ab alīs ⁊ in ſplēdoꝛe quē lux diurna nō impediuit: ⁊ in loco. q̄ neq; in firmamēto cū ſtellis mīnoꝛibꝫ erat: nec in ethere cū planetꝭ. ſed in aere vicinas terre habebat vias: ⁊ in motu lineal̄it̄ recto tramite: ⁊ nō modo circulari ꝓcedebat. q̄ pꝛius īmobil̄ ſup Judā magis ſignū dedit veniēdi in iudeā q̄ ex deliberatiōe ſua Jeruſalē tanq; caput videre adierūt. q̄bꝫ egreſſis. tūc pꝛio motu narrabili p̄ceſſit eos q̄ pacto officio moꝛ eſſe deſijt: reuertēs in p̄iacentē materiā vñ ſūpta fuerat: tñ quidā tradūt Bedā voluiſſe. q̄ in puteū bethlehemitaꝝ ceciderit: ⁊ poſt in diebꝫ Paule ⁊ Euſtachij q̄ſdā ꝑgies deo dicatas eā miracl̄oſe vidiſſe. qō q̄ fabl̄oſuꝫ exiſtiarūt.

Ruſticus Tu facꝭ incidenꝫ mentionē de tribꝫ magꝭ ad chr̄m p ſtellā deducꝭ / p̄coꝛ dic clariꝰ vñ q̄uenerit q̄liꝫ oꝛtū habuerit: ⁊ hinc ad ꝓpoſitū ſi poterꝭ q̄liꝫ res alie ammiratiōis di

Nobilis Bene moueris: ⁊ licꝫ huiꝰ extricatio qtōnis nō ſit p̄ p̄ſentꝭ gne ſe geſſerit. ⁊c. ꝓpoſito ſpecl̄atiōis. Nihilomiꝰ noueꝭ. q̄ magi ꝛiuxta mgr̄m p̄dictū ſucceſſoꝛes fuerūt doctrine Balaam ꝓphe famoſiſſimi. de q̄ Nūeri. xxiij. ⁊ erat tēpoꝛe Moyſi q̄ ſtellā eiꝰ vaticinio nouerūt: ⁊ a magnitudie ſcie magi nūcupati quos em̄ greci p̄hos ſed p ſe magos appellāt. de quo. xxvj. q. iij. §. genethliaci. ſed hec duplicit̄ ſi placꝫ ad nr̄m videt̄ reducēda ꝓpoſitū. Pꝛio. q̄ ſtella viſa eſt p magos q̄ fuerūt ſtirpe regia nobiles illuſtriſſimi. īmo reges. vt filij regū. ꝓut tota canit eccl̄ia: ⁊ magnifico venerūt apparatu. in comitiua quoq; ſpec tabili cōparuerūt in tr̄a iuda tanq; reges: ⁊ vt tales ſcriptura laicali q̄ dicit̄ pictura depīgunt in eccl̄ia vniuerſali: ⁊ eccl̄ia ſcit ⁊ tollerat ⁊ fac̄ fidē: ⁊ h̄ notat mgr̄ in hiſtoꝛ. in. c. de oꝛtu ſalua toꝛis: circa finē. Ad cuiꝰ euidentiā notādū ꝓut p̄miſſuꝫ eſt. q̄ iſti tres magi ſiue reges fuerī ſuc ceſſoꝛes: ⁊ de ſtirpe Balaam ꝓphe q̄ locutꝰ eſt. Nūeri. xxiij. Oriet̄ ſtella ex Jacob: ⁊ exurget vir ga de iſrl̄: ⁊ p̄cutiet duces Moab vaſtabitq; oēs filios Seth ⁊c. Vñ Johs Criſoſ. ſcribēs ſup Mattheū ōt. q̄ filij Balaam. de ꝓgenie in ꝓgenie oī anno ſemel ibāt ſup montē victoria lē: ⁊ tribꝫ diebꝫ ibidē moꝛātes lauabāt ſe: ⁊ oꝛabāt deū: vt eis ſtellā oñderet quā Balaā pat̄ ipoꝝ p̄dixerat. q̄dā ꝓ vice ſcꝫ in die natiuitatꝭ dñi. dū ſic ibidē manerēt venit ad eos ſup montē ſtel la q̄dā hñs pulcherrimi pueri fozmā ſup cui caput cruꝝ ſplēdebat / q̄ magꝭ allocuta fuit dixit. ite velocius in terrā iuda: ⁊ ibi regē quē q̄riꝭ natū inueniet̄ſ. tunc illi ꝓtinuo venire ceperūt ſtel la duce: ⁊ venerūt in. xij. diebꝫ mlta milia miliariū terraꝝ. vtpote de oriētis finibꝫ in meditulīū terre. qō eſt in Jeruſalē: nec h̄ incōueniens eſt. q̄ ꝑm remigiū puer ad quē ꝓperabāt in tā bꝛeui ſpacio potuit eos pducere. ſic aliq̄n Abacuc in momēto poſuit ī caldeā in foueā leonū. Dañ. c. vlt̄. habebāt etiā. vt ōt Jeronim̄ dromedarios q̄ tñ vadūt in vno die: q̄ntū vadit equꝰ in tribꝫ Dicit̄ em̄ Dromedarius velociſſimus a dromos curſus: ⁊ aros virt̄ ꝑm Criſto. ⁊ dicit Iſiō. Ethi. xij. c. ſ. q̄ per centū miliaria ⁊ amplius currere videtur per vnū diem. Nam mihi cōſtat. q̄ bonus equus centū miliaria italica tranſeat in tribꝫ diebus ⁊ vltra: ⁊ hec de natiuitatis chr̄i

regis ⁊ principis ꝓdigꝫs ⁊ signis pluribꝫ insup̄ dimissis. quoꝝ. xv. videnť in nūero que ꝑte vi debis. sed ꝓpositū redeūdo audi in chr̄i mortis articl'o solem ꝓra nature cursum obscurari ce lum terrāq; moueri. Mar. xxv. Mat. xxvij. ⁊ Luc. xxiij. hoc idē ꝑcontigat eccl'ia in afflictione nobiliū decem miliū militū martyꝝ euidenť euenisse. Item cōstat de Paulo nobili ciue romano gentili: ⁊ eccl'ie ꝓsecutore seuissimo. quē dñs militantē ꝓstrauit ⁊ rapuit in terciū celum: ⁊ audi uit archana ꝓba que nō licet hoi loqui. ij. ad Chor. xij. ⁊ Act. ix. sed ꝙ nobil'fuerit dictū est. s. c. xiij. in fine. Item Traian⁹ imꝑator clemētissim⁹ ⁊ gentil'meruit in vita ꝑ iustū iudiciū ꝙ gesse rat/licz post Neronē seuissimā/vicz tercia exercuerit ꝓsecutionē in qua cū nesciret q̄d faceret. sed ꝙ obsequiū prestaret deo ꝑ cibꝫ ⁊ fletu sc̄tissimi Gregorij pape de cruciatibꝫ inferni/licz aīa eius in eo ꝓmāserit fuerat liberat⁹. vt le. in vita sc̄ti Greg. li. ij. c. xlv. Item dicit Socrates. vt ha beť in histor. tripartita. lib. viij. c. xj. ꝙ ille nobil' iudex noīe Justus ꝓconsul pycerni tpibꝫ Con stantij imꝑatoris q̄ regnauit cū Constātino minori: ⁊ idē ꝓcōsul vidit in sompnis/ qm̄ ex de tro femore impialē purpurā genuisset. cuiꝫ viso ꝑ mł'tos recitareť ad Cōstantij imꝑatoris tam dicti puenit: ⁊ ille ꝓsiderās sompnū tanꝫ imꝑator ex eo nasceret. q̄ ipm repelleret ab impio. vnde fec̄ clam occidi ꝓconsulē predictū qui post se reliq̄t filiā orphanā: vicz Justinā: quā seue ra vxor imꝑatoris sibi collegit: ⁊ ipaz ꝓpt̄ pudicitiā ⁊ pulchritudinē quā ꝓspexit. dū secū bal neareť nimiū obligata dilexit: ⁊ postea dixit imꝑatori. ꝙ ipsa Justina taz ꝑciosa foret virgo. vt etiā licz esset mulier eius tñ amore sic capta. vex imꝑator eius ꝓmone ꝓcepto Justinā duce re tractabat vxorē nō tñ seuerā abicere: ex qua Gratian⁹ tractu tpis fuerat nat⁹ quē paulo añ firmarat imꝑatorē. legere itaq; ꝓtulit publice ꝑ ciuitates ꝑpositā sanctientē. vt liceret volētib⁹ ducere duas vxores. cuiꝫ posita lex haberet Justine ꝑginī ipse ꝓiunctus est: ex qua nat⁹ est Va lentinian⁹ iunior q̄ postea imꝑauit cū Gratiano fratre suo tādicto: ⁊ ita sompnū illius nobilis viri ꝓcōsul'effectualit̄ claruit. Item de Merlino scribit̄ in britonū historia. ꝑ hunc modum tpe Uortegirini regis Britonū nobilissima virgo: ⁊ filia regis vbis Demecie claustral'mo nasterij sc̄ti Petri ibidē ꝑ quoddā demonū de genere incuborū impꝑgnata genuit Merlinū qui diligē ter in āmirationē tpl'oꝝ morantiū in circuitu regnicolaꝝ summe fact⁹ est ingeniosus. magus et vates. mł'ta de futuris mō ꝑ ambages. mō certis ꝓbis ꝓdicebat: ⁊ certissime. put experientia cla ruit de frācie ⁊ bohemie regnoꝝ ꝓnitiōis ꝑturbatiōe vaticinando mōstrabat. Floruit em̄ tpe Zenonis imꝑatoris. de anno dñi. cccl. xxiij. ⁊ sua diua ꝓuidētia disposuit arthurū gl'iosissimū totius nobilitatis in orbe monarcham ⁊ regē chr̄ianissimū ⁊ pacificū regni britanie. de q̄ mi randa: ac ꝑeminentia ⁊ ꝑ regnoꝝ mundi climata scribunť gesta generosa ꝓcreari. **Rusticus** An aūt sit in re: ⁊ si mulieres talit̄ cognite per incubos priuentur sue virginita **Nobilis** Bene ꝓ certo moueris/licz penit⁹ extra ꝓpositū ꝓncipale me vaga tis cādore. ri ꝓplexūq; girare coneris: ⁊ silr̄ mouebať sc̄tus Thomas sup. iiij. Sentētiaꝝ di. xxiij. c. vlt. vbi tractať de virgitate mētis: ⁊ frať Asceñ. li. ij. ti. xlv. ar. ij. ⁊ cōclu dunt ꝙ tles mulieres ꝑ incubos. i. angelos malos. imo ꝑ angelos bonos. vt le. ⁊ no. Beñ. vj. et ibidē plen⁹ ꝑ mgr̄m in histor. de causis diluuij. de q̄bꝫ gigantes ꝓcesserūt: ⁊ talit̄ cognite nō ꝑ dant virgitatis aureolā. si saltē q̄ntuz pñt mente renitanť. qz in ꝓcipiēdo nō corrūpunť. sed in pariēd o medicoꝝ aut obstetricū solertia ꝓtinēter aptanť. vñ silr̄ sūt succubi/ vicz spūs. q̄ a virꝫ cognoscunť ⁊ in spēbꝫ femīaꝝ patenť apparebūt ⁊ impregnanť. vñ in auroza de gigātibꝫ dicit exp̄sse vel de spiritibꝫ imundis dicta notem⁹. q̄ cū feminea carne coire solēt: ⁊ qñ ⁊ vñ ꝓcesse rint gigātes ante ⁊ post diluuiū: ⁊ vsq; ad Bolā vide ibidē ꝑ ꝓdictū mgr̄m in histor. ⁊. s. c. viij. ꝑ. quarto ꝑo nobilitas clari⁹ ꝑ me collecta: ac ꝙ horribil'gens/vicz bunoꝝ ꝓcesserit ab incu bis. succubis. ⁊ meretricibꝫ. refert Iordanis scriba: ⁊ Otto frif. li. iiij. c. xvj. Isiō. āt Ethi. viij. c. vlt̄. in fi. dicit illos esse pilosos q̄s nos dicim⁹ incubos siue inuj ab ineūdo passim cū aīalibꝫ Uñ ⁊ incubi dicunť ab incubēdo ß est stuprando. sepe em̄ improbi exist̄t etiā mulieribꝫ ⁊ eaꝝ pagūt ꝓcubitū. q̄s demones Ballidusias greci nūcupant. qz assidue hāc pagūt in mūdiciā. quē aūt vl'go incubonē vocāt hūc romani fatatū vicariū dicunt: ⁊ put. j. dicet. silr̄ Jero. de incubis fac̄ mentionē. ad quē Horatius ꝺt. faune nimphaꝝ fugientiū amator ꝑ meos fines ⁊ aprica ru ra leuis incedas. quāobrem ꝓgruenť inducim⁹ dicēdo. erubescat iudeus infelix. q̄ dicit xp̄m de semīe Joseph: ⁊ nō de spūsctō fore ꝓceptū. Nam libri sui ꝓprie dicūt de succubis ⁊ incubis et angelis bonis ⁊ malis. vbi sup̄. mulieres. put ꝑmittit̄ impgnantibꝫ: ⁊ si creatura spūsctī talia ꝑficit ⁊ quare nō a fortiori ipse creator/videlicz spūsctūs talia ꝑficeret in vtero ꝑginali: ex bis

oīibus infertur ꝓprie ꝑ put legit in histoꝛ. Tuscanoꝝ. q̄ inter vrbes Senaꝝ ⁊ Parusieñ. ꝑ put sepe vidi ꝑcernitur montaniū alpibus altissimis ⁊ vallibus ꝓclinissimis complicatū. Et dicit cōmuniter mons Sibille cōiunctus ciuitati Vrsie ⁊ castello montisfortin: ⁊ bis diebus per hominū transgressus ad cozundē montiū iuga generat illico. ꝑ put. j. similit dicit. c. xxxij. grandinū ventoꝛum ⁊ tempestatū insultus nimiū vicinis locis importunus: ⁊ vltra vt ꝓpositū continuemus ꝑ put vidi patēter ⁊ audiui signāter expertos. q̄ in eisdem mōtibus sunt cauernarū et spelunc arū: ⁊ vsq̄ ad interioꝛa montiū ꝓtuse cōcauitates ⁊ trāsitus meabiles: ⁊ intantum q̄ ille dicit cōmuniter mons veneris: ex eo. quia ꝑ put fertur Venus vxoꝛ vulcani venereū officiū non sine caloꝛe ꝑpetuo ibidē ꝑficiat: ⁊ hoc nō aliter ꝓuenire ꝓpendim⁹. nisi q̄ in hoc loco ꝓ nunc incubi sint ⁊ succubi. i. spūs mulieb̄is spēi pulchritudinē simulātes viros vndecunq̄ venerint largit indagātes: ⁊ tpe Joh̄is pape. xxij. cum sua curia bononie degētis vidi hoiez sūplicianū de terra switensiuz ꝓ pnīa illic ꝓuenientē q̄ firmiter. qz in dictis mōtib⁹ ⁊ apud succubas / vicz mulieres ⁊ famellas veneris ꝑ annū libidine saturat⁹ ꝑmanserat cōfitebat: ⁊ ꝑ tunc pnīa duct⁹ ⁊ ꝑ ritus absolutiōis b̄ficiū in ecclia scti Petroñ ꝑ certū pape pniariū me disponente recepit gratissimū: ⁊ ibidez inter alia retulit simplici sermonū ꝓlatiōe req̄situs. q̄ postq̄ cum duob⁹ socijs sibi cōiunctis de alamania cauernas mōtium intrauerat reperit amenissimi sereniss imiq̄ loci planicie: ac si foret quadriptitus angularis ambit⁹ alicuius ecclie maximus duodecī ianuis tergoten⁹ distinctī. ad quālibz partē trib⁹ pulchriter oznat⁹. ꝑ quas ad temperiem duodecī mensiū totius anni ꝓ hoīs libito cōtinuus fuit liber meat⁹: ⁊ qz tpe martis montem intrauerat cū socijs: aperuit hostiū de mense septēb̄is oīi fertilitate refert: ⁊ fuit fructuosissime saturatus. Jtē q̄ moꝛ post ingressum ad req̄sitaꝝ famellarū spēs sibi copiose cōtinuus fuerat solatiosus accessus: ⁊ oīm solacioꝝ hūani ꝓditioni saltē iuuenili placitoꝝ ibidem fuera cōpar aggressus: ⁊ sūmarie ꝓclusit oīm ibidē foze voluptatū vite mundial libidiose delicate florideq̄ redolētis oznat⁹. retulit insup q̄ postq̄ cum socijs ꝑ priozes meatus fuerat ingressus ꝑ quē senem fideliter ꝑ put apparuit ne vltra p̄sentis anni cursum ꝑmaneret fuit auisat⁹. als ꝑpetuo p̄peditus sibi liber nō pateret egressus: ⁊ itez anno finito idē senex. hos accolas ām onuit. qui ꝑterriti: ⁊ q̄ vir ꝑ mēsem solatia tenuerīt ipsis firmit apparuit. vñ socijs suis ꝑ miras narrationū suasiones feminarū ꝓuictis. ibidē ꝑmanentib⁹ ipse solus euasit. Jtem q̄ in eadem loca multas diuersarū terraꝝ ⁊ p̄sertim de anglia desperatas viderit ꝑsonas ꝑpetuo ꝑmansuras: et inter ceteros quendā virum antiquū: ⁊ suuz filiū non aliozū moze gaudētes. Simplician⁹ aūt p̄dict⁹ / vicz switensis grauissimū in b̄ cognouit suuz reatū. qz dolent ꝓfitendo retulit. q̄ introitus sui tpe vna cū socijs. dnīe gr̄e dei q̄z misedie renunciauerit: ac adiutoziū b̄tissime virgis et oīm sctoꝝ abdicauerit: ⁊ hec leuatis manib⁹ ꝑmissiōe firmauit: ⁊ finalit cozde ꝓtritus in ecclia p̄dicta absolutōis gr̄az obtinuit. de hmōi aūt succubis spiritib⁹ in forma mulier̄ se viris supponentib⁹ scribit ꝓprie Beda sup Lucā ⁊ Hugo in sua postilla sup histoꝛ. scolast. Beñ. vj. ⁊ Origenes sup nūeri. xxv. ⁊ dī ĩmortales. de q̄b⁹ scribūt poete ꝑ put ꝑmittit q̄ fuer̄t parētes aliquoꝝ hoīm. vt vicz vulcani inuenis ⁊c. nō alij vident fuisse nisi tles spūs. Hūc pcas de tāte dilatōis ꝓgressiōe. Hā de quodā alio viro si liceret delectarer enarrare ꝓ ꝑmissoꝝ ꝓfirmatiōe. sed si sagacit scti Patricij ꝓpendis histoꝛiā hui⁹ mōtis introit⁹ ⁊ exitus q̄z ꝓsonaꝝ vtriusq̄ sexus ipa ꝓbat apparentiā. sed ꝓ ꝓncipal materie festinem⁹ expeditiōe. audiam⁹ de magno Karolo. de q̄ sup̄ sepe fecim⁹ mentiōis serie ꝑ cedam⁹: ⁊ nūc sub breui replicatiōis oznacl'o. nā postq̄ hostiles aspectu suo muri menia q̄z ciuitat̄ pōpilionis ruebāt: ⁊ baste fidelū suoꝝ terris infixe miraculose flozebāt. petre ꝓtra solitū nature vndas emittebāt: ⁊ elemēta futuros sibi casus p̄destinabant: ⁊ auis domestica allocutiōis ꝓba sibi dabat: ⁊ angel⁹ auxiliū ⁊ ꝑsiliū ꝓtra inimicos diuinitus sibi submīstrabat: ⁊ spinea dñi cozona in sui pūtia flozes ꝓducebat. vt sue ⁊ frācoꝝ histozie pleni⁹ demōstrabāt. hinc de āno dñi. lxxxij. ⁊ a sue natiuitatis. anno. lxxij. ⁊ sibi. xxvij. die mensis Januarij imminēte moztis articulo sol obscuratus est: ⁊ luna recepit pallozem: ac terre motus apparuit grādis: ⁊ mirifica ꝓdigia videbant in terris. igit de ipso canit eccl'a euāgelice melodie cantica / vicz sol defectu. luna tenebr̄. fuscato mūdi lumie. terremotu. celū latebr̄. aer bozrēdo turbine. pādunt luct⁹. casuz funebris. ꝓfuso reꝝ ordīe. Jtē legim⁹ q̄ tpe Friderici imperatoꝛ ꝑmi. q̄ electus de anno dñi. Mclij. ⁊ regnit ꝑ annos. xxxvij. ⁊ ante ꝓciliū Lateraneñ. qō incepit de anno dñi. Mclxxix. ⁊ quo tpe flozuit petrus lōbard⁹: ⁊ petr⁹ cōmestoꝛ. tres lune sūt ⁊ sol' vise sūt in celo. hūtes ꝓprie signū crucis in medio: ⁊ paulopost tres soles expient in nfo

Capitulum

vſi ſunt emiſperio: ⁊ ꝓſeq̄nter illo poſt Adriani pape. iiij. morte duo ſummi pōtifices in cardi
nalū eligunt collegio orto inde ſciſmate ꝑ orbē horridiſſimo. qō predict⁹ Fridericus ſedauit
in ciuitate Papien. in generali ꝯcilio. ꝑ ipm cōuocato ad ꝓpoſitū facit. Haz de anno dñi. M.
ccclxxij. ꝑma die menſ Junij fact⁹ eſt terribil terre mot⁹ in alamania ſupiori: ⁊ poſtro die q̄nta
menſ eiuſdē viſus eſt circul⁹ rubeus circa ſol orbē: ⁊ de ꝓpe cōparuerunt due cruces notanter
eminētes: ⁊ eodē anno ꝑ cūctas ſueuie ciuitates impiales/ignis vorago ſeuiſſime ſil ⁊ aquarū
mlta ꝙ inundatio: ⁊ homicidia ⁊ latrocinia: ⁊ ſeditiōes curiū incolaꝙ eiuſdē terre lamētabiliter
ꝓueniebāt. Item de anno. Mcclxxx. ad ꝓlin pdicante plebano ecclie Thuricen. apō tūbas
martyꝙ ibidē patronoꝙ lapis violent nullo mouēte ꝓfract⁹. talē legit feciſſe adinſtar tonitrui
frangore terribili coruſcātis ſonitū. q̄ oīs ꝓlius frendore ꝯcuſſus cōtremuerit: ac ſi teſtudinis
arcus eccl'ie corruerint: ⁊ eodē anno. iij. octobris maior ps eiuſdē opidi vehemētis ignis fora-
gine cōtrita: ⁊ inſup diſſenſiōibꝫ ciuiū ſeditione ꝓli irruētibꝫ cēſuris eccliaſticis: ⁊ bānis impia
libus miſerabilit cruciata ruine patuit quaſi ſil'is cōcuſſionis clangor audit⁹ eſt circa mediuz
noctis. die. xij. menſ ſeptēbris. anno. Mcccc xl. in dicti tēpli dedicatiōe: ⁊ ꝓſeq̄nter tribl'atiōis
inſult⁹. de quibꝫ dicet. j. c. xxxiij. patēter ꝓuenere. Item de anno dñi. Mcccl xxxvj. quidā frater
minor vir magne peritie ⁊ ſermologus largiſſime fame ipa die circūciſionis dñi. in pdicto im-
piali opido thuricen. publico ſmone ꝓtulit ſe ꝑ aſtrorū motus cognouiſſe viꝙ nudū cū armi-
gero horrende pugnaſſe ⁊ demū armatū ſuccubuiſſe: ⁊ ꝑ hoc illico demōſtrans. nona die menſ
Junij ꝓxime futuri ꝓncipem terre potentē ꝑ paupculam gentē vincendus. ꝓut eueniebat. nā
ille ꝓlius zeleſtus de quo fit mētio. j. c. penult. cū ſuis cōpliciby. illuſtriſſimū ꝓncipē Leopol-
dum ducē auſtrie ꝓpe caſtrū ſuū Sempach crudelit in bello in ſolo ꝓprio ⁊ rōne ꝓpij: ⁊ ꝑ ſuos
hoies ꝓprios cū mira mltitudine comitū. baronū. ⁊ nobiliū die p̄noſticato perimerūt. nunc au
di mirandū. naz anno reuoluto eodē in loco quo ꝓnceps occiſus eſt. quidā flos mōſtruoſe pul
chritudis: ⁊ largiſſime magnitudis: ⁊ pegrine diſpoſitiōis ſilitudo. cui⁹ ꝑ filios boim non eſt
viſa. ꝓut forma deinde cōpacta: ⁊ his diebꝫ ꝓxie demōſtrare videt figurata ⁊ materialit ꝓficta
in rei ꝑpetuā memoriā apud quandā capellā ibidē ꝓſeruata. ꝓut legit. q̄ Ebolidees q̄ iacinct⁹
dicit cuiuſdā nobiliſſimi reg̃ fili⁹ in q̄daz interempt⁹ ꝓrato ſanguīe. de cui⁹ flos mirāde naſce
bat ſingl'aritaſ: ⁊ ſingul' folijs ſillaba ꝑma/vicz ja. ja. ſignāter videbat inſcripta. vñ Ouidius
maxim⁹ in. x. dura repcuſſo ſubiecit in aera tellus in vult⁹ iacīcte viuos ⁊c. Itē legit in li. de mi
rabilibꝫ mūdi. q̄ i Jndia ſupiori eſt ciuitas maior totius orb noīe kanſay. i. ciuitas celi: ⁊ girat
in circuitu. c. miliaria magni Ebam ꝓncipis paganoꝙ: ⁊ ibi morant frēs mīores ⁊ mlti xp̄ia
ni: ⁊ extra eādez ciuitatē eſt q̄ddaz collegiū ſacerdotū ydolatraꝙ qui flamines dicunt. vt. xxj. di.
cler⁹. de q̄bꝫ etiā dictū eſt. ſ. c. xxiij. ⁊ ꝑ veſtitū tanq̄ religioſi ſūt ab alijs diſtincti apō q̄s eſt q̄d-
dam montaniū: ⁊ ꝑ ſingl'os dies vn⁹ de ſacerdotibꝫ iſt⁹ pulſat cimbalū. ⁊ ꝓueniūt greges innūe
rabiliū anialiū diuerſoꝙ generū/q̄ ibidē modico cibo reficiunt. ⁊ ad tactū cimbali ad loca ſua
referunt: ⁊ oēs gentes ibidē ſaltē gentiles firmit credūt. q̄ iſta anialia ſint anīe nobiliū defū-
ctoꝙ. ſz plebeoꝙ ⁊ ruſticoꝙ anias dicūt fore viliſſimas beſtias ibidē non cōpentes. Itē in mor
te Katherine regine dacie mulieris adinſtar Semiramidis vxoris Nini reg̃ crudeliſſime ce
lo ſereno natura mirabil impabat vētus. q̄ ℔ mare magnū ⁊ ſpacioſuz. qō inſulā dacie circuire
ꝓcernit in piculū mlto ꝙ inſolitas nauigantiū ꝓduxit inſult⁹: ⁊ tonitrua tremēdo frāgore latrā
tia fulgurātiaq̄ grandiby ⁊ inundatiōibꝫ vltraq̄ vnq̄ viſuz aut auditū ſit incol regniculiſq̄ tē
peſtates coruſcabāt. ita q̄ ꝑ mirabiles elatiōes marꝫ mirabil in altꝫ dñs teſtionia credibilia de
ipſi⁹ mlierꝫ crudelitate demōſtrabat. Itē ſcribit Marc⁹ venet⁹ i itinerario ſuo q̄ poſt annū dñi
Mccl. pambl'abat plagā aſianā. ꝑ anos. xlv. ⁊ poſt mlta regnū coꝛzanoꝙ pluſtrauit. cui⁹ reges
licz ſint mō ſub ipatore tartaroꝙ ſe tñ nobiliores p̄ alijs regibꝫ t're nō dubitāt ex eo. q̄ dū naſ
cunt ſignū aq̄le nigre ſup hūeros ſuos ab vtero mr̄is ꝓducere: ⁊ ꝑ dies vite tenere videt. Rex
aūt ſiue ipator tartaroꝙ p̄dict⁹ illo. ⁊ mltꝫ alijs regibꝫ eſt potētioz añ tñ tpa nō mlta vn⁹ de ſuis
ꝓgenitoribꝫ. rex ꝓm⁹ ꝑ regnicolas a plebe fuit elect⁹. Itē legi⁹ in cronicꝫ. q̄ comites de habſ-
burg. de q̄ꝙ domo ꝓcesſert duces auſtrie. ꝓut p̄dictū ē tātuz donū ōi phibet habuiſſe. q̄ q̄cūq̄
ſtrumoſ⁹ aut gutture globoſ⁹ de mānu cuiuſlibz eoꝙ biberet mox ſanū aptū ⁊ ḡcile gutt repor-
taret. q̄ ſepe viſū eſt i valle Albrechtztal in alſacia ſupiori. q̄ dū ſub eoꝛūdē comitū dñio degeret
vbi ꝑlius natural'r pl⁹ ceteriꝫ ꝑtūc ꝓut extūc ſtrumoſ⁹ videbat ⁊ ſolitā libacōez mō ꝓnotato re
ciper. ¶ Eſt aūt publicū ⁊ notoriū: ⁊ bis diebꝫ laudabilit freq̄ntatū. q̄ nō tm̄ iādicti duces au-

strie. sed ceteri chr̃ianor̃ generosi p̃ncipes sc̃lares/ ℔ spēali p̃signant amene p dñm mōstruoso et mirādo p̄ ceteris filiis hoim dei dono q̄ linguas balbutientiū fac̃ disertas. vt. iij. q. iij. in fine/ vicz/ dū puer naturali vicio ligue plus debito seu vltra tpa vsui loq̃ndo p̄cessa vr̃ ipedit⁹. et p vnū p̃ncipē de p̄missis sine alio q̃cūq; suffragio simpl'r osculat⁹ officiū loq̃ndi disertissime etati sue p̄gruū mox patent obtinebit. Itē put colligit ex cronicis francor̃. q dū clodoneo eorundē regi vexillū mutatis tribus buforibus vexilli p̄oris in triū liliorum formā cū olei ampula diuinit⁹ de celo fuerat trāsmissus. put p̄rie p̄cernit in monast. sc̃ti Remigij ciuitatis Remen. vñ dū ppetuis tpib⁹ regū frācie p̃mogenit⁹ p̄uenit coronād⁹ z inunḡdus ampla ista q̄ vacua cūctis p̄oribus z posteriorib⁹ videt diebus vnctiōis tpe p̄cernit oleo plena: z dū talit rex ver⁹ punct⁹ fuerit: liq; illico cessabit: z dū nup rex anglie possessionē ciuitatis Parisien. z q̄si toti⁹ regni p vim possederat: z pungi more regali ibidē solēnitate q̄ potuit z debuit se disposuerat nulli⁹ olei liq; in ampl'a predicta p̄spici poterat: z sic ip̄m vexit regē p̄uentus suates desperabāt/ hic aliud est sincere ppendendū notabile signū. Haz p̄ria post vnctiōis die quicunq; vtriusq; sexus hoim strumosus aut collo glomellosus. p vexit regē francie talit punctū tact⁹ manu fuerit sanū graci le collū indubitant obtinebat. Item vnū tū insigne ocul'oim sincere ppendentiū tue rusticitatis sagacitas signaculū diligent notabit. q hoim p̄nunc viuentiū mēoria nō apprehēdit. q tātor̃ sic̃ modo z duob⁹ annis p̄rie p̄teritis copiosa multitudo ferar̃/ ceruor̃/ ceruar̃/ capolor̃/ bini lorū/ lepor̃ū: z oim genera nobiliū aialiu⁹ ferar̃ in singul'mōtib⁹/ vallib⁹/ cāpis/ z nemoribus/ in terra nr̃a: z p̄sertim in ergowia. p̄nūc p p̄federatos p̄dictos occupata paruerit. vñ q̄dē vaticinū in breui supuenientiū z reuertentiū ac reuenientiū q̄ndaz relegator̃ z expulsor̃ū generose nobilitatis stematū p̄nunciauerūt z p̄nosticauerūt q̄si certissimū: z hor̃ aliu⁹ greges fore p̄cursores nobiliū. ¶ Itē notandū duz impator Sigismūd⁹ de anno dūi. Mcccc.xx.vij. sueuor̃ terrā pambulauerat: z duz opidū Ulmen. impio nūc subiectū q̄ danubij fluui⁹ nauigabilis intentat: cū ea q̄ decuit solēnitate patent intrauerat: ecce eadē die q̄ddā gen⁹ piscū copiosissime de regni finib⁹ vngarie: z vbi nascūtur illic. tū penit⁹ incognitū p piscatores ibidē rec̄eter illico p̄rensuz: z ad impatoris p̄sentiā delatū apparebat. q impator nō sine grandis āmiratione mysterij p̄spiciebat. hij sunt inq̃ens in effectu nobil'vngarie regni veri regnicole nobis obuiando cateruati occurrētes: z nos in regnū nr̃m reuersur̃ req̃rendo nūciantes. Eam⁹ igit visuri terrā nr̃am remeātes. Jgit ipsius recedēte magnificētia/ pisces hmōi disparuerūt. z eadē p̄tinuatiōe p morauiā p̄grediens. eodē āno die lune nona mens decēbris: z inibi in opido Snayme Olmaceñ. dioc. defunct⁹: z ad vngariā delat⁹ alios reges vngarie in ciuitate wardin vltra Budam in tumba p ip̄m duduz fundata feliciter req̃euit: z si libet videre copiosissime de plerisq; p̄digijs: z hoib⁹ miracl'osis mōstruosiq; cōscriptis: z p̄sertim viris illustrib⁹ z nobilib⁹ ante chr̃i tpa gentilib⁹ ibidem noiatim ostensis. vide q̄ scripserit eximius ille Ualerius maxim⁹ in p̄mo libro suo. c. iij. z. iij. z. vj. q̄ Octauiani z Tyberij tpib⁹ impator̃ floruit p̄gruissime p̄missis applicandū: z breuitatis amore hic omisim⁹ cōscribendum. Item de futuro legit antichr̃o de stirpe regia nasciturō: vel fortassis ℔m aliq̄s p̄nūc nato: z ℔m Greg. xxix. moral'. c. iij. Dñs p̄cutiet extrema terre p̄t immanissimā p̄secutiōis execution̄em antichr̃i / quā faciet in chr̃i fideles: z ℔m eūdez ibidē li. xxxiij. c. vij. q dū ille leuiatā de medio rapiet: z iusto dei iudicio dire mortis angelica potestate perimet cruciatu: oīa elemēta quatient: z ex oīb⁹ p̄dictis colligimus solerter ammiratiōe pensandum: z congrue post p̄missa nota digne notandum. quia dicit Jsi. Ethi. iij. dum stella comis siue cometa per astra comparet tanq̄ p̄cursor regni cōmutationē fertur ostendere: que quidē cōmutatio nō aliter videt euenire: nisi p̄ principis mortē seu alterationē / hoc idem videt dicere venerabilis Beda de rōne tpm lib. j. c. xiij. et supaddendo scribit aut pestilentiā vel bella significare: ecce Bedam vnū p̄ncipem ad multorum z innumerabiliū hoim compationē notabiliter pensantē z ponderantē. put dixit p̄l'us ad Dauid regem. ij. Reg. xvij. Non exibis/ videlicz cōtra absolonem filium tuū: z eius exercitum. qui tu vnus/ vicz rex p decē milib⁹ computaris. Melius est em̄ vt sis nobis in vrbe p̄sidio. Item. ij. Reg. xxj. tunc iurauerūt viri Dauid volentis trāsire cum eis ad bellū dicentes. iam non egredieris nobiscū in bellum ne extinguas lucernā in isr̃l: z ita Dauid per suos compulsus remāsit. Itē anno ab incarnatiōe dñi. Mlxvj. ℔m Ottonē frif. lib. vj. c. xxxv. stella q̄ cometes dicit visa effectu nō caruit. eodē em̄ anno Guilh. normanie comes britaniā maiorē que nunc anglia dicit. occiso rege ei⁹ Heraldo expugnauit Totaq; in p̄uitutē redacta: ac normā-

nis ibi positis ipe in illo regnit. anno seqnti rex romanoꝝ Bertam Ottonis italici marchiois filiã vxorẽ accipiens nuptias apd tyburtias celebrauit. ⁊c. Hic romanoꝝ rex fuit Henricꝰ. iij. quẽ romãꝰ põtifex/vicz Greg. vij. sepe vocatũ excõicauit nõ ꝓparentẽ: ⁊ depositus: ⁊ Rudolffus almanoꝝ dux: a ꝙbusdaz ꝑncipibꝫ rex creat ⁊ mox in bello publico occidit. cui Lotharie prin ceps/vicz Hermãnus substituit. q̃ statim a fidelibꝫ ꝓris regis etiã interimit: ⁊ hec oĩa breuissimo tpe post dictã cometã pacta vident. Item ⁊ hmõi cometa visa est tanꝯ ignis colũpna de celo cadens: ⁊ in momẽto reascẽdens: ⁊ eclipses sol' ⁊ lune. de anno dñi. M. ccc. iij. ⁊ eodẽ tpe: paulopost Albertbus rex romanoꝝ. de domo ducũ austrie. ꝑ frĩs sui filiũ/vicz Johez ducem austrie. ĩmo ꝑ nobiles armigeros: ⁊ familiã ipsius ducis. cũ ad huc puer fuerit. xij. annoꝝ: in tra sua pẽna/vicz ergowia. vbi pnũc est Monast. scti Clare dictũ ĩ cãpo regis: ⁊ in loco vbi pnũc summũ ponit altare miserabilit. ĩmo latrocinalit sub abscõso mãtelli sui fuit interemptꝰ: ⁊ illico hmõi latrocinio ꝑpetrato: ⁊ ꝓsilio diaboli ꝓsumato/reliqui in se sperãtes q̃ fugã recipiẽtes. Johez ducẽ puerulũ solũ relinqntes abierũt. q̃ videns se ab hoĩbꝫ derelictũ assumens astantẽ sibi paris forme iuuenculũ velocit abijt: ⁊ ꝑ dies vite remãsit exul: ⁊ incognit ⁊ in terris alienoꝝ. sed expost ad septuagita vel circa spaciũ annoꝝ venit quidã. vt aspectꝰ docebat de lõginq̃ grandeꝰ ⁊ venerabil' homo: ⁊ ibidẽ ad duas leucas remãsit in quodã heremitario: ⁊ qui sepe ꝓpt vite honestatis ꝓuersationẽ ꝑ moniales dicti monaste. vocatꝰ ⁊ req̃sitꝰ retulit in effectu pdictam historiã: ⁊ regis romanoꝝ intfectionẽ. Hoia q̃z sil'r ⁊ cognoĩa singl'oꝝ ꝓsentiẽtiũ: ⁊ causã q̃ tal' erat. qz iãdicta terra/vicz ergowia ꝓrietatis titl'o pat'no successore: eidẽ iuuencl'o duci que nit possidenda: ⁊ nũc ꝑ regis potentiã/vicz patrui sui retẽta. vñ familia dicti iuuẽculi dñari desiderans in eadẽ terra ad occidendũ regẽ miserabilit ⁊ fraudulent iuuencl'o ad ꝓsentienduz inducto fuit machinata: ⁊ dũ hec ⁊ insup ipsius ducis Johis successus ⁊ tẽpus: certiꝰ q̃z vite cõuersationẽ heremita pdictꝰ tam notant recitaret: ⁊ reliq̃ terre pdicte veteranoꝝ gesta tam lucu lent enudaret: ⁊ effigies corpis ⁊ stature legalitas tantã in ipso senectutis formã oñderet: ⁊ nomen Johes sibi fozet scrutatꝰ scrutinio sepe subtilissimo: an ipe idez dux Johes exul existeret. et dũ freqnter curialit dissimularet demũ senex ⁊ plenꝰ dieꝝ senio deficiẽs: ⁊ in heremitario solus hũano subsidio carẽs egrotare cepit: ⁊ moniales pdicte habitaculum sibi infra septa monasterij ꝓstituerũt: ⁊ ipm ꝑ tpa vite solert ⁊ hũanit ptractari fecerũt: ⁊ dũ moritur ꝰ diu decũbe ret: ⁊ transiturũ se videret ꝑ suũ ꝓfessorem diligẽter requisitꝰ: rndit illico: ⁊ anteꝯ agonizaret. ꝙ ipse talis esset dux Johes: ⁊ postꝯ obmutuit: ⁊ tñ alloqntes eũ intellexit se fore talẽ signo et nutu patent demõstrauit: ⁊ pdicti sceleris auctozes mox post ppetrati crimis actũ cum fautoribus ptim iudicialit occisi. Ceteri quoꝯ pmãserunt exules ⁊ pfugi: ⁊ suoꝝ castroꝝ ⁊ domoꝝ oñdunt stigmata desolatoꝝ rem gestã. posterꝫ ꝑ ruinã tpe ppetuo gnitiosam. Hunc pcas te rogo de tãte vacationis oracl'o: ⁊ loquamur de ꝑsentꝫ capitli materie ꝓposito: ⁊ vtiqz talis cometa put pdictuz est cõparuit de anno dñi. M. cccc ij. ⁊ multũ excellens. ⁊ recordor me vidisse ꝑ sus occidentẽ. mox inclinato iam sole. vltra nr̃m orizontẽ. ⁊ anno sequẽti ꝓpende quid sequebatur oĩm eñ tirannoꝝ crassator crudelissimꝰ/vicz Tamerlinꝰ rex Tibisunde/regnãs sub imperatore catthaginorũ seuit in ptibꝫ orientalibꝫ. ⁊ in turcoꝝ ⁊ sarracenoꝝ vtriusqꝫ sexus hoies talẽ cõmisit inhomiabilẽ cedem. ꝙ de solis capitibꝫ fieri fecit maceriã tanꝯ murũ: ⁊ montẽ mirande et miserabilis in terra plana: ⁊ in ꝓpetuã rei memoriã magnitudis eminẽtes. vnde etiã Lucanꝰ dixit de cometa in diebus suis ⁊ terris mutãtur regna comitẽ/ ⁊ prudentius ait tristis cometa intercidit: et Damasus lib. ij. c. vj. dicit. cõstituuntur multotiens comete signa quedam mortis regum. ⁊c. ¶ Et notãter cõsiderabis de compatiõe maioris vniuersitatis ad culmẽ vnius terre principis. Unde cõstat. ꝙ annis nouẽ ꝓxime refluxis miranda ꝓdigia signoꝝ quoꝯ signacula patẽter in gentiũ/ vicz switensiũ habitatiõis terra suoꝝ quoꝯ ꝓfederatoꝝ sunt exptissime visa/que hic ꝓxie ꝓuenirent declarãda: sed ꝓpter causam non sine causa inferius. c. xxxij. signãter dicendã eoꝝdez recitationẽ ab hinc ⁊ istinc duxim transferendã: ⁊ hic cũ ꝑsentibus. nihilominus replicandam. **Rusticus** In supioribꝫ quidẽ multas recitare videris fabulas poetarũ: et veritatis forte norma carentiũ Rogo quid de talibꝫ sit mihi colligendũ breuit edicas. qz pluries vtimur eisdẽ in scrutinio scripturaꝝ. **Nobil.** Scias ꝓxie. ꝙ fabl'e qñqz dicũt: q̃ ꝑ sctos dis. legim. q̃ etiã in mẽsa clericoꝝ obmitti: ⁊ verba sacre lectiõis recitari ꝑcipiunt. vt. xlvij. dis. cõuiuia. ⁊c. se. ⁊ i. c. ꝓ reuerẽtia. quia oblectamẽta fabl'aꝝ nimiũ excitant ad incẽtiua libidinis.

et ideo ꝓhibent̄ legere figmēta poetaꝝ chr̄ianis. vt. xxxvij. dis. ideo. sed hec oīa vera si q̄s legit ea causa delectatiōis: ⁊ nō edificatiōis. vt no. in dic. c. legim⁹. de q̄b⁹ ꝓprie facit mentionē Jsiō. Ethi. lib. c. xxxviij. ⁊ dr̄as ponit inter fabl'as Esopicas ⁊ libisticas. scribit etiā Beda de hui⁹modi fabul' sup euāgelio. ibat Jesus in ciuitatē ⁊c. Luc. vij. sed ponere fabl'as ad vtilitatē. vt hic ꝑsumo me posuisse: nō est reprehendendū. Nam de h̄ dicit ꝓhus. xj. metaph̄. Fabula scribit̄ ad correctionē hoīm: ⁊ ita Nathan ꝓpheta dixit fabulā regi Dauid de vnica ouicla pauperis. ij. Reg. xij. Itē ꝓhus vbi sup dicit Vulta q̄ nob⁹ fabulant̄ si vere intelligunt̄ vera sunt. vt corpora celestia esse deas aut deos: ⁊ immortales ꝓcipe ⁊ parere. put dixim⁹ de incubis ⁊ succubis. de quib⁹ gigātes. immo maiores terre ꝓncipes originalit̄ dicūt̄ ꝓcreati. put colligit̄ ex ꝓmissis. Unde notandū. fabl'a venit a for faris. ⁊ ideo nō dicunt̄ fabule. q̄ oīa sint ꝓficta: q̄ dicunt̄ ꝓ fabul'. immo oīa q̄ h̄ ponunt̄ aut ꝑm integumentū: aut ꝑm historiā veritate fulciunt̄ Fabula em̄ q̄nq̄ dicit̄ histor. q̄nq̄ res ficta: ⁊ de vtroq̄ habet̄ in legēda Jobis euāgeliste/ vicz audi fabulā ⁊ nō fabulā/ h̄ est audi historiā ⁊ nō figmentū. Item fabula q̄nq̄ dicit̄ ꝑmo. Un̄ Horatius in sermonib⁹ Tantale q̄d rides mutato noīe de te fabl'a narrat̄. Item q̄nq̄ dicit̄ derisio. vnde idē Horatius in eplis Asineq̄ paternū cognomē vertas in risum ⁊ fabula fias. Q̄nq̄ dicit̄ historia figmēta pmixta. vñ idē Horati⁹ Fabula qua paridis ꝓpt̄/ narrat̄ amorē grecia ⁊c. Un̄ Virgil⁹ Est vez fictū ꝑmo derisio factū. Et nūc redeam⁹ ad ꝓpositū: ⁊ nullū tibi formab⁹ ambiguitatis obstaculū. quin virt⁹ celestiū corpor̄ ad immutationē inferior̄ se cōmutet: ⁊ ecōtra. put ait Aug⁹. v. de ciuitate dei/ videlicz nusq̄ absurde dici pōt ad solas corpor̄ dr̄as afflatus quosdā sidereas puenire. Et Aristo. de ꝓprietatib⁹ elementor̄ dicit. q̄ regna vacua facta sunt: ⁊ terre depopulate apō ꝓiunctionē Jouis ⁊ Saturni. ¶ Veritas tū est ꝑm frēm Asceū. q̄ maior effect⁹ est ingentē ⁊ vniuersitatē q̄z in singularē ꝓsonā: q̄ si est. sapiens dñabitur astris. vt dixit Ptolomeus in alma gest⁹. Un̄ dict⁹ Aristo. in lib. de regimie ꝓncipū. c. xxviij. ⁊ penult. Vulta ꝓuidentia sollicitare videbat Alexandrū magnū. vt in oīb⁹ agendis: ⁊ ꝓsertī in vsu bellandi sagaciter ⁊ magna ꝓuidentia ꝓspicacit̄ aspect⁹/ astror̄/ ⁊ planetarū/ ⁊ stellar̄ dispositio ꝓsiderent̄. sub quor̄ munimine ⁊ regimie nobiliū cet⁹ ⁊ castror̄ acies ab oīi tuerent̄ aduerso supcelestiū domus ⁊ ꝓiūctiones dñantium ⁊ ascendentiū opationes ad h̄ aptas curiosissime de-

Rusticus Contēto⁹ quantū de fabul'. sed q̄ ꝓ fabl'as demōstruosis ⁊ ꝓtentuosis fecisti relationē mirabilit̄ in auribꝫ meis sonantē creatur⁊ vicz de minothauro ⁊ similib⁹ signanda.

Nobilis Cōpetent̄ queris: ⁊ de minothauro ꝓcepisti cuius fuerit dispositiōis est ⁊ ypocenthaur⁹ ⁊ est homo mixt⁹ equo. vt dicit Jsiō. Ethi. ⁊. c. xxxviij. ⁊ vt dicem⁹. j. c. pen. de vitulo hoīs capite p̄figito: ⁊ sūt hoīes in libia q̄ dicūt̄ egipanes. q̄ hūt rit⁹ efforas ⁊ inhūanos ꝑm alios sūt q̄dā aiata q̄ in partē humanā in gte p̄ferūt formā bestialē. ꝑm alios sunt mōstruosa numina de genere incubor̄. vt refert Solin⁹ de libia. Item Amachonyades q̄ alio noīe ꝓphetides: q̄ a dea/ vicz venere mutate fuerūt in boues. vñ Ouid. maxi⁹ in. x. Ac si forte reges fecūdaꝝ amathunca metall'. Angenius se velit ꝓpediteꝫ. ⁊ plures alias in scripturꝫ repim⁹ creaturas q̄ parti hoīes: ⁊ parti bestie sūt q̄ndā inuēte. ꝫ q̄rere posses: vtrū quēadmodū hoīes habeāt spēs: aut alias imor tales: ⁊ videt̄ q̄ sic. put narrat Jero. ī vitas patrū de Anthonio. q̄ deuias ī loco dict̄o mōstruz vicz tale cui⁹ supior ps erat hoīs: ⁊ īferior/ vicz sub vmblico fuerat equi: q̄ttuor pedib⁹ gdiētis q̄ ad sui petitionē dextra manu vīā sibi p quā ad interiora dicti disposuerat ābulare demōstrabat. hinc vidit homūcl'm aduncꝫ naribꝫ frōte cornibꝫ aspsa. cui⁹ extrema ps corpis ī capr̄ pedes desinebat: ⁊ q̄s nā cēt interrogabat Anthoni⁹: ⁊ rūdit mortal' ego sū: ⁊ vn⁹ ex accol'heremi. q̄s vario errore delusa gētilitas faunos. i. deos siluestres satirioſq̄ ⁊ icubas colit legatiōe fungor greg⁊ mei: ꝓcamurq̄ vt p nob⁹ cōez deū depcer⁊ salutē mūdi oli venisse ꝓgnouim⁹: ⁊ in vniuersaz trā exiit son⁹ ei⁹. de q̄ rūsiōe ⁊ paganor̄ errore lachr̄iabat Anthoni⁹: ⁊ ipm aīal nec dū ꝓba cōpleuerat: ⁊ q̄si pemugero volatu ꝓcul aufugit. Itē Jero. ibidē subiūxit. h̄ ne ad icredulitatē scrupulū moueat sub rege Cōstantino vniuerso mūdo teste pādit. Hā cū alexandriā istiusmōi hō ꝓduct⁹ ē viu⁹ magnū ꝓlo ꝓbuit spectaculū: ⁊ p⁹ h̄ cadauer extāe ne calore estat⁊ dissiparet̄ sale infusū ad anthiopiā. vt ab ipatore videret̄ allatū ē. Itē ī dacia pulcherrie mlier⁊ imago sup vmblicū: ⁊ īferi⁹ pisc⁊ viua fuit regi ꝑtata: ⁊ dū extra mar⁊ vndas videbat̄ ōficere p⁹ copiosā vniuerſ oīatiōnē remittebat̄ ad aḡs: ⁊ clamabat q̄dā eps. o ōs mirabil' in opib⁹ suis: et mox illa creatura in libtatē r̄stituta se reuoluit cū capite gras egit: ⁊ alta voce ⁊ mirabiliora

sunt inquit in ꝓfundo maris/ꝛ ita gaudens risum oñdens ouãter in ꝓfundũ maris se mergẽ do disparuit. Jtem vt ỏt glo. Esa. xxiij. lomia dei ỏr creatura mõstruosa hũs pedes eq̃nos cetera mẽbra sic̃ femia/ꝛ crudelior est fetib⁹ suis alijs bestijs. q̃ catulos suos laniare ferũ/ꝛ macrobij dicunt hoies quidã hũtes. xij. pedes/ex his ꝯcludit ꝓ doctores hm̃oi ꝓtentuosas creaturas fore mortales aĩas quoq; siue spũs immortales hũtes/ꝛ nunc redeam⁹ ad ꝓpositũ. q̃ ex his ꝛ mltis q̃ brevitatis causa decreuim⁹ dimittẽda. q̃ deus nature ꝛ ipa mirabil' natura ꝓdigia ponũt in celo ꝛ in terra segregãdo nobilitatis ingentẽ sublimitatẽ ꝛ excellentiã a plebeoꝝ subacta pusilla nũmitatis hũilitate/nec signa/nec ꝓdigia legunt hm̃oi aut multũ minora/vnd̃e post vrb creationẽ mũdo cõparuisse rõne aut occasiõe cuiuscũq; singularis hois plebei ꝓclar̃ aut rustical' ꝓsone. sed tm̃ si facta sunt de generose nobilitat̃ agmine legim⁹ ꝓcessisse/ꝛ si q̃ ꝓdigiosa legim⁹ q̃nq; mirabilit̃ hoib⁹ ꝓueniſſe. nõ tm̃ certificati vtrũ nobiles fuerit vl' plebei. Presumam⁹ in partẽ meliorẽ ꝑmissoꝝ occasiõe. vt in regl'a iur̃. estote. ꝛ ex quo iuxta ꝟitatẽ euãgelicã in ore duoꝝ stat oñe ꝟbũ. vt Mat. xviij. de testi. licz vniuers. cũ ꝯcor. quãto magis in ore tot ꝛ tãtoꝝ veter̃ ꝛ noui testamẽtorũ venerabiliũ fidedignoꝝ viroꝝ lucescit ꝟitas rubr. pñt̃. c. miracl'osa. put sagaciter tua ꝓpendebat rusticitas trepidando formidolosa. **Rusticus** Dixisti de ꝓdigijs ꝛ signis occasione nobilitatis mirabilit̃ oñsis: sz q̃d tibi videt̃ in his tam nobilib⁹ q̃ alijs freq̃nter occurrentib⁹: ꝛ ꝓspera vite pagende vel aduersa vaticinatib⁹ ad exit⁹ itineris lõgi ꝓcedentib⁹. vtputa q̃ trepidãter occurrũz leporis timẽt qui mulier̃ sparsis crinib⁹/q̃ hoiez orbatis oculis aut mutilatũ pede: aut cucullatũ obuiã hẽ formidulosius detestant̃/ꝛ ecõtra q̃ de iocũdo gl'iant̃ euẽtu si eis ꝑmũ lup⁹ occurs̃auerit: aut colũba vl' si a sinistra in dexterã auis sc̃ti Martini volauerit aut leprosꝰ/vl' fẽia meretrix cuiuscũq; ꝯditiõis aduersus egredi entem egressus direxerit. **Nobilis** Fateor q̃ plures in his ꝛ alijs euẽtib⁹ vaticinari nõ desistũt/ꝛ aliq̃n multũ expient̃ in ꝟitate ꝯsistũt. sed iura nr̃a detestant̃. vt ptz. xxv. q. ij. ꝛ. q. iij. ꝓ totũ/ꝛ singl'arit̃ put ꝑmittit̃ Petrus bleseñ. in epl'a lxv. hm̃oi rez fidẽ multũ detestat̃. dum ỏt ne homo talit̃ erroze circũuent⁹ inuoluat̃. sed vt in oib⁹ euentib⁹ q̃litercũq; ꝓuenientib⁹ sincer⁹ sane mẽtis homo singl'a ꝓ meliori ꝯfident interꝓtatur. Nam legim⁹ de Julio cesare. viro mirabil' industrie q̃ nunq; villa supstitiõe aut augurio deterreri potuit ab inceptis. duz in affricã ꝓficisceret̃ in ingressu nauis ꝓlapsus est. sed melioza omine cõmutato/teneo te inq̃t affricã eãq; obtinuit/rex etiã anglie Guilhelm⁹ acq̃sitoꝝ primus terre ingressu equũ quẽ ascenderat excitauit ad cursum qui cũ equo lapsus ꝛ ꝓstratus in terrã/terra inquit mea est/qđ euentus impleuit.

De nobilitate in muliebri sexu cõmendata

Capitulum vicesimũ septimũ. Ait rusticus. ꝛc̃.

Mirabile testimoniũ tuũ ꝓ me nõ perit⁹ valde credendũ cum put exptus sum curialiter mẽtiri nõ sit vez: nec ꝓuocabunt me qualitercũq; cõmouendũ. Nã curialiũ rõane curie fida relacõe mea rusticitas ꝓpetent̃ istruit̃. q̃ ex pur̃s bacalarijs nihil sequit̃: ac si diceret̃. q̃ ex solis de se mltũ ꝑsumẽtib⁹. vt sunt studioꝝ baccalarij/ꝛ in effectu apd̃ ꝓcitos in ꝑctica nihil ꝯcludẽtib⁹/ꝛ vmbrã ꝓ ꝟitate ꝓclamãtib⁹ nil vtilitat̃ inducit̃. q̃d putas ỏ poetaꝝ figmẽt̃/ꝛ alijs supstitiosis pte inanit̃ introductis apud vtriusq; iurisꝑitos: vel theologos firmũ vt ratũ ꝯstruit̃. sufficit mihi ꝓ ẽ q̃z nõ offendoz. q̃ ỏ ꝓncipũ ꝛ viroꝝ nobiliũ ꝛ illustriũ. imo supillustriũ largã fecisti mihi saltẽ tediosa supabundãter colloq̃a. sed q̃d de muliez sexu sil'r reuelabũt exordia an ne dij ꝛ hoies earundẽ laudẽ ꝛ decorẽ obfuscare voluerit/in nobilitatis materia. vt mihi videt̃ ne ꝓuenirẽt ad pñt̃ ꝓ te generose nobilitatis ornameta Nã ꝯstat q̃ generalit̃ oẽs mulieres viris cũctis sunt ꝓditiõe viliozes. vt ptz. ff. ỏ sta. ho. l. in mltis. imo ignobiliozes put notãter tu tetigisti. ẽ. c. xviij. in ꝑn. dũ de metall' ꝛ ꝯceptu ꝓ vtez mr̃is fecisti relatiõis silitudies. Jtẽ ꝯstat q̃ ab oib⁹ publicis officijs sint remotiozes. vt de arbitris dilectus. iij. q. vij. §. tria. ꝛ. xxiij. q. v mulierẽ. ꝛ primũ videt̃ in postulãdo ꝟ est in iudicio: ꝛ corã ꝑtore desiderũ alteri⁹ ꝓponẽdo. licz ore sp splenduerit facũ disertissimo. vt. ff. de postu. l. j. §. sexũ. cui causaz dedit edicto femia q̃daz iur̃ pitissima eloq̃ntie famosissima/noie calphurnia/q̃ nimis impudent̃ in ꝯsistorio ꝓuocata postulabat/ꝛ mgr̃atũ inq̃etans denudans posteriora: ꝛ oñdit ꝑtori nates ꝛ culisteria. put le. ꝛ notabilit̃ notat̃ in dic. §. sexũ. Jtẽ q̃ mulieres apd̃ mgr̃at⁹ ꝓ se aut ꝓ alijs causas egerũt ꝛ multis

pliciter reposita verecundie ꝛ naturalis muliebrisqꝫ pudicicie stola. mores cohibere non valebant noiarum annūerat Valerius maxim⁹. lib. viij. c. iij. Itez repellunt in iurisdictiōe. Item in arbitrio. Item in adoptiōe. Item in intercessiōe. Itē in testamēteria ꝛ criminali cam̄la testificatione. Itē in ꝓcuratiōe. Itē in tutele ꝛ cure susceptiōe. Item in clauiū spūaliuz assumptiōe Itē in sacroꝝ ordinū receptiōe. Item in verbi dei seminatiōe: ꝛ in pluribꝫ alijs casibꝫ innūeratis. ꝑ Speculatorē. de ꝓcuratore. lib. j. Et fortassis illa vilitas ꝓuenit ex eo. qꝛ mlieres nō sūt facte ad imaginē dei sicē viri. vt ꝓbat. xxiij. q. v. hec imago. Sic imago ꝛ glia dei ē. j. ad Coꝛ. xj. ꝛ etiā qꝛ dixit q̄dā sapiēs. vt narrat sctūs Greg. in moral. li. xj. c. xix. sic inq̄ens. Melioꝛ ē iniq̄tas viri. qꝫ benefaciens mulier. vñ ꝛ Salomō dixit de mulieribꝫ. Prouerb. ij. Inclinata est ad mortē dom⁹ eius: ꝛ ad inferos semite illius. oīs q̄ ingredit ad eā non reuertet. Itē idem Prouerb. v. lōge fac ab ea viam tuā: ꝛ nō appropinques finibꝫ dom⁹ eius. Item ibidē. c. vij. vie inferi dom⁹ ei⁹ penetrātes ad interiora mortis. Item q̄ applicabit ei descēdet ad inferos. Hā q̄ abscesserit ab ea saluabit. Itē Ecci. xxv. Leuis oīs malicia sup̄ maliciā mulierꝭ q̄ tenet illā quasi q̄ apprehēdit scorpionē. ꝛ ꝓpositū meū legis. c. nonū ibidē ꝑ extēsuz. ¶ Vñ ex his ꝛ alijs ꝓtra mulieꝝ fm̄ā tendētibꝫ mirabant discipli dñi. qꝛ cū muliebre loq̄bat ad fontē in Samaria. Johis. iij. c. et Mat. xv. sup illo loco Egressus Jesus secessit ꝛc̄. De muliere Chananea ōr Johs Crisi. i omelia sua. Ecce mulier caput pcī. arma diaboli. expulsio gadisi. delicti mr̄. coꝛruptio legꝭ antique bis ꝛ alijs ꝑ me mot⁹ Moyses. Nūeri. xxxj. ira ꝓuocat⁹ sup̄ ꝓncipes exercit⁹ tribunos ꝛ centuriones q̄ venerūt de bello dicēs. cur femias reseruastꝭ. nōne iste sunt q̄ deceperūt filios israel ad suggestionē ꝛ ꝓuaricari fecerūt vos in dño sup̄ pctō phagoꝛ. vñ ipsas q̄ nouerāt viros iugulari fec̄. Itē ꝑpenderūt. qꝛ fcia ꝓmū parentē in toti⁹ hūani generis maledictionē decepit. put expost ꝓncipem apl̄oꝝ. imo toti⁹ ecclie pastoꝛē ad negationē chr̄i seduxit. vñ cōmentatoꝛ Lathonis dixit sup̄ ꝓsa. xlix. Fcia res fragil. res lubrica. res pueril. Coꝛ rapit ꝛ tollit: ꝛ ferrea pectora mollit. Amoꝛ mulieꝝ annullauit potentiā Sampsonis. infatuauit sapientiā Salomonis. fedauit sctimoniaz Dauid regis. Vñ Jero. in epl̄a. xxxiij. Salomone nemo sapiētioꝛ. nec Dauid sanctioꝛ. Attū vt q̄ a muliere est decept⁹: ꝛ ꝗ voluit Paul⁹ in epl̄a dū dixit. j. ad Choꝛ. j. Que stulta sunt mūdi elegit de⁹. vt ꝓfundat sapiētes. ꝛ infirma mūdi elegit deus. vt ꝓfundat fortia ꝛc̄. vt nō gliet oīs caro in ꝓspectu ei⁹. Vñ ꝑtinent dicat mulier ad virū si te vel me ꝓfundi oporteat pot⁹ eligā te ꝓfundi. vt scripsit Jnno. iij. ad quendā cardinalē apl̄ice sedis legatuz de vsu pal. c. nisi. vñ mulieres ipatorꝭ auctoritate sibi pñt ꝓsulere cū dāpno alter⁹. ff. ad. l. acql. siqs firmo in fi. Dixit em̄ imꝑator Justinian⁹ amarissimū gen⁹ hoim sunt mulieres in dando C. de dona. añ nup. l. si a spōso. §. q̄ si a sponsa. ff. de dona. int̄ vi. ꝛ vx. §. si stipulata. in fi. sed q̄le gen⁹ sint mulieres recipiēdo ꝓstat vniuersalit̄ toti mūdo. de q̄bꝫ vide glo. notabilē. ff. ad vellc. l. sed si ego. vñ bis ꝛ alijs ꝑpēsis: ꝛ si placet iuribꝫ ꝛ iurijs rōnibꝫ cōpetent allegandis in me cōdictionē pretense nobilitatꝭ saltē vberiorē minoꝛauit sexus muliebris: ex q̄ virtutꝭ radices nō germinabāt originalit̄. put ꝑmissuz est. nec florē ingenuitatꝭ ꝛ breuit̄ ꝓcludēdo. Scis q̄d scribit̄. q̄ filius ꝓdictionē deteriorē/ vicz matrē sequit̄: ꝛ ꝗ in. l. lōbardoꝝ ꝑ mlt̄as regiōes obseruata ꝛ nō sine causa dixit deteriorē. qꝛ vult mulieb̄re sexū fore peioꝛē. viroꝝ ꝙo melioꝛē: ꝛ ꝗ patent ap paret. qꝛ si mater est ancilla fili⁹ eius nō ꝓis nobil̄ vl̄ liberi aut ingenui floꝛe aut bonoꝛe. sz matris calamitate notāt̄. ac si diceret. tā malignantꝭ sunt nature mulieres tāq̄ negatiua. q̄ quicq̄d post se inuenit ꝗ totū destruit: ꝛ ei⁹ ꝓpriuz inducit. vt ecce. qꝛ sua seruili ꝓdictiōe filiū vl̄ filiā partum in partu ꝛ post partū. q̄ vel q̄ al's esset liber vel libera solēt inficere. de q̄ le. ꝛ no. xxxij. q. iij. libere. de ser. nō oꝛ. c. vlt̄. Nō obstat. vt no. ibidē de lege romanoꝝ: ꝛ etiā qꝛ exponit̄ ibidē deteriorē partē sequit̄. i. debiliorē. s. femineā. Hā sexus femineus debil̄ est. Hā in ꝓtate q̄ debili⁹ et infirmius etiā peius est: ꝛ nō est bonū q̄litercūq̄ curialit̄ expositū est: ꝛ in. c. licz de ꝓu. ser. de ꝓsuetudine ꝓuincialiū. Hā vt dicūt intelligētes. q̄ vbicūq̄ talit̄ put ꝑmittit̄ ꝓnūc videt̄ obseruandū: ꝛ put ōr Phus. iij. de aniālibꝫ q̄. generalit̄ in oībꝫ aialibꝫ masculi sunt calidiores. ꝛ sic fortiores. ꝛ animosiores. ꝛ prudētiores: ꝛ in labore ꝓmptiores: ꝛ vita diurniores q̄s fcie. ꝓterq̄s paserem. hec ille. Et vex est silr̄ fm Arist. in Pol. q̄ in ferꝭ bestijs ꝓtigit ꝛ auibꝫ armatꝭ. vt ferotio. res fcie plerūq̄ maribꝫ habeant vt ancipitres ꝛ aquile: ꝛ similes. **Nobilis** A floꝛe iuuētutꝭ. imo discretiōis exordio creb̄rius q̄dam quasi motu naturali tibi ꝓpt̄ tue rudissime rusticitatꝭ ignauiā ꝓrio singlariter in prestantissimaꝝ dñaꝝ virginū ꝛ viduaꝝ: ꝑsertim generose stematꝭ figura votarū: ꝛ insup humillimaꝝ mulieb̄ris sexus vndecūq̄ ꝓuenien-

tium humaniter occupabar obsequio declinabar ingenio: ⁊ ad succurrendū solerti studio frequentabar fidissimo. vt dicerem. quia delectasti me dñe in factura tua: ⁊ in opib⁹ manuū tuarū exultabo. psal. xcj. et notāter merito. Haz paris caritatis ⁊ dilectiōis stimulo fungimur aut intuitu fouemur mutuo. tanq̄z regulis. ⁊ normis. ⁊ disciplinis. ⁊ legib⁹ ad pares passus. silib⁹ quoq̄z gradib⁹ diligim⁹ deū. ⁊ fauore sinceriss̄imo cōiungimur oñipotenti deo. quo patēter vnimur amore reuerēter humano. Nam ꝓmo qui amat affectuose nititur videre ꝓsonā quā amat Unde Holofernes captus est in oculis suis aspectu ꝑclarissime mulieris. Judith. ix. vicz amore corporali. A simili dixit ꝓpheta captus amore diuino Oculi mei semp ad dñm. psal. xxiiij. et Magdalena ꝓ vim amoris cōstricta. q̄ semel viderat ad sepulchrū dñi iterum videre desiderabat. Scōo amans attente loquit⁹ de ꝓsona dilecta. vnde Salomon. Anīa mea liquefacta est vt dilectus locut⁹ est mihi. i. postq̄z locutus est mihi. Cañ. v. Adinstar dixit ꝓpheta de dilectione diuina. Exaltabo te deus meus rex: ⁊ benedicā nomini tuo in seculū seculi. per singlos dies benedicā tibi ⁊c. vsq̄z ad finē huius psalmi. psal. xliij. Tercio diligit amans audire de ꝓsona quā amat. de quo dixit Salomon Sonet vox tua in auribus meis vox em̄ tua dulcis: et facies tua decora. Cañ. ij. A simili dixit aplūs ad Heb. iiij. Un⁹ est em̄ sermo dei ⁊ efficax. ⁊ penetrabilior oñi gladio ancipiti. ⁊ ꝓtingens vsq̄z ad diuisionē anime ⁊ spūs ⁊c. ⁊ hoc ꝓpt̄ dilectionem dulcedinis dei. Quarto saporosus est odor dilecti. de quo Salomō: ⁊ odores oris tui sic̄ malor. guttur tuū sicut vinū optimū. Cañ. vij. adinstar dixit Paul⁹ chr̄i Bon⁹ odor sumus deo. ij. ad Ephor. ij. Quinto gustu delectat amati. vnde Salomon sub vmbra illius quā desideraueram sedi. ⁊ fruct⁹ eius dulcis gutturi meo. Cañ. ij. A simili dicit Dauid Gustate ⁊ videte q̄m suauis est dñs. psal. xxxiij. Sexto qui amat tactu fouet amati. vnde Salomō de sua dilectissima dixit. Dilect⁹ meus misit manū suā ꝓ foramē: ⁊ venter me⁹ intremuit ad tactū ei⁹. Cañ. v. sic Maria Magdalena nō cessauit oscularī pedes dñi. Luc. vij. Septimo languet amans interne cogitatiōis stimulo memorans amātis. vñ Salomon Stipite me malis. quia amore langueo/vicz corporali. Cañ. ij. Silr dicit Dauid Infirm⁹ sum: sana me dñe q̄m ꝓturbata sunt oīa ossa mea: ⁊ aīa mea turbata est valde. psal. vj. Octauo mittit nūcios desiderio magno sp amato. vnde Salomō Adiuro vos filie Jerusalē. si inueneritz dilectū meū. vt nūcietz ei. q̄z amore lāgueo Cañ. vj. ℞ lāguore languebat dñs cū diligeret gen⁹ hūanū. vt diceret discipul⁹ suis. Eūtes in mūdū vniuersū ꝑdicate euangeliū oñi creature/vicz hūane. Mar. xvj. Homo iocūde recipit amās nūcios amati. vnde Salomō ꝓuerb. xxv. Aqua frigida anīo sitiēti nūctius bon⁹ de terra lōginqua. adinstar dixit chr̄s. Dico vob gaudiū erit corā angel⁹ sup vno pctōre pnīaz agente. Luc. xv. Decimo q̄ amat cūcta cōmunicat amato. vnde Salomon Sap. vij. sine fictiōe didici: ⁊ sine inuidia cōmunico: ⁊ honestatē illi⁹ non abscōdo. sic int̄ chr̄i discipulos erat cor vnū ⁊ aīa vna nec q̄sq̄z eor̄ possidebat aliq̄d q̄ suū esse dicebat. sed erāt illis oīa cōia. Act. iiij. Undecimo delectat amās in muneribus amati. vt Thamar a Juda recepit anulū armillā ⁊ baculū. Heñ. xxxviij. ⁊ ita dixit ꝓpheta dño. ⁊ filij tui in muneribus vultū tuū deprecabūt. psal. xliij. Duodecimo sollicit⁹ est amās de re q̄z amat. vt dicit aplūs. j. ad Ephor. vij. Qui cū vxore est sollicit⁹ est q̄ sunt mūdi quō placeat vxori a silī ꝓut legit ibidē. ⁊ mulier ⁊ virgo innupta cogitat q̄ dñi sunt. vt sit sctā ⁊ corpore ⁊ spū. j. Ephor. vij. Et hec tibi sufficiāt de dilectōis vtriusq̄z/vicz spūalis ⁊ corporalis cōpatione/ q̄ non ꝑficit sine mulieris ⁊ maris virtuosa cognitione. ⁊ vtinā tibi rustico superficialiter querēti ꝓut me diligenter loquente solacios⁹ labor solatium laboris videret in consolatiōe. cum diligenti. ꝓut prętactū est nihil sit difficile. Nam vt dicit Jsidorus de summo bono. lib. j. c. iiij. qō ex creaturarū pulchritudie agnoscatur deus atq̄z ex pulchritudine factorū effectorum operum cognoscitur. ⁊ sicut ars in artificē retorquet laudem. ita rerum creator per creaturam suam laudatur. sic ex pulchritudine circūscripte creature pulchritudinē suam que cōscribi nequit facit deus intelligi. ita vt quia per amorē pulchritudinis creature a creatoris forma se abstulit. rursum per creature decorē ad creatoris pulchritudinem reuertat: ⁊ dicit lex imperialis in auc̄. de monach. coll. j. §. hinc cogitandū. q̄ opus cōmendat artificē. ⁊ non tm̄ artificis summi. sed cuiuslibet opera testimoniū ꝓhibent veritati. de sta. mo. q̄ dei. Uñ scriptū est Sic lux vra luceat corā hoib⁹. vt videant opa vra bona. ⁊ si mihi non creditis opib⁹ meis credite. de q̄ pulchre scribit August⁹. in psal. cxliij. ⁊ int̄ mlta ponit moderatiōez. sunt mḡt tm̄ q̄dē eloq̄ntes laudātes creaturā obliuiscētes creatorē. sz scti boni fideles viri laudatores nō ingti gre. cū laudāt opa dei ꝑpendūt. q̄z ipe fec̄ q̄ sic ꝓstituit. q̄z illa donauit

Et si Salomon mulieb'is sexus fragilitatē vitupando denigrauit. cōstat luce clarius. q̄ sil' amidissime eūdem sexū collaudando gloriant' cōmendauit. Sunt aūt ꝓtraria laus ⁊ vituperiū et in eodē subiecto subsistere non p̄nt. vnde de meliori p̄sumam⁹. vt dicit regl'a iuris. Estote: et salua sue celsitudīs magnificētia debere possum⁹ cū ap'lo. vir duplex aīo incōstans est in oīb⁹ vīs suis. Jaco.j. ⁊ ipse Salomō dixit ꝓuerb.viij. ⁊ os bilingue detestor. ⁊ ibidem.c.xviij. ꝑba biliguis quasi simplicia: ⁊ ipsa pueniūt vsq̄ ad interiora vētris: ⁊ ibidē.c.xxviij. Susurro ⁊ biliguis maledict⁹ multos em̄ turbabit pacē hñtes: ⁊ ap'lus.j.ad Thi.iij. Amonuit fideles nō esse biligues: ⁊ ꝓpie quid sit susurro ⁊ biliguis scribit frater Astēn.li.ij.ti.xvj. ⁊ ibidez si placet p extensum videb: ⁊ vtiq̄ Salomō duas linguas habuit dū mel ex ore eius: ⁊ fel draconum insanibili ꝓtra mulieb'is sex⁹ ꝓditionē patent' effluxit: ⁊ rite credam⁹ ipm Salomonē in vituꝑando sensib⁹ alienatū memorie p̄riuatū: ⁊ cogitationū distempatū fuisse: ⁊ incollaudādo sane mentis capacitatē diligent' colligisse. Aaz dicit sapiētis auctoritas. parce lauda. parti⁹ vitupa: ⁊ cū diuersar̄ viri ⁊ mulieres sint ꝓditionū. imputet ergo sibi q̄ talē eligit q̄ nocebat sibi cū habuerit arbitriū penit⁹ abstinēdi aut ab initio meliorē eligendi. ij. q. vj. arbitrariū: ⁊ frequent' ex eo. q̄ nubēdi plus re⁹ substantiā q̄ bone indol' p̄sonā req̄siuit: ⁊ hic vitiū est nō materie sed artific⁹ cui merito venit imputādum. ff. loca. l. item querit. §. sed gemmā. ff. ad. l. acq̄l. si seru⁹. §. si calicē. ⁊ q̄d multis mar⁹ dicendū refert. q̄re nō ꝓstantes pmāserūt in tēptatiōibus suis: vt Paul⁹ Anthonius ⁊ Onofrius ⁊ plures scī patres in egipto castissime p̄seuerātes. de quib⁹ infra sincerius dicā. ⁊ tu rusticor̄ antiq̄ssime cū sis impotens ⁊ invalid⁹ ad mulierū declinas odiū multū facilius Salomon dū locut⁹ est tanq̄ amic⁹ ad amicā quā sibi magna voluit amplecti gl'ia laudis ⁊ honoris excellētia p copula ꝑpetua dixit. Sap̄. c. viij. generositatē illius gl'ificat ꝓtuberniū hñs dei. sed ⁊ oīm dñs dilexit eā. vnde Holkot sup eodē loco lectiōe cv. dicit Salomō plenitudis spōse sue declarare volens p̄conii. vt amor suus ꝑpet' nō ex leuitate vel surreptiōe. sed ex districta electiōe suborī⁹. extollendo ergo carissimā a copia gr̄arum septē ei p̄rogatiuas attribuit iubar excitātes amoris p̄ncipalit': vicz generositatē ꝑpagatiōis. celebritatē bone opiniōis. ⁊ curialitatē educationis. opulentiā in diuic̄is. experientiā in artific̄is. sincer̄ moderamē in moralib⁹. ⁊ ver̄ examen in sciētialib⁹: ⁊ ꝑm istas p̄rogatiuas amice sue ꝓtractā lr̄az ⁊ ꝑba Salomonis diuisit in septē ptes: ⁊ primā ꝑsequit' talit' cū dicit Prima ergo p̄rogatiua q̄ in ipsius spōse p̄conio ponit'. est generositas ꝑpagatiōis vitare em̄ debent nobiles ne cū vili vel degeneri sanguine copulent': ⁊ q̄ntū ad hoc dicit Salomō generositatē illi⁹ gl'ificat ꝓtuberniū hūs dei: quasi diceret. si degener⁹ claritate mētio mihi fiat nō solū ipsa est generosa. imo generositas sua est famosa. Multi em̄ sunt nobiles. sed de nobilitate ipsor̄ apd̄ multos nō est fama. sed ipsius amice mee tāta est generositas: ⁊ generositatis fama ⁊ noticia. vt ab oīb⁹ nobilib⁹ testimoniū habeat claritatis. q̄ oīs p̄sona ꝓtuberniū hñs dei gl'ificat generositatem illius Contuberniū em̄ est societas manens sil' ad tēpus. ⁊ dicit' ꝓtuberniū. quasi ꝓtubernium a taberna. q̄ illi qui in taberna ꝓueniūt ad tēpus ꝓmanent in vna societate: ⁊ vna simul vnam famā ꝑsequunt': ⁊ vltra q̄ntū ex Salomonis ꝑuerbijs ⁊ cantic⁹ mulieris laudes dilatant' inferius di centur ⁊c. **Rustic⁹** Dic nob⁹ de mulier̄ p̄rogatis aut ꝑulegio. si q̄ sunt de cō suetudie vel script⁹ auctenticis: aut de iure scripto ⁊c. **Nobil'** Licet in q̄busdā ipe mulieb'is venerabil' sexus sit leuioris q̄ viror̄ ꝓditōis habituat⁹. est tn̄ in multis casib⁹ paris. imo q̄z in mult⁹ potioris ⁊ eximioris stat⁹. vt specl'ator in loco p̄dicto videtur notāter annotare: ⁊ insup in generib⁹ nature ⁊ iuris dotib⁹ imp'ali auctoritate p̄signit⁹. ꝑut Azo in sūma in titulo ad senat⁹ cōsul. velleyanū. ⁊ doc. ibidē vident' specificare: ⁊ in addi spe. de renūci. ⁊ pclu. ꝑ. ōt Jo. an. ⁊ allegat vber. de bob. vt ad ligandū mulierē intercedentē ne cessaria sunt fortia vincl'a: ⁊ que vicz. vt petura vt renūciat velleyano ⁊ oīni iuris auxilio. Jtē legi antique. Jtem renūciat vt obliget. licet pecunia nō sit versa in eius vtilitatē. Jtē q̄ iuret dicat eā de quolibz p̄dictor̄ certificatā: ⁊ in instrumēto ꝫ specificandū: ⁊ ad ꝫ allegat ibidez iura copiosissima. Jtē circa dotes mirificas hñt p̄rogatiuas. de quib⁹ de pig. ex l'is. ⁊ in glo. Jtem pactū factū a muliere dū p̄ez nuptui tradit' q̄ dote ꝓtēta nullū habeat ad p̄na bona regressum: ⁊ si p̄miserit habebit nihilomin⁹ regressuz. sed si iurauerit neq̄q̄. vt de pact⁹. c. ij. li. vj. ⁊ est lex decretata. vt ptz. C. de coll'. l. pactū dotali. ad idē. C. de pact⁹. l. pactū q̄d dotali. ⁊ int' cetera. si mulier est honeste vite ⁊ fame p̄o debitis carcerari nō potest. imo iudex pena capitis punit' si ipsam taliter mancipauerit. vt in. l. j. C. de offi. diui. iudi. et in auē. sed nouo iure que ponit'. C. de

custo. z ex hircoꝝ. si aũt sumpserit tutelam filioꝝ z renũciasset velleyano. z oĩibꝫ alijs exceptionibꝫ sibi cõpetentibꝫ tunc in casu p̃missio posset incarcerari. illud tenet Bar. ff. de testa. cũ. l. siqs sub ꝓditione. Si aũt mulier alꝫ est infamis. vt est meretrix põt incarcerari ꝑ debito ciuili. vt no. Lynus in auĕ. p̃dicta. sed si mulier honeste ꝙuersacõis est suspecta de delicto. extũc in monasteriũ tradat: aut mulieribꝫ incarceranda cõmittat. vt in dicta auĕ. in fine. z in hoc est melioris cõditionis q̃ vir. Item etiã in eo. quia in adulterio vir morte punit ſm leges impiales. vt. C. de adulꝰ. l. quãuis adulterij. sed mulier adulterata in monasterio retrudit. non tñ monachoꝝ cetui ꝓiungit. sed monialibꝫ ꝓberata coaptat. vt in auĕ. vt nonnulli iudi. §. manifesta. coll. ix. z ponit. C. de adulꝰ. l. sed hodie. Licet nup Marchio Esteñ. alꝫ Ferrarieñ. z dux Mediolaneñ. moderni vxores suas legittias in adulterio. put asseruerũt cõprehensas. Nescio quo iure fecerint decollari. seu pena capitis publice puniri. nisi forte lege lõbarda vel certa municipali voluerint expiri. sed nõ obstantibꝫ oĩibꝫ z singulis ꝑ te ꝓtra mulierũ conditionẽ dignitates allegatis. si saltẽ ꝑpendis z ꝓspicere volueris aduertendo videb. q̃ ꝙtercunq; ꝓducta sunt extilissime fertilitatis. vnde primũ scias nobiles z p̃cellẽtes. vt sunt regine. p̃cipisse. z illustres mulieres. rõne sue nobilitatis magna p̃rogatiua forẽ suffultas. q; iurisdictionẽ assumere põt. et de ꝙsuetudine iudicare z arbitrari. vt le. z no. in dic. c. dilect⁹. de arbi. Item põt hẽ vasallos et fideles tanq; dña feudi. quẽadmodũ dñs. z inter eosdẽ quid iuris discerne. vt le. z no. in lib. feu. c. ꝑ quos fiat inuestitura. §. femia. facit lex. iij. §. j. ff. de peculio. vbi dicit. q̃ femia põt habere seruos peculiares. sic̃ z masculus. Item de lege Conradi. e. lib. §. j. z hoc idẽtenet Bal. Ex his etiã patet. q̃ femina põt feudũ dare inuestire z inuestiri iuxta naturã feudi. de quo sup̃ dictũ est. Itẽ ex delegatiõe p̃cipis silr iudicare põt inter extraneos. vt. ij. q. v. Hennam. xxxij. q. ij. cũ deuotissima. Non est aũt nouũ. mulieres iudicia exercuisse publica. z mire virtutꝫ mõstruose legalitatꝫ ꝓpetrasse gesta dictu magnifica. **Rusticus** Rogo dic ꝑ exẽpla nob notiora vt sincerius intelligam⁹ p̃missa. **Nobilis**

Ecce legim⁹. Judi. iiij. c. q̃ Delbora mulier ꝓphetissa vxor Labidoch iudicabat ꝓp̃lm. z sedebant sup palmã q̃ noĩe illius vocabat inter Tabama z Ragel in mõte Effraim. ascẽdebantq; ad eam filij isrl in oĩe iudiciũ. hoc idem tangit. xv. q. j. §. z in glo. Item Attalia regina legit regnasse z iudicasse ꝑ septẽ annos in Jerusalẽ. iiij. Reg. xj. Itẽ Semiramis post mortẽ Nini regis iudicabat z regebat ꝑ. xl. annos. de qua. ē. fit mẽtio. c. viij. z oẽs regine candaces ethiopie. Itẽ legim⁹ de alijs illustrissimis mulieribꝫ mirifica ꝑficientibꝫ. vt Judith que Oloferni principis militie caput amputauit ꝑ liberatiõe ꝓpli isrl. Judi. xij. xxij. q. ij. §. fi. ꝑ Swilb. Unde Jero. in ꝓlogo super libro Judith sic inquit. accipite Judith viduã castitatis exemplũ. z triumphali laude ꝓpetuus eam preconijs declarare. hanc eñ non solũ feminis. sed z viris imitabilem dedit qui castitatis eius remuneratoꝝ virtutẽ talez tribuit. vt inuictũ oĩibus hominibꝫ vinceret. z insuꝑabilem superaret. hec ille. Cui cõtemperanea fuit nobilis Lucretia. Adinstar Judith mulier castissima/que ꝓpter adulteriũ qđ vi oppressa cõmiserat manibꝫ suis ꝓprijs fuit extincta. de qua. xxxij. q. v. ꝓposito. Item Jabel mulier sagacissima/q̃ malleo pcussit clauũ per caput Sizare dormientis in tabernaculo suo. Judi. iiij. de q̃ dicĕ. j. c. xxx. Item femina q̃daz iaciens fragmentũ mole alisit capiti Abymelech z confregit cerebrũ eius executrix vidicte dei super Abymelech. quia fecerat malũ ꝓtra patrẽ suum. z interfectis ꝑ eũ. lxx. fratribꝫ suis super vno lapide. Judi. ix. Item femina sapiens vocauit Joab. z dedit in manus suas caput Sibe inimici Dauid. vt cõseruaret Abelam ciuitatẽ que erat mater ciuitatũ in isrl. ij. Reg. xx. Item Hester formosa valde z incredibili pulchritudine omniũq; oculis gratiosa z amabilis videbatur. Unde vxor facta Asueri regis. z regina liberauit ꝓp̃lm suũ isrl'a crudelissima morte. et summo refocillauit honore Hester. c. ij. z sequẽti. Quapropter Salomõ forte immemor ꝓborum per te ſm ipm sup̃ allegatoꝝ dixit Prouerb. vlt. ad lram. Mulierẽ fortẽ quis inuenit ꝛc. quasi vsq; ad finem istius capituli. Item idem vbi nõ est mulier ingemiscit eger. Ecci. xxxvj. Unde horum z alioꝝ meritoꝝ intuitu statuit impator Justinian⁹ in. l. ꝓnceps. ff. de legi. ita dicens. Princeps hoc est impator legibꝫ est solutus. Augusta aũt que est vxor impatoris/licet legibꝫ soluta nõ est. princeps tñ eadem illi priuilegia cõtulit que z ipse habet. Item dicit lex finalis. C. de nup. q̃ vxor coruscat merito in honore. vt sentiat eius fulgorem. vt inquantũ vir in altum tollatur tantũ z cõiunx eius. ita vicz vt vxor senatoris de nouo facti. z illustris ipsa vxor sit senatrix et illustris sicut z vxor impatoris dicit impatrix vel augusta. z vxor regis regina

et vxor principis principissa ⁊c. vndecūqꝫ sit nata. vt. ⁊. dictū est. c. iij. Itē Bersabee vxor pau perculi/vicꝫ Urie facta est vxor Dauid regis ⁊ regina cui Salomon filius eius posuit thro num reginalē ad dexterā suā. iij. Reg. iij. Legitur etiā in cronicis antiqs: ⁊ repitur in vetustissi mis ꝓuilegijs ecclie Curien. in capite reni fluuij. qꝫ vxor epi quondam eiusdem eccl'e venera= biliter et cōiuncta. ⁊ in exordio lr̄arum sibi noiatim ascripta/vicꝫ/ et .n. antistita seu episcopa Curien. licet fortassis sacros ordines nō habuerit, put legit de diaconissa. cuius officiū hodie non est in eccl'ia/licet olim fuerit. xxj. q. j. §. ꝓsona. cum glo. Wilh. vel dicebat mulier que mi= nistrabat epo vel sacerdoti. de qua loquit lex. C. de sacro sanc. ecc̄. l. generali. que ⁊ presbytera di cebatur. xxxij. dis. c. peñ. ⁊ vlt. que ⁊ matercuria dicitur. vt ibidem. c. vlt. ⁊ plenius in glo. antiq̄ et de diaconissa vide. xxvij. q. j. diaconissam. ⁊. c. siqs rapuerit. in fi. ⁊ forte illa episcopa fuit in dieb' illis. qñ sctūs Seuerus archiepus Rauennaten. laudabilit' ordinauit. ⁊ vxorē suam et filiā secum in eadē tumba sepeliri mādauit. xij. q. ij. §. item beat⁹. Itē visum est de anno octin= gentesimo q̄nquagesimo. dum post Leonē quintū papam vacaret summa sedes aplica clerus roman⁹ elegit quendā Johem de Maguntia educatū in anglia magna scia, puidentia ꝑditus et eloquētia: ⁊ hoc ꝑpter suorū vite ⁊ morū honestat̄ paramēta. q̄ sic̄ lux lucebant corā homib' et videbant opa sua bona: ⁊ in ꝓspectu gentiū laudabil'sue ꝓuersationis videbātur iudicia. vñ post sibi debitas consecrationē. intronizationē. ⁊ solēnitatē impensas regebat cōmendabiliter ꝑ annos duos. mēses q̄nq̄. ⁊ dies tres. ⁊ rei ꝓitate compta femia fuit. ⁊ in papatu ꝑ suū capel= lanum impregnata. ⁊ ipsa trāsire volente de basilica sctī Petri ad lateranā in via ꝓcessionis Colisei ꝓpe sctī Clementis eccl'ia enixa pepit. put elegerat in remissionē pcōrum suorū. ⁊ mortua fuit et ibidem sepulta. ⁊ in nūero cathalogi summoꝝ pontificū non ponit ꝓpter femineū sexum in quo nō potuit recipe sacros ordines. vt in dic. c. diaconissam. al's Johes non⁹ fuisset noiat⁹. cui successerat Benedict⁹ tercius natiōe roman⁹. qui in rei memoriā certam cathedrā apō Johez lateraneñ. ptusaꝫ erexit. que cōparet vsqꝫ in hodiernā diem ad hoc coaptatā. vt elect⁹ summus pontifex ibidē collocaret. ⁊ ꝑ duos de clero fidedignos eius testicl'i tanqꝫ testes testimoniuꝫ de suo sexu virili ꝓbentes debite tāgerent. ⁊ dū inuenirent illesi. clamabāt tangētes alta voce dicē tes. Testicl'os hꝫ. ⁊ reclamabāt cler⁹ ⁊ ꝓplus. deo grās Et deiñ ad electi ꝓsecrationē gaudēter ꝓcedebāt. Hic aūt vsus q̄dammō ꝓtunc videbat ꝑ multa tpa cōtinuat⁹. tū in dieb' illis cler⁹. et pīsertim ad tante vl' inferiorꝫ eccl'iastice dignitatis apicē eligend⁹. tam castā pudicā ⁊ virgina lem duxerit vitā. qꝫ sexus in moribꝫ a virgīali statu. ⁊ pīsertī in iuuenib' vix discernēbat discre= tus. nunc aūt abijt retrorsuꝫ cū ꝑ ꝓdigia sil'r ⁊ signa qñqꝫ supꝫ terrā gradiēta sexus discretionē demōstrantia hui⁹ expientiā cognoscam⁹ euidentē. etiā si testicl'i nō ꝑ clex. sed aliūde palpitati tractarent. sed ꝓcac de his vtiqꝫ nihil ad nos. Sed ad ꝓpositū nr̄m redeam⁹. ⁊ de illustrib' mu lieribꝫ adhuc aliqua laude digna dicam⁹. Haꝫ tpe Jacob p̄triarche. ⁊ in dieb' illis dū Zelpha vxor sua pepit Gad ⁊ Aser. Beñ. xxv. fuit quedā virgo nobilissima dicta Minerua seu Pallas vel Athenas dea virginū: ac armorū ⁊ bellorꝫ lanificiorꝫ ⁊ oīm artiū mechanicarꝫ ⁊ laborantiū in eisdē. Item dea carminū ⁊ oīnis sapiētie de ꝓtice Jouis nata sine coitu. cuius pallatiū mire magnitudinis hodie videt in vrbe ꝓminēter in honore beatissime virgis dedicatū. Item fuit quedam nobilissima mulierꝫ dicta Circee filia solis ⁊ talis noiata. eo qꝫ singulari floruerit pul= chritudine in arte magica ꝓtissima: que suis carmīb' nautas ⁊ socios Ulixis cōuertit in besti as. ⁊ q̄s famosa fuerit dicit Augus. in lib. de ciuitate dei. ⁊ habet. xxvj. q. v. nec mirū. ⁊ Jsiō. viij. Ethi. c. ij. ⁊ Boe. iij. de cōso. metro. iij. Item Almathea aliocꝫ nomine Deiphebes virgo fuit inclita ⁊ annis lōgeua referētib' poetis sua virgītate diuinitatē obtinuit vaticinata pluria scri= psit in barone iuxta lacū vbi dicunt suū fuisse oraculū. qō vsqꝫ in hodiernū diez intuentib' in= ducit admirationē. de hac refert. qꝫ ꝑ mlta secla viterit. ⁊ Torquino ꝓisco nouē libros q̄s edi derat attulit. de quib' tres cōbussit. ⁊ sex residuos romani cū magna diligētia reseruarūt. Item Opis que alio noīe ops femia fuit q̄ sua prudētia Neptunū atqꝫ Plutonē suos filios vna cū Saturno cōtra hostes seuissimos a morte liberauit. ⁊ inde adepta fuit tā grande notū. vt ipsa diceret mater deorū. vnde publica tēpla sibi cōsc̄ta fuerūt. Item Dydo mulierū nobilissima Beli scōi regis Assiriorū filia: que tpe Dauid condidit vrbem cartagineñ. ꝑ hunc modū dum fugeret mortuo viro suo veniens in affricā a Hyarba rege Maurorū emit tantam terrā q̄ntā corio bouis posset circūdare. vnde vnam extremitatē corrigine ⁊ subtiliter per circumferētias proscidit: ⁊ iñ ꝓlongauit. qꝫ vnam extremitatē per paxillū terre infigens per aliam extremitatē

quasi circinando terram circũducens occupauit. xxũ. stadia. ⁊ ibi elegit vrbem cõdendam. et dum primũ fodere ceperat locũ vbi construẽde caput bouis inuenit. displicuit: q̃bos est subiugo ⁊ labore: ⁊ aliuz locũ effodit: ⁊ caput inuenit equi: ⁊ hoc placuit. quia bellis equus apt⁹ fuit: ⁊ ibidem templũ Junoni primũ ⁊ postea ciuitatẽ carthagineñ. potentissimã ⁊ regiam in eodem loco fundauit. de qua dictũ est sup. c. xxj. vbi fit mẽtio de babilonia ⁊ troia. Item a cassandra Priami troianorũ regis filia honestate virginea ⁊ liberaliũ artium cacumine pre cũctis coetancis in orbe suo tẽpore prepollebat que licet gentilis. ⁊ apud deos immortales venerabilis nescio quo spiritu fixa futurorũ presagio certa. que tũc inter cetera vrbis troiane indicibilibus fortitudine venustateq̃ radiantis desolationẽ. quinq̃ etiam filiorum regis legittimorũ et triginta naturaliũ eiusdem ⁊ sui patris/matris/⁊ duarũ sororum suarũ ⁊ multorũ nobiliũ Troianorũ ciuium bello futuro lamentabili fletu ꝓdixit vaticinando tanq̃ ꝓphetes excidium Item fuit quedam nobilisq̃ generosa Juno filia Saturni regis latini tercij soror ⁊ vxor Jouis. que iuxta dicta poetarũ eandem sibi nuptã aureis cathenis indissolubiliter allegauit. velato capite. ⁊ cum Sceptro regina deorũ dea regnorũ. diuitiarum ⁊ nuptiarũ nomiata est. atq̃ portus humane locũditatis. Item quedam pulcherrima feminarũ Onphalon dicta. ⁊ regina Lydie herculi virorũ prestantissimo. de quo dictũ est. ꝫ. c. xxvj. intantũ adamata. ipsumq̃ suo amore taliter infatuauit dulcissimo. ꝙ penitus immemor suorũ gestorũ toti mundo mirandorum inter puellas ⁊ famellas ipsius regine filauit: ⁊ alia queq̃ muliebria ꝓfecit. ⁊ quẽ cerberus canis infernalis: aut humanalis: aut bestialis ferocitas ꝓsternere non potuit ipsa regina Lydie impio suo subiugauit. Item fuit quedã camilla bellatrix nobilissima: ⁊ virgo dignissima mire crudelitatis ⁊ velocitatis ⁊ vastorũ regina. de qua Virgilius in septio eneid. de quibꝫ predictis ⁊ pluribꝫ aliꝫs nobilissimis dñabus. ⁊ ipsarũ mira gesta ꝑ extensum videre poteris. in libro cuiusdã Johis Bocatij scripto ad Johannã reginam Jerusalẽ ⁊ Licilie intitulato de illustrissimis mulieribꝫ. quarũ quinquagitaquattuor fuerũt in nũero. post ⁊ ante chr̃i natiuitatem florentes. De regina quoq̃ nobilissimaꝝ mulierũ Amazonũ non oñino silentio vacem⁹. que pugnaturas se obtulerũt Alexandro magno cũ decies denis miliũ super sonipedes accincte armis bellicis post se relinquẽtes magnã multitudinẽ mulierũ insulam suam custodientes Unde Alexander de triumpho erga femineũ sexum non sperã laudem reportare: ⁊ ipso succubente cum euẽtus belli semp̃ sit dubius. vt. ij. Reg. xj. ꝑpetuã abhorruit ignomĩa patrat⁹ dona nobilia grata suscepit. ⁊ aduersus Porũ regem indor bellatur⁹ diuerti. ⁊ qnõ eedem mulieres ꝑ mensem in anno viris vltra mare cõnubere: ⁊ famellas quas pariũt cõseruare: ⁊ mares ad patres relegaret ⁊ mammã sinistrã ꝑ clipeo strictius aplicãdo amputare solent hoc idẽ in historia Alexandri magni: ⁊ ꝑ Jsiõ. Ethi. ix. c. ij. degentiũ vocabulis sincerius ⁊ infra videntur ex pressa. **Rusticus** Dic precor. vnde primũ iste mulieres q̃s dicꝫ Amazones habuerit suas origines. **Nobilis** Erant duo regij iuuenes/vicz Scolopecius ⁊ Persius. frater eius de Sicbia repulsi cum ingẽti multitudine in Ponti ⁊ Capadocij borꝛis iuxta Terdo montẽ amne cõsedere. ⁊ put dicit Otto frisi. li. j. c. xxiij. vbi dum vicina queq̃ populãtur insidiꝫs finitimorũ trucidant. horum vxores exilio simul ac viduitate ꝓmote femineoq̃ fragilitatis oblite. maribꝫ q̃ supfuerant occisis arma sumpsere. Petitisq̃ a vicinis cõnubiꝫs masculos necabãt. femias reseruabãt. ex his amazonũ genus traductũ est. q̃ intantũ mirabile dictu inualuere mulieres. vt pene toti Asie imparent. hee dicũtur illo tpe Ephesum cõdidisse: ac Dyanem tanq̃ dee belli templũ multis debinc seculis famosum fabricasse. Porro ex eo ꝙ dexteras ne ictũ sagittarũ impedirẽt adurebant mãmillas et his tẽporibꝫ referũtur oñes delete. tempore tñ Arturi regis. put infra dicetur legũtur fuisse. Feritatem aũt ipsarum primũ domuit. vt fertur hercules. ⁊ cõsequenter Achilles. sed hoc potius fuit ꝑ amicitiã q̃ ꝑ vires. sicut in gestis Hottorũ ⁊ Amozonũ continetur. Dicit aũt Jsiõ. ꝙ per Alexandrum magnũ fuerit domate. sed historia Alexandri magni hoc nõ dicit. sed innuitur ꝙ Alexandro ab Amazonũ regina postulanti tributa ꝙ ipsa rescripserit. de tua inquit prudentia est mirãdum. ꝙ cum feminis cõfligere statuisti. ⁊ si fauente nobis fortuna succumbere te contingat. merito es cõfusus. cum a mulieribꝫ sis conuictus. ꝙ si iratis nobis dꝫs non deuiceris parũ tibi poterit cedere ad honorẽ. ꝙ de mulieribꝫ triumphasti. super cuius responsione in ammirationẽ ductus rex generosus inquit. Debemus certe nõ per gladiũ ⁊ furorem mulieres cõuincere. sed ꝑ amorẽ ꝓpter ꝙ libertatẽ eis concessit. ⁊ ipsas nõ violentia. sed bene-

uolentia suo subiugauit imperio. Et adinstar illarum mulierū oīes femine ꝛ famelle in insula que dicitur Lempne occiderūt mares ꝛ masculos in finem vt sole dominarētur ibidem. excepta vna muliere, que dicebatur Ysipilem filia regis lempnesiuꝫ. ꝛ huius insule que patri suo Thoanti pepercit ꝓpter seniū. quoniā amplius resilire non potuerit. Unde alie mulieres eandem in exilium relegarūt. ꝛ venit ad Lygurgū regem Tracie de qua fecit mentionē Ouidius epistolarū dicens. Lempniadesqꝫ viros nimiūqꝫ quoqꝫ vincere nouerunt. et adinstar Amazonū cuiusdam mulieris iuuēcule cōmuniter dicte virgo de francia nomīe Johanna te non lateant gesta nouiter pacta. que de anno domini. M.cccc.xxviij. de tugurio rusticali spiritu dei. prout creditur patiēter inducta regem francie modernū in quasi totius regni sui regiminis potentia per anglicos violent destitutū accessit. ꝛ in pson ꝓpria assumptis armis ꝛ armoꝝ vsu corpore suo femineo viriliter cum vexillo. ꝛ partē aduersam ꝛ castra vicos ꝛ oppida ꝑ ipsaꝫ gentem anglicanā potenter occupata in acie acriter ꝓcessit. ꝛ inter oīes principaliter prima strēnuissimos actus eques ꝛ pedes ꝓpetrauit. ꝛ multarū pugnaꝝ prelioꝝ ꝛ bellorum victorias patēter obtinuit. ꝛ q̄ multa breuib cōcludam ipsius mōstruoso misterio diuinit⁹. vt credit sibi ꝓcesso ferocissimā anglicoꝝ turbam pstrauit exterminauit ꝛ fugauit. ꝛ regē francie. quasi desolatum restaurauit. ꝛ sibi regnū recupauit qui cum suatib suis sibi fidelit credendo ꝑpetuo benedixit. et hmōi prelioꝝ bella ꝑ duos annos ꝛ vltra ꝓtinuauit. ꝛ demū fortassis. qꝛ rex suiqꝫ cum famella laudē non dño. sed suis meritis sibi firmius attribuit in bello demū publico ꝓiecta. ꝛ p anglicos retenta. quoꝝ seueritas. ipsam tanqꝫ magam aut strigā ꝛ magicꝫ artib cuncta ꝑpetrasse igne dirissimo ꝓsumauit. sed ipsa publice fuit ꝓfessa in mortꝫ articlo. q̄ nil arte maledicta. sed dei nutu tanti ꝓncipis tam inique ꝓtriti suppressiōis miserta. ꝛ angeloꝝ demeritis exigentib talia pfecerit. qō pie credendū est. put. j. dicet. c. xxxij. de Asur rege tiranno. q̄ fuit virga furorꝫ dñi. ꝛ ꝑlm isrl dño rebellem pstrauit. ꝛ dñs sepe in manu fēie. put. ꝫ. dictū est. mirāda patrauit Et iteꝝ redeam⁹ ad ꝓpositū. ꝛ nō sis immemor oīm ethiopie q̄ dicebant candaces regiōis reginaꝝ ꝛ fēie fuerūt potentissime cum magnimitate regnantiū. de quib Act. c. viij. de quib si placeret historialit ex libro Josephi mirabilit foret enarrandū. ꝛ non est ꝑtereundū. q̄ fuerūt excellentissime fēie. cōiter Sibille apud antiqs notate. int quas decē ꝑ Jsiō. Ethi. viij. c. viij. fuerūt famosissime diuinā voluntatē hoīb interptari solite. ꝛ ꝓphetias eloqo diuino pnūciare Quaꝝ prima de persis fuit. Scōa libica. Tercia delphica in tēplo delphia apollonis gēita. q̄ aut troiana bella publice fuit vaticinata. cui⁹ plurios ysus opi suo Homer⁹ inseruit. Quarta chimeria in italia. Quīta Eritrea noīe Euro filia in babilone orta: q̄ grecꝫ ylioꝫ petētib vaticinata est perituꝝ esse troiam. ꝛ Homeꝝ mendacia scriptuꝝ. dicta aūt Eriteria qꝛ in eadē insula eius inuēta sunt carmia. Sexta Samia q̄ foemo note dicta est a samo insula vnde fuit cognoīata. de qua notabilit ōt mgr in histoꝛ. iij. Reg. xxij. de morte Manasse in incidēn. Septia Cumana noīe Emeltea/ que nouē libꝛos attulit Tarq̄no priſco in quib erāt decreta romana descripta. ipsa est ꝛ cymea. de q̄ Virgilius dixit vltia cymei venit iam carmis etas. dicta aūt cumana a ciuitate cumas q̄ est in cāpania cuius sepulcrū in cicilia adhuc manet. Octaua Elles pontica in agro troiano nata/ q̄ scribit solonis: ꝛ Lyciri fuisse tpib. Nona frigia q̄ vaticinata est antire. Decia Tiburtim noīe albunea cui⁹ pallaciū apparet hodie ꝓpe ciuitatē tyburtinā ab ipso denoīatam. q̄ꝛ oīm carmia efferunt. in quib de deo. ꝛ de chīo ꝛ gentib mlta scripsisse manifestissime cōprobatur. celebꝛioꝛ autē inter ceteras ac nobilioꝛ fuit Eritrea in ordine quinta.

Rusticus Tu plura ꝓmpsisti de mulierculaꝝ laude: ꝛ ꝓmendacōes gentiliū munimie aut apocraphis scripturaꝝ caracteribꝫ debilit coꝛroborate. dic q̄so si q̄ sint digna ꝓmendatiōe traditiōes quoqꝫ tales. vt sacraꝝ aut auctenticaꝝ fundamētis scripturarū videantur venera

Nobilis Immo te latere non volo. quali tripudio sacre paginis sctābiliter fulcite. rum mulieꝝ in fidei cōstantia gratulat cōmertio. ꝛ de tante spei fiducia totius ecclie catholice figura coꝛroboramur in gremio: ecce quō Paulus apostolus ad Heb. xj. sterilis Sare fidem cōmendauit. ex qua virtutē in cōceptionem semia accepit. et ꝓter tempus etatis/ quoniā fidelem eum qui repromiserat largit credidit. a qua fide fidelit demū fidei fundamentū qō est chīs ꝓcessit. Item Raab fideliter credidit ꝛ cū incredulis nō perijt suscipiens nūcios ꝑlī isrl exploratoꝛes. vt Josue. vj. ꝛ in pace q̄euit. Itē ꝓmendat fides in Ruth muliere q̄ dixit socrui suc. ꝑlus tuus ꝑlus me⁹. vt habet Ruth. c. j. ꝛ deus tu⁹ deus meus. Itē Zacharias redarguit ab angelo de incredulitate: ꝛ igit obmutuit. Sed illa venera-

bilis Elyzabeth commendatur de fide. quia fideliter exclamabat. quia si fecit mihi dominus in diebus senectutis mee quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines. Luc. j. ⁊ eadem Elyzabeth. vt patet in eodez. c. cõmendabat beatissimã virginem Mariam de fide sua. Unde dixit. Beata que credidisti. quoniam ea que dicta sunt tibi a domino. Item Anna prophetissa post Symeonis antiqui reuelationẽ confitebatur deum. ⁊ loquebatur de illo omnibus volentibꝫ audire. qui expectabant redemptionẽ populi isrl'. Luc. ij. Item mulier Samaritana. de qua dixisti superius cõfessa est fidem dicens ad Jesum. Scio q̃ Messias venit. qui dicitur Christus. Cum ergo venerit ille vobis annũciabit oĩa. Joh'is. iiij. c. put hodie iudei expectant. quẽ firmiter credimus p̃ ipsos crucifixũ. Item cõfessio Marthe mulieris in fide similis erat cõfessioni Petri qui dixit. Ego credidi. quia tu es chr̃s filius dei. qui in hunc mundũ venisti. Joh'is. xj. ⁊ de marie Magdalene vera fide tremẽtibus cũctis aplis ⁊ ceteris discipulis toti mũdo notissima. cum fuerit pre alĩs cõstantissima nõ refert te certius certificare Perpendas insup q̃so sapiẽtissimi Salomonis edicta p̃ vniuersum mũdum siue terrozis ambiguitate laudabiliter auctẽtice ꝓducenda. quid dicat omissis rerum misticis interpretatiõibꝫ nobis penitus ignotis. sed ad litterã rotundam in libzo canticozũ per extẽsum. nec aliud nisi taliter et palam in eximĩ cõmendabilem continuãq̃ feminei sexus recõmendationẽ. ⁊ inter creaturarum terre mortaliũ facturã muliebri sexu nõ elegit sibi cum effectu prestantiozẽ. cum sepe dixerit. O pulcherrima inter mulieres ostende mihi faciẽ tuam. sonat vox tua in auribꝫ meis. Vox eñ tua dulcis: ⁊ facies tua decora fortis est vt mors dilectio tua. ⁊ plura laude digna de mulierũ generosa cõditione. put p̃missimus cõmendabiliter recitata. ⁊ si q̃q̃ loqui videatur. prout per tuam inuidiose rusticitatis arrogantiã superius allegatur. p̃ qõ muliebris sexus generose cõditioni derogatur. ⁊ si quarũdam: ⁊ non tñ omniũ status per hoc detestat. put malorum virozũ similiter p̃ libzos suos multiplicit infinitus est numerus acerrime corripit. Quãobrem tñ illustrissimarũ mulierum statui. de quo p̃missimus mime iniuriat. nec ipsarum fama quomodolibꝫ p̃ hoc denigratur. ecce Moysen oĩs legalitatis nitore fruentẽ postq̃ occiderat egiptiũ pegrinus venerat ad ciuitatẽ Madian. ⁊ sedit iuxta puteũ. ⁊ sacerdotis ibidẽ cognominati Jetro filie septẽ venerunt vt haurirent aquã gregibꝫ suis: quas pastozũ multitudo inq̃etauit. Unde Moyses ꝓpter hui⁹ sex⁹ amenitatẽ. miser⁹ ⁊ solus se opposuit. ⁊ virginũ voluntati affectiõe sincera cõplacuit. vt Exo. ij. Et nunc ad ꝓpositũ. cum nihil sit verius. ⁊ patz experientia quin virozũ iniquoꝝ multitudo in oĩbꝫ gentibꝫ mulierũ si que fuit excesserit malitiã. de quo planius infra in p̃sentis collatiõis ꝓcessu tibi dicam.

Rusticus Et si de mulierũ specieꝫ tã vniuersaliter et specialiter intantũ occuparis. quid de Syrenis muliebri sexu similitudie circũscriptis dic queso de ipsarũ ritus dispositiõe si que certius noui sti deseri pturis.

Nobilis Et iudicio meo leuiter forte reprobãdo cõparet. put stelliferi cõditoz orbis ꝑpetuo nixus solio. celum mũdi regina virgine p̃clara ⁊ terrã figura feminea. put patet decozauit. ⁊ sl'r ⁊ mare magnũ ⁊ spaciosuz. put scribit Jsiõ. Ethi. xj. c. vlt'. p̃ syrenos in effigie muliebri. imo virginea ad equozis vnde decozẽ se frequent repsentantes ornauit. De his itaq̃ dicit Jsiõ. ibidem Syrenos tres fuisse ex parte virgines ex parte volucres habẽtes alas ⁊ vngulas quarũ vna voce altera tibijs tercia lyra canebat: que illectas nauigantes sub cantu suo naufragio p̃clitabant. ⁊ simlit q̃ñ apparuerint facit mentionẽ mgr̃ in histoz. Judi. xvij. in incideñ. de quibꝫ etiã. xxxij. q. v. si paulus in fi. Licet aliqui tanq̃ Ethimeram de qua infra dicet. dicant forte cõfictas. sed taliter loquẽtes scripturas tantozũ virozuz non ꝑpenderũt. Legit etiã q̃ Ulixes vir nobilis post Troie destructionẽ annis mltis girãdo terre mariscꝫ limina. ⁊ tẽpore quodã errando passus est in equore picula cum socio Diomede transeũdo p̃ loca syrenarũ. ⁊ ipse cõmilitonibꝫ ⁊ socijs singulis. aures cum cera diligẽter obstruxerit. se vero patentibꝫ auribꝫ fecit ad arborẽ nauis ligari. vt cantus syrenaꝝ impune posset ad saturitatẽ p̃ ipsum audiri dulciss⁹. Mora aũt ꝓpter ventozũ concussionẽ ⁊ maris fortunam picula ꝓminantes nõ patebat. vnde tali dulcedine repleri nõ potuit. ⁊ nautis sollicitatibꝫ ad altiora maris prexit. De hmõi quoq̃ Syrenis scribit phisiologus nou⁹. qui ꝓterea vidit Aristotilem ad Alexandrũ magnum scribentẽ. Hinc Huguitionẽ Papiam ⁊ Pliniũ phisiologum antiquũ. ⁊ post illos de his tales posuit ꝑsicl'os. O m̃e maris monstrũ. qõ dicit esse biforme desinit in piscem veluti duplicis nota forme. in syrenibꝫ est que virginie spẽi vsq̃ supercimes. sed caudam piscis habentes atro gaudentes ameno tpe flentes in meliozi statu rerum

peiore timentes, sed peiore statu spem de meliori gerentes nautas allectas mira dulcedine cantus deceptosq; necant mēbratim dilaniando. Dec ille. Unde quidē p versus. mulierū fautor addebat ysum/ vicz. Ergo p has dices designari meretrices. sed nō credam⁹. Unde Syrene put predixim⁹. Lanebant t gaudebant dum Ulixes tēpestate valida patiebat picula maris. t dum euaserat ille se adeo victas doluerūt. t de rupib⁹ vbi morabant uerū ad fluctus marꝭ se precipitarūt. De Chimera aūt dicit mgr in libro. q dicit imago mūdi. q sit bestia cū capite leonino. t in medio sit capra cū cauda draconis quā interfecit Ellofron. t fuit translata inter sydera. Sed Homer⁹ dixit t post eū Conrad⁹ thuriceñ. Chimera mōstrū Chironis latronis et Echimeni filia. pte leo p̄ma. media caper. anguis in ima. horrendū stridens flāmis armata. terras Sicie iuxta Garganū montē. q est in apulia plana iuxta mare depopulans occiditur a bellorofonte clauci filio. t infert. qr fuit hospitat⁹ a rege arguioz. t regine Scenobee turpitudini noluit p̄sentire apud regē de stupro accusat⁹ q negans. t vt eius pudicicia p̄bareť p purgatione missus ad p̄mendam chimerā. eo tpe agros Lycie vastantē. qui equū ascēdens victoriam obtinuit. innocentiā pandit. t de his sufficit de p̄senti ne tepitudinē tuam rusticalē ducamus ad ostitatio

Rusticus Quasi omia q facillando narrasti sub dissimulatione q̄dazꝭ nis frangorem.

Nobilis nō refricando dereliqui. sed vnū est notabile. de quo nōduz rndisti. quia mulieres ad imaginē dei nō fore creatas ad mulierbris sexus detestationem valde notanter allegaui. Ex arrogans arroganter tua rusticitas me recordor audiuisse audē ter talia, pduxerit q̄d cōfert seu rogo q̄ntū refert: aut rōne differt. Aū dicit Jsiō. de summo bono. lib. j. c. xj. vir ad imaginē dei fact⁹ est. mulier ad imaginē viri forma ta est. Item vir, pter semetip̄m fact⁹ est. mulier ob adiutoriū viri creata est. Item, put dicit mgr in histor. Heñ. v. vixit Adam. cxxx. annos t genuit Seth ad imaginē t silitudinē suā. ipse ad imaginē dei. reliqui ad imaginē eius qō ferę idē est. Item simplicit dicit text⁹. Heñ. ix. ad imaginem dei quipe fact⁹ est homo. i. vir t mulier. cū sit generꝭ cōis. Itē dicit ap̄lus. j. ad Chor. xj. vir imago dei est. mulier aūt gl'ia viri est. t intantū q vnū sine altero p̄sistere nō p̄t. imo tolle mulierē. t vir in mūdo nō est. vñ narrauit nup cardinal' Placētin⁹ in Basilieñ. cōsilio in sue deputatiōis loco. t in finē vt firmaret. q eccl'ia sine cardinalib⁹ diutius nō subsisteret. sed iudicio meo nil p̄bauit. vt. s. c. xxiij. nostra collatio sincerius recitauit. sed extra suū p̄sens p̄positū nostrum potius armauit. manus inquit t pedes cōcertabant ptendendo. cū stomacho. qm̄ ipse labores eoz penitus deuorauerat. vnde ꝓuenerūt in vnū aduersus eundez. vt decetero in ipsius contemptū penitus quiescerēt. t stomachū inanē dimitterent. qua cōtumelia modico tpe cōtinuata stomachus fame defecit. t grauit infirmauit. t non tm̄ pedes. sed t man⁹ t caput. imo totū corpus debilitauit. t ad interitionē quasi pduxit. vñ videntes man⁹ t pedes p defectū stomachi talit debilitari mox laborare ceperūt. t stomachū in pristinis roboris firmitatē restaurare nit. sic vos viri. q estis vnū corp⁹ cū muliere. t si idē, sic corp⁹ vr̄m diligendo nō affectiōe virtuali nutriueritꝭ. de

Rusticus Or bene suz ptent⁹. t insup dixi. q melior

Nobil. sit iniquitas viri q̄s benefaciens mulier.

mū penit⁹ deficietꝭ. De hoc dissimulassem credens te nō habuisse replicatiōis aut resumptiōis cogitationē. sed scias. q Greg. in moral'. t in eodem loco huic obiectiōi solutionis dat declarationē. Mulierꝭ em̄ inquit nomē p infirmitate sumit'. put etiā dicit Job. c. xiiij. homo nat⁹ de muliere. vt sic aptius dicat' q̄rendo q̄d in se hz fortitudis q nat⁹ est ex infirmitate breui viuēs tpe replet' mlt̄ miserijs.

Rusticus Sed q mulieres deceperit in mūdo viros eximiores.

Nobilis In quo pro certo si bene cōsideras diligenter allegas decepto rum. immo potius effeminatorum propria turpitudinis vitia. quia reuera viliores coram iudice cuncta cernentis comparuerunt. si p fragilioris sexus creaturam conuicti perstiterunt. et inconstantis ebitudinem mentis toti mundo prodiderunt. vt visum est in Dauid. t Ersabe. ij. Reg. xj. ac cum Oloferne t Judith. Judi. xij. Item in Hercule virorum strēnuissimo. et Onpholon regine militie. de quo supra in presenti capitulo. t de pluribus alijs viris p mulieres infatuatis. Unde ceteris paribus: aut in eodez genere peccati plus peccat vir q̄s mulier plus clericus q̄s laicus. t plus p̄latus q̄s simplex clericus. vt le. t no. de iure iur. cū quidā. t. xl. dis. homo chr̄ian⁹. t si que de femineo sexu fuerint tales. prout parte ꝓduntur. non mulieres. sed muliercule dici merent'. de quib⁹ le. t no. in. c. peñ. de coha. cle. et extūc dixit de ill' quidē Que sūt mobilia p se fiūt manifesta. t insup an si tl'es peiores aut meliores sint rustic⁹ p̄sentib⁹

sunt futuris.j.c.xxxij.patenter videbis.sed breuius sumādo.quis sane mētis nō nouerit te inaniter locutū fuisse de mulierū fragilitate.nōne scriptū est.Ut se cognascat vicini crimia poscat. Nōne viri et virorū mgri: et mgrorū discipli viri: et mulierū filij fuerūt.qui ꝓtra mulieb3is lenitatis increatā benignitatē cōuicia scriptis sculpe ꝑsumpserūt: et ꝑ ħ sue fraudis archana cōcul carunt. putas ne si mulieb3is sexus sagacitati scribēdo tanꝯ viris fuisset a dño: aut legislatoribus attributa facultas. Nōne de virorū ferocitatis seuicia multa nimis indicibiliꝯ malicia. ipsarū scripsitasset natural'increata sibi curialitas: et si viri veterū traditionū scribe.de vna tyrāna muliere.vt fuit Semiramis vxor Nini regis. de q̄.s.sepe dixim⁹ intimarūt.nouerūt mulieres: ꝙ tirānorū catbalogus est infinit⁹: et si de vna raptrice dicim⁹ muliere.vt fuit vxor regis Pharaonis.q̄ pallīū Joseph vi rapuit. vt Beñ.xxxix.et plenius in testamēto pīarchaꝝ et raptorū innumerus est cōputus: et si de vna virginitatis insidiatrice legim⁹. vt fuit illa/vicz vxor regis castitatis virginū violatorū tot⁹ mūdus est replet⁹: et si de vna feia latrone ꝑscrutati fueri mus.vt fuit Jabel q̄ ꝑcussit clauū in caput Sysare dormientis.vt Judi.iiij. Uirorū latronū tu mult⁹ est innūerosus. imo tpe Dauid ipsi habuerūt ꝓncipes sue multitudis flagicios̄issimos. ij.Reg.iiij. et si de vna fure muliere ꝑferi⁹.vt fuit Rachel q̄ furata fuit ydola pīs.vt Beñ.xxxj. furiū virorū nō est numer⁹. vt ptz.ij.Reg.xix.circa fi. et Josue.vij. et si de vna iusticiā puertente legerim⁹ muliere.vt fuit vxor Herodis in necem Johis baptiste.vt le.et no.xxvj.dis.§. Johs. O quāti sunt iusticie violatores int' vtriusꝙ iurisperitos: et ipsorū ministros anias et corpora pīclitātes.de quib⁹ dictū est.s.sufficient'.c.ij.et si de vna muliere q̄ ꝓtra naturā nature iura perueterit. dixerim⁹ vt fuit Bachides mater minotbauri.de qua.s.c.xxvj. Contra naturā agentium.vt patuit virorū in Sodoma et Gomorra manentiū inexplicabil' est excess⁹. vt Beñ.xviij et Alanus in libro de planctu nature flebili plāgit eloquio. et si de vna muliere legim⁹ sil' duos viros habēte.vt fuit Bersabe vxor Urie.vt.ij.Reg.xj.et vltra me nō recordor legisse in Biblie totius corpore.nisi mulierē semp legaliter pollicite seu ciuiliter vni⁹ thori viro mrimonialit' cōiuncto ꝓtentā fuisse. et nunꝯ duos maritos sibi ꝓiūctos habuisse.sed ꝙ viri plerūꝙ singlares ꝓiūctum legis ꝓmissiōe: aut als peculantisꝙ voluptuose flagrantis temeritate plures ꝓcubinas habuerint et vxores sup ħ in infinitū testamēti veteris videm⁹ traditiōes: et ptz de Saul rege. ij.Reg.iij. Item de Dauid.vt.j.Reg.xviij.et.ij.Reg.iij.et.xij.et.xvj.et.xx.et.xxv. Item de Salomone q̄ solus habuit vxores q̄si reginas septingētas et ꝓcubinas trecētas.iij.Reg.xj. Item de Lamech ꝓmo bigamo añ diluuiū. Beñ.iiij. Itē de Abraam. Beñ.xvj. Itē de Esau. Beñ.xxvj. et.xxxvj. Itē de Jacob fratre suo. Beñ.xxix. Itē de Joseph eiusdē filio. Beñ.xlvj. Itē de Moyse. Exo.ij. et ꝑ mgrm in histor.ibidē. Itez de Helchana.j.Reg.j. Itē de Asur.j.Paral'.iiij. Itē de Roboam.ij.Paral'.xj. Itē de Abia ibidē.c.xiij. Itē de Caleph.j.Paral'.ij. Itē de Asuero. Hester.ij. et sic de pluriby alijs ꝑ te si placet diligent' colligēdis. hinc sincere dicem⁹. ꝙ si mulieres repulsa naturalis discretiōis industria: ac increati pudoris clemētia ꝑ sclorꝝ tpa viros sibi ꝓiūctim copulassent plures. put viri veteris testamēti plures. put ꝓdixim⁹ singlares singlarit multas habuerūt vxores vis sacri mrimonij. qō dñs in padiso ꝓstituit. vt Beñ.j. et xxxij.q.ij. §.ħ ita.de devero.cū ꝓcor.penit⁹ euanuisset: et Socratis et Platonis auctoritas. de cōiby vxoribus hūdis ꝑ bona pollicia ꝑcessisset. et Aristo.ꝓiū dicentis lex succubuisset. vt ptz.Pol'.x. et ħ dicet'.j.c.ꝓio. et mouebat' idem ꝑbus. qz natural'amicicia ꝑ ꝓgenies fidē non firmasset. et cognati ꝑ parte parentis se nō mutuo cognouisset: et dilectio'pīs ad filiū q̄ supat oēm affectionē nō paruisset discretiōes inter nobiles et ignobiles nō clarescerēt. et deficientib⁹ matrib⁹ orphani perirent: et parētes eosdē nō foverēt: et hmōi detestatiōis infinitorū malorꝝ enormitates patēter generarēt. Uñ mulieres de quib⁹ etiā predixim⁹ q̄ntūcunꝯ magnanimitatis excellēcia. diuitiarum copia. et regimīs magnificētia fuerit ꝓpotentes. in ħ tñ virorū sexui fuerāt ꝓstantia castitatis et ꝓtinētie potissime sublimiores. Haz et Amazonū regina seu q̄libet sibi subiecta ꝝ famella vno viro. put sup dixim⁹ semel i anno quousꝙ cōciperet et pareret et ablactaret fuit ꝓtenta: et nō citius alteri viro fuerat ꝓiūcta: et bec put alie mulieres Amazonū cateruatim cū sua ꝓncipissa extra suā insulam ꝓuecte transfretarūt: et ad portus alias regionū viris singlariter singulis de mense May: nisi bellis et prelijs fuissent impediti nobilius et tñ elegantib⁹ ꝓcionis de diuersis regnorū climatib⁹ studiose cōuenientib⁹. et ibidem ꝓterea morā solacij facientibus se cōiunxerunt. et mense lapso se cōcepisse gaudentes in sue regionis plagas relictis viris redierunt. et sic annis sequētibus singulis reuenientes et regina ac quelibꝫ mulierꝝ repudiato viro priori se sin-

gulis alijs maribus copularunt. hinc liberis suis. videlicet masculis ad triennium educatis penitus se exoneraverunt. ⁊ patribus aut alijs aliude petentibus extoris assignarūt. famellas autem vsq; ad annum decimūquintum amputa mamilla sinistra ad concubitus virorum secum ducentes. vt quēadmodum ꝓficerent. sicut ipse ꝓfecerant cum certe solēnitatis tripudio conduxerunt. sed ad tanti precellentis castimonij a mūdi conditione feliciter vsq; modo continuati corroborationem refert tue rusticitati cuusdam exemplaris referre rei geste narrationem. Colligitur ex histor. Regis Arturi principis Britānie totius humane nobilitatis monarche. quia de predictarum regine suarumq; feminarū multa perceperat legalitatis magnanimitate. ꝓpterea quendam gloriose strēnuitatis direxit totius quoq; militie laude dignissimum Tyronem mire pulchritudinis nomine Hawinū. ad dictarum Amazonū annal' congregationis cōmertiū. qui casualit' regine fuerat illo mense cōbinatus que cōcepit ⁊ suo tpe peperit iuvenculū. cuius pulchritudo iuxta parentis formā precellebat spēm quorūcunq; prior quē regina ꝓpter hoc latenter tanq; puellā nutriuit ad annū q̄ndecimū. ⁊ extūc ꝓpter māmille sibi recidende defectū curialit' ab insula sue regionis dolenter relegauit. ⁊ sibi patris mansionē apud regis Arturi dīnationem sagaciter demōstrauit. qui solus eques p̄stantissime ꝓgrediens dictiq; p̄ncipis curiā accessit quē primū genitor inopinato casu more p̄dicte curie lancea nobiliter ⁊ armis cōgruentibo hastiludijs in equiria pallacij regalis inuasit. ⁊ ille patrē mox ꝓstrauit. ⁊ sic viriliter iura curie p̄soluit. ⁊ demū patris agnitionē obtinuit. ⁊ quā laudabilit' ꝓseqnter se gesserit nimis foret solacioſuz dilucidare. sed nihil ad ꝓpositū. ꝓposite ꝓterea materie serie ꝓsequamur. ⁊ summarie dicam⁹. si de quibusuis viciorū ponderibo humana legerim⁹ aut seri pserimus grauata fore corpora. cōpatiue tamen ⁊ ꝓportionabiliter ꝓpendiculando. q̄ virorum vicia generaliter vel specialiter exquirenda sint multū in excessu pensantes quoq; deficient. et defecerunt scrutantes scrutinio: ⁊ finaliter cōcludendo bee sunt in quibus nunc fides catholica. et frequētata pietatis opera pre cūctis mortalibus fulgent expertissima. et sicut virorum tumultus ad locorū cateruatim confluit poculorū crapularumq;. necnon ingurgitationū conuenticula. ita pudicus mulierbris sexus ad omniū diuinorum actuum quorumcunq; decenter concurrit officia. et sicut virorum ad immunda terribilia quoq; maledictiōis ⁊ iuriorum conuitia videtur nimiū effrenata loquacitas. in his penitus immunis videtur venerabilis mulierum humilitas: et sicut eximiorū interest virorum gratulanter speculādo mulieris pudice timorose quoq; cōuersationis incessum. ⁊ odio persequi impudice frōtoseq; mulieris aggressum. Siccine mulier illustrium egregie sensatarū est increata maturitas. vt sincerissime diligatur. strennui simiiter intrepidi audacis quoq; viri: et preferatur animo vivacitatis. ⁊ vt timidi fore midulosiq; repellatur effeminatas tanq; eunuchi nulli bonitati cōscripta sterilitas. huius em plene fuerat regis Dauid predicti benignitas. vt dicit magister in histor. ij. Reg. xxiij. in sapientia humilitate et fortitudine commendata. comparabatur em verniculo ligni qui terdo vel terebella dicitur: que mollis durum lignum perforat: et dum tangitur nil mollius illo: quādo tangit nihil durius. et sic Dauid in pressuris ⁊ domi circa familiam et vxores ⁊ subiectos mansuetior fuit ceteris. et cōtra hostes nullus audatior. et vtiq; talis vir mulieribo amabilior.

Rusticus Et si supra mulierū prouidētiam castimonij quoq; virtutum merita prepollenter examinasti. et de pulchritudinis decore qui quondam floribus primeue tempestatis complacuit: ⁊ sterilitatis algore nunq; displicuit. et vt fertur patres nostros infatuauerit tam parce seminasti. ⁊ tu sis vnus ex illis. qui talibus complacuisti. miror q̄ vsq; modo siluisti. **Nobilis.** Scias. q̄ prout supra muliebris speciei pulchritudinē omnipotentis fore facturam notāter tetigi. ⁊ q̄ plerosq; violenter infatuauerit. prout vinum dei creatura multos impudenter inebriauerit sufficienter declaraui. et cuius sit vitium. prout legitur ⁊ notatur de iure iur̄. et si christus curialiter notaui. et si tu siluisses de mulierum pulchritudine. putasne quietum ad presens me cognouisses. ⁊ q̄ principalissime sacratissimarū series scripturarum pre ceteris creaturarum facturis quantūcunq; florentissimis. q̄ venerabilis muliebris sexus forma sit ⁊ fuerit cunctis mortalibus placibillima probare videantur testimonia luce meridiana notanter clarissima. audiat tue ruralitatis tepiditas. pronunc nescio quo spiritu prouocata et forte de quibusdam /videlicet maribus. vt fuit Absolon. et pater et frater eius legerimus. q̄ fuerint ceteris pulchriores.

vt.j. Reg.xvj. t.ij. Reg.xiiij.t.iij. Reg.j. t de Moyse Exo.ij.et paucis alijs.iterum audi quid de multarum et diuersarum mulierum claritudine scriptura dicat auctentica per te non prophananda t de cõmendande pulchritudis carundẽ serenitate. Naz refert Josephus hebreorum scriba disertissimus matrẽ nr̃am/vicz Euã pmi parentz vxorẽ indicibili pulchritudine in oĩm corporis ꝓportione mirifice redimitã : t nimirũ cum summ⁹ artifex artificiose vt placeret viro suo formauerit eã. imo poptime cõplexionatã in signũ q hoĩs bene cõpacta spẽs semp repsentat saniorẽ mentz t corporis compagationẽ. Item legit de brissima virgine Maria.q fuerit bruneta ꝓportiõe mulieb̃ floridissima aspectu castissima: t put declarat scti Luce euãgeliste pictura in diuersis vbe rome tẽplis ad ipsius virginis laudẽ formata: fuit vtiq; p filiabus hoĩm excellentz forme. mulieb̃sq; speciosissima cõspectib̃ viroz plene nunq; repsentata. Itẽ pulchritudo mulierũ cõmendat. Beñ.c.vj. vbi scribit videntes filij dei.i. filij qs deus creauit filias hoĩm q essent pulchre p pulchritudie viroz acceperũt vxores sibi ex oĩb̃ quas elegerãt Item legim⁹ de Abraam. Beñ.xij.c.q cognouerit.q Sara vxor sua fuerit pulchra p alijs tre mulieribz.imo pulcherria. Item legit Deutro.xxj.q pmissuz est filijs isrl. vt pulchrã mulierem et amabilẽ eligere possent de captiuis in cõiugem. Itẽ legim⁹ q Abigail vxor Nabal viri pessimi t diuitis manẽtis in solitudine carmeli. ipsa aũt prudentissima t speciosa. vel vt dicit mgr̃ in hystoria speciosa. ꝓterea retinuit vitã res t facultates viri sui cõtra furorẽ Dauid. q dixit ei Vade pacifice in domũ tuam:ecce audiui vocẽ tuã:t honorificaui faciẽ tuã: hoc est pulchritudinem tuã .ꝓt qd eadẽ Abigail mortuo viro suo facta est vna de vxoribz Dauid.j. Reg.xxv Item Thamar sozor Absolonis virgo speciosissima quã ꝓterea adamauit Aman filius Dauid.ij. Reg.xiij . Item q Bersabe fuerat mulier pulchra valde: t ꝓterea post mortẽ viri/vicz Urie demũ dotata reginali dignitate.vt legit.ij. Reg.xj. Item Abysac Sunamitz puella pulchra nimis t ꝓterea fuit preelecta. vt dormiret cũ Dauid dum senuerat: t ipm calefaciebat:et eam nõ cognouit.sed multũ honorificari fecit. q post mortẽ eius tenta est quasi regina:t potẽs vt ptz.iij. Reg.j.t.ij.t p mgr̃m in hystoz. Item rex Asuerus cunctis pncipib̃ t pplis oñdebat regine Vasti miram pulchritudinẽ.vt Hester.c.j.sed Hester iuuẽcula hebrea p Mardochẽũ nutrita sup illã erat pulchra nimis t decora facie . t incredibili pulchritudine redimita p cunctis filiab̃ terre.ibidẽ. c.ij. Item cõmendat Susanna q fuerat pulchra nimis: t deinde q timuerit deum. Itẽ de eadez scribit.q fuerit delicata nimis t pulchra specie. vt Dañ.xiij.c. Itẽ seruꝰ Abrae vidit Rebeccã puellam hñs ydriam in scapula q̃ erat decora nimis . virgoq; pulcherrima t incognita viro:dixit intra se.hec est q̃ pparauit dñs filio Abrae. vicz ysaac.vt legit Beñ.xxiij. Itẽ legim⁹ de Judith muliere castissima in q̃ dñs pulchritudinẽ ãpliauit. vt incõpabili decore oĩm oculꝰ appareret. ita q videntes eã stupẽtes mirati sunt nimis pulchritudinẽ eius. Judi.c.x. Item dñs dñs beato Job post suaz tribulationũ finẽ dedisset oĩm bonoz tpalium largissimã retributionẽ. tunc pcipue dedit sibi tres filias: t vt dicit text⁹ ibidẽ: t non sunt inuẽte mulieres tam speciose in vniuersa terra. Vaz igit pulchritudies eximias in tribulationum suã felcissimã remunerationẽ in terris fuisse legim⁹ p scripturas. Unde Salomon post multaz scripturarũ ordines in sue dilectissime mulierz ꝓmulgatos cõmendationẽ dixit int̃ cetera Quã pulchra es amica mea t decora. Cañ.iiij. Item ibidẽ de eadẽ. Tota pulchra es amica mea t macula nõ est in te. Item o pulcherrima mulieꝛ Cañ.j. Itẽ quãpulchra es t decora carissima. ibidẽ.c.vij.t in pluribz alijs locis p te si placet reqrendis. t qualiẽ demũ tam amenter vilipendẽdo tam inclite mulieb̃ serenitatẽ sexus errauerit nr̃a collatio plene pmisit. t tua caliditas in pncipio hui⁹ capitli ꝓtra femineꝝ cultus nitorẽ pstanter allegauit. Item vere speculantes ꝓpendãt sctaz virginũ martyrũq; legendas. quẽ titulũ recõmendationis sue p ceteris post nobilitatis claritatẽ retinuerint. Nam q̃s mire pulchritudis t speciosissime forma p alijs filiab̃ hoĩm fuerint mox post generose stematz descriptionẽ p cunctas mũdi canimus ecclias: et insup eximioza poetaz dictamia si saltẽ tempus t loca paterent de innũerabilib̃ laude dignissimisq; mulieribz sup excellenti pulchritudis dispositiõe celebrit cõmendatz ꝓuenirent recitanda.sed breuitatis quo gaudes sola cio ꝓnunc arbitramur posterganda. **Rusticus** Tu mulieb̃is sexus mire pulchritudinem mihi rurali ruraliter a iuuentutis tempore producto semper placibilẽ: t al's de ipsarum nobilitatis laudibus fecisti presentis collationis ordine superhabundãtem relationis recõmendationem. Nunc restat concludendo inter viri t mulieris conditionem sententialiter ingenio tuo discernere patent nobiliorem.

Nobilis Quis dubitat oñis nobilitatis ꝓpagationē ⁊ ꝓpagatiōis ꝺditionē a nobiliōris ⁊ ab antiquioris radicis ſtemate recepiſſe nobilitatis examinationē. ꝓut ſuꝑ crebrius fecim⁹ recitatiōis relationē. ſed vt de mulierꝭ ꝓmeua nobilitatis creatiōe certificari poteris ꝓpenſius ꝓpende primā mulieris radicalē plantatiōis ꝓductionē: ⁊ ꝙ tam patenter cōcernim⁹ ipam nobiliori loco/vicz in paradiſo: ⁊ nobiliori materia/ vicz oſſibꝫ ⁊ neruis virī ꝓpagatā. vix vero extra paradiſuz in agro rurali lutoſo de ignobili globo: ⁊ gleba terre cōglobatū ⁊ ꝯglutinatū. vt ptz Beñ. c. j. ⁊. xl. di. c. illud aūt. ⁊ dicūt ꝓſtāter hebrei Adam creatū fuiſſe in hebron q̄ eſt abrahe vbi ſepult⁹ eſt ꝓt id ꝙ ei a dño dictū eſt: donec reuertaris in terrā qua ſumpt⁹ es. vt le. ⁊ no. xl. diſ. ſicut ⁊ viri ꝑ gloſaz antiquā. dic queſo nōne nobilitatis hūane cōditionē ſtat⁹ ⁊ originē: hacten⁹ ingētia generꝭ eximiores iudicam⁹. q̄ parente loco quoqꝫ ꝓceſſerunt nobilioribꝫ: ⁊ ignobiliorē humiliorē ⁊ inferiorē indicim⁹ parentelā: q̄ de loco ⁊ ſtirpe deſcendit deſpectioribꝫ. vt tu tuā ⁊ tuarū ruſticanoꝝ ꝓgeniē ꝓceſſiſſe de tugurijs ⁊ caſalibꝫ ⁊ ꝓgulis ⁊ laribꝫ viliſſimis. ſ. c. ij. ꝓxie declaraſti luce lucidius: ex his cōſiderab ſi placuerit ſiue non mulieris ⁊ viri ꝓpagationē: ⁊ ſi ſaltē rōnis diſcretiōe fruaris talit diſertiſſime iudicab ſtatera iuſticie ꝓpter nr̄e mr̄is Eue nobilitatis inclite ſeu muliebrē viroꝝ nobilitate nobilitatis decore ꝑpollent eximioꝝ: ac ſi ſummarie dicerem⁹. nobilior eſt q̄ de ſtirpe/vicz femore nobil Ade ⁊ caſtro ſiue pallatio regali. vicz paradiſiaco ꝓueniebat quā is q̄ de limo terre ⁊ magali ruſticano ⁊ gleba rurali ⁊ aruo ruſticali. qō maledictū in ſudore vult⁹ ſui poſtea ſibi fuit applicatū. vt Beñ. c. ij. ruduſſime ꝓceſſerat: ⁊ ſic ⁊ nō aliter antiquoꝝ nobiliū ꝓgenies ⁊ ſtemata. vt. ſ. diximus: ⁊ ſignāter de palatinis pallacij Treuerēñ. antiquiſſimi ⁊ ml'toꝝ alioꝝ comitū ⁊ baronū et nobiliū priuatoꝝ nobilitates ex parentibꝫ ⁊ locꝭ nobilioribꝫ duxim⁹ notabilit cōpenſanda.

Ruſticus Et forte nō recordaris eoꝝ q̄. ſ. dixiſti. c. xvij. ꝙ femineus ſexus ꝓtendit. vt maris ꝺditiōe tingak ⁊ erigak. in viſceribꝫ matris ⁊ in intimis terre. vt nobilius/vicz maſculus ꝓducator.

Nobilis Bene moueris. Nam ibidē generalit ⁊ regularit locuti ſumus. de oīm creaturaꝝ diſcretiōe ⁊ femineꝰ ſexus vtentiū in ſua ſpecie generibꝫ: ⁊ genere gignentiū. hic aūt ſolū tractātes de mr̄is nr̄e pulcherrimis filiabꝫ Eue: ⁊ ipſius ꝓmordiali ꝓductione. ex quibꝫ arguit ꝓxiſſime. ꝙ muliebris ſtirps inclita viroꝝ genus excedit in infinitū in ꝓmordialis ꝓcreationis ⁊ eſſentie generoſa nobilitate.

De nobilium principatibus ⁊ dominijs localiter diſtictis: ⁊ ipaꝝ diſtinctionū rōnibꝫ ⁊ inicijs Capitl'm. xxviij.

Nit Ruſticus. Hadiui ſegnicia preſſus. qz nō gaudet mod⁹ moza moroſa. ſed breuitate modernus. iuxta illō Jacobi ſoloō. tā noua curta placēt: ⁊ ouāt breuitate moderni. materia varia q̄ꝫ breuis volo cerni: ⁊ no. in glo. ff. ꝙ me. ca. l. j. vñ qz q̄ndā ꝑſonalē oīm q̄ fuerūt: ⁊ q̄ ꝓncipiū ⁊ nobiliū vocabul'ꝝ euo nr̄o noiari cōſueuerūt talit q̄liter fundatā feciſti deſcriptiōis narrationē. Nunc aūt cognouit ani ſenſus q̄daz cōpetent āmiratōis ſpūs realē ſtirpe realit ⁊ cū effectu certoꝝ regnoꝝ ꝓuinciaꝝ dñioꝝ ⁊ diſtrictuū diſcretionē: ⁊ vñ regna regū ꝓncipat⁹ ꝓncipū Marchionat⁹ marchionū: ⁊ ſic de alijs dominijs dñantiuz ſuꝑ terrā hāe primū ceperint ortū in finē vt valeā ꝑ te dicta facili⁹ ⁊ clari⁹ ꝓcipe. cū iuxta dialeticū ſint correlatiua/ vicz vt ſic pat dicit rōne filij. ſic rex reſpectu regni: ⁊ ſic de alijs mūdi dignitatibꝫ: ⁊ quelibꝫ ꝑſona ex origine tāqꝫ a digniori iugit ſibi no

Nobilis Tu cōpetent imo ꝓuenient ꝑſentē induc⁹ indagatio nina ſolebāt applicare. nis qōnez. talē igit ⁊ q̄lez velocit habeto ne cōmouearis ꝓpoſſe ſolutiōis relationē. Scis in ꝓmiſſis aliqualit foze tactū. ꝙ poſt generalē diluuiū cateceliſmū inhabitabil' terra ſibi nō prefecit gentes aut ꝓncipes gentiū. ſed gentes diuiſerūt ſibi terrā ⁊ poſſiderūt: ⁊ eandē multiplicati repleuerūt: ⁊ diuiſe ſunt inſule gentiū in regionibꝫ ſuis. vnuſq̄ſqꝫ ꝓpriā linguā ſuaz: ⁊ familias in natiōibꝫ. vt Beñ. x. ⁊ ꝓut ait Philo: q̄ fuit iude⁹ ⁊ ꝓm⁹ inter pꝓoꝝ ꝓmos. ⁊ multa ꝑclara ſcripſit opa. de quo dictū eſt. ſ. c. vij. in fi. ⁊ inter cetera in libro qtōnuz ſuꝑ Geneſim. ꝙ ex tribꝫ filijs Noe adhuc ipſo viuēte ſunt nati vigintiq̄ttuoꝝ milia virorum ⁊ centū extra mulieres ⁊ paruulos hūtes ſuꝑ ſe tres duces/vicz Jetrā ſuꝑ filios Sem. Suffones ſuper filios Japhet. ⁊ Nemrot ſuꝑ filios Cham. Ecce recenter tria terrarū regna vel dominia. qui quidē duces naturali quadā ſagacitate. immo ſingl'ari magnanimitate ſibi ſuperioris infuſione patenter innata preeminētioꝝ ſtatu ⁊ conditione regnare decreuerunt: et

gentes cetere subdi legibus ⁊ ditionib⁹ eor̄ūdem regi ⁊ gubernari non renuerūt. vel fortassis pusillanimitatis nature naturaliter instigante non potuerūt: ⁊ ita cōsequenter sortes terrarū: ⁊ p eosdem occupatas termis limitibus ⁊ mōtibus collib⁹ vallibus marib⁹ ⁊ flumīb⁹ discretas regna vocauerūt. Hinc p Nemroth turris Babel cōstruit ⁊ linguaꝝ confusiōe dño disponente palam impedit. vt Beñ. xj. c. Extunc mox ab Assur regnū assiriorū est egressum. qđ tpe Sarug ꝑui Abrae legit exortū. sed Babilonie regnū habuerūt quidā de semine Nemroth. vsq; ad quartā cycladem ⁊ ad vltimū cosmidē interim vero obtinuerūt egiptios ⁊ assyrios. ita in dieb⁹ Sarug Belus Nemrothides rex Babilonis. qr fuit alter Belus rex grecie intrauit assyriā. sed parū obtinuit eam. quo mortuo Ninus totā obtinuit assyriā: ⁊ ciuitatē in qua caput regni erat. itinere trium dierū ampliauit: ⁊ a suo noīe Ninive nūcupauit. Inde ꝓuenit. qꝫ quedā hist⁹ie dicunt regnū assyrioꝝ cepisse tūc ab antiquo Belo. qđ verꝫ est q̄ntū ad initium. Ninus aūt vicit Cham. qui adhuc viuebat ⁊ regnauit in Bradia: ⁊ dicebat Zoroastes inuentor artis magice. Ninus ꝯ libros eius cōbussit: ⁊ ꝓsequēter mortuo Belo patre suo in solatiū doloris imaginē p̄is sibi fecit. vnde ydola ceperūt. Ninus itaq; regnauit: ⁊ terra subiecta suo regimini regnū Nini fuit appellatū: ⁊ dum sui regni quadragesimū sc̄m annū compleret ortus est Abraam in Chaldea multaꝝ gētiū pater. porro diuersarū linguaꝝ hoies tanq̄ ꝓrarie ꝓfessiones se nō poterant mutuo sustinere ꝙuersantes in diuersas mūdi plagas segregati p cateruas quelib⁹ linguaꝝ cōmunicatio se disp̄sit. ⁊ ita ab initio fuerūt tot gentes quot lingue. de inde plures gentes q̄ lingue. put. j. dicet. quia ex vna lingua plures gētes: ⁊ ex linguis gentes nō ex gentib⁹ lingue exorte sunt. vt dicit Isiđ. Ethi. ix. c. j. ⁊ videt expienter in alamania in qua sunt gētes Saxonū Bauaroꝝ ⁊ Suenoꝝ ⁊c. Et taliť hodie p regna ꝓuincias. mōtes. flumīa. et maria remanēt discreta tāq̄ nat̄ones singlares realiť distincte. ⁊ sibi ꝑut natura docet in brutis anialib⁹ ꝓncipes p̄fecerūt: aut p̄ ceteris viri magnifici. magnanimi. ⁊ elegātes: ac ambicioſi ad ꝓncipat⁹ sup eisdē se violent ingesserūt. legiť etiā de Semiramide relicta Nini. de q̄ supra sepe fecim⁹ mentionē mulier viro multū ūmaniori: ⁊ illa vt regnare posset post virū suuꝫ ꝓprio filio suo quē susceꝑat ex Nino nupsit: ⁊ ex eo filiū genuit. q̄ ⁊ babiloniā ampliauit āno Abrae ixxv. vt dicit mgr̄ in hist⁹. Beñ. xxv. in incideñ. ⁊ illa semiramidis siliť post mortē viri sui per xlij. annos regnauit: ⁊ ethiopiā: ⁊ indiam ferro domauit: ⁊ totā partē orientalē suo subegit imperio. de qua dixit poeta. ista nouerca semiramis. armipotēs. animosa. bracas inuenit/mulier nimis ambicioſa: necnō Trebetam filiū Nini suūq; priuignū de regno p̄is eiecit. q̄ venies in europā tpe p̄dicti Abrae: ⁊ fluuiū reni sibi placentē petiuit: ac demū aliū collateralē repies flumiū dictū Mosellā cum q̄ in valle venustissima gallie ꝙsedit: ibiq; florentissimā opibusq; cōfertissimā vrbez adhuc Abraam viuēte fundauit. quā Treueri iuxta nomen suū appellauit. ibiq; adinstar ciuitatis Babilonis muroꝝ mire magnitudinis pallaciū hodie cōparens euident cōstruxit. vnde comites palatini de reno. put p̄dixim⁹ originē ferunt traxisse. sed nō p̄sentes. put dictū est. ē. c. xx. de Heinr. supbo: ecce eundē trebetā sua magnificētia galloꝝ regnū nō ex successione paterna. sed quadaꝫ cordialis ⁊ interne nobilitatis increate radicis industria: ⁊ animi magnifici potētia q̄ntuꝫ potuit auctorizauit: ⁊ magnā terre plagā occidentalis suo sibi subiugauit regimi: ⁊ ꝓterea eandē taliter acquisitā terrā regnū vocauit: ⁊ ipsam exposť regū dñatio in tres partes diuisit. vnde ꝙ. Gallia si scriptū seq̄mur vterūq; relata Diceris ee triplex bracata comata cogata. Et haruꝫ partiū vrbes plene descripsit francorū cronica: sic cōsequenter aliaꝝ linguarū ꝓfessores singulariū per tres mūdi partes disp̄si: aut regem: aut p̄cipem sibi p̄fecerunt: aut vi per sagacissimos viros domati: necnō gubernati fuerūt. ita apud orientales grecia magna ꝙm Isiđ. Ethi. xiij. c. iij. quōdam regnū dicebatur: ⁊ a ꝓp̄lo grecorū fuit occupata. deinde Saturnus rex ipsam sibi subiugabat: ⁊ Saturnā vocauit. mox ⁊ latiū dicta: eo q̄ idem Saturnus a Ioue sedibus suis pulsus ibidē latuerit. ¶ Postremo ab italo Syclorū rege ibidem regnāte italia nūcupata est. quā Eneas profugus intrauit: ⁊ regnū vocauit: ⁊ hodie regnū italie dicitur cōtinens in se Tusciam Sardiniā ⁊ Siciliam: ⁊ multas alias ꝓuinciarū terras vt no. Archiđ. de tēp. or. c. lib. vj. in glo. antepenulť. sic mūdi regna per orbem ⁊ regnorū regiones. ducatus. ⁊ comitatus. ⁊ dominia. ciuitates. ⁊ loca diuersis ex causis sunt exorta ꝙsequenter nomiata/que describēda mihi forent solacioſa. tue aūt rusticitatis accidie rustico tepore torpenti radicitus tediosa: ⁊ igitur omittēda. sed si placuerit. vide Isiđ. Ethi. lib. predicto. c. xiij. et Albertum magnū in libro de ꝓprietatibus rerum. ⁊ etiam legamus Aristotelem quondam

mundi fecisse descriptionē. in lib. qui dicit de longitudis ⁊ latitudinis locorū dispositione. Et hoc tpe Alexandri magni ⁊ ad ipsius honorē cōpilato Qui ad nos integre nō puenit ex his et pluribꝫ alijs regnorū hystorijs glorioſam ſi placet continuationē videbis. Sed ex cronica Ottonis frisi. alius ytalie regū colligit ordo. Nam primū ponit ytalꝰ rex ytalie. deinde Janus et extunc Saturnus. Picus. Faunus. in laurento latinus a quo oīes sequētes latini reges dicebant. Inde Eneas Siluius latinus Siluius alba Siluius egiptꝰ Siluius capis Siluius Amulius Siluius in lacio vel alba regnauerūt. Deinde vrbe sub numitore cōdita Remus ⁊ Romulꝰ vrbis cōditores ⁊ Rebe Siluie filij Numa Tulius hostilius Ancus Marcus Tarquinus priscus Seruius ⁊ Tarquinus superbus regnauerūt in vrbe. Exhinc fuerūt cōsules vsq; ad tēpus Julij Cesaris inclusiue. qui bisextilis rōnis inuentor diuinissq; hūanis rebus singulariter plus ceteris imbutꝰ ⁊ naturali magnificētia decoratꝰ. ⁊ senatorio vrbis cōsultus senatus cēsuit oēm orbē iam romani nois imperio parentē p prudentissimos viros. Et oīm phie munere redimitos cōscribi. ⁊ ita tpe suo laudabiliter incepit ⁊ post mortē suā Octauianus Augustus diligenter cōsumauit. Ita vt ducentis dimessoribꝫ ois orbis terre p annos xxxij. peragratꝰ est. Et de oīm eius cōtinentia placū est ad Octauianū ⁊ senatū p̄dictos. Qui quidē Augustus ex eorundem dimesso q fidelis relationis ⁊ descriptionis pnunciatiōe emisit edictū. vt describeret vniuersis orbis. Et hec descriptio prima facta est a presidie Sirie Licino Luc. c. ij. ne traderent oblitioni tam miro ⁊ inestimabili conatu cōquesita. vnde non tm̄ loca. sed loco q habitatores scire volētes. Et iuxta dictā euangelicā veritatē ibant oēs vt pfiterēt singuli in suā ciuitatē. Unde p predictos pagratores. ⁊ inter tres pncipales mūdi plagas cōscripta fuerunt noiatim primū. Maria quorū. xxx. fuerūt in nūero. Itē insule. lxxij. Item mōtes pminentes. xl. Item prouintie. lxxviij. que hodie manēt. ⁊ mutate nō sunt. de qua puinciarum diuisiōe dicit. xcix. di. puincie. Nec obstat q legit Hest. c. xiij. vbi dicit de rege Artaxerse qui dñs fuit ab india vsq; Ethiopiā Qui scripsit. c. xxvij. puncia q pncipibꝫ siue regul. Que quidē puincie fuerūt territoria regiones ⁊ districtꝰ qui modo comitatus aut baronie dicunt. Quorū plures p vnam puintiā ꝓstituūtur. put experienter videmꝰ in puintia Wagūtina. aut Treuerensi: ac pluribꝫ alijs terrarū puincijs. Regio etiā fm Papiam dicit puintia cuius preses regulus dicebat. vel put dicit Jo. An. in Clem. j. de sta. mo. dicit patria que a rege regitur et habet diminutiuū regnicula quasi parua regio. Unde legit Ben. xlj. Ex Joseph circuiuit oīes regiones terre egipti que erat regnū regis Pharaonis. De his aūt sincerius loquit Jsid. Ethim. xiiij. c. v. q patria sit cōis his qui in ea nati sunt Terras aūt siue loca dicimꝰ terrarum spacia fore ⁊ noie terre non solum regnū vel prouintiā intelligi volumꝰ. verū etiā villā ⁊ castrū magnū. ⁊ paruū. Unde terrā dicimꝰ put le. ⁊ no. de ꝟ. sig. Cum in partibꝰ Affricam vl ytaliā aut aliam terrā que in se multas cōtinet puincias. sed regiōes sunt puinciarū partes quas vulgus cōuentus vocauit: ⁊ nos comitatꝰ sicut in frigia est Troia in Galitia cantabria. austuria. in Hermania est Hassia Thuringia. Partes aūt dicimus loca singularia vel diuisa vel plura vnius regni vel prouintie. vt ptz in dic. c. Cum in partibꝰ in pn. Cum superscriptiōe. Sed Pelagius papa dixit. vj. q. iij. Scitote terrā esse puintiā: que habet. x. vel. xj. ciuitates: ⁊ vnū regē et totidē minores potestates sub se: ⁊ vnū Metropolitanū alios suffraganeos. x. vel. xj. Epos Judices. ⁊c. Sed impator in. l. ij. ff. de ari. iur. §. Capta dicit Sardiniā Siciliā Hyspaniā ⁊ Narbonensem districtū puintias fore: que tū sub se multas bīt metropolitanas ecclias. Sz Catholicon dixit puincia a pro vel pcul ⁊ victꝰ cōponit quasi pcul posita ⁊ devicta. Cum em romani olim vincendo totū orbē in suum ius redigerent. pcul positas regiones puincias appellauerunt. Dicit insuper. q puincia dicitur regio subiugata ⁊ tributaria facta. Unde puincialis dicitur tributarius Inde preses prouincie. de quo. ff. de. off. presi. quasi per totum. Item Archid. in. c. Eos. de tem. or. in glo. super ꝟ. prochie. Dicit q regio aliquando ponitur pro dioc. Et dioc. aliquando pro prouintia Aliquando etiam pro prochia. Sed hec in vsu non sunt. Sed primo dicto standum est. nec obstat q in libro prouinciali qui cōtinet nomina omnium metropolitanarū ⁊ episcopalium ecclīarum tam vltra q̄ citra maremediterraneum: aut insulis maris qualitercunq; consistentium reperiūtur octuaginta vl vltra metropolitani siue sint patriarche: aut primates: vl archiepiscopi. Sed illius ratio videtur. quia alique prouincie huiusmodi metropolitanarū diuise sunt post tempora predicta. vt videtur de prouincijs Maguntina ⁊ Pragen. que quondam fuerunt vna. Item de januensi Archiepiscopo. qui quondaz

fuit Episcopus ⁊ Suffraganeus Mediolanen. erectus ꝑ Inno.iij. Sic ⁊ Metensis eccl'ia quondam fuit Metropolitana ⁊ nunc est sub eccl'ia Cantuarien.in anglia.vt no.glo.j.de testi.cum olim Et sic de pluribꝫ alijs translatiõibꝫ si placet videre poteris ꝑ corpus iuris. Nunc ad ꝓpositum redeamus. Item inuenerũt dicti paragratores ciuitates. ⁊ oppida elegantiores. ccc.lxx. Item inuenerũt flumina famosiora.lvij. Item gentes centũ nonagĩta.de quibꝫ alique annumerate sunt in actibꝫ apostolorũ.c.ij. Vbi dicitur Erant aũt in Jerusalem habitãtes iu dei viri religiosi ex oĩi natione que sub celo est. hoc est.ex oĩibus gentibus. vt dicunt doctores. parthi.medi.elamites ⁊c̃. put sequit ibidem. Et hec oĩa vicz maria.insule.mõtes. prouincie.ciuitates.oppida.flumina.Et gentes singulariter singuli ⁊ singule ꝓprijs nomibꝫ sunt in itinerario vbis rome notabiliter cõscripta. put diligenter vidi ⁊ ꝑspexi. Etiã cum leucis ⁊ miliaribus distantiarũ de locorum locis ꝓprijssime designata. Et licet tẽporibꝫ Julij ⁊ Octauiani Augusti ĩperatoris tot fuerint gentes ꝑ orbem terrarũ multiplicate. Sed non est dubium quin post diluuiũ generale ꝑ ꝓcreationẽ trium filiorũ Noe. Aliter ꝑ Jsiõ.repiuntur discrete:⁊ per mundi plagas distribute.vt ecce. Nam de Japhet.xv.Et de Cham.xxx.⁊ vna.Et de Sem.xxvij.gentes ꝓcesserunt.que faciunt.lxxij.vel potius.vt ratio declarat.lxxij. Totidem lingue que ꝑ terras esse ceperũt. atꝫ crescendo ꝓuincias ⁊ insulas impleuerũt. Harum quoꝫ gentiũ vocabula.tibi sigillatim.put ponit Jsiõ.Ethi.lib.ix.c.ij.delectarer denomĩari Si mirandam hmõi tanto rusticitatẽ tuam cõsuetudinario tedio viciatã non scirem ꝑ hoc generari Vnde si placet de illis in eodẽ libro poteris satiari. Hinc notandũ.q ĩpator Augustus.videlicet Octauianus ⁊ Senatus Romanꝰ.gentiũ terras regna vocari decreuerũt.Et plerũqꝫ vni regno multas gentes assignauerũt:aut assignatas inuenerũt ⁊ corroborauerũt. Hinc ⁊ regna ꝑ regiones ⁊ ꝓuincias ⁊ Marchionatus ⁊ ducatus distinxerũt aut distinctas approbauerunt.De bis regnis ⁊ regnorũ regibꝫ nomĩatim distinctis. vide supr̃.c.xiij. vbi tractatur de terre regibꝫ.Et bee gentes ⁊ regna taliter ⁊ tanta sunt sapientiũ ꝓuidentia discussa.Q nulliꝰ gentis:aut gentiũ terrule siue districtus obliuio surripperet obumbrationẽ.quin ꝑ principes regum substitutos aut principũ vicarios cuncta subessent ordinatim romanorũ ditioni. Hinc hec cõtinuata post mortẽ Octauiani ꝑ senatũ ⁊ ĩpatores Tyberium Gaium Claudium et Neronẽ.Et ꝑnter respublica ꝑ hmõi romanoꝝ ĩpatores feliciter ⁊ sagaciter magꝝ sunt gesta solertie ꝓuidẽtia. Et cõsequenter ꝑ successores eorũdem ĩpatorũ cõtinuo potentatus eorũdem creuit ⁊ decreuit:⁊ in vno statu nõ ꝑmansit vsqꝫ ad tẽpora Ualeriani ĩpatoris.qui fuerat vicesimusseptimus ab Augusto Sub quo Dionisius papa de anno dñi.cclxx. ꝓuincias ꝓdictas ꝑ dyoceses diuisit.vt le.⁊ no.in dic.c.ꝓuintie.xcix.di.⁊ in glo.j.ac.xiij.q.j.c.j.Et hꝰ opꝰ ex sanctispiritus inspiratiõe pie creditꝰ ꝓfecisse Cum tñ ꝑ duos annos tres menses ⁊.xij.dies legitur ecclias rexisse:⁊ multas gloriosas legit ordinatiões cõstituisse:⁊ monachus erat:⁊ vtꝰ fuerit oriũdus non cõstat. Hec reperimꝰ hystorographos in Catbalogo summorũ pontificũ cõscripsisse. Vnde dicit Jobs de deo in dic.c.ꝓuintie.q ꝓuintie ante aduentũ xp̃i fuerũt diuise ꝑ magna parte: ⁊ vbi erant olim primates gentiliũ : ibi sunt modo patriarche ⁊ primates In alijs aũt minoribꝫ ciuitatibꝫ sunt modo metropolitani:⁊ q nullus archiepus vocet̃ ꝑmas. nisi habeat primã sedem:⁊ nullꝰ de nouo fiat ꝑmas nisi de nouo gens ad fidem veniat.vt ibidem in.c.Nulli. ¶ Vnde Saxonibꝫ ad fidẽ cõuersis Magdeburgen.presul factꝰ est primas put hodie est. Porro Justinianus ĩpator de anno dñi quingẽtesimo vicesimooctauo. Aliũ ꝓtunc dominantiũ ⁊ dominationũ instituit ordinẽ.de quo predictũ est.s̃.c.xij.⁊ ꝑ eũdem ⁊ alios reges terre sibi subiectos oĩes fines mundi cõstrinxit. Et iuxta ordinẽ ipsius Justiniani cõsequenter idem:⁊ alij subsequẽtes reges ⁊ ꝑncipes terre suas diuiserũt dñationes terras ac districtus. Similiter ꝑ Principatus. Marchionatꝰ. Comitatus. Baronias ⁊ Dominia singularia:⁊ hij qui ꝓfecti fuerũt hmõi dominijs mox iuxta eorũdem nuncupatiões ⁊ vocabula nacti sunt:⁊ acquisiuerũt sibi nomia ꝑpetua.vtputa.qui de ꝑncipatu inuestitꝰ fuit ꝑnceps dicerek.qui de marchionatu Marchio.qui de ducatu Dux ⁊c̃. put.s̃.c.xiij.extitit declaratum Prouintie aũt ⁊ dyoceses que fuerũt districtus de sorte dñi ꝑ clerũ ⁊ ꝑncipes clericoꝝ. hucusqꝫ diuisim singulariter apud singulos suos ꝑncipes ⁊ prelatos ꝑstiterũt:⁊ sua dominia spiritualia non mutauerũt. Sed regna ⁊ principatus sepe reperiũtur mutata ⁊ variata. ĩmo penitus abolita. Nam vt narrat Greg.super Ezech.lib.ij.in principio. Lombardia fuit regnũ et habuit regem Agelulfum cuius sedes erat in papia. vbi nunc est sedes comitatus ; et inde

Karolus magnus. desiderū regem lombardie eiusdem Agelulffi successorem per vim de meritis suis exigentib⁹ expulit: ⁊ ipsum ⁊ liberos ⁊ vxorem relegauit. de quo le. ⁊ no. in. c. Adrianus. lxiij. dist. ⁊ regnū lombardie suppressit. Item regnum Francorū olim ad Reni fluuiū se p̄tendebat: ⁊ vrbes videlicz Agrippinā Coloniā ⁊ Treuereñ. in se cōcludebat. vt le. ⁊ no j. q. j. Porro. Sic etiam regna Burgundorum Thuringiorum Hermanorum ⁊ plurīū aliorum. que aliorum regum ⁊ principū potentia deleuit Sic ⁊ ducatus Swewie penit⁹ euanuit: ⁊ alia plura dominia potētatus potentiorū: aut infelicitas successorū suppressit: ⁊ nou⁹ nouus ter euexit: ⁊ ita termios ⁊ singulares terras insulas ⁊ alia loca p̄uata. videm⁹ sub impatorib⁹ aut alterius dominio taliter manētes. q̄ nō est pedis passus qui possessore careat. Nam de iure scripto. oīa principis sunt videlicz summi pontificis: aut impatoris. Proprie aūt quo ad iurisdictionē. vt. s. pbatū est. ⁊ le. ⁊ no. de ma. ⁊ ob. Solite. Et de papa non est dubiū in dominio sibi tradito in p̄sona sancti Siluestri pape p̄ Constantinū impatorem. xcij. q. j. Futurā: et xcvj. dis. Constantinus. ⁊ palea est. In alijs aūt dicit de impatore qui est sup oīes reges. viij. q. j. in apib⁹. ⁊ oīes nationes sub eo sunt. xj. q. j. §. Si quis. ꝟ. Nolum⁹ ⁊c. De quo. s. dictū est c. xiij. ⁊. xxiij. Unde dixit Ambrosius sup Johez. xxxvj. c. ⁊ habet. viij. di. Quo iure dicens inter cetera. Nam iure diuino Dñi est terra ⁊ plenitudo eius. pauperes ⁊ diuites dñs vno limo fecit: ⁊ pauperes ⁊ diuites vna terra supportat Jure igit⁹ humano dicit⁹ hec villa mea. hic seruus meus est. Jura aūt humana iura impatoris sunt. Quare. quia ipsa iura humana p̄ imperatores ⁊ reges seculi deus distribuit generi humano. Dec ille. Et put papa diuidit episcopatus ⁊ duos epatus vnit ⁊ cōiungit. Et sicut episcopus diuidit ⁊ vnit ⁊ incorporat ecclias. vt de excess. prela. sicut vnire. Sic impator diuidit p̄uintias ⁊ vnit. vt dicit lex. ff. de offi. assess. l. Si eadem. Attamen si taliter diuiserit nō erunt duo metropoles. Sed vna manebit. q̄ hoc non erit in potestate sua. vt le. ⁊ no. x. dis. l. impatorū. Et sic tantū p̄talia impatoris sunt vel fuerunt siue sint nota vel ignota. Et ita insule q̄ p̄cul sunt impatoris sunt etiā que in noticia sua non sunt. Saluo tū in p̄missis recto moderamīe. put le. ⁊ no. insti. de rerū diui. §. j. ⁊ sequentibus. quorū diffinitiōes p̄sentis speculatiōis cōcernunt sepe moderatiōes: ⁊ p̄ me generalit⁹ platorum: put videre poteris si placet ponūt determinatiōes. Sed quia nihil vel modicū faciunt ad principalia. Unde competenter p̄cedamus ad aliorum gestorum rudimenta.

Rusticus. Silui quia miranda p̄tulisti: ⁊ que euidentib⁹ scripturis fulcisti auribus meis luculentius inculcasti. Sed quia dicis imperatorē fore terrarū ⁊ locorum sibi nō notorū fore dominatorē. Placeat si que fuerint ab antiquo paragratoribus supradictis incognita. que per romanos p̄rincipes aut senatum p̄terea non fuerint annotata.

Nobilis. Immo talia sunt ammiratiōe digna. Scias q̄ scribit⁹ in lib. qui dicit⁹ ymago mūdi. q̄ quedā occeani insula dicta p̄dita omniū rerum amenitate p̄ cunctis terrarū longe legitur p̄stātissima hom̄ibus incognita: ⁊ aliquādo casu comperta postea quesita ⁊ non est inuēta: ⁊ ideo dicit⁹ p̄dita Ad quā fertur Brandanus monachus p̄uenisse. et tēpore Julij cesaris: ⁊ cōsequenter Octauiani Augusti in itinerario vrbis Rome nō conscripta. quia nōdum repta. Sunt ⁊ quedā insule viuentiū nuncupate. de quib⁹ scribit mg̃r in histor. Beñ. iij. in quib⁹ nullus morit⁹. Et si tales hom̄ib⁹ forēt note quis dubitat quin p̄uenirent frequētande. Etiā sunt quedā insule in p̄tib⁹ occidentalib⁹ nouiter vicz. de anno dñi M. ccc. lxx. vel quasi mirabilit⁹ ⁊ casualit⁹ repte. put mihi retulit epūs Tartuseñ. p̄nunc cardinalis generosus Aroganēsis. Hec hm̄oi insule in aliquo antiquor̄ historiographor̄ lib. reperiuntur p̄scripte: ⁊ nō legim⁹ ipsas nec eius habitatores ab origine mundi dominiū sup̄ se ab aliquo recognouisse. Nō ita comptū est. Cū pyrate quandā galeā siue classem reg̃ Aroganū hostilit⁹ insequerent. naute velo p̄ extēso p̄ altitudinē maris occeani p̄ vsus occidentē terrā fixaz vicz regnū arrogonie dorseten⁹ relinquētes subsolano validissimo vento. q̄ sub solis ortū nascitur certāti: necnō insultant⁹ insequēti: p̄ nouē infortuna maris dies ⁊ noctes vehemētissime sine spe nolētes p̄fecti sunt: ⁊ tandē die decima mane orto iam sole vidētes mōtes Adriaticos cuiusdā insule p̄minentes. quos solis radij p̄pellebāt remittētes: ⁊ dum appropinquassent. viderunt boies vtriusq̄ sexus pellib⁹ crudis animaliū cinctos: ⁊ circūuolutos: ⁊ more caniculorū latrantes: statim tū se mutuo diserti p̄cipientes: ⁊ symas facies tāq̄ symee cōir hūtes. hinc nauigātes fame cōpulsi letantes. p̄mētorijs appropinq̄uerūt. Incoli aūt videntes euentū rei et q̄ pacific⁹ erat ipsor̄ ingressus āmirantes de nouitatis raritate gestor̄. cū tales vl' accolas ⁊

aduenas ipsi nec progenitores ipsorũ in veritate nunq̃ viderint. Nec vsum nauiũ habuerint nec cognouerint. Nihilominus aduenticios humaniter subacti receptarũt. qui cum nutu et eiulatu se famelicos ostenderũt: ⁊ mox beniuolentiã terrigenarũ humaniter impetrarũt. Unde Boues ⁊ oues ⁊ aues incole ꝓduxerũt. quibꝫ ipsi crude vesti solebant. ꝓut hodie faciũt cliclo pedes ⁊ agriofagite in India. de quibꝫ Isid. Ethi.xj.c.vlt. ⁊ ꝓut quõdam winuli ⁊ hungari vt dicit Goff. Uiterbieñ. in cronica. quas videlicꝫ carnes crudas mox aduene suis caldarijs. vasis ⁊ instrumẽtis que secum attulerãt solerter sale cõditas igne decoxerũt ⁊ frixerunt: ⁊ huiusmodi cibum bene cõditum comedentes incolis ⁊ indigenis cõmunicabant. qui tam odori fero cibo bene decocto gustantes ouabant. Unde ꝑegrini huiusmõi per plures dies eijsdem cõuersantes: ⁊ expost ad tres alias insulas finitimas ꝓminẽtiores/ assumptis secũ quibusdã ex illis incolis: ⁊ in eijsdem similiter bene sunt recepti. licet gentes cuiuslibꝫ insule specialẽ et distinctũ loquendi modũ ab alijs habuerint. ¶ Porro q̃ntam insulam a lõge scopolosam versus occidentẽ ꝑ incolarũ designationẽ eorundem ꝓspiciẽtes. cuius terrigene ferocitatis tante fuere. ꝙ per nullũ euentum aduenientes appropinquare sibi ꝑmiserũt: ⁊ taliter abacti primã insulam aduentãtes: ⁊ mores bestiales omniũ ꝑpendentes: ⁊ presertim in vsu ciborũ ⁊ etiam in om̃i loco publico mares ⁊ famelle coitu tñ naturali cõmiscentes conuenerũt. ⁊ ꝙ mulieres cõmunes fuerũt vniuersis certis viris vse nõ fuerũt. Et ꝓlem ꝓut alia aĩalia bruta nutriuerũt. sicut dicit lex.ij.C.de in dicta viduitate. videlicꝫ ꝙ mulieres ad hoc natura genuit. vt partꝰ ederent. Unde ⁊ Ouidius ꝓut narrat in lib. tristium ꝑ Augustum Octauianũ fuit relegatus: et in exiliũ deputatus. in Scichia vbi homĩes bestiali ⁊ crudeli modo viuẽtes ab oĩm hominũ conuersatiõe penitus discrepãtes. his ⁊ alijs ꝑ accolas p̃dictos plene ꝑlustratis. Assumptis sibi quibusdam paribꝫ videlicꝫ virorũ ⁊ famellarũ de gentibꝫ istis: ⁊ nutu signãtes se reuersuros: ⁊ magna beniuolentia eosdem relinquẽtes in terrã suam ꝑ vnius mensis spaciuꝫ ⁊ vltra traijciẽdo vix remeãtes ꝑuenerunt: ⁊ gesta per ipsos visa per regem Aroganũ ad paralamẽtum regis francie: ⁊ vniuersitatẽ studij Parisieñ. detulerũt. de quorũ consilio sacerdotes plures de ordine minorũ. similiter ⁊ agricolas: ⁊ omniũ artium mechanicarũ ad humanũ vsum congruenter oportunaꝝ artifices in p̃fatas insulas referẽtes Qui tantũ dei miscdia sagaciter opati sunt. ꝙ p̃sentibꝫ diebus ad assuetorũ hominũ mansuetudinẽ ⁊ ritũ humanalem ⁊ ad fidem catholicã: ⁊ iuuenes eorum ad litterã cognitionẽ experiẽter sunt redacti. Insula vero q̃nta in sua bestiali feritate relicta: ⁊ qui nullius inter se nec alios ꝓfitebãtur dominiũ pronũc regem recognoscũt Aroganũ principem ⁊ dominũ suum. Hec autẽ illarũ insularũ gentes ꝓut interim comptũ est. inter se non habebãt rerum dominia quouismodo distincta. sed om̃ia ꝓut in statu innocẽtie erant cõmunia. de quo statu dicit Scotus sup.iiij.sentẽtiaꝝ.dis.xv. Immo ꝟm legem nature viuebant. vt ptꝫ insti. de rerũ diui.§.j.viij.dis. in prin. ⁊ Plato ꝑhus ita respõdisse inuenit. vt ibidẽ: ⁊ ꝟm legem diuinã. vt.viij.dis. Quo iure. Sed in hac cõmunione nimiũ excedebãt. qꝛ similit mulieres cõmunes cõiter ꝓut p̃dictũ est habebãt. sed nũc ⁊ post reformationẽ p̃dictã q̃libꝫ habꝫ suã vxorẽ. ⁊ q̃libꝫ habꝫ suũ viꝝ ꝓpt fornicationẽ.j.ad Cor.vij.xiij.dis. Nerui.et.xxxij.q.ij.§. his ita. ⁊ in alijs rebꝫ viuũt ꝓut hoĩes post lapsuꝫ ꝯsueuerẽt ꝓpt duo p̃ncipalit. Prima. qꝛ cõmunitas est ꝯtra pacificã ꝯuersationẽ: ⁊ semꝑ parit discordiã.ff.del.ij. l. Cum pater.§.dilectissimus. Scda. quia naturale vitiũ est negligi. ꝙ cõiter possidet. C.qñ ⁊ a quibꝫ quarta pars petitur.l.ij. ⁊ diligentius tractant res ꝓprie q̃ cões.xlvij.dist.§. Necesse.

Rusticus. Et quãdo ⁊ qualiter putas illas gentes illic peruenisse.

Nobilis. Opinãtur quidẽ illas insulas cum gentibꝫ suis in Cachiclismo diluuij generalis ꝑmansisse ⁊ absortas nõ fuisse cum etiã dicat mgr̃ in histor̃. post Jeronimũ: ⁊ Manassen Damascenũ. ꝙ sup numidiã ciuitatẽ excelsus mons est in armenia. qui Baris appellat. in quo multos cõfugiẽtes sermo est diluuij tẽpore liberatos. licet textꝰ dicere videat omnẽ carnem fore consumptã. Geñ.c.vij. sed hoc nõ est verisimile. qꝛ ante diluuiũ generale om̃es homĩes vnam linguã vident videlicꝫ hebraicã cõmunit habuisse. sed iste gẽtes nõ hebraica. sed alijs linguis vtunt nobis ignotꝫ. Aut vtrũ sint de septuaginta duabꝫ linguis auditui nostro non est diuulgatũ. Sed ego p uto hmõi insulas ⁊ gentes post linguaꝝ ꝯfusiones ꝑ diluuiũ aliqd ꝑticulare de massa terre nr̃e forte segregatas. sic ⁊ hyberniã ⁊ Norwegiã et alias plures insulas in occeano mari de gleba terre nostre videmꝰ longe distinctas: ⁊ sic fortassis sunt de illis sex gẽtibꝫ cum sex linguis spetialibꝫ taliter sublatis. vt ipsaꝝ noticia ꝑ Isid.

et tēpore suo ⁊ ante tēpora sua cunctis fuerit incognita: ⁊ quia hic dicit de quattuor insul' q̄nta derelicta ad fidem ⁊ humanitatē congruā redactā. adhuc fortassis sexta latet remotius aut aliorsuz nob penit⁹ icognita: ⁊ añq̄ veniat dñs viuos ⁊ mortuos iudicatur⁹ clare mānifestāda

Rusticus. Questionis aūt dignū dinoscitur vtrū gentes in insula quinta: aut patres et ꝓgenitores gentiū in iamdictis quattuor insulis sint excusati. quia non crediderūt Ex quo ꝓ certo illorū eos quoq; in omnē terrā exiuit sonus. ⁊ in fines orbis terrarum verba scribunt pueniſſe. predicatio non ꝓtingebat: nec p vicarios apl'orum pueniebat.

Nobilis. Et licet huius questionis materia ad ꝓncipalis nostri ꝓpositi cognitionē: et ad mei militaris status ꝓditionē sit mīme ꝓportionanda. sed quia taliter incidenter quesiuisti ipsius solutio inquātum potero nō sit tibi deneganda. Nam durū est dicere. ad dñm Effunde irā tuam in gentes que te non nouerūt. pſ. lxxviij. sed adaptat. putle. ⁊ no. xxvij. dis. c. ideo phibet: ⁊ in glo. vlt. ⁊ hec materia largissime tractat in libello mgri Engelberti Abbatis admonensis de iusticia dampnatiōis: ⁊ grā saluationis vbi cōcluditur de eorūdē dampnatione: ⁊ ibidem post solēnes scripturarū ⁊ rationū allegationes idem mgr ponit exm in effectu in quo videt. q̄ iuste ꝓpter culpam originalis pcti ꝓtractā p ꝓmos parentes sine fide nemo saluari pōt dicens. Quidē rex potentissim⁹ ⁊ liberalissim⁹ ac etiā iustissimus quendam suum militē quasi de nibilo erexit: ⁊ vt sibi liberius ⁊ cōstantius seruire posset castrū ⁊ ciuitatē q̄ndā sibi ⁊ filijs suis hereditario iure cōcessit in ꝑpetuū tali ꝓditiōe. vt q̄diu ipse miles ipsi regi dño suo fideliter seruiret illud castrū: ⁊ illam ciuitatē libere possideret. Sinaūt vt sine ꝓtradictione castro cum ciuitate ꝓuari posset. Unde miles habita possessione pacifica dictorū castri ⁊ ciuitatis p tēpora certa: ⁊ exposit dñm regem suum nō seruiendo tpe necessitatis grauiter offendebat. Quare dñs rex ipm militē dicta possessione priuauit. Dic queso quo iure. filij aūt successores militis qui taliter excesserat regem predictū de suo dāno taliter ipsis illato habent increpare. His sincere ꝓpensis solutionē q̄onis. Nam rex est dñs oīpotēs. qui Ade cōmisit castrū paradisi: ⁊ offendebat dñm. Unde ipm Adam cū posteritate sua possessiōe castri ꝓuauit: ⁊ nos exules filij Eue in insulis que ꝓcul sunt: ⁊ etiā ad quos fides nō pueniſt rōne dicte eiectiōis ꝓpter inobedientiā ꝓuatos gaudijs celestib⁹ fore decreuit. Et nunc redeam⁹ ad ꝓpositum nostrū: ⁊ si cunctoq; p mundū noīa regū ⁊ regnoq;. put quondā in dicto vrbis itinerario tpe Julij ⁊ Octauiani cesaris fuerunt compta plenissime posuimus supā. c. xiij. ꝓprie ⁊ nomīb⁹ ꝓprijs ꝓscripta. Et huic capitlo notabilit applicāda imo post pmissa si placet diligent recitāda

Rusticus. Et si de gentib⁹ ⁊ gentiū regnis ⁊ dominijs largā fecisti mentionē. Et huiusmodi gentes in se nō dubito. put supā tetigisti linguarū ⁊ ideomatū habuerint discretionem. de qua discretione rogo fac competentem specificationem.

Nobilis. Congruent banc moues curialitatis. imo p nostri ꝓpositi ꝓsecutionis declaratiōe quasi necessitatis questionē. Et scias q̄ supradicte gentes ⁊ regna inter se dūaliter discretas habuisse phibent pdictas septuaginta duas linguas. put quondā apō turrim Babel cōfuse fuerūt. vt Beñ. xj. c. Que turris. vt dicit Sibilla edificata ⁊ erecta fuit in campo Sennaar in regione Babilonis. Et ꝑm mgrm in histor. ibidez hoc factū est post mortē Noe qui post diluuiū vixit. cccliij. annis: ⁊ pantea quingentis annis vixerat. Item ꝑm mgrm ibidem in hac diuisione linguarū nibil noui fecit deus. quia voces eedem fuerūt. put hodie sunt apud oīes gentes. Sed dicendi modos ⁊ formas diuersis generib⁹ diuisit. vt vicz vna gens specialis speciali lingua vel due vel plures gentes vna lingua pollerent. vt videt inter gētes ytalie ⁊ alamanie. Unde ꝓncipalis ⁊ ꝓma lingua fuit hebraica. Qua adam ⁊ Eua ⁊ ꝓsequenter oīs ꝓpago sua vsq; ad confusionē predictā cōiter fuit vsa. Et deinde. ij. Assiria de Asur. iij. Caldaica de Coldeis. iiij. ꝓsica de persis. v. Harisica de Hatij. vj. Elematica de Elemanch vij. Arabica de Aribis. viij. Scitica de Scitis. ix. Paresica de Paresis. x. Caldita de Caldit xj. waspurganica de waspurgis. xij. Nesipiaca de Nesep. xiij. Reuiaca de Reuia. xiiij. Barsistaniaca de Barsistania. xv. Samaricana de Samaria. xvj. Ethiopiaca de Ethiopia. xvij. Alanica de Alon. xviij. Amozonica de Amazonia. xix. Zelethica de Zelech. xx. Hasturica ō masthur. xxj. Ochica ō och. xxij. Trechica ō trech. xxiij. Tepegyaca ō tepegia. xxiiij. Apabamitica ō apabimit. xxv. Epeperica ō epeperich. xxvj. greca ō grecia. xxvij. virica ō viric. xxviij. armenica ō armēia. xxix. alanātica ō aleuāt. xxx. frācigena ō frācia. xxxj. britanica ō britania. xxxij. Aqtanica ō Aqtania. xxxiij. Hyspanica de Hyspania. xxxiiij. Scotica ō Scotia. xxxv.

Betinatica de Bezinach. xxxvj. Rustiaca de Rustia. xxxvij. Bulgarica de Bulgaria. xxxviij. Ungarica de Ungaria. xxxix. Lypoziaca de Lypozia. xl. Indiaca de India. xlj. Numidiaca de Numidia. xlij. Saluiaca de Saluia. xliij. Saxonica de Saxonia p Alamanica. xliij. Artinonica de Artinonia. xlv. Pacracionica de pacracioni. xlvj. Carcerionica de carceriõi. xlvij. ysmabelitica de ysmabelitz. xlviij. Partiaca de partia. xlix. Seuortiaca de seuortia. l. Galatiaca de Galatia. lj. Vastonica de vastonia. lij. Bricciaca de Briccia. liij. Papiliaca de papilia. liij. Murbatiaca de Murbartia. lv. Tanamaca de Thananea. lvj. Sydonica de Sydonia. lvij. Sadochiaca de Sadoch. lviij. Hecedonica de Hecedonia. lix. Aractonica de Arachtonia. lx. Bretica de Brectis. lxj. Epiphanica de Epiphania. lxij. Tarsyaca de Tharsis. lxiij. Pomponica de pomponia. lxiij. Abusiaca de Abusia. lxv. Sansusiacha de Sansuchia. lxvj. Arcanũciaca de Archamitia. lxvij. Parcaniaca de Parcanica. lxviij. Mesopotanica de Mesopotania. lxix. Taroniaca de Tozonia. lxx. Disponiata de Disponia. lxxj. Parcreuanciaca de Pacremantia. lxxij. Syra de Syris: z hec oĩa z singla ydiomata sunt collecta de itinerario vbis Rome. fatenť tñ ibidem paragratores. put etiã. s. dixit Jsiõ. qꝫ nõ gentes de singulis linguis. sed loca gentiũ: z reliquias dispsoꝝ pl'oꝝ inuenerunt. Marcus etiã venetus de bis que sunt in Affrica z Asia maiori quas cũ socijs suis pambulauerat multum concordat. Unde dicit Jsiõ. Ethi. ix. c. ij. Dum gentes linguarũ: aut gentium linguas describeret Sex gentes de tribu Chanaan ignote sunt. que a bello Eciophico subuerse vsqꝫ ad obliuionẽ preteritoꝝ nominũ puenerũt. Hec ille. Ecce verisimile videť qꝫ tot gentes impatorum tpibꝫ pdictoꝝ tam gnare vix poterant obfuscari quin mulieres cum paruulis que post bella solẽt frequẽter residuari aliq̃ ꝓpagatiõe cũ naturali linguagio videnť resuscitari: aut aliť put pretactũ est. qz gentes insulaꝝ. de qbꝫ supꝫ fecimꝰ mentionẽ. de ill' sublatz gẽtibꝫ puenerũt.

Rusticus. Est ne aliud linguagiũ vel idioma preter illa pnũc annumerata.

Nobilis. Utiqꝫ sic. Et nobilissimũ loq̃ndi genꝰ: z tãqꝫ auri minera p ceterz metallis p totã Europã z p plures Affrice z Asie regiões plibatũ. qõ q̃ndam Romani dum rempublicã laudabiliť p vniuersum gubernabãt mũdum. Artificialiť de greco z latino cõponi decreuerũt z statuerũt: z nõ de oĩ greco qõ est quadruplex. sed tm̃ de regulato. qõ atticũ siue attica lingua dicebať. de quo infra dicet. quo antiqui phi vicz Aristoteles Plato z Ypocras z oĩes Phisici Ethnici Loici z Stoici cõir vsi fuerũt. z nõ de oĩ latino cõi. qꝫ multiplex est. Et quo pnunc vtũtur Romani Ytalici Lombardi Gallici z alij plures natiões. q̃ oẽs quondã latini dicebanť: z maxie tpibꝫ latinoꝝ regũ ante Rome conditionẽ et post vsqꝫ ad tempus Julij cesaris. de quo Wgf in histoꝛ Judi. xvj. in incidentijs. Sed de illo latino. de quo dicit Jsiõ. Ethim̃. lib. ix. c. j. qõ quadruplex fuit. videlicz Primũ priscũ. Secundũ latinũ Tertiũ romanũ. Quartũ mixtũ. Priscum fuit quo vetustissimi ytalie sub Jano et Saturno sunt vsi. Sed latinũ qõ sub latino: z regibꝫ Tusci: z ceteri in latino sunt locuti. Exquo fuerũt. xij. tabule scripte. sed romanũ. qõ post reges exactos a pl'o romano ceptum est Qõ Nevius Plancꝰ Ennius z Virgilius poete. z et oratoribꝫ Gracus z Latho z Licero. z ceteri effuderũt. ¶ Unde Azo de latina libertate tollẽda loquẽs exponit latina hoc est romana cum certis silitudinibꝫ. put ibidẽ in summa sua p extensum. Sed mixtũ qꝫ post imperiũ latius pmotũ simul cum moribꝫ z bomibꝫ in ciuitatẽ romanã irrupit integritatẽ verbi. p Solocismos z Barbarismos corrũpens. ¶ Largo tm̃ sumpto vocabulo oĩes dicũtur latini. q̃ in Europa z extra grecos sunt cõstituti. vt le. z no. in. c. Canones. xl. dist. circa mediũ vel melius qꝫ oĩes dicũtur latini qui chriano nomine pfitentur. Exceptis grecis qui scismatici sunt. vt in Clem̃. j. de magi. in glo. super ꝑ. hebraice. Nobile aũt dictum ydioma. videlicet latinũ romani grãmaticã dixerunt. siue latinũ regulatum vocauerũt. licet ꝓprie loquendo oĩis regulatus modus loquẽdi. in ydiomate quocũqꝫ vulgari grãmatica dici possit fm Jsiõ. Unde Bonus hebraicus regulariter loquẽs dicitur grãmaticus. similiter z grecus lombardus: aut alamanus: aut quiscunqꝫ alius. Unde fm mgrm in histoꝛ. de turri Babel. in incidencijs. Beñ. c. xj. Dicit qꝫ Cham filius Noe legitur scripsisse septem artes liberales in quattuordecim columpnis. Septem videlicz eneis: z septem laterinis contra vtrũqꝫ diluuium: z hoc post linguarum confusionẽ: z ante vbis rome conditionẽ collocabatur: z verissima cõsistebat in lingua hebraica. Et ꝓsequent in oĩbꝫ alijs. Js aũt qui ꝑ vũť mõ apõ latinos. i. ytalicos dr̃ lr̃aliter loqui: z nos latinice. put Greg. hoc linguagiũ regulatum dixit latinum. in libro vltimo

Horaſ.c.xviij. Vbi dicit in lib. Job de Arabica lingua ad latinū translatum.qđ Jeronimus dicit grammaticam super epistolam ad Tytum.vt.xxxvij. dist. Siquis grāmaticam. Et hoc idem Gratianus.xxxviij.dis.§. Sed licet. Et etiā habetur in.c.fi.de eta.z quali.or. Et similiter Greg. Grāmaticam dixit scientiā auctoris.qui fabl'as Jouis aut Mercurij seu Saturni recitabant.vt le.z no.lxxxvj.dis. Cum multa. Sed puto dicendum.q licet in omnē linguam. Et oīe ydeoma ipsa scientia videlicz grāmatica.suarū traditionū dirigat documenta. put colligitur ex premissis. habūdantius tamē z principalius in hoc reglato linguagio. quo frequentius vsi sunt. tam veteres quā noui doctores z magistri. Et pīsertim vtriusq; iuris: et hinc eccl'iastici dogmatis scriptores. Unde Athomatice. put p apostolum intelligitur Paulus: z per principem papa vel impator z c̄.put predictum est supra.c.xxiij. vt hic modus apud nos loquendi Grāmatica dicatur rationabiliter est introductus. Habemus etiā loquelam digitorum.de qua Beda in lib.ij.de ratione temporū.c.j. habemus etiam notas vel signa digitorum.de quib; Jsiō Ethi.j.c.xix. Sed hec nihil ad nos. Et nota fm Jsiō. vbi supra.q oēs orientis gentes in gutture lingua z verba collidunt.sicut Hebrei z Siri z oīes mediterranee gentes in palato sermones feriunt.sicut Greci z Asiani.z oīes occidentis gētes verba in dentibus frangunt.sicut Italici z Hispani:z q sit speciale donū dei scire multas linguas.no. glo.j. ad Coz. xij. sup ẏba.genera linguaz. **Rusticus.** Qua aūt lingua loquebatur deus ante mūdi z post mūdi creationē. **Nobilis.** Tu extra nostrum ꝓpositum me nimiū cogis vagādum. Attamen scias.q dicit Jsiō.q difficile est scire. cuiusmodi lingua locutus est deus in principio mundi dū dixit fiat lux. quia nōdum erant lingue. Item qua lingua insonuit postea exteriorib; hominū auribus. maxime ad primū hominē loquēs. Et ad ꝓbetas vel dum corporaliter insonuit dicens. Tu es filius meus dilectus.vbi a quibusdam creditur.illa lingua vna z sola que fuit anteq; esset linguarū diuersitas. videlicet hebraica Jn diuersis quippe gentib; creditur q eadem lingua illis deus loquatur.qua ipsi homines vtūtur vt ab eis intelligatur.loquitur aūt deus hoībus:nō per substantiā inuisibilem scz per creaturā corporalem per quā etiam z hominib; apparere voluit. quādo locutus est:et quia apl'us dixit Si linguis hominū loquar z angelorū.j.ad Chor.xiij vbi queritur qua lingua angeli loquātur.non q angelorū alique lingue sint. Item qua lingua homines in futuro loquātur. Nunq; fm Jsiō reperitur. Nam dicit apostolus Siue lingue cessabunt.j.ad Chor.xiij. Et glo.Augustini ibidem cessabūt videlicet in futuro.quid em̄ alicui dicetur.vbi oīes eadem intelligēt.Sed quomodo loquatur deus ad angelos:z angeli ad deum:z deus ad sanctorū animas:z sanctoz anime ad deum:z deus ad diabolū:z diabolus ad deum. Vide Greg.moral'.ij.c.iij.circa fi. Et plenius sequēt; duobus capitulis.

Rusticus. Que sunt aūt lingue principales: et per mundum magis vsuales. **Nobilis.** Tres videlicz Hebrea z Greca z Latina.que toto orbe maxime excellūt. His em̄ trib; linguis sup crucem dñi a Pilato fuit causa eius scripta. Unde z ꝓpter obscuritatem sanctarū scripturarū cognitio trium harum linguarū necessaria est. vt ad alterā recurrat. Dum si quā dubitationē nomis vel interpretatiōis sermo vnius lingue attulerit. Greca aūt lingua inter ceteras gentiū clarior habet. Est em̄ latinis z oīmbus linguis sonātior. cuius varietas in q̄nq; partibus discernit. Quarū prima dicit Coenodo id est mixta siue cōmunis:qua oīes greci vtuntur. Secōa attica videlicz Atteniensis qua vsi sunt oīes grecie auctores. Tercia dorica quā habent Egiptij z Siri. Quarta lonica. Quinta theolica qua se theolisti locutos dixerūt. Sed quia tua rusticitas bene mouebat de linguis gentium. quia put predictū est Gentes ex linguis z non ex gentibus lingue exorte sunt. Jgit linguarū discretiones multum ad ꝓpositum nostrum profuerunt.

Capitulum

De signorum insigniorū ⁊ armorū ad impatorē

reges ⁊ ꝓncipes ⁊ alios nobiles ꝓprie ꝑtinētiū vsu ⁊ ꝓsuetudie. Caplm. xxix. Ait rustic⁹.

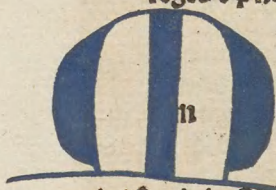

Onstruosa sunt que refers Et auditui necnon appetitui meis delectabilē ad vltra querendū quandam curialitatis questionē inducis huic quoq; materie cōgrue corrūdentē. Nam qz nō vidi tam experienter ruralib⁹ ꝓtinuo ꝓpedit⁹ tamen ꝓuenienter audiui oīs nobilitatis stat⁹: ⁊ gradus ⁊ graduū dña: ⁊ insup loca necnō vniuersitates ꝑlos ⁊ gentes ⁊ regna. de quib⁹ ꝓprie supza posuisti descriptionū documenta vti signāter signis ⁊ armis ⁊ in suis reb⁹ Scutis Barinis Clipeis ⁊ egidib⁹ velis vexill' ⁊ paneri)s ꝓferentes. Et preserti nobiles ⁊ magnanimitate ꝓpollentes: ac in ingentiū suaz sublimitatis ⁊ nobilitatis ꝓtensaz iactātia in bellis prelijs. pugnis. duellis. ⁊ torniamētis pallacijs curijs curtib⁹ ⁊ dominib⁹ portis ianuis ⁊ hostijs ac valuis ꝑsignantes. Unde notāter de his quid dicat vtriusq; iuris: aut ꝑscripte cōsuetudis auctoritas ꝓcipere desidero ad prenarrata ꝑtinenter continuando.

Nobil. Fateoz qtōnis tue serie ꝓposito nr̄o multū ꝓgruentē: ⁊ vsuz talē foze laudabilē: ac ꝑ re publica rite cōmendabilē. Nam ꝑ eadē arma vel insignia vnius legionis exercit⁹ in cāpo mirifico. vnius principis vel ducis scire poterit mētis excitationē. Et insup quē cur quō aut qñ. sequaē expeditiōis turbā dirigentē. vt nūeri. c. ij. in prin. vbi dixit dñs ad Moysen ⁊ Aaron. singuli ꝑ turmas signa atq; vexilla castramitabunt. Et Jere. vj. c. Clangite buccina Et super Bechecarē leuate vexillū Et Ysa. xj. Et leuabit signū in nationib⁹ ⁊ ꝓgregabit ꝑfugos isrl. ⁊ dispsas iuda colliget. Et Jere. iiij. Congregami ⁊ ingrediamur ciuitates munitas leuate signū ⁊c. Et Jere. l: Rex medoz cōtra Babilonē suscitabit leuate signum augete custodiā ⁊c. Hinc dum in tumult⁹ ꝑcinctu bellandi galeis tegunt facies insignis. tristis. ⁊ armis. intim⁹. ferax. latens ⁊ ꝓstans cognoscat ani⁹ glioſe certantis. Signoz aūt hmōi delatio. put his nō erat cōis quondā tpib⁹. vt patenter apparet in vrbe romana. qz ꝓpendo ꝑspicaciter. pallatia veteris. picturas statuas. celaturas anagliffas. structuras. arcus. tumbas. busta. sozones. marmoreas ⁊ lapideas. Ex vtiq; signa seu polimina vel arma romanoz antiquoz nō repiunt in sculpta Sed si q̄ sunt nouissimis tpib⁹ apparent polimita Hec vidē⁹ ꝑ ytaliā antiquioza signacula q̄s in turrib⁹. muris. ⁊ menib⁹. ciuitatis Mediolanēn. effigiē tortuose serpentis cōtinētia. Perpēdam⁹ igitur dum refulsit sol in clipeos aureos: ⁊ resplenduerūt mōtes ab eis. j. Mach. vj. Et Salomon fecerat tricenta scuta aurea tricentoz̄ aureoz̄ quibus tegebantur scuta singla. ij. Paral. ix. Et clipeos aureos quos postea fecit Eneos. ij. Paral. xij. Et Bolias ereo clipeo cogebatur. j. Reg. xvij. Ex quib⁹ ⁊ pluribus alijs scripturis apparebat q̄ bellatoz̄ scuta. ⁊ etiam nobiliū qui auro decozabatur vnicolozes erant. Sed prout predicitur principes tantum populoz̄ aut populus seu vniuersitas vt dom⁹ Juda. Primū de qua legit. Beñ. xlix. c. Catulus leonis vexillis signatis figuraliter discoloratis. Et signaculis ꝑcellētib⁹ insignitis vti videbātur. Unde scribitur in lib. de scrutinio scripturarum. lib. j. dis. viij. q̄ tribus vicz domus Juda exinde minabat in vexillo leonem. Et etiam ex eo quia predictus Judas. put legitur in testamento duodecim patriarcharum de seipso dixit. inter fortitudinis sue mira gesta leonem inquit interfeci: ⁊ eripiebam edum de ore eius. Nam ex eo Hercules qui leonem pstrauerat accinctus belle leonis eiusdem. ⁊ eius effigiē pro signo bellico vexillis iugiter ⁊ scutis ⁊ armis infigendo deferebat. Unde cōsequenter. ij. Reg. vij. legitur q̄ in fabricatiōe templi Sculptū est in tabulatis illis que erāt ex eris metallo Cherubin ⁊ leones ⁊ illi leones representabant illam tribum in qua sceptrū remansit quousq; mittebatur qui mittēdus erat. vt dic. c. xlix. Legim⁹ etiā Josue in scuto ⁊ vexillo duxisse draconē Et Judā Machabeū leonē hūano capite ꝓpollentē. Itē Dauid Regē vexillū ⁊ clipeū distinctis coloribus triptitū ⁊ Alexandrū magnū tres cāpanas ⁊ hectoz̄ Troianū serenissimū ymagines triū leonū in clipeo deaurato depictos legunt minasse. de his aūt signis armoz armigeroz ⁊ bellatoz ꝑ vexilla seu toq; signat⁹ Dicit Jsiō. Ethi. li. xviij. c. iij. Signa belloz ꝓncipalia sunt Aquile dracones ⁊ pile aq̄le ideo q̄ eadē auis iouis i armis auspicio fuerit. Hā duz idē Jouis aduersus tytanos pficisceret aquilā sibi i auspicio apparuisse ferūt quā ille ꝑ iudicō victorie acceptā tutele sue aspiciat⁹ ea legiōi signū dedit. q̄ factū est vt deiceps militū signis cōmitteret. Cui⁹ memit Lucan⁹ dicēs. Signa ptes aq̄las ⁊ pilas minantia pilis draconū sig̃ ab apollinis Marce pbiconis

Aquila

Azores

inchoata sunt. debinc a grecis ⁊ romanis in bello gestare ceperunt. Item Pilam in signo cō= Pila signū
stituisse fertur Augustus Octauian⁹ ꝓpter nationes sibi in toto orbe subiectas: que prius in scu
to tria capita boum. put ꝑmittitur fertur ꝓtulisse. sub romolo aūt milites pro vexillo fasculos
feni per eūdem Jsiō. legūtur erexisse. hinc ⁊ manipuli milites sunt appellati. Manipulos enī
dicim⁹ fasciculos feni. q⁹ manū impleat. Vexillum enī signū bellicū tractū nomē habens a veli
diminutiōe quasi velum exile. Vexillum etiā dicitur velum in se continēs signū imperatoris vl
alterius potentis. de quo dicitur. C. vt nemo ꝓpatus titulos ꝑdȳs suis vel alienis imponat. vel
vela regia suspendat. de quo sincerius vide Azo. e. ti. ⁊ de huiusmōi velo vel vexillo ponit. xvj.
q. vj. consuetudo. ⁊ in glo. ȳ. sed hec nihil ad nos. sed ad ꝓpositum nostrū dicit mgr in histor. de
herodianis. q⁹ Herodes rex posuit aquilam aureā sup speciosam portam templi immensi pon=
deris in honore senatus romanorū qui protūc vt aquila que cunctis dñatur auibus: ita roma
ni sub Augusto cesare toti terrarū circulo potenter domīari videbātur. qō quidam signū /vicz
aquile coloris nigri. clipeo aureo ꝑtense sacrū sibi prefert imperium romanū. deinceps appro
priare Unde Clipearius dixit rex romanorū siquid verī mea prefert vox aquilā nigro forme
croceo clipeo fert: ⁊ sic plura diuersa magnatū poteris colligere signa que quēadmodū alie res
et possessiones p legittima tēpora vni ꝓgenici ⁊ per vnam domū. seu stema. seu hominū genus
aut ꝓpagationē prescribūtur: ⁊ intantū. q⁹ huiusmōi signis alicui cuiuscūq⁹ conditiōis vti vel
talit vsurpare nō licebit. sed siquis fecerit p ꝓncipem ad eius petitionē. cuius interest ad renū
ciandum ⁊ deponēdum cōpellet. ar. C. de iudeis. l. iudeos. de ex. prela. c. cū dilecta. ⁊ ꝓprie. C.
de his q̄ potētioris nota titulis prediorū ascribūt. l. j. ⁊ no. i auē. de mandatis prin. §. peñ. Uñ
dicit Bartholus in tractatulo suo de armis. q⁹ quidā nobilis alamānus inuenit rome curia=
lem similia deferentē arma quēadmodū ipse cōsueuerat deferre. sed illum iudicialiter conuen=
tum cōuincere nō poterat ad deponendū ꝓpter distantiā loco ꝙ: ⁊ fortassis non cōstabat de po=
ritatis potioritate. sic habeť de magnis artificib⁹ qui opibus suis ⁊ instrumētis signa ⁊ stig=
mata solent imꝑmere. vt gladiorū fabri. ⁊ siquis minoris artis aut facultatis talia fabricaret.
et sua signaret instrumēta aut notarius public⁹. siue scriba. vel cācellarius alterius notarȳ do=
lose signuz suis cartis apponeret. tenet. l. cornelia. de falš. vt in. l. eos. ff. de falš. ⁊. C. de accessor. l. nemo. ȳ. sed neq⁹ talis. ⁊ i auē. de instru. cau. ⁊ si. §. sed si instrumēta. ⁊. §. oportet. cū ibi notat.

Rusticus Sum cōtentus de ꝑmissis. sed quia quorūdaz antiquorū dominantiū desi=
gnasti terre ꝓncipum notabilit arma placeat modernorū si quo noueris regū
aut regnorū describere signa. vt ꝑ=

Nobilis Tu scis q⁹ olim habere memoriā nō est hu
mānitatis. vt. C. de veri. iure enucle. l. j. igit humanit agis āmouendo ⁊ ꝑsertim in his: ⁊ que fortassis oblioni cōmitterē solerter hortaris
Unde scias quendā exptissimū: vicz mgrm Conradū cantorē Thuricen. quondā cōplicasse li
bellum /quē noīat clipeariū. in quo talit sibi nota regū arma versib⁹ optimis duxit depingen=
dum. vt ecce. Nam de armis imperatoris predictū est. sed de rege frācie dixit. Francus rex in la= Lilia alij Rumpen
zurio flores liliorū ex auro ꝑfert id hns insigne decoꝙ. Item de rege hispanie. Rex hispanie du vrunt
os giluo tibi nigro leones. In niueoq⁹ duas vrbes rubeas ibi pones. Item de rege vngarie.
Albus equus rubeo clipeo regis solet esse vngarici. Nec equo frenū nec sella deesse. Itē de re=
ge Bohemie. Dumq⁹ Bohemie tibi rubeū clipeū fore ponam. Hic albo leo vult antepferre co
ronā. Item de rege Anglie. Anglice rex clipeus tuus albo habeť ibiq⁹. Crux trāsit rubea spes
terra vbiq⁹. Item de rege Russie. Pileus in niueo clipeo rubet est⁹ ruthenī. Regis gens cul⁹
ꝓcul est a littore reni. Item de rege Marrochi. Vult marrochi rex in auris dominās truculē
tus. In croceo rochos tres forme ferre rubētis. Item de rege Jerusalē. Regi Jerusalem diuer=
sa pericula ferentis. In clipeo niueo crucis extat forma rubentis. Item de rege Dacie. Nigro
rex dacus aquilam sibi dimidiare. Ex rubro curruscq⁹ rotā vult ꝓtiguare. Itē de rege Swecie
In fulua rex swesionū vult ferre gemellas. Ex viridi pictas sub cōplexu domicellas. Item de
rege Norwegie. Ecce tuus Norwegia rex Danis bene notus. Fert clipeū cuius color est ni=
ger vtputo totus. Item de rege Prussie. Prussia rex tuus in niueo tria fertur. Habere mauro=
rum capita si ve

Rusticus Credo q⁹ aliqua de predictis armis dictis istis sint varia=
rū nescio de re. ta. sed nihil refert. dic de ducibus terre principibus si que
tibi sint nota nobis si=

Nobilis Possibile puto. q⁹ similiter in ducibus terre aliquorum
militer notificanda. arma regies trāspositā. Nihilomin⁹ ꝓpēde sua scripta.

et ꝑmo de ducib austrie. Dux tuus austria vult clipeū ꝑferre rubentē. Cui ps fert media zo-
nam candore nitentē. Itē de duce Sueuoꝝ. Sueuorū ducis est giluus color hunc ita ponis
Ut sup hūc nigri pingat forma leonis. Itē de duce Brabancie Dux Brabante tuus clipeus
rubet hūc ita pingā. Albū qō caput hic auri diademate cingā. Itez de duce Herantino. Dux
Herantinus aquilā clipeo gerit albā Blaueo nec in h̄ linguā reputo mihi balbā Itē de duce
Lotharingie. Lothoringus habet giluū clipeū. sed oportet. ꝙ tres zona rubeus albas aq̄las
ibi portet. Itē de duce carinthie Albo carinthi duo nigri stare leones. Sz giluā zonā medio
rubei fore pones. Itē de duce bauarie Bauarici ducis est in nigro ferre leonē. Hiluū sicꝫ sui
signi dare cognitionē. Itē de duce tekko. Dux de tekken vult albū nigro mediare. Obliq̄sꝫ
modis quasi tracꝰ reticlare. Itē de duce Schlesie. Albo dux schlesie tres pauones hz ex his
Hic viret. h̄ blauet. hūc nigro corpore texis. Itē de duce Stetineñ. Stetinensis ducis est. ꝙ
porta notat apta Tractu nāqꝫ suo maris h̄ hz hostia certa. Itē de duce Pomerie. Ducis est ni
ueo ceruꝰ niger isti frōte Rubrā stellā dic anrea cornua sisti. Itē ō duce barnhem. Fert dux de
Barnhem glaucū vel trē canē idez Stat cattus in rubeo spacio nisi falsa tibi dem. Itē de duce
Vallisie. Vallisie ducis est auri draco q̄ dat ab ore flāmaz. Sz spacio croceo depingo colore.

Rusticus Sū ꝓtentꝰ arma ꝓcepisse de tot germanie ducib Constat tibi quicꝫ de comitibus. **Nobilis** Scias ꝙ idē clipeariꝰ de alama-
nie comitib silr posuit notabiles ꝑsus vt ecce. ¶ Fert aq̄lam Tyrolis clipeū prestante ruboze

Que nigri pedis est alias albente colore.
Thuringen Clipeo nigro stat forma leonis
Cuius pollem variam rubeo niueoqꝫ reponis
Nurenberg clipeus album rubeumqꝫ ferendo
Lineat oblique quasi sonas sex faciendo
Ecce Subaudinus comes in rubeo peribetur
Ferze crucem cuius albus color esse videtur
In Baden comiti clipeū pingit color auri
Linea sed rubea medium secat istius auri
Habspurg in giluo rubei stat forma leonis
Que velut ad predam distento corpore ponis
Rapreswile rosas tres fert prestante ruboze
Dicꝫ ꝙ hic comes est nostre contermimus hore
Kiburg in nigro giluam tabulam fore ponis
Obliquanscꝫ duos giluos secet illa leones
Burgow zonas oblique sex dare noris
Quarum tres rubei tres albi pone coloris
Toggenburg cum torque canis pilosus habetur
Biluo pro preda qui semper hyare videtur
Tierstein sit giluus clipei color t bene cerua
Que supra lapidem vult stare ibi cerua
Marggrauio cui Stiria dat germen honoris
Alba stat clipeo varij panthera coloris
Nurenburg quadripartiti presigne prioze
Album preponens sed nigrum subtetioze
Ecce palatini reni stat forma leonis
Ex auro nigrū tamen huic campum fore ponis
Stat Juliacensi super album forma leonis
Nigra superqꝫ caput auri diadema reponis
De Rugen domino qui debet iure preesse
Dic auri clipeo nigrum bubali caput esse
Lantgrauius swerinensis duo ferre bouina
Alba solet capita sed adest ibi linea bina
Honfort si verum put expedit assero de re
Vexillum pascale rubeus censetur habere

Rotenburg blauius color est a posteritate.
Fert tamen vrbs rubea giluū pro parte priore
Virtenberg ceruina tria nigra cornua defert
In clipeo qui tincturam croceā tibi profert
Veringen giluo cerui tria cornua nigra
Pretendit nec in hoc/tibi sit mens credere pigra
Montispilgardi Comes ex auro prohibetur
Ferre duos pisces clipeo qui rufus habetur
Pirreti Comitem clepeo giluo scito pisces
Ferre duos ⁊ vt arbitror hos rubeos fore disces
Orlens ⁊ vilhelmi clipeo qui blauus habetur
Aut de lasurio nitet aurea stella videtur
De Friburg aquila rubet in giluo sed oportet
Ex per circuitū quedam variamina portetur
De Froburg aquila varie fert pellis amictum
In clipeo quem de giluo dicam fore pictum
Liningen blauiū clipeum gerit atq; coloris
Albi tres aquilas in eodem ponere noris
Helfenstein in rubeum clipeum gerit ac elephantē
Album ponit ibi pre grandi corpore stantem
Zolren stat niueo rufus leo margine lato
Siluis atq; nigris octo spacijs variato
Hohenlo duo stant nigri tacti super albo
Sic niger hoc clipeo color est contrarius albi
Ferre Vigenensis auri clipeo memoratur
Delphinum cuius blauus color esse notatur
De Salmen comite comiti duo salmones fore debent
In nigra niueam tamē hi formam tibi prebent
Tubingen giluum vexillum fertur habere
In clipeo quem pro reliqua parte scio rubere
Eberstein niueo flos quinq; nitet foliorum
In medio blauus: ⁊ sic noto quemlibet horum
Oetingen viret ⁊ giluo rubeoq; repingit
Limbum quos niuea cācellans linea stringit
Indomiti comitis niger ac albus fore scitur
Quattuor in spacijs velut in fascis reperitur
Hirsuti clipeus diuisus parte priore
Album sed rubeum prefert in posteriore
Honberg diuidis in niueum rubeumq; colorem
Sed niueo partem clipei das subteriorem
Lichtenberg niueum prefert clipeum sed eidem
Dic tres esse globos rubeos vt vera tibi dem
Hennenberg rubet ⁊ candet niueo quoq; detur
Nigra biceps aquila que dimidiata notetur
Nurvenburg gilue zone tres atq; due sunt
Albe ne niueis rubei tractus sibi desunt
Calrven fert giluum clipeum sed rufus in illo
Vult leo stare super petre terreve pusillo
De Castelen clipeus rubet at niueus reperitur
Quattuor in spacijs velut in fascis fore scitur
Hirtzberg in giluo ceruus niger est sed eidem
Cornua sunt rubea si vis vt vera tibi dem
Diligen clipeum de lasuro fore pones.

Obliquans tabulam geminosq; leones
Bonlanden clipeo quē deferro fore censis
Armatus miles stat ⁊ huic dextera micat ensis.
Bechburg tres clipeo fert zonas fit quoq; prima
Horum nigra sit alba sequens: sed rubea sit ima.

Rusticus Cōtētor ꝺ tātoꝝ armoꝝ descriptōe. Et nūc expedit si q̄s arma nō hubuerit cui⁹ est auctoritas in taliū armorū collatōe. **Nobilis** Hoc videmus ꝑ singulos dies ꝙ papa vel impator/aut rex romanorū alicui nō habēti ꝓut ꝯferūt nobilitatē sicuti p̄dictū est signū armoꝝ/aut arma tāq̄ bn̄merito solēniter ꝯferre. ⁊ desup lr̄as patētes ꝯsueto munimine fulcitas assignare in finē vt hmōi signa seu arma sint maioris efficacie nobilitatis figura. Sic in testamēto facto corā principe. vt. C. de testa. l. omniū. Et etiā scd̄o: qꝛ nō pōt ꝓhiberi ab aliq̄ vt p̄ferat aut ꝓducat illa signa. C. de iurisdi. om. iu. l. ij. ⁊. ff. de minori. l. minor. Tertio si duo assumpsissent eadē arma/vt insignia: nec de prioritate vel posteritate pōt apparere p̄ferr̄ ille q̄ ꝑ principē recepit. vt. ff. de excu. tuto. l. duas. Al's prior tp̄e potior est in iure. vt de reg. iu. q̄ prior. lib. vj. Quarto qꝛ si essent in exercitu vel in alio loco. Et q̄reretur cuius arma deberēt in ordine p̄cedere ceteris paribꝫ illi⁹ arma cui a principe fuerūt concessa. vt. ff. de aboli. l. fi. de maio. ⁊ obe. per tuas. ⁊ notāter ꝺr ceteris paribꝫ: scꝫ qꝛ q̄ habēt eadē arma: ⁊ sunt imparis dignitatꝫ: p̄ferr̄ ille q̄ est in maiori dignitate ꝯstitut⁹. ar. de albo. sunt. l. j. ⁊ C. de censi. l. j. lib. xij. Est tn̄ cōmēdabile si q̄s a ꝓgenitoribꝫ suis habuerit arma. ⁊ a tanto tp̄e ꝙ nō est in hoīm memoria de hmōi armorū collatiōe ꝓut dictū est supius de nobilitatis stematis antiquitate. **Rusticus** Et si q̄s auctoritate ꝓpria assumpserit signū armoꝝ/aut alioꝝ signoꝝ stigmata. **Nobilis** Dicūt doctores fore ꝑmissum: qꝛ nō reperir̄ ꝓhibitū. de q̄. ij. q. v. cōsuluisti. in glo. ij. ⁊ de transa. inter. in glo. ꝟ. nō inuenitur. ⁊ talibꝫ vti pōt in bello/aut alio quocūq; loco. ⁊ ꝓut artifices sculpturas/aut effigies possunt eligere suis structurꝫ roborādo cōfectis/aut cōficiēdis: ꝓut etiā noīa ꝓpria ꝑ singulos dies ꝑ hoīes assumunt̄ dūmō nulli fiat p̄iudiciū: vt p̄dictū est. Sic em̄ noīa inuenta sunt ⁊ assumpta. sil'iter ⁊ cognoīa ⁊ agnoīa ad recognoscēdū hoīes: vt. C. de inge. manumis. l. ad cognoscendos. ⁊. ff. de fal. l. falsi. in prin. Et hmōi signa ⁊ insignia seu stigmata cuilibet licet ꝓferre/p̄ferre ⁊ deferre/ac sculpere/depingere vel stigmare in re sua tm̄: ⁊ nō in aliena. vt. C. ne lice. sig. sal. l. ij. ⁊ ibi no. facit de conces. p̄ben. c. dilecta. cū ibi notatis. Itē vt sūm⁹ pōtifex ⁊ oēs inferiores/p̄lati/insup romana eccl'ia: ⁊ alie eccl'ie/ ⁊ monasteria/collegia/cōuēt⁹/ac q̄libet vniuersitas oppido priuilegiato/aut principis bn̄ficio incorporato hr̄e pn̄t sibi sigulariter signa/insignia seu arma vl' sigilla. ⁊ ꝙ vtant̄ eisdē nullo iure ꝓhibet̄: imo vsus ⁊ ꝯsuetudo h̄ seruat ꝑ vniuersum: veritas tn̄ est: ꝙ vbi sunt singulares ꝑsone: vt capellani/vicarij seu curati alicuius ecclesie cathedralis: aut collegiate sigillū de iure hr̄e nō pn̄t. vt de exces. p̄la. dilecta. cū ibi notatis. **Rusticus** Transeunt ne arma ⁊ signa hmōi ad successores vni⁹ dom⁹ ⁊ agnitiōis descendentes. **Nobilis** Utiq; sic/ siue sint heredes patris vel aui ꝑ masculinū sexū: nec per diuisionē vni pn̄t assignari ⁊ alteri surripi. arg. C. de reli. ⁊ sump. func. l. ius familiariū. Et si q̄s hereditati renūciauerit paterne ꝓpter debita /aut bonorū cōfiscationē paternaꝝ: vel aliā causam armis ⁊ signis: necnō iurispatronat⁹ renunciare nō videtur. vt le. ⁊ no. ꝑ Arch. de iurepa. c. j. lib. vj. Immo spoliari denudari/aut priuari nō p̄t eisdē. per Hosti. q̄ al's in iusto bello tollere nō pōt corp⁹ ⁊ rerū substātiā. ꝓut. j. dicet̄. c. ꝓximo. Basthardi aūt ⁊ spurij in armis ⁊ signis nō succedūt. qꝛ nō sunt de familia vel agnitiōe. vt. l. ꝓnunciatio. ff. de ver. sig. Salua cōsuetudine p̄scripta quarūdā terrarū in Tussia cui stare videt̄ cōmunis doctoꝝ opinio per tollerātiā principū approbata.

De omniū regū ⁊ principū ac nobiliū in terra militantiū finali/tam tēporali q̄ꝫ spūali retributione quā ex iustis regiminibꝫ ⁊ bellorū ⁊ bellantiū exercitijs ponim⁹ ꝓuenire. Capl'm. xxx. Ait Rusticus.

Vt Innuit ambe aures mee p̄ nimia tua nō tm̄ p̄sentis: sed longe materiarū p̄cedentiū vana cōuolutione: ⁊ inpertinentiū rerū introductarū occupatione. Et vtiq; de multa ꝓuidentia pertinēter ex plerisq; p̄missis. possum elicere omnes reges ⁊ principes terre: necnō nobilitatis vocabulo tinctos ꝑ tp̄e ac per orbē

militãtes/sed suas gradus trãsitorias reportasse laudes: ⁊ hodie nõ aliud inferẽtes: atq; p ꝟ talentũ sibi creditũ/nec aliud mercedis/aut salutis remediũ pferẽtes. Et sit p laborẽ terribil' exercicij ꝓtinuatũ ptinacit' post ꝑsentis tẽpestatis pruinã ipsos ymbrẽ ⁊ niues sequẽtes. vt Job c. vj. Et sic̃ p Haro: q; flagellatus a dño crudelis induratiõis ptinacior est fact⁹: pñtib⁹ eterna ꝓnectẽtes: vt tpale supplicij̃ sit eis eterne dãnatõis initiũ. de pe. di. iij. §. auctoritas. Sed in his cõpetẽter respõdẽdi/declarãdi seu determinãdi cessat tue facultatis sagacitas: ⁊ tãq; empirico de libror̃. Auicẽne: vel Ypocratis traditõib⁹ argumẽtãd⁹ subtilit' tibi sit indicta taciturnitas.

Nobilis Simplici de corde colũbino interne sinceritatis districtiõe ꝓcincto talia non ꝓponis: sed serpentini morsus infectiõe stema generose nobilitatis letali q̃dam cõpunctiõe penit⁹ deficere ꝓtẽdis. Unde dixit Horati⁹. Nunq; te fallãt animi sub vulpe latentes. Constat mihi quosdã nobiles siliter ⁊ rusticos tale ꝓut ꝑtumis talentũ imbursare: tñ plerũq; nobilitatis opices p boni regimis sui feliciter ꝓtinuati pseuerãtiã: ⁊ pfidelis nobilis nobiliter militãtis militiã: ⁊ gl'iosi certaminis laudabilit' certãtis tolerantiã/ac p fidei iusticiã. in bellor̃/prelior̃ ⁊ pugnar̃ ꝓtinuatiõib⁹ fideliter ꝓseruatã/sibi solent incũctanter accruare ne dũ tpalis: ĩmo celestis retributionis sempiternã remunerationẽ.

Rusticus Forte de tpalis tibi ꝓstat ꝓdonatiõis peritu ro numeris retributiõe. de quo p̃cor ad saturitatis modulũ lo

Nobilis Nõ tñ de tpali: sed mixtim de vtraq; ptinẽter loq̃mur refu q̃ris copiosissime. sione: q; plerũq; ꝓut Job pñtis ⁊ futuri tpis meruit felicitates possidere. Sic nobiles fideles hic ⁊ in alio seculo videbis btũ dinis bñficio felicit' gaudere. Unde dicit dñs de bñ regẽdo militãtib⁹. Luc. xxij. Et ego dispono vobis: sicut disposuit mihi p̃ regnũ: vt edatis ⁊ bibatis: sic̃ disposuit mihi p̃ me⁹ regnũ. Et alibi dic̃. Regnũ aũt meũ nõ est de ꝟ mũdo. Joh. xviij. g loq̃mur de sempiterno. ⁊ de ꝑseuerãtia dicit. Qui ꝑseuerauerit vsq; in fin̄ salu⁹ erit. Matt. x. Et ita Salomõ regebat cũ sapientia. Et venerũt sibi oia bona pariter cũ illa: ⁊ nõ tm̃ spũalia: sed etiã tpalia. quia dixit. Et supgressus sum opib⁹ oẽs q̃ añ me fuerũt in Hierusalẽ. Eccs. ij. Sed mixtim itaq; de vtraq; retributiõe ptinẽter loq̃mur: ex quo vna felicitas vicz: terrena ad eternã dirigi videt: ⁊ nũc ad tpalẽ ꝓuertamur. Uñ absq; eo ꝓut p singulos ꝓcernim⁹ dies/⁊ per antiq̃s docemur scripturarũ pagratores: q; viri bñ meriti gl'iose sunt renumerati p terre principes. Insup ꝓut hmõi fideles inclit̃i/bellatores/armigeri/nobiles: ⁊ strẽnui plerũq; ml'tor̃ põderib⁹ annor̃ grauati a laboribus suis req̃escere natura iubẽte cõpellunt: suor̃ idcirco meritorũ imtuitu/dudũ in ꝑpetuã rei memoriã p imperatorẽ Cõstãtinũ: tales vt p̃mittit' veterani nũcupant'. vt patet. C. de veteranis. l. j. lib. xij. Et p ipm eisdẽ p candez legẽ siue epl'am sequẽtẽ magne benignitatis: ⁊ benevolẽtie p̃uilegia ꝓcedunt'. vt vicz hmõi veterani in vllo munere ciuili: neq; in opib⁹ publicis ꝓsumant': neq; in vlla collatiõe: neq; a magistratib⁹: neq; vectigalib⁹ in q̃busc̃q; nũdinis interfuerint: nulla ad inuẽtionẽ ꝓponẽdã dare debebunt. hoc est ꝑm glo. vt nõ aliq̃d dent p loco vbi tenẽt pergulã/siue tugurij̃ stationẽ. Item vt q̃te post labores suos ꝓhenniter ꝑfruant': fisco quoq; impali nõ inquietent': sed liceat eis emere/vendere optimis negocijs pecuniã tractare: ⁊ mercimonia agitare: vt integra bñficia eor̃ sub imperatoris ocio ⁊ pace ꝑfruant': ⁊ etiã in nullo munere ciuili: hoc est corporali/siue psonali vel deportitorio onere efficiant'. Itẽ voluit imperator ibidẽ in .l. ij. q; hmõi veterani: q̃ honores varios p suis meritis cõsecuti sunt in cõgruis nõ pulsent' iniurijs. Et si quis vicz ꝟ crimẽ ipis iniuriãdo fuerit depꝟbẽsus rectores ꝓuincia r̃ p iurisdictiõe sua examinẽt factũ: ⁊ p sui qualitate coherceãt. Hec ibi. Et nõ tm̃ in vita remunerant' hmõi veterani militares: ⁊ fideles bellatores: sed etiã filij̃ hmõi bene meritor̃ post mortẽ parẽtũ talit' in bello succũbẽtiũ/in eorundẽ militiã filij̃ vocare debẽt. vt. C. de fi. offi. mili. l. j. lib. xij. Itẽ filij̃ primipiliarior̃: hoc est illor̃ qui portauerũt vexillũ in bello parentũ sequi oportet ꝓditionẽ. ibidẽ. l. ij. Et ideo etiã filij̃ in cunabulis vagiẽtes bñ meritor̃ in bello virilit' occubentiũ militari dignitate p principẽ decorãtur de quo dictũ est su-

Rusticus Ex quo nobiles per bella multũ speras percepturos beneficia dic queso de bellorũ discretionis differentia p. c. xv. de militib⁹.

Nobilis Reperimus in scripturis septuplũ bellũ iuxta fratrem Asteñ. lib. j. c. xxix. Primũ qd est inter fideles ⁊ infideles: ⁊ põt dici romanũ: q; mater fidei nostre est Roma: ⁊ hoc est iustũ. Secundũ est inter fideles pugnãtes auctoritate iudicis: ⁊ põt dici iudiciale: ⁊ est iustũ. Tertiũ est qd faciũt fideles: q̃ iudici sunt ꝓtumaces: ⁊ est iniustũ: ⁊ põt dici ꝓsumptuosum. Quartũ est qd faciũt fideles auctc iuris: ⁊ põt dici licitũ. Quintũ est qd faciũt

hoies cõtra auctoritatẽ iuris: ꝛ hoc est iniustũ: ꝛ põt dici temerariũ. Sextũ est qđ faciũt fideles auctẽ ꝓpria alias ipugnãtes: ꝛ hoc est iniustũ: ꝛ põt dici volũtariũ. Septimũ est qđ faciũt fideles auctẽ iuris se defendẽtes ꝫ eos q̃ volũtarie impugnãt: ꝛ hoc quo ad defendẽtes iustũ. ꝛ põt dici necessariũ. de quib⁹ pleni⁹ si scire volueris: vide nouell. d e homi. c. j. lib. vj. sup. ꝟ. diffidat⁹. ꝛ vide. xxiij. q. ij. in sũma. Nõ aũt dubito q̃n in ꝑsumptuoso vero temerario ꝛ volũtario bello siue certamine q̃ etiã q̃s teneãt ad restitutionẽ ablatorũ: ꝛ si succũbat vtrãq; vitã perdat: ꝛ ꝑsertim principales bella regẽtes. Nã aliq̃s fortassis ignorãtia ꝛ obediẽtia excusat. de quo sin cerius vide bis infra.

Rusticus Sed si preliũ ꝓcedit solẽnis diffidatio: nõne ꝑsumẽdũ est q̃ ad motorẽ de bello rõnabil⁹ iustissimo

Nobil. Dicit Jo. an. notabil⁹ post Hosti. in tam. d. c. de homi. lib. vj. q̃ q̃dã princeps hoc ipso q̃ aliquos diffidarũt: credũt eos postea sine calũnia impugnare. sed certũ est q̃ diffidatio sua non tollit ius cognatõis qđ firmatũ est ꝓcepto dñi dicẽtis Mat. xxij. ad fi. Diliges primũ tuũ ꝛc. Et sic ꝑ pactũ tolli nõ põt/nec renũciari. ff. de pactis. ius agnitiõis. C. de pat. pote. abdicatio. nec ciuilis rõ naturalia iura gimere põt. v. di. §. j. ff. de capi. dimi. l. eos obligatiões. Nõ valet etiã ꝓsuetudo ꝫria vel iuramentũ. de ꝓsue. c. fi. de iureiur. c. j. lib. vj. Tales em̃ latrunculi sunt ꝛ tenent̃ ad restitutionẽ oim̃ ablator⁹. ff. de cap. ꝛ post. reuer. l. hostes. Nec dimittitur pctm̃ nisi restituat̃ ablatũ. vt de re. iu. pctm̃. lib. vj. Nec excusat illos diffidatio nisi bellũ sit iustũ ꝛ licitum: vt ꝑdictũ est: extũc diffidatio solẽnis dolo ꝛ fraude semot⁹ ꝓcedere debz. Dol⁹ aũt ꝛ fraus cõmittit̃: imo per ꝑdicta latrocinũ ꝛ rapina dũ diffidatio ꝛ inuasio simł aut paulo post ꝓcurrere videtur.

Rusticus Et si bellũ est iustũ põt ne vasall⁹ ꝑmissa diffidatiõe bellũ pugnãre vł ꝑlia ꝫ dñm suũ mouere.

Nobilis Siue bellus sit iustũ vel iniustũ nõ repio q̃ vasallus possit esse ꝫ dñm suũ impune: sed si fuerit ꝫ eũ priuabitur feudi seu bñficij possessione. vt colligit̃ ꝑ Jacobũ de Uerona in libello suo de feud. c. xv. quib⁹ mo. amit. feu. circa prin. Et per eundẽ ibidẽ. c. xxiij. q̃b⁹ ex causis vasallus feu. amit. circa prin. Et ꝓpria auctẽ dñs põt feudũ inuadere: ꝛ aliũ de eodẽ inuestire. de quo Spe. e. ti. §. ij. ꝟ. decimooctauo q̃rit̃. Si aũt dñs vasalli sit ꝫ regẽ vel principẽ suũ: q̃ siliter est dñs vasalli. extũc vasallus iterũ nõ sit ꝫ dñm suũ: nec etiã teneãt iuuare dñm suũ ꝫ regẽ vel principem vtriusq;. vt no. ibidẽ Spe. ꝟ. xv. querit̃. Et minus iuuabit vasallus dñm si fuerit ꝫ imperatorẽ vel romanorũ regẽ. vt colligit̃ ibidẽ: cũ ille sit princeps mũdi ꝛ dñs. put sup̃. c. xiij. sufficiẽter dictũ est. vel si dñs vasalli sit beretic⁹: ꝛ fidei catholice ꝑsecutor. in hoc casu vasallus dño nõ teneãt ꝑstare fidẽ vel seruitia: vel dum sũmus põtifex ex causa vasallos ꝛ fideles absoluit ab omni fidelitatis iuramẽto ꝛc. put le. ꝛ no. in. c. ij. de re iudi. lib. vj. ꝛ. xj. q. iij. Julian⁹. in glo. j. Et licet generaliter vasallus iuret dño. scz q̃ in oĩb⁹ causis iuuabit ipm: ꝛ ꝫ quẽlibet: tñ ꝫ ꝓpriã patriã nõ iuuabit ipm. ff. de reli. ꝛ sumpt. fu. l. minime. Nec ꝓtra papã. de iureiur. veniẽtes. de q̃. xxij. q. v. de forma fidelitatis. in glo. j. Ex ꝑdictis aũt no. q̃ aliud est dñm nõ iuuare: ꝛ oĩno q̃escere. ꝛ aliud est ꝫ dñm suũ se opponere/ ꝛ ipm ipugnare. Sed in oĩb⁹ his cõsuetudo q̃ est optima legũ interpres legittimo ꝑscripta per singula regna regiones principatus/aut comitatus suos cõseruabit ritus ꝛ vsus: put ꝑdictũ est sup̃. c. xij. Legittime aũt dico put ibidem distinctio clare ponit̃. de cõsuetudine: ꝛ de feudis/ ꝛ vasallis sufficiẽter videb⁹ si placet in locis preallegatis.

Rusticus Et q̃d de epis/ꝑlatis/aut clericis: inquãtũ clerici q̃d rite seu legittie facere pñt ĩ bello⁹ aut ꝑlio⁹ aut pugna⁹ exercitꝰ.

Nobilis Postposito bello semp iniusto: bellũ iustũ tãte virtutis fore dinoscit̃: q̃ nõ obstante qđ scriptũ est lachryme ꝛ orõnes clericor⁹ sunt arma. vt. xxij. q. viij. §. j. in fi. cum ibidẽ notatis. Quia sepe nõ sufficiũt verba vbi op⁹ est facto. lxxxvj. di. non satis. vbi de boc. nihilominus bellis ꝛ plũs ꝓpter causas imminẽtes tam ꝑlati q̃z clerici defendẽdo pñt multipl⁹ ꝛ decenter interesse: ꝛ in eis multos ꝛ diuersos act⁹ exercere. vt puta nauẽ gabernare/ac alios ad pugnã defensiõis ꝛ offensionis incitare: ꝛ intãtũ hostes: vt ab offensione recedãt audẽter cõfligere. Itẽ pñt balistas ĩ tali bello iusto: ꝛ sagittas balistario ad sui defensionẽ ministrare. Et si q̃s ꝓterea peccãt̃ ꝓpter suaz voluntatẽ irregulares nõ efficiunt̃. Item si q̃s clericus ꝑpos⁹ fuerit in bello iusto: ꝛ in suo exercitu sumpt⁹ faciat: ꝛ cũcta ꝑ custodia ciuitatis/aut castri/vel muror⁹ disponat. vel si hortat̃ alios ad inuadendũ hostes/ q̃ bona nr̃a tollere conant̃. ꝛ si q̃s occidit̃ sibi nõ imputat̃: probat hec Spe. de lega. §. iuxta. ꝟ. sed nũq̃d clerici. ꝛ seq̃ntib⁹. Itẽ in iusto bello cleric⁹ de ꝓsensu dñi. cui⁹ est bellũ/aut capitanei seu ducis belli: rapit ꝛ rapta sua facit. vt dic̃ Astẽ. lib. j. tit. xxix. ꝟ.

q̄d si cleric⁹ Itē tenenť clerici. Itē tenenť cleri ci ad muro⁹ custodiā castri vel ciuitatis in q̄bus morant. vt le. ⁊ no. in. c. ij. de īmu. ec. ⁊ p̄sertim p Hosti. ⁊ Inno. ibidē. Vñ puto ex q̄ dū aliq̄d alicui p̄cedit ei⁹ coherēs p̄cessum sibi videť. j. q. j. si x̄ps. cū p̄cor. in glo. Vñ necessaria coherentia videnť custodire/defendere ⁊ offendere. igit custodes arma offensiua solēt hz̄e. Vñ si clericus custos muro⁹ videt p menia violēter volētē intrare pax custodia valeret si nō man⁹ apponeret: ⁊ intrare volētē silr vi repelleret: ⁊ violēter ej̄ceret: ⁊ si ꝑ nō p̄cederet: aut si firmit inhiberetur: tūc īpune p menia hostis subrepet. q⁹ q nō letalit offendenť in acie clericis deputata sibi p certo p̄staret. Vñ si cleric⁹ talē violētū de muro remouerit: ⁊ in aerem agitauerit: ⁊ in aere pēdēs nō remanēdo natauerit: sed ī sua maledictōe ad terrā ceciderit ⁊ expirauerit. Credo q irregularitatis nota clericū nequaq̄ tāgere poterit. Plus est aūt q hmōi custodia clericis demandat: q̄ q si simplicit p̄cedenť. ar. xxiij. q. j. qō p̄cipit. de ver. sig. in bis. Vide de ꝑ put le. ⁊ no. in. c. ō bis clericis. l. di. ⁊ Hein. boic. in. c. ita q̄rūdā. de iudeis. Quibꝫ aūt armis liceat clericis vti in bellis vel extra. vide. xxiij. q. viij. §. j. in glo. sed plenius p Inno. in. c. dilecto filio. de sen. excō. lib. vj. in glo. sup ver bo decano. ⁊ p nouell. ibidē. **Rusticus** Quid credis q fiat aut q̄liter illos premia sequūť q̄ p iusticia in iusto bello vl̄ plio morūť.

Nobilis Pro certo q̄stiōe dignū videť: ⁊ bñ mouet tue mētis affect⁹. Dicit Nicola⁹ papa prim⁹ natiōe roman⁹ vir sctissim⁹ sctō Gregorio pape ꝓm cronicas merito meritis cōparādus exercitui francoꝝ p hec ꝓba ad iusta belloꝝ exercitia pgredi tēdētiū vicz: oīm vestrū nosse volum⁹ charitatē/q̄ q̄sq̄s qō nō optātes dicim⁹. In ꝑ belli certamine fideli mortu⁹ fuerit: regna illi celestia minime negabunť. vt. xxiij. q. v. oīm p̄cordat Cypria⁹ ibi dez in. c. rex. Et Aug⁹. ibidē in. c. si homicidiū. e. q. Itē Leo papa. iiij. ibidē. q. viij. Omni timore ⁊ terrore depositō. cōtra inimicos sctē fidei ⁊ aduersarios oīm religionū viriliter agere studete. Potuit em̄ oīpotēs de⁹. si q̄libet vnoꝝ morit p ꝓpitate fidei ⁊ saluatiōe p̄rie/ac defensiōe x̄pianoꝝ mortu⁹ est: ⁊ iō ab eo celeste regnū p̄sequeť. Et nota multū notāter: q⁹ dicit p saluatiōe patrie: ⁊ ꝑ q̄d sequit. Nā dicit lex p saluatiōe p̄rie ⁊ defensiōe. p̄ occidēs filiū excusat. vt. ff. de re. ⁊ sump. fu. l. minime. ⁊ poti⁹ rōne fidei. Itē Amb. lib. j. de officijs dicit. Fortitudo q̄ bello tuet a barbaris p̄triam vel domi defendit infirmos: vel a latronibꝫ socios plena iusticia est. xxiij. q. iij. fortitudo. Itē legit in somno Cipionis de ornatu reipublice talit vicz: sed q̄ sis Affricane alacrior ad tutādā rēpublicā: sic habeto oībꝫ q̄ p̄triam p̄seruauerint/adiuuerint/auxerint. Certum esse in celo diffinitū locū. vbi btī euo sempiterno fruanť. Hec ibi. Et hec oia confirmat sapiētis auctas Eccl. iij. dicētis. p iusticia agonizare. p aīa tua ⁊ vsq̄ ad mortē: certa p iusticia: ⁊ deus expugnabit p te inimicos tuos. Ex his collige fideli militātes: ⁊ in bello iusto morientes: tāq̄ xpi martyres mox celeste regnū etiā sine purgatorio p̄seq̄ntes. Nec obstat si volūtas repugnat nature q̄ respuit mori. Sed volūtas p iusticia vult pati mortē si ꝓuenit: ⁊ ita exstat ꝓm naturā humanā abhorruit mori dū dixit. Abba trāsfer a me calicē istē. Sed demū dixit. Fiat voluntas tua. Et hec voluntas gl̄iosos martyres fecit. ita no. mgr̄ in histoꝝ. de trina oratiōne dñi. Et Boe. iij. de cō. p̄sa. xj. Prebabita tñ pnia cū cōtrequisitis p pctis ingt̄um fieri poterit: q̄ tñ nō sufficit/nisi tales res ablatas male sciēter retinuerit: ⁊ restituere si pñt recusauerint: aut ad min⁹ restituere nō ꝓposuerint: ⁊ restitutionē p se vel alios nō ordinauerint. Extūc gr̄a p̄dicta q̄liter cūq̄ p̄tritis ⁊ interēptis/aut aliūde mortuis nō valebit. vt le. ⁊ not. in regula iuris lib. vj. Nō dimittit pctm̄. ⁊ sunt ꝓba Augu. Et licz baptism⁹ tollat oē pctm̄. vt de peni. dis. viij. null⁹. cum p̄cor. nō tū, pderit nisi restitutio: put p̄mittit diligēt facta fuerit. Et hec est rō quare iudeis baptizandis nō relinquūtur sua bona: cū p vsurā male sint acq̄sita. Sed in Roma vbi iudei vsuras nō exercēt. ⁊ iustis laborib⁹ res acq̄runt sine dimissiōe rerū suaꝝ baptizāť. Sic silr ingressus religiōis tollit oē pctm̄. vt. xxiij. q. ij. §. nō em̄. ⁊ in glo. ⁊ p̄rie Joh. in sūma p̄fes. lib. iij. tit. xxviij. q. viij. sic ⁊ vltimū supliciū patiēter toleratū. vt ꝓbat idē Joh. li. iij. ti. xxxiij. q. cl xij. cū p̄dicta moderatōe. de detractōe vicz honoris ⁊ fame. q̄ silr teneat ad restitutionē illi cui abstulit. ꝓbat Hein. boic in. c. cū. **Rusticus** Et tu m̄ltū. s. notāter dixisti: q̄ silr ꝑ p̄rie solert tu. de vsu. §. iij. circa mediū. sit pugnādū salute. ⁊ moriēdū ꝑ ipsi⁹ p̄seruatiōe ⁊ de ꝑ in formatiōis vellē largiter clarā collationē videre. **Nobilis** Nōne scis q̄ dicit sapiētis auctas nobilissima multū legalit vicz. Pugna p p̄tria. Et est p̄ceptū impatiuū iusticie tenēs in se cōplemētū. nā put tenemur ex p̄cepto dñi ad amorē parētū. Exo. x. ⁊ Eccl. iij. quasi ꝑ totū. xxx. di. si q̄ filij. Quia fuerūt nr̄e ꝓpagatiōis initiū. sic p̄tria nr̄e p̄serua

tionis: ꝛ educatiõis debitũ est pncipiũ: ꝛ sic odiũ pñie graue videꝛ foꝛe viciũ: sic amoꝛ pñie fi delis hoīs ꝛ pstãtis dinoscit iudiciũ. Unde notãdũ ꝙ q̃nq̃ sunt q̃ mouere debẽt ad pñie dile ctionẽ/pseruationẽ ꝛ defensionem. Pnimũ est vetꝰ auctas inductiua. Secũdũ rõnabilitas approbata. Tertiũ vtriusq̃ iuris traditio verissima. Quartum ipsius pñie vtilitas notissima. Quintũ est exemploꝝ mira magnificẽtia. De pnimo dicit Tullius lib. j. de officijs. c. xvij. Ex oĩm societatũ nulla est charioꝛ/nulla gratioꝛ/q̃s ea q̃ est cũ republica. Uñ vnicuiq̃ nr̃m chari sunt parẽtes: sed oĩm charitatũ vincit charitas pñie: p q̃ q̃s bonꝰ nõ dubitat moꝛtẽ appetere: si ei sit pficua: ĩmo ponit put expientꝫ videmꝰ aĩam cũ coꝛpe: i ĩminẽtis moꝛtis piculũ ĩmoꝛtalis hostis certamẽ moꝛtifeꝝ/p pñie aut pñie sue dñi salute. De scõdo rõne demõstrari põt. Hã quã to bonũ aliqõ generaliꝰ est ꝛ vtiliꝰ. tãto magis illud bonũ est eligẽdũ/agẽdũ ꝛ pseruãdũ. Sz cõe bonũ pñie excedit oĩa bona singularia: qꝛ ꝓpter bonũ ꝛ potẽtiã cõitatis ꝛ reipublice: singu lariby ciuiby de iusticia puideꝛ. Et ꝓpter tale bonũ oẽs singulariꝫ ꝛ spãliꝰ a violẽtijs: ꝛ offensi onib⁹ honestiꝰ pseruanꝫ. Qõ siq̃dẽ ex spãli bono particulari: ꝛ priuato pꝫingere non valeret. ꝛ sic in bono cõi pñie pcludiꝫ: ꝛ pseruaꝫ oĩs vtilitas singularis. Et ꝓpterea dicit Tulliꝰ vbi sup. Omnes oĩm charitates vna charitas pñie cõplexa est. Cũ aũt vnusq̃sq̃ ꝓpter suũ spãle bonũ rõnabiliꝫ pmouẽdũ. ꝛ ꝓpter pseruationẽ suiꝑsiꝰ teneaꝫ fatigari: ac etiã suã exponere vitã: ꝛ in ꝑ nõ dicit moꝛtis euitare piculũ ad pmotionẽ ꝛ pseruationẽ erit licita expositio hoīs vite. ꝛ in ꝑ moꝛtis nõ fugiẽdꝰ cueꝛ agẽdo p bonũ oꝛdinẽ rõnabiliꝫ vsus. Hoc aũt qõ scribit Tulliꝰ i sua veteri rethoꝛica. ita vicz: necnõ nr̃i cõis cõmodi causa loboꝛis vitã amittẽdã existimo. ꝛ ibidem lib. iiij. rethoꝛ. noue. Nullũ est piculũ qõ sapiẽs p salute pñie sue arbitretur vitãdũ. Hoc autez approbãs: ꝛ cõmẽdãs phs. iij. Ethiẽ. dicit. Principaliꝫ oꝛ fortis q̃ p bonã moꝛtẽ erit ĩpauidꝰ: supple p defensiõe pñie: vel alia causa rõnabili. De tertio videamꝰ vicz: vtriusq̃ iuris traditiõe. Hã sup̃ vidisti q̃ntũ de canonico iure. ꝛ insup q̃d diĉ lex impial'. ff. de reli. ꝛ sump. fu. l. minime vbi le. ꝛ no. ꝙ pñia honoꝛãda ꝛ diligẽda est: ĩmo q̃ eã odit infamꝰ est: ꝛ p defensiõe pñie pe ipu ne occidit filiũ. ꝛ etiã ecõtra. vt plene. no. ibidẽ. ꝛ notabiliꝫ diĉ tex. i. d. l. minime. ꝙ illi q̃ occidũt taliꝫ pẽz vel filiũ ꝑmio sint afficiẽdi. Et ꝑ diĉ vez glo. ibidẽ in defendẽdo pñiaz: alꝫ teneꝛẽt. l. pompeia. de patricidis. vt. ff. ad le. põpe. de patri. l. j. ꝛ de pñie defensiõis recõmẽdatiõe. not. in l. vlti. C. de aduo. diuer. iudi. De quarto vicz: vtilitate ꝓbam⁹ ex ipsiꝰ noīs interꝑtatiõe. Pñia aũt oꝛ parãs tria vicz: cõmoda: qꝛ primo parit necessaria ad sustẽtationẽ vite coꝛpalis: scz ali mẽta q̃b⁹ hoies in pñia pascunꝫ indumẽta q̃b⁹ tegunꝫ habitacula: q̃b⁹ a pluuia/ vẽto /frigoꝛe/ estu pruina ꝛ tẽpestatib⁹ q̃buscũq̃ pseruanꝫ. Secũdo parit delectabilia: nã in pñie hoies cre scunt successiue ꝛ multiplicabunꝫ: q̃ multiplicatio cõseruat genus humanũ. Juxta id qõ dixit dñs Geñ. j. c. Crescite ꝛ multiplicamini. Quia nulliꝰ boni sine socio iocũda est possessio. vt di cit Seneca. Tertio parit moꝛalia ad instructionẽ vite naturalis ꝛ humanalis opoꝛtuna. hoc videꝛ in iudiciũ rectoꝝ ꝛ doctoꝝ ꝛ dñantiũ munificẽtia. vt in bonis moꝛib⁹ infoꝛmemur a vi tijs refrenemur/in eroꝛib⁹ certificemur. ꝛ vt obediẽtia ꝛ disciplina regulemur. Sed de q̃nto principali vicz: vt nos ad pñie dilectionẽ moueat exemploꝝ magnificẽtia. Ecce Dauid tãtũ di lexit pñiam suã quã vidit p philisteos oppꝛimẽdã. Ex vitã coꝛpꝰ ꝛ aĩam solꝰ exposuit: ꝛ aduer sus gigantẽ vicz supbissimũ Goliã. vt. j. Reg. xvij. Itẽ eleazarꝰ fraꝛ Jude Machabei p pñie ꝛ plebis sue vicz: ist'l liberatiõe vidit vnũ elephantẽ in ꝓꝑ Antiochi regꝫ ceteris eminẽtioꝛẽ: ꝛ ar bitrãs i ea foꝛe regẽ: cucurrit p hostes ꝛ solꝰ subꝫ elephãtez: ꝛ effodit eũ in vmbliq̃ vt caderet. ꝛ oppꝛimi voluit solꝰ: vt taliꝫ ꝓꝑin suũ p moꝛtẽ suã liberaret. vt. j. Mach. vj. Itẽ legimꝰ de Lo dro rege grecoꝝ. q̃ p ciuib⁹ suis liberãdis spõte moꝛtẽ acceptauit. vt ecce: nã ciuitas Athenen siũ p latonas fuerat obsessa: ꝛ p nulliꝰ subuentionẽ liberari poterat. vñ put idẽ rex Apollinẽ: ꝛ alios deos suos psuluerat: rñsũz accepit ciuitatẽ nõ posse liberari: nisi q̃ opteret ipm pꝛius ab hostib⁹ suis violẽter occidi: qui tãtũ dilexit pñiam rẽpublicã: ꝛ ciuiũ suoꝝ libertatẽ vbẽ exiuit ꝛ coꝛpꝰ ꝛ aĩam hostib⁹ obtulit: q̃ sciẽtes deoꝝ ꝓlia sibi nõ nocuerũt: ꝛ taliꝫ ciuitatẽ reintrauit. Hã cupiẽtes ponꝰ ciuitatẽ q̃z ipsiꝰ hẽ moꝛtẽ. q̃ altera vice vilib⁹ vellẽtẽz induẽs: itez ciuitaz portas exiuit ꝛ statim ab hostib⁹ ipe solꝰ p pñie liberatõz moꝛtẽ sustinuit: ꝛ dũ regẽ moꝛtuũ vide runt: ex deoꝝ suoꝝ relatu/de victoria nõ sperãtes ab ipugnatiõe penitꝰ ipsiꝰ ciuitaz ecssantes ad ꝓꝑia redieruꝫ. Uñ Uirgiꝫ. in buccoꝫ. Si q̃s aut altbonis babes laudes aut iurgia codria Itẽ. g. c. xxvj. dixim⁹ de Mucio romano q̃ p vrbis liberatiõe se moꝛti exposuit: ꝛ p semie regẽ ibidẽ Lastramẽtãtẽ interfectuꝰ solꝰ ipsiꝰ exercitũ intrauit: ꝛ dũ aliũ in loco regis sedẽtẽ occi

derat capt⁹ manū ad ignē posuit firmit⁹: z imobil⁹ tenuit: quisq; pcremata marcuerit dicēs ad regē. En q̄lēviz effugers. Itē Cletia ꝓgo nobil⁹ ō roma obses clā ō castr⁹ suis, plapsa z p torrēt⁹ Tyberis vndas trānatauit: z ad vrbē remeauit. Ūñ rex p̄dict⁹ tāti viri patiētia z ꝓgis audacia mot⁹ ab vrbe recessit. Itē marc⁹ curci⁹ nobil⁹ roman⁹ dilectōe reipu. mltipl⁹ cōmēdād⁹ vidit rome spectū ī medio fori cāpi Marcis ignē exalētē: quā dīs ꝓsultus: z rñdentib⁹ nisi hois viuēt⁹ introitu posse patēt obtui. igit armat⁹ z eques ille se p̄cipitauit: z morte sua voragis ognē horrēde talit obstruēdo Romā de piculo violēt iminēti liberauit. Post igit oipotēs dei benignitatē: quā ex toto corde z ex tota mēte: z ex tota aīa: z ex totis viscerib⁹ diligere iubemur. Deut. vj. Matt. xxij. Lu. x. de pe. di. ij. charitas. cū ꝓcor. Quadruplicē in scripturs gdū ꝓpol lētis repim⁹ dilectōis. Primo q̄ liberi diligūt parētes ex diuie mateſtat⁹ p̄cepto. vt. Exo. x. z. xx xiij. z Deut. v. Scdo q̄ parētes diligūt liberos ea dilectōe: q̄ dic. l. C. de cu. fur. l. vl. ī ꝑn. q̄ patern⁹ affect⁹ vincit oēm effectū. Tertio q̄ ꝓiuges se diligūt mutuo ea dilectōe. de q̄ ōr. Relinqt hō p̄rem z mr̄em z sequit eā. Beñ. ij. Quarto est dilectio reipublice. de q̄ plene p̄dixim⁹: q̄ dilectōe hō diligit p̄riam z dñm p̄rie sue naturalem: ꝓpt̄ q̄ hō nō tm̄ liberos p̄rem z matrē. sz piugem. Et insup nō verec amarissime mortis inuadere penā: imo, ꝓpt̄ hmōi dilectiōis excellētiā p̄ filiū: z frat fratrē/cognat⁹ cognatū occidere legs auc te demādat. vt no. ex p̄dictis. z ō hmōi p̄rie dilectiōe: z reipu. ꝓseruatōe in fortiū viroꝝ exercitatiōe. vide Valeriū max. de mēoratib⁹ li. v. c. iij. z sctm̄ Tho. de regi. ꝑn. ad regē Cypri. li. iij. c. iij. Et q̄ post multa veteres cōmēdat romanos in hui⁹ certa mis examie p̄signatos **Rusticus** Tu notāter de p̄re dixisti dilectiōe z, legal⁹ honoris ipsi⁹ cū mira defensiōe: an ne talu bellātiū conamine liceat vti q̄libet ꝺ solēnit⁹ diffidatū ītuitū dolivl⁹ fraudis vl⁹ īsidiarū aut falsitat⁹ tuuamis arte.

Robil⁹ Questio larga stricto nō potit solui moderamine. Sz q̄d dicā clari⁹: z quā diuulgare valeā ꝓpēsi⁹ attēde. scis q̄ bella/ꝓliaq; fieri ꝓsueuer aduersus inimicoꝝ z hostiū machinamēta. de q̄b⁹ leges impiales p̄sumūt oīa mala. vt. ff. de qōitu. l. j. imo de inimico recōciliato. vt Ecci. xij. Dicūt aūt hostes, p̄rie hi q̄ nob⁹/aut q̄b⁹ nos publice bella decreuim⁹ Ceteri latrones aut p̄dones dicūt. ff. de ꝙ. sig. hostes. Latro aūt: vt dic glo. ibidē ōr a latitādo q⁹ latet ī spelūc⁹ aut latebris seu cauernis. Et ꝓpt̄ ad ꝓpositū nr̄m sub habitu sepe dissimlato viz⁹ heremitaꝝ pigrinoꝝ z religiosoꝝ aut amicoꝝ seu socioꝝ. Ūñ notab⁹ q̄ iura p̄mittūt int̄ hostes dolū fraudē z insidias: sed nō falsitatē. vt no. Joh. i. sū. lib. ij. ti. v. c. xlvij. z hz. xxij. q. ij. vulē. z. iij. Reg. x. vbi tāgit q̄ Jeu rex isrl̄ finxit se idolū Baal velle colere ī finē vt sibi ꝓderēt oēs idolatre. z. xxiij. q. ij. dīs nr̄. z Josue. c. viij. vbi Josue ō mādato dñi dolū z īsidias exercuit ꝺ suos hostes dū finxit se fugere: z hostes ipm iseqbāt extra ciuitatē latēt habebat insidias q̄ intrauent ciuitatē z obtinuerūt eādē. Itē legit ō p̄ma destructōe troye herculē z iasonē ꝓcessisse z lamedonē regē troyanoꝝ p hmōi dolū occidisse: z ħ op⁹ fortitudis plegalitat⁹ ꝓcentate tētū fuisse. Nos igit licite possum⁹ arguere ab exēpl⁹ gētiliū. vt le. z no. xxxvij. di. si q̄d veri. z ī glo. z ħ fuit dol⁹ bon⁹ a iure pmissus. vt le. z no. de ꝓuer. ꝓiu. c. pe. xx. q. iij. ꝓsistit. z ibidē ī glo. Ab his aūt q̄b⁹ insidijs licite possum⁹ nocere: res z vitā tollere possum⁹: sil⁹ vsuras extorq̄re. vt le. z no. xiij. q. iij. ab ill⁹. sz p̄ter vsuras sil⁹ z violētā rex z corpoꝝ ablatōz. nā z aduocat⁹ ꝓsistorial⁹ si hz iustā cām ī ħ suo belloꝝ cōmercio licite p̄t aduersariū decipe. ar. ij. q. iij. c. j. z no. xxij. q. ij dīs in glo. j. Nō tm̄ īducēdo falsū: ħ ē falsā legē vl⁹ canonē. xxij. q. ij. his aūt. nec tenet aduocat⁹ dicere suas īsidias: ħ est iurs aut iuriū doctoꝝ iacula q̄ faciūt ꝓ aduersario. vt no. glo. iij. q. iij. c. j. Et notāt posui ꝓ exēplo de aduocatoꝝ bello: de q̄ tā curial⁹ loq̄t. l. vl. C. de aduo. di. iu. talit intonās. Aduocati q̄ ambigua diruūt facta cāꝝ sucꝝ defēsiōis iuriby ī reby sepe publicis ac p̄uatis lapsa erigūt fatigata reparāt. nō min⁹ puidēt hūano gñi q̄s si plus atq; vulneriby p̄riaz parēteſq; saluarēt. nec em̄ solos militare credi⁹ nr̄o ipio illas q̄ gladijs clipeis z coracib⁹ nitūt sed etiā aduocatos militāt nāq; cāꝝ patroni q̄ gliosevocis ꝓfusi munimīe laborātiū spez vitā z posteros defendūt. Hec ibi. Ūñ notabile imo cōmēdabile de hostiū z aduocatoꝝ/diuersaꝝ aut diuersaꝝ cāꝝ facio largit⁹ ꝓpatōz vt vni liceat/q̄ alt⁹ ꝓueniat q̄ ad fidē z iustitiā oi postposito falsitat⁹ āminiclo. Dic tm̄ lex q̄ fraus dolo inest. z oīs dol⁹ ē fraus: sz nō ꝓuertit: vt. ff. ō pac. l. iurisgētiū. §. dolo. z sic sumit ō rescri. cetex. z gre. xxj. mor. ponit fraudē eē filiā auaricie z q̄s sit dol⁹ bon⁹ z dol⁹ mal⁹ ōr p gof. ī sū. ō do. z ꝓtu. circa ꝑn. Sz his dimissis vadā⁹ ad ꝓpositū Est ātm̄ iustitia z etiā fides ſ uāda int̄ hostes etiā mortales z diffidatos. ō iustitia dic amb. ō offi. li. j. c. xxix. sufficiēt z ꝓbat p exēpla veteranoꝝ q̄ ꝓtinēt ī se fidē q̄ ſ uāda ē Hosti. vt le. z no. xxij.

Capitulum

q.j.noli.xxij.q.iiij.innocẽs. Et dicit lex.C.de ac. ꝛ obli.nõ minorẽ.ꝙ nihil ita ꝓgruit fidei humane/q̃ seruare pacta. Uñ pactũ ꝛ ꝙuẽtio idẽ sunt.de elec.vbi plenius.§.ceterꝫ.lib.vj. de pactꝫ. c.vl.C.de pac.ex ꝙuẽtiõe. ꝛ.l.se. Et inde ór fides pactõis.de spõ.duo.c.j.de pac.c.j. ꝛ etiã ór pactum ꝙuẽtiõis.vt.C.de pac.l.debitori. Et ois pactio est ꝙuẽtio.ff.de pac.l.j.§.ij. Uñ ꝓgrue sequitur ex p̃missis:ꝙ iusticia ꝛ fides pactiõis ꝛ ꝙuẽtiõis seruãde sunt hosti tã explicite q̃ implicite Explicite vt int̃ hostes q̃scũq̃/diffidatiões/treuge/ꝓduct⁹ salui:sil̃r ꝛ pacta ꝛ hmõi cũ suis solẽnitatib⁹ fidel̃ seruent̃ implicite:h̃ est q̃ de iure vel ꝙsuetudine ꝓprie subintelligunt̃.ita vicz vt res sacre ꝛ cler⁹ nõ molestent̃:ꝛ signa discretionũ int̃ hostẽ ꝛ hostẽ inuiolabil̃ a q̃libet pte p̃ferant̃:que oia ꝛ singula clari⁹ ab infra denudant̃. Uñ nr̃m ad ꝓpositũ dic̃ Bre.vt habet̃ in.c. parat⁹.xxiij.q.j.sic inq̃ens. Ag̃eda sunt etiã mlta:etiã cũ inimicis quadã benigna aspitate plectẽtis:q̃ ꝙ poti⁹ vtilitati ꝙsulẽdũ est q̃ volũtati.ꝛ.j. Ac p h̃ si terrena ista respublica: h̃ est aliq̃s gerẽs rẽpublicã/xp̃iana p̃cepta custodit:ꝛ ip̃a bella sine beniuolẽtia nõ gerunt̃. Sz vbi ad pietatis/iusticieq̃ societatẽ victis facili⁹ ꝙsulat̃.nã cui licẽtia iniq̃tatis eripit̃ vtilius ꝙuincit̃.qm̃ nihil est infelici⁹ felicitate peccãtiũ.hec ille. Uñ ꝓprie fidẽ iusticie fore p hostes seruãdã innuit Tulli⁹ in lib.de offi.dũ mẽtionẽ facit de Marco Regulo romano ꝙ ꝙsule q̃ in Affrica per Charthagineñ.ex insidijs capt⁹ et vinculat⁹ demũ fide p̃stita p ip̃m.de reuertẽdo missus ẽ ad senatũ:in finẽ vt nobiles Chartagineñ. strẽnui bellatores p romanos capti p ip̃m liberarent̃: qõ si nõ ꝓficeret in carceres redeũdo mãciparet̃. Is dũ Romã venisset vtilitatis spem videbat ꝛ reipublice sue ꝓuate vtilitatẽ p̃poni decreuit.ꝛ reddi captiuos fortes bellatores eẽ vtile negauit.sed poti⁹ iã se ꝓfectũ esse senectute:ꝛ in bellis deficere. Uñ idẽ Marc⁹ Regul⁹ satisfaciendo iusticie fidei:q̃ hostib⁹ fuerat obligat⁹ Charthaginẽ redit:neq̃ eũ charitas p̃prie obtinuit:nec amor ꝓpris ꝛ liberoꝝ:nec ꝙsularis dignitatis grad⁹ reflexerunt: sed ad crudelissimũ hostẽ:ꝛ ad exq̃sita supplicia ꝓficisti:ꝛ ad iurisiurãdi iusticiã hosti ꝙseruãdã decreuit:vñ dũ iugulatus necaret̃ inq̃t. Melior est mihi causa quã si domi senex captiu⁹ ꝓiur⁹ ꝙsularis pmãsissem. Itez Tulli⁹ in alio loco iusticie fidẽ hosti p eũdẽ Marcũ ꝙseruatã taliter cõmẽdauit dicẽs Nec ego Marcũ regulũ erũnosum/nec infelicẽ/nec vnq̃z miserũ putaui. Nõ em̃ magnitudo animi ei⁹ cruciabat̃ a penis/nõ ḡuitas/nõ fides/nõ ꝓstãtia/nõ vlla virt⁹/nõ denicz animꝰ ipe q̃ tot virtutũ p̃sidio:tãtoq̃ comitatu:cũ corp⁹ eius carparet̃.:carpi certe ipe nõ potuit. Ecce qz Tulli⁹ huic testimonio dignissim⁹ virũ gẽtilẽ tãta virtute pollẽtem/tã gliose cõmemorat. Nimiz xp̃iane religiõis/pfessum stricti⁹ ad oẽm fidei iusticiã hosti plus obnoxiũ fore cõpẽsat. Uis sincere ꝑpensis/patebit vt dicã p̃m ap̃lm ad Hal̃.v.Q nõ quẽcũq̃ vultis illa faciatꝭ/neq̃ licebit:ꝛ ita nec hosti ꝙ hostẽ licet facere oia q̃ põt.sed tm̃ illa q̃ honeste p̃t.vt.xxiij.q.ij.faciat.cũ ꝙcor. Unõ iura volũt seruare iusticiã ꝛ fidẽ q̃ ꝙsistũt in multis casib⁹. Primo vt ptz ex p̃missis ꝙ licz hostꝭ hosti possit tollere vitã/res ꝛ bona:tñ vtorẽ legittimã tollere nõ p̃t.vt.le.ꝛ no.in.l.j.ꝛ vlt̃.C.ne vx.p ma.ꝛ no.Carõ.de spõ.nõ est.q.j. Itẽ vt hostilitatꝭ tpe ꝛ int̃ hostiũ terras plena libertas ꝛ emunitas eccl̃iaꝝ ꝛ monasterioꝝ in ꝓsonis ꝛ reb⁹ ad eas ptinẽtib⁹ large seruet̃:ita vt null⁹ ecclesias vl̃ monasteria violẽter inuadat.ꝛ maxime ne ignis vorag̃ine ꝙsumat: aut al̃s deuastare p̃sumat:aut fugiẽtes ad eas surripiat/aut ledat.vt de im̃u.ec.cũ eccl̃ia.ꝛ.c.eccl̃e.xvij.q.ij.nil̃a.cũ ꝙcor. Nisi eccl̃ia fuerit incastellata. h̃ est admodũ castelli munita ꝛ ihabitata ad offẽdẽdũ qõ nõ licet:sed ad h̃ vt illic fugiãt ꝛ defendãt̃ xp̃iani vl̃ al̃s boni a mal̃:satis licite credit̃ incastellari:cũ ꝛ al̃s ig̃ruẽte necessitate p̃nt ibidẽ boies hospitari. Ita no. Inno.i.d.c.cũ eccl̃ia.ꝛ plen⁹ ibidẽ p Hein.bo. Itẽ vt hostilitate q̃libercũq̃ manẽte p̃lyteri:monachi/ꝙuersi/ꝑegrini/mercatores/rustici eũtes ꝛ redeũtes: ꝛ i agricultura existẽtes. Itẽ aialia q̃ arãt:ꝛ q̃ semina portãt ad agrũ perpetua debẽt treuga gaudere.de treu.ꝛ pa.c.ij. Et nõ tm̃ rustici:sed etiã oia aialia q̃ ad operã rusticalẽ ptinẽt eadẽ gaudẽt libertate. vt in lib.feu.c.vlti.§.pe.ꝛ sup̃dictũ est.c.ij. Sz si hec seruant̃/nõ dũ patẽt auditui meo. Itẽ q̃ ius patronat⁹ hosti p hostẽ nõ auferat̃. vt le.ꝛ no.in clem̃.pastoꝝ.de re iudi.xvj.q.vij.filijs.ꝛ arõ.xvj.q.j.in sacris. Itẽ vt sepulchra vel ius sepulture hosti p hostẽ nõ tollat̃/aut sepulchꝝ cuiuscũq̃ violet̃.vt no.nouell̃.de pac.c.j.lib.vj. Itẽ vt treuge:h̃ est paꝝ inter hostes facta ad tp̃s:ꝛ saluus ꝙduct⁹ nõ ledant̃.vt de treu.ꝛ pa.c.j. cũ ꝙcor.de pac.c.qualit̃. Etiã si ab alia parte treuge nõ sint seruate.vt infra dicet̃. Itẽ si q̃d hosti p̃missum est ab hoste tenet̃:nec hostilitas tollit obligationẽ.vt in.d.c.noli.de iureiur̃. debitores.cũ ꝙcor. Itẽ vt insignia siue arma:que scutis/clipeis/vmbonib⁹/antilib⁹/peltis/scetꝭ pormis aut panerijs inpingunt̃/aut galeis ꝓ crista p̃ponũt̃:ꝙ hostẽ ab hoste nõ vsurpẽt̃.vt le.

ꝛ no.in.l.si qꝺ nr̃m.ff.de re.iu.de appel.significauit. Itē vt nullꝰ hostē suū ꝓ assciſmos vl̃ ꝓ homines q̃ ꝓ p̃cio/aut traditorie clā occidere solēt:inuadere p̃sumat.de hōi.c.j.li.vj. Vñ dū magnus Alexāder Darīū regē suū ꝓsequ̾ inimicū:illos traditores ꝛ famulos :q̃ eundē suū dñm ad cōplacēdū Alexādro:put putabāt occiderāt/suspēdi fecit ad furcas:qꝛ nō ꝓ tradimēta:sed strēnuos actꝰ militares suos ꝓuincere nitebaꝯ inimicos. Itē vt hostis hostē non inuadat nisi diffidauerit eū cū debitis interstic̄ys diebꝫ:ꝛ p̃sertim int̄ xp̃ianos:vt ꝓbat nouelletor in.d.c.j.ō homi.lib.vj. Itē vt hostis hostē veneno non inficiat/aut infici ꝓcuret ꝓ modos quoscūqꝫ.vt C.de malefi.ꝛ male.lib.j. Et q̃d veneni noīe ꝓtineꝯ.vide plene.ff.de ẏ.sig.q̃ venenū.ꝛ glo.ibidē Licꝫ Aristo.tāqꝫ gētilis in lib.de re.p̃in.c.pe.aliter ꝓsuluerit Alexādrū magnū. Itē vt hostꝫ ꝫ hostē libellū famosū nō scribat aut scribi ꝓcuret.vt le.ꝛ no.v.q.j.c.j.ꝛ.c.hi q̃.ꝛ.c.se. Itē vt tpe guerraꝝ ꝛ p̃liorꝝ mlieres:ꝛ oēs q̃ mulieꝝ noīe cōp̃hendunt:put sunt virgines nupte ꝛ vidue. vt.ff.ō ẏ.sig.mlieres.ī p̃n. Et q̃ alꝫ in ius vocari nō p̃nt ꝓsonaliꝫ inuite. vt ō iudi.mlieres.li.vj. Et tales in corpe ꝛ reb̄ sibi adherētib̄ molestari seu ꝓturbari nō dñt:imo nec rep̄ssalie in ip̄as nō p̃nt retorq̃ri.hoc ꝓcludit Jo.de lig.in suo tractatulo.de bello. Fuit etiā obseruatū int̄ gl'iosos bellatores in veteri ꝛ nouo testamēto. Itē q̄ nec pueri/nec impubes/nec furiosi/nec naturaliter stulti/nec amētes nati vel casualiꝫ effectu:q̃ etiā alꝫ in ius vocari nō p̃nt ꝓsonaliꝫ.vt.ff. de in ius vo.l.j.q̃.ꝛ.iij. Tpe guerraꝝ molestari p̃nt/neqꝫ debēt ,put ꝓsuetudo fuit.vt.ſ.ꝛ ℔ Jo. de lig.ꝓcludit ibidē. Itē vt hostis hostē dormiētē q̃ furioso cōparaꝯ nō occidat:put legiꝫ de dauid/q̃ repit Saul dormiētē:ꝛ postea egerentē in spelūca:ꝛ abscidit ozā clamidis Saul:ꝛ sibi pepcit.vt.j.Reg.xxiij. Item silr dauid repit saul cū exercitu suo:ꝛ sopor dñi irruerat sup eos: ꝛ tulit hastā ꝛ ciphū aq̃ ad caput Saul:ꝛ cū nō interfecit.vt.j.Reg.xxvj.ꝓcor.ff.de acq̃.vl'admit.pos.l.j.§.adipiscimur aūt. Secꝰ aūt fecit Jabel mlier q̃ malleo ꝑcussit clauū ꝑ caput ducꝫ exercitꝰ:vicꝫ Sysare dormiētis:q̃ ꝓfideter in suū tabernaculū ꝓfugerat ne incideret manus hostis ip̄m ꝓsequētis.vt Judi.iij. Licꝫ alꝫ dorseten⁹ ꝛ improuisum inuadere valeat. vt le.ꝛ no.xxiij.q.viij.vt p̃idē. Itē vt hostis ꝫ hostē q̃libet genere sagittaꝝ vel balistar ū nō vtaꝯ.ꝛ p̃sertim xp̃ian⁹ ꝫ xp̃ianū.vt de sagit.c.vno. Sed ꝫ sarracenos vti possum⁹:ꝛ ꝫ ꝓtumaces dū iustū bellū gerim⁹.vt ibidē in glo.qꝛ ꝑ tūc q̃libet armoꝝ genere est vtendū. Vñ Dauid ꝑcepit ppl'o suo:vt doceret filios isrl'arcū.i.artē sagittādi.ij. Reg.j. Et ℔ ꝫ incircūcisos ꝛ gētiles ꝛ sue ꝓfessionis extorres. Itē vt hostis hostē hostiliꝫ nō inuadit.ꝛ hoc statim ꝛ īmediate /aut moꝛ:post q̃s secū bibit aut comedebat. Quia hec sunt ẏa dissīmulatiōis ꝛ amicicie signa:ꝑ q̃ omis iniuria ꝛ hostilitas videꝯ abolita.instī.de inīu.§.fi. Vñ Jsmahel ꝑpetuo ꝓditoris infamia notatus.vt Hiere.xij.qꝛ Godoliā interfecit cū q̃ cibo fuerat refect⁹ ꝛ Judas scarioth post buccellā panis a dño sūptā ip̄m tradidit. Traditor ꝑpetuo videꝯ signat⁹.vt Joh.xiij. Quātū aut̄ tp̄is spaciū dicaꝯ statim moꝛ vel incōtinēti.vide de elec.q̃ propter.in glo.sup ẏ.moꝛ.ij.q.vj. nō solet in glo.ij.ꝛ Arch.j.q.j.ꝓstat. Credo tñ in ℔ arbitriuꝫ boni viri foꝛe spectādū .put ōr de pl⁹ vel min⁹.vt.ſ.dictū est.c.xxij. Tuti⁹ tñ puto q̄ post hmōi cōmessationē ip̄m diffidat in forma cōsueta:put p̃mittiꝯ/aut saltē ẏbo aut facto sibi notificet:vt ad armoꝝ aut fuge p̃sidiū ꝓuerti valeat. Itē vt hostꝫ hostē in forma pacis nō accedat/nisi firmiꝯ pacē hꝫ ꝓponat. Hā paꝝ treuga dei ōr.xxiij.q.vlti.illi q̃.ꝛ ꝓm ℔ paꝝ est discordie finis.vt dicit Arch.de offi.lega.c.j.lib.vj. Vñ qꝛ Trifon:simulata pace Jonathā cōp̃hēdit/quē cū suis interfecit ꝑpetuo ,pditorē ꝛ la tronē/ip̄m ꝓterea scꝑtura ,pdit.j. Bach.xij. Vñ ōr in sil̃. Simulata eꝛtas est duplex iniq tas.vt notat Jo. mo.in.c.auaricie.de elec.lib.vj. Hoc est q̄ lamentaꝯ ꝓpha dū dicit. Heu heu heu.dñe deus Ergo ne decipisti ppl'm istū ꝛ hierl'm:dicēs.Paꝝ erit vobis.ꝛ ecce puenit gladius vsqꝫ ad aīam. Hiere.iij. Pōt aut̄ hmōi pacis simulatio fieri ẏbo ꝛ facto. Uerbo si dixerit se alicuius amicū foꝛe. Facto dū assumit amicoꝝ signa:q̃ multiplicit fiūt. Vñ inter castrametantes ꝛ obsessos/aut obsides sunt certa signa:dū hostes mutuo volūt sermonib̄ vti pacificis ꝛ est tanqꝫ treuga:ꝛ taliter pacē signātes occidūt vel occidunt/latrociniū cōmittiꝯ .vt ex p̃missis colligiꝯ. Itē vt hostis nō vsurpet alterius partis signa/quib̄ vtiꝯ in bello vel p̃lio:in finē vt partes se mutuo cognoscāt.ꝛ vt hostis hostē/ꝛ nō amic⁹ amicū offendat. Et hec est reipublice sūma legalitas:sed eius vsus extrema falsitatis iniquitas. Nam ꝛ Judas scarioth dū cum gentib̄ armoꝝ xp̃m traditurus accesserat.ꝛ christi euasionē trepidarat: duob̄ veris vsus est signis inuiolate pacis videlicet salutatiōe dū dixit. Aue Rabbi: ꝛ osculo corditime dilectiōis. Est aūt salutatio vt dicit glo.ad Heb.vlti.circa finē.salutis optatio. Secūdo osculū dare/est

signū pacis ⁊ veri amicabilis cōsensus facta repsentare. vt de cōse. di. ij. pacē. His autē signis Judas vsus est peruersissime. igit falsitatem ⁊ latrocinij crudelit videt perpetrasse. vt Matth. xxvij. Ita siliter fecit Joab q̄ tenuit mētū amase dextra: quasi osculatur⁹ eū pacifice: ⁊ sinistra percussit eū in latere: ⁊ effudit eius intestina: ⁊ mortu⁹ est. ij. Reg. xx. Qui exposit p his ⁊ alijs suis demeritis occisus est de mandato Salomonis. iij. Reg. ij. Siliter ⁊ Aioth portās munera Eglon regi Moab: que sunt signa amicicie: ⁊ facto ⁊ verbo fingens se amicū dicēs. Verbum secretū habeo ad te o rex: ipm solū accessit: ⁊ tulit siccā de dextro femore suo infixit in ventrem eius: ⁊ occidit eū. Judi. iij. Et hi ꝓprie latrones fuerūt. vt le. ⁊ no. in supdicta .l. hostes. ff. de ver. sig. Signa ꝓterea amicicie ⁊ inter amicos: ⁊ signa inimicicie inter inimicos fidissime ⁊ fi delissime: ⁊ legalissime seruāda. Et hec est etiā cōsuetudo firmiter tēta in vniuerso mūdo: ⁊ etiā inter ethnicos/gētiles/paganos/sarracenos/hereticos/⁊ bussitos/qui al's fidē xpi nō seruant. Est etiā reipuplice mirifica solēnitas ⁊ ingens legalitatis īmensitas: vt viriliter bellātes intrepide se mutuo cognoscāt. Si q̄ ꝙ secus fecerint absq̄ falsitate: de qua p̄mittit animi timidissimi/turpissimi/trepissimi/tristissimi/pusillanimis ⁊ incōstātissimi/nulla vinacitat⁹ audētia/nec ꝓbitate/nec animositate/nec audacia/nec magnanimitate/nec magnificētia ꝓdunt armati. Vñ Virgili⁹ Eneidax. iij. Degeneres animos timor arguit/nusq̄ tuta fides: improbus amor: q̄d nō mor talia pectora cogis tē.

Rusticus Sufficiēter audiui desidia p̄ssus debellato⁹ bellantiū: plia q̄q̄ ducētiū fidei/iusticieq̄ fideli ꝓseruatōe: ⁊ violator earūdē detestatōe: nūc delectat de p̄missis q̄rūdā informari certor exēplor plana descriptione.

Nobilis Scis q magnific⁹ Dauid dū repit Saul ꝓput p̄mittit hostē suū mortalē in spelunca egerētē dormiētē nō interfecit ꝓput potuisset: sed ozā clamidis sibi p̄cidit/⁊ dormēti pepercit. vt. j. Reg. xxiij. Hec est magnanimitas: que circa magnos honores versat: ⁊ nō deficit: sicut pusillanimis/⁊ nō supabūdat: sicut p̄sumptuosus: ⁊ decenter se habet: ⁊ ōr magnanimus ꝼm Jsiō. ethi. x. vel magnanimis ab eo q̄ sit magni animi ⁊ magne virtutis: cui ꝓrius est pusillanimis. Magnific⁹ aūt ꝼm eundē a magna facīdo vocabulū traxit. vt iuxta Cathonis doctrinā gloriose viuat: ⁊ honorē cōtingere valeat. Ad honorē cōtingere ꝼm phm. j. ⁊. viij. ethi. Nihil aliud est q̄ testimoniū hre de bonor excellenti: qō quis in se habet/siue tale bonū sit virtutis vt sciētia/siue sit tpale: vt diuitie ⁊ potentia. Unde ⁊ vt plurimū videm⁹ q̄ ꝙ cupiūt honorari testimoniū sue excellēti eq̄rūt: vt lux eor luceat corā hoibus: vt videant opa sua bona Matt. v. Et tales vt Dauid nollēt inimicos vincere: nisi p certamina fortitudinis gliosa ꝓput ipse vicebat Goliā. j. Reg. xvij. Et oi falsitatis machinatiōe semota/iusticia fideiq̄ seruata: ac vt p̄misimus doli ⁊ insidiarū curialitate diligēter cōpensata. Vñ legit in histor. Troyanor q̄ Achilles vir virtute mirāda mirificus decē ⁊ octo bellis añ Troyanor vrbē intrerat: oī cōmēdatiōe dignissim⁹. suis cm̄ sol⁹ in armis mltos reges ⁊ prīcipes ⁊ nobiles inūerabiles ꝓstrauerat: sed qz in octauo bello Hectorē: ⁊ in decimonono Troyolū/Germanos ⁊ regis Priami p̄ncipis Troyanorū filios viros bellatores toti mūdo ꝓpetim fama p̄stātissimos/nō ausu cōmēdabili: sz ꝓditorie eosdē denicit: qz ꝓ Herculē imprauisuz scuto antrorsum pēdēte pectore nudo fraudulēter inuasit. Troylo ꝙ iā galea p Mirmidones vicz gētes Achill' spoliato supueniēs caput ense secauit. ⁊ insup cadauer suū gnosum cauda eq̄ sui ꝓstrictū p turbas grecor suor turpit' puexit: ⁊ taliter exāsitissimos viros p orbē bellatores nobilissimos inermes ꝓstrauit. quare bellor ꝓdictor: historiogph⁹ attēdas inqt. O miser omere q̄ Achilles nūq̄ virū strēnuū nisi ꝓditorie pemit: vñ merito laude videt dign⁹: si ꝓditio laudis est titul⁹. Hec igit omer o singularit obiciunt: qz nimiū laudis sue pconia p scripturas suas extollunt. Sed quid secutū fuerit attēde. nam idem Achilles paulopost eiusdē obsidionis tpe per Paridē p̄dictorū Hectoris ⁊ Troyli fratrē Helene raptorē disponēte: regina Hecuba mris earūdē pendētibz treugis in Apollinis tēplo siliter traditorie Vitalionis fuit interept⁹ q̄ Paris ꝙ sequēter belle ꝓximo sequenti p Aiacē regē in eadē obsidione iā infectū telo venenato: vt viuere nō posset certamine publico fuit ꝓstrat⁹: ⁊ mox ipsi⁹ interfector vicz Aiax remānsit extinctus

Rustic⁹ Tu dixisti de Telo venenato q̄ rex Aiax legit intermpt⁹ q̄re tal' act⁹ int' alios ꝙcernit detestād⁹: ⁊ nihilomin⁹ extūc exēplor fiat ꝓtinuatiōis ꝓcessus

Nobilis Duplici de causa talis armor ictus merito venit vituperandus. Primo quia vsus veneni qualitercūq̄ ꝓput p̄mittit horrēde detestat. ⁊ arcus sagittari⁹ iure canonico ꝓput pdictū est/magna rōne ꝓhibet: ⁊ inter actus strēnue legalitatis penit⁹ repudia-

tur: ꝛ insuper deo: necnō hoibꝫ ꝛ scripturis odiosus designat. Unde iuxta Grego. xxj. moral. Per arcū sagittariorꝫ in sacro eloquio insidie figurant: sicut per Psal. dicit. Intēderūt arcū rē amarā: vt sagittēt in occultis īmaculatū. pō. lxiij. Et parauerūt sagittas suas in pharetra vt sagittet in obscuro rectos corde. pō. x. Jta Salomon Prouer. xxvj. cōcordat dicēdo. Sicut noxius est q̄ mittit lanceas ꝛ sagittas in mortē alteri⁹: ita vir qui fraudulēter nocet amico suo. Et cū fuerit deprehensus dicit ludens feci. de pūmp. c. j. Item in mala parte sumit Dauid dum dicit arcū suū tetendit ꝛ parauit illū. ꝛ in eo parauit vasa mortis sagittas ardētib⁹ effecit. pō. vij. Item sagitte potētes acute cū carbonib⁹ desolatorijs. pō. cxix. Et si Dauid funda ꝛ lapide p̄ualuit aduersus philisteū. vt. j. Reg. xvij. Quib⁹ adinstar sagittarū clam offendere nō debem⁹ quia Bolias sciuit ꝛ vidit: ꝛ ip̄m ꝓterea subsanādo derisit. Unde ꝙ hoc ipsi Dauid nemo falsitatis actū impingit. vt le. ꝛ no. in. c. sciēti. de reg. iur. lib. vj. C. de trāsla. l. cum donatiōis. cū cō cor. Et q̄ Abimelech de quo sup̄. c. xxvj. coram dño malū fecerat. igit dño volēte duplici ꝓteritione succubuerat. Primo q̄ de manu femine/ qō rubore ꝓpetim sibi flagitioso videt inherere. Secūdo q̄ nō hasta militari: aut hostilib⁹ armis: sed iactu fragmēti mole/ tanq̄ in fortuito casuali ꝛ fato vliter infelici/ qō sibi iugit in vitiū videt ascribi. Nam nimirū vt mulierum tepitudo virorꝫ cōuincat viuacitatis calorē: nō aliter q̄ turpis machinatōis instinctu: semoto legalitatis officio/ animi trepidātis infectio parat. Un̄ tales actus ꝓbitatis colore fucati: medullitus autē falsitatis virus plene suffulti. Ambro. detestat in lib. de offi. c. xix. vbi loquit inter cetera de bene cōposito viro/ flagitans vt nul femineū agēs/ neq̄ sonans qualit multi grauitatis speciē simulare ꝓsueuerūt: sed formā q̄dē ꝛ regulā ꝛ succū virilē reseruet. Et dixit Salomō Sap̄. xvij. Cum sit em̄ timida nequicia/ data est in omniū dānatione: semp em̄ presumit seua ꝓturbata cōsciētia. Nihil em̄ est timor nisi presumptiōis adiutorij/ ꝓditio cogitatiōis auxiliorum. Unde licet Pantasilea Amasonū regina cum mille puellis in bello Troyano ꝓtra Grecos ꝓ Troyanis glorioſos ꝛ strēnuos. vt legit/ insultus fecerit ꝛ grecos fugauerit/ ꝛ Mirmidones occiderit: ꝛ innumerabiles gentes ꝓstrauerit. Que demū per Pirū regē nimia multitudine supata laude ꝓterea nō redimitū: cum pluribꝫ suis famellis cōuicta defecit. De q̄b⁹ multi⁹ cribꝫ. s. c. xxvij. collatio nostra mētionē inseruit. Et Jsi. lib. ix. ethim. c. ij. de eisdē scribere non omisit. Sed hic cedit natura miraculo: ꝛ virt⁹ sup̄ cōsuetudinē opat. vt de cele. mis. cū marthe. Unde ad ꝓsequtiā hmōi gestū nō ꝓtrahat. vt. ij. q. vij. §. item cū balaā. post mediū. ꝛ. iiij. q. ij. §. fi. Ad oīa p̄missa audi que dicat Jsi. ethi. lib. xviij. c. ij. multū ꝓtinenter applicāda: sic inq̄ens Omne regnū seculi huius bellis querit/ victorijs ꝓpagat. victoria dicta qō vi: hoc est virtute adipiscat. Hoc est em̄ ius gentiū/ vim vi expellere. vt de resti. spo. olim. j. Nam turpis est dolo quesita victoria. Certa aūt victoria est vel occisio hostis vel expoliatio: vt fit in italia vl̄ vtrūq̄ Nō est autē iocūda victoria que ꝙ imensa detrimēta cōtingit. Et hoc est qō laudat Salusti⁹. Duces victoriā in cruēto exercitu deportasse. precedit aūt victoria pompam. Jdeo q̄ iturus ad certamē: primū est victorie motū Tropheū dictū a potes trophes: hoc est a cōuersione hostis ꝛ fuga. Nam ab eo q̄ hostē quis fugasset merebat tropheū/ q̄ occidisset trūphū. plene em̄ victorie triumphus debet semiplene tropheū: q̄ nondū plena est victoria cōsecutus: non em̄ obtinuit sed fugauit exercitū. duob⁹ autē generib⁹ debet exercit⁹/ aut internitione/ aut dispersione. Unde Salu. inq̄t. Hostes oppressi aut dilapsi fugent. sic ꝛ vtrūq̄ Virgili⁹. Interuētiōe subuersaq̄ obrue pupes dispsiōe/ aut age

Rusticus Sufficiēter imbutus de iusticie ꝛ fidei bellatorꝫ dictamie: sunt ne de modernis q̄ defecerint ꝛ errauerint in hui⁹ determinate disciplīne felicisq̄ moderamine.

Nobilis Et licet execrabiles ꝑ bellatorꝫ leges descripserim⁹ act⁹: mltū tñ execrabiliores aduersus iusticie ꝛ fidei p̄dictorꝫ normā vt p̄mittit iuris tramite: ꝛ rōnis dictamie rimatā cōmiserūt falsitates. Quidā comes burgelin⁹ de zverdēberg capitaneus oppidanorꝫ de zvinterthur. de ano dñi. M. ccxcij. nā dū ciues Thuricēses obsederēt oppidū iā dictū. sciēs capitane⁹ p̄dict⁹ ep̄m Cōstañ. cū mltis armorꝫ gētib⁹ subuētu⁹ Thuriceñ. p̄dictꝫ quē ip̄e p̄uenit ꝛ cū pplo suo clā exiēs oppidū signa Cōstañ. epi vexill⁹ ꝛ panerijs suis ip̄inxit: ꝛ exercitū Thuriceñ. tāq̄ amic⁹ ad amicos accessit: q̄ gaudētes panē ꝛ vinū leuatꝫ manib⁹ dimissis armis occurrētes obtulerūt: q̄s ip̄rouisos ꝛ inermes ad mille viros ꝛ vltra comes sua falsitate ꝓstrauit: ꝛ reliq̄s demū falsitatꝫ exptos fugauit: fere deteri⁹ pegit gēs rustica q̄dā appēceller aut appēcellēses nūcupata sub abbatꝫ scti galli Cōstañ. diocesis ditiōe q̄ndā ꝓstituta. ꝛ dū ad abbatꝫ iuocatōꝫ no

biles ⁊ ciuitatenses bellis ⁊ prelijs: vt rustici hmõi ad obediẽtie disciplinã redigerent/nobilit̃ insisterẽt: eidẽ rustici signa nobiliũ differẽtialia/clam falsę ꝓtra suos hostes bellãdo sumpserũt ⁊ falsissime plures de nobilib⁹ occiderũt. Et demũ talionis talentũ. ꝓut infra dicet. c. pe. tur piter reportarũt: quasi similia ĩmo exectabiliora gens Swytẽsiũ nup versus ꝑdictos Thuri censes perpetrauit maleficia q̃ ꝓnter. ſ. c. pe. ꝟ. sunt horrẽde. ⁊ se. ptinẽter puenient explicanda.

Rusticus Et quid si comes ꝑdict⁹ aut gẽtes Appenzellen. aut Swytẽsiũ negarent se talia ꝓpetrasse: ⁊ cõstat mihi hostẽ cõtra hostẽ testimonia ferre legittima non posse. vt de testi.

Nobilis quotiẽs. cũ ꝓcur. Scias q⁹ de hoc est publica vox ⁊ fama. Et quãtã hec facit fidẽ. vide Spe. de noto. crimi. §. vt autẽ. ⁊ seq. Et sup hoc in ꝑsenti casu/hostis cõtra hostẽ testis esse potest. vt le. ⁊ no. in. c. veniens. ij. de testi. in fi. vbi notãt q⁹ ea que in domo vel castro fiũt: per eos q̃ ꝑsentes fuerũt legittime ꝓbant. Hã ⁊ platus monachi ⁊ canonici in casu eccl'ie sue testes esse possunt. de iureiur. ⁊ si xp̃s: ⁊ de testi. insup. vbi doc̃t. Et ꝓcurator potest esse testis in causa quã gerit. vt. ff. de testi. l. vlti. in glo. quã approbat Jo. an. in mercurialib⁹ sup regula. Cũ q̃d ex vna. lib. vj. Nam nullũ est dubiũ quin q̃libet de vniuersitate admittat̃ ad testimoniũ ꝓ vniuersitate. vt de testi. cum nũci⁹. ⁊. c. insup. xiij. q. ij. super prudẽtia. xij. q. ij. q̃ manumittit̃. ff. de rer. diui. intrũ. §. iusti. de lega. §. legatarius. Et ratio iuriũ predictor̃ est. qr qui in causa vniuersitatis fert testimoniũ: ꝑ nullo de vniuersitate fert. nec ꝓ se: quia de re cõmuni nullus recte dicere potest. hoc meũ est. xij. q. ſ. §. vlt. ⁊. q. ij. qui amittit̃. ⁊ arg. ff. de serui. vr. l. ſi parietẽ. fa

Rusticus cit ad h̃ de prebẽ. cũ in illis. lib. vj. in fi. Esto q⁹ talia q̃ ꝑsupponis cõtra suos hostes conuincant̃ perfecisse: ⁊ quid inde sequit̃/aut quo crimĩ

Nobilis minus auso vident̃ deliquisse. Clare considerãti patebit q⁹ non simplici: sed q̃druplici crimĩe detestabili comitẽ ꝑdictũ: silr ⁊ gẽtes Appẽzellẽses ⁊ Swytẽsiũ. ꝓut infra videb. dispositio iurĩ ⁊ rõnis rõnabilit̃ declarabit. ¶ Primo qr signa sibi minime cõpetẽtia fraudulẽter assumpserũt: per hoc crimẽ falsi crudelit̃ cõmiserũt; put dicit̃ de notarijs qui dolose signũ alterius notarij famosioris: aut si quis sigillum alterius ipso nesciẽte furtim subtraxerit. vt le. ⁊ not. ff. qui testa. face. pos. l. ad testiũ. §. ſi q̃s ex testib⁹. ⁊. l. pe. de appel. significauit. ⁊ Spe. de instru. edi. §. postremo. ꝟ. item q⁹ sigillo. ¶ Secundo si sub tali signo falso: quẽquã occiderũt latrociniũ cõmiserũt. vt patet ex ꝓmissis. ¶ Tertio si sub tali signo falso posuerũt ignẽ incẽdiarij fuerũt. ¶ Quarto si sub tali signo falso rapuerunt/raptores fuerũt. De primo crimine cõmisso ꝑm leges est ignis amarissimi pena: ⁊ ꝟ iuxta terre ꝓsuetudinẽ: quã approbãt leges. vt patet per Azo. in sũma de penis. ꝟ. item furta. ⁊ habet vim legis. de ꝓsue. cum dilectus. Alꝫs tñ vbi nõ esset cõsuetudo talis /leges infligunt deportationẽ ⁊ bonor̃ publicationẽ: in seruos autẽ est pena vltimi supplicij. vt. ff. de penis. l. ſ. §. vl. ⁊ insti. de publi. iu. §. item lex cornelia. De secõ vicz latrocinij crimine iuxta dictã terre ꝓsuetudinẽ taliter approbatã vt ꝑmittit̃ est pena omniũ membror̃ videlz extremor̃ ⁊ dorsi spine ꝑ rotã curris cõfractio. ⁊ eorundẽ membror̃ in rotã eandẽ cõflixio: ⁊ eiusdẽ ad modũ crucz vel furce exaltatio: quã ꝓsuetudinẽ silit̃ approbat Azo vbi. s. De tertio videlicet incẽdiarij est ignis pena iuxta cõsuetudinẽ ꝑdictã. De quarto est pena capitis. alꝫs tñ vbi pene nõ sunt in iure signãter descripte/iudicis arbitriũ habet locũ. ⁊ silr vbi nõ apparet de aliq̃ ꝓsuetudine. vt de offi. dele. de causis. de accu. sup his. ff. de iure delib. l. ſ. De pena tñ famosi latronis dicit lex vt ad furcas suspendat̃. vt. ff. de pe. capitaliũ. §. famosos. Et septẽ penarũ genera ꝑm leges ciuiles: ⁊ septem ꝑm canones describit Jnno. in. c. qualiter. ij. de accu. in glo. magna. ⁊ etiã diuersa penarũ genera describit

Rusticus Azo vbi sup. Sed si quis tale crimen non cõmiserit: sed de belli ꝑlij vel certaminis publico cõfugerit ꝓflictu q̃d refert ĩmunis si penitus cuarit.

Nobilis Hã talis si fuerit public⁹ fugiẽs ex eo infamis est ꝑm canones vt. xvj. q. ſ. infamis. ⁊ ꝑm leges impiales capite punit̃. vt. ff. de re milit. l. omne. §. q̃ in acie. Unde ꝓut narrat magister in histo. iiij. Reg. vl. de Lyro rege. q⁹ astraies exercitu collecto/congressus est aduersus Lyrũ: ⁊ fugierũt viri Perse egreferẽtes autẽ vxores ⁊ matres eorundẽ egresse sunt extra portas ip̃s accedẽdo. Et detectis posterioribus suis clamabãt alta voce. Uultis ne intrare in ventres matrũ ⁊ renasci. Hoc grandi Perse moti sunt pudore acriter redierũt in hostes. ⁊

Rusticus victus est Astraies. Quid si pars per falsitatẽ: put ꝑmittit̃ cõuicta nõ fugiebat: sed aduersus falsarios q̃ signis falsis vtebant̃: silr eandẽ falsitatẽ exercebat: an ne iuxta iuris rigorẽ penis ⁊ maledictiõib⁹ ꝑmissis vt patẽter legẽ

quā tulisti sub-
iacere debebat. **Nobilis** Videt q̄ nō: put le. ⁊ no. in regula iuris. lib. vj. que dicit. Fru
stra fidē quis postulat ab eo seruari. cui fidē a se pstitā seruare
recusat. Et ꝓprie glasator videlicet Jo. an. ponit exemplū de hostib⁹: q̄b licet sit seruāda fides:
put p̄dictū est in iusticia siue falsitate. in eo tñ quo nob fidē pactiōis ⁊ iusticiā nō seruarūt: ipsis
in vim talionis ⁊ recōpēsatiōis fidē ⁊ iusticiā bellatorū seruare nō tenemur. Juxta illud Frā
genti fidē fidēs frāgit eidē. vt le. ⁊ no. de elec. cū inter. xxvij. q. ij. si infidelis. de symo. dilecto.
ff. de inoffi. testa. l. si instituta. in prin. C. de pactis. cū ꝓponat. C. de transa. l. si diuersa. ⁊. l. si quis
maior. de iureiu. pueit. ij. vbi de hoc in glo. ij. ⁊ sup eadē p nouell. ⁊ Heinr. bobic ⁊ Jo. mona.
in dicta regula frustra dicit: ⁊ intellige regulā circa idē factā: nō circa diuersa. ac si diceret: vt ea
dem falsitas cōmittat in eadē plij vel belli ꝓtinuatiōe allegat. ff. de lega. ij. l. an pater. §. plane. ff.
de his q̄b vt indi. l. rescriptū. Et est rō: put inq̄t huj⁹ regule. Jste q̄ nō seruat legē p̄uētōis: sed
ex parte sua impugnat ex ea sentire cōmodū nō debet. arg. de con. cum olim. Unde quidā Fal
lere fallētē nō est fraus fraude carēti. Et dixit sapiētis auctas. Qui silʒ ꝑbis nec corde est fi
dus amicus. Tu quoq; fac sile: sic ars deludit arte. Et Hoff. in sūma. de sagittarijs dixit. Nil
refert armis cōtingat palma dolis ve. Item idē dolus an virtus q̄s in hoste req̄rat. concordat
lex. si filiū. C. de lib. cau. q̄ dicit. Nil dolosus dolosō, ac si diceret. dolosus dolosō in nullo tenet.
Uñ dolus cum dolo: ⁊ culpa cū culpa cōpēsari pñt. ff. de dolo. si duo. ff. de cōpen. l. si ambo. ⁊
le. ⁊ no. de adul. c. penul. ⁊ vlti. Cōcordat illud euāgelicū. Primo ejice de oculo tu trabem: po
stea festucā ejice de oculo fratris tui. Matt. vij. Luc. vj. ⁊. xxxij. q. vj. in prīc̄ij. q. vij. §. tria.
Ex his collige male meritos nulla debere/quo de premissis iusticia ⁊ fide bellatorꝫ gaudere.

Rusticus. Et sic mihi videt similiter de illo dicendū: qui iusticiā ⁊ fidem de treuga cō
dicta solēniter frangit seruāda. q̄ illi taliter treuga sit violāda: ⁊ nullo modo
tenenda per iura p̄allegata. facit ad
hoc. l. die Sabathi. C. de iudeis ⁊c. **Nobilis** Scias notāter q̄ Jo. an. in. d. c. quenit. ij.
de iureiu. ⁊ in addi. Spe. sup rub. de treu.
⁊ pa. concludit post multa/ q̄ licet treugis etiā solēniter cōdictis mihi des dānū: ego vsq; ad tē
pus treugaꝝ te dānificare nō debeo: nec in alijs treugis ꝓpter partē aduersē detestabilē fractio
nem. Et est rō: q⁹ sine treugis ⁊ saluis ꝓductis/ partes aduersē de pace ⁊ ꝓcordia litis tractan
tes nunq; pueniē possunt: aut auderēt placitātes. Idē videt notari. xj. q. iij. inter ꝑba in glo.
vlti. Sed aliud est de pace q̄ de treuga. nam pax simpliciter facta semp est tenēda: sed si violat
fides de pace facta/ fides vt p̄mittit nō est si placet seruāda. ita cōcludit p Jo. an. in mercuriali
bus sup dicta regula frustra. ⁊ ibidē in. d. c. quenit. multi colligunt casus p doctores: vbi fides
etiā fidē nō seruāti seruāda est. sed hoc nihil ad ꝓpositū. sed p̄dictas firmiter puto seruari sentē
tias p illos qui in hoc seculo studēt vt glorioſe viuāt/ ⁊ honorē humanā ꝓtingāt: secus puto
faciendū per perfectos. vt dicit aplūs ad Rom. xij. Nulli malū ꝙ malo reddētes. ⁊ ibidē. No
li vinci a malo: sed vince in bono malū. Et sic in patiētia vestra possidebitis animas vestras.
Lu. xxv. Sz hec his dieb⁹ duces plioꝝ nō aduertūt: nec nos aduertim⁹ igit ad alia ꝓcedam⁹

Rusticus Et quid sequit illos tam inique bella gerētes ꝑseuerātes/ aut plio maligno succumbentes. **Nobilis** Constat tibi
nisi penitētiā peregerint/ dignā ꝓsequūtur maledictiōis penā sempiternā. Et insup audi aliud gen⁹ tormen
torū miserabilib⁹ cruciatib⁹ fulcitū. Ecce put iniq̄ bellatores in armis ambulabāt: dū vixerūt
ita post mortē: silīter in terris cum lemuribus: imo ipsi lemures dicent/ ⁊ cum eis discurrūt ꝙ put
plures experti viderūt. Et in principio collatiōis nostre tue replicatiōis increpatiōes ꝓtra no
biles de talib⁹ mētionē fecerūt. Et scribit Ouid. de Romulo Romi cōditore: quē innuit longe
post mortē: ⁊ manes innumerabiles cū eo per armoꝝ strepitū: quo quondā vsu fuerūt in hu
manis insultāter arua perambulasse. Unde dixit Romulus. exequit lucēq; lemuria dixit. vl
aliter vt ecce: dū Romulus fratrē suū Remū ꝓpter transgressionē mandati publici tumulasset
occisum. Faustulus quidā vir infelix: ⁊ sparsis acta capillis/ more romanoꝝ his diebus existen
tium spergebant lachrymis ossa perusta suis: tunc vmbra Remi ipsis de nocte apparuit/ con
querens de scelere q̄ ipm occiderat. excusans fratrē de paricidio: ⁊ monēs vt Romulus Re
mo celebrē signet honore diē. Rumulus itaq; illaꝝ diem dixit inuria quasi remuria a Remo.
Unde Ouid⁹ Fast. in mato. Aspa mutata est in lenē tpe lōgo. Lra q̄ toto nsie q̄ prima fuit.
Hoc etiā lemures animas dixere silentiū/ lemurū/ etiā apparatus se plerūq; diebus istis ob
cutib⁹ hoīm horrēde ⁊ tremebūde repsentāt. Silia volētes in histoꝝ. ⁊ vigileri militis si placēt

t

perlegant. Scribit etiã in histoꝛ. Rudolfi regis romanoꝝ. de quo. ꝫ. c. xij. plenioꝛẽ fecim⁹ mẽtionẽ. Qui dũ regẽ Bohemoꝝ: vicz O dacerũ cũ gentib⁹ suis publico bello ꝓstrauerat/in loco certaminis ꝓnoctabat. ꝛ ꝓ lemures horribiliter ingruẽtes/clamoꝛib⁹ ꝛ clangoꝛib⁹ per turmas tremoꝛẽ tũmoꝛosum medie noctis in silẽtio violẽter incutiẽtes/piculosos patiebat insult⁹ Et qꝛ demũ euanuerũt sicut fum⁹ lemures. i. mortuoꝝ spũs fuisse/ꝓ⁹ enarrabat expert⁹. Et de hoc bello tales ponunt ỹsus. Bis sexcẽtenos septingẽtos octoq; dem⁹. Annos cũ nr̃i regis cadit ense bohem⁹. Et hec de lemurib⁹ gesta sunt exp̃ẽter visa ꝛ audita. añ ꝛ post bellũ ꝓpe ciuitatẽ Basilieñ. inter nobiles ex vna. ꝛ gẽtes Suitẽsiũ partib⁹ ex alt̃a ꝓpetratũ. de q̃ caplo penultimo clarius ex pedit mẽtionãdũ. **Rusticus** Vultã de belloꝝ ꝛ ꝑlioꝝ ꝛ pugnoꝝ ꝛ duellorum fecisti mẽtiõis intricationẽ: q̃ꝝ tũ nõdũ dix̃isti discretiõis/ aut notabilis differẽ tie descriptionẽ. **Nobilis** Verũ dicis: ꝛ vtiq; ꝓ hmõi rex ꝛ ỹboꝝ determinationẽ iusticie ꝛ fidei fidelit̃ bellãtiũ planioꝛẽ habebis: vt ecce discẽptationis declarationẽ. Nã dicit Jsiõ. ethi. xviij. c. j. q⁹ differũt bellũ/pugna/ꝑliũ ꝛ duellũ. Nam bellũ vniuersum õr: vt punicũ hui⁹ partes sunt pugne. vt Laneñ. Tremeñ. Treuereñ. Rursũ in vna pugna multa sunt ꝑlia. Aliud eñ in carnib⁹: aliud in media: aliud in extrema acie geritur. Bellũ igit̃ est totũ. pugna vni⁹ diei. ꝑliũ pars pugne: ꝛ bellũ quondã fuit duellũ: eo q⁹ due essent partes dimicantiũ: vel qõ alterũ faciat victoꝛẽ/alterũ victũ. Nunc duellũ ꝛ duoꝝ bellũ qõ ꝛ monachiã dicimus: ꝛ a iure ꝓhibitũ. vt. ij. q. v. monachiã. Nisi in casu quẽ tãgit glo. ibidem: vicz se defendẽdo: vicz iuxta leges aliquaꝝ prouinciaꝝ. vt in Sueuia. Si q̃s accusat̃ de crimine. ꝛ accusans nõ habet aliã ꝓbationẽ: nisi ꝑ duellũ: qõ offert se facturũ cũ accusato Qõ si accusatus recusauerit: moꝛ reus est mortis. Vñ Inter duo mala min⁹ elegit. vt. xxij. q. iij. nõ solũ. Quia in duellãdo spes est vincẽdi. In recusando ỹo spes nulla sit euadẽdi. Jta ꝛ Dauid sperauit duellãdo: victoriã quoq; retinuit. vt. j. Regũ. xvij. Offerẽs autẽ sponte duellũ per doctoꝛes nõ dubito foꝛe grãde pctm̃. Ad qõ duellũ vicz iustũ foꝛti⁹ astruẽdũ: imo quoꝛũcũq; belloꝝ certaminũ/ꝑlioꝝ/pugnaꝝ/litiũ ꝛ guerraꝝ exercitia legalit̃ cõtinuãda/sincerius ꝓsequẽda: foꝛtiusq; hostib⁹ resistendũ: ꝛ astuti⁹ obuiãdũ/ꝛ cauti⁹ aggrediendũ/ꝛ securi⁹ eligẽdũ ac piculosi⁹ euitandũ. Artẽ curiosam sagacitas reperit humana: solerti⁹ artificialit̃ dimicãdũ Dimicat autẽ vnus ꝫ vnuz: ꝛ monachia õr: put ꝑdictũ est. Itẽ vnus ꝫ plures. vt Juõ. x. in fi. vbi dixerunt ꝓncipes Galaad singuli ad ꝓximos suos. Qui ꝓimus ex vobis contra filios Aman ceperit dimicare erit dux ppl̃i Galaad. Itẽ dimicãt plures ꝓtra plures/vt filij Ruben ꝛ Gad viri bellatoꝛes scuta poꝛtãtes ꝛ gladios ꝛ tendentes arcũ eruditi: hoc est artificialiter edocti: ꝛ dimicauerũt ꝫ Agarenos. vt. j. Paralip. v. Hãc autẽ artẽ dimicãdi Dauid ignorauit: Dũ funde lapidisq; ꝑsidiũ: armis ꝛ omni ferro ꝑfecit. Sed expost eãdẽ cũ musca ꝛ per musice artis exercitationẽ dimicãdi collusionẽ multipl̃r multiplicatis exercicijs vigilãter ac ꝙsiuit. Nam ꝛ quadã naturali fuit inclinatiõe bellatoꝛ: ꝛ Heloycus. vt no. j. Reg. xvj. He autem deinceps ambe facultates/per filios hoim/per dies in dies paribꝰ passib⁹/astutissimis gestibus/subtilissimis tactib⁹/exq̃sitis ictib⁹/peregrinis modulatiõib⁹/cancellosis apparatib⁹ ꝛ nouissimis cautionibus/ad extremitatis acies/cribate ꝙuerse/aduerse/peruerse/ꝛ diminute sunt/tam acute: q⁹ humanũ ingeniũ deficit: vt vltra noꝛmas modernas alti⁹/ꝑfundius accliuius ꝛ decliui⁹ estimet possibile foꝛe ꝓperandũ: put dicit Beda de rõne tẽpoꝝ. lib. ij. c. iij. de minutissimis tẽpoꝝ spacijs: que dicunt̃ nũc momẽtũ/nũc punctũ/nunc athomũ: ꝛ in ictu oculi ꝓcludunt̃: ꝛ tanq; puluis in vmbza solis apparẽs diminuti⁹: nõ patit̃ diminutiõis fragmẽtũ. Unde rogo ne rusticali segnitia pigriteris. si ꝓnũc incidẽter ad alia me declinare videbis. cũ de bello ꝛ ꝑlio ꝛ pugna: ꝛ etiã duello sufficiẽter scripserint tã antiq̃ q; moderni docto. Sed de hmõi dimicatiõis facultate ad ꝑmissas expt̃er ꝛ singulas cõicatã: ꝛ ei⁹ naturali ꝓpagatione sil̃iter ꝛ arte nõdũ vidi scribẽtes. igit̃ taliter duxi palpitãdũ. Q; autẽ dixi musicã ꝛ dimicatiõis disciplinã: paribꝰ passib⁹ ꝓportionãdas talit̃ tibi deducã. Nam put ars dimicãdi: ꝛ est certus genus ad oẽm modũ bellãdi: ꝛ sine infinitis bellicis armis: que inferi⁹ annumerant̃ ꝑfici non põt. Jta in musica sunt instrumẽta mlt̃ipl̃r descripta ꝑ Jsiõ. ethi. iij. Exceptis illis q̃ de nouo reperiunt̃ instructa. Itẽ sic̃ sine musica nulla disciplina. i. ars põt esse ꝑfecta ỹm Jsiõ. ibidez. ꝛ q̃ntilian⁹ lib. j. c. viij. Jta perfectũ sine disciplina dimicãdi nullũ põt eẽ bellũ/ꝑliũ siue duellum. Itẽ sicut musica diuidit̃ in multas species: sicut ꝛ illa: ꝛ minus q; duo in vtraq; nihil ꝑficiunt ꝛ pluralitatẽ ꝓlonaꝝ/musicũ ꝛ instrumẽtũ ei⁹ oratoꝛes ꝓponunt. sed plures q; duo

vsq; ad infinitū in vtraq; facultate regulariter ꝓcedūt. Itē dimissis multis diuisiōibꝫ sanctus Grego. tradidit eccl'ie octo modulatiões principales. de q̄bꝫ musica gregoriana denoīaī: quas nos octo tonos dicim⁹: p quos omnes artis musice disciplinā siue cāticū ecclīasticū modificamus. Et si q̄s vltra repīt ꝺr pegrin⁹. Et ista sunt octo fundamēta radicalīt fundata/ꝛ principalia differētialiter distincta. Ita in disciplina dimicādi sunt octo modulatiōis apparat⁹ ꝓncipales discretissimi diuersi. Et si q̄ sunt vltra illos dicunt pegrini/siue extraordinarij: ꝛ iam babꝫ facultatibꝫ isti octo reducunt ad quattuor fundamētales: ꝛ in vtraq; facultate modulationum forme diuidunt ꝛ subdiuidunt: ꝛ ad certū ꝛ indubitatū numerū: nō vltra iuxta traditiōis sue spēs normaꝫ. Et nūc vltimo ꝓut oīs ars p exercitiū recipit incremētū. vt dicit lex. ff. de leg. iij. l. seru⁹ legatus a matricibꝫ. De facultates nouit/ꝛ fortassis extremū cacumis tetigerūt arcē. Nam tūc in musica quondā monarche: vicz Johānes de muris/Philippus de vitriaco/Heinric⁹ de helene: ꝛ q̄dā alij cozundē coetanei Parisi⁹ pfidētes: in eadē disciplina pre cellēter: vt putabāt subtiliozes modulatiōis odas dulcissime in mūdo descripserūt: q̄ mō q̄dā modo vetustate ꝓsumpte diſparuerūt: ꝛ si q̄ cōparent tanq; despecte vilescētes reꝯciunt. Et alius mod⁹ exq̄sitōis amenissime a ꝯrio repīt induct⁹ q̄ ꝺr ꝯpūct⁹: qz p ipm a ꝯrio tenor in discātum vertēdo quasi modulū Greg. quōdā diligēter traditū videt dulcissimis fracturis cribratus: ꝛ in antiqua manuali practica qua p particulos digitoꝫ quondā oīs indubitāter cantādi registrabaī modulus ꝓnūc nō eiusdē reperīt statiōis locus cōgrue collocādus: sed extrozsum penitus ordinādus. Sic in disciplina dimicādi mod⁹ p veteres tradit⁹ q̄ naturaliter a dextrꝫ versus sinistrū radicaliter ꝓcessit. nūc in eodē ℈ pūcto/a sinistris ℣sus dextrū p ict⁹/tact⁹ ꝛ apparatus exq̄sitos/ꝛ pegrinos iuxta veteres rarissimos repīt nouit artificialīt cōpertus. Itē q̄ in ambabꝫ facultatibꝫ/dimissis fundamētis antiq̄ꝫ penit⁹ ꝓficere nō possum⁹: sed radicalīt ab ipsis modernas modulatiões q̄tūcūq; sagaces ꝓtelam⁹. Sed q̄ musica ante diluuiū per filiū Lamech adhuc Adā viuēte: vt Moyses testaī. Beñ. iij. sit inuēta nō dubitam⁹. Et q̄ ff sunus vicz Tubalchain fm mgr̄m in histoz. Res bellicas p artē ferrareā ꝓim⁹ ꝛ eodē tpe repert ꝛ artes ambe simul ab vno parēte: ꝛ ab vno exercitio sint introducte nō ambigim⁹. imo dū Tubalchain instra bellica fabzicauit Tubal frater ius⁹ sono metalloꝫ delectat⁹ ex pōderibus coꝫ ꝓportiões ꝓponēs: ꝛ cōsonātes coꝫ q̄ ex eis nascūt excogitauit. Et quō phēniter in sydeꝫ motu sit musica/modulatōe naturali dulcissima. Uide in somno Scipiōis: ꝛ i cōmēto Macrobij desup ostēsionē notissimo. Sed hanc disciplinā dimicādi radicalīt: ꝛ p̄sertim illā quā ℈pūctū noiauim⁹: ita ꝓut puto nouerꝫ exozta. Legim⁹ Judi. iij. q̄ post mozte Josue iudicauit ppl'm Othoniel/cui⁹ tpe erat Aioth dict⁹ saluatoz ppli isrl: qz vir erat bellicios⁹: ꝛ terribilīt a cunctis tentus ꝛ reputatus. Et rō erat: qz vtraq; manu p dextera dimicās vtebaī: vñ fortioz ꝛ cunctis horribilioz. Et hec est radix istius vltime diſcipline q̄ ℈pūctus ꝺr. qz nō est aliud nisi ℈ mozē solutū a sinistris versus dextrū dimicare: ꝛ sinistrā ℈ naturalē ꝓsuetudis inductionem dextris meatibꝫ ꝛ motibꝫ applicare. Uñ p hoc aduersoz decipīt/dū alīunde q̄s naturalis vsus nouerat ictus inculcaī. Itē legīt Judi. xx. q̄ erāt viri septingēti habitatozes Gabaa fortissimi. Et ratio qz sinistra vt dextra ꝓliātes vti videbaīt. Et parcas vt precoz de hac bellozū preliozū/pugnarū/ꝛ dimicatōis ad nobiles ꝓprie pertinentiū materia taliī q̄liter introducta.

Kustinus Sum inq̄etissim⁹ imo fastiose fatigatōis tedio: ꝛ de his p̄sertim q̄ ad rē nō p tinent inculcatiōe cōuolut⁹. Sed qz multa de bellis. iudicio tuo narrasti: specialia/generaliter aliqua de bel lo dicēdi nō sunt ꝓtermittēda. **Nobilis** Et q̄s sufficiēs tibi videt ad hmōi pficienda Nō ego: sed si placuerit lucanū ꝺ punico bello. Et insup si volueris exq̄sitā videre multozūq; gl'iosā celebrē queq; doctrinā Suetonēsem de bello romano: ne cnō Troyanoꝫ legere nō dedigneris histoziā: in q̄ reperies inter cetera q̄ Agamenon rex ꝛ cāpiductoz omniū regū ꝛ principū grecoꝫ vrbem Troyanozū secundario debellare volentiū: ꝛ ad nutū suū in dicto silētio armatozū ad cētū milia glomerose ꝓpe Troyā ꝓgregatoꝫ q̄s his allocut⁹ est verbis. Amici scitis q̄ vniuerse mūdi partes nre potētie ꝛ fortitudinis p̄dicāt magnitudinē ꝓpēdētes: q̄ grata sibi ꝛ accepta dijs immortalibꝫ est illa potētia q̄ supbia caret: ꝛ elatiōis criminose vicia nō cognouit. Notū est oīb⁹ quāta mala his vicijs p uenere supbis. Unde in p̄senti nob ī imīnētis obsidionis negocio timem⁹: vt sola rectitudis ꝛ iusticie linea nra p̄fulgeāt facta. Scitis troyanos hāc ciuitatē potētē/potēter vndiq; munitā. ꝛ p bos q̄ ad nos vires suas duplicasse. Insup notate q̄ magna ꝺr p̄rogatiua p̄ualere: q̄ ī suo

hospitio inter suos cognitos ⁊ amicos: vel in sua ꝓuincia se defendit. Nõne cognit suo ꝗescit in nido: licz sit ipsa viribꝫ debilior falcone: quõ diris impugnat ictibꝫ/ne capiat ab ipso/ꝙ semꝑ vulnerat⁹ ⁊ vict⁹ abibit. Sane ḡ int nos nõ ꝓba ꝓpono: vt dubitabile nob sit Troyanos nos nõ posse ꝓfundere: ⁊ vbẽ eoꝝ quãtũcũqꝫ fortẽ nõ posse destruere. ⁊ oẽs Troyanos finali exitio ꝓsumare. sed qꝫ laude mꝫta merebimur cõmẽdari: si oĩa ꝙ sum⁹ de ℔ negocio facturi discretõe ductrice victoriaqꝫ supbia moliamur. hec ille. Et hec nõ tibi aut rustico ꝓtubernio: sꝫ ꝓtubernũ plebeoꝝ rectoribꝫ: ℔ est nobiliũ cetibꝫ/bella ducẽtibꝫ cõmẽdã enarrari. ꝓim⁹ aũt in tulit bella: put dicit Jsiõ. ethi. xviij. c. j. Nin⁹ assyriorũ rex. ipse eñ finibꝫ suis nequaqꝫ ꝓtetus humane societatis fedus irrũpẽs/exercit⁹ ducere/aliena vastare/liberos ꝓpꝫos aut trucidare aut subiẽcere cepit vniuersam Asiã vsqꝫ ad libie fines/noua seruitute ꝑdomuit. hinc etiã studuit orbis in mutuo sanguine alterna cede crassare. Quattuor aũt agunt in bello: vicz pugna fuga/victoria ⁊ pax/⁊ pacis vocabulum videt a pacto sumptũ. Hec ille.

Rusticus Contẽtor de ꝑmissis. sed dic qꝙ sũt nobilitatis arma: vicz bellica: ꝙ veteribus ⁊ modernis videbant plꝰs ⁊ pugnis oportuna. Nã scis qꝫ tibi. s. c. ij. notat enarrari rect sit⁹ rusticoꝝ ⁊ ruraliũ arma: ⁊ qꝫ gl'iosa iuxta legũ ipialiũ traditões tenẽt ũmunitatꝫ ꝓulegia.

Nobilis Et qꝫ reqris quasi cõpũgor ad petita fauere vt reddã vices. alꝫs huius finẽ putassem materie cõpetẽter elucere. Scias Aristot. in lib. de principũ regimine. c. penul. armoꝝ offensiõis ⁊ defensionis genera diuersa cõscripsisse. et aliꝙ de hmõi. ꝙ. Bach. c. vj. sil'iter enumerata fuisse. Sed Justinian⁹ impator in auct. de armis. coll'. vj. §. pe. ⁊ etiã ibidem in glo. ꝓcernit curialit aliqua specifice esse. sed vberi⁹ ⁊ magis clare Jsiõ. ethi. xviij. videt ꝓcessisse. Et si tãtoꝝ viroꝝ sagacitas. imo magnanimitas poterat in talibꝫ occupari. ⁊ ego per ipsos collecta disparsim nõ dedignor diligẽter ꝓbinãdi delectãter imitare. vt ecce. Nã primũ vt sint signa/ꝙ nos dicim⁹ paneria/siue vexilla/diuersis coloribꝫ aut imaginibꝫ ꝑlata ꝓ militarem ꝓsuetudinẽ: per ꝙ exercit⁹ sequelã agnoscat: put. s. dixim⁹. c. primo. de armis ⁊ armoꝝ vsu. Hinc tube/buccine/neomenia. Hinc gladi⁹/capulus/mucro/macera/framea/spata/semispata/biceps/anceps ⁊ ensis. Hinc macera/splendena/romphea/pugio/celidonicus/sica: securis ⁊ Besa. Hinc basta/bastile/spatus/cõtus/trudes/amentũ/venabula/lancea/claua/caceia/galliciteli/fallarica/pila. Hinc telũ/cuspis/scaptus/cifraciliũ/funda/balista/sagitta/machina/mango/bombarda/pharetra/corticicolu⁹/arc⁹. Hinc vagina/dolones/oꝝ ronchee/iaculũ/missilis/spiculũ/catha/bulta/tribaccus/cratis/glandes/manipuli/scorpio quadrupes/arietes/plutei/musculi/cattus. Hinc clipe⁹/vmbo/fornix/antile/pelta/scetra/parma/scutũ/egides/ancia/testudo. Hinc thoraꝛ/serzena/lorica/loraꝛ/squama/cassis/galea/galerus/apex/crista/con⁹/croace/cortus/monocapia/pectoralia/pleta/colũbarica/cornicia/tentoriũ ⁊ phala. Et licz aliqua de ꝑmissis tibi videant multũ synonima/seu eq̃uoca. tñ iuxta Ciceronẽ/Jsidez ⁊ Papiã sunt diuersa ꝓsideratiõe suis significatiõibꝫ originali derivatione differẽtialit multa discussiõe distincta: put hec ⁊ alia ꝑ auctoꝝ iam dictoꝝ poteris videre volumina: ꝙ sil'iter ꝓscribẽdo brevitatis causa: licz pulchra duxim⁹ dimittẽda. Legit etiam Judi. viij. c. Qꝝ Sysara dux exercit⁹ ꝯ Barach cõgregauerit nõgẽtus falcatos curr⁹: ⁊ Lananei vsi sũt curribꝫ ferreis ꝯ filios isrl'. Josue. xvij. Et philistijm ꝓgregati ꝯ filios isrl' habuerunt. xxx. milia curruũ. Quos apud nos bellatoꝝ nõ tenet vsus. Sunt insuꝑ apud Bohemorum gentes quadrige ferramẽtis offensiuis armate: ⁊ dũ refert cõcathenãde ⁊ versus hostes/ tanꝯ castroꝝ muri seu menia mirabil'r hostiles insultus sufferẽtes: ⁊ ingenti defensiõis munimine ꝓpollẽtes: qbꝫ Bohemi in diebꝫ nr̃is vsi fuerãt ꝯ fideles. ⁊ forte tales fuerũt/de qbꝫ legit ij. Paral'. viij. Quia Salomõ fecit vrbes quadrigaꝝ: sed ꝑ cũctis iã scriptis vnũ op⁹ est omniũ phoꝝ post mũdi creationẽ scrutinio latẽs/admiratione dignissimũ/bello bellicosissimũ/hostili periculosilissimũ/ꝓlio cõissimũ/pugna inuictissimũ/veteribꝫ bellatoribꝫ ignotũ/antiqꝫ pliãtibꝫ/bello pugnantibꝫ insitum. ⁊ sapiẽtissimis belloꝝ ducibꝫ penitus incognitũ. Et igit nec greca/nec latina/nec hebraica voce repit descriptũ. vt dicã ꝓrie cũ lege. qꝫ plura sunt negocia qꝫ vocabula. ff. de ꝑscri. ver. l. natura: imo tpe quo positores vocabuloꝝ floruerũt. nõdũ hoc negociationis exercitiũ fuerat ꝓsuetudinis vel artis cõmertio cõpertũ. Ficiũ est autẽ sibi nomẽ vicz: pixis: qꝫ quẽadmodũ pixis medici bene clausa: dũ apit emittit sonũ: vel quẽadmodũ huiusmodi pixis rotũda lõga ⁊ ꝓcaua. hec est qdã dispositõis negociũ: nec hodie sibi poterim⁹ dare rite significatiõis vocabulũ. sed fictũ ⁊ accõmodatũ: ⁊ de ei⁹ inuẽtõe legim⁹. qꝫ qdã Ber

tholdus niger alchiamista subtilis cōiter nūcupat⁹/ptēdēs Mercuriū: quē nos dicim⁹ argē tuz viuū coagulare ꝛ incorporare ac mortificare/ꝛ mallabilē/tractabilē ꝛ ducibilē: adinstar argenti puri firmiter ꝓducere. Sed q⁹ spūs est ꝛ inimicus igni: quē ꝑ ipm persecutus aufugit: ꝛ euanescere ꝑ fumū solet a facie ignis. quare ptēdebat ipm penit⁹ mortificare: ꝛ in massaz immobilē reducere. vñ primū mercuriū visui viuētis basiliscī q̄ cūcta viuēta visu primit. Et dicit Jsiō. ethi. xij. c. iij. curiose ꝓposuit. Qui ꝑ ħ defecit ꝛ mercuriū necare nequit. Vñ cōmot⁹ Berth. ꝓdict⁹: ꝛ basiliscū cū habitaculo suo i pulueres igne cremauit. De q̄ primū ꝓuerbiū ꝓmeauit vulgo nr̄o: vicz vnkenbrenner. put alchimiste ꝑ alamaniā ꝓstituti cōiter sunt nūcupati. Cōsequēter ꝓsideras Berth. ꝓdict⁹ ingenio phīco q̄ naturaliter ōnia ōnēs apposita se nō patiuntur: vt le. ꝛ no. de pe. di. j. §. cū ergo. ꝛ xxxij. q. j. cū renūciaſſ. viij. q. j. sciēdū. cū ꝓcor. Et ita ꝑ pendens frigidū ꝛ calidū in extremis sūmū fore ōnū: vt apparet ꝑ stridorē ꝛ frangorū: dū aqs frigidissimis applicaſ candēs: aut calidissima ferramēti massa. vñ nō dubitās ignē fore calorz apicē: ꝛ sulphuris manerie ꝓe ceteris creaturaz ignis capacē: hinc salpetrā frigiditatis sūme gradū tenētē. vnde mercuriū cū sulphure: salpetraq̄ firmit in olla enea supi⁹ obstructa: cōstipataq̄ ꝓiūxit: ꝛ ignib⁹ vehemētissimis applicauit. Et dū sulphur incēderet ab intra cōtrariū cū ōrio manere nō potuit: sed vas ereū ꝓfregit. Vñ vidēs hec Berth. ꝓdict⁹. Hinc fortiora de mū q̄ fortissima vasa metallina: ferramētisq̄ strictissimis ꝓflicta cōprobauit: ꝛ nullū tāti roboris firmari poterat: vt tātā vim sustinere valuerit: imo disrupit: ꝛ sua violētia repagulū ꝑ parietes fortissimas cū frāgoris impetuosa ꝓcussiōis: ꝛ terribilis collisiōis coruscatiōe trāsiuit Videns hec Berth. ꝓdict⁹: sua sagacitate vasa q̄ nūc pixides impropꝛie vocam⁹: casualiter ꝓuenientia cūctis stupentib⁹ artificialiter dilatauit: ꝛ artē hmōi sagacitas ꝑ dies in dies subtilizando ꝓtinuauit: ꝛ expiēter vides: q̄ ħ bellicosum negociatōis exercitiū excedit oīa veterū instſa bellatoꝛ: ꝛ infra spaciū ducētoꝛ elicit ꝑ scripturas annoꝛ primit⁹ cōpertū. An autē ars alchamie sic exercitādo licita. vide Jo. an. in addi. Spe. de cri. fal. sup rubro. Et de hmōi alchimistis vide laureatū poetā de remediis lib. v. c. xj. Ex eo aūt q̄ dixim⁹ ōria simul manere nō posse. Puto ꝑ ħ rusticoꝛ fidē firmādā existere Nā dū corpus excōicati hois: aut sibi mortē inferētis: aut alis maledicti: bñdicte terre: vicz cimiterio: sacrateq̄ sepulture traditi: cōtraria vicz sctīm ꝛ maledictū: imo maledictissimū simul ꝓmanere natura nō patit. Et ꝑ hui⁹ incōpatibilis cōiunctionis ꝑū ꝓglutinationē: aer cōmouet: ꝛ tēpestatis intēperies ꝓuocat. Vñ rustici cadē fide firmati hmōi corp⁹ maledictū de bñdicta terra frequēter effodiūt: ꝛ ꝑ ħ vtputāt aeris tranquillitatē reducūt. Sed arg. ꝺ. xxxij. q. j. Nō est culpand⁹ vbi no. q̄ bonū additū malo facit ipm bonū. Sed dū nimis abūdat vnū obfuscat aliud: vt mai⁹ lumē minus: ꝛ nimia aq̄ optimum vinū: vel vnū in spūalibus intelligit ꝛ aliud in corporalib⁹. sed hec nihil ad nos sed intentum nostrū ꝓsequamur. Et sic de belloꝝ ꝛ bellatoꝛū materia te peto fore ꝓtētū.

De nobilium modernorum abusiōibus. Capitulum. xxxj. Aut Rusticus.

Fastidiosa numerū afficioꝛ materia: ꝛ crudissima freq̄nter hucusq̄ perturbabat vētoſoꝝ turbinis inutiliū q̄ ꝓboꝝ maceria. Maceria q̄dē mur⁹ est ſm Jsiō. siccis lapidib⁹ siue cemētoꝝ humiditatisq̄ pinguedine ꝓfect⁹/ plationū tuaruz ſtrues macerrima/ sine sacrarū scripturarū dulcedinis ꝓcedūt munimiē ꝛ si quodā diuino videris vti dictamine inanitū gl'ia quā Paulus loquēdo detestaſ ingit eleuaris in mēte: vt adulterando ꝓbū dei: nō sicut ex deo coram deo in xp̄o loquaris ex sinceritate. vt. ij. ad Corin. iij. Adulterari nāq̄ vidēſ ꝓbū dei ſm Bre. moraſ. xxij. c. xv. Aut aliter sentire de illo q̄ est: aut ex eo non spūales fructus: sed adulterinos fetus q̄rere laudis humane Sed ex sinceritate ꝓ loq̄ est. Nil in eloq̄o extra q̄ oporteat acq̄rere. Hec ille. Et insup qđ deteri⁹ est. Sepe gl'iaris in simplicis mee rusticitatē detestatiōe garrulando quoq̄ vocē exaltas: in magnalia ꝛ magniloqu⁹ ꝓcedis in quadā ptēse nobilitatis iactantia. Et si premis ima repēdis: vertenſ in luctū: cithara in vocē flētū organa tua. Job. xxx. Constat tibi q̄ dicit Salomō q̄ figul⁹ mollē terrā pmēs fingit ad vsum nostr̄ de eodem luto vasa honoris ꝛ turpitudinis. Sap. xiij. Nunq̄d gl'iabiſ serra ꝺ eū q̄ serrat in ea. Aut nūquid exaltabiſ securis ꝺ eū q̄ secat in ea. Isa. x. ꝛ. xxij. q. v. §. fi. Tu ex massa scripturarū cōpegisti videlicet hominē nobilē, put placuit in oculis tuis: ꝛ maxime per legū ꝛ canonū recuruationes

contra naturā ſignificatiōis verboꝝ cancellatas: ⁊ poeticoꝝ figmentoꝝ fricationes al'as inua-
num in hoc acerno laborasſes: ⁊ ſic ſerza ⁊ ſecuri curialiū ſermonū qui nō inducūt obligatio-
nem ſeu firmitatē in iure. vt no. de Inſti. cū veniſſent. multis ſignoꝝ ꝓdigꝫs decorasti ficta no
bilitatis claritatē. ſed humillime ruſticitatꝫ hūanitati. vt qui canē vult occidere q̄ſuiſti cauſaꝫ
et impoſuiſti ſibi rabiem. vt no. ꝯ. q. j. notum. ⁊ tam arrogant' tibi q̄ſ tanq̄ maieſtatꝫ officiū dei
ſurripiendo diceres. Faciam⁹ hominē ad imaginē nr̄am. vt Beñ. c. j. ⁊ vt talis talit' ꝓſumares
multas ⁊ inutiles ad rem mūme faciētes: ⁊ extra materiā vagantes. diuerſaꝝ apocrifarū ⁊ p te
ꝓfectoꝝ ꝓduxiſti ſcripturarū allegatiōes. ⁊ ꝫ pure ꝓtra tuoꝝ canonū determinatiōes. put le.
et no. diſ. xxiij. tales. in glo. j. ⁊ q̄ tam pompoſe in p̄ſentꝫ tue collatiōis exordio p̄miſiſti. immo
q̄ſi p̄miſiſti maḡlia factur⁹ mihi multū humiliato. ⁊ quā laute ꝓfeceꝛꝫ nūc ꝓſtat expient' infor
mato. ⁊ ꝓterea occurrit mihi quedā fabl'a: quā quidē exim⁹ ſacre theologie ꝓfeſſoꝛ in die ſctō
rum Symonis ⁊ Jude. de anno dñi. M. cccc. xxxv. ꝓtulit in collatiōe quadā ad p̄ſidētes in
cōſilio Baſilieñ. de magna pompa rep̄hendens inq̄t. Mons quidā ingens ⁊ alt⁹. ⁊ vt aſſeru
it impḡnatiōis onere grauat⁹ parturiēdo dolebat. vnde rugitus/mugit⁹/⁊ eiulatus/horribi-
les p̄ ſtupoꝛe doloꝛis imminētis emittebat. ⁊ ois natio vicina. ⁊ cetus vicinoꝝ vicin⁹ ꝓdolenē
audiebat. ⁊ poſtq̄ multaꝝ multitudo gentiū tam horribil' clamoꝛis occaſione cōfluxerat. p̄ſpi
ciens a lōge cū tremoꝛe. quot ⁊ q̄ntos mōtes nouellos. mons antiqu⁹ gturiendo ꝓduceret. ⁊ q̄
ꝓductos demū ſine totius terre ꝑiculo ⁊ habitantiū in ea collocaret. ⁊ dū talia tantoꝝ ꝑploꝛuꝫ
tumoꝛoſa turba ꝓſultatiōe ꝓuida accuratī tractaret. ⁊ ingentis part⁹ eductionē mirabil' expe
ctaret. ecce mons tant⁹. tanta fatigatiōe in multoꝝ occupationē cōmot⁹ ſe apparuit. ⁊ de viſce-
ribus ventris ſui vnū murē modicū pepit. ⁊ ſic ois importunitatis infeſtatio clamoꝛis ſilētio
firmo ceſſauit. ⁊ indignat⁹ eſt oīm indigenaꝝ cohoꝛs cōtra tante magnitudis montē. eo q̄ tot
clamoꝛoſis inſultatiōib⁹ in oīm gentiū ammiratiōnē tā vilis ⁊ modic⁹ inaniter ꝓceſſerit ꝓtus
et hanc fabulā de ꝓcilio Baſilieñ. locut⁹ eſt doctoꝛ p̄dict⁹ ꝓſequent' auiſatur⁹. ne clamoꝛoſi cō-
cilij p̄incipiū ſilenti fine ꝓcedat oſtenſur⁹. ſic tu ſiꝛ de nobilitatꝫ collatiōe pompoſa cōpabis
fructū ꝓducturꝰ. ⁊ finalit' artificē oſtēdit opus. vt in auē. de mona. §. hīc cogitandum. coll'. j.

Nobilis Patere legē quā ipſe tuleris dicit ſapientꝫ auctoꝛitas. de cōſti. cū oēs. cū ꝓcoꝛ.
et multoꝝ inutiliū verboꝝ ꝓte notant' coꝛreptoꝝ ꝓpendat' qualitas. ⁊ pari
morbo laboꝛas. ⁊ rogo q̄ facere vis fac citius. ⁊ finē diligent' diſponas. **Ruſticus** Oꝛ bene. talē igit' expeditiōis m'ta q̄dez
expientia radiantis traditionē diligent'
aſſumas q̄liter ſup̄ p̄ſerti. c. viij. ex ꝓpria pharetra agilitas tua ꝓduxerit ſagacitas. ita vicz. q̄
ante diluuiū ꝑ duo milia ānoꝝ ⁊ vltra ſub rurali ſtatu ſteterit hoim cunctoꝝ equalitas. ⁊ tm̄. vt
le. Beñ. iij. ℞ euo vnius homicidij rea fuit ois vniuerſitas. ⁊ licet mḡr in hiſtoꝛ. poſt Joſephū
dicat. q̄ poſtq̄ Cham occiderat frēꝫ ſuū ipſe caſualit' fuerit occiſ⁹ ꝑ Lamech cecū ⁊ bigamū
q̄ irat⁹ ſup iuuenē qui dirigebat eū ⁊ ſagittā ſuā cum arcu ad mortē ſiꝛ ꝓberauit eū. Item ōt
idem mḡr ibidē. q̄ Cham vbē ꝓdidit ⁊ rapinis ⁊ violētia opes ꝓgregans ſuos ad latrocinia
inuitabat. ſed iuxta vez̄ textū nec ꝓtūc dñabat' p̄ſumpte nobilitatꝫ ꝓteruitas. ⁊ igit' ſincere cū-
cta ꝑ mundū pacis ⁊ ꝓcoꝛdie floꝛebat tranq̄llitas. ſed exquo poſt diluuiū. put fateꝛꝫ p̄tenſe no-
bilitatꝫ pōpa regnare cepit. belloꝝ p̄lioꝝ litiū guerrarū ꝓtentionū pugnaꝝ q̄ꝫ ꝓtinuatio ſeuit. ⁊
ois zizanie maledictio patent' ſuccreuit. ⁊ q̄t cedes/ſtrages/⁊ excidia poſteri⁹ ⁊ nō alit' niſi ꝑ no
biliū tenoꝛē ꝓpeſſa fuerit hūanitas nulli⁹ ſufficit ſupputādo facultas. etiā ſi ſolūmō legerꝫ alīꝫ
dimiſſis troianoꝝ. imo grecoꝝ ⁊ latioꝝ hiſtoꝛias. ſcis iſup. q̄ p̄ſumit' ex p̄ñti circa p̄terita. xxiij
q. ij. cū ꝑ bellicā. ⁊ ex p̄ñti circa futura. l. di. ſiq̄s. diacon⁹ circa fi. vñ poſtq̄ tibi nobiliū ⁊ milita
riū ꝓditiōes. p̄nūc i alamania degentiū declarādo. p̄ſumendū eſt q̄les fuer't ⁊ erūt futuro. cū
ois etas p̄na ſit ⁊ fuerit ad malū. vt. xij. q. j. ois etas. Scis igit' q̄ modnoꝝ nobiliū vicia deca
logo tāq̄ decē p̄ceptoꝝ modulatiōis accidētia ꝓſiſtūt in nūero. q̄b⁹ videt' obſcurari ꝑ ſingl'os
dies ſui p̄ſumpti generoſi ſanguis ſt q̄ fuerit vel eſt generatio pōpoſa. q̄ quidē vicia cōmenta-
toꝛ Cathonis diligent' annūerat in ſui volumis exordio. Primo cm̄ in q̄t. q̄ limites cernūtur
excedere ſectātes vitioſa. Scōo obicē catholice impediunt eccl'ie linq̄ntes p̄cioſa. Tercio poſt-
ponētes celicū p̄ceptū q̄ dominicū ſpernunt genitoꝛes. Quarto plerūq̄ diuia vſurpant ⁊ cle
ricos occupant ſunt hoꝛū deuaſtoꝛes. Quinto hoꝛrēda iam impietas meiſq̄ crudelitas cle-
mentia oꝛbauit. Sexto mulcens heu blanditia bona ſpernens regia ꝓceres ꝓſtrauit. Septi-
mo penitus cōdonata ceſſus ⁊ poſſeſſa lōgius vtunt' abuſiue. Octauo coꝛrūpunt vite regulā

colunt in temperantiã plurime cunctiue. Nono guerras mouent rabidas deuastantes patrias simul desidentes Decimo inanem zelant gliam. p gl'ia sumunt scoriam dement' eligẽtes. z hec dilatando siue declarãdo multo sermone necnõ indigerent ruminatiõe. sed tu cribrabis z vide bis. q singula nõ carent misterio verba/moderno statui/ptensorũ nobilitatis titulo signatoꝝ signãter applicanda. z p ipsis vtamur antiquorũ puerbio. qõ de molitorũ molendinis institẽtum emanauit cõtubernio/vicz/q iunior in ipso sit melior. vt loq̃mur impprie. sed potius minoris improbitatis repitur in cõis furti vitio. sic iunior nobilis ꝓpter ãnoꝝ teneritatẽ. put iunior lupus minoris rapine ceterisqꝫ malitie maculis cõcernit inuolutus. z cõsequenter q̃nto senior tanto magis in ipso crescunt lupinoꝝ actuũ violentarũ manuũ crudelitatis z seueritat' insultus. vt ꝓpie dicam⁹ quãto senior tanto peior. quãto peior tanto nobilior. Nam vt. s. dictum est. c. xj. inter spũs malos. lucifer peior. z ꝓterea rex z nobilior. z put Jacob patriarcha moriturus valedixit Beniamin filio suo iuniori. eris inquit lupus rapax mane comedes predam. z vespe diuidis spolia. Gen. xlix. Hoc vobis nobilib⁹ erit in testamẽtũ sempiternũ. z put sup. c. vj. recitat'. q Salustius dum ꝓpie cuiusdaz tiranni nobilis modico moꝛes pstrinxerat sermone tali ptulit moderamine Lucius catellina nobili genere nat⁹ fuit. magna vi z animi et corporis. sed ingenio prauo maloq̃. huic ab adolescẽtia bella intestina cedes rapine discordia ciuilis grata fuere. ibiqꝫ iuuentutẽ suam exercuit corpus patiens inedie algoris vigilie supra qõ cuiq̃ credibile est anim⁹. audax. subdolus. varius cuiuslibet rei simulator: ac dissimulator alieni appetens sui pfusus ardens in cupiditatib⁹ satis eloquentie pax scie. vastus animus immoderata incredibilia nimis alta semp cupiebat. Hec ille. Unde magna cõsideratione saltem mihi possibili huius tiranni cõditiones punctati pcunctim aut diuisim preter sis nobilib⁹ pusillis cum maioꝛib⁹. hoc est cũctis nobilib⁹ z nobiliũ pncipib⁹ ꝓportionabilit' hincinde decreui describẽdas. vnde multũ notant de his scribit Hugo cardinalis ad Heinricũ impatorẽ in libro de exhortatiõe pncipũ. c. xlj. de oppressoꝛib⁹ paupeꝝ sic inq̃ens int' cetera apõ chr̃ianos non q̃ patit'. sed q̃ facit ptumeliã miser est. in futuro nãqꝫ iudicio pturbandi z puniendi erunt a chr̃o. qui hic angustiauerũt egenos. z in fine oĩes qui vitam fidelium psequũtur/calent/ z si tiunt/quia agẽdo crudelia ferociores fiũt. z impietatis sue meritis cecati eo ambiũt grauiora facere. sed in finẽ retribuet dñs in hostes eoꝝ vindictã z paupeꝝ suorum miserebit'. Hec ille. Et intantũ q ꝓpter miseriã inopũ z clamorẽ paupeꝝ nũc exurgam dicit dñs ad retribuendum retributionẽ superbis. z taliter desiderium paupeꝝ exaudiuit dñs. z desideria cordis eoꝝ audiuit auris sua cum p nimia crudelitatis z seueritatis potẽtia potentũ impotẽtes impotẽtiores facti clamare nõ valeant. Unde iuxta Greg. moral'. li. xxij. c. xvij. Desiderio clamãtes tacent z cum ore conticescent tacentes clamãtes. ergo intus est in desiderio clamor secret⁹ qui ad humanas aures non puenit. z tñ aures cõditoꝛis replet. de quib⁹ paupeꝝ oppressoꝛib⁹ vide Jsiõ. de summo bono. lib. iij. c. lvj. z sequẽti lacrimabili pfa. lamentabilit' scribens clarius. vnde hic intelligi volum⁹ paupes/inopes/ z egenos oppressos. tam nobiles q̃ ignobiles. p pncipes aut tirannos singlares: aut plures cõiunctim/que trynanidis obgarchya. hoc est pncipatus/ tirannosius paucorũ vel democracia q̃ vocatur tirãnidis pl'i magni. de quib⁹ sup dixisti. c. xiij. ꝑ. quot autẽ modis. et hee sunt vniuersitates ciuitatũ/villarum/ vicoꝛum/vallium/aut mõtium/ inique dominantiũ. Et notanter dixi de paupibus nobilibus quos alijs paupibus plebeis noui pauperioꝛes: z quanto nobilior presbus egestate deget/ tanto plus videtur egenior iuxta Boetium libro. de pso. ij. prosa. iij. qui dicit. Inter oĩes aduersitates fortune infelicissimũ genus infortunij est fuisse felicem. quia presupponit nobiles fuisse felices/ hoc est habũdantes Unde puto siquis felicissimus fuit Dum fortũa perit declinus altioꝛ erit. vnde de pauptatis nobilib⁹ similiter z diuitib⁹. si sine vicio suo destruũtur leges z canones ipsis cõpatiuntur. put le. z no. lxxxvij. dist. nõ satis. Nõ obstante q dicit Arist. ad Alexandrum magnũ Caue z precaue ab homĩe infortunato z diminuto. in aliquo mẽbrorum. sicut tibi cauẽdum est ab inimico. vt patz in libro suo de regimine pncipũ. c. lxij. Nam puto. q infortunato sit ꝓpatiendum non tñ familiarit' nimiũ puersandũ. z q ꝫ nõ sit ꝓtra Aristotel' intentiõis nutũ. Porro ꝓtra tã iniq̃s nobiles Greg. scribit in Pastoꝛ. c. xxxix. in fi. sic inq̃ens. Plerũqꝫ aũt cin⁹ raptoꝛũ auari cia corrigit'. si in ꝑbis ãmonent' q̃s fugitiua sic pl'sens vita mõstrat'. si eoꝝ ad medũ mẽoria deducat' q z ditari i ꝫ mũdo diu rapinis conati fũt. Attñ in adept' diuitijs diu manere nequnt. q̃b⁹ festiã moꝛs repẽte z sil'abstulit q̃cq̃d eoꝝ neq̃tia. nec sil' necrepẽte ꝫ eis succedit ꝓgrediuit

Capitulum

Si vtiq; hic rapta relinquūt:sed secū ad iudiciū causas rapine deferre nō postponūt. Unde ꝓphe dixit Aug⁹.in epla ad comitē. Cōtra vos nobiles paupeꝛ oppssoꝛes:omne gen⁹ humanum cū scriptura diuina cōmēdat pauperē ꝛ pupillū oipotēti deo:dicēs. Tibi derelict⁹ est pauper pupillo:tu eris adiutoꝛ:cōtere brachiū pctōris ꝛ maligni:assit dns noster Jesus christus pius ꝛ misericoꝛs:q̄ aliquā miscōiam huic pupillo ꝛ pauperi exhibebat. Hec ille. Ecce hos nobilitas offendere nō metuit:q̄s tanta diligētia vltioni diuini recōmēdatos agnouit. Unde idē Aug⁹ in quodā sermone sup illo Matē.xxv. Esuriui ꝛ nō dedistis mihi māducare ꝛc. Ite in ignē eternū ꝛc. In hac sentētia dñi possum⁹ euidēter agnoscere:qua pena dānādi sunt illi qui male agūt qū illi in ignē mittunt:q̄ bona nō faciūt.si ergo cū diabolo dānant q̄ pauperib⁹ non dedit panē suū:vbi dānandus est q̄ tulit alienū.si in ignē mittit q̄ nudū nō vestiuit: vbi putas mittēdus est q̄ vestitū expoliauit. Si in infernū mittit q̄ peregrinū nō suscepit in domū suā: vbi putas mittēdus est vel dānādus q̄ tulit domū alienā. Hec ille.ac si diceret. Que pena erit tibi raptoꝛi. Et put vos nobiles est q̄ excellit penā ignis ifernal:vtiq; illa erit amaritudo amarissi-

Nobilis

ma. Credo nobiles alios:sed nō oēs hmōi Tyrānoꝛ moꝛes frequēter exercentes. sunt tū plebeoꝛū ꝓplariū:ꝛ etiā rusticanoꝛ vniuersitates.de q̄bus sup dixisti:imo pleroscq; de clero iuxta sui stat⁹ ꝓportiōes terribiliores. ꝛ vtiq; si possent execrabiliores act⁹ ꝓtinuo frequētantes.

Rusticus

Dico tibi si vniuersitates /aut vniuersitatū singularium potētia:dei timoꝛe postposito repiunt silia ꝑpetrātes. Isq̄ disponūt potētes de sede:potētes potēter toꝛmenta pati disponit impatiētes. Sed de clero nota ꝓbū qđ scribit in ꝛcilio Tolitano.xcj.q.ij. Et si illi q̄ nlla ex reb⁹ suis paupib⁹ xpi distribuūt eterni iudicis voce ꝛdēnabunt in futuro:quāto magis hi q̄ auferūt paupib⁹:qđ nō dederūt. Et hec reducit ad epos ꝛ clericos in hūc modū vicz. Quapropt epi ꝛ alij clerici q̄ nihil ex suo ꝓprio ecclie xpi cōpelauerūt.hāc diuinā sentētiā metuāt:ꝛ liberos ex famulis ecclie ad condemnationē suā facere nō psumūt. Impiū est em vt q̄ res suas ecclie xpi nō cōtulit /dānū infert:ꝛ ius ecclie alienare ꝛtētat ꝛc.. Hec ibi. Quia bona ecclia saltē q̄ clericis supsunt pauperes sunt.xvj.q.j.qm̄ q̄cq;.xij.q.vij.qđ autē.ꝛ.q.vij.cōuenioꝛ.circa princ. Et ideo pauperū sunt: qꝛ tpe necessitatis/ipsis cōicanda sunt.xlvij.dis.sicut hi.xij.q.j.c.ij.de quo multa scripsi in q̄dā tractatulo ꝟ validos mēdicātes:vicz loibardos ꝛ begbardos nug cōpilato. Sed hec nihil ad ꝓpositū nr̄m.sed parcas si forte tāgebā p̄ clericū tibi nepotē:vl fratruelē:aut aliū sanguīe tibi ꝓiūctū.nam vos nobiles filioꝛ numero grauati:partim nō ꝓpter iesum tm̄ reducitis volentes aut inuitos ad clericatū/aut monachatū:ꝛ sepe seclusis paupib⁹ ab ipsis surripitis pastū vob⁹ oportunū. Attū de his clericis ꝛ etiā nobilib⁹ siliter scribit Greg.in pastoꝛ.c.xliij. Postq̄ ānumerauit opa misericoꝛdie/hoib⁹ paupib⁹ non impēsa:iuxta xpi euāgelice veritatis dogmata dicēs. Hinc ergo colligēdū est quāta dānatiōe plectēdi sunt q̄ aliena rapiūt. si tāta aduersione feriūtur:q̄ sua indiscrete tenuerūt:ꝓpendāt eos q̄ obliget reatu res rapta/si tali subiicit pene nō tradita/ꝓpendāt qđ merek in iusticia illata:si tāta ꝓcussiōe digna est dignitas nō impēsa. Cū alie na rape intēdūt:audiāt quid scriptū est. Ue ei q̄ multiplicat nō sua vsq̄q̄ exagerat cōtra se dēsum lutū. Et hic ꝓphe tāgit clerū accumulantē de bonis ecclesie vltra q̄s sibi sit necessariū :ꝛ nō paupib⁹:nō ecclie:vñ recipit:sed alienis ab ecclia ꝛ successione tali/nō dignis in maledictionē aīe sue nisi fuerint paupes miserabilit derelinquit. Hūc ad ꝓpositū reuertamur. vt de nobilib⁹ p̄donib⁹ sinceri⁹ informemur. Nam ꝓphe nobiles tales sunt illi de q̄b⁹ dicit ꝓpha. Gladiū euaginauerūt:pctōres intēderūt arcū suū vt diripiāt pauperē vt trucidāt rectos coꝛde. Gladi⁹ coꝛ intret in coꝛda ipoꝛ:ꝛ arcus coꝛ ꝛfringat. ps̄.xxxvj. Et ipm ꝓsequere ad nostrū ꝓpositū vsq̄ in finem suū. Unde Grego.in moral.lib.xj.c.j. Qđ ergo predo iniuste appetijt hoc equissim⁹ iudex iuste fieri permisit. Et ille recipiet quod iniuste fecerat. Et iste grauius quādoq̄ feriat:p cuius nequissimā voluntatē/culpā omnipotens deus in alterū iuste vindicauit. Ille purgatur qui opꝛimitur:ꝛ in isto reatus augek:qui opꝛimit vt de profundo nequicie quādoq̄ ad penitentiā redeat:vel nō reuertēs tanto grauius eterna dānatione ferrat. Cum illo igit miseri coꝛditer agit vt peccatū finiat. Cum isto districte vt multiplicet nisi ad penitentiā recurrat. In illo mala purgāt dū vim sustinet. In isto cumulātur dū facit. Uñ dicit dns ꝑ ꝓphā Esa.xxx iij.in ꝑn. Ue q̄ ꝑdatis:nōne ꝛ ipe ꝑdaberis.ꝛ q̄ spnis.nōne ꝛ ipe sperneris cū cōsumaueris de predationē dānaberis. Cū fatigatus desieris cōtēnere cōtēneris. Hec ibi. Et quid ve dictum est.s̄.c.xx. vbi bene moueris. O q̄s experienter vidi hanc per predones in predonib⁹ nobilib⁹

ꝓphetiā verificari. Vñ sacra scriptura raptores hmōi q̄ꝫ abauctores dicunt silles lupo fingit: dū dr Sopho.iij. Judices ei⁹ lupi:qñq̄ leones ꝫ vrsi dicunt. vt Prouer.xxviij. Leo rugiēs ꝫ vrsus esuriēs ꝓncipes ipi⁹ sup ꝓlm pauperē. Vñ dñs puniet eos ꝑ maledictionē pupillorū: ꝫ viduarꝫ/spoliatorꝫ. vt Eccl.xxxv. Nō despicies ꝓces pupilli nec vidue. sed effundat loquelā gemit⁹. Nōne lachrime vidue ad maxillā descēdūt ꝫ exclamatio sup deducētē eas: ꝟ est sup eū q̄ cogit lachrymari. A maxilla em̄ ascēdūt vsq̄ ad celū. ꝫ de⁹ exauditor non delectabit in illis: immo irascit. Ecce q̄ꝫ mira machinatiōe inestimabili structura Nemroth turrim vt celos tangeret: diluuiū silliter euaderet/edificare ꝓsumpsit: ꝫ nō ꝓfecit. Ecce q̄ꝫ modica lachrymarū sagitta vidue celos penetrare nō desinit. Et ad ꝓpositū nr̄m scribit Luc.xviij. de vidua ꝫ iudice iniq̄: ꝫ in fine ꝯcludit. De⁹ aūt faciet vindictā electorꝫ suorꝫ ad se clamantiū die ac nocte. ꝫ pati entiā habebit in illis. Tenēdū est igit q̄ sic vox sanguis Abel occisi clamauit ad dñm de terra vsq̄ ad celos. vt Gen.iij. Nō exponit mgr̄ ibidē in histor.j. notoriū est qō tu Cayn fecisti: q̄r effusio sanguis ꝟ iudicat: nec eget accusatore: q̄r ineuidēti est. Et infert inde est qō ī eccl̄ia mos est: q̄ si nemo accuset ꝑ sanguis effusiōe: suspecti trahunt in causam: q̄r sanguis clamat: q̄ si ne gauerint indicio dei examinent: ꝟ est dicere. Dū int̄ plures vn⁹ homo fuerit occisus: ꝫ nescit q̄s sit re⁹ vocabunt oēs suspecti: ꝫ singulariť singuli tangūt occisi vuln⁹. Et dū verus occisor man⁹ apposuerit vulnus illico cruētare cōcipit. ꝫ sic iust⁹ iudex vindicte Abel: ꝫ hic vindex apparebit. ꝫ sic ad ꝓpositū. O is pauper violator cū Cbayn latrone penā sanguis inocētis repor tabit: ꝫ cū alijs desperatis raptoribꝫ de ꝓpria salute nō gaudebit: q̄r fortⁱ clamāt lachryme viduarū ꝫ pupillorꝫ p̄datorū ꝺ eos: q̄ꝫ ꝓces ꝑli vel sanctorꝫ ꝑ eis facte ꝟm Augu. sup illud ps̄. Auribꝫ percipio lachrymas meas. Vñ Eccl.xxxiij. Qui aufert sacrificiū ex suba pauꝑis qua si q̄ victimat filiū in ꝓspectu ꝑris. Vñ dixit ꝓpie Hugo card̄. p̄dict⁹. c.xxxij. in fi. Certe ipa veritas q̄ pauꝑibꝫ suis dicit. Qui vos recipit me recipit. ipe in sequētibꝫ ait. Et q̄ vos spernit me spernit. Qui dicit. Quicūq̄ dederit calicē aq̄ frigide tm̄ in noie discipuli. Amē dico vob nō perdet mercedē suā. Ipse est q̄ ait. Quicūq̄ scādalizauerit vnū de pupillis istis q̄ in me credūt. Expedit ei vt suspēdat mola asinaria in collo eius. ꝫ demergat in ꝓfundū maris. Nam si vera sūt que electis a xp̄o ꝓmittunt ꝓua sunt: ꝫ q̄ reprobis ipsis minat. Hec ille. Porro ꝓpie dicit Bre. in pastor.c.xlvij. Qualiter āmouēdi sunt q̄ ꝫ ea q̄ habēt tribuūt: ꝫ aliena rape nō desistūt. vt fac aḋa mordax: ne dū valde munifici videri appetūt. ꝫ de boni specie deteriores fiūt. Di em̄ ꝓpria indiscrete tribuētes ad impatiētie murmurationē ꝓruūt: sed cogēte se inopia vsq̄ ad auariciam deuoluunt. Quid ꝟo ipsor mēte infelici⁹ q̄ de largitate/auaricia nascit: ꝫ pctōr seges quasi ex virtute seminat. Hec ille. Vñ dixit Pros ꝑ eḋtanic⁹ psa.viij. Dilectio dei ꝫ ꝓximi ꝓpria ꝫ spālis vir⁹ pior atq̄ sctōr est. cū cetere virtutes: ꝫ bonis ꝫ malis pñt ee cōes. Ecce q̄ꝫ ꝑtinenter hec ꝓnotata sunt ꝺ nobiliū mores modernor: ꝫ maxime illor: q̄ vt ꝓximor fidelium bona surripiāt: captis in bello: vel vt frequēti⁹: extra bellū tormēta/cruciatusq̄ ḋs q̄ndā tortores ꝫ spiculatores tyrānor/Neronis ꝫ Diocletiani/Maximiani/Domiciani: ꝫ alior fidei catholice ꝑsecutorꝫ xp̄ifidelibꝫ: ꝫ eor ꝓfessoribꝫ inflixert/tāq̄ tortissimi pugiles suis ī fide cōfratribꝫ tā nobilibꝫ q̄ꝫ ignobilibꝫ/captuatis ꝫ in cippatis in ergastulo mortis caligine tēne broso mācipatꝫ/incarceratꝫ: ꝫ tātū ꝑ rebꝫ exactionādo: necnō mulctādo pituris acq̄rēdis: ꝫ plerūq̄ causa nō extāte ꝑ forma: sed post factū. i. post captur̄ ꝑsonarꝫ diligēter fingēda: aut fallaciter inq̄rēda/trucibusq̄ mambꝫ/senis mētibꝫ oī miseratiōe semota: tāq̄ canes infernales fide liū mēbra p̄ eculeos extēdere/caput reprimere/dorsuꝫ recuruare/neruos ꝓcutere/ossa ꝓfringere: tibias ꝓtricare/crura plicare/man⁹ ꝓclauare/pedes igne cremare/ꝫ tūco ꝓgelare/ꝫ vires corpis penit⁹ q̄ssare: ꝫ sup oīa penarꝫ genera p Dionysiū Ciclū olim excogitāt excogitata ꝑ extorq̄nda pecunia: ꝫ eꝫ vicissim si patebit oportunitas crudel⁹ nō formidāt inculcare: ꝫ quāto ditior q̄ prēdit/tāto maior sibi cruciat⁹ infligit. ſz oīno paup si sistit ab oī malo liberat. Et ꝑ hec q̄ntuꝫ offenderint oīpotētis ꝫ iudicis cūcta cernētis clemētiā nō dubito q̄n ꝑ te ꝓpendisti. ꝫ q̄ oīs ꝓscripti crutiat⁹ inflictionū penas recipies igne ꝓpetuo miserabiliorē nimis talionē: ꝫ ꝟ ꝑ illū. q̄ de celo in terrā aspexit: vt videret gemitus cōpeditorꝫ ꝫ solueret filios interemptorꝫ. fortassis ꝓsideraſti: sed q̄ntū terreni iudicꝫ examē incurrere videt mime puidisti. Ecce dic ipe rialis legꝫ auctas. q̄ hmōi nobiles q̄ isꝫ ꝓuatꝫ vtūt carceribꝫ. q̄ vtiq̄ ꝓuati dicūt. q̄r nullo iure fulciūt: ꝫ iuribꝫ abutūt: q̄r solū reipublice ꝑmittūt. vt. C. de ꝓua. car. l. exq̄. Vñ si q̄s ali⁹ aliquē tenuerit captū vltra. xx. horas dr hīe ꝓuatū carcerē. vt in. l. iādicta. vñ nobiles hmōi talr vt ꝑ-

mittit incarcerãtes:tanq̃ ipsi⁹ mgr̃at⁹ violatores vltimo supplicio ꝓcellunt:t put rei lese maiestatis crimĩe puniant.vt.C.de ꝑua.ca.l.j.de peu.accedẽs.p Hosti. Et licet effractor carcer̃ t effugiẽs capite puniat vt.ff.de re mi.l.milites. Cũ hmõi carceres priuatos ꝓfringẽs aut effugiens nullã iuris penã incurrit.vt le.t no.ff.q.cau.ma.l.succurrit. Et insup qõ deteri⁹ est dom⁹ dei:necnõ clerũ/clericos t religiosos:q̃ mlto legũ impialiũ t canonũ ꝓuilegio sũt magna maturitate ꝑdotati.vt apparet in auct.de san.epi. t deo amabilib⁹:t reuerẽdissimis clericis t monachis.coll.ix.vbi gl̃iosissim⁹ impator iustinian⁹ꝓ se t suis in impio successorib⁹ hmõi dom⁹ dei clericos t monachos magnis muniuit priuilegĩs libertatib⁹ tꝓrogatiuis in corpib⁹ t rebus.put etiã in pl̃ib⁹ alĩs legib⁹ i autẽtico q̃ volumĩe t alĩs codicib⁹ solẽnit cõphẽsis. hic breuitatis cõmodo nõ recitãdis poterit apparere.Quaq̃ occasiõe nobilitas eisdẽ antiq̃/gñosaq̃ stemata:veteq̃ q̃z malicia laudabil'r pepcerũt:t hũanit' ĩmunitate sua largit' gaudere ꝓmiser̃t. Et ꝓ nũc nr̃i tpis nobiles t militares eosdẽ clericos:t ꝑsertim illos q̃s sui ꝓgenitores fundarunt in reb⁹ t corpib⁹/domib⁹/muris t emunitatib⁹ diffidare:t ignobil'r offendere nõ erubescũt:t iã nouissimis dieb⁹ vicz:de ãno dñi. M.cccc.lvj.t de mẽse nouẽbris duo comites vicz de Lucelstein:t de Eberstein alamani cũ certis nobilib⁹ t cõplicib⁹ suis nõ abhorrẽtes gũissimas penas.in.c.felicis.de pe.lib.vj.cõphẽsas:t metuẽdissime ꝓmulgatas Reuerẽdissimũ patrem dñm cardinalẽ Arlateñ.cõcilij Basilieñ.ꝓsidẽtẽ/cũ mltis plat̃is t doctorib⁹ de conuẽtu principũ elector̃:in oppido Frãckfurt nup ꝓgregator̃ in ambasiata dicti ꝓcilij :t in regis romanor̃ t alior̃ ꝓncipũ t vniuersitatũ saluo ꝓductu:put sperabãt securissime trãseuntes effectualiter nõ diffidatos in pt⁹ Elsacie inuaserũt.t captis q̃busdã plat̃is t doctorib⁹ t reb⁹ oĩbus ablatis:cardinal' vix euasit laudãs deũ:put cõpertũ est dictor̃ comitũ publica relatiõe:t dixit in dicti cõcilij publica sessiõe. Ecce xp̃s vẽdebat̃ p.xxx.argẽteis:sed ego p̃cios⁹ multũ.q̃ꝓ sexaginta milib⁹ aureor̃ p Babrielẽ quõdã eugeniũ tradẽdis t exoluendis:vt captiuarer t sibi p̃sentarer fui venũdat⁹ t tã execrabil' aut silis excessus ab oĩ rusticanor̃ cetu semp videbatur abhorrẽd⁹. ¶ Cõsequẽter aliud deterrimũ nobilitat̃ ꝓtubernio crimẽ nota cõissumũ.q̃ de cimas frugũ terre/solis in vtroq̃ testamẽto sacerdotib⁹ t leuitis:t domib⁹ dei nr̃i debitas temeritate ꝓpria:tãq̃ res humanas:humano iure sibi ꝑ sacror̃ canonũ statuta violẽter vsurpare nõ formidãt. Sunt em̃ decime tributa egentiũ aiar̃.et dñs eas in signũ vniuersal' dñij sibi retinuit: t debent̃ diuina ꝓstitutiõe.vt.xvj.q.j.decime.de deci.tua. Et si ille q̃ non soluit decimas in fame t penuria maledict⁹ erit.vt.xvj.q.j.reuertimini. Quõ maledicet̃ ille q̃ solutas iã dño rapit: t de fructib⁹ ꝓpr̃is decimas nũq̃ soluere ꝓsueuit.De his t alĩs ꝓ nobiles terre ꝑtẽsos/clero t eccles⁹is miserabil'r irrogatis t irrogãdis.j.c.p̃senti.circa fi.formalit' rñdebis:t ꝑsertim de decimis.De his etiã lamẽtabilit̃ Jnno.ij.in generali ꝓcilio ꝓquerebat̃.vt ptz de re. eccle.nõ alie.c. vlti.sic dicẽs. Cũ laicis q̃uis religiosis disponẽdo de reb⁹ eccl'ie/nulla sit attributa ptãs.quos obsequẽdi manet necessitas:nõ auẽtas impãdi dolem⁹:in q̃busdã ex ill' put ꝓ nũc sunt nobiles:vt p̃missum⁹ sic refrigescere charitatẽ:q̃ immunitatẽ eccl'iastice libertatis quã nõ tm̃ sancti pr̃es:sed etiã princ̃pes seculares mltis priuilegĩs munierũt/nõ formidant suis ꝓstitutiõib⁹ impugnare nõ solũ de alienatiõe feudor̃:ac aliarũ possessionũ eccl'iar̃ vsurpatiõe iurisdictionũ:sed etiã de mortuarijs necnõ t alĩs q̃ iuri spũali annexa vident illico p̃sumẽdo. Hec ille. Cõcordat ad ꝓpositũ nr̃m.c.j.t.ij.t.iij.de imuni.eccle.lib.vj.que si placet videre poteris ꝓ extẽsum. Et vt sũmarie ꝓcludã. Nemo secur⁹ est añ oculos vr̃os:nisi q̃ hui⁹ vite callez vacu⁹ viator intrat:q̃ t cor̃ latrone cãtaret.vt dicit Boe.ij.de ꝓso.ꝓsa.v.in fi. Et ita iuris priuilegiũ cor̃ vob̃ obtinet spoliat⁹:q̃ nõ põt exui iam nudat⁹.vt de resti.spol.c.j.lib.vj.Et q̃ dixi. Nemo secur⁹ ꝛc̃. Et nemo.i. nullus homo. Jta dic̃ Arch.de vsu.c.j.lib.vj. Cũ vidim⁹ experiẽter mulierũ venerabilẽ fragilẽq̃ sexũ apud vos t vr̃ates nobiliũ cõmilitones/ penit⁹ suo t in suis carere priuilegio ꝓ veteres ꝓseruato/nobiles tugit' violato. Et sic ꝓpr̃ie cõpellor̃ dicere refert q̃so. Quis nã ali⁹ es tu:t tui ꝓtuberniones:q̃ ℞ qõ fuerũt Nero Diocletian⁹: t alij ꝑ dicti fidei ꝓsecutores. Nã illi ꝓseq̃bant̃ eccl'iam t eccl'ie fideles:sil'it' t vos:t intãto vos estis illis deteriores t crudeliores.nã illi gẽtiles fuerũt/nescierũt q̃d fecerũt:t obsequiũ plerũq̃:put Paul⁹ t Trayan⁹ credebãt p̃stare deo:q̃ sui rit⁹ t obseruatiõis ꝓseq̃bant̃ extores. Vos aũt x̃piani:t vr̃e pfessiõis estis t ꝓfrat̃ in fide ꝓsecutores.Et si q̃ sunt excusatões vr̃e excusabunt vos penit⁹ in pctis.Apud hoies aũt vob̃ cõpares sub q̃dã diffidatiõis paliatõe crudũ conamen honorẽ mũdanũ ĩmũdissimũ ꝓseruare putat̃:q̃ q̃dã paliato cor̃ illo q̃ cũ accepit tps im-

sticias vestras indicabit: fer vra nō est extranita: sed bibetis put oēs pctōres terre: z corā illo q̄ cornua pctōr ꝓfringet. Ps. lxxiij. Ūñ rectissime dixit Seneca dū q̄sitū est ab eo. Quid est hoī inimicissimū. rndit. Alter homo. Et dixit Cathonis auctoritas. Cū tibi ꝓponas aīalia cūcta timere. Unū p̄cipio tibi hoīem plus esse timēdū. Et nou⁹ Catho/maxim⁹ est error cum sint aīalia terror. Sic tibi maioris nō est homo causa timoris. ac si diceret. Ambo Cathones p̄ omnib⁹ aīalib⁹ timeas hoīem/cui⁹ natura nobis est ignota. Sed alioꝝ aīaliū naturas legē do libros: vicz Aristo. Isid. Plinij/Alberti magni: z alioꝝ multoꝝ de naturis reꝝ subtil'r scri bētiū nob nouī⁹ notissimas. Hā scim⁹ lupū ferocē/z custodim⁹ aīas nr̄as a ferocitate sua. sed homo q̄ credit mānsuetus: z intus est lup⁹ sub agni vellere rapax. Ūñ nec ꝓpēdas artis phy sonomie quorūcūq̄ traditionē. nā ipam in oī spēc hoīm vidi fallacē. Ūñ dixit antiqu⁹ q̄dā Bonoñ. medic⁹. Prospexi sincerissime oēs physonomie modos: z oīm vidi physonomie for marū hoīes/supplicio ꝑ malificio dānatos: z fortassis in me spēs mea decepit te. Igit sup oīa timeas hoīem. Et hoc ꝓpter tria. Primo qr ad dei imaginē fact⁹ cunctis aīantib⁹ est p̄fectus. z in hoc eius ostēdit dignitas. Secūdo ꝓpter ipm cūcta alia aīalia sunt creata. vicz ad hoīs vti litatem. Tertio qr cūcta p̄cellit aīalia in sua naturali dñantis animi rōnabiliter industria. qua si male vsi fuerint hoīes: put faciūt nobiles/mille artifices ad nocendū ꝓmo suo tāq̄ añ fa ciem venti ignē ꝓpellētis terribiliter tremore magno iugit est timendū: qr nec seipsos/nec ali os optāt ad diligendū. imo inter hmōi hoīes iniquissimos p̄m ph̄m etbiñ. viij. nulla est ami cicia: put iuxta legē inter latrones nulla est societas. ff. ꝓ socio. l. nō ptermittēdū. z sic ad se/nec ad alios habēt amiciciā. vt no. ph̄us vbi. s. Sed nūc restat te ptinēter intelligere: q̄ hmōi scua de q̄ dixim⁹ crudelitas: z in clemētia apud eosdē p̄sumptos z ptensos nobiles animi fortitu do p̄signat: z tanq̄ magnanimitas inter vos nobiles ꝓpollēter estimat. cum virt⁹ siue fortitu do corporis sit donū dei. vt. xij. q. j. noli. Et ita vicia sua cū virtute palliāde ꝓdere solent. vt di cit Greg. in pastor. c. xxj. z idē sup Ezech. lib. j. omel'. xj. z xl. dis. sepe. z taliter inq̄ens. Plerūq̄ vicia virtutes se esse mentiunt. z ptz in exemplis. Nam sepe sub parsimonie noīe se tenacitas palliat. Cōtra q̄ se effusio sub appellatōe largitatis occultat. Sepe inordinata remissio pietas credit. Et effrenata ira spūalis zeli virt⁹ estimat. Sepe precipitata actio velocitatis efficacia. Atq̄ agēdi tarditas grauitatis ꝓsiliū putat. Ita z ecōtra vir q̄et⁹ inutil' vir/religiosus ypocri ta. Ūir simplex fatu⁹ reputat: z deridet iusti simplicitas. Job. xj. Ita in ꝓposito. Ineffrenabil' exactio. execrabil' suffocatio: inexpiabil' extranitio. z ois būilitatis desolatio. Nunc militaris act⁹ strēnu⁹/potētat⁹/legalitat⁹ conat⁹: z virilitat⁹ z audacitatis gest⁹ nūcupant. Sed q̄lis q̄n ti z q̄cq̄d sint ꝑ sinceros z sagaces aioꝝ sensus ꝓpendant. Unde q̄d dicā ego rustican⁹ idiota: ruralitatis more nutrit⁹: si tuis z tuoꝝ ac tuarū/exercitatōis/officio z exercitio fungē do labo rarem: indubitāter raptorē z latronē me p̄tor iudicaret. Et vt talis z ꝑ tali ꝓdēnarer iuxta le gum impialiū dispositionē/put le. z no. in. l. capitaliū. §. famosos. ff. de pe. ꝑ. ꝓpēsa. aūt q̄litate Sed tu ꝓinde nobil' z strēnuus appellaris. Ūñ ꝓprie dic̄ Aug⁹. iij. de ciui. dei. ad nr̄m ꝓpo sitū de quodā pirrata q̄ vocabat Dyonides: q̄ cū fuisset capt⁹ ab Alexādro magno. z interro gatus. Cur mare bz̄et infestū. Ipse pirrata libera ꝓtumacia rndit. Quid tibi vt orbē terrarū sed qr exiguo nauigio id facio/latro vocor. Tu ꝙo q̄ magna classe diceris impator. ac si dice ret. Quia nauiculā depdaui/sum latro. Et tu totū mūdū auēte ꝓpria nullo iure suffultus/spo lias libertate z facis tributariū: impator ꝓpterea vocitaris. Ūñ antiq̄ ꝓ. puerbia ꝓmunt: q̄ ñ minores fures suspendunt. sed maiores penitus eximunt. Hā z araneaꝝ tela muscę minores pdunt: sed tele ꝑ maiores violēter corrūpunt. de q̄ dictū est. s. c. xxij. Igit ꝓprie Seneca. Dum lucij Catelline p̄dicti recitaret acta mlt̄ terribilia: dixit. Int' cetera habuit ille ꝑ mlta maxioꝝ nō exp̄ssa signa: sed ad vmbrata virtutū vtebat hoīb⁹ ip̄robis. z q̄dā optimis virꝫ se deditū esse simulabat. z j. Quis em̄ clarioꝝb⁹ viris q̄nq̄ iocundioꝝ: q̄s hostis ciuitati deterioꝝ: q̄s inq̄ta tib⁹ inq̄natioꝝ: q̄s in largitiōe effusioꝝ Illo q̄z in eo erat mutabile naturā suā ꝙsare: z regere ad tp̄s atq̄ huc z illuc torq̄re z flectere cū tristib⁹ seuere: cū remissis iocūde: cū senib⁹ grauit': cū iuue nib⁹ cōit': cū facineros⁹ audact': cū luxurios⁹ incōtinēt viuere. z j. O magꝫ vis ꝙitati q̄ ꝫ oīa ingenia calliditate solertia ꝫ q̄ fictas oīm īsidias facile ꝑ seipaz defēdit. hec ille. Ūñ dic̄glo. ad collo. iij. Simlata inocētia nō ē inocētia: simlata eq̄tas nō ē eq̄tas. sz duplicatū pctm̄. in q̄ ē z inq̄tas z sil'atio. Itē i cle. cū ō q̄busdā. de re. do. i glo. ōr. Sil'ata eq̄tas duplex ē inq̄tas. qr ma lū fac̄ z abutit bono. ecce q̄z ꝓprie singl'a p̄dicta modone st̄ nobilitati notabil'r applicāda. Sz q̄d

sequit in penis/quas in fide cõfratribꝫ nequiter inflixerũt cẽtuplũ accipiẽt:imo cruciatũ ꝑpe-
tuum:z vitã eternã nõ possidebũt.ratio qz ꝑ boc ꝓcusserũt fedus cũ morte:z cũ inferno fecerũt
pactũ.Esa.c.xxviij.Sunt z alij tibi compares qui bona ecclesiarũ q̃ clericis religiosis z pau-
peribꝫ essent iuxta sacrorũ canonũ z legũ dispositionẽ cõicanda diripiũt:z in vsus inusitatos
ꝑprios z ꝑphanos describũt.Vi,put lõga tpis deduxit experientia inter nobiles ꝓnuata.Nõ
tñ sua legittima parte:ac hereditate paterna extra memoriã hominũ generose nobilitatis ti-
tulo legaliter possessa.put ꝑdictũ est.s.c.xx.Et in ipsos honorabilr honestate mũdiali ꝑduc-
ta patẽter inficiũt/z intoxicãt:z cũcta ꝑ mundũ tpalia sua reddũt morboso dolore malificia-
ta:vt decetero tam infeliciter violata subsistere nõ pñt.Et insup qõd peius est/amittũt eterna.
z tanto minus hic z illic:boc est in pñti/necnõ futuro sanari poterũt: quãto lesis attrociꝰ
nocuerũt:z satisfacere tpe pnie lesis noluerũt:z nõ est incõueniẽs si bene ꝑpendim⁹:si illius pe-
na sit sine fine de actu mometaneo:per quẽ sine fine satisfactiõis terminũ incunctãter pfixerũt:
vt patet.nã z ꝑctus emptõis seu vẽditiõis verbo solo ꝓfect⁹ sine fine:hoc est ꝑpetuo videt du-
raturus.vt dr Eze.vij.Qui vẽdit ad id qõd vendidit nõ reuertet.vt dictũ est.s.c.xvij. in fi.Et
sic fert qõd quidã homo militaris/religioso viro ꝑegrinãti palliũ surripuerat in cãpo q̃ suspirã
do mox ad spoliãtẽ.Tu restitues inqt hec z alia dolẽter in die nouissimo.Et ecce militaris cõ
uersus ad illũ:z si nõ citeriori restituã termino:z tã largo certus gaudebo restitutionis spacio:
statim irruit in peregrinantẽ dicẽs.Et tunicã siliter tuã mox recipiã in codẽ quẽtionis pacto.
bis igit miserrimis spoliatoribꝫ iuxta Grego.Mors sine morte z finis sine fine.Quapropter
rogo:vt adhuc aliã tuorũ cõmilitonũ z nobiliũ:imo tuã ꝑpendas vanitatis psumptionẽ:dũ ꝑ
terrenis sepe vitã vtrãq; ponãt:sub piculo mortis firmiter asserũt/horã sibi ꝑdestinatã/sub q̃
pũctatim:z nõ pri⁹ aut posterius succũbãt.z terminũ sibi ꝓstitutũ quẽ ꝑterire nõ possint:imo ꝑ
uenire firmiter putãt.Et hi errãt corde cũ mox huic psumptioni facto ꝓdicãt:vt ecce:nam ar
mis z equis exq̃site fortioribꝫ z ꝑeminẽtioribꝫ hostilitatis tpe se muniũt:z plus in eis q̃ in bo
rã ptactã anchorã spei sue diligẽter psupponũt:put legit.xxiij.q.iij.§.in his.vbi dr:licet scia-
mus nullũ vltra terminũ adeo pfixũ esse victurũ:tñ omnibꝫ lãguẽtibꝫ nõ incõgrue medemur:
z de ꝑdestinatiõe terrene terribilis vite pñtis vanã sibi ponũt psumptiõis omẽ.Sed de eter
na de qua dicit ibidẽ vicz.Quãuis nemo saluet nisi ꝑdestinat⁹:omni tñ delinquẽti adhibẽda
est correctio tẽ.Minime de se z suis aut suorꝫ rebꝫ saluberiter disponũt.Uñ si termin⁹ nõ pos-
sit ptrãsiri ꝓstitutus inuanũ dixisset dñs.Exo.xx.Honora patrẽ tuũ z matrẽ tuã/vt sis super
terrã lõgeuus.Et dicit mgr in histor.Beñ.iij.q̃ sit lanugo in folijs arborꝫ apud seres cui⁹ esu
vita ꝓtelat.Est autẽ seres quidã ppl's:a quo dr sericũ:qz ipsi primũ vermiculos sericũ ꝑducẽ
tes inuenit.z ꝑ dictũ mgrm ibidẽ dr de Alexãdro magno:q̃ scripserat Aristoteli de sacerdoti
bus solis z lune/q̃ esu pomorꝫ lõgissimã agãt vitã:z ꝑ esum ligni vite in paradiso boies diuti⁹
vixissent.z supr dixisti.c.xxvij.de q̃busdã insulis maris.in q̃bꝫ nullus morit.z per hec oia ptz
q̃ inaniter in horis fati vel fortune/salus tua ꝓstituit.de quo plenius per Grego.mora.xij.c.
xvj.circa fi.Mas quoq; nobiliũ z militariũ ꝑditiões/z labores suorꝫ/mercedisq; remuneratio-
nem notanter nobiles notare poterũt:z alias quas ab antiquo de romanorũ stemate. immo
fortius de Nemroth ꝑpagatiõe ꝓtraxerũt:q̃ cepit primꝰ potẽs esse in terra: z robust⁹ venator
hominũ corã dño.boc est ꝑm mgrm in histor.Extinctor z oppssor amore dñandi.vt supr no-
tabiliter posuisti.de ptense nobilitatis exordio.c.vij.Et revera si bene cõsideras:,put narrat
Catho de semideo.z mgr in histor.Beñ.vj.De causa diluuij ex gigãtibꝫ.i.viris fortissimis:q̃
vim z virtutẽ etiã ab incubis.i.demonibꝫ ꝓtraxerũt descẽdebãt:romanũ z totꝰ orbis impiũ
z principat⁹ nobilitatis.put legit de Enea q̃ fuit filius Veneris:z oraculorꝫ iudicio ꝑmissam
inuenit italiã:in qua nutu demonũ sedẽ statuit z sementũ generis humani in ortu eius iocũdo
seminauit:de q̃ plenissime de murel.in lib.de genealogia deorꝫ.z refert Jordanis Gothus bũ-
norũ horribiliũ gẽtes:de q̃bꝫ in hostor.xj.miliũ virginũ tam ex incubis traxisse pariter z mere
tricibꝫ origenis.Et sic sentis demones nobiliũ maiorꝫ fuisse ꝑgenitores.z elicit ex dictis tuis
capli.viij.z.xxvj.determinatões.Scriptũ est em q̃ olla noua capit inueterata sapit.s.c.iij.
Itẽ q̃ male ꝓsecuit cui pri⁹ mos inoleuit Raro deleuit q̃ ꝓsuetudie creuit.ar.xlix.di.hinc em
z Spec.de instru.edi. **Nobilis** O amore dei qñ deficiẽt iniq̃ fabulatiões tue/tam mi
ꝑ.ite ponit q̃ tabellio. rabiliter extra fidei normas catholice tam debilit fun
date:z ꝑtim qz demonibꝫ ,put asseris ꝑ genitoribꝫ nris tam largũ scripturis: tñ satis ꝓut

apparet auctētic̄ fundatū feciſti memoriale. Reſtat vt proportionabiliter mea ſimiliter vtar: vtar ꝓtra te legittimā

Rusticus. Reſtāt adhuc alia q̄nq̄ vel plures. tibi rōne certe di

defenſiōis replicatōe gnitat̄ pretenſe/cōditiōes ꝓpalande. Nā preter pre-ſumpte nobilitat̄ tue gradū. Aliū tibi dignitat̄ t curialitat̄ aſcribis: vtputas magne legalita tis articm. quia militari ꝓrogatiua te ꝓponis ceteꝛ inſignitū. Audi q̄d de militib⁹ t militaribus dicat ꝑ venerabilē Petrū Bleſenſem/Bachonien. Archid. epla ſua. xciij. Pozro inquit ordo militū nūc eſt ordinē nō tenere; put in Clem. ſepe de v. ſig. dicit. Q̄ in cauſis ſine ſtrepitu t figura iudicij ꝓcedendis ordo iuris eſt/ordinē iuris nō ſeruare. Naz cui⁹ os maledictiōe plenū eſt t amaritudie maiore verbo⁹/ſpurcitia polluit. qui iurat deteſtabili⁹/qui deū timet min⁹/q̄ dei vilificat miniſtros. et eccl'iam nō vereꝰ/fortior t notatior reputat. militaris hodie diſciplia: quā Uegeti⁹ renat⁹ put. s. dictū eſt. c. xv. plericq̄ alij docuerūt: ꝓſus euanuit. Et i ſe q̄ndā deliquēdi libertatē t ſcurrilitat̄ ſpēm deformauit. ¶ Olim ſe iuramēti vinculo milites obligabāt q̄ ſtabāt pro reipublice ſtatu/q̄ in acie nō fugerēt, t q̄ vita ꝓpria hūilitatē publicā haberēt. Sed t olim Tyrones enſes ſuas receperūt de altari vt ꝓfiterenꝰ ſe filios eccl'ie/atq̄ ad honorem ſacerdotij/ad tuionē pauperū/ad vindictā malefactoꝝ/patrieq̄ liberationem/ gladiū accepiſſe. ¶ Pozro res in cōtrariū v̄ſa eſt. Nā exquo hodie militari cingulo decorant: ſtatim inſurgūt t xp̄os dñi: et deſeruiūt in patrimoniū crucifixi ſpoliāde: et depdant ſubiectos xp̄i paupes. et miſerabilit̄ atq̄ immiſericordit̄ affligūt miſeros: vt in doloꝛib⁹ alienis illicitos appetit⁹ t extraordinarios impleāt voluptates. Unde refert Lucas. c. iij. Et habet. xxiij. q. j. Militare. Q̄ milites accedētes ad Johem baptiſtā interrogauerūt eū dicētes. Dagr̄ quid faciem⁹/t nos. Neminē inq̄t cōcuſſeritis neq̄ calūpniā faciat̄. ſed cōtenti eſtote ſtipēdijs veſtris Qui ꝫ inimicos crucis xp̄i vires ſuas exercere debuerāt/poti⁹ et ebrietatib⁹ impugnāt. vacant ocio/marcēt crapula/vitāq̄ degenerē in immūdicijs tranſigiētes. Nomē t officiū militie de honeſtāt. Nihil dāpnabili⁹ eſt in milite q̄ ociū/p q̄d vſus armoꝝ dediſcit. Nutrit⁹ puſillanimitas: vires faciſcūt/obrepit inercia. et ad immūdicie act⁹ anim⁹ occupat. Utinā nō intumeſcerēt aduerſus xp̄m. t xp̄os eius. Sed hūiliter t deuote recolant qualit̄ per gr̄am dei de pulnere pauptat̄: vt p̄dixim⁹. c. xv. de militib⁹. Et de ſtercore ſunt electi. Quatin⁹ is quō dñs exaltat/hūliet̄ int̄ diuīe gr̄e magnificētias: t ſe puluerē recogſcat. Scio p certo q̄ iohānes baptiſta locut⁹ eſt de norma militū/t nō tm̄ cingulo militari gl'iantū: ſz oīm nobiliū in tra militātiū vt̄z Lu. iij. t. xxij. q. j. Parat⁹. t. c. militare. Scio martinū t ſebaſtianū ſub daciano materialē exercuiſſe militiā/t militiā ſpūalez nūq̄ deſeruiſſe Scio tbebeā brī mauricij ſocietatē militari balibeo legalit̄ vſam/et int̄ ipam dei militiā nunq̄ fuiſſe derelictā. Inſup ſcio q̄ exterior militia interioris militie ꝓportionabilit̄ eſt figurata. Et abs interiori militia: mūdialis exterior eſt inanis t vacua. Et ſic̄ ſunt due hoīs ptes: ita duo gladij ptinent ad ꝓpellandū. Inſult⁹ eiſdez iugit̄ imminētes: vtputa materialis q̄ remotius repellunt̄ iniurie corꝑis Spūalis quo remptius iniurie mētis t moleſtie affectiōis. Un̄ ſcriptū eſt. Ecce duo gladij hic Luce. xxij. prout p̄dictū eſt ſup̄. c. xij. Un̄ mihi cōuenienter apparet/q̄ ſi verus miles ad reformandā pacē exteri⁹ gladiū accingeret. Et nihilomin⁹ ad reformandū pacē pectoꝛ. Interi⁹ gladio ſpūali videlicz p̄bi dei ſe firmiter armaret/vtiq̄ cōfidenter militaret. Un̄ cōtra ritū de p̄nti militantiū Audi q̄d dicat. Nō mea ruſticitas/aut ruralitat̄ ſagacitas. Sed formidoloſa correptionis t increpatiōis ſcripturarū: in abuſus nobiliū ſeueritas: q̄ patent̄ per milites t militares oīnes eq̄tes t equoꝝ t armoꝝ vſu tanq̄ nobiles t nobilib⁹ miniſtrātes/aſſidue ſtrepitātes experiēter intelligas. Un̄ ꝓſeq̄nter ex ſcripturꝰ colligo. Et ver⁹ ex geſtoꝝ experimentꝰ ꝓpediculabo/ q̄ nō moueat inīq̄ militē ad arma cupiditas. nō animi feritas: nō ire feruētis indignatio: nō būani fauoꝛ⁹ inclinatio. cōſtituat ſue militie finē cordialiter in patrie defenſionē. Et maxie vt nr̄a pia mater eccl'ia: toti⁹ q̄q̄ patēter eccl'ie mēbra. Et p̄ſertim eccl'iaſtica. ſue ſecuritat̄ imma nitate fruant militia. Ad h̄ em̄ vt ſctūs atteſtat̄ Johes. put premittit̄. Militia feliciter inſtituit̄ t vt penitētie fines fideliter ab hoſtib⁹ muniant̄. Et inīu riātes eccl'ie ſil'iter t patrie vtiliter repellant̄. Q̄d faſtidiāt p̄ſentiū dicrū. Et nūc occurrentiū patēter tēpoꝝ militantiū mores paupeꝝ depopulatoꝛes/ſubiectoꝛū exactoꝛes/p̄darū duces/rapinarū cōſeruatoꝛes. et q̄ ſub ſpē militū: oīm p̄donū ſunt crudeliores. oīm raptoꝝ ſunt ſeueriores. oīm ſpoliatoꝝ ſūt inhumaniores oīm depopulatoꝝ ſunt rudiores. ſunt etenī abigeis viliores/mulianū turpiores/et opilionuꝝ ſualidiores. t eorundē oīm officiorū violenter ſurripiētes. et ſuis manib⁹ oues boues t omia

pecora campi p vias ⁊ devia minantes. Nec vltra militant in hostes Sed plus vt ꝓxie dicit de Burgundionibꝫ militibꝫ ⁊ militantibꝫ ⁊ militaribꝫ: offendũt/inficiũt/destruũt/impellunt/ ⁊ repellũt. amicos/vicinos/terrigenas/indigenos ⁊ incolas ꝓximiores. ⁊ multo seueri⁹ et cru delius q̃ inimicos exteriores. Et q̃s tueri tenerent clipeo munitiõis ⁊ immunitatis: pcutiunt gladio dirissime fericitaꝫ. Vñ patꝫ q̃ nõ aliter milit̃/nisi vt lucrent/crassent ⁊ ditent. Arma q̃q̃ capiũt vt p̃dent. Et plus sunt negociatores q̃ꝫ milites. plus sunt mercatores q̃ꝫ militares. Et vt loquar cũ tua reuerẽtia: plures sunt fures q̃ꝫ defensores. plures sunt furiũ cõseruatores q̃ꝫ honestaꝫ defensores. Et insup in viscera matrꝫ ⁊ filioꝝ suorum ecclie acuũt gladiatores. et vim q̃ꝫ expẽdere deberẽt in hostes/expendũt in xpi seruitores. Et vt breuit̃ pauca colligas de multꝫ. dũ hmõi militia/militares quoq̃ nobiles hostiũ ⁊ inimicoꝝ: ac aduersantiũ rebelliũ q̃ q̃ ⁊ cõtumatiũ militare deberẽt: sumptibꝫ ⁊ expẽsis. Ecce q̃d erit religiosoꝝ ꝓpe vel late latentiũ: aut alioꝝ clericoꝝ insistũt monasteriꝭ/mãsionibꝫ ⁊ habitaclis. ⁊ seruoꝝ dei exhauriunt cellaria/granaria/ꝓmptuaria/Casalia: necnõ horrea ꝓcul vel ꝓpe manẽtia. Et vltra q̃dã per pẽdas exactiõis genera/multũ singlaria. Nã semel in anno videlicz añ dies paschales: sibi formãt quasdã coloratas ficteq̃ devotiõis occupatiões. in q̃ frequẽtant religiosoꝝ monachorũ: ⁊ fratrũ mãsiones. Et in his p aliq̃t dies pseverãtes. Et tã principes q̃ꝫ minores nobiles cũ familia tumultuose. cũ equis mulis orãdi causa psistẽtes. Et alimẽta cenobitaꝝ: q̃bus multꝫ diebus cõpetent sufficerẽt breui tpis spacio devorãt ingurgitãtes. Et puto salua veritate. Si ad expensaꝝ tanq̃ꝫ apud hospites: cõmuniter ciuitatẽses tenerent solutionẽ/pro certo devotiõis aut oꝛonis cã/nõ morarent: vel vix p mediũ diẽ facerẽt ibidẽ mansionis stationẽ. Nã adhuc te nõ lateat aliud exactiõis ⁊ direptiõis ipsorũ iudiciũ: ⁊ etiã p vniuersitatũ pretores introductũ. dũ dies placitãdi prouenit̃ rerũ tẽporaliũ/ad monasteriũ p̃dictorũ loca cõstituũt. notanter cõuentiõis ꝓtibus ꝓsentientibꝫ cõpetentẽ terminũ. ¶ Et adhuc aliud molestatiõis a ꝓncipibꝫ ⁊ nobilibꝫ grauamẽ poterꝫ notare. Nã dũ p se loca religiosa fortassis occupati nõ pñt occupare. ponũt tũ equos ⁊ mulos/eq̃tes ⁊ mulieres/aues ⁊ ancipes: et diuersi generis canes ⁊ caniculas. ad venandũ venatores ⁊ venatoꝝ substitutos ⁊ venantiũ gẽtes. Religiosoꝝ et regularium cibos irreligiose ⁊ irregulariter ingurgitare/nõ formidãtes: imo tanq̃ꝫ lupi rapaces ingratanter psumẽtes devorare. Et recusantiũ loca minant ignis voragine penit⁹ consumare. nec cõtra molestantiũ violẽtias cõseruare. Et an hij principes ⁊ nobiles sint raptores aut spoliatores: seu corũ cõseruatores vel fautores. et penis ⁊ cõdemnatiõe p̃tacꝫ digni vl̃ immunes q̃ ad deũ ⁊ ad hoies. tu ⁊ tibi pares sint suspecti iudices. Et vtinã p mundũ nõ eẽt equus neq̃ mulus. Et vtiq̃ ꝓncipũ ⁊ nobiliũ cessaret oium violentiaꝝ insuli⁹. et reipublice foret vtilius. Et in trãquillitaꝫ benignitate quiescerent orbis vniuersus. et p terre producẽdis fructibꝫ secure sufficeret vacca bos et cum asino thaurus.

Nobilis. Os in celũ ponis. et linguã sup terrã trãsire nõ vereꝫ vt ps. lxxij. et. xxij. dist. intm̃. Nõne scriptũ est de re q̃ nihil ad te nolite intromittere. si vis viuere pacifice: vt no. j. q. vj. c. fi. cũ ꝓcor. Et nõ est sine culpa/q̃ rei que ad ipm nõ ptinet se imiscet. de reg. iur. li. vj. Nõ est. Tuũ em̃ corrigere nõ est quẽ q̃ꝫ. sed seruitutꝫ obseq̃a bũillimis affectibꝫ gratãter exhibere: vt le. ⁊ no. xxiij. dist. Subdyaconus. de maio. ⁊ obe. Statuim⁹. xciij. dis. p totũ. Nã post generale diluuiũ. Et dum noua vicz scõa cepit etas seculoꝝ. seruitutꝫ vilissime. Et hui⁹ cõditõnis miserrime. et iugũ subiectionis patientissime/p orbis creatorẽ tibi fuit increatũ predestinatũ. Et hucusq̃ taliter tentũ ꝓut crebro per nos supra fuit implicatũ/replicatũ ⁊ triplicatũ. Et insup quia cõtra me apud te: et nõ fortioris munimine formauerꝫ cõtraria. Et q̃ de labꝫs tuis processerũt fecerꝫ irrita: notanter ꝓpende. Et pertim que ꝓnũc resumã. cũ de ceteris nõ sit vis memoriter recollige. Et ꝓncipaliter asseruisti nos nobiles p rapinã in tributis egentiũ psonaꝝ p imbursationẽ: imo subtractionẽ decimaꝝ p singulos annos ⁊ dies nõ dolere. Et hoc maledictiõis vitiũ inclyto stẽmati nr̃o/tam crudeliter p̃dicasti cõmuniter inherere. ¶ Sũt vtiq̃ plures clericoꝝ p̃cones fundamẽta sacrarũ canonũ minime ꝓpendẽtes. Et vna tecũ talia firmiter astruẽtes. et hij errant corde. Vide q̃d scribit Hein. Bohic in. c. Quãuis. de decimis. Et presertim Johem in sũma cõfessoꝝ. lib. j. ti. xv. c. xxv. Et q̃ multorũ recitãt opiniones. hic breuitaꝫ gr̃a remittẽdas. Et q̃bus oibus colligit̃ p extensuꝫ quedã tutior ⁊ benignior opiniõis collatio. q̃ etiã seruat̃ in germania p vniuersum taliter vicz Q̃ laici nedum nobiles: sed etiã ignobiles siue plebei/possint hꝫe decimas in feudũ sine pctõ. Et illas donare vẽdere vel al's alienare: ꝓut res iuxta naturaꝫ

feudi pñt tractari. Et si dubiū est vtrū decime taliter p laicos retēte. sint de antiqs vel nouis. Sufficit p hmōi laicis/q nō est aliud in hoīm memoria. Et hec est psuetudo quā papa z ecclesia scit z tollerat sine reuocatiōe(et bñ) alīs fere tot⁹ mūdus vicz xpianoz vniuersitas staret in damnatiōe. Et adhuc plura de hmōi laicoz decimas recipientiū cōditione restāt dicenda. q videre poterīs ibidē que nūc bre

Rusticus. Et in his q dicis forte manet voluntas

uitatīs gratia decreui dimittenda.

Nobilis. p rōne. Sz dic vltra put obiecerā si fortassis bñ poterīs de monasterioz op= Captiose talia in generose detractionez pressiōe z religioso⁹ pturbatiōe. rē. nobilitatīs irrenerent meis auribz inculcasti. Et q nō liceat nobilibz/ipsos curialiter increpasti. Audi qd dicat p prophetā Dauid. j. Paral. vlt. deuotiōe qua decuit intonantez. Tua sunt inqt oīa dñe. et q de manu tua accepim⁹ dedim⁹ tibi. Sic nobilitatīs clemētia. cui⁹ impleta est terra possessiōe sua. Et mare magnuz et spacioſum. Et a dño factū est istud: put supī dixim⁹ de impatore. et psequent de regibz et principibz/et alīs terre nobilibz. vtī. c. xxviij. Et ipa nobilitas fundauit/z dotauit/z restauranit Et fundata/dotata/z restaurata feliciter pseruauit. Uñ cōfidenter q de manibz nīris recepefi dant nob: vt gliose dicāt cū prophetā pdicta. Quid retribuā dño pro oībz que retribuit mihi: hoc est tradidit mihi Et infert insup. Calicē salutarīs. Et hic est vini meri pleni mixto. Et leti ficat coz boīs. Et ad hoc ruralitas vniuersa/nō est habilis: q nihil tribuit eis. Sz si q dat coacta donat. et nō de suo. q: pncipū tre tpaliū sūt eadē fundamēta tre/quā inhabitat ruralitas. Ueritas insup est plenissima. q si nos hmōi locoz fūdatozes z patroni: infelici pmeremur inedia. Ad alendū nos tenenī loca iā dicta. Et ex iure disposituōe iudicialit ad ħ venirēt restringenda: vt le. z no. xvj. q. vij. Quicūqz. ¶ Et insup tā impudenter optabas/ q equos z mulos nō haberet nobilitas. Et q sequerei piculosius attēdas: nā cūctis gentibz rusticoz z plebeoz dñarei crudelis quersitas: q oīm tyrannoz bacten⁹ excelleret in seueritate normas. Et hoc ex infrascriptīs sincerius ppendas. adhuc plura de dictīs tuis in infamiā nobilitatīs tendētia videreni tibi replicāda. sed q: aut manifeste mētita est iniqtas sibi. vel alīs nō sunt resumptione digna. Uñ solertiorīs expeditiōis cā taliter arbitroz relinquēda. Et nūc reuertamur ad alia. Ecce. ē. c. iij. quadā frōtosa subsannatiōe curialit increpasti nobiliū cōuersatiōis hūilitatē: z ipso rū ciuilis pietatīs familiaritatē psodalis māsuetudinis cōtinuationē. Simpliciū moz cōmunicationē. Et cōpassionis operū hūanitatē. Sz pronūc palliū tuū vertisti iuxta ventoz boz realiū dispositionē/ingeneroſe nobilitatīs/despecte derisiōis increpationē. et eozūdē nobiliuz strēnue militantiū/potēter dñantiū/glianter regnantiū/legaliter pncipantiū/z formalit gubernantiū mores z act⁹. O missis medijs: reponis in Tyrannidē. et fagurris in extremis. Et ipsoz gesta patēter apud oēs māsuetos terre cōuertis in formidinē. Et ipsoz militiā laudabile interptaris in terroze. z mgroz siue doctoz licz nunqz fueris discipulus arrogant vsurpas honoze ptra id qđ le. z no. de elec. officij tui. Uñ dicit Greg. moral. xvj. c. vj. Culpa supbie est docere meliozē. Hā talis fuit Bohemoz principalis erroz suoz articulus. z ipoz destructionis pmordialis insult⁹. Q rustici rurales plebei z penit⁹ imperatorū/despectīs sacerdotibz z peritis incepit doctrinare tumult⁹. Sz ego de peritoz cōsilio rudimētū tibi talit fidele cōmuni cabo: vicz iuxta Catbonis doctrinā/ q dixit creptīs opib noli merere dolēdo. Sz gaude poti⁹ tibi si cōtingat habēdo. Et Catho nou⁹. Luctū depone p rerū pditiōe. sed cōgaudebis poti⁹ sup hoc qđ habeb: exquo nō es creat⁹ ad habendū z possidendū diuitiaz: z terrarū potentat⁹ Unde narrat Seneca epla. xij. Q Sabion phus rusticanus nat⁹/capta patria sua. et amissis liberis z vxoze: et oīb bonis incēdio publico direptīs/interrogāti. An omīa pdidisset. Respōdit/nihil inqt pdidi. oīa em̄ mea mecū sunt. scz: virtutes z scie. Nihil em̄ bonū puauit qđ eripi posset. Hāc sniam approbat Ambroſ. lxxxvj. dist. Nō satīs. ¶ Nō sunt bona boīs que secū ferre nō pōt. Sola miscōia comes est defunctoz. Quāobrē si tu vel tuates rusticoz contuberniones. z insup religiosi z religionū pfessozes/offensi fuerit⁹ p pncipes. comites. barones vl inferiozes nobiles/patient sufferre: suspirādo pmeditātes: put pmissuz est. Cū ipsi fuerint oīm bonoz vzoz: aut fundatozes: aut restauratozes: aut donatozes: aut cōcessozes: aut defensozes: aut eozūdē cōseruatozes. Propterea saluatoz te z religioso⁹ pfessozes docuit: prout pīmo p singulos orare diee: z opib implere dicēdo. Dimitte nob debita nra: sicut z nos dimittimus debitoribz nīris: prout ba

Rusticus. Fortassis silī de re q nihil ad te/tua ptensa

bei clari⁹ Luc. c. xj. z Mar. vj. pdicatiōis palatiōe vis te tā audent intro=

mittere cum cõpeten-
ter posses quiescere. **Nobilis.** Non intellect⁹ mei moderamĩe priuati. Sed sancti Thome nobil' z pitissimi viri. z alioz doctoz ũ in p-
sentis dñice depcatiõis expressiõe vtamur vera determinatiõis declaratiõe. Dicit em̃ idẽ Tho
mas. q debita dicunt' pcta q̃ pstituũt nos debitoꝛes pene. q̃ a deo dimitti petim⁹. si in nos pec
cãtib⁹. ꝟ est nos offendẽtib⁹ offẽsis relaxam⁹. Et insup dicit Aug⁹. Si eis q̃ in nos peccãt nõ
dimittim⁹ ipsi in nr̃a depcatione inculpamur. et aduersus nos deũ ad iram puocam⁹: z ipsi
sup nos inducim⁹ maledictionẽ poti⁹ q̃ bñdictionẽ. Itẽ Greg. sup eadẽ oꝛonis particla quã
oꝛat q̃ iracundiã sup primũ poꝛtat in coꝛde nõ apõ deũ speret veniã delictoz. si pus offen sas
culpaz nõ indulserit: z idẽ pulchrit' de ꝟ z copiose in moralib⁹ suis. li. x. c. xx. Itẽ Ambꝛosius
sup eodẽ. indignũ est sibi deũ esse pitiũ qui crudel' est in primũ. Itez Iero. sup eodẽ. Iste recte
veniã delictoz postulat q̃ prius qõ in eũ delinquit' relaxat. Itẽ Bern̄. sup eodẽ. Uenia ei petõ
rum nõ dat' cui coꝛ rancoꝛe z liuoꝛe afficit'. Si igit' vis vt pcta a deo dimittant'. O is rancoꝛ et
indigtio a coꝛde tuo euellatu. z Isiõ. de summo bono sic dixit. Sicut nullũ pficit in coꝛpoꝛe
medicamentũ si venenũ adhuc in eo fuerit. sic nihil pficit oratio illius. cui⁹ adhuc dolus est
in mente vel odiũ in pectoꝛe eius. Et dixit Ans. de claustro anie Ego vos amoneo ad inimico
rum dilectionẽ. qz ad sanandũ pectoꝛ vulnera meli⁹ medicamentũ ego nõ cognosco. Ecce q̃d
fecit legis antique zelatoꝛ. Dauid rex pyssim⁹ dũ maledicebat sibi Semei fili⁹ Gera de cogna
tiõe Saul: z potuit patent' vindicare. sed dixit si forte respiciat dñs afflictionẽ meã: z reddat
mihi bonũ p maledictiõe ꝛc̃. Reg. xvj. z vberi⁹ si videre voluer⁹ eiusdẽ reg⁹ patientiã. vide de
peni. dis. ij. §. opponit ꝟ. an nõ caritatẽ. Itẽ Job dum Caldeoz z Sabeoꝛũ plus ipm depdã
uerat: z diabolus oues z boues z pueros p ventũ z ignẽ psumpserat. nõ dixit impatient'. dñs
dedit z diabol⁹ abstulit. sed ait dñs dedit: z dñs abstulit. Quia sciuit. q nõ illi virtute ppria. sed
tm̃ q̃ntũ dñs voluit z pmisit hec sunt pacta. Unde si tãti viri z plures alij dñicaz p̃uenientes
vt pmittit' exhoꝛtationẽ ab boꝛe z diabulo patient' sustinuerũt obpꝛobꝛia. q̃re tu nõ rusticoꝛũ
callidissime cũ psoꝛtib⁹ z oĩb⁹ religiosis. hos z alios de nobilib⁹ a dño talit' ad ꝟ ordinat⁹ ppt
salutes aniaz vr̃arum vobis a dño pdestinatas tolleretis occupatiões. Unde dixit Greg. ij.
Moral'. xij. Magna q̃pe est psolatio in eo qõ displicet. qõ illo ordinãte erga nos agit'. cui nõ
nisi iustũ placet. Si igit' iusta placere dño scim⁹. pati aũt nulla nisi q̃ dño placuerint possim⁹
iusta sunt cũcta q̃ patimur: z valde iniustũ est si de iusta passiõe murmuram⁹. Hec ille. Hanc
igit' doctrinã non meis meritis: sed mgꝛoz meoꝛũ firmit' teneas z cũ scriptura sacra nõ ptradi-
cas cũ ptrarietatis impedimẽta in sacra pagina nõ repies. vt plene. pbat'. xxiij. q. v. Quid ergo
xxviij. q. j. Sicut em̃ de pen. dis. ij. pi- **Rusticus.** Fortassis multe littere put pr̃eses se
culose: ergo susurrare non pr̃esumas. stus dixit ad Paulũ faciũt te insani
re. Act'. xxvj. Extensum em̃ pcedis: z nõ put est sensuz int' nos ptinuare ptẽdis. Hõne recoꝛ-
daris ꝟboz q̃ dixisti collatiõis ab initio. s. c. ij. Ex Asine Baal z mihi vn⁹ z idẽ spũs ad pfe-
rendũ hec z alia q̃cunq; libet. vt pr̃ie nozabas expient' videt' infusus: z ibidẽ pbasti tm̃ scriptu
ras vtriusq; iuris codicib⁹ incoꝛpatas foꝛe auctẽticas: z q̃d tu allegaueris diligent' pspicias.
Unde nõ pdam q̃cq; si potero de his q̃ fuisti locut⁹: z primũ q te mihi coꝛrigere liceat clare
patet. Imo est necessariũ. vt q̃libz indifferent' coꝛrigat alteri⁹ crimis inq̃namentũ. qz sic̃ q̃libet
tenet' aliũ liberare de mort⁹ coꝛpoꝛal' caligine. vt. lxxxvj. dis. nõ sat⁹. qz nõ est grãdis differẽtia.
vtrũ mortẽ inferas vel pmittas. Mortẽ em̃ languẽtib⁹ pbat' infligere q̃ hanc cũ possit nõ ex-
clu dit. vt. lxxxij. dis. in pr̃in. Unde maioꝛi rõne. a morte ꝑpetua teneoꝛ frẽm liberare fraterna
coꝛrectiõe: etiã ptra sue volũtat⁹ certamia. put demens inuit⁹ trahit' de domo ruinosa. vt. xxiij
q. iij. ipsa pietas. silr̃ z frẽm liberare fraterna coꝛrectiõe etiã ptra suã voluntatẽ ab eterna rui-
na: z idẽ valet. z vltra si veritatẽ loq̃ndo militiã tuã z pmilitonũ tuoz clamitando denudaui: z
q̃rulando: non tm̃ iudicialit' palaui p ꝟ iniuriaz actiõe tibi nõ teneri animũ meũ refrigerãdo
multis iuribus z rõnib⁹ securaui. put no. Jo. An. de iniurijs. §. j. in additiõe speciali maioꝛi: z si
offenso rustico nõ dimittit' pctm̃ nisi dimittat debitoꝛib⁹ suis. Uñ bonũ argumentũ a maioꝛi
vl' fortioꝛi. vt le. z no. in Clem̃. j. de reli. z ven. san. z in glo. iij. Qz extũc debitoꝛib⁹ ꝟ est nobilib⁹
offensoꝛib⁹ min⁹ dimittit' pctm̃ q̃ offenso rustico vel religioso nũq; satisfacere ꝓponũt: z in sua
malicia ꝑpetuo pdurabũt. sed vltra pcedendũ mihi multz apparz rõnib⁹ de tua doctria. put le-
gim⁹ de q̃dã pmone lupi. quẽ nimiz rapaz fecisse ferũt ad aucas agnos z angnellos: z decimas
mentã. anetũ. z ciminũ. z relinq̃s q̃ grauioꝛa sunt legz. iudiciũ z miscoꝛdiaz z fidẽ. put tibi aliq̃t

in pñti capl̄o deduxisti plustrandū. Insup excolādo culicē/camelū aūt deglutire nō ppendis formidandū: vt Wath. xxiij. Et q̄ insup multū errauer̄ Auscultа: scis q̄ scriptū est. q̄ō allega itu. p te tener̄ recipe ꝓtra te. ar. ix. di. neq̄ quorūlibet. iij. q. iij. §. Itē in crimīali. §. Si q̄s testibus. 7. iij. q. iij. §. Cui⁹ in agēdo. de cen. Cū olim. 7. xix. di. Si romano⁹. 7 ibi de ß. Ūñ si patientiā pyssimi reg̃ dauid allegasti ꝫ me. Audiat tue curialitat̄ sagacitas q̄d idē dauid impatient dixerit ꝓ me. et ꝓpyssime ꝓbis suis vtar ꝫ te. Et alios nobiles iniq̄s q̄ hacten⁹ pſecuti sunt me grat̄. Et alios cōrurales meos sic 7 me. Et ecce q̄ūter dauid de inimico sibi ꝓpl̄o locut⁹ est ad dñm talit̄ lamētando. Et ita lamentor ꝫ te 7 tibi pares dicēdo. Usq̄quo exaltabit̄ inimic⁹ me⁹ sup me. Respice 7 exaudi me dñe de⁹ me⁹ Qui tribulāt me exultabūt si mot⁹ fuero. ps. xij. q. Ego egen⁹ 7 paup sum de⁹ adiuua. lxix. Et subiungā dicēdo. O tu nobilīū turba Quid gl̄iaris in malicia: q̄ potēs es in iniq̄tate. Tota die iniusticiā cogitauit lingua tua. Sic̄ nouacula acuta fecisti dolū. Dilexisti maliciā sup benignitatē: iniq̄tatē magˢ q̄ꝫ loq̄ equitatem Propterea de⁹ destruet te in finē euellet te. 7 emigrabit te de tabernacl̄o tuo. i. castro tuo. Et radicē tuā de terra viuentiū: put dictū est. ꝫ. c. xix. q. Sperauit in multitudie diuitiar⁹ suar⁹ 7 prevaluit in vanitate sua. vñ. Erubescāt 7 cōturbent̄ vehement inimici mei: de turba p̄dicta nobiliū. Cōuertant̄ 7 erubescāt valde velociter. ps. vj. Cōfundant̄ 7 reuereant̄: q̄ querūt aiaz meam. Auertant̄ retrorsuz 7 erubescāt q̄ volūt mihi mala. Auertant̄ statim erubescētes: q̄ dicunt mihi. Euge euge. lxix. Et ꝓfundant̄ 7 deficiāt detrahētes aīe mee opiant̄ cōfusione 7 pudore q̄ querūt mala mihi. lxx. Fiat mēsa eor⁹ coꝝ ipsis in laqueū. 7 retributiōes 7 in scandalū. Obscurent̄ ocli eor⁹ ne videāt: 7 dorsum eor⁹ sp incurua. Effūde sup eos irā tuā⁊ furor ire tue cōprehendat eos. Fiat habitatio eor⁹ deserta: 7 in tabernaclis eor⁹ nō sit q̄ inhabitet. Appone iniq̄tatē sup iniq̄tatē eor⁹: 7 nō intret iusticia tua. deleant̄ de libro viuentiū. 7 cū iust̄ nō scribant̄ lxviij. Et imple facies eor⁹ ignominia: 7 q̄runt nomē tuū dñe. lxxxij. Et educes de tribulatiōe aīam meā: 7 in misericōdia tua dispdes inimicos meos. Et pdes oēs q̄ tribulāt aiaz meā: q̄m ego seru⁹ tu⁹ sum. cxlij. Et fac mecū signū in bono vt videāt q̄ oderūt me 7 ꝓfundant̄: q̄m tu dñe adiuuisti me 7 cōsolat⁹ es me. lxxxv. Et q̄re: q̄ loquunt̄ pacē cū ꝓximo suo: mala aut̄ in cordib⁹ eor⁹. Et ideo da illis ſm opa ipsor⁹: 7 ſm nequiciā adinuentionū ipsor⁹. Et ſm opa manuū ipsor⁹ tribue illis. Et redde retributionē eor⁹ ipis: q̄m nō intellexerūt opa dñi. Et i opa manuū ei⁹ destrue illos: 7 nō edificabis eos. xxvij. vñ. Eripe me de manu inimicor⁹ meor⁹: 7 a pſecūtibꝫ me. Et iō erubescūt impij. 7 deducant̄ in ifernū. Et muta fiāt labia dolosa: et retribuas habūdant̄ facientibꝫ supbiā. xxx. Et auerte mala inimic̄ meis. i. a me: i illos: vt ōt glo. interliniar̄ Et in ꝑitate tua dispde illos. liij. Et iō fac illis sic̄ madian 7 Sisare: q̄s de⁹ miraculose debellabat p Baruch. Judō. iij. Et sic̄ Jabin. q̄ oēs submersi sunt in torrēte Lyson. Pone ꝓncipes eorū sic̄ Oreb 7 Zebet Zebee 7 Salmana. 7 illos debellauit dñs p Gedeonē 7 trecētos viros cū eo. Judō. vij. Et hij oēs perierūt in pctis suis: vñ. Pone illos vt rotā. Et sic̄ stipulā aūt faciez vēti. sic̄ ignis q̄ cōburit siluā: 7 sic̄ flāma cōburēs mōtes. ita pſequer̄ illos in tēpestate sua. 7 in ira tua turbab⁹ eos. Imple facies eor⁹ ignominia. erubescāt 7 cōturbent̄ in secl̄m seculi: 7 cōfundant̄ 7 pereāt. lxxxij. Et tu dñe redde retributionē supb̄. et indubie reddet illis iniq̄tatē ipsor⁹. Et in malicia ipsor⁹ dispdet illos dñs de⁹ nr̄ⁱ. xciij. Et cadēt sup eos carbones/in ignē deijcies eos: in miserijs nō subsistēt. Et ita cognoui: q̄ faciet dñs iudiciū inopis 7 vindictā pauperuz. cxxxix. Ūñ ptinent dicā cū ꝓpheta. Dñe vim patior rñde ꝓ me. Judica dñe nocētes me/ß est mihi nocētes: expugna impugnātes me. Appēnde arma 7 scutū 7 exurge in adiutoriū mihi Effunde frameā 7 cōclude aduersus eos q̄ pſequunt̄ me. dic aīe mee/salus tua ego suz. Confundant̄ 7 reuereant̄ querētes aiaz meā. Cōuertant̄ retrorsuz 7 cōfundant̄ cogitātes mihi mala: Fiāt tanq̄ pulvis añ faciē venti. 7 angel⁹ dñi coartās eos. Fiat via eor⁹ tenebre 7 lubricū: 7 angel⁹ dñi pſeq̄ns eos. Ueniat illi vicz turbe nobiliū/laq̄s quē ignorat. 7 captio quē abscōdit appēdat eū: 7 in laqueū cadat i ipso. Erubescāt 7 reuereant̄ simul q̄ gratulant̄ malis meis. Induant̄ cōfusiōe 7 reuerētia: q̄ magna loquunt̄ sup me. xxxiij. Et gladi⁹ eor⁹ intret in corda ipsor⁹: 7 arc⁹ eor⁹ cōfringat̄. Deficiētes q̄ꝫ quēadmodū fum⁹ deficiēt. xxxvj. Et ita relinq̄nt alienis diuitias suas. Et sepulcra eor⁹ dom⁹ illor⁹ in eternū: 7 vsq̄ in eternū nō videbūt lumē. xxxvj. Et veniat mors sup illos: 7 descendēt in infernū viuētes Quia viri sanguinū 7 dolosi nō dimidiabūt dies suos. liij. Et iō reddet illis iniq̄tatē ipsor⁹. 7 in malicia dispdet illos. Disperdet illos dñs de⁹ nr̄ⁱ. xciij. Ūñ pones eos vt clibanū ignis: in tpe vultⁱ tui dñs in ira sua ꝓtur

babit eos. Et deuozabit eos ignis.xx. Et exurge dñe in ira tua: z exaltare in finib inimicoz̃ meoz̃um. vij. Et extunc: qui habitat in celis irridebit eos z dñs subsannabit eos. Et loquitur ad eos in ira sua z in furoze suo conturbabit eos.ij. z sequitur nunc. Exsurgam dicit dominꝰ ad faciendam vindictam in nationibus z increpationes in populis. ad allegandos reges eoꝝ rum in cõpedib: z nobiles eoꝝ in manicꝫ ferreis: z ita faciat in eis iudiciũ scriptũ: z gl'ia est hec oĩb sctis eius. Quale aũt sit iudiciũ ꝓtra hoies nobiles scriptũ pñti capitl'o aliq̃l'r extitit declaratũ. Hec z alia plura p ꝓposito nr̃o notabilit faciẽtia. si saltẽ studiose colligere voluerꝫ Da uid fideli carmĩe demõstrare dinoscit. q nõ ad lr̃az Ozo dñica in ℔ pũcto. sed alit noscit intelligenda. cum etiã Dauid tam studiose ꝓtra suos inimicos ꝓba sua duxerit impatient applicãda sed hoc nõ est speculationis nostre. **Nobilis.** Tu multũ astute ꝓtra dñice depcatiõis ordinẽ soles in terp̃tare. Dic igit iudicio tuo saluo saniozi an ne simpl'r tu rustice tenearis offensas tibi p nobiles irrogatas penit⁹ di **Rusticus.** Tibi dixi q nõ mittere sub ingruẽtꝫ picl'i pena anĩe tue diuinit⁹ infligẽda. pertinet ad me. Attñ ex q̃ querꝫ attende. z videt q cũ distinctiõe possim cõpetenti⁹ rñdere: aut dimisso debiti est ad rancoz̃ẽ vidicte ad: aut ad actũ iusticie. Primo adhuc dupl'r. qz aut q̃ntũ ad actũ rãcoz̃ interioz̃ẽ. z sic dimittere nõ est necessitatꝫ: aut q̃ntũ ad act⁹ exteriozes scz signũ amicitie tunc distinguendũ est. qz aut ille q offendit petit. sic est necessitatꝫ: aut nõ petit: z sic nõ est necessitatꝫ. nisi forte ꝑm aliq̃s q̃ ad pfectos: z ita fecerũt xp̃s z Steffan⁹ ꝓthomartyr. Si aũt intelligat q̃ntum ad actũ iusticie nõ oportet nec tenet. imo possum⁹ iusticiã petere modo seruato. vel aliter et melius. qz ℔ põt intelligi vel q̃ntũ ad inimicaciã: z sic est necessitatꝫ. vel q̃ntũ ad iniuriã: z sic est iniꝓ erogatiõis nisi forte. put p̃dixim⁹ q̃ntũ ad pfectos: z etiã pfect⁹ põt petere iusticiã. dummõ tñ põt fieri sine scãdalo. put fecit sctũs Thomas Cantuarien. z Briccius epi ꝓtra suos aduersarios. Cũ his ꝓcoz. frat Asceñ. li.ij.ti.lxij. Et ibidẽ plene qualit inimic⁹ sit diligendus: et Tho. scda scde. q.xxv. arti. viij. z. xlix. Item. q.xxvij. arti. vij. Item in scriptꝫ. di.xxx. q.j. z.iij. et ibi videas: z talit apparet mihi. q hec ozo dñica q̃ ad istũ punctũ patiat multas exceptiones. put aliozꝫ canonũ z legũ determinatiões. qz dicit lex oĩs diffinitio in iure piculosa est. paz cñ est q nõ subuerti possit. i. qõ nõ exceptionẽ patiat. ff. de re. iur. oĩs diffinitio: z dicit paz. qz glo. annũerat ibidẽ aliq̃s iurꝫ casus. q̃ fortassis exceptionẽ non patiunt: z ꝓpende sil'r. qõ scribitur. ff. de legib senatꝰ cõsultꝫ. vbi dicit. l. Neq̃ leges neq̃ senatus ꝓsulta. Ita scribi pñt. vt oẽs casus q̃ q̃nq̃ inciderint cõprehendant. sed sufficit ea q plerũq̃ accidũt cõtineri. vnde z nõ mireris. Nam leges dicunt diuinit⁹ plate p ora ꝓncipum. vt.xvj. q.iij. Nemo. sic z ozo dñica p ꝓncipem vicz xp̃m diuinit⁹ est ꝓmulgata: z si vna patit exceptionẽ patiat z alia. Cũ de silib idem sit iudiciũ. de transl. inter corporalia. z vtiq̃ in ꝑitate patit exceptionẽ. vel saltꝫ indiget moderatiõis declaratiõe. vt p oẽs doctoꝝes ptz. iuꝑ eadẽ largit scribẽtes: z naturalis ratio subest. vicz ne quis cogat p simplicꝫ sacerdotꝫ doctrinã. in reb aut corpoze seu fama ũis atrotione iniuriã violent illatã arroganti violatoꝛi tam facilit dimittere: z cũ cordis amaritudine nõ petẽti: aut nõ desideranti. tam benignit ꝓut Steffan⁹ fecit penit⁹ ignoscere. z ꝓtra naturã tã guit molesta tã lesoꝛi guissimo pacifice loq̃. z facilitas venie incẽtiuũ denuo ꝑbeat delinq̃ndi. vt de vi. z ho. cle. vt clericoz̃ cũ ꝓcoz. in glo. z dicit. l. Si operis. C. de penis. penas defacili nõ remitti ne ad maleficia q̃sq̃ temere ꝓsileat. Unde bonũ erit vt in his habeas discretionẽ ne cũ hostib cogarꝫ occasiõe dñice ozonis. nisi discretã inire cõpositionẽ. Et ex oĩb p̃dictis sum mariã tibi refero collationẽ. Ex ꝓut quondã ꝓncipes z nobiles ꝓut ex veteri z nouo colligit te stamẽtis: erant subiectoz̃ sal⁹ oĩm in se sperantiũ: z in tribl'ationib pauperꝫ restauratiõis remediũ: z in oppressiõib egenoz̃ releuatõis presidiũ: z in molestatiõib viduaz̃ pupillorũ z orphanoz̃ ꝓsolatiõis graduũ. z pegrinãtib cunctꝫ quoq̃ viatoꝛib tutamẽ ꝓduct⁹ securissimũ. Nunc aũt sunt timoꝛ z stupoꝛ z horroꝛ z pauoꝛ z tepoꝛ z paloꝛ z stridoꝛ z tremoꝛ. oĩm z singulorũ qui in circuitu suo sunt: z ꝑsertim illoz̃. q̃s hũiliozes aut debiliozes seu impotẽtiozes ipsis occurrẽtes ꝓspiciũt. Potẽtioꝛib aũt de gr̃a dei ꝓut etiã leges impiales z canones z ipoꝝ mũstri facere ꝓsueuerũt necessario parcũt. put dictũ est. s. c. xxij circa ꝓn. Recognosco tñ iuxta Greg. Horat. xij. c. ij. Ex aliquãdo necesse est. vt prauis mentib que humana predicatione corrigi nequeunt. diuina flagella optari benigne debeant. qõ tñ magno amoꝛis sit studio. videlicet ne errantis pena. sed correptio queriꝫ: z ozo potius q̃s maledictio monstrat.

De Rusticorum presentium enormitatibus.

Capitulum Tricesimūsecundum. Ait Nobilis.

Nunc scio vere. q vngentē pungit: z pungentē rustic⁹ vngit. Unde dixit q̄dē sapiens Ablue pecte canē. canis est z pmanet idez: z quidē alius de rusticoz ꝓditione certissim⁹ sic inq̄t. rustica gens. optima flens. pessima gaudens: ac si diceret pȳssima dum fuerit ꝓuicta. sed victrix impȳssima: z generatio prava atq; ꝓuersa. Deut. xxxij. Et in ꝓsperꝫ infelicissima cōcordat Greg. li. moral. vj. c. iij. sic inq̄ens. Sed q̄ iniqui quiq; q̄ plus in hoc mūdo ꝓficiūt plures secū ad interitū trahunt. z j. Qui ꝓfecto tanto a salute lōgius fiūt q̄nto in ꝓpetratiōe nequitie nulla infirmitate feriunt. Hec ille. Ex quib⁹ quidē expiētia doctissimi ꝓgruenter arguūt. imo arbitrati fuerūt reipublice fore salutifez salutare: ac salutꝫ hūane: z insup rusticitatꝫ z ruralitatis z ruris saluberrimū ritissimū z ꝓgruissimū vitale remediū. dum rusticoz habitacla lares z ordea magalia p gule predia. caule dom⁹ z tuguria p singl'os annos iubileos deuastant: aut igne ꝓsumūtur. denudant. spoliāt z extuūtur: z p h̄ tanq; arbor nimiū ramosa ramis ramūculis ramentꝫ z virgultꝫ suphabūdantib⁹ sarculo vel rastro resecatꝫ ad fertilitatꝫ z fecūditatis salutē redacta reducunt: z de sua cōpetentius arrogātia naturali superbia ꝓsequctiali neq̄tia radicali. inuidia quoq; letali ad obedientie seu hūilitatꝫ subiectiōis z seruitutꝫ z suȳpsi⁹ recognitionis disciplinā ꝓpagant: z qō salubrius est p hmōi flagelloz seuere visitatiōis afflictionē. a corporib⁹. tep oribȳ fastidȳs tedȳs z ocȳs: ac lasciuis voluptatib⁹. q̄ arma sunt hostꝫ antiq̄ ad miseras anias capiēdas purius liberius z clari⁹ eliminant: vt le. z no. de renun. nisi cum ꝑdez. §. vez. de q̄ superi⁹ in ꝓlogo sufficient repies ruminatū: z de hmōi penaz inflictione dicit Greg. in ꝓstoz. c. xxxvj. in fine. Cur inq̄t tā aspez credit. vt a deo hō ꝓtulerit flagella p malis. Si tanta deus ab hoib⁹ ꝓtulit mala p bonis: aut si sana intelligentia de ꝓcussiōe sua ingrat⁹ extitit. si ipse hinc sine flagello nō exiuit q̄ h̄ sine pctō vixit: z idē de h̄ plenissime mortaliū. xxvj. c. xv. Quid aūt sit iubile⁹ habet. Leui. c. xxv. Naz dicit spatiū q̄nquaginta ānoz post q̄ tēp⁹ filij israel destituti p calamitatis a suaz possessionū z predioz habitatiōe miserabilē oppressionem reuertebant. z illi: z vnusq̄sq; ad familiā ꝓstinā redire dimittebant. ꝓtentissimi z ḡtissimi. Cū post triste malū sit gratior ipsa sal⁹ ꝑm Ouidiū: z qñ incepit iubileus z q̄liter ortū habuerit. vide mgr̄m in histoz. Beñ. xlviij. de ortu iubilei. Attū si rite nouerint nobiles docti precedendū erga rusticos suos in ꝓncipȳs. tenerꝫ annis temeritatꝫ z rebellionis capacib⁹ studeat diligenter esse repmendos: z plumis z pennis ne nimis alte volent disponāt. sagaciꝫ spoliādos. Nam difficulter potētie diuitiarūq; ponderib⁹ alis largissimisq; pennatos nouim⁹ retorquendos. Unde ꝓprie dicit Ouiꝺ. in lib. de remedio amoris. ꝑsus. Ad ꝓpositū nostrū dirigēdos dum inquit. Principȳs obsta sero medicina paratur. Cum mala p lōgas conualere moras. Sed propera nec te venturas differ in horas. Q̄ non est hodie cras minus aptus erit. Uidi ergo. q primū fuerat sanabile vulnus dilatū longe dampna tulisse more. dum furor incursu est currenti cede furori. difficiles aditus impet⁹ oīs habet. Sed his dimissis reuertamur stilo. quo cōgruentius fieri poterit ad nostre sentētie z intentiōis ꝓpositū. Nam dicit Seneca. Ymago hominis sermo est. qualis vir talis oratio. Os tuū habundauit malicia: z lingua tua cōcinebat dolos. Psal. xlix. z anio infronito z irreuerenti me tradis obprobrio. Non obstante. q cōtinuo dulcissima dabam petitionis allocutiōe respōsiones colloquia: z nunc contra me que ad rem nō pertinēt vltionis intentiōe motu crudelissimo. nec ad me quoniā ab his semper scopebā spiritū meum. nec ad ꝓgenitores meos in excessu mentis tue ꝓducis elatiōis. et increate verba procaciter arrogātie promēdo detractoria: z si fuisses princeps aut prelatus meus: z perpendisses mentē Greg. in pastorali suo lib. j. c. penulti. concerneres. q nimiū exasperando increpationis ventilabra ꝓpulsasses. Unde cōgruenter dicit Ouidius. Non annosa comis stringi patitur bene lozis. Uulpem vulpe capi niso fudatur inani. z igitur rustici cinici dicūtur. i. canes mordaces: z insup singula p beatos Paulum z Bernardum cōtra Romanos non nobiles. sed ꝓprie plebeos. s. c. iij. prescripta: ac p te similit allegata ptinentissime tue rusticitati: z alijs tuis conruralib⁹ nullo puncto dempto sunt ratiōabilit applicanda: z in sinum vestrum retorquenda. imo forent ꝓnunc memoriter refricanda que brevitatis cōmodo

Capitulum

veniēt ꝓtermittēda. Et idē ꝟ Bern. sermōe. lxvij. sup Cāntica dicit de hoc vtriusq; sex⁹ hoīm gen-nere detestabili. Rusticani sunt inq̄t hoīes ydiote ⁊ cōtemptibiles/⁊ sine lr̄is: cū quib⁹ nō est negligent agendū: q⁹ sermo eoꝝ vt cancer serpit. Et ita in malicia obdurati sunt/q⁹ nec rationib⁹ ꝓuincunt: q⁹ nō intelligūt/nec auctorib⁹ cōrigunt: q⁹ nō recipiūt/nec flectunt inuasiōib⁹: q⁹ subuersi sūt. vl̄ forte vt idē ōt sermōe. lxv. ibidē. Jō rustici pusilli appellant: nō malicia/sed subtilitate. Astutū siq̄dē natura est ℔ gen⁹ aīaꝝ: ꝓmptū admodū nocēdū i occulto Et vī mihi ꝓgruissime designāre subtilissima q̄dā vicia ꝟtutū spē palliata: nec em̄ aliter nocere q̄unt: nisi ꝑ se ꝟtuosos ꝟtutū quadā similitudie mētiant/trāsfigurātes se i angelos luc⁹: parātes sagittas i pha retra: vt sagittēt in obscuro rectos corde. Et ꝓsolatione recipiā a bt̄o Greg. dicēte. Inter ꝟba laudantiū seu vituperantiū ad mentē sp recurrendū est. ⁊ si in ea nomē inuenit/qđ de nob dicit magnā tristiciā nob generare dz Et rursuz si in ea nō inuenit malū qđ de nob hoīes loquunt: in magnā debem⁹ leticiā ꝓsilire ⁊c. xj. q. iij. inc̄t ꝟba. Et nihilomin⁹ ea q̄ scribit mgr Gratian⁹ xlvj. di. in ꝑn. de rusticitatꝫ tuc. et alioꝝ de tui cōtubernij cōditiōe tibi notificare nō postponā. nā dicit. Nihil em̄ impudēti⁹ arrogātia rusticoꝝ: q̄ garrulitatē auctatē putāt ⁊ parati ad litem insubditos si q̄s habēt timidi intonāt. qđ ex arrogātia supbie ꝓuenit mānifestū est. hec ille. Est aūt arrogātia ſm frēm Asceñ. lib. ij. inc̄. xxviij. Dū hō interi⁹ elevat: ⁊ est spēs supbie. Cū autez rusticꝫ ex nature legib⁹/⁊ impiali: ꝑut infra patebit/plus ceterꝫ hoīb⁹ cōueniat. humilitas q̄ dz ab humo: q̄ pedib⁹ oīm cōculcat. Et circa humū ⁊ arua ipsoꝝ rusticoꝝ/negociatio ꝟsat. Que q̄dē hūilitas etiā ex regulari disciplīa scti Francisci frib⁹ minorib⁹ scribit appropriata Quare ipi mīores inc̄t alios dicunt ordies: ꝑut vniuersis religiosis ⁊ cenobitꝫ: ac ipis indicit castitas Et ipsis plus alijs ꝓhiberi videt vt nec insolescāt. Et oīne supbie: necnō libidinis viciū euitāt. Quapropt in ipis tā expient opat prohibitiōis effect⁹ Q⁹ in rusticꝫ pricanor arrogātia. et in fratrib⁹ mīorib⁹ ingētior supbia. ⁊ in religiosis vniuersis feruētior luxuria. proculdubio pullulare: necnō inolescere ꝓcernit. Juxta illud Greg. Qđ min⁹ licet acri⁹ vrit. Et phs dicit. phibitio augmētat affectū Et ꝑuerb. ix. Aq̄ furtiue dulciores sunt. ⁊ panis abscōdit⁹ suauior Uñ poeta. Ulla furtiue dulcescūt pocula limphe. Ualde fore suauis nō visi crustula panis. Et ouidi⁹. Nitimur in vetitū sp cupimusq; negata. Sic inc̄t dictꝫ imīnet eger aq̄s. Et ℔ manifeste patuit in Eua. q̄ comedebat de ligno vetito in medio paradisi. Genē. c. iij. Et in vxore Loth. q̄ ꝓter transgressionē ꝓhibitiōis versa est in statuā salis. Genē. c. xix. Et in cubiculario ꝟgilij: ꝓout p̄dictū est sup̄. c. q. Et expienter visuz est in terra nr̄a Q⁹ ꝓter impotentiā coeūdi iudici aliter sepat⁹ ab vxore/fact⁹ est monach⁹. Et ꝓhibito regle sibi resolucbat neruos testiculoꝝ ita q⁹ exarsit exercēs officiū nature sic asin⁹. Et hoc ꝓbabat apparat⁹ prolis in ꝛra gradientis multiplicat⁹. Religiosoꝝ aūt q̄dem effrenatā/incentiuū delinq̄ndi quotīdiaz excusabat: dicēs cū gregorio. Q⁹ alimēta q̄ min⁹ sufficiūt auidi⁹ sumunt: vt apparet in lupo: diuti⁹ alijs aīalib⁹ famē ferenti. Demū vocacitate/q̄ cuncta p̄cellit copia rerū patēti. ac si diceret: q⁹ monachi q̄ raro mulieribus cōiungunt. Dū aūt patebit loc⁹ ⁊ tp̄us feruēti⁹ saturari moliunt. Sic rustici diuz poterūt arrogātia nunq̄z saturabunt. Sed vt rusticoꝝ clari⁹ enodem⁹ ꝓprietates. Uadam⁹ ad glo. ꝟboꝝ dicti Gratiani. q̄ octo designat in affectu vitia p̄missa cōditiōis notabiliter distinctas ¶ Primo dicit q⁹ idē rustici cōsueuerunt esse, ꝑut hodie sunt/intēpati moribus: ℔ est/grossi/globosi/gulosi/ruggosi/squalidi corpis q̄litate raro ꝓportionati. Et post distortū vultū sequitur distorta mozꝫ. vñ Dum dō volebat euadere man⁹ ab melech: effigiē trāsformauit nobilissimā in rusticanā squalosaz. ⁊ vino debachatā psonā. vt. j. Reg. xxj. ⁊. xxij. q. ij. vtilē. Uñ legit⁹ q⁹ Esau fuit hō agricola. i. rustic⁹ hyspid⁹ mēte ⁊ corpe Genē. c. xxv. ⁊. lvj. di. nasci. circa fi. Porro q̄z dz de Silleno q̄ fuit senex cū ferula ebrietate titubās: libidinē feruēs: asina sedēs. ⁊ ē de⁹ rustic⁹ agrestꝫ ō familia ⁊ comitatu bachi q̄ est de⁹ vini ſm ꝟgil. ¶ Secō dixit glo. q⁹ rustici solēt ee adulatores: ac si diceret iuxta gre. sup eze. li. j. Ome. ix. Scorpiōes sē q̄ blādi ⁊ inoxij i facie videt. sz post dorsū portāt vñ venenū infūdāt. de q̄b ꝓprie ōt ꝓpha Q̄m ōs dissipauit ossa eoꝝ q̄ by hoīb⁹ placēt. Cōfusi sūt: q̄m de⁹ spreuit eos. ps. lij. Qui etiā grosa dicūt: q⁹ tles appent. sz nō sūt i effectu: vt. iij. q. v. silr ⁊ i glo. j. ⁊ dixit Boe. j. ō ꝓo. psa. iiij. Adulatores a potēb⁹ diligūt. sz vituperandi sūt: q⁹ iusto ⁊ iusticie nō assistūt. ⁊ iō dz de eisdē. Mollia sūt fmōes eoꝝ sup oleū ⁊ ipi sē iacta. ps. liij. vñ dixit Petr⁹ blesen. i plogo epl̄aꝝ suaꝝ. Nō sū inq̄t vēditor olei. ⁊ scio q⁹ cū sal correctōis in oī sacrificio acceptat a dño. Uel aūt in oī sacrificō reprobat. ¶ Tercio dixit eos fore ꝑditores ⁊ oīm secretoꝝ ꝓpalatores: ⁊ i suis cātis ꝓphs maiores: ⁊ q̄ ꝓprie ꝑdito

res dicunt. vide de peni. dis. vj. Sacerdotes. ⁊ ad ꝓpositū nostrū tāgit Jo. An. de ꝑsump. lras sed dñs Petrus de ancorano antiqu⁹ doctor ⁊ ciuis Bononien. dū legebat in cathedra supdictū. c. lras Asserui. Jo. An. fortassis nō immemorē dicte sue lecture diu post nouellarū compilationē talē vt ecce actū ꝓpetrasse. sic ait Cum ciuitas Bonoñ. cum suo comitatu a tpe Constantini imperatorꝭ. fuerit ecclie romane subacta: ⁊ frequēter in obediētie vitio ꝓsuefacta. Vñ quodā tpe Jo. An. fungens legatiōis officio ꝑ parte suoꝝ ꝓciuiū ciuitatis ꝑtacte ad papā. Jo annē. xxij. q̄ ꝓgregato cetu cardinaliū in publico cōsistorio Joanni Andree dū causam sibi et suis collegis cōmissaꝝ publicauerat obiecit ipm interfuisse ꝓsilio iurato. imo ibidē deduxisse tractatū. vt Cōmunitas Bonoñ. iugū penit⁹ abiceret subiectiōis q̄ romane ecclie fuerat ꝓstricta. ꝓpendebat itaq; Jo. An. certissimus sagacit̄ ꝓiecturis vnū de collegis suis nobilē vir et venerāde reputatiōis hui⁹ increpatiōis auctorē. mox Jo. An. prudentie redundans iuriumq; plenitudine sctē pater inqt. si tlia forent pacta qō absit nō ꝑstaret nisi hominū relatiōe. sed ille qui talia retulerit ⁊ si verꝝ dixerit ꝓditor foret ⁊ ꝑiurus: ⁊ ꝓprie turpitudis allegator infamissimus: ⁊ sibi credendū non est. Nam ⁊ ꝓsiliū nomē accepit ex con. ⁊ sileo. qz ꝓsiliendū ⁊ tacendum est. sed si verꝝ nō dixit mendax est: ⁊ q̄cunq; se diuerterit. sine fide nequā est ⁊ satis ꝓfusus est: qui in se confusus est. ⁊ ita Jo. An. solēniter huius ꝓditoris ibidem ꝑsentis per gloriosas vtriusq; iuris allegationes euasit examine. Dicit aūt ꝓditor multis modis. vt le. ⁊ no. xj. q. iij. Nolite timere. xvj. dist. clericus: ⁊ ibidem Archiđ. xlvj. dist. Clericus. Et dñorum seruis qui semper rustici fuerunt aut plebei ꝓut predictum est ⁊ huiusmodi serui. si eorūdē dñorum ꝓditores fuerunt ⁊ qua pena puniantur. le. ⁊ no. in. l. vlt. C. de dela. lib. x. Quia naturaliter ingratissimi sunt beneficiorū acceptorꝝ: vt habitatores Zeilay quos saluauit Dauid. attn ipsi ꝓditores eūdem Dauid inimico suo morti tradere voluerūt. vt. j. Reg. xxiij. Quarto dicit eos fore detractores mordacissimos. nō ꝓpendentes q̄ scriptū est. vj. q. j. Sūma vbi dicit Sūma iniquitas est detrahere ⁊ fratres accusare. Unde scriptū est. oīs qui detrahit fratri suo homicida est: ⁊ oīs homicida nō habet partē in regno dei. j. Jo. iij. Et q̄ petit sibi nō dimittit nisi restituat honorē sublatū. de q̄ dictū est. ē. c. xxx. Quinto dicit eos esse malidicos hoc est cōtra deum ⁊ aliquos sanctorū suorum: ⁊ maxime beatam virginē linguā in blasphemiā publice relaxare ꝑsumentes ⁊ plus ipsi ceteris homib⁹ mundi. vt in. c. Statuim⁹ de maledictis. hoc sepius euidenter apparet. dum plaustrū ꝓ rotas aruo sulcatas impotentia bestiarū ꝓspiciunt. impedimentū execrabili maledictiōe horribili blasphemia sonorose dētib⁹ collisis impedimēta ꝓpulsare ꝓtendunt. vt ꝓprie de ipsis dicat. quorū maledictiōe os plenū est ⁊ amaritudie ⁊ dolo: sub lingua eorū labor ⁊ dolor. pš. ix. penit⁹ immemores de his blasphemis. de quib⁹ dicit Jero. in Leuitic⁹. qui negligunt oris maledicti ꝓsuetudinē resecare: etiā si nō corde maledicāt. tñ in iniusticiā labioꝝ ꝫm Ysaye verbū vicz. c. vj. ⁊ inq̄namenta oris incurrūt. xxiij. q. j. q̄ negligunt ⁊ taliter ⁊ non tm̄ per capillos ⁊ caput dei blasphemia ꝓferūt. vt le. ⁊ no. xxij. q. j. Si quis. Sed acrius: ⁊ ita q̄ non licet hoi loqui saltē honesto inhonestissime ꝓrumpere nō erubescunt: ⁊ sic ex ꝓsuetudine ⁊ nō ex corde pater maledicit filio ⁊ male. vt no. ibidem. Sexto dicit rusticos inuidos fore ꝓprie ꝫm Berñ. in sermone de verbis Ysaie. Humore pessimo liuore ꝓprio quasi quodā velamine ne sublimiorē ꝑspiciant inuidi ꝓpendūtur: at illoꝝ quos superiores habere debent modo felicitatē. modo gloriā. modo vtrunq; simul cōspiciunt contabescētes. Septimo dicit eos esse scurriles. i. multiloquos per verba turpissima procaciter fictose ꝓpalantes: ⁊ interdū risum ⁊ subsannationē immoderatos ꝓuocantes. quos detestat aplūs ad Eph̄. c. v. Octauo ad vlciscēdas iniurias proni nec vindictā supiori aut diuino derelinquūt examini. vt le. ⁊ no. xxiij. q. j. §. j. vsq; ad. c. Nisi bella. Ulcisci tm̄ iniurias illatas a tyrāno multo est dulcius q̄ mel. si credim⁹ Homero. summa quidē est voluptas. Sed Juuenalis dixit. Glorioſum genus vindicte putam⁹ ignoscere noxijs dū poterimus vindicare.. Ut aūt prout premisimus supē. c. xiij. circa finē. Septenus numerus veneret celebrius. ꝓut septē genera siue gradus nobiliū notanter posuim⁹. Hic similiter septē genera rusticoꝝ ꝑ extensum ponam⁹ Nam ꝓmo ponit rusticus media ꝓducta. Hinc secđo rusticus. Tercio rustinardus. Quarto rustibaldus. Quinto rustiboldus. Sexto rustincus. Septimo rusticellus. Rusticus igit̄ dicitur runcone rudis in rure. necnon iugiter laborat: ⁊ insup clerū sincere reuerentia decorat et dum gaudet mirifice. hoc illico dire deplorat. ⁊ ieiunat cum murmure: ⁊ multū ebrius orat Sed rustocycus. est em̄ rusticorū fallax loicus. trux ⁊ irsut⁹. necnō ꝓtentionū odax Cōmotor

ire ꝓsutus. Et cū sit lup⁹ rapax incedit vt agn⁹ mut⁹. Etiā sophista mordax/naturalis ⁊ astutus. Rustinardus hinc ad laborē tepidus velox/nō est sicuti pardus. Et cuꝫ fetore sualidus. turpis nō est nard⁹. Quietē amat pauid⁹ hypocrisat vt beghardus. Ad bella nimis trepidus ad bona singula tardus. Hinc rustibaldus/vt ribaldus est volubilis/dū pōt crapulosus: et ad potandū dapsilis. et sp ebrioſus/ad maledicendū est agilis. ꝑ cunctꝫ est verbosus/ad deierandū labilis. et cordax seditiosus. Hinc rustiboldus vt heroldus ꝙ oīa cōiungit nobilibus. Despicit ruralia/vnit se ciuilib⁹/desiderat magnalia/seruit militarib⁹. ⁊ dū reḡit talia/plus nocet hic ruralib⁹. Hinc rustinc⁹ vt incus fabri stat osur⁹. Et dirus incuruabilis/et villanis obstat durus: ac ferox importabilis. Ast nobilib⁹ exosus/tristis inamabilis/clero sp est odiosus. sic maset in mallabilis. Hinc rusticellus vt asellus nascit/⁊ pec⁹ ad arandū. Sicut bufalus exorit/ad iugit triturandū. Ut hericius voluit/nec aliud scit colendū. Et sicut miser pascit/sic se nouit sepeliendū. Hȳs igit generib⁹ rusticorū ⁊ alȳs ꝑmissis sincere ꝓpensis. Dicere possum⁹ ad vos rusticorū vtriusqꝫ sexus cōtuberniones. Nōne vos estis de quib⁹ dicit Salomō. Letant cū male fecerint/⁊ exultāt in rebus pessimis. ꝓuerb. j. Et iuxta Greg. moral. xxj. c. xvij. In tenebris q̄si in luce ambulāt: qꝫ sicut in pñti cecitate leti sunt. ac si iam eterne patrie luce pfruent. Hinc ꝓsequar intentū. Nōne vos estis hoc gen⁹ hoīm qō freqnter dñm in decimis ⁊ ꝑmicȳs offendist defraudatū: put cōquerit dñs Malach. c. iij. Si affligit hō deum: qꝫ vos cōfligitis me: ⁊ dixistis in quo cōfixim⁹ te. Et rndit dñs. In decimis ⁊ ꝑmicȳs/et in penuria vos maledicti estis. Et hec nō ꝓpendētes. Et q̄d dicit Aug⁹. ꝛc le. ⁊ no. xxj. q. j. decime sic inquiēs. Si tu decimas nō dederꝭ/ad decimam reuocaberis. i. demonib⁹ sociaberis. Qui sunt decima ps angelorū q̄ de celo ceciderūt. de peni. dist. ij. principuꝫ. Quare sequit per Aug⁹. vbi sup̄. Dabis impio militi qō nō vis dare sacerdoti. Et hoc tollit fiscus qō nō tollit xp̄us. xxj. q. iij. Maiores. put infra tibi deducā clari⁹. Nonne vos estis hoc gen⁹ hoīum qō creaturā timet ⁊ nō creatorē. dominū formidat formidantē. sed nō dominū cūcta cōcutientem. Uñ. Dū facultas se obtulerit tēporali: nec eterna terreri pena poterit. quin quēcunqꝫ ⁊ quōcūqꝫ ⁊ qualitercūqꝫ decipit/in mēsura et in nūero et in pondere. in quib⁹ consistūt oīa: vt Sap. xj. Et in his quēlibet sibi cōmunicantē cuiuscunqꝫ status fuerit circūuenire non erubescit. cōtra id ꝓprie. de quo dī Leuit. xix. in fi. vbi inqt dñs. Nolite facere iniquū allqō in iudicio. in regula. in pondere. in mensura. statera iusta. ⁊ equa sint pondera. iustus modius. equuſqꝫ sexternus. Nonne estis illud gen⁹ hominū: in quo tm crudelissimi facinoris cōquiescunt freqn ter exercitamēta/vicꝫ frequentissima piuria. penitus immemores antiquoꝝ assertiōis aut prouocationis iurādi seu cōfirmandi formas. omipotenti deo min⁹ iniurioſas firmiter apud eū Antiquos obseruatas: ⁊ nunc̄ violatas. Saluo qō le. ⁊ no. in. c. Et si christus. de iure iuran. put inquit donat⁹ minor exemplificādi dicēs Da iurandi. edepol/castor/hercules/medius ⁊ fidius. ¶ Unde notabis q̄ antiqui iurabant ⁊ fidelissime cōseruabant. Edepol. i. per edem pollutis. Castor. i. per castorē dicebāt eñ: vt me castor. i. sic me adiuuet castor. Pollux aūt ⁊ castor erāt duo dū gentiū. q̄daꝫ tū libri habēt medepol. et mehercule: qō ad idē redit. Hercule. i. iuro ꝙ herculē. qui est medi⁹ fidius. Et medi⁹ fidius est hercules dici⁹: q̄si semideus: qꝫ natus de pē immortali vicꝫ Ioue. ⁊ matre mortali vicꝫ Alchmena/q̄ fuit vxor Ampitrionis. de q̄ pleni⁹ infra. c. xxvj. Et de semideo videt satis narratū sup̄ ⁊ infra ꝙ rusticuꝫ ad detestationem nobiliū. Nūc redeam⁹ ad propositū. vel medi⁹ fidius q̄si medios fili⁹. i. iouis filius: prout ꝓtactū est. Nā fidius ponit pro fili⁹. d mutata in l. sicut sedda pro sella. Et sic medi⁹ filius dicitur quasi dyoc. i. Jouis filius: qꝫ dyoc grece/quasi iouis latine appellat. Uñ Ouidi⁹ faustorū Nō iunȳ q̄rebā sctō nonas fidione referē. An tibi semipat tūc mihi sctūs ait. Cuicūqꝫ ex illꝰ dederꝭ ego mun⁹ habeo. Noia ẽna fero sic voluere cures. Nā fidi⁹ ⁊ semipat ⁊ sctūs tria sūt noia vni⁹ numinis/seu diuinitatis iuxta deos gentiliū ꝓtactos. q̄s tū per Asyam q̄ maior est ps Sarracenoꝝ ⁊ paganorū: aut barbarorū: iuxta terraꝝ paragratores modernos/⁊ ipsorūꝫ relata nō reperim⁹ mō ꝙ

Rusticus. In ventū loq̄ris ⁊ acrē gratis ꝓberare conarꝭ. Et ut quondā sollicitatos.

Nobilis. q̄d hec oīa ⁊ singula ad nos rusticos ⁊ rusticanorū cōtuberniones ꝓducꝭ detestādos.

Rusticus. Quia ꝙ ipos ⁊ ipoꝝ singloꝝ ꝓfortes hmōi detestabiles ꝓ boꝝ crudeliū mores magisqꝫ freqntius videm⁹ bucuſqꝫ ⁊ mō ꝙ singlos diesꝝ passus ipudent ꝓtinuatos. Et put dī i antiq̄ puerbio. ab ipȳs egredict impietas. j. Reg. xxiiij. Ita silr ō antiq̄ puerbio dī De grege q̄d i incāpo solū occurrit lupo. ⁊ q̄d

consciētie vinculo cōmissuz fuerit monacho. et iuramēti sacramēto creditū fuerit rūstico. Hoc totū in periclo teste cōmuni ꝓuerbio. Uñ vulgare hoc ꝓuerbiū Et argumentū a vulgari ꝓuerbio. est validū in iure: vt. xvj. q. j. legi. Et plene ꝙ hostz. de elec. venerabilis. §. Qz aūt. ¶ Unde quidē poeta vicz Jacob Solodorēn. in lib. ij. c. v. de floribz moraliū Exptissim⁹ int cetera de moribz rusticoꝝ: sic inqt. Periurare caue vel iuratoria ꝑba Usus iurādi ligatos ad mortis acerba. Hunc̄ ꝙ iura ꝙ iuria sunt caritatura. Sorte boni cura ne sint tibi iuria cura. Turpe ꝓius fuge c̄ veniat ad tua mitte. Cōmissum stle scelus est in fame sagitte. Henda recens est culpa vet⁹ maculis manet atris. In prolē dilata ruūt ꝙ iuria patrz. In vanū deū caueas assumere nomē. Et iurare caueas ne det sceleris tibi fomē. Nequaq̄ iuret q̄ periurare vereť. Qui nunq̄ iurat nunq̄ ꝙ iurus babeť. Heu quo successit fidei lex regula morū. Scema pudicorū verboꝝ sydus honoꝝ. Per ꝓbra iurare nec ꝙ iurare timeť. Blasphemare deū iā ꝓ ꝓbitate teneť. Heu q̄s iam iuret q̄ christū nō crucifigat. Christū blasphemās ꝙ singula mēbra trucidat. Per caput z per cerebrū crines aures quoq̄ dentē. Per coz splen renes pulmonē viscera ventrē. Per neruos venas oculos os ossa medullā. Sic ꝑmittūt partē de corpe nullaz. Jurat ꝙ iurat nec eī periurgia curat. Hec nō sufficiūt blasphemās plus male iurat. Per tormē per flagra crucis vulnusq̄ cruorē. Crebro per mortē solitum tenet hūc sibi mortē. hec ille. ¶ Hunc reuertamur ad principali ꝓpositū. Nonne estis similit hoc gen⁹ hominū qđ ꝓuocat nubes / z aerē ꝑturbat demonioꝝ ministerio: vt ꝓducanť fulgura grādo / nix / glacies z spiritus ꝓcellaꝝ. i. vētuq̄ z turbo: ac inundatiōes aquarū ꝑiculosissime. et nō tm̄ in oppressionem pauperꝝ. sed etiā nobiliū. qm̄ tu z tibi pares gliosos terre fructꝰ segetes z surculos cōculcatis.

Rusticus. Ego sicut z tu cōsueui pōposa discrepatiōis verba patienter audire. Et nibilomin⁹ anio penit⁹ floccipēdere. Sed vltio qz pretēdis me vel conrura les meos miserabilit christū blasphemia crucifigere. Sz hoc ꝓpriissime tibi z tuatibz vicz nobilibz crudis: ꝓout supr̄. c. proxio. vbi restāt adhuc alia z̄ē. Per Petrū Bleseñ. poterim⁹ applicare. Et vltra ꝑtendis cōuicaneos meos ꝓout xp̄us fecit in nauicula vētis impare. hoc natura nō patit. Et in ꝑ phie monarchas: imo theologie firmiter puto ꝓfessores mecū cōcordare.

Nobilis. Et tu forte sicut Thomas dicis⁹ pretēdis cōcordare. Et nil credere neq̄ ꝙcipe. nisi q̄ manibz putauerz cōtrectare. Et fortassis nosti. et astutia ꝑuentus. nō intēdis tam patenť ꝓpalare. Sz vt intelligere valeas / me de p̄missis onio nō ignauum. Sincere ꝓpendas scripturaꝝ tenores subsequentiū. Hā legit de Job: qz dño ꝙmittēte sathana quoq̄ cooperāte. Ignis dei cecidit de celo z tactos boues pueroszq̄ consumpsit. Itē filijs ei⁹ z filiabz vescentibz z bibentibz vinū in domo fratrz sui ꝑmogeniti. repēte vētus vehemens venit a regiōe deserti. et cōcussit q̄ttuor angelos dom⁹ que corruēs oppssit liberos eius: z mortui sunt. Uñ sctūs Thomas ex bis z alijs arguit / demones posse grādines fulmia z tēpestates dño permittēte. Et malorū hoim prouocatiōe. qui se malis spiritibz vniuerint. z cōfederauerūt patenť procurare. Cū z per liberū arbitriū hois. quondā ꝙ Symonē magū. ꝙ pharaonis ariolos. Et nūc singulis diebz maiora minoraq̄ ꝙmittit. Hinc mibi cōstat: q vxores vēres materiales cōponere solēt venenosissimas z immūdissimas. z quasdaz berbas cū radicibz vaporosas: q̄bus ꝙ ignē in olla diligent obstructa sufficiēterq̄ decoctis / ad clarissimos solis radios discoopertā ollā cōsistunt. Uñ primū fum⁹ naturalit ascēdit. z mox in serenissimo celo nubes coagulat: z diabolorū cōmertio vt premittit / insolite generanť tēpestates. Et nō mirerz quia dico de vxoribz vēis. Nam nō sine cā: qz vnā de principalibz materijs / tm̄ mulierū coopatiōe cōquiris. Itē fit celo sereno: vt sol sine impedimēto fumū attrahere valeat vltra secundā regionē aeris / vbi niues generanť. Et infra q̄rtā regionē aeris vñ imbres z pluuie procedūt. Et vbi tercia firmat regiōis aerz dispositio. Et vbi grādinū fieri solet coagulatio scōm Jsiō. ij. Ethi. Ubi si voluerz de grādinis productiōe videre poterz. Itē freq̄nter in vallibus hmōi grādines artificiales fieri solēt vt hui⁹ assensus fumi ꝙ ventos min⁹ impediat: quousq̄ de terra surszuz eleuet. Itē sepe ꝙ mōtanos z alpinates: qz etiā vna spēs principalis in altioribz mōtiū verticibz crebri⁹ inuenit. Uñ dixit Claudian⁹ in ꝓncipio. Quas natura negat ꝑbuit arte vias. Legit eī in histoz. Alexādri magni: q ipe q̄ddaz mare iudaicū trāffretatur⁹ vidēs ventū validū sibi ꝓtrariantē: ab incolis tre sibi cōpetentē cōparauit. Itē Jsiō. viij. Ethi. c. ix. Ad ꝓpositū nostrū narrare videť / allegādo Uirgliū sic dicens. Hinc apparet nō esse incatum dubiuz. q nobilis ille poeta scripsit de quadam femia que magicis artibus excellebat

Capitulum

Hec inqt se carminibꝫ promittit soluere mẽtes quas velit. Ast alias duras mittere curas. sistere aquã fluminis. et vertere sydera retro, Sub pedibꝫ terrã ꝛ descẽdere mõtibꝫ ornas. Est autẽ orn⁹ genus arborꝭ sterile. ¶ Et cõstat q̃ tpe Martini pape de anno dñi. M.cccxx. quedam mulier Strega/resid̃s trans Tyberim se transformauerat in cattũ. Et actus hũano ritui ros: imo impossibiles/et solis cattis applicabiles: et pure cattinos exercuit. Et int̃ cetera puer os in cunabulis iacẽtes maleficijs infecit/quos exposit sanãdo dũ cõuertenꝫ in hoiem mercedẽ vsurpauit. Et hoc ei⁹ finale lucrũ sibi coaptãdo reputauit. Et de his et alijs publice cõfessa iudicialiter igne cõcremata/vitã finiuit. Et q̃d vltra dicã: nisi q̃ hoc maleficiũ/vicz aeris infectio: vt p̃mittit̃ ministerio demonũ/ꝛ nature que sequit̃ artẽ in q̃ctum põt: vt. ff. de adop. l. adoptio. Sit in veritate spẽs artis magice. De qua idẽ ait Jsi⁹. Hec vanitas magica q̃ artiũ ex traditiõe angelo q̃ malo q̃ in toto orbe terrarũ pluribꝫ seculis valuit. Nec mirũ de magoꝝ pstigijs quorũ intantũ ꝓdigere maleficiorũ artes: vt etiã Hoysi/simillimis signis resisterẽt. Uertẽtes virgas in dracones/aquas in sanguinẽ. Exo. c. vij. Prudẽtius ꝓde Mercurio sic ait. Tradit̃ hic extinctas sumpto moderamĩe virge in lucẽ reuocasse aias: ac als dãpnose neci. Et post paululũ adiecit murmure. Hã magico tenuo extirpe figuras. Atq̃ sepulcrales scire incantare fauillas. Uica itidẽ spoliare alios ars noxia nouit. Mercurius iste fuit hõ magus ꝑ gentiles deificatus: put sepe tactũ est. quẽ Jupiter genuit ex Junone mliere sagacissima/q̃ tpm pre ceterꝭ suis filijs dilexit. Et ideo ꝓprijs vberibꝫ lactauit. et astutissim⁹ ipse mirabilia ꝓ fecit in vita sua/ꝛ inter cetera Lirã inuenit hoc mõ. Uisa ꝑ ipsum quadaꝝ testa cuiusdã bestie putrifacta: ꝛ neruos ei⁹ extẽtos intra coriũ. q̃ ꝑ mercuriũ pcussi dabãt sonitũ/ad cui⁹ imitationẽ liram inuenit. Jtẽ ab Apolline Caduceo mercuri⁹ idẽ recept⁹. in Archadio duos dracones intra se implicatos ꝛ dimicãtes/virga inter medios ꝓiecta ab inuicẽ sepauit. Quo facto virgã causa pacis nouit institutaꝝ. Et tres alios ꝑ poetas legim⁹ esse Mercurios: de quibꝫ nil ad ꝓpositũ. sed ad intentũ nostrũ reuertẽdo: ꝛ de pluribꝫ aliq̃ dicẽdo: scias q̃ hac maledictione plena est terra. Comitat⁹ siue dyocꝭ. Seduneñ. Et freq̃nter illi⁹ occasiõe innũerabiles vtriusq̃ sexus. et tm̃ mõ rurales/et plebee ꝓione/ignis amarissima pena. Cõfessione de p̃missis publice p̃habita. legũ auctoritate/aut terre cõsuetudie videbanꝫ cõsũpte: vt. C. de maleficꝭ. ꝛ mathe. l. nullus. ꝛ. l. nemo. ꝛ. l. culpa. Uñ nõ sine causa memorie memorit̃ cõmendãda/dicit. l. eorũ. C. de malefic̃. in hec ꝓba. Nulli ꝓ crimiationibꝫ implicãda sunt remedia hũanis quesita corporibꝫ/aut mgr̃atibꝫ locis innocent̃ adhibita suffragia: ne naturꝭ vindemijs metuerentur Jmbres aut vẽtis grãdinisq̃ lapidationẽ terenꝫ. quibꝫ nõ cuiusq̃ saluo aut estimatio lederet Sed quoꝝ proficeret act⁹ ne diuia mũera/ꝛ labor hoim sterneret. Et dicit Azo in sũma. e. ti. in fine. Qui faciũt ne labores hoim ventoꝝ grãdinis q̃ lapidatiõe sternunt̃. nõ pena/sed premio digni sũt: ac si diceret. Uigore dicte legꝭ: q̃ arte magica absilire faciũt nubes fulgura. Similiter ꝛ tẽpestates/q̃ nocẽt hoibꝫ/cõmendãdi sunt: ne breuis hora lõgi tpis victũ consumat. de con. cũ aplus. Et etiã dicit lex. Ne modico momẽto pereat cõmoditas celesti ꝓmissiõe concessa. Uñ videt̃ q̃ ꝑ manere aut impediri hmõi quassatiões hoim mĩsterio/ꝛ demonũ cõmunione cõtingit. Et licz lex vt p̃mittit̃ impedimẽta ꝓmittat/iura tñ canonica: vt. xxvj. q. v. qsi ꝑ totũ. Et sctus Thomas scõa. ij. q. xcvj. onio sub pena pcti mortalis ꝓhibere videnꝫ: cũ ꝑ nullo bono malũ sit faciendũ: ne cle. vel mo. c. ij. §. de hac. Dicit tñ Archõ. in. c. nõ obseruetꝭ. xxvj. q. vlt. q̃ illã pturbationẽ sui tẽpestatẽ/que per artẽ fit: tollere possum⁹ ꝑ artẽ cõtrariã. Sec⁹ si naturalit̃: vel a deo ad puniendũ nos est inducta. Et sic puto sil'iter q̃ hoc maleficiũ/q̃ homi per hominẽ infligitur: vt le. ꝛ no. de frigi. fraternitatis per similẽ artem posset tolli sine peccato: dummodo huiusmodi cura nõ sit contra fidem/aut als bonos mores. nõ obstañ. prout le. ꝛ no. x. di. lege. vbi dr̃. q̃ prohibet quãlibet quedam lex diuina que lex hũana concedit. sed lex diuia diligenti⁹ seruãda est. ¶ Et nota q̃ dr̃. j. de Hoyse ꝛ regina ethiopũ. Uñ narrat Marcus Venet⁹. de quo supꝝ. c. xxvj. mentionẽ fecim⁹ in itinerario suo. Q̃ in vna pte regni Persie regio grãdis est ꝛ plana: in qua ciuitas ꝓncipalis dr̃ Camãdu/magna valde. ꝛ per Tartaros multũ dilaniata Jn q̃ terra ꝓdones regẽ habẽt ꝛ gentẽ spãles multã nimis. Et dum voluerint alios deprezedare natiões Arte sua diabolica disponãt tenebras intensissimas ꝑ aliquot dies/ immo ꝑ septẽ si voluerint durãtes/sibijpis tm̃ nõ tm̃ sicut alijs apparẽtes. in quibꝫ homines et iumẽta ꝛ alias res rapiẽtes: execrabilia mala cõmittũt. Quibꝫ dicit se interfuisse ꝛ vix euasisse. et res ꝛ socios multos ꝓdidisse. De aliquibꝫ premissis mihi cõstat ex diuersis. Et presertim q̃a

nup consuluit quidē rusticus per suū ad me destinatus curatū. Qui eidē rustico/ecclesiastica sacramēta denegauerat:qz bestias ab alijs rusticis maleficiatas p mōstruosos ꝓbozū signozū z gestuū in diebꝫ specialibꝫ p eū ad hoc deputatꝫ apparatꝫ.mihi plene detectos curare solebat. Itē mihi cōstat a fide dignoꝝ relatione viroꝝ qui viderūt/q quedā mlieres rurales realiter abnuētes tēpestatū importunitates. Jam in p̄cinctu p nubiū coagulatiōes turbulent imminētes.z retozserūt in aliā mōtosam nemozosam sterilē:necnō infecundā regionē/ne fructus z ador terre sue multꝫ sudo

Rusticus. Est ne igit alꝫ modus q̄ generant tēpestates pre ter ꝓtactos vicz naturales z artificiales misterio

Nobilis. Utiqz sic z p gestꝫ multū terribiles:imo fortassis tibi ceterisqz rusticanis:aut alijs nō credibiles. Subtilibꝫ tamen phīs/ad naturales meatꝫ. Scias q in mēte fracto q̄ vulgariter dī fracmont Lonstꝫ. dyocꝫ.de sub cuiꝫ pede oppidū Lucernen.cū lacu grādi situat. Alij tres lacus in ꝑtice mōtis fundant. inter q̄s est vnꝫ rotūdus q̄si z latitudinis vniꝫ iugerꝫ.cōiter lacꝫ Pylati nūcupatus. Et vtiqz talis ineuitabiliter ibidē modꝫ a tanto tpe/cuiꝫ initiū nō est in hoīm memoria patenter cōpertus.Q si q̄s hoiem accesserit z tacuerit/et aquā verbo nec facto cōmouerit. ꝓtinuo illesus ab ibit. Si aūt ꝑba q̄cunqz protulerit/et p̄sertim pylatū noiauerit:aut rē quātumcūqz modicam in aquā proiecerit:aut ipam tetigerit vel cōmouerit.Noz etiā celo serenissimo tempestas orit validissima in regiōe nubiū.et grādines niues z pluuie sequunt intollerabiles/ad subuersiones terraqz ad pedes montiū sitarū cōminātes:imo prout docuit experientia violent propt causas p̄dictas.Subuertit sepe terras/agros z prata circūiacentes:z multas oppidi p̄dicti ptes. Et si bos equꝫ vel alia bestia ad lacū accesserit intrauerit vel exiuerit:nullū malū exinde cōtingit.Et ideo custodes ꝓpetuo deputant in mōtis assensu:ne p accedētes damna terre:aut premittit inferant.Sz vt ad interrogata ꝓcedamꝫ:vtrū tales grādines artificialiter:aut naturaliter:aut dei vindicta cōtingat maiozū disputatiōi relinquam. De q̄bus quidē mōte z sepultura pylati:prout dī ibidē existentibꝫ. Aliq̄ libri Petri lombardi/q̄ dicunt lombardica de vitis sctoꝝ:in titulo de passiōe dñi faciūt notabilē de p̄dictꝫ pylato z monte z loco mentionē.Est tñ argumentū magnū q hmōi tēpestates de illꝫ aque cōmotiōe fiāt naturaliter:qz prout predictū est fortassis aqua iā dicta ꝓpter montis p̄eminentē celsitudinē/tangit regionē aeris in qua grādines generari solent.Sz obstat qz per alteriꝫ anialis tactū talia nō apparēt. Sed forte si penitꝫ a crimīe purus accederet hō:talia nō cōtingerent.sed peccatꝫ cōtaminatꝫ contaminato cōiunctꝫ facit ipm magꝫ tale z prouocat alꝫ faciliter prouocandū. Hā dicit phs.iij.Topicoꝝ Tale additū tali facit ipm magis tale. Hā z asinus Balaam angelū videbat:put predictū est supra.c.j.quē ꝓpheta pctis suis exigentibꝫ videre nō poterat. Hā dū malū z bonū associant malū recipit naturā boni.xxxij.q.j. Hō est culpādus.et ar.C.de rei.vx.ac in p̄n. Et.C.cō. del.l. ij. circa finē. ¶ Cōstat mihi q in alpibꝫ inter Bononiā z Bistoziū ciuitates ꝓpe castellū Sambuci silis mōs est z lacꝫ eiusdē dispositiōis ad prouocandū tēpestatis horribiles apparatꝫ Et nota qd supra dixim.c.xxvj.de mōte venerꝫ ad tēpestatis corruscationē sepe,puocato. Sed q̄d dicamꝫ vt legit Joh.c.v.Angelus dñi descēdit in piscinā probaticā.et mouebat aqua z sanabat vnꝫ hō.Et nimirū si ꝓpter maledicti corꝑis pylati p̄sentiā ibidem sepulti:aut als angelus malus descēdit in aquā tā maledictā z nō tm homo.sed z terra:necnō hoīm possessiōes inficiunt.De hac aūt materia plenissime vide Tho.in tractatulo suo de Sortilegꝫ edito ad requisitionē dñi Jaco-

Rusticus. Et quid hoc ad romanos cū tam experient excesseris ad bi largissime z ē.

Nobilis. actus mihi z toti propagationi mee penitus extraneos. Fateoꝝ inq̄ꝫ.sed in collatiōis exordio p̄misimus incidenter actus interdum tāgere pegrinos.Et igit nūc reuertamur ad rusticos hūjs maleficijs p milia secula plenos:imo tm assuetos.q etiā dū morbo naturali laborāt/se z int se maleficiatos putāt:vt ecce. Hā vt freq̄nter rusticū inuaserit Amozreus.i.amoz ereus.q̄ ꝑm Auicennā est morbus ꝓueniēs ex nimio z immoderato amoꝛꝫ incendio/qō vir ad mulierē vel ecōtra gerere solet.ita vt ꝓpter amaritudinē cordis difficillime dormitat.et animꝫ dormitādo nō requiescat:ac cōputationibꝫ z suspirijs amarissimi cordis incalescat. Credit rusticꝫ se moꝛ inficiatuꝫ. z per mulierꝫ exercitia secreta molestatū:nō ꝓpendēs hui naturalis infirmitatꝫ afflatū/q̄ talis est: qz dū in absentꝫ cōsodalis amore languet.hic lāguoꝝ fortꝫ est vt moꝛs. Et dilectio dura sic infernꝫ emulatio.i.amoꝛ. Cant.c.viij. Et de eo dī. Est in amore modꝫ nō habuisse modū:vt no.

Capitulum

de iure iur. ad nram. Et Boet⁹. iij. de cõso. metro vlt. Quis legez det amãtibꝫ. maior lex amor est sibi. Et lex in auẽ. quibꝫ mo. na. fi. effi. legit. §. vlt. vbi dicit. Nihil est furore amatoris vehementius quẽ retinere phie est pfecte tẽ. Et glo. ibidẽ dicit. Nota amorẽ appellari furorẽ vehementẽ: vt sic furiosus se nõ sentit. sic nec amorosus. Et est silis ebrio: vt insti. ỏ succes. subla. q fi. ex cõ. §. fi. Et ponit ibi ꝑsus. Nõ frat fratri cũ furor ille venit. Igne⁹ ille furor nescit habere modũ. Et dũ furor ille venit nemo secur⁹ erit. Hec est q̃ se abscondat a calore ei⁹? Et põt dici morbꝫ cõtagiosus: put mihi videt. Sicut lepra scabies. et oculorũ dolor ꝛ hmõi: prout annumerat eosdẽ Cardinalis sup rubro de coniugio leprosorũ. Nã in veritate tali morbo videlicz amorei/nullus hõ cõtaminaret: nisi cõtagione visu. vel cõuersatiõe alter⁹ homis habilis ad amandũ inficeret. ꝛ taliter philocapt⁹ restringeret. Vñ scribit mgr in hystor. Exod. ij. Quia Moyses erat vir bellitiosus ꝛ peritissim⁹/dũ expugnauit ethyopes qs fugiẽtes in ciuitatem Saba. quã cũ quia inexpugnabilis erat diutꝫ obsedisset. Filia regis iniecit in eũ oculos nominꝫ Tharmis. et ex cõdicto tradidit eis ciuitatẽ/si duceret eã in vxorez. et ita factũ est. Inde est q̃ Maria ꝛ aaron iurgati sunt aduersus Moy. pro vxore ei⁹ ethiopissa. Dũ aũt redire voluisset moyses: nõ acq̃uit ei vxor. Deinde moyses tanꝫ vir perit⁹ astrorũ/imagines sculpsit in gẽmis hui⁹ efficacie: vt altera memoriã/altera oblitionẽ cõferret. Cunctꝫ paribꝫ anulis eas inseruisset/alterũ scz oblitionis anulũ vxori ꝑbuit. alterũ ipse tulit: vt sint pari amore sic paribus anulis insignirent. Cepit ergo mulier amorz viris oblituisci. Et tandẽ liber recessit in egyptũ ad cognatos. Hec ꝛ alia canonũ ꝛ iuriũ nostrorꝫ cõditores nouerũt. et salubriter statuert ne moniales ꝛ monachi in vno monasterio habitarẽt: ne se mutuo cõtagione naturalit̃ inficerẽt: vt. xvij. q. ij. diffinim⁹. de quo de sta. regu. c. j. lib. vj. Et leges volũt ne viri ꝛ mulieres vno carcere cõcludant. ꝓpter causaz ꝑdictã: vt. C. de custo. reo. qñ. Unũ Petrus Blesensis dixit q̃ suggestione diaboli/q̃daz mlieres cereas: siue luceas formãt imagines: vt sic hostes vel amasios torqueãt vel incendãt. iuxta illud ꝑ gilianũ. Scim⁹ vt hic dure scit ꝛ hec vt cera liquescit. Sz ego credo q̃ in patienti talia sint/pusillanimitas ꝛ fides pessima. Nã si possibile foret in hominibꝫ indifferenter hmõi maleficia ꝓtendere. Dux Mediolanen. a Venetz. Dionisi⁹ Tyrann⁹ a Licis. Theodoric⁹ Veronen. a Lombardis. Et infiniti plures vniuersitatũ hostes taliter fuissent maleficiati. ¶ Vidim⁹ tñ experient plures vtriusq̃ sexus/boies miserabiliter stante matrimonio maleficiatos: ꝛ ad mutuos actus carnales penit⁹ impeditos. Ex mala fide et debili spe hominũ: vt plurimũ ꝓueniẽtes. Et nũc redeam⁹ ad ꝓpositũ nostrũ. ne cõmouearis tedio. Et horũ et aliorũ operũ actuũ ꝛ operationũ ipsorũ rusticorũ occasiõe tibi notabiliter dico. Ex legũ auctoritate rustici non equitare. sed quadrigis prouehi debent: aut asinare: vt le. ꝛ no. ff. mandati. l. idem. §. idem lib. ait in glo. Nec debẽt vti albis pannis. sed grossis. Nec familia rustica debet vti pullis: nec alijs cibarijs delicatis. Sed aleo/caseo/cepis et fabis. glo. in. l. Seruis. ff. delegatis. iij. Itez impator Fridericus ꝓmus de domo ducũ Sueuie natus rationabiliter motus: ꝛ fortassis spẽaliter per suorũ rusticorũ abusionẽ ꝛ arroganti am sibi cognitã: ac ipsorum insultus. et incõpositos mores refrenare volens. in libro suaꝫ cõstitutionũ: videlicz in vsu feudorũ/de clerico violatore pacez statuit in hunc moduz. Si quis rusticus arma vel lanceam portauerit/vel gladiũ. iudex in cui⁹ potestate repertũ fuerit vel arma vel viginti solidos pro ipis recipiat a rustico. Et intelligebat armorũ nomĩe: videlicz illa. quibus boies solent vti in bellis. siue sint ad offendendũ siue ad defẽdendũ: prout sunt plura de istis annũerata supꝫ. c. xxx. Et insuper ligna fustes ꝛ lapides ad nocendũ. ff. de verb. sig. armorũ appellatiõe. Sed itinerantibꝫ alia lex est imposita. de quo per Bar. in lege peñ. §. bellorũ. ff. de vi. publica. Et qõ no. in auẽ. de armis. coll. vj. ¶ Unde fertur dũ iamdictus Fridericus sua prout premittit promulgauerat statuta. Mox rustici siue dñationi paterne subiecti. volentes fraudẽ facere legi: vt le. ꝛ no. de priui. quãto. et in glo. vlt. Et dũ quandã more patrie tumultuose cateruatim pedes ꝛ equis p bigas/trigas et quadrigas ambulando visitarẽt cuiusdã ecclesie prochialis dedicationẽ. et sine armis: prout cõstituit dñs ambularent. Ecce zonas magnas/capulis siue globellis aut capitellis/spadorũ pertusis fulcitas ferreisq̃ ponderosis: put solet fieri ꝓ pat nr̃. ydiotaꝫ instrumẽtũ orãdi. ꝛ optunitate captata/se mutuo violent ad saturitatẽ cũ eisdẽ instrumẽtis tanꝫ cũ armis diriissimis ꝑ uberibꝫ ꝛ vulneribꝫ afflixerũt. Et plures apud dedicationẽ mortuos ꝛ semiuiuos relinquerũt. Ex hijs autẽ ꝛ alijs notabiliter in ꝑsenti capitulo collectis cõuenienter inferre poteris. Ex si quandoq̃ principes aut nobiles

rusticorū malitia et cōtumacia: ac inobediētia multisq; demeritis suis exigentibꝫ/in ipsos rapinas/p̄das/spolia: ⁊ alia plagarū: ⁊ alia tunstionū genera terribiliť cōmiserunt. Dico tibi q̄ p hoc man⁹ suas cōsecrarūt: prout ait Moyses Exod. xxxij. c. ad filios Leui. dū p̄lm dño rebellē ⁊ inobedientē ad. xxiij. milia hoīm occiderūt. Cōsecrastꝫ inq̄t man⁹ vr̄as domino hodie vnusquisq; in filio: ⁊ in fratre suo/vt det vob̄ bñdictio. Cōstat insuper q̄ dicit Canon. xxiij. q. v. quali. Q̄ magnū sacrificiū deo offert dū mali q̄ in suā ⁊ aliorū pernicie debachant cōpescunt. Et cōstat luce clarī/q̄ nobiles p te reprehensi/de rapina viuētes/iustū tñ bellū: prout p̄sumit̄ prelia q; legalia ducētes/p hoc suū statū nō denigrare prout p̄sumis. sed clarificare vident. et vberi⁹ eorū naturalis nobilitas clarescere. et claritas nobilitatis lucescit. Nā sm̄ Plinū p̄hm. Solū aues de p̄da se nutriētes: apud naturales se naturali radicata nobilitate videntur choruscātes: vt patꝫ p̄cipaliter in Aquila: q̄ premissoꝝ occasiōe cōmedat̄ pre alijs generosa: imo ꝓterea auis dr̄ regia/q̄ int̄ oēs volucres auidi⁹ de p̄da viuit. Et insup̄ summe liberalis est: put nobilitas ꝓprie reqrit. Nā predā quā arripit: nisi nimia fame coarcet̄. Sola non vtit: immo auibꝫ eā sequentibꝫ: q̄si cōmunē exponit. Sua tñ primit⁹ recepta portiōe. Et ideo sp̄ alias aues ip̄am sequentes hz in contione. Sed qñ preda p̄us capta sibi nō sufficit/tanq̄ rex de p̄da publica aues sibi ꝓmio-

Rusticus. Scias me vidisse nisuz plene domares rapit. et in mediū largiter ꝓducit. tū/de manibꝫ dñi sui volatu recenti ꝓcedentē. et qualliam in terra capientē. et illico prospexi falconē silvestrē a desertꝫ montibꝫ superuenientē. et p̄donē cū preda vicz Nisuz cū qualia ab oculis dñi sui violent vngulis suis surripientē. ⁊ ad interiora deserti deducentē. Et si p rapinā ꝓdit̄ nobilitas. Sic tua p̄sumpta clare nobilitatꝫ ingentia: ⁊ quāto nobilior tāto raptior. ⁊ p cōseqūns tanto peior. Ecce quō ꝓducitur tue magnanimitatis pre

Nobilis. Dicit Plini⁹ p̄bus q̄ apis ⁊ aranea de vni⁹ floris pulcritudie sumūt mel/venena q̄z mortifera. Nōne ꝓcepisti q̄ ꝓnūc rapinas ⁊ spolia ꝓducim⁹ ad bella ⁊ plia iusta. Sz qm̄ ꝑturbarꝫ de rapinis ⁊ preda ꝓpendas in his alia nobilitatꝫ signa. Nā vides experient aues de p̄da viuētes: vt sunt Aq̄la Falco Nisus Ancipit Herodi⁹ Milu⁹ Merobs Pubo q̄z Vultur ⁊ similes. Nec nobilibꝫ nec rusticꝫ: aut popularibꝫ in escā ꝓueniētes. Et hec ceterꝫ auibꝫ sunt nobiliores. Sz aues rustice rurales siue p̄diales/de fructibꝫ agroꝝ ⁊ terre viuētes: vt sunt Altiles Pulli Galline Pauones Anete Anseres Capones Colūbe Perdices Sturni Cōturnices Qualie seu Turtures: ⁊ hmōi p hoies indifferent deuozari: imo siliter p aues nobiles cōtinuo cōquassati videm⁹ indesinent. vñ Hysopicalis fabule nup narratiōe ꝓcepimus ancipitrē generosuz gallo rusticali familiariter in hec ꝓba fuisse locutū. Nōne ꝓdigū inq̄t videt in terra viuentiū. q̄ tu cū vxoribꝫ tuis ⁊ tota ꝓgenies tua sis nutrit⁹ de manibꝫ hoīm: quoꝝ nichilomin⁹ cōtinuo timide refugis cōsortiū. Et nisi fame cōpellaris/ipsoꝝ nō seqris comitatū. Et ego silvestris alpinas ⁊ mōtan⁹ ab oībus meis ꝓgenitoribꝫ: sicut ⁊ pat̄ me⁹ humanū genus p̄mordialiť declinam⁹. Et demū ꝓut alij cōtribules mei/magnatū ⁊ nobiliuz nutrimur manibꝫ euagātes lete colligimur. euolātes dulciť reuocamur. reuertētes laudabiliť tractamur et ꝓncipū ac nobiliū tā silvestres q̄z domestici sim⁹ Cura tuitiōe defensiōe custodia quoq; splēdide diligēter delicate nitideq; custodimur/⁊ defendimur. Et iuxta generosos ⁊ terre p̄stantiores collocamur. Hȳs ⁊ alijs effabiliter prolatꝫ gallus deliberatoq; suspirādo collectus respōdebat aīo dicēs. O ancipit̄/si tu ⁊ tuates ⁊ tui generosi generꝫ ꝓsodales/videretis tā freqnter in verubꝫ cū prunis ⁊ carbonibꝫ ꝓpēdissetis/assatos ⁊ rustitos/⁊ p man⁹ hoīm tā crudeliť in ollis ⁊ caldarijs decoctos. quēadmodū ꝓspexi nostrates: vicz filios/frēs/sorores/nepotes ⁊ vxores/hoīm cordintime/timidior me: manibꝫ te nequaq̄z applicares. Et hmōi cruciat⁹ martyrū formidares. Ex his notare poterꝫ nota dignū. Et antroruz ꝓcedam⁹ ad propositū. Et euidēter apparet mēti colligendū/q̄ nobiles hmōi quēadmodū aues rapaces rapinas nobiliter committētes/in hoc differūt ab auibus istis. Nam sole nobiles auicule siue rusticaꝝ auium p̄sidio/predādi patenter vtunť officio. Sed nos nobiles hmōi cōmendabiles predas ⁊ rapinas/nunq̄z in rusticos siue rusticorū aliorū vehemētius crassatorū: et auidius anhelantium cōmittim⁹: auxilio fauore vl̄ p̄sidio. Nobis ad hoc frequēter rusticanorū famulantium ministerio. Et in hūc vsum p̄sentibꝫ diebus eorundē signāter vtimur seruitio. Et ratio. Nobiles nonne homies sunt prout Noe Abraham ⁊ Isaac fuerūt. et sine hominū cōuersatione viuere nō possunt. Et exquo p̄ciosus est nobiliū cetus. et ipius raro pro seruili ministerio ra-

ritas adaptat: immo diuina dispositio post diluuiū generale patēter ordinauerat: vt ad seruiē dum nō sit coaptatus. Unde de rusticis rusticanis ⁊ popularib⁹: bonos ⁊ malos indifferēter administrandū domib⁹ nostris associare solem⁹. Et dicam cū Augustino: vt habet. xlvij. dis. Quantūlibet homo sum/ ⁊ inter homines viuo: nec mihi arrogare audeo: vt dom⁹ mea dom⁹ melior sit q̄ archa Noe. Ubi tamē inter octo homines reprob⁹ vnus inuētus est: aut melior sit q̄ dom⁹ Abrahe: vbi dictū est. Ejce ancillā ⁊ filiū eius. aut melior q̄ domus Jsaac. Cui de duob⁹ geminis dictū est. Jacob dilexi: Esau autē odio habui. hec ibi. Igit̄ proba docente inter rusticos nobis ministrātes. reperim⁹ experienter cōtra rusticos psecutores acriores. Et in oīi persecutiōe rusticorū. vltra nobiles sunt p̄eminēter excellentiores. ⁊ ad omnē instigatiōis violentiā seueriores. Et vtinā raptorib⁹ ⁊ furibus nō essent sceleriores/ ⁊ ad latrocinia ceteris nō essent promptiores. Ecce quid factū est in veritate. Dū ego Felix huius opusculi p̄co nup per terrā dñi Marchionis Badeñ. tēpore crudelitatis bussitarū iūctis familiarib⁹ ambularē. Et in quadā magna villa/ refectiōis causa. hospitio publico rusticorū cōtubernio radicitus fulcito requiescerē. Ecce rusticorū gentes solita dementia: p̄pter diem festū ibidem in eodē cenaculo mecū cōuiuantes. Et me ⁊ clericū meū fortassis irritare volentes. Lateruatim cōmunit̄ in clerū ⁊ clericos/ verbis insultantes. et cōtumelioſa ꝟba proferētes: in effectu propter fornicationis ipsorū: ⁊ cōcubinat⁹ peccata cūctis in mūdo fore deteriores. crudeliter q̄ntus in ipis fuit cōcludentes. Et cū hec multis argumētis me cōtinuo famis auctoritate corpus reficiente. ⁊ non min⁹ attendēte/ tā arroganter astruerūt. et non aliā criminis maculaz clero cōmunit̄ inferrent. Demū ⁊ quādo ex stomachi cōsolatione animū cōfortauerā. impetrato silētio ⁊ obtento. Jn hec vl̄ in effectu similia verba processerā. Pridie Renū ascendēdo de Maguntia p̄ pe oppidū dictum Oppenheym. ⁊ inibi in arno plano repperi. xxiij. Rotas in altū cōiunctum erectas. Et p̄ singulas singulos viginti q̄tuor rusticos sigillatim ⁊ mēbratim cōflictos. ⁊ omnes fuerūt latrones/ ⁊ rurales vni⁹ ville. Et nullus inter ipos erat nobilis aut clericus. Sed erant meri rusticales. Et si vnus clericꝰ aut nobilis inter eos fuisset Cōtubernii vestrū ꝓpetuo nobis clericis ⁊ nobilibus infamiā perhenniter ⁊ apud vos rationabilit̄ irrogasset. Audiui propterea vestre crudelis increpatiōis verba: p̄pter vnum aut aliquos clericos/ tam irreuerenter auribꝰ meis inculcata. Et boc p̄pter opus naturale/ qđ per duo milia annorū ante diluuiū. Et post per quinq̄ milia vsq̄ ad christū Et exposit per mille annos vl̄ quasi sine cōtumelia creatoris fuit cōtinuatū. Et ex nunc tm̄ hoim prohibitiōe constrictū ⁊ redactū est in peccatum/ ⁊ nihilomin⁹ naturale. Et vobis similit̄ cōmune. Unde hos ⁊ sil'es cōtra clerum rudis increpatiōis penitus materiā declinantes. et latrocinia que contra naturā sunt acriter proclamantes. Quibus dictis cōmoti sunt oīes. Et dixi clerico meo nunc vadam⁹: prout fecimus Alioquin exurrexissent hij homines in nos ⁊ viuos deglutissent nos: aut iratus fuisset furor eorū in nos/ ⁊ forsitan aquā absorbuisset nos.

Rusticus. Sunt autē ne remedia contra talia/ ⁊ aliorū in sua cōtumacia persistentiū rusticanorū: put aliquos noui/ non oīes seueritatem. Cum ⁊ plures viderim humanam conseruantes mansuetudinez.

Nobilis. Notabilē habes rationis motionē. non tm̄ ad rusticorū: sed ad aliorū aīalium se protendēs discretionē. Ecce dicit sctus Jsidorus multipliciter in nostre collationis processu notanter allegat⁹. lib. xij. Et bi. ca. iij. De Basilisco serpente pernicio sissimo. Nibil em̄ parens ille rex sine remedio cōstituit. Et ita vniuersorū cognitor creator et domin⁹ cognouit presentiū/ preteritorū/ ⁊ futurorū radicit⁹ increatā rusticorū malicia. et remediū posuit salutare: prout contra lupos rapaces ordinauit canes mordatiores. Et mustelam cōtra Basiliscos visu letales. Et contra Locodrillū cunctis quadrupedib⁹ crudeliorem Delphinū piscem marinū ipius occisorem. Et cōtra Scorpionū venefica punctionē. dat ipsorum sup̄ ictus p̄o remedio cōteritionez. Et cōtra periculosissimi veneni videlicz herbe que dicit Anapellū intoxicationes/ dat eiusdē stipitis alteram herbā. ad morborū eorundē curationes. Et contra canis rabidi morsum/ dat ipius pilos insalutare solamen. Et contra lipporū ⁊ caligantiū ⁊ cōniuentium oculorū tepore/ dat berilli seu vitri virentis colorez. Et sic de pluribus alijs iuxta medicine traditiōis ⁊ eius artis facultatē. Sic ⁊ cōtra clericorū vanum ⁊ exquisitio talis pompe nitorē ⁊ elatiōis ineffabilis p̄sumptionē. Dñs ordinauit vel saltē p̄mittit laicorū corrosiuā iugiter inuidie latentis liuorē. Qui laici propterea lupi clericorū quē admodū lupus insidiator ostendit ouiū/ iuxta iuris dispositionez merito dici possunt: vt le. et

no.lxxxiij.dist.nihil.in prin.Quod sincere cognouit Eusebi⁹ papa q̄ dixit. q̄ laici oppido infesti sunt clericis.ij.q.vij.laicos.Et cōtra mentē ꝛ pfissimū desiderū impatoris magni Constantini:vt.xcvj.dist.in scripturis.Et sic pdictus omps parens/cōtra mortē hui⁹ vite dirissimā vitā nobis si voluerim⁹ confert pro remedio sempiternā.Sic ad propositū nostrū contra rusticorū execrabilis cōtumacie ꝛ naturalis versucie cōtumeliā.Nobiliū potenter eisdem dominantiū diuinit⁹ disposuit disciplinādi solerciā/ꝛ sollicitudinis babūdantiā.Et si hmōi nobiliū cōtra rusticos talē nō exerceret potētia suppressionis disciplinā/omnis politice ciuilisq̄ regimis discretio prumperet in desolationis ruinā.Un̄ put scribit Thomas in libro suo.iij. de regimīe principū/ꝛ approbat opinio sapientū:imo bn̄s dicit August.in lib.xix.de ciuitate dei.Q̄ ꝓpie contra populoꝝ demerita sit seruitus miserabilis calamitas rōnabiliter introducta/q̄ modo rusticis ꝛ plebeis inest ꝓpie.Et nō alijs gentib⁹ cōmunicata.Item dicit Job q̄ dn̄s regnare fecit ypocritā ꝓpter populi pctā/ꝛ ꝑmi dn̄antes in mūdo ꝓpter cōtumaces fuerūt tyranni.Sic visum est p Chayn Nemroth Beleon ꝛ Ninū:ac Semiramidē vxorē ei⁹. q̄ ꝛ dominiū in ꝑma ꝛ secūda tenuerūt etatib⁹.Causa aūt semp fuit principalis in subdit⁹ inobedient⁹ ꝓuersantib⁹.Unde tyranni sunt instrumēta diuīe iusticie/ad hoīm delicta puniendū in sua temeritate.Sicut rex assiriorū sup populū ysrahelitic̄.Et Assur ꝟga furor⁹ dn̄i.ꝛ baculus ipse est in manu ei⁹ super ꝓpl̄m israel.Isay:c.x.Un̄ scriptū est.In manu eorū indignatio mea ad gentē fallacē mittā eū.Et cōtra populū furor⁹ mei mādabo illi vt auferat spolia/ꝛ diuidat predam. et ponat illū in cōculcationē quasi lutū platearū.Et de hoc plenissime. xxiij. q.v.Sup extensuz.Per q̄ verba satis ostendit/qualit⁹ deus punit cōtumaces p manū dominantiū:etiā tyrannoꝝ.Et sic cōcludit ipos nobiles instrumentū fore diuinū.sicut ꝛ demones ad cruciandū pctōres/quoꝝ tn̄ ptās iusta dī a sacris doctoribꝫ.volūtas tn̄ imq̄:vt clare patz per Hiero.sup Jobelē:ꝛ habet.xxiij.q.v.Nā solū inquit hoīes ministri sunt ꝛ vltores ire dei bn̄s qui malū operant.Un̄ nō sine causa gladiū portat.Sed etiā cōtrarie fortitudines.i.demones.sed glo.ibidē que appellant furor ꝛ ira dei.Jtē idem ibidē.c.sequēti.Non est crudelis q̄ crudelē iugulat.sed crudelis ideo vocat:q̄ crudelis patientib⁹ esse videt.Nam latro suspensus in patibulo crudelē.iudicē putat.hec ille.Sic nobiles fore laboratoriū cōtra rusticoꝝ:vt premittit arrogantiā/cōtumaciā/inobedientiā:ꝛ oēm ipsoruz maliciā notabiliter ptactas.De hoc ꝓpie locut⁹ est Aug⁹.scribendo ad quosdā nobiles.Et habet.xxiij.q.v.prodest. ita dicēs Prodest seueritas vīa cui⁹ ministerio quies adiuuat.ac si diceret.Q̄ seueritas nobiliū quietē nfe rt in quietudini naturali vniuersitatis rusticoꝝ.et sequit ibidē.Nā hoīm iniquitatē.etiaz Paulus apl̄us nō tn̄ iudicio futuro:verūetiā de presentib⁹ nr̄is secularib⁹ potestatib⁹ terruit asserens ad Rom̄.xiij.c.Et ipas ad dispensationē diuīe prouidētie ptinere. Omnis inquit aīa potestatib⁹ sublimioribꝫ subdita sit.Hec ꝟba apl̄i vtilitatē nostre seueritat⁹ ostendūt:q̄ ꝛ plectendo ꝛ ignoscēdo hoc solū bene agit:vt vita hominū corrigat.Q̄ si tanta est peruersitas:ꝛ impietas vt corrigendi rei:nec discipline nec venie remedia suffragent.Ab oi tn̄ intentione atq̄ consciā quā deus cernit sine seueritate siue lenitate.Nō nisi officiū dilectiōis implet.hec ille. Et idē Aug⁹.ad faustū.Et habet.xiij.q.iij.quid faciet.vbi dicit.Naz ꝛ frenetici nolūt ligari. Et letargici nolūt excitari. Sed ꝛ pseuerat diligētia charitat⁹.freneticū ligare.letargicū stimulare.Ambos amare:ambo offendunt.sed ambo diligunt Ambo molestati q̄diu egri sunt indignant.sed ambo sanati gratulant.hec ille.Un̄ ꝓpie scripsit Greg.Natio ego sic inquiens Jam ꝟo si rustic⁹ tante pfidie ꝛ obstinatiōis fuerit inuent⁹ ꝛ ad dn̄m venire psentiat tāto pensionis onere grauādus est/vt ipsa exactiōis sue pena cōpellat ad rectitudinē festinare.xxiij.q. vj.Nā ꝟo.Et in hoc semp bene agit:quādo intendit:vt vita hoīm corrigat.xxiij.q.v. prodest. Ex his oībus infero/q̄ nobiles terre cōpellūt intrare rurales ad domū ꝛ habitationē vtriusq̄ vite salutares.Mentionē aūt notāter fecim⁹ illi populo rusticano/ꝛ nō alijs bāc humanitatis grauissimi pōderis penā.Et calamitat⁹ tediū.vicz seruitutis liuorē ꝓpter pctā cōdictuz. Cui⁹ horroꝝ cōsiderantes/quondā quedā gentes in hyspania.Alūmanni feroces.De quib⁹ legit in Cronica Ottonis Frisien.lib.ij.c.xliij.Qui dū se supatos a romanis pficere nō posse vidissent desperati/potius mori q̄s seruituti se subijci decreuerūt.Unde castra romanoꝝ irruebāt insultanter sibi multū potētioza/ꝛ dū nil pagerent.vltima demū cōsolatiōe:prout putabāt cōfracti.Seipos vxores ꝛ puulos cū vniuersa suppellectili flāmis ignīū dare/q̄s romanis ꝑpetuo seruitut⁹ liuore ꝓstrict⁹:in loco sue natiōis morari.Sz cōcludēdo breui⁹ ne turpē mihi

sic inferas causaz/qua te redarguebā postꝯ in animo meo scrutans scrutinio ascenderim ad cor altum ⁊ passum: ⁊ in medio silentꝫ girum celi circuiui ⁊ ꝓfundum abyssi discretius pene traui: ⁊ in oīi terra steti: ⁊ in oīi populo: ⁊ in omni gente primatū tenui. Ecc̄i. xxuij. Ac si dicam primatū inscrutationis diligentia pre ceteris mihi paribus ꝓpter causas ante finem collocationis nostre ꝓferēdas ꝑ librorū veterum ⁊ nouorū hystorias ⁊ cronicas: ⁊ insup experientie ⁊ expertorū demonstratiōes solertissime tenui: ⁊ omniū gentium ⁊ nationum ⁊ populorum conditiōes. ritus. status. cōuersationes. ⁊ modulationes luculenter acquisiui: ac acquisita exquisitissimis cōtinuo cōparationis reuolutione reuolutiōis quoqꝫ premeditatiōe ac premeditationis cribratione: ⁊ demū mature deliberatiōis intentione arbitror firmiter ꝓferendum. Ex pre rusticis ⁊ rusticanorum gentibus abhominabiliores. funestiores. versuciores. infronitiores. preuaricatiores. execrabiliores. impudentiores. ⁊ audatiores non reperiuntur creature. Et presertim vt fama quā omnes famant vsqꝫ modo famauit: dum euentus qualiscunqꝫ circumspectus ꝓuisus aut fortuitus rusticū rusticis prefectū deputauerit: aut rusticus rusticorū magistratū tenuerit. Nam extūc ruralitatis laqueo penitus cōtrito liberatus vt pretendit tanꝫ apostata ꝓsecutor ordinis sui prioris. pluscꝫ nobiles in cōrurales suos tanꝫ sue ꝓfessionis repudiate ꝓfratres seuire crudelius nō desinit. Est aūt apostata legis sue violator vt. iij. q. iij. btūs al's sctūs. Unde quidē exptus rusticus ⁊ porcus ignis ⁊ flumis ortus nulli saluant' vbi talia dominātur: ac si dicat si vnius rustici dñatio est tam periculosa plurium rusticorum cōmotionis conuolutio est pnicioſissima. De prescriptis aūt vicijs rusticitati ꝓprie ⁊ ptinenter applicatis nobilitas generosa naturaliter ⁊ cōsuetudinarie semp ab euo fuit expers insons. imunis: ⁊ sine neuo iugiter illibata: ⁊ vt tecū breuius cōcludam cum Greg. ⁊ habetur lxxxvij. di. tanta. quia adhuc canis. i. senectuti tue pcimus hortamur aliquādo resipisse miser senex atqꝫ a tanta leuitate morum ⁊ operū puersitate compescere: ⁊ quāto morti vicinior efficeris: tanto sollicitior atqꝫ timidior esse debes. hec ille. **Rusticus.** Constat me tibi. sup. c. iij. ℣. scis q scriptum ⁊ c̄. Non sine mentis reuolutiōe notabiliter dixisse. Ex signa dñi assiduitate transierūt in abusus. sic tue correptōis reuolutio non grauat mei cōstantis animi motus. Nam sic omniū nobilium ꝓclamatio tam assidue cōparet sup rebelles rusticorū conatus: ⁊ rusticorū oppressio tam assuete pcipitur ꝑ solitos nobiliū fremitus: ⁊ nobilium cōuersatio tam cōmunis est inter rudes plebeorū tumultus: ⁊ peritorū applicatio tam socialis est apud crudos clericorū fastus: ⁊ dominorū consolidatio tam vehemēs est inter ingratos famulantiū astus: ⁊ curialiū adulatio tam ingens est apud maiores dominantiū ꝓncipatus: ⁊ prelatorū dissimulatio tam iugis est cōtra publicos subiectorū offensus: ⁊ predicantium correctio tam frequēs videt ad cōmunes xp̄ianorum cetus: ⁊ festoꝝ celebratio tam multiplex indicit' apud cōmune rusticorū vulgus: ⁊ pure cōscientie ꝓseruatio tam sepe requiritur cōtra indiscretos monachoꝝ insult': ⁊ discipline cōmendatio tam diligent' infingit' cōtra vagos monialiū discursus: ⁊ castitatis āmonitio tam sedula ꝓcernit' in vniuersos religiosoꝝ conuentus: ⁊ cōtinentie ꝓtinuatio tam stricte pcipitur ꝓtra manifestos clericoꝝ cōcubinatus: et symonie ꝓpetratio tam cōiter ꝓhibet' ꝓpter spūales psonarū ꝓtract': ⁊ vsuraꝝ palliatio taz iugiter detestat' ꝓtra nouos rex cōmutat': ⁊ censuraꝝ ꝓmulgatio tam solita fit cōtra ꝓtumaces laicorū actus. et indulgentiarū publicatio/tā largiter intimat' ad diuersos pietatū cult'. Et reliquiaꝝ ostētatio tam iugis est inter inertes romanoꝝ vult'. Et pcōꝝ remissio tam facilis ꝓpendit' apud largos ꝓfessoꝝ applausus: ⁊ missaꝝ inofficiatio tam ꝓsuetudinaria ꝓficit' apud cōmunes pres̄ byteroꝝ rit': ⁊ corporis xp̄i cōficatio tam frequēs est int' oēs fideliū statꝰ: ⁊ dispensatiōis ꝓcessio tam remissa videt' sup quoscūqꝫ hominū transgressus: ⁊ priuilegioꝝ interruptio tam violent' ꝓcernit' ꝓpter seuos magnatū potentat': ⁊ iusticie suppressio tam fauorabiliter freqntat' ꝓt' infelices paupeꝝ casus: ⁊ iurꝭ puersio tā experiēter vsitat' ꝑ iniqꝰ iuristaꝝ cōsult': ⁊ eris accumulatio tā repētina ꝓcernit' ꝑ rapaces scribaꝝ man': ⁊ mercantiū deceptio tā q̄tidiana videt' apud cōes ꝓhentiuꝫ quest'. Et furti accusatio tā cōiter inpingit' in vniuersos molitoꝝ reat': ⁊ adulteroꝝ ꝓmixtio tā ꝓtinue cōmittit' int' vtriusqꝫ psonaꝝ sex': ⁊ hūilitaꝫ inductio tā q̄tidiana videt' ꝓtra vanus dñoꝝ ornat': ⁊ ꝓtentionū recōciliatio tā lenis post lacrimabiles mulieꝝ flet': ⁊ mestitie reuolutio tā facil' post delectabiles cozūdez ris'. Et meretricū cōmunio tā familiarꝭ apō honestos femīaꝝ incestus: ⁊ sanctitatꝭ simulatio tā notāter videt' int' begbardoꝝ apparat': ⁊ mgroꝝ dissolutio tā vaga ꝓcernit' in indiscretos discipl'oꝝ gest': ⁊ pce

ptoꝝ multiplicatio tam cōsuete publicaꝝ cōtra diuersos populariū excessus: ⁊ parentū cōmi-
natio tam crebre percipiꝝ cōtra indiscretos librorū ausus: ⁊ iuris iurandi delatio tam frequē
ter offertur in puersos rusticoꝝ consensus: ⁊ pastorū questio tam solers audiꝝ ptra solitos lu-
porum incursus: ⁊ luporū inuasio tam intrepida videꝝ cōtra continuos caniculorū latratus.
et canum latratio tociens excitaꝝ contra cōsuetos ferarū aduentus: ⁊ vinearū tuitio ꝑ laruarū
horrores vilipendiꝝ contra oīes auiū volatus: ⁊ patiboloꝝ ꝓpalatio tam mꝫtiplex cu aneſcit
contra violentos malefactorū attemptatus: ⁊ pecunie ꝑdicio tam cōsueta manet inter cōtinu
os ludentiū vsus: ⁊ medicorū consolatio tam diligenꝫ premittiꝝ apō impatientes egrotantiū
lamentus: ⁊ liboroꝝ accumulatio tam multiplex est apud aduersus studentiū affectus: ⁊ alimē
torum ingurgitatio tā freqns fit ꝑciosa ꝑ fastidiosos stomachoꝝ gustꝰ: ⁊ ciboꝝ sumptio tam
q̄tidiana rudis assumiꝝ ad dulces laborantiū appetitꝰ: ⁊ musice modulatio tam trita inꝫ assue
tos iubilantiū auditꝰ: ⁊ paupeꝝ repulsio tā impie pmiꝝ apō refertas diuitiaꝝ domꝰ. Ita ⁊ taliꝫ
q̄ in ꝫ ⁊ oīb⁹ pmissis infronite ꝓtinuatiōis effectꝰ ꝓꝫ mꝫtiplicatos freqntatiōis actꝰ ineffre-
natos mentiū corruūt affectꝰ. Et ꝓsequentꝫ ꝑ incuriā assuete puersatōis: ad solitos assiduitatꝫ
obstinate prūpunt abusus. Unde ꝓgrue sequiꝫ oīe raꝝ carū vilescit q̄tidianū. Et hec oīa
pmissa ꝓbant. xciij. di. legimꝰ. lix. di. Si officia in fine. de priui. c. j. ¶ Propterea ꝑ nr̄o ꝓposito
refert tibi dicendū q̄ nup generosus comes Fridericꝰ de Zolr senior: ⁊ possessor castri fortissi
mi Zolr vulgariꝫ dictꝰ Oetingen ex eo. qꝛ in eximio castro siue domo illustri Oeringen nutri
tus cū suo frī carnali silr Friderico/ ⁊ iuniore ꝑ dicti castri vel saltē sue partꝫ possessione guissi
ma letaliaꝝ duxerūt guerraꝝ plia: ⁊ dū predictꝰ comes senior ⁊ possessor tractꝰ ꝑ iuniorē co-
mitē in causaꝫ coram iudice impiaꝝ auctoritate puīciali ꝑ tribunali sedēte psonaliꝫ cōpareret: ⁊
iunior comes aduersus eundē guissimas excerabiles ⁊ inauditas infamie diffamatiōis. detra
ctionis. puiciatiōis. deniḡtiōis. ⁊ ꝓturbatiōis statꝰ ⁊ honoris ꝓponeret ḡrelas: ⁊ easdē ꝑ exq̄si-
ta oīm maleficioꝝ criminū sceleꝝ ⁊ excessuū vocabla hoīm inuentiōe crudeliꝫ in oīm pplorum
āmirationē ibidē copiosa mltitudīe tā militū nobiliū militariū ciuiū ⁊ plebeoꝝ. q̄ occasiōe iu-
diciū puīciaꝝ ꝓtūc generaꝝ aduenerāt notabiliꝫ specificaret: ⁊ determinaret: ⁊ ecce dictꝰ comes
senior durāte hmōi diffamatoria ꝓpositiōis ḡrela: ⁊ vsq̄ ad finē ꝓtinuo ac si nō aduerteret cuꝫ
quodā suo scutifero mutui sermonis puersatꝰ est colloq̄o. Uñ Judex puncialꝫ Sonora voce
patentꝫ ad comitē seniorē clamitabat: ⁊ ipm ḡre tā execrabiliꝫ ꝓpositiōis ꝓpalatiōi non ꝺicendo
imo dissimulādo ⁊ tacēdo q̄si ꝓsentiēdo ꝓtinuo sileret acriꝫ increpauit: ecce promptā sagacissi
me mētis in effectu ab actiōis petitiōe colorata exceptōis apō ipsos satis emptorie callidissi
mā rūsionis ꝓpalationē. dū fratꝰ meꝰ inq̄t hic iunior comes castꝝ Zolr me violēt ⁊ fraudulēt.
repulso potentꝫ possidebat. exul ego silr imo crudeliora ptra ipm iudicialiꝫ in ꝫ loco tribuna
li ⁊ extra q̄roloſe ꝓponebā ⁊ ipse minꝰ q̄ ego nūc aduertā aduertebat. Nunc ego silr ipso repul
so magnimiꝫ possideo: ⁊ sue maledictōis ẏba q̄ntū ipse curabat ꝓnūc ego curabo. Et sic recess-
sum est de iudicio. sed junior comes lapsis post ꝫ q̄busdā diebꝫ ꝑ obsidionis machinationē ad
anni spaciū durantē: ac si diceret: nec tibi nec mihi cū ciuitatibꝫ impialibꝫ ibidē vicinis labora
bat ad dicti castri radicitꝰ destructōez factā effectualiꝫ ⁊ expeditā ꝑ ciuitatēses eosō de āno dñi
Mcccxxj. de mēse Maij. Sic ad ꝓpositū ꝓsuetꝫ nō sit passio: ⁊ oīm ꝓtentōis ⁊ increpatōis al
tricatio ꝓcertatōis inflatio nō ꝓturbet **Nobil.** Et hec est ꝓpie ꝓprietas hoīs in maloꝝ po
nos ī mīmo mētꝫ ⁊ cordis māsiunclo. tenter existentiuꝫ profundo. Quorū nec
in p̄senti nec in futuro est honoris fidei spei nec redemptiōis salutaris cōsolatio. Unde dicit
Greg. in quadā Homelia Non minꝰ ꝓfusus est qui in se ꝓfusus est ⁊ sic de p̄nti tecū ꝓcludo.

De gentibus illis qui Switzer siue Switen

ses dicunt. Et rusticorū vocabulo non cōprehendunt. Capitulum. xxxiij. Ait rusticꝰ.

Adhuc uno premissa tue cōmote mentis

alienatiōe nō obstante solerter meus pulsaꝝ animꝰ. Cum hȳs diebꝫ sit ru
morū clamor famosissimꝰ/ quasi per Europe climata cōmuniter diuul-
gatus de mirabilis imo supmirande potētie pompa quorundā plebeorū
in Alamania supiori. qui Switzer vulgariter siue Switenses tam ar
roganter volunt patenter vocari. Et per alios vt tales noiaꝝ. Et cū su

periuſ in nře collatiõis certamie ipſoꝝ geſta ſupficialiter/ꝛ incidenter ꝛ accidenter ſepius recitanꝭ. Et nũc proxime in oĩi ruſticoꝝ ruſticanoꝝ ꝛ ruraliũ tam largo prout patꝫ examine. ipis penit⁹ excluſis/nulla cõuerſationis ꝛ ꝓſuetudinis ꝛ conditiõis ipſoꝝ peracta repetunꝭ. De quo nõ tm̃ ego.ſed oẽs q̃bus referã toti⁹ ruralitatis vicinitas. Et aliorũ ruſticorũ vniuerſitas mirabũtur. **Nobilis.** Harũ gentiũ homies prout cõueniẽter ammiratiõe mouerꝭ nõ dubito per mundũ elegãter aſſuete laudis p̃conio largiter cõmendatos. Et tanq̃ pre ceteris filijs hom̃inũ corpe robuſtos/ſtatura proceros/effigie feroces/bellatores ſtrẽnuos. In prelijs anioſos/in armis bellitioſos/in campis intrepidos/in domiby prouidos:in cõſilijs maturos/in tractatiby circũſpectos/cũ vicinis pacificos:aut rebelles importunos. Et ad omnẽ bũani laboris inclinationẽ ſollicitos. Et licꝫ homies rurales cõmuniter fore videanꝭ. Ruſticorũ tamẽ vocabulo inq̃ntum ruſtic⁹ dicit a rure vocari non merẽtur. Sed inq̃ntum ruſticus dicit a ruditate:prout ſupra tactũ eſt.c.xvij. circa principiũ/rudiſſimi ruſtici oĩi ruditatis ferocitate farcitis ꝓtinentiſſime nũcupanꝭ:prout hec ꝛ alia ſincerius infra dicenꝭ. Et q̃uis hacten⁹ ipſi ſe geſſerint arroganter pro ruſticis/a rure deriuatis prout ruder preſumptuoſe pomis riuulo ſibi cõfluentiby inquit. Nos poma natam⁹. Naꝫ ꝛ demones licꝫ ſpũs ſint immortales.exquo ꝓpheta dixit. Qui facis angelos tuos ſpũs. Pſal.ciij. Angelorũ tamẽ regulariter oraculo vocari aut nomiari verenꝭ.prout lex imperialis dicit de meretricib⁹/q̃ q̃uis homies ſint.tamẽ laqueis legũ digne nõ illaqueanꝭ:vt.C.de adulꝭ.l.qui adulteriũ. Attamẽ iudei ſub legũ ꝛ miniſtris legũ imperio ſunt:vt.C.de iudeis.l.iudei. Laqueis tamen eccleſiaſtice cenſure per directũ non liganꝭ:vt de vſuris.poſt miſerabilẽ.cũ concor. Sꝫ p indirectũ.vt no.ibidẽ. Et prout dixit Socrates hyſtoriographus:vt habeꝭ in hyſtoria Tripartita.lib.vj.c.vltꝭ.in fine. Dũ per eundẽ libꝝ ſolũmodo apoſtate Juliani impatoris ſceleratiſſimi/geſta cõpleuerat.et ſibi ſequentiũ:videlicꝫ Jouiniani cbriſtianiſſimi. Et Ualeriani et Ualentis/ꝛ aliorũ imperatorũ hyſtorias pagrare diſpoſuerat.inquit poſt multa. Hic ergo libri videlicꝫ ſexti termin⁹ eſt habẽdus: ne pio impio/impietatis potentia copuleꝭ:ac ſi diceret. vt tanta huius viri malicia ſolo ꝛ vnico ſpecialiter libro deſcribaꝭ:vt p̃cedentiũ. Et ſibi ſequẽtiũ imperatorũ hyſtoria:nõ inficiaꝭ. Unde ne cõtuberniones vniuerſitatis Switenſiũ predictorũ ruſtici ſeu rurales fore credanꝭ. De ruſticoꝝ precedẽti tractatulo/penitus eliminanꝭ. Et prout predixim⁹. Fines acta probãt:vt.C.de iudi.l. Rem non nouã.in fine.cũ cõcor. Et quia notãter ea que vltimo dicunꝭ:vel fiunt ſinceri⁹ audientes memorie cõmendant:vt.le.ꝛ no. de con.diſt.ij. Liquida. Uñ circa fines ꝛ vltimo dictorũ Switenſiũ geſta refricam⁹:vt memoriter q̃ ꝛ qualia preſentiby dieby perpetrauerint lõgeue ꝓterita/futuraq̃ geſta p̃ſumam⁹: vt le. ꝛ no.in.c.que nit.xvij.diſt. **Ruſticus.** Dic primũ rogito:quare in ruſticoꝝ ꝛ ruſticanoꝝ nõ comprehendunꝭ contubernio.p te nũc tam largiꝭ in ꝓximo capitlo ꝓcedẽti radici tus deſcripto. **Nobilis.** Et tu ſil'iter oĩa ruſticoꝝ ꝛ ruſticanoꝝ genera ſupius.c.ij. magna ſagacitaꝫ aſtutia/cum eoꝝ officijs ꝛ obſequijs.et cõmercijs.a quib⁹ denoĩanꝭ:multꝫ generaliꝭ et ſpecialiter enũeraſti/noĩatim de tua ſtirpe. Et hos inter illos non arbitramur cõprehendi rõne:quia horũ vite exercitia/ab oĩ ruſticorũ mũdi miniſterio.et ipſoꝝ exercitatiõis cõmoda/differentialiter ſegregatim ꝛ effoꝛmiter ſunt diſcretae vt ecce. Nã quodãmodo virilis animi natura titubante/quẽadmodũ in hermofrodita/myſteriũ perturbãt. Et feminei ſexus officiũ viliter effemiatim impudẽter vſurpant. Nã cõtra p uinciarũ quarũlibet morẽ ꝛ cõmune cõſuetudinis ritũ/ad femineũ opus muliebre ſe molliter accuruãt. Et p ſe vaccaꝝ agniculariũ ꝛ caprarũ mãmas ꝛ mãmariũ papillas mulgẽt. Lac palmis extorquẽt.et mulgere caſeos quoq̃ coagulare/butyrũ prorumpere/ꝛ hm̃oi opera muliebria viriliby manib⁹ in virilis ſexus execrabilẽ deteſtationẽ contrectare/mulieribus ſuis hoc cõmertio penitus vacantiby non formidãt:immo qõ turpius ſonat/vaccariũ mulſores appellari coram gentiby ouant. Et in ſignũ huius executionis turpiſſime:vt nomĩa videanꝭ conſonare rebus:vt dicit lex.inſtitu.de dona.§. Eſt ꝛ aliud. Idem Switeenſes caudas vaccarum piloſas/capiti/capucijs/cappellis/piretis/et pileis ſuis deſerunt erigendo pro ſignis quemadmodum nobiles/pennas Pauonũ:aut Strutionũ. galeis infigunt/indecus ſue generoſe nobilitatis. Sic illi per delationẽ caudarum vaccinarũ frontoſe cunctis pateſcere volunt/ opus ſue turpitudinis. Et igiꝭ auribus pcipe memorie cõmendandũ. Nã nup in oppido Badeñ.in dyoc⁹. Conſtañ.vbi ſunt balnea naturalia/ꝛ multi multipliciter cõcurrũt homies.per

ipos cū complicib⁹ violenter occupatū. Ad instar iuuenū ⁊ iuuēcularū/qui simul paribꝫ passi bus coreisare: aut tanzare solent/dictoꝝ Suitensiū mores singuli sumptꝫ sibi per cornua sin gulis vaccis/sonante tuba/p plateas oppidi iamdicti cū tripudio/multū gaudent coreizabāt Item ibidē vaccis frena sellasqꝫ ponētes/⁊ ipsas ascendētes/⁊ vaccare: quēadmodū asinā so lemus asinare nō erubescebant. Item dū nuper Cōsulatus ⁊ maiores natu dicte gentꝫ in ci uitate Constañ. de pretorio ibidē cateruatim cū complicib⁹ ambularēt/visum est patenter/q̄ quedā vacca cū mugito feroci/se ipsoꝝ contioni tanqꝫ agnatꝫ ⁊ cognatis auidissime cōmisce do cōiunxerat. Et licet acriter repelleret/nihilomin⁹ violenter irruit. Et vsqꝫ ad domū quam propter altitudinē gradū ascendere non poterat/gressus cōtinuos continuauerat. Sed hoc fortassis quadā naturali propulsiōe concipit: vt dū canis cocū aut carnificē famelicus etiā mi nime notū sequit. Nam hoc est experiētia veritate confecta certissimū: q̄ dū boues dictarū gen tiū/plures in vnū loco recluso: prout accidit in Stufis estuariꝫs: aut alꝫs tumultuose cōgrega tis cōueniunt/quidā vapor vt de gregib⁹ vaccarū vel boum humore bestiali sudantiū/⁊ fati gatiōe laborantiū: ac si stabulū bene constipatū plenū pecorib⁹. Et presertim hyemalis aerit algoris tēpestate: feruenti fumigatiōe tumescenti quoqꝫ tepore diffundit. Et intīm aduenis et extrancis vl'accolis incōsuetis fastidiū inducit. Q̄ illis cōuersando diuti⁹ etiā cōuiuādo na tura nō patit. Nam vidi exēplariter homines naturaliter vinū nō bibētes: q̄ in refectoriꝫs aut cellarib⁹ vel torcularib⁹ mero redolentibus stabant tristes impatientes. Sed hoc saporꝫ con dimentū boui bibaces sequebant gaudentes. Sic ad propositū / hec vacca in Cōstantia: na turalit sequebat corriuales. odore sibi naturaliter cōpetenti flagrātes. Sed hec nihil ad nos sed propositū nostrū continuem⁹. Sūt etenī quidē de gentib⁹ istis aliqualiter palio verecūdie conspersi. Et hoc opus mulsiōis vaccarū in semetipis excusare putātes. et nimis austerū fo re sexui muliebri cōtinuando: ꝓpter pecoꝝ multitudinē totius terre firmiter asserētes. Scim⁹ ⁊ legimus de prouincia Frisie multomagis pecoribꝫ ⁊ pecudibus copiosissime refecta: sed vi ri non apponūt opam. ad hui⁹ feminei cōmertū tā impudēter exercicia. Mulieres tamē mul tū viragines breuib⁹ habitib⁹ vtētes. Et dū se curuat ad hoc iuuencula vel anus. cūctis retro patebit anus. ¶ Nūc aliud operis conuiciū ipsoꝝ potius silere q̄ prodere liberet. Et vtinā si tot⁹ mūdus digitū ori supponeret/⁊ sermonē neq̄ firmādo penit⁹ retorqueret. Et fama quā oīes famāt radicitus quiesceret. Nā maiorē anni partē feminaꝝ suarū declināt cōsortia. Et cū armentis altissimoꝝ frequentāt iuga montiū asperrima. Et iuxta famā fortassis eandeꝫ q̄ nō anīo deperdit: vt dicit pbus Ethi. vij. Cū pecoribꝫ qō non licꝫ boibus loq̄. contra nature dñationē exercere rebendunt: imo tales ⁊ vt tales ⁊ forte mētita est inictas sibi/qō pie cre dam⁹. Ab alꝫs ⁊ pīertim emulis palā acclamant. et cōtinuatiōe fortassis: put premittit lassa ti ꝓterea nō passionant: nec excusatiōis aut accusatiōis onere grauant. Vñ inter pcta contra naturā grauissimū est pctm̄ bestialitatꝫ. Post hoc aūt min⁹ peccatū zodomiticū/vbi nō seruat debit⁹ sexus. Post hoc aūt peccatū min⁹/q̄ nō seruat debit⁹ ordo cōcubēdi. Min⁹ autē inter pecccata cōtra naturā est peccatū molliciei/qō cōsistit in sola obmissiōe cōcubit⁹ ad alteruz. i. dum homo peccat in corpus proprīū Cū brutis aūt animalib⁹ prout p̄dictū est: videt pessimū. Ita scribit Joh. in sūma cōfes. lib. ij. ti. v. q. ij in fi. Et ad Ro. c. j. per glo. ordinarꝫ.

Rusticus. Quantū cōuenit cōtentor de pre missis: nūc delectarer pcipere an gētes hmōi originaliter ibidem sint educate. Et vnde tam singulares ipsoꝝ ritus prouenere.

Nobilis. Sūt tue questiōes pro certo rationabiles. ⁊ quibusdā ammirari cōsuetꝫ dele ctabiles. Colligit in hystoria Karoli magni sept⁹ prenotati. Qō de āno dñi octingētesimo sexto: vel circa. et imperij sui tricesimo septimo. Dū ipse Karolus Saxoniā in gressus Saxones maxie transalpinos mōtanos ⁊ alpinates rurales ceteꝫ ferociores ad de cē milia viroꝝ cū vxoribꝫ/⁊ paruulis deportauerit. ⁊ in exiliū radicitus eneruādo transtulerit Et per diuersas Hallie ⁊ Hermanie partes relegauerit. ⁊ alios fideles natiōes eorūdē loco re locauerit. Et pīertim Sclauos qui ⁊ wādali dicunt q̄s hodie eiusdē regiōis terra terrigenas ⁊ incolas cōprehēdit. Et dicte relegatiōis cā fuit: q̄ gētes hmōi ad fidē sepe gladio ⁊ p̄dicatio nis ꝓbo ꝓuersi totiēs apostatarūt. et sibi gētes vicinas pfidia sua crudelit infecerūt. Et pīertī dū impator p̄dict⁹ ad alias regiōes sibi subiectas aut subijciēdas declinarat. Vñ maximā di ctoꝝ relegatoꝝ partē. Ad infimas Hūgarie ptes ꝫ Thurcos/vicꝫ in terrā septē castroꝝ: vbi modo degēt destinauit. Itē aliquos ad comitatū vallesie Seduneñ. dyocꝫ. Aliquos ad vallē

Capitulum

Uranie. Lonstantien. dyoces. Aliquos vltra montē Jouis qui alʒ dicit sancti Bernhardi. Ad quandā vallem que dicit Brÿssenei in Lombardia ꝓpe ciuitatē Augusten. que alʒ dicit impialis Augusto ab Augusto cesare cōdita/sub domio ducʒ Mediolanen. hodie inter Lō bardos degentes. ad duo milia virorū cum vxoribꝫ ꝫ puulis lingua sua Saxonica siue theu tonica patēter ꝓout audiui loquētes. Sic aliquos eorundē relegatorū posuit ad vallē artaʒ In cuiꝰ introitu hodie est villagiū qō dicit arta Lonstañ. dyocʒ. altissimis mōtibꝫ ꝫ lacubus munitā ꝫ circūseptam/in finē: vt ibidē residerent/ꝓ custodibꝫ: vt dū ipe Karolus ꝓ viam re ctā quā dirigit vallis eadē. per vallē Uranie predictā per montē Hothardi ad Lombardiaʒ: ꝫ ytaliam transalpinare disponeret/sibi liber ibidē pateret ingressus ꝫ regressus. Et hmōi cu stodiam fideliter ꝓmiserunt relegati Saxones ꝓtacti conseruandā se facturos. Unde ꝓtule rūt suo saxonico vulgari. wir wellen hie switten. i. nos vulmus hic sudare: vicʒ sudoreʒ san guinis/ad conseruandā impiali serenitati. Hanc viam ꝓpetuo meabilē. ad Lombardorū ibi dem vicinorū regionē. Unde primū Switter lingua sua ꝓ ceteros romanos sunt nūcupati. Et switzer siue suitenses ꝓ mundū vocati. Et in rei geste memoriā impatoꝛ predictꝰ: quia ꝓ missa solenniter sepe ꝓbati seruauerūt. Eisdem gentibꝫ: qꝫ sudoreʒ sanguinis sudare: put pre mittit tam acriter profitebant/ꝓ signo iugiter ꝫ armis seu panerio/clipeū siue scutum/ꝫ ve xillum penitus sanguinei seu rubei coloris. Nulla quoqꝫ quauis alia coloris tinctura permi xtum. In bellis/preliꝭ/ꝫ pugnis: ac in bellorū preliorū et pugnarū expeditionibꝫ ꝫ campis armorū more patenter deferendū: ꝓout hodie deferūt solēnitate qua decuit assignauit. Hinc veritas est qꝫ more Saxonū ab eodem tēpore: ipi truncato/concusso/cōpacto/ꝫ breuissimo: ꝓout Saxones fuerūt vsi linguagio. Et notabiliter est ꝓpendendū: qꝫ put isti etiam hÿs die bus/sic ꝫ illi parentes suos nō tibizare sed vobisare reuerenter cōsueto solebāt alloquio/a sa xonico more ibidē moderno cōmunit ab antiqꝭ contracto. Nunc autē aliqualiter in dies illi Switenses ꝓpter frequentē cū vicinis gentibꝫ quoqꝫ cōmunē cōuersatiōis cōtinuatiōnē Aꝑ mordiali more loquēdi: ꝓout quondā a fide catholica patēter et cōsequenter a dominio na turali: put infra patebit **Rusticus.** Diligenter audiui taliter ꝫ ordine tali res fore ge ꝑtinaciter apostatarunt. stas. Nunc restat quare dicti Switenses: dicunt confederati principaliter ꝫ Eydgnossen vulgariter sunt nūcupati/ꝫ inter oīes natōnes sibi vicinas ꝫ remotas: vt ta les arrogāter diuulgari. **Nobilis.** Ecce quondā dum quidā comes de Habspurg de quo ꝓout ꝑmissum est domꝰ domiatiōis videlicet illustrissimorū ducū Austrie sumpserat ꝓpagatiōis originem. Eorundē Switensiū dñs na turalis/in valle arta supdicta. Et in quodā castro Lorwurtz noie suo posuerat Castellanū: et totius vallis gubernatorē: quē duo Suitenses germani sup eo. qꝫ cū sorore sua rem habuerit suspectū interfecerunt. quos dū comes predictus ꝓ suis excessibꝫ prouenire ꝓposuerat. Alÿ duo Suitenses agnati/illis duobꝫ cōtra dominū suū cōspirauerūt. Hinc illis alÿ decē. ꝗbus ꝙ viginti. Et consequēter oīes istius vallis habitatoreʒ cōtra suū dñm penitꝰ rebel lionē ꝫ inobedientiā profitentes se cōfederauerūt. Et castrū predictū cuiꝰ stigmata parēt i me dio vniꝰ lacꝰ ꝫ videt hodie/destruxerūt. Et sic ꝑmū cōfederatiōis cōsortiū inceperūt. Hoc sen tientes quidā mōtani illic vicini ꝙ vulgariter Underwaldenses dicunt. Hÿ se insigillo ipsoꝝ hoies de stannes alta ꝫ bassa describūt. Et dū eorū dñs noīatus nobilis de Landenberg. in nocte Natiuitatis dñi Matutinū visitaret. Gentes sue castrum Sarne intrauerūt. et ipsum excludentes. Et demū castrū deuastarunt. et secū Suitensibus ꝓdictis cōtra dominū suū cō federauerunt. Hinc Lucernēses oppidani sub domino abbatʒ Worbacen. ordinis scti Be nedicti Basilen. dyocʒ. degētes/dictis suitensibꝫ vicini. Et dū cēnt suo dño cōtumaces. idē ab bas eosdē oppidanos comiti de Habspurg/tāqꝫ potētiori subiecit. ꝙ sibi castrū ꝫ oppidū Hae wiler in Alsacia irrecōpehēsaʒ assignauit: ꝫ ꝙndā baronē de Brunēberg in castro Rotēburg degentē/eisdē Lucernen. dñantē collocauit. Qui ꝙdē baro/quodā die suū cocū/ad cōparan dū carnes ad oppidū Lucernen. destinauit. Cui carnifex. in ꝙ inqt loco placet huiꝰ bonis vt carnes abscindā tibi cōpetētes ostēdas. Et dū cocus ad ostendendā petiā sibi placentē/manū apposuit. cōtinuo macellatoꝛ cultello suo palmā eidē coco penitꝰ amputauit/quā crudelitateʒ Baro predictꝰ in noie sui dñi vindicando potenter attemptauit. Hinc oppidani ꝓdicti mox domū Baronis in medio oppidi locatā/et cōsequēter castrū Rotenburg ꝓdictū destruxerūt. et se ꝓdictis Suitensibꝫ: ꝓout premittit rebellibꝫ cōfederauerunt. Et hÿs confederatis con-

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

sequenter Berneñ. hinc oppidũ Zug. Hinc vallis Uranie/que sub dominio fuerat abbatisse Thuriceñ. Hinc Claronẽsis vallis gentes/que sub dominio abbatisse Seconieñ. perstiterant. Hinc inde cõtumaciter se illis cõstrinxerunt. Hinc Thuriceñ. saluo iure impiali/cui tãq̃ impiales fuerunt astricti/tali cõfederationis vinculo se cõnixerunt. Et sic vsq̃ modo huiusmodi confederatiões firmiter cõtinuauerũt. et licet feroces fuerint/cõtra dños suos naturales. pacẽ tamẽ ⁊ tranquillitatẽ cũ oĩbus accolis ⁊ incolis firmiter tenuerũt: ⁊ vsq̃ modo. saluis infra dicẽdis perstiterũt. Et in huius cõfederatiõis psistentia exclusis Thuricensibꝫ dicti Suitenses cũ cõpliciꝫ suis vnũ pncipẽ/vicz leopaldũ ducẽ Austrie dñm suũ naturalez et pprietũ. in terra sua ꝓpria. et pro re sua ꝓpria cũ multis generosis Lominꝫ Baroniꝫ nobilibus/⁊ alijs vasallis suis ꝓpe castrũ suũ Sempach occiderũt in bello publico. Et prius ⁊ posteri⁹ multũ in circuitu san- **Rusticus.** Et si tales Suitensiũ gentes cũ cõpliciꝫ cõguinẽ nobiliũ effuderunt. tra nobilitatẽ magnificentiã sibi naturaliter dominatricẽ/tot ⁊ tantos rebelliõis actus exercuerũt: bonũ est q̃ tamẽ clerũ ⁊ religiosos sibi cõmorãtes vl̃ vicinos **Nobilis.** De quo palã miranda recenter volo tibi tangere gesta/ non molestauerunt. bijs saluis q̃ presentibꝫ diebꝫ p ipsos ⁊ complices suos prout ordinatim infra dicã videñ perpetrata. Nõ te lateat q̃ hec gens ꝓpter simulatã magne legalitatis apparentiã/dudũ per Sigismundũ imperatorẽ aduocatie dominationẽ gloriosissimi monasteriꝫ beate virginis beremitarũ sibi vicini. quondã imperatorie maiestati solum modo reseruatã. Ineptissimis conatibꝫ renitentibus ibidem Abbate ⁊ Cõuentu/ab olim illustribꝫ ⁊ liberis nobilibꝫ quoq̃ psonis semper munito/cũ pluribꝫ ꝓuilegijs alijs et prerogatiuis: arroganter obtinendo conabañ. Et quanq̃ gens huiusmodi plebea sit: ⁊ ignobilis. Nichilominus tamẽ religiosis huiusmodi de Lomitũ ⁊ Baronũ: immo quondã de pncipum prosapia ꝓcreatis/tamq̃ reges domiari. Et tam inclytũ cenobiũ ⁊ cenobitas subdi sibi laborabat: licz non profecerit impio. et bijs laborat diebus. Non obstante/q̃ olim videlicz de anno domini. M. ccc. xiij. in vigilia Epiphanie dñi circa noctis mediũ dicte gentes Suitensium/hostiliter in armis cõgregate. Jam dictũ monasteriũ violenter intrando insultanter irruerunt. Et portas/posticas/valuas/⁊ hostia singularũ habitationũ ⁊ mansionũ ⁊ cellarum: immo sacrorũ locorũ videlicz Monasteriꝫ ⁊ Capellarũ non obstantibꝫ/clausuris/repagulis ⁊ vectibꝫ quibuscũq̃ confregerũt. Et hostiolũ ferreũ altaris summi in quo reliquiarũ sanctarum/⁊ clenodiorũ auri/argenti/lapidibusq̃ preciosis redimitarũ latebat thesaurus/ad altaris eiusdẽ decorem dispositus laniarũt ⁊ aperuerũt. Et res huiusmõi sacras dispersерũt. Et insuper oĩes libros/litteras/rotulas/instrumẽta/cyrographos ⁊ regiſtra: quibꝫ census redditus ⁊ ꝓuẽtus estimabãt toti⁹ monasteriꝫ cõscriptos/igne copioso patenter educato consumarũt. Hinc cortinas vela. tapetas. cappas. albas. casulas. libros missales aurata plenaria gẽmis decorata. Cãdelas cũ thuribulo tollunt: ⁊ altaria denudarũt. Hinc sctõꝝ ossa de scrinijs altaris summi sublata pollutis manibꝫ irreuerenter tangũt/dispergũt. et pedibꝫ cõculcare pauimẽto nõ obmittũt. Cõsequenter qõ premissoꝝ oĩm est deterrimũ. Nã sacratissimuꝫ eucharistie sacramentũ effuderũt. et cõseruatoriꝫ pixides sibi sumpserũt. Hinc pmptuaria cellaria cãnas q̃ publicarũt. et esibilia cũcta vocarũt. Hinc vini haustibꝫ temulẽti. et ecclesiaꝫ: immo singulos angelos ecclie turpiter defedarũt. Porro ꝑo monachos monasteriꝫ in cãpanali latẽtes cepерũt/⁊ quousq̃ deliberarẽt: qd facerẽt ex eis in locũ munitũ reposuerũt. Hinc mala malis accumulãdo Capellã beatissime ỹginis marie angelicis manibꝫ cõsecratã accedẽtes. et ianuam ei⁹ pedibꝫ suis cõpugnantes. Et ad ipius confractionẽ dirissimis ictibꝫ ⁊ actibꝫ conãtes. Qõ demũ quidẽ presbyter intuẽs/ne deteri⁹ inde cõtingeret: allatis clauibꝫ/vt seras resoluerẽt. Et ỹginis marie imagini inibi glorioſe collati min⁹ insultarẽt. Qua protũc apta: plebanũ monasteriꝫ/in eadẽ reclusum inuenerũt. Quẽ crudelibꝫ manibꝫ arripuerũt. et monachis pdictis cõiũxerũt. Hijs oĩbꝫ inhũaniter sacrilegis manibꝫ ppetratis/ort⁹ est sol: claruitq̃ dies sũptisq̃ singlis mobilibꝫ/nil ibidẽ derelictẽ cũ peccoribꝫ ⁊ iumẽtis. Monachos plebanũ ⁊ familiã eorundẽ captiuos deduxerũt. Demũ laicis dimissis nouẽ monachos de nobili liberaq̃ ꝓsapia ꝓcreatos: in vallẽ suã vicz Switz. ibidẽ vicinã ligatos minauerũt. Et decim⁹ monach⁹ agilitatẽ mirãde/ab oculis oĩm p mõtes ⁊ colles glacies ⁊ niues euaserat. q̃ cũcta p ordinẽ abbati ꝓtũc extra monasteriũ casualiter manẽti retulerat. ipi Switenses reliquos monachos p vndecim septimanas strictissimis carceribꝫ retinuerũt inclusos Et demũ multis tractatibꝫ per genero-

Capitulum

sos comites videlicz de Habspurg/z de Toggenburg eosdē legim⁹ liberatos Hec z alia per eosdē Switenses tā crudeliter z bestialiter cōsumata/nup repperi antiquissimis hystoriis metrice z prosayce notabilit annotata. Ūn similit quodā vetustissimo vetustate q̄si ꝓsumpto. antiquata lra mihi difficulter plustrāda. repperi volumīe siue libello hec metra q̄ sequunt/pentametro z exametro ritu subtiliter mixtim cōscripta/bestiales ritus z mores Suitensiū multipliciter declarantia. Ut ecce.

Fertilis est vallis celo suauis generosa.
Plantis iocunda flumine lacte fluens.
Huic Switz est nomen. hec vndiq; tingitur altis.
Montibus z lacubus nec sibi strata patet.
Nobilis est tellus. ignobilis incola. fida.
Est humus inuidus incola fraude scitur.
Hec gens rege caret z lege. sed ad libitū fert.
More tyrannorū que facta placent.
Hanc sathan aduersans circūuolat ingerit iras.
Immeritas grande suadet inire nephas.
Hensq; diabolica sic inflammata furore.
Turget z inde scelus cogitat atq; parat.
Est plebs que non plebs gens que non gens. qui
Non homines dici. sed fera monstra queunt.
Incolit hec vallem cui nomen Switz fore fertur.
Hinc gens Suitenses nomine freta datur.
Indurata malis hec est gens in reprobum. nam
Hanc gentem sensum tradidit ipe deus.
Hec est peruersa mala peior pessima genti.
Parcitur huic mala. ꝙ post cumulata ferat.
Hec est austera. quia tollit que sua non sunt.
Ipsa meretur in hoc perdere quoq; sua.
Hec fera bella gerit semper sitit ipa cruorem.
Facit ipsa bona cunctaq; praua colit.

Rusticus. Hec sunt vetera. sed nihilomin⁹ erit p̄sumptio circa pñtia siue futura: put tibi dixim⁹ sup̄ de Romāis. c. iij. ꝓter malā antiquā radicē notabiliter significāda. Sz q; nūc nr̄is occurrūt tpibus noua de Suitensib⁹: z gentib⁹ sibi cōiunctis plioꝝ bellorꝝ siue guerrarꝝ certamia mouētib⁹. De q̄b⁹ tota supior Alamania q̄si cōcussa ꝙcernit grauit occupata. De q̄ꝝ z sibi resistentiū cōditiōe: ac cāruz causis vellē scire latissima p̄dicata.

Nobilis. Optarē te p aliū informari: cū sim de nobiliū ptis adbesiōe. Et possum suspect⁹ in rei geste ꝓcessu leuiter fauorz gra. Colorz fucati quoq; fallacia notari. Nihilomin⁹ tū prout nouit ille a cui⁹ oc'lis nō est quicq; absconditū. Ecci. xxxix. ꝙ q̄tuz potero ipius vtar veritate. Et igit si q̄s sit q̄ corripere voluerit/veritate manēte: manuz ponat ad aratrū: z nō retrospexerit. Lā aūt est talis. Exclusis extrauagātib⁹ negociis plib⁹: q̄ grauissimū genuerāt odiū inter ptes oppidū impiale Thuriceñ. grauissime lesuz. pgentes Suitēsiuz z cōplices suos. Quare decreuit facere sibi dorsispinā fortiorē. Et igit nouā cōfederatiōis ligam ꝓpetuo duraturā pfecit. Cū illustrissima domo ducū Austrie. Cū exp̄ssa verborū cōditione: vt cōfederatiōis lige/quā prius habebāt cū Suitensib⁹ z cōplicib⁹ suis nō deberet preiudicare. Nā z exp̄sse cauebat in lris z cyrographis Suiteñ. z suorū cōfederatorꝝ siliter z Thuriceñ: vt Thuriceñ. possent se libere Cū alis quibuscūq; z q̄ncunq; cōfederare. salua prioris cōfederationis obligatiōe: put nup fecerāt Berneñ. cū ciuitate Basilieñ. z quondā cum duce Sabaudie. Timuerūt aūt Suitenses cū complicib⁹ predictā ligā cū domo Austrie factā. In futurū posse sibi damnū ꝓpter antiqs offensas p̄cipib⁹ Austrie/nobilibusq; suis: vt p̄mittit illatas incultare. Volentes ꝓterea p vim cū de iure nō poterant. Hmōi ligā nouā dissoluere. Ūn taliter oriebat dissensio mortalis discordie. Et licz Thuriceñ. hui⁹ occasiōe. ad standū iuris dictamini/corā villanis Berneñ. z oppidanis Solodoreñ. eorundē Suitensiū cōfederatis. z q̄plurimū alis p̄cipib⁹ z vniuersitatib⁹ ciuitatū impialiū. Nihilomin⁹ dicti Suitēses

sua seuissima potentia multitudine gentiū ruraliū fulcita eosdem Thuricen. vt starent viri coram sue cōmunitatis seu vniuersitatis tribunali. cōtra naturalis ⁊ vtriusq; iuris dispositionē cōpellere violent attēptarunt. Item hac durante certamis ptentiōe illustris pnceps Albertꝰ dux Austrie. p parte generose domꝰ sue petiit terrā que dicit Ergowia. cū multis castris. castellis. ⁊ oppidis p pdictos confederatos ⁊ p annos multos violenter occupatā. Quā sil'r restituere aut iuri stare coram competēti iudice ptumaciter recusarūt. imo auribꝰ pcipe quid vltra furibunde ptulerūt. Deus inquiūt non tm̄ pficere pōt. vt aliter cū̄ p gladiū. in quo adepti sumus terrā istis cū suis ptinētijs restituam⁹. Jn his eorūdez pfederatoꝝ fallacijs dolosez sub tilitatis astutiā ppendam⁹. Nam scis. q̄ est cōis hominū opinio. de duobꝰ duellando se disponentibꝰ. Nam is q̄ puocat tanq̄ reus in iudicio scit si taliter oblatū sibi duellū iuxta multarum terrarū ꝓsuetudines. vt etiā predictū est. nō assumpserit reum se mortis ostēdit. ⁊ h̄ intra se dicere poterit. inter duo picula hoc eligā in quo spes est vicz duelli. cum in altero nulluz sit vite pentis subsidiū. sic Switenses cum cōplicibꝰ suis iuris ordinē ⁊ iusticie rigorē quē infallabiliter sine spe nozunt sue temeritatis suppressionē firmiter fore bucusq; recusarunt: ⁊ belluz in quo spem pinxerūt violenter ꝓtra quoscūq; pmissoꝝ occasione ꝓstanter eligerūt. qō iam p annos multos passim ⁊ interdū interuenientibꝰ treugis: ⁊ ab obitu generosi comitis Friderici de Toggenburg ptinuauerūt: ⁊ in tali ptumacia plura milia hominū interpellatim ⁊ piunctim successiuis tpibꝰ ⁊ actibꝰ pentibꝰ pdiderūt: ⁊ sil'r plerisq; nobiles cum thuricensibꝰ in sua iusticia multiplicit exhibita succubuerūt. qui put est spes ⁊ fides nostra ⁊ supius declaratū. quia p iusticia ⁊ patrie defensione feliciter pugnauerunt. nō aliter nisi misericorditer eterne vite pmia pceperūt. Scis aūt absq; eo. de quo infra dicet. quia scriptū est. q̄ qui iudiciū ⁊ iusticiam refugit. put pfati pretensi Switenses cū cōplicibꝰ fecerūt apparz eū de iusticia esse diffuz. vt. xj. q. j. xpianis. Ad h̄. iij. q. ix. decernim⁹. vbi de hoc ad idē. lxxiij. di. honorat⁹. de here. cum ꝓtumacia. lib. vj. ⁊ idem sil'r p Archid. Nam ⁊ fugiens ob timorē accusat⁹ p pdempnato habet. vt dicit lex. ff. de bo. li. Si in libertū: ⁊ in auc. de exhi. ⁊ introducendis reis. §. Si ꝓquidē. coll'. v. Et fuga accusat fugientē vt hic. Nam Switen. cum cōplicibꝰ tam ptumaciter iusticie: necnō iurꝫ ordinē fugierūt. q̄ se reos corā deo ⁊ hoīb patent pdiderūt. O mors q̄ amara est memoria tua homi iniusto. Ec̄. xli. ⁊ p psequens iniquissimis amarissima. Nam finis illorū mors est. stipendia em̄ pcī mors. ad Ro. vj. Et pser tim tam obstinacis mentibꝰ in pfundo maloꝝ sordescētibꝰ. O mors hic tam crudelit inchoata seuerit inflicta horribilit attemptata. stupende ptinuata. gemēter ptinuāda. indesinenter tormētanda. angustiatim torq̄nda. penaliter stimulāda. stridenter fremenda. ⁊ finaliter sine fine. hec mors sine morte infliget miserabiliter sine misericordia ppetuo cruciatura: ⁊ ad instar horū Switensiū talit succumbentium: ⁊ tam nequit bellantiū bellatur⁹ erat rex Sparitanoꝝ noīe Leonida armat⁹ quattuor milibꝰ vel infra bellatoꝝ ꝓtra Xersem regem persaꝝ. fulcitū p mille milia viroꝝ ⁊ vltra. Et ne hic Leonida hostiū dñationi suoꝝ subijceret ad socios inquit. prādete cū inferis cenaturi cenaturi Et psequēter ea desperatiōe qua pugnabāt ad inferos anhelabant: ⁊ sic gentes Xerses regis. eosdez penit⁹ cōculcabāt. Switensiū aūt gentes cum cōplicibꝰ adinstar illoꝝ sine spe iusticie pugnātes quo morituri vadant bacten⁹ puto. q̄ nō psiderabant. de quo sufficiēter dictū est. s̄. c. xxx. de bello iusto vel iniquo. Nunc vltra ppende natura silentiū non tolerāte: et h̄ opatur ferox radix pducta radicit⁹ in bestialitate. ⁊ ecce eadē tempestate: ⁊ in dictoꝝ pliorum ptinuatiōe aduersarioꝝ in terris intrepide nulla dei timoris impediti formidine plura monasteria vtriusq; sexus. q̄ religiōis loca. insup ecclias collegiatas ⁊ prochiales ac capellas ignis diri foragine. ⁊ alis sacrilega ⁊ crudeli dissipatiōe tāq̄ inimici xpi. put fuerūt. imo pissime sue matris: ⁊ olim sctoꝝ suoꝝ se inimicos patent ꝓstituerūt. Eapropt ipsoꝝ dom⁹ ⁊ loca que sup terrā in dic. Thuricensiū regione ꝓsecrata reperierūt quasi in silua lignoꝝ securibꝰ exciderūt ianuas eius in idipsum ⁊ insecuri ⁊ astia deiecerūt ⁊ incenderūt igni sanctuarium dñi in terra pdicta: ⁊ polluerunt tabernaculū noīs sui: ⁊ gloriati sunt q̄ oderunt dñm in medio solennitatis sue: ⁊ posuerūt signa sua signa ⁊ nō cognouerūt sicut in exitu vicz terraꝝ suarū sup summū videlicz locorū dom⁹ dei tanq̄ dño dominātes. put lamentat xpheta. ps. lxxiij. Et q̄ vltra infert vsquequoq; deus imꝓpabit inimic⁹ vicz dei: ⁊ irritat aduersarius nomen tuū in finē. vt q̄d auertis manū tuam ⁊ dexterā tuam de medio sinu tuo in finē. Ac si diceret ſm̄ Nicol'. de lyra. vt q̄d auertis manū tuā ⁊ dexterā tuam extrahere de medio sinu tuo in finē. i. tam diu nō de-

fendis nos. ꝛ loquit de deo ad modū hoīs. qui ꝯdiu differt pcutere dicit manū suam in si-
nu tenere: ex eo q; dom⁹ suas tam miserabiliter quas attingere poterant laniarūt: ꝛ inbūanit
defastarūt. put infra clarius dicet: ꝛ insup in quodā monasterio Ruti nuncupatū ordis pre-
monstratēn. terre suo vicino: alis miserabilit p ipsos dilaniato oīm. ptunc ipsoꝝ suitēn. metu
diuini cult⁹ decore penit⁹ careñ. cāpanas rapuerūt: ꝛ generosi comitis de Toggenburg pdi-
cti. suoꝝq; pgenitoꝝ: ꝛ eoꝝdem vxoꝝ tumbam solennit vt decuit tamā pgemē testudinibus
pauimentis ꝛ alīs ornamentis laudabilit decoratā inuaserūt ꝛ aperuerūt: ꝛ nobilia defuncto
rum coꝛpora violent extraxerūt: ꝛ q̄ntuꝝ in ipsis fuerat: cūsdez cadauerib⁹ vitupoſi scādali fu
riosos insult⁹ suis manib⁹ ꝛ pedib⁹ intulerūt ꝓtra lacraꝝ leguꝝ impiatū statuta. vt ptꝫ. C. ꝛ. ff.
de sepulchro vio. q̄si p totū banc violentiā abhoꝛruit ꝓpheta Jacob Dū p filios suos ossa sua
de egipto in terrā Chanaā deduci post mortē dispositi. Et ꝓsequenter illius ꝛ alioꝝ sacroꝝ
locoꝝ predia. dom⁹. curtes. possessoꝛes. ꝛ habitatoꝛes monasteriis affixas. Poꝛro quoq; vine
as. vites. arboꝛes fructiferas. ꝛ fertilissimas radicitus flāmaꝝ incendijs. ꝛ alis hostili fastacōe
crudelit effulserūt: ꝛ talit exterminauerūt. q; hmōi ecclīaꝝ ꝛ monasterioꝝ pſone regularit enu
trite ad summā egestatē. imo publicā mendicitatē ꝓuenientes exulari in opprobriū ꝛ ꝓtemptuꝫ
religiose pfessionis cōpulsi vagarūt: ꝛ cece q̄d deus vltionū dñs in vindictā maloꝝ dispositue
rit. Nam fuit monasteriū monialiū de filiab⁹ suitensiū: ꝛ suatū ad numeꝝ. lxx. vel quasi cōiter
refertū ordinis sci Benedicti in interioꝛib⁹ suitensiū alpib⁹ ꝓstitutū dictū in monte angeloꝝ
p ceteris illius terre angelica religiōis obseruātia vltra memoriā hominū cōtinua strictissime
clausura ꝓseruatū. Uñ nup sedata pſecutione pdicta. vicz de anno Mcccclix. Die ꝓo Mar
tis. xvij. Junij. ignis crudelissima voꝛagine p vnius noctis spaciū dictū Monasteriū cū oīb⁹
ptinentijs suis exceptis pſonis q̄ omes euaserūt radicit⁹ est ꝓsumptū: ꝛ intm. q; dicte monia-
les in loco vicino ibidē in monasterio monachoꝝ artissimo bacten⁹ cū mmia pressura lamēta
bili quoq; penuria pmanserūt: ꝛ alique talib⁹ incōsuetis anxietatib⁹ collapse turpitudis actus
exules dispse cōmittendo vagarūt. nec est spes restaurādi: aut pueniendi ad statū priozem: aut
paulo minoꝛē. sed prestulant indies totalis desolatiōis maledictionē. put his diebꝫ desperare
turpiter vagari ꝓcernunt. Et sic ad ꝓpositū redeundo vident Suitenies in quē transfixerunt.
et q; in suis vident expienter taliū acerbitatū penam quā nup alīs religionū locis multiplicit
intulerūt: ꝛ q; filie parentū peccata defleuerūt ꝛ ptulerūt. Et nunc ad ꝓcessum ꝓncipalem re-
deamus: ꝛ q̄d vltra biuoꝝ edaꝝ crudelissime gentis ꝓpetrauerit coꝛdialit ꝓpēdam⁹. Nam dū
quoddā castrū vocabulo Griffense septuaginta viris ꝛ vltra: ꝛ alīs bellicis reb⁹ plene fulcitū
cum suis cōplicib⁹ dicti suitēn. vi potēter obsiderēt: ꝛ dum fortuna mināte. q; sine magnoꝝ pi-
culoꝝ vehemēt⁹ coꝛpoꝝ ꝛ reꝝ ꝓnitione violent irruere nō possent: ꝛ possessoꝛes castri a Thu
ricensib⁹ q̄ꝝ obsequio fungebant cuasionis solatio nō gauderēt ipsi suitēses tādictos possidē
tes. vite securitat⁹ functiōe firmissimis ꝓbis stabilierūt: ꝛ vt illesi castro cederent spoponderēt
Unde possidentes hmōi sponsiōib⁹ ꝛ pmissis suitensiū credentes. castrū relinq̄ntes ꝓfidenter
abierunt. q̄s illico suitenses idem ꝓtra securitatis pmissa. imo penit⁹ alīs suis cōplicib⁹ displi
centiā gerentib⁹: ꝛ q; hmōi act⁹ nephandissimi ꝓpetrationē oīpotentis iram ꝛ maledictionē
sup se ꝓuocarent patent ꝓminantib⁹. nihilomin⁹ eosdē cedentes captiuarūt ꝛ crudelit capiti-
bus suis truncarūt: ꝛ taliter in ipsis latrociniū atrocissimū impudent ꝓmiserūt: ꝛ castrū cōse-
quenter destruxerūt. sed mōstruosa q̄ sunt secuta auribꝫ pcipiam⁹. decollatis hmōi pſonis sin-
gulariter singuli cū singul' suis capitib⁹ in q̄daꝫ prato viridi virētib⁹ quoq; gramib⁹ plene re-
ferto ad ordinē positis: ꝛ ecce loca singlōꝝ capitū gramib⁹ tanq̄ rasis ad qualitatē ꝛ q̄ntitatez
cuiusl⁹ capitis rotūde fuerāt decaluata ꝛ p plures annos ibidē patent ꝓtinuo videbant. put
hodie oīm ꝛ singuloꝝ capitū stigmata cernūtur gramib⁹ plene. put ꝓmittit denudata: ꝛ miro
dei nutu multoꝝ languentiū illic ꝓuenientiū curabant dolores. Unde pnūc ibidē oratoꝝ p
gulam pdicti Thuriceñ. ꝓstituerūt ꝛ incole proximioꝛes: ꝛ fiūt signa ꝛ pdigia ꝛ miracla p sin-
gl'os dies: ꝛ talit q; p hūanoꝝ salute coꝛpoꝝ ꝓueniūt cateruatim. nō tm̄ terrigene. sed etiā extoꝛ
res: et preserti suitenses ꝛ suitensiū cō-
plices sanitatis obstacula recuperātes' **Rusticus.** Et nūq̄d dicā. put clamauerūt Ju-
dei feroces in xpi pſecutiōe. alios
salvos fecit ꝛ seipm nō pōt salvū facere. Matt. xxvij. ꝛ iste crudel' suitensiū pl'us alios felices
fec: ꝛ seipsum beatū facere nō potuit. sic Nero cū Diocletiano Maximiano ꝛ Domiciano tyrā
nis ml'os sctificauit. i. sctōs martyres fecit: ꝛ seipm cū ceteris ecclie pſecutoꝛib⁹ infernoꝝ gur-

gitib⁹ phenniter ꝓfundius implicabit. Nam vt dicit sctūs Tho. in Sūma Act. vj. ar. ij. Magis ⁊ crudelius peccat q̄ bonos occidit q̄s iniquos: ⁊ hoc quadruplici rōne. Primo quidē. qz nocet ei quē plus deberet diligere: ⁊ ita magis agit ꝑtra caritatē Scō. o. qz iniuriā infert ei q̄ est min⁹ dignus: ⁊ ita magis ꝑtra iusticiā agit. Tercio. qz ꝓuat cōunitatē maiori bono. Quarto: quia deū ꝓtempnit ꝓm illud Luc. x. Qui vos spernit mē spernit: ⁊ sic iudei ꝓut intelligo maxime peccauerūt interficiēdo xp̄m: ⁊ ꝓsequenter Stephanū: ⁊ multitudinē viroꝝ sctōrum. Attū apparet mihi. q̄ tales sint insensati. q̄ cōtra sacroꝝ canonū statuta p̄sumūt venerari mortuos in terra. quoꝝ nobis notissima multū vitiosa videbat fore vita. ⁊ si ibidē fiunt miracula fraude diabolica. ꝓterea tū non licet ipsoꝝ corpora vel loca colere sine summi pontificis auctoritate. vt ple. ⁊ no. in. c. j. de reli. ⁊ ven. sanc. Certū est aūt q̄ fiunt miracula malorū potestate temeraria. vt. j. q. j. Teneamus. Nobilis. Bene moueris. ſꝫ clari⁹ ꝑpende: ⁊ sincerius informaberis. Dicit text⁹ p̄dict⁹. c. de quodā ebrioso violent occiso: ⁊ venerabiliter tanq̄s sctūs honorificato. Hij aūt viri ꝓ republica laudabilit̄ ⁊ ꝓ patria tuenda. passi ꝓsecutionē ꝓpt̄ iusticiā occisi sunt. quos fore beatos verba veritat̄. vicz. Matt. vj. patent ostendūt. q̄ dixit Beati q̄ ꝓsecutionē patiūtur ꝓpter iusticiā: ⁊ p̄sertim. qz in bello iusto Confessionis vero necnō ꝓfessionis remedio laudabilit̄ ꝑlibato. de quo sufficient est dictū. supꝝ. c. xxx. ij. quid credis ⁊c. Cū alis silr. q̄ tollat oīe peccatū. de vltimo scribit̄ supplicio: etiā extra iustū bellum ꝓ officiū iudicij. put declarat ibidē ꝓ maiorib⁹ crimib⁹ inflicto. Nec obstat. q̄ invitī ducebant. Nam ⁊ iudei traxerūt Paulū extra ciuitatē eumq̄s lapidantes vt estimarent eū mortuū. Et ipse pualescens fugiebat coꝝ ꝓsecutionē. Act. xiij. Et xp̄us dum significaret ꝑtro qua morte foret clarificatur⁹ deū dixit: ⁊ alius te cinget ⁊ ducet te quo non vis Joh⁹. xxj. Et xp̄us ducebat vinct⁹ ad mortē: vt ibidē. c. xix. Nec obstat. put dictū est. s. c. xxx. Si volūtas illoꝝ forte repugnabat in natura. que respuit mori. sed volūtas ꝓ iusticia vult pati mortē si ꝓuenit: ⁊ ita xp̄us ꝑm naturā humanā abhorruit mori. ū dixit Aba transfer a me calicē ⁊c. et hec volūtas gloriosos martyres fecit. Ita no. mgr̄ in hist̄or. de trina ōne dñi. ⁊ Boetius. ij. de cōso. psa. xj. Et q̄d aliud mirificū de sctō legim⁹ O swaldo. quia bello publico ꝓstrat⁹ occubuit. Et palus in quo caput suū fuerat affixum. monstra. qz tactu suo sanauerat infirmos declarauit. Non aūt summi pontificis canonizatio hominē post mortē facit sanctiorē. sed tm̄ eundē ostendit venerabiliorē. Et dixit Augustinus. multoꝝ corpora venerātur in terr̄ quoꝝ anīe sepulte sunt in inferis. sed fines acta ꝓbant: vt no. lex. ⁊ finis quoq̄s pugna coronat. C. de Jud. Rem nō nouā in fi. de peni. di. ij. multi. ix. di. negare. de con. di. j. nullus. hoc expient videmus in paulo crucis xp̄i ꝓsecutore: ⁊ longino lateris xp̄i ꝓfossore: ⁊ plurib⁹ alijs finalit̄ q̄ ꝓ palmā martyrij celestia regna possidere. Quid aūt aliud: vt dicit Jo. An. i. c. glorios⁹. de reli. et ven. sanc. lib. vj. Consequit̄ sctūs ꝓ canonizatione. nisi q̄ eccl̄ia ꝓ eo solennit̄ ⁊ ꝓ aliquibus solēnius dicit officiū: vt in dic. c. glorios⁹. Itē int̄ alios sctūs in letanijs noīat̄: ⁊ inuocat̄. Et si eccl̄ia in canonizatiōe erraret q̄ nō est credendū. licet accidere posset: vt de sen. ex. a nob. Nihilomin⁹ p̄ces etiā ad honorē tal̄ accepte ⁊ grate sunt. ꝓ fidez cm̄ xp̄i oia purgant̄. de coha. cle. vna. Et esto q̄ ỹitas canonizatiōis deficiat. nō deficit fides ⁊c. Item ibidē dicit Jo. Dicim⁹ etiā q̄ cuilibet licet in secreto alicui defuncto q̄s sanctū credit p̄ces porrigere: vt ꝓ ipso deum intercedat. licet solennes p̄ces publice emittere vel solenne officiū publice dicere nequeat: et allegat Inno. ⁊ host̄. Est tm̄ clar̄ q̄ in p̄dicto loco nō corpora cruciatoꝝ: sed locus tormētoꝝ querit̄. In quo multiplicit̄ sal⁹ hoīm patēter acq̄rit̄. Nam ⁊ rome vincula sctī Petri ⁊ carcer sctī Lucilli ⁊ ꝓ roma spelunca sctī Benedicti venerant̄. Et ꝙ ecclia synagogas ꝓmitti: vt de iud. iudei in ciuitate. imo loca ꝓstituta sub dissimulatiōe ptās̄it: vt despon. inter. in glo. j. Cōsequēter ꝟ oratoꝝ priuatū tollerabit: ⁊ put colligit̄ ex dicta glo. Nisi signa miraculoꝝ ⁊ fides fidelitū ante ⁊ post mortē sctoꝝ hominū claruerint ad canonizationē ipsoꝝ summi pontificis nullaten⁹ ꝓcesserit. Videm⁹ igit̄ expienter. q̄ in dicto loco signa fiūt: sed q̄ spiritu verisimilit̄ dubitam⁹. de melioi. ꝓterea rōnabilit̄ interptemur: vt i. c. ij. de re. iur. ꝓpendam⁹ q̄z vt res potius valeat q̄s pereat. de ỹ. sig. Abbate. cū ꝓcor. ⁊ in dubijs benigniorē interptationē seq̄ debemus. ff. ō his q̄ in testa. de l̄ē. j. proxime. Notem⁹ etiā. q̄ melius est pie dubitare q̄s temere diffinire. xxxij. q. vij. Tantū ⁊ in glo. pen. Et ꝑsertim dū fieri pōt in nulli⁹ p̄iudiciū: vt ibidē q̄m ꝓncipiū ⁊ mediū ⁊ media sepe ad se trahūt extrema. ff. de serui. rusti. pdi. l. q̄ sella. §. vlt̄. ⁊ l. ij. tēdam⁹ igit̄ fideli ꝓsideracōe diligent̄ ad seq̄ntia: ⁊ pseq̄mur sutensiū gesta. Refert igit̄ vt scias

Capitulum

quō malitia radicalit insita malis nō penit⁹ sauciata quoddā toti mūdo stupendū impudēter crudelitaſ ꝓmisit ꝓuitiū. Nam nō ꝓtenti. q dom⁹ xp̄i ⁊ xp̄iane ꝓfessionis corpora tā flagitio se. put p̄mittit desolarūt. sed insup eiusdē dñi nr̄i Jesu xp̄i sacratissimū corp⁹ in altaraſ ꝓseua torio venerabilit in ecclesiis ꝓchialib⁹ iuxta ritū eccl'ie vel ꝓpe summū altare magna reuerentia reconditū: ⁊ p̄sertī in eccl'ia ꝓchiali sibi vicina q̄ dicit rifreswil. de loco sctō suo tulerūt et vasa ꝓsecrata rapuerūt: ⁊ rabida temeritate hostias eucharistie sacratissime p infirmoz vsu ꝓseruate in cruētas sacrilegaſq⁹ man⁹ palpitando surripuerūt: ⁊ in substantionē sacerdotal' officij sucq⁹ dignitatis temeritate ꝓpria suis ꝓtubernionib⁹ funestissimis. ebrios⁹ ⁊ vinolentſ et al's crapulosis. non ad mād̄ucandū sed dentib⁹ laniandū ⁊ deuorandū indignant' singlarit singulis singnlas hostias p̄buerūt: ⁊ talit alludentes cachino turpiq⁹ derisione. Adinstar p̄ſ byteral' āministratiōis gestib⁹ fungētes h̄ dei sanctuariū ꝓsumarūt: ⁊ sil'ia in alijs ecclesiis clā et palam ꝓpetrarūt: ⁊ ecce nōne hic ꝓpie ꝓlus est iste. de q̄ dicit Salomō. Prouerb. xvij. qui impi⁹ in ꝓfundū ꝓuenit pctō ⁊ ꝓtempnit: ⁊ sequit' eū ignomia ⁊ opprobriū vicz future damnationis. Quia ſm Jsid. sepe diabol⁹ eos q̄s ad penitentiā ꝓuerti negligentes ꝓspicit p̄ vanitate scelerū p̄culsos ad desperationem deducit. **Rusticus.** Sunt horrende ꝓsideratiōis iudicia q̄ ꝓfers et suspirijs lachrimosiſq⁹ gemitib⁹ ꝓpendiculāda: ⁊ nūq⁹ frigide p̄ ꝓncipes terre oblitioni desidioseq⁹ tradenda. sed his dimissis vadam⁹ ad alia: ⁊ rogo si q̄ bella gesserūt suitenses cū cōplicib⁹ q̄ illa ꝓfecer̄t cū magna de sua strenuitate q̄ndā recent recitabat fama. de his rusticitas mea desiderio foret clarius certificāda. **Nobilis.** Sup̄. c. xxx. ꝑ. quō larga ⁊ c. tetigim⁹ de falsitate in bello nō cōmittenda. sed q in ipso certa iustitie fides int' bella tores sit fidelit seruāda Unde p̄sentē gestoz materiā mouim⁹. sed hic plen⁹ veniet determinā da. Scias q de āno dñi. Mcccclvij. ipsa die marie Magdalene iā dicti suitēses seclusis Solodorēn. ⁊ Berneñ. al's tñ cum cōplicib⁹ suis ante muros oppidi impial' Thuricēn. ⁊ ꝓpe torrē tem ⁊ capellā sctī Jacobi leprosoz: ⁊ cū leprosario in armis hostilit ꝓgregati: ⁊ suos hostes vicz Thuricēn. ibidē p̄ntes virilit aggredi trepidātes: ⁊ pdūt q̄si ex adipe iniq̄tas eoz. atq⁹ bumanitaſ ⁊ māsuetudis natural' abutētes officio transier̄t in affectū cordis malignissimi: ⁊ opati sunt nequitiā vt ecce. Haz dū decreuerūt vt bellarēt ꝓtra nobiles ⁊ ciues Thuricēn. ibidez p̄stulātes eosdē: ⁊ dū essent in p̄cinctu bellādi extūc q̄dringenti viri vel q̄si ad h̄ p suitēses ordinati p̄curētes: ⁊ signo q̄ nobiles ⁊ Thuricēn. vtebant'. vicz rubea cruce sigti: ⁊ tanq⁹ amici cō iunxerūt se eisdē pacifice penit⁹ p nobiles ⁊ ciues p̄dictos ignoti: ⁊ ꝓsequēter dū sui cōplices vicz suitēn. appropinq̄bant: clamauerūt fugā: ⁊ coartarūt alios ad eandē: ⁊ dū patuit opportunitas mltos nobiles ⁊ ciues Thuricēn. improuisos intra capellā ⁊ extra manētes apō torrentē de ꝓpe manantē crudelit occiderūt: ⁊ effuder̄t sanguinē ipsoz tāq⁹ aquā in circuitu: ⁊ leprosos in leprosario ꝓstitutos interemerūt: ⁊ res coz surripuerūt. ⁊ supstites extra sua habitacla repulerūt. hinc suburbia cū capellis ⁊ molendinis vsu dicti falsi signi igne cremarūt: ⁊ res mobiles abstulerūt. Item sili q̄z modo oppidani Berneñ. sepe dicti cū suatib⁹ cōtra ciues Friburgeñ. sibi vicinos inimicos diffidatos. de āno dñi. Mccccxlviij. ⁊ de mense septēbris se rubeis crucib⁹ bellādo nequit' desigrūt: ⁊ p hmōi falsitatē multos de dictaſ ciuib⁹ palā improuisos p̄sternarūt. Et nūc ad ꝓpositū redeam⁹. Jtē dicti suiteñ. cū cōplicib⁹ dū quendā Rudolffum militē strenuissimū p̄cunctaſ in ꝓlio elegātioraſ forme p̄pollentioraſ statureq⁹ ⁊ robustioris corpis effigie: et eminentē adinstar Saul regaſ ab hūero ⁊ sursuz: vt. j. Reg. ix. c. parent p̄signatū: necnon dignitaſ ciuiū Thuricēn. regentē mgr̄atū p supdicta bellatoz falsissima signa deceptū. Multo tñ suitensiū interitu difficillimo canatu ꝓstrauerūt: ⁊ ipsi semiuiuo demū manēte pect⁹ aperuerunt: ⁊ cordis sui massam integralit de suis viscerib⁹ eneruarūt: ⁊ sagimine suo tanq⁹ pinguedine porcoz ocreas ⁊ calciamēta in nobil' hūane ꝓditiōis ꝓtemptū p̄unxerūt: ⁊ talit demū diuerso cruciatu sibi miserabilit inflicto dire mortaſ examē intulerūt. Hunc audi mirabil' dei iudicia. Hā deo vltionū dño miscōit disponēte finalit maiorē dicti suitēses cū cōplicib⁹ iacturā reportarūt. q plures de ipsis q̄ fuerāt in exercit⁹ cauda nescientes hmōi traditionē seuissime suates talit falso signo sigtos tanq⁹ inimicos inuaserūt ⁊ occiderūt iuxta illō sepe supallegatū Nō est lex eqor vlla q̄s necis artifices morte pire sua. de q̄ conamine ⁊ tāte falsitataſ ꝓpetratiōe: merito exigētib⁹ ꝓpetuā demeritaſ infamiā reportabūt: ⁊ de h̄ est publica vox ⁊ fama: ⁊ q nō tm̄ eodē tpe: sed expost multaſ ⁊ iterataſ vicib⁹ vsi sunt eadē falsitate: ⁊ q in h̄ casu supq⁹ his bo

stis ꝓtra hostē possit esse testꝫ: ꝛ ꝓpetrata semel ꝑ hostē tlī falsitate ꝙ expost ꝑs aduersa ad fidē tal' iusticie seruandā nō teneat'. plene dictū est. s. c. xxx. ℣. videt mihi ꝙ non ꝛc. Et quō ꝑ hmōi act⁹ nequā q̄druplex ꝓmiserit crimē. vicz falsitatꝫ incēdij. dictū est in eodē. c. ℣. clare ꝓsiderāti. Sz attēde q̄lit' dñs exercituū: ꝛ rex magn⁹ sup oēs deos: reddit habūdant' faciētibꝫ imq̄tatē iuxta opa sua: ꝛ puguit ꝑ eo ozb terraꝝ ꝓtra insensatos. Sap. v. qō exponit Greg. Horal'. vj. l. c. v. Ozb q̄pe terraꝝ cuz dño ꝓtra insensatos pugt. q̄n in pena delinq̄ntiuz elemētoꝝ aduersitas militat. qō patebit. j. Et insup q̄s patent dictꝫ gētibꝫ. q̄ suitēses dicūt'. cū cōplicibꝫ ꝓprie talionis influxerit dirissime pene punitionē: ꝛ retributōis mercedē: ꝛ ad lr̄az iuxta ꝓphetā. Jere. j. c. Luz ad eū dixerit dñs. q̄d vides Jeremia: ꝛ dixit virgā vigilantē ego video: ꝛ dixit dñs ad eū bene vidisti. qz vigilabo ego sup ℣bo meo: vt faciā illō: ꝛ factū est ℣bū dñi scōd ad eū dicēs. q̄d tu vides: ꝛ dixit ollā succēsam ego video: ꝛ facie ei⁹ a facie aq̄lonis: ꝛ dixit dñs ad eū. Ab aq̄lone pandet' oīe malū sup oēs habitatores tre: qz ecce ego ꝙuocabo oēs cognationes regnorū aq̄lonis ait dñs. Regna aūt iuxta Bedā aq̄lonis sunt infra occidentē ꝛ septentrionē. de q̄bꝫ gētes inferi⁹ descripte ꝓprie ꝓuenerūt in dāpnationē suitensiū: ꝛ suoꝝ complicū. Et ꝑter ꝓpri⁹ ꝑ eundē Jeremiā. c. v. put ibidē dixit dñs Ecce ego adducā sup vos gentē de lōginq̄: gentem robustā: gentē antiquā: gentē cui⁹ ignorabas linguā: neq; ītelliges q̄d loq̄t' ꝓharatra eius q̄si sepulchꝝ patēs vniuersi fortes: ꝛ comedet segetes tuas ꝛ panē tuū devorabit filios tuos ꝛ filias tuas comedet gregē tuū: ꝛ armēta tua comedet vineā tuā ꝛ ficū tuū ꝛ ꝓteret vrbas munitas tuas ī q̄bꝫ tu habebas fiduciā gladio ꝛc. Cōcordat ꝓprie maledictio Moysi quā fec̄ in obediēti ꝓpl'o isrl'. Deut'. xxviij. ℣. adducet dñs sup te gentē de lōginq̄ ꝛc. ꝛ ecce q̄d dixit devorabit filias tuas. ℔ intellige ꝓut ꝓdictū est. s. c. xxiij. ℣. ꝛ cōmederūt Jacob ꝛc de cardinalibꝫ: ꝛ sequit' in textu. Vez tū in diebꝫ ill'ait dñs nō faciā vos ī ꝓsumationē vicz suitēses: vt ptz ac si diceret sed in futuro. Jtē seq̄. Ex si dixeritꝫ q̄re fec̄ nob dñs nr̄ hec oīa: dices ad eos: sic dereliq̄stꝫ me vicz ꝑ maliciā: ꝛ fuistꝫ deo alieno in tra vr̄a vicz ꝓncipi vr̄o q̄ dicebat' Ammā reding: sic fuietꝫ dijs alienis. i. alijs ꝓncipibꝫ exulati in tra nō vr̄a. put. j. dicet'. Et in ℣itate loq̄r exp⁹. q̄ būt suū ꝓncipē q̄ mō mortu⁹ est in vita coluerūt. put q̄ndaz romani Quirinū ꝛ Octauianū et Atheneū. mineruā ꝛ apō delos appollinē. ꝑ dijs gētes venerati sunt. de q̄bꝫ. s. c. xvij. Et nūc ꝓpende magīa dei. Nā anno revoluto vicz. Vcccc xlvij. Venerūt gētes ab extremis tre: ꝛ innūerabiles nobiliū cet⁹ nutu iudicꝫ cūcta cernētꝫ ꝓgregat⁹ vicz frācigine/hispani/arrogoneū. portugaleū. castelleū. cōpostelleū. scoti. britones. normāni. lombardi. castellani. burgūdiones. sabaudini. bickardi. armeniaci. lotringeū. flandreū. brabādini. hollandrini. ꝛ summarie de oībus finibꝫ gallie. Et ꝑsertī ab oīi natiōe q̄ sub celo est siue plaga occidētal' ꝛ aq̄lonis ptiuz ad excitationē illustrissimi ꝓncipis Delphini ꝓmogeniti regꝫ frācie. veri karolini diuinit⁹ ordiati in vidictā maloꝝ. put Assur rex. de q̄. s. fecim⁹ mētionē notabilē. c. ptio. ℣. Sūt aūt ne remedia ante mediū: ꝛ die Mercurij. xxvj. mēsis Augusti. dictꝫ suitēsibꝫ cū oībꝫ suis ꝓfederatꝫ. ꝓtūc dictū oppidū Thuriceū. ꝛ sil'r aliud castrū fortissimū dictū Varekberg alimentꝫ tū nō refertū ꝓpe Basileā collocatū in supbia ꝛ abusiōe ḡndi potent' obsidētibꝫ. gētes p̄dicte iuxta tenorē ꝓphecie ꝛ de ꝓpl'o p̄dicto vicz suitensiū ꝛ ꝓfederatoꝝ q̄ alamanic⁹ fuit: ꝛ linguā quā nō nouit audierat: ꝑcise ꝛ adinstar ꝓflicti ꝓris extra muros suoꝝ ꝓfederatoꝝ vicz Basilienſiū ciuiū et apō capellā sctī Jacobi apt'li leprosoꝝ: ꝛ apō torrentē ibidē defluentē q̄ttuor milia p̄dictoꝝ ex oībꝫ suis finibꝫ electoꝝ ꝛ vltra: ꝛ q̄ extra t̄mios suos hmōi aduenas insecꝫ p̄tendebāt: vna ꝓtinuatiōe de mane vsq; ad vesperā occiderūt: ꝛ plures eorūdez in multitudie ḡndi q̄ ꝓfugerāt in capellā ꝛ habitacl'a leprosoꝝ elemēto ignis crudelit' ꝓsumarūt: ꝛ de igne tpali ꝛ corruptibili ad instar Sodomitaꝝ ꝛ Gomorreoꝝ violent' ad ignē eternū trāsmigre cōpulerūt: vt Beā. xix. ꝛ q̄d vltra factū sit attēdam⁹. Nā post mēsem dū loc⁹ certamis ꝑ infirmoꝝ reductiōe mūdaret' aptū fuit cellare q̄ddā. in q̄ centū min⁹ vno suitēses integris corporibꝫ ꝛ incorruptꝫ stātes cōpressi tantū elemēti supdicti fumo ꝛ feruēti tumore amarissima morte suffocati sunt: ꝛ hic iuxta ℣ba ꝓpete p̄dicti ad lr̄az aduenaꝝ gens robustissima comedebat segetes: ꝛ ꝓprie oīa alia ꝛ singla ꝓfecit ꝓsumauit ꝛ ipleuit q̄ ꝓpheta supi⁹ descripsit. Et insup impleta sunt q̄ scribunt' Joel'. ij. c. vbi ꝓpheta sic inq̄t Quasi mane expāsum sup mōtes ꝓpl'us mult⁹ ꝛ fortꝫ silis ei nō fuit a ꝓncipio: ꝛ post eū non erit vsq; in oēs generatiōes ante faciē ei⁹ ignis vorans: ꝛ post eū exurens flāma q̄si ort⁹ voluptatꝫ tra corā eo: ꝛ post eū solitudo deserti: neq; est q̄ effugiat eū q̄si aspect⁹ equoꝝ aspect⁹ coꝝ: ꝛ q̄si equites sic current sic sonit⁹ q̄drigaꝝ sup capita montiū exiliēt sicut

Capitulum

sonit⁹ flāme ignis deuorāt⁹ stipulā velut ꝑlus fort⁹ ad ꝓliū a facie ei⁹ cruciabūt ꝑlī oēs vultus redigent ad ollā sic̄ fortes cuzzūt q̄si viri bellatores alcēdūt muz. hec ibi. Et vlra si ꝓpie ꝓpēdis i eo in q̄ deliq̄rūt vicz suiten. cū cōplicib⁹ in loco re t tpe sunt puniti: vt de tēp. or. ifra o elec. puida. li. vj. i fi. cū ꝓcor. Cōcordat mgr̄ i hyſ. Act. j. vbi dr ō judę ꝑditor⁹ iteritu miserabili sic inq̄ens. dignū em̄ erat vt viscera q̄ ꝑditionē acceperāt rupta caderēt guttur q̄ vox ꝑditionis exierat laq̄o artaret: t subiūgit. sepe em̄ malū pene exꝑmit mod⁹ culpe. Vñ abscidit⁹ hoī caput corꝑis: qz ipe abscidit caput mēt⁹. i. rōnez: sic̄ judas mortu⁹ est i aere tāq̄ aereis ptātib⁹ sociād⁹ cōgruū em̄ erat vt separet⁹ ab angelo⁹ t hoīm regiōe q̄ offensus fuerat vtriq̄: sic dignū erat. q. q̄ aplo ꝓpi vicz Jacobo: imo ipi ꝓpo t ꝑpt̄ ꝓpm honoꝛi ꝓprio t alieno nō pepercer̄t. q. hāc vltiōis amarissimā talionis penā reportaret: t ita mod⁹ t loc⁹ pene ipsi culpe ꝓprijssime ꝓuene rūt: t insup aliud gl'iose notab⁹ vidicte gen⁹ rōnabilit̄ pūtib⁹ reuerent ꝓscribendū. Hā Karol⁹ magn⁹ ipator exort⁹ de frāco⁹ regno pijssim⁹. put i hac valle lacrimaꝛ dilexit suos: nec vnq̄ sibi fideles reliq̄t q̄slibz in tribl'atiōe ꝓstitutos: t q̄ndā ꝑ antiq̄ssimū Thuriceñ. castrū tā solēnit̄ in sc̄oꝛ martyꝛ Felic⁹ t Regule ac exꝑpantū laudē t honorē: eccl'ia t clericoꝛ venerabili collegio fertilissimisq̄ terr⁹ t̄ritoriis t possessiōib⁹ dotate decorauit talit̄ tā enormit̄ vidēs p gētes suitensiū ꝑdictas q̄ndā ꝑ ipz vt ꝑmittit̄ religatas t cōplices suos tā crudelit̄ angustiatū. vn dicq̄ igit̄ apō regē regū in cui⁹ pallatio ꝓbēnit̄ militat. Adinstar ꝓroni fidel⁹ t aduocati sagacissimi ipsi⁹ regi et ni gr̄a: t legū impialiū habūdant referti pitia ꝑdicti sui nobil⁹ castri tā iniq̄ sup̄ressi largā a dño dñantiuz impetrauit liberationē. Vñ de regno suo Frācie t de domo magnificētie sue filiū suū noīe Karolū t vez. karolinū cognoīatuz Delphinem cū regnicol' suis ad ciuiū sive burgēsiū suoꝛ: imo clericoꝛ de dict⁹ suis eccles⁹ q̄s fundauerat suscitanit t destinauit gl'iosum liberatorē: vt talit̄ extra muros Basilicen. ꝓsterneret hāc ꝓteruissimā gentis generationē: t ꝓ ꝗ de oppido suo impiali Thuriceñ. put factū est penit⁹ tolleret obsidionis et oppressiōis tribl'atiōnē: t talit̄ vt ipsi suitenſ. ꝓ se dicere possent elcuate vexillū: qz malū visuz est nob⁹ ab aq̄lone t ꝓtricio mag⁹: vt ibidē Jere. c. vj. in ꝑn. t ecce illi ab aq̄lone t mari t isti de terra australi aut ex pte dominꝰ Austrie Isa. xlix. t ipsi ciues Thuriceñ. ꝓclamarēt. laudate celi t exulta tra Jubilate mōtes laudē q: ꝓsolat⁹ est dñs ꝓp'm suū t pauꝑ suoꝛ miserebit̄ ibidē. Sz vt vltia ꝑmis corrūdeant: t q. ad vniuersoꝛ ꝑditorū cūcta rite regēt⁹ cernam⁹ q. potent sing'la ꝓcedāt: t gētes in quē trāsfixer̄t stupēdo pauoꝛe ꝓspiciāt: vt Joh. xix. Ecce Jacobū inter gl'iosos ꝓncipes tre nō minimū: vt ꝑmittit̄ crudelit̄ offensuz. t ꝑ ꝗ Karoli magni viscerib⁹ intimis spēali ꝓuilegio dilectōis spiritū amari⁹ incēsuz: vtz Hā ipse ꝓmū ad ipsi⁹ aplī nois magnificātē apō sue sedis ipial' maiestatē vicz i Aq̄sgrām Basilicā sc̄i Jacobi. Itē apō Tholosaz collegiū sc̄i Jacobi: t aliud q̄ō est i vasconia int̄ vbē q̄ dr Acta t sc̄m Joannē fordue via jacobitania. Itē eccl'iaz sc̄i Jacobi apō Parisi⁹ t ꝑdictā eccl'iaz Thuriceñ. mire deuotiōis affectu fundauit: t quāt̄ib⁹ coꝛ solēnit̄ dotauit: t si vindictā hmōi ad suoꝛ ꝓnoꝛ gl'iaz ordinauit apō altissimū Nōne videt⁹ iurs t rōnis iudiciū fore dignissimū. put hec t alia in q̄daz monstruosa collatiōis cōpilatiōe ad romanoꝛ regē modernū dictata. j. vident⁹ sincer⁹ exꝑssa. Dicit aūt Delphin⁹ a nobili comitatu delphinat⁹: aut delphin a delphinib⁹ belus marinis velocioribus cūct⁹: q̄z effigies ducit i armis. de q̄b⁹ post mlta dr Phisiolog⁹ delphines mli serra dorsi cocodrillos ledūt: imo necāt ex sect⁹ vētib⁹ illos. Vñ ꝓprie quēadmodū delphi sol⁹ int̄emit cocodrillū int̄ aialia q̄drupedia ferocissimū sm Plinū: sic delphin⁹ nr̄ solus int̄ mūdi ꝓncipes ꝑstrauit hos gl'os. i. cocodrillos ferocissimos int̄ gētes germanie crudelissimos Est aūt cocodrill⁹ aial i tra t i aq̄ ꝑsistēs cutē vsq̄ ad pect⁹ inuicibilē armis ꝑducēs vigiti cubitoꝛ lōgitudine Quat tellure solū int̄ aniantia supioꝛē mādibulā manet t līgua caret dētib⁹ serrat⁹ morsu venenoso cū aꝑi culmo ꝓparet. Bulosuz nimis: t semp crescit fugiētes hoies ꝑseq̄t t manētes fire ꝓfugit: t si fugiētes int̄imit sup ꝑstratos lacrimas emittit. ꝑ hyemē dormit secur⁹ ab oīb⁹ aialib⁹ ꝑter delphinē q̄ ipm dorsispina in pectore molli ꝓfigit: t ecce mirandū mlta q̄dē āmiratiōe ꝓgruū q. in iādicto regno frācie t i ciuitate Lameracen. t inibi i loco religioso i q̄dā volumīe vetustissimo lr̄a antiq̄ta nouit⁹ repta sunt metra q̄ sequunt⁹ de boc certaminis conflictu (ꝓprijssime vatizinātia. Et sunt bec.

Annis millenis q̄dringentis sibi iunctis
Undecies quater vexabitur aquila nigra
A rabido vulgo peribit copia gentis
Juuenis ab occeano veniens intrabit in austrum
Dulciter t multa sociatus gente perita
Aduentu cuius timebit t aquila vulgus

Magnus regnabit succumbet quē contra tenebit
Fames ⁊ interritus ac strages in illos
Non contentus eis magnanimus alta querendo
Tandem pax ampla toto vigebit in orbe
Copia frumenti sic olei magis auene
Vel rarum venus gaudebit copia vini
Steriles ⁊ multe parturient meretricos
Et ventris fluxus sequetur post variolas
¶ Plura siq̄dez alia ptic̄lariū bellorū certamīa int̄ ptes mīltiplicīt̄ sunt pacta q̄ breuitatis gr̄a p̄
nūc decreui⁹ dimittēda. Et ad nr̄m ꝓpositū reuertēdo diligēt̄ ppēde. Nā dū nup. vicz de āno
dñi. Mcccclxij. ī medio mēs̄ januarij: ⁊ ipa die scī Hylarij q̄daz gētes mōtane cōiūr nūcupa-
te Appenzellen. pnūc put ptūc dict⁹ suitēsibus ꝓfederati moribus. ritibus. ⁊ gestibus. ⁊ statibus ꝓfotmes
pnūcis sibi pseuerāt suitēsibus tādict⁹ dñarēt seuiēdo p̄ sweuie ptes supiorīs: ⁊ mīta nobilū castra
castella ⁊ caīteleta desolauerāt: ⁊ hmōi psecutōis exam̄ crudelit̄ fere p̄ septē ānos durauerat: ⁊
ecce dū demū castrū pgancie ī capite laci Cōstañ. ⁊ ī mōtis ꝑtice firmissime ꝓstitutū deuastare p̄
sumpserāt dño disponēte q̄si oēs p̄ wilh. comitē dicti castri ⁊ nobiles sibi coherētes gladio sūt
extūcti: ⁊ ecce q̄dē Berengeri⁹ nobil⁹ de landēberg breuissime defūct⁹ mag̃ voce clamabat di
cēs: nūc int̄ficiem⁹ mīeres cū puul'ibus: ne forte viuēdo crescāt: ⁊ ī naturali malicia radicalit̄
īsita fiāt viri parētibus peiores ⁊ pseqūnt̄ nos ⁊ posteros nr̄os quēadmodū fecer̄t pres eor̄: ⁊ heu
nō fuit exaudit⁹ sz expiēt̄ hmōi fīlij put seniores sui hodie psequūt̄ nobiles. vñ put scribit̄ Nūme-
ri. xxx. dixit moyses ad pp̄m ilr̄l'dū de mādato dñi psecut⁹ fuerat madionitas cūctos int̄fi-
cite q̄cq̄d est generis masculi etiā in puul' ⁊ mūeres q̄ nō nouer̄t viros in coitu iugulate: puellas
aūt ꝑgites rekuate vob: sic ⁊ aūt q̄dē exp̄t⁹ Oportet fieri de dictis gētiū vicz suitēsiū vniuersita-
tibus vl' aūt penit⁹ cū germīe suo relegēt̄ put q̄ndā silē de saxonū regiōibus fuer̄t deportati ako-
q̄n pacē nob ⁊ posteris nr̄is Rustic⁹ An supiorum numinis fato mōstruose ꝓcesserit hor̄
sincerā mentē relinq̄mus. Plebeor̄. vicz suitēsiū ꝓcurētibus tm̄ q̄litatibus tam
subita ꝓcul Nobil⁹ Cōpetent̄ q̄ris ⁊ cōpetentiori q̄s rōne nimīs mouer̄is: ⁊ si placz iudicio
catio rē. nr̄o ꝓgrua rūsiōe satier̄is: puto mirifice p̄ntis belli mysteriū fuisse p̄figu-
ratū: ⁊ tāq̄ āniuersariū necessario celebrāduz ꝑpt gestor̄ mirabile testioniuz incūctanr̄ antiq̄ssi
mor̄ sūt ⁊ fuer̄t ꝑprie mille āni iuxta diuersar̄ cronicar̄ ꝓcordātias ritissime trāsacti vicz ab in
carnatiōe dñi nr̄i jesu x̄pi. cccclxiij. q̄ numer⁹ p̄ algorismū antiquū trib⁹ tm̄ figuris silib⁹ videt̄
designet⁹: vt ecce. 444. q̄ q̄dez figure bis p̄ret̄ millenariū ꝑprie ꝓcurr̄t diebus: ⁊ tal'figura-
rum nūer⁹ itez post mille ānos videbit̄ revolut⁹ dū talit̄ vicz. 2444. fuerit p̄ posteros figurat⁹: sz omissā
millenarij nūeri declaratiōe q̄ sufficient p̄ Greg. Moral'. xx. c. j. videt̄ latissima designatiōe deseri
pt⁹: sz nūc ad hmōi triū sil'iuz figurar⁹ ꝑcedam⁹ diuulgationē cū larga demōstratiōe. ecce oīs de
āno dñi. 444. mortu⁹ ē sixt⁹ papa. ij. ⁊ eodē āno creat⁹ leo papa. j. ⁊ īpauit ī orientē mior theo
dosi⁹: ⁊ cū eo gener su⁹ valētinian⁹ q̄ de theodosij dispositiōe ī ptes occidētales dirigit̄ gl'iose
regitur⁹ ⁊ īpatur⁹: ⁊ eod̄ āno Attila rex hunor̄ dū Belā germanū regni sui ꝓsorte pemerat sil'
puenit ad gallias fult⁹ fortissimor̄ ⁊ ferocissimor̄ virorū ꝓtubernio q̄s sibi de diuersis gētiū
regiōibus subiugauerat p̄lio ad demoliendū romanū impiuz pseuerabāt aūt cū dicto valētiniāo
galli ⁊ burgūdiones ⁊ frāci ⁊ saxones: ⁊ oēs pene ptiū occidētaliū gētes. Vñ ptib⁹ ab vtriq̄ cō
dicti inestimabilit̄ glomorose ꝓueniētibus ī alamania ꝑpe mōtanū alsatinū. i. mōtes ptiū alsatie. j.
Basileā ⁊ Argentariā ciuitates. vbi p̄mū rex burgūdie cū armigeris suis ꝑstrat⁹ succubuit. de-
mū vt mīta pauc̄ ꝓstrigam⁹ tā crudelit̄ pugtū est q̄ cesa sūt ex vtraq̄ pte. clxxx. milia pugtor̄
tāt⁹ q̄z sāguis effus⁹ ē. q̄ riuuli torrētes excreuer̄t. q̄ cadauera mortuor̄ p̄ loca remot⁹ trāstu
lerr̄t Attila ꝓ̄o rex tāq̄ vict⁹ pannoniā vngarie vicinā redijt: ⁊ maiorē exercitū colligēs cū fer-
nēti furore lōbardiā trāsitur⁹ p̄ totā ytaliā intrauit ⁊ p̄mū aeq̄leyam capiēs. ⁊ deiceps mītas lō
bardie ciuitates occupauit. deide ad p̄ces leonis pape p̄dicti italiā exiēs ī pānonia tyrānidē di
re mortis exa- Rustic⁹ Et sic ptinēt̄ ppēdo. q̄ āniuersariū mille vicz ānor̄ ī ista regiōe vi
mie pstauit. dēt̄ ꝑpissime celebratū nūc q̄ternū describas pib⁹ passib⁹ triptitū
Nobil⁹ Placet q̄situz. Nam in vtroq̄ bello p̄ primū q̄ternariū nob⁹ designāt̄ q̄druplex sup
bia predictorū gentiū vicz supbia cordis. scōo supbia oris. tercia supbia operis
quarta supbia habit⁹. De p̄ma supbia vicz cordis dixit ꝓpheta Ysa. v. Ue q̄ sapientes estis in
oculis vr̄is: ⁊ alibi extollentiā oculor̄ ne dederis mihi. Eccl. xxiij. Nā hac supbia fuerat ifecte gē

Capitulum

tes supdicte vicz Suitēses z Hunones.qz de laribz ꝓprijs mlto pauciozes trāsiuerūt ꝓtra plures z in alias regiões vicz Gallicanas.De scda supbia vicz oris sil'r ambe iādicte ptes fuerāt resperse:qz patent nō hesitātes palā,ptestātes:īmo ꝑmittētes mutuo sē velle occidētales.,put ꝑmittit redigere succūbentes:z mēnta est iniqtas sibi ꝓtra quā dixit ꝓpheta Dispdat dñs vniuersa labia z linguā magniloquā.Ps.xj.Et scribit Sopho.iij.qz dixit dñs Transferā de medio tui magniloqs supbie euc: z nō adijcias exaltari āpli⁹ in mōte sctō tuo.De tcia supbia videlicz operz mirabilit ambe fuerunt circūsepte ptes: qz fortiozes z robustiozes cēs fuerit apparebāt: z de opibz manuū suaz nimiū ꝑsumebāt:de q̄ dixit ꝓpheta.Ps.c. Nō habitabit in medio dom⁹ mee q̄ facit supbiā.De q̄rta supbia vicz habit⁹ inīensate,pcedebant:qz p trauz spacio se mltz armis pciosis z armaturz z armoz instrumētz onozabāt q̄ Jeremias ꝓpheta.c.xlvij. detestabat dicēs Clamabūt boies z vllulabūt oēs habitatozes tre ab strepitu pōpe armatoz z bellatoz ei⁹:z a cōmotione q̄drigaz ei⁹ z mltitudie rotaz illi⁹.Itē de scdo q̄ternario ,put colligim⁹ p beatū Bernñ.in ꝼmone q̄daz ad ꝓsiliū imperatorz q̄dez q̄ttuoz modi pueniūt: vt h.q̄dez ꝓ trahunt inuiti z fuerūt debiles z imbecilles: alij trahunt illecti,put fuerūt robusti fortes et iuuenes: Alij seducunt ignari,put fuerūt simplices causaz dissensionū non intelligētes: Alij sequūtur spōtanei,put fuerūt dñantes z iratu maiozes. auaricia.inuidia.z supbia.pullulātes z ceteros oēs seducētes.Itē de tcio q̄ternario ,put elicit ex libris iādicti bti Bernñ.q̄ ,put ꝑmittitur loqns de ꝓsilio impioz iniq̄ ꝓsedere volētibz cathedra pestilētie ꝓstituit:q̄ q̄ttuoz pedibus substituit.ꝑm⁹ est malicia.scdus ꝓtēpt⁹ dei.terci⁹ irreuerētia.q̄rtus astucia. Nā vtiqz malicia fuit in gētibz p̄dictz cū tanta mala ꝯ deū z ei⁹ iusticiā acq̄rendo rem nō suā,put ꝑmittit ꝓpetra re ꝑsumpserūt. Itē scdo ꝓtēpt⁹ dei fuerat in ipsis duz ipm deū z ei⁹ iusticiā ꝓtēpnendo nō puz ordinē sed p violentiā alioz possessiões inuadere ꝑsumpserūt. Tercio fuit irreuerētia.dū extozres z aduc.vagādo reges z ꝑncipes gallie in solo suo irreuerent angarie potent attēptarī Nā licz eadē ₹a sit de ligua ,pnūc alamanica indubitāter tñ ab antiq̄ dr oriētal gallia se,ptendens ad reni z are flumīa.Quarto fuit astucia.i.dol⁹.īmo caliditas maxīa volētibz ditari fraudulēter cū alteri⁹ iactura:z maxie in gentibz suitensiū q̄ in plio ptacto aduersarioz assumpserūt sig: z sic habes baz triū figuraz q̄ternoz ꝑter q̄ttuoz interꝓtatiões plenā desig̃tionē. Sunt ā bee figure p ceterz i algozismo significatiue vnū certū modū belladi aut dimicādi ꝺ octo modis ꝑncipalibz in.c.xxx.deducz.Nā dimicatur⁹ z bellatur⁹ studiose nitit talē tractū vicz q̄ttuoz p gladiū circūferēdo aduersus aggredientē gerare:z aciē suā sagacit p tles belliferos cōpat⁹ defensare.Uū nō caret mysterio qz Dō Ps.xliij.bis duabz figurz bellicosis desig̃to inq̄t impatiue: accīgere gladio tuo super femur tuū potētissime. **Rusticus.** Forēt hec curialibz ocio tepide vacātibz mēorie cōmendāda: sz p nos q̄ viuim⁹ pluribz intricati mime ꝓpendēda. Sz nūc redeam⁹ vt ꝑncipal extricet vicz suiteñ.ꝓteliose ꝓtentiōis materia et qz nō dubitam⁹: q̄n post tenebras lucē sperādo curam⁹ q̄ nūc mōdo ꝓueniēti crepusculo ꝓparuit dic p q̄s modos z forās hec mortal z execbil dissensiōis calamitas demū peccāda patebit.

Nobilis. Licz dudū p̄dicti suitēses in exordijs suoz plioz i quētu maligntiū:z in mltitudie opantiū iniqtatē exacuerit vt gladiū liguas suas:z intēderit arcū z rem amarā vt sagittarēt in occltz z manifestz innocētes:z firmauerint sibi ꝼmonē nequā: z scrutati sunt iniqtates. Attñ demū defecerī scrutātes scrutinio vt ecce. Nā nup switeñ.cū cōplicibz vniuersalit oēs z singli ad arma saltē habiles iuramēto docta q̄daz ꝓboz foza p suū capitaneuz delato fuerī firmit inter se cōstricti : z q̄ntū in ipsis fuit adunati.qz bella lites guerras z plia ptūc ꝯ ꝑncipē Austrie necnō ciues Thuriceñ.attēptata:z p aliqt ānoz tēpestates ꝓtinuata pace nlla finirēt nisi ꝑus p̄dictos Thuriceñ.ad vinci dimissionē ꝓfederatōis cū iādicto ꝑncipe et sua domo Austrie nup ꝓfirmate z ad restitutionē cirographi cōfederationis desup cōfecte: et ad stādum iuri coram eis p vim compellerēt:ecce hec iurauerūt p ꝑncipem pacz:vt Jsa.c.ix. Sed viā pacz nō cognouerī.Ps.xiij. Et pacē dñi q̄ supat oēz sensuz irritauerī ad Phil.c.iij. Unde q̄ ꝓsequent gesta sunt patient attēdam⁹. Nam iusticia dñi ꝼa iustificata in semetipsa illustrissimā suscitauit ꝑncipis.vicz vni⁹ electoz impij clementiā dñi Ludowici Palatini comitz reni Qui de anno dñi.Mcccclvj. Cōtendentibz p̄dictz huncinde mlto magna tū suffultus ꝓsilio statuit diē vicz dñicaz q̄ fuit.xv.mēsis Maij.cū ꝓtinuatiōe seqntiū ad ciuitatē Constañ.z oim z singloz q̄z interat nūcijs plenū mandatū hntibz talit ꝓuenientibz z mirāda cōtinuatiōis.ꝓsideratiōis solertia ad vigiti dies z vltra ibidē ptelātibz dicti ꝓfederati in sua ꝓtu

matia firmiť pstiterūt: ꝛ ad cōpetentes iudices venire ꝓtūaciť renuerūt. sed demū vidētes. imo trepidātes timore: ꝛ vnꝯ fuerat timor in ipsis ꝓfederatꝫ. de nobilitū ꝛ sibi coherentiū mirifica potēte magnificētiecꝫ maḡnimitate. ꝛ insup metu q̄rundā ꝑdigioꝝ signorū ꝛ iudicioꝝ infra dicēdaꝝ de suitēsibꝫ ꝛ suis cōplicibꝫ siniſtra. ꝑut nouerāt iudicātū a ꝑtensa temeritatꝫ ꝑsumptiōe. ꝑut ꝑmittť iuramēto firmata recesserūt: ꝛ a voce tonitrui formidarūt. ꝛ sic ad nutū dicti ꝓncipis palatini sup singulꝛ arrouersie pūctꝫ quo ad ꝓncipē: ꝛ ciues Thuricen. sup q̄busc̄ꝫ q̄stionū ꝑtentiōibꝫ. Nihilomin⁹ tū dāpnis homicidioꝝ ꝛ incēdioꝝ q̄litercūꝫ ꝑmissoꝝ exclusis in cōpetentes arbitros de stando iuri q̄si vi cōpulsi se ꝑstrinxerūt: ꝛ illico vicz die Mercurij octaua Junij: pace patent. ꝑclamata q̄libet ptū ꝑstulando iurꝫ diffinitionē ꝓsequt q̄euerūt et taliť ꝓfederati a sua. ꝑut putabāt firmissima diuci⁹ ꝑsumptiōe ꝓtūaciť ꝑtelata prorsus hūiliati declinarūt: ꝛ q̄ pri⁹ ꝑut ꝑmittť ꝛ q̄re bellorꝝ ꝑlia peligerūt: nūc rigoris staterā ꝛ iurꝫ examen iugiter subierūt: ꝛ indomita superbie necnō tortuosa nimis ingēꝫ arrogātie colla iusticie iugo tristes ꝛ impatientes submiserunt.

Rustic⁹ Fac de ꝑmissis summarꝫ breuis recapitlationē: vt ꝑnter ·de certꝫ nos monētibꝫ habeā⁹ aliā ꝙuersatiōez collationē.

Nobilis. Placet ꝛ igiť de bello extra muros Basilien: cū suitensibꝫ ꝑpetrato: ꝛ extra muros Thuricen. inchoato. recipias breuissimo themate metrico ꝑ me singulariter ꝛ recenter de talibꝫ compendiose cōpositō. vt ecce.

Bis septingentis quadraginta quoꝫ tribus
Annis in festo Magdalene memor esto
Quo Thuricenses falso certamine cesi
Ad sanctū Jacobum sed illic fortis quoꝫ murum
Per cruces rubeas suitensi crimine sumptas
Qui Jacobus retulit vindictam criminis huius
Extra Basilcam reuoluto temporis anno
Vicesimosexto Augusti mercurioꝫ
Cum sua capella perierunt milia plura
Gentibꝫ ex istis nobilium manibus vnctis
Hoc legas vere fatum quinto Jeremie
Dum dñs gentem robustam fert venientem
Ex vaticinio narratur ordine pleno
Q̄ cito subeant ꝛ rem cum nomine perdant
Congrue suitenses arta valle residentes

Et hec sequūtur de futuro

Rusticus. Tedio ꝑsus cū de ꝑmissis accidiose ꝓtēt⁹ fore cōpellar licz ꝓboꝝ aucupes et silliabaꝝ dinumeratores nodosas calūpniaꝝ replicatōes ꝓponere potentes te cape possent in ꝓbis gliantes. sz nūc restat aliud ammiratiōis scrupulo dignū a te curialiť q̄rendū. Nā ex ꝑmissis ptz. q̄ suiteñ. seu suitensiū gētes ortū traxerūt ꝛ originē. ꝺ villa vl̄ valle ꝑuata. nullꝫ menibꝫ. murꝫ. aut mūitiōibꝫ. castrēsibꝫ. vrbanis. seu ciuilibꝫ decorata. sz ruraliť siluis. nemoribꝫ. ꝑtis. alpibꝫ. riuulꝫ. ꝛ mōtibꝫ circūuallata: ꝛ tū ꝓnter tāq̄ a digniori. vt solet fieri denoiatio ꝓꝝ cōplices aut adherētes. siue sint ciuitates. oppida. cōitates. ꝛ vniuersitates. q̄ ꝓfederati ꝛ vulgariť dicunť Eydgenossen: ꝛ nūc scim⁹ q̄ sunt ꝛ q̄les. q̄s taliť noiare solem⁹. Sed q̄re sūr ꝓdicti ac generaliť oēs switzer siue suitēses indifferēt ab vnica villa vl̄ valle ꝑ te supra specificata indubitanť sine discretiōis ꝛ discussiōis moderamīe noiam⁹. cū tū famosiora loca intꝛpos. v ꝑpu to reptamus.

Nobilis. Amore dei credebā tibi sup sufficienť breuis ꝛmonis colloq̄o demōstrasse. q̄ ꝓmū suitēses. q̄ suitzer dicunť. de valle arta: aut de villa Switz. ibidē ī eadē sue rebelliōis ꝓtūacia ꝓtra dñm naturalē ꝑ ꝓfederatōis cōtubernū ꝓncipaliť incepisse. sz sepe. s. ꝑbatū est: ꝛ ꝓncipaliť in. c. v. de romanoꝝ ꝑpagatiōe. Et q̄ malo ꝓncipio inchoanť vix bono fine termiabunť. Uñ ꝑ ceterꝫ in hac ꝓfederatōis cōbinatione. ꝓmū suitēses collocabunť: ꝛ ꝓsequter omes sibi coherētes cūcti ꝑ mundū nūc dicunť suitēses: ꝛ de ꝑ nō dubitam⁹ q̄m Basilien. sunt ville Berneñ. ꝓfederati. q̄ vltra suitensibꝫ sunt colligati. q̄re ꝑ mundū ipsi Basilien. odiose ꝑte adherentiū adhesionē sunt suitēses ꝓsequter vocitati. licet in q̄tas fuerit mētita sibi: ꝛ nō mirerꝫ q⁹ tā⁹ ꝑplus ꝛ tot vniuersitates ab vna villa denoianť. Nā ꝛ totū regnū Bohemie ꝛ ei⁹ regnicole: ꝛ marchiōat⁹ morauie ꝛ ei⁹ trigie ab vna sola ꝑsona vicz mgro joāne husso, hussite fuerī ꝑ vniuersū mūdū cōit ꝛ diuisi appellati: ꝛ

Capitulum

nomē retinebūt vsq; ad ꝓsumationē scī. sic ab Arrio ꝓsbitero ⁊ heretico Arriani. ꝑut fuerant oēs q̄si partes oriētales vniuersaliť denoiati. vt. xxiiij. q. iij. Resecande. xxiiij. q. iij. §. quidem aūt. Et hystoria triptita. lib. j. c. xij. ⁊ sequētib⁹ Sic ⁊ tpe Celestini pape fuit scisma ⁊ illi qui adherebāt Clemēti ⁊ Benedicto succesſori suo dicebanť clemētiste: aut Auinioneñ. q̄ residebat in Auinione: ⁊ q̄ adherebāt Benedicto. xij. ⁊ Clementi. vj. ⁊ succeſſorib⁹ suis q̄ residebant rome dicebanť romani Jta adherētes suitensib⁹ imediate vel mediate dicūtur suitenses licet Thuriceñ. aut Berneñ. ipsis ⁊ alie vniuersitates ipsis fuerint potentiores. Hinc valles supra waldeñ. ⁊ infra waldeñ. a dño nobiliū ꝑteruiter recedētes Hinc Lucerneñ. ⁊ Zugenses ꝓprietatis titulo. sub ducib⁹ Austrie aut comitū de Habſburg q̄ ideꝫ valet domnio quondā dēgētes. Hinc valles Uranie gentes quondā ad Abbaciam Thuriceñ. ꝓprietatis titulo spectātes: ⁊ se ꝓtumaciť absoluētes. hinc vicꝫ Thuriceñ. saluo iure impiali se colligauerūt. Hinc villa Berneñ. q̄ nūc sua potētia poccupat Argowie terrā multꝫ opidis. castris. castellis. vicis. et villis. munitā ꝓprie domui ducū Austrie ꝑtinentē. occasiōe q̄ꝫ guerram passi sum⁹ imminētē. His Berneñ. taliť sint comes Sabaudie cū toto dño suo ꝓnexus: ⁊ hinc comes de nouo castro cōtiguus ⁊ his Berneñ. antiquissimi impialis oppidi Solodoreñ. plus ibidē vicinus illi⁹ illis fuit colligat⁹: ⁊ his nobilis ab antiquo ciuitate Basilieñ. ciues ⁊ exercit⁹. ꝑut pretactū est ꝓfederatiōis iugo ad certos annos in sue maledictiōis ꝓdigiū fuerat ꝓiunct⁹. His ꝑlus crudel' de Clarona valle ꝓprietatꝫ titulo ad abbatissam Seconieñ. ab antiquo ꝑtinens fuit cōbinat⁹. His oīnib⁹ quedā gens radicaliť ꝑteruissima Appencellenses seu appenceller sil'r iure ꝓprietatꝫ ⁊ seruitutis quondā abbati scī Galli fuerat subiecta. Et nunc violenť ꝓfuga cū sibi coherentib⁹ oppidanis de will ⁊ liechtensteig ⁊ alīs vallib⁹ ⁊ vallensib⁹ ꝓtumaciť litis ⁊ belli ꝓsortib⁹. His oppidis Rinfelden ꝓpe Basileā in ꝑpetue sue ꝓnitiōis maculā castrū siue domū amenissimā ꝓfundissimis gurgitib⁹ reni ꝓuallatā ꝓdicti ꝓncipis austrie ꝓriā deuastando. in nobiliū predictoꝝ ꝓtemptū ꝓfatoꝝ suitensiū ligam tenuit ꝑteruissimā. Q̄ō tñ nup iusto dei iudicio vicꝫ Mercurij. xxij. octobris. de anno dñi. Mcccc xlviij. ꝑ nobiles inuasum spoliatum ⁊ depredatū: ⁊ captis ciuib⁹ potioribus ⁊ relegatꝫ q̄busdā ad naturale dominiū vi stat impatienť retrorsuꝫ. Et vt pseq̄mur ꝓpositū attēdas: ⁊ hȳ ꝓfederati toti mūdo se ꝓtendebant potentiores ⁊ cūctis resistēdo ꝑeminentiores inť hos primū suiteñ. vnius ꝓncipis de austria. Hinc isti: ⁊ Claroneñ. Berneñ. Lucerneñ. Zugeñ. ⁊ Appenzelleñ. multorū comitū. Baronū. ꝓceꝝ. nobiliū q̄ fuerūt interfectores: ⁊ orbis stupor vicinarū q̄ terraꝝ pauores ⁊ incolaꝝ ꝓncipes: ⁊ olim sibi circūiacentiū nobiliū subuersores: ac alioꝝ rusticorū sibi subiectoꝝ terrores et plebeoꝝ horrores. ꝑut q̄ndā romani sicuti predictū est multū ꝑ mundū dominātes. nunc facti sunt humiliores ⁊ possibile credi⁹ q̄ hmōi ꝓfederati ꝓuertanť deo ⁊ natura disponētib⁹ ad hūanitatꝫ grad⁹ ⁊ faciliter ad priores.

Rusticus. ¶ Licet ꝑut tibi. §. c. ij. notabiliť significaui ab oīnib⁹ ꝓgenitoribus meis rusticalis fuerim ꝓditiōis. Nihilomin⁹ animi ꝑturbaťdiscussionis arbitriū. de tantoꝝ plebeorū arrogātia ꝑteruissime dñationis. sed q̄ supᵖ tetigisti. Q̄ ipsi vel ipsoꝝ aliqui trepidāt de sui ꝓtinuatiōe iuris. q̄ certꝫ ꝓueniat ex signis ⁊ ꝓdigijs miraculose clam vel palā in baꝝ guerraꝝ pseuerātia mltiplicit exortū: et q̄. §. c. xxvj. de ꝓncipe vno q̄ ad vnā: ⁊ de magna ꝑlariū multitudine q̄ ad aliā ꝓtes in hmōi mōstruosis actib⁹. sile iudiciū fecisti cōpationis. rogo q̄ ⁊ qualia fuerīt illa. de his fac vnā ꝓportionis ꝓpalationem nostre collationis.

Nobilis. Contētor de tue ruralitatꝫ cōmotione: ⁊ q̄ ꝓdictoꝝ crudelitatꝫ occasione nitantiū mouebarꝫ vt vltra q̄reres de signis ⁊ ꝓdigijs vt sinceri⁹ cōmouearꝫ: ⁊ bñ fecisti: alīs pure ꝓpt iminentꝫ occupatōis grāde vicꝫ expeditōis desiderū reliq̄ssem in sortē obliuiōis. Quāobrē scias q̄ de anno dñi. Mcccc xlij. de mense septēbris dū Frideric⁹ romanoꝝ rex modern⁹ dux austrie ꝑambularet hereditariā sue dñationis. olim terrā vicꝫ Ergowiam. ꝓnūc ꝑ ꝓfederatos occupatā trāsitur⁹ vltra q̄z visitatur⁹ Sabaudie ⁊ Burgūdie ducū magnificentiā: ⁊ dum a ꝓpinq̄ret ville Berneñ. ⁊ ibidē in cāpo planissimo potētat⁹ eiusdē loci in supbia ⁊ abusione ꝓuidenť ordinauerat oēs gentes sue ditiōi subiectas a minimo vsq; ad maximū. imo ab etate puerili vsq; ad decrepitos: ⁊ infinitos ad belloꝝ acies ineptissimos ibidē ad vtrūq; ipsius vie lat⁹. vt segregati starēt in armis in spiritu ꝑsumptuose ꝓminatiōis: ⁊ ostētatione ꝓtumacꝫ elatiōis. sub fuco tñ subiecte veneratiōnū exhibitiōis. Effectualiť tñ vt rex emulos illustrissime dom⁹ sue ꝓtremēdo ꝓspiceret: et potētie pōpā inť ne ꝓsideratiōis sue turbā tāte mltitudis ab vtero sibi ferociť ĩmicātꝫ ꝓcerneret

Adinstar Dauid regis. vt legit̄.ij. Reg.c.vlt̄.qui supbe numerādo ꝑplm gl̄iabat̄ nimis.ꝛ offendit dñm ꝛ intantū ꝙ vno die,puocat⁹ a mane vsq; ad tēpus sacrificij vesptini necauit de ꝑplo tuo pestilētia tricenta milia virorū. Et is ꝙ ꝑtra Dauid clamōis vindictā intulit infra anni spacium. vicz.xxvj. Augusti.put p̄mittit̄ sequentis vltionis rigorē reddendo retribūtionē superbis extra muros Basilien̄.de iādicto ꝑplo ꝛ sibi ꝑfederatis ad milia plura ꝑstrauit. Cui⁹ credis silr mirandū ꝓpēde nimis horrendū patent̄ plagiū. Nā ad diez̄ triginta spaciū p singl̄as noctes apō p̄dicti scī Jacobi capellam extra Basileā armatoz̄,violent̄ hastantiū bellatorū hostiliter dimicantiū. virorū fortiū.ferocit̄ pugnantiū cesoz̄ letalit̄ vlulantiū: ꝛ lesoz̄ dolenter frementiū sonit⁹ ꝛ ꝑplorū tumult⁹:ꝛ magnaꝝ gentiū strepit⁹ ꝓhabitātes ibidē leprosos multū ꝑterritos terribilit̄ fuit audit⁹:ꝛ die tricesima,put p̄notat̄ bellū sup̄dictū in ꝛ,ꝑpe capellā eandem ꝓpetrat̄. Item post Bernensiū predictā ꝑplorū oīstationē ipsa die Epiphanie dñi duz iste ꝑplus seditiosus ꝙ fuitcn̄.dicunt̄ q̄ddā monasteriū Sancimonialiū. ordinis Cisterceñ.dictū in wurmk̄bach Constantien̄.dioc̄.ipsis vicinū violent̄ occuparent: ꝛ ꝑtumacit̄ inuaderent: et ꝑsonas monasteriū abinde repellerēt quedā imago beatissime virgis Marie. gestantis Jesuz filiū suū in vlnis. more ꝑfecto vetustissima in eccl̄ia dicti monasteriū cūctis videntib⁹ ab antiq̄ collocata. ꝛ tpe dicte occupatiōis in facie ꝛ manib⁹:ꝛ puerulus nud⁹ p totū corp⁹ sudabāt guttas aq̄sas. aquoso more realit̄ ꝛ cū effectu guttatim manētes adinstar corpoꝝ humanoꝝ viuentiū passim ambo stillantes:ꝛ in hmōi sudore p triduū integrū die noctuq; ꝑseuerātes. Itē ꝙ post p̄missa ꝛ in eodē anno ꝓtingebat digne notandū in q̄dā oppido wile.p̄dicto ibidē vicino dicti suitensib⁹ ꝑfederato.qz visus est vitul⁹ cū duob⁹ capitib⁹ illic,ꝑcreat⁹:ꝛ in rei memoriam eiusdē oppidi porcis palam p dies plures p̄māsit affixus: ꝛ eodē q̄si ipe in ammirationē oīm ꝑploꝝ apō suiten̄. predictos quidā vitul⁹ būane capite patent̄ cū oīb⁹ suis circūferentijs discretissime ō vacca nat⁹ videbat̄:ꝛ mōstruose publice ꝑduct⁹. Itē āno seq̄nti de valle q̄ dicit̄ Clarona. ꝓtigua dicti suitēsib⁹ p̄dicta: ꝛ ipsis ꝓprie ꝑfederata exiuit grex agnoꝝ ꝛ aretū inter quos vna de agnellis fetosa seu fetu plena p carnifices incisa ꝛ aperta. reptus est fetus viuus et partui vicinus.pilo tenui tectus. ꝛ integre formatus vnū habēs caput. ꝛ faciem simā plus ad effigiē aut formā symee. vel homis symq̄ q̄z agnelli dispositam os vnū cum dentib⁹ rite locatis.ꝛ pendentib⁹ lanissimis labijs superioribus penit⁹ cooptum. nullum dorsum.sed dorsispinā duas caudas. ꝛ duos anos.ꝛ octo crura. ꝛ octo pedes taliter ordinatos.ꝙ quādo cum quattuor pedib⁹ in terra naturalit̄ ambulasset.alios quattuor directe ꝑsus celum ꝓtendisset. Item eadem tēpestate.quedā magna nauis plena pecorib⁹ ducebat̄. vt solitū est de partib⁹ suitēsium per fluuiū rursam.qui mox reno cōiungit̄ versus Basileā transitura:ꝛ inter cetera quidē vitulus quo ad frontis ꝛ aurium ꝛ oculoꝝ ꝛ nariū ꝛ oris ꝛ menti:ꝛ orificij dispositiōis nō vituli sed plus homis habens effigiē. visus est patenter.quē naute āmiratiōe ꝑterriti cōcernentes: et ne cōfusio terrigenis vnde venerat exinde generaret̄ in flumis impetū palam dimersēt. Item anno p̄dicto ꝛ de mense Marcij dum potētatus dicte gentis in quodā oppido notabili apō locum termaꝝ ibidem vicino cum suis cōplicib⁹ ꝑfederatis ex vna:ac copiosa nobiliū ꝛ ciuium Thuricen̄. multitudine ꝑtib⁹ ex altera causa tractāte pacis fuissent ꝙgregati.ecce quidē milu⁹ q̄ inter alias aues fm Jsiō.timidissim⁹:ꝛ auib⁹ ꝑterea minoribꝫ sc,ꝑpē pusillanimitatē ꝛ segnicm sepe suꝑrimit̄ descēdens ab arce:ꝛ scribe siue notario publico dicte gentis in medio suatum:ꝛ in p̄sentia sui capitanei officio fungenti in fori patulo virū sq; sexus hoīm pleno. piretum siue capellum coloris albi. de capite violent̄ surripuit: ꝛ vehementer trāsuolauit:ꝛ vnguibus suis transportauit:ꝛ penit⁹ abstulit. Et notāter dixi coloris albi. Nam si rubeū aut ceruseum fuisset cruentaꝝ forte carniū apparentiā repꝛesentasset:ꝛ auicule visu decepto.nō tam mirabile in oculis nr̄is apparuisset. Est aūt notādum,ꝙ scriba aut cācellarius vel,ꝓbonotarius alicui⁹ p̄ncipis vel vniuersitat⁹,p republica legalit̄ expediēda magne lateq; p̄sumit̄ auctoritatis:ꝛ ipsa respublica tanq; circul⁹ sine pūcto in suis extremitatib⁹ fm Euclidē ꝛ q̄rumlibꝫ hominum status. videlicet nobilium ciuiū ꝛ plebeoꝝ siue scriba seu cācellario persistere nō potest.sed per istum punctū videlicet scribam tanq; hostiū per cardines suos necessario regist̄atur:atq; conuolutur ꝛ reuolutur. Unde Aristo.in libro de regimine p̄ncipum ad Alexandrū magnū.c.lvij.in fine de cancellario sic inquit inter multa. pone ergo eum videlicet scribam in gradu remuneratiōis tue. quia eius ꝑfectas tua est:ꝛ eius corruptio tua. Et ita volo. ꝙ auis predicta tetigerit cordis intima suitensiū in hac ꝑsona: ꝛ inde ꝑiculosum gesserunt prodigiū.

Capitulum

Et audi: nam nō longe post hunc casuz due maiores cāpane in swytensiū valle vna in superiori et alia in inferiori partibz. vna quasi z eadē die z hora nō violent sed more ꝓsueto pulsate patē ter sunt disrupte. Hinc scōa Augusti eodē anno quidē notabilis de ꝓsulatu swytensiū ꝑ partē aduersam vicz Thuricenses mācipat⁹: z dum sperabāt secreta suoz inimicoz̄ ab illo exterꝝre ꝓpꝛijs suis caligulis iugulando in carceribz se pemit, put z plures de dictz swytensibz apō inimicos detenti eisdē tpibz ꝓpꝛijs se manibz occiderūt. Item eodē tpe duo viri de dicto ꝓplo qui quandā in obsidione ciuitatis Thuriceñ. partis aduerse mulierē maritatā vi oppꝛesserant ad exercitū redeuntes. Unde vnus dum se in mēsa capitanei de ꝑpetrato sceleꝛe narrando iactaret moz morte subitanea cōstrict⁹ occubuit: z aliter illico telo partis aduerse ꝓfossus expirauit ¶ Item cōsequenter de anno Mcccclvj. z die. xxvij. mens Januarij in terra ꝓfederatoz̄ pre dictoz̄: z pīertim in z circa Zouingen Lentzburg surse z Zurow oppida ditiōi quondā ducū Austrie ꝓpꝛia: z nunc ꝑ eosdē violenter ablata post noctis medīū tenebris noctur nalibz repulsis est visa adinstar diei meridiani quedā fulgurosa claritas ad moꝛā vnius hoꝛe vel quasi ꝑdurans intonātibz fremendis tonitruoz̄ coꝛuscationibz: z ventoz̄ validis cōcussionibz: ac si montes z colles collisiōe violētissima coꝛruerent: z facti sunt mugit⁹ horribiles ꝑ aerē frango re timoꝛoso resonātes. Quibz vt p̄mittit repētine trāsactis facte sunt tenebre. quēadmoduz poꝛes rite iuxta tēpoz̄ qualitates ad oꝛtū diei naturalis ꝑdurantes. Item cōsequent die prima mensis Februarij de ꝓpe in oppido tamdicto Surse dum boues moꝛe soluto mane p̄mo diluculo suam visitarēt eccl'iaz in cimiterio suo z al's in duabz notabilibz domibz grandē sanguinis seu cruoꝛis effusi coagulationē modo mōstruoso sine quo q̄ hominū suffragio, put fideli comparuit scrutinio palam z publice ꝑmanentē: z iacentē inuenerūt. Item cōsequent tercia die Februarij. visum est q̄busdā monialibz in monasterio ibidē vicino. vicz Eberseg ordinis Cisterciēñ. mane nōduz oꝛto sole. q̄ ambit⁹ monasterij plen⁹ iaceret moꝛtuoz̄ cadauerib⁹. quo tremē de cognito moz disparuit euētus. Item de anno iādicto: z de mense Julij quidā insensati de swytēsibz ad numez. xx. cateruati cōiuncti de oppido Zug exeuntes ipsos Thuriceñ. dampnificare volentes, ꝓgressuri. ecce a uis quedā silueſtris que Herobs dicit ab alto veniens: z duobus viris ꝓe ceteris multū ꝑeminētibz appꝛopinq̄bat: z capitibz coz̄ moꝛsu amarissimo coherentes cōtinuo insedere laboꝛabat q̄ violent ipsam abꝭcientes: z demū occidentes: z iter ꝑius montes intentū, ꝓsequēdo ꝓcedebant: z ibidē quosdā Thuriceñ. in insidijs latentes inueniebāt. qui moz aggresso p̄mo duos eosdē ꝑ auem, put p̄mittit molestatos interficiebāt: z alij coz̄ cōtubernione fugabāt. Item mense sequēti ipsa die scōz̄ Johis z Pauli martyrū fulmē illi co de celis quendā viz mire foꝛtitudis dictoz̄ Thuriceñ. inimicū ſcueriſſimū qui p̄ cunctis non lancea vel gesa: sed solum claua quadā penit⁹ ferrea magno pōdere diris aculeis ad modum Herculis vtebat in bellis. sed tpe tunc pacis violent extinguebat. Nam z fulmis ictus ꝑ maledictiōe ponit. vt Job. c. vlt. vbi dicit. mitte cōtra eum fulmina: z ad locum alium non ferēt vicz vnius sicut ille. Item anno iādicto de medio mensis Augusti in valle suitensiū z mōtibus alpibz z collibz suis vbi pascuis vtebant oues z boues z alia sua pecoꝛa cāpi tam intolerabiles z grandes niues vltra triduū durantes violent irruerūt. q̄ se ad genu cuiuslibet viri ꝓtenderūt: z igit innūerabilia animalia sua p̄dicta in pascuis existentia frigoꝛe z fame z suffocatione perierūt. multū quidē bis similia vel maioꝛa foꝛent ꝓpalanda. sed ne vltra tuā grauemus rusticitatē cetera decreuim⁹ restringenda. Nam sepe periti pauca ponūt. vt coz̄ exemplo oīa similia caueant. vt le. z no. in cle. vel. mo. c. j. in glo. j. **Rusticus.** De multoz̄ tuoz̄ collegi premissoz̄ z plurū aliozū mihi fideliter referentiū relatione ꝑ tanto, q̄ in modū latissime recapitulatiōis prioz̄ quoddā tibi foꝛmabo thema cū ammirationis questiōe. quia impialis oppidi Thuriceñ. cōmunitas ex vna: z suitensiū z alioz̄ suoz̄ confederatoz̄ vniuersitas partibz ex alia vicz. de anno dñi. Mcccly. fecerūt vnā ꝓfederationis ligā ꝑpetuo duraturā: z taliter est ꝓuisum q̄ntū fuit in vtrisq̄ ptibz. q̄ inueniri nō debz mod⁹. quo predicte ꝓnexionis valeat dilui: aut disrūpi nodus. z hic patentibz cyrographis cū suphabūdantibz cautelis z cū singularibz capitulis singulaz̄ vniuersitatū sigillis est laudabilit firmatus: z quolibz decennio in qualibz vniuersitat⁹ parte ꝑ extēsum placet⁹ z iuramentis singuloz̄ de vniuersitate saltē discretoz̄ de rato firmit innouat⁹: z in eūsdem cyrographis patent magna cōsideratiōe videt foꝛe cautū. vt quelibet vniuersitatū pars seoꝛsum similiter se cōfederare possit salvo prioꝛis cōfederatiōis ligamīe. cū quibuscūq̄ ꝓncipibz. ciuitatibz. oppidis. castris

ꝛ singularibꝫ vniuersitatibꝫ. Quãobrem cõmunitas ꝓpli Thuriceñ. nup se cũ illustrissima domo ducũ Austrie salua ꝑpetuo colligauit. Et seruatꝫ seruãdis cõfirmauit: put ex cõuentiõe potuit. Et insuper iuri rõnicꝫ cõgruit ad dilitandũ ꝓcz ꝛ ꝓcordie clemẽtiã. Nã ꝛ Judas Machabeꝰ ꝛ vniuersitas iudeorũ in hierlm ꝓfederationẽ fecerãt cũ Romãis. salua ꝓfessione sua. q̃ ipam ꝓfirmabãt tabulis eneis ad hierlm solẽniter directis: vt. j. Mach. viij. Et ꝫ idẽ ibidẽ. c. xij. ꝛ xiij. Et. ij. Mach. xj. ꝛ hodie licz: vt le. ꝛ no. xj. q. j. Si q̃s clericoꝝ Et clariꝰ ibidẽ ꝑ Archiꝫ. sed clarissime ꝑ eundẽ. de ꝫbo. sig. ꝓstitutionẽ. Et ibidẽ in glo. magn. Hũc ceteri ꝓfederati ꝓtra Thuriceñ. displicẽtiaꝫ gesserũt. ꝛ auerterũt se ꝛ nõ seruauerũt pactũ quẽadmodũ ꝓres eoꝝ/cõuersi sunt in arcũ prauũ. pñs. lxxvij. Et vt Thuriceñ. illã nouã cõfederatiõis sponsionẽ dimitterẽt/vel eiꝰ occasione coꝛã ipis in effectu iuri parẽt: vt ꝓrie diceretur Inimici nri sunt iudices. Deut. xxxij. Eos ꝑ vim cõpellere hostilit attẽptarũt. Non obstañ. dictoꝝ Thuriceñ. exceptiõe dicentiũ. q̃ iã scripturaꝝ Cirogꝛphos. q̃d iurꝫ sit pleniꝰ explorat ũ. Et inde sup eo de stando iuri coꝛã tribꝫ ꝓnis de cõsulatu Bernẽñ. q̃ eozundẽ Swytensiũ fuerũt cõfederati. Siliter hoc idem obtulerũt. coꝛã aliarũ ciuitatũ impialiũ vniuersitatibꝫ. De hꝫs Swytẽses ꝓncipaliter ꝛ alij sui ꝓfederati ꝓsequnter mime ꝓtenti/grauissimoꝝ ꝑliꝝ bella. Et hostiles inuasiões Thuricẽsibꝫ intulerũt. ꝛ effectualit ꝓtra ꝓditiões ꝛ pũcta dudũ fideliter iurata. ꝛ in cyrogꝛphis ꝑdictꝫ patẽter ꝓtenta. eosdẽ Thuriceñ. crudelit grauarũt. Et ipsorũ oppidũ ꝑ duos mẽses. et. xij. dies obsiderunt. ꝛ mille iactꝰ cũ maioꝛibꝫ fecerũt bombardis. Et vnũ sacerdotẽ ꝛ q̃ndã vetulã: nec aliũ hoiez intra muros ꝛ menia dño disponẽte tetigerũt. illi tñ ad penitentiã ꝛ sacramẽtoꝝ ꝓceptionẽ puenerũt. Cõsequent Swytẽses ꝑdicti sub urbia villas/possessiões/curtes/domꝰ/hoꝛtos/ꝛ arboꝛes/vineas ꝛ tuguria: igne. ꝛ als hostili deuastatiõe ꝓsumarũt. Immo q̃ deteriꝰ est ꝓtra sacroꝝ canonũ ꝛ felicissima legũ impialiũ Et vniuersalis oim xpifideliũ ecclie statuta/ꝓsuetudies ꝛ obseruatiões. ꝛ ꝯ ꝓpriam inter ꝓtes dudũ initã cõditionẽ/patentibꝫ litterꝫ coꝛroboratã tanꝫ bestiales ꝛ insensati/sarraceni/pagani/hussones ꝛ infideles. in ipsoꝝ Thuriceñ. terra ꝛ territoꝛio/monasteria loca ꝛ cenobia religiosoꝝ vtriusq̃ sexus: necnõ ecclias collegiatas: prochiales ꝛ capellas nũero. xxiij. ignis voragine miserabiliter ꝓsumarũt ꝛ deuastarũt. Et in xpiane religiõis ꝓemptũ/domꝰ dñi dei nostri ꝓphanarũt. Et ꝑsonas religiosas ad exiliũ miserabilis penas cõpulerũt. Prelbyteros ꝛ clericos vinculauerũt/ꝛ ipsoꝝ mẽbra cõpedibꝫ ꝛ manicꝫ ferreis crudeliter cõstringẽtes. ꝛ ad exoꝛiandũ eosdẽ: put Bartholomeꝰ apl̃us fuit afflictus ꝑ incisionẽ cutis effectualit attẽptãtes et alios miserabiles cruciatꝰ intulerũt/mulieres violẽter oppꝛsserũt. Et in obsidione ꝑdicta taliter indurati ꝛ obstinati ꝑmanserũt/vsq̃ ad tẽpus a dño prefinitũ: q̃ per bellũ extra ciuitatem Basilieñ. inhũaniter domati recesserũt: put hec ꝛ alia supius nr̃e collatiõis series clariꝰ tetigerũt. Hũc quero ex themate ꝑdicto: vtrũ ꝑmissoꝝ occasiõe liceat vniuersitati impialis oppidi Thuriceñ. a ꝓfederatiõis liga ꝑdicta ante centũ annoꝝ spaciũ taliter instituta recedere penitꝰ: ꝛ auctoꝛita

Nobilis. Hec questiõis ꝓpositio mihi satis rigoꝛosa. et mee facultatꝫ excete proꝑia. dit eloq̃a. Attñ dño duce sacroꝝ canonũ ꝛ legũ ponderabo cõsilia. Solũ deũ pre oclis habẽdo. Et dicã cũ Hieronymo. xxiij. q. j. Nõ auferam⁹ stateras dolosas vt appendam⁹/qõ volum⁹ ꝓ arbitrio nr̃o: dicẽtes. hoc graue/hoc leue est. Sed afferamus diuinã staterã de scriptꝫ sctis tanꝫ de thesaurꝫ dñicis. Et in illa q̃d sit grauiꝰ appendam⁹ hec ille. Cõtra iniquissimos iudices: ꝛ pessimũ genꝰ hoim: qui iuriste dicunt q̃ tam lucri aut metus odij vel fauorꝫ. Nõ tm̃ cõtra iuris: imo sue mẽtis tramitẽ arbitrant De q̃bus sup dictũ est. c. j. Unde. Christi noie inuocato bone fidei cõstantia firmatꝰ firmit felici moderamine saluo. ꝛ reseruato. Nichilomin⁹ mgroꝝ meoꝝ iudicio taliter dico. Nõ est dubiũ: q̃n obligationũ vincula/etiã iuramẽto firmata. ꝑ predecessoꝛes vniuersitatũ cõtracta ꝑpetuo sint in successoꝛes eiusdẽ vniuersitatis obligatoꝛia: vt de solu. c. j. de vsurꝫ. Tua. Quia idez ꝓpl̃us est hodie/q̃ fuit centũ annis ꝛ vltra in vniuersitate ꝓbligata: vt le. ꝛ no: vij. q. j. Deniq̃. Nec expediret ꝑ successoꝛes hmõi iuramẽta renouare: vt de iure iurꝫ. veritatis. q̃ als sufficient sunt obligati ꝑ iura ꝑdicta. Est aũt vniuersitas ſm Archiꝫ. de vsuris. c. j. li. vj. Loꝛpus aliquoꝝ hoim. Uñ dicit vniuersitas ab vno: eo q̃ in vnitatẽ colligat. Sic vniuersitas scolarũ Bonoñ. ꝛ Ciuiũ alicuiꝰ loci ꝛc. Et est generaliꝰ nomẽ/q̃d sit hec dictio collegiũ. Et plura cõprehendẽs. Nam collegiũ est collectio hoim simul viuentiũ. Et quot hoies collegiũ faciunt: no. x. q. j. c. j. de elec. nullus. ff. ꝑ cuiusq̃ vniuersitatis. l. j. ff. q̃bus. Sed q̃ in dictis cyrographis ſm aliq̃s colli-

gik q modus nõ sit inueniẽdus/p quẽ dicte cõfederatiõis cõuent⁹ veniat dissoluẽdus:ac si dicerẽt.z si casus eueniret:q̃ vtriusq; iuris traditiõi patent obuiaret:aut q̃ clausulas articl'os vel pũcta lre sue vicz cyrographi ꝓncipalis violaret. Nichilomin⁹ hui⁹ cõfederatiõis ligamẽ in sui roborꝫ firmitate ꝑpetuo ꝓmanere dz. Ecce nõne in celũ os ponũt/q̃ singl'os rerũ euentus/q̃ntumcũq; futuros restrĩgere volũt:nec impator regl'am ponere poterit. Quã exceptionẽ pati nõ voluerit.vt ptz.ff.de reg.iurꝫ.ois diffinitio. Et clari⁹ ibidẽ in glo. Nõne scribit q̃ pacto ꝓuatoꝝ iuri cõmuni nõ derogat de foro cõpe. Si diligẽti.cũ ꝓcor. Et iuri cõi caueat q̃ in oi iuramẽto ius supiorꝫ est exceptũ:de iureiur. veniẽtes.cũ ꝓcor. Et iuramẽti cuiuscũq; interꝓtatio Et ꝑsertim in magnis tractatib⁹:vt hic.spectat ad solũ papã.e.ti.veniẽs.z.c.veritatis.z.c.quãto. Nec iuramentũ extendit ad ea de quib⁹ nõ est cogitatũ.eo.ti. Quitauallis. Itẽ q̃ iurat stare mandatꝫ cuiuscũq;:put ꝑsumũt Suitẽses dictos Thuricen.iurasse parere mãdatis cõfederatoꝝ.iuxta tenorẽ litteraꝝ:tñ intelligit nisi de iusto z legittimo mãdato:vt le.z no. de sen.ex.te nore.z in glo.j. Et illud nõ est mãdatũ iustũ:ĩmo multũ est iniquũ:vt q̃s stet iuri coꝝ aduersario suo. Quia dicit lex:q̃ nemo sibi vel suis ius dicere põt.ff.de iurisdic.om.iudi. Qui iurisdictionẽ. Et.C.ne q̃s in sua causa ius sibi dicat.l.vnica. Itẽ caueat in iure.q̃ iuramẽta q̃ prestant hoies hoib⁹.z in b̃ys q̃ respiciunt cõmodũ vtriusq; ptis.sic fit in ꝓtractib⁹ z societatib⁹/hoies se mutuo põt absoluere:vt de iureiur.c.j. Et ita ꝓfederati hmõi se mutuo possent absoluere de hmõi ꝓfederatione ꝫ mentẽ clausule ꝑdicte. Et si ptes iurarẽt se mutuo nunq̃ velle dissoluere. Nichilomin⁹ papa posset:ex cã supueniẽte.vicz si hmõi liga ĩ deteriorẽ partẽ vergerẽt/aut peccatũ generaret:vt notat ibidẽ in glo. Nũc aũt ad q̃stionẽ principalẽ:vtrũ Thuricen.p̃missoꝝ excessiuũ occasiõe possint recedere auc̃tate ꝓpria de dicta ꝓfederatiõe. Et videt q̃ sic. Nã certũ est:qz in cyrographo ꝓncipaliter cautũ.et iuramẽto sigillis vniuersitatũ singularũ firmato patenter videt.q̃ Thuricen.poterant se cõfederare cũ domo ducũ Austrie. Vñ qz de hoc cõfederati certi fuerũt.z hodie sunt.z ipi similia:prout p̃missum est fecerũt. Certionari nõ debebãt:vt in regula iurꝫ.enu.qui.lib.vj. Nam ꝓprie certuz est:illud qõ est clarũ z manifestũ. Et ita sũmit xj.q.iij. Certũ.de here.excõica.j.§.vlt.lib.vj.vij.q.ij.c.vl. Ergo incertũ est obscurũ z nõ manifestũ:put no. Archid.de elec.c.ij.li.vj. Vñ si certũ fuit.q̃ fideliter fuit iuratũ de seruãdo ꝑsentẽ clausulã.ꝫ cõtra fidẽ. Qua nõ tñ huic oppido impiali:ĩmo vniuersali eccl'ie.z xp̃o suo tanq̃ ceteri fideles obligati sunt. Et cõtra iuramentũ prestitũ/hoc glorioſuz oppidũ cũ sibi cohe rentib⁹ iniquissime fuit taliter:put premittit ꝓturbatũ. ¶ Item ponam⁹ q̃ in cyrographis p̃dictis sit lucidissime cautũ. Et pro qualibet cõtrouersia sit coram cõfederatis:aut arbũris per ipsos vel ab ambab⁹ ptibus electis iuri parendũ. Ita tamẽ q̃ suparbiter:in quo stat totũ iudiciũ sit eligẽdus ab ambab⁹ partib⁹:ita vicz q̃ actrix eligat duos:z rea siliter duos.z illi eligant quintũ de vniuersitate ambarũ partiũ/iuxta ꝑdictarũ litterarũ cõdictũ. Sed nollent eligi aliquid de parte aduersa.sic siliter actores. Et ita cõdictũ videt insufficiẽs:qz stat negociũ per infinitũ z indiscussuz.nisi rei eligant de pte aduersa. Et hec electio patent esset iniqua: q̃a sic effectualiter actores essent partes z iudices.qõ nullo iure liceb̃it:prout predictũ est. Et si procederet q̃ absit.ceteri cõfederati possent de hoc impiali oppido Thuricen. Inter loca totius prouincie nobilissimo z antiquissimo:vt patz facere villã priuatã:aut burgũ sine munitiõe:aut muroꝝ tuitiõe.vt ecce. Dicerẽt Suitenses iuxta rudẽ morẽ suũ iudicialiter coꝝ alĩs confederatis aut cõfederatoꝝ deputatꝫ. Hoc oppidũ vicz Thuricen.fortissimũ nobis est in oculis nostris trabs intollerabilis. Et ꝑpetuũ obstaculũ:cũ sit in terrarũ nostraꝝ angulos vniuersos largissimũ trãsitus exitus z introitus hostiũ.p quod nobiles oppido naturalit inimici nr̃i nob iugiter sunt offendiculũ. Et q̃nto fortius/tanto firmius.eozundẽ nobiliũ potenti⁹ conseruatoziũ Unde petim⁹ muros ipius oppidi penit⁹ destrui/fossata quoq; penitus obrui. Siliter menia turres z munitiões ad fundamẽtũ cõsternendo dilaniari Et adinstar Ananicen.Troyane Babylonis Carthaginen.z Herdipolen.ciuitatũ/deuastari. Ad hoc Thuricen.respõdendo ꝓponerẽt:dicẽtes.quia sonat ꝓncipalis cyrographus cõfederatiõis nostre. qõ nos antiq̃s iuribus.et cõsuetudinib⁹/priuilegiis.et prerogatiuis z immunitatib⁹/inuiolabiliter gaudere debem⁹. Vñ nr̃is nõ priuari debem⁹ antiq̃ssimis signis.z insignys ciuilib⁹:put intẽdit cyrographus.q̃ vos iurat⁹/z sigillis vr̃is plene firmat⁹. Ad ℞ replicãdo dicerẽt Suitẽses nõ virtutẽ ac mentẽ.sed nudũ verboꝝ sectantes corticẽ/sensumq; cõfundentes: vt de iureiur.c.j.verũ.in Clem.z inferẽtes.sup hoc coꝝ cõfederatis iudicialiter congregatis petim⁹ iuridicas expedi-

tiones. Ad hoc duplicādo: iterū Thuriceñ. respōderent. hec res iā est iudicata / q̄ in veritate rata semp est habēda: vt de re iudi. Cū int. Et patentibꝫ lr̄is vr̄is plenissime fulcita. Sz Suitē ses sagacit triplicādo ꝓponerēt / sup hoc: interuenīat ꝓfederatoꝝ nr̄oꝝ iuridica ꝛ finalis diffinitā. in loco ad hoc deputato. snīa. Unde ceteri ꝓfederati cū Suitcñ. talit incitati possent extūc si saltē vellēt: put precincti sunt robor̄ potētia / sine fust. bꝫ ꝛ gladīs: ac belloꝝ ꝛ bellatoꝝ plūs / p suā declarationē de hoc oppido nobilissimo facere burgū: aut villā miserabilē / oīm honoris or̄ natu ꝛ municipali pollicito / siue ciuili decore carentē. Et sic ꝑnter sup qualibet pticula aut q̄libet capitulo ipius cyrographi pncipalis posset in infinitū fieri noua cōuētio siue cōtentio. nec cyrographus finē poneret: nec rē in aliq̄ certo termio ꝓstitueret. Et qđ prouisuz fuit ad ꝓcordiā tēderet ad noxā. Cōtra id qđ le. ꝛ no. in. c. licz nōnunq̄ꝫ. xlv. dist. Et qđ pro pietate introductū est: videlicz ꝑ pace ꝛ ppetua ꝓcordia redūdaret in alteri⁹ iniuriam. Cōtra id qđ no. in. c. repbensibilis. de app. de ecc̄. edi. c. ij. ¶ Haz ꝓpter iste cyrographus igit videt tā solēniter introduct⁹: vt in hꝫs q̄ in ipo cōprehēdunt. Nullus de cetero sic ptentiōis scrupulus Sz taliter cōtra cyrographū ꝓcedēdo esset indubitant infinit⁹ maledictiōis euent⁹. Hec est infinietas a iure reprobata: vt plene no. Archid. de rescp. c. ij. li. vj. Uñ dixit Esopus de lupo q̄ causaz quesiuit de riuulo pturbato: vt innocēti noceret agniculo / inquiēs. Sic nocet innocuo nocuus / causamq̄ nocēdi inuenit. hꝫ regnāt q̄libet vbe lupi. Jtē causaz q̄rit q̄ vult recedere ab amico dixit Salomon. Ad ꝓpositū. igit redeūdi / nota q̄ in dict̄ cyrographis cōtinet ex si aliq̄ partiū fuerit rebellis vl̄ ptumax in his q̄ spectāt ad ꝓfederatiōis vinclū. q̄ alia ps ipam inducat sine tñ graui ꝛ crudeli lesione ad obedīētie bonū. Et q̄ crudelit Switenses cū suratibꝫ ꝫ capitula ꝛ articlos in ꝓfederatiōis lr̄a comꝑhensas fide ꝛ iuramētis multiplr̄ firmatas excesserūt. patz ex p̄missis. q̄re mihi videt q̄ dicti Thuriceñ. auctate iuris cōmunis. Et iā ꝓmulgate patent iuridice declaratiōis fuit / si saltē volūt a dicto ꝓfederatiōis vinclo penit⁹ absoluti: vt clarissime patz in. c. quenit. ij. de iureiur. Sūptū ex registro Greg. pape. qđ ꝓpter tāgit hystoriā cause iuxta Bernhar. in casibꝫ suis / mote q̄ndā int regē Francie ex vna. Et regē Anglie partibꝫ ex altera sententialit diffinite. Concor. Bar. Brix. in Brocardū. lvj. q̄ allegat ad hꝫ pñs. c. quenit. ij. et de reli. domi. pstitut⁹. de diuor. significastī. xxv. dis. esto subiectus. de adult. intellexim⁹. xxij. q. vj. Nihil iniqu⁹. C. de trās. Si q̄s maior. de muti. peti. c. j. Et. xxij. q. j. no li. Allegat etiā in cōtrariū tres text⁹ qui nihil faciūt ad ꝓpositū. Huic opiniōi Jo. an. in nouella sup dicto. c. quenit. multū solerter loquentē nō inuenim⁹ cōtrariū. Jdē Juno. ibidē notanter dicit ꝓcordādo p textū iā dictū. Et notant dicit Jo. an. in fine dicti. c. Innocēs ꝙ dicit fidez seruandā nō seruāti ꝛc̄. Et ego dico q̄ innocēs etiā vim vi nō repellit. Et si faceret nō peccaret de resti. spo. olim / cū ꝓcor. Exemplū vidim⁹ in xpo ꝛ Stephano ꝛ multꝫ sctis martyribꝫ. Nā si Thuriceñ. essent spū sctō referti: put Thebeoꝝ milites ꝛ martyres / indiciū nō quererēt. Sz eorundē exēplo patient offensas sufferētes psisterēt. vt de ipis diceret. Bti q̄ psecutionē patiūtur ꝓpter iusticiā Hath. v. Sed aio in pscientia bona / ꝛ fide nō ficta. j. ad Thi. j. Pugna ꝑ patria. de q̄ sup̄. c. xxx. clarissima ꝓcepisti documēta. Uñ dicit regula iuris. lib. vj. frustra aliqs fidē postulat ab eo seruari: cui fidē a se prestitā seruare recusat. Et ibi videas diuū ꝓpter de materia loq̄ntez. Et Jo. an. in Mercurz. ibidē. Et si placz. vide de elec. Cū int. xij. ꝛ in glosa. Sz nōne. Et vide. l. Si q̄s accepto. ff. de pdi. cā. da. cā. nō seruata. Et. l. si miles. c. ti. sed nota q̄ in dicto. c. quenit. Heinr. Bohic potī vnā distinctionē in effectū ꝓnentē. si ī vna ꝓte vl̄ ꝓticula cōtract⁹ est violat⁹ / p fidē quondā firmat⁹ q̄ in illa ꝓte fides posset violari. Illꝫs illele ꝓmanēti bus. Allegat. l. Marit⁹. C. de dona. int vi. ꝛ vxo. q̄ vult q̄ sepatoꝝ sepata dz esse ratio. ꝓcor. de elec. Si ꝓfirmationē. ꝛ. c. si eo tpe. de pbēn. qz sepe. li. vj. sed clari⁹ de rescp. edoceri. de ꝓbil. cuz capella. Sz ꝓpendo iura p ipm allegata / ꝛ ipsoꝝ rōnes. tūc ꝫ tā clarū textū ꝛ rotundū. vicz. c. quenit. ij. nō vident efficaces. Als Jo. an. siliter posuisset Hā in pñti casu foret impossibile q̄ sup vno articulo siue capitlo cyrographi / esset cōfederatio. ꝛ in ceterꝫ esset dissolutio. Jura aūt adaptant ad ea que cōpetentius fieri possunt / ꝛ min⁹ competēs. et nullū esse / idē valent: vt le. ꝛ no. in. c. Tue. de cle. nō resist. tanq̄ꝫ nihil ꝛ inutili: vt ibidē no. Unde competent dicam⁹ aut totū aut nihil: vt le. ꝛ no. de con. dist. ij: Comperim⁹. de peñ. dis. iij. §. sunt plures: put dixit poeta Larga dei pietas veniā nō dimidiabit: aut nihil aut totū te lachrimāte dabit. Sic in ꝓposito / ꝛ maxime ex eo: qz oīm articuloꝝ in cyrographo comꝑhensoꝝ sit quasi indissolubilis cōcathenatio. vnde Jn vno reus / omniū est reus: vt in regla iuris defleat. Et semel malus semp

ꝑsumit esse malus. Regla iuris in.vj. z semel piurus semp periurus: z semp infamis: z semp infidelis: hoc est q ꝑpetuo sibi fidem nō adhibebit iudex. vel pars fidelis vel alius quicūq; si voluerit. de testi. testimoniū. z. vj. q. ij. infames. Item inimico recōciliato non est credēdum ineternū: z in ipsius saltē mortalis hostis reconciliatiōe magnū vertit periculū. Unde cautius est agendum. de elec. vbi periculū. lib. vj. Et q nulla peior pestis ad nocendū q familiaris vel domesticus inimicus. Boe. iij. de cō. psa. v. in fine. z no. in. c. z si Judas. de iudeis: z talis fuit Judas scarioth z cubicularis Alexandri magni: z plures alij. de quib. s. Q aūt ex cōfidentia letalis inimici periculū oriat tripliciter ostendit. vicz ratione z auctoritate z exemplo: ꝓbat primo rōne: quia quēadmodū antiqua amicicia p lōgam consuetudinē quasi lapis pollitus clarus efficitur ita ira inueterata odium generat: z odium inueteratū a deo in naturā vertitur q in inimicū antiquū nunq; per aliquē sincere sperat: hoc philosophica auctoritate ꝓbatur: qua cauetur q cōsuetudo est altera natura. Etbi. vij. Et Ypocras dicit Consuetudo mutat cōplexionem: z de hoc dictū est. s. c. v. de virgine nutrita veneno. Scōo ꝓbatur auctoritate vicz Salomonis. Eccī. xij. Non credas inimico ineternū: sicut em̄ eramentū eruginat nequitia illius z humiliatus vadat curuus abij ce animū tuum: z custodi te ab illo. Et ad ꝓpositū nostrum ꝓsequere illud. c. vsq; in finē suum. Et Phus Polit. vij. inimicū q̄uis humiliatū docti est metuere. Tercio ꝓbatur exēplo qō narrat Augustin⁹ in lib. de ciuitate dei. de quodā patrefamilias qui serpentē nutriuerat quē finxit dixisse: quia dum video honorem meū z pulchritudinem meā vicz caudam diuerso colore decoratā z a te precisam Certe nunq; tibi parcam z saltabor sanguine tuo p vindictā. Nōne scis q dicit sapiētis auctoritas. Eccī. xij. In ocul' tuis lacrimabit inimicus z quasi adiuuans suffodiet plantas tuas caput suū mouebit z plaudat manu: z multa susurrās cōmutabit vultū suum. hec ille. Quando aūt sit confidendū de amico recōciliato ꝓ z cōtra. plene videbis infra. c. primo. de rustico cum nobili penitus simplicit et de plano rōnabiliter reconciliato. Nunc ad ꝓpositum nostrū redeundo. Et de cōfederatorū ratione dicte ꝓfederatiōis notanter iuramento notabis cōsueto. Nam singula singuli iurant p singulas vniuersitates quolibet decēnio ad puram ꝓseruationē oim z singulorū capitulorū et articulorū z punctorū in supradicto cirographo comprehensorū. Et quis dubitat quin singulares de qualibet cōmunitate hmōi ꝓfederationis iuramentū singlariter ligati. z siquis ꝓtra fecerit manifesto se p iurij vicio maculat. Unde canonib⁹ omissis qui largissime loquuntur de iuramentorū vinculis dicit lex impialis. qui sibi p iuramentū necessitatē imposuit illud seruabit. ff. qui sat̄. da. co. l. Si fideiussor. §. j. ff. de distrac. pig. Si creditor. §. fi. Item licet pastisti z iurare via tū non debet p iurū aperire. ff. ad. l. Jul. repen. l. fi. C. de Judit vidu. l. ij. z vinculum indissolubile ꝓstitui licet qō ꝑpetuo obseruet. C. si manci. ita fuit alie. vt manu mittat. l. penult. z dicit glo. ij. insti. de obligatōib⁹: vt em̄ boues visibilit funib⁹ sic hoīes verbis ligant intellectualit p accurs. Unde vbi ꝑba ligāt homīes thauroꝝ cornua funes Ecce quō gl̄iosissime legū auctoritas fidei iuramentorūq; volunt seruari solēnitates. Constat aūt q si singli de vniuersitate olim iurauerūt ꝓ se z successorib⁹ coꝝ. successores obligant: sed si ꝓtrauenerint non sunt piuri: vt le. z no. de iureiur. veritatis: z est questio dūcalis. xxxvij. z frater Asceñ. lib. j. ti. xix. ij. pone q vniuersitas: z ne fidei vel iuramēti fractor de malicia sua comodū reportet vt de eo qui dux in vx. c. j. cum ꝓcor. sic penā talionis legalit inferam⁹ quā Moyses inuenit Deut. c. xix. in fine. z. xiij. q. j. qō debet: z vt puniat quis in eo in quo deliquit. de elec. puide. lib. vj. cū ꝓcor. Nam in veritate pena videt: z suitensiū vniuersitas in hoc puniri cū suis complicib⁹ patenter ꝓcernit: si Thuricensiū cōmunitas tam violenter z crudelissime lesa ab ipsorum ꝓsortio dissoluit. Ratio: qz oppidum Thuriceñ. eorūdem suitensiū z suatū fuit fortaliciū patēter fortissimū: imo menia murus z turris fortitudis ꝓtra quorūcunq; potentiā z rabidas insultus oim nobiliū qui semp eorundē fuerāt interne naturalisq; radicis⁹ hostilitatis armamentū. Posito aūt q in p̄missa fidei fractōis questiōe plures z diuerse doctorū mgr̄orum mq; forent opiniones qō possibile est: qz q̄t capita tot sensus. de ꝓcess. ꝑben. Quia diuersitatem extunc licebit cuilibz dicere seruare tenere similit z sentētiare: sm illū qui saniores vtrorūq; iurū rimauerit aut ruminauerint rōnes: vt no. de consti. ne innitat̄. xxxiij. di. fraternitatis. in glo. fi. xxj. q. ij. in summa. xvij. q. j. c. fi. z. q. ij. c. j. in glo. q̄ incipit alibi. Et h̄ plenissime declarat Johs. in summa ꝓcess. lib. iij. ti. xxxij. q. xvij. Rusticus. Et sic silr si saltē vsus fuero vtriusq; iuris rōnib⁹ dicere possum qō volo: sed his non obstātib⁹: est ne modus

securior illo exquo tantarū gentium vniuersitates nollent credere homīs simplicis simplicissimo quibuscūqꝫ iuribꝫ ful cite narrationis eloquio. **Nobilis.** Quis dubitat si superoganter ꝛ ad obstruendū ora loquentiū iniqua: ꝛ q̄ nemini nocet opponat̄ supabundans cautela: vt. C. de testa. l. testamenta. vniuersitas Thuricen̄. summi pōtificꝫ aut consilij generalis cum gestorū fideli veridica quoqꝫ narratiōe clemēter ꝛ humiliter inuocaret auctoritatē oīm ꝛ singulor vniuersitatis sue iuramentorū ꝓ dicta ꝓfederatione qualitercunqꝫ conseruāda prestitorū puram ꝛ sincerā p orbem penitus indubitatā obtineret relaxationem. Nam dicit impator in auctentica. de nup. §. nuptias. coll'. iij. Oīne qđ ligatur solubile est. ꝛ glo. ibidem. nec mirꝫ. Cum oīs noster status sub ꝑpetuo motu ꝓsistat allegat ad hoc auctoritate. de nō alie. aut p mutā. rebꝫ. §. vt aūt lex. coll'. ij. Et q̄ tante auctoritat̄ ꝛ potestatis pleni tudo sit apd̄ summū pōtificem sufficient colligit̄. s. c. xxiij. Sed de ꝓsilio generali. vide Jobez an. in. c. significauit. de elec. ꝛ pleni? Panormitanū i suo tractatlo de ꝓsilijs i Senis cōpositū. **Rusticus.** Constat mihi sufficient ex p̄missis ꝛ insup quorūdam veridica relationis declaratione. qđ vtiqꝫ suitēses cum cōplicibꝫ p̄notatis Thuricensibꝫ enormissima satis violent intulerūt dāpna in corporibꝫ rebus bonis ꝛ possessionibꝫ: ꝛ si ius ad bellandū nō habebant. de quo dictū est. s. c. xxx. ꝗ. Questio larga: ꝛ ꝓsumpti vitam suā taliter terminarūt in inferno vbi nulla est redemptio nisi penitentia preuenti reatū cognouerunt: ꝛ ablata restituerint igne gehennali ꝑpetua corrosione corrodent̄ ꝛ corrosionis ꝓsumatione mihi me ꝓsument̄. Credo tñ q̄ hij qui taliū factor ꝛ gestorū ꝛ actor iuris ignari sunt: ꝛ p ignorātiam ꝛ obedientiā talia ꝑpetrarūt. q̄ apd̄ illum qui nouit abyssum ꝛ cor hoīs inuestigat ꝛ nouit omnē scientiā ꝛ a quo non abscondit vllus sermo. Ecēi. xlij. c. Omnē iuris euadat strictissimam scripti penā: ꝛ insup infernor tristissimā maledictionē. Nam ꝛ x̄pus dixit put p̄notasti Luc̄. xxij. Pater dimitte illis q̄ nesciūt quid faciunt: ꝛ lex vult put predictū est. s. c. ij. q. ipsi tanqꝫ rustici licet fortassis grossiores sint iura scire nō tenent̄. ff. de iurꝫ. ꝛ facti ignorātia. l. regla et iurīū ignorantia ipsos excusat. viij. di. cōsuetudo. de con. di. ij. scriptū. ff. de iurꝫ. ꝛ fac. igno. l. in oīi parte. §. j. ꝛ nullū crimen maculat nescientē: vt notabilit̄ scribit̄. j. q. j. c. iij. ꝛ maxime ex eo: q̄ ex obedientia fecerūt ꝛ mandato spēali suorum prefector. Nam dicit lex nō potuit dolo carere non parens imperio magistratus. ff. Si quis ius di. non obtemperauit. l. vna. **Nobilis.** Scias ꝓ certo. q̄ hos nec ignorantie nec obedientie p̄sumptionis ornat? excusat a tam enormissimi peccati ꝓtagione. Nam quantūcunqꝫ quis simplex videtur potest tñ habere copiā peritor in qualibꝫ mētis ꝑplexitate: ꝛ ideo nō excusat̄: vt in dic. l. regula. vl'sua prudentia facile potuit illud scire: vt. C. de inge. manu. l. iij. ff. qui is ordo. in bo. poss. in bonorum. l. ij. Nam illi excusati non sunt qui sunt in finibus terre: et in insulis que procul sunt ad quos apostolorum predicationes nō peruenerunt: vt le. ꝛ no. xxxviij. dist. §. j. et. sup̄. c. xxviij. de insulis nouiter inuent̄. ꝗ. Questioni aūt dignum: ꝛ in malis obediendum non est prelato domino vel prefecto. de quo plene de temp. or. ad aures. in glo. ij. Nam etiam p nullo bono malū est faciendū: vt vicꝫ p bono obedientie ad malū est obediendū. ne cle. vel mo. Magnopē de vsurꝫ. sup̄ co. j. q. j. non est putand?. cū ꝓcor. nec ꝑdet alicui ignorare qđ potuit scire p se vel p aliū. lxxxiij. di. c. j. ꝛ in glo. ij. ꝛ mercurialem sup regla. q̄ quis mandato. libꝫ. vj. ꝗ. ter **Rusticus** Sed qr ꝓstat inimicos Thuricensiū ibidem clero silr ꝛ ꝑplo iniuricio sic. as ꝛ dāpna miserabilit intulisse: ꝛ maxime clex ibidē crudelit damnificasse: vt cōparet p singl'os dies ꝛ horas in monasterior ꝛ eccliar collegiatar ꝛ prochialium: ꝛ cenobior: ꝛ capellar ꝛ oratorior igne ꝓsumptor refectione: necnō in suar vinearū restauratiōe: in domor reedificatiōe: in possessionū recupatione: in grauissimor debitorū accumulatione: ꝛ in importunior creditorū inuestatione: vt vociferando p̄ labore tanqꝫ filij isr̄l in egipto: vt Exo. iij. Et dicant cū lamentatiōe suspirādo hoc malū habem? de suitensibꝫ. put matutinū de iudeor gentibꝫ. Nam si suitenses tanta nobis dampna non intulissent: ꝛ iudei x̄pm nō hora noctis: sed luce meridiana captiuassent isti de magnar declarationū angustia: et illi vicꝫ iudei a noctis inquietudie nos ꝑpetuo liberassent. Unde videt̄ clericis ꝛ ciuibꝫ Thuricen̄. impossibile tantos dei ꝛ hoīm inimicos posse diligere: aut fauore fraterno sibi tales corcialiter colligere. Scriptum est em̄ Diliges amicū tuum: ꝛ odio habeb̄ inimicū tuū. Leuit. xix. et. xxv. ꝛ Matt̄. v. ꝛ xxiij. q. iij. cum in lege: ꝛ singuli clamitare compelluntur. Ach miser crucior tantum bonum esse ereptum de faucibus meis. xxij. q. j. §. Quilibet autem.

Nobilis. Tu.s.c.xxxj.ꝑ.vbi dixisti cē.sufficienꝫ ꝓ te declarādo ꝓtulisti:z quō z qualiꝫ offensozibꝫ nr̄is sit parcendū summati enerualsti: z illis sincere ꝓpensis congrue sequiꝫ quō inimici nostri sint diligēdi: z ꝓsiderabis primū qꝫ iudeos non debem⁹ ꝑsequi sed Sarracenos z Paganos.vt.xxiij.q.viij.dispar. z iudei z sarraceni ꝓximi nostri sūt: vt de peni.di.ij.§.nōnulli:z ibidez clarius in glo. Unde de his z oīmibꝫ homibꝫ scriptū est. Diligite inimicos vr̄os: z benefacite his q̄ oderūt vos: z orate ꝓ his qui vos ꝑsequūtur z calūpniant. Matt.v. Luc.vj.xxiij.q.iij.§.ex his.z.c. cuz in lege. z.c.ea vindicta.xxiij.q.iij.§.sed ad huc. Itē si esurierit inimic⁹ tu⁹ ciba illū:si sitit potū da illi. Ad Ro.xij.xxiij.q.j.§.ex his oīb⁹: ex his et alijs sūmati colligūt doctozes qꝫ ī inimico debem⁹ odire inimiciciā z rancozē quē habet ad nos:qz illa sūt sibi pctā:z mala z sunt ꝟ deū:sz naturā ei⁹ debem⁹ diligere.i. aniaz z corp⁹: z sic faciēdo iplem⁹ in vno hoīe.ℬ antiqs dictū.,put p̄misim⁹. Diliges amicū.z odio habeb ̄inimicū tuū.,put xp̄us p se allegauit. Mat.v.iplem⁹ q̄dē nō ſm intellectū carnale z erroneū iudeorū.de q̄ dictū fuit:sz iplem⁹ ad vez z catholicū intellectū. Nā in vno z eodē hoīe malo ꝓximū habem⁹ z inimicū: qz ſm qꝫ hō ꝓxim⁹ noster est: sed ſm qꝫ mal⁹ nō solū noster:sed z si inimic⁹ est. diligam⁹ ergo in eo z animā z corp⁹ ℬ est diligere ꝓximū quē deus fecit: z odio habem⁹ maliciā eius quā ipso ꝑsentiēte diabol⁹ intromisit. de hoc Augustin⁹ loquēs de regla hec est: vt oderim⁹ inimicū xp̄i id qō in eo malū.i. iniquitatē z diligam⁹ inimicū xp̄i qō in eo bonū est .i.rōnabilē creaturā. de q̄ dilectionis norma pulcbriter scribit Greg. Hozal.xxij.c.x. dū dicit Sed sciendum est. qꝫ inimici dilectio tūc veraciter custodit: cū nec de ꝓuentu adūcimur nec de ruina illius letamur. Nam sepe in dilectiōis imagine erga inimicū anim⁹ fallit seqz hūc diligere estimat si eius vite ꝓtrarius existat: sed dilectiōis vim occulte z veracit aut ꝓuect⁹ inimici aut casus interzogat.z.j. Et inter hec sciendū est: quia euenire plerūqz solet:vt non amissa caritate z inimici ruina nos letificet:z rursum eius glia sine inuidie culpa ꝓtristet: cum z ruente eo quosdā bene erigi credim⁹:z pficiente illo plerosqz iniuste oppzimi formidem⁹ z cē.hec ille. Hanc ibidem materiā ꝓsequere si placet vsqz ad finē.c.z.c.seqnt. z Tho. in summa.scda scde q.xxv.ar.viij. z.ix. Jtez.q.xxvij.ar.vij.z in scriptz sup Sen.di.xxx.q.j.z.iij.z si tales tāget tozmentū malicie qui suos ꝓsecutozes nō dilexerūt quo putas tozmēto tangent hmōi ꝓsecutozes qui dāpna nequiꝫ intulerūt:z non refuserūt: z nibilomin⁹ inimici ꝓstiterūt:nec recōciliari deo nec homibꝫ curauerunt: z bij sunt xp̄ie sutensiū gentes in sue maledictiōs ꝓtinatia nūc z semper perseuerantes. **Rusticus.** Sed qualiꝫ natura titubantes hos vt ꝓmittiꝫ diligā dur⁹ est sermo qui pōt eum audire:vt Jobis.vj.vbi discipuli dñi leniori sunt ꝓterriti colloquio:z quō talem ꝑsequar amore fraterno quē cum ꝑspexero:vt Joseph visis fratribꝫ suis in egipto olim suis ꝓsecutozibꝫ cōmota sunt oīa viscera sua in regali palacio.Beñ.xliij. z cozdintime ruminauero qꝫ hic me patre crudeliter ozbauit.matrē depauauit frēs occidit:cōsanguineos ꝓstrauit:cōciues necauit:habitacla cremauit:possessiones euacuauit: culturas nemozauit: hic victū abstulit:fructꝫ deuastauit:terrā sterilizauit: z ꝓpetuis anxietatibꝫ me ꝓuoluit.Quē dum intueoz cū tremoze ꝓcutiunt viscera cū frangoze quassant membza cum palloze Belizat coz cū frendoze:singultat guttur cū stridoze: os ossitat cū palozc:lingua balbuciat cum liuoze: z corpus creticat cū sudoze.Scis aūt vt prędixi.Qō natura negat nemo felicit audet: z Salomō ,put.j.dicet.c.,pxio. de inimici etiā recōciliati cōtione diligent q̄ scere iubet:vt Ecci.xij.Quis igit natura talit reluctāte inimicū diligere rōnabilit ꝑsuadere.

Nobilis. Jsq̄ naturā oīs creature de nibilo creauit talit ,put p̄dixim⁹ fieri patent mādauit:z ad impossibilia ,put z lex canonica: vt ptz de pactz.c.vlt.cū ꝓoz.neminē restrigit:z ea q̄ docuit nō sol⁹ sed hoies naturalit degētes talit in paciētia:imo multū tribuloza pficiētes ꝓpetrauit. Uñ dixit Paul⁹ Fidel aūt de⁹ est q̄ non patiet vos tēptari sup id qō ferre potestz sz faciet cū temptatiōe etiā ,puentū:vt possitz sustinere.j.ad Coz.x. Qō pulcberrime ꝑseqt Greg.Hozal. **Rustic⁹** Dicit Cassiodozus qꝫ virtutū gesta narrare est laudare:z qs dubitat qn vicioz rabie ꝓ acta ꝓpalare sit laudis ꝟiū refricare lassat⁹ p̄missoz relatiōis ꝓtinuatiōe delectaret vticz noua saturari recitatione: dic q̄so dum nobil⁹ loc⁹ sua vetustate laudādus vicz impiale castrū Thuriceñ.talit vt refers nup suitēsiū z suatū fuerat ꝓteruia q̄ssatū:circumfallatū:z castris z castinētatiōibꝫ tantaꝫ gentiū vndiqz angustiatū Quid ad ℬ ceteri supioris alamanie ciuitatū impialiū potentat⁹ sibi tanqz filijs impij ꝓfratribꝫ obsidione plijs z guerris ꝓtinuo ꝓuoluꝫ pegerūt. Nōne qm̄ quōdam consolatiōis socij nunc tribulatis magna legalitate ꝓut tenebantur compassi fuerunt.

Nobil. Ach vero nequaq̃. **Rustic⁹** Ach doleꝫ animi ꝓfagiũ: vt plene videaꝫ notatũ. xiij. q. j. §. Quibꝫ aũt Adquid aũt hmõi ꝓponis lamẽtationis oraculum. **Nobil.** Sane ꝑpendas vt sincer⁹ intelligas Oĩes supiores alamanie ciuitatẽses impio de iure subiecti ꝑter ciues Constañ. tribulãtibꝫ ꝛ nõ tributis ꝓtinuo subsidia ꝓstarũt. ꝓ illꝫs ꝓfortarũt. auxilꝫs instaurarũt: imo auꝝ ꝛ argentũ ꝛ oĩm metallorꝫ genera: ꝛ offensionis instrumẽta oportuna q̃z minere matericq̃ quarũcq̃ fulcita mẽta largit cõicarunt. put de his ꝛ alꝫs dicti Thuricẽses doleter passionati frequẽter certificati fuerũt: ſz audi ꝛ vide gesta, put de⁹ vltionũ dñs in sue maiestaꝫ throno ꝑdestinauerat merito ꝑpetuo mẽorit scripturꝫ cõmendãda: ecce ciuitatẽses ꝑdicti ĩ generose nobilitaꝫ ꝓcẽptũ ꝑmissa q̃daꝫ sagaci fallacia mꝫto ꝓcurẽti ꝓsilio machiati dispositi: ꝛ ꝑ ß radices germis generose nobilitaꝫ: imo ꝓncipes generositaꝫ tũ semie suo: ꝛ ꝓfederatoꝝ suitẽsiũ ꝑdictoꝝ munimie supmere fundit⁹ ꝛ fũdamẽta dissipare decreuerũt. Hũc ꝑpende palã q̃d de anno dñi. Mcccclxix et seq̃ntibꝫ ꝛ ꝑsertim in iubileo nobilitaꝫ apices ꝑdicti ꝓtra ciuitatẽses attẽptarunt: ꝛ in attemptatis laudabiliter bellando. certando. ꝓeliãdo similiter ꝛ pugnãdo cõmendabiliter ꝓfecerũt et experient huiusmodi ciuitatenses foueas q̃s fecerant insidiãdo ꝑcipitanter incidere disposuert: imo vidim⁹ q̃ ĩ ß plio ciuitatẽses felicitaꝫ ꝛ fecũditaꝫ glia penit⁹ caruert ꝛ vna cũ ipsis gregatĩ mꝫtiplicit pemptꝫ pleriq̃ suitẽses: ꝛ vltra ꝑiciores ĩ armis robustiores ĩ vnis exq̃sitores ĩ psonis ĩ ciuitatẽsiũ defensiõe directi nobiliũ manibꝫ potent sũt sil⁹ ꝛ segregatĩ pempti. De hꝫs aũt gestꝫ decetero ß i libro scribẽdi decreuim⁹ q̃escendũ: ꝛ alꝫs ad ß habilibꝫ vices duximus cõ- **Rusticus.** Sũ mẽor etem q. ß. c. xxj. mentõis elogiũ patẽt feciſti. ỏ q̃rundã mittendũ. ciuitatẽsiũ ꝓtubernio imo sil⁹ ꝛ spẽalit videt facta notabil⁹ de eodẽ satirice dictamis collatio rogo fac vt fiat sũ **Nobil.** Sincero moueꝫ motiuo ꝛ igit vnũ marie recapitulatõis ꝛ intꝑositiõis ꝓclusio. singlare tibi fidelit ꝛ supficialit refe rendũ ꝓpalare nõ omitto. Hã dudũ añ reuolutões ãnoꝝ q̃nq̃z dũ libꝛũ pũtez ad nobilitaꝫ gloriã tãto. put dñs dederat studio duxi ꝓponendũ ĩ dicto ꝑ te recitato capitlo scripsi i rubꝛo de q̃rundã hoꝛz ꝛ locoꝝ nobilitaꝫ suꝑpressiõe: ꝛ ipoꝝ reuoluẽda restauratiõe: ꝛ ibidẽ palã deduxi rusticos ad rusticoꝝ statiões ꝛ loca sil⁹ ꝛ rura ꝓuenient retorq̃ndos: nobiles ꝓ sil⁹ ꝛ nobiliũ mãsiões ad nobilitaꝫ immunitatẽ felicit reuersuros: ꝛ tũc ego sigñt ꝑpẽdebã. q̃ ciuitates alamanie supiorꝫ ipiales sũma gaudebãt paꝫ trãq̃llitate oĩm q̃z tpaliũ abũdant latitudie ꝛ hũanal⁹ potẽtat⁹ iocũda celsitudie ac nõ ẽreri cuiuscũq̃ ꝓncipat⁹ ãplitudie. Nihilomin⁹ tñ tãq̃z fates diuinãdo certꝫ exẽplis rem futurꝫ ꝓtinentẽ tpibꝫ solert demõstrãdo ꝛ int mꝫta notabilit de noĩata, ptũc ingẽtꝫ fame attñ radicalit necnõ naturalit rusticalia nobilitati generose ꝛ nobiliũ q̃ndã terꝫ locꝫ ẽmis ꝛ passibꝫ violent dñantia ad naturã suã demũ facilit reuertẽtia int illa tñ ꝓncipalit specificãdo noĩati villas ỏscripsi vicz vlmẽsiũ. nurẽburgeñ. ꝛ berneñ. q̃ ꝑ ceterꝫ ĩ plaga nr̃a nobilitaꝫ generose ifinita locoꝝ stigmata: imo diuersa nobiliũ stemata sibi satꝫarrogãt subiugart: ꝛ ꝑ suos ꝓuicaneos. ꝓ ciues. burgeñ. ꝛ ꝓtubernios possideri castra castellaq̃ fecert ecce aspicies a lõge q̃d fiat ꝛ si tue sagacitaꝫ iduſtria ꝑdicti ꝑ extẽsũ capitli ꝓcitamẽta radicit⁹ ꝑpẽdebat series q̃ꝝ scripturaꝝ rõmibꝫ figurꝫ exẽplis legibꝫ ritibꝫ ꝛ obꝰnãtia cõi fulcitas ꝓspicacit rumĩabat extũc reꝝ natura cũ ꝑ ceterꝫ q̃d fiat ỏ futurꝫ necitaꝫ q̃dãmõ moderamie ꝓnter cogẽte di- **Rustic⁹** Lõstat q̃ ỏt ꝓßs q̃ corruptio vni⁹ ẽ gñatio alteri⁹, ꝛ ecõtra. sic fortasctabat. sis ỏ nobilitaꝫ ꝓtese mꝫtipli ꝑ me patẽt q̃z vilit detestate noua q̃dã re creatõe gñat rusticitaꝫ nr̃e suppssiõ cũ ãxietate. Hã le. ꝛ no. i clem. cupiẽtes ỏ penis. q̃ ꝓria ꝓ- rijs purgãt, put ẽre siccitas dulcissima purgat ibriũ diffusiõe sic orꝫ loq̃citas purgat subiectõnis bũilitat. et ãbitiõis magnimitas suppssiõis correptõe ꝛ mali regimis iniq̃tas deg̃datiõis emẽdatõe ꝛ iepte dñatõis crudelitas potẽtiorꝫ recuruatõe sic Assur ret assirioꝝ ꝓ filios isr̃l fuit virga furorꝫ dñi cũ crudelitate Isa. x. ꝛ igit si ciuitatẽsiũ burgẽsiũ plebeoꝝ ꝛ ruraliũ in locꝫ sacro ipio subiectꝫ alamanie supiorꝫ potẽtat⁹ videbat nimis exaltat⁹ sup oẽs celos. i. speras emi sperꝝ regiõis generose nobilitaꝫ ẽrene ꝛ nimis exaltat⁹ ꝓncipat⁹ eoꝝ pie credẽdũ videt. q̃ orb stelliferi pol⁹: ꝛ influẽtie supiorꝫ diuti⁹ nõ patiant: ꝛ vt res reuertat ad naturã suã, put ꝓrime trãsactꝫ tpibꝫ fuit ꝑ foribꝫ toti⁹ mũdi machia ꝛ sidex exprient moliunt mot⁹. Nam in veritate put est publicũ ꝛ notoriũ supeminẽtis ipsorũ sublimitas elatiõis videt curuata. ac ad hũilitatis scabellũ videt collocata: ꝛ hoc notabil⁹ ꝑ quattuoꝛ terre ꝓncipũ cum coherentibꝫ vicz Alberti Marchionis Brandenburgeñ. Jacobi Marchionis Badeñ. ꝛ Ludowici comitis wirtenbergeñ. Et incidenter Alberti ducis Austrie viuaceñ. latissimã quoq̃ dominationem.

Et licet segregatim Nurenbergen. z Ulmen. tangz principaliores: z exinde correlarie seducti plerūqz sequaces in cōtemptus augmentū nobilitati crudelius infligēdum cum dicti ciuitaten. loca presertim sacratissima p generose nobilitatis stēmata concernunt quōdam fore fundata. Et igit adinstar suitensiū sup in presenti capitlo descriptorū infinitas dei domos cōsecratas: z ad diuinū iugiter cultū p huiusmodi nobilitatis apices fundatas. videlicz glorioſa monasteria cenobia preposituras p̄laturas: necnō eccl'ias collegiatas z prochiales ac capellas z oratoria cum clericorū habitaculis ignis voragine seueriſſima consumarūt: sed frequenter p nos sup cum ea qua decuit deuotiōis reuerentia. deus vltionū dominus talionis penas tales ciuitatenses reportarūt: z quemadmodū suitenses cum cōplicib retributionis talentū in sinū suum reposuerunt: vt ptz. Nam huiusmodi locorū incendiarios principales z consequenter alios ad plures millenarios framee feroces nobiliū deuorarūt: z q demū conclusiue ciuitaten. huiusmodi ad dominū clamauerunt: z vix liberauit eos z finaliter pacem z cōcordiam lamentabiliter per ipsos desideratas ad nutum z voluntatis optatū eorundem principum dicti ciuitatēses cum ingenti dampnorū calamitate cū derisionis subsannatiōe gemētes reportarunt: que quidem concordia cum leticie ꝓsodia p omniū campanarū totius ciuitatis Constañ. die mensis Julij Anno iubileo iubilanter vicz. Mcccc l. fuit altisonanter intonata. Sed his penitus dimissis: vt etiā ceteris historiarū ac rerum gestarū scriptoribꝫ moueat locus largissime collatiōis: z ne nimietas vertat in tabescentis viciū corrosionis cessemus vatigati de tam protelate patentia. **Nobilis.** Placet: quia cōstat. q iudicia dñi vera iustificata in semetipsa. desiderabilia super aurū z lapidem preciosum multū. in qua cuncta gaudent purificāda fac igitur diligentiā tibi cōscriptam: vt ad rugientis stomachi sitientis quoqz palatus gaudeam⁹ refocillationē: z ad nunc derelicte put supra premissuz est in themate cōcionis nostre redeamus sodalitatē. Et scias q nec huius finis habebis intellectus informationē nisi thematis iamdicte purā in mente rumines recapitulationē: z ita transeamus ad finalis capituli sincerā ꝓlationis intimationem.

De militis z rustici de quibus fit mentio in theꝫ

mate ꝓtentiōis plena concordia z reconciliatōis forma. Caplm. xxxiij. Ait rusticus.

Frequenter nouisti: quid dixit ꝓpheta. Ps. cxliij. dū innuit Tāge mōtes z fumigabūt: z ideo q stimulat indomitas paledras ẽm Plinīū recalcitrabunt studiose egisti: qō rectū erat: z placebat in oc'lis meis: z oīa que latēbāt in corde meo ꝓpalasti: ita locut⁹ est dñs ad Dien regē quando destruxerat ydolum Baal z cultores eius. iij. Reg. x. z notas mihi fecisti vias vite mee. Ps. xv. Tu scis improperiū meum z ꝓfusionē meam z reuerentiā meam. Ps. lxviij. Et mihi ꝓstat. q ceterꝫ animātib sese ignorare natura est boīb ex vicio. vt dicit Boe. ij. de cō. ꝓsa. v. z Bern. in meditatiōib. in prin. Multi multa sciūt: z seipsos nesciūt alios inspiciūt. et seipsos deserūt. egregiū membrū esset oculus si seipsaz videret: nihil em̄ bene videt: qui seipm nō videt. Quis nā mei nō ego p certo noticiā mihi tradidisset: sed nobilitatē offendēdo causaz et merito dedi vt mōtes fumigarēt: z puocatiōis nubes corruscatiōes imbres ꝓducerent z grādines correptiōis ingruerēt: z nisi vitas meas z meoꝝ conruraliū tua legalitas tam signāter plegeret: z ecōtra neruos inertis pretensecꝫ nobilitatis quorundā notant tangebā: vt opinionis tue tortuose sublimitas similit marceret. Dicit em̄ Salomon. Quis miserebit incātatori a serpēte pcusso: z oīb q appropinquāt bestijs. Eccl. xij. z tāgentē cacubi maculat caligo vetusti: z qd cōmunicabit cacub ad ollā: quando em̄ se collisserint ꝓfringunt. Eccl. xiij. Recognosco verius etiā si ꝓtentionis nostre fuero victor sine facto victus: z si victus ꝓtendero victus semꝫ manebo iuxta tuam iuris allegationē: quia potentioribꝫ pares esse nō possumus: z dixit Ouid. ij. de amore. Cede repugnāti cedēdo victor abilis: z recordor eius qō scripsit Eusebi⁹ q quidē Eutalus adolescens ad discendā eloquentiā in causis oratorie postulādo corā ꝓtore vel ꝓside ꝓuenit cū ꝓthagaro sophista maximo: z pecuniā ꝓmisit se datuꝝ dū alicui⁹ cause victor fuerit i iudicio: cūqz ille Eutal⁹ habūdo ꝓfecisset infacūdia silē z i arte: sz causas pagēdas nō accipet ꝓthagaras ex pacto mercedē petiuit z ipso reluctāte demū litē cū discipl'o suo ꝓstat⁹ fuerit: z corā iudice ꝺ discipl'm suū iudicialit locut⁹ ē: z ait Tu reddis mihi qō peto siue ꝺ te ꝓnūciatū siue ꝓ te. nā si ꝺ te merces mihi ex sn'ia debet qz victor. si āt ꝓ te sn'ia fuerit merces

mihi debeꝫ ex pacto: qz sufficienter doctus sententiā reportasti triūphando cui Euchalidus disce magister ⁊ ꝑpende: quia non reddam tibi qđ petis siue cōtra me siue ꝓ me ꝓnunciatum fuerit. Nam si ꝓ me nil tibi ex sentētia debeꝫ: quia sum victor. Si aūt contra me nihil debeo: quia alicuius cause in iudicio victor nō eram: ac in me nihil meruisti. Per bas igiꝫ mutuo petitiones iudex ꝑplexus vsqz modo nō sunt partes extricate sic tu ⁊ ego cōtendendo manerem⁹ ꝑpetuo prepediti reuertamu r ergo linguā refrenandi ne litis horror insonet ad alterutras amicicias atqz gr̄as reddamus dño de tam largo collatōis ⁊ altricationis colloquio. Nam nō est incōueniens ꝓut scripsit Constantinus impator ad Alexandrū pontificem Alexandrinum: quē ad pacis reuersionē intitauit offensum dicēdo: sincera deliberatiōis prehabita rumination suaautores crebro sunt amicicie post inimicicia rū causas ad concordiam restitute: vt hec et alia ad hoc cōgruenter facientia ponunꝫ in cronica tripartita per Socratem. lib. j. c. penult.

Nobilis. Ad hoc Valerius maximus. lib. iiij. c. ij. Nam sicut placitū mare ex aspero celumqz ex nubilo serenū hylari aspectu sentiꝫ. Sic bellū pace mutatū plurimi gaudiū affert. Offensorū etiam acerbitas deposita cādida relatione celebranda est. Hinc ipse videꝫ expienter nomiatim annumerare multos veteris cui bellatores illustrissimos ⁊ nobilitatis stigmate viros inclite preclaros: qui seuissimoꝝ bellorum odia tortuosius fulminata intestino feruore intricabili terrore pacati: cōcorditer indissolubili vinculo fauoris ⁊ amoris sedulgiter ꝓtractarūt. Ad hoc dicit sapiētis auctoritas: Lites preterite noli maledicta referre: post inimicicias ire meminisse malorum est: ⁊ Ecci. xix. Ne iteres verbum durum ⁊ nequā: ⁊ non minoraberis. Inquire ergo pacem ⁊ sequere eam. i. cōtinue sequere. Unde dixit Tullius. Nihil turpius qz cum eo bellū gerere: cum quo familiariter vixeris. Magnū est em̄ inter discordes pacem cōfirmare: sed magis est reformatā sufficienti corroborare cautione. Unde sincere perpendas verba catbonis. Nam dixit. Noli referre. i. iterū dicere vel referre. i. reminisci maledicta preterite litis. i. transacte cōtentionis quia malorū est. i. ad malos ptinet reminisci iram id est discordiā preteritam post inimicicias iam sedatas. Unde dñs: non queras vltionem nec eris memor maledicti: cui ꝓtrariū facit homo puersus qui lites suscitat sopitas. De tali bene loquiꝫ Salomō. Prouerb. xvj. dicens. Homo puersus suscitat lites: ⁊ ꝓbosus sepat ꝓncipes. Ad ꝓpositum aūt nostrū vicz de amicicia post inimicicias instaurata scribiꝫ ꝑ Josephum in hystoꝝ. Titi qui fuit filius Uespasiani ita vicz: cum idem Titus obsideret Jerusalem audiuit Uespasianū ꝓtem suum ꝑ romanoꝝ senatū ꝓcorditer ad imperū gubernacla sublimatū. Un̄ pre gaudio nimiū excessiuo Concussa sunt oīa viscera sua: ⁊ neruoꝝ tremore vehementi ob riguerūt: ⁊ ꝓtracta sunt singla mēbra sua. Hec videns medic⁹ suus in arte peritissim⁹: ⁊ causam egritudis agnoscens requisuit: si Tito aliquis esset emulus mortalis ⁊ inimic⁹: cui mor intimatū est: quendā nomine Titum talem dño fore delatū ⁊ tam odiosum' ꝙ nullus in curia eundem in p̄sentia sua nomiare p̄sumeret. Unde medicus eundē aduocauit: ⁊ ꝙ nullus eundem emulum ad mandatū Titi presumeret offendere strictissime disposuit: sic aūt oīibꝫ ordinatis cū honore ⁊ reuerentia eūdem emulum ꝑ familiā Titi in aspectu suo tractatū prospexit et ꝑ hoc taliter Titum ad iracundiā ꝓuocauit: ⁊ dum Titus eundē suum emulū occidi mandauerit nullus eidē obediuit. Unde taliter ira succēsus interne tremuerūt interiora sua ⁊ pristinam sanitatē recupauit: ⁊ extunc eūdem emulum decetero nō obediuit: sed ꝑ cunctis adamauit: ⁊ inimicicie priores in amicicia beneficio medici ꝓmutauit: sed ꝙ post inimicicie pruritum interueniat amicicie vere puritas expedit vt partiū bincinde ꝓtendentiū si que cōmissa videnꝫ cōpensari valeant verisimiliter: offensa cū offensa: dolus cum dolo: ⁊ culpa cum culpa. Als vix firmiter stabiliri poterit concordia: vt. ff. de dolo. Si duo. ff. de cōpen. Si ambo. Et no. in. c. peñ. de adulꝫ. ⁊ vir. Nam ⁊ dolus ꝓtra hostes qui bon⁹ dicit semp est ꝓmissus: vt. s. ꝓbatum est. c. xxx. Si aūt improbitas ⁊ falsitas versabant ꝑ vnam partiū: ⁊ presertim ꝑ quas denigrari potest boni viri fama firmit extūc tanqz ab inimico recōciliato cauendū est: vt dicit Phus. vij. Polit. Inimicū qz̄uis humiliatū docti est metuere. Et Ecci. xij. Non credas inimico tuo in eternū: ⁊ si humiliatus vadat curuus abice animū tuum: ⁊ custodi te ab illo: Et ponamus exemplū in Esau quē Jacob frater suus semp abhorruit: quia dolo ꝓmogenita surripuerat. Geñ. xxv. ⁊ fratres Joseph quē offenderāt adolescentes senes. Geñ. xxxix. Unde quidem sapiens ait. Nullum em̄ ꝓdibilius malū qz inimicicia pace coopata. Nimiꝝ vbi est offense memoria ibi ira: sed cupit ira vindictā. Uidicta nutrit fraudulentiā q̄ inferēdo serpit ad penā.

Rusticus. Et ad prositū nostrū dicit Jnno.in.c.olim.ſ.de reſti.ſpo. Si q̄s doloſe im probe ꝛ furtiue abſtulit tibi caſtrū tuū q̄ dē dolus malus p̄ſertim.dummō ſine diffidatiōe fuit inſult⁹. Tu p bonū dolū.i.ſili ter furtiue ab occupāte poteꝛ recupare:imo plus dicit:ſi nō poſſuꝛ recupare talit caſtrū poſſuꝛ ſurripe rē equalē: vt no. Bal.ibidē. Jnde eſt q̄ veteres bonū dolū ſolertiā vocabāt.ff.de do.l.j.§.nō fuit Jdē frat Aſcen.li.j.ti.xxxix.§. Jtē dicūt. Jnde dē bone indolis.i.bonū dol̄ hns interi⁹.i.ingeniū. Uñ et Salon. iudicādo int duas meretrices bonū dolū adhibuit.ij. Reg.iij.de p̄ſūp.c.ij. Jnt nos aūt q̄libet vſus eſt iure ſuo. Jdeoq̄ nos nob⁹ mutuo iniuriati nō ſum⁹.de elec.cū ecca.ff. de iniuſ.l.iniuriaruꝛ.§.ij. ff. de iuſ.here.l.illud.j. Reg.ꝛ.xij.q.j. Nō debek.ꝛ.q.v.nō ſatꝭ.imo ſi vn⁹ alteri ſemoto mēdatio/ ſua dinūerauit actiōis vicia:nil refert/qꝛ q̄ ad hoc p̄itas caret iniuria.ne malus meliori q̄ p bus ſit p̄ditiōe notādus:vt le.ꝛ no.in.l. Si nō p̄uicij.ff.ō iniuſ. Pleni⁹ tñ per Jo.an.in addi. ſpe.ſup rubꝛ.de iniuriis. Sꝛ hec abiciā:recedāt vetera/noua ſint oīa. Et iuxta Pamphiluꝛ. Eſt ſerena dies:poſt lōgos gratioꝛ ymbꝛes Eſt poſt triſte malū gratioꝛ ipa ſalus. Et ad idem Boe.ij.de p̄ſo.metro.j. Dulcioꝛ eſt apiū laboꝛ ſi malus oꝛa p̄us ſapoꝛ edat. Brat⁹ aſtra nitēt vbi not⁹ defunit ymbꝛi feras dare ſonas lucifer vt tenebꝛas pepulerit pulchꝛa dies roſeas agit equas. hec ille. Hec eſt nouū. ſi altricatiōis amare p̄tentiōis faſtidioſe p̄mordia ad dulcꝭ allo cutiōis deuenerūt exordia. Hā dicit canon. q̄ ſepe ſiniſtra p̄ncipia/ad felices q̄uenerūt exit⁹. vt Jacob p ſupplātationē q̄uenit ad bñdictionē. Et ſeges q̄ leproſa manu ſerit/mūda tñ metit Et ex adulterino p̄cubitu pulchra ſoboles naſcit. Sic ꝛ pecunia q̄ p ſymoniā acq̄ritur/felicē hꝛ exitū:cū paupib⁹ p̄futura erogat.ſ.q.j. Jtē obij̄cit. Uñ proſper eq̄tanicus poſt p̄ſam. xcvj. Nemo ſue mētis mot⁹ nō eſtimat eq̄s. Nōq̄ volūt oēs ſe bñ velle putāt. vñ anim⁹ celeri pace eſt renocād⁹ ab ira ne robur ſeuis tpa dēt odij̄s. Offenſas ſibimet pcētia coꝛda remittāt. Naꝛ nemo eſt q̄ nō indigeat venia. Quā nſi memoꝛes mūdi int vana viciſſim. Oibus in cauſis/et damus ꝛ peti mus. hec ille. **Nobilis.** Cōſtat mihi q̄ dicit idē eq̄tanic⁹ in eodē:pſa.xxx.xp̄iane pfe ctiōis eſt pacificū eſſe. Etiā cū pacis inimicis ſpe coꝛrectionis Non p̄ſensu malignitatis.vt ſi nec coboꝛtationē dilectiōis ſequunt. Cauſas tamē non habe ant q̄bus odiſſe nos debeant. Uñ verſus ſequunt ibidē. Hōtib⁹ in ſanctis pulchra p̄coꝛdia pacis. Cū multis vnū cōuenit atq̄ placet. Uñ Auguſt.de p̄bis dñi. pax eſt ſerenitas mentis/ tranq̄llitas animi/ſimplicitas coꝛdis/vinculū amoꝛis/conſoꝛtium charitatis. Hec eſt que ſi multates tollit/bella compeſcit/ſupbos calcat/humiles amat/diſcoꝛdes ſedat/inimicos con coꝛdat/cūct⁹ ē placita/neſcit extolli/neſcit inflari.hāc q̄ accipit teneat q̄ gdidit repetat. hec ille

Rusticus. Gaudeo te mihi cōcoꝛdem:et pacis amatoꝛē. Uñ huic congrue p̄iungitur verbū Boet̄ij.ij.de conſo.in fi.qui ait. O felix hominū genus. ſi vꝛos ani mos amoꝛ/quo celū regit⁹ regat. Et in ſup quidā poeta. Ex modico multū reddit cōcoꝛdia fer rū. Unde amoꝛe concoꝛdie iugiter ſeruando dixit p̄udentiſſim⁹ Catho. Etiā quē ſupare po tes interdū vince ferendo. Maxima eteni moꝛū eſt ſemp patientia virtus. **Nobilis.** Fateoꝛ attamē p̄out bonoꝛū vnionis p̄munitas eximie videt cōmendabilis Sic maloꝛū cōcoꝛdia cōcernit vituperabilis:vt deducit Greg. in ſuo paſtoꝛali.c.xlvij. Dum inquit. Nam ſicut multū nocet.ſi vnitas deſit bonis. Jta valde eſt noxium/ſi non deſit ma lis. Si ergo peruerſoꝛū nequicia in pace iūgitur.p̄ofecto coꝛū malis actibus robur augetur. Quia quot ſibi in malicia congruūt/tot ſe robuſtius bonoꝛum afflictionib⁹ illudāt. Hec ille.

Rusticus. Et licet naturaliter ſm p̄m. Quilibet vindictā appetat:p̄out de hoc ſin ceriꝰ ſcripſi in tractatulo p̄tra Aithardū de conſolatiōe ſupꝛeſſoꝛū. Ni hilomin⁹ tamē in modo vincēdi inter p̄hos ꝛ theologos.differētia talis repitur. Quia anti qui philoſophi aſſerūt:q̄ pulchrioꝛ modus vindicte eſt ignoſcere. vnde Seneca ad Lucil lum. Scito eñ honeſtū:et magnū eſſe genus vindicte ignoſcere noxiis/dum potuerim⁹ vin dicare. Jſtū modū tenuit Dauid.j. Reg⁹.xxiij. Dū p̄ſcidit veſtes Saul regis. Sed docto res noui teſtamēti:vt Paulus ꝛ alij dicunt. Ex pulchrioꝛ modus habēdi vindictā de inimi co eſt/bonū p̄o malo reddere.ad Ro.xij. Si inimic⁹ tu⁹ eſurit:ciba eū. Si ſitit:potuꝛ da illi.

Nobilis. Adh Ualeri⁹ maxim⁹ dicit. Ex hūanitat⁹ dulcedo/etiā effrenata barbaroꝛ ingenia.ꝛ crudeles hoſtiū oc'os emolliunt. Nō exēplo tali p̄bauit ferē. q̄ Fi licar⁹ Atthenēſiū duꝛ hꝛet filiā mire pulchritudinis.q̄ quidē iuuenis accēſus amoꝛe/capta ret tp̄us ꝛ locū:vt ip̄am tñ inſpiceret. Et viſu delectatiōis affectū ſatiaret. Cōtingebat q̄ ipſe

eidē virgini cū principissa matre sua trāscunte per vias obuiaret: cū magne familie comitiua. Discretiōe p̄ admiratiōis magnitudine ꝓpatus irruit in filiā. z ipam cordialiter osculabatur Familia igit̄ p̄ ß nimiū incitata/p ipm ducit ad ꝓncipē: vt tanq̄ ꝓcrimīe lese maiestat̄ in ꝑsi nitat̄ pudorē cōmisso/capite puniret. Un̄ mater videns ꝓncipis vultū ḡuiter ira concitatū. Ja q̄t hūana naturaliq̄ māsuetudie redimita O ꝓnceps z si eos q̄ nos amāt inf̄ecerim⁹ q̄d nos eis q̄ nos odio ꝓsequunt faciem⁹ Unde ꝓnceps ꝓncipisse ꝗba sincere ꝑpendēs. anī tranq̄llitatem appḡhendes .iuuenē illesum abire ꝑcepit. z iuueni cui nocere potat curialiter pepercit.

Rusticus. Optime dicis/z pro tanto iuxta Cathonis p̄ceptū qui dixit: prout p̄mittit. Quō superare potes: prout ego possum te derelinq̄ndo: z nō educendo de p̄nti nemoroso/tenebroso/mōtoso siluestriq̄ deserto. tanq̄ de mort̄ ergastulo. Et te de hoc exilio nō facerē resilire/z frui hūanali felicitq̄ domicilio. Te vincā ferendo. i. sustinēdo: vt videar maximā mor̄ semp in patiētia. iuxta Cathonis doctrinā sapiētis adipisci ꝗrutē Et sic ego rusticus nō rustica cruditate. sed mitissima renatus māsuetudine/ꝑpendo te sitis z famis cruciari torpedine. in tā ꝓtelate/tedioseq̄ collatiōis ꝓlatiōe. Hā Greg. in suo pastorali. c. xvij. diligent demōstrare videt/q̄ in famelicis solatiū doctrine cuiuscūq̄ nō inuenitur dū corripit ꝓlatos in rpalib⁹ negligentes/cū inq̄t. Quorū nimirū p̄dicatio plerūq̄ despicit: qr dū delinquentiū facta corripiūt. sed cū eis necessaria p̄ntis vite nō tribuūt: nequaq̄ libent audiuntur. Egent̄ etenī mentē doctrine sermo nō penetrat. Sic hūc apud ei⁹ animū man⁹ misericordie nō cōmendat. Tūc em̄ vbi semē facile germinat. Qñ hec in audiētis pectore pietas p̄dicātis rigat. Sicitaq̄ pastores erga interiora studia subditor̄ suor̄ feruēt/quatin⁹ in eis exteriorīs quo q̄ vite prouidentiā

Nobilis. Hoc sincere ꝑpōderāt moderni religionū z obseruā non relinquāt. Hec ille.

tie regulariū ꝓseruatores/q̄ ꝓtinuo reformatiōis statiōes: nō in locis infelici penuria cōstrict̄: aut crudelis odioseq̄ pauptatis onere iugit̄ afflict̄ Sed feliciter z habundanter oñi bonitate fulcitis: vt A fructu frumenti/z vini multiplicati fideles in pace christi requiescāt. Et vt eorū holocaustū pingue fiat. vbi. in voce exultatiōis resonēt epulantes. in mēsa dñi: quia spūs vt videt experient in eisdē religiosis/z p̄sertim in Carthusiensib⁹ in sicco habitare nō p̄ot. xxxij. q. ij. Moyses. De quo sufficienter dictū est sup̄. c. vj. ꝗsu. penult. Et alīs in q̄dā spēali tractatulo de negocio monachor̄. ad Abbatē de Wulbron intitulato/p me nup plenius reperies cōpilato. Un̄ petiturus ingredior vnacū clientulo. mihi pariē indesināter cōiuncto/diligēti⁹ instabo: quatin⁹ desiccatū spīn fame sitiq̄ deficientē humidi sapore cōdimēti refoueas. Et intellectu mihi quo vadā patent̄ disponas: put in principio collatiōis nr̄e sutientib⁹ labijs esurieti stomacho stomachabar/famelic⁹ intelligebas/z tā tū vni⁹ diei laborē collau

Rusticus. Hec nr̄e collatiōis cōuersatio si saltē est vni⁹ diei laborꝫ opatio. Dies est larga ceteros nimis de cē lineis excedēs in vmbra: aut sol retrorsuꝫ regressus est totidē gradib⁹: put Ezechie regi collatū est diuinit⁹: vt cōpleret tāti laborꝫ op⁹: vt. iiij. Reg. xx. Aut sol stetit in medio celi/z nō festinabit occūbere spacio vni⁹ diei. z nō fuit antea vel postea. tā lōga dies: vt Josue. x. Uel diē p anno recepisti: vt Ezech. iiij. vñ. Accīgere gladio tuo sup femur tuū poēttissime. Intellectū tibi dabo/z instruam te in via hac qua gradierꝫ: firmabo sup te oculos meos. quia tēpus est vt reuertaris in terrā desiderabilē. Et ecce illic iter/quo ostendā tibi salutare dei. Et ne declines ad dexterā neq̄ ad sinistrā. Auerte pedē tuū a malo/ipe autē domin⁹ rectos faciet gressus tuos. Itinera autē tua in pace

Nobilis. Lucerna pedib⁹ meis ꝗbū tuū: z lumen semitis meis. Cōsiderabā ad dexterā z non videbā qui cognosceret me. Tu es spes mea portio mea in terra viuentiū. Bñdictus dñs die quottidie p sperū iter faciet nobis deus salutariū nostrorū. et deducat nos p viā rectā: vt eamus in ciuitatem habitatiōis. Et in pace factus est noster loc⁹. Et dñs sinistra principia: prout ꝓtractuꝫ est. Ad felices produxit extremitatis cuētus. Et altricatiōis nr̄e cōtentiōis insultus/p discordiarū dissensionis scrupulū indignanter iniciat⁹. in pacis sinceritate/feliciter discernit̄ terminat⁹ Unde mutuo de bona collatiōis z confabulatiōis exercitatione collaudantes/dominū glorificantes z benedicentes/qui est pacis auctor z amator iusticie. in cui⁹ defensionis p̄sidio/si confidimus. nullius hostilitatis arma timeam⁹. Cum sit rex pacificus/per infinita secula seculorum secula benedi-

ctus. ¶ Et Amen dixit **Rusticus.**

Capitulum

Processus iudiciarius habitus coꝛã omnipo

tẽti deo inter nobiles ꝛ Thuricẽses ex vna. ꝛ Switẽses cũ cõpliciby ꝓtiby ex altera.

Serenissimo ꝓncipi ꝛ dño dño Friderico Romanoꝝ regi excellentissimo. Felix ecclie Thuriceñ Cantoꝛ suꝰ capellanꝰ decretoꝛũ doctoꝛ valde modicus. Salutẽ in eo q̃ regiby dat salutẽ. Cũ generosus animꝰ maiestatis Regie freqẽter occupet in magnis: interponat interdũ gaudia curꝭ Et delectet in humilimis/ꝛ auriby ꝓcipiat diligent de inimicis. ex quo nullũ bonuꝫ remanet irremuneratũ. Sic nullũ malũ sanctoꝝ patrũ auc̃tate latebit impunitũ. Et letabit iustus dũ viderit vindictã/ꝛ lauabit manꝰ in sanguĩe peccatoꝝ. Et hoc expienter visuꝫ est nouissimis dieby. dũ atroꝝ calliditas/audaꝝ crudelitas/coꝛdaꝝ asperitas/cõtumaꝝ bestialitas/dedaꝝ lupositas/dicaꝝ vulpositas/edaꝝ hostilitas/efficaꝝ malignitas/fallaꝝ securitas feroꝝ imanitas/ypoꝝ curiositas/yllex scurrilitas/mẽdaꝝ volũtas/ moꝛdaꝝ imanitas/minaꝝ improbitas/odaꝝ põpositas/olaꝝ iniq̃tas/ꝓplex obstinacitas/pallaꝝ impietas/ꝓtinaꝝ rigiditas/pspicaꝝ dolositas/pernicaꝝ inanitas/ꝓcaꝝ seueritas/rapaꝝ insatietas/sagaꝝ puersitas/sataꝝ temeritas/sequaꝝ puersitas/tenaꝝ ꝓteruitas/truꝝ impetuositas/ꝛ voraꝝ coꝛrositas. Quarundã gentiũ que vulgo Switenses cũ compliciby nũcupanꝫ Radicaliꝫ quodã naturali fomẽto oꝛigiali quoq; malicie fermẽto latẽter vetustate/coꝛruptiõisq; putredie decocto: maledictiõis etne pastã finaliꝫ euomerẽt. et ꝑtigine male volũtatis rabida patenꝫ insanirẽt: vt ipsi tanq̃ viri sanguinũ ꝛ dolosi dies suos nõ mediarẽt. Hã dũ in psilio impioꝝ: ꝛ in cathedra pestilẽtie sederẽt vt trucidarẽt sanguinẽ innocentẽ/herodiana psecutiõe. Cõuenerũt i vnũ aduersus dñm: ꝛ aduersus xp̃m eiꝰ. Et vt Jude ꝓditoꝛis fallacia cõuincerẽt suos. Et suo pfidie ꝓstantes inimicos: q̃s viriliꝫ agẽtes bellãdo cõprimere nõ poterãt. Et iusti certamĩs prelio trepidãtes/vbi fuit timoꝛ. sed fallaciꝫ falsi conamis interuallo/occidere nõ formidabãt. Et tali ꝓut sequiꝫ neq̃cie modulo vicꝫ: qꝛ nup de anno dñi. Mccccxliij. Et ipa die marie Magdalene p̃dicti Suitẽses cũ cõpliciby vt bellarẽt ꝫ nobiles ꝛ ciues Thuriceñ. in imperiali oppido Thuriceñ. ꝓiunctos. Ũñ ij dẽ rustici signa nobiliũ ꝛ ciuiũ iã dictoꝝ q̃bus vtebanꝫ in pliorũ ꝛ belloꝝ cõtinẽtia/vicꝫ rubeas cruces assumẽdo. mentiẽtes se pollicitos/ꝛ tanq̃ amici se patenꝫ vnirẽt amicꝭ. licꝫ in veritate nõ fuerĩt: ꝓut Judas Schariot ꝓiũxit se xp̃i discipliis. Et dũ patuit oportunitas: qꝛ facies eoꝝ vicꝫ Suiteñ. taliter signatoꝝ abscõdite fuerũt ab eis: vt nõ cognoscerenꝫ. Eosdẽ suos aduersarios vicꝫ nobiles ꝛ Thuriceñ. nũero centũ ꝛ q̃nq̃ginta vnũ. Et ꝑsertim inꝫ illos quẽdam magne strẽnuitatꝭ militẽ ab humero ꝛ sursuꝫ ꝓe aliꝭs ꝑeminentẽ/cui singulariꝫ insidiebanꝫ/hmõi falsitatꝭ tradimẽta nescientẽ. Cũ ceterꝭ latrocinaliter interemerũt ꝛ suo sanguĩe. ꝛ xp̃iano sanguĩe. ocreas ꝛ calciamẽta punxerũt. Et quia cõstat: qꝛ in oĩ bello ꝛ plio/dolus cũ seditiõe sit ꝓmissus: sed nõ falsitas: vt le. ꝛ no. xxij. q. ij. vtilẽ. cũ ibi notatis. Et igiꝫ dñs exercitũ reddebat retributionẽ supbis. iuxta modũ delicti: qꝛ ij dẽ Suitẽses falsiꝫ signati ꝑ amicos suos collusionẽ ignoꝛãtes: vt mentita videreꝫ iniq̃tas sibi. siliter sunt ꝛ mlto plures de salute sua desperãtes necati. ꝛ in laqo isto quẽ absconderũt cõprehẽsus est pes eoꝝ. Illi aũt vicꝫ ciues cũ nobiliby/in pace sepulti sunt. ꝛ viuẽt noĩa eoꝝ ineternũ: qꝛ iusto bello ꝓo iusticia tradiderũt coꝛpa sua: ꝛ sanguinẽ innocentẽ fuderũt/tanq̃ martyres xp̃i ꝛ salui facti sunt in mometo: ꝓut dñi nr̃i iesu xp̃i vicariorũ ꝛ suorũ sacrorũ canonũ declarat auc̃tas. Et ptz. xxij. q. v. oĩm. ꝛ c. rex. et. c. homicidiũ. Et ibidẽ. q. viij. c. oĩni tpe. Hec aũt oĩa pacta sũt die quo sup̃. ꝛ extra muros Thuriceñ. in ꝛ ꝑpe capellã scti Jacobi leprosoꝝ. ꝛ iuxta ripã ibidẽ defluentẽ. ¶ Hũc audiamꝰ q̃d sit factũ. Ecce moꝝ Michael archangelus cũ multitudie celestis exercitꝰ ꝓduxit eos in paradisuꝫ solicitꝰ: dicẽs. Sustinete hic modicũ donec impleaꝫ fratrũ vioꝝ nũerꝰ. Apoc. vj. Qui moꝛã faciẽtes in ℔ amenitatꝭ viridario loco. q̃sq; Suitẽses cum suatiby alios. lxx. viros ꝓbitate ꝓbatos. in castro Griffense firmiꝫ de vite psistentia securatos neq̃ter moꝛtu tradiderũt. q̃ statim suis cõciuiby eos in paradisi viridario spectantiby sunt feliciter adunati. Et hinc durãte plio pdicti Suitẽses. xxvj. domos dei: vicꝫ monasteria/ecclias collegiatas. ꝛ prochiales ꝛ capellas igne cõsumarũt. ꝛ insup sacramentũ altarꝭ: de q̃bus infra in ꝓcessu cause dicet: execrabiliꝫ deshonestarũt. Et ꝓseq̃nter pluriby de ciuiby occisis plibatis in paradisuꝫ destinauerũt. Hinc Michael ꝓpositus paradisi quẽ in hoc honoꝛificabãt angeloꝝ cĩ-

ues Jādictos milit̄ z nobiles/z oppidanos Thuriceñ. pſentari fecit ad portas celoꝝ. inquiens. Pulſate z aperiet vobis: put p ſe xp̄s dixerat Matth. vij. Quos petr⁹ qui claues habuit regni celoꝝ/ex cōmiſſione dñi: vt Act. xvij. Hoꝝ intromiſit. Et ad dicti Michaelis archā geli. lete pſentationē ſuſcepit. et de geſtis reb⁹ z rerū nouitatib⁹: prout p̄miſim⁹ diligenter inquirēdo plene certificat⁹. Hoꝝ p ſuū diſcipulū Clementē ad deuotiſſimā aduenarū depcationez Ad antiquiſſimoꝝ burgenſiuz impialis oppidi Thuriceñ. p̄dicti/vicz ſcioꝝ Felicis z Regule: ac Exuperancij manſionē direxit. Qui viſis compatriotis cōciuib⁹ z domeſticis ſuis/gauiſi ſunt gaudio magno. de tāto ſibi tancꝫ coniunctarū perſonarū collegio/tam concorditer in vnū congregato. Et ſiliter poſt hilarē ſalutatiōis exhibitionē/p dictū milit̄ noīe ſingulozū p ceperūt geſtoꝝ: put premittit hyſtoriā. z hmōi bellū pro parte Suitenſiū patent iniquiſſimū In die feſto/vicz ſancte marie Magdalene. z locis p̄notatis nequit perpetratū. Et ipſi martyres mox cōtriſtati. Et audito hmōi ſermone nimis ſunt mirati/de dictoꝝ Suitenſiū z cōplicū ſuoꝝ ſeueritat̄ crudelitate. et honor̄ proprij p̄ſecutiōe/in tāte falſitatis crimis cōmiſſione. dicētes cū ſonora vocis amaritudine. Eōcorditer cordi nobis erit. ſicut matri q̄ vnicū plāgebat filiū: q̄ efferebat defunct⁹ Luc. vij. Sed hoc nō eſt opus vni⁹ diei. ſed cū interſticijs tēpoꝝ laudabiliter procedētes: qz ſunt euētus futuri/non tm̄ nos z noſtrates. ſed totius militie celeſtis exercitus gloriā cōcernētes: prout in proceſſu cauſe prouenirūt cōparentes. Jn h̄ itaq̄ quicq̄d agendū emineat de conſilio z auxilio: z naturalis fauoris inclinatiōe dñi noſtri imperatoris/videlicz Karoli magni. qui olim ad laudē z gloriaz oīpotentis dei z glorioſi martyrū nr̄i/in dicto ſuo caſtro Thuriceñ. fideliter z p̄ſtanter p̄ſumati. dictū caſtrū z maxime p̄pter noſtrā ibidē corporalē pſentiā/dilexit. Et rationabilit̄ diligit. Et igit̄ ipm caſtrū eximit Canonicorū z clericoꝝ collegio. xxiij. nūero dignificauit/inſigniuit z decorauit. Et magnanimiter fructib⁹ illic competentib⁹ dotauit. Et inſup impiali ſuo pallatio mirificauit. et ſe laudabiliter illi⁹ loci patriciū p̄ſtituit. Coram quo cūcta p ordinē geſta p̄palemus/rimem⁹. z gloriant in effectus ſecūdos producem⁹. Hinc pariter oēs z ſinguli tā aduene q̄z incole cōuenerūt in vnū Et ad eiuſdē impatoris aulā proceſſionalit̄ acceſſerūt. Quib⁹ pulſantib⁹ z p boſtiarios diligēter interrogatis Cuiates eſſent reuelantib⁹. Et ſic largiter intrantib⁹. ipis Karolus magn⁹ taliter ſuis comburgenſib⁹ letiſſimos ſui vult⁹ oſtendebat apparat⁹. Et dyademate q̄ in capite geſſerat depoſito veneratiōe qua decuit recepit eosdē. et ouātes demōſtrabat occurſus. Et dū moꝝ ſingulozū accubitus ſinguli reciperēt. Sctūs Felix martyr p̄dictus ad hoc mature refertus fidelē ſingulozū que p̄narrata ſunt: fecit relatiōis executionē: put ſufficient iteratiſq̄z vicibus de dictis bello z p̄lio fuerat informat⁹. Et ſubinferēs O rex Karole/z impator xp̄ianiſſime. nouiſti q⁹ hoc caſtrū tuū olim dicebat Duregū. q. duoꝝ regū/vel duoꝝ regnoꝝ: vicz Arrogonie z Alamanie p fluuiū imbi/puta lindimacū z p mediū eius diſcrete fluentē diſcretoꝝ: et nūc Thurgū nuncupat. q̄ſi turris regū Rome/regū regale pallaciū. et impialis legū ab antiquo maieſtat̄ cōſeruatoꝝ. Et igit̄ pre ceteris reſtat tuis caſtris legaliſſime ſuccurrendū. His igit̄ auditis p Karolū anio nimiū cōſternato/dixit ſuſpirādo. Et quō potero ſuſtinere: necnō z interfectionē populi mei: put dixit Heſter. c. vij. Et talis impialis caſtri deſolationē veniat mors ſup illos vicz Suitenſes. Et deſcendāt in infernū viuētes: z qz collatiōis ſeries ipſius ſancti Felicis martyr̄ / de beatiſſimi Jacobi celebr̄ ap̄li ſanctuario multiplicit̄ tractabat offenſo. quē Karolus in diebꝫ ſuis plus ceter̄ p̄elegerat ap̄lis/in mūdo. z affectu diligebat amoris ſingularitiſſimo: put patz: qz in ipius honor̄ exaltationē ſex gl'ioſos in Gallia p̄ſtruxit eccleſias/ornatu digniſſimo. Et inq̄t anio viuaci hui⁹ ap̄li diligēter fruamur p̄miſſoꝝ occaſione ſuoꝝ miniſterio p̄ſiliozū. Et mox p aulicū ſuū btō Jacobo ad oīpotētis tribunal p̄ſidenti demōſtrauit: vt ſua diſpoſitiōe diligēter ordinaret. vt in craſtinū ad eterni iudicis p̄lationē lamētabilit̄ querelatur⁹ ſup iniurijs ſibi vicz Jacobo. Alijs quoq̄z xp̄i triūphatoꝝ illatis cōparere poſſit. quo dignant̄ obtento/z interim z illico p aduētu iocūdo iamdict̄ martyrib⁹ z cōpatriotis ſuis vicz Nobilib⁹ cū Thuricenſib⁹ parari fecit cenam magnā/apparatu regali. ad quā Moyſes fecit apportari menſas de lignis Sethim. Exod. xxv. Et afferi ſal. Leu. ij. Et oleū de arboribꝫ puriſſimū: vt arderet lucerna. Exod. xxvij. Et Jſaac portauit ligna z pat̄ ei⁹ Abrahā ignē et gladiū. Gen. xxij. Ad quā cenā Melchiſedech rex Salem p̄ferebat panem z vinū. Gen. xiiij. Et Jacob attulit duos hedos optimos. Gen. xxvij. et Eſau frater ſu⁹ coctos de venatiōe ſua cibos intulit ibidē. Abigail aūt vxor Nabal viri peſſimi tulit ducētos panes

z

ꝛ duos vteros vini.ꝛ ꝙnꝙ arietes coctos.ꝛ ꝙnꝙ sata polẽte.ꝛ centũ ligaturas vue passe.ꝛ du
cẽtas massas caritaꝝ.j. Reg.xxv. Et Jacob pꝛiarcha misit p filios suos de optimis tre fructi
bus:ꝛ modicũ resine.ꝛ mellis ꝛ scoꝛacis ꝛ states ꝛ therebinti ꝛ amigdalaruꝫ. Beñ.xxiij. Hinc
Symõ petr⁹ ꝛ Thomas nathanael ꝛ filij Zebedei.ꝛ alij ex discipulis dñi duo portabãt rethe
plenũ magnis piscib⁹. Joh.xxj. Et mlier q̃dã Martha nolẽ;ꝑpter turpis ꝓtumelie p̃uitatẽ in
die festo sꝛoꝛ suę puta magdalene cõmissaꝫ;put p̃mittit:acri⁹ ꝛ diligẽti⁹ vindicandã.ad cõ=
placẽdũ tã hospiti serenissimo scꝫ Karolo ꝛ suis cõmẽsalib⁹/vicꝫ aducnis nobilib⁹ ꝛ Thuricẽ
sib⁹:ac coꝛ patronis vacabat circa freq̃ns mĩsteriũ. Luẽ.x. Et discũbebãt ꝛ bibebãt oẽs q̃ inui
tati fuerãt. Aureis poclis ꝛ alijs alijsꝙ vasis cibi inferebant Unũ q̃ꝫ vt magn⁹ ficẽtia regia di
gnũ erat habũdãs. Et p̃cipuũ ponebat:nec erat q̃ cogeret nolẽtes ad bibẽdũ. Hest.c.j. Et da
uid rex tollebat cytharã ꝛ pcutiebat manu sua ꝛ refocillabat oẽs.j. Reg.xvj. Cũꝙ in orbẽ trã
siss̃ent dies cõuiuij. Job.c.j. In hymnis ꝛ ꝓfessiõib⁹ bñdicebãt dñm.ij. Bach.x. Quia glia et
diuitie ĩ domo ei⁹: ꝛ iusticia ei⁹ manet in secl'm seculi. Et extũc dixit impaꝛ inuitaꝫ. Unusq̃s
ꝙ redibit ad familiã suã. Leuit.xxv. Et cras erit vobiscũ salus cũ incaluerit sol.j. Regꝫ.xj. Et
dabitꝫ gl'iam deo isr'l.j. Reg.xvj. Et hỹs recedẽtib⁹ impaꝛ;put ex iniũcto sibi cõpetebat offi
cio/volũtarios inq̃t laboꝛes appetim⁹/vt quietẽ alijs ꝑparem⁹: vt nob⁹ pridie retulit diu⁹ im=
paꝛ Justinian⁹.in auẽ.ne.diui.iussꝫ.coll'.viij. Et ego dormio ꝛ coꝛ meũ vigilat. Cant'.v. Et
taliter noctẽ istã duxit insomnẽ:vt subiecti sibi fideles/vicꝫ Thuriceñ.adhuc supstes cũ nobili
bus suis ad q̃tẽ pueniret:vt referebat idẽ Justinian⁹.in auẽ.vt iudi.sine q̃ꝫ suffra.in p̃n. coll'.
ij. Et valde mane oꝛto iã sole impaꝛ karolus cõuocauit p̃dictos gl'iosos xp̃i martyres cũ in
colis ꝛ accolis q̃s hmõi tãgere potuit negociũ quõlibꝫ nũc vel tp̃ib⁹ futurꝫ. Et cũ hỹs maturo
celebꝛato diuersaꝝ collationũ ꝓsilio/placuit cũctꝫ vt oẽs iurisperiti. q̃ iuriste vocitant'/tot⁹ vi
delicꝫ regni celoꝝ cõnocarent'/p edictũ publicũ in albo ꝓtoꝝ.vt.ff.de albo scrib.l.j.ꝛ.ij.vt tan=
ꝙꝫ aduocati ꝛ patroni militãdo gl'iose vocꝫ munimĩe laboꝛãtiũ. Spem ꝛ vitã ꝛ postremo de=
fendãt:vt.C.de aduo.l.aduocati. Et expectato termĩo.solus cõparebat de Britãnia mgr̃ Yuo/
vtriusꝙꝫ iurꝫ doctoꝛ exptissim⁹/ꝛ paupeꝝ aduocat⁹. At impaꝛ ꝛ de iurisperitoꝝ cõtubernio
Tu solus ait pegrin⁹ es in hierl'm celesti. Luẽ.xxiij.et mgr̃ Yuo. Birũ celi circuiui sol⁹. Eccẽ.
xxiij. Cũ ꝛ naturalit'/silis sil'em sibi q̃rat/ꝛ silis sil'i ꝓgaudeat:vt.xij.dis. Nerui. Et put oĩe
aĩal diligit sibi sil'e. Eccẽ.xij. Nullũ tñ iurisperitũ in diebꝫ nr̃is. Solers mea sagacitas in oib⁹
celoꝝ mãsionib⁹ inueire pot'at. Et illic stabat Hieronym⁹ pb̃yter dicẽs. Et sic oĩe raꝝ carũ
xciij.dis.legim⁹. Et illico Zozim⁹ papa.lix.dis. Si officia.in fi.sic dicẽs Et raritas p̃ciositatẽ
facit.et dixit karolus. Et sic rõnabilit' asserim⁹ ꝛ arguim⁹ ex p̃missis.q̃ si iuriste de terrꝫ migrã
do cõparebũt ĩ celo pegrini sunt rarissimi/cũ Suitẽsi ꝑlo. Et ideo merito honorꝫ decoꝛe de=
coꝛabunt' carissimo ꝛ p̃ciosissimo. Sꝫ hỹs dimissis inq̃t impaꝛ/dicã cũ paulo. Si de⁹ pꝛo
nob⁹ q̃s ꝺ nos.ad Rom̃.viij. Uadam⁹ igit' parit' oẽs ad cũcta potẽtꝫ clementiã/q̃ reddit vni=
cuiq̃ iuxta opa sua.ps̃.lxj.apõ quẽ nõ est ꝑsonaꝝ acceptio nec iniq̃tas. Act'.x.ꝛ ip̃ius iusticia
plena est tra. Et hỹs;ꝙbis ad pallaciũ regꝫ magni cũ mgr̃o yuone demeritꝫ causę penit⁹ infoꝛ
mato/tmultuat'ẽ cũ solẽnitate q̃ decuit accelerãdo.ꝛ pulsantes.ꝛ audientiã bñ̃liter impetrã
tes. Et qꝛ dñs oĩpotẽs cũ apl'oꝝ senat⁹ cõtione/ꝑpter scis̃mat⁹ ꝓtũc totũ mundũ fastidiẽtꝫ cau
sas/dudũ int' duos pseudo põtifices:vicꝫ Eugeniũ ꝛ felicẽ de Sabaudia:ac cõciliũ Basilieñ.
p̃sidẽtes de papatu ꝓtendẽtes exoꝛtas. Et de scti spũs dudũ ad dictũ Basilieñ.cõciliũ solẽnit'
missi mime ꝓficiẽtis:vt vltꝛioꝛib⁹ ꝓcer̃et laboꝛib⁹ ꝛ expẽsis reuocatiõe notabilit' occupatõis
intricatiõe fuerat ꝙuolut⁹.cui⁹ expeditiõis ꝓcular'ꝫ extricationẽ pmodicũ p̃stulãtes. Et de
mũ expeditionẽ largã quã petuerãt p sollicitudinẽ iacobi maiorꝫ liberalit' obtinuerũt. Hinc
impaꝛe cũ oĩb⁹ sibi ꝓiũctis p Gabꝛielẽ aulicũ sessionib⁹ singulis assignatis reuerẽter locato
Magr̃ yuo stans ĩ medio pallacij depositio doctoꝛat⁹ pꝛreto:magne tñ exhibitiõis deuotio=
nis apparatu subiectissimo. O rex inq̃t ineternũ viue.et Amẽ.dñe dixit Hieremias ꝑpha.c.ij.
Hinc silẽtio patẽter indicto.exoꝛsus est ꝓmendo tubalit' altisona voce loquẽdo dicẽs. O alti
tudo diuitiaꝝ.ad Ro.xj. O altissime creatoꝛ oĩm ꝛ rex potẽs ꝛ metu ẽde nimis:sedẽs sup thro
nũ dominãs de⁹. Eccl.j. Cui⁹ honoꝛ iudiciũ diligit. Ecce gẽtes quã scicbas ab antiq̃s aposta
tricẽ:que ĩ diebꝫ ꝓtime ꝓteritꝫ tã falso certamis ausu hũani:imo xp̃iani sanguis vndas funde
bat.ꝛ p hoc latrocinij crimẽ cõmittebat. Et uterũ dũ sub talis falsi signi delatiõe ignẽ ponebat
incẽdiarioꝝ reatũ pficiebat Et itex dũ sub tali falso signo rẽ nõ suã ꝓtrectabat/raptoꝝ scelere

laborabat. Et iterū dū signū nō suū sibi assignabat se crimīe falsi denigrabat. Et h̄ in die festo qō iudeoꝝ cet⁹ in necē xpi vnici filij tui fallax abhorruit. Et ꝓter rē gestā; put plene p̄missuꝫ est ordinatim ꝓnūciabat. Et hinc. dñe ꝑtutū inq̄t q̄ es rex glie. ⁊ rex magn⁹ sup oēs deos: ꝓ= ut hodie ꝓcepim⁹. Hūjs hec gēs crudelis mala malis accumulādo minīe ꝓtēta ī diebꝫ p̄nūbꝫ Oratoria plura publica ⁊ p̄uata. imaginibꝫ crucifixi filij tui dñi nr̄i iesu xpi. ī mēoriā passiōis sue diligent' ornata/igne cōcremauit. Hinc qō pudet loq̄: ⁊ spūs meus ꝓpalare ꝑtimescit. exe= crabili⁹ crimē impudent' cōmisit. Hā corp⁹ eiusdē dñi nr̄i filij tui qō nob in remediuꝫ salutis cr̄ne ī vltia cena sua p laudabilē cetū ap'loꝝ vsq̄ in ꝓsūmationē secl'oꝝ mēoriē reliq̄t: vt Mat. xxvj. cū ꝓcor. In hostiāꝝ eucharistie plūmaꝝ spēbꝫ. hic pp'is suis māibꝫ pollutissimis ꝓtrectās nō comedēs cōmestiōe rōnabili. sꝫ irreuerent' more bestiali deuorauit. Et insup ꝑtim deporta uit: aut al's alienauit. ⁊ laudabilia cōseruatoria disrupit. ⁊ argentū ⁊ aurū ad hui⁹ ministerij honorabiliē deputatū/⁊ oēm eccl'iaꝝ ornatū cū cāpanis ⁊ cymbalis bñsonātibꝫ distraxit. Et insup ī oīm eccl'iaꝝ angul'/act⁹ īmūdissimos ꝑpetrare nō erubuit. Quibꝫ ⁊ pluribꝫ alijs breui tatꝫ benignitate ꝓnūc nō recitādis p magistrū yuonē/patēter ꝓpositis. Surrexit magn⁹ sctūs paul⁹. Cōstat o rex inq̄t oipotēs. q̄ hec gens p̄ ceterꝫ lōge ꝓut p̄nūbꝫ iniq̄s ꝓuoluit' inq̄tatibꝫ ꝓut dudū ad Ro. c. j. ꝓfunda meditatiōe fuit locut⁹. Hā ipsa ⁊ suates nō ꝓbauerūt deū hz̄e in noticia. tradidit illos de⁹ in reprobū sensuꝫ: vt faciāt ea q̄ nō cōueniūt. repletos oī iniq̄tate. ma licia. fornicatiōe. auaricia. neq̄cia. plenos inuidia. hōicidijs. ꝓtētione. dolo. malignitate. susur rones. detractores. deo odibiles. ꝓtumelioſos. sup̄bos. elatos. inuētores maloꝝ. insipiētes. in cōpositos sine affectōne. absq̄ federe sine miseōia ⁊c̄. Hic sctūs Bernhard⁹ abbas alta voce clamabat dicēs intrepid⁹. Dudū ꝑ Romanos ad eugenū papā fere silia sub tali forma sermo nes sep̄si rotūdos. Hūjs dictꝫ ꝓpie plus ſwitēsibꝫ p̄dictis q̄ romanis applicādos: put aliq̄lit' repies p Jo. mo. in. c. fūdamēta. de elec. li. vj. notabilit' recitatos. dū dixi post mlta. Hūj in deuz impij in sctā temerarij/inuicē seditiosi/in vicinos emuli/in extraneos inhūani/sup̄ioribꝫ infi deles/inferioribꝫ importabiles/ad petēduꝫ inuerecūdi: ad negādū frōtosi. hij importuni vt ac cipiāt inq̄ti: donec accipiāt ingrati vbi acceperūt. Docuerunt linguā suā loq̄ grādia/cū opanē exigua largissimi ꝓmissores ꝑcissimi exhibitores/blādissimi adulatores/mordacissimi detra ctores/simplicissimi dissimulatores/⁊ malignissimi ꝓditores. hec ibi. Sꝫ q̄ luce clari⁹ appa ret. Ex dū ego Bernhard⁹ forē in mūdo cōstitut⁹/q̄ freq̄ns ỹginis btissime sp amator existe rē feruētissim⁹. Ūñ subiungā. Doctor gētiū ⁊ ego ꝓnūc sermōe generali locuti sum⁹/p quē in spē nulli derogat'. sed hmōi generalitate nō obstāte ad spēm vadam⁹ p quā act⁹ singl'oꝝ demō strat: vt ī regl'a iurꝫ. generi p spēm. li. vj. notabilit' designat'. Et igit' ecce o rex oipotēs inq̄t. Et ꝓtinuo lachrimaꝝ riuulos largit' fundēs: quē celi capē nō poterāt. hui⁹ ỹginis viscera p gl'io sa filioꝝ hoīm redēptiōe portabāt/⁊ fuit fili⁹ tu⁹ dilect⁹. in q̄ cōplacuisti. Math. iij. Et mbilo min⁹ hec gētes hāc vilipendēdo: ⁊ in ipius ꝓtēptū duo monasteria monialiū: ⁊ vnū monacho rū ordis mei Cistercien. in ipius ỹginis honore ꝓstructa. ⁊ dedicata ignis voragine. ⁊ al's se= uissima deuastatiōe cū suis ptinēcijs p̄dijs ⁊ allodijs ⁊ possessiōibꝫ laniart. Hic ꝓceps ap'lo= rū petr⁹. Scio inq̄t put dixi in Canonica mea. j. c. ij. q. subiecti esse debem⁹ oī hūane creature ꝓpter deū: siue regi q̄si p̄cellēti/siue ducibꝫ tanq̄ ab eo missis ad vindictā malefactoꝝ: laudē ꝓ bonoꝝ: qz sic est volūtas dei vt bñ faciētes obmutescere faciāt imprudētū hoīm ignorātiā. Et sic lamētabili qōne ꝓpono: q̄ dicte gētes vnā eccl'iaꝝ collegiatā ⁊ duas prochiales noīe meo ⁊ alioꝝ coapl'oꝝ meoꝝ ꝓsecratas dirissimis ignīū flāmis ꝓsumart. Hinc Stephan⁹ pthomar tyr ad dñm clamitabat. Scit tot⁹ mūd⁹. q̄ fili⁹ tu⁹ dñs nr̄ iesus xp̄s dixit de suis ꝓsecutoribꝫ Pat dimitte illis qz nesciūt q̄d faciūt. vt Luc. xxiij. Et ego secut⁹ eundē. silia loq̄bar de tortori bus meis. vt Act. c. vij. Sꝫ qz nūc scio. q̄ illi moderni ꝓsecutores sciuerūt q̄d fecerūt. dū tem pla dñi ꝓsumarūt. Et igit' p̄ces mee p ipsis nō intercedūt. Et ideo q̄rela ꝓpono flebili: q̄ dicte gentes mihi capellā extra muros Thuriceñ. cū assisterio siue inclusorio suo igne radicit⁹ dissi parūt. Hinc leuita Laurēt⁹ clamore ꝓtulit anxiat⁹. lucꝫ inq̄t ī patiētia magna dixerim Decio cesari in craticl'a posit⁹/miser assasti vnā ptē: regira aliā ⁊ māduca. Et me semel in vna pte assa tū dimisert. Sꝫ hec gēs ferocissima: mihi ⁊ noīe meo prochialē eccl'iam igne cremauit: ⁊ me inibi ī imagine mea denuo rustire et ī totū incinerare nō formidauit. Hinc Martin⁹ eps eiu lādo demōstrauit dicēs/q̄ licꝫ ad dñm sepe clamauerī. fiat volūtas tua nō recuso laborez: nec corpis molestiā. mbilomin⁹ dicte gētes afflicto afflictiōez ꝑ iurꝫ dispositionē infligebāt. Et to

tū monasteriū meū in mōte Thuriceñ. noīe meo dedicatū ordinis canonicoꝝ regulariū/radi
cit⁹ flāmaꝝ vredine: ꝛ siliter vnā eccl'iaꝫ prochialē ꝓculcarūt. Porro ꝓsurgēs i aliū mgr̄ yuo:
qz vidit mariā Magdalenā/ꝛ cū ea cateruatim turbas sctōꝝ siliter ꝑ dictas gētes offensorū/
tā in suis eccl'iis q̄ in suaꝝ eccl'iaꝝ mīstris/ꝛ in corūdē reb⁹ ꝛ ptinētijs ad ista ꝝ switēsiū accu=
sationē festinant ꝓperātiū. Audēt inqt breuitate moderni: vt no. glo. ff. ꝙ me. cau. l. j. Et nō dif
ferat vidicte cōpetentꝫ iusticia sufficiūt ꝛ cessabūt lōgi verboꝝ cōtractus. pīsertim vbi factum
repētine req̄rit acceleratiōis op⁹: vt le. ꝛ no. lxxxvj. di. nō satꝫ. Et mox intulit Job patētissim⁹
Qm̄ ea q̄ gesta sūt: alⁱs nouit ille q̄ mūdi fines intuet/ꝛ oīa q̄ sub celo sunt respicit Job. c. xviij.
Et Daniel illico īmo nouit oīa anteq̄ fiāt. Dañ. xiij. Et itez mgr̄ yuo altissona voce. Dñe rex
oꝑs in cui⁹ ditiōe cūcta sint posita: vt dixit Hest. c. iij. Nouisti ꝙ hec gēs ꝓteruissima postpo
sitis maleficijs ineffabilib⁹. diuersis pronūc breuitatꝫ amore nō referēdis: vt paucis multa cō
cludā: vigili sep dom⁹ dei venerabiles in noīe tuo ꝛ noīe matꝛ filij tui dñi nr̄i iesu xp̄i/ꝛ sctō=
rū apl'oꝝ/martyrū/cōfessorū/ꝛ ꝑginū solēnit' dedicatas/cōbustione rabidissima violent' inci
nerauit. et incineratas ꝓphanauit. Et insup mīstros tuos ad altaria tua dñe ꝑtutū deputatos
ꝛ dignificatos miserabilit' in oībus reb⁹ suis/in annos inestimabiliter futuros depredauit: et
depauperauit. Sz qm̄ oīm ꝛ singuloꝝ dicte gētis interuenire videt assensus: ꝛ ħ ex eo qz capi
tanei ꝛ pīsertim pīsidētes ꝛ regētes ꝛ pmores ipsoꝝ/hoc nephas multiplicatū/talit' ꝛ ꝑ quales
ppetratū ptinuo sciētes ꝛ expienter intelligētes/tū nunc̄ execrabiles ꝛ sacrilegos in rē sacrā ꝛ
sacratā corrigere corripe: necnō emēdare curast aut⁹. sz hmōi ꝑ eosdē pfectos tanc̄ psentiētes
impuniti ptumacit' pseuerātes pmanserūt insult⁹/put Paulus vas electiōis sup notant' tetī
git in fine sue platiōis. Et etiā papa venerabilis Alexander. iij. de offi. dele. c. j. Quare solēni
ter pcludēdo instant' peto noīe q̄ sup: vt hmōi sceleratissimos gētis excessus/ꝑ oīpotentis iusti
cie rigorē iuxta suoꝝ canonū sacroꝝ ꝛ impialiū legū clarā dispositionē nunc̄ pmaneat inul=
tus. Hijs ꝑ oīpotentꝫ maiestatē auribꝫ inclinatꝫ ozi digito mature suppositō cordis eructatiōe
ꝑ ꝙbo bono sincere ppēsis. iudiciū meū inqt: de vultu meo ꝓdeat: ꝛ oculi mei videāt eq̄tatē/ꝛ
qz nūc artioribꝫ toti mūdo sperā ꝛ tot⁹ eccl'ie machinā tāgentibꝫ cogoꝝ ꝓpedit⁹. alⁱs descende
rē/intulit ꝛ viderē vtrū clamorē q̄ venit ad me ope cōpleuerint an nō. Hēñ. xviij. Olim ꝙ lo=
cut⁹ suꝫ ꝑ ꝓphetā. Si vere vtiq̄ iusticiā loq̄ Recte iudicate filij hoīm. Ps. lvij. Et hui⁹ occasi
one de mīstoꝝ patent' sctōꝝ cōfident' noui testamēti patrū ꝓsilio nobiscū in circuitu cōmoran
tiū ꝓcedere volētes. Et igit' int' illos dixit ꝓsultissime diligent' interrogat⁹. Grego. magn⁹. du
dū me scripsisse memini ad Mauriciū impatorē: vt habet. xj. q. iij. illa. Prepositoꝝ solicitudo
vtilis est illa/est cautela laudabilis. in q̄ totū rō agit. ꝛ furor nihil sibi vēdicat restringēda sub
rōne est ptās. Nec q̄d agendū ꝓuisq̄ cōcitata mēs redeat ad tranq̄llitatē. Hinc Innocēti⁹ ꝑpa
iij. ad dñm. Patere legē quā ipse tulerꝫ: put notant' quondā dixi post catholice sapiētis aucta
tē. in. c. cū oēs. de consti. Hinc interpellat⁹ Greg. ix. vir magna ꝓuidētia refert⁹. Hā iure cauet
inqt. Aliā audire partē Et igit' cōtra inauditā psonā intulit nihil posse rōnabiliter diffinire: ꝑ
ut posui de cā possess. ꝛ ꝓpri. c. j. Hinc Alexāder papa. iij. inqt notant' interrogat⁹/vbi ex iuris
necessitate aliquoꝝ pūtia desiderat. Quod in ipsoꝝ absentia agit facilit' irritat'. prout decreui
de offi. del'. cū matrimoniū. cum ꝓcor. in glo. Hinc Bonifaci⁹. viij. papa. multū venerandus
inqt req̄sit⁹. Qꝛ oēs tāgit ab oīb⁹ dz approbari: put dixi in reglis meis. li. vj. Hinc Clemēs pa
pa. v. signant' inuestigat⁹: put inqt dudū notaui in clem. j. de iudi. Et ibidē colligit' ꝑ doc. mo
dernos desup scribētes. Ex nūc illico ꝺ dictos suitēses. ꝛ cōplices vndicūq̄ ꝛ vbicūq̄ sub ce=
loꝝ tuoꝝ regno degētes: ac sub diuīe maiestatꝫ iurisdcōne morā trahētes. ꝛ ꝺ q̄scūq̄ ꝛ pīserti il=
los q̄s ꝓnūc aut i futuꝝ pūtꝫ tāgere potit. qōnis act⁹ Et q̄rū i celo ꝛ i tra. ꝛ i inferioribꝫ tre cō
cernit' inuolat⁹: ꝑ ed. ctū publicū citatiōis publice dirigat' ꝓcessus: qz versilr ad dicte crudeli=
tatꝫ actores vicꝫ suitēsiū. nō tut⁹ patebit accessus. Hic Luci⁹ pp. iij. cōfident' accersit⁹. o rex in
q̄ oꝑs. Lasus ē magn⁹ ingēs ꝛ mōstruos⁹. ꝛ a nr̄is i mūdo pūbꝫ silis veracit' nō est audit⁹. sz
qz filij tui vnigeniti vicꝫ dñi nr̄i iesu xp̄i ꝛ pīssime matꝛ sue ꝑginis intemerate. Et eorūdē co
gnatoꝝ ꝙsanguineoꝝ ꝛ agnatoꝝ: etiā i apl'at⁹ dignitate ꝙstitutoꝝ. vicꝫ iohis ꝛ iacobi maiorꝫ
tāgit statū ꝛ honorē iniurijs ꝛ dānis insup ꝛ ptūelijs ꝛ obprobrijs ꝙflictoꝝ ꝛ enormit' lesoꝝ. ꝛ
ne ꝓpt' amicicie hmōi natural' vl' dilcōis singl'arꝫ aut incliatiōis carnal' obiectiōꝫ susꝑitiōis no
tari poterꝫ nūc aut i futuꝝ susurratiōe aut līgua ꝓcutiarꝫ ꝺ trahētū aut loq̄ntiū inq̄ rumorosa
ꝓclamatōe placeat ꝙ rite regl'arit' via q̄z regia ꝓcedat' vt nēo iurꝫ ꝙmodo ꝑuet. put. i. c. postrēo
ꝺ ap. ꝑ me scribit' ꝛ not'. hīc greg. pp. ix. ꝑdict⁹ dixit idagat⁹. ꝓpt' viaꝝ distātias. q̄ sūt int' celoꝝ

ꝛ inferioꝝ citandoꝝ mãsiones expedit vt sufficiẽtis dilatiõis termio q̃z cõpetẽti. Citenk oẽs ꝛ singl̃i/q̃ꝝ interest:aut interesse poterit. hic in celoꝝ ꝛ ĩ terraꝝ regnis ꝛ infra terrã manẽtes Et pemptoꝛie ꝓut de iure ꝛ ꝓsuetudie facere poterit; vt notaui diligent de dila.c. vlt. Et in glo.ſ. Hinc Celeſtin⁹.iij.ꝑpa. Dñe rex omps. vere integrũ est ꝓsiliũ q̃ tã magnoꝝ ꝛ multoꝝ patrũ sctõꝝ sentẽtijs ꝓfirmat;ꝓut sepſi de offi.dele.c.prudẽtiã.ꝛ h̃ idẽ solẽnit notat. Hijs igit votis ingẽti diligẽtia ꝑ dñm patent audit; ꝛ recept;. Ad ꝑdicti mgr̃i yuonis sollicitudinẽ ꝓduct⁹ ẽ Azabel cursoꝛ velocissim⁹. De q̃.ij. Reg.ij. Ad citãdũ vocãdos:ꝓut ꝑmittit paratissim⁹. Et ad hoc fm stilũ curie celeſt; iurat⁹. et abijt lr̃is ꝛ munimẽt; plene munit⁹. ꝛ dictas gẽtes inuenit ꝑ tim ꝑfatã vrbẽ Thuriceñ. ꝛ aliq̃s castrũ Uarensperg obsidione crudelissima strigẽtes. Et ho stilit sine mora potent impugnãtes/q̃s ꝓpter sue seueritat; imanitatẽ metuẽs accedere neq̃it Sz in loc; circũ uicinis/vt tñ verisiliter ad ipsoꝝ noticiã citatõis effect⁹ puenire potuit/ꝑ patẽtes lr̃as hmõi solẽnit relict; copijs executiõi demãdauit. Hic reliq̃s oẽs ꝛ singl̃os Switẽses ĩ bello ꝑdicto defũctos in inferno inferiori veracit ꝓcepit suffossos. Ad q̃s secur⁹ nõ videbat ingressus:nec ipsis ĩ spe redẽptiõis ꝓgruebat egressus. sed ꝓpetue maledictiõis ꝓmebat in colat⁹. Attñ ad supabũdant; cautele munimẽtũ/qõ nemi nocet. vt C. de testa. ꝟ. habũdare. Et sufficiebat ad domũ habitatiõis. de q̃ Jo.an. sup regl̃a ꝑsumit ignorãtia ĩ mercurijs. Ad portas ereas inferni copias citatiõis affixit intrepid⁹. Et de viuis ꝓut ꝑmittit citat;. solẽnes fecit ꝓut debuit relatiõis apparat⁹. Sz de defunct; hoc suo neq̃ssimo bello ꝓstrat;. dixit:q̃d egerat apud portas infernales firmit repagulatas. Quo q̃dẽ relationis officio in citatiõis termio signant ꝓtijs assignato/in iudicis pñtia fidelit expedito. Surgẽs mgr̃ yuo ꝛ citatoꝝ nõ cõparẽtiũ viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ. Cõtumatia legalit accusata dixit. Dñe rex oipotẽs/q̃ mortui sunt:sicut oues ĩ inferno positi sunt. mors depascet eos:vt dixit ꝓpha ꝟ. xlviij. Et in rẽ iudicatã transierũt. iã quoꝝ nõ es mẽor amplio⁹/ꝛ ipsi de manu tua repulsi sunt:q̃a ĩ inferno nulla redẽptiõis ꝓsolationẽ inuenerũt. Nũc iustitia tua sic̃ mons dei. ꝛ iustitia plena est dextera tua. irruat sup eos formido ꝛ pauoꝛ ĩ magnitudie brachij tui: vt cognoscãt nomẽ sctm̃ tuũ. ꝟ. Puniant vt ipoꝛũ pena sit aljs ĩ metũ sempiternũ:vt dicit impatoꝛ ad.le. iul. repeteñ.l.j.cũ ꝓcoꝛ. Et notabilit notab q̃ dixit Bonifaci⁹. viij. de elec.ꝓ iuda.li.vj. vt puniant q̃ nũc sunt vicz switeñ. in q̃ deliq̃rũt. Scit em̃ q̃ in crimib⁹ notoꝝ public; ꝛ manifest;. sic̃ hic ĩ casu nr̃oꝛ onere nõ indigẽti bus ꝓbatiõis. sufficit efficax executio solẽnis citatiõis. ꝛ accusatio patẽs ꝓteruissimi cõtumacis:ꝓut clare colligit ꝑ Spe. de noto. crimib⁹. ꝟ.j. ꝛ seq̃ntib⁹. ¶ Hijs igit in ꝓtumaciã citatoꝝ venerabilit petit;. Dñs omps iudicialit apparatu regali ꝛ sue maiestat; solio ꝓ tribunali sedẽs Amẽ inq̃t dico vob. q̃ defũcti ꝑ vos citati receperũt mercedẽ suã in sec̃lo patẽter intẽtatã/ꝛ ꝑpetuo duraturã. ꝛ igit cũ maturitate cũcta rimãtes: vt laudabilit ꝓcessus fundamẽta ne ruãt ꝓsultissimo q̃z fulmine⁹ cõsilio. Et igit cõuocauit oẽs seniores ꝓpli sui. ꝛ ꝑsertim ꝑtriarchas ꝛ ꝓphetas. ꝛ pẽes veter; testamẽti ĩ hui⁹ certamis ꝓtinuatiõe singularit nõ offensos:neq̃ de corrupto iudicij dictamie suspectos. neq̃ de ꝓsanguinitat; vl̃ affinitat;:aut agnitiõis inclinatiõe put. s. Luci⁹ ꝑpa notant auizauit mollitos. seu ꝑce ꝑcio vel q̃libet machinatiõe siniſtra: ꝓut tot⁹ mũdus ꝑsumit de illis depũatas. De q̃rũ ꝓsilij moderamie sanior; mature ꝓlibato:in tribunali loco ꝑtacto talit ꝓut sequit procedẽdũ decreuit in publico. Unde in voce tube cornee. Oib⁹ ꝛ singl̃is q̃rũ interesse poterat palã cõuocat;. sentẽtiã diffinitiuã petẽtib⁹ gl̃iosa voce ꝓtulit dicẽs. Mihi vindicta ꝛ ego retribuã. mea est vltio ꝛ ego retribuã eis ĩ tpe:ꝛ nõ labat pes eoꝝ. Juxta est dies pditiõis. Deut. xxj. Et ꝑ memetipm iurauit. Heñ. xxij. vt punient ꝓut ꝑmisſum est. in eo in q̃ delinq̃rũt. Hoc tñ solẽnit ꝓtestato/q̃ nõ aliter procedam⁹ nisi de sctoꝝ patꝝ veter; testamẽti nulli ꝓtijs suspectoꝝ decreto. Quãobrẽ ꝑmũ req̃sit⁹ rex dauid. ꝑmissis singl̃arit singl̃is mature ꝓpẽsis. Ad dñm leua man⁹ inq̃t tuas ĩ supbias eoꝝ in finẽ/quãta malignatus est inimic⁹ in sctõ:ꝛ gl̃iati sunt q̃ oderũt te in medio solẽnitat; tue. posuerũt signa sua signa vicz in eccl̃ijs paneria. Et nõ cognouerũt sic̃ in exitu sup summũ/q̃si in silua lignoꝝ securib⁹ exciderũt. ianuas eius inidipm in securi ꝛ ascia deiecerũt eaz. Et hec ꝓprie in eccl̃ijs Jncẽderũt igni sanctuariũ tuũ in terra polluerũt tabernaculũ nois tui:vt olim dixi. ꝟ. lxxiij. Et hij sunt pctoꝝ suoꝝ excessus. Et vt ferat sentẽtia ꝫ eosdẽ. Dicã ꝛ clamito vehemẽter. Deꝰ me⁹ pone illos vt rotã:ꝛ sicut stipulã ante faciẽ vẽti:sic̃ ignis q̃ cõburit siluã/ꝛ sic̃ flãma cõburẽs montes:ita ꝑsequer; illos in tẽpestate tua. Et ĩ ira tua turbabis eos. Imple facies eoꝝ ignominia Attñ nunq̃s querẽt nomẽ tuũ dñe. Erubescãt ꝛ cõturbent in seculũ seculi:ꝛ cõfundant ꝛ pereant. vt cognoscãt:q̃ nomẽ tibi dñs/tu solus altissim⁹ in oñi terra: ꝓut dixi ꝟ. lxxxij. Hinc

Salomõ filius regis Dauid magna sunt inq̃t iudicia tua dñe: ꝛ in enarrabililia ꝟba tua ꝓpt̃
ꝟ indisciplinate anie errauer̃t: duz em̃ ꝓsuasuz hñt iniq̃ posse dñari natõi sct̃e vincul̃ tenebraꝝ
et lõge nocte ꝓpediti inclusi sub tectis fugitiui ꝓpetue ꝓuidẽtie iacuerũt. Sap. xvij. ꝛ subiũxit
odibil̃ est coꝝ deo ꝛ hoib⁹ supbia: ꝛ execbil̃ois iniq̃tas gentiũ vicz ꝑdictoꝝ suitensiũ: vt Ecci.
x. Hinc Jere. diligẽter indagat⁹ dixit. Dies aũt ille dñi dei exercituũ dies vltiõis vt sumat vi-
dictã de inimicis suis deuozabit eos gladi⁹ ꝛ saturabit̃ ꝛ inebriab̃ sanguĩe eoꝝ victima em̃ dñi
exercituũ in tra aq̃lonis iuxta flumẽ effraten ꝓut notãter dix. c. xlvj. Hinc ꝓpha Isaias accer-
sit⁹ O ꝓnceps pacis inq̃t mltiplicabit̃ impiũ tuũ: ꝛ pacis nõ erit finis. ꝓut dixi q̃ndã. c. ix. et
subiũxit ve gẽti peccatrici ꝑlo gui iniq̃tate semi neꝫ filijs sceleratis derelinq̃rũt dñm plasma
uerũt sctm̃ alienati sunt retroꝝsuz: ꝛ intulit in noie dñi ad eosdẽ vicz suitẽn. terra vr̃a deserta ci-
uitates vr̃e succẽse igni regionẽ vr̃az alieni coꝝ vob⁹ deuozãt ꝛ desolabit̃ sic in vascitate hosti
li: vt dixi in ꝓncipio ꝓphetie mee: ꝛ exiñ. c. iij. ve impio in malũ retributio em̃ manuũ ei⁹ fiat ei.
hec ille. Quid aũt sit ve in sac̃ scriptura exponit Greg. sup Ezech. omel. ix. dicẽs forze pñtez lu-
ctũ ꝛ eternũ. His auditis ait mgr̃ Yuo dñe rex oñipotẽs Cũ iadict⁹ Ysaias ꝓpha te dixerit ꝑn
cipẽ pacis vtz ex p̃ tactis: ꝛ Johs euãgelista dixerit te ꝓncipẽ regũ tre: vt in Apocal. c. j. Cum
aũt ꝓnceps ꝛ ois illustris ꝑ aliã ꝓsonã possit ꝓferre diffinitua snias in scriptis tũ solẽnit̃ reda
ctã: ꝛ dixit Justinian⁹ ipator. C. de sen. ex. pi. reci. l. ij. ꝛ Bonifaci⁹. viij. in. c. vlt̃. de re iudi. li. vj.
Cũ etiã piclin sit in diffinẽdo ꝛ dilatiõis articlo. de q̃ dixit Lucan⁹ Tolle moꝝas semp nocuit
differre paratis cũ captiui Thuriceñ. feroci strigant̃ obsidiõe: ꝛ minaci freq̃nt̃ ꝓculcent̃ impul
sione placeat diuĩe maiestati tue: vt ꝑ aliũ cũ maioꝝib⁹ fortassis sis ꝛ artioꝝib⁹ Bix celi circuẽ-
do ꝛ ꝓfundũ abyssi penetrãdo: ꝛ in fluctib⁹ marꝭ ambulãdo sis occupat⁹. Ecci. xxiij. ꝛ alꝫ ꝓpt̃
suspitiõis causas ꝓut ꝑ Luciũ papã in hmõi negocij ꝓsecutiõe fuisti signant̃ ꝑmunit⁹: ꝛ igit̃
subito scripturis parẽtib⁹ diffinitia ꝑ aliũ ꝓcipiat̃ ꝛ ferat̃ sentẽtia. Porro sermo tal̃ placuit in
ocul̃ dñi: ꝛ illico magnifice ꝑ Jeremiã ꝓphetã sibi assessorẽ ꝑnominatũ ꝛ assistricẽ sapientiã q̃ ex
ore altissimi ꝓdiuit ꝑmogenitã ante oẽm creaturã sincera maturitate ꝛ sui ꝓsilij dispositiõe in
hmõi scriptis soluz ꝑ ocul̃ habẽdo et̃ni regis iusticiã eternã laudabilit̃ ꝓceptã ꝛ dictatã. in li.
suo. c. v. sincerissimo ꝓscriptã ꝛ registratã ꝓtra gentes eosdẽ absentes ꝛ ptuaces: sic vt ipsaꝝ ab
sentiã pñtia repleat̃ diuina: ꝛ eas reputari faciat ꝑ pñtib⁹. de arbi. c. ij. li. vj. ꝛ talẽ ꝓnunciauit
Jeremias iadict⁹ ꝓtra Suiteñ. ꝛ ꝓplices: ecce adducã sup vos gentẽ de lõginquo gentẽ robu
stam. gentẽ antiquã. gentẽ cui⁹ ignoꝝabas linguã. nec intelliges q̃d loquat̃. Pharetra aũt ei⁹
q̃si sepulchrũ patens. i. moꝝs ꝛ sequit̃ vniuersi fortes ꝛ comedet segetes tuas ꝛ panẽ tuũ deuo-
rabit filios tuos ꝛ filias tuas comedet ꝛ gregẽ tuam ꝛ armenta tua comedet vineaz tuam ꝛ fi-
cum tuã: ꝛ ꝓteret vrbes tuas munitas in quib⁹ habebas fiduciã gladio: ꝛ ꝑ ꝟ q̃ dixit ꝓpheta
deuozabit filios ꝛ filias ꝛc̃ ꝓut Dõ dixit comederũt Jacob ꝛc̃. ꝟ impletũ est dum puuli paren
tib⁹ sunt oꝝbati: ꝛ sequit̃ mox in textu. qõ erit notãdũ. Uerũtamẽ in dieb⁹ illꝭ nõ faciã vos in cõ
sumationẽ: ꝛ si dixerint q̃re fec̃ nob⁹ dñs deus noster hec oĩa dicetis ad eos noie meo sic̃ dereli
quistis me ꝛ seruuistis deo alieno in terra vr̃a sic seruietis dijs alienis in terra nõ vr̃a. ꝟ ibi: et
hec vltima sentẽtie ꝓtic̃a intelligit̃ de futuro: ꝛ ex eo q̃ coluerũt hominẽ ꝑ deo. cui nomẽ erat
Johes: ꝛ reding cognoiat⁹ ipse fons ꝛ clausula est oĩm maloꝝ ꝑteritoꝝ: ꝛ ideo seruiẽt dijs. i.
homib⁹ alienis in terra nõ sua. i. puintia ipsis penit⁹ ignota: q̃ q̃dez sentẽtia ꝑ Jeremiã nomĩe
diuine maiestatis: ꝛ in ipsi⁹ aspectu cũ ea q̃ decuit solẽnitate patent̃ in ꝑsentia celestis exercit⁹
Et oĩm q̃ꝝ intererat plecta mox mgr̃ Yuo noie dicti ipatoꝛ Karoli ꝛ singl̃oꝝ astantiũ de iu
sticia tã largiter mĩstrata retulit inmensas gr̃arũactiones ꝛ ꝓuertens se ad ipatorẽ inq̃t Dñe
ne mereris de hmõi ꝓphe sentẽtia nutui nr̃o tã competẽter aꝑplicata. Nam ꝛ sentẽtia Dõ Ps̃.
cviij. vicz deus laudẽ meã ne tacueris ꝛc̃. in vnico ꝓditore Juda: ꝛ Ps̃. j. Btũs vir de Jo-
seph ab arimathia: vt dicit de sepultura dñi mgr̃ in hystoꝛ. ꝛ in Ps̃. xxxv. vicz dixit iniust⁹ ꝛc̃.
Ysicl̃o ibi ceciderũt q̃ opant̃ iniq̃tatẽ expulsi sunt nec potuerũt stare in bello leodiensi vbi ceci-
dit gens ꝑteruissima sunt oĩa ꝓtinẽtissime cõpleta: ꝛ mox intulit ad oñipotentis maiestatem
Dñe rex regũ qz in noie tuo dixit xpianissim⁹ Justinian⁹ ipator q̃ ꝓncipis sentẽtia plenuz
ius ꝓfert: nec alijs amminicul̃. i. declaratiõib⁹ eget: vt. ff. de manumiss. l. apud eũ, q̃ audito mox
insup dixit Bonifacius ꝑdict⁹ de statu regu. piculoso. §. Qm̃. li. vj. Pax est iuris sententia cõ
dere nisi statuer̃ is q̃ possit eã execution̄ debite demãdare: ꝛ illico mgr̃ Yuo ꝑdict⁹: q̃re rex inq̃t
oñipotens hũilit̃ peto noie q̃ sup hmõi ꝓsecutõis officiũ certo cõmittere delegato cũ potesta

te subdelegãdi meliorib⁹ modo ⁊ forma q̃b⁹ dec⁹. Et p̃cipiẽdo demãdare: q̃ merũ ⁊ mixtũ habeat impũ. in hui⁹ executiõis expeditiõe. ⁊ effectualit' cũ brachio secularis inuocatiõe: put le. et no. p Archid. de here. ⁊ officij. li. vj. Porro cõgruent' ait dñs. Gratũ habeo q̃ pet⁹. Heñ. xxv. Qz dixit fili⁹ me⁹ dũ manebat i terris: q̃cũq; petierit⁹ in noie meo dabo vob. Joh. xiiij. Et ut sta petẽtib⁹. sed senecã nõ est denegãdus assensus: ⁊ magnificent' intulit. Et igit' p̃ntis executiõis gl'iosa dispositiõe ꝓgruent' industria: imo legalitas psone notabilit' illustr⁹: ⁊ imperrite videt' exq̃renda. q̃re dñs noiauit Judã machabeũ: qz dilatauit gl'iam ppl'o suo. ⁊ induit se lori cã sic̃ gygas. ⁊ succinxit se arma bellica sua i pl'ijs. ⁊ ptegebat gladio suo castra. fil'is fact⁹ est le oni i op'ib⁹ suis. ⁊ psecut⁹ est iniq̃s. j. Mach. iij. Sz mgr̃ yuo mox intulit. Dñe rex omps. purus est laic⁹ ⁊ nõ legisperit⁹. ⁊ ad pmulgandũ si expediret cẽsurarũ sentẽtias: nõ eẽt ydone⁹. de q̃ Archid. de offi. del'arbitr⁹. li. vj. Et gue est impitos misterioz quozũlib⁹ exequijs associari Ad h̃ scia nõ fulcitos. xix. q. iij. Monasterijs oib⁹. Repelli aũt p̃nt illitterati a delegatiõis officio: vt ple. p spe. de delegato. §. Excipi. ℣. Jtẽ q̃ est illitterat⁹ ⁊ imperit⁹. ⁊ clari⁹ ibidẽ in addi. Hinc dñs vocauit Moysen ducẽ ppl'i isr'l ⁊ legislatorẽ p executiõe ⁊ hui⁹ snie psecutiõe. q̃ cõtinuo celerit'. obsecro inq̃t dñe nõ suz eloquẽs ab heri ⁊ nudiusterci⁹. Ex q̃ locut⁹ es ad seruũ tuũ impeditiõis ⁊ tardior⁹ ligue suz. Exo. iij. Et ait mgr̃ yuo: imo al's est inhabilis ad h̃ psecutiõis officiũ: qz homicida: vt Exo. ij. ⁊ p pseq̃ns irregl'aris: vt de tẽp. oz. c. fi. Hec in platõis fastigio ꝓstitut⁹: vt j. dicet'. Quãobrẽ hũilit' noie q̃ sup̃ peto. q̃tin⁹ ali⁹ nob assignet' executor. q̃cũq; / dũmõ indignitat⁹ culmẽ fuerit sublimat⁹: vt le. ⁊ no. in. c. statutũ. de rescrip. li. vj. Et illo ad magne sollicitudis impetũ viri venerabil' Esa. pphe. c. ix. Verbũ misit dñs i iacob. ⁊ pserti ex eo cũ sit setõ p̃iarchat⁹ p̃sulatu decorat⁹: vt ptz. v. q. v. nõ ois. Et tho. vj. imo p̃iarcha q̃ pater. Act'. vij. Et insup ppha. vt Heñ. xlix. ⁊ non minor epis. i. apl'is. Act'. j. q̃s spũssctũs posuit: vt tales / regere eccl'iam dei: quã acq̃siuit sanguĩe suo. Act'. xx. Et reqescit sup cũ spũs dñi Esa. xj. in q̃ est sermo sapiẽ ⁊ sermo scie. j. ad Thoz. xij. Et p̃sertim cũ idẽ p̃iarcha ex industria naturali i viero matr⁹ bella gesserit. Heñ. xxv. imo adult⁹ cũ dño p nocte vsq; ad aurorã luctat⁹ fuerit: vt Heñ. xxxij. Quo audito frat' ei⁹ Esau de sue legalitat⁹ industria testioniũ phibuit dices. Juste vocatũ est nomẽ ei⁹ iacob qz supplãtauerat me en altera vice. Heñ. xxvij. Et inde supplãtator vocat⁹ pdestinatiõe dñi. q̃ vt ait Dõ / sil'r testificãdo annũciauit ꝑbũ suũ iacob: iusticias ⁊ iudicia sua isr'l. Ps. cxlvij. Et fili⁹ eiusdẽ vicz Sal'o. sap̃. x. iuxta glo. ibidem. ⁊ ꝓterea dñs custodiuit illũ ab inimicz ⁊ a seductoribus tutauit illũ. ⁊ certamẽ forte dedit illi vicz dũ luctat⁹ est cũ ãgelo vt viceret ⁊ sciret / qm̃ oĩm potẽtior est sapĩa. Et igit' cũ h̃ placuerit mgr̃o yuo ni Bigamia quã dñs in ipo tollerauit: necdũ phibita fuit: nõ opposuit. Heñ. xxix. Et hoc occasiõe dñs fortis ⁊ potẽs / eundẽ patriarchã tanq̃ habilẽ in executiõis psecutiõe ptinent' snie p dicte / cũ ea q̃ decuit reuerẽtia cõstituit / ⁊ magnanimit' ordinauit: delegatũ cũ ptãte subdelegãdi q̃ solũ pncipi ꝓuenit: vt ꝺ lex imp'alis. C. de iudi. a iudice. cũ ꝓcor. Cũ gratiosus sit put asseruit exptos debit⁹ obsequijs associare: vt le. ⁊ no. a ꝺrio in dicto. c. monasterijs. in fine ⁊ cuẽtus vt p se vel surrogatũ supplãtet / suppeditet / dissipet / ⁊ impugnet gẽtis pteritã pdicte. Et al's p cedat: put de iure cũ brachio secular⁹ inuocatiõe. Et i forma meliori: put hec ⁊ alia in lr̃is et instrumẽtis desup ꝓfectis: cũ clausulis optunis pleni⁹ ꝓpbendunt' exp̃ssa. Vñ p̃iarcha ĩdict⁹ tanq̃ obedietie fili⁹. ad hui⁹ executiõis officiũ cũ cordis intimi desiderio se disponens paratissim⁹ inq̃t suz ego. Et ideo alta voce pclamãdo dixit. Ubi sunt ⁊ vbi manere ꝓsueuerũt glorioſi martyres ciues Thuricen. vicz Felix ⁊ Regula ⁊ Exuperanti⁹: q̃ mox dixerũt. Dñe assum⁹. Quib⁹ ait ꝓmo p hui⁹ executiõis initio vob solert' iniũgim⁹: q̃tin⁹ accedẽtes / q̃ ꝓterea fuerit accedẽdũ. ⁊ ꝓrates ad cõciues ⁊ domesticos vr̃os incolas oppidi Thuricen. pnũc illustr⁹ Marchionis wilhelmi de Hochberg / capitanei sui misterio strẽnue militantis ꝓcorditer vnitos: ⁊ p dictos Switẽses ⁊ cõplices obsidione ferocissima circũfallatos / impiose dicẽtes Consolami ꝓsolami ppl'e me⁹ dicit dñs deus vester Ecce dñs deus in fortitudie veniet ⁊ brachiũ ei⁹ dñabit'. put dixit ⁊ ꝓsuluit hic Jsaias ppha. c. xl. ⁊ liberabit vos de manib⁹ inimicoz vr̃oz: q̃ quidẽ martyres talit' ad locũ suũ festinãtes ambulauerũt: ⁊ expient' talẽ in effectu patent' executionẽ pegerũt: qz in eodẽ loco nõ timor. nõ pauor. neq; vllus dolor: qz poza trãsierũt neq; vllus clamor fuit in plateis eoz: sed pure hui⁹ obsidionis tpe portz⁹ tot⁹ vrb̃ p diẽ ⁊ noctẽ pstãter aptis: ⁊ incol'audent' extra muros suos ptra hostes castrometatz⁹ erat ibidẽ gaudiũ patẽter immẽsuz: ⁊ oĩm incolaz tã nobiliũ q̃s plebeoz fuit vniformitas anioz p extẽsuz. Cõse-

quen[illegible] predicte fidel' execuciõis virtute dixit patriarcha apl'o vicz Jacobo maiori. vade parare vicz Bolgathan siue caluarie aut tormẽtoꝝ locũ in q̃ dicta gens ad nutũ tuũ rigoriſſime immo ſine miſcõia qua ipſi hactenus caruere puniant' qui mox ſe paratũ obtulit ingens nup in canonica mea. c. j. dixi notãter Eſtote aũt factores ꝟbi: z nõ auditores tm̃ fallẽtes voſmetipſos: z ibidẽ. c. ij. Judiciũ em̃ ſine miſcõia illi qui nõ fecit miſcõiaz: z illico repentim adinſtar prioris loci modũ z formã z diſpoſitionẽ in quo ꝓpetratũ fuit tam execrabile nephas iuxta ripam acherontz: z extra muros Baſilieñ. put prius extra muros Thuriceñ. z intra z extra capellam ſcti Jacobi leproſoꝝ: vt ꝓprie poris corrũderent p̃deſtinatio geſtoꝝ z loca reb⁹ ꝓgruerent p. xxx. noctes ante diez ſupplicioꝝ z vindicte terminũ ꝓtinuas p ſpũs inuiſibiles armoꝝ et armatorũ more clangẽtes: z tãq̃ lemures remuli z mirmidones acbillis mirifice pugnãtes Qꝝ boies z incole loci tãdicti auxiliũ z habitationũ ſuaꝝ cuſtodie munimentũ a ꝓſolatu Baſilieñ. obtinuerũt inſtant' petitũ: z ſic Jacob⁹ diligent' p hm̃oi mõſtruoſos laruaꝝ geſt⁹ aptauit ꝓuient' locũ tormentoꝝ: z ne mireris nam z diſcipli dñi ait mgr̃ ſuo petri viuentz z incarcerati ſpiritũ ſeu angelũ credebat ꝓſtant' pulſando ſupuẽtuꝝ: vt Act'. xij. ſic z lemures vicz mortuoꝝ ſpũs ſepe vidim⁹ inſultãtes z audiuim⁹ nobis firmiter alloquẽtes. Sed nũc redeamus ad ꝓpoſitũ. Porro dixit patriarcha ꝓpter executionis p̃dicte fideliter faciendo ꝓceſſus adhuc nil videt' actũ cum adhuc ſupſit oportunius ad agendũ: vt. vij. q. v. illud. z alta voce clamabat O magne Karole gẽma francorũ z impator terre regũ z impatorũ ſereniſſime qui ait dñe preſto ſum z patriarcha man⁹ inquit tua in ceruicib⁹ inimicoꝝ tuorũ. Beñ. xlix. Hac quidẽ bene dcõne benedixim⁹ filio nr̃o Jude caculo leonis dilectiſſimo. Unde Leonino pectore feſtina ne tardaueris more ineſtimabili quo ſemp diuine maieſtati rebelles ꝓſueniſti ꝓſtanter ꝓſequi: et reducere torꝛos flexibiles: z p̃ſertim coſdẽ ſuitẽſes: quos quondã de Saxonica ꝓuintia repuliſti: z in vallem artam vbi ꝓnũc morant' mirabiliter collocaſti viriliter age z cõfortetur cor tuũ: vt in loco tormentoꝝ p dilectũ nobis apoſtolũ diligent' ꝓparatũ diſponas ſine miſcõia legaliter vindictã cõmiſſoꝝ. Unde Karolus impator ſtrenuiſſimus paratus ſum inquit z nõ turbatus: vt cuſtodiã mandata tua z accepto benedictiõis munimine p̃dicto ſurgẽs velociter in magnitudie brachij ſui: erexit cornu ſalutis Beatus inquit cuius deus Jacob adiutor eius ſpes eius in dño deo ipſius qui fecit celum z terrã mare z omia que in eis ſunt: z ſuſceptor meus deus Jacob docens manus meas z cõponens quaſi arcum creum brachia mea. Perſeq̃r igitur inquit inimicos nr̃os z cõprehendam illos: z nõ ꝙuertar donec deficiant/cõfringam illos nec poterũt ſtare cadent ſubtos pedes meos. Pſ. xvij. z ꝓminuã eos vt puluerẽ ante faciẽ venti z vt lutum platearũ delebo eos. ij. Reg. xxij. Et ecce patẽter: quia notabiliter ſcriptũ eſt. qui per aliũ facit. vt in regla iurz. lib. vj. eſt ac ſi p ſeipſum faciat: z illico dilectiſſimũ filium ſuũ vicz Karolum primogenitũ Karoli regis francie delphinũ cõiter nuncupatũ de femore z germine ſuo feliciter ꝓpagatũ tanq̃ ſibi cõiunctam ꝑſonam diſpoſuit/deſtinauit/armauit/z ornauit: z ſtola glorie induit apprehendentẽ arma z ſcutũ vt repẽte ventur⁹. put filius obediẽtie ſubito pareret put cõparebat cũ turba magna quã nemo dinumerare poterat de ſuo francorũ regno: z aliũde de partib⁹ occidẽtalib⁹ ꝓgregatã. put dñs in ſua maieſtate diſpoſuerat: z ꝓprie anno reuoluto a die q̃ gens ſuitenſiũ cum ſuatib⁹ ſacrilegij z latrocinij z falſitatz crimia terribiliter cõmiſerat Mercurij q̃ fuit. xxvj. ment' Auguſti z in loco p Jacobũ apl'm curialit' diſpoſito reperit degẽtib⁹ p̃dictis electos de plebe fortiores z elegãtiores z robuſtiores z ferotiores et aptiores ad bellũ: z inter ceteros vnũ de pl'o plebeũ z ruſticũ ad militiã preſumptuoſe necnon arrogãter aſpirantẽ z inſignũ aſſequende militie crucẽ de margaritis albedine nitentẽ ſibi patẽter aſſumpſerat affixã: quẽ nobiles multũ exorbitanter. put ipſi prius aliũ militẽ apud ſctm̃ Jacobũ extra muros Thuriceñ. in poris falſi certamis ꝓflictu tractauerãt ſine miſcõia iugulabãt: z vt dicte gentes Switenſiũ tm̃ eiulatu dicere poſſent: impletũ eſt in nobis qđ ſcribit Jere. c. j. Ab aquilone pandet' oĩe malũ: z ſic dict⁹ ꝓnceps illuſtriſſim⁹ vicz Karolus delphinus: vt punitio corrũderet culpe: z vt eoꝝ pena quẽadmodu ſodomitaꝝ hic inciperet z ppetuo duraret. de pen. diſ. iij. §. auctas. Et etiã iuxta iuris diſpoſitionẽ infligeret rite rationẽ. de q̃ dixit Moyſes. Deut. xix. z igit' tam per ignẽ vrentem infra muros leproſoꝝ tanq̃ eccliaruz z aliorũ locorum ſacrorũ z habitationũ incẽdiarios q̃ etiam p gladiũ z dire mortis crudelib⁹ crudeliter intulit ſupplicij z punctatim z articulati z ſigillatim oĩa que dicta ſunt z fuerunt per dñm in ſentẽtia de ore ꝓphetico fulminata in pl'm Switenſiũ p gentẽ cuius linguã non

nouerũt legaliter sunt impleta. Et de hmõi Switensib⁹ cum cõplicib⁹ ⁊ ꝓprie ꝓut scribit. j. Reg. iiij. Ceso sunt in illo certamine passim ꝑ agros quasi quattuor milia virorũ. Et reuersus est ꝓplus vicz nobiliũ ad castra: ⁊ hec mira ꝯsideratiõe sunt ꝑpendenda. ꝓut ꝓprie delphin inter beluas marinas velocissimus: ⁊ solus est qui interimit cocodrillũ inter quadrupedia crudelissimũ: sic delphinus noster solus est qui inter terre ꝑncipes hunc ꝓplm ꝓ prime partis sententie fideli ꝓsecutiõe ꝓstrauit inter gentes germanorũ tanq̃ cocodrillos inuicibiles ꝓteruissimũ. Attamen vltimã sententie clausulã ꝑ dñm magna maturitate ꝓnunciatã: ⁊ sue dispositioni diuine reseruatã que incipit. Uerumtñ in dieb⁹ illis non faciã vos in ꝯsumationẽ ⁊c. Speramus per singulorũ dierum occursus gloriãter ad implendã cum omniũ ꝓlationẽ que ꝓcessit de ore dicti iudicis nunq̃ reꝑimus irritandã: sed vt dicte sententie finalẽ videamus exꝑienter laudabilis executionis expeditionẽ clarissimã. Nam subito dũ gentem Switensiũ in obsidione castri Thuriceñ. ⁊ etiã Uarensperg constitutã ꝓspeximus certificatã. ꝙ maiores natu extra muros Basilieñ. prosternati defecerũt tanq̃ scintille in arũdineto discurrentes turpiter et illico ꝑfugas nouim⁹ dissolitã quo facto gaudiũ fuit in celo ⁊ terra: qm̃ psallenter venit Johel ꝓpheta cũ tripudio dicens. Annũcio vobis dño imꝑatori Karolo ⁊ om̃ib⁹ regniculis celestium virtutũ quos delectat gratulãdo auribꝫ ꝑcipere triũphos suorũ ꝯmilitonũ cum iubilo. ꝓut dudum sum locutus verbũ lucidissimũ. c. ij. quasi mane expãsum super montes inquit populus multus ⁊ fortis similis ei nõ fuit a principio ⁊ post eum non erunt vsq̃ in om̃es generationes ante faciem eius ignis forans: et post eum exurans flãma quasi ortus voluptatis terra coram eo ⁊ post eum solitudo deserti: neq̃ est qui effugiat eum quasi aspectus equorum aspectus eorum ⁊ quasi equites sic currũt sicut sonitus quadrigarũ super capita montiũ exilient sicut sonitus flãme ignis deuorãtis stipulã velut ꝓplus fortis ad preliũ a facie eius crucie bantur populi om̃es vultus redigẽtur ad ollam sicut fortes currũt quasi viri bellatores ascẽdunt murũ. hec ille. Hinc Isaias ꝓpheta. c. v. Dilatauit inquit infernus animã suaz ⁊ aperuit os suũ absq̃ vllo termino ⁊ descenderũt fortes. Hinc Salomon sicut aqua frigida grata est anime sitienti ⁊ nũcius bonus de terra longinqua. Prouerb. xxv. Quia cõstat ꝙ iusti tulerũt spolia impiorũ ⁊ decantauerũt nomen tuum sanctũ ⁊ victricem manũ tuam laudauerũt pariter. Sap. x. His igitur nouitatib⁹ in celorũ regno ⁊ in terra ꝓmulgatis: extunc vrbs Thuriceñ. que per tres mẽses vel quasi fuerat per huiusmodi terribiles Switensiũ gentes impulsione seua ferocis obsidiõis circũfallata: immo gesta ꝓpe Basileã tanq̃ incarceratis ipsis penitus fuerãt incognita per xp̃ianissimi principis videlicz Karoli minoris siue delphinus nomine sui patris videlicet Karoli magni: ⁊ ex virtute sue strẽnuitatis ⁊ per sctõrum Felicis et Regule ⁊ Exuperãtij diligentiã sollicitudinis ⁊ per Jacobi maioris dispositionẽ fidelitatis: et aliorum dei dilectorũ assiduitatis deprecationẽ ipsi Thuriceñ. liberati sunt: ⁊ in futuris ab om̃i crudelis inuasionis periculo per eum qui regnat per infinita secula seculorũ benedictus in celo. Amen.

Sequitur epistola Karoli magni de throno celorum congruẽter occasione premissorũ ad modernũ regem romanorum directa.

Karolus imperator semꝑ Augustus dilecto nobis filio Friderico regalis maiestatis successori xp̃ianissimo feliciter imꝑaturo Salutẽ de nobis Archano collateralis assessoris impenso Salomonis sapientissimo cõsilio tibi fideliter scribimus premissorũ occasione gloriãter imperiose ꝓmendo Surge aquilo veni Auster ꝑfla ortum tuũ ⁊ fluẽt aromata illius. Cañ. iiij. Qđ ipsius industria ꝓ nostre volũtatis ꝓsecutione legalius tibi declaramus ꝑlustrãdo Surge aquilo potẽter repellẽde: veni Auster o Friderice romanoꝝ rex serenissime: ⁊ perfla ortum tuũ vicz viridariũ orbis terraꝝ fecundissime: ⁊ fluent aromata illius que mũdi sunt hui⁹ clare pacis viriditas regalis ornateq̃ celsitudinis amenitas iusti regiminis sincerissima puritas: necnon reipublice iugiter preferẽde celebris emunitas. Qm̃ quẽadmodum in celis vbi nunc gaudemus felicissime fulget eterne beatitudinis maiestas: sic in terris tuarũ strenue Rorate celi desuper iubetur nubium pluuialiũ largissima magnanimitas: vt coruscat rigoris gladij equitatis metallo temperati fulgoris splendidissimi caritas. Unde Gregorius

ethereus regnicola dudū suo moraliū. lib. ix. c. vj. fidelit scripsit: z in psumptoꝝ verboꝝ declaratione tali pcessit oraculo. Surge inqt aquilo: veni auster: Austro quippe inquit veniente: aquilo surgens vicz gens diabolica recedit. Haz cū aduētu spūsctī expulsus hostis qs in corpore mentes cōstrixerat deserit: atqz ortū auster pflat: vt aromata defluāt: quia nimiꝝ dū sctāz ecclīaz donoꝝ suoꝝ virtutib spūs pitatis impleuerit ab ea lōge lateqz odores boni operz spargit: z igit aquilo aufugit z succūbit: z idem Greg. sup Ezech. lib. ij. omel. j. p aquilonē sepe diabolus designat: qz qō australis ventꝰ suo dulcedie relaxat in calore naturali. aquilo borealis amaritudine sua pstrigit in frigore glaciali. Ūñ pitas dicit Abūdauit iniqtas refrigescit caritas multoꝝ. Mat. xxiij. sed dū supabūdat caritas: vt no. ibidē obfuscat penitꝰ iniqtatis absurditas: vt generatio vniꝰ sit corruptōis alteriꝰ causalitas: z sic pfortabit rex Austri z dñabit ditione mlta eiꝰ. dñatio eiꝰ. Dañ. xj. z ḃ tu es q̄ habitas in terra australi. Beñ. xxiij. z in antiqssima marchia orientali: z igit oriens ex alto Illumiare his q̄ in tenebris z in vmbra mortz sedēt ad dirigendū pedes eoꝝ in viā pacis. Luc. vj. z sis dñator hoīm iustus dñator in timore dei. sic lux auroze orietis sole mane absqz nubib rutilat. ij. Reg. xxiij. Unde dixit chr̄i vicarij canō nō frustra z instituta potestas regz: z ius cognitoris vngule carnificz: arma militz: disciplina dñationis: seueritas etiā boni pris hñt ista oīa modos suos causas rōnes vtilitates: hec cū timent z mali cohercent: z boni qete int malos viuūt. xxiij. q. v. nō frustra. z hui regz gladius est: de q̄ scribit. ij. Mach. xv. Quē Jeremias pphā donare visus est eximio militi Jude Machabeo Accipe inqt gladiū scūm z munꝰ a deo q̄ deiicies aduersarios pplī mei: hic est gladiꝰ qui tibi p regē regū z dñm dñantiū. put quōdam nob dū regnabamꝰ in terris pre ceteris filijs hoīm in dilectissimi filij sui dñi nr̄i Jesu xp̄i viue vocz oraclo motu pprio patenter ea q̄ decuit solēnitate p vnius gladij designationē in cena nouissima z in imminētis mortis articlo fidissime fuit delegatꝰ: z fideicōmissione cōmissus: vt cūctas p mūdi limites in oēs xp̄i fideles: z in insulaꝝ gētes q̄ pcul sunt clemēt vibratꝰ resplēdent: z cet. xp̄icolaꝝ vocem tonitrui tui formidet ppt officiū vigilātis tuitiōis z pminātis vltionis tibi de throno summo aduersus insensatos celitꝰ iniunctū q̄ vt xp̄i vicarius p huiꝰ gladij stupore terribilit maleficz incutiendū rite regere et intēdere: pspere. pcedere q̄z regnare. signāter ordinatz in eū. Quib singlaribz delegatione: necnō fidei pmissiōe: imo strictissimi pcepti fulminatiōe p viscera dñi nr̄i Jesu xp̄i visceribz et neruis tuis p magnitudie reuelationū trementibz interni feruoris affectu sinceriss̄ime pcussis iuxta sacē legū quaꝝ es scriniū dispositōis: z tu cū sis insup lex in tra viuens animata: z sacrorum canonū magno psultissimo q̄z psilio summoꝝ pontificū. synodoꝝ. sctāꝝ conditoꝝ insigne pseruatoriū: pstanter repagulis virtutū firmit refertū: z tui magnifici pectoris habitaclo diuinitꝰ reconditū: imo tibi de romanoꝝ vetustissimi stematis germine de pgenie in pgenies: imouerius de Troianoꝝ inclita stirpe quib z nos pagati sumꝰ. z vna nobiscū Eneades vocitari mereaz. Nam z Justinianꝰ impator pdecessor noster vt apparet in auctētica sua legali in titlo: vt pponat impatorz nomē tē. coll. v. imo z Augustus Octauianꝰ z Julius cesar gliabant de eodē Enea Troiano rege z pncipe reipublice laudabilit pcessisse. q̄b celebrit agminatz z vnitz piūctim z diuisim. put decet gubernatz gubernas regerz regis regnas z impas: et ad hoc natural ipsa te cogat pietas. vt mala nr̄oꝝ sufferras: incitat te q̄z parit increata magnimitatz imensitas regal insup culmis largissima dignitas ac antiqssime nobilitatz romane: imo Troiane pagalitas ast adipiscēda sperandaqz mirz affectionū desiderijs actib strēnuissimis et gestib pijssimis impatorie supueniētz diua maiestas: z talit vt oculos clemētie tue tibi corditer infixe dulcit lachrimātes nō pniuētes sed aqle nobil forme q̄ ne dū ex adepte dignitatz officij: z insup parētele pmordiali mltiplicit laureatꝰ existz vinacitate circit apias alacrit spe culātes: z inclinatiōe patrnali q̄ vincit oēz affectū in filios tibi nō p adoptionē nō de ancilla sed carnē natos: z de libera q̄ sursuz est p repromissionē cordialit pcreatas z cordintime cōmissos imo nob affectualit piūctas sup rabidis flagitiosis miserabilib execbilib z crudelib iniurijs et puicijs z pturbatōib z oppressiōib pnotatz z pser tim p suitensiū gētes adhuc supstites p filū nr̄m vicz Delphinū primogenitū regz frācie ditiōi tue pfuatos tā bestialit z ipudēter et arrogāter ppetratz: primū in mr̄is tue q̄ te genuit mūdi pncipē vicz ecclie xp̄i tui imo ipsi xp̄o et sui sacratissimi corporis crucifixi sub saluberrimo eucharistie sacmento recluſi glie z honoris detestationē: imouerī in vniuersal ecclie z suaꝝ pticlariū eccliariū cure z puidētie tue singularit cōmissoꝝ puilegioꝝ z immunitatū derogationē pspicias: z alioꝝ pncipum z nobiliū

sub regimīs tui fastigio dñantiuz ꝛ sub vmbza alarū tuaꝝ militantiū pia q̄z corda fidelīū exē plo ꝟbo factoq̄z ꝓmoueas: ꝛ ad hec liberalit̄ q̄ nō tua sunt sed q̄ dñi sunt ꝛ tue sagacitaꝭ in dustrie describēdo ꝓmissa sunt ea liberalitatis magnificētia: q̄ ex interne nobilitaꝭ illustrissi me ꝓsapia teneris q̄z ꝓpagatiōe paterna legalit̄ ad aratrū non retrospiciēdo pficere nō omit tas: vt tā abhominabil̄ excessus nephas ꝛ obꝓbriū nephādissime ꝑpetratū ꝛ nequissime p actū pfecto odio quo iniq̄s oderat illos dñs odiēdo cū effectu ꝓsequndo q̄z dissimulare nō pre sumas: vt exeo tāq̄z ꝓsentiens taciturnitate quiescēdo alieni pctī flagitiū in sinū tuū retūdas: et vt nomē tuū regale qō pleriſq̄z de tua ꝓsapia gl̄iosissime fuit ꝓscriptū ꝑ abusionis tepozem aboleſcas: sed in virga ferrea potēter regas vt vltionis ꝛ talionis examē inferas cū tibi vindi cta sit vt retribuas. Hā ad hoc ꝓpie de superꝭ tua est potētia tuū regnū tu es sup oēs gentes: et te creator oīm deus terribil̄ ꝛ fortꝭ iust⁹ ꝛ misericors ꝓstituit ad faciendū vindictā in natiōi bus puersis eccl̄ie quoq̄z mādatꝭ infrunite rebellib⁹: vt ꝓpie dicam⁹ cū ꝓpheta Qui transtulit austrū de celo ꝛ induxit in ꝟtute sua affricū: ꝛ hic cui⁹ est vent⁹ austri ꝓtriuit eos Jere. xxviij. quā ꝓteritionē cū viderit iust⁹ letabit̄ ꝛ man⁹ suas lauabit in sanguīe pctōꝝ: qz honoꝛ regꝭ iu diciū diligit: vt in chamo ꝛ freno maxillas eoꝝ ꝓstrīgas q̄usq̄z approximent ad te qm̄ cognouī mus. q̄ faciet ꝑ te dñs iudiciū inopis ꝛ vindictā paupeꝝ: quia Propterea vnxit te deus tuus oleo letic̄ie ꝑ cunctꝭ ꝓncipib⁹ terre: vt surgēte aq̄lone repulso O rex auster pflare non omittas oꝛtū tuū: vt fluant aromata illi⁹ felicit̄ in terra ꝓmissionis scitur⁹ q̄ si regnādo ꝓut nos q̄ndaꝝ regnauim⁹ diligent̄ ꝓfecerꝭ Ex ineternū dyademate celesti coꝛonaberis: ꝛ ꝑsertim si in h̄ mūdi viridario iusti iudicij sarc̄lo malignantiū vepꝛes. spinas. ꝛ tribulos euulserꝭ: ꝛ recto libramīe gladiū vibrando diuicatur⁹ ꝓsultissimo ꝓsilio necnō ope resplēduerꝭ. Datū in pallatio eterni tatis Anno iubileo impij nr̄i ꝑpetuo ꝓma augusti octauiani cesarꝭ auctoꝛitate diuia sine inter missione ꝛ vsq̄z ad ꝓsumationē mūdi diuinit⁹ durāte ad hoꝛā oꝛonis nonā subscriptū ꝛ subsi gnatū manib⁹ q̄ttuoꝛ archangeloꝝ curie celestꝭ officialiū ad h̄ specialit̄ vocatoꝝ cū diligētia.

Sequitur responsio regis ad Karolum magnum.

Elicissimo ꝓncipi Karolo magno impatoꝝ impatoꝛi maxim̄o semp Augu sto: dño nob ꝑceptoꝛi q̄z gcioſissimo Frideric⁹ romanoꝝ rex sue diuissime pe dissequ⁹ maiestaꝭ semp humillim⁹ nō tibi salutē q̄ btissime fruerꝭ ꝑpetua lice bit ꝑmittere: sed vt salutē eiusdē gr̄a q̄ tu tui dñatoꝛis et̄ni benignitate largit̄ vterꝭ: vt vtamur nob digneris miscēdit̄ impetrare q̄ten⁹ tuaꝝ monitionū oꝛa culo tāq̄z rigidioꝝ ꝑceptoꝝ mādato valeam⁹ iugit̄ inherere: ſz qz sctōꝝ patꝝ auctate cauek q̄ sepe suscepta cura regimis coꝛ ꝑ diuersa diuerberat ꝛ impar q̄sq̄z inuenit̄ ad singl̄a duz ꝓfusa mēte diuidit̄ ad ml̄ta. Un̄ q̄dē sapiēs puide ꝓhibz dicēs fili ne ī ml̄tꝭ sint act⁹ tui: qz vicz neq̄z plene ī vniuscuiusq̄z operꝭ rōne colligit̄ dū mens ꝑ diuersa sparsa ptit̄: ecce nūc q̄ntis a diuerſ mūdi climatib⁹ stimulamur angustiꝭ qz nec ab oꝛiēte neq̄z ab occidēte neq̄z a dissertis mōtib⁹ q̄m de⁹ iudex est: ꝛ fortassis de meritoꝝ nr̄oꝝ occasiōe patēt ferocissimoꝝ vngaroꝝ ꝛ puersoꝝ Bohemoꝝ ꝛ infideliū turgoꝝ ꝛ tartaroꝝ q̄ttidie nob trāq̄llitas nec animi nec coꝛpis relinq̄t: vt reipublice cūcta ꝑ mundū dilapsa repatōis arte vacare valeam⁹. Un̄ ꝑ tue volūtaꝭ impio se magnifica fidelit̄ executōis ꝓsecutōe frēz nr̄m vicz ducē Albertū ꝓncipē australē ꝟsus aq̄lo nē ꝛ ꝫ gētes tue maiestati imo diuīe clemētie displicētes effectualit̄ ī effectu dudū ī armis gl̄io se potent agmine ꝛ ere stipatū: vt castroꝝ acies oꝛdinatim legalissime: vt decet domū nostrā cō sultissimo quoq̄z cōsilio infallamur fulcitū: qm̄ ꝑmissoꝝ occasione ꝓsonalit̄ interesse nō possu mus duxim⁹ celeb⁹iter dirigendū: ꝛ vltra posse nos nulla lege coberceri putam⁹. Datum ꝛc.

Sequitur replicatio Karoli magni rectantis terre principes impiorum consilio facillantes.

Karolus impatoꝛ ꝛc. charissimo nobis filio Friderico romanoꝝ regi ꝛc. Tibi nup impiose legalitaꝭ magnimitate post ml̄ta finalit̄ ꝓcludēdo tanq̄z sinceri⁹ mēoꝛie ꝓmēdandū ml̄to ꝓsilio mature scribēdo notauim⁹ put ī eiusdē foꝛe bre uius q̄litate rm̄endo silr̄ summariū relatōis accepi⁹: vt ꝓsultissimo circa rem publicā ꝑmpto q̄z ꝛ expeditiuo solerter vtaris ꝓsilio: sed qm̄ te ꝓncipalit̄ tanq̄z regē regū: ꝛ ꝓncipem oꝛbis terraꝝ ꝓsilioꝝ ꝓsiliario q̄z senatu: ꝛ ꝑ̄ter omnes fere principes

terre Stat⁹ vtriusq; vidim⁹ ꝓperã: z sui cõsulat⁹ ꝑsidẽtes. q̃ vtiq; sunt iudices aiaꝝ z ꝓsonaꝝ Et ad q̃relã ꝓphe lamẽtabilit suspicant recipe mũera z puertere iudiciũ. Romanis z rõnũ leges/z abutunt benignitate naturali: qz cor apponũt z diuitijs affluunt/z ꝑncipes attenuant oi felicitate. Et igit tãta nõ tm̃ reipubllce. sz aiaꝝ dãpna mltoꝝ lachrimãt deplãgẽda: imo cor dialit interne nõ solũ ꝑncipũ. sed subiectoꝝ crudelissima pñtiũ ꝓteritorũ q̃z futuroꝝ detestari picula nõ cessam⁹. Hã si sano iustoq; ꝓsilio dauid ꝓphe salubri⁹ vniuerso nouisset mũdo fidelı carmie ꝓ fundamẽto toti⁹ sapie z scie dei posuisset/dũ exordialit inq̃ciãdo. Btũs vir inq̃t. q̃ nõ abijt i cõsilio impioꝝ. Qđ q̃dẽ ꝑfudissimi ꝑbi magno mysterio nõ vacãtis ꝓmordiũ: nõ sine solẽnitat; mirifice testionio: idẽ generi ꝓphe curiose toti patefecit hũano. Sciẽs virũ ꝓmũ vicz adã fuisse beatũ. Et cõsilio impiorũ vicz mlier; z serpẽtis in viã pctoꝝ abijsse miserabilit cũ sua posteritate dãnatũ. Et idẽ ꝓphe ꝟm Ambros. in ꝓlogo sup Genesim in descriptiõe iusti viri vicz q̃ talit nõ abijt/cũ arbore vite q̃ est in paradiso compat int ceteras ꝟtutes dicẽs inferẽ do. in lege dñi volũtas ei⁹: z in lege ei⁹ meditabit die ac nocte. z q̃cunq; faciet sp ꝓsperabunt. Uñ dixit Jsiđ. ethi. ꝓ. Btũs dict⁹. q̃si bñ auct⁹: scz ab habẽdo qđ velit. z nihil patiẽdo qđ nolit. Ille aũt vere btũs est/q̃ z hz oĩa q̃ vult bñ: z nihil vult mali. Et hijs em̃ duobꝫ btũs hõ efficit. Uir aũt a ꝟtute ꝟm eũdẽ dr̃. vñ ꝓphissime btũs vir nimiꝝ/q̃cunq; faciet ꝓsperabunt. Et pserti quẽ bona ꝓsilia ꝓsequunt. O q̃nta ꝓsilioꝝ crudel inculcatio ꝓ quã btũs vir: imo fecũda nimis hũani generꝭ ꝓpagatio. extra paradisiaca pta fuerat relegata ꝓpetuo. et adhuc diebꝫ nr̃is hmõi posteritas/z pserim buiꝰ posteritat; maiorit; maiorit; ꝓncipalitas. q̃nimmo ꝓncipalitat; maiestas/ad impioꝝ ꝓsilia itinere caliginoso ꝟm Bernhardũ ꝓtẽdit. Et q̃ttuor modis seducit ipsoꝝ curialitas. Hã q̃dez trahunt inuiti. alij trahunt illecti. alij seducunt ignari. alij sequunt spõtanei. Et istis nc̃rio sunt q̃ttuor ꝟtutes ꝓ qs armati resistãt. ne i cõsiliũ impiorũ ꝓsiliãt. Primũ inuit; nc̃ria est fortitudo q̃ resistãt vsq; ad mortez minis cruciatibꝫ z dãnis. Scõo q̃ attrahunt illecti indiget tpantia q̃ repmit illicita desideria: nec cedit ꝓmissionibꝫ doloꝝ: nec emollit blãdicijs adulatoꝝ. Tercio q̃ seducunt ignari. hijs est prudẽtia q̃ ab inutilibus vtilia discernit. Et decet q̃d tenẽdũ q̃d vemenciendũ sit. Quarto q̃ sequunt spõtanei indiget iusticia/q̃ est rectitudo volũtat;: q̃ nec amat peccare: nec pctõ cõsentire. Wali aũt z deo odibiles z toti mũdo piculosi Cõsiliarij siue iniq̃ssimi iudices sũt hij/q̃ sedẽt i cathedra pestilẽtie q̃ttuor pedibꝫ substructa. Prim⁹ pes est malitie ꝓfunditas radicate. Scõs ꝓcept⁹ dei z ei⁹ iusticie. Terci⁹ irreuerẽtia vt nec deũ timeãt nec homines reuerent. Quart⁹ astutia. q̃ sciũt vti tribꝫ pedibꝫ pdict; miscẽtes oleo venenũ. z melli acetũ. z dicũt malũ bonũ/z bonũ malũ. Et hijs pedibꝫ vsq; ad inferni nouissima trãsibũt vbi est ve ve ꝓpetuũ. vñ nõ sine mysterio dixit sapient; auẽtas. Cõsult⁹ esto: ac si diceret/q̃ talis sis. q̃ ne dũ alijs. sed tibiipsi ꝓsulere possis. Et ꝓsultus dr̃ a q̃ cõsiliũ petit Cõsultor ꝟo q̃ ab alio ꝓsiliũ petit ꝟm Jsiđ. Cõsult⁹ em̃ q̃si cõspiciens alteri⁹ dr̃. scz vltra superficialẽ rei apparentiã. vel ꝓsult⁹ dr̃ cõspiciẽs int⁹. qđ idẽ est q̃ esse cautũ. Hã caut⁹ dr̃. q. cauẽs int⁹. q̃ quidẽ cõditiõis bono cõueniũt cõsiliario: ad bonũ aũt ꝓsiliariũ pertinet q̃ habeat tria z tria vitet. Prio nãq; dz hz sapiam. vñ Ambr̃. li. ij. de offi. Quis se cõmittit ei quẽ nõ putat plus sape q̃z sapiat ipe q̃ q̃rit ꝓsiliũ. Uñ idẽ ambr̃. Necesse est inq̃t vt pstanti or sit a q̃ consiliũ petit/q̃z ille q̃ petit. Et sequit qualis dz esse. s. exẽplo z ꝟbo. ita q̃ pñtia saluet picula. futura puideat iminẽtia recent expediat. z remedia ferat. z nõ tm̃ parat⁹ ad saluandũ. sed ad subueniendũ. z qz tales raro inueniunt. dr̃ Ecci. vj. Wulti pacifici sint tibi/z ꝓsiliari⁹ sit tibi vn⁹ de mille. Et glo. ibidẽ. mlti pacifici. Et cũ oibꝫ pax est habẽda q̃ntũ pmittit nr̃a fragilitas. Sz nõ cũ multꝭ ꝓsiliũ: qz scriptũ est Wulti misericordes vocant. virũ aũt fidelẽ q̃s inueniet. vñ Thomas. iij. Consiliũ a sapiẽte pquire. Et dr̃ Ecci. vij. Cũ fatuis ne habeas cõsiliũ: nõ em̃ poterũt diligere nisi q̃ eis placẽt. Coram extraneo nõ facias cõsiliũ. nescis em̃ qđ pariet rẽ. Inter aũt sapientẽ cõsiliariũ z fatuũ/talis assignat differẽtia: qz fatu⁹ nõ respicit nisi ꝓncipiũ facti. Sapiẽs aũt finẽ respicit z ea q̃ sũt ad finẽ cui bñ cõuenit idẽ qđ in Esopo dr̃ Quicqđ agas prudent agas: respice finẽ. ferre miora volo ne grauiora ferã. Scõo cõsiliari⁹ dz hz iusticiã ipm solidantẽ: vt scz nõ tiore vel amore vel cupiditate i ꝓsilijs dãdis moueat. vt Ecci. xxxvij. Ante oẽm actũ cõsiliũ stabile. Illi em̃ sunt stabiles z firmi cõsiliarij/q̃ sunt veri amatores veritat;. vt Ecci. vbi. s. A malo ꝓsiliario serua aiam tuã. Walus cõsiliari⁹ esse dr̃. q̃ preponit cõmodũ tpale: z ꝓpriũ vtilitati cõmuni: vel factũ hois facto dei. z talis sp instabilis est. sed qđ variant cõmoda/q̃ spectat z intendit. Tertio dz hz longã rerũ experiẽtiã: put dr̃ de antiq;

rusticis.p quoꝝ dicta iubet impator iurisperitos argumẽtari:vt.ff.de'. Si chor⁹.§.j. Debz nã qz consiliari⁹ expientia multiplici esse industri⁹ z pspicax. Et ideo merito eligunt senes cõsilia rũ. Hoc est q dicit Ambro.in exameron. O mel'.j. Senect⁹ est in cõsilio vtilior.ꝓterea Ecc̃i. xxv. quã speciosuz Canicies iudiciũ/qz speciosa veteranis sapiẽtia.z gloriosus intellect⁹/z cõsilũ. Corona senũ multa pericia z gloriosa Jdeo in hui⁹ signũ precepit dñs Moysi. Exod.iij. Uade z cõgrega seniores israel. Et Nũeri.xj. Cõgrega mihi.lxx. de seniorib⁹ qs nostis esse senes populi.vñ Roboam relict cõsiliũ senũ/z adherebat cõsilio iuuenũ.z iniquoruz.z a populo derelict⁹ est.iij. Reg.xxvij. Sic Jonadab iniquũ cõsiliũ dedit Amon vt violaret Thamar sororẽ suã/de q multa mala ꝓuenerũt.ij. Reg.xiij. Itẽ Balaam ꝓpheta cõsuluit Balaach. q filios isrl faceret fornicari cũ alienis mlieribz:vt irã dei incurrerẽt.vt Nũeri.xxij. Sic in diebus Anthiochi regis exierũt ex isrl filij iniq:z suaserũt mltis dicẽtes. Eream⁹ z disponam⁹ testamẽtũ cũ gentib⁹ q circa nos sunt. Et.j. Mach.ij. Sic rectores ꝓpli z sapiẽtes cõsuluerũt Sedochiã regẽ:vt occideret Hieremiã ꝓphetã inique. Hiere.xxxviij. Sic Henela⁹ iniquũ cõsiliũ dedit Anthiocho regi vt occideret Onia sacerdotẽ:vt ipe hẽret sacerdotiũ.ij. Mach. v. Et colligerũt põtifices z pharisei ꝓsiliũ aduersus ieſuz.z dicebãt.q̃d faciemus z̃c. Job.xj. Uñ q̃dã sapiens.illos felices describit antiq̃tas.q̃bz ex alieno p̃stat ꝑiculo cautele curiositas. Et vt impssionez cera recipit ex sigillo:sic hũane vite formaꝝ mortalitas ab exẽplo. Exẽplaritꝝ igit hũ oẽs z sibi silles sũt de ꝓsilio impioꝝ q̃ sedere ꝓsueuerũt:in pestilẽtie cathedra q̃ttuor pedib⁹:put p̃mittit cõpaginata. Ex p̃missis igit oib⁹ z singlis distiguẽdo colligit.q duplicia sũt ꝓsilia bona vicz z mala. Bonũ igit est dandũ z p̃sidẽtes terre libent audiẽdũ. Aliud ẽ malũ p oẽs fugiẽdũ. Quãtũ ad p̃mũ vbi ꝓsiliũ bonũ emict/dandũ est z nõ silendũ est nore.ne dei incurrat maledictiõez.q̃ dr Isa.vj. Uc.i. dãnatio mihi q tacui:nec ꝓsiliũ malũ dare qz mihi vtro qz casu tenet qs de dãno qd sequit p rõnẽ legz.C.de peri. tu. vl'cu.l.j.q̃ vult ĩ effectu. Quidẽ pnceps in testõ duos viros habũdãtes z locupletes filios suis tutores dedit:z qz ipsi nõ nouerãt facultates ei⁹. Adiũxit eis q̃si duos ꝓsiliarios:z coadiutores seu sup intẽdẽtes:nõ ido vt admistrarẽt.sz vt alios ĩ admistratiõe instruerẽt.z q̃d ab eis gererẽt inspicerẽt.postmodũ tutela neglecta vl fraudulent admistrata:tenent illi siẽ z illi si dissimulauerũt:vl'cũ illis ꝑticipauerit Et hec lex põt ꝓprie applicari ad ꝓpositũ nr̃m:qz sepe ꝓtigit q̃ pncipes aut ꝓlati sũt iurz ignari in mltz casib⁹:vel sũt intelligẽtes/sz nimiũ flexibiles p inq̃rũ ꝓsiliũ cõsiliarioꝝ.z assessoꝝ introductiones. Et igit simil in vnũ diues z paup.dñs z seru⁹ irruũt in easdẽ maledictiões z dãnatiões.iuxta illud sap.xviij. Sil aũt pena seru⁹ cũ dño afflict⁹ ẽ:z ꝓphetis hõ regi silia passus.silr q̃ oẽs vno noie.i.silr genere mortz mortuos hẽant innũerabiles:nec excusat dñs apõ deũ: qz potuit hze bonos z fideles ꝓsules z copiã peritoꝝ:nec ignrantia cũ excusat:vt.ff.de iur.z fa.ig.l.j. Et noluit intelligere vt bñ ageret. Quãtũ aũt ad scõm bonũ ꝓsiliũ:est libent audiẽdũ:qz in tali cõsilio ẽ ille spũs ꝓsilij. de q̃ dr Esa.xj. Et requiescit sup eũ spũs dñi.scz sapie z intellect⁹/scz ꝓsilij z fortitudis:scz scie z pietatz.z repleuit eũ spũs timorz dñi. Nõ fm visionẽ oculoꝝ iudicabit.neqz fm auditũ aurũ arguet ĩ eqtate ꝓ mãsuetz re.z pcutiet terrã virga oris sui.z spũ labioꝝ suoꝝ interficiet impiũ.z erit iusticia cingulũ lũboꝝ ei⁹.z fides cinctoriũ renũ ei⁹.hec ibi. Ecce qz gliosuz ẽ sanũ ꝓsiliũ p ꝓphetã tã mirifice cõmẽdatũ. Et igit is q̃ dixit. Btus vir q̃ nõ abiit in ꝓsilio impioꝝ.z desup/diligite iusticiã inq̃t q iudicatis terrã. Et iterũ.nunc reges intelligite/z erudimini q̃ iudicatz terrã. Et iterũ si vere vtiqz iusticiã loq̃mini.recte iudicate filij hoim. z nõ min⁹ non recte iudicas si iusticiam retardas/impedis:aut ipam facere recusas. Unde quidem sapiẽs. Et iusticiã nemi tanqz crudel'sui ꝓpriꝝ psecutor honorz inferre p̃sumas: ũno iusticiã z iustitie petẽtib⁹ executiõez recent facere nõ retardes.z tui diui z celebris officiũ ptãtez re pncipibus z alijs inferioribz mistrare celerit ne recuses:qz iuxta sctm Ambr̃. Nescit tarda molimina spũssctũ gra. An ne putas q̃ bñt iniq̃ssime spoliasi infers dãna p moras. Et iniq̃tatẽ sup iniq̃tatẽ accumulas.si male ꝓtẽdentz z possidẽtz pseuerãtiã remouere retardas. Et p ꝟ maleficijs admicula p̃stas. Uñ Bern̄. Ingratũ est inq̃t deo.q̃cq̃d ei obtuleris eo obmisso.ad qd teneris. Sacerdotes igit tui induant iusticia:z pagãt diuina solẽnit officia.z tu ꝓtinuo mũdi cl̃ata.armis legalib⁹ iustinianis nõ ozonib⁹:nõ depcatiõib⁹. A xpo ꝓput p̃mittit.in ĩminẽtis mortis articulo fidelit delegatis magnanimit gladio potẽter exeq̃ris. Cũ iuxta p̃dicta ingratũ sit oipotẽti deo q̃cq̃d ei ꝑter officiũ tibi designatũ ꝓseq̃ris. Nõ vt ozes p mũdo:sz vt tot⁹ mũd⁹ ozet pte. Sis miss⁹ a deo.ot igit fortissimi iurz auctas.q̃ ꝓuilegiũ merct amittere.q̃ sibi ꝓcessa abutit ptãte. Ptãte q̃ppe sua patent abutit.q̃ aliud ꝑ alio inuito creditoze nr̃o cũcta bona cõcedẽ-

te ſoluere conat. Et iuſto dei iudicio ꝓrogatiua q̃ nõ vſus eſt dũ potuit ⁊ noluit. ⁊ demũ dũ vo
luit adimplere nequit ꝑuabit. Sz nũc itez de bono ꝓſilio reuertamur ad ꝓpoſitũ. vñ Hugo
Larõ. i libro de exhortatiõe ꝑncipũ. c. xvij. ad Heinrz. j. romanoz regẽ. q̃ expoſt imꝑialis dia
demate dignitatz fuit coronat⁹ de domo ducũ Bauarie ꝓcreat⁹. ⁊ fũdator eccl'ie Babẽburgẽ.
magnific⁹: ſic iquiẽs de cõſulatu regnãdi. Sol⁹ q̃dẽ q̃libz rex/etiã ſi ſapiẽtiſſim⁹ ſit gubnacla
regni tenere diu nõ poterit/niſi auxiliatozes atqz ꝓſiliatozes ꝓudẽtiſſimos in tãti officij põde
re/ne ſuccũbat acq̃eſcerit: nec accerſiti ad op⁹ tã difficili regi ſuo ꝓgrue cõſulere ꝑnt. Si hñt
decent interrogãtẽ: ac ꝓfident acquieſcentẽ te interdũ ꝓprio ingenio pollentẽ. ſeipos indiffici=
lioribz pcellere nõ cõperiũt. Dux eñ licz fortiſſim⁹ ſit hoſtiũ cuneos ſupare nõ põt ꝑuat⁹ mili=
te: neqz exercit⁹ cũ p deuia diuidat ab hoſtibz diu ſubſtiterit/ꝓſtrato duce. Porto ſi gubnator
nauis magne: cui intra fluct⁹ pelagi põſidere dinoſcit/abſqz ꝓ rethe cuſtodia: ne forte inuado=
ſos ſirtes ſcopuloſoſqz aduerſarios incurrat/ꝓſpero curſu ad portũ optatũ applicare nõ ꝑua=
let. ⁊ nõ ſolũ ꝓfati ꝓ rethe ꝓuidẽtia. ſed ⁊ nautarũ remigio pectorz brachiorũqz cuſtodia ipſo
rũ acceleritate Nauſtologozũ etiã induſtria ſolerti epibacũqz obediẽtia tremebunda/in velis
appẽdendis/⁊ in funibz nõ firmit⁹ trabẽdis: ⁊ ad clauos firmiſſime alligãdis. Hũc eleuato al=
tero remiſſi⁹ relaxãdis/ſp tenẽdis. cũ neceſſariũ artz ſue officiuz ſiue ꝓprie vite diſcrimie: ⁊ oim
q̃ ſub ipſo ſunt. ad fin̄ vſqz laudabilit⁹ neq̃t explere. Quãtomagz rex ⁊ potiſſimũ imperiũ toti⁹
europe/ſiue ꝓudẽtiſſimoz virozũ ⁊ ꝓfecte ꝓbatiõis ſe diligentiuz deſudãtis ingenũ. Cõſilio
irrepbenſibili ad deponẽdũ ſupbos potẽtes de ſede. Et ad ꝓuulos. i. hũiles ſublimi⁹ exaltan
dũ. habenas cõmiſſa deo regimis põt dextra/leuaqz quo voluerit dilatare. Hoc aũt nõ idcir
co dicim⁹ q⁹ ꝓbatos aut fideles vos hẽ neſciam⁹: ſed vt q̃ttidie multiplici⁹ augeant ad ſtatũ
imperij toti⁹. ⁊ vim dño ſupplicãtes optam⁹ hortamur. ad ꝟ Salomonẽ in ꝓuerbijs ſapien=
tes/qm̃ q̃ cũ ſapiẽtibz gradit⁹ ſapiẽs eſt. q̃ aũt cõmittat ſtulto/ipi⁹ efficit ſilis Ideoqz optet cõ=
ſiliarios xpiani regis ꝓm q⁹ de⁹ vnicuiqz cõmiſerit eiuſdẽ ſpũs qõ eſt ꝟbũ dei gladijs eẽ accin
ctos. Juxta qõ in cãticis cãticoz Cuſtodes turrz libani/q̃ eccl'ie de albate venietis de gentib⁹
tipũ geſtat ꝓ ſalomonẽ deſcribunt habuiſſe. iuxta ꝟ etiã q⁹ ⁊ cuſtodes lecturi ſui ſexagita ex fo
rtiſſimis iſrl'in eodẽ ephitalomo teſtat tropologice tenuiſſe. Ait g̃ vniuſcuiuſqz enſis erat ſup
femur ſuũ/ꝓter timozes nocturnos. timozes nãqz nocturni oĩa infoztunia/q̃ int' ſpem ⁊ metũ
in hui⁹ tenebroſi ſecl'i incerta caligie hũanas mẽtes impediũt recte ſignificãt/ſiue ſint inſidie
boim/ſiue demonũ tẽptatiões: q̃s leuit anteqz noceãt depbendim⁹. ſi ſpm̃ ꝓuide diſcretionis
a deo hẽ meremur. hec ille. Et hic nõ eſt ali⁹ ſpũs niſi ille de q̃ ꝓrime ꝓmiſim⁹. ⁊ de ꝓphete ꝟ=
bo colligim⁹. Abutẽs aũt hui⁹ cardinalis: ĩmo ſcĩ ſpũs ꝓſilio ſiue ſit ꝑnceps aut inferioz. Di=
cam⁹ cũ Job. c. xvij. ꝓcipitabit eũ cõſilũ ſuũ. Et ibidẽ ꝺt Greg. moral. xiij. c. iij. Habet aũt cõ
ſiliũ oĩs iniqu⁹ pñtia appetere/et na deſperare/iniuſta agere/iuſta deridere. Sz cũ iudex iuſto
rũ iniuſtorũqz venerit. ſuo vnuſq̃ſqz impi⁹ cõſilio ꝓcipitabit: qz ꝓ ꝟ q⁹ hic appetere iniq̃s cogita
tiõibz elegit. ineterni ſupplicij tenebras mergit. Quẽ eñ hic gl'ia tpalis extollit/illic ſine termio
pena ꝑmit. q̃ hic ĩ voluptate let⁹ eſt/illic ꝑpetua vltiõe cruciat. Et fit plerũqz vt ipa hui⁹ mũdi
ꝓſperitas/q̃ ab impijs inbiant appetit. eoz greſſus ita obliget: vt etiã cũ ad bona opa voluerit
redire vix poſſint: qz recte agere cũ hui⁹ mũdi amatoribz nõ valẽt diſplicere timẽt. Vñ agit vt
ꝑ gloriã quã impi⁹ exꝑctõ aſſequit/ei⁹ adhuc pctã ampli⁹ multiplicent. hec ille. Videm⁹ aũt
maloz ꝓſiliarioz exꝑient in exẽplo puerſo ꝓſumptoribz. tñ in ſequelã mime trahendo: vt le. ⁊
no. in. c. Quãto. de transla. Hã Martin⁹ papa. v. natiõe Roman⁹ de Colũna genit⁹. Poſtqz
arrogant totꝰ eccl'ie ſibi potent applicauerat ſubiectos/⁊ ꝑnceps eẽt eccl'ie ſolus ⁊ vnic⁹/non
tñ iuxta Salomõis ſniam: put ꝑdixim⁹. Cõſiliariũ vnuz eligit de mille. ſed de mille regiõib⁹
ſibi ſubactz elegit vnũ. ⁊ de toto mũdo tñmõ tres vel q̃ttuoz exq̃ſiuit: q̃rũ cõſilio impioz abijt
Et eccl'ie ſue fideliter nõ ꝓuidit. ſed ſibi ⁊ ſuis ſeoꝛſum collegit/vltra mille maſſas auri ⁊ argẽ=
ti puri. Et finaliter ꝓprie in cathedra peſtilẽtie/quattuoz pedib⁹: put ꝑmittit cõpagata ſedit. et
corruẽdo ꝓcipitãt occubuit. ⁊ nõ eccl'ie ſz filijs eccl'ie/vicz ſuis nepotib⁹ hmõi peſtiferũ theſau
rũ reliq̃t/q̃ cũ ꝓſiliarijs nimiũ ſupabũdant ditatz. vix ꝑ bienniũ poſt põtificẽ obitũ gliabant
⁊ nunqz ꝓſperabant. ſed ipoz theſaur⁹ tanqz dies q̃ ꝑterijt ⁊ ſic fum⁹ euanuit. Et ꝑ infeliciſſi
mos cuẽt⁹ paternã ſuozũ nepotũ hereditatẽ in dicto biẽnio radicit⁹ infecit ⁊ defedauit ⁊ male
fecit. Et hijs dieb⁹ mirifice vilificauit: vt de male q̃ſitis nõ gauderet terci⁹ heres: ĩmo nõ ſucceſ
ſores imediati ꝓximiores. Oſtẽdim⁹ aũt tibi magnã cõſilioz ⁊ cõſiliarioz diſcretiõez/cũ ere

ꝓncipib⁹ cõmozãtiũ: nũc restat colligẽduz. q̃d o tibi rex ⁊ sub tue diue dñatiõis ꝑsidio ꝑfectis in cũbere videꝫ/talit̃ duxim⁹ impiose colligẽduz: vt vicz/declines a male ⁊ facies bonũ Et in q̃re pacẽ ⁊ ꝓsequre eã. i. freq̃nter sequre: qz scptũ est Via stulti recta in oc'lis ei⁹. q̃ aũt sapiẽs audit ꝓsilia. q̃ aũt ineũt pacz cõsilia seq̃t eos gaudiũ q̃ aũt agũt cũcta cũ ꝓsilia regunt̃ sapia. ℣rouer. xiij. ℣Nõ aũt suadem⁹ oẽs recipiẽdos: sz tibi sint expti gueszq̃ mozib⁹ ꝓ tuo ꝓsilio diligent̃ req̃ rẽdi: vt ỏt Breg. j. q. j. Estote: Et extũc put scriptũ est ꝓpie tibi sequit̃. ⁊ salus vbi mlta sũt cõsilia. ℣rouer. xj. Et hỹ q̃ talit̃ in ꝓsilijs ꝓncipũ seu etiã vniuersitatũ bone rei dãt ꝓsiliũ/hỹ ꝓse quũt̃ ꝑñtz vite subsidiũ: ⁊ eterne remũeratiõis expectãt ꝑmiũ. xij. q. ij. Bone. ⁊ a ꝑrio q̃ impiaꝝ mẽtiũ videnꝫ ꝓsilia radicata: put in ꝓsilio ꝑmi parẽtis ade. Et ꝑpe Martini iã dicti ꝑñtis vi te ꝏrunt tristicie miseriã: ⁊ future maledictiõis penã ꝑpetuã: vt lx xxvj. di. Tãta. in fi. Et vtiqz deteriozes sũt. itaqz q̃ vitã/mozesqz bonoꝝ ꝓncipũ malis ꝑsuasiõib⁹ cozrũpunt: hỹs q̃ substãti as alioꝝ ꝑdiaqz diripiũt. i. tales ꝑsuasozes raptozib⁹ sunt peiozes: vt. vj. q. j. Ex merito: vt ꝓpie dz. ff. de ser. cozrup. l. j. §. ꝑsuadere. ℣Dei⁹ est ꝑsuadere cz facere. sic ꝑsuaserũt filiũ Amon regi suo vt deboneſtaret nũcios dauid. ij. Reg. x. Et ꝑsuaserũt mlieres salomõi. vt deũ celi relinq̃ret/et alienos deos adozaret/⁊ pessimo se crimĩe cõuolueret. vt. ij. Reg. xiij. Uñ ỏt lex dolosa ꝑsua sio plus est cz violẽta coactio. ff. de li. bo. exhi. l. iij. §. Si q̃s volentẽ. Et hỹs o rex serenissime tu cũ terre ꝓncipib⁹ ꝓserua q̃ collegim⁹ fidelit̃ de eo q̃ dixit put ꝑmisim⁹. Btũs vir q̃ nõ abijt in ꝓsilio impioꝝ. Et idẽ inq̃t. ℣Nõ sedi cũ ꝓsilio vanitatz ⁊ cũ iniq̃ gerentib⁹ nõ introibo. Odiui eccl'iam malignãtiũ. i. cõuentũ/⁊ cũ impijs nõ sedebo. Jn q̃rũ manib⁹ iniq̃tates sũt: ⁊ dexte ra eoꝝ repleta est mũeribus. Uñ ⁊ tu ĩ impioꝝ ꝓsilio tuoꝝ aulicoꝝ ⁊ curionũ curialit̃ nõ abeas ℣Neqz in cathedra pestilẽtie ꝑsuasiõib⁹ impijs cõsedeas: vt dñs tibi tribuat t̃m cor tuũ. ⁊ oñe ꝓsiliũ tuũ ꝓfirmet: qz in cõsilio iustoꝝ ⁊ ꝓgregatione magna opa dñi/exq̃sita in oẽs volũtates ei⁹. Qz expienter vidim⁹/senatozes ꝓncipũ. q̃ cozrupti sũt: ⁊ abhoiabiles facti sũt/in studijs suis. Et nõ est q̃ faciat bonũ: qz supbie eoꝝ mali guauerũt ꝓsiliũ: ⁊ exacerbauerũt ⁊ cogitauert cloq̃a dei: put ꝑmittit̃. Et declinauerũt ⁊ cogitauerũt ꝓsilia q̃ nõ potuerũt stabilire. ⁊ igit̃ iust⁹ dñs q̃ iusticias dilexit: ⁊ cui⁹ vult⁹ vidit eq̃tatẽ. Uarũ dissipat ꝓsilia gentiũ: ⁊ reprobat cogi tatiões ꝑploꝝ. ⁊ reprobat ꝓsilia ꝓncipũ eozundẽ: qz solũ ꝓsiliũ dñi manet ineternũ Et coꝝ q̃rũ in oẽm terrã exiuit son⁹ ⁊ ipse est q̃ gl'iat̃ in ꝓsilio sctoꝝ. magn⁹ ⁊ terribilis sup oẽs q̃ in circui tu ei⁹ sunt. Et ꝓ ꝓseq̃ns exasperat̃ in ꝑrio: qm̃ cõsilia impiozũ ꝑibũt. ⁊ intantũ vt clamem⁹ dicẽtes. Uenite opa dei: qm̃ est terribilis sup filios hoim/q̃ ꝓsiliũ altissimi irritauerũt. Et extũc ꝑpter miseriã inopũ ⁊ gemitũ pauperꝝ. ab impio ꝓsilio supꝑssozum. nũc exurgã dicit dñs. Quã diu ponã ꝓsilia in aĩa mea vt cõfundenꝫ ⁊ deficiãt detrahẽtes aĩe mee. optanꝫ ꝓfusiõe ⁊ pudo re q̃ querũt mala mihi. ⁊ hỹs q̃ tribulato sunt corde. Et insup. erubescãt impij ⁊ deducanꝫ in infernũ. muta fiãt labia dolosa: q̃ locunt̃ aduersus iustũ iniq̃tatẽ. in supbia ⁊ inabusiõe. ⁊ dñs retribuet habũdanꝫ faciẽtib⁹ supbiaz. Et demũ hũiles spũ saluabit: qz mlte sunt tribulatiões iustoꝝ. ⁊ de oib⁹ hỹs liberabit eos dñs. De q̃b⁹ vicz ꝑ impia ꝓsilia ditatis/⁊ ꝑ eadẽ cõsilia sup ꝑssis: ꝓpie loquit̃ Breg. moral'. xxj. c. iij. neganꝫ electz in hac vita bona trena: qz ⁊ egris q̃bus spes viuẽdi est. neczq̃ a medico cũcta q̃ appetũt ꝓcedunt̃. Danꝫ aũt reprobis bona q̃ in hac vita appetũt: qz desperatz egris/oñe qđ desiderãt nõ negat̃. ℣Perpendãt igit̃ iusti. q̃ sint mala/q̃ iniquis ꝑmanẽt. ⁊ nequaczq̃ felicitati eozum inuideãt/que ꝑcurrit. Hec ille. ℣Percurrit itaqz felici tas coꝝ. q̃s cõsilijs ꝓncipũ breui tꝑis ausu vidim⁹ incrassatos/impinguatos: ⁊ dilatatos. ⁊ ꝓ ptera cõsiliũ altissimi: put ꝑmittit̃ irritauerũt. ꝓncipes seduxerũt ⁊ sciꝑos iudicãdo dãpnaue rũt: qz ꝓfidebãt ꝓncipes in filios hoim: in q̃b⁹ nõ erat salus. Et igit̃ ꝓncipes filij hoim decepe rũt. in q̃b⁹ nõ erat nisi malus neq̃cie dolus/⁊ nullũ sapiẽtie mun⁹. Et extũc ꝑ oc'lis deũ nõ ha bẽtes: aĩam dñi sui/nõ aĩam suã diligẽtes. ꝑñtia dona diligent̃ affectãtes: ⁊ futurã gl'iam mime sperãtes/⁊ sunt vere gẽtes absq̃ cõsilio: ⁊ sine prudẽtia/⁊ plene penit⁹ fraude: necnon auaricia ⁊ vtinã sapent ⁊ intelligerẽt ꝑmissa. ⁊ nouissima ꝓuiderẽt: ⁊ ꝓuerterentꝫ ad coz: ⁊ sermonẽ neczq̃ nõ firmarẽt/⁊ te ⁊ alios ꝓncipes tre: a via iusta nõ diuerterẽt. Et extũc q̃ nouit viã iustoꝝ: iter impioꝝ cõsilio pire disponeret: ⁊ gẽtes q̃ fremuerũt aduersus dñm: ⁊ aduersus xꝑm ei⁹: put ꝑ missuz est regeres. in ꝝga ferrea/⁊ vt vas figuli cõfringeres eos. Cũ exarserit in breui ira eius Qui dixit. ℣Mihi vindictã ⁊ ego retribuã. Et insup vuit ⁊ regnat ꝑ infinita secula seculorum benedictus. Amen.

Gloria in excelsis deo.

Liber fratrū dom⁹ Ruulconis in Marpurg.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 263
INKUNABUŁY

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 264
INKUNABUŁY